

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

+ *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.

+ *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.

+ *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.

+ *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertati di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da `http://books.google.com`

DE
CONGREGATIONE
LATERANENSI:
PER
FRIGDIONARIOS CANONICOS
RESTITVTA

Liber Tertius.

GABRIELE PENNOTTO NOVARIENSE
Ex Ordine Canonicorum Regularium Congregationis Lateranen̄
Abbate, ac Theologo Autore.

ROMÆ,
Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ.
M. DC. XXIV.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

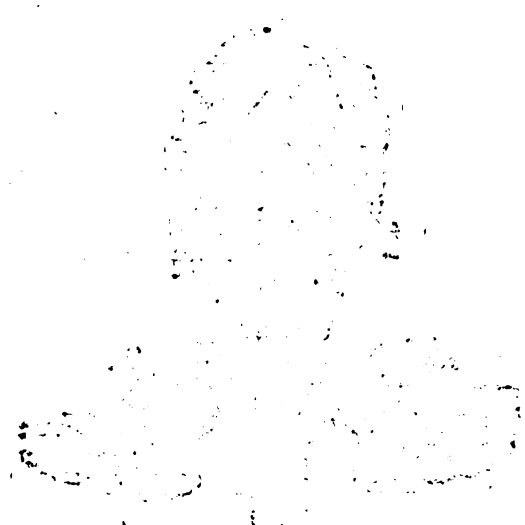
Digitized by Google

Digitized by Google

САМ ГОСПОДЬ ВАШЕГО

И ВОСХИЛ

КОЖЕ

СОЛНЦЕ ПРАВДЫ

REV.^mo PATRI ET D.

D. CONSTANTINO FASEOLO. LAVDENSI,

CANONICORVM REGVLARIVM CONGREGATIONIS SALVATORIS LATERANENSIS ABBATI GENERALI VIGILANTISSIMO.

Gabriel Pennottus Concanonicus, & seruus humilis reuerentiam, & Obedientiam.

SVB tui foeliciſsimi regiminis auſpicijs, Reuerendiſsime Pater, Sacræ Conſtantinianæ Baſilicæ, Lateranenſisq; Congregationis Hiſtoriam ex vetuſtis illarum monimentis, Summorumq; Pontificum diplomatibus, & alijs probatis autoribus, authenticisq; documentis, ſi non pro dignitate luculenter politam, & exornatam, ſaltem fideliter collectam, & ordinatam, in lucem publicam aliquando tandem emittere curaui. Sic enim fieri poſtulabat, vt opus tuo potiſsimum conſilio, & imperio ſuſceptum, & inchoatum, tuis auxilijs deſudatum, tuo etiam nomine decoratum, & munitum in publicum prodiret, non ob hanc ſolummodo rationem, vt inter alia complura per tuam Amplitudinem in regenda Lateranenſi Familia præclarè geſta, quibus & Canonicæ diſciplinæ vigor, & Sacrarum literarum ſtudia mirificè pullulauerunt, ac refloruerunt, illud etiam laudis tibi accederet, iſtam videlicet non vſque adeo leuem prouinciam, à compluribus quidem laudatam, & ab omnibus optatam, ſed à nemine hactenus, quod viderim tentatam, te ſuaſore, autore, ac moderatore quadantenus elaboratam: verùm etiam (quod non abſque peculiari Dei conſilio factum crediderim) vt ſeries hiſtoricæ huius narrationis, cuius in Magno Conſtantino Lateranenſis Baſilicæ autore primus limes ponitur, in altero Conſtantino ſupremo Lateranenſis Congregationis Præſide, moderatoreq;, ſi non imperio, certè pietatis, Religionis, integritatis, omnigenæq; virtutis, & eruditionis meritis magno, & maximo nouiſsimus locaretur. Porro autem, etſi, quid in ipſa prouincia obeunda præſtitum fuit, non admodum laborioſum ſit vel ex ſola lectione diuinare, duo nihilominus quantum per anguſtiam temporis, & virium tenuitatem conceſſum eſt, efficere ſategi. Alterum, vt in hiſtoria texenda ratio temporum exactè ſeruaretur, & vbi fieri potuit, per annos ſingulos, (quod ab anno 1400. vſque ad 1623. præſtitũ eſt;) vbi verò propter difficultates inuincibiles id efficere non licuit, ſaltem per ſecula ferè ſingula diduceretur. Alterum vt in Monaſterijs ſeu Canonijs noſtræ Congregationis, ſiue poſt reformationem Frigdionariam, ſiue ante illam, & ante Bonifacium VIII. recenſendis, eorum origines, & fundationes, quantum ex authenticis Scripturis expiſcari conceſſum eſt, clarè, diſtinctè diluciderq; ponerentur: notatis illorum fundatoribus, necnon viris ſanctitate, vel doctrina, vel dignitate conſpicuis, è Collegijs ſingulis profectis, additis Priuilegijs Romanorum

Ponti-

Digitized by Google

Pontificum, Imperatorum, & Principum, illis præsertim, quæ in compilatione ante aliquot annos facta per nostrum Basilium Sirenium desiderari videbantur. Quorum omnium, ac simul aliorum ab ipso Sirenio typis editorum animus fuerat compendium vnà collectum in hunc Tertium Librum comportare: Verùm præ laboris, & voluminis magnitudine, temporisq; breuitate id integrum non fuit. Quam ob causam aliqua etiam omissa, quæ post volumen absolutum, & exscriptum denuo ad manus meas venerunt: alia pleraque omnia, vt ingenuè dicam, præmaturè nimis, & concito gradu, tumultuariaq; potius oratione collecta, vel agglomerata, siue confarcinata: quàm accuratè disposita, ne dicam polita, vel eleganter exornata. Verùm nostros defectus forsan aliquis supplebit diligentius, addet, poliet, exornabit, & vt nostri Poëtæ Cremonensis verbis nunc vtar.

Spero etiam fore; eam, quæ nos extundimus ipsi,
Olim aliquis Diuis, & musis charior ipsis
In melius feret, atque impensius arte polibit.
Et quæ iam nostro primò patefacta labore est,
Mollius ille viam solidabit marmore sollo.
Mi sat erit specimen clari monstrasse laboris.

Lætor interim quàm maximè, præsentem, etsi læuissimam ingentissimi amoris, summæq; in Amplitudinem tuam tum obseruantiæ, tum reuerentiæ patefaciendi occasionem mihi semel oblatam, vt quem olim condiscipulum intimè dilexi, quemq; deinceps Theologum, & Verbi Dei præconem eximium, & in gerenda monasteriorum concreditorum Præfectura Præsulem prudentissimum, æquè vt vigilantissimum admiratus sum, nunc tandem in supremo Congregationis culmine dignissimè locatum, concessum sit, exiguo licet momento, venerari. Deumq; Optimum obnixè deprecor, vt incolumem, fœlicioremq; in dies R.^mam P.^tem tuam, & mei memorem sua clementia tueatur. Romæ ex Canonica S. Mariæ Pacis xviij. Cal. Decembris Anni MDCXXIII.

CAPI-

Digitized by Google

CAPITA LIBRI TERTII.

I. Basilicæ Lateranensis nomenclatio multiplex.

II. Qui Lateranensem Basilicam vel fundauerunt, vel instauranerunt, vel bonis temporalibus vsque ad Bonifacium Octauum ditauerunt.

III. De Lateranensis Basilicæ dignitate, & eminentia super omnes alias Ecclesias Vrbis, & Orbis.

IV. De Antiqua Canonicorum sive Clericorum Regulariter, & communiter viuentium Congregatione per B. Syluestrum Pontificem in Lateranensi Basilica instituta, & vsque ad Bonifacium Octauum continuata.

V. De Canonicorum Regularium electione ad Ecclesiã Lateranensẽ per Bonifacium viij. & statu dictæ Basilicæ vsque ad Eugenium iiij. sub quo ipsi Canonici Regulares ad eandem Basilicam redierunt.

VI. De fundatione monasterij Frigdionarij, in quo reformatio Canonicorum Regularium in Italia circa annum Domini 1400. fuit inchoata.

VII. De Continuatione Canonicorum Regularium in monasterio Frigdionario vsque ad Bonifacium ix. sub quo illius reformatio est inchoata.

VIII. De Ven. Sacerdote Bartholomæo Columnensi Frigdionaria reformationis promotore, cæterisq; ipsius reformationis primis autoribus.

IX. De duodecim stellarum prodigio præcitum reformationem præsignante, & de forma habitus, regiminis, & de statutis in eadem reformatione præscriptis.

X. De primo monasterio S. Mariæ Casoreti prope Mediolanum per Canonicos Frigdionarios post reformationem fundato.

XI. De monasterio S. Leonardi prope Veronam per eosdem Canonicos Frigdionarios reformato, & de nonnullis priuilegijs eisdem Canonicis per Gregorium xij. concessis.

XII. De antiquo monasterio S. Mariæ Charitatis Venetiarum per eosdem Canonicos Frigdionarios reformato.

XIII. De Insulis Diomedeis, & monasterio Tremitano.

XIV. De monasterijs S. Victoris, & S. Joannis in monte per Canonicos Frigdionarios reformatis.

XV. De reformatione monasteriorum SS. Quadraginta Martyrum Tarusij, & S. Saluatoris Brixiæ.

XVI. De reformatione monasteriorũ S. Mariæ in Portu apud Rauennam, & S. Joannis Baptistæ prope Castrum S. Archangeli in Episcopatu Arimin ensi.

XVII. De reformatione monasteriorum S. Bartholomæi apud Mantuam, & S. Jacobi Cellæ Veluæ Diœcesis Comaclensis, & S. Lazari de Tertio, & fundatione monasteriorum S. Lazari prope Ferrariam, & S. Joannis Baptistæ Ferrariæ.

XVIII. De vnione, & reformatione monasteriorum S. Benedicti, nunc S. Augustini Placentiæ, & S. Joannis in Viridario Patauij.

XIX. De monasterijs S. Bartholomæi Fesulano, & S. Petri de Pado Cremonæ.

XX. De alijs quatuor monasterijs S. Bartholomæi prope Vicentiam, S. Bartholomæi Pistorij, S. Laurentij in Cæsarea, & S. Mariæ Calenæ per Canonicos Frigdionarios reformatis.

XXI. De Lateranensi Basilica, & Congregatione per Eugenium iiij. ex Canonicis Frigdionarijs reformata, & restituta.

XXII. Canonicos Frigdionarios Ecclesiæ Lateranensi per Eugenium restitutos, fuisse verè, & propriè de antiquis Canonicis Regularibus Basilicæ Lateranensis, & per reformationem factam in monasterio Frigdionario nullam nouam Congregationem institutam.

XXIII. Decretis Summorum Pontificum eadem veritas firmatur, & cauillationes aduersariorum tolluntur.

XXIV. Quæ Canonici Regulares in Ecclesia Lateranensi vsque ad Calistũ iij. præstiterint, & qualiter Fridericus ij. Imperator habitum Canonicorum Regularũ de manibus Prioris Lateranensis in dicta Ecclesia susceperit.

XXV. De monasterio S. Syluestri Castri montis Compatrum Tusculana Diœcesis eidem Congregationi per nobiles Annibaldenses de Molaria donato, & de vnione Congregationis Mortariensis cum Lateranensi.

XXVI. De quatuor alijs Collegijs S. Epiphanij Papiæ, S. Theoderi Januæ, S. Mariæ Pediscryptæ, & S. Mariæ de Martorano Lateranensi familiæ per Nicolaum v. vnitis.

XXVII. De reformatione antiquæ Canonicæ S. Petri ad Aram Neapolis, & monasterij S. Gratiani Vercellarum.

XXVIII. De reformatione Canonicarum S. Mariæ montis Belli, & S. Andreæ Vercellarum.

XXIX. De reformatione monasteriorum S. Vitj Mantuæ, S. Sepulchri Parmæ, S. Michaëlis Discalceatorum apud Pisas, & S. Catharinæ, sive S. Marci Firmani.

XXX. De alijs quatuor monasterijs S. Marini Arimini, S. Mariæ Gratiarum Regij Lepidi, S. Mariæ de Gloria Anagniæ, & S. Mariæ de Balneariain Calabria eidem Congregationi per Sedem Apostolicam vnitis.

XXXI. Qualiter Sixtus iv. Canonicis Regularibus Laterano electis nomen, ac titulum, & priuilegia Canonicorum Regularium Lateranensium confirmauit.

XXXII. De fundatione monasterij S. Mariæ Gratiarum Nouariæ, ac vnione, & reformatione monasteriorũ S. Mariæ Nouæ Astæ, S. Mariæ de Castello Alexandriæ, sancti Spiritus Bergomi, S. Antonij Conegliani, sancti

Digitized by Google

Capita Libri Tertij.

sancti Bartholomæi Laudensis, & sanctæ Mariæ de Prunallo Dioecesis Jamensis.

XXXIII. De Reformatione antiquæ Canonicæ S. Mariæ montis Cretæ, & fundatione monasterij S. Mariæ Pacis de Vrbe.

XXXIV. De fundatione monasteriorum S. Crucis Cesennæ, & S. Mariæ Passionis Mediolani, necnon S. Mariæ Lacrymarum Castri Trinj.

XXXV. De reformatione quatuor monasteriarum S. Georgij de Brinate, S. Mariæ de Frisa propè Lancianum, S. Mariæ de Crescentiaco, & S. Juliani prope Spoletum.

XXXVI. De Venerabilis monasterij S. Petri in cœlo Aurea Papiæ reformatione facta per Canonicos Regulares Congregationis Lateranensis.

XXXVII. De septem monasterijs SS. Sebastiani Bugellæ, Joan. Baptistæ Ancona, Modesti Beneventi, Petri Aretini, Matthæi Dertonæ, Trinitatis Mutinæ, Castri Tolentini, partim de nouo fundatis, partim Congregationi Lateranensi vnitis.

XXXVIII. De fundatione Præposituræ S. Vbaldi propè ciuitatem Eugubinam.

XXXIX. De vnione Venerabilis Canonicæ S. Frigdiani Lucensis, & decem aliùm Prioratuum cum Congregatione Lateranensi.

XL. De Priuilegijs Canonicæ sancti Frigdiani per Romanos Pontifices collatis.

XLI. Summorum nonnullorum Pontificum literæ ad Priorem, & Canonicos sancti Frigdiani, vel eorum causæ ad alias personas datæ referuntur.

XLII. De fundatione monasteriorum sanctæ Mariæ Gratiarum Castri Vineolæ, & sanctæ Mariæ ad Parietem propè Nolam, & sancti Benedicti Cremæ.

XLIII. De fundatione monasteriorum sancti Petri Gattinariæ, sancti Stephani in Cittadella Vercellarum, & sancti Juliani Imolæ.

XLIV. De ijs, quæ in Lateranensi Congregatione ab anno 1540. vsque ad 1559. contigerunt.

XLV. De fundatione Abbatiæ sancti Stephani Potriculi, & alijs ab anno 1560. vsque ad 1580. in eadem Lateranensi Congregatione contingentibus.

XLVI. De tribus Præposituris sancti Pastoris Reatini, sancti Justi Secusiæ, sancti Stephani Dertonæ, & alijs, quæ ab anno 1580. vsque ad 1600. acciderunt.

XLVII. De ijs, quæ in eadem Congregatione ab anno 1600. vsque ad annum 1623. acciderunt, & de fundatione monasterij sancti Caroli Mediolani.

XLVIII. Omnium & singulorum Lateranensis familiæ monasteriorum Synopsis ex præcedentibus collecta.

XLIX. De Collegijs sacrarum Virginum Canonissarum Congregationis Lateranensis.

L. De Basilicæ Lateranensis, ac cæterorum Lateranensis Congregationis monasteriorum Canonicis in Sanctorum numerum relatis.

LI. De quibusdam alijs viris Beatis nondum in Sanctorum Catalogum relatis.

LII. De Summis Pontificibus ex Ordine Canonicorum Regularium, ac præsertim ex Lateranensi Congregatione acceptis.

LIII. De S. R. E. Cardinalibus, Bibliothecarijs, Cancellarijs, & Vicecancellarijs ex Ordine Canonicorum Regularium, præsertim ex Lateranensi Congregatione assumptis.

LIV. De Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis ex monasterijs Congregationis Lateranensis profectis.

LV. De Scriptoribus, & Doctoribus dictæ Congregationis, & de Libris, quos in lucem ediderunt.

LVI. De Priuilegijs per Summos Pontifices dictæ Congregationi largitis.

Caput

Digitized by Google

Caput primum.

Basilicæ Lateranensis nomenclatio multiplex.

I. VEnerabilis, & sacræ congregationis Lateranensis originem,& procursum hoc tertio libro,si non pro dignitate, saltem pro viribus prosecuturus, omissis plnribus, quæ Ioannes Diaconus Lateranensis proprio volumine ad Alexandrum Tertium, & Onuphrius quatuor libris Lateranensi Capitulo nuncupatis, de ipsa Ecclesia Lateranensi egregiè, dilucidè, copiosissimèq; disseruerunt, priusquam ad rem ipsam me conferam, non alienum à meo instituto futurum existimaui, si loco præfationis (vt aiunt) de nominum Basilicæ, & Lateranensis, origine, & ratione, necnon de ijs, qui dictam Basilicam primi fundauerunt, vel labentem restituerunt, vel bonis temporalibus ditauerunt, de illius super cœteras Vrbis, & Orbis Ecclesias eminentia, & dignitate quàm breuissimè disputarem.

Igitur Basilicam, vt ab hoc nomine sermonem exordiamur, ἀπὸ τῦ βασιλέως quod est Regno dictam,Regiam Latinè nuncupari, periti omnes concedunt: Græci verò Basilicas,siue Regias eas domus dicebant, in quibus tanquam in locis publicis, & regijs publicè negotiationes, vel consilia, vel iudicia exercebantur. & inde factum vt loca,in quibus res huiusmodi tractarentur, propriè Basilicæ sint vocatæ: quanquam nullus amplius in illis Rex habitaret.Hinc Vitruuius lib.5. Basilicas foro adiunctas esse debere scribit, & Plinius in quadam epist. *Descenderam*,inquit,*in Basilicam Iuliam auditurus, quibus proxima comperendinacione respondere debeam*. & Seneca: *Fremitu iudiciorum Basilicæ resonabant*. & Cicero in Verrem: *Forum plenum, & Basilicas videmus*.Postea verò nomen Basilicę latiorem significationem habuit: nam Iureconsulti de verborum significatione, Basilicam esse dicunt omnem locum publicis vsibus deputatum. Quidam Basilicam accipiunt pro loco domus ampliori, vbi Dominum expectabant salutatores,patronos clientes,dominos serui, vbi etiam choreæ, conuiuiaque maiora fieri solebant. cæterùm cum abrogato paganismo Christianismus passim vires,acquisiuisset, & veteres Christiani Constantini edictis Christum liberè colere cœpissent, tunc ædes publicas, & sacras,ad quas sacra facturi,& tractaturi conuenirēt, plurimas,& magnificētissimas fabricare cœperunt, quas quia non ad formam templorum Gentilium rotundas,vel quadratas,ne Ethnicos æmulari viderentur,sed more Basilicarum oblongas exstruebant eas non templa, sed Basilicas vocauerunt, tum ob dictam causam,tum etiam quòd in eis omniū summo Regi,ac Domino sacrificia fierent: in omnibus enim rebus Gentilium superstitionem auersari studebant, præsertim in ritibus, & cœremonijs Religionis: ne,quæ Gentiles Dæmonibus, ipsi Deo tribuere viderētur.Card.Bellar. lib.3. de Cultu Sanctorum c.4.ad finem:*Est enim*,inquit,*obseruandum, secundum veterum Patrum doctrinam,templū,& basilicam non esse synonima: & licèt de eadem domo sæpe dicantur, tamen dici sub diuersissimis rationibus*. Sed & D.Hieron.epist.ad Riparium inquit, Vigilātium adnixum, vt cum Iuliano persecutore sanctorum Basilicas aut destrueret,aut in templa conuerteret. Est igitur apud Christianos Basilica domus magnis substructionibus in honorem Dei, ad sacra in ea facienda,& Deum in ea speciali quodam modo colendū,fabricata,quales sunt,quæ Romæ s.Petri, s. Pauli, Lateranensis, & similes nuncupantur. His expeditis de nomine Lateranensi nunc dicēdū.

II. LAterani Gentis Sextiæ vetustissimæ Plebeiæ cognomē extitit.(fuit enim & Sextia Patricia) cuius,& aliorum multorum origo incerta.Sunt,qui putent,vel à latere, quod terræ in fornace excoctæ corpus solidum est,quo in fabricis vtimur, vel à latere, quod animalis pars est, & in volatilibus infra alam,hoc cognomen deductum.Vr vt res fuerit,primus Romanorum hoc nomine,siue cognomine vsus est L.Sextius,Sex F.N.N. Sextinus, qui Lateranus cognominatus est:hic.n.vt ex fastis marmoreis Capitolinis liquet, cū L.Aemilio L.filio Mamertino Patricio primū Consul Romæ è plebe,creatus est anno Vrbis CCCXXVII.cū eius Tribuni Plebis præcipuè opera plebs post multas seditiones, & certamina Cōsulatum è Patriciorum potestate in se etiā transtulisset.Hunc Diodorus L.Lateranum vocat. Post hunc nulla mētio Lateranorum vsque ad Neronis, & sequentium Imperatorum tempora facta inuenitur. Sub Nerone verò Plautij Laterani, sub Marco Aurelio Sextilij Laterani, sub Seuero C. Laterani mentio habetur. Plautium Lateranum suffectum Consulem designatum P. Silio Nerua, & C.Iulio Attico Vestino Coss. anno Vrbis DCCCXVIII. Imperij verò Neronis XI.Pisoniana coniuratione, Tacitus lib.15. profitetur: *Annæus Lucanus*, inquit, *Plautiusque Lateranus Coss. vitiida odia in Neronis coniurationem intulere. Lucanum propria causa accendebant. Lateranum Consulem designatum nulla iniuria, sed amor Reipublicæ sociauerat*. & paulò post: *Proximum nexum Plautij Laterani Consulis designati Nero adiungit adeo properè, vt non complecti liberos, non illud breue mortis arbitrium permitteret. Raptus in locum seruilibus pœnis sepositum, manu Tatij Tribuni trucidatur, plenus constantis silentij, nec tribuno obijciens eandem conscientiam*. De Sextilio Laterano Iulius Capitolinus in vita L.Veri Imperatoris: *Post quæsturam* inquit, *statim Consul est factus cum Sextilio Laterano*. Fuit is annus Vrbis CMVII. cuius consulatum commemorat hæc vetusta marmorea tabula.

SEXTILIO LATERANO
AQVILIO ORFITO COSS.

Claudij Laterani mentio extat in hac vetusta inscriptione,quæ est Augustæ Vindelicorum in domo Chunradi Petingerij sic.

Digitized by Google

MERCVRIO
CVIVS. AEDES. A. TERGO.
SVNT.
A. P. CLAVDIVS LATERANVS.
XV. VIR. SAC. FAC.
COS. DESIGN.
LEG. AVG. PROPR.
LEG. III. ITAL.
V. S. L. M.

Quando verò is Consul fuerit, incertum: illud tamen constare potest, eum post Marci Imperatoris tempora fuisse, necesse esse, nam is Legionem tertiã Italicam, cuius hic Proprætor dicitur, instituit. In fastis Consularibus cuiusdam Laterani mentio habetur sub Imperio Seueri anno Vrbis CMLVI.

III. AQuonam istorum Aedes Lateranenses, quas Romæ in monte Cœlio, vbi nunc est Basilica Constantiniana, fuisse, refert in vita Marci Imperatoris Iulius Capitolinus, primùm constructæ, vel denominatæ fuerint, non est ita clarum. In Marco autem Aurelio sic scribit idem Capitolinus: *Marcus Imperator natus est Romæ in monte Cœlio vj. Calend. Maij, Auo suo II. & Augure Cos. educatus est in eo loco, in quo natus est, in domo aut sui Veri, iuxta Aedes Laterani: Hinc eius aeneam equestrem statuam per longa annorum secula eò loci permansisse constat.* Iuuenalis Lateranorum ædes, quas egregias fuisse conscribit, Plautij Laterani Cos. desig. à Nerone interfecti fuisse, subindicare videtur Satyra 10. vbi de Neronis sæuitia loquitur, cum ait.

Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis
Longinum, & magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clausit, & egregias Lateranorum obsidet ædes
Tota cohors.

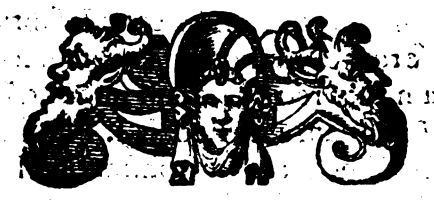
Iuuenalis sententiam confirmare videtur S. Hieronymus in epitaphio Fabiolæ, vbi ait: *Quis hoc crederet, vt post mortem secundi viri in semet reuersa, saccum indueret, & errorem publicè fateretur, & tota vrbe spectante Romana, ante diem Paschæ in Basilica quondam Laterani, qui Cæsariano truncatus est gladio, staret in ordine pœnitentium?* Nullius enim præterea Laterani mentio extat, ab aliquo Imperatore occisi, præter huius Plautij. Quare si iste Plautius is est, cuius ædes Lateranenses fuerunt in mõte Cœlio, necesse est, eum Lateranum, qui sub Seuero Consul cum Rufino fuit, è gente Plautia fuisse, huiusq; Laterani, à Nerone interfecti, proneporem, vel abnepotem: Ipse enim Seuero Augusto gratissimus, atque in omnibus bellis ciuilibus, & externis maximo vsui fuit. Quapropter, vt ait Aurelius Victor in Seueri vita, ab eo valde ditatus est, ex quibus diuitijs auitas ædes Lateranenses magnificentissimas refecit in monte Cœlio: ait enim *Seuerus beneuolentia, quõ inclinasset, mirabili, ac perpetua ad quærendum diligens, ad largiendum liberalis, in amicos, inimicosq; pariter vehemens, quippe qui Lateranũ, Cilonem, Annulinum, Bassum, cæterosq. alios ditaret. Aedibus quoque memoratu dignis, quarum præcipuas videmus Parthorum, quæ dicuntur & Laterani.* Vnde tam Sext. Rufus, quam P. Victor in libris, quos de regionibus vrbis Romæ scriptos reliquerunt, in Regione II. Cœlimontium domos Parthorum, & Laterani sigillatim commemorant. Ab hoc igitur Laterano Seueri amico insignes ædes illas Lateranenses factas, siue restitutas, ex Sexto Victore facilè cõiectare licet. Quarum possessionem, aut virili Plautiorum genere deficiente, aut per confiscationem, aut alio quouis casu, Fiscus progressu temporis occupauit: nam victo, & occiso Maxentio centesimo decimo anno post Lateranum illum, eas in potestate Faustæ Augustæ vxoris magni Constantini fuisse, conuincitur ex Optato Mileuitano lib. 6. contra Donatistas, vbi sic scribit: *Ab Imperatore Constantino Iudices dati sunt in causa Cæciliani Carthaginensis Episcopi Maternus Colonien sis, Rheticus Augustodunensis, & Maternus Arelatensis Episcopi. quibus Romam venientibus conuocatis à Papa Miltiade XV. aliisq; Italis Episcopis, in domo Faustæ Lateranensi cõcilium coactum est, Constantino, & Licinio Augustis III. Conss. VI. nonas Octobris, die feriæ sextæ.* Fuit is annus Christi CCCXIII. quo anno tertio Idus Decembris Miltiades Papa moriens, successorem habuit in Episcopatu magnum Syluestrum, inter omnes Romanos Pontifices clarissimum, cuius rogatu, vt Damasus refert, Imperator Constantinus, qui Romæ per eos annos commorabatur, aliquot magnas basilicas, & in ijs Lateranensem excitauit.

IV. AB his ædibus Lateranensibus in II. Vrbis Regione Cœlimontana, in quibus magnus Cõstantinus Basilicam exstruxit, Lateranensis Basilica est deinceps nuncupata, quæ alijs etiam nominibus vel à fundatore, vel à titulo, vel aliunde dicta est Basilica Constantiniana, Basilica Saluatoris, Basilica Aurea, Templum Misericordiæ, Asylum, Ecclesia Vniuersalis, Apostolica, Romana, & mater Ecclesiarum: his enim titulis decoratam, ex Romanorum Pontificum diplomatibus, & vetustissimis ipsius Ecclesiæ tabularijs, & monumentis passim inuenimus. Dicitur enim Basilica Constantiniana à magno Cõstantino, qui eam in suis ædibus construxit, vt sequenti capite patebit. dicitur Basilica Saluatoris, non ea solùm ratione, quòd à magno Pontifice Syluestro in honorem Saluatoris nostri Iesu Christi sit consecrata, verùm etiam quia prima extitit inter omnes Ecclesias in toto orbe Saluatori Christo nũcupatas. Nam quod in sermone de Passione Imaginis Saluatoris scribit Athanasius, Synagogam Iudæorum Beriti maiorem primam omnium in honorem Saluatoris dedicatam, indeq; per varias Prouincias morem aduectum, Basilicas, vel Oratoria sacrandi in honorem Saluatoris, de Orientalibus, non de Occidentalibus intelligere oportet: cum constet, ipsam Lateranensem Basilicam primam omnium Ecclesiarum solemni ritu dedicatam: præterquàm quòd sermo ille de Passione Imaginis Beriti non Beatum Athanasium Alexandrinum, sed alium longè posteriorem autorem habet, vt scitè Cardinalis Bellarminus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis in Athanasio notauit.

Tertiò,

Digitized by Google

Tertiò, Basilicam Auream nuncupatam reperio apud D. Gregorium in suo Regiſtro lib. 2. qui ſic incipit: *In nomine Domini, Indictione decima, de anno ordinationis eius ſecundo, menſe Septembri, temporibus Papæ Gregorij, Conſulatus Mauritij Auguſti anno ſeptimo, depoſitus eſt Laurentius, qui primus fuerat in ordine Diaconij Sedis Apoſtolicæ, propter ſuperbiam, & mala ſua, quæ tacenda duximus: & factus eſt Archidiaconus Honoratus, coram omnibus Presbyteris, & Diaconibus, notarijsq; Subdiaconibus, vel cuncto clero in Baſilica Aurea.* puto autem, ita vocatam, quòd auro tecta, & vario emblemate tota eſſet exornata. Quartò, dicta eſt Aſylum, ſiue Templum Miſericordiæ, teſte Onuphrio lib. 1. cap. 5. in hunc modum ſcribente: *Templum item Miſericordiæ, ſiue Aſylum vocatum inueni, quòd qui ad eam quouis crimine obſtricti confugiſſent, inde à Præfectis rerum capi, extrahi, & ad pœnam poſtulari non poterant. Hinc factum eſt, quòd antiquitùs per paraſtatas, & frequentia oſtia, ſiue intercolumnia, tota penè peruia fuerit, quæ non niſi telis, & cortinis occludebantur: quo omnibus ad eam confugientibus facilius pateret aditus. Frequentium porrò oſtiorum ex vtroque Baſilicæ latere, quanquam muro cluſorum, adhuc veſtigia extant, vbi manent presbyteri pœnitentium.* Subdit deinde Onuphrius in eodem loco: *Dicebatur etiam Apoſtolica Eccleſia, Vniuerſalis Eccleſia, Romana Eccleſia, Apoſtolica Sedes, caput, mater, & magiſtra Eccleſiarum, & ſimilibus appellationibus boneſtata inuenitur, quòd ab Apoſtolo Petro fundata, cæteris omnibus mundi Eccleſijs præerat, & ab ea doctrinam rectorum dogmatum accipiebant, re videlicet continente pro re omnenta atcepta. Aula etiam Dei appellabatur, quòd typum quendam, ſeu ſimilitudinem cœleſtis Eccleſiæ gereret, atque ideo in ea die, noctuq; in omnibus horis Canonicis, & Miſſarum myſterijs quotidie campanæ feſtiuo more pulſarentur. Inde eſt etiam, quòd cum miſſæ in ea celebrantur, non dicitur tertia vice, qua repetitur Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem, ſed tantum, miſerere nobis, idq; etiam tertiò, quòd in cœleſti Eccleſia, cuius iſta gerit typum, ſempiterna pax ſit. In ſacris quoque horis Canonicis tantùm Oratio Dominicalis Pater noſter dicitur, vt intelligatur, eam primam omnium Eccleſiarum eſſe, quæ ſummam tantum omnium orationum frequentet, & quæ Saluatoris nomini dicata eſt, non niſi Saluatoris orationem, quam diſcipulos ſuos docuit, vſurpet.* Hæc Onuphrius ibidem.

Caput secundum.

Qui Lateranensem Basilicam vel fundauerunt, vel instaurauerunt, vel bonis temporalibus vsque ad Bonifacium VIII. ditauerunt.

VM magnus Imperator Conſtantinus Auguſtus poſt miraculoſam Crucis in cœlo viſionem, partâq; de Tyranno Maxentio victoriam, perfectè in Chriſtum credidiſſet, ne fides illius bonis operibus vacua putaretur, infinita, maximaq; beneficia, tanto Principe digna, Chriſtianæ Religioni contulit: ac in primis multis legibus per orbē vniuerſum promulgatis, Chriſtianam Religionem aduerſus inimicorū vim, & audaciam communiuit, omnibus Imperium Romanum incolentibus edicens, vt Chriſtum cuiq; liberè, quod hactenus interdictum fuerat, colere liceret. Mox inanium Deorum templis clauſis, profana ſacrificia fieri vetauit. deinde ad Baſilicarum, & templorum erectionem, vt in ijs Chriſtiani ſuos cœtus cogere, Chriſtumq; Saluatorē adorare poſſent, animum ſuum conuertit: multasq; ſacras ædes per diuerſas orbis terræ partes, imperiali magnificentia dignas, extrui mandauit, pecunijs è fiſco ſuo in tantum opus largitis, ac inter illas circa annum Domini CCCXV. ædes magnificas, & egregias Lateranenſes, de quibus ſuperiori capite diſſeruimus; ſiue ab vxore Fauſta, ſiue hactenus ab ſe poſſeſſas, B. Papæ Syluestro, & S. R. Eccleſiæ donauit, & publicis ſumptibus in magnificentiſſimam, ſub ſancti Saluatoris D. N. IESV CHRISTI nuncupatione, Baſilicam conuertit, propinquo etiam Palatio, ad Pontificum Romanorum vſum, à fundamentis excitato, in quo Pōtifices per annos plus mille iuxtà dictam Baſilicam habitauerunt: quæ præter præcipuam S. Saluatoris, cui dedicata fuit, appellationem, ab autore quoque Baſilica Conſtantiniana, & ab antiqui loci recordatione Lateranenſe palatium, & Lateranenſis Baſilica, & ob alias cauſas alijs nominibus eſt nuncupata, quæ omnium totius orbis terrarum & tempore, & loco primaria baſilica reputatur, vt tradit Nicolaus Papa in epiſtola ad Michaëlem Imperatorem. Quā poſtea perfectam S. Syluester Papa primam omniū publicè 5. Idus Nouemb. conſecrauit, & dedicauit, cum hic dedicationum ritus ante in vſu in Eccleſia Romana non eſſet: ex quo deinceps tempore per omnes orbis terræ partes vſus inualuit, vt ædificia publica in Chriſti, & Sanctorum honorem fabricata, ſolemnibus quibuſdam ritibus ab Epiſcopis conſecrarentur: nam idem Pontifex Syluester aliquot Baſilicas, ab eodem Imperatore in honorem SS. Petri & Pauli, & S. Crucis, & Sanctorum Laurentij, Agnetis, Petri & Marcellini martyrum conſtructas, eodem ritu conſecrauit. I.

Digitized by Google

II. QVæ verò ornamenta aurea, & argentea, cruces, imagines, picturas, veſtes, prædia, redditus, vectigalia, & alia bona temporalia præfatæ Baſilicæ, pro illius ornatu, & clericorum in ea deſeruientium ſuſtentatione, idem pientiſſimus Imperator largitus fuit, habentur apud Damaſum in ſuo Pontificali, necnon in primo volumine Conciliorum, ante Generale Concilium Nicenum, in hunc modum exarata. *Huius temporibus fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicas iſtas, quas & ornauit, Baſilicam Conſtantinianam, vbi poſuit dona iſta: faſtigium argenteum, habens in fronte Saluatorem ſedẽtem in ſella quinque pedum, penſantem libras 120. & duodecim Apoſtolos, habentes ſinguli quinos pedes penſantes libras 90. cum coronis ex argento puriſſimo. Item à tergo reſpicientem in abſide Saluatorem ſedentem in throno, in pedibus quinque, ex argento puriſſimo, penſantem libras 140. & Angelos quatuor ex argento, in quinis pedibus, qui penſant ſinguli libras 105. cum gemmis Alabandenis. faſtigium ipſum penſat libras duo millia 25. coronas quatuor ex auro puriſſimo cum delphinis viginti, penſantes ſingulæ libras 15. Pharum ex auro puriſſimo cum delphinis quingentis, cum catena, qui penſant libras 25. Cameram Baſilicæ ex auro penſante in longum, & in latum libras 50. Altaria ſeptem ex auro puriſſimo penſante libras ducentas. Patenas aureas ſeptem, penſantes ſingulæ libras 30. Patenas argenteas ſexdecim, penſantes ſingulæ libras 30. Scyphos ex auro puriſſimo ſeptem, penſantes ſinguli libras 10. Scyphum ſingularem ex metallo corallo ornatum, & vndique de gemmis praſinis, & hyacinthinis auro intercluſum, ex omni parte, qui penſat libras viginti, & vncias tres. Scyphos argenteos 20. penſantes ſinguli libras quindecim. Amas ex auro puriſſimo duas, penſantes ſingulæ libras 50. portantes ſingulæ medimnos tres. Amas argenteas 20. penſantes ſingulæ libras 10. portantes ſingulæ medimnos ſingulos. Calices minores ex auro puriſſimo 40. penſantes ſinguli libras ſingulas. Calices minores miniſteriales quingentos, penſantes ſinguli libras duas.*

Ornamenta in Baſilica, Pharum cantharum ex auro puriſſimo ante altare in quo ardeat oleum nardinum piſticum, cum delphinis octoginta, penſantem libras 30. Pharum cantharum argenteum cum delphinis 20. qui penſant libras 40. vbi ardet oleum nardinum piſticum. Pharos cantharos argenteos in gremio Baſilicæ 45. penſantes ſinguli libras 30. vbi ardet oleum ſuprascriptum. In parte dextra Baſilicæ pharos argenteos 40. penſantes ſinguli libras 20. Pharos cantharos in læua Baſilicæ argenteos 25. penſantes ſinguli libras 20. Cantharos cerostrotos in gremio Baſilicæ argenteos 50. penſantes ſinguli libras 20. Metretas tres ex argento puriſſimo, penſantes ſingulæ libras 300. portantes medimnos decem. Candelabra ex aurichalco numero 7. quæ habent pedes denos, cum ornatu ex argento, intercluſa ſigillis Prophetarum, penſantia ſingula libras trecentas, quæ conſtituit in ſeruitio luminum. Maſſam Gargillanam in territorio Sueſſano, præſtantem ſolidos 400. Maſſam Bauronicam in territorio Sueſſano, præſtantem ſolidos 360. Maſſam Aurianam in territorio Laurentino, præſtantem ſolidos 500. Vrbanam in territorio Antiano, præſtantem ſolidos 240. Maſſam Caſtis in territorio Catanenſi, præſtantem ſolidos 1000. Maſſam Trapeas in territorio Catanenſi, præſtantem ſolidos 1650. Thymiamateria duo ex auro puriſſimo, penſantia libras 30. Donum aromaticũ ante altaria ſingulis annis libras 150.

III. AD prædictorum verò intelligentiam, nomina quædam explicanda, quorum vſus noſtro ſeculo receſſit. faſtigium idem erat, quod tectum internè Baſilicam operiens, laminis argenteis malleo deductis compactum. Camera idem, quod abſida, quam & tribunam dicimus. Pharum, id eſt candelabrum, ſupra quod candelæ, aut lampades ardebant, vel pede ſuffultum, vel ex catena pendens, quod à noſtris lampas vocatur. Phara cantharaq; candelabra, ſeu lampades cum vaſis ad oleum continendum: Cantharum enim vas ad liquida, vt oleum, vinum, & ſimilia ſeruanda, propriè ſignificat. Canthara ceroſtata Candelabra, ſuper quibus cerei ardebant, vel patenæ ſupra candelabra, ad excipiendas ceras liquantes, ac defluentes, ipſis cereis ſuppoſitæ. Amæ, vel amulæ idem, quod vaſa grandia, ad capiendum vinum, & aquam, ad ornatum Baſilicæ ſpectantes, vel ad ſeruandum vinũ, & aquam, quæ in vſum incruenti ſacrificij veniebant. Thymiamateria, vaſa, quæ Thymiama continebant, quales nunc nauiculæ, in quibus incenſum ferimus, thuribulo imponendum. De his, & alijs id genus plurimis ſcitè, ac locupletiſſimè Iulius Cæſar Bulengerus lib. 2. de Donarijs Pontificum per totum. Maſſa idem prorſus, quod Maſſum, vel manſum: Manſum verò prædium eſſe, quod duo bouum paria quotannis colunt, definiunt Gloſſa, & Innocentius in cap. 1. de Cenſibus. Cuiacius autem fundum, vnde quis ſe, & ſuam familiam commodè alere poſſit, & vectigal dominis ſoluere, manſum vocari affirmat, de Feudis lib. 1. tit. 1. §. Si quis de manſo. & ibi Baldus. Apud noſtros Inſubres quotidianus, & communis eſt vſus huius nominis maſſæ, vel Maſſariæ, à qua maſſarij ruſtici dicuntur, qui manſos, vel maſſas, vel maſſarias excolunt.

IV. POſt magnum Conſtantinum primus, qui in Lateranenſi Baſilica fabricauit, fuit Leo Papa huius nominis I. Onuphrio autore lib. 1. c. 7. quẽ Summum Pontificem anno 440. renunciatum, in ipſa Baſilica Cameram exſtruxiſſe, ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius. putat verò Onuphrius, idem fuiſſe cameram, & abſidam, quam nos tribunam dicimus. Verùm cum credibile non ſit, Conſtantinum Baſilicam ſine abſida primitùs conſtruxiſſe, rationabilius eſt opinari, cameram à Leone I. fabricatã porticum fuiſſe rotundam, nonnullis columnis, & paraſtatis fultam, quæ retro abſidam nunc etiã videtur. Ipſam autẽ abſidam ante Leonis I. Pontificatũ muſiuo elegantiſſimè ornatã à Conſtantio Honorij Imperatoris ſororio, Gallæ Placidiæ coniuge, Valentiniani III. genitore, inſcriptio ab eodẽ Onuphrio relata

Digitized by Google

fata sic testatur: *Flauius Constantius, Felix, Victor, Magister vtriusque militiæ, Patritius, & Consul ordinarius, & Paduſia illuſtris fœmina eius vxor, voti compotes, de ſuo fecerunt*. Hæc Paduſia prima Constantij vxor extitit, qua defuncta Gallam Placidiam ſuperinduxit.

Poſt tempora Leonis I. vſque ad Sergium III. Pontificem nihil de Lateranenſis Baſilicæ fabricis, vel ſubſtructionibus, aut reparationibus apud autores veteres, teſte Onuphrio ſcriptum inuenitur: etſi probabile nullatenus ſit, tot ſeculorum intercapedine non fuiſſe pluribus vicibus reparatam, & exornatam. Contrarium ſcribente Anaſtaſio Bibliothecario in Sergio Primo. Porro quòd ſub Stephano VII. qui Bonifacio VI. ſucceſſit, anno ſalutis humanæ 896. illius tectum cum magna parte parietum ſuperiorum vſque ad periſtilia columnarum ab abſida vſque ad portas maiores terræ motu corruiſſet, & quod grauius eſt, in diro ſchiſmate inter Formoſum, Bonifacium Sextum, & nonnullos ſequentes Pontifices, omnibus ornamentis aureis, argenteis, & theſauris expoliata, fracta, diſiecta, & deſerta per integrum ſeptennium manſiſſet, quo tempore diuina in eadem Baſilica penitus ſiluerant, Sergius III. in Sede Pontificali conſtitutus, cum iura Pontificatus in pace tandem obtinuiſſet, ruderibus repurgatam, totam ferè à fundamentis reſtituit, & muſiuo elegantiſſimo exornatam, in priſtinum nitorem, ſciemq; reduxit. Ornamenta verò aurea, & argentea, quæ ſublata fuerant, vel recuperauit, vel noua refecit. Extabat in abſida memoria reparationis, ſequentibus verſibus muſiuo ſic explicata.

Auguſtus Cæſar, totum cum duceret orbem,
Condidit hanc aulam, Syluestri Chriſmate ſacrã.
Iamq; ſalutifera lepra mundatus ab vnda,
Eccleſiæ hic ſedem conſtruxit primus in orbe
Saluatori Deo, qui cuncta ſalubriter egit:
Cuſtodemq; loci pandit te ſancte Ioannes.
Inclinata ruit ſenio voluentibus annis,
Spes dum nulla foret, per veſtigia priſca recõdi,
Sergius ad culmen perduxit Tertius ima,
Ceſpite ornauit pingens hæc mœnia Papa.

Supra fores verò ipſius Baſilicæ in interiori parte ſequentia carmina è muſiuo legebantur.

Sergius ipſe pius Papa hanc, qui cœpit ab imis,
Tertius expleuit, iſtam, quam conſpicis aulam,

Ioannes autem XII. qui ſedit anno 956. renouauit eandem Baſilicam, ſi vera ſunt quæ ſcribit Onuphrius lib. 1. cap. 7. quanquam difficile id crediderint, qui huius Pontificis vitam, ac mores perſpectos habebunt, quos Platina, & alij autores deſcribunt.

V. CAeterùm anno 1060. Alexander II. ex Canonico Regulari eiuſdem Baſilicę primùm Lucenſium Epiſcopus, ac exinde Summus Pontifex creatus, primò quidem ſuis Canonicis dimidium oblationum Aræ maximæ donauit, & domos Baſilicæ adiacentes, & prædia multa in varijs vrbibus, & locis Italiæ conſiſtentia, quæ omnia in priuilegio ipſius Alexandri notata fatetur idem Onuphrius lib. 2. c. 1. cuius priuilegij meminit Anaſtaſius IV. qui altero priuilegio illud prius renouauit: Deinde Innocentius II. eximiam Collegio canonicorum regularium Lateranenſium aſſumptus, anno 1130. centum libras monetæ Lucenſis Lateranenſi Baſilicæ, ac monaſterio donauit, ex quibus Bernardus tũc monaſterij Prior, poſtea Cardinalis, & Epiſcopus Portuenſis aliquot poſſeſſiones emit, non longè ab Vrbe, iuxta formas, & prope Eccleſiam S. Helenæ. Tectum quoque Lateranenſis Baſilicæ, ruinæ proximum, ſuis ſumptibus refecit, nouis trabibus repoſitis, qua Rex Siciliæ Rogerius, Pontificis rogatu, eidem Eccleſiæ de Calabria tranſmittendas dedit. Turrim quoque campaniam, quæ ruinã minabatur, renouari iuſſit, & plurima dona eidem Baſilicæ obtulit. Lucius quoque II. qui ex Lateranenſi canonicorum monaſterio aſſumptus fuerat, Eccleſiam S. Ioannis ante portam Latinam, cum omnibus illius reddibus, & vectigalibus, & hoſpitale, quod ſitum erat ante portam Lateranenſem, eidem Baſilicæ confectò diplomate donauit. Anaſtaſius verò huius nominis IV. & ipſe antea canonicus regularis Eccleſiam ſancti Gregorij in campo Martio cum Palatio, & omnibus ad illam ſpectantibus, ipſi Baſilicæ, & monaſterio Lateranenſi conceſſit, necnon etiam agrum cum molendino foris portam Lateranenſem, vbi dicitur in capite laci: quod tamen molendinum cum formis, & aquæ ductibus canonici regulares multis ſumptibus totum refecerunt, prout legitur in libro Ioannis Diaconi Lateranenſis, hanc rem ſic teſtante: *Pro aquæ ductu, & molendinis, quæ ferè de nouo conſtruximus, tam foſſionibus, quàm muris, præter labores noſtros, & hominum, & equorum, & bubalorum, & aſinorum noſtrorum, & præter calcariam vnam, & victualia, quæ multa fuerunt, & præter vnum equum, quem donauimus magiſtro foſſorum, expendimus 158. libras prouiſianum, exceptis 64. libris, quæ continuentur in ſcripto, quod fecit nobis ſanctæ recordationis Alexander Tertius, apud Signiam, exceptis ijs, libris, quas dedimus Senatoribus, ſeptem Conſiliarijs, & viginti ſolidos Cancellario eorum, & quatuor libras quibuſdam in priuato, & exceptis quadraginta libris, quas Alcarutius obtinuit à nobis in iure ſuper eadem terra de lacu, pro forma reficienda, & ſenino molendini vndecim libras, & pro petris, & cemento adunando decem libras, & pro macinis quatuor libras, & pro tabulis quatuor ſolidos, & pro illis qui terram, quæ erat ante molendinum proiecerunt, vndecim ſolidos, quindecim libras expendimus in emundatione formæ, decem libras dedimus Odoni de Benedicto de Bona, tres libras priuatim maiori Alcarutio*. Hæc in libro Ioannis Diaconi in quadam additione. Multis quoque fabricis idem Anaſtaſius Lateranenſem Baſilicam auxit, & ornauit. Porro Innocentius Tertius, & ipſe Lateranenſis canonicus Eccleſiæ, & monaſterio Lateranenſi donauit Caſtrum Tuſculi, ſiue Freſcatæ cum Eccleſia

Digitized by Google

S. Mariæ in Oliuano, quæ modò dicitur de Cripta ferrata. item Ecclesiam sancti Andreæ in Silice cum omnibus suis iuribus, bonis, & pertinentijs, quam donationem firmauit Honorius III. & ipse à puero in monasterio Lateranensi educatus, per suum priuilegium datum anno primo sui Pontificatus per manum Raynerij Prioris sancti Frigdiani, & S.R.E. Vicecancellarij quarto Idus Nouembris Indictione quinta, videlicet anno Domini 1216. quod priuilegium Onuphrius lib. 2. cap. 1. in Bibliotheca Vaticana fatetur reperiri. Eandem quoque donationem confirmauerunt Gregorius IX. altero priuilegio inferiùs exscribendo, in quo omnia Ecclesiæ, & monasterij bona suis nominibus designat, & Alexander IIII. altero priuilegio, Priori & Canonicis Lateranensibus facto anno Domini 1260. teste eodem Onuphrio lib. 2. cap. 1. Demum anno 1288. assumptus fuit ad Pontificatum Nicolaus IV. ex familia S. Francisci Assisij, qui cernens anteriores, & etiam posteriores Basilicæ parietes casum minitantes, additis fortissimis repagulis firmauit: vnde à nonnullis creditum, & assertum, in eo visum illud impletum, quo Pontifex Innocentius B. Franciscum labentem Lateranensem Basilicam suis humeris sustinentem vidit, quod sequentes versus musiuo in absida notati monstrant.

Tertius Ecclesiæ Pater Innocentius hora,
Qua sese dederat somno, nutare ruina
Hanc videt Ecclesiã, mox vir pannosus, & asper,
Despectusq; humerum supponens, sustinet illã.
At Pater euigilans Franciscum prospicit, atque
Verè est hic, inquit, quem vidimus, iste ruentem
Ecclesiamq;, fidemq; feret. Sic ille petitis
Cunctis concessis, liber, lætusq; recessit.
Francisci proles primus de sorte Minorum
Hieronymus quarti Nicolai nomine surgens,
Romanus præsul: partes circunspicit huius
Ecclesiæ, certa iam dependere ruina.
Ante, retroq; leuat, destructa reformat, & ornat,
Et fundamentis partem componit ab imis.
Postremò, quæ prima Dei veneranda refulsit,
Visibus humanis facies, hæc integra sistens.
Quo fuerat, sitteratq; situ, relocatur eodem.
Præsidis ecce tui Deus hæc amplectere vota,
Quæ tibi persoluit, domus huius ornando decorẽ.
Serua, mirifica cœlo, terraq; beatum
Effice, nec manibus tradas hunc hostis iniqui.
Ingrediens populus deuotus munera sumat,
Quæ bonus hic pastor dedit, indulgendo benignè,
Et larga pietate pater peccata remittes.

Extat sub musiuo absidæ sequens elogium, quod eandem rem sic testatur: *Partem posteriorem, & anteriorem ruinosas huius sancti Templi à fundamentis reædificari fecit, & ornari opere mosaico Nicolaus Papa IV. filius sancti Francisci; & sacrum vultum Saluatoris integrum reponi fecit in loco, vbi primum miraculosè populo Romano apparuit, quando fuit ista Ecclesia consecrata anno Domini MCCXCI.* & ij quidem fuerunt, qui Lateranensem Basilicam vel primi fundauerunt, vel fundatam, & labentem restituerunt, vel bonis temporalibus ditauerunt, & ornauerunt vsque ad Bonifacium Octauum, qui triennio post Nicolaum Quartum sedit in Pontificatu.

Caput tertium.

De Lateranensis Basilicæ dignitate, & eminentia super omnes alias Ecclesias totius Vrbis, & Orbis.

IOannes Diaconus, & Canonicus Regularis Ecclesiæ Lateranensis scribens librum de ipsa Ecclesia Lateranensi ad Summum Pontificem Alexandrum Tertium, opus suum sic orditur: *Incipit scriptum de supremo Sanctuario sanctæ Dei Romanæ, ideſt Lateranensis Ecclesiæ, compositum de Archiuijs, & Romanorum Pontificum gestis, quæ scilicet Ecclesiæ Patriarchalis, & Imperialis priuilegio, & prærogatiua sanctæ Sedis Apostolicæ, dono gratiæ Dei Saluatoris IESV CHRISTI super omnes Ecclesias totius Orbis terrarum obtinet principatum: quæ etiam diuino nutu Apostolici culminis, & Romani imperij nomen possedit gloriosum. Et quoniam totus Orbis terrarum huic matri Ecclesiæ debita subiectionis exhibere debet obsequium, multi ex diuersis Regionibus Legati huc conuenerunt, quibus nescientibus, quantum, & quàm pretiosum sit hoc prædictæ Ecclesiæ Sanctuarium Dei sit reconditum, per istarum insinuationem literarum volumus esse manifestum &c.* I. Sunt profectò innumera propemodum argumenta, quibus istius venerabilis, & sacrosanctæ Basilicæ dignitas, & præeminentia super omnes alias Ecclesias demonstrari potest: Verùm nos hæc pauca de multis subijcienda existimauimus.

Diuus Bernardus Abbas Clareuallensis in quodam sermone de priuilegijs B. Ioannis Baptistæ, Onuphrio referente lib. 1. cap. 4. sic dicit: *Decimus honor est assertio matris Ecclesiæ: hæc enim mater, & magistra omnium Ecclesiarum Ecclesia Romana, cui dictum est: Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua, in honorem sancti Ioannis Baptistæ, post Saluatoris nomen, consecrata est, & signata. dignum namq; erat, vt sententiam sponsi sponsa sequeretur autoritas, & singularem amicum eius illuc proueheret, vbi principatum ipsa conscendit. Electio proculdubio singularis est, in illa ipsa Vrbe Ioannem vindicare primatum Ecclesiæ, quam cœli duo luminaria morte clarissima consecrauerunt.* Hæc Diuus Bernardus apud Onuphrium, quem tamen sermonem inter Diui Bernardi scripta non inueni; sed hoc nihil refert: nam in peristilio porticus maioris ante portas Basilicæ, quam Eugenius Tertius sancti Bernardi discipulus reficiendam curauit, hi versus nunc etiam leguntur, qui veritatem sic testantur.

Dog-

Digitized by Google

Dogmate Papali datur, ac simul Imperiali,
Quòd sim cunctarum mater, caput Ecclesiarum.
Hinc Saluatoris cœlestia regna datoris
Nomine sanxerunt, cũ cuncta peracta fuerunt.
Sic vos ex toto conuersi supplice voto
Nostra q; hæc ades, tibi Christe sit inclita sedes.

In absida quoque Basilicæ supra marmoream sedem, quæ in medio extat ante Aram maximam, vbi Papa sedere solet, quando sacris interest, sunt & alij versus sequentes.

Hæc est Papalis sedes, & Pontificalis.
Præsidet & Christi de iure Vicarius isti.
Et quia iure datur sedes Romana vocatur:
Nec debet verè nisi solus Papa sedere.
Et quia sublimis, alij subduntur in imis.

Testatur etiam Onuphrius lib. 1. cap. 5. & in libello de septem vrbis Ecclesijs, alios sequentes versus in absida olim lectos sic:

Agnoscant cuncti sacro baptismate fundi,
Quod domus hæc mũda nulli sit in Orbe secũda.
Nam cum Papalis locus hic sit, & Cathedralis,
Primatum mundi meruit sine lite rotundi.
Contendat nemo secum de iure supremo.
Omnis ei cedit locus, & reuerenter obedit.
Hunc Constantinus in Cœlum mente supinus,
Lepra mundatus intus, foris q; nouatus
Fũdauit primus, factum quod in ordine scimus,
Et series rerum cogit nos scribere verum.
Christi successor primus, fideiq; professor
Petrus ab hac sede laxauit retia prædæ,
Claue potestatis recludens regna beatis.

II. DEmum canonicis regularibus Laterano pulsis, cum seculares fuissent introducti, lite de præcedentia inter illos, & sancti Petri canonicos exorta, & per multos annos exagitata, Gregorius Vndecimus sequenti decreto, in tabula marmorea prope calcidicam eiusdem Basilicæ muro affixa, sic diremit: *Gregorius Episcopus seruus seruorũ Dei ad perpetuam rei memoriam. Super vniuersas Orbis Ecclesias Romanus Pontifex à Domino constitutus, circa ea, de quibus dubitari dicitur, vt euitari possint quæcunque dispendia, declarationis suæ, vbi expedit, suam prouisionem adijcit, prout fore conspicit opportunum. Sanè dudum dum minori fungebamur officio, percepimus, quod de Ecclesia Lateranensi, quam claræ memoriæ Constantinus fidelissimus Imperator in Lateranensi palatio suo, vbi miraculosè mundatus à lepra, & sacri baptismatis fonte renatus construxit, sub vocabulo sancti Saluatoris, statuens, quòd ex tunc libera esset vnicuique potestas per Vrbem, & Orbem Ecclesias construendi, quod altera imperialis prohibitio inhibebat, à quibusdam curiosis dubitabatur, ac etiam in præsenti in dubium reuocatur, si ipsa in Vrbe, & Orbe terrarum præeminentiam, & honoris prærogatiuam in Romana Ecclesia, & cunctis Christicolis obtinere debeat. Nos igitur volentes huic dubio finem imponere, & super amputare materiam, definimus, sacrosanctam Lateranensem Ecclesiam, perpetuam sedem nostram, inter omnes alias Vrbis, & Orbis Ecclesias, & basilicas, ac etiam supra Ecclesiam, & Basilicam principis Apostolorum de Vrbe, supremum locum tenere, eamq; de iure maiorem esse omnibus alijs Ecclesijs, & Basilicis suprascriptis, ac supra omnes, & singulas Ecclesias præfatas, & Basilicas prioritatis, dignitatis, & præeminentiæ honore lætari. Et si quid contra huiusmodi regulam, declarationem, determinationem, ac definitionem à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum fuerit, id irritũ decernimus & inane. Nulli ergo omnino liceat, hanc paginam nostræ declarationis, constitutionis, ac definitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ anno Incarnationis 1070. Calend. Februarij Pontificatus nostri anno secundo.*

III. EX alio etiam capite huius sacrosanctæ Basilicæ dignitas refulget, ex sacris nimirum reliquijs, quibus cum summa totius Vrbis, & Orbis veneratione ditatur, & mirificè ornatur, quas Ioannes Diaconus dicto libro cap. 4. numerans ita scribit. Multæ, & penè infinitæ supradictæ omnes Reliquiæ comprehenduntur sequentibus versibus, qui à tempore antiquissimo in eadem Basilica legebantur.

Et sacra Sanctarum si nomina Reliquiarum
Lector scire velis, docet hæc te carta fidelis.
De Christi cuna, quæ virga resurrexit vna,
Cœlo manna datum, Paranymphi munera beatæ,
Mensa gerens remũ turbamq; cibans duodenã,
Vnde sacer sanguis, quem fudit mysticus anguis
His Bissenorum copungitur arca virorum,
Arca tenens pactum, septem candelabra, tabellæ,
Quæ silicem fregit, & aquas tunc dare coegit,
Vas auri puri, præstans incendia thuri,
Gausape quod sacris aderat tingenda lauacris,
Clauditur & cista chlamys inconsutilis ista,
Vestis purpurea textrice manu Pharisæa,
Hæc latet in capso de cœli culmine lapsa,
Cumq; tot his donis sunt panes propositionis,
Et panis frangenti, qui turbæ mansit edenti,
Sanguine Baptistæ pariter locis omnibus iste
Est sacer, & Magni sudaria continet agni,
Præconisq; dati pars corporis intincrati,
Deq; pilis tunica pretiosa carnis amica,
A longis annis Paranymphi sacra Ioannis
Vestis seruata, iuuenum triaq; reparata
Membra dedit vitæ, iacet insuper abdita ritè
Eiusdem plena signorum sacra catena.

Extat etiam alia tabula sub Nicolao IV. facta, in qua Reliquiarũ nomina, quarum notitia tũc habebatur sic leguntur exarata, videlicet: *Hæc Basilica S. Saluatoris Domini nostri Iesu Christi, sanctiq; Ioannis Baptistæ, atque B. Ioannis Euangelistæ his sacrosanctis, ac venerabilibus insignita consistit Reliquijs. In primis hoc Altari ligneo, quod sancti Dei Pontifices, & Martyres ab Apostolorum tempore habuerunt, in quo per cryptas, & diuersa latibula missas celebrabant, persecutionis rabie imminente. Super quo desuper est mensa Domini, in qua Christus cœnauit cũ*

Digitized by Google

discipulis suis in die cœnæ. Infrà autem sub altari sunt de sanguine, & aqua de latere Christi ampullæ duæ. Item est ibi de Cuna Christi, tunica inconsutilis, & purpureum vestimentum eius. Item sunt ibi Sudarium, quod fuerat super caput eius, & linteum, unde pedes discipulorum extersit. De quinque panibus hordeaceis, item de cineribus, & sanguine sancti Ioannis Baptistæ, & cilicium eius de pilis camelorum. De Manna sepulchri sancti Ioannis Euangelistæ, & tunica eius, etiam pars catenæ, cum qua ligatus venit ab Epheso, forcipes cum quibus tensus fuit de mandato Cæsaris Domitiani. Sub isto nempe altari est arca fœderis, in qua sunt duæ tabulæ Testamenti, virga Moysis, & virga Aaron: est ibi candelabrum aureum, & thuribulum aureum thymiamate plenum, & urna aurea plena manna, item de panibus propositionis. In marmoreo ferculo super altare sanctæ Mariæ Magdalenæ sunt hæ reliquiæ, Caput sancti Zachariæ Patris sancti Ioannis Baptistæ in theca argentea. Caput sancti Pancratij Martyris in alia theca ex argento, catena, qua B. Ioannes Euangelista vinctus de Epheso ad Vrbem adductus est, item vas, quo idem Sanctus venenum bibit, & illi non nocuit, item eiusdem Sancti linea tunica. theca argentea plena ossibus sanctæ Mariæ Magdalenæ, spatula beati Laurentij Martyris, interula linea Domini nostri Iesu Christi, quam ei beata Virgo fecit, in capsula argentea, linteus, quo Christus Apostolorum pedes terst, pars harundinis, qua percussus fuit in capite in domo Pilati. forcipes, quibus beatus Ioannes Baptista attonsus fuit, velum, quo velatum fuit corpus sancti Saluatoris in Cruce pendentis, Sudarium, quo caput Christi in Sepulchro positi involutum fuit, cineres sancti Ioannis Baptistæ, vestes, & capilli sanctæ Dei Genitricis Mariæ, dens sancti Petri Apostoli, præputium Circumcisionis Christi, quod tempore direptionis Vrbis amissum fuit, nuper verò inuentum, vas in quo est sanguis, & aqua, quæ fluxerunt de latere Domini nostri Iesu Christi. frustulum Crucis Christi. Plurimæ aliæ sine nomine Sanctorum Reliquiæ.

In Sacrario est capsa lignea, cum multis Sanctorum sine nomine ossibus, puluere, & cineribus, quæ olim in Ecclesia sancti Ioannis ante portam Latinã inuenta fuit, & eò translata. item caput sancti Gordiani, & cranium sancti Epimachi, & aliæ multæ Sanctorum reliquiæ, de quibus vide Onuphrium de septem Vrbis Ecclesijs in Lateranensi, & lib. 1. de Ecclesia Lateranensi cap. 9.

Caput quartum.

De antiqua Canonicorum, siue Clericorum regulariter, & communiter viuentium Congregatione, per B. Syluestrum Pontificem in Lateranensi Basilica instituta, & vsque ad Bonifacium Octauum continuata.

PRincipio statim post conditam Lateranẽsem Basilicam, institui sunt in illa per beatum Syluestrum Pontificem clerici, Apostolico more vitam communem ducentes, vt lib. secundo cap. 11. probatum reliquimus. Hinc enim Sanctissimus Pontifex Eugenius huius nominis Quartus in suis literis Apostolicis, quibus clericos canonicos postliminio ad eandem Basilicam reducit, Originarios eiusdem Ecclesiæ canonicos, siue clericos dicere non dubitauit: quorum disciplina cum temporum vicissitudine laberetur, Beatus Leo Romanus Pontifex per Gelasium Valerij filium, sanctissimiq; Patris Augustini discipulum, secundum regulam Apostolicam ab ipso Augustino conditam reparauit, quorum institutum ab eodemmet Gelasio vsq; ad Bonifacium Octauũ, etsi sæpius collapsum, sæpius restitutum continuata successione in eadem Lateranensi Basilica mansisse, dicto libro superiori pluribus est demonstratum. Cæterùm post Leonem Primum regulam canonicam in dicta Basilica, nutantem per Magnum Gregorium fuisse reparatam, ait Ioannes Mauburnus Doctor Parisiensis in Venatorio lib. 2. cap. 23. ex Ioanne Diacono in sua historia lib. 2. cap. 12. scribente, beatum Gregorium Clerum Ecclesiæ Romanæ sic reformasse, vt talis esset tunc sub Gregorio penes Vrbem Ecclesia Romana, qualis sub Apostolis à Luca, & apud Alexandriam à Philone commemoratur. Eandem quoque post ducentos annos per Eugenium Secundum in Concilio Romano restitutam dicti Concilij cap. 7. sic habemus: *Necessaria etenim res exigit, vt iuxta Ecclesiam claustra constituantur, in quibus Clerici disciplinis Ecclesiasticis vacent: itaque omnibus vnum sit refectorium, ac dormitorium, seu cetera officinæ ad vsus clericorum necessariæ.* Quem Canonem in cap. Necessaria 12. quæst. 1. Gratianus transcribit. Sed & sub Sergio Tertio circa annum 900. post Lateranensem Basilicam renouatam, ipsam canonicam institutionem illuc ab eodem Pontifice reuocatam, & renouatam fatetur idem Ioannes Mauburnus lib. primo cap. 9. ex antiquis ipsis Basilicæ constitutionibus, quas in monasterio ad septem fontes dicit custodiri. Ex quibus etiam liquet, priscorum canonicorum Lateranensium disciplinam longè strictiorem, quàm posteriorum extitisset nam medijs noctibus surgentes, Præposito præeunte, & Priore

sequente

Digitized by Google

ſequente bini, & bini in ordine ad Eccleſiam procedebant, preces prolixas præmittebant, ſub matutinis Euangelium cum thuribulo, & alijs ſolemnitatibus canebant. A calendis Octobris vſque ad Quadrageſimam poſt matutinas Vigiliç, matutinæ defunctorum agebantur ita, vt parum noctis reſtaret, in quo iuniores quieti, reliqui verò orationi inſtabant. hæc, & alia quamplura Mauburnus de antiquis illis canonicis ex libro dictarum Conſtitutionum. Fuiſſe autem canonicos regulares non autem more ſecularium viuentes, ex quodam alio ſtatuto in eodem libro contento planè colligitur, in quo de canonicorum habitu ſic ait: *Fratres in cotta procedant, dormituriq; cappam, pellem, cottamq; & ſubtulares, & ſi neceſſe fuerit, etiam caligas deponant, & ſolis interulis veſtiti quieſcant.* Eaſdem verò Conſtitutiones vetuſtiſſimas fuiſſe, ex alio ſtatuto euincitur, in quo de ritu Miſſas celebrandi, & communicandi ſermo habetur.

II. APparet etiam eorundem antiquorum canonicorum dignitas, & eminẽtia cum ex multis, tum ex hoc potiſſimum, quod ſcribit Onuphrius in lib. de ſeptem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi, Priorem videlicet Lateranenſem in ſeſſionibus, & generalibus clericorum Romanorum conuentibus coram Romano Pontifice non ſolùm clericos, ſiue regulares, ſiue ſeculares, & monaſteriorum Abbates, verùm etiam Cardinales presbyteros, ac Diaconos, ſolis Epiſcopis exceptis, omnes præcedere conſueuiſſe: ſic enim ait: *Cum verò Romanus Pontifex in Ara ipſa maxima celebrabat, ei omnes, qui in Curia Romana aliqua dignitate, honore, ſiue magiſtratu fungerentur, aderant, & aſſiſtebant: inter quos primi erant ſeptem Epiſcopi Cardinales, videlicet Oſtienſis, Portuenſis, ſanctæ Rufinæ, Præneſtinus, Tuſculanus, Sabinus, & Albanus. Hi Romani Pontificis collaterales, & primæ ſedis Epiſcopi appellabantur, quorum primò conſecratus Prior Epiſcoporum Cardinalium dicebatur, qui nunc Decanus Collegij vocatur. Poſt hos aderant quinque Patriarchalium Eccleſiarum Prælati, videlicet Prior canonicorum Baſilicæ Lateranenſis, Archipresbyteri Baſilicarum ſancti Petri, & ſanctæ Mariæ Maioris, Abbates monaſteriorum ſancti Pauli, & ſancti Laurentij extra muros. Aſſiſtebant etiam 28. Presbyteri Cardinales S. R. E. qui totidem Eccleſijs, quæ tituli vocantur, intra Vrbem Romam cum Epiſcopali autoritate præſidebãt, quorum primus Archipresbyter vocabatur. Aderant præterea Archidiaconus S. R. E. cum 17. Diaconis Cardinalibus, ex quibus duodecim dicebãtur Diaconi Cardinales Regionarij: alij quinq; cum Archidiacono Diaconi Cardinales Palatini, ſiue Altaris Lateranenſis miniſtri dicebantur, quod in Palatio, & Baſilica Lateranenſi, & Vaticana, cum Papa celebraret, per vices ſuas Euangelia legerent &c.*

III. POſt Sergium III. inſignis extitit canonicorum Lateranenſium reformatio facta per Alexandrum II. circa an. 1060. Inchoauerat illam Nicolaus II. Alexandri prædeceſſor, quantum ex illius decretis libro ſuperiori recitatis coniectari licet, ſuaſore potiſſimum, & autore B. Petro Damiani S. R. E. Cardinali, Epiſcopo Oſtienſi: is .n. inter alia præclara tanti viri facinora canonicorum diſciplinæ difficultatibus illorum temporum in multis Eccleſijs labẽti, ad regulam vitæ Apoſtolicæ reparandæ impensã operam nauauit, ſed prçſertim in ſacroſancta Lateranenſi Baſilica, ſicut ex tota illius epiſtola ad D. Petrum Lateranenſis canonicæ Archipresbyterum apparet, vbi & canonicorum vitæ ſatis relaxatæ, & illorum reformationis meminit, ad quam eundem Archipresbyterum mirificè hortatur, ſubdens inter alia: *Porro autem quia ſancti conuentus Rector eõſtitutus es, noli diſſimulare culpã, ſed mox, vt emerſerit, adhibe diſciplinam. vt cum Phinees te zelus ad æterni ſacerdotij iura promoueat.* Sic enim legitur in epiſtola per Baronium tom. 11. nu. 6. reddita, licet Conſtantinus Caietanus verba omiſerit, quibus de conuentu canonicorum mentionem habet. Ipſe autem Alexander II. qui ante Præſulatum Lucenſem fuerat canonicus in eadem Baſilica Lateranẽſi, mox vt ſupremum inijt Pontificatum, accitis ex S. Frigdiani monaſterio nonnullis canonicis, quorum inculpatæ conuerſationis fama tunc celebris fuerat, Lateranenſem canonicam optimis legibus, & inſtitutis informauit: quod tam pium, & prçclarũ opus proſecuti ſunt illius ſucceſſores Paſchalis II. Gelaſius, Caliſtus, & Innocentius II. & Anaſtaſius IV. vt illorũ literis ad Priores, & canonicos S. Frigdiani directis, & alijs eorundem Pontificum documentis inferius adducendis patebit. canonici enim regulares antiquæ Congregationis Lateranenſis cum S. Frigdiani Lucenſis ijdem prorſus erant, ijſdem moribus, & inſtitutis viuentes, & ex canonica S. Frigdiani vt plurimum accepti, vt Lateranenſis Congregatio cum S. Frigdiani vna, eadẽq; prorſus Congregatio cenſeri, diciq; iure, ac meritò potuiſſet, ac debuiſſet, niſi Alexandri II. & Anaſtaſij IV. ſtatutum obſtitiſſet, quo Lateranenſem Baſilicam tanquam principalem, matrem, & dominam, omnino liberam, & nulli penitus, niſi Romano Pontifici, ſubiectam eſſe voluerunt: vnde factum, vt vna Congregatio ſub duplici capite conſtituta, in duas etiã familias fuerit diuiſa, quarum altera Lateranenſis, altera s. Frigdiani eſt appellata.

IV. NAm poſt huiuſmodi reformationem cum ſanctæ conuerſationis canonicorum Lateranẽſium ſuaueolentia paulatim creſceret, & non ſolùm per Vrbem, ſed per vicinas quoq; ciuitates diffunderetur, inde factũ, vt per Romanos Pontifices, Epiſcopos, & Magiſtratus multis alijs Eccleſijs, & monaſterijs donati, canonicorum, & collegiorũ numero augerentur: & ita vnicum collegium in plura collegia progreſſu temporis ſuccreuit in vnum corpus Congregationis, quæ Lateranenſis ab ipſo capite, quod erat Lateranenſe Capitulum, eſt nuncupata. Nam Lateranenſe monaſteriũ alia collegia complura, Eccleſias, & monaſteria canonicorũ habuiſſe, quæ illius regimini ſubdebãtur, Honorij III. Priuilegium datũ Laterani 3. Idus Nouemb. ann. 2. ſui Pontificatus apertè indicat, cum ait: *Cõcedimus autem*

Digitized by Google

autem, vt domos, Ecclesias, monasteria, hospitalia, ac etiam Oratoria, & alia pia loca in omni diœcesi absq; aliqua licentia cuiuscunq; Episcopi seu Locumtenentis eiusdem, in vestris fundis tantum fundare, construere, & ædificare possitis: & aliud Priuilegium Innocentij IV. datum Laterani 15. calend. Martij Pontificatus sui ann. 1. in quo sic habet: *Ea propter dilectorum filiorum Prioris, & Capituli eiusdem Ecclesiæ supplicationibus inclinati, ad exemplar prædecessorum nostrorum* B. *memoriæ Alexandri II. Anastasij IV. Alexandri III. Innocentij III. Honorij III. & Gregorij IX. Romanorum Pontificum, omnes indulgentias, immunitates, & exëptiones à prædictis, & alijs prædecessoribus nostris* Romanis Pōtificibus *ipsi Ecclesiæ, & mēbris eiusdem concessas, præsenti Apostolicæ seais priuilegio cōfirmamus. & insuper nos de* Dei *misericordia, & beatorū Petri, & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, omnibus, qui præfatæ Ecclesiæ, ac monasterijs, hospitalibus, & Ecclesijs eidem subiectis, eorumq; operibus grata impenderint subsidia, &c.*

V. MOnasteria verò, Ecclesias, & membra dictæ Congregationis recenset Gregorius IX. in magno priuilegio Priori, & canonicis fratribus sacrosancti Patriarchij Basilicæ Lateranensis concesso, quod ab authentico acceptum integrum hic redditur, videlicet.

Gregorius Episcopus seruus seruorū Dei dilectis filijs Priori sacrosancti Patriarchij Basilicæ Saluatoris Domini, quæ Constantiniana vocatur, eiusq; canonicis fratribus, tam præsentibus, quàm futuris, regulari vitam professis in perpetuum. Vigilāti, atq; supereminēti specula summæ Apostolicæ sedis, qua cunctis, Deo autore, licèt immeriti, præeminemus Ecclesijs, monemur pariter, & exhortamur, actus nostros ritè componere, & omnia pro rerū varietate cū ea cautela, & mō deratione distinguere, vt de vultu eius iudicium nostrum prodeat, & oculi nostri videant æquitatē. Congruā. n. officij nostri prosequimur actione, si Vniquiq; Apostolica prouidentia suum honorem, & dignitatem seruemus, & Ecclesias, *quæ digniores, & sanctiores habentur, in sui status proprietate, vigilanti studio custodire curemus, vt à summo Patrefamilias reddendo singulis debita cōmissæ nobis dispensationis, sēpiternæ recipiamus incrementum mercedis. Cum ergo iuxta creditum nobis à Domino dispensationis talentum omnibus Ecclesiis Apostolicæ solicitudinis impendere, & intendere debeamus, multò amplius circa eius commodum, & profectum, curā, & vigilantiam adhibere compellimur, per quā datur, vt omnibus inuigilemus, illud Apostoli studiosè adimplētes, quod dicitur, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Quapropter dilecti in Domino filij Ecclesiā ipsā in qua diuino mācipati estis obsequio, ad exēplar prædecessorū nostrorū beat. mem. Alexand. II. Anast. IV. & Alexandri III. Innocentij, & Honorij, Romanorū Pontificū, Apostolicæ Sedis priuilegio communimus.*

In primis siquidē statuentes, vt ordo canonicus, qui secundū Deū, & B. Augustini regulā, ibi noscitur institutus, perpetuis ibidē temporibus inuiolabiliter conseruetur: Præterea quascūq; possessiones, quæcunq; bona eadē Ecclesia in præsentiarū iustè, & canonicè possidet, aut in futurū concessione Pontificū, largitione Regū, vel Principū, *oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Medietatem omniū oblationū principalis altaris in integrū sine expendio aliquo: ex alia verò medietate septē videlicet vnciarū quæ sunt Episcoporū, quoties Episcopatus vacāt, partes, quæ Episcopos contigerēt, ex benenolentia sedis Apostolicæ, & paterna benignitate vobis, vestrisq; successoribus in perpetuum concedimus, & cōfirmamus; ita tamen, quod posquā Episcopi fuerint substituti, illas debeāt portiones habere: saluo tamē in omnibus seruitio Ecclesiæ, quod de ipsis vncijs debetur, donationem ēt, seu redditum, qui glandaticū dicitur, vel herbaticū, ex nostris porcis, & pecoribus, seu omnem fructionem ab eisdem prædecessoribus nostris* Ecclesiæ *ipsi collatam* Ecclesiam s. *Ioannis de fonte cū oblatione ipsius altaris, vel* Ecclesiæ *integram cū omnibus Oratorijs, quę in circuitu ei sunt; domos, quas habetis in Lardario, cum Basilica Vlpia ex dono fœl. mem. prædecessoris nostri Lucij Papæ, Ecclesiam* s. *Ioannis ante Portam Latinā; cum capellis suis, videlicet* s. *Stephani in capite Africæ,* s. *Laurentij iuxta porticum* B. *Petri,* s. *Anastasij cum Castro Noualiæ,* s. *Luciæ in Columna, cū omnibus ad prædictam* Ecclesiam s. *Ioannis ante portam Latinā pertinentibus, intra, & extra Vrbem. necnon Hospitale, cum* Ecclesia s. *Nicolai iuxtæ portā* s. *Ioannis, cum omnibus suis pertinentijs.* Ecclesiam s. *Mariæ de Spazzalaria cum pertinentijs suis, ex dono fœl. mem. prædecessoris nostri Anastasij Papæ.* Ecclesiā s. *Gregorij in Martio, cū Palatio, in quo ipsa sita est; & cū omnibus ad eandem pertinentibus, necnon Molendinum in capite lacuum cū terra vestra, quæ vobis restituit.* Ecclesiā s. *Bartholomæi, & s. Danielis cum earū pertinentijs. Castrū Perlatæ cum* Ecclesia s. *Lucię,* s. *Petri* s. *Simeonis, & s. Pancratij, cum omnibus earū pertinētijs. Quicquid habetis in Castro Montisfiasconis intus, & foris. Molendinū de Rege* Ecclesiā s. *Mariæ in colle sancti, & omnibus suis pertinentijs.* Ecclesiam s. *Ioannis in Paterno, cum omnibus suis pertinentijs.* Ecclesiam s. *Thomæ in ciuitate Interamnensi, cum omnibus pertinentijs suis. In Ducatu Spoletano* Ecclesiam s. *Mariæ de Ciliano cum omnibus* Ecclesijs, *& possessionibus suis. Hospitale* s. *Ioannis de Taren. cum omnibus possessionibus suis. Quartum pariē de octo castellis scilicet Peregrad, Gramali, Ballacuta, Labry, Morum, Mollici, Crucoren, Moni, & octauam partem de alijs quatuor Castellis Icarthæ, Melon, Planen, Cruce, & Turri cum Ecclesijs, & pertinentijs eorundē. Castrum Vallis Monton cum omnibus Ecclesijs intus, & foris, & cum omnibus ad ipsum castrum pertinentibus. Castrum Metalantij cum Ecclesijs, & omnibus ad ipsū pertinentibus. Castrum Carpineti cū Ecclesijs, & omnibus ad ipsum pertinentibus. Castrum Solphenatæ cū omnibus suis pertinentijs. In Episcopatu Amelion. Ecclesiam* s. *Romanæ iuxta ciuitatem ipsam, Ecclesiam* s. *Pauli intra muros ciuitatis eiusdem, cum omnibus*

earum

Digitized by Google

earum pertinentijs. Suburbium insuper, quod est circa Constantin anam Basilicam in scabello iuxta sacrum palatium cum domibus, quas ibi habetis, domum & vineam, quas emistis à Theodora filia Rainonis in cãpo Lateranensi. Domos, quas habetis ibidem iuxta portam Claudiam. In Prænestino in Cancello, & via maiori Domos, quas habetis, & terram in Castello nouo, & quæ habetis in circuitu Ecclesiæ vestræ, terras videlicet, & hortos cũ oliuis, & diuersi generis arboribus à vineali s. Nicolai prodecema, vsq; in terram s. Thomæ; Turrim vestram cum fundo, & cum vineis in loco, qui dicitur ad quartam fundi tabernulæ, fundum cãpi vituli, fundum, & Ecclesiam s. Luciæ Renati, cũ vineis, & omnibus pertinentijs suis, fundum fauarali, fundũ Marani cum prato, & turri, vineas, quas habetis in monte Honorij, vineas marco veteri, vineas, & molendinum in valle sub granario nostro. Ecclesiam s. Andreæ in silice, cum omnibus suis pertinentijs, sicut in concessionis eiusdem prædecessoris nostri Innocentij priuilegio continetur. Ecclesiam s. Mariæ in Frascata sitam in fundo Oliuano, cum Castro, & Terra, quæ ibi habetis. apud Osani Casale iuxta s. Dignã, & Meritã, quatuor filos Salinarum in pedica vetula. In cãpo Ostiensi pedicam de furcella ad salẽ faciendum, & tria andita in pedica de vacarijs, cũ alijs salinis ibidem positis, & salinas, quas habetis in territorio Portuen. in campo maiori videlicet pedicam, quæ dicitur Piscina gagliarda, vel si alijs vocabulis vocetur, & quinq; andita posita ibidem in stanello maiori maledicto. Illud verò, quod à memoratis prædecessoribus nostris Alexandro II. & Anastasio statutum est, maximè obseruari præcipimus, videlicet vt vasa, seu vestimenta, altare, & cuncta sacri ministerij ordinamenta non tangantur, vel proferantur, seu reponantur, aut ẽt qualescũq; oblationes desuper altari à nõ sacratis Deo ministris tollantur. Porro celebrantibus ibidẽ Episcopis sacra Missarũ solẽnia, clericalibus tunicis præsentes sitis, tanũ imponatis ex vobis presbyterũ, diaconum, & subdiaconũ, atq; Accolytũ insuper prouidere curetis, & minus quatuor fratribus assistentibus missa in eadem Ecclesia ẽt in diebus priuatis minimè celebretur, diebus verò dominicis, & ẽt eorũ Sãctorũ festiuitatibus, quantuncumq; fuerit plenarius, vester adsit cõuentus. Adijcientes ad hæc decreto eorundẽ prædecessorum nostrorum, vt eadẽ Ecclesia, tanquã principalis, mater, & domina omnino libera sit, & nulli penitus, nisi Romano Pontifici, sit subiecta; atq; ijdem Episcopi salubri prouidentia veluti cooperatores, & Vicarij nostri ipsius venerabilis sacrosanctæ Basilicæ vtilitatẽ, & honestatẽ attitè prouideant. Vt autẽ in eadẽ Basilica regularis ordinis, & disciplinæ vigor inuiolabiliter auxiliãte Deo custodiatur, & seruetur, vnumquẽq; prædictorũ Cardinalium Episcoporum, qui ad Dominici altaris sunt seruitium deputati, semel in hebdomada de obseruantia regulæ cum fratribus Capitulum tenere, & si quid graue corrigendum fuerit, cum cõi consilio Priorum, & fratrum per ipsos vice nostra emendari statuimus.

Sancimus præterea & autoritate Apostolica indulgemus, vt quoties aliqui peregrinorum in Parochia vestra sine testamẽto decedunt, eorum bona sine alicuius contradictione, vel impedimento, nisi hæredem, vel hæredes habuerint, ad quos debeant de iure deuolui, iam dictæ Ecclesiæ vestræ proueniant, nec alicui abscondere vel alienare eorumdem bona aliqua adsit facultas. Obeunte verò te nunc eiusdem sacrosanctæ Basilicæ Priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, siue violentia præponatur: sed fratres in aliqua persona de vestro collegio, si idonea reperta fuerit, vel de alio religioso conuentu, prius conueniant, et postmodum cum consilio, deliberatione, et iudicio Romani Pontificis eligatur. Electus autem, et confirmatus, nulli, nisi tantum Romano Pontifici de obedientia, vel subiectione aliqua teneatur.

Præcipimus quoque præsenti decreto, vt nullus omnino in Priorem, et canonicos eiusdem Ecclesiæ vbicũq; morantes suspensionis, vel excommunicationis sententiam promulgare, vel eos ad Synodum vocare præsumat: sed neque clericos, vel laicos oblatos in suis Ecclesijs permanentes: Quod si quisquam in eos huiusmodi sententias promulgarei, illas decernimus irritas, et inanes. Liceat præterea vobis clericos è seculo, vel laicos fugientes liberos, et absolutos vndecũq; fuerint, nisi excõicati, vel interdicti sint, absq; alicuius cõtradictione ad conuersionẽ suscipere, et qui suscepti fuerint cum cõi consilio Prioris, et fratrũ, nulli de obedientia teneantur, nisi Romano Pontifici, et Priori eiusdem Ecclesiæ.

Probibemu aũt, vt nulli fratrum post factam in eadem Basilica professionem, sine Prioris sui licentia fas sit de claustro discedere: discedentem verò absque communium literarum cautione nullus audeat retinere.

Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat, præfatam sacrosanctam Basilicã temerè perturbare, aut possessiones eius auferre, et ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus perturbare, sed illibata omnia, integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, et sustentatione cõcessa sunt, vsibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ constitutionis, et confirmationis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertioue commonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui dignitate careat, reamq; se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et à sacratissimo Corpore, et Sanguine Dei, et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atq; in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus, et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Laterani per manum magistri Martini S.R.E. Vicecancellarij, tertio Nonas Februarij, indictione prima, Incarnationis Dominicæ anno 1227. Pontificatus verò Gregorij Papæ IX. anno primo. Porro ex supradictis castris existentibus in Ducatu Spoletano, & agro Reatino, nonnulla donauerunt Ecclesiæ Lateranensi Illustrissimi Comites de Castello, Nahartium olim Reguli, prout constat authenticis instrume..tis, quæ vidi.

Porro

Digitized by Google

VI. PORro autẽ ex prædictis Eccleſijs nonnullas cõſtat collegiales, ſiue conuentuales extitiſſe. de omnibus verò non ita certum. quæ collegiales, & conuentuales erant, ſequentes potiſſimum fuerunt.

Prima Lateranenſis, quæ omnium aliarum dictæ congregationis erat caput, & mater.

Secunda ſancti Ioannis ante Portam Latinam, quæ nunc etiam Lateranenſi Baſilicæ ſubijcitur, licèt collegio, & conuentu deſtituta.

Tertia ſancti Stephani in Monte Cælio, quam poſtea obtinuerunt fratres ſancti Pauli primi Eremitæ: nunc autem per Gregorium XIII. manet vnita collegio Germanorum ſancti Apollinaris.

Quarta ſanctæ Mariæ in Epiſcopatu Tuſculano, vulgo de Crypta ferrata nuncupata, inſigne monaſterium, & magnis prouentibus abundans: ſed commendatum. Manent nunc in eo quidam monachi Græci ex inſtituto ſancti Baſilij.

Quinta ſanctæ Romanæ propè Ameliam, ſed nũc collegio, & conuentu omnino deſtituta, & commendata.

Sexta ſanctæ Mariæ in Colle Scipij Diœceſis Interamenſis, ſed ex regulari nunc facta ſecularis, retinet collegium canonicorum.

Septima s. Thomæ in ipſa ciuitate Interamnio, ſed deſtituta, & commendata.

Octaua s. Ioannis de Paterno in Epiſcopatu Marſicano, inſignis Præpoſitura, cuius Præpoſitus habet vſum Pontificalium: verùm ex regulari effecta ſecularis, retinet collegium canonicorum.

In alijs autem Eccleſijs degebant canonici Lateranenſes regulariter viuentes. vtrum autem eſſent collegiatæ, an ſimplices Prioratus, Manuales nuncupati, vel Rectoriæ ſine conuentibus, nullo ſcripto authentico licuit inuenire.

Caput quintum.

De Canonicorum Regularium eiectione ab Eccleſia Lateranenſi per Bonifacium VIII. & ſtatu dictæ Baſilicæ vſque ad Eugenium IIII. ſub quo ipſi Canonici Regulares ad eandem Baſilicam redierunt.

I. PErmanſerunt autem clerici canonici, qui & regulares dicti, pacificè in Lateranenſi Baſilica per annos circiter mille, nimirùm à temporibus Beati Sylueſtri Papæ, vel ſaltem Leonis Primi Pontificis, vſque ad Bonifacium VIII. de Ciuitate Anagniæ, familia de Caietanis, qui ad ſummum Pontificatum euectus anno Domini 1391. canonicos clauſtrales, & regulares monaſterio exire ordinauit, & ſeculares loco eorum in dicta Baſilica ſtare fecit: & ex monaſterij redditibus magno labore, vigilijs, ieiunijs, & odore inculpatiſſimæ conuerſationis partis per canonicos regulares, ſingulis canonicis ſecularibus ſingulas ſpeciatim præbendas conſtituit, & tot bona temporalia vel à canonicis regularibus comparata, vel à Romanis Pontificibus ex Lateranenſi monaſterio profectis in teſtimonium gratitudinis largita, Romanorum ciuium eſſe decreuit, vtpote ab illis, aut illorum parentibus Lateranenſi Baſilicæ, ſiue monaſterio collata, qui forſan nec vnum lapidem ſuper lapidem in eo poſuerant, nec clauum, vt aiunt, in parietem confixerant; cum de acquiſitione, & titulis omnium, & ſingulorum bonorum Lateranenſis Baſilicæ, ſiue monaſterij per Bonifacium in prębendas diuiſorum conſtet manifeſtiſſimè.

Quæ verò cauſæ Bonifacij Pontificis animum ad regulares canonicos eijciendos, & ſeculares loco illorum ſtatuendos impulerint, conijcitur ex cæteris illins geſtis per Platinam, & alios Hiſtoricos memoratis.

Hoc certum, ab Alexandro II. vſque ad Bonifacium VIII. octo Romanos Pontifices ferè omnes ſanguine, ac genere clariſſimos ex Lateranenſi canonicorum monaſterio acceptos, exceptis S. R. E. Cardinalibus, Vicecancellarijs, & inferioribus prælatis, videlicet Alexandrum ipſum II. Paſchalem II. Honorium II. Innocentium II. Lucium II. Alexandrum III. Innocentium III. & Honorium III.

II. QVinimmo ſi diuini cultus ſplendorem, & vitæ canonicæ diſtrictionem attendamus, certo certius eſt, hæc nullo tempore vnquam magis, quàm ante ipſius Bonifacij tempora in Lateranenſi Baſilica micuiſſe, ac floruiſſe, quod ipſemet Onuphrius in libello ſæpe allegato nullatenus omiſit, ſic ſcribens pagina mihi 135. *Canonicorum ordinem dilabentem Laterani iuxta Beati Auguſtini regulam poſt multa tempora primus omnium reformauit Alexander Papa Secundus, qui ante pontificatum clericus regularis fuerat, & in ampliſſimam dignitatem, vitæque ſplendorem reſtituit, itaut monachis Caſſinenſibus magno tunc ſanctitatis, ac pietatis nomine florentibus, & celeberrimis nulla in re cederent. Quare ea deinceps congregatio ingentem maximorum virorum prouentum tulit: ex eo enim monaſterio prodierunt Honorius Secundus, Innocentius Secundus, Lucius Secundus, Alexander Tertius, & Honorius Tertius Romani Pontifices.* Hæc ille. E contrario verò poſt Bonifacium VIII. quantum obſcuratus fuerit diuinorum cultus in eadem Baſilica, ex alio Summo Pontifice, Eugenio videlicet Quarto accipe, qui illius caſum in literis Apoſtolicis, quibus canonicos regulares eidem Baſilicæ reſtituit, in hunc modum commiſeratur.

Cum autem hoc pium, & ſalutare inſtitutum mundo in maligno poſito, ex antiqua hoſtis inuidia fuerit perturbatum, & per fœlicis recordationis Bonifacium VIII. prædeceſſorem noſtrum quadam illius temporis malitiæ conſideratione immutatum, & per ipſum Patrum termini, contra diuina præcepta, translati noſcan-

Digitized by Google

noſcantur, & amotis regularibus canonicis, ſeculariũ clericorum, & canonicorum fuerit dicta Eccleſia *curæ & gubernationi commiſſa, & dignitatum, officiorũ, canonicatuum, præbendarum, & beneficiorum erectio, inſtitutio, deputatio, & fundatio celebratæ, certis etiã tunc expreſſis cauſis, quæ diuina clementia, cum omnibus in illa immutatione narratis, noſtris tẽporibus omnino nũc ceſſant, & ceſſare amplius futuris temporibus domino largiente ſperantur, & ex præfata immutatione s. Baſilica plurimũ ab illa s. inſtitutione in ſacro cultu, diuinis officijs, & ſacrosãctis myſterijs, ac in ſpiritualibus, & tẽporalibus deformata, & paſſa fuerit detrimẽta quãplurima, & vbi prius religio, & honeſtas cũ bonorũ temporaliũ vbertate florebat, vix ſaltem veſtigium potuerit bonorum temporalium apparere, & habitaculum* Domini, *quadam ſpirituali, & temporali ſqualleret ſolitudine, nihil amplius noſtræ &c.*

III. ET accedit in huiuſce veritatis cõfirmationem ipſa temporalium bonorũ affluentia, quibus Lateranenſis Baſilica ſub canonicis regularibus, & per canonicos regulares ante Bonif. VIII. ingentiſſimis abundabat, quæ vel ab ipſis regularibus canonicis parta, vel à ſummis Põtificibus, & alijs pijs viris intuitu illorum ſanctitatis donata, nullus neſcit, qui ſeriem rerum ad eandem Baſilicã ſpectantium non ignorat. Etſi. n. per magnum Conſtantinum, & alios Principes, ac ẽt Romanos Pontifices maximis redditibus eſſet donata, cum nihilominus Alex. II. accitis s. Frigdiani canonicis illam reformauit, ea omnia vel à Tyrannis erepta, vel à laicis occupata, vel à Põtificibus in ſchiſmate creatis diſtracta fuerant adeo, vt in priuilegio eiuſdem Alexandri, quo ipſius Baſilicæ bona temporalia cenſentur, nulla prorſus illorum mentio habeatur: vnde cũ in diplomatibus Pontificum Romanorum ab Alex. II. vſq; ad Bonif. VIII. tot bona temporalia ad Lateranenſem Eccleſiã ſpectantia, caſtra, villæ, prædia, reditus, cenſus, vectigalia cõmemorentur, certo certius eſt, illa omnia canonicorum regularium partus extitiſſe, ex quibus tũ poſt illorum eiectionem Eccleſia Lateranenſis amplius nihil poſſidet, ſed nec etiã temporibus Eugenij IV. & multis annis ante illum poſſidebat, quorum non pauca per laicos teneri, & in pace nunc poſſideri, nullus ignorat. Quibus omnibus hoc tãdem adijciendum videtur, pulſis regularibus canonicis ſub Clemente Bonifacij ſucceſſore, totam Lateranenſem Baſilicam conflagratione conſumptã fuiſſe, quã conflagrationem Onuphrius lib. 1. de Baſilica Lateranenſi c. 7. nec non in libello de ſeptem Vrbis Eccleſijs ſic proſequitur, ex Ioanne Villani lib. 8. ſuæ hiſtoriæ c. 97. *Nouiſſimè an. Do. 1308. Papa Clemente V. in Gallijs reſidente, menſe Iunio, dum canonici in Choro horam veſperarum cãtarent, & iam hymnum Magnificat anima mea Dominum inchoaſſent, negligentia quorundam artificũ, qui laminas plumbeas tecti Baſilicæ Lateranenſis refouebant, verſa eſt olla, in qua ignis erat pro plumbeis chartis reſina, & pice conglutinandis, ex cuius verſione ignis in trabibus tecti accenſus eſt, qui flante Auſtro adeo exarſit, vt totum tectum Eccleſiæ, adiacentes canonicorũ ædes, porticum, quo à Baſilica itur ad Palatium, & Patriarchium ipſum omne conſumpſerit, paruo tantum s. Laurentij ædicula, quæ Sancta Sãctorum dicitur, excepta, in qua tunc cum multis alijs reliquijs capita Apoſtolorum* Petri, *& Pauli recondita erant, quo incendio magna theſauri, ornamentorumq; auri, & argenti copia cum ingenti veſtium ſupellectile conſumpta eſt.* Hæc ille, quæ longius proſequitur 2. & 3. libro multis in locis.

Vtcunque verò res ſe habuerit, & vt demus, veteres illos canonicos ante Bonif. VIII. à primæuis inſtitutis aliqualiter lapſos, forſan ſatius fuiſſet ad priſtinam diſciplinam illos reducere, quàm canonicã inſtitutionem inclinatã deijcere, & à fundamentis conuellere. Profectò Sergius III. quem malè inter Pontifices audiuiſſe, Luitprandus, Sigibertus, Platina, Onuphrius, Baronius, & quotquot illius vitã deſcripſerunt, paſſim fatentur, cum Lateranenſem Eccleſiam collapſam, & diſciplinam Eccleſiaſticam in ea penitus neglectam deprehendiſſet, primùm quidem ipſam Baſilicam ruderibus repurgatam à fundamentis totam refecit; mox vitæ regularis inſtitutũ in ea tunc maximè renouauit, teſte Mauburno in ſuo Venatorio lib. 1. cap. 9. qui id ex antiquis eiuſdem Lateranenſis Baſilicæ ſtatutis, in monaſterio ad ſeptem fontes repertis conſtare dicit. Ex quibus tandem habes, quis iſtius venerabilis Eccleſiæ fuerit ſtatus tum ante Bonif. VIII. tum etiam poſt illũ vſq; ad Eugenium IV. qui congregationem canonicorum regulariter viuentiũ in eadẽ Eccleſia reſtituit, ex canonicis regularibus paulò antea in mon. Frigdionario reformatis. Q quemadmodũ cõtigerit nũc cõſequenter dicturi, prius ab ipſa reformatione Frigdionaria opus erit, vt narrationem ordiamur.

Caput ſextum.

De fundatione Mon. Frigdionarij, in quo reformatio Canonicorũ Regulariũ in Italia circa an. Do. 1400. fuit inchoata.

DIcturus conſequenter de reformatione canonicorũ Frigdionariorũ, ex quibus antiqua Lateranenſis congregatio per B. Pontif. Eugenium IV. fuit reſtituta, priùs de ipſius mon. s. Mariæ de Frigdionaria fundatione, & origine, nec non de canonicorum regulariũ inſtituto in eodem monaſt. vſq; ad ipſam reformationem continuato, verba facere neceſſariũ exiſtimaui. Eſt Friſonaria, ſiue, vt alijs placet, frigdionaria colliculus in Hetruriæ finibus, in Lucenſium comitatu, tribus circiter milliaribus à ciuitate diſtãs, Aquilonem verſus, ſyluis roborum denſiſſimis cõtra Boreã munitus, verſus Auſtrum apertus, tum ſitus, tum aëris amœnitate, ſalubritateq; mirificè delectabilis, à turbis ſecularibus remotus, ad diuinarum rerum contemplationem, ac meditationem à natura deſtinatus: ibiq; templum vetuſtiſſimum Virgini Dei Genitrici ſacrum, non ſolùm ab indigenis, verùm etiam à toto populo propinquæ ciuitatis ſumma in veneratione ſemper habitum, vt ſi ſuperſtitionem circũſcribas, illud appoſitiſſimè in hunc locum quadrare videatur, quod de monte Idæo Berecynthiæ Deorũ Genitrici ſacro, Virgilius tertio Aeneid. ſcribit.

I.

Digitized by Google

Hinc mater cultrix Cybele, Coribantiaq; æra,
Idæumq; Nemus: hinc fida ſilentia ſacris,
Et iuncti currum Dominæ ſubiere Leones.

Vnde verò Frigdionariæ, ſiue Friſonariæ nomen deriuatum, aut loco inditum, ſunt, qui ab auiculis Friſonibus vocatis, quarum in propinquo nemore copia ingẽs eſt, nomen Friſonariæ deductũ velint. Alij verò, de quorum numero eſt Ioannes Baptiſta Signius lib.4. de canonicis c. 8. à propinquo vico Friſonario nuncupato Friſonariam dictam arbitrãtur. Verũ in vetuſtis monumentis Lucanæ ciuitatis & illius comitatus, nulla iſtius vici memoria reperitur. Auguſtinus Ticinenſis, qui Frigdionariam, nõ Friſonariam dicendam cenſet, ab Oratorio per s. Frigdianum Lucenſium Epiſcopũ, ibi loci erecto, ad quod frequẽter diuertebat cauſa meditationis, & orationis, Frigdionariam vocatã arbitratur. Multa de nomenclatione Friſonariæ, ſeu Frigdionariæ leguntur apud recentem autorem Ioſephum Mozzagrugnum lib.8. præſertim fol.16.& 40. quibus in locis egregijs paranomaſijs in Frigdionarios canonicos lepidiſſimè ludit, quę illius ingenij leuitati indulgere oportet. illud porrò non omittendũ, quod fol.16.pag.2.ſic notauit: *Verum hoc nomẽ ad mentẽ ſcribentiũ in honorẽ* (puto dedecus velle dicere) *& deſpectum, & ferè infamiam venit, vt cum Scopetinos vocamus, vel Frigdionarios, rẽ deſpicabilẽ, & dedecorã notemus.* nã quidquid ſit de Scopetinis, quorum nunc cauſam non ago, nullum virum doctum, probatum, aut ſanæ mentis proferet, qui nomine canonicorum Frigdionariorum rem dedecorã, vel deſpicabilem notare velit, quorum religioſam vitam, & viros præclaros miris laudibus extollunt plures autores graues, quorum nonnullos in ſequentibus adducemus. Certè nos ipſi de nomine canonicorum Frigdionariorũ, deq; illorũ sãctiſſima cõuerſatione, familiaritate, ſocietate, vnitate nõ ſolũ nõ erubeſcimus, ſed vel maximè, & meritò qdẽ gloriamur: quorũ vitã ſanctiſſimã, & mores inculpatiſſimos vtinam nunc omnes æmularemur. Sed de nomine ſatis.

III. QVod ad rem attinet, de prima origine monaſterij Frigdionarij triplex apud ſcribẽtes ſententia reperitur. Prima nõnullorum, qui illã in ann. citer 1250. & in quendam militem Lucensẽ nomine Marcoaldum de Malpilis refundendam arbitrantur, propter quoddã Alex.IV. priuilegium canonicis Frigdionarijs factũ Viterbij 2. calend. Maij Pont. ſui ann.4. in quo inter alia ſic habet: *Volentes Eccleſiæ veſtræ obtentu dilecti filij nobilis viri Marcoaldi militis Lucani, qui nuper de bonis proprijs Eccleſiam veſtrã fundaſſe dicitur, & dotaſſe, & qui pro vobis perſonaliter &c.* Quam ſententiam verã eſſe contendit Ioannes Baptiſta Signius, loco proximè citato, propter teſtimonium allegatum.

Secunda ſententia eſt autoris ſupplementi Chronicorum lib.12. ſub an.1107. in fine ſcribentis: *Extat & Friſonariæ extra vrbem ipſam monaſterium, Matbildis Comitiſſæ opus, huius optimi viri* (s. *Arnulphi*) *iuſſu fundatum, nunc ſub regulari obſeruantia exultum.*

Tertia verò ſententia tum Eccleſiã, tum monaſterium Frigdionarium à B. Frigdiano Lucenſium Epiſcopo fundato, & in eis clericos canonicos Lateranenſes inſtitutos affirmat, quam tuetur R. P. Cęſar Frãciottus Sacerdos Lucenſis, in lib. Hiſtorię de ſacris imaginibus, & reliquijs ciuitatis Lucenſis. in deſcriptione monaſterij s. Frigdiani, adſtipulatur Auguſtinus Ticinenſis in Propugnaculo p.4.c.8.& par.5. §. *octauo, confirmatur hoc idem per Sigibertum.* vbi affert pro confirmatione teſtimonium depromptum ex Archiuis ſancti Martini Lucenſis, & quanquam ſcribat Signius loco proximè citato, quoſdã ſentire, Frigdianum Epiſcopum Lucenſem Oratorium ibi erexiſſe, & locum ab eo Frigdionariam appellatum, idq; ſatis frigidum eſſe: alios dicere, monaſterium ab illuſtri Mathilda Comitiſſa conditum, ſed neutros credibiles, cum nihil afferant, quod pro legitimo queat acceptari, hanc tamen à proprio cerebro frigiditatem excuſſiſſet, ſi vel s. Martini Lucenſis chartophilacia luſtrare voluiſſet, aut ſaltem Alexandri IV. priuilegium eidem monaſterio factum attentius legiſſet, in quo inter alia hæc habet: *Præterea omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ veſtræ conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus.* Nam ſi ſub Alexandro IV. Eccleſia, ſeu monaſterium Frigdionarium primitùs fuerunt excitata, tuncq; primum clerici canonici regulariter viuentes ibidem conſtituti, quænã illa fuit Eccleſia, cui Romani Pontifices Alexandri prædeceſſores prędictas libertates, & immunitates concеſſerunt, qui etiam canonici, quibus Reges, & Principes libertates, & exemptiones indulſerunt, per Alexand.IV. confirmatas? fuit ergo ab antiquo tempore ante Alexand.IV. Eccleſia, fuit monaſterium, fuerunt canonici regulares, libertatibus, immunitatibus, & exemptionibus per Romanos Põtifices, Reges, & Principes donati: & ita quod de ipſius Eccleſiæ fũdatione, ac donatione facta per nobilem militem Marcoaldum in priuilegio Alexãdri Papæ legitur, nõ de prima fundatione, ſed de reparatione, ac reſtitutione intelligere neceſſariũ erit.

IV. QVare omnibus collatis, & æqua lance trutinatis, vera ſententia de primaria origine, ac fundatione tum Eccleſiæ, tum monaſterij Frigdionarij ſic ſe habet. s. Frigdianus Vltoniæ, quæ regio eſt Hyberniæ, Regis filius, ex s. Patritij Hibernenſiũ Apoſtoli inſtituto regularis clericus, ſiue canonicus, circa ann.560. Lucenſium Epiſcopus deſtinatus, cum illam Eccleſiã regendã ſuſcepiſſet, vitæ canonicæ inſtitutũ inter ſuos clericos introducere ſollicitus, duas inter alias Eccleſias ædificauit, ac in illis canonicos ſecundũ inſtituta Lateranenſis Baſilicæ per s. Gelaſium ſub B. Auguſtini regula reformatæ collocauit, alteram in ciuitate ſub inuocatione trium Martyrum Leuitarum, quæ poſtea eidem beato Frigdiano eſt nuncupata: alteram in cliuo prope ciuitatem, ſub inuocatione Sanctiſſimæ Dei Genitricis, quæ temporum ſucceſſibus à fundatore s. Mariæ de Frigdionaria, & corrupto vocabulo de Friſonaria eſt nũcupata. Autor idem venerabilis

Sacerdos

Digitized by Google

Sacerdos Cæsar Franciottus ex Archiuis Ecclesiæ Lucensis, quæ se vidisse, & legisse non semel attestatur. Istas Ecclesias vetustate labentes in ampliorem formam illustrissima fœmina Mathildis, circa ann. Dom. M.C. restituit, dotem auxit, & numerum canonicorum multiplicauit. eodem autore. quod ante illum Ticinensis, & autor supplementi Chronicorum tradiderant, in locis proximè hoc capite allegatis: in quarum priori canonicam institutionẽ continuatis decursibus vsque in hodiernum hunc diem viguisse, documenta verissima testãtur, maximè seculo 11. & trib. seqq. quib. in cõgregationem amplissimã plurimorũ collegiorum, & canonicorũ, vitæ integritatis, & virtutis laude clarissimorũ succreuit. Altera verò conditione loci, ab ipsa ciuitate nimium distãtis, & nequam hominum iniurijs expositi, malitia temporum, & vi bellorum sæpius expoliata, vastata, concremata, paulatim cõuentu canonicorum, in fabricis collapsa, & redditibus adeo priuata, vt pro conuentu canonicorum in ea restituendo necessè fuerit nõ solùm fabricas ab imo reficere: verum etiã nouis prædijs attributis dotẽ instaurare, non tñ omnino, difficillimis etiã tẽporibus canonicis regularibus priuata, vt ex dicto priuilegio Alex. IV. liquet. Qui verò tam piam, operã impendit, is fuit egregius, nobilis, & strenuus miles Marcoaldus de Malpilis ciuis Lucẽsis, & eques ex ordine clarissimo s. Ioannis Ierosolimitani. Hic. n. ob peculiarem erga B. Virginem Dei Genitricem deuotionem, necnon erga religiosos clericos canonicos singularem affectum, circa ann. humanæ salutis 1250. sedente in Pontificatu Innocentio IV. primò quidem ipsam Ecclesiam sub inuocatione S. Virginis totam à fundamentis refecit, mox claustro cum officinis pro conuentu canonicorum additis, prædijsq; ac redditibus pro dote attributis, numerum canonicorum secundum B. Augustini regulam viuentium ibidem auxit. Quod monasterium Alex. IV. Innocentij successor, tribus sequentibus priuilegijs datis ann. 1258. statim decorauit, & communiuit. Horum primum datum est idibus Aprilis, per quod omnes libertates, & immunitates à Romanis Pontificibus suis prædecessoribus, necnõ exemptiones secularium exactionum à Regibus, & Principibus, & à cõi Lucensi monasterio Frigdionario concessas autoritate Apostolica confirmat. incipit: *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Priori, & fratribus Monasterij de* Frisonaria *Lucanæ Diœcesis salutem, & Apostolicam benedictionem. Solet annuere Sedes Apostolica*: Secundum datum fuit Viterbij per manum Magistri Iordani idibus Maij, per quod ordinem canonicum in dicto monasterio institutum firmat, & perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter præcipit obseruari: locum, & canonicos, & omnia illorũ bona sub immediata sedis Apostolicæ protectione recipit: quæ bona distinctis nominibus exprimit, à solutione decimarũ liberat, laicos à seculo fugientes recipere indulget, discessũ à loco post emissam professionem sine Prioris licẽtia prohibet: officia diuina tempore Generalis interdicti clausis ianuis, non pulsatis campanis celebrare permittit: Chrisma, oleum sanctum, &c. à Diœcesano, vel eo nolente, ab alio quocunq; Episcopo Catholico recipere permittit, vt nullius intra fines Parochiæ capellam, siue oratorium sine canonicorũ licentia ædificare possit, præcipit: nouas exactiones ab illis, & illorum bonis fieri prohibet: sepulturam in eorum Ecclesia, vel monasterio liberam esse iubet: decimas ad Ecclesiam spectantes, & à laicis detentas redimendi facultatem concedit: Electionem noui Prioris à capitulo monasterij fieri mandat: vt nullus intra monasterium, vel grangias, & bona monasterij rapinã facere præsumat, ignem apponere, sanguinẽ fundere, vel hominem capere, aut aliquã violentiam exercere, districtè iubet: omnia Romanorum Pontificum, Regum, & Principum priuilegia eidem monasterio concessa autoritate apostolica confirmat. incipit: *Alexander Episcopus, &c. Religiosam vitam.* Tertium datum Viterbij 2. calendas Maij, quo ad instantiam prædicti militis Marcoaldi libertates, & priuilegia monasterio, & canonicis à prædecessoribus Pontificibus, & Regibus cõcessa confirmat, incipit: *Volentes Ecclesiæ vestræ &c.* quæ per extensum videri possunt in libro Indultorũ cõgregationis Lateranensis pag. 165. & sequentibus.

V. VNde verò accepti canonici per præfatum militem Marcoaldum in monasterio Frigdionario locati, ex actis capitularibus eiusdem monasterij statim recitandis constat euidẽtissimè. siquidem Priore monasterij cedente, vel decedente mos erat canonicis Frigdionarijs, ex capitulo s. Frigdiani Lucensis, vel alterius monasterij dictæ congregationis Priorem deligere: vnde consequens, Frigdionarios, & s. Frigdiani canonicos eosdem prorsus extitisse. Quãquam verissimũ ẽt censeri debeat, quod Ticinẽsis in Propugnaculo par. 4. c. 8. scribit; *Succedente verò tempore sub Alexandro* IV. *huius nominis à nobili milite* Lucensi Marcoaldo de Malpilis *fuit tertio loco restaurata (scilicet* Ecclesia s. M. de Frigdionaria) *anno videlicet* 1250. *eisdem adhuc regularibus canonicis ibidem existentibus, vt patet ex Originalibus indultis, & priuilegijs eiusdẽ Alex.* IV. Nam verba priuilegiorum apertè hanc veritatem præ se ferunt, cum priuilegia ipsis canonicis, & eorum monasterio à Summis Pontificibus Alexandri prædecessoribus, Regibus, & principibus collata, idem Alexander sua autoritate confirmauerit.

Vixit autem præfatus Marcoaldus in monasterio Frigdionario cum canonicis aliquot annis, vbi sãcto fine tandem in Domino quieuit, in Arca lapidea, quæ ante fores Ecclesiæ in paruo claustro visitur, cum hoc Epitaphio tumulatus, quod tamen ante illius obitum regulares canonici posuerant. videlicet:

MARCOALD. MALPILI INSIGNI EQVITI.
POST PRIMAM AB ILL. MATILDA
RESTITVTAM CANONICI ORD.
VETVSTATEM
FVNDATORI SECVNDO
CANONICI REG. BENEF. ACCEP. MEMORES
POSVERVNT AN. D. MCC. L. III.

Digitized by Google

Caput ſeptimum.

De continuatione Canonicorum Regularium in monaſterio Frigdionario, vſque ad Bonifacium IX. ſub quo illius reformatio fuit inchoata.

I. POſt Alexãdrũ IV. vſq; ad Bonifaciũ IX. ſub quo ipſius monaſterij reformatio eſt cępta, nimirũ an. MCDI. perſtitiſſe in eodem monaſterio canonicos regulares, nunquam interrupto tramite ſucceſſionis, ſequentibus documentis authenticis ſic probatur. Nam an. MCCLXXII. Greg. X. Priori, & fratribus Eccl. s. Mariæ de Friſonaria ſequens priuilegiũ indulſit.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Priori Eccleſiæ s. Mariæ de Friſonaria, eiuſque fratribus tam præſentibus, quàm futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium, ne fortè cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur (quod abſit) ſacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, et Eccleſiam s. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis, in qua diuino eſtis obſequio mancipati, ad inſtar fœl. rec. Alexandri Papæ IV. prædeceſſoris noſtri ſub B. Petri, et noſtra protectione ſuſcipimus, et præſentis ſcripti priuilegio communimus.

In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo canonicus, qui ſecundum Deum, et B. Auguſtini regulam in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunq; poſſeſſiones, quæcunq; bona dicta Eccleſia impræſentiarum iuſtè, et canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsũ, in quo prædicta Eccleſia ſita eſt cũ omnibus pertinentiis ſuis, annuum redditum modiorum bladi, quem habetis de terra ſita ad Pontẽ s. Donati, in loco, qui dicitur Pinizara, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vſuagiis, et paſcuis in boſco, et plano, in aquis, et molẽdinis, in viis, et ſemitis, et omnibus aliis libertatibus, et immunitatibus ſuis, etc. reliqua ſequũtur vt in priuilegio Alex. IV. *Datum apud Vrbem veterem per manũ magiſtri Ianoni Lecacorui S.R.E. Vicecãcellarii, nonis Octob. indict. 1. Incar. Do. 1272. Põtificatus D. Gregorii Papæ X. ann. 1.*

Ann. MCCCVI. indict. 4. 8. calend. Iulij ſequens inſtrumentum per Priorem, & canonicos s. Mariæ de Frigdionaria confectum inuenitur ſic: *In Chriſti nomine amen. Ven. P. Lucas Prior capituli, et conuentus Eccl. s. Mariæ de Frigdionaria, cum conſenſu, et voluntate ſuorum canonicorũ, et d. capituli, et conuẽtus videlicet Fr. Viuiani, F. Franciſci, F. Lini, F. Angeli, Frater Marci, Frater Auguſtini, F. Gregorij, F. Petri, F. Lini, F. Gratiæ, F. Benedicti, & F. Vghi, cum ad præſens ibi plus non ſint, & ipſi fratres, & canonici, vnà cum Priore conſentiẽtes, ſibi inuicẽ pro ipſo capitulo, & conuentu prouiſa, & bene congnita vtilitate dicti capituli, & conuentus &c.*

Ann. MCCCXXXVII. fuit factũ ſequens Decretũ per DD. Antianos ciuitatis Lucẽſis, quod habetur in Archiuis, & libris authẽticis eiuſdẽ ciuitatis videlicet MCCCXXXVII. *exiſtẽte Luca ſub dominio DD. de la Scala fuit factũ decretũ per DD. Antianos, quorum nomina ſunt infraſcripta, Brexianus Honeſti, Cecius Pieri, Iuſtus Botrini, Gerardus Lazarij, Nũcius Bletius, Lemmus Catrignella, Banducius della grotta, Colucius Boncaſochi, Saulus Sauli, Nellus de Monte Claro, cuius decreti verba ſunt hæc. Conſiderantes honeſtam vitã, & benignam conuerſationẽ, quam canonici regulares monaſt. s. Mariæ de Frigdionaria ſeruant in ordine s. Augaſtini, & conſuetudinem diutius in his obſeruatam, ordinauerunt, quòd habeant fœnũ, & ligna, & alia neceſſaria pro ipſis religioſis canonicis, qui negotia Monaſterij Lucæ exercent.*

II. Ann. MCCCXXXVIII. Vicarius, & canonici monaſ. s. Mar. de Friſonaria ad ſequẽtẽ electionẽ deuenerunt, videlicet. *In nomine Domini amen. ann. Nat. Dom. MCCCXXXVIII. indict. 6. die 1. menſis Maij* conuocato *capitulo Eccleſiæ monaſterij de* Friſonaria *de mandato fratris* Donati Subprioris *dicti loci, in Eccl. s. M. prædictæ, videlicet in naue d. Eccleſiæ ad ſonum cãpanellæ, more ſolito, coram me notario infraſcripto, & fratre Benedicto, & fratre* Deodato *fratribus conuentus d. Eccleſiæ teſtibus ad hoc vocatis, & rogatis. frater* Michaël *d. ordinis, & conuentus olim* Prior, *dicti ordinis, & conuentus loci, pro anno proximè præterito incœpto in calend. Maij, dicto anno finito prædictis calend.* Maij MCCCXXXVIII. *indict. prædicta, dicto ſuo officio, & omnibus dependẽtibus ab eo in manibus dicti Subprioris præſẽtibus fratribus Angelo, Petro, Bartholomæo, Gerolamo, &* Franciſco, *more ſolito ſecundum formam conſtitutionum dicti loci expreſsè prædicto Prioratui renunciauit.*

Vacante Eccleſia s. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis per renunciationẽ Fr. Michaëlis olim Prioris dicti loci, congregato capitulo cõuentus ipſius Eccleſiæ, ad quos de iure electio Prioris faciẽda pro tẽpore digno ſcitur pertinere, ad ſonũ cãpanellæ, vt moris eſt, in quo capitulo interfuerũt infraſcripti fratres videlicet Fr. Donatus *Subprior,* F. Angelus, F. Petrus, F. Donatus, F. Bartholomæus, F. Michaël, F. Gerolamus, F. Franciſcus, *nolentes ipſi fratres, & capitulum, eorũ Eccleſiã ob vacationẽ diuturnã debere incidere in ſpiritualibus, vel tẽporalibus in aliquam læſionem, s. Spiritus inuocata gratia, cœperunt ſimul tractare, ad electionem Prioris futuri, & prædictus Subprior expoſuit corã eis dicẽs. Nos ſumus hic, vt prouideamus Eccleſiæ noſtræ, & capitulo noſtro de Priore: ſed ſunt plures formæ ſtatutæ, per quas poſſumus, & debemus, & tenemur procedere ſcilicet per formam ſcrutinij, & alij modis. deliberent igitur modum, per quem vultis, & placet vobis, procedere ad electionem faciendam de futuro Priore, qui Subprior, & fratres omnes deliberauerunt, diligenti præhabita inter ſeſe communi concordia, & volun-*

Digitized by Google

voluntate, & nemine diſcordante, & reſpondente: & dixerunt communiter, & concorditer ſe velle procedere ad electionem prædictam per formã ſcrutinÿ. Acta ſunt hęc omnia in Capitulo dictorum fratrum, videlicet in naui dictæ Eccleſiæ coram fratre Benedicto, & fratre Deodato, dicti conuentus teſtibus ad hæc vocatis, & rogatis. anno Nat. Dom. 1338. indict. 6. die 1. menſis Maÿ.

Poſthæc ſupradictis anno, & indictione, & die, & loco, & teſtibus ſupradictis, frater Donatus Subprior ſupradictus coram dicto capitulo, & fratribus expoſuit dicens. Nos deliberauimus procedere ad electionem futuri Prioris per formam ſcrutinÿ., vnde debemus etiam eligere de nobis duos, vel tres fide dignos de dicta electione ſcrutatores, qui vota ſingulorum fratrum ſecretè, & ſigillatim exquirant. qui Subprior, & fratres omnes communi concordia elegerunt fratrem Angelum, & fratrem Bartholomæum ſupraſcriptos dictæ Eccleſiæ dictæ electionis, & votorum fratrum ſcrutatores, vt ſecretò, & ſingillatim vota cunctorum exquirant, & in ſcriptis redacta debeant publicare. Poſthæc ſupradictis anno, & indictione, & die in dicto loco coram me notario, & teſtibus ſupraſcriptis, per dictos ſcrutatores perſcrutatis votis ſingulorum fratrum ſecretò, & ſigillatim, ex prædictis fratribus numero quatuor, videlicet frater Bartholomæus, frater Michaël, frater Gerolamus, & frater Franciſcus conuenerunt in fratrem Donatum ſupraſcriptum dicti capituli, & conuentus. Alij verò conuenerunt in diuerſos alios, videlicet frater Angelus in fratrem Raynerium canonicum ſancti Frigdiani, & frater Donatus in fratrem Bartholomæum, & frater Petrus in fratrem Bartholomæum. Demum incontinenti publicato ſcrutinio, habita collatione numeri ad numerum, electi ad electum, meriti ad meritum, prædictus frater Angelus implorata ſancti Spiritus gratia, ad honorem Dei, & beatæ Mariæ ſemper Virginis, & Domini Summi Pontificis, & Domini Epiſcopi Lucani Epiſcopatus, ad pacificum ſtatum dictæ Eccleſiæ, capituli, & conuentus, & vice, & nomine illorum, qui conuenerunt in dictum fratrem Donatum, coram capitulo, & conuentu dictorum fratrum, & de voluntate illorum, elegit dictum fratrem Donatum in Priorem dictæ Eccleſiæ, capituli, & conuentus fratrum, in quem maior, & ſanior pars totius Capituli, et conuentus conuenerat: quam electionem ab inſtanti ſolemniter publicauit coram dicto capitulo, et fratre Donato ſupradicto in capitulo ſupraſcripto, coram me Notario, et teſtibus ſupraſcriptis, ad hæc præſentibus, et rogatis, et vocatis etc.

Et Ego frater Iacobus de Luca dicti conuentus Imperiali autoritate Iudex, et notarius, ſupraſcriptis omnibus interfui, et ea omnia publicè rogatus expreſſi, et meo ſigno ſolito, et nomine publicaui.

III. ANno MCCCXXXXV. Ijdem canonici, & capitulum ſanctæ Mariæ de Friſonaria coram ſupradicto notario publico, & rogato, ad ſequentem electionem deuenerunt videlicet.

In nomine Domini Amen. Vacante Eccleſia, & loco S. Mariæ de Frigionaria, ordinis S. Auguſtini, Lucanæ diœceſis Priore, per renunciationem fratris Donati, olim Prioris dictæ Eccleſiæ, & loci, vt de ipſius renunciatione conſtat, publicè ſcripta manu mei notarÿ infraſcripti, anno et indictione infraſcriptis, die 1. præſentis menſis Maÿ, congregato capitulo, & conuentu Fratrum dicti loci ad ſonitum campanellæ, more ſolito, ſubtus porticum dictæ Eccleſiæ, ad capitulum, in quo loco conſueuerunt congregari, per fratrem Gerolamum Subpriorem dicti capituli, et conuentus, in quo interfuerunt omnes infraſcripti fratres, videlicet frater Gerolamus Subprior, frater Donatus prædictus, frater Michaël, et frater Laurentius pro ſe, et fratre Bartholomæo, fratre conuentus, et capituli ex commiſſione ipſi facta etc. Acta ſunt hęc omnia in ſupraſcripto capitulo, et loco, ſub ann. Natiu. Dom. 1345. indict. 13. die 12. Menſis Maÿ, coram fratre Deodato, et fratre Ioanne Conuerſis dicti loci, et dictæ Eccleſiæ, teſtibus ad hæc vocatis, et rogatis etc.

Poſt hæc ſupraſcripto anno indict. et die. in ſupraſcripto loco, coram me notario, et teſtibus ſupraſcriptis, perſcrutatis votis ſingulorum fratrum ſecretò, et ſigillatim ex prædictis fratribus numero tres hoc modo, videlicet frater Gerolamus Subprior prædictus pro ſe ipſo, et ĕt ex cõmiſſione ſibi facta ad dictam electionẽ faciendam, et pro dicta electione faciẽda à dictis fratribus Donato, et Michaële, pro ipſis fratribus, et vtroque eorum, vt conſtat manu mei notarÿ infraſcripti, et ad omnia aliàs facienda, quæ ad prædicta, et infraſcripta ſpectare noſcuntur, conuenit in fratrem Michaëlẽ ſupraſcriptum, fratrem dicti capituli, et conuẽtus. Alij verò in diuerſos alios: conuenerunt, videlicet frater Laurentius pro ſe tantum, conuenit in fratrem Bartholomæum ſupraſcriptum fratrem dicti capituli, et conuentus: ex cõmiſſione verò ſibi fratri Laurentio facta, vt dixi, à dicto fratre Bartholomæo ægritudine grauato, qua intereſſe non potuit ad prædicta, et alia omnia infraſcripta facienda, idem frater Laurentius ex cõmiſſione prædicta conuenit in fratrẽ Matthæum, fratrem conuentus, et loci, et ordinis Fratrum de Caſtro franco Vallis Arni, Lucanæ diœceſis etc. Acta ſũt hæc omnia in loco dicto Friſanaria ſubtus porticum dictæ Eccleſiæ, et clauſtri, coram etc.

Qui autem fuerint fratres conuentus de Caſtro Franco Vallis Arni, & cuiuſnã ordinis, vel inſtituti habes ex ſequenti inſtrumento confirmationis, electionis Prioris dicti cõuentu factæ per R. D. Epiſcopũ Lucenſem, ex Archiuis curiæ Epiſcopalis Lucẽſis in forma authentica nuper extracto. videlicet:

In nomine Domini Amen. Continetur in libro nuncupato, liber Regiſtri Collationum, & Inſtitutionũ beneficiorum, diſpenſationum &c. incœpto de an. 1326. & proſecuto vſq; ad ann. 1379. ſcripto, compoſito, & ordinato per egregios viros DD. Notarios, & Cancellarios dictæ curiæ, tunc temporis ſigno † Inter cætera in dicto libro contenta, ſub ipſius libri fol. 99. extant infraſcripta videlicet.

Paulus de Gabrielibus Dei, et Apoſtolicæ Sedis gratia Lucenſis Epiſcopus Vniuerſis, et ſingulis, præſentes literas in formã publicã inſpecturis, ſalutẽ in Domino

Digitized by Google

ſempiternam. Vniuerſitati noſtræ tenore præſentium facimus manifeſtum, quod vacante regulari, & collegiata canonica s. *Mariæ* Magdalenæ *de Caſtro Frãco, Lucanæ diœceſis ordinis* s. *Auguſtini per mortem venerabilis viri D. Andreæ Ormanetti vltimi Prioris eiuſdẽ, qui extra Romanam Curiam diem clauſit extremum per dilectum nobis in Chriſto filium D. Pirrũ Ciuti de . . . . . nobis extitit præſentata quædam electio de ipſo facta per religioſum, & honeſtum virum* D. *Robertum Nicoluccij canonicum dictæ Eccleſiæ, necnõ in hac parte cõmiſſarium, ad hæc ſpecialiter deputatum, & conſtitutum per canonicos, capitulum, & conuentum canonicæ ſupraſcriptæ, prout de prædicta commiſſione, & electione latius continetur in publicis inſtrumentis inde confectis, manu quondã Bindi de* Podiobonci *publici Notarij factis, & rogatis anno Dom. ab ipſa Incarn. 1379. indict. 2. ſecundum curſum, & conſuetudinem Florentiæ, tẽpore ſanctiſs. Patris D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VI. die 6. menſis Septembris, ac per ipſum reuerenter expoſitum, quod dictæ electioni ſuum præbuit aſſenſum, eamq; pariter acceptauit, prout nobis per publica inſtrumenta manu ſupraſcripti Notarij publici demõſtratur. Quare nobis humiliter ſupplicauit, vt electionem, & acceptationem prædictas recipere, & admittere, ipſumq; in dictæ canonicæ Eccleſiæ ſupraſcriptæ Priorem confirmare, ac alia facere, quæ ad prædicta requiruntur, gratioſiſſimè dignaremur. Nos igitur volentes &c.* Porro dictos canonicos, & conuentum s. Mariæ Magdalenæ de Caſtro Franco eiuſdem fuiſſe inſtituti, & congregationis cum canonicis ſancti Frigdiani, patet ex bullis Leonis Papæ X. quibus dictũ monaſterium tanquam membrum Monaſterij, & congregationis s. Frigdiani noſtræ congregationi Lateranenſi cum ſuo capite fuit vnitum, quod nunc etiam per Dei gratiam tenemus.

Ex prædictis verò electionibus liquet, eiuſdem prorſus inſtituti fuiſſe canonicos Frigdionarios ante reformationem cum canonicis s. Frigdiani, & s. Mariæ Magdalenæ membri cõgregationis Frigdianæ: quãdoquidem liberum erat eiſdẽ Frigdionarijs ſuos Priores de gremio capitulorũ dictorũ monaſteriorũ, quẽadmodum de proprio capitulo ſibi deligere. quãquã Frigdionarij ex vi ſuarũ cõſtitutionũ Priores annuales deligerẽt, cõtra q̃ illi s. Frigdiani facerẽt, qui Priores perpetuos eligebãt. Acta ſupradictarũ electionũ habẽtur in Archiuis d. monaſterij Frigdionarij, cum alijs multis charactere veruſtiſſimo exarata, qui vix legi põt, quæ fide oculata vidi.

IV. ANno MCCCLXXXII. Reuerendiſs. D. Epiſcopus Lucenſis per ſuum Vicarium viſitauit monaſterium, & canonicos s. Mariæ de Friſonaria. Cuius viſitationis exemplũ authenticũ ab originali nuper extractum, & ad me tranſmiſſum ſic habet:

In nomine Domini *Amen. Continetur in libro intitulato, Liber Primæ Viſitationis Eccleſiarum, Hoſpitalium, & monaſteriorum ciuitatis, & Diœceſis Lucẽſis factæ à R. P.* D. *Antonio Epiſcopo Lucano ſua auctoritate ordinaria anno Dom. 1382. ſigno litera S. exiſtenti in Archiuo inferiori Curiæ Epiſcopatus Lucenſis, ſub cuſtodia egr.* DD. *Notariorum dictæ Curiæ inter cætera in dicto libro contenta ad fol. 66. extant infraſcripta, videlicet.*

Viſitatio monaſterij ſanctæ Mariæ de Frigionaria dicti Plebatus die 4. Iulij 1382.

D. Lippus *viſitator ſupradictus accedens ad dictũ monaſterium viſitationis cauſa, & conſtitutis coram ſe fratribus Tomeo Graſini Priore, & Aluyſio, & Andrea, inquiſiuit, & vidit paramenta, & libros, & calices, & Altaria, & inuenit ea omnia bene diſpoſita. & interrogatus Prior, quo titulo, & iure tenet dictũ Prioratum, dixit, ex collatione, & prouiſione* D. *Lucẽſis Epiſcopi, iam ſunt quatuor anni, & vltra. & dixit interrogatus, quod ipſe fecit profeſſionem in dicto monaſterio, iã ſunt 35. anni, & quod ſunt de ordine* s. *Auguſtini, & ſub regimine* D. *Epiſcopi Lucenſis, & quod ſeruat regulam quantum poteſt: ſed quia non habet conuentuales ſufficientes, non poteſt legi regula, vt debet: & quod omnes viuunt in cõi, & quod omnes sũt fratres ſibi obedientes. & dixit interrogatus, quod frater Aluyſius Schiattæ ſupraſcriptus fuit de ordine Minorum per multos annos: tamen antequam intraret ordinem* Minorum, *fecerat profeſſionem in dicto monaſterio de Frigionaria. & examinatus de officio, & alijs repertus omnino idoneus, & expertus in ſpiritualibus, et tẽporalibus propter guerras, et incurſus ſtratarũ monaſteriũ recepit multa incendia, et damna, et ſpolia, et quod habet in redditibus circa XIV. modios grani, et currus III. vini, et modiũ de oleo: et quod eſt in debito florenorum XVI. auri diuerſis perſonis.*

Et *dixit, quod ipſe non poteſt ſcire conſcientiam dicti fratris Aluyſij, quia nunquam fuit ſibi confeſſus peccata, nec petijt ab eo licentiam alij confitendi.*

Frater Thomas Pinelli de Luca dixit, interrogatus ſe emiſiſſe profeſſionem in dicto monaſterio, iam sũt ann. xviij. et non habet ordinem clericalẽ, et quod ipſe eſt obediens ſuo Priori, et quod dictus frater ſe bene gerit: tamen frater Aluyſius eſt rebellis, et inobediens ſuo Priori, et ei inimicatur, et recalcitrat ſæpius, et fornicatur, et eſt petra ſcandali, et fuit frater Minorum, nec vult ſurgere in matutino, quamuis vocetur à Priore.

Frater Aluyſius Schiatta ſupraſcriptus interrogatus dixit, ſe emiſiſſe profeſſionẽ ſub regula s. *Auguſtini per ſex annos, et poſtea ſe contuliſſe ad ordinẽ Minorũ, ibiq; emiſiſſe profeſſionem, et ſtetiſſe per tres annos non petita, vel obtenta licentia à Priore dictæ Eccleſiæ; ita quod poſtea conſcientia punctus rediit ad priorem ſtatum in dicto monaſterio.*

Qui D. *Viſitator monuit eum ſub excommunicationis pœna, quòd hinc ad 15. dies ſe præſentet coram* D. *Epiſcopo cum ſuis iuribus.*

Fuit examinatus de officio, et de Canone, et Cantu, et inuentus eſt penitus ignorans, et idiota, et neſcit legere: et monuit eum ſub pœna excõmunicationis, quod non celebret miſſam ſine licentia D. *Epiſcopi* &c.

Hinc vides, in dicto monaſterio vſq; ad annum 1382. ſtetiſſe canonicos regulares ſub obedientia Prioris, licèt numero canonicorum ſatis imminuto, & monaſterio in bonis temporalibus plurimum deteriorato, propter cauſas explicatas, ac etiam

contra

Digitized by Google

contra priuilegium Alexandri IV. ſub iuriſdictione, & viſitatione Ordinarij conſtituto. Profuit tamen ipſi monaſterio non parum huiuſmodi viſitatio, nam ex tunc cœpit tum numero Canonicorum augeri, tum etiam in bonis temporalibus aliqualiter meliorari. Huc fortaſſe illud tendit, quod Archiepiſcopus Florentinus in 2.par.ſuæ Hiſtoriæ tit.15. cap.16. in fine, & cap.23.§.2. in princ. ſcribit, circa annum Domini 1380. reformationem Canonici ordinis in hoc monaſterio inchoatam, quod de reformatione facta per Epiſcopum Lucenſem, non de alia facta per Venerabiles viros Bartholomæum Columnenſem, Leonem de Carate, Thadæum de Binaſco, & alios, de quibus infra, verum eſſe poteſt.

V. ANno Domini MCCCXCI. Reuerendiſſimus Pater, & Dominus Fr. Ioannes Epiſcopus Lucenſis conceſſit Priori, & Canonicis S. Mariæ de Friſonaria pro ſe, & illorum ſucceſſoribus in perpetuum Eccleſiam, ſiue Capellam ſimplicem ſancti Dalmatij intra ciuitatem Lucenſem ob cauſas in inſtrumento donationis explicatas, videlicet

Frater Ioannes Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Lucanus, Vniuerſis præſentes literas, ſeu publicum inſtrumentum inſpecturis, ſalutem in Domino. Religioſam vitam eligentes, iuxta B. Gregorij eloquium, congrua, & decens eſt intentione proſpicere, ne cuiuſquam neceſſitatis occaſio, aut deſidès faciat, aut, quod ubſit, ſanctæ conuerſationis robur infringat. Sanè nuper Religioſus vir Fr. Philippus de Betteris de Luca Prior monaſterij ruralis S. Mariæ de Erigdionaria Ordinis S. Auguſtini Lucanæ Diœceſis, accedens coram nobis, expoſuit reuerenter, quòd ab olim prædeceſſores, ſeu Prior, & Conuentus dicti monaſterij habere conſueuerint in ciuitate Lucana prope portam ſancti Donati, & iuxta hoſpitale pauperum, dictum della Miſericordia, quaſdam domos, & ædificia pro ipſorum commodis, & neceſſarijs habitationibus, & refugijs, maximè temporibus guerrarum, & incurſuum gentium armatarum, ciuitatem, & diſtrictum Lucan. frequenter, & ſæpius inuadentium, adeo quod in ipſo eorum monaſterio ſecuri habitare, & regulariter vitam ſeruare nequibant, prout etiam nequeunt in præſenti, propter metum exercituum Lombardorum, & Florentinorum dictum diſtrictum miſerabiliter occupantiũ, & diſcurrentium. tamen dictæ domus eorum fuerũt, iam ſunt anni viginti elapſi, tempore aduentus ad ciuitatem Lucanam fœl. record. Domini Caroli Romanorum Imperatoris Quarti, funditus diruptæ, penitus & deſtructæ, & ſuper fundo earum alia fuerunt, & ſunt ædificia fabricata, prout hæc omnia ſunt omnibus manifeſta: quamobrem expedit eis aliquam commodã, & aptam habitationem intra ciuitatem Lucanam, in aliquo congruo, & honeſto loco, pro huiuſmodi ipſorum Prioris, & Fratrum, & eorum familiæ, & ſucceſſorũ ſuorum habitatione, & refugio procurare, vbi perſonas ſuas, ac ſubſtantiã, & bona ſua in huiuſmodi guerrarũ, & incurſus gentium periculis valeant ſecurum habere refugiũ, & recurſum. Et ideo idem Prior nobis humiliter ſupplicauit, quatenus Eccleſiam, ſiue Capellam ſimplicem S. Dalmatij Lucan. vacantem ad præſens, per liberam reſignationem, & renunciationem Vener. viri D. Ioannis Simonis de Luca vltimi olim dictæ Eccleſiæ Rectoris, quæ, vt aſſeritur, ad collationem, ſeu prouiſionem, vel quamuis aliam diſpoſitionem Capituli noſtri Lucan. noſcitur pertinere, eidem Priori, pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, & dicto ſuo monaſterio, & Conuentu concedere, & donare miſericorditer dignaremur: Vt ibi ædificare poſſint domos, & ædificia pro eorum habitatione, & ibi conuentualiter viuere, & vitam regularem ſeruare, & diuina officia celebrare, cum ipſa Capella ſit omnibus domibus, & ædificijs denudata. Nos igitur habito ſuper præmiſſis omnibus ſæpius colloquio, & conſilio cum Ven. fratribus noſtris Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ Lucanæ, & inquiſito diligenter, & cognito, & reperto, præmiſſa omnia veritate fulciri, de ipſorum fratrum noſtrorum infra nominatorum conſilio, & expreſſo conſenſu, dictam Eccleſiam, ſiue Capellam S. Dalmatij, vt præfertur, vacantem cum iuribus, & pertinentijs ſuis vniuerſis præfato Priori præſenti, petenti, & humiliter acceptanti pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & dicto monaſterio, & Conuentu de Frigdionaria, cum plenitudine iuris canonici, præſentium tenore conferimus, concedimus, & dicto monaſterio annectimus perpetuo, & vnimus, curam, regimen, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ in ſpiritualibus, & temporalibus eidem Priori pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & Conuentu plenariè committentes fœliciter in Domino gubernandam, omni meliori iure, forma, & modo, quibus melius poſſumus. Volumus tamen, & dicto Capitulo reſeruamus omnia, & ſingula iura, honores, & obuentiones eis in dicta Eccleſia, ſeu Cappella de iure, vel conſuetudine pertinentia, & pertinentes, quibus in nullo per vnionem, & conceſſionem noſtram huiuſmodi vllum præiudicium generetur. Quæ iura, & honores, & obuentiones ſunt hæc, prout inuenimus ab olim fuiſſe ſeruatum, videlicet quia ipſis Capitulo, & Canonicis cum ſchola ſua euntibus ad ipſam Eccleſiam honorandam in die feſti S. Dalmatij quolibet anno, quod eſt quinto Calendas Decembris, in primis Veſperis, & in miſſa ſolemniter celebrandis, dicti Prior, & Conuentus eos honorare, & honorificè recipere, & eos competenter reficere teneantur in prædio ipſa die, vel ſaltem loco refectionis huiuſmodi dare, & effectualiter perſoluere teneantur eis, vel eorum Camerario, & diſpenſatori pro eis duos florenos boni auri. ſaluo etiam eiſdem Capitulo, & Eccleſiæ Lucan. iure cenſus duarum librarum ceræ, quæ ab olim dicta Eccleſia, & Rector eius in ipſa die dicti feſti ſoluere & reddere conſueuit, quem cenſum etiam dicti Prior, & Conuentus ſimiliter reddere deinceps quolibet anno perpetuò teneantur. Præterea etiam volumus, & mandamus, dictos Priorem, & Conuentum teneri, & obligatos eſſe ad reddendum nobis, & ſucceſſoribus noſtris quolibet anno in perpetuum nomine cenſus, in recognitionem huiuſmodi conceſſionis, & gratia in die feſti S. Martini vnam libram ceræ ad pondus Lucan. Quæ omnia, & ſingula predicta idẽ Prior pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, & ſuo monaſterio, & Conuentu promiſit ſolemniter, & conuenit, nobis, & dicto Capitulo perpetuò, et inuiolabiliter ſeruaturum,

Digitized by Google

rum, sub obligatione sui, & successorum suorum; & dicti monasterij, & bonorum suorum. Adhæc omnia Ven. viri Domini Nicolaus Nantis Archidiaconus, Gulielmus Stofferij Primicerius, Antonius Captani, Laurentius Puccinelli, Ioannes Cellini Vergellese de monte Catino, Pellegrinus Alexij, & Nutus Cecchi, Canonici Lucan. præsentes prædictis omnibus, & singulis consenserunt, & ea omnia, & singula, quatenus in eis fuit, & est, approbauerunt, omni iure, forma, & modo, quibus melius potuerunt. Quocirca nos Frater Ioannes Episcopus præfatus commisimus, & mandauimus Ven. viro Domino Luti de Soleria Canonico Lucensi Vicario nostro, quatenus accedens ad dictam Ecclesiam S. Dalmatij præfatum Priorem inducat, & mittat in corporalem possessionem dictæ Ecclesiæ, iuriumq;, & pertinentiarum vniuersarum ipsius, sibiq; faciat de fructibus, redditibus, prouentibus, & iuribus vniuersis ipsius integrè respondere, cũ per eum fuerit requisitus. In quorum omnium testimonium præsentes literas in forma publici instrumenti per Fedocchum, & Ioannem notarios nostros infrascriptos fieri mandauimus, et nostri sigilli Pontificalis appensione muniri. Volentes, et mandantes, quòd de prædictis tria publica consimilia conficiantur instrumenta, expensis proprijs dicti Prioris, quorum vno penes Archiuum Lucani Episcopatus, et vno in Sacristia Lucan. Capituli dimissis, reliquum dicto Priori, et Conuentui de Frisionaria assignetur. Datum, et dictum Lucæ in camera superiori Episcopalis nostri Palatij residentiæ nostræ, præsentibus Venerab. viris Dominis Gerardo Antonij S. Mariæ de Silassa cozilij, et Bartholomæo Ioannis de S. Ceruasio plebium Lucan. Diœcesis plebanis, et nobili viro Crucchino de Aduocatis, de Luca Comite Palatino, et alijs pluribus testibus ad prædicta vocatis specialiter, et rogatis. anno Natiu. Domini. 1391. Indictione 15. die 16. mensis Nouembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et D. D. Bonifacij diuina prouidentia Papæ IX. Anno tertio.

Ecclesiam prædictam sancti Dalmatij tenuerunt ijdem Canonici Frigdionarij per multos annos post reformationem, donec occasione muniendæ Ciuitatis, ob propinquitatem murorum, funditus est euersa. Ex quibus omnibus apparet, quàm falsum, ac frigidum sit commentum illorum, qui prædictum monasterium tempore reformationis Canonicorum Conuentu destitutum, & Eremitarum domicilium effectum, vel Clericis secularibus commendatum, sine vllo documento vero, vel etiam apparenti, & probabili, sine succo, & sine sale, in suis quinternionibus scribere, & ad inuidiam concitandam, & fucum veritati faciendum, per vulgus ignarum spargere non erubuerunt.

Caput octauum.

De Venerabili Sacerdote Bartholomæo Columnensi Frigdionariæ reformationis promotore, cæterisq; ipsius reformationis primis autoribus.

INter immensa beneficia, ingẽtiaq; miracula diuinæ largitatis, quibus Omnipotens Hebraicum populũ, à seruiture Pharaonis erutum, ad terram illam fœlicissimã promissionis nuncupatam perducere dignatus est, illud non postremum, sed præcipuum extitit, quod in libro Exodi 13. his verbis recensetur: *Dominus autem præcedebat eos, ad ostendendã viam per diem in columna nubis, et per noctem in columna ignis: vt dux esset in itinere vtroque tempore. Nunquam defuit columna nubis per diem, et columna ignis per noctem coram populo.* Sanè quemadmodum istud tam stupendum miraculum, & tam ingens beneficium rudi Hebræorum populo semel visibiliter, & materialiter collatum, nulli dubium est, vicibus innumeris spiritualiter, & inuisibiliter sub lege gratiæ renouatum in Sanctis, qui veluti nubes militantem Ecclesiam ab æstu iræ furoris Domini suis precibus protegunt, & luce bonorum operum per seculi tenebras, & caliginem ad cœlestem patriam fœliciter perducunt; de quibus diuinus Vates in Psalmo 67. *Date gloriam Deo super Israel: magnificentia eius, et virtus eius in nubibus. mirabilis Deus in sanctis suis.* & iterum Isaias: *Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ.* & clarius Saluator in Euangelio: *Sic lucent lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.* Ita singulariter, & mirabiliter in nostro Venerabili, religiosissimoq; viro Bartholomæo Columnensi Reformationis Canonicorum Regularium Italicorum autore implerum, nullus non intelliget, qui huius sanctissimi viri gestorum periodum non ignorat. Cum enim ob dirum Schisma, quod per annos circiter quinquaginta Catholicos exagitauit, & miserrimè lacerauit, ab anno nimirũ MCCCLXXVIII. vsque ad MCDXXVII. necnon etiam propter bella, sæuissima, quæ per illa tempora totam penè Italiam contriuerunt, non solùm obscuratũ esset apud fideles aurum Charitatis, & diuini cultus: verùm etiam immutatus color optimus vitæ Religiosorum, illorum Ecclesijs, monasterijs, domibus, bonis partim secularibus in commendam traditis, partim pro cuiusque libidine rapinis, & incendijs expositis, & Ecclesia penè tota vitiorum caligine obfusa sederet mœrens, & squallida, & ipsa oppressa amaritudine, Deus omnipotens, qui dixit de tenebris lucẽ splendescere, inter alia media, siue remedia, quibus ipsam Ecclesiam fugatis tenebris ad pristinum nitorem,

Digitized by Google

torem, ac ſplendorem reduxit, dedit illi ſanctiſſimũ hunc virum, religioſiſſimumq; Sacerdotem Bartholomæum, re & nomine, ſiue cognomine Columnã, ciuem Romanum, natalibus clarum, ſed virtute longè clariorem, qui tanquam columna nubis, & ignis peccatores à calore inſtantis iracundiæ diuini furoris protegens, & totam Italiam imbre prædicationis fœcundans, & luce conuerſationis inculpatiſſimæ vitiorum caliginem diſſipans, ad lumen vitæ, & agnitionem veritatis gentes innumerabiles perduxit. hic namq; Venerabilis Sacerdos, cum eſſet Ciuis Romanus ex proſapia nobiliſſima de Columnenſibus, Canonicusq; Coronenſis, diuinarum, & humanarum ſcientiarum eruditione clariſſimus, ac in ſtudio ſacrarum literarum optimè verſatus, verbi Dei prædicator egregius, ſuper omnia diuini honoris æmulator zelantiſsimus, ſalutisq; animarum negotiator auidiſſimus, benignus, pius, miſericors, peccatoribusq; adeo compatiens, vt illorum peccata in ſacra pœnitentiali cõfeſſione intelligens, vberrimè fleret, ad cuius lacrymas plerique compuncti, ſeculo relicto, ſeipſos arctiſſimæ vitæ, ac pœnitentiæ in monaſterijs agendæ perpetuò mancipauerũt, cum totum mundum cernerent in maligno poſitũ.

II. ANno Domini MCCCXCVI. quo tempore Petri Sedem Bonifacius Nonus legitimè tenebat, & in Cathedra peſtilentiæ Petrus de Luna Benedictus XIII. in ſchiſmate contra verum Pontificem electus ſedebat, velut alter Elias, & nouus Abraham zelo diuini honoris armatus, ob Dei honorem, & amorem egrediens de terra ſua, & de domo patris ſui, cœpit per omnes Italiæ prouincias diſcurrere, in ſimilitudinem ignis, & fulguris corruſcantis, Verbum ſalutis cunctis annunciando, peccatores ad pœnitentiam vocando, contra vitia acriter exaggerando, errores conuellendo, virtutes ſerendo, confeſſiones ſacramentaliter audiendo, pœnitentias ſalutares iniungendo, & multa mirabilia patrando, primò quidem per Hetruriã, mox Aemiliam, deinde Marchiam Taruiſinam peragrando, in qua diutius commoratus, & præſertim in ciuitatibus Venetiarum, Patauij, ac Vicentiæ, in quibus fructum tam vberem tulit, & copioſum, vt non ſolùm ad illius prædicationem plures vitæ præteritæ pœnitudine ducti, illam per pœnitentiam in melius commutarent: verùm etiam ex Eccleſiaſticis non pauci arctioris vitæ deſiderium concipientes, vel nouos Ordines inſtituerent, vel antiquos Regulariũ ordines arctioribus inſtitutis reformantes, illis tanquam vinculis ſeſe obſtringerent, & alijs id faciendi exemplum efficaciſſimum præberent. Fuerunt in ijs primi quidem D. Gabriel Gondulmerius, & D. Antonius Corarius Patricij Veneti, & Gregorij XII. alter quidem ex ſorore, alter verò ex fratre nepotes, qui ſacri Canonicorum antea ſecularium, nunc Regularium Ordinis S. Georgij in Alega nuncupati prima fundamenta poſuerunt, vterque ad Cardinalatum ab ipſo Gregorio XII. euectus, ſed prior Summus etiam Pontifex poſt Martinum V. renunciatus, & Eugenius IV. vocatus: vterque de noſtra Congregatione Lateranenſi, quàm optimè meritus. Tertius verò fuit Ven. D. Ludouicus Balbus Patricius item Venetus, antea Prior monaſterij S. Georgij de Alega, tunc Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, poſtea D. Benedicti monachus, & illuſtriſſimæ reformationis, & Congregationis monachorum S. Iuſtinæ, nunc Caſſinenſium autor, per quem monaſtici Ordinis vigor, & ſplendor in Italia eſt reſtitutus, poſtea Taruiſinus Epiſcopus: qui poſt multos labores pro Dei gloria exantlatos, ſancto fine quieſcens, in Capitulo Cœnobij ſanctæ Iuſtinæ Patauinæ, cum epitaphio eſt tumulatus. Quartus fuit eximius, & excellentiſsimus legum Doctor, & in Patauino Gymnaſio Iuris Ciuilis primarius interpres Dominus Albericus de Aduocatis, vulgo de Auogadis nobilis Bergomenſis, aut, vt alijs placet, Brixienſis, nihil enim refert, qui ad prædicationem prædicti Ven., & ſancti Sacerdotis Domini Bartholomæi, corde compunctus, ſeculi vanitatibus nuncium remittens, Venetijs in monaſterio ſanctorum Ioannis, & Pauli Ordinis fratrum Prædicatorum regularem habitum ſuſcepit, quique ad tantam humilitatem deſcendit, vt quia propter bigamniam ad ordines clericales ſuſcipiendos minus foret idoneus, Conuerſorum habitum ſuſcipere dedignatus non fuerit: qui tandem poſt reformationem Frigdionariam inchoatam, per Sedẽ Apoſtolicam à bigamia vſque ad Diaconatum diſpenſatus, habita licentia à Fratre Thoma Firmano Prædicatorij Ordinis tunc Generali Magiſtro, in monaſterio Frigdionario noſtrorum Canonicorum inſtitutum, & habitum accepit, & per varias Ciuitates Dei verbum in frequentiſsimo concurſu populorum, qui ad illum tanquam ad Oraculum accurrebant, per ſpatium aliquot annorum annunciando, noſtram Congregationem mirificè decorauit. Quintus fuit Ven. Sacerdos nomine Beltramus, qui prope Taruiſium in Eccleſia Beatæ Mariæ Magdalenæ multos religioſos in maxima ſpiritus humilitate, paupertate, & vitæ ſanctitate degentes congregauit. Et alios innumeros conuertit idem Ven. Pater Bartholomæus, qui vel in ſtatu laicali ſanctiſſimè vixerunt, vel Religiones probatas ingreſſi, poſt peractam pœnitentiam, ſancto fine quieuerunt.

III. SEd omiſſis externis, & ad noſtra pedem referendo, inter alia præclara huius Sancti viri facinora, quæ non ſine diuino conſilio meditatus, egregiè tandem præſtitit, præclariſſimum extitit Canonici Ordinis in Italia plurimum relaxati, & propemodum labentis, reformatio, primùm in monaſterio S. Mariæ de Frigdionaria inchoata, mox illo adhuc ſuperſtite in pluribus alijs locis, & monaſterijs propagata, & illo adiuuante dilatata. Id verò quonam modo præſtiterit, altiori nunc indagine perquirendum, & ex veridicis illorum temporũ Autoribus, & authenticis documentis fuſius, & diligentius explicandum occurrit. Erat locus in agro Lucenſi, vt capite proximè præcedenti notatum, ibiq; monaſterium Canonicorum S. Mariæ de Friſonaria

Primũ Mon.

Digitized by Google

ſonaria nuncupatum, laudabilis quidem vitæ, ac ſanctæ conuerſationis fama celebri olim notiſſimũ: Verùm propter cauſas iam dictas, cum in ſpiritualibus,tum etiam in temporalibus ſatis imminutum: deficientibus enim neceſſarijs, ſine quibus præſens vita tranſigi non poteſt, ipſe quin etiam numerus Canonicorum in dicto monaſterio fuit imminutus, & conſequenter vigor canonicæ diſciplinæ relaxatus, & eneruatus. Et licet poſt peractam à Lucẽſi Epiſcopo viſitationem, quæ facta fuit anno 1382. aliquatenus in ſpem erecti, ruinam imminentẽ pauperes Canonici reparare totis viribus adnixi fuiſſent, quæ occaſio fuiſſe videtur D. Antonino reformationem Frigdionariam non ad annum 1400. referendi, ſed ad 1380: vt ex 2. parte Summæ Hiſtorialis tit. 15. cap. 16. in fine, & cap. 23. §. 2. ſuperius allegatis apparet: ipſam nihilominus reformationem ſubſiſtentibus eiſdem impedimentis, ad finem optatum perducere non ſolùm nequiuerant: verùm etiam ob frequentes tranſitus armatorum,& incurſiones prædonum, loco ſæpius excedere, & intra ciuitatem ſeſe recipere coacti fuerant,vt ex literis donationis Eccleſiæ ſancti Dalmatij per Lucenſem Epiſcopum illis factæ, ſuperius memoratis, liquet. Verùm illorum deſiderium omnipotens irritum fieri tandem paſſus non eſt, ſed in tempore opportuno miſit illis adiutorem ſtrenuum ipſum Ven. Patrem D.Bartholomæum Columnenſem,qui in ſuo per Hetruriam diſcurſu Lucam veniens, cognito illorum propoſito, viſo etiam monaſterio, & loco ad tam pium opus ſummopere idoneo,ad illud promouendum, & adiuuandum pro viribus ſtatim animum adiecit: vnde in Aemiliam, & Marchiam Taruiſinam deſcendens, mox in Lombardiam proficiſcens,quà prædicando, quà confeſſiones audiendo, & alia pietatis opera præſtando, viros nonnullos religioſos, & ad tantum opus inchoandum idoneos, quorum tetigerat Deus corda, paulatim colligens, ad præfatum monaſterium cœpit deſtinare. Contigit etiam per idem tempus Bonifacium IX. Pontificem, Deo illius animum excitante, mentis aciem ad idem opus dirigere: nam anno ſui Pontificatus 11. & noſtræ ſalutis 1401. octauo Calendas Aprilis datis literis Apoſtolicis ad Abbatem s. Petri in Cœlo aureo Papiæ, & Priores s. Frigdiani Lutenſis, & s. Auguſtini Piſanæ Diœceſis, Prouinciale Capitulum canonicorum illos cogere, iuxta Benedicti XII. decretum, & Conſtitutiones ab eodem Benedicto pro reformatione canonicorum regulariũ promulgatas, mandauit publicari,& executioni demandari. Eo igitur anno dictus Ven. Sacerdos ex ciuitate Papia, vbi tunc degebat, duos s. Petri in Cœlo aureo canonicos profeſſos, viros eximios, ſcientia, & vitæ integritate præclaros, vt s. Antoninus ſcribit, Frigdionariam,ad ponenda fundamenta Reformationis primitùs deſtinauit. qui verò fuerint hi duo viri, explicant Volaterranus lib. 21. & Iacobus Philippus Bergomenſis in ſupplemento Chronicorum nouiſſimæ editionis lib. 14. ſub anno 1407. quorum primus ſic ſcribit: *Nouiſſimè verò anno 1401. autore* Leone de Carrate, *Ciue Mediolanenſi, eiuſdem Ordinis viro, Cœnobium ſanctæ Mariæ de Frigdionaria Lucanæ Diœceſeos reformantes, Frigdionariam nominauere*. Poſterior verò rem ipſam accuratiùs explicans ſic ait: *At qui fuerint præfati duo viri, authenticis ſcripturis, & certa veritate compertum habetur. hi videlicet extiterunt eiuſdem ſanctæ regularis obſeruantiæ autores* D. *Leo de Carrate, & Dominus Thadæus de Bonaſco, ſeu ſecundum alios de Bagnaſco Papienſis, Canonici ambo regulares Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Papiæ profeſſi, & ipſi Ven. Patris Bartholomæi ſacerdotis Dei præconis celeberrimi, Ciuisq; Romani de Columna, conſilio, & hortatu ad præfatum locum ſe recipientes, ſanctam reformationem ſub regulari eiuſdem Ordinis obſeruantia, & ſub altiſſima paupertate Dei cooperante gratia fundauerunt. Siquidem Leo, qui antea Leonardus dictus eſt, dum præfati Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Prior exiſteret, & iuris Canonici doctor eximius, vir ſanctus, & quaſi alter Elias Dei ſpiritu feruens, per omnia certè probatus, zelo arctioris vitæ, è præfato Cœnobio ad eum locum reformandum, de conſenſu tamen Abbatis, & Conuentus, gaudens ſe contulit: quod et publico ſuper hoc inſtrumento rogato, manu Ioannini de Piſcarijs, Notarij, & Ciuis Papienſis apparet. Eius exẽplar vſque ad noſtra tempora penes quendam Ciuẽ Papienſem de Vechijs repoſitum eſſe dignoſcitur. Hunc itaque virum paulo ante præceſſerat Ven. Sacerdos, et Concanonicus eiuſdẽ Cœnobij S. Petri Domnus Thadæus, diuino qui numine afflatus, et præfati ſacerdotis Bartholomæi ſuaſu, anno Domini 1402. præfatam Frigdionariæ Canonicam Vicarius, et ſubinde Prior non multo poſt, dicti Domini Bartholomæi, et præſidentis coadiutor, incredibili prouidentia gubernauit*. Hæc ille in nouiſſima librorum ſuorum recognitione, in qua multos errores, qui in prioribus editionibus irrepſerant, ingenuè retractauit, de veritate doctus, vt ipſemet in eiuſdem retractationis præfatione, ſiue in epiſtola nuncupatoria, & liminari ad Reuerendiſſ. Antoniotum s. Praxedis presbyterum Cardinalem adnotauit. Porrò præfati Canonici Frigdionariam tranſmiſſi, quòd monaſterium ferè deſtitutum eſſet, Canonicis ad paucos redactis, illisq; propter imminentia pericula intra Ciuitatem apud ſancti Dalmatij Eccleſiam vt plurimum degentibus,& quia monaſterium ſub Epiſcopi Lucenſis poteſtate iam ab aliquot annis erat conſtitutũ, ſine cuius licentia nec ad monaſterium accedere valebant, nec illud reformare, non ſtatim ad illud acceſſerunt, ſed ad vicinum Carthuſianorum Cœnobium,cui tunc R. P. D. Nicolaus de Albergatis,qui poſtea fuit Epiſcopus Bononienſis, & S. R. E. Cardinalis præſidebat, immediatè diuerterunt. Qui nõ ſolùm illos benigniſſimè ſuſcepit,& per aliquot dies neceſſaria miniſtrauit; ſed ad obtinendum ab eodem Epiſcopo monaſterium cum omnibus ad illud ſpectantibus, & cum libera facultate illud reformãdi efficaciter operam ſuam impendit: & tandem monaſterio obtento,ipſemet R. P. D. Nicolaus eos perſonaliter ad prædictum monaſterium voluit comitari,

Digitized by Google

mitari, & in poſſeſſionem, vt aiunt, immittere, ſuſcipientibus illos cum ſummo gaudio pauperculis monaſterij Canonicis, & de illorum propoſito collætantibus. & ita Deo fauente, ſanctiſſimaq; Dei Genitrice loci tutelari ſuis precibus iuuante, poſita fuerunt prima fundamenta iſtius ſanctiſſimæ reformationis Canonicorum Regularium in Italia, ſub Pontificatu Sanctiſſimi Pontificis Bonifacij IX. anno illius 12. & humanæ ſalutis MCDI. quibus poſitis, ſequenti

IV. ANno MCDII. idem Ven. Pater D. Bartholomæus cum ſocio, nomine Benedicto Ariminenſi, qui fuerat Gregorij Papæ XII. tunc Cardinalis familiaris, Papia recedens, ad idem monaſterium contendit, & die 6. Maij currente, feſto s. Ioannis ante portam Latinam, Lucam peruenit: die vero 27. eiuſdem menſis, in feſto s. Ioannis Papæ, & martyris, habitum Canonicorum Regularium in monaſterio s. Mariæ de Frigdionaria ſuſcepit: qui die 6. Iunij electus eſt ab ipſis Canonicis in Priorẽ, in feſto s. Philippi, qui fuit vnus de ſeptem primis Diaconibus, & die 8. eiuſdem menſis, in feſto s. Medardi Epiſcopi, confirmatus ab Epiſcopo Lucenſi, ſecundum antiquam conſuetudinem Priorũ ipſius monaſterij, & eodem die in poſſeſſionem poſitus, præſentibus prædicto Ven. P. D. Nicolao Priore Carthuſiæ, & D. Michaële Rectore Hoſpitalis miſericordiæ, & Ser. Guidone de Petra ſancta, teſtibus vocatis & rogatis. die verò 11. in feſto s. Barnabæ prædictus D. Benedictus Ariminenſis habitum Canonicorum Regularium de manibus ipſius Ven. P. D. Bartholomæi Prioris accepit. Ipſum autem Ven. P. D. Bartholomæum, ſecuti ſunt ſtatim ex ciuitate Papiæ tres alij, tum generis nobilitate, tum virtute illuſtres, & religioſi viri, D. Petrus de Rido ſacerdos, & legum Doctor in Gymnaſio Papienſi, & D. Galdinus Placentinus ex Comitibus Bardi nunc Principibus Landis vocatis, qui erat aulicus, & familiaris Ducis Mediolani, tunc Papiæ commorantis, & D. Nicolaus de Curte nobilis Papienſis, & ipſe familiaris eiuſdem Ducis Mediolani. Qui Frigdionariam venientes, & Canonicorum habitu ſuſcepto, in magna continentia, paupertate, & vitæ auſteritate viuentes, magna lumina noſtræ Congregationis euaſerunt. Hæc omnia ex antiquis inſtrumentis, & præſertim ex charta vetuſta in pergameno, ex monaſterio s. Frigdiani accepta, quam pro teſte habeo. Canonici verò dicti monaſterij, qui reformationem exceperũt, fuerunt numero quinque, videlicet Frater Ioannes de Pergamo, qui de anno 1405. fuit Prior, Fr. Hieronymus Teuthonicus, Fr. Auguſtinus de Piſis, Fr. Michaël de Salis, & Fr. Franciſcus ſeu Franciſchinus de Placentia. Et hi quidem reformationis Frigdionariæ primi autores fuerunt, ſeptem Regulares antea Canonici, tres ſacerdotes ſeculares, videlicet D. Bartholomæus Columnenſis, D. Benedictus Ariminenſis, & D. Petrus de Rido Patauinus. Duo nobiles laici D. Galdinus Comes Bardi, & D. Nicolaus de Curte Patricius Ticinenſis ambo aulici, & familiares Ducis Mediolanenſium, quorum nomina ex varijs inſtrumentis dicti monaſterij, & chartis membranaceis in diuerſis locis repertis, non paruo labore collegi: quandoquidem omnia ſimul notata in antiquis ſcripturis nullibi reperire licuit, quippe qui non omnes in eodem loco manſerunt, ſed ad alia monaſteria reformanda accerſiti, varijs in locis vltimum diem obierunt, vt in progreſſu patebit. vnde obiter cauſam colliges, cur ſcripſerit Cæſar Franciottus in Hiſtoria de ſacris Imaginibus Lucenſibus, locum ſepulturæ prædictorum Canonicorum ignotũ eſſe, quòd putet, illos omnes in monaſterio Frigdionario defunctos, quod verùm non eſt, nam in varijs locis, prout Deo placuit, naturæ debitum ſoluerunt.

V. SVpradictis verò poſt aliquot dies ſeſe adiunxit Fr. Iacobus de Aduocatis Bergomenſis, Albericus in ſeculo vocatus, de quo ſupra dictum fuit. hic enim cum Ven. Patris D. Bartholomæi ſuaſionibus, & prædicatione accenſus ſeculum relinquẽs, habitum Fratrum Prędicatorum Venetijs in monaſterio ſanctorum Ioannis, & Pauli ſuſcepiſſet, quod illud monaſterium, contra quàm crediderat, aliquantiſper relaxatũ deprehendiſſet, vel quòd nonnullos dicti monaſterij carpere voluiſſet, apud illos grauiter offendit: quare vt ſuæ quieti conſuleret, obtenta à Reuerendiſs. Magiſtro Thoma Firmano Generali Ordinis Magiſtro licentia, publico Notario rogata, necnon etiam à Pontifice diſpenſatione ab irregularitate bigamiæ vſque ad Diaconatum, Frigdionariam accedens, habitum Canonicorũ de manu Ven. Patris D. Bartholomæi tunc Prioris accepit, in feſto s. Barnabæ, quod vel anno 1403. vel ſequenti accidiſſe arbitror: nam ipſe D. Bartholomæus expleto munere ſui regiminis, vel paulo poſt, fratribus in timore Domini, & in vigore, ac rigore canonicæ diſciplinæ confirmatis, aſſumpto ſibi in ſocium Fr. Iacobo, ad opus Euangelicæ prædicationis eſt reuerſus, vt ſequenti capite fuſius dicetur.

Caput nonum.

De duodecim Stellarum prodigio prædictam reformationem præſignante, ac etiam de forma habitus, regiminis, & de Statutis in eadem reformatione præſcriptis.

I. QVo primum tempore duodecim prędicti Canonici ad pauperem vitam Apoſtolicam, & diſciplinam priſcorum Canonicorum Apoſtolicorum renouandam, in Cœnobio pauperrimo s. Mariæ Frigdionario, diuino afflante ſpiritu, ſeipſos collegerunt, viſas per noctes ſingulas ab indigenis, & alijs illac tranſeuntibus ſtellas duodecim lucidiſſimas ſupra monaſterium, in

Digitized by Google

in modum coronæ locum ambientes, vetus, & constans incolarum Frigdionariæ adiacentium est traditio, quam testatur R. P. Cæsar Franciottus in libro allegato de sacris Imaginibus Lucensibus, in descriptione monasterij Frigdionarij, extatq; in Ecclesiæ calcidica, siue tribuna tantæ rei memoria, duodecim nimirum imagines Canonicorum in pariete depictæ, duodecim stellas supra capita gestantes, quas iniuria temporum exesas intueri nunc etiam licet.

Qualis autem fuerit ab initio illorum vitæ paupertas, cum spiritus, tum etiam temporalium omnium bonorum, ex hoc capite cõiectari potest, quòd deficientibus illis vitæ necessarijs, de loco deferendo, vt irent vnusquisque ad vitæ subsidia comparanda, coacti tandem sunt ad inuicem habere tractationem. quod audientes quidam serui Dei, ex ordine Iesuatorum nuncupato, apud Lucam in quodam monasterio commorantes, illorum recessum ægro animo ferentes, igne sancti Spiritus, & fraternæ charitatis valdè succensi Frigdionariam accedẽtes, canonicosq; conuenientes, bono animo esse iubent. Nos, inquiunt, pro vobis parati sumus quotidie per Ciuitatem eleemosynas quærere, & de nostro labore vobis succurrere, donec Ciuibus innotescatis: tantum in Domino confidentes, qui nunquam defuit sperantibus in se, locum ne deseratis. Eo dicto plurimum confortati, in loco manserunt, ipsis Iesuatis quotidie per Ciuitates, & Villas panem, & alia necessaria pro eis quærentibus, & optimam illorum conuersationem propalantibus. Et ita breui tempore factum est, vt non solùm vitæ necessaria illis abundanter subministrarentur: verùm etiam ex piorum eleemosynis monasterium totum renouaretur, & illius redditus, qui vix tribus, aut quatuor alendis satis esse poterant, taliter aucti, vt triginta Canonicos alere sufficientes essent industria præsertim, & labore Fratris Petri de Cumis, monasterij Conuersi, qui fuit vir sanctus, & per annos circiter quinquaginta ipsius monasterij procurationem egit, & illud bonis redditibus locupletauit.

II. IN prædicta reformatione licèt noua quædam statuta pro canonicæ disciplinæ vigore, ac rigore condita fuerint, nihil tamen de essentialibus antiqui Ordinis canonici, & Apostolici fuit immutatum. nam forma professionis antiquorum canonicorum ad vnguem retenta: modus quoque regiminis priorum, & posteriorum in monasterio Frigdionario degentium, vnus & idem fuit, vt nimirum Priores non perpetui, sed annuales à Capitulo crearentur, qui anno regiminis expleto, nisi denuò confirmati per Capitulum, in ordinem redigerentur. Habitus etiam reformatorum, & veterum canonicorum vnus, & idem, nisi quòd posteriorum aliquantò simplicior, & humilior: habitus enim reformatorum vestis linea, rocchettum nuncupata, quam super tunica lanea alba, & sub cappa nigra cum cappucio deferunt, quem veterum canonicorum habitum verum, & proprium fuisse lib. 1. & 2. satis ac super probauimus. Quare contemnenda, & ridenda, quæ vel de cappis Fratrum Prædicatorum, vel de habitu monachorum, vel de gestaminibus Mendicantium, & Eremitarum à canonicis Frigdionarijs in eorum reformatione assumptis, scioli quidam, si non verius ignari comminiscuntur, inter quos Continuator Historiæ Vincentij Beluacensis cap. 71. Fr. Paulus Bergomensis, & Ambrosius Coriolanus Eremitæ in Apologijs contra canonicos Frigdionarios, Antonius Massa Gallesius in Allegationibus pro monachis Cassinensibus in causa præcedentiæ contra eosdem canonicos Frigdionarios, & nouissimè Iosephus Mozzagrugnus lib. 8. fol. 4. 9. & alibi. qui verum habitum canonicorum regularium prorsus ignorantes vel ignorare simulantes hæc effundunt, ad pauca, vt Philosophus ait, aspicientes.

Constitutiones in prædicta reformatione promulgatæ eædem prorsus, quæ in nostra Congregatione vsque in hodiernum diem custoditæ, paucis pro temporum, & rerum opportunitate, vel exigentia mutatis, vel additis: quæ tandem anno 1618. propter quædam noua sacri Tridentini Concilij, & Summorum Pontificum decreta in Generalibus Comitijs fuerunt reformatæ. Harum Constitutionum meminit Martinus V. in priuilegio ipsis canonicis Frigdionarijs concesso, anno Domini 1421. cum illos ab obligatione Constitutionum Benedicti XII. soluit. *Quod mores*, inquit, *obseruantias, et consuetudines abundantiores habent illis, et in rigiditatibus, ac disciplina Ordinis strictiores, et obseruantiæ regulari aptiores, ad conseruandum religionis debitæ statum.*

III. REbus verò sic constitutis, fratribusq; in via Domini confirmatis, præfatus Venerab. Pater D. Bartholomæus expleto munere sui regiminis, & in eius locum electo D. Benedicto Ariminensi, cõstitutoq; illius Vicario D. Thadæo de Bagnasco Papiensi, post aliquot dies assumpto sibi in socium Fr. Iacobo Bergomensi, qui fuerat Conuersus in Ordine Prædicatorum, quique Diaconus ex dispensatione Pontificis ordinatus, magnus prædicator euasit, ad pristinum exercitium prædicationis, & lucri animarum est reuersus, per Vrbes, & Oppida, & Villas sine intermissione discurrendo, cum eodem socio Fr. Iacobo ipso scilicet prædicationi instante, & Ven. P. Bartholomæo, quòd senio iam appropinquans non adeo viribus polleret, confessiones audiente; præsertim in prouincijs Marchiæ Tarusinæ, & Lombardiæ, quibus in locis fructum incomparabilem tulerunt, & multos clericos & laicos è seculi naufragio erutos, ad sanctæ Religionis portum transmiserunt, alijs Ordinem S. Georgij in Alega, alijs monasterium S. Iustinæ Patauinum ingredientibus, alijs ad Frigdionarium, alijs aliò transmissis. Et ita canonici Frigdionarij numero aucti, eodem Ven. P. Bartholomæo adhuc superstite, per varias Ciuitates, & Prouincias paulatim dilatari cœperũt, iuxtà quod prædictus vir sanctus spiritu prophetico prædixerat, qui Fr. Iacobo ante nonnullos annos ad cœleste præmium, vt piè creditur à Deo vocato,

dum

Digitized by Google

dum ex Prouincia Venetiarum cauſa prædicandi Euangelium ad partes Montis ferrati cum alio ſocio, qui eum ducebat (erat enim cœcus effectus) pedes proficiſcitur, prope Mantuam in monaſterio ſancti Benedicti eiuſdem Ordinis; & Congregationis Caſſinenſis, febribus correptus octogenario maior in Domino quieuit. anno 1430. cuius cadauer à Sanctis illis Monachis in nouo ſepulchro reconditum, tanquam vnius beati vſque in hodiernum diem in veneratione habetur: quanquam illi exiſtiment Canonicum ſecularem, non regularem fuiſſe, de qua re ſermo prolixior inferius redibit.

IV. QVæ verò de prædicti Iacobi ab Ordine Fratrũ Prædicatorum apoſtaſia, vel de habitu Canonicorum Regularium ſumpto in Monaſterio S. Auguſtini de Nicoſia Piſano, temporibus Concilij Piſani, & Gregorij XII. ab eius loci Priore accepto, vel de vita Eremitica ab illo prius acta in monaſterio Frigdionario, Impoſtores quidam & Calumniatores nugantur, frigida & falſa ſunt adeo, vt quemadmodum gratis, & ſine vllo fundamento, vel in ſpecie probabili proferuntur: ita gratis reijci poſſint ac debeant, aduerſante in primis illorum aſſertionibus ipſa ratione temporum, qua conſtat Gregorium XII. non ante annum 1406. ad Pontificatum euectum, Concilium verò Piſanum anno 1409. congregatum, ante quæ tempora iam monaſterium Frigdionarium fuerat reformatum, & ipſe Frater Iacobus in eodem aſſumpto habitu Canonicorum ex licentia ſui Generalis, & diſpenſatione Bonifacij IX. Diaconus ordinatus, de quibus conſtat, cum Venerab. Patre Domino Bartholomæo per Ciuitates, & Oppida Verbum Dei concionando, diſcurrebat.

Caput decimum.

De primo monaſterio S. Mariæ Caſoreti prope Mediolanum per Canonicos Frigdionarios poſt reformationem fundato.

I. ANno MCDIV. Bonifacius Nonus legitimus, & verus Pontifex, naturæ debitum ſoluit die prima Octobris, in cuius locum Cardinales in Italia degentes, Coſmatum de Melioratis presbyterum Cardinalem ſanctæ Crucis in Ieruſalem concordes elegerunt. hoc eodem anno fuit vir quidam nobilis, & valdè pius, Petrus de Tantijs nuncupatus, & Ciuis Mediolanenſis, ac etiam Ianuenſis, qui habebat Villam propè Mediolanum, foris portam Orientalem, in loco, qui dicitur Caſoretum, ibiq; erat parua Eccleſia, ſed deuota ſub titulo ſanctæ Mariæ de Miſericordia, quæ etiam ſanctæ Mariæ Blancæ vocabatur, quam de proprijs bonis dotare, ac in illa viros aliquos religioſos, Deum timentes, inſtituere cupiebat. quam ob cauſam audita fama conuerſationis Canonicorum Frigdionariorum, quæ iam ex latebris erumpere incipiebat, quatuor ex ipſis ad dictam Eccleſiam accedere rogauit, nec mora obtinuit, quos impetrata illis Eccleſia ſine vllis redditibus à Mediolanenſi Archiepiſcopo, in domo, quam Eccleſiæ propinquam habebat, pro interim locauit, in qua nonnullis cellulis, prout loci opportunitas patiebatur, conſtitutis, aliquot annis moram traxerunt.

Eccleſiæ Monaſt.

MCDV. idem Dominus Petrus Tantius prædictam Eccleſiam omnium ſuorum bonorum hæredem inſtituit, & facultatem, in ea Collegium ſeu monaſterium Canonicorum Regularium erigendi, ſecundum reformationem in monaſterio Frigdionario recens factam, ante obitum à Sede Apoſtolica impetrauit, & eodem anno corpore ſolutus ad cœleſtem patriam, vt piè creditur, migrauit. Anno verò ſequenti MCDVI. Prior, & Capitulum ſanctæ Mariæ de Frigdionaria vigore teſtamenti prædicti Petri de Tantijs, & literarum Apoſtolicarum elegerunt, & conſtituerunt primum Priorem monaſterij ſanctæ Mariæ de Caſoreto P. D. Petrum Ridum de Padua, Canonicum dicti monaſterij de Frigdionaria, qui antea fuerat Lector in Gymnaſio Ticinenſi, vt ſupradictum fuit: quem ſtatim per Dominum Thadæum de Bagnaſco Papienſem in corporalem poſſeſſionem deduxerunt, & immiſerunt eodē anno 1406. Conſtant omnia prædicta publico inſtrumento eodem anno die 28. Auguſti Frigdionariæ rogato, cuius exemplum authenticum ab Originali extractum, & cum eodem collationatum Mediolani coram Domino Vicario Generali Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, cum ſubſcriptione ipſius Domini Vicarij, & Notariorum, Romæ in Archiuo ſanctæ Mariæ Pacis adſeruatur, quod tale eſt, videlicet.

In nomine Domini Amen. Cum hoc ſit, ex vigore teſtamenti, & vltimæ voluntatis quondam Domini Petri de Tantijs Ciuis Mediolanenſis, & Ianuenſis, filij quondam Domini Nicolai, per ſanctiſſimam Sedem Apoſtolicam fuerit collatum, & confirmatum in temporalibus, & ſpiritualibus monaſterium ſanctæ Mariæ Blanchæ, dictum della Miſericordia, ſitum in Archiepiſcopatu Mediolanenſi prope, & infra corpora Sanctorum Ciuitatis Mediolani, non multum longe à dicta Ciuitate, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, monaſterio, Priori, & Canonicis Regularibus ſanctæ Mariæ de Frigdionaria, Lucanæ Diœceſis, dictorum Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini pleno iure, prout de prædictis, & alijs dixerunt contineri, publicis, & authenticis bullis, & priuilegijs Apoſtolicæ Sedis, & de dicto teſtamento dixerunt contineri, infraſcripti Dominus Prior, & Fratres

Digitized by Google

publica manu Ser Baptistæ de Ghogijs de Papia, & Ser Baldassaris de Pauirio Ciuis Ianuensis, rogatorum anno Natiuitatis Domini MCCCCV. Indictione duodecima, secundum cursum ciuitatis Ianuensis, die prima mensis Augusti, & sic per prædicta patere dignoscitur: Et electio, & institutio Prioris dicti monasterij sanctæ Mariæ Blanchæ pertinet, & spectat ad Priorem dicti monasterij sanctæ Mariæ de Frigdionaria, in quem collatum est; Idcirco Venerab. vir Frater Ioannes de Pergamo humilis, & honorabilis Prior dicti monasterij sanctæ Mariæ de Frigdionaria, cum consensu, præsentia, consilio, & voluntate infrascriptorum eius Confratrum, quorum nomina sunt hæc. videlicet, Domnus Benedictus de Rimino Vicarius in spiritualibus, & temporalibus dicti Domini Prioris, Domnus Nicolaus de Curte de Papia, Domnus Michaël de Salis, Domnus Francischinus de Placentia, Domnus Augustinus de Pisis, Domnus Leonardus de Carrate, Domnus Antonius de Mediolano, Domnus Ioannes de Nouaria, Domnus Galdinus de Mediolano, Domnus Bernardus de Bononia, & cuiuslibet eorum, & ipsi Confratres, & Canonici cum consensu, & autoritate dicti Domini Prioris, coadunati in Capitulo dicti monasterij sanctæ Mariæ de Frigdionaria, ad sonum campanellæ, more solito, de mandato dicti Domni Prioris, qui omnes ad præsens residentiam faciunt in dicto monasterio, & sunt vltra, quam tres partes de quatuor partibus dicti Capituli, & Conuentus, habita quidem inter eos priùs diligenti, & matura deliberatione, & consilio, semel, & iterum Christi, Beatæq; Virginis gloriosæ Mariæ nominibus, & suffragijs inuocatis, dictus Domnus Prior, & dicti Confratres simul, vt supra, coadunati vnanimiter, & nemine discrepante elegerunt, creauerunt, fecerunt, constituerunt, & ordinauerunt vigore huius publici instrumenti discretum, & religiosum virum Domnum Petrum de Padua in sacerdotio constitutum, & Canonicum Regularem professum sanctæ Mariæ de Frigdionaria, in Priorem Ecclesiæ sanctæ Mariæ Blanchæ prædictæ, dictæ della Misericordia. Dantes, & concedentes eidem Domno Petro Priori plenam, liberam, & generalem administrationem in spiritualibus, & temporalibus, ad omnia, & singula infrascripta, videlicet ad locandũ, dislocandum, affictus, & redditus percipiendum, terrarum, & possessionum, domorum, proprietatum, bestiarum, armentorum, & aliarum mobilium, & immobilium rerum dicti monasterij S. Mariæ Blanchæ, tam eorum, quæ nunc possidet dictum monasterium, quàm eorum, quæ per tempora tenebit, seu possidebit. Item ad confitendum affictum, redditus, & obuentiones dictarum rerum, à quibuscunque colonis, & pensionarijs dicti monasterij, & faciendum inde, & ex eis chartas, & instrumenta, & quaslibet alias scripturas, & cautelas, quæ in prædictis, & circa prædicta fieri solent, secundum morem, & consuetudinem ciuitatis Mediolani, dummodo dictæ locationes non sapiant vim alienationis. Item ad causandum, agendum, petendum, & excipiendum, replicandum, & defendendum, & procuratores vnum, & plures instituendum, & substituendum, & eisdem institutis, aut substitutis licentiam substituendi concedendum, & eos, & quemlibet eorum ab onere satisdandi releuandum, & positionibus respondendum, & testes, & instrumẽta producendum, & omnia, & singula faciendum, quæ merita causarum postulant, & requirunt, etiamsi mandatum requirerent speciale, et ad concedendum dictis procuratoribus plenam, et generalem cum libera administratione facultatem. Item ad recipiendum quæcunque depositа pecuniarum, et aliarum quantitatem, et rerum, quæ fuerint penes dictum monasterium. Item ad petendum, et exigendum omnes, et singulas quantitates, et res, quæ debentur, seu quoquo modo deberentur in futurum, tam ex vltimis voluntatibus, quàm ex quibuscunque contractibus dicto monasterio sanctæ Mariæ Blanchæ. Item ad suscipiendum Canonicos, et alios, qui vellent, et possent licitè, et honestè se, et sua bona dicto monasterio dedicare, et faciendum generaliter, et gerendum omnia, et singula, quæ Priores monasteriorum facere, gerere, et administrare possent. Dantes, et concedentes in prædictis, et circa prædicta plenam, liberam, et generalem administrationem omnium bonorum dicti monasterij sanctæ Mariæ Blanchæ. Volentes tamen, et declarantes, quòd prædicta, seu aliquod prædictorum non se extendat ad aliquam alienationem, seu pignorationem bonorum mobilium, seu immobilium dictæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ Blanchæ. Insuper volentes, et declarantes, dictum officium Prioratus, et dictam autoritatem durare annuatim, prout dixerunt dictus Domnus Ioannes Prior S. Mariæ de Frigdionaria prædicta, et dicti Fratres declarauerunt, quod dictus Domnus Prior sanctæ Mariæ Blanchæ quolibet anno de mense Augusti, in festo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis teneatur, se præsentare ad dictum monasterium sanctæ Mariæ de Frigdionaria, et ibidem super altari dictæ Ecclesiæ in signum veræ obedientiæ præsentare duas candelas de cera ponderis duarum librarum in totum, et alia facere, quæ eidem imponentur per dictum Domnum Priorem sanctæ Mariæ de Frigdionaria, de consensu, et voluntate dictorum Confratrum. Item teneatur sub vinculo iuramenti, et in virtute veræ obedientiæ obseruare, et obseruari facere Regulam Canonicorum Regularium sancti Augustini, prout moris est, et solitum fuit per dictos Fratres hactenus obseruari, ac etiam intra duos menses initiandos à die, qua intrauerit dictum monasterium sanctæ Mariæ Blanchæ incipere, et initiare inuentarium omnium rerum mobilium, et immobilium, et se mouentium dicti monasterij, et Ecclesiæ prædictæ, et finire, et fine debito terminare, et dictis Domno Priori, et Fratribus de Frigdionaria fidem per publicum instrumentum facere de omnibus, et singulis, quæ in dicto Inuentario describentur infra sex menses, postquam dictum intrauerit monasterium. Et prædicta, et quælibet prædictorum fecerunt, et ordinauerunt dicto modo, et cum dictis conditionibus, et modis, et omni meliori via, iure, et forma, quibus magis, et melius

de

Digitized by Google

de iure fieri poteſt, & debet. Et præcepit, & mandauit dictus Dominus Prior in virtute veræ obedientiæ dicto Domno Petro nouiter electo, quatenus dictam electionem cum dictis modis, & conditionibus debeat acceptare, & fines dicti mandati, & commiſſionis diligenter inſpicere, & ſeruare. ac etiam commiſerunt, impoſuerunt, & mandauerunt Domno Thadæo de Bagnaſco Canonico dictæ Eccleſiæ, & monaſterij ſanctæ Mariæ de Frigdionaria, quem ad hunc actum ſpecialiter, & nominatim elegerunt, quatenus vadat, & in corporalem poſſeſſionem ponat, & immittat dictum Domnum Petrum nouiter electum, in dictum monaſterium S. Mariæ Blanchæ, cum dictis modis & conditionibus, & eidem claues oſtiorum Sacriſtiæ, & aliorum locorum dicti monaſterij conſignare, & alia faciat, & dicat, quæ in prædictis, & circa prædicta requiruntur, tam de iure, quàm ex conſuetudine dicti monaſterij, & Regionis, vbi ſitum eſt. Actum in Capitulo S. Mariæ de Frigdionaria, Lucani comitatus, coram Berto quondam Luſi Bertini Lucano Ciue, fratre ſancti Petri Canonico monaſterij S. Ioannis in monte de Bononia, & Nicolao Raynerij famigla de Piſis, teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis. Anno Natiuitatis Domini 1406. Indictione 14. die 27. menſis Auguſti. Ego Laurentius filius Ioannis Vannucchorum, Lucenſis Ciuis, publicus Imperiali autoritate Notarius, Iudexq; ordinarius prædictis omnibus, & ſingulis interfui, eaq; rogatus rogaui, ſubſcripſi, & publicaui, & ad præmiſſorum fidem ſignum meum appoſui conſuetum.

Poſt prædicta incontinenti dictus Dominus Petrus audita, & intellecta dicta electione, & mandato, & omnibus in ea contentis, flexis genibus humiliter, & deuotè, & cum omni deuotione, qua debuit, ipſam electionem de manu dicti D. Prioris acceptauit, in præſentia dictorum Fratrum, & Canonicorum, in cuius ſignum, & deuotionem dictus D. Prior annulo aurato dictum Domnum Petrum muniuit, & inſigniuit, ac etiam oſculo pacis, & ſalutationis actu coronauit, & alia fecit, quæ circa prædicta requiruntur. Actum in Capitulo S. Mariæ Frigdionariæ prædictæ coram dictis teſtibus. Anno, Indictione, die, & menſe ſuperius prænarratis. Ego Laurentius filius Ioannis Vannucchorum Lucenſis Ciuis, publicus Imperiali autoritate Notarius, Iudexq; ordinarius prædictis omnibus, & ſingulis interfui, eaq; rogatus rogaui, ſubſcripſi, & publicaui, et ad præmiſſorum fidem ſignum meum appoſui conſuetum.

In nomine Domini Amen, Anno Natiuitatis eiuſdem 1559. Indictione 2. die Iouis 17. menſis Auguſti coram Reu. Domino Ioanne Franciſco Sormano, Iuris vtriuſque Doctore Archipresbytero Eccleſiæ ſancti Laurentij de Maudello Cuman. diœceſis. Mediolani commorante, Curiæ Archiepiſcopalis Vicario generali, pro tribunali ſedente ſuper quadam cathedra poſita in Archiepiſcopali Cancellaria Mediolani, quam Cathedram, & quem locum prædictus Reu. Dominus Vicarius elegit, & eligit pro eius loco, banco, & tribunali idoneis pro infradictis omnibus, & ſingulis ſpecialiter peragendis, ſupraſcriptum exemplum, ſeu tranſumptum per me Chriſtophorum Venegonum Notariũ infradictum, & per infraſcriptos prouidos viros Dominos Bartholomæum Parpalionum, Ioannem de Mazijs, & Ioannem Aluyſium Ghiſulphum Notarios publicos infraſcriptos ad id per prædictum Reu. D. Vicarium electos, ſic inſtante, & requirente Ven. D. Don Ioanne Franciſco de Placentia, profeſſo Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini Congregationis Lateranenſis, ſyndico, & procuratore, & ſyndicario, & procuratorio namine Reu. & Venerabilium Dominorũ Prioris, Canonicorum, & Conuentus monaſterij S. Mariæ Blanchæ de Caſoreto Mediolanenſis Diœceſis prædicti Ordinis, per inſtrumentum illius ſyndicatus, ſeu mandati, & procuræ, rogatum per me Notarium infraſcriptum anno, & menſe præſentibus, ſeu anno, & die in eo contentis, vnà cum originalibus, & authenticis inſtrumentis, non vitiatis, non cancellatis, non abolitis, neque in aliqua ſui parte ſuſpectis, ſed omni prorſus vitio, & ſuſpitione carentibus, tenoris prædicti, fideliter, & diligenter collationatum, examinatum, & auſcultatum fuit. & quia huiuſmodi ſumptum, ſeu tranſumptum cum dictis originalibus, & authenticis inſtrumentis de verbo ad verbum concordare inuentum fuit, & in nullo diſcrepare. Ideo prædictus Reuerendus D. Vicarius pro tribunali ſedens viſo huiuſmodi exemplo, ſiue tranſumpto, ſuam, & Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatem pariter, & decretum interpoſuit ſolemniter, & interpouit, & dixit cum plena, & pleniſſima cauſæ cognitione, & prius cognitis cognoſcendis, ac decreuit, & decernit, huiuſmodi exemplo, ſeu tranſumpto plenariam fidem in Iudicio, & extra, vbilibet, & in quocunque loco adhibendum eſſe, & adhiberi debere, quemadmodum dictis originalibus, & authenticis inſtrumentis adhiberetur, ſi exhiberentur. Et de prædictis rogatum fuit, per me Chriſtophorum Venegonum iam dictum Notarium inſtrumentum publicum debere confici, quod ad cautelam eius ſigilli iuſſit appenſione, ſeu impreſſione communiri. Actum vt ſupra, præſentibus ibidem Magnifico Iureconſulto D. Ioanne Baptiſta Parauicino filio Magnifici Phyſici D. Petri Pauli Portæ Orien. parochiæ S. Babillæ, intus Mediolanum, Domino preſbytero Baldeſſare Vrbino filio quondã D. Nicolai Portæ Ticinen. parochiæ S. Laurentij maioris intus Mediolan. & D. Ioanne Ambroſio de Ciſunfrallo filio quondam D. Ioannis Baptiſtæ Portæ Orient. parochiæ S. Teclæ Mediolani, teſtibus omnibus idoneis, ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, & rogatis.

Ego Chriſtophorus Venegonus filius quondam Domini Ioannis Portæ Orientalis parochiæ S. Stephanini in Bregũdia Mediolani publicus Apoſtolica, Imperialiq;, ac Curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis autoritatibus Notarius, quia prædictum exemplum, ſeu tranſumptum à prædictis originalibus, & authenticis inſtrumentis coram prædicto Reuer. Domino Vicario ſumptum, ſeu tranſumptum, ac per me vnà cum infraſcriptis Dominis Bartholomæo Parpaliono, Ioãne de Mazijs, & Ioãne Aluyſio Ghiſulpho Notarijs publicis infraſcriptis, cum eiſdem originalibus, & authenticis

Digitized by Google

instrumentis collationatum, & examinatum, de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: ideo de eis omnibus, & singulis hoc præsens publicum instrumentum confeci, & me subscripsi, signumq; meum apposui consuetum in fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum rogatus, & requisitus.

Ego Bartholomæus Parpalionus filius quondã Zanoti publicus Apostolica, Imperialiq;, ac Curiæ Archiepiscopalis Mediolanensis autoritatibus Notarius, prædictæq; Curiæ Cancellarius, quia prædictum exemplum, seu transumptum à prædictis originalibus, & authenticis instrumentis coram prædicto Reuerendissimo Domino Vicario sumptum, seu transumptum per prædictum prouidum Dominum Christophorum Venegonum Notarium, vt supra, ac per eum, & me, necnon & infrascriptos prouidos Dominos Ioannem de Mazijs, & Ioannem Aluysium Ghisulphum Notarios publicos infrascriptos, cum eisdem originalibus, & authenticis instrumentis collationatũ, & examinatum de verbo ad verbum, inuentum fuit concordare: ideo hic me subscripsi, signumq; meum Tabellionatus apposui consuetum, in fidem, & testimonium præmissorum.

Ego Ioannes de Mazijs filius quondam spectabilis Domini Ioannis Antonij Portæ Romanæ, parochiæ sancti Michaëlis subtus Domũ Mediolani, publicus Mediolanensis Imperiali, Apostolicaq;, ac Curiæ Archiepiscopalis Mediolanensis autoritatibus Notarius, quia prædictum exemplum, seu transumptum à suprascriptis originalibus, & authenticis instrumentis coram Reu. D. Vicario prædicto sumptum, seu transumptum per supradictum D. Christophorum Venegonum Notariũ, vt supra, ac per eum, necnon me, & prædictum D. Bartholomæum Parpalionum Notarium, vt supra, ac infrascriptum D. Ioan. Aluysium Ghisulphum Notarium infrascriptũ cum eisdem originalibus, & authenticis instrumentis collationatum, & examinatum de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: Ideo hic me subscripsi, signumq; meum Tabellionatus apposui consuetum, in fidem, & testimonium præmissorum.

Ego Ioannes Aluysius Ghisulphus filius Domini Franciſci Portæ Romanæ, parochiæ sanctæ Euphemiæ intus Mediolanum, Clericus Mediolanensis, publicus Apostolica, ac Curiæ Archiepiscopalis Mediolanensis autoritatibus Notarius, quia suprascriptũ exemplum, seu transumptum à prædictis originalibus, & authenticis instrumentis coram prædicto Reuerendo Domino Vicario sumptum, seu transumptum per suprascriptum Dominum Christophorum Venegonum Notarium, vt supra, ac per eum, necnon me, & supradictos Dominos Bartholomæum Parpalionum, & Ioannem de Mazijs Notarios, vt supra, cum eisdem originalibus, & authenticis instrumentis collationatum, & examinatum de verbo ad verbum concordare inuentum fuit: ideo hic me subscripsi, signumq; meum Tabellionatus apposui consuetum, in fidem & testimonium præmissorum.

Ioannes Franciſcus Sormanus I. V. Doctor Archipresbyteralis Ecclesiæ sancti Laurentij de Maudello, Cumanæ Diœcesis, Mediolani commorans, Curiæ Archiepiscopalis Mediolanensis Vicarius generalis, notum facimus, & attestamur vniuersis, & singulis præsentes inspecturis, sicuti prædictus Dominus Christophorus Venegonus de prædicto instrumento rogatus, vt supra, ac prædicti Domini Bartholomæus Parpallionus, Ioannes de Mazijs, & Ioannes Aluysius Ghisulphus, qui sese subscripserunt, prout supra, tempore rogitus confectionis, & subscriptionis ipsius instrumenti, ac ante, & post fuerunt, steterunt, & de præsenti sunt publici, legales, & authentici Notarij, prout supra, se subscripserunt, instrumentisq;, & alijs scripturis publicis per eas respectiuè confectis, & subscriptis adhibita fuit, & de præsenti adhibetur plenaria, & indubitata fides in iudicio, & extra. in quorum fidem præsentes fieri iussimus, & sigilli nostri parui munimine roborari. Datum Mediolani die Veneris 18. mensis Augusti 1559. Indictione 2.

HOc monasterium, quod fuit in ordine secun- I L.
dum inter Collegia nostræ Congregationis, in magna paupertate, ac districtione fundatum, mediante bona fama inculpatæ conuersationis Canonicorum ibidem degentium, in magna semper veneratione ab omnibus est habitum, & piorum largitionibus, & fidelium eleemosynis, bonis etiam temporalibus satis auctum, ita vt cum vix ab initio quatuor ibidem, vel quinque Canonici stare possent, viginti, ac etiam triginta ex illius redditibus ali commodè valerent: ex quo viri complures vitæ integritate, & doctrina celebres prodierunt, qui nostram Congregationem multipliciter ornauerunt, & auxerunt. ex his fuerunt Ven. P.D. Bassianus Mediolanensis prædicator celebris, qui per multos annos eidem monasterio laudabiliter præfuit, & triennio totam Congregationem Rector Generalis gubernauit, sub finem vltimi anni sui regiminis defunctus anno Domini 1429. D. Simon, Mediolanensis Verbi Dei concionator mirificus, qui fuit Rector Generalis annis 1445. & 1446. & 1447. horum exemplo, & suasione plusquam centum iuuenes Mediolanenses, & præcipuæ nobilitatis Congregationem ingressi, ferè omnes viri præclari sua tempora clariora reddiderunt. Amborum meminerunt Autor supplementi in nouissima editione lib. 14. sub anno 1407. & Ioannes Philippus Nouarien. in Chronica lib. 6. cap. tertio. D. Cambius Bossus genere nobilis, sed virtute, ac vitæ inculpatæ sinceritate longè nobilior, liberaliũ omnium artium, & diuinarum Scripturarum eruditione insignis, qui ob præcipuum amorem erga Saluatorem nostrum D. Iesum Christum, illius incunabula, & loca sanctissimæ passionis visitauit, postea in Italiam reuersus, omnibus gradibus honoris in nostra Congregatione decoratus, cum post Generalem præfecturam, quam anno 1474. gerebat, aliquot annis superuixisset, Cremonæ obijt in nostro monasterio s. Petri de Pado, ad quẽ sunt literæ Matthæi Bossi Veronensis 17.49.61.64.&67. De eodẽ Ioannes Philippus noster lib. 6. cap. 11. sic scribit:

Iesum

Digitized by Google

Iesum in omni vita sua secutus est, diuitias, & seculi honores contempsit: paupertatem amauit. Ferunt eũ nunquam voluisse veste noua vti, sed obsoleta, humilitatis, patientiæ, sobrietatis obseruator. in D. N. Iesu Christi recordatione passionis lacrymas amarissimas incessanter fundebat, quæ nunquam de memoria eius recedebat. quare Ierosolimam, & loca nostræ redemptionis visitare voluit, & illic vitam agere mens fuit, si licuisset. Si quando regimen in ipsa Religione de more habebat, gregem sibi commissum verbo pariter, & exemplo pascebat, tanta mansuetudine, pietate, ac modestia, vt etiam mali visa hominis bonitate in meliorem vitam reformarentur.

III. EVsebius etiam Corradus nobilis Mediolanensis huius monasterij alumnus extitit, vir omnigena eruditione apprimè instructus, & in vtroque Iure ciuili, & canonico versatus, qui Congregationem nostram, & totum Ordinem canonicum contra nonnullos calumniatores, verbo, & libris editis, coram Sixto IV. & Innocentio VIII. Romanis Pontificibus optimè defendit, præsertim contra Ambrosium Coriolanum: qua de causa libros nonnullos edidit, quorum Ioannes Mauburnus in Venatorio, & Ioannes Molanus in libro de sacris Imaginibus meminerunt. qui cum pluribus vicibus fuisset Visitator Generalis nostræ Congregationis, tandem plenus bonorum operum, ac dierum Mediolani obijt in monasterio nostro S. Mariæ de Passione anno 1500. teste Ioanne Philippo lib. 6. cap. 8. qui illius exitum oculatus vidit.

D. Seuerinus Calcus nobilis Mediolanensis prædicti Eusebij Sinchronos, vir prudens, religiosissimus, & magni cõsilij in rebus gerendis, qui quatuor vicibus fuit Rector Generalis nostræ Congregationis, sub cuius regimine plurimum in spiritualibus, & temporalibus profecit. Gerebat vltimam generalem præfecturam anno Domini 1495. hic ille est Seuerinus Calcus, cuius meminit Ioannes Mauburnus Doctor Parisiensis in suo Venatorio lib. 2. cap. 114.

D. Paulus Ferusinus nobilis Alexandrinus, Sereniss. Ducis Mediolanensium intimus familiaris, & Consiliarius, in eodem monasterio Religionis habitum suscepit, qui adeo profecit, & ad tantã humilitatem deuenit, vt pristinæ dignitatis penitus oblitus, ad quæcunque vilissima exercitia, quæ vix infimi famuli facere volebant, libentissimè, & cum summa hilaritate manum mitteret: vt in magnam admirationem omnibus cederet, videre hominem tam venerandum, & tantæ apud Principes autoritatis ad tantam humilitatem deueniss̃e. Obijt Bononiæ Prior monasterij S. Ioannis in monte, anno salutis 1478.

VI. DOm. Hieronymus Bossus Mediolanensis eiusdẽ monasterij professus, nostræ Congregationis sydus splendidissimum, qui singulari doctrina, prudentia, & integritate non solùm in Ordine canonico, sed longè, latèq; per Italiam fuit nominatissimus, Summis Pontificibus, & Regibus, ac Principibus notus, & charus. Nam cum de anno 1509. quidam nostros canonicos de monasterio S. Petri in Cœlo aureo Papiæ per vim, & contra ius, & fas expulissent, vnde tota ciuitas Papiensis in seditionẽ versa est, hic Ven. Pater, qui tunc fungebatur officio Rectoris Generalis, Senatum Regium Mediolani primùm: deinde Christianissimum Regem Ludouicum, tunc Mediolani Ducem conueniens, ita se gessit, vt Rex, & Senatus missis Papiam tribus Senatoribus, intra paucos dies ipsos canonicos in pristinum statum, delinquentibus exilio mulctatis, restituerint. multos labores graues hic optimus Pater pro defensione Congregationis tulit, & grauia pericula, etiã cum vitæ periculo, ingenio, patientia, & dexteritate superauit. tribus vicibus Generalem Præfecturã totius Congregationis obtinuit, & tandem in senectute bona obijt Placentiæ monasterij Abbas, post annum saltem 1513. nam illo anno erat Rector generalis. Sed & alij complures viri conspicui ex eodem monasterio prodierunt, quos breuitati consulens omitto.

Huic monasterio multa priuilegia amplissima concesserunt Sereniss̃imi Duces, & Ducissæ Mediolani, quorum originalia in illius chartophilacijs seruantur. Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate illud exornauit.

Caput vndecimum.

De Monasterio S. Leonardi prope Veronam per eosdem Canonicos Frigdionarios reformato, & nonnullis Priuilegijs eisdem Canonicis per Gregorium XII. concessis.

ANno MCDVI. Innocentius VII. naturæ debitum soluit, octauo Idus Nouembris, in cuius locum à Cardinalibus in Italia degentibus suffectus est Angelus Corarius Patricius Venetus, & presbyter Cardinalis tituli sancti Marci, qui Gregorius XII. est nuncupatus, die 30. eiusdem mensis Nouembris. hic adepto Pontificatu, Antonium Corarium ex fratre, & Gabrielem Condulmerium ex sorore nepotes, & S. Georgij in Alega Canonicos, dictiq; Ordinis fundatores Pileo Cardinalitio donauit. Et quia suasionibus, & prædicatione Ven. Patris D. Bartholomæi Ordinem ingressi fuerant, eam ob causam illum semper in summa veneratione habuerunt, & nostram Congregationem impensè dilexerunt, fouerunt, & beneficijs auxerunt: Eorumq; potissimum suasione Summus Pontifex Canonicis Frigdionarijs multa priuilegia concessit, & in primis ipsos Canonicos in monasterio Frigdionario commorantes, & omnia bona monasterij liberauit ab omni solutione decimarum triennalium, & aliorum onerum quorumcunque, ratione cuiuscunque charitatiui subsidij in præteritum impositorum, & in

Digitized by Google

& in futurum imponendorum vsque ad annos 50. confectis literis Apostolicis, datis Senis Idibus Decembris, Pontificatus sui anno primo, & humanæ salutis 1406. quæ videri possunt in lib. Indultorum nostræ Congregationis pag. 286.

Tertiũ Monast. Deinde monasterium S. Leonardi in monte Donico prope Veronam idem Pontifex nobis donauit, designato illius Priore D. Benedicto Ariminensi, qui fuerat ipsius Gregorij XII. familiaris. Ecclesia S. Leonardi fuit vetustissima, & de iurisdictione, & ratione Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ Cathedralis Veronensis, quam anno Domini 1230. Pontificatus Gregorij IX. anno sexto, Archipresbyter, & Capitulum concesserunt duobus religiosis viris Paci, & Amedæo ad instituendum in ea Ordinem canonicorum secundum Regulam B. Patris Augustini, designato primo illius Priore prædicto Pace, factaq; facultate Capitulo, & Fratribus inibi degentibus, suum Priorem in posterum constituendi, seu eligendi, reseruataq; in signum subiectionis annua pensione libræ vnius ceræ ipsis Archipresbytero, & Capitulo soluendæ in die Purificationis Beatæ Virginis. Extant priuilegia quædam in Archiuis monasterij Gotifredi S.R.E. Cardinalis tituli sancti Marci, & per Lombardiam Legati, necnon Iacobi Cardinalis, & Episcopi Veronensis eandem institutionem, & concessionem probantia, quæque dicto anno 1230. sunt emanata. Eandem confirmauit Gregorius IX. alio Priuilegio dato Laterani Idibus Aprilis Pontificatus sui anno 10. Postea istud monasterium Congregationi Canonicorum Ordinis S. Marci Mantuæ, magna sanctitatis fama olim celebri est vnitum, vt ex compluribus monumentis in dicto monasterio repertis liquet. Demum sub tempora Gregorij XII. vel ipsa temporum iniuria, vel Prælatorum incuria, non solùm Canonicis omnino destitutum fuerat, sed in fabricis, & redditibus penè collapsum: nam omnia illius bona magno ære fuerant grauata, & creditoribus oppignorata, & ipse Prioratus cuidam nomine Pandulpho S. Nicolai in carcere Diacono Cardinali commendatus. Cum autem prædictus Gregorius XII. Pontificatum iniuisset, de illius statu per Clerum, & Ciues Veronenses certior factus, qui pro illius reformatione preces supplices Pontifici porrexerant, primum quidem cum prædicto Cardinali Pandulpho egit, vt Prioratum sibi commendatum resignaret, mox D. Benedictum Ariminensem canonicum Frigdionarium, qui antea fuerat eiusdem Pontificis familiaris, eiusdem monasterij Priorem constituit, ipsumq; monasterium canonicis Frigdionarijs reformandũ, & perpetuò regendum, & habendum autoritate Apostolica concessit: quæ res toti Ciuitati, sed in primis canonicis Cathedralibus pergratissima extitit. adsunt literæ Apostolicæ totam rei seriem continentes, sic.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Benedicto de Arimino Priori Prioratus S. Leonardi de monte Donico extra muros Veronenses, Ordinis S. Augustini, familiari nostro, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Religionis zelus, vitæ, ac morum honestas, aliaq; laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam tam fide dignorum testimonijs, quàm etiam familiari experientia nouimus insignitam, meritò nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. hodie siquidem per nos accepto, quòd licet olim in Prioratu S. Leonardi de monte Donico extra muros Veronenses Ordinis S. Marci de Mantua, qui à monasterio dicti S. Marci Mantuani Ordinis præfati dependebat, & quem dilectus filius noster Pandulphus S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ex concessione, & dispensatione Sedis Apostolicæ tunc obtinere dignoscebatur, nonnulli Fratres dicti Ordinis S. Marci residere, ac Domino famulari consueuissent, tamen in eodem Prioratu nullus Fratrum dicti Ordinis S. Marci tunc resideret. Nos, vt idem Prioratus in spiritualibus, & temporalibus reformaretur, ac ex alijs rationabilibus causis ad id nostrum inducentibus animum, motu proprio, non ad tuam, vel alicuius alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra liberalitate voluimus, prout etiam ipse Cardinalis id sponte voluerat, Quòd dictus Cardinalis præfatum Prioratum, quem ex tunc vacare decreuimus, realiter, & omnino dimittere teneretur, necnon dictum Prioratum sic vacantem cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis à præfato monasterio auctoritate Apostolica penitus separauimus, ipsumq; cum iuribus, & pertinentijs antedictis ad eundem Ordinem S. Augustini transtulimus: necnon ab omnibus subiectione, dominio, & potestate quorumlibet superiorum dicti Ordinis S. Marci in perpetuum liberauimus: ac voluimus, quòd ipse Prioratus deinceps Conuentualis existeret, & per Priorem dicti Ordinis S. Augustini gubernari deberet, ac in ipso Prioratu tot Canonici eiusdem Ordinis S. Augustini professores residere, qui conuentum facere, necnon iuxta regularia instituta dicti Ordinis sancti Augustini viuere deberent, quot de fructibus, redditibus, & prouentibus dicti Prioratus, qui vltra sexcentos florenos auri secundum communem æstimationem, vt asserebatur, annuatim non valebant, decenter sustentari, & incumbentia sibi onera congruè possent supportare, prout in ipsis literis plenius continetur. Nos itaq; cupientes eidem Prioratui de gubernatore prouido, & vtili secundum cor nostrum prouidere, & tibi, qui presbyter, ac Canonicus monasterij sanctæ Mariæ de Frisonaria eiusdem ordinis sancti Augustini Lucanæ diœcesis, Ordinem ipsum expressè professus existis, præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, eundem Prioratum per te in eisdem spiritualibus, & temporalibus reformandum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs supradictis, motu simili, eadem autoritate tibi conferimus, & de illo etiam prouidemus. Decernentes irritum, & inane, si secus super ijs à quoquam quauis autoritate sciemter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus monasterij, & Ordinum prædictorum contrarijs, iuramento, confirmatione Apostolica, vel

Digitized by Google

vel quacunque firmitate alia roboratis. Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi prioratibus, dignitatibus, personatibus, vel officijs speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus generales Apostolicæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum, quibus omnibus te in assecutione huiusmodi Prioratus volumus anteferri. Sed nullum per hoc quoad assecutionem eis Prioratuum, dignitatum, personatuum, vel officiorum, aut beneficiorum aliorum præiudicium generari, seu si aliquibus communiter, vel diuisim à prædicta sit Sede indultum, quod ad receptionem, vel prouisionem alicuius minimè teneantur, & ad id compelli non possint, quanquam de Prioratibus, dignitatibus, personatibus, vel officijs huiusmodi, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis ad eorum collationem, prouisionem, præsentationem, electionem seu quamuis aliã dispensationem coniunctim, vel separatim spectantibus nulli valeat prouideri per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dicta Sedis indulgentia generali, vel speciali, cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratia impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ collationis, prouisionis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum secundo nonas Iulij, Pontificatus nostri anno primo.

II. POst quam reformationem partim Canonicorum labore, ac diligentia, partim fidelium pietate, ac eleemosynis quoad spiritualia, & temporalia sic fuit restitutum, vt vbi pauci, aut nulli Canonici degebant, intra paucos annos triginta circiter Canonicorum Collegium, sub arctissima disciplina semper deinceps cum summa totius Ciuitatis ædificatione floruerit, quemadmodum nunc etiam per Dei gratiam floret: est enim domus Nouitiorum, in qua totius prouinciæ Venetiarum tyrones educantur, & in Regularibus disciplinis erudiuntur, ex qua viros complures eximiæ sanctitatis, & eruditionis per omnem Italiam celebres accepimus, è quibus vt paucos de multis referam, fuerunt.

Primus D. Paulus Maphæus D. Antonij de Maphæis strenui militis, & equitis filius, secundum seculum illustris, sed qui generis nobilitatem religionis, pietatis, & reliquarum virtutum accessione non parum illustrauit: fuit enim Rhetor eloquentissimus, Theologus acutissimus, declamatorq; facundissimus, qui Venetijs in frequentissimo nobilium, & popularium concursu, annis decem & octo sine intermissione Dei verbum annunciauit: pluribus annis Prioratum sanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum administrauit: Præfecturamq; generalem totius Congregationis tenuit anno 1443. post quam, cum per annos quadraginta sanctissimè in nostra Congregatione talentum sibi à Domino creditum transegisset, Ferrariæ obijt sexagenarius, cum esset Prior S. Bartholomæi in suburbijs Vicentiæ. hunc fama est, florem virginitatis vsquè ad vitæ terminum illibatum custodisse.

Secundus fuit Ven. P. D. Timotheus Veronensis Ragusinus Archiepiscopus, & præfati D. Pauli discipulus, Prædicatorum sui temporis apud Italos facilè princeps, cuius verba erãt quasi ignis ardens, & quasi malleus conterens petras. erat enim non solũ omnigena eruditione instructus, Philosophus, ac Theologus profundissimus: verùm etiam aspectu decorus, amabilis, & grauis, venerandam maiestatem præ se ferens, Principibus summè charus, maximè Alphonso Aragonio Regi Neapolis, Ludouico, & Francisco Sfortiæ, Sabaudiæ, & Mediolani Ducibus, Barbaræ Gonzagæ Mantuæ Principi, & magno Cosmo Mediceo, qui eius potissimum causa Fesulanam Abbatiam à fundamentis renouauit, in qua plus sexaginta millia nummum aureorum impendit, addita bibliotheca selecta, quæ octo millibus aureis nummis illi stetit. Hic sarculo prædicationis multas Vrbes à sentibus vitiorum repurgauit: Bononiæ luxum nimium fœminarum inuestimentis, & ornamentis, quæ virorum pecunias, & magnam partem reddituum cum scandalo non modico exhauriebant, publicis edictis per superiorem latis restrinxit. Hic propter amorem D. N. Iesv Christi, & suæ sacratissimæ Passionis peregrinationem Ierosolimitanam suscipere voluit, qui multis Episcopatibus sibi per Nicolaum V. & Pium II. oblatis partim precibus, partim excusationibus reiectis, Romam à Paulo II. præter opinionem accersitus, Archiepiscopus Ragusinus reclamans, & reluctans est consecratus: ex quo die teste Matthæo Bosso in epist. 31. nunquam lætus visus est amplius, nunquam non querelas fudit, quod Religionis statu, & habitu mutato propositum suum vsque ad finem vitæ non traxisset. Extant plures ipsius Matthæi Bossi epistolæ ad illum datæ, in quarum prima, quæ est in ordine quinta, meminit cuiusdam libri ab eodem Timotheo editi ad Alphonsum Regem Aragonum sic dicens: *Libellus tuus ad Alphonsum est perurbanus, & bellus, ac plane Rege dignissimus, sed præcipuè ad id, quod quæris, incitamentum admodũ efficax.* cui vicissim ipse Matthæus suum dialogum de tolerandis aduersis dolandum transmisit, vt ille met in epist. 12. fatetur. qui demum senio confectus Ragusij in sua Ecclesia magno sui desiderio apud optimos quosque relicto, fœliciter in Domino quieuit.

III. TErtio quoque loco addẽdus ipse Ven. P. Matthæus Bossus Veronensis prædicti Archipræsulis Timothei discipulus, canonici Ordinis sydus clarissimum, verbi Dei præco maximus, tum dicendi, tum scribendi lepore, & grauitate Hieronymiano Frontoni non immeritò comparandus, à Summis Pontificibus, & Italiæ Principibus in precio habitus,

Digitized by Google

qui eius opera, consilio, & ingenio in rebus arduis, & negotijs difficillimis non semel vsi fuerunt, quod facilè intelligent, qui illius epistolas legèt ad Sixtũ Quartum Pontificem, Bessarionem, Ioannem Mediceum, qui postea fuit Leo X. Franciscum Sfortiã, Theodorum Montisferrati, Franciscum Gonzagam Ioãnem Arcimboldum, Marcum Balbum, Iulianum à Ruuere, S.R.E. Cardinales, Federicum Feltrium Vrbini Ducem, Gulielmum Marchionem Montisferrati, Laurentium Mediceum, & alios similes datas. Hunc Sixtus Quartus ad Sanctimoniales Ianuensis reformandas, & illarum licentiam, non solùm per Vrbem, sed per vicos, & suburbana curiosè, parumq; religiosè, & cum graui scandalo discurrentium, frænandam destinauit: quam prouinciam licèt magnis laboribus, nec sine vitæ periculo, Deo adiuuãte, fœliciter tandem ad finem optatum perduxit, vt videri potest ex literis illius ad eundem Sixtum Quartum, quę sunt in ordine 42. & 43. Sed nec istud omittendum, cum Abbatiam Fesulanam hic Venerandus Pater moderaretur, Ioannem Mediceum ab Innocentio Octauo in numerum Cardinalium cooptatum, insignia Cardinalatus de manibus illius accipere voluisse, totam seriem gestorum ipsomet tradente in epist. 110. quæ est ad Archangelum Vicentinum: quem dictus Cardinalis vt Patrem venerabatur, cuiusq, iussu illemet suas epistolas, & alia opuscula in vnum collecta, & collectiones Fesulanas vocata, typis edidit, ac eidem Ioanni Mediceo Cardinali nuncupauit. Hic multa scripsit tum luculenter, tum eruditè, quorum Catalogum inferius texemus, multos discipulos suo magistro dignos reliquit. huius viri studium in cordis munditia seruanda, in epist. 2. ad Isotam Nogarolam sacram Virginem tanquam in imagine videri potest. qui multis muneribus in congregatione summa cum laude functus, Paduæ in collegio Viridariano spiritum Iesu Christo Saluatori reddidit, anno salutis 1502. cuius viri laudabiliter meminerunt Autor supplementi Chronicorum, Antonius Possenuinus, Hieronymus Platus, Petrus Calcedonius Venetus, Syluester Maurolicus, & alij.

IV. QVartus quoque addendus Celsus Maphæus Veronensis, Magnus Pater, & Diuini Verbi præco mirificus, Philosophus, & Theologus clarissimus, cui ob summam autoritatem, & famam sanctitatis Magni Principes assurgebant, summis Pontificibus, & toti Romanæ Curiæ valde charus, sed vitæ regularis amator adeo, vt oblatos non semel Episcopatus contempserit. hic iura nostræ congregationis, & totius ordinis in Romana Curia, præsertim contra nonnullos aduersus ordinem canonicum deblaterantes, acriter defendit, quorum dicendi, & scribendi licentiam autoritate Pontificum frænauit, & cohibuit. pluribus vicibus Rector Generalis, vel inuitus, & reluctans est renunciatus. Mulam dono à Pontifice acceptam, vt commodius visitationes de more perageret, illis absolutis, Pontifici remisit, quòd amplius illa opus non haberet. scripsit nonnulla, de quibus inferius dicetur. obijt Veronæ admodum senex circa ann. 1500.

Quintus fuit D. Marcus Veronensis, qui cum esset insignis concionator, salutis animarum tantam solicitudinem gerebat, vt per vicos, & plateas discurrendo ter, quaterq; singulis diebus verbum salutis turbis simplicioribus propinaret. ab obseruãtia regulæ nunquam recedens, paupertatis, & humilitatis amator singularis, in lege Domini meditans die, ac nocte, quà concionando, quà scribendo, quà psallendo, semper aliquid boni faciens: scripsit enim sermones prædicabiles eruditos, ac diuersos de Passione Domini, & epistolas ad diuersos. Obijt Lucæ in monasterio sancti Frigdiani. meminit illius Matthæus Bossus in epist. 108.

Sextus D. Timotheus Veronensis iunior, Philosophus, ac Theologus eruditissimus, qui multis annis Philosophiam, & sacram Theologiam Paduæ in Academia Viridariana maximo cum audientium profectu legit, vitæ innocentia notabilis, conuersatione affabilis, eloquio nitidus, & comptus. hic magnum volumen scripsit in Summam D. Thomæ Aquinatis. Obijt Patauij anno 1530. Meminit illius laudabiliter Autor Supplementi.

Postremo quoque loco recensendus Ven. P. D. Ioseph à Naue Veronensis, & ipse huius monasterij alumnus, cuius sanctitatem ex elogio illius imagini in eodem cœnobio subscripto non obscurè colligere licebit, qui christianæ pietatis exemplar, & regularis disciplinæ præstantissimum fuit, nam ijs potissimum virtutibus claruit, quæ summam perfectionis Euangelicæ perstringunt: fuit enim abstinentia mirabilis, in Christi pauperes pijssimus, in oratione assiduus, & in meditatione feruentissimus. ita, vt sæpius in exthasim raperetur. quieuit in Domino Veronæ nonagenarius anno Christi 1565. tandem istud monasterium seminarium bonorum hominum semper extitit.

V. SEd & Moniales sancti Ioannis de Beueraria Veronenses, ordinis olim Humiliatorum, ob celebrem famam integritatis canonicorum dicti monasterij, per illos ad frugem melioris vitæ reformari, supplices à Romanis Pontificibus postulauerunt, & obtinuerunt, & regulam sancti Augustini cum habitu canonicorum acceperunt. Verùm cum progressu temporis ab obedientia resilire contumaciter cœpissent, nec facilè regi possent, dimissæ sunt, & habitum mutauerunt.

Monasterio sancti Leonardi sic reformato Gregorius XII. anno 1408. sequens priuilegium indulsit, videlicet:

- *Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs sancti Leonardi de monte Donico, & sanctæ Mariæ de Frisionaria per Priorem solitorum gubernari, sancti Augustini Veronensis, & Lucanensis diœcesis monasteriorum Prioribus, & conuentibus salutem, & Apostolicam benedictionem. Pia nos excitat, & inducit affectio, vt vos, & monasteria vestra, in quibus forte noscimini diuinis obsequijs mancipati, fauoribus prosequẽtes Apostolicis ad ea paternis studijs inten-*

Digitized by Google

intendamus, per quæ ſtatus eorundem monaſteriorum votiuis continuè creſcat incrementis.

Hinc eſt, quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt in temporalibus, & ſpiritualibus vos & ipſa monaſteria, auxore Domino, ſalubriter proficere valeatis, quòd omnes, & ſinguli canonici, ſiue fratres eorundem monaſteriorum, qui ſunt, & erunt pro tempore perpetuis futuris temporibus, de vno ad aliud eorundem monaſteriorum, de licentia tamen Priorum ipſorum monaſteriorum exiſtentium pro tempore, tranſire, ac in eo remanere valeant, quodq; in eodem monaſterio, ad quod taliter tranſibunt, perinde illius canonici, ſiue fratres haberi, ac cenſeri debeant in omnibus, & per omnia, ac ſi in illo Ordine ſancti Auguſtini regulam, cuius profeſſores eſtis, expreſsè profeſſi fuiſſent, et Priores ipſorum monaſteriorum, qui etiam ſunt, & erunt pro tempore, de anno in annũ mutari, ſiue de regiminibus ipſorum monaſteriorum, tranſactis ſingulis annis eo ipſo deſtituti cenſeantur. Ita tamen, quod iterum, & iterum de anno in annum in caſu, quo videatur eiſdem canonicis in ſtatum priſtinum eligi, & ad regimina huius aſſumi poſſint, ac electiones huiuſmodi, dummodo per duas partes eorundem canonicorum, et aliàs canonicè fiant, eo ipſo perinde vim confirmationis habeant, ac ſi per ſedem Apoſtolicam confirmatæ forent, ad hoc etiam Diœceſani loci, et cuiuſcunq; alterius licentia, ſeu conſenſu minimè requiſitis. Quodq; vos omnibus, et ſinguliis priuilegijs, prærogatiuis, gratijs, exemptionibus, immunitatibus, et præeminentijs per eandem ſedem, aut aliàs qualitercunq; vobis, et eiſdem monaſterijs diuiſim conceſſis perinde vti, et gaudere licitè valeatis, ac ſi vobis, et eiſdem monaſterijs communiter conceſſa fuiſſent, quibuſcunq; conſtitutionibus Apoſtolicis, ne non Statutis, et conſuetudinibus monaſteriorum, et Ordinis prædictorum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, et aliijs contrarijs nequaquam obſtantibus, vobis auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpeciali gratia indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Lucæ 5. calend. Maij 1408. Pontificatus noſtri anno 2.

Alia etiam priuilegia eidem monaſterio indulſerant ante reformationem Gregorius Nonus, & Ioannes Vigeſimus ſecundus, & poſt reformationem idem Gregorius Duodecimus, Martinus Quintus, & Eugenius Quartus, & Sereniſſimum Dominium Venetorum, quorum authentica in illius cartophilacijs ſeruantur. Demum Pius Quintus dignitate Abbatiali illud inſigniuit, cui ob commoditatem canonicorum ad Vrbem accedentium, Eugenius Quartus Eccleſiam parochialem ſancti Iuſti intra ciuitatem vniuit, anno 1446. ſexto calendas Decembris. De hoc monaſterio ſcribit Hieronymus de Curte in ſua hiſtoria Veronæ lib. 14. ad quem te remitto.

Caput duodecimum.

De antiquo monaſterio ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum, per eoſdem Canonicos Frigdionarios reformato.

ANno MCDIX. congregatũ fuit Piſis Cõcilium à Cardinalibus, ſine autoritate Romani Pontificis, in quo ad tollendũ ſchiſma Gregoriũ Duodecimum, & Petrum de Luna Benedictum XIII. nuncupatũ exautorauerunt, & nouum Pontificem Petrum Filagrium ex Ordine Minorum creauerũt, qui Alexander Quintus eſt nuncupatus. nihilominus Gregorius Duodecimus tanquam verus Pontifex nullatenus ſeipſum Pontificatu abdicauit, quin etiam nonnullos Cardinales creauit, quod ipſum Benedictus Decimus Tertius Pſeudopontifex effecit. Eodem autẽ anno electus fuit Prior monaſterij Frigdionarij D. Leo de Carrate Mediolanenſis, quo exiſtente Priore D. Vincentius Ianottus ſancti Frigdiani Prior, referentibus Auguſtino Ticinenſi in Propugnaculo part. 4. cap. 21. & autore ſupplementi Chronicorum lib. 14. ſub anno 1407. ad reformandum ſuum collegium aliquot canonicos ex Frigdionarijs acciuit, cui præfatus Leo cum toto capitulo quatuor viros probos, & prudentes conceſſit, facta eis licentia per publicum inſtrumentum rogatum manu Ser Raphaëlis quondam Ser Benedicti ciuis, & notarij publici Lucenſis, quod inſtrumentum præfatis autoribus reſtantibus, in Archiuis ſancti Frigdiani ſeruatur (etſi reluctantibus canonicis, qui vitæ laxiori iam aſſueuerant, eiuſmodi reformatio ſuum effectum non fuerit aſſecutæ) & ita rebus ad deteriora in dies vergentibus, tum monaſterium, tum ipſa congregatio ſancti Frigdiani ab illo pendens grauiſſima diſcrimina, & diſpendia poſtmodum pertulerunt, amiſſis multis monaſterijs, quæ ob laxiorem vitam canonicorum dictæ congregationis, paulatim ad manus aliorum deuenerunt, ex quibus fuerunt ſancti Marci Ferrariæ, ſancti Saluatoris, & ſancti Siri in agro Ferrarienſi, ſancti Frigdiani prope Piſtorium, ſancti Bartholomæi in Diœceſi Volaterrana, & ſancti Martini ciuitatis Senarum. I.

EOdem autem anno Frigdionarij ad reformãdum antiquum cœnobium canonicorum ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum ſunt vocati. De cuius monaſterij fundatione, & vetuſtate plura libro præcedenti cap. 24. & 47. in congregatione Portuenſi, cuius fuerat membrum, à Marco Iuliano clerico Caſtellano, ſub Caliſto II. anno 1122. fundatum, in quo canonica inſtitutio difficillimis etiam temporibus vſque ad hunc annum perſeuerat. Tenebat Prioratum monaſterij Ven. P. D. Franciſcus Capello Patritius Venetus, Ioannis Baptiſtæ filius, & regularis canonicus profeſſus. Conſtat II. *Quarti Monaſt.*

ex

Digitized by Google

ex literis Apostolicis, datis eodem anno à Gregorio Duodecimo in ciuitate Austria, quæ est in prouincia Fori Iulij 7. idus Iunij, Pontificatus sui anno tertio. Hic autem Ven. Prior cernens, in suo monasterio numerum canonicorum imminutum, nec posse sperari, illum ex Portuensibus, de quorum erat congregatione reparari (quippe cœnobium ipsum Portuense, quod erat caput cõgregationis, ante aliquot annos Angelo Cardinali sanctæ Potentianæ fuerat commendatum, qui præter redditus nihil omnino curabat, & ita canonicis fere omnibus fuerat destitutum, illius fabricis in præceps dilapsis, vt non iam cœnobium, sed lapidum congeries, ac ruderum videretur) intellecta fama conuersationis canonicorum Frigidomontanorum, illos ad suum monasterium accedere, & diuina officia in eo celebrare, alia q; sancta facere, plurimum rogauit; quod & libenter præstiterunt, missis canonicis, quibus habitationem cum Ecclesia, quotidianis oblationibus, quæ in illa fiebant, & sexaginta tritici sextariis annuis pro victu assignauit, cum quibus, ob laudabilis illorum vitæ famam, per decem annos triginta canonici commode in eodem monasterio vixerunt: intra quod tempus multi nobiles tum ex Venetis, tum etiam ex alijs ciuitatibus habitum canonicorum nostræ congregationis ibidem assumpserunt, & in canonica obseruantia magnos profectus fecerũt. Sublato autem schismate in Concilio Constantiensi, & Martino Quinto Summo Pontifice communibus votis renunciato, pontificatus illius anno quarto, idem Franciscus Prior vnionem, & incorporationem omnimodam sui monasterij cum nostra congregatione procurauit, & obtinuit, probante Martino Quinto Bullis Apostolicis eodem anno, secundo calẽdas Iulias emanatis. quin immo reformationẽ libentissimè complexus, in nostram societatem cum suis transiuit: qui vicissim in Generalibus Comitijs Bononiæ celebratis anno 1422. primus Prior annualis secundum formam statutorum nostræ cõgregationis, & tanquam vnus ex canonicis ipsius congregationis fuit designatus; confecto publico instrumento, rogato per Philippum quondam Stephani de Formaglinis, cuius exemplum subijcitur, videlicet.

In nomine Domini Amen. Anno Natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo, vigesimo secundo, indictione 15. die 12. mensis Maij, Pontificatus Domini nostri, Domini Martini Papæ Quinti anno 5. venerabiles viri canonici, ac Dominus Petrus de Padua Rector, et capitulum generale Ordinis canonicorum regularium sancti Augustini de congregatione sanctæ Mariæ de Frisonaria Lucanæ Diœcesis vnanimiter, et capitulariter congregati in Ecclesia, siue monasterio sancti Ioannis in monte Bononiæ dicti Ordinis, et congregationis, diligenter attendentes; quòd persona honesti viri Domini Francisci Capelli de Venetijs erit Prioratui sanctæ Mariæ de Charitate de Venetijs dicti Ordinis congregationis mensali, et mansuali monasterij sanctæ Mariæ in Portu Raurnatensis diœcesis ordinis, et congregationis prædictorum vtilis, et proficua: ac nolentes eundem Prioratum ob Prioris defectum in spiritualibus, aut temporalibus læsionem aliquam pati, vnanimiter, et concorditer eundem D. Franciscum, licèt absentem elegerunt, constituerunt, et deputauerunt in Priorem annalem dicti monasterij sanctæ Mariæ de Charitate de Venetijs, cũ potestate, et arbitrio alijs Prioribus annualibus à dicto capitulo hactenus constitutis concedi solitis, & quæ facere consueuerunt Priores dicti monasterij, et eis concessum est in dictis literis Apostolicis vnionis, et obligationis insertis dicto capitulo per Dominum Martinum Papam Quintum scriptis sub datum Tiburi 2. calend. Iulij, pontificatus sui anno 4. præsente, volente, & consentiente Domino Galdino de Bardis Priore dicti monasterij sanctæ Mariæ in Portu, de cuius mensa est dictum monasterium sanctæ Mariæ de Charitate. Et deinde Dominus Paulus de Brissia dicti Ordinis vice, et nomine dicti Domini Francisci electi Prioris annualis dicti monasterij de Charitate absentis, à dicto Rectore nomine dicti capituli dante, recepit librum, et sigillum in signum electionis factæ de dicto Domino Francisco, ad prioratum dicti monasterij, vt supra dictum est. mandans idem capitulum omnibus canonicis dicti monasterij, vt eundem Dominum Franciscum in Priorem annualem antedictum recipiant, et admittant, sibiq; in cunctis licitis, et honestis pareant, et intendant. mandans mihi Philippo de Formaglinis, vt de predicto notario in forma, &c. pro publicum conficiam instrumentum. Actum Bononiæ in monasterio sancti Ioannis in monte Bononiensi Ordinis, et congregationis antedictæ. Præsentibus S. Thoma Zerardi de Lana mercatore, capellæ sancti Ioannis in monte, & quondam Ioannis de Zena lanario dictæ capellæ, et magistro Hilario quondam Ricchi de Florentia tinctore, Capellæ sanctæ Luciæ, testibus ad hæc vocatis, et rogatis. Ego Philippus quondam Stephani de Formaglinis ciuis Bononiæ publicus Imperiali, communis Bononiæ, ac Curiæ Episcopalis Bononiæ, auctoritate notarius, prædictæ electioni, et omnibus, et singulis interfui, eaq; rogatus scribere, publicè scripsi, signoq; meo consueto signaui in fidem præmissorum.

QVa vnione perfecta, canonici nostri ad monasterium quoad spiritualia, & temporalia reparandum alacrius insistere cœperunt, & primò quidem sublatis antiquis domibus cariosis, & ruinosis ædes nouas extruxerunt, in quibus plusquam viginti nummum aureorum millia de communibus contributionibus expenderũt, vt in vetustis Chronicis pergameno scriptis reperitur. Sed & Reuerendissimus Dominus Gabriel Condulmerius S.R.E. Cardinalis, qui prioratum sancti Saluatoris Venetiarum in commendam obtinebat, eosdem canonicos ad officia diuina in dicto prioratu celebranda vocauit, quod ob eximiam tanti viri erga nostram congregationem beneuolentiam præstiterunt aliquot annis, videlicet vsque ad ann. 1427. quo anno locũ ob causas lib. superiori c. 24. notatas, decreto Generalis capituli dimittere statuerũt.

III.

Inte-

Digitized by Google

Interim ipſe Reuerendiſſimus Dominus Gabriel Condulmerius ad Summum Pontificatum euectus, Prioratum ſancti Clementis Venetiarum, qui erat antiquum canonicorum regularium cœnobium, ſed canonicis ante multos annos omnino deſtitutum, tunc vacantem per mortem Domini Iacobi de Leonardis illius vltimi Prioris, qui ſolus ex canonicis regularibus in eò reſidebat, extincta in illo dignitate, ac titulo Prioratus, monaſterio Charitatis perpetuo vniuit, & donauit, datis literis Apoſtolicis apud ſanctum Petrum 4. nonas Decembris anno Domini 1432. & quia prædictum monaſteriũ ſanctæ Mariæ Charitatis erat membrum congregationis Portuenſis, à monaſterio ſanctæ Mariæ in Portu Rauẽnæ pendens, quod Portuenſe monaſterium epidimia in partibus Romandiolæ graſſante, & multis copijs armatorum per totam illam prouinciam diſcurrentibus, & cuncta ſubuertentibus circa annum Domini 1438. multas preſſuras grauiſſimas ſuſtinuerat, canonicis partim morbo extinctis, partim fugatis, omnibuſq; illius bonis à militibus, ſeu latronibus direptis, ne malum capitis in membra deriuaret, idem Pontifex eodem anno monaſterium ſanctæ Mariæ Charitatis, cum alio ſancti Bartholomæi prope Mantuam, à prædicto Portuenſi cœnobio, cum omnibus illorum bonis, iuribus, & pertinentijs, in finibus tamen Caſtellanæ, Paduanæ, Mantuanæq; ciuitatum conſiſtentibus, autoritate Apoſtolica in perpetuum diſmembrauit, & ſeparauit, & ad vniuerſitatem totius congregationis duntaxat deinceps ſpectare, illiq; ſubiecta eſſe voluit. nec non Priores, & canonicos dictorum monaſteriorum ab omnibus ſolutionibus, & præſtationibus eidem Portuenſi monaſterio debitis abſoluit, & in perpetuum liberauit. Conſtat ex literis Apoſtolicis ea de cauſa directis Mauro Abbati ſanctæ Iuſtinæ Patauinæ anno 1438. idibus Auguſti, pontificatus ſui anno 8.

IV. PRoficiente verò de die in diem in eodem monaſterio vigore diſciplinæ regularis, in humilitate, & paupertate profunda, circa annum Domini 1505. illuſtriſſimi Comites Collalti, Comites Taruiſij, quandam Eccleſiam ſanctæ Mariæ loci Marcadelli Comitatus Collis alti, & diœceſis Cenetenſis, quæ de iure patronatus illorum fuerat, cum illius bonis, & iuribus eidem monaſterio conceſſerunt. Conſtat ex conceſſione facta per illuſtriſſimos DD. Comites Ioannem Antonium, & fratres de Coll'alto, Comites Taruiſij, & Dominam Catharinam relictam quondam clariſſimi Comitis, & Equitis D. Ioannis Baptiſtæ illorum matris, eodem anno die 11. Septembris, quam probauit Iulius II. pridie idus Decembris Pontificatus ſui anno 3.

Deinde anno 1547. monaſterium ſanctæ Mariæ Charitatis omnia bona, prædia, poſſeſſiones, & iura monaſterij Portuenſis, quæ habebat in ciuitate, & diſtrictu Senogalliæ ciuitatis, acquiſiuit, conſentiente toto Capitulo Generali, eodem anno Rauennæ celebrato, publicoq; inſtrumento confecto per Hieronymum quondam Iuſtiniani à Portu Ciuem, & Notarium publicum Rauennatenſem rogato, die 12. menſis Maij, pro quibus monaſterium Portuenſe occaſione pecuniæ mutuo acceptæ, diuerſisq; perſonis Romæ, & Cameræ Apoſtolicæ perſolutæ, creditoribus debebat. probata eſt eiuſmodi acquiſitio per Paulum Tertium ſeptimo calendas Decembris anno ſui pontificatus 14. exiſtente Priore dicti monaſterij Ven. P. D. Gregorio Barbarigo nobili Venero, qui nouam monaſterij fabricam inchoauit, quam vtinam illius ſucceſſores perfeciſſent.

V. HOc monaſterium pleriq; Romani Pontifices ampliſſimis priuilegijs decorauerunt, & muniuerunt, & in primis Innocentius Secundus, illud cum omnibus bonis ſuis ſub immediata protectione Sedis Apoſtolicæ recepit, & liberauit à ſolutione decimarum, quod confirmauit Vrbanus Tertius, alio priuilegio Veronæ dato die 4. Iulij, in quo prioris priuilegij Innocentij Secundi meminit. Illud eſt in libro Indultorum pag. 587. Alexander Tertius anno 1177. cum eſſet Venetijs, Eccleſiam ſanctæ Mariæ Charitatis proprijs manibus conſecrauit, & die dedicationis cum tribus ſequentibus, dictam Eccleſiam deuotè viſitantibus plenariam Indulgentiam in perpetuum largitus eſt, confectis literis Apoſtolicis, quarum exemplum eſt Romæ in Archiuio ſanctæ Mariæ Pacis. dies ipſius dedicationis eſt 3. Aprilis, quo Sereniſſimus Venetorum Dux cum toto Senatu ad prędictam Eccleſiam proceſſionaliter, & ſolemniter procedit. ferunt, Alexandrum Tertium Friderici Primi Imperatoris inſidias, & violentiam declinantem, ſub habitu canonico in hoc monaſterio latitaſſe, ibi verò deprehenſum à Duce Venetorum, & toto Senatu cum honore exceptum: ac propterea theſauros Indulgentiarum viſitantibus Eccleſiam largitum. quæ non ſolùm totius ciuitatis Venetiarum, ſed etiam finitimarum eo die ad prædictam Eccleſiam ſumma cum deuotione quotannis concurſum facientium, vetus, & conſtans eſt traditio, quam teſtantur imagines in maiori Aula Palatij Diui Marci Venetiarum, totam rei geſtæ ſeriem repræſentantes: & quod maioris eſt ponderis, Alexander Sextus in quodam priuilegio, quod authenticum in eodem monaſterio ſeruatur, dato anno 1502. in quo eiuſdem Hiſtoriæ mentio habetur, per quod priuilegium Priori, & canonicis facultatem indulget, in crepuſculo noctis, ſeu poſt illud, expleto tamen matutino, miſſam Natiuitatis Domini celebrare, quæ noctis tempore celebrari conſueuit. Et licèt hiſtoriam, quæ aſſerit, Alexandrum Tertium, ſub canonicorum habitu in prædicto monaſterio deliteſcentem, à Duce Veneto deprehenſum, reijciat Baronius tom. 12. ſub ann. 1177. tamen Indulgentiarum per Alexandrum Tertium, prædictã Eccleſiam viſitantibus largitarum meminerũt Pius Secundus, Paulus Secundus, Sixtus Quartus, Innocentius Octauus, Alexander Sextus, Clemens Septimus, Gregorius Decimus Tertius, & Clemens

Octauus

Digitized by Google

Octauus, in alijs literis quarum autographa vidi. Est in Archiuo Pacis Romæ copia literarum Alexandri Tertij, ex primo libro Parcorum Venetiarum extracta, carta 128. videlicet. *Hoc exemplũ inuentum est in primo Parcorum libro Venetiarum.*

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Priori, & fratribus sanctæ Mariæ de Charitate salutẽ, & Apostolicam benedictionem. Cum pro commodo generalis Ecclesiæ, cuius curam, & regimen licèt immeritò gerimus, veniſſemus Domino ducente Venetias, ad petitionem vestram, pro nostri officij debito, nonas Aprilis, Ecclesiam vestram, inuocata Spiritus sancti gratia, dedicauimus, & omnibus, qui in anniuersario dedicationis, vel tribus diebus ante, vel post eandem Ecclesiam contrito animo deuotè, & humiliter visitauerint, de pœnis sibi iniunctis, confisi de misericordia Iesu Christi, & beatorum Apostolorũ Petri, & Pauli meritis, duximus indulgendos. Ne igitur illud Indulgentiæ, quod visitantibus Ecclesiam vestram annuatim indulsimus, imposterum à memoria hominum elabatur, remissionem, quam fecimus, autoritate Apostolica confirmamus, eamq; ad perpetuam memoriam futurorum in scriptis duximus redigendam. Dat. Venetijs in Riuo alto 4. calend. Iulij. Ego Bonincontrus Ducatus Venetorum Scriba hoc exemplum sumptum ex authentico, nihil addens, vel minuens, vt comperi, ita bona fide scripsi, & exemplaui, & meo signo corroborauí currentibus anu. Dom. 1320. indict. 3. die 10. Aprilis.

VI. INnocentius Tertius aliud priuilegium prædicto monasterio concessit, quod quia in libro Indultorum non habetur, hic addendum curaui.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Vincentio Priori sanctæ Mariæ in Portu, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris Religiosam vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidiũ, ne fortè cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam sanctæ Mariæ de Charitate constructam in possessionibus à Marco Iuliano infra Ducatum Venetiæ beato Petro collatis, quas piæ recordationis Innocentius Secundus Ecclesiæ vestræ commisit, cum omnibus pertinentijs suis, ad exemplar eiusdem prædecessoris nostri, sub beati Petri iure, ac patrocinio perpetuis tẽporibus manere sancimus. Statuentes, vt decimæ laborum vestrorum, quos proprijs sumptibus colitis, fratrum ibidem Deo seruientium vsibus cedant. Porrò quamdiu religio in eodem loco durauerit, tam de Ecclesia ipsa, quàm de omnibus suis appendicijs canonicè habitis, vel habendis ordinandi, & disponendi, secundum vestram prouidentiam, & arbitrium, prout melius ad honorem Dei, & vtilitatem eiusdem loci vobis visum fuerit, in temporalibus, & spiritualibus liberam vobis concedimus facultatem. omnibus Ecclesiasticis, secularibusue personis vobis super hoc contradictionem, seu molestiam inferendi Apostolica autoritate licentia interdicta. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu Basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi, à diœcesano suscipietis Episcopo, si quidẽ Catholicus fuerit, & communionem sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea voluerit vobis gratis, & sine prauitate aliqua exhibere. alioquin liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antistitẽ, gratiam, & communionem Apostolicæ sedis habentem, qui nostra fretus autoritate vobi, quod postulatur, impendat. Sepulturam quoque ipsius loci liberam Ecclesiæ decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sint, nullus obsistat. salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum fas sit, in eadem Ecclesia, seu in rebus ad ipsam pertinentibus, sibi aliquid vindicare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed integra omnia conseruentur, eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura: salua Sedis Apostolicæ autoritate. Ad huius autem concessionis indicium, seu quod eadem Ecclesia cum suis possessionibus beati Petri iuris existat, vnum Bizantium nobis, nostrisq; successoribus annis singulis persoluetis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò tertiouè commonita, nisi reatum suũ congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui dignitate careat, reãq; se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Petrus Portuensis, & S. Rufinæ Episcopus subscripsi.
Ego Ioannes Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Ioannes Sabinensis Episcopus subscripsi.
Ego Nicolaus Tusculanus Episcopus subscripsi.
Ego Guido Prænestinus Episcopus subscripsi.
Ego Ioannes tituli sancti Stephani in Cœlio monte presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Sofredus tituli sanctæ Praxedæ presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Vencius sanctorum Ioannis, & Pauli presbyter Cardinalis tituli Pamachij.
Ego Benedictus tituli sanctæ Susannæ presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Rogerius tituli sanctæ Anastasiæ presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Gregorius sancti Georgij ad velum aureum Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Guidus sancti Nicolai in carcere Tull. Diaco-

nus

Digitized by Google

nus Cardinalis subscripsi.

Ego Guala sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Octauius sanctorum Sergij, & Bacchi Diaconus Cardinalis subscripsi.

Data Romæ apud sanctum Petrum per manus Ioannis S. Mariæ in Cosmedim Diaconi Cardinalis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cancellarij 5. idus Ianuarij, indictione 11. Incarnationis Dominicæ ann. 1206. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ III. ann. 10.

Honorius Tertius ann. 1285. aliud priuilegium concessit, quod in lib. Indultorum pag. 175. videri potest.

Eugenius Quartus ann. 1446. lapidem porphireticum pro maiori capella fundanda cum sequentibus literis transmisit, videlicet:

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs canonicis regularibus S. Mariæ de Charitate de Venetijs, salutem, & Apostolicam benedictionem. Olim fœlic. record. Calistus Papa II. prædecessor noster oblatas à Petro presbytero possessiones in loco nunc Ecclesiæ, & monasterij vestri sitas, acceptans, prædictam Ecclesiam vestram inibi ædificari, et per regulares canonicos, quorum estis successores, sub Principis Apostolorum protectione voluit gubernari. Deinde æificaturis eandem Ecclesiam ipsis canonicis lapidem misit, qui primus in iaciendis dictæ Ecclesiæ fundamentis ponendus, benedictionem Domini, et Dei nostri in eodem loco affuturam prænuntiaret. quademque sanctam prædicti prædecessoris vestri intentionem effectum aptatum hactenus habuisse: quandoquidem locus ipse in numero canonicorum, omnique alia ex parte in primis regulari obseruantia, ac cæteris virtutibus concedente Domino est adductus adeo, vt Ecclesia ipsa confluenti ad deuotionem populo, et diuina celebraturis officia canonicis strictior videretur debito, quæ ratione cum esset vobis per Christifideles eleemosynas oblata accasio, prædictam Ecclesiam proximis temporibus cum nostra licentia ampliare cœpistis, et sicut nobis significare curastis, nunc capellam dictæ Ecclesiæ maiorem fundare, atque erigere instituistis. Quare postquam virtutum Dominus tuccedente, Religiosæ vitæ vestræ tenor perceptus nobis notissimus tabescit, vt eius odorem suauitatem Venetiarum læti fruant, et horum repleti exemplis, cupientes prædicti Calisti prædecessoris nostri vestigia imitari, lapidem porphireticum, qui primus omnium in fundatione prædictæ maioris capellæ ponatur, et licentiam construendi dictam capellam, simul cum nostra benedictione, vobis mittimus. Volentes, quòd ampliata huiusmodi Ecclesia omnibus indulgentijs, priuilegijs, et gratijs gaudeat, et vtatur, quibus parua, et vnie apposita amplificationi munum gaudere, et vti solita erat. Dat. Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1446. tertio nonas Septembris Pontificatus nostri anno 16.

Anno 1566. Pius V. Abbatiali dignitate monasterium insignuit.

Anno autem 1502. Sanctimoniales sancti Danielis curante Serenissimo Principe Leonardo Lauredano, & iubente Romano Pontifice Alexandro Sexto, curæ, ac regimini Abbatis sanctæ Mariæ Charitatis, & totius congregationis subditæ fuerunt. Sub qua per annos centum manserunt, cum autem longa experientia didicissent Abbates monasterij Charitatis, illorum autoritatem conditione temporum ad earum regimen non amplius sufficere, D. Petro Veneto Abbate cum Sereniss. no Principe secretò rem agente, curæ ac regimini Patriarchæ Venetiarum traditæ sunt. I

EX monasterio sanctæ Mariæ Charitatis multi VII. viri præclari, ijq; religiosissimi prodierunt, videlicet D. Nicolaus Bononiensis, qui ante reformationem fuerat canonicus sancti Ioannis in monte Bononiæ, sed desiderio arctioris vitæ, in dicto monasterio reformationem Frigdionariam amplexatus fuit, qui per viginti annos fuit Prælatus in nostra congregatione, & sex annis Rector generalis, & cum esset Prior monasterij Lateranensis, à ciuibus Bononiensibus Episcopus postulatus, dum Roma Bononiam reuertitur in itinere defunctus est Lucæ, sepultusq; in Ecclesia sancti Frigdiani. D. Benedictus de Placentia, qui tribus annis fuit Rector generalis, & Romæ obijt Prior Lateranensis anno 1451. D. Aurelius Placentinus, qui pluribus annis summum regimen totius congregationis obtinuit, & fuit etiam Prior Lateranensis, sub cuius regimine congregatio multorum monasteriorum accessione plurimum fuit dilatata, D. Orosius Mediolanensis, qui similiter fuit Rector generalis. D. Titus Ferrariensis, qui fuit Adriæ Episcopus. D. Thadæus Venetus Episcopus Scodræ in Illirico, D. Hieronymus Rhigetus, qui fuit Episcopus Caprularum. D. Gabriel Flamma Episcopus Clodiensis, omnium Concionatorum sui æui præclarissimus, & eloquentissimus, qui multa versibus, & soluta oratione scripsit, cuius adhuc memoria in populis viuit. D. Laurus Venetus, quinto suo reditu a prædicatione Panormitana vbi conciones Quadragesimales habuerat, ab Infidelibus captus, inedia, qualoreq; confectus, in Domino requieuit ante annos quadraginta.

In Ecclesia sanctæ Mariæ Charitatis conduntur Reliquiæ Beati Aniani Episcopi Alexandrini, Marci Euangelistæ discipuli, eiusq; in Episcopatu Alexandrino primi successoris, quæ anno millesimo ducentesimo octuagesimo octauo Venetias translatæ, ac in Ecclesia sancti Clementis primum positæ, ad dictam Ecclesiam anno 1453. die quarto Nouembris sunt translatæ. Reperitur in eadem Ecclesia vna de Costis B. Bartholomæi Apostoli, cum aliis minoribus reliquijs. II

Sunt quoque in illa tria Mausolæa trium Principum Venetorum magnificentissimè ornata, Marci Barbarici, Augustini Barbarici, & Nicolai de Ponte, & alia multa Patritiorum Venetorum.

Digitized by Google

Caput decimumtertium.

De Insulis Diomedæis, & Monasterio Tremitano.

I. ANno 1412. Greg. XII. iubente canonici Frigdionarij perantiquum, & nobile cœnobium s. Mariæ Tremitarum in Insulis Diomedæis reformandum susceperunt, cuius reformationis progressū priusquā explicemus, postulat ipsius loci dignitas, vt illius descriptionem breuiter saltem attingamus: quod faciliùs, libentiùsq; præstabimus: quia de Insulis Diomedæis, quas modò Tremitanas dicimus, integrum opusculum sex libellis distinctū ante an. 100. edidit Benedictus Cocorella Vercellensis, & nostræ congregationis canonicus stylo sincero, nec parum erudito, & ornato, cui quæ nunc subijcimus, vt plurimū accepta referenda pmonemus. De Insulis Tremitanis, olim Diomedæis, variam apud Historicos, & Cosmographos opinionē inuenimus; nam Ptolomæus quinq; fuisse cōmemorat. Plinius verò lib. 3. Naturalis Historiæ, & Strabus lib. 6. duas tantum: & hic quidem vnam Diomedæā à Diomedis Mausoleo, alteram Teutriam: ille verò vnam tātùm habitabilem, alteram desertā fuisse scribit. Cōsentiunt omnes tū veteres, tū recentes, Diomedæas à Diomede Aetoliæ Rege post euersum Ilium illuc cum socijs aduecto, ibiq; sedibus positis, vita functo, ac tumulato, sic cognominatas. Hæ sunt in mari Ionio Dauniam abluente, quā nunc Apuliam dicimus, non procul à monte Gargano, vel à Sipontinis, & à continenti milliario octauo supra decimum distantes, de quibus Virgilius, Ouidius, Dionysius, & alij plura, nec non D. Augustinus de Ciuitate Dei lib. 18. & c. 18. de auibus Diomedæis loquens, Insularum scopulos tenentibus, quas socios Diomedis ibidem mersos, & in volucres mutatos ipse Diomedes apud Virgilium sic queritur:

Hanc aram barbarus iussis portenta sequantur,
Et socij amissi petierunt æthera pennis:
Fluminibus vagantur aues, heu dira meorum
Supplicia, et scopulos lacrymosis vocibus implent.

Quinq; Monast.

II. SVnt aūt huiusmodi aues, quicquid in illarum mentionem indicimus, Anatis amplitudine paulò grādiori, plumas habentes in tergo, colore glaucas, vel subnigras, sub pectore aūt albas: capite sum grossiori, ac rotundo, oculis igneis, rostro subadūco; breuibus cruribus, & pedibus croceis, ac cartilaginis instar anseris, aliisq; obstrictis. Eæ quanquā alibi et, vt nōnulli asserunt, inueniantur, maiore tñ numero, & copia apud Diomedæā Insulam habentur. Nidificant aūt in foraminibus saxeis, vno tñ ouo singulæ contentæ. Diem medio in pelago piscando peragūt. Nocte reuertuntur in cryptas, & sub primū noctis crepusculum, scopulos æstate clāmoribus implent. Earū garritus veluti vox vagientis infantuli: & nisi quispiā ipsarum cognitionem calleret, crederet pueros potius in cunis vagire, quàm garrire alites in cauernis. Pulli istarum aujū sunt in Autūno pingues, & tunc incolæ ferreis eos aucupātur vncis, non ad vescēdum tñ, quia earum carnes graui quodā odore stomachum faciunt, sed ad excipiendum adipem, qui collectus, & asseruatus languoribus plurimis medetur. Nam huius adipis liquor, vt à plerisq; cōpertum est, prodest omni neruorum contractioni ex causa frigida, & mixta orienti, nec non humorum algentium, rigentiumq; discursui. Adiumentum præterea non mediocre affert omni collisioni, & debilitati ex diuturna ægrotatione consecutæ, & dolorem podagræ, chiragræq; mirificè sedat. Hæ aues Artennæ modò ab incolis vocantur.

FVerunt, qui crederent, has insulas vnico prius III. ambitu constitisse. Verùm longo post tempore vi ventorum, & pelagi sæuitia in tres, aut et plures diuisas, vt de Trinacria Virgilius 3. lib. Aeneidos p hibet, quod q credere velit, haud difficulter pōt nā videntur nunc etiā montium amphractus, scopuliq; sub aquis latentes, quos vnum fuisse olim montem credendum sit, ideoq. Diomedis nomine paulatim obsolescente, insulas Tremitanas ab aspectu trium montium nuncupatas, quorū vnus ab alio interfuso maris brachio 500. circiter passibus secatur. Harū prima Deiparæ glorioſæ, ac D. Nicolao dicata est. Secunda B. Iacobo Apostolo maiori, & sancto Domino Episcopo, & martyri. Tertia Cappararia dicitur, quod cappares gignat. Hæc postrema Septentrionem respicit, & 25. stadiorum ambitu perstringitur, nullis ædificijs ornata, virgultis tantùm, & vepribus abundans. Secunda in Occidentem vergit, Zephyris subiecta; cuius ambitus est stadiorum quadraginta, quæ præter sacellum sanctis Iacobo Apostolo, & D. Antititi, & martyri dicatum, humilibus nonnullis cāsis ad laborantium potius commodum, quàm ad ornatum extructis, constat. Copiosius abundat illa, & crescunt altiùs virgulta plurima, videlicet Barbahircina, Rosmarinus, Stinchus, & arbutea, ac patulis ramis syluestris Pinus, & Mirthus, quorum omnium copia tam densa est, vt nemus, aut sacer lucus, ad habitandum necessitatem facilè suppeditare esse videatur. huius solum ferax, & pingue, campos habet varijs arboribus consitos, tum maximè Oliueris, ac Vinetis exculcos, ex quibus oleum, vinum, ficus, cerasa, mala punica, & alia id genus suauissima colligūtur. At in prima, quæ cæteris magis celebris est, templum, & Regiam, & Diomedis tumulum extitisse, nemo dubitare debebit, cum præter Historicorum auctoritatem, extent adhuc ædificiorum parietinæ, structurarumque ruinæ, & fundamenta ipsa vetustate antiquiora, quæ quotidie ab incolis excauata rem testentur, quin & antrum saxeum, quod tumulum Diomedis vocant, nunc etiam præmonstratur. Deiparæ Virginis indicio ante longa secula detectum, in quo aureorum non mediocris thesaurus, & iuxta complura defunctorum corpora iacebant, inq; vno sepulchro eximium caput repertum, corona deaurata, pretiosis lapillis intertexta, redimitum, quod vel Regis Diomedis, vel eius filij autumāt extitisse, coronaq; ipsa in hodiernū diem supra lāpadē ante maiorem templi aram pendet. Nūc verò in eadē

Insula

Digitized by Google

Insula templum cum cœnobio canonicorũ, & arce tutissima,& omni genere armorum,& comeatus,cũ valida manu defensorum visitur. in litore verò exiguum Nauale,cum nonnullis casis, vulgò Magazenis,ad excipienda nauigiorum onera constructis cernitur: ex quo nauali ad sacrum promontorium accliuo,flexuosoq;tramite cõmodissimè delapidato ad duo stadia ascenditur.in cuius vertice pualida,& machinis benè munita turris fundata est, quæ portui imminens,eum facilè tutum reddit.Hęc prima est montis custodia, vbi confluentium arma deponuntur,cuius portam ingressi planitiẽ latè patentem intuentur,quã via cemẽtis,& arte adæquata,& ad amussim directa ad arcẽ,longitudinis duorũ stadiorũ mediã.diuidit reperta sunt aũt à fossoribus in eadem planitie mira ædificiorum fundamenta,& pauimenta,loca plurima, vasaq; fictilia vetustissima,quibus summos viros ibidem aliquãdo habitasse facilè credi potest:cuius latera rupes,vtrinq; altissimæ,& turres meridiem versus tres præmuniũt; ex quibus arceri, cõprimiq; portũ inuadentes, vel infestantes possint. Arx ad Occidentem habet frontem,super ingens saxũ firmata,& extructa,muro vngulato desuper erecto,ac depressam fossã exciso habens saxo,cuius latera dilatãtur in medio:sed deorsum postmodũ in angustias protendũtur.saxis prę ruptis,ac rupibus cingitur altissimis, quibus vtrinq; obstãtibus nulla ex parte adiri põt. In ea cœnobiũ situm est, vltra quod nihil aliud structuræ cultioris habetur,præter templũ humile D.Nicolao dicatũ.

Demum in ipsius Arcis vmbilico,vbi Diomedęũ Fanum ex vetustissimis fundamentorũ indicijs fuisse creditũ est,nũc celeberrimum templum Deiparæ Virgini Mariæ dicatũ fulgescit, in quo vetus illius simulachrum miraculis innumeris claret, quod ab omnibus Adriaticũ nauigantibus,in veneratione habetur.Ferunt illud temporibus Imperatoris Cõstantini per Almeradum quendam Praeoracensem Antistitem solemni ritu consecratum,ex quodam instrumento vetustissimo. verùm crediderim, non sub Magno Constãtino,sed sub alio eiusdem nominis Imperatore id contigisse,vt ex seqq. patebit.

IV. His de Insulis Diomedæis, siue Tremitanis q̃ missis,reliquũ est, vt qui Diomede extincto locũ post longa secula coluerint, & quanam vĩa ad nostros canonicos deuenerit, breuiter aperiamus. Principio igitur cũ hic locus multò tempore à nullo penitus habitatore coleretur,essetq; latronum,& pyratarũ singulare profugium,vir quidam venerabilis,& sanctus,quietis, & solitudinis amator, quò se totum Deo dicaret,& diuinis liberius insistere posset cõtemplationibus, tãquã alter Elias à secularium rerũ strepitu se subtrahens,hunc in locũ secessit,vbi cœli salubritate, solitudiniq; dulcedine plurimũ oblectatus, cœpit sibi domunculã in parte maioris Insulæ,quam D.Nicolao sacrã diximus,ad diuertendum erigere:nã structuræ Diomedææ, vel ob nimiã vetustatem, vel quia nullus per lõga tempora insulam illã habitauerat,funditus corruerant, & ita erant æquatæ solo,vt ruinæ vix altè defossæ possent inueniri. ibi cum vir ille Deicola ingenti animi tranquillitate frueretur,& cœlestem in terris vitam ageret, die quadam deuotiùs orationi incũbens, vidit in excessu mentis glorioſam Saluatoris Matrem talia sibi monita proferentem: Surge, inquit, & accepto sarculo fode: in tali loco festinatò nã ibi pecuniã non modicã defossam inuenies, quã accipiens,cõcitus ad litora continentis nauiga, indeq; cõparabis, quæ ad templũ meo nomini fabricandũ fuerint necessaria.his dictis B. Virgo disparuit.exurgens vir Dei,& ad seipsũ rediens, cœpit diu,multũq;cogitare huius visionis nouitatem, totusq; ancipiti cogitatione turbatus meditabatur secũ tacitus,essetne an minus tali oraculo præstanda fides.Itaq;dũ postridie cœlestia tota mente cõtemplaretur,ecce iterũ Ven. Deipara orãti viro implacido vultu,ac turbatis oculis apparuit,eũq;cur primæ iussioni non obtemperasset,durius increpans,ad locũ prædemonstratũ protinus fodiendum,vt accederet,ac singula perficeret,iteratò præcepit: quæ ille studiosiùs adimplere satagens, fossarium statim arripuit,& iuxta tumulũ quendã circũ fodiens, reperit vasa nonnulla monetis aureis,atq; argenteis oppleta,& in ipso tumulo coronã deauratã, vti prænarrauimus.Illico vir Dei humi stratus, in laudes Virginis B.prorupit, & thesaurũ nũmorũ colligens statuit quãprimũ diuinis monitis obedire. paratoq; nauigio, illud solus ingressus,breuissimo temporis spatio ad quandã Vrbem peruenit, cõparatisq;omnibus ad fabricã necessarijs, cũ naui oneraria ptinus cũ illis in insulã est reuersus, cõductisq; artificibus templũ in honorem Dei,& B.Virginis extruxit. cuius templi fama cum apud vicinos cõtinentis accolas percrebuisset,vt deuotiùs ad illud homines accederent, cœpit ipsa B. Virgo pluribus in eo miraculis coruscare. Itaq;vir pius cernens Ecclesię deuotionem,crebrescentibus signorũ ꝓdigijs, in dies apud populos augeri, de templi cura religiosis aliquibus cõmittenda cogitare cœpit, ꝑ quos & Dei cultus,& deuotio fideliũ augeretur. quare ad Vrbẽ Romanã ꝓfectus,egit apud Pontificem,vt Religiosos templo ꝓdicto,& insulę deputaret,quibus ipsius templi,totiusq; insulæ administratione resignata, plenus bonorũ operũ, & dierum paulo post in pace obdormiuit. Religiosi aũt illi plurimis annis insigni sanctitate celebres apud omnes habebantur,curęq; templi,& diuino cultui accuratius insistentes, tam deuotione apud finitimas gentes, quã opibus mirũ in modũ excreuerũt: quippe quãplurimi nobiles,& Principes ipsorũ, & loci Religione vehementer allecti, castra, villas, agros, Tremitano templo in remissionem peccatorum suorum, & animarum salutem libero munere concedebant.

V. Cuius aũt institũti,vel ordinis esset illi religiosi,& quæ bona,castra,villas,& oppida monasteriũ Tremitanũ haberet,subiectũ Leonis IX. priuilegium anno 1054. emanatum, sic monstrabit:

Leo Episcopus seruus seruorũ Dei Ecclesiæ sanctæ Mariæ sẽper Virginis in Insula,quæ Tremiti dicitur, & per eam Quisinolpho Abbati, suisq; successoribus

Digitized by Google

canonicè intrantibus in perpetuum. Omnium Sanctorum merita, cum ſicut oportet, ſolemni veneratione colamus, dignum vtiq; ac iuſtum eſt, vt Reginam Cœlorum, poſt Creatorem filium ſuum vnigenitum, omni creaturæ deuotamente præponamus, & in locis ſpecialiter ſibi dicatis bona, quæ poſſumus, hilari exhibitione faciamus. Venerabiles frater, & Abbas eiuſdē monaſterij Quiſinolphe iuſtis petitionibus tuis annuẽtes, per priuilegiū S. Apoſt. ſedis confirmamus eiuſdem Eccleſiæ bona, quæ iuſtè, ac legaliter videtur habere, aut vnquam fidelium donatione habitura eſt, & nominatim hęc in Comitatu Theatino Eccleſiã s. Mariæ ad Fresã, Caſtellũ de Riuoarmari cũ pertinentijs, medietatẽ Caſtelli Planatij, cũ ſuis pertinentijs. in Comitatu Tremuloſe Eccl. s. *Pauli, & Eccl. s. Ioãnis de Mõtenigro, Eccl. s. Sylueſtri, item s. Eleutherij, tertiã partem de Caſtello Amari cum ſuis pertinentijs, Caſtellum Guilonisij cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de la Vetrana cũ ſuis pertinẽtijs, Caſtellum de Campo de Abbatiſſa, Eccl. s. Quirici in Principatu Beneuentano* Eccl. s. *Luciæ, itẽ Eccl. s. Ioannis, Eccl. s. Mariæ ad Cornitum, Eccleſiam s. Nicolai ad Caſtellum de Terra, Eccleſiam s. Martini Apiſillo, Eccleſiam s. Viti, Ciuitatem de mare cum ſuis pertinentijs, quantum ad ſe iuſtè pertinet, Caſtellum de Vena de cauſe cum ſuis pertinentijs, Eccleſiam s. Ioannis, Eccleſiam s. Angeli. In Ciuitate Veſtia Eccleſiam s. Ioannis, & ſancti Laurentij. Si quando Abbas ipſius loci de hac luce migrauerit, bonus, & idoneus frater in dicta congregatione digna electione ad idem monaſterium ſecundum regulam ſancti Benedicti ſubrogetur, et nullo modo ab aliquo, niſi à Summo Pontifice canonicè conſecretur. Sciens locum ipſum ita Apoſtolicæ ſedi eſſe ſpeciale, ac proprium, vt nullus præter eam in eodem loco ſibi vſurpet aliquod dominium. Quapropter temeratoribus huius noſtri priuilegij dãnationem pro ſacrilegio eternam, et debitũ talibus anathema ab Apoſtolica ſede inuẽdimus, et comminamur. Pijs verò obſeruatoribus eius ſempiternam à filio, et Domino ipſius perpetuæ Virginis Mariæ recompenſationem, meritis eius, Sanctorũq; Apoſtolorum patrocinijs pro ſua benegnolentia, et deuota obedientia peroptamus. Datum 5. idus Nouemb. per manus Federici Diaconi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarij, et Cancellarij Viridomino Hermani Archicancellarij, et Colonienſis Archiepiſcopi, Pontificatus Domini Leonis noſtri Papæ ann. 5. indictione 6. 1054.* Simile priuilegium dedit Nicolaus II. Abbati Tremitano anno 1061. vt aliud Anacleti pſeudopapæ omittamus an. 1087. emanatũ, quorum exempla in noſtro Archiuo Romano vidi.

VI. CAeterùm, vt ſolet plerunq; in magnis diuitijs ſanctitas periclitari, monachi progreſſu temporum à rigore diſciplinę monachalis plurimum deſciuerunt: quam ob cauſam illis loco amotis, alij ex ordine Ciſtercienſium, magnæ ſanctitatis fama tunc celebri, ex monaſterio Caſæ nouæ propè Ciuitatem Pannenſem celeberrimo in locum priorum autoritate Apoſtolica ſũt ſubrogati per Eugenium Pontificem huius nominis Tertium, vt ex priuilegio Innocentij Tertij, dato Peruſij calendis Iunij Pontificatus ſui anno nono, quod incipit: *Retulit etc.* & ex alio Alexandri Quarti, dato anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſexto, quod incipit: *Religioſam vitam etc.* Abbatibus Caſæ nouæ directis colligitur; quorum authentica ſunt in Archiuo Tremitano. Qui optimis moribus, regularibuſq; inſtitutis breui priſtinum decus ſancto loco reddiderunt, miramq; ſibi ipſis adiacentium populorum deuotionem conciliauerunt. Qui vt vitæ ſanctitate optimè apud illos audiebant: ita non defuerunt, qui crederent, illos theſauris, & magnis opibus abundare, nam plurimi deuotionis gratia in Inſulam confluebant, Virginiſq; Beatiſſimæ adorato ſimulachro, oblatiſq; templo muneribus ad propria remeabant. Hocque facto, fama percrebuit apud finitimas nationes, templum ipſum auro, gemmiſq; ac huiuſce generis ornamentis eſſe quàm maximè refertum. quam rem quidam ex Almaſſo Caſtro decem millibus paſſuum à Spalatro Dalmatię oppido diſtante audientes, auaritiæ ſtimulis exagitati, decreuerunt in Inſulam nauigare, & cuncta, quæ poſſent, rapere, & exportare (erant enim latrones, & Pyratæ, Adriaticum atrociter infeſtantes) inſtructaq; Biremi, verſus Inſulam nauigantes, portum pacificè ingreſſi fuerunt. Itaq; per fraudem cœnobium occupare meditati vnum ex ſocijs vita functum ſimulant, & chriſtianæ ſepulturæ velle illum tradere confingunt, quem velùti mortuum capſæ inſtar pheretri componunt, & ſub ipſo gladios abſcondũt, qua machinata fraude cœnobitas adeunt, cum maxima precum inſtantia petentes, vt & funerales exequias apud ipſos celebrare concedant, & defunctum ſuum ad ſepulturam recipiant. Religioſi verò rem ſic habere facilè credentes humaniter, & pię votis annuunt ſupplicantium, & nihil fraudis ineſſe cõgitantes, pheretrum leuantes, in Eccleſiam de more deduxerunt, ſequentibus à tergo machinatoribus, & ſuper ſimulatum mortuum luctum ſimulantibus: quod cum in medio Eccleſiæ poſuiſſent, & in modum coronæ circumſtantes, exequias celebrarent, nefarij prædones mutuo ſeſe conuentes, aperta capſa, moxque arreptis gladijs, in ſanctos vicos inſilientes, illos ferè omnes cum monaſterij famulis immaniſſimè trucidauerunt. Indè ad prædam conuerſi, omnia templi ornamenta, & reliquam loci ſupellectilem diripuerunt: cætera verò ferro, & igni vaſtauerunt, & ſtructuras, præter partem Eccleſiæ, vbi maior ars ſita eſt, funditus euerterũt: ſicq; direptis omnibus, & fracto monaſterio, præda nobili referti, domũ hilares, & ludentes redierunt. quos tamen vltio Dei mox eſt ſecuta, quæ non ſolùm in eos, ſed etiam in totam illius Caſtri gẽtẽ p 1000. circiter an. & forſaſſis amplius deſeuit adeo, vt ex eo die nũquã agri, nũquã vineæ, nunquã oliueta, campiue fertilitatis quidpiã attulerint: ſed aut vis grãdinis eorũ prædia demolirentur, aut æſtus exſiccaret, aut pruina decoqueret, nullus in arborib. fructꝰ ad maturitatẽ peueniret, ſed immaturi oẽs defluerent, nec ſpicæ ſemine replerentur,

Digitized by Google

rentur,nec herbæ pecori ſufficientes germinarent: & vel mulieres eorum abortum paterẽtur, vel nati pueri manci,& diſcerpti eſſent, alijq; gibboſi, alij monſtruoſi,aut elingues,aut cæci naſcerentur: Cætera hominũ multitudo,quæ tũc fuerat, ægrotationibus,& morte acrioribus,quã ſolebant,diuexaretur. Nã incolæ illius caſtri ſupra 100.annũ ſubexcõicationis vinculo permanſerunt, à quo cũ abſolui ſe plurimũ exoptarent,cõi conſilio decreuerunt; ad Vrbem ſacerdotem ſuũ parochialem deſtinare, vt publicis impenſis abſolutionis beneficium impetraret.quam cum domum rediens, poſt multos labores attuliſſet,& pecuniam, quã pro illa obtinenda expenderat,à cõparochialibus ſibi ſubditis repeteret,illi ingratiſſimi,& tanto beneficio nunquam digni,in Paſtorem inſurgentes,pro accepto beneficio cæſum turpiter interemerunt: ſicq; in maledictionis ſententia obſordeſcentes, innumeris obnoxij calamitatibus,de malo in peius ruerũt,vt de illis quã veriſſimè dici potuerit cũ pſalmographo. *Dilexit maledictionẽ,& veniet ei, & nolvit benedictionẽ,& elõgabitur ab eo:& induit maledictionẽ ſicut veſtimẽtũ: & intrauit ſicut aqua in interiora eius,& ſicut oleum in oſſibus eius*: Quo verò tẽpore malum iſtud,grandeq; piaculum in ſanctũ locum fuerit admiſſum,indicant Innoc.III.literæ ad Electum Sipõtinum,anno ſui Põtificatus 16.directæ,incipientes: *Lacrymabilem*, in quibus rei ſeriem narrat, & eidẽ mandat,vt nonnullos de Sipontina Diœceſi,quos à Pyratis bona monaſterio deprædata audierat coemiſſe,accepto pretio,quod ſoluerãt,monaſterio reſtituerẽt,quod indicio eſt,ſub illud tẽpus cõtigiſſe,

VII. POſt diſceſſum aũt illorum ſacrilegorũ reuerſus ad Inſulã Abbas,nam diebus, quibus hæc monaſterio acciderant,Dei nutu aberat, vidẽs monachorum,& famulorũ ſtragem, & monaſterij ruinã, conſternatus animo,modicas,quæ ſuperfuerant reliquias collegit,& apud Põtificem conqueſtus,egit vt anathemate mulctaret illos ſacrilegos,& prædã, quã ex cœnobio aſportauerãt,reſtitui iuberet.Cuius ſupplicationibus cum annuiſſet Põtifex, nihilq; rerum ablatarum reſtitueretur, ſupra 100.ann. (vt dictum eſt)excõicationis vinculo conſtricti permanſerunt. Verùm cum diffiderent Abbas,& ſui monachi,& reputarent,non eſſe ſibi integrum, in Inſula cõmorari,locũ deſeruerunt,Deo & B.Virgini Deiparæ illum obnixè commendantes.Manſerunt tũ in monaſterio Tremitano vſque ad tẽpora Alex.IV. vt ex quodã priuilegio eiuſdem Alexãdri proximè citato ſatis patenter colligitur,quo tempore,deincepſq; fama huius atrociſſimi facinoris apud vicinos populos increbreſcente,nemo audebat ad Tremitanas inſulas nauigare, nullum tutò exiſtimans, inibi futurum, cuius rei gratia paulatim cœpit locus ipſe à cunctis euitari,& in ſolitudinem reduci, tandemq; titulus Abbatiæ cum ſuis redditibus,qui haud exigui erant, cuidam Cardinali eſt commendatus, taliterq; per annos plurimos perſeuerauit: poſt quos cũ locus tã ſacer, & venerandus à nemine coleretur, viro cuidam ſolitudinis percupido in illo ſeſe recipere, Deo inſpirante,in mentem venit, vt ibi ſolitarius diuinis meditationibus quietiùs vacaret.in quem Dei fretus auxilio deueniens, Inſulã Diuis Iacobo Apoſtolo,& D.Antiſtiti, ac martyri dicatã,inhabitandam elegit, quòd aërem puriorem haberet,& clementiorem:vbi domuncula ſibi extructa,ne poſt cœleſtes meditationes otio torpeſceret, vineta,& oliueta plantauit,& omnis generis arboribus fructiferis conſitam magna ex parte ornauit: templũ tñ B.Virgini Deiparæ dicatum ſine cultore manebat vſque ad ann. humanæ ſalutis 1412. quo tempore Ioãnes Domicus S.R.E.Cardinalis & Epiſcopus Raguſinus,qui Abbatiam in commendã tenebat,de diuino cultu in ſacro loco reſtituendo impenſius meditari cœpit.& quia multi latronũ incurſiones veriti, eidem loco ſe committere non audebant,canonicis Frigdionarijs,præcipiente Gregorio XII.grauem, & duram ſatis prouinciã illam demandauit,illis ſimiliter excuſationem,ob prædictã cauſam,apud Pontificem prætendentibus,quã non admiſit. Quapropter Apoſtolicis mandatis reluctari nolentes,Deo,& B.Virgini,cuius domũ erãt gubernaturi,ſeipſos cõmendantes, illius regimẽ ſuſceperunt,quod tãquã difficillimum Ven.P.D. Leoni de Carrate,cõmiſerunt: quem cum literis Apoſtolicis, & quatuor ſocijs ad Inſulã deſtinauerunt eod.ann. 1412.quo anno prædictæ literæ ſunt datæ Caietæ ſub die Septemb.7.quibus Põtifex extincto in Abbatia Tremitana ordine Ciſtercienſium; & erecto in illa ordine canonicorum regularium S.Auguſtini cõgregationis Frigdionariæ, d.Abbatiam cum omnibus illius bonis, iuribus, & priuilegijs canonicis Frigdionarijs regendam tradidit, & in perpetuum vniuit.Qui Ven.Pater cum prædictis literis, & ſocijs ad Tremitanam Abbatiam dirutam, & exhauſtam, quandoquidem prædictus Cardinalis illius fructus vita durante ſibi reſeruauerat; cum diuini auxilij confidentia alacres acceſſerunt: nihil aliud interim habentes,niſi quod à fidelibus eò nauigantibus afferebatur,vnde pauperrimam vitam, & ſiñ ſenſum valde duram, & aſperam per aliquod temporis ſpatium duxerunt,ſæpius animis hærentes,incerti quid eligerent, an maximam calamitatem diutius ferrent,an ſcopulos illos ſteriles deſererẽt: cum præſertim ob procellas frequenter inſurgentes, victui neceſſaria pro arbitrio conquirere multoties non liceret.Verùm Dei,& illius S.Genitricis maieſtatem offendere timentes, ſi loco excederent, & Summi Pontificis in eos perbenigni iuſſa contemnere,& illius indignationem incurrere meruentes, Deo ſe totos cõmiſerunt, obnixè deprecantes,vt ex alto moneret,quid in tãto diſcrimine ſalubrius decernere deberent: cum ecce Cardinali commendatario corpore ſoluto, prouentus, & omnia iura, & bona monaſterij, & templi Tremitani canonicis ceſſerunt. Quare diuinis officijs diebus,ac noctibus ſolicitius, & deuotius inſiſtere cœperunt: aucto etiam numero canonicorum, qui rem diuinam indefeſsè curarent: & inter cætera hoſpitalitati ſummoperè incumbentes,quam Deo gratiſſimã,& ipſis

Digitized by Google

neceſſariam intelligerent, ad quorum manus tanta bona temporalia deuotione fidelium ſacro templo in eleemoſynas elargita, deueniſſent: ſicq; declinantes ad monaſterium magnis animis admittebãt, & qui aliquando victum mẽdicatoriè ab alijs quæritauerant, iam ſuis diuitijs indigentium viſcera refouebant, largèq; neceſſaria miniſtrabant, hoſpites, peregrinos, & aduentantes quoſcunq; procellis præſertim, & tempeſtate maris illuc adactos, officiosè colligentes, ac refouentes.

VIII. ACcẽdebantur etiã ad illud officij, ac pietatis genus exẽplo, & caſu quodã, ſiue miraculo, quod præ oculis habuerant, quo tempore ſub Leone Priore vitam pauperrimam, & aſperrimam inter illos ſcopulos adhuc agebant, quod Ioãnes Philippus noſter in Chronicis lib. 7. c. 12. ſic refert: *Cum à principio noſtræ reformationis in monaſterio Tremitano præſideret ille venerandus vir D. Leo de Carrate Mediolanẽſis, aduenerunt quodã tẽpore adipsã Inſulã quidã nautæ, & mercatores à tempeſtate maris, & vi ventorum conquaſsati, qui ab ipſo Patre ſupplices petiere, vt eis liceret in portu reſidere, donec ceſſaret illa tempeſtas, quibus benignus pater libentiſſimè annuit, & deficientibus ſibi alimonijs iuſſit, de qualicũq; ſua paupertate ſibi miniſtrari, ne fame tabeſcerent. quadã aũt die vnus ex hoſpitibus à Patre petijt amore Ieſu, & Beatæ Virginis, parum olei ſibi dari. quo audito, Pater iuſſit diſpenſatori, vt hoſpiti daret oleum, quod petebat, cui ille ait, non eſt in domo noſtra oleũ, niſi parum in lecythо pro Eccleſia. & Pater, vade, & de eo, quod eſt in Eccleſia præbe: nam confido, quòd Dominus, & beata Virgo ſibi prouidebunt. ſtatim ille hoſpiti oleum tribuit. ſequenti die vident à longè in mare vas magnum à fluctibus iactari, & verſus inſulam ſe transferre, quod videntes canonici, ad litus deſcendunt, & vas in terram trahunt, & plenum oleo reperiunt. non eſt dubium, quòd illud miſerit Dominus, qui dixit, centuplum accipietis. Pater aũt monaſterij Deo, & B. Virgini gratias egit.* Hæc ille.

IX. TEnebat per illud tempus inſulam alteram D. Iacobo Apoſtolo dicatã, deuotus quidam Eremicola Petrus Polonus vocatus cũ ſocio, qui caſu die quodam in vndas delapſus eſt præfocatus. hic totius inſulæ poſſeſſionẽ, quoad vixiſſet, Pontificis diplomate obtinuerat, qui vitã, & mores canonicorũ multis diebus cõtẽplatus, die quodã ad illos accedens, totam inſulam, & ſeipſum eis obtulit, promittens nunquam ab illorũ ſocietate, niſi per mortem receſſurum: & vt dicto fidem faceret, Bullas Pontificias protinus in illorum manibus reſignauit. Canonici verò illius deuotionis affectum non parũ admirati, eũ in confratrẽ acceperunt, & ſecũ ad vitam communem admiſerunt. qui religiosè cum eis viuens, non diu poſtea quieuit in Domino, & in ſenectute bona; poſt cuius obitũ inſula tota in ditionem canonicorum venit. quorum ſanctitatis fama inter propinqui litoris accolas crebreſcente, ac per illos ad exteras quoq; nationes protẽdente, plurimi deuotione ad ſacrum locum, ac deſiderio cernẽdi, an vera eſſent, quæ de canonicis ad eos rumor aduexerat, ad Inſulã cõmigrabãt: vbi longè maiora videntes, quã quæ fama vulgauerat, alacres ad propria remeabant, & ſancta opinione de illis concepta, vt peccata eleemoſynis redimerent, ſacro tẽplo Tremitano prædia, vineas, nemora, cãpos, & olieta ad Eccleſiæ ornamentũ, & canonicorum inhabitantium ſuſtentationem, & commodũ donabant: quorum donationes Romani Pontifices, Imperatores, & Reges ſuis priuilegijs firmauerũt. quibus adminiculis, accedente ſolicitudine canonicorum in recuperandis antiquis monaſterij bonis, & iuribus, cœnobium id augmenti conſecutum eſt, vt alteri fine iniuria nullatenus inuideret.

X. REbus verò ſic diſpoſitis, ad reparandas tẽpli ruinas, ipſumq; tẽplum, & monaſterium tum exornandum, tum etiã contra prædonum, & pyratarũ inſultus muniendũ, animum adiecerunt: omnia ſiquidem adeo diruta, & diſiecta erant, vt nullã penè tẽpli, vel cœnobij facies appareret: nullus.n. poſt exuſtam domum à Pyratis, & templũ quaſſatum, & euerſum audebat totus inſulã inhabitare. vnde collabebantur muri, & tẽplum magna ex parte delapſum, deſerta domus, ruderibus, & vepribus obſitũ clauſtrum, & omnes cœnobij officinæ deformatæ: quibus omnibus breui repurgatis, reſtitutiſq; ædificijs, meliorẽ faciem cuncta prætulere: nam in primis templũ in auguſtiorem formã, quæ nunc eſt, inſtauratum in anteriorem partem, quam faciem vocant, pario lapide, ac figuris marmoreis inſigniter fuit exornatũ, clauſtrum periſtilijs inſtauratũ, pauimẽtũ loco tecti ſubdialibus inductũ. Inſula præterea, in qua templũ cum cœnobio ſitum eſt, mœnibus præaltis, & firmis extructis, cũ turribus craſſiſſimis vallata, & in modũ arcis munitiſſimæ obfirmata, cum triplici porta: qua munitione extructa, & aucta ſcopulorum prominentium altitudine, propemodum inacceſſibilem, & contrà Turcas, Pyratis, & externa quęcũq; pericula tutiſſimam reddiderunt. Ferũt ſuperius propugnaculũ, cũ clauſtro exſtruxiſſe Ven. P. D. Cyprianũ Mediolanenſẽ cœnobij Abbatem. Cæteras ædes à Matthæo Vercellenſi, cum Abbas exiſteret, inchoatas, quas ſucceſſores ad culmen ſtructuræ, magnis ſumptibus perduxerũt, qui Ven. P. D. Matthæus decennio poſt iterum loco præfectus, dormitorium ex integro cũ cæteris fabricis abſoluit, quod Benedictus Cocorella in præallegata hiſtoria lib. 1. c. 4. ſequentibus verſibus ſic notauit.

Eximias ædes admirans, hæc lege Lector
Carmina, ſcire potes, antea quid fuerim.
Vilis eram ſcopulus, contectus cæſpite multo.
Structuris nunc ſum clarior egregijs.
Me Reuerẽdus enim Matthæus paſtor, & Abbas
Extulit in pulchras has, celebreſq; domus:
Nam lapidem poſuit fœlici ſydere primus,
Vltimus optato fineq; clauſit opus.
Hic Vercellarum præcelſis natus in Oris,
Religione fuit clarus, & ingenio.

XI. MOnaſterium Tremitanum, vt prædictum eſt, villis, caſtris, ac ẽt ciuitatibus, magniſq; redditibus olim fuerat ditatum, quorũ quædã nũc retinet:

Digitized by Google

retinet: aliqua vel iniuria temporum, vel negligentia miniſtrorum, vel auaritia laicorum diſtracta, vel ab alienis occupata: quædam etiam à monaſterio ſeparata, & in Abbatias diſtinctas erecta, cuiuſmodi ſunt Abbatia S. Mariæ Calenæ apud Veſtriam, & Abbatia S. Mariæ de Friſa prope Lancianum in Samnitibus, vtraque tamen ſpectans ad noſtram Congregationem. Spectant nunc etiam ad Tremitanam Abbatiam Prioratus S. Mariæ in Valle prope Vaſtum Aymonis cum pertinentijs ſuis, propeq; idem Vaſti oppidum pagus Aranea cum territorio campeſtri centum circiter ſtadiorum, in quo Tremitanus Abbas merum, ac mixtum imperium exercet. Villæ item duæ adiacentes Tarſona, & Paieta prædicto Prioratui ſubiectæ. In Diœceſi Termularum Eccleſia S. Antonij cum pertinentijs ſuis. In territorio Golioniſij agri multi, & ſyluæ. In Diœceſi Larinenſi domus, vineæ, & oliueta. In Comitatu Vici Eccleſia S. Ioannis de Monte nigro, cum pertinentijs ſuis. Prope flumen Fortorium inter Ciuitatem ad mare, & oppidum, quod dicitur Serra Capreola, Eccleſia S. Agathæ, vetus olim Abbatia, cum iuribus & pertinentijs ſuis. In eodem litore, propeq; eundem locum, in Campo marino vocato, Rus, quod Ramatellum dicitur, habens territorium centum, & viginti ſtadiorum, pluribus priuilegijs Regalibus munitum. ibidem Ciuitas ipſa ad mare, licèt nunc diruta, cuius veſtigia vix ſuperſunt, & alia bona in diuerſis locis poſita, quæ longum nimis eſſet ſingula recenſere.

XII. ABbas ipſe Tremitanus in habitantes Inſulam, & quædam alia loca propinqui continentis omnimodam iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem, & vtrunque gladium exercet: Vocaturq; Princeps Ciuitatis ad mare, & Baro Araneæ, & inter Regni Barones ſuum locum habet.

Cæterùm Abbates, & Canonici Tremitani multis gaudent priuilegijs tum à Summis Pontificibus, tum ab Imperatoribus, & Regibus vtriuſque Siciliæ ſibi conceſſis, quorum nonnulla, quòd in libro Indultorum noſtræ Cõgregationis deſiderentur, partim ab originalibus, partim ab exemplis authenticis accepta hic reddenda curaui. Primum priuilegiũ, quod videre potuerim, eſt illud Leonis Noni, quod ſupra poſuimus.

Secundum eſt Nicolai II. Datum per manus Bernardi Cardinalis Epiſcopi anno ab Incarnatione Domini 1061. Pontificatus ſui tertio ſic.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Eccleſiæ B. Mariæ ſemper Virginis in Inſula, quæ dicitur Tremiti, & per eam A. Venerabili Abbati, ſuisq; ſucceſſoribus ibidem regulariter promouendis in perpetuum. Omnium Sanctorum merita, cum ſicut oportet ſolemni veneratione colamus, dignum vtique, ac iuſtum eſt, vt Reginam Cœlorum poſt creatorem ſuum filium vnigenitum omni creaturæ deuota mente præponamus, & in locis ſpecialiter ſibi dicatis dona, quæ poſſumus, hilari exhibitione faciamus. Vnde Frater, & Abbas eiuſdem mon. A. iuſtis petitionibus annuentes per priuilegium ſanctæ Apoſtolicæ Sedis confirmamus eiuſdem Eccleſiæ bona, quæ iuſtè, & legaliter videtur habere, aut vnquam legali ratione fidelium habitura eſt, & nominatim hæc. In Comitatu Theatino Eccleſiam S. Mariæ ad Freſam, Caſtellũ de Riuo armari cum Eccleſia S. Petri, & cum pertinentijs ſuis, Caſtellum de Aquauiua cum Eccleſijs, et pertinentijs, tertiam partem de Caſtello, quod vocatur Planati cum ſuis pertinentijs, tertiam partem de Caſtello Linari cum ſuis pertinentijs, Caſtellum, quod vocatur Sparpalia cum Eccleſijs, et pertinentijs ſuis: Medietatem Caſtelli de Turricella cum pertinentijs ſuis. In Comitatu Termulenſi Eccleſiam ſancti Pauli cum ipſo Polo, Eccleſiam ſancti Ioannis de Montenigro, Eccleſiam S. Syluestri, Eccleſiam S. Eleutherij, Caſtellum Guilioniſij cum ſuis pertinentijs. Caſtellum de Lauetrana cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de Campo de Abbatiſſa cum ſuis pertinentijs. Eccleſiam S. Quirici cum ſuis pertinentijs. in Principatu Beneuentano Eccleſiam S. Luciæ, Eccleſiam ſancti Martini, Eccleſiam S. Ioannis, et S. Mariæ ad Cornetum, Eccleſiam S. Nicolai, Caſtellum de Terra, Caſtellum de Petra ficta, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiam S. Martini, Eccleſiam S. Viti cum omnibus ſuis pertinentijs. Ciuitatem de mari cum ſuis pertinentijs, Caſtellum de Vena de cauſe cum ſuis pertinentijs, Eccleſiam S. Petri cum ſuis pertinentijs. in Ciuitate Veſte Eccleſiam S. Ioannis, S. Mariæ. in loco Calena Eccleſiam S. Laurentij cum omnibus earum pertinentijs. Præterea ſi quando Abbas loci ipſius de hac luce migrauerit, bonus, et idoneus frater in Congregatione digna electione ad idem monaſterium ſecundum Regulam S. Benedicti ſubrogetur, et nullo modo niſi à Summo Pontifice conſecretur. Sciens locum ipſum Apoſtolicæ noſtræ Sedi ita eſſe ſpecialem, ac proprium, vt nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Abbas, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Caſtaldi, vel alia quælibet perſona, magna, paruaq;, præter eam, ſibi in eodem loco vſurpet quodlibet dominium, nec aliquam moleſtiam eidem monaſterio inferat. Et ſi quæ neceſſitas exegerit quidquam de ſacris ordinibus, de conſecratione Eccleſiarum in eodem monaſterio perageré, Abbas eiuſdem loci habeat poteſtatem, quemcunque religioſiorem inuenire potuerit abſque vlla venalitate conducere, atque id Canonico ritu perficere. Adhæc Apoſtolica cenſura ſtatuimus, vt ſi quis huius noſtri priuilegij temerè violator extiterit, et monitus canonicè, emendare contempſerit, perpetui anathematis vinculo innodetur, et inſuper centum librarum auri pœna multetur, ſacro noſtro Lateranenſi palatio, et præfato monaſterio pro medietate ſoluen. Pijs autem obſeruatoribus eius ſempiternam à filio, et Domino ipſius perpetuæ Virginis Mariæ recompenſationem meritis eius, Sanctorumq; Apoſtolorum patrocinijs pro ſua benenola, et deuota obedientia concedi peroptamus. Datum per manus Bernardi Cardinalis Epiſcopi, anno Incarnationis Domini 1061. Pontificatus verò Domini Nicolai II. anno tertio.

XIII. TErtium eſt Gregorij VII. directum Congregationi Monachorum, ſiue monaſterij S. Mariæ

Digitized by Google

riæ de Tremitis incipit: *Quia famosa*, statuit in eo Abbatem Cassinensem protectorem dictæ Congregationis, & monasterij, quam tamen protectionem alijs Abbatibus suis successoribus noluit competere, & inter alia inquit: *Nolumus enim, vt locus vester alicui subdatur loco, nec ex libertate sibi concessa aliquam patiatur diminutionem: sed in propria permanens libertate, huic duntaxat constitutioni obtemperet, quatenus ab infestationibus, quibus grauiter afficitur, per studium tam dicti fratris nostri liberetur, vt omne ius concessæ libertatis illæsum seruetur.* Hinc vides, Abbatiam Tremitanam ab illo tempore nulli, præter Romano Pontifici subditam fuisse, & nullius, vt aiunt, Diœcesis, quod in nonnullis sequentibus priuilegijs magis explicatur. Hic autem Abbas Cassinensis, quem Pontifex vocat Venerabilem fratrem, fuit Desiderius S. R. E. Cardinalis, qui postea fuit Victor III. quiuigore protectionis sibi concessæ Tremitanum monasterium sibi subdiderat, quod tamen resignauit sub eodem Gregorio VII. Calendis Decembris anni 1082. vt Abbatia in posterum, sicuti antea, esset libera, & in suo iure permaneret sub tutela Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Quartum Vrbani III. simile primo, & secundo: & ideo non ponitur: Incipit: *Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Ferro Tremetensi Abbati etc.*

Quintum Alexandri III. in formaliterarum Apostolicarum directum Abbati Tremitano. Datum Beneuenti pridie nonas Decembris. Incipit: *Venerabilis.* Dicitur in eo, Episcopum Larinensem in insulis Tremitanis nullum ius habere.

Sextum Alexandri IV. directum Abbati Casæ nouæ, & Tremitani monasteriorum. Datum anno 1256. Pontificatus sui anno secundo, per quod Ordinem Cistercienſem per Eugenium III. in dicto monasterio Tremitano institutum, firmat, & bona monasterij à solutione decimarum omnino libera decernit, & eadem bona proprijs nominibus expressa eidem monasterio confirmat. Decernit, nullum Episcopum, aut aliam quamuis personam posse cogere monachos ire ad Synodos, vel Iudicibus secularibus de propria illorum substantia subiacere, quod oleum sanctum, chrisma, consecrationes altarium, & Ecclesiarum ordinationes suorum monachorum, à quocunque maluerint, Episcopo Catholico recipere possint. & alia concedit, quæ omittuntur, quòd in alijs priuilegijs contineantur.

Septimum Gregorij XII. Datum Caietæ idibus Septembris, per quod dictum monasterium transfert ab Ordine Cistercienſi ad Ordinem Canonicorum Regularium, & Canonicis Frigdionarijs regendum committit, iuxta priuilegia, & instituta ipsorum Frigdionariorum, quæ ad Canonicos in monasterio Tremitano degentes extendit.

Octauum Sixti IV. quod hic sequitur:

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Licet ex debito Summi Apostolatus, cui præstante Domino, præsidemus, circa Ecclesiarum, & monasteriorum quorumlibet, ac illorum temporalium locorum statum salubrius, & prosperè dirigendum, nos deceat intentos existere, ad illa tamen, quibus grauia pericula, siuistriq; euentus, & successiuè Romanæ Ecclesiæ, & toti Italiæ cognoscimus imminere. Sanè cum in mari Adriatico sit vna Insula inter alias, nomine Tremitana, nullius Diœcesis, in finibus eiusdem Italiæ regni Siciliæ citra Pharum, cū vno Venerabili monasterio Beatæ Mariæ, Canonicorum Regularium Congregationis Lateranensis Ordinis S. Augustini, natura loci fortissima, & subiecta existat multis periculis, aduersisq;, & siniſtris casibus, propter Pyratas, ac etiam infideles, qui ex diuersis mundi partibus ad ipsam Insulam diuertunt, & ad quam immaniſſimi Turci superiori anno propter loci opportunitatem, & inuasionem Ciuitatis Idrontinæ, illarum partium aspirabant. vnde necessarium est, vt dicta Congregatio multas expensas, & alia grauia onera pro defensione dictæ Insulæ subeat: quia si à Pyratis, aut infidelibus seu à perfidis Turcis huiusmodi occuparetur, id profectò nedum in dictæ Congregationis, ac illius Canonicorum, sed totius Italiæ, atque fidei Christianæ magnum cederet periculum, grauemq; iacturam, ac desolationem, & calamitatem fidelium non modicam. Nos tot, & tantis periculis pro debito nostro pastoralis officij, quantum cum Deo possumus, remedijs opportunis occurrere, ac statui, & indemnitati Insulæ, necnon monasterij, & Congregationis prædictorum consulere cupientes, maximè attendentes, prout manifestè constat, quod in hoc non solùm de re Congregationis, ac Canonicorum, & insulæ prædictorum agitur, sed de tota Italia, fideq; Catholica, ac dicti regni in primis, & propterea expediat, dictam insulam ad propulsandas incursiones, & hostes huiusmodi fore omnibus necessarijs benè munitam, & hæc fieri non possint absque magna expensa. motu proprio, non ad ipsius Congregationis, vel alicuius alterius super hoc oblatæ nobis petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, ac certa scientia, & voluntate: & quia ita necessarium esse cognoscimus, monasterium, & insulam prædicta, ac Abbatem, & Canonicos, necnon incolas pro tempore in dicto monasterio, & insula existentes, ad hoc vt facilius, & commodius onera huiusmodi supportare, & dictam Insulam à Pyratis, infidelibus, & Turcis prædictis tueri, & defendere possint, à quacunque solutione decimarum, seu exactione cuiuscunque alterius oneris, subsidij, aut grauaminis, vel impositionis, datij, aut gabellæ realis, seu personalis, tam nostra, quàm etiam prædecessorum nostrorum, etiam pro fide Catholica, auctoritate impositis, seu imponendis, necnon ex specialibus priuilegijs, siue indultis per nos, aut prædecessores nostros Romanos Pontifices, aut eiusdem Sedis legatos, seu nuntios concessis, aut in posterum concedendis, perpetuò eximimus, & totaliter liberamus, necnon exemptos, liberos, & immunes esse volumus, atque decernimus. districtius inhibentes omnibus, & singulis officialibus nostris, & dictæ Sedis pro tempore, ad quos super exactione huiusmodi spectat, & spectabit in futurum, ne decimas,

& alias

Digitized by Google

& alias exactiones contra tenorem præsentium, sub excommunicationis pœna, petere, aut exigere præsumant. decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis autoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Et inhibentes Venerabilibus fratribus nostris Theatino, ac Termolarum, & Lucerin. Episcopis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, vel alios præmissa, vbi, quando, & quatenus opus fuerit, ipsiq; desuper fuerint requisiti, similiter publicantes, ac eisdem Abbati, Congregationi, & Canonicis, & incolis super præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eadem autoritate Abbatem, Congregationem, Canonicos, & monasterium, insulam, & incolas predictorum perpetuis futuris temporibus pacifica possessione, & vsu, vel quasi exemptionis huiusmodi gaudere. Non permittentes Abbatem, Congregationem, Canonicos, monasterium, ac insulam, & incolas predictos, & inibi habitantes super his per quoscunque siue præmissa, seu quauis alia autoritate contra formam, & tenorem præsentium indebitè molestari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus, statutis, & priuilegijs, seu indultis, ac consuetudinibus dicti Regni, necnon impositionibus etiam iureiurando, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis contrarijs quibuscunque: seu si officialibus, & exactoribus predictis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à predicta Sede indultum existat, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis, liberationis, voluntatis, constitutionis, inhibitionis, decreti, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Domini 1483. Calen. Aprilis 14. Pontificatus nostri anno tertiodecimo.

Idem Sixtus IV. in alio priuilegio Congregationi Lateranensi concesso, quod incipit: *Dum ad vniuersos*. & habetur in libro Indultorum dictæ Congregationis pag. 345. de monasterio Tremitano sic subdit: *Et cum sicut accepimus, Congregatio ipsa in insula Tremitana in mari Adriatico, in partibus Italiæ, prope Prouinciam Apulia consistente, & longè à terra distante, insigne habeat monasterium, ad quod sæpius monasterium maritimi, & nauigantes, vt inibi portum recipiant, declinant, & nulla in dicta Insula existat Ecclesia, præter ipsius monasterij Ecclesiam. ne declinantes huiusmodi Ecclesiasticis carent Sacramentis, Congregationi, & Canonicis predictis pariter concedimus, ipsis declinantibus, & seruitoribus, quos ad seruitium monasterij retinent, possint etiam in festo Resurrectionis, Eucharistiæ, & omnia alia Sacramenta ministrare: necnon cum Pyratis, & cæteris excommunicatis humaniter conuersari, ac eisdem in dicto loco vitæ necessaria exhibere: cum difficile admodum foret Canonicis, & personis eiusdem loci, Pyratas huiusmodi euitare, propter eorum sæpius, & dictorum Canonicorum per illas partes transitum, cum facile admodum inuicem sæpe casualiter conueniant, & nisi ipsi Canonici cum dictis Pyratis humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi possent. dummodo dicti Canonici non participent cum dictis Pyratis, aut alijs excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis sententiam incurrerent.*

XIV. NOnum Innocentij VIII. in forma literarum Venerabili Episcopo Insulano, & Collectoribus decimarum in regno Siciliæ citra Pharum. videlicet: *Venerabili fratri Episcopo Insulano, & dilectis filijs Collectoribus decimarum in Regno Siciliæ citra Pharum. Venerabilis frater, & dilecti filij salutem, & Apostolicam benedictionem. Iuxta Prouinciam Apuliæ est Insula quædam, sita in mari Adriatico, & in ea monasterium B. Mariæ de Tremito, quod & loci natura, & opere munitissimum est, & incolitur à Regularibus Canonicis Lateranensibus solis. & quoniam monasterium illud velut Propugnaculum est aduersus Barbaros, & Turcas, quo sæpe potiri tentarunt, vt Italiæ nocere possent, fœl. record. Sixtus IV. predecessor noster illud ab omni solutione decimæ exemit, & à Regijs quoque vectigalibus immune seruari intelleximus. Cum verò nuper acceperimus, monasterium ipsum, & illius Religiosos à vobis occasione huiusmodi decimæ molestari, volumus, ac vobis mandamus expressè, vt gratiam, & immunitatem ab eodem prædecessore dictis Canonicis, & Religiosis factam manuteneatis, neque illos quouis modo dictæ decimæ occasione molestetis, aut permittatis molestari: sed in sua exemptione conseruetis, & manuteneatis. Contrarijs non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 6. Aprilis 1489. Pontificatus nostri anno quinto.*

Decimum Alexandri VI. datum Romæ 1502. Pontificatus sui anno 10. per quod Abbati Tremitano facultatem eligendi concedit, ac deputandi vnum ex Canonicis dicti monasterij, aliàs idoneum tabellionem, seu Notarium publicum, ad effectum celebrandi cum quibuscunque personis negotia monasterium Tremitanum concernentia, & pro potiori cautela, & firmitate ipsum tabellionem, seu Notarium sic electum, & deputatum idem Pontifex autoritate Apostolica publicum Notarium creat, decernens, vt illius scriptis, & instrumentis ritè celebratis in Iudicio, & extra, plena fides, sicut aliorum Notariorum habeatur. Incipit: *Exponi nobis &c.*

Vndecimum Leonis X. quod hic sequitur, videlicet, à tergo: *Dilectis filijs, Abbati, Canonicis, & Conuentui monasterij B. Mariæ Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Congregationis Lateranensis, Insulæ Tremitæ, Regni Siciliæ citra Pharum.* intus. *Dilecti filij salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum perspectum, & cognitum sit, Insulam*

istam

Digitized by Google

istam crebris Turcarum, & Pyratarum incursionibus infestari, atque adeo vos, & Congregationem istam pro insulæ, & monasterij prædictorum muniminè, & defensione graues quotidie impensas subire oporteat. Et propterea fœl. record. Sixtus Pontifex IV. prædecessor noster probè considerans, quòd si dicta Insula in hostium Catholicæ fidei ditionem deueniret, maximè exinde vniuersa Italia, quin immo & tota Christiana Respublica incommodum, & detrimentum sentiret, monasterium prædictum, ac vos, Abbates q;, & Canonicos illius pro tempore existentes, et dictæ Insulæ incolas, vt locum ipsum validius munire, & accuratius custodire, ac onera vobis, & illis propterea incumbentia supportare commodius valeretis, & valerent, à quacunque solutione decimarum, & exactionis cuiuscunque alterius oneris, subsidij, grauaminis, impositionis datij, aut gabellæ realis, seu personalis, quacunque autoritate, etiam pro fide Catholica impositorum. seu imponendorum, perpetuò exemerit, & liberauerit, & successiuè fœl. rec. Innocentius VIII. etiam prædecessor noster immunitatem, exemptionem, & priuilegia huiusmodi confirmauerit, & obseruari mandauerit, prout in literis sub plumbo, & in forma Breuis Sixti, & Innocentij præfatorum respectiuè desuper editis plenius continetur. Et nos etiam postquam ad Apostolatus apicem diuina disponente clementia assumpti fuimus, præmissis dictis rationibus, ac præsertim attendentes, quòd peregrini istac transeuntes, necnon naufragi mari, & ventis iactati, Turcarum, & Pyratarum violentiam fugientes, à vobis in dicto monasterio recipiuntur, benigneq; tractantur, monasterium ipsum, ad quod propterea singularem gerimus deuotionis affectum, specialibus gratijs, & indulgentiarũ muneribus decoraverimus. Idcirco supremis desiderantes affectibus, vt Turcarum, & aliorum infidelium rabies Christiani sanguinis sitibunda, Deo propitio, comprimatur. Sanctissimis vestigijs præfatorum Sixti, & Innocentij prædecessorum nostrorum inhærentes, Motu proprio, non ad vestram, vel alterius pro vobis super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, & mera deliberatione, immunitates, exemptiones, & priuilegia prædicta, ac literas eorundem Sixti, & Innocentij prædecessorum nostrorum desuper editas, illarum tenores perinde, ac si de verbo ad verbum præsentibus inseterentur, pro sufficienter expressis, & insertis habentes, approbamus, confirmamus, innouamus, & Apostolico munimine roboramus, & quatenus opus sit de nouo concedimus per præsentes. Mandantes harum serie dilectis filijs præsentibus, & pro tempore existentibus decimarum collectoribus, & subcollectoribus, omnibusq; alijs, ad quos spectat, vel quomodolibet in futurum spectare poterit, etiam sub suspensionis, & excommunicationis pœna latæ sententiæ, quam ferimus in his scriptis, ne vos, seu Abbatem, & Canonicos, ac Conuentum monasterij prædicti pro tempore existentes occasione dicti monasterij, aut bonorum eiusdem, necnon incolas dictæ Insulæ, ad solutionem alicuius decimæ, subsidij, exactionis, datij, gabellæ, aut cuiusuis alterius oneris per nos, & Sedem Apostolicam, aut quoscunque alios, quauis autoritate fungentes, hactenus impositorum, aut in posterum forsan imponendorum, quauis occasione, vel causa, etiam pro fide Catholica, aut expeditione contra Infideles, cum vos ad propulsandam illorum violentiam continuè inuigiletis, atque laboretis, cogant, aut compellant, neve à vobis, seu incolis prædictis præmissorum occasione quidquam exigere, aut per se, vel alium, seu alios desuper vos, aut Abbates, Conuentum, & Canonicos pro tempore existentes, vel Congregationem prædictam, necnon incolas eiusdem Insulæ, quomodolibet molestare, aut inquietare audeant, vel præsumant: sed vos, & monasterium, & incolas prædictos in immunitatibus, & exemptionibus huiusmodi reseruent. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus Nucerino, & Traiano Episcopis harum serie committimus, & districtiùs præcipiendo mandamus, quatenus vobis in præmissis de efficacis defensionis auxilio prouidentes, vos, ac pro tempore existentes Abbates, & Canonicos, & Conuentum monasterij in liberam, pacificam, & expeditam exemptionis, immunitatis, & priuilegiorum prædictorum possessionem manuteneant, & defendant. Contradictores, & renitentes, aut sese quomodolibet opponentes, per censuras, & pœnas prædictas, & alia opportuna remedia, autoritate nostra, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus, statutis, & consuetudinibus dicti Regni, necnon impositionibus datiorum, aut gabellarum huiusmodi iureiurando, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis contrarijs quibuscunque, seu si officialibus, & exactoribus prædictis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à prædicta sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 13. Maij MDXIX. Pontificatus nostri anno septimo.

Duodecimum eiusdem Leonis X. datum anno 1516. Pontificatus sui anno quarto, per quod perpetuo facultatem concedit Abbati, Canonicis, Cõuersis, familiaribus, domesticis, & alijs in Insula commorantibus defendendi, etiam cum omni genere armorum seipsos, Congregationem, Insulam, Monasterium, Ecclesiam, & bona illius à Turcis, Pyratis, & alijs infidelibus quibuscunque. Item concedit eidem Abbati, & Conuentui facultatem puniendi, prout iuris fuerit, fideles delinquentes per semetipsos citra tamen pœnam sanguinis, aut per officiales laicos per eosdem pro tempore deputandos. simul statuens, vt nulla à prædictis incurratur excommunicationis sententia, aut alia censura, seu pœna Ecclesiastica, vel contrahatur irregularitas, etiamsi ex præmissis, vel aliquo eorum huiusmodi cædes, membrorum mutilationes, vulnera, fracturæ, aut alia detrimenta Turcarum, Pyratarum, & aliorum infidelium interuenirent. Similiter idem statuit, cum prædicti delinquentes puniuntur pro eorum

Digitized by Google

eorum demeritis à præfatis officialibus. Incipit: *Exponi nobis &c.*

Decimum tertium eiusdem Leonis X. datum anno 1517. Incipit: *Cum à nobis petitur*. Vocat locum nullius Diœcesis. Suscipit personas, & locum sub immediata protectione Sedis Apostolicæ. Confirmat omnes libertates, & immunitates à Leone IX. Paschali II. Anacleto II. Nicolao II. Alexandro III. & Clemente III. monasterio concessas, ac illi vnito monasterio S. Mariæ de Calena eiusdem Ordinis &c.

XV. DEcimum quartum Clementis VII. quod hic sequitur, videlicet:

Clemens Papa VII. Dilectis filijs Abbati, Canonicis, & Conuentui monasterij Beatæ Mariæ Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini, Congregationis Lateranensis, Insulæ Tremitæ, Regni Siciliæ citra Pharum, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum fel. rec. Sixtus IV., Innocentius VIII. ac Leo X. Romani Pontifices prædecessores nostri pro comperto habentes, Insulam istam, ex eo quod Africæ ab hostilibus Christiani nominis occupatæ opposita est, crebris Turcarum, & Pyratarum incursionibus infestari, atque adeo Abbatem, & Conuentum eiusdem monasterij pro tempore existentes, ac Congregationem istam pro Insulæ, & monasterij prædictorum munimine, & defensione graues quotidie impensas subire oportere, & propterea ijdem prædecessores nostri attendentes, locum istum muris, & propugnaculis, ac instrumentis, & tormentis bellicis, necnon & viris validissimè munitum, velut propugnaculum, & antemurale Italiæ, atque etiam Catholicæ fidei existere, & si (quod Redemptor noster Deus auertat) Insula ipsa in dictorum hostium ditionem deueniret, maximum inde vniuersæ Italiæ, quin immo & Christianæ Reipublicæ incommodum, detrimentum, & periculum imminere, monasterium prædictum, & vos, illiusq; Abbates, Canonicos, & Conuentum pro tempore existentes, necnon dictæ Insulæ incolas vniuersos, vt scilicet Insulam ipsam validiùs munire, vigilantiusq;, & accuratius custodire, ac onera vobis, & illis propterea incumbentia commodiùs supportare valeretis, & valerent, à quacunque solutione decimarum, & exactionis cuiuscunque oneris, subsidij, grauaminis, impositionis, datij, aut gabellæ realis, seu personalis, quocunque auctoritate, occasione, vel causa, etiam pro fide Catholica, tunc imposterum, seu ab inde imponendorum, perpetuo eximerent, & liberauerint, prout in diuersis eorundem prædecessorum nostrorum tam sub plumbo, quàm sub forma Brevis respectiuè desuper editis literis plenius continetur. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, vt literas prædictas approbare, & innouare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, literas prædictas auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus: illasq; inuialabiliter obseruari debere decernimus, atque mandamus. In contrarium non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die vltima Martij MDXXIV. Pontificatus nostri anno primo.

Decimum quintum eiusdem Clementis VII. anno 1529. Pontificatus sui sexto. Incipit: *Dudum*. per quod eximit monasterium, & illius bona à solutione decimarum, quæ tunc vniuersaliter exigebãtur, ob grauissimas impensas, quæ continuo pro Insulæ custodia fieri consueuerunt.

Decimum sextum Pauli III. directum Abbati, & Conuentui Tremitano Ordinis S. Augustini, datũ anno 1535. Pontificatus sui primo. Incipit: *Dudum siquidem*. Recenset in eo priuilegium Leonis X. circa defensores insulæ, & punitionem delinquentium, quod cum omnibus in eo contentis confirmat, & amplius extendit, concedens, vt Abbas, & Conuentus per seipsos, si opus fuerit, & per Canonicos, Conuersos, oblatos dictæ Congregationis liberè, & licitè persequi possint, & capere omnes Pyratas, infideles, ad eorum litus applicantes, seu applicare tentantes. Verùm circa fideles Pyratas, & alios tam maritimos, quàm terrestres latrones, necnon circa delinquentes de familia ipsorum concedit, vt eos non tantum in dicta Insula, sed etiam in omnibus locis, & membris eiusdem insulæ persequi valeant, capere, incarcerare, per laicos ad exercendã iurisdictionem deputari solitos, & per eosdem torquere, & vsque ad vltimum supplicium punire, si iustitia id postulauerit, absque periculo incurrendi sententiam excommunicationis, aut alias censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aut contrahendi aliquam irregularitatem, etiam interueniente quauis offensa, aut detrimento super infideles, & fideles delinquentes opera dictorum laicorum iurisdictionem exercentium, aut eorum ministrorum: dummodo ipsi nihil quærant sanguinis, & etiam contra fideles, vltra quam per præsentes committitur, non se intromittant.

Decimum septimum Pauli III. directum Cardinali Protectori Herculi Gonzagæ, datum 7. Iulij 1539. per quod monasterium Tremitanum eximit à solutione decimarum ob causas sæpius dictas.

Decimum octauum Gregorij XIII. datum anno 1581. quo altare Priuilegiatum pro animabus fidelium defunctorum est erectum. Et alia complura Romanorum Pontificum, & Episcoporum priuilegia, & literæ Apostolicæ in monasterij chartophilacijs seruantur, quæ longum nimis esset recensere. XVI.

ADsunt etiam innumera priuilegia Imperatorũ, Regum vtriusque Siciliæ, & Hispaniarum eidem monasterio, illiusq; membris subiecta, quæ si exscriberentur, volumen in immensum creseeret. propterea quædam potiora hic referam, quorum

Primum est Conradi Imperatoris, datum 14. Calend. Iulij anno 1139. quo multa bona monasterio donata numerat, & donationem denuò firmat, & insuper statuit, vt monasterium sit sub regimine ipsius Imperatoriæ maiestatis, & nulli nisi sibi respondeat, præcipiens, vt nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, seu

alia

Digitized by Google

alia persona totius regni sui magna, vel parua prædictum monasterium super prædictis bonis habitis, & in posterum habendis inquietare, molestare, aut disinuestire præsumat. Incipit: *Omnium sanctæ etc.*

Secundum Henrici III. datum anno 1054. Incipit: *Si prædecessorum nostrorum.* concordat per omnia cum priuilegio Conradi.

Tertium Ferdinandi primi Regis Aragonum, datum die 8. mensis Decembris 1475. Incipit: *Pijs Ecclesiarum.* per quod Abbati, & Canonicis Tremitanis concedit facultatem extrahendi, & extrahi faciendi per seipsos, & illorum ministros de quibusuis locis tã prouinciæ Capitaniatæ, & Apuliæ, quàm Aprusij, & ipsarum pertinentiarum, necnon deferendi, & deferri faciendi, per mare, & per terram ad prædictam insulam, seu ad alia loca monasterij in terra firma quæcunque terragia, prouentus, & introitus monasterij, ad quamcunque quantitatẽ ascendentia, prouenientia ex bonis ipsius Ecclesiæ præsentibus, & futuris, pro vsu, sustentatione, & fulcimento ipsius Ecclesiæ, Conuentus, & Fratrum ibidem pro tempore commorantium, absque aliquo oncre cuiuscunque nominis tam Curiæ Regiæ pertinenti, & debito, quàm quibusuis Baronibus, Vniuersitatibus, & hominibus. Statuens, & omnino deliberans, vt ista franchisia, & exemptio sit inuiolabilis, & perpetua, & extensa super onera imposita, & de cætero imponenda. Insuper francat quascunque personas in præsenti, & in futuro se offerentes Ecclesiæ prædictæ, & monasterio, & quibusuis Ecclesijs, & membris antedicti monasterij, simul cum rebus oblatis, à quocunque grauamine debito, & debendo, seu regiæ cameræ, seu alijs, extendens dictam libertatem etiam super loca, ad quæ bona, & persona fuerint translata.

Quartum Ferdinandi II. Regis Neapolis concessum anno 1490. die primo Februarij. Incipit: *Licet adiectione.* per quod primo confirmat antedictum priuilegium Ferdinandi Primi, & alia priuilegia Regum, & etiam Pontificum antecessorum: secundò adijcit, vt quando fructus agrorum, & locorum monasterij ad illius sustentationem, & victum in eo degentium, & illi seruientium non sufficerent, possint emere, & supplere in Regno, & ex Regno ad monasterium conducere, pro eorum vsu, cum franchisia gabellarum, vectigalium, tractarum, & datiorum, vt supra. Et quòd omnia prædicta exequantur in locis massariarum monasterij, videlicet in terris Lanciani, Valli, Calenæ, Sanctæ Agathæ, Fortorij, Montis nigri, Turini, Manfredoniæ, Aragnæ, Imbuti, Termularum, Galionysij, & alijs locis dictarum massariarum: tertiò quòd anno quolibet consequantur ex Salinis Manfredoniæ, & Barolj centum viginti tumulos salis antea semper habitos, enumerans varia Regum eius prædecessorum priuilegia, in quibus supradicta continentur, & conceduntur, videlicet Alphonsi Primi, datum 14. Augusti 1454. Ferdinandi Primi, datum 1. Septemb. 1464. item aliud eiusdem datum 8. Decemb. 1465. item aliud eiusdem datum 23. Nouemb. 1467.

Quintum Cardinalis Surrentini Proregis Neapolis, datum 24. Maij 1510. Incipit: *Licèt, quæ etc.* per quod nomine Catholicæ Maiestatis prædicta omnia in perpetuum confirmat, & specialiter facultatem extrahendi fructus, redditus, &c. & accipiendi sal ex salinis Manfredoniæ, & Baroli.

Imago Virginis Deiparæ in templo Tremitano miraculis innumeris coruscat. quibus ab omnibus continentis incolis, & mare Adriaticum nauigantibus in summa veneratione habetur.

Caput decimumquartum.

De Monasterijs S. Victoris, & S. Ioannis in Monte per Canonicos Frigdionarios reformatis.

ANno MCDX. die 3. Maij Alexander V. defunctus est, & in eius locum die 19. eiusdem mensis electus est Balthasar Cossa, ex Diacono Cardinali S. Eustachij, & Ioannes XXIII. vocatus. Anno autem 1412. Gregorius XII. qui nihilominus Pontificatum tenebat; vtpote ante illum legitimè creatus, monasterium Tremitanum Canonicis Frigdionarijs reformandum, & perpetuò tenendum commisit. Anno autem 1414. Ioannes XXIII. & Sigismundus Imperator de congregando Generali Concilio tractatum habuerunt, decretusq; pro eo locus idoneus, ciuitas Constantia prouinciæ Moguntinæ in Germania. Anno autem 1415. ipse Ioannes XXIII. siue pro bono pacis, & ad schisma tollendũ, siue timore perculsus, quòd contra illum processus de illius vita, & moribus per Concilium fuisset fabricatus; eiq; per nuntios (fugerat enim à Concilio clam mutato habitu) oblatus, vt ad articulos sibi obiectos responderet, Pontificatu seipsum abdicauit. Idem præstitit eodem anno Gregorius XII. verus, & legitimus Pontifex vnitatis, & pacis Ecclesiæ verus amator, per suos nuntios Ioannem Dominicum Cardinalem, & Episcopum Ragusinum, & Carolum Malatestam Arimini Principem, probato, prius à se Concilio, & pro legitimo confirmato, cuius vicissim omnia gesta in Pontificatu pro authenticis, & legitimis fuerunt per Concilium probata, Cardinalesq; per illum creati pro veris agniti, & habiti. Quæ omnia patent ex historia Concilij, sess. 2. vsque ad 14. Vocatus deinde Petrus de Luna Benedictus XIII. in sua obedientia nuncupatus, qui se in partibus Galliarum pro vero Pontifice gerebat, cum nec per seipsum, nec per nuntios legitimos ad Concilium accessisset, communibus omnium in Concilio existentium votis est abrogatus.

I.

II. ANno eodem MCDXV. Canonici Frigdionarij monasterium S. Victoris prope Bononiam Cœnobio S. Ioannis in monte vnitum, sed à multis annis Canonicis destitutum, ipsis Canonicis S. Ioannis

Sextum Monast.

Digitized by Google

annis concedentibus priuata illorum poteſtate, potius ad diuertendum, quàm ad inhabitandum acceperunt. ea occaſione in dictorum canonicorũ S. Ioannis, ac totius ciuitatis notitiam citius deuenerunt.

Anno verò MCDXVII. die 11. Nouembris incredibili totius Chriſtiani populi gaudio, & lætitia renunciatus eſt ſummus, & verus Eccleſiæ Romanæ Paſtor, & Pontifex Otto Diaconus Cardinalis ſancti Georgij in Velabro ex clariſſima proſapia de Columna, vir ſummæ pietatis, prudentiæ, humanitatis, & integritatis, Imperatori, Cardinalibus, Epiſcopis, & toti Concilio gratiſſimus, qui Martinus V. eſt appellatus, per quem Deo volente pax, & vnitas perfecta Eccleſiæ Catholicæ fuit reſtituta. Sub hoc Pontifice multa Collegia canonicorũ per Frigdionarios ſunt reformata, ipſeq; Ordo canonicus in Italia mirificè refloruit, inter quæ primo loco recenſenda monaſteria S. Ioannis in monte Bononiæ, & S. Victoris inuicem vnita, quæ hoc ipſo anno ijdem Frigdionarij antiquis locorum canonicis poſcentibus, & inuitantibus obtinuerunt. de quorum origine, & antiquitate quoniã ſatis libro ſuperiori c. 23. dictum fuit, nunc de ſola illorum reformatione verba faciemus. Vixerant in dictis Cœnobijs per aliquot ſecula clerici canonici cum magna laude, & ſanctitatis opinione vſque ad annum circiter milleſimum quadringenteſimum, circa quod tempus, vel paulò ante tum propter diuturna ſchiſmata, & ſcãdala, quæ faciem Sponſæ Chriſti deformabant, tum ob alias cauſas, à priſtino vigore diſciplinæ canonicę nonnihil fuerant relaxati: ſed ob iſtã præcipuè, quia monaſterij regimen, & præfecturã obtinuerat Prior quidam nomine Rudulphus, vir doctus, & multæ literaturæ, verùm qui præter redditus, & lucra ſeculi aliud nihil curare videbatur. quam ob cauſam ſub illius regimine multæ domus monaſteriorũ ruerunt, & numerus canonicorum multum fuit diminutus; quippe in monaſterio S. Ioannis ſex canonici ſoli cũ duobus clericis ad diuina officia recitanda, & ſacra facienda reſidebant. Cæterùm illo vita functo, eodẽ anno 1417. canonicè fuit electus in Priorem Ven. Pater D. Bartholomæus Paſulinus canonicus regularis profeſſus, vir religioſus, & diſciplinæ canonicæ ſedulus æmulator, ac inſtaurator. qui ſtatim de monaſterijs reparandis, & regulari obſeruantia in illis reſtituenda cum ſuis tractatum habere cœpit, nec incaſſum: quandoquidem fama canonicorum Frigdionariorum recens reformatorum veridicè cõperta, cum illis inire ſocietatem, & laudabiles illorum conſuetudines, & vitæ normam ſuſcipere vnanimes ſtatim decreuerunt, & ad vnionem cũ illis admitti, nunciis cum literis hinc inde miſſis, rogauerunt, nec mora obtinuerunt. & vt ſancta illorũ ſocietas perpetuæ firmitatis robore ſubſiſteret, Ordinariorum, in quorum diœceſibus, & ſub quorum iuriſdictione antiquorum canonicorum conſuetudine degebant, videlicet Bononienſis, Veronenſis, & Lucenſis conſenſum poſtulauerunt, qui libentiſſimè illum præſtiterunt. nam Veronenſis, & Lucenſis Epiſcopus ſuas literas ad Bononienſem, huiuſmodi reformationem, & vnionem probantes, ac laudantes ſtatim tranſmiſerunt. Nicolaus verò Bononienſis Epiſcopus eorũ literis acceptis dictam vnionem, & reformationem ſequenti diplomate ſtatim roborauit.

Septimus Monaſt.

Nicolaus Dei gratia Epiſcopus Bononiæ, & Princeps ad futuram rei memoriam. Etſi ad ſalubrem ſtatum Eccleſiarum, & monaſteriorum omnium noſtro regimini commiſſorum, de iniuncto nobis paſtoralis officij teneamur ſollicitè cogitare, circa tamen monaſteria regularia, quæ animarum curam habent annexam, & per Canonicos Regulares etiam gubernantur, ſic diligenter vigilare debemus, quod ſi monaſteria ipſa ab obſeruantiæ regula, ſub qua ſunt fundata, & inſtituta, per eorum Canonicos, & Conuentus deuiarunt, ad plenam ipſius regulæ obſeruantiam reducantur, per vniones, & incorporationes aliorum monaſteriorũ ſub eadem regula inſtitutorum, quorum Canonici, & Conuentus in plena ipſorũ regulæ obſeruantia degunt, diuinis obſequijs pro Chriſti fidelium ſalute, & diuini cultus augmento puris mentibus inſiſtendo: vt huiuſmodi Cõuentus ſic vniti pariter, & incorporati, eandem regulã, quam ſunt deuotè profeſſi, in charitate obſeruare, Altiſſimi maieſtatẽ collaudare, & Sanctorum memoriã per congrui honoris obſequia renouare noſcantur. Nuper ſiquidẽ pro parte Venerabilium, & Religioſorum virorũ S. Victoris de prope Bononiã, & S. Ioannis in mõte Bononiæ ſimul vnitorũ, necnon s. Mariæ de Friſtonaria Lucan., ac s. Leonardi de monte Donico Veronen. diœc. monaſteriorũ canonicorum regular. Ord. s. Auguſtini, Priorum, & Conuentuũ nobis oblata petitio continebat, quòd in dictis monaſterijs s. Mariæ Lucan., & s. Leonardi Veronen. diœc. ſunt canonici deuotionis ſpiritu accenſi regulã huiuſmodi s. Auguſtini, quam ſunt deuotè profeſſi, obſeruãtes, & in eius plena obſeruãtia perſiſtentes, quiq; perpetuis futuris temporibus laudabiliter perſiſtere intendunt, quantum ad hoc Altiſſimus eos iuuabit, quodq; in præfatis monaſterijs s. Victoris de prope Bononiam, & s. Ioannis in monte Bononiæ eiuſdem ordinis iuriſdictioni ſubiectorum eſt, & eſſe conſueuit Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum canonicorum præfatam regulã profeſſorũ, qui licèt honeſtè de præterito vixerint, & viuant, non tamen in eadẽ ipſius regulę obſeruantia degunt, ſicut & canonici conuentuũ monaſteriorum prædictorũ Lucanæ, et Veronæ diœc. quodq; ipſi intellecto Conuentuũ prædictorũ regulæ obſeruantiã ſpiritualem, & exemplarẽ ſanctæ Religionis vitam, & obſeruantiam, ſanioris cõſilij tacti ſpiritu propoſuerunt, ſe ipſorum vitæ veſtigijs, priuilegijs, obſeruãtijs, moribus, & conſuetudinibus cũ Dei adiutorio vnire, & ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, & pro huiuſmodi eorum laudabili propoſito effectualiter conſequendo cupiunt plurimũ, & affectant, & per eorũ tractatus pluries ſolemniter, & cũ inquiſitione, ac meditatione opportuna capitulariter celebratos, dicta eorum monaſteria, ac præfata monaſteria s. Mariæ Lucanæ, & s Leonardi Veronæ diœceſis ad inuicem, & ſub eadem regulæ obſeruantia plena vniri, annecti, & perpetuò incorporari deliberauerunt, & per

Digitized by Google

inſtrumenta publica exinde confecta in hoc expreſsè conſenſerunt. Continebat etiam petitio antedicta, quòd per Priores, & Conuentus eorundem monaſteriorum Lucanæ, & Veronæ prædictarum diœceſum percepto huiuſmodi conuentuum dictorum Bononiæ pio, & ſancto propoſito, attendentes ex ipſa narrata vnione, ſi fuerit, diuinum cultum, eorumq; ſanctam Religionem antedictam multimodè augmentari, & ad ſalutem animarum ipſorum, & aliorum Chriſti fideliū multipliciter cedere, perq; plures tractatus in eorum Conuentibus ſingulariter, & conſultè celebratos deliberauerunt, huic vnioni accedere, illiq; per publica inſtrumenta expreſsè conſenſerunt. & demum ad effectum ipſius vnionis conſequendum, & ad ipſam procurandam eos ſynditos, & procuratores conſtituerunt, & ordinauerunt, & ſucceſſiuè à Reuerendis Patribus Dominis Lucæ, & Veronæ Epiſcopis eorum ordinarijs, & pro ipſorum iuriſdictionibus literas, & commiſſiones ſuper adimplenda præſenti vnione impetrauerunt, & etiam obtinuerunt, per duas patentes literas ipſorum Dominorum Epiſcoporum ſigillorum ceræ albæ, & rubeæ ad cordulam ſerici rubei pendentium ſingulariter munitas, quarum tenor ſequitur, & eſt talis.

Reuerendo in Chriſto Patri Domino Nicolao, Dei gratia Bononiæ Epiſcopo, Guido Memo eadem gratia Epiſcopus Veronenſis, ſalutem cum recommendatione ſeipſum. Ordinis Canonicorum Regularium B. Auguſtini ſacra Religio, ipſiq; in plena obſeruantia regulæ eiuſdem Ordinis deuotè perſiſtentes, meritò nos inducunt, vt eorum votis, illis præſertim, quæ monaſteriorum ordinis huiuſmodi reformationem, & Chriſti fidelium ſalutem, diuiniq; cultus augmentum reſpiciunt, quantum cum Deo poſſumus, fauorabiliter annuamus. Nuper ſiquidem pro parte dilectorum nobis religioſorum virorum Prioris, & Conuentus monaſterij ſancti Leonardi de monte Donico *diœceſis Veronæ dicti Ordinis nobis expoſito, quòd ipſi à certo tempore citra deuotionis feruenti ſpiritu accenſi, regulam huiuſmodi B. Auguſtini, quam fideliter ſunt profeſſi, obſeruarunt, & in eius plena obſeruantia perſtiterunt, & perpetuis temporibus, quantum humana fragilitas permittit, vt Altiſſimus eos iuuabit, deuotè perſiſtere, & alios ad hoc ducere cum charitate ſunt diſpoſiti: quodq; ſub veſtra iuriſdictione ſunt duo monaſteria inuicem vnita, videlicet ſanctorum Victoris, de prope* Bononiam, *& Ioannis in monte* Bononienſi, *eiuſdem Ordinis, in quibus eſt Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum Canonicorum Regularium huiuſmodi regulam profeſſorum, qui de præterito vixerunt, licèt honeſtè, & de præſenti viuunt, non tamen in ipſius eadem regulæ obſeruantia plena, ſicut ipſi degunt. quique audita nuper ipſorum huiuſmodi regulæ obſeruantia ſpirituali, & exemplari ſanctæ religionis vita, & obſeruantia, ſanioris conſilij tacti ſpiritu, propoſuerunt ſe ipſorum vitæ veſtigijs, & obſeruantijs, & conſuetudinibus cum Dei adiutorio cordialiter ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, naturam, & mores, priuilegia, atque ſtatuta per omnia acceptare, & ſequi, ita vt in nullo ab ipſorum Canonicorum Regularium vita laudabili, moribus, & conſuetudinibus, atque obſeruantia regulari vllatenus diſcrepent. Et vt hoc eorum laudabile propoſitum poſſint efficacius adimplere, cupiunt multipliciter, & affectant, ſe & eorum monaſteria prædicta cum S. Leonardi de monte* Donico *prædicto, & S. Mariæ de Friſonaria Lucanæ diœceſis monaſterijs, & eorum Conuentibus ſub eiuſdem regulæ obſeruantijs, ac moribus, & conſuetudinibus antedictis ſimul vnire, & perpetuò incorporare, cum omnibus rebus ſuis, iuribus, et actionibus, quæ eis competunt, aut in futurum quomodolibet competere poſſent. et huiuſmodi vnioni faciendæ ſuum, et Capituli ſui conſenſum per inſtrumentū publicum in Reu. Paternitatis veſtræ præſentia magno, et ſolemni præmiſſo tractatu concorditer præſtiterunt. qua de re præfati Prior, et Conuentus monaſterij S. Leonardi Veronenſis volentes huic vnioni accedere, et dictum Conuentum Bononienſem ad huiuſmodi obſeruantias cum charitate inducere, et præſeruare, nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus de autoritatis noſtræ auxilio huic vnioni dignaremur de ſpeciali gratia ſubuenire. Nos igitur de prædictis nobis expoſitis certam notitiam non habentes, et de vobis tanquam ſanctæ Religionis vero cultore plenam in Domino fiduciam obtinentes, vniendi, et incorporandi monaſteria prædicta ad inuicem, et perpetuò, et ipſi vnioni autoritatem noſtram interponendi, et præſtandi, cum modis, regulis, legibus, et conditionibus, de quibus vobis viſum fuerit, autoritate qua fungimur, præſentium tenore licentiam liberam concedimus, et omnimodam facultatem. Ita tamen, quod aliter iuriſdictioni, quam habemus in dicto monaſterio ſancti Leonardi Veronenſis nullatenus derogetur, ſed potius inuiolata ſeruetur, et ſuper hoc totaliter committimus vices noſtras. In quorum omnium fidem, et teſtimonium præſentes literas, ſeu hoc publicum inſtrumentum fieri mandauimus, per Matthæum Correzarium Notarium publicum, noſtrumq;, et* Epiſcopalis *Curiæ noſtræ Scribam infraſcriptum, noſtriq; Pontificalis ſigilli appenſione muniri. Datum, et Actum Veronæ in noſtro Epiſcopali palatio die Lunæ, vndecimo menſis Octobris, anno à Natiuitate Domini 1417. Indictione decima. Præſentibus egregijs Decretorum doctoribus D. Bartholomæo de Beneuenuto Vicario noſtro, D. Gulielmo de Tireconibus de Verona, D. Marco de Furliuio capellano noſtro, atque D. Ioanne de Praſiis de Cremona Archipresbytero plebis S. Martini de Lagiſio Veronenſis diœceſis, Teſtibus ad prædicta vocatis ſpecialiter, et rogatis. Ego Matthæus de Correzarijs Notarius etc.*

Reuerendo in Chriſto Patri Domino Nicolao Dei gratia Epiſcopo Bononienſi, Nicolaus eadem gratia Epiſcopus Lucanus, *ſalutem cum recommendatione ſeipſum. Ordinis Canonicorum Regularium Beati Auguſtini ſacra Religio, ipſiq; in plena obſeruantia regulæ eiuſdem Ordinis deuotè perſiſtentes, meritò nos inducunt, vt eorum votis, illis præſertim, quæ monaſteriorum ordinis huiuſmodi reformationem, et Chriſti fidelium ſalutem, diuiniq; cultus augmentum reſpiciunt, quantum cum* Deo *poſſumus, fauorabiliter annuamus. Nuper ſiquidem pro parte dilectorū nobis reli-*

Digitized by Google

religioſorum virorum Prioris, & Conuentus monaſterij ſanctæ Mariæ de Frigdionaria dicti Ordinis, noſtræ Lucanæ Diœceſis nobis expoſito, quòd ipſi à certo tempore citra feruenti deuotionis ſpiritu accenſi regulam huiuſmodi B. Auguſtini, quam fideliter ſunt profeſſi, obſeruarunt, & in eius plena obſeruantia perſtiterunt, & perpetuis temporibus, quantum humana fragilitas permittit, & Altiſſimus eos iuuabit, deuotè perſiſtere, & alios ad hoc inducere cum charitate ſunt diſpoſiti, quodq; ſub veſtra iuriſdictione ſunt duo monaſteria inuicem vnita, videlicet S. Victoris de prope Bononiam, & S. Ioannis in monte eiuſdem Ordinis, in quibus eſt Conuentus vnius Prioris, & nonnullorum canonicorum regularium huiuſmodi regulæ profeſſorum, qui de præterito vixerunt, licet honeſtè, de præſenti viuunt, non tamen in eadem ipſius regulæ plena obſeruantia, ſicut ipſi degunt. Quiq; auditis nuper ipſorũ huiuſmodi regulæ obſeruantia ſpirituali, & exemplari ſanctæ religionis vita, & obſeruantia, ſanioris conſilij tacti ſpiritu propoſuerunt, ſe ipſorum vitæ veſtigijs, & obſeruantijs, moribus, & conſuetudinibus, cum Dei adiutorio cordialiter ſubmittere, & in omnibus, & per omnia conformare, & vt hoc eorum propoſitum poſſint efficacius adimplere, cupiunt, & affectant ſe, & eorum monaſteria prædicta cum S. Mariæ de Frigdionaria Lucanæ noſtræ diœceſis, & S. Leonardi de monte Donico Veronenſis diœceſis monaſterijs, & eorum Conuentibus ſub eiuſdem regulæ obſeruantijs, ac moribus, & conſuetudinibus antedictis ſimul vnire, & perpetuò incorporare, & huiuſmodi vnioni faciendæ ſuum, & Capituli ſui conſenſum per inſtrumentum publicũ in Reuerendæ Paternitatis veſtræ præſentia magno, & ſolemni præmiſſo tractatu concorditer præſtiterunt. Qua de re præfati Prior, & Conuentus monaſteriorũ S. Mariæ de Frigdionaria, volentes huic vnioni accedere, & dictum Conuentum Bononienſem ad huiuſmodi obſeruantiam cum charitate inducere, & præſeruare, nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus de autoritatis noſtræ auxilio, ſiue dignitate dignaremur de ſpeciali gratia ſubuenire. Nos igitur de prædictis nobis expoſitis certam notitiam non habentes & de vobis, tãquam ſanctæ religionis vero cultore, plenam in Domine fiduciam obtinentes, vniẽdi, & incorporandi monaſteria prædicta ad inuicem, & perpetuò, & ipſi vnioni autoritatem noſtram interponendi, & præſtandi eũ modis, regulis, legibus, & conditionibus, de quibus viſum fuerit autoritate, qua fungimur, præſentium tenore licentiam liberam concedimus, & omnimodam poteſtatem: ita tamen quòd honori, iuriſdictioni, quos habemus, ac legibus, & ſtatutis, ſiue ordinamentis per nos factis, & datis in noſtra conceſſione nullatenus derogetur, ſed illa expreſsè reſeruentur in ſui roboris firmitate. & ſuper hoc vobis committimus vices noſtras. Datum in noſtro Palatio Merliæ Lucenſis Comitatus, Anno Natiuitatis Domini 1417. Indictione vndecima, die 12. menſis Octobris. In quorum teſtimonium præſentes literas, noſtri Pontificalis ſigilli appenſione munitas fieri fecimus, & per D. Franciſcum Notarium, & Cancellarium noſtrum ſcribi, & annotari. Ego Franciſcus Gabrielis Gonellæ de Antelmimellis de Luca Notarius &c. Qua de re tam pro parte præfati Conuentus ſancti Victoris de prope Bononiam, & ſancti Ioannis in monte Bononienſi, vt præfertur, vnitorum, quàm Priorum, & Conuentuum huiuſmodi monaſteriorum Veronenſis, & Lucanæ diœceſis, & per eorum ſyndicos ad hoc, vt præfertur, ſpecialiter conſtitutos nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt tam autoritate noſtra, quàm dictorum Reuerendorum Dominorum Epiſcoporum Lucan. & Veron. huiuſmodi dictorum monaſteriorum, & ipſorum Conuentuum vnionem facere, & ſolemniter adimplere dignaremur, iuxta ipſorum ſupplicantium votum, & deliberationes antedictas. Nos igitur viſis tractatibus, deliberationibus, & conſenſibus per omnes Conuentus monaſteriorum prædictorum vniformiter, & ex iuſtis, & deuotis cauſis præſtitis, ac etiam commiſſionibus ad hanc vnionem faciendam nobis factis per eoſdem Dominos Epiſcopos, qui nobis ſuper hoc vices ſuas plenariè commiſerunt. Attendentes, vota ipſorum ſupplicantium tendere ad huius ſacræ Religionis plenam obſeruantiam, diuini cultus augmentum, Chriſtiq; fidelium ſalutem, Volentes, quantum cum Deo poſſumus, ipſis ſupplicantibus in hoc eorum laudabili propoſito conſonere, ipſorum huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, ſæpedicta monaſteria ſancti Victoris de prope Bononiam, & ſancti Ioannis in monte Bononienſi ſimul annexa, & ſanctæ Mariæ de Frigdionaria Lucanæ diœceſis, ac ſancti Leonardi de monte Donico Veronenſis diœceſis omnia eiuſdem Ordinis Beati Auguſtini, & eorum Conuentus, ac ipſorum, & cuiuſlibet eorum bona, & iura præſentia, & futura, tam veſtra, quàm Reuerendorum Patrum Dominorum Epiſcoporum Lucæ, & Veronæ autoritate, & omni modo, via, iure, & forma, quibus magis, & melius poſſumus, præſentium tenore ad inuicem vnimus, annectimus, coniungimus, & perpetuò incorporamus. & ſic vnita de cætero eſſe volumus; & declaramus, dictorumq; monaſteriorum Fratres, et Canonicos præſentes, et futuros vnum eſſe corpus, et Capitulum ſimul, et inuicem annexum, vnitum, et incorporatum, ita quod deinceps, et perpetuis futuris temporibus Conuentus dictorum monaſteriorum Bonon., et Canonici eiuſdem ſe vitæ veſtigijs, regulis, obſeruantijs, moribus, et conſuetudinibus Conuentuum Lucæ, et Veronæ prædictorum dirigere, ſubmittere, et deuotè ſub eadem regulæ obſeruantia penitus conformare teneantur, et debeant, et in ea ſe perpetuò conſeruare; naturam, et mores, priuilegia, atque ſtatuta dictorum monaſteriorum Lucæ, et Veronæ per omnia, acceptare, et ſequi, itaut in nullo ab ipſorum canonicorum vita laudabili, moribus, et conſuetudinibus, atque obſeruantia regulari generaliter diſcrepent. Ita tamen, quòd ſi aliqua priuilegia prædicta monaſteria ſancti Victoris de prope Bononiã, et ſancti Ioannis in monte Bononienſi habuerint, quæ vitæ laudabili, ac moribus, conſuetudinibus, et priuilegijs, atque obſeruantiæ regulari dictorum monaſteriorum Lucæ, et Veronæ non obuient, per prædictam vnionem non debeant violari, ſed ipſa monaſteria ſic vnita ipſorum poſſint prærogatiua lætari,

Digitized by Google

sic tamen, quòd ex hac vnione ordinariæ iurisdictioni, quam habemus in præfatis monasteriis sancti Victoris de prope Bononiam, & sancti Ioannis in monte Bononiensi, nullatenus derogetur, sed sit penitus nobis, & successoribus nostris perpetuo reseruata. Et hanc vnionem facimus, constituimus, & ordinamus præsentibus, petentibus, & consentientibus Venerabilibus, & religiosis viris Domino Fratre Bartholomæo Priore, necnon Fratre Santo Canonico monasteriorum prædictorum sancti Victoris de prope Bononiam, & sancti Ioannis in monte Bononiensi syndicis, & procuratoribus Canonicorum, & Conuentuum monasteriorum prædictorum, ex instrumento eorum syndicatus, scripto manu Rolandi Alberti de Castelanis Notario Bononiensi, necnon Fratre Petro de Rido de Padua Priore Capituli, & Conuentus monasterij S. Leonardi de monte Donico Veronen. Diœcesis, Syndico, & procuratore Conuentus monasterij antedicti ex instrumento rogato per Antonium Donati quondam D. Iacobi de S. Paula Notario Veron. necnon Domino Domno Fr. Galdino Priore, & Syndico, ac procuratore Capituli, & Conuentus monasterij S. Mariæ de Frisonaria Lucan. Diœcesis ex instrumento sui syndicatus scripto, & rogato per Franciscum Gabrielis Ganellæ de Antelminellis Notarium Lucan. in quorum testimonium, atque fidem præmissorum omnium præsentes literas, vim instrumenti publici continentes, per Marcum Notarium nostrum infrascriptum scribi facimus, & registrari, nostriq; Pontificalis maioris sigilli appensione muniri. Data, & acta fuerunt prædicta omnia Bononiæ in Episcopali Palatio, in Capella secreta dicti Palatij, præsentibus Venerabilibus viris D. Rainaldo de Marino de Maiorica Licentiato in iure canonico, Vicario nostro, & Andrea de Brunis Canonico Ecclesiæ Cathedralis S. Petri Bononiensis, presbyteris Ioanne de Bonon. Rectore Ecclesiæ sancti Antonini portæ nouæ, & Rodulpho Ioannis de Gazo Rectore Ecclesiæ sancti Iuliani Ferrarien. Sub anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo decimo septimo, Indictione 10. sexto mensis Decembris, tempore Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Martini diuina prouidentia Papæ V. anno primo. Ego Marcus Rainaldi &c.

III. ANno MCDXVIII. proximè sequenti Martinus V. quatuor prædicta monasteria inuicem vnita sub immediata protectione Sedis Apostolicæ suscepit, dato sequenti priuilegio, videlicet

Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs sancti Leonardi de monte Donico extra muros Veronæ, & sanctæ Mariæ de Frisonaria Lucanæ Diœcesis, ac sanctorum Victoris extra muros Bononienses, & Ioannis in monte Bononiensi monasteriorum inuicem canonicè vnitorum Prioribus, & Conuentibus per Priores gubernari solitorum, Ordinis sancti Augustini, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur, quod iustum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis, vt id per solicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras, & monasteria vestra prædicta canonicè vnita, in quibus diuino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ in præsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum iustis modis præstante Domino poteritis adipisci, sub Beati Petri protectione suscipimus, atque nostra. omnesq; libertates, & immunitates, gratias, & concessiones à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, siue per priuilegia, vel alias indulgentias vobis, & monasterijs vestris prædictis concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactionum à Regibus, & Principibus, ac alijs Christi fidelibus vobis, & dictis monasterijs vestris indultas, sicut eas iustè, & pacificè obtinetis, vobis, & per vos eisdem monasterijs auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis, & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autè hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Constantiæ Calendis Aprilis, Pontificatus nostri anno primo 1418.

Cur verò in dicto diplomate trium monasteriorũ, videlicet S. Mariæ Casoreti prope Mediolanum, & S. Mariæ Tremitanæ, & S. Mariæ Charitatis Venetiarum non meminerit, quæ constat, illo tempore Canonicis Frigdionariis fuisse vnita, incompertum habeo: nam quod illorum vnio solo nomine constaret, vt Sirenius in margine adnotauit, mihi non probatur, extantibus literis Apostolicis supra memoratis, quæ illorum vnionem firmauerant, excepto tamen monasterio Charitatis.

Etsi verò Bononienses Canonici in Frigdionariorum societatem transiuissent, & illorum viuendi normam amplexati fuissent, non tamen perfectè per omnia fuerãt reformati: nec ipse D. Bartholomæus Prior iuxta consuetudines Frigdionariorum Prioratu seipsum abdicauerat, sed more cæterorum prædecessorum Prioratum sibi retinebat.

Anno igitur sequenti, qui fuit 1419. idem Bartholomæus Prioratum sponte in manibus Episcopi Bononiensis resignauit, reseruata sibi pro victu annua pensione centum ducatorum, vel quòd Frigdionariis subiici nollet, vel quòd illorũ vitam duriorẽ, quàm crediderat, expertus fuisset. ex tunc cœperũt in dictis monasteriis Priores annuales, & amouibiles creari, accedente facultate Põtificis, qui nouis literis eidem Nicolao Bonoñ Episcopo facultatem omnimodam prædicta monasteria reformandi tam in membris, quàm in capite cõcessit, & Priores annuales in illis instituendi, quarũ literarum vigore omnimoda reformatio monasteriorũ fuit absoluta: nec post multos dies idẽ Ven. P. Bartholomæus pensionem in manibus Capituli sponte resignauit, & seipsum Priori per ola subiecit, & cũ canonicis reformatis per spatiũ 38. annorum tanquã minimus omniũ inculpatissimus vixit. Erat.n. vir sapiens, & doctus, sed corde humilis, & patiẽs, in victu parcus, ad officia

Digitized by Google

cia diuina diebus,& noctibus assiduus.& quia cantũ Ecclesiasticum optimè didicerat, chorum regebat, organa suauissimè pulsabat. erat etiam Prædicator disertissimus, & sine intermissione per multos annos Dei verbũ in multis Ciuitatibus prædicauit. multa eleganter,& eruditè scripsit,ac in eis Chronicã mutationum status suæ Ciuitatis, cuius tacito nomine autoris meminit Sigonius in volumine de Episcopis Bononiensibus sub anno 1410.pag. mihi 180.multos etiam cantus notauit,& cum esset doctissimus,& tot virtutibus exornatus, in officijs quibuscunque, licet infimis, semetipsum libentissimus,& cũ summa hilaritate cordis,& vultus exercebat. nam & vestes Canonicorum incidebat,& suebat, multò libentius, quæ sacris vsibus deseruiebant. hunc fama est, vsque ad vitæ exitum virginem mansisse. Obijt Bononiæ septuagenarius anno salutis 1453. non sine opinione sanctitatis, ad cuius funus curandum totus Bononiensium populus, & omnes regularium cœtus, & complures ex clericis secularibus accurrerunt, eius manus, & pedes certatim osculantes, habita eleganti oratione in eius laudem per D.Gaspa. rem de Bononia loci Priorem.

Post reformationem vetustis ædificijs collabentibus Ecclesia S. Ioannis in monte cum Cœnobio à fundamentis sunt renouata, præcipuusq; renouationis autor extitit D. Florentius à Florentiola Placentiæ Diœcesis oppido, quod Matthæus Bossus epist.25. sic testatur. *Quid enim dignius tuo isto in Prioratu potuisses efficere, quàm contra omnium spem, quoniam fieri posse non videbatur, domum tam splendidulo, tamq; vsibus nostris idoneo claustro, clarisq; porticibus dignificare? quid modestius, clariusq; quàm hortos ipsos pariete altiore circundare, & à viciniæ prospectu fratres occulere? Hæ sunt veræ Præpositorum laudes, hæc propria munera, vt quibus præsunt locis, consulant.* meminit in eadem epistola Bibliothecæ per eundem Patrem Florentium multo ære comparatæ. præfuit hic Florentius monasterio sub anno 1460. Vtrum autem claustrum per illum exstructum illud ipsum fuerit, quod nunc visitur,incõpertum hactenus habeo: quandoquidem circa annum 1530. alia quædam monasterij instauratio, & claustri accessio inchoata legitur, extantibus eiusdẽ instaurationis, seu accessionis monumentis in Archiuo Romano domus Pacis, in quam opulentiora Congregationis monasteria certam pecuniæ summam contulerunt, præsertim Cœnobium Portuense, quod redditus annuos duarum possessionum, siue mansarum in loco, qui Sauerna dicitur, pro dicta fabrica destinauit. Nouissimè Sacrarium pulcherrimum cum abacis, & armarijs diecit Reu. admodum Pater D. Iacobus S. Martinus loci tũc Abbas,qui nunc est Procurator Generalis nostræ Congregationis, & de illa benè meritus.

IV. PRædicta monasteria viris compluribus memoratu dignis tum post reformationem, tum antea floruerunt. nam ex monasterio S. Victoris prodierunt D. Martinus Prior, vir omnium opinione doctissimus, qui floruit anno Domini 1102. D. Henricus Consolimæus Ciuis Brixiensis, secundum aliquos autores, sed dicti monasterij Canonicus professus,quem Innocentius III. anno 1213.Bononiensem Episcopum ordinauit. qui cum Prætore Ciuitatis de iurisdictione contentionem habuit, & à Friderico II. Imperatore pro iurisdictione in Castris Episcopatus exercenda priuilegium obtinuit: & pro decimis,quas à ciuibus exigebat,duo castra,Centũ, & Plebẽ,accepit. Hic Fratres Humiliatos,Prædicatores,& Minores intra Ciuitatẽ accepit. Obijt anno salutis 1241. ex Sigonio in volumine de Episcopis Bononiẽs. Vgolinus item Prior,& Legũ Doctor excellentissimus,& prædicator facũdissimus. Obijt an. 1168. in claustro S. Victoris tumulatus cum Epitaphio, quod adhuc extat. Item Domnus Hugo Baisius cognomento Archidiaconus, quia cum esset canonicus S.Victoris ad Archidiaconatum Ecclesiæ matricis S. Petri est assumptus, vt Ioannes de Nigraualle in Chronica notauit. Nec mirum, cum alios etiam eiusdem matricis Archidiaconos ex canonicis regularibus assumptos, nimirum Lambertum de Fagnano,qui postea fuit Cardinalis,& Pontifex Honorius II. nuncupatus, & Gerardũ Gislam, qui fuit Episcopus Bononiensis, referat Sigonius eodem volumine sub annis 1105.& 1187. Hic scripsit super Decretum, & Decretales epistolas lectura dgniissimas. Obijt anno 1287.

Ex Canonica verò S. Ioannis in monte prodierunt Victor dicti monasterij Prior, qui anno 1104. à Paschali II. Bononiensis Episcopus est renunciatus. cui iussit, Abbates in sua parochia Pontificalia munera sibi vsurpantes coërcere, & confirmationem priuilegij à Gregorio VII.Episcopis Bononiensibus facti concessit. Obijt anno 1129. ex Sigonio. Item Gerardus, qui factus fuit Episcopus Bononiẽsis anno 1145. & confirmationem priuilegii Lucij Secundi ab Eugenio Tertio impetrauit, & omnes fundos, quos Ecclesia Romana in Bononiensi Comitatu possidebat, ab Anastasio IV. in emphiteusim accepit. Obijt anno 1161. ex Sigonio. D. Ioannes canonicus S. Ioannis in monte, qui eodem anno 1161. prædicto Gerardo in Episcopatu successit, qui obtinuit ab Alexandro III. confirmationem priuilegij Anastasij IV. & alia noua priuilegia. hic templum S. Petri, quod incendio fuerat cõsumptum, instaurauit. Obijt anno 1188. D. Gerardus Gisla, qui eodem anno 1188. ex canonico S. Ioannis in monte Bononiensi Episcopus, & ab Henrico V. Imperatore Princeps sacri Imperij,cum omnibus illius successoribus, fuit designatus, & à Cœlestino Tertio multis priuilegiis exornatus. Obiit anno 1198. Sigonius. D. Albericus Prior sancti Ioannis in monte, postea Episcopus Regiensis anno 1163. creatus. ex matricula canonicorum dicti monasterii. D. Iacobus de Vngarellis eiusdem monasterii canonicus, postea Episcopus Milepotamensis in Creta anno 1397. creatus. ex matricula dicti monasterii. D. Nicolaus dicti monasterii canonicus, qui reformationem canonicorum Frigdionariorum amplexatus in Canonica sanctæ Ma-

Digitized by Google

riæ Charitatis, poſt ipſum monaſterium S. Ioannis reformatum, eidem per multos annos digniſſimè præfuit, ſex annis diuerſis temporibus totam Congregationem moderatus fuit. vir miræ integritatis, qui tandem cum eſſet Prior monaſterij Lateranenſis Bononienſium Epiſcopus à Ciuibus poſtulatus, & à Pontifice deſignatus, in ſuo ad patriam reditu Lucæ obijt anno 1444. in Eccleſia S. Frigdiani tumulatus. ex Sigonio, qui tamen errat, dicens, illum obijſſe anno 1443. nam contrarium habeo ex actis Capitularibus illius anni. D. Paulus de Groſſis egregius prædicator, qui fuit Zacynthi Epiſcopus, & obijt anno 1589. D. Florianus Nanius de Caſtro Caſij Diœceſis Bononienſis, Theologus eruditiſſimus, meusq; in Theologia magiſter, qui D. Thomæ Summam memoriter recitabat, & firmiter adeo tenebat, vt perdita per illum renouari poſſe videretur: qui à Clemente VIII. Scalæ in regno Neapolis Epiſcopus creatus, obijt Bononiæ anno 1599. hic multa ſcripſit, quæ partim ſunt typis edita, partim in albeolis ſeruantur. Præter hos fuerunt D. Iacobus de Beluiſio legum doctor excellentiſſimus, & Ioannis Andreæ magiſter, qui multa ingenij ſui præclara monumenta reliquit, vt inferius dicemus. Obijt anno 1280. D. Antonius de Lignano, vir valdè prudens, & magnæ apud noſtros autoritatis, qui multis præfecturis egregiè perfunctus, cum eſſet Prior monaſterij Lateranenſis, in viſitatione Tremitana defunctus eſt anno 1463. D. Sanctes, qui fuit vnus de antiquis canonicis ante monaſterii reformationem, & poſt illam factus eſt Prior Portuenſis, vbi ſanctiſſimè obiit. D. Petrus Alemannus dicti monaſterii profeſſus, vir ſimplex, & rectus, qui obijt pœnitentiarius in Eccleſia Lateranenſi, cum in multis monaſteriis præfecturam laudabiliter geſſiſſet. D. Gaſpar Bononienſis vir doctiſſimus, & æquè religioſiſſimus, qui erat Prior Lateranenſis, quando Caliſtus Tertius ad petitionem quorundam Romanorum noſtros Laterano mouit, quod audiens Alphonſus Aragonius Rex Neapolis, illũ ad ſe acceſſiuit: qui poſtea ſub Paulo II. ad idem Lateranenſe monaſterium regendum reuocatus, Bononiæ tandem obiit, & anno 1468. fuit Rector Generalis noſtræ Congregationis. D. Gaſpar Dulcinus, qui fuit Rector Generalis anno 1553. Obiit anno 1561. D. Petrus Bonoñ, qui fuit Rector Generalis, & Theologus eruditiſſimus. Obiit Neapoli dum viſitationes ageret anno 1608.

V. PRædictis monaſteriis multa priuilegia indulſerunt Summi Pontifices, Imperatores, & Archiepiſcopi Rauennatenſes, cum Epiſcopis Bononienſi, quorũ ſummam iuxta ordinem temporũ hic referã.

Primum priuilegium eſt Gualterii Archiepiſcopi Rauennatenſis, datum anno 1133. Incipit: *Eccleſiaſticæ ſolicitudinis*. per quod Eccleſias, & bona SS. Victoris, & Ioannis in monte Oliueti liberat ab omni ſeruitio, & tributo: omnia bona, & iura habita, et habenda confirmat: prohibet diſceſſum profeſſorum à clauſtro, cum poteſtate illos reuocandi, concedit liberam electionem ſepulturæ in dictis Eccleſiis etc.

Secundum Henrici Bononienſis Epiſcopi directũ Priori, et Fratribus S. Victoris. concordat cum præcedenti. datum anno 1133.

Tertium Moyſis Archiepiſcopi Rauennatenſis, datum anno 1154. concordat cum præcedenti.

Quartum Alexandri III. datũ anno 1181. Priori, et Fratribus S. Victoris, per quod exonerat illos ab obligatione parandi menſam in ſolidum Legatis, ſiue Nuntiis Apoſtolicis.

Quintum Lucii III. datum anno 1183. incipit: *Præpoſtulatio*. concordat cum priuilegiis Gualterii, et Moyſis Archiepiſcopi Rauennatenſis.

Sextum Vrbani III. datum anno 1186. incipit: *Quoties à nobis*. Confirmat gratias, et priuilegia per anteceſſores collata monaſteriis S. Victoris, et S. Ioannis in monte.

Septimum Gregorij VIII. datum anno 1187. per quod ad exemplar Alexandri ſui prædeceſſoris illos recipit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, & oĩa priuilegia per ſuos anteceſſores collata firmat.

Octauum Innocentij III. datũ anno 1198. incipit: *Quoties illud*. Concordat cum antecedentibus.

Nonum Innocentij, non dicit cuius, nec ponitur milleſimum, ſed ſolùm datum anno nono ſui Pontificatus. incipit: *Vt dilectorum*. per quod prædicta monaſteria ſoluit ab omni coactione, & contributione, ſeu penſione ſuper beneficijs Eccleſiaſticis imponenda, niſi de illis, & de hoc indulto mentio ſpecialis habeatur.

10. Bonifacij IX. datum anno 13. ſui Pontificatus. incipit: *Sedis Apoſtolicæ*. quo Priorem, Monaſterium, & Eccleſiam S. Ioannis in monte, & illius bona, perſonas, & familiáres in illis degentes liberat ab omni iuriſdictione, exactione, dominio, & ſuperioritate Epiſcopi Bononienſis, & Iudicum Ordinariorum in ſpiritualibus, & temporalibus, ſuſcipiẽdo prædicta omnia ſub immediata cura, & protectione Sedis Apoſtolicæ.

11. Martini V. per quod omnes immunitates conceſſas monaſterijs S. Leonardi Veronæ, S. Marię Friſonariæ, S. Victoris, & S. Ioannis in monte Bononienſi confirmat, & inuicem cõmunicat. Datũ Conſtantiæ Cal. Aprilis 1418. incipit: *Cũ à nobis petitur*.

12. Ludouici Archiepiſcopi Arelatenſis Legati Bononienſis, & totius Exarchatus, datũ anno 1425. incipit: *Gubernationis officium*. per quod declarat, in priuilegijs Pontificum, & Friderici Imperatoris, concedentibus exemptionem prædictis monaſterijs ab omni onere, & grauamine, includi exemptionem à gabellis, datijsq; Ciuitatis. Item communicat dictis monaſterijs priuilegia S. Michaëlis prope Bononiã, præſertim à Ioanne Papa XXIII. largita, quibus eximuntur à ſolutione datiorũ, item à ſolutionibus decimarum, vel collectarum, & alijs oneribus impoſitis, vel imponendis clericis, vel beneficijs Bononienſibus. Item communicat eiſdem priuilegia cõceſſa monaſterio S. Hieronymi Carthuſianorũ, inter quæ continetur, quòd non teneãtur ſoluere datia

pro

Digitized by Google

pro quacunq; re ad vſum, & vtilitatem monaſterij, & fratrum in eo degentium ſpectante. Iſtud priuilegium eſt in Archiuo in capſula, in qua continentur immunitates: & iſtud priuilegium fuit confirmatum per Martinum V. vt patet per ſuas literas datas 1426. quæ ibidem ſeruantur.

Decimum tertium Caliſti Tertij datũ ann. 1456. incipit; *Romanus Pontifex.* declarat, priuilegium immunitatis à ſolutione Gabellarum, & datiorum extendi etiam ad famulos, cum canonicis commorantes, & in monaſterijs degentes. item declarat contra Publicanos, ſiue exactores vectigalium, illos non poſſe limitare numerum perſonarum, vel famulorum in familijs monaſteriorum degentium. item abſoluit ab omni ſolutione Gabellarum omnia ad victum, & vſum monaſteriorum, & perſonarum in eis degentium attinentia, etiamſi ex locis alienis inferantur.

Decimum quartum Friderici primi Imperatoris conceſſum anno 1162. incipit: *Tranſitorij Regni.* per quod monaſteria cum omnibus illorum bonis, & iuribus ſuſcipit ſub Imperialis dignitatis defenſionem. Confirmat bona acquiſita, & iuſtè adipiſcenda. liberat ab omni onere, ſeu grauamine, per quemuis imponendo locis ſacris, & illorum ambitui. concedit immunitatem, vt nulla perſona in eis capi poſſit, vel inde per violentiam extrahi.

VI. MOnaſterium ſancti Ioannis in monte dignitate Abbatiali fuit decoratum per Pium V. anno 1566. In eius Eccleſia conditum eſt corpus B. Helenæ de oleo, cuius meminit in tabula Epiſcoporum Bononienſium, edita 1582. Gabriel Paleotus S. R. E. Cardinalis, & Archiepiſcopus Bononienſis. Item Brachium S. Petronij eiuſdem Ciuitatis Epiſcopi, item brachium S. Mariæ Aegyptiacæ, cum alijs minoribus reliquijs Sanctorum.

Demum non omittendum, Sixtum Quartum anno 1473. Priori, & canonicis ſancti Ioannis in monte regimen canoniſſarum ſancti Laurentij ſub pœna excommunicationis iniunxiſſe, vt ex literis Apoſtolicis ſequentibus apparet, videlicet: *Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Volentes pridem paterna charitate conſulere ſpirituali conſolationi dilectarum in Chriſto filiarum Prioriſſæ, & ſororum monaſterij S. Laurentij Stratæ Caſtilionis, ordinis ſancti Auguſtini Bononienſis, ipſarum ſupplicationibus inclinati per alias noſtras vobis dedimus in mandatis, vt vnum, pluresue, ſi opus eſſet, presbyteros veſtri ordinis probas, & graues, qui earum confeſſiones audirent, eiſq; ſacramenta Eccleſiaſtica adminiſtrarent, deputaretis. Nuper verò relatum nobis eſt, quòd id facere hactenus recuſaſtis, in quo ſanè vos laudare non poſſumus: eſt enim à Chriſtiana charitate alienum. Proinde rurſus ſub excommunicationis pœna mandamus vobis, vt iuxta priorum literarum noſtrarum tenorem, presbyterum, vel presbyteros huiuſmodi deputare debeatis. Contrarijs non obſtantibus quibuſcunq; Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 9. Martij 1473. Pontificatus noſtri anno 2.*

Caput decimumquintum.

De reformatione Monaſteriorum Sanctorum Quadraginta Martyrum apud Taruiſium, & ſancti Saluatoris prope Brixiam.

ANno MCDXVIII. duo alia vetuſta canonicorum cœnobia per Frigdionarios fuerunt Deo fauente reformata. Primum fuit monaſterium Sanctorum Quadraginta Martyrum apud Taruiſium fuerat id membrum antiquæ congregationis ſancti Frigdiani Lucæ, ex priuilegio Alexandri Tertij, cuius libro ſuperiori, nec non etiam ipſius monaſterij mentio habita. Durauit in eodem cœnobio inſtitutio canonica vſque ad Martini V. tempora, quibus cum omnia valde inclinata viderentur, nam domus cœnobij dirutæ, bona oppignorata, & numerus canonicorum imminutus, D. Bartholomæus de Taruiſio canonicus regularis profeſſus, & dicti monaſterij Prior videns, ſe ad illud reformandum parum idoneum, Prioratum in manibus Epiſcopi Taruiſini ſponte reſignauit. qui quidem Epiſcopus ſtatim D. Petrum de Saluadeis Patauinum canonicum regularem dicti monaſterij Priorem conſtituit, vt conſtat per publicum inſtrumẽtum rogatum manu Petri de Benedictis clerici, & notarij publici Taruiſini anno 1418. die 1. Iulij, cuius exemplum eſt Romæ in monaſterio Pacis. Ipſe autem D. Petrus de Saluadeis Prior, ne monaſterium canonicis totaliter deſtitutum remaneret, nonnullos ex Frigdionarijs, ac inter illos D. Marcum Venetum canonicæ Charitatis Venetiarum profeſſum ad diuina in eodem monaſterio peragenda acciuit: Martino verò Pontifice renunciato, ipſe quin etiam Prioratu ſeipſum ſponte abdicauit, vt vnus de Frigdionarijs ſecundum illorum inſtitutum Prior annualis crearetur. Ceſſionem probauit idem Martinus Quintus datis literis Apoſtolicis ad Epiſcopum Taruiſinum, quarum hic eſt tenor. I.

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Epiſcopo Taruiſino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dignum arbitramur, & congruum, vt illis ſe reddat ſedes Apoſtolica gratioſam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter ſuffragantur. dudum ſiquidem omnes Prioratus, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica ſecularia, & regularia cum cura, & ſine cura, tunc apud Sedem Apoſtolicam vacantia, & in antea vacatura collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſeruantes, decreuimus irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis autoritate, ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Prioratum Sanctorum Quadraginta Martyrum

Octauius Monaſt.

extra muros Taruisij ordinis sancti Augustini per liberam resignationem dilecti filij Petri de Saluadeis ipsius Prioratus Prioris per eum de illo, quem tunc obtinebat, in manibus nostris sponte factam, & per nos admissam, apud sedem ipsam vacauerit, & vacet ad præsens, nullusq; de illo præter nos hac vice se intromittere potuerit, siue possit, reseruatione, & decreto obsistentibus supradictis. Nos volentes dilectum filium Marcum de Venetijs canonicum dicti Prioratus apud nos de Religionis zelo, vitæ, ac morum honestate, alijsq; probitatibus, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu fauore prosequi gratioso, tuæ discretioni per Apostolica scripta mandamus, quatenus si post diligentem examinationem eundem Marcum ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, Prioratum prædictum, qui conuentualis est, & ab aliquo monasterio, vel regulari loco non dependet, cuiusq; Fructus, redditus, & prouentus ducentorum florenorum auri, secundum communem æstimationem, valorem annuum, vt idem Marcus asserit, non excedunt, siue vt præmittitur, siue aliàs quouis modo, aut ex alterius cuiuscunq; persona vacet, si tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio iuxta Lateranensis statuta Concilij ad sedem prædictam legitimè deuoluta, vel ipse Prioratus dispositioni Apostolicæ specialiter reseruatus, ac curatus existat, & ad eum consueuerit quis per electionem assumi, ac super eum inter aliquos lis pendeat indecisa, dummodo ipsius dispositio ad nos duntaxat hac vice pertineat, cum iuribus, & pertinentijs suis eidem Marco autoritate nostra conferas, & assignes. inducens per te, vel alium, seu alios eundem Marcum, vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem Prioratus, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum mittas, & defendes inductum, amoto exinde quolibet detentore. ac faciens ipsum Marcum, vel dictum procuratorem pro eo ad huiusmodi Prioratum, prout est moris, admitti, sibiq; de ipsius Prioratus fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè responderi. Contradictores autoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. non obstantibus tam fœl. record. Bonifacij Papæ Octaui prædecessoris nostri, quàm alijs constitutionibus Apostolicis, nec non statutis, & consuetudinibus Prioratus, & ordinis prædictorum contrarijs, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis: aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus generales dictæ sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint: etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum: quibus omnibus præfatum Marcum in assecutione huiusmodi Prioratus volumus anteferri. sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prioratuum, aut aliorum beneficiorum præiudicium generari, seu si Episcopo Taruisino pro tempore existenti, & dilectis filijs conuentui dicti Prioratus, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à dicta sit Sede indultum, quoad receptionem, vel prouisionem alicuius minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, quod de huiusmodi Prioratibus, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis ad eorum vollationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem coniunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat prouideri per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. non enim prout est irritum decernimus, & inane, si secus super his à quoquam quauis autoritate, scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel imposterum contigerit attentari. Datum Florentiæ nonis Augusti Pontificatus nostri anno 2.

QVia verò sequenti anno, qui fuit 1419. Vrbs Taruisij cum toto Comitatu ab inimicis cateruatim per agrum discurrentibus multa damna grauissima tulit ideò sequenti anno, qui fuit 1420. prædictus D. Marcus Prior cum collectoribus Apostolicis in hunc modum concordauit, videlicet: **II.**

Petrus Benedicti canonicus, & Thesaurarius Ecclesiæ Taruisinæ fructuum, prouentuum, censuum, decimarum, & aliorum quorumcunque iurium Cameræ Apostolicæ debitorum in Taruisina Diœcesi. Apostolicus subcollector, vniuersis, & singulis tam præsentibus, quam futuris præsentes literas inspecturis salutem in Domino. Vniuersitati vestræ notum facimus per præsentes, quod ad nos, nostriq; notitiam deducto, venerabilem virum Religiosum Dominum Marcum de Venetijs nuper in Priorem, seu Prioratũ monasterij sanctorum Quadraginta Martyrum de propè Taruisio ordinis canonicorum regularium Beati Augustini fuisse autoritate Apostolica pacificè assecutum. Nos eadem auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, cum eodem Domino fratre Marco Priore antedicto præsentem compositionem per nos fieri instantem, & instante, petente pro exornatione dicti Domni Marci Prioris, qui vt iuris, & moris est, in Camera Apostolica se infra annum superinde ..... promisit, & soluere etiam obligauit, Consideratis igitur guerrarum præsentialiter vrgentium discriminibus, & damnis, quæ hoc anno, vt plurimum fuere, tam ab inimicis, quàm à nostris stipendarijs illatis, & turbinibus, ac tempestatibus, & quantum dictum monasterium sit redditibus exinanitum, ac etiam attento, quòd sunt in dicto monasterio solito plures fratres, & canonici regularem vitam ducentes, & pauperrimam propter causas supradictas. Conuenimus, & composuimus cum eodem fratre Marco Priore antedicto super medijs fructibus primi anni Cameræ Apostolicæ antedictæ debitis pro dicto prioratu in ducatis viginti sex auri, quos tenore præsentium occasione præmissa ab eodem Domno Marco contentamur, confitemur, ac publicè recognoscimus nomine Cameræ prædi-

Digitized by Google

prædicta habuisse, & integraliter recepisse, sibiq; & suis haeredibus, posteris, & successoribus dicta auctoritate Apostolica de ipsis ducatis viginti sex, sicut præmittitur, habitis, & receptis, & nobis datis, & realiter assignatis, & numeratis prosoli, & integra solutione, & satisfactione, annata, seu priorum fructuum primi anni prefati prioratus plenariam quietationem, absolutionem, & liberationem omnimodam facientes, necnon renunciantes expresse excepcioni non sic facte compassionis, & nobis non datorum, & solutarum dictorum ducatorum 26. occasione prædicta, ac omnibus aliis, & singulis exceptionibus, tam iuris canonici, quam ciuilis, quibus prædicta, vel aliud prædictorum possemus de iure, vel de facto quomodolibet contra facere, vel venire. Et specialiter iuri dicenti, generalem renunciationem non valere, nisi præcesserit specialis. &c. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes nostræ manu propria confectas, nostriq; quo utimur, sigilli fecimus appositione roborari. Datum, & actum Tarusij in sacristia Ecclesiæ maioris. Præsentibus Reuſin Christo Patre, & Domino, Domino Francisco Vrso Trusinen. & nobili viro Lanino Lane ciue Tarusino, & aliis sub anno Dominicæ Natiuitatis 1420. indictione decimatertia, die penultimo Martij, Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Martini diuina prouidentia Papæ V. ann. 3.

Ex tunc cœperunt dicti Frigdionarij monasterium cum Ecclesia instaurare, & canonicorum numerum augere, paulatimq; factum, vt vbi vix sex canonici cum magna temporalium bonorum caritate degebant, viginti quinque satis abundanter alerentur: cui etiam ob laudabilis vitæ famam, per Summos Pontifices quædam alia beneficia fuerunt vnita, nam anno 1490. Innocentius Octauus Prioratum sanctæ Mariæ Bethlehemiticũ eiusdem ciuitatis ipsi monasterio Sanctorum Quadraginta Martyrum vniuit a datis literis Apostolicis eodem anno decimo tertio calendas Decembris. Dicebatur autem Prioratus sanctæ Mariæ de Bethlehem, quòd esset membrum Ecclesiæ cathedralis Bethlehemiticæ in Palæstina, quæ erat canonicorum regularium, sicut lib. superiori cap. 41. dictum fuit. nam quemadmodum Ecclesia Dominici Sepulchri Ierosolimitana, ita etiam Bethlehemitica nõnullos Prioratus habebat in Italia, qui Palæstina ab Infidelibus occupata, partim Ordini militari sancti Ioannis, partim alijs Ordinibus cesserunt, partim sunt commendati, quemadmodum hic de quo loquimur, quem tẽpore vnionis in commendam tenebat quidam Dominus Doymus, ex nobilibus de Valuasono Patriarchalis Ecclesiæ Aquileiensis Decanus. Rursus Clemens Septimus an. 1530. dicto monasterio vniuit aliam Ecclesiam Parochialem sanctæ Agnetis intra ciuitatem, & datæ sunt literæ dictam vnionẽ continentes 13. calend. Septembris.

Cæterum in noua ciuitatis munitione monasterium antiquum euersum est, & solo æquatum, & nouum, quod nunc supereſt, intra ciuitatem à canonicis nostris ædificatum, emptis fundis partim à Capitulo cathedrali, partim à monialibus sanctæ Marię Ordinis D. Benedicti, cui nouam Ecclesiam adiecit ante paucos annos R. admodum P. D. Valerius de Beltrammijs, nobilis Tarusinus, & loci Prior, qui monasterio nunc præsidet, alijs etiam gradibus in nostra congregatione dignissimè functus. Ex hoc monasterio prodierunt Dominicus ille Tarusinus declamator celebris, & Theologus acutus, qui sub tempora Sixti Quarti scripsit librũ pro defensione canonici Ordinis contra nonnullos illum impugnantes. Hieronymus etiam Tarusinus omnigena eruditione clarissimus, qui septem vicibus electus fuit Rector Generalis nostræ congregationis, obijtq; Patauij circa annum 1490. quorum meminerunt laudabiliter Matthæus Bossus Veronensis in epistolis, Iacobus Philippus Bergomensis in supplemento Chronicorum sub ann. 1407. Mauburnus in Venatorio, Ioannes Philippus Nouariensis in Chronica lib. 6. & alij.

III. EOdem anno 1418. reformatum fuit monasterium sancti Saluatoris in Suburbijs Brixiæ, poscentibus loci Præposito, & canonicis prout ex subiecto procuratorio in Frigdionarijs Cartophilacijs reperto liquet, videlicet: Nonũ Monast.

In Christi nomine. Anno à Natiuitate eiusdem 1418. indict. 11. die 30. mensis Decembris in claustro monasterij, & Ecclesia sancti Saluatoris sito in Suburbijs Brixiæ, præsentibus Bodelengo de Palazzo, Ioanne de Richardo Speciaria, Antonio de Bonania Mezadro, & Gerardo de Verona Zerlotto, ciuibus Brixiæ vocatis & notis. Conuocato, & congregato Capitulo monasterij Conuentus, & Ecclesiæ suprascripte sancti Saluatoris, & infrascriptarum Dominarum canonicorum regularium Ordinis sancti Augustini de mãdato, & in præsentia venerabilis viri, Domini Dumpni Gulielmi de Placentia Præpositi dicti monasterij, & Ecclesiæ, sono campanæ more solito pro instrumentis peragendis, in qua quidem Capitulo aderant prefatus D. Præpositus, & infrascripti Domini canonici, videlicet Dumpni Antonius de Florentia, Marcus de Luca, Andreas de Venetijs, Nicolaus de Papia, & Stephanus de Florentia, representantes, & facientes, vt asserunt, totum capitulum dicti monasterij, & Ecclesiæ, & ipsorum Dominorum Canonicorum professorum, & habentium vocem in Capitulo, prefati Domini Præpositus, & canonici, & capitulum per se, ac nomine, & vice dicti monasterij, & Ecclesiæ sancti Saluatoris mõ reuocando aliquos suos procuratores, & nuncios, sed potius confirmando. In communi concordia, omni modo, iure, via, forma, & causa, quibus melius potuerunt, & possunt, fecerunt, constituerunt, & ordinauerunt, & faciunt, constituunt, & ordinant Venerabilem virum Dominum Dumpnum Petrum de Padua Præpositum monasterij, & Ecclesiæ sancti Leonardi Veronæ eiusdem Ordinis, & Regulæ absentem tanquam præsentem, ipsorum Dominorum Canonicorum Regularium monasterij, conuentus, & Ecclesiæ sancti Saluatoris verum, certum, & legitimum procuratorem, syndicum, œconomum, nuncium, & negotiorum gestorem,

Digitized by Google

gestorem, & prout melius esse, & dici potest, ad impetrandum, & obtinendum a Domino Summo Pontifice, quod locus, siue monasterium, & Ecclesia dicti s. Saluatoris Brixiæ vniatur, & incorporetur, & annexum, & incorporatum sit cum omnibus suis rationibus, iuribus, actionibus, præsentibus, & futuris cum monasterijs sanctæ Mariæ de Frigionaria Lucanæ Diœcesis, & sancti Leonardi de Verona dicti ordinis canonicorum regularium sancti Augustini simul vnitis, & cum alijs locis, & monasterijs dictæ congregationis vnitis, & vniendis; ita quòd sint, & intelligantur dicti Domini Præpositus, & canonici præsentes, & futuri in dicto monasterio vnum esse corpus, & capitulum simul, & inuicem vnitum, & perpetuo incorporatum cum prædictis monasterijs dictæ congregationis sanctæ Mariæ de Frisonaria, & sancti Leonardi de Verona, & alijs præsentibus, & futuris, sic tamen, quòd dicti D. canonici sancti Saluatoris supra nominati perpetuis temporibus teneantur, & debeant se submittere vitæ vestigijs, moribus, & consuetudinibus, statutis, obseruantijs, & priuilegijs dictorum monasteriorum Lucæ, & Veronæ, & in omnibus, & per omnia se totaliter conformare. & tam in annua electione Rectorum, quàm in cæteris moribus, & consuetudinibus secundum formam, et tenorem priuilegiorum antedictorum locorum Lucæ, & Veronæ narratam, quàm mores, consuetudines, et priuilegia, atq; statuta antedictorum locorum acceptare, et sequi teneantur in omnibus, et per omnia, ita ut in nullo ab ipsorum canonicorum regularium Lucæ, et Veronæ, aliorumq; locorum dictæ congregationis, et ordinis s. Mariæ prædictæ, cum cunctis locis, et monasterijs vita laudabili, moribus, et consuetudinibus, ac obseruantia regulari, statutis, et priuilegijs vllatenus discrepent, dictusq; locus, et monasterium sancti Saluatoris gaudere possit, et gaudeat omnibus etiam similibus gratijs, prærogatiuis, et libertatibus, exemptionibus, et immunitatibus dictorum locorum omnium, et monasteriorum Ecclesiasticis, et secularibus. Item et ad omnia alia faciendum, et imperrandum, quæ dicto Domino procuratori videbitur pro bono, et vtilitate, et tutela, et conseruatione loci prædicti, et ad gerendum, faciendum, et exercendum in prædictis, et circa ea omnia, et singula vtilia, necessaria, incumbentia, connexa, dependentia, et emergentia à prædictis, et quolibet eorum: etiamsi talia forent, quæ mandatum exigerent speciale, et grauiora forent præmissis, et quæ ipsi Domini canonici, et Capitulum facere, et exercere possent, si adessent, quæ hic haberi voluerunt pro specificatis. et ad substituendum, et faciendum loco sui vnum alium procuratorem, syndicum, et nuncium, vel plures ad prædicta, vel quodlibet eorum, si dicto D. procuratori, et syndico videbitur. quos sic substituendos, et fiendos ipsi Domini constituentes ex nunc faciunt, et constituunt, prout facti, et constituti erunt per dictum eorum procuratorem, et syndicum: et ad reuocandum substitutos si sibi videbitur. Dantes, concedentes, et mandantes præfati Domini constituentes pro se, et dictis nominibus præfato Domino procuratori, et syndico suo, et substituendis ab eo in prædictis omnibus, et singulis plenum, liberam, generale, et speciale mandatum, cum plena, libera, generali, et speciali administratione, et potestate faciendi, et gerendi, ut supra. Promittentes per solemnem stipulationem mihi notario infrascripto, et publicæ personæ stipulanti, et recipienti nomine, et vice quorumcunq; interest, et intererit, sese propterea firma, rata, et grata habituros, et obseruaturos, quæcunq; per dictum D. Procuratorem, et nuncium eorum gesta, facta, celebrata, et agitata erunt, et sicut agi debuerunt. et in nullo contrauenturos. sub obligatione eorum, et omnium, et singulorum bonorum, et iurium dicti monasterij, et Ecclesiæ præsentium, et futurorum.

Ego Antonius filius Thomasini de Cataneis ciuis Brixiensis publicus Imperiali autoritate Notarius his omnibus adfui, et rogatus hanc cartam confeci, tradidi, et publice subscripsi.

IV. QVa reformatione absoluta præfatus D. Gulielmus Præpositus iuxta formam constitutionum Frigdionariæ præpositura resignauit, ac in eius locum electus D. Bassianus Mediolanensis. ipse verò D. Gulielmus natione Placentinus anno 1420. in Capitulo Generali Venetijs habito electus fuit Visitator totius congregationis. Postea in Capitulo Generali Bononiæ celebrato anno 1422. D. Bassianus Mediolanensis præpositurae cessit, & in eius locum a ipso Capitulo electus Ven. P. Dn. Leo de Carate Mediolanensis. Constat publico instrumento rogato eodem anno die 12. mensis Maij per Philippum quondam Stephani de Formaglinis notarium publicum Bononiensem, quod talis est.

In Christi nomine Amen. Anno natiuitatis eiusdē 1422. indict. 15. die 12. mensis Maij, Pontificatus Domini Martini Papæ Quinti anno 5. venerabilis vir Dominus Bassianus de Arsoris de Mediolano Præpositus sancti Saluatoris extra muros Brixiæ, ordinis canonicorum regularium sancti Augustini de congregatione sanctæ Mariæ de Frisonaria Diœcesis Lucanæ, sponte, et ex certa scientia, et animo deliberato, pure, libere, et sine aliqua fraude constitutus coram Ven. viris canonicis, et Capitulo Generali de Frisonaria vulgariter nuncupatus, dicti ordinis sancti Augustini, et venerabili Patre Domino Petro de Padua dicti ordinis, et congregationis Rectore dignissimo, vnaniniter, et capitulariter congregato in Ecclesia, siue monasterio sancti Ioannis in monte Bononiensi dicti ordinis, et congregationis, coram dicto Capitulo, et in manibus præfati D. Rectoris nomine dicti Capituli recipientis renunciauit præpositurae dicti monasterij sancti Saluatoris extra muros Brixiæ, et omni iuri quomodolibet sibi competenti, et competituro in eodem, vigore collationis, et prouisionis sibi factæ de eadem per dictum Dominum nostrum Papam, seu aliū vel alios quouis modo, et in signum renunciationis huiusmodi tradidit, et dimisit dicto Capitulo vnum librū, et quoddam sigillum, quæ habebat in manibus. volens, intendens, et consentiens, dictam præposituram esse vnitam, et colligatam cum alijs Priioratibus, et beneficijs

Digitized by Google

ficijs dicti Ordinis, & Congregationis, & quòd ad prædictam præposituram per Capitulum dicti ordinis, & congregationis eligatur Præpositus annualis, ac regatur, & gubernetur, prout & sicut eidem Capitulo concessum fuit per dictum Dominum *nostrum Papam Martinum in literis Apostolicis nuper inde confectis, à me notario infrascripto visis, & lectis, scriptis sub data Tibure 2. calendas Iulij Pontificatus sui anno 4. & petijt idem* Bassianus *præfatus, dictam renunciationem per eosdem* Dominum Rectorem, *& Capitulum admitti. Qui* Dominus Rector, *et Capitulum, vt supra congregati, visa dicta renunciatione, et resignatione prædicta, dictam renunciationem admisit, in quantum sit de iure admittenda, recepto ab ipso renũciante iuramento, quod in renunciatione huiusmodi dolus, fraus, aut simoniæ pravitas nullatenus intercedunt. & successiuè dicti canonici Rector, & Capitulum dicti Ordinis, et Congregationis sanctæ Mariæ de Frisonaria, vt supra, congregati in dicto monasterio sancti Ioannis in monte Bononiensi capitulariter, visa renunciatione supra facta per dictum* Dominum Bassianum Præpositum dicti monasterij sancti Saluatoris extra muros Brixiæ, ordinis, & congregationis prædictorum de dicta præpositura, et omni iure in eadem sibi quomodolibet competenti, prout supra plenius continetur, et admissione dictæ renunciationis factæ autoritate dicti Capituli. Nolentes eandem præposituram, et Ecclesiam ob Præpositi carentiam in spiritualibus, aut temporalibus læsionem aliquam pati, sperantesq; quòd persona honesti viri Domini* Leonis *de Mediolano dicti Ordinis erit ipsi præpositurę plurimum vtilis, et proficua vnanimiter, et concorditer eundem Dominum* Leonem *præsentem, et humiliter acceptantem elegerunt, constituerunt, et deputauerunt, in præpositum annualem dicti monasterij sancti Saluatoris, cum potestate, et arbitrio alijs* Prioribus, *et Præpositis annualibus à dicto Capitulo constitui solitis, et quæ facere consueuerunt Præpositi dictæ Ecclesiæ, et eis concessum est in dictis literis Apostolicis vnionis, et colligationis antedictæ concessionis dicto capitulo. Qui Dominus Leo immediatè postquam electus fuit ab ipso Capitulo in præpositum antedictum, à dicto Rectore nomine dicti Capituli dante recepit librũ, et sigillum in signum acceptationis huiusmodi præpositurę, ac iurauit in manibus dicti Rectoris, Capituli nomine recipientis, se bonam, et legalem reddere rationem de ijs, quæ gubernabit, et administrabit, et ad eius manus peruenient de bonis dictæ præpositurę dicto Capitulo. Mandans dictum Capitulum omnibus canonicis dicti monasterij, vt eundem Dominum* Leonem *in Præpositum annualem antedictum recipiant, et admittant, sibiq; in cunctis licitis, et honestis pareant, et intendant. rogantq; me Philippum de Formaglinis notarium infrascriptum, vt de prædictis publicum conficiam instrumentum. Actum Bononiæ in monasterio s. Ioannis in monte Bononiensi ordinis, et congregationis antedictæ. Præsentibus* Domino Thoma Zerardi de lana mercatore Capituli sancti Ioannis in monte, Dominoq; Ioanne de Zena Lauarolo dicti Capituli, et magistro Hilario quondam vici de Florentia tutore Capituli sanctæ Luciæ testibus ad hæc vocatis, et rogatis.

Ego Philippus quondam Stephani de Formaglinis ciuis Bononiensis, publicus Imperialis, communis Bononiensis, ac Curiæ Episcopalis Bononiensis autoritate Notarius, suprascriptis renunciationi, electioni, et omnibus, et singulis, dum sic, vt præmittitur, agerentur, vnà cum prænominatis testibus interfui, eaq; rogatus scribere publicè scripsi, signoq; meo consueto signaui in fidem præmissorum: Suprascriptum monasterium secundum communem valorem æstimatum fuit centum florenorum, prout in dicta Bulla collationis continetur.

Ferunt, Dominum Pandulphum de Malatestis Brixiæ, Ariminiq; tunc Dominum huius reformationis autorem præcipuum extitisse, quem constat monasterio, & canonicis reformatis multa bona largitum, & ad reparandas ædes ruinam minantes, adiumento non modico extitisse, nam ante reformationem fabricæ omnes monasterij ferè collapsæ, & illius prædia oppignorata, & inculta, vt vix ex illorum redditibus sex canonici sustentari possent: cum tamen post reformationem ex eorundem redditibus triginta facilè, & commodè ali possent.

V. DE istius monasterij antiquitate, ac dignitate nonnulla superiori libro cap. 25. sunt notata: nam præter conuentum canonicorum Præpositus s. Saluatoris aliud collègium canonissarum sibi subiectum regebat, vt ex Gregorij Noni priuilegio liquet. Porro post reformationem crescente in dies optima fama Religiosorum dicti monasterij, meruit priuilegijs Pontificum, & Principum, accessioneq; bonorum temporalium multipliciter augeri. ac in primis supradictus Dominus Pandulphus de Malatestis Brixiæ Dominus solemni eos priuilegio à solutionibus omnium Datiorum, & alijs quibuscunque grauaminibus liberauit, sub Andrea Griti, Venetiarum Principe anno 1536. die 16. Septembr. indictione 10.

Deinde anno 1441. Eugenius Quartus per suas literas cum plumbo monasterium sanctæ Mariæ Magdalenæ propè Brixiam ordinis canonicorum regularium sancti Augustini, quod tamen canonicis carebat, eidem cœnobio sancti Saluatoris vniuit. Emanauerunt literæ Florentiæ 13. calend. Ianuarij. Postea dicto monasterio fuit vnitum aliud perantiquum monasterium canonicorum sancti Georgij propè oppidum Montis clari Diœcesis Brixiensis. de cuius antiquitate constat per sequens priuilegium Cœlestini Tertij, cuius exemplum nuper repertum, hic reddendum curaui, scilicet.

Cœlestinus Episcopus seruus seruorum Dei *dilectis filijs Morsano Præposito* Ecclesiæ *sancti Georgij, quæ sita est in territorio Montis clari in loco, qui Mons Medianus dicitur, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris canonicam vitam professis in perpetuũ. Monet nos Apostolicæ Sedis, cui licet immeriti præsidemus, autoritas, vt de omnibus Ecclesijs pastoralem curam gerere debeamus, et ne prauorum hominum molestijs*

Digitized by Google

molestijs agitentur, eos Apostolico patrocinio communire. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatam Ecclesiam sancti Georgij sitam in territorio montis clari in loco, qui dicitur mons Medianus, in qua diuino mancipati estis obsequio fœl. record. prædecessorum nostrorum Innocentij, Eugenij, & Vrbani Romanorum Pontificum vestigijs inhærentes, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & beati Augustini Regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunq; possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia impræsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Prædia ad eandem Ecclesiam pertinentia, quæ circa monasterium sita sunt, clausuram, & cum sedimine Ecclesiæ prædictæ. Nemus, Runcum, Molendina, cum pratis, & prædijs, omnes terras, quas habetis, & possidetis iuxta Ecclesiam. Terras quas habetis in Curte Carpeneduli, & Gaiali. Terras, quas habetis in Casali Paulo. Prata quoque, paludes, vineas, nemora, & decimas Noualium, quas habetis in Castello Vuifredo. Sancimus etiam, vt tam in ordinationibus, quàm in fratrum susceptione, & in cæteris omnibus ab omni subiectione plebis montis clari omnino liberi maneatis. Excepto quòd duodecim nummos Mediolanensis monetæ eidem plebi annualiter persoluetis, & in Sabbato magno Paschali vnum de fratribus vestris ad eandem plebem pro diuini officij celebratione destinabitis, si à plebanis clericis concorditer requisitum fuerit: atq; pœnitentias publicas, si quando ante vos delatæ fuerint, cum consilio Archipresbyteri ipsius plebis ad maiorem Ecclesiam referetis: Reliquas verò, prout melius vobis diuina gratia inspirauerit, tribuetis. Decimas quoque, quas venerabilis frater noster Ioannes Brixiensis Episcopus in Curia de Lugamano Ecclesiæ vestræ concessit, & scripto suo firmauit, ac vos eas iustè, & pacificè possidetis, vobis nihilominus confirmamus. Sanè Noualium vestrorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus colitis, siue de nutrimentis animalium, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, è seculo fugientes liberos, & absolutos ad conuersionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ne vlli fratrum vestrorum post factam in loco vestro professionem, fas sit absq; Præpositi sui licentia, nisi arctioris religionis obtentu, de eodem loco discedere: Discedentem verò absque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Cum generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis ianuis excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis, campanis, suppressa voce diuina officia celebrare. Apostolica quoque autoritate sancimus, ne quis in vos, vel Ecclesiam vestram excommunicationis, vel interdicti sententiam sine manifesta, & rationabili causa audeat promulgare: vel nouas, & indebitas exactiones vobis, aut hominibus vestris imponere. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Præposito, vel quolibet tuorum successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilij sanioris secundum Dei timorem, & beati Augustini regulam præuiderint eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura. Salua sedis Apostolicæ autoritate, & Diœcesani Episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentauerit, secundò, tertiouè commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui dignitate careat: reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini nostri Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine diuinæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen Amen. Perfice gressus meos in semitis tuis. Sanctus Petrus, Sanctus Paulus, Cœlestinus Papa Tertius. Ego Cœlestinus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi. Ego Albinus Albanensis Episcopus subscripsi. Ego Ioannes Prænestinus Episcopus subscripsi. Ego Petrus Portuensis Ecclesiæ sanctæ Rufinæ Episcopus subscripsi. Ego Bandus Basilicæ duodecim Apostolorum presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Petrus tituli sanctæ Cæciliæ presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Ioannes tituli sancti Clementis Cardinalis Viterbiensis, & Tuscan. Episcopus suscripsi. Ego Guido presbyter Cardinalis tituli sancti Calisti subscripsi. Ego Hugo presbyter Cardinalis Equitij subscripsi. Ego Ioannes tituli sancti Stephani in Cœlio monte presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Gonfredus tituli sanctæ Praxedis presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Ynardus sancti Petri ad vincula presbyter Cardinalis tit. Eudoxiæ subscripsi. Ego Fidelis tituli sancti Marcelli presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Ioannes tituli sanctæ Priscæ presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Gregorius sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Gregorius sancti Angeli Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Bobo sancti Theodori Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Petrus sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis subscripsi. Datum Laterani per manum Cencij sanctæ Luciæ in Orthea Diaconi Cardinalis D. Papæ Camerarij 4. Idus Nouembr. indict. 13. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo nonagesimo quarto, Pontificatus verò Domini Cœlestini Papæ Tertij anno quarto.

Postmodum

Digitized by Google

Postmodum ann.Dom.1517. totum monasteriũ s.Saluatoris cum Ecclesia perpulchra, & magnificenter exornata, pro munimine ciuitatis à fundamentis est euersum.quam ob causam præpositus cũ canonicis intra ciuitatem se tecipere,& in priuatis domibus vsq;ad ann.1523.est morari coactus.quo anno,cum nulla esset amplius spes antiquũ domicilium reædificandi,neq; canonici locũ aliquẽ intra ciuitatem haberent, vbi commodè sub regularibus institutis manerent, aliud monasterium S. Faustini ad sanguinem,vulgo S.Afræ d.ord.canonici, verũ canonicis destitutum, & cuidã clerico seculari cõmẽdatum, eodem commendatario nomine Thoma de Capreolis cedente,& Clem.VII.Romano Pontifice concedente,ad trãsferendũ in illud,erigendũq; monasterium sub tit.S.Saluatoris obtinuerũt,prout ex literis Apostolicis eod.ann. 1523. pridie nonas Decemb.emanatis apparet.Egerunt de monasterio intra ciuitatem transferendo ante ann.circiter 60. testante Nicolao V. in suis literis ad Abbatẽs de Leuco,& SS.Faustini,& Iouitæ, & S.Faustini minoris ann.1451.datis 4.nonas Martij,quibus Ecclesiã S.Nicolai Ord.Cluniacensis,ad effectum erigendi, & transferendi propè illam monasterium,ipsis præposito,& canonicis S.Saluatoris vniri p̃cepit: quia, vt inquit,d.monasterium S. Saluatoris causantibus guerris, & alijs siniſtris cuentibus, ab aliquibus tẽporibus citra, iam bis pro magna parte destructũ, & dirutum fuerat. Verùm qua de causa translatio effectum sortita non fuerit,mihi incompertum.

Postmodum ann.1561. prædicto monasterio sic translato ad Ecclesiam S. Faustini ad sanguinem, vnitum fuit aliud monasteriũ sub titulo Prioratus S. Dominici nuncupatũ in ripis Bennaci, propè Salodium,vbi dicitur Tusculanũ,quod erat prius ord. S.Dominici,deinde commendatum,exinde concessum monialibus S. Crucis in Iudaica Venetiarum ord.S.Benedicti,tandem ipsis monialibus, annua pensione sibi reseruata,consensum prębentibus,per Pium V.ann.1561.à monasterio S.Crucis dismembratum, & monasterio S. Saluatoris annexum, & perpetuò vnitum.Pensionem canonici S.Saluatoris an.1564. data certa summa pecuniarũ redemerũt.

VI. Monasterium verò S. Saluatoris ad prædictã Ecclesiã S.Faustini ad sanguinem translatũ, extinctoq; in ea tit.S.Faustini, & erecto tit. S. Saluatoris, totum à fundamentis cũ prædicta Ecclesia in conspicuam formam, quæ nunc cernitur, fuit renouatum, primũ lapidem iaciente D.Petro de Castro Conegliani dignissimo d.mònasterij pręposito, sed & vetustam Ecclesiam ann.Dom.1580. Lateranenses canonici diruentes,intra decennium duplicem à fundamentis renouauerũt, superiorem videlicet,ac inferiorem, in quarum prima diuina officia diebus,ac noctibus decantantur,missæ celebrantur, & ad populum conciones habentur: in altera verò Sacramenta ministrantur, & cætera,quæ ad curam animarũ spectant,exerceri consueuerunt, nã Ecclesia curam animarum ampliſſimã adiunctam habet.

Porro in dictis Ecclesijs thesaurus Reliquiarum Sãctorũ inæstimabilis seruatur.nam in superiori, sequentium Sanctorum corpora conduntur,videlicet in maiori altari corpora cum vase pleno sanguine SS.Martyrũ Faustini,& Iouitæ Fratrum. itẽ corpus S.Faustini Episcopi. In altari S. Mariæ Magdalenæ Reliquiæ insignes SS.Angelini,Alberti, Dominici, Angeli,Camilli,Roberti, Eusebij. In altari S. Afræ corpus eiusdem Virginis,& martyris. In altari s.Augustini corpus s.Fœlicis Episcopi. In altari s. Latini corpus eiusdem s. Latini Episcopi. Istud est priuilegiatum pro animabus defunctorum. In altari Assũptionis B.Mariæ Virginis Reliquiæ insignes SS. Cõstantij,Cæsarij,Corradi,Barnabonis, Aimerij, Balthasaris, Calloceri, Bonfantis. In altari s.Apollonij Reliquiæ insignes SS,Valeriani,Valentini,Sapricij, Naimonis,Bonacursi,Bernardini,Iacobini,& carbones,quibus exusti fuerunt s.Faustinus, & Iouita. In altari s.Elizabethæ Reliquiæ insignes ss. Iosaphat, Cœlestini,Maximi, Stephani, Angelini, Orieldæ, Paulini, Gentilis, Maximi, Beniamini,

In altari verò maiori Ecclesiæ inferioris, condũtur corpora ss.Calloceri,Martialis, & Seuerini. In dextero autem latere,ipsius altaris ad cornu Euangelij,est tumulatum corpus venerandæ matris Angelæ, virginum intra domesticos parietes vitã sanctimonialium agentium institutricis,quarum multitudo in eadem ciuitate reperitur: ibiq; sunt carceres,quibus ss.Martyres in custodia tenebantur. In altari verò,quod est à latere siniſtro,& in cornu epistolæ,sunt Reliquię ss.Iulij,Verzeri,Vguzonis,Corradi,Duchi,Peregrini,Sigismundi,Aemiliani, Syluani,Eustachij,Franciſchini,Ottonis, Alexandri,Aluenti,& Hẽrici. Prædictæ omnes Reliquiæ sunt inuentæ in antiqua Ecclesia ss. Faustini, & Iouitæ ad sanguinem nuncupata,nam vbi tunc erat Ecclesia, & nũc etiam est renouata, sub persecutionibus Tyrannorum carceres Sanctorum fuerant, illustreque martyrium,in quo pro Christi fide plura Martyrum centena glorioſum sanguinem fuderunt, inter quos præclariſſimi Martyres Faustinus,& Iouita, quorũ cadauera partim in puteum ibidem existẽtem proiecta,partim in Oratorio,ante aram D.Calocero dicatam fuerant tumulata. Inuenta sunt autem dicta corpora ann.1529.teste D.Iacobo monasterij canonico,qui inuentioni interfuit, publico notario cum testibus adstante,& dictæ inuentionis historiam texuit,quæ in Archiuis monasterij seruatur. meminit eiusdem inuentionis,ac etiam dictorum Martyrum, & ss. Petrus Galesinus in suo Martyrologio sub diebus 7.12.& 16.Ianuarij,& sub die 2.Februarij: quippe quòd non vno, & eodem die omnes prædictæ Reliquiæ fuerunt inuentæ:ipsamq; inuentionem in ann.1529. refert; quæ post nouam templi structuram in singulis altaribus, vt in maiori veneratione haberentur, fuerunt decentius distributæ, ac locatæ.meminit eorundem Martyrum Marius Mutius in suo libro Historiæ Sanctorum Bergomi: nam illorum nonnullos ciues Bergomenses fuisse contendit.

Digitized by Google

VII. CAeterùm præter ſupradictas Sanctorum reliquias in altaribus locatas, adeſt in inferiori Eccleſia puteus, & ſupra illud altare, qui de Sanctorum Martyrum cadaueribus eſt plenus. horum nomina quædam in tabella ſunt notata: quædam ſoli Deo, & Sanctis ſuis cognita. Nomina illorum, quæ ad noſtram notitiam deuenerunt, ex tabella impreſſa Brixiæ anno 1618. & ad me tranſmiſſa ſic accipe.

In media Eccleſia inferioris eſt puteus ſub altari continens inter multa martyrum centena, infraſcriptos, qui ſunt. S. *Bonifacius martyr.* s. *Aemilianus*, s. *Syluanus martyres ex nobili familia de Scaligeris Romanis.* s. *Aymo martyr cum carbonibus, cineribus eius, & carbonibus, cum quibus corpus eius combuſtum fuit.* s. Bonacorſus. s. Bernardinus. s. Bernabus. s. *Aimero.* s. *Prodocimus m. ex nob. fam. de Mazzis.* s. *Calocerus.* s. *Böfantes.* s. *Maximus mar. ex nob. familia de Mazacagninis, nunc de Vgonis.* s. *Valerianus.* s. Valentinus *martyres, ex nobili familia de Bruſatis.* s. *Celſus*, s. *Cæſar martyres, ex nobili familia de Martelenghis.* s. *Marinus.* s. *Stephanus martyres, ex nobili familia de Marinis.* s. *Fœlix.* s. *Gedeon martyres, ex nobili familia de* Lauellongo. s. *Conſtantius.* s. *Iulius martyres ex familia nobili de Alta foglia.* s. *Otto.* s. *Alexander martyres, ex nobili familia de Calinis.* s. *Aluentus.* s. *Henricus martyres ex nobili familia de Aluentis de Colonia Alemanniæ. ſanctus Euſtachius m. ex nobili familia de Cbizzolis. ſanctus Corradus. ſanctus Ducbus. ſanctus Peregrinus, ſanctus Vgozonus m. fratres ex nobili familia de Duchis. ſanctus Angelinus. ſanctus Orielda. ſanctus* Gentilis. *ſanctus Paulinus, m. Maritus, Vxor, & duo filij, ex nobili familia de* Barignianis. *ſanctus Fauſtinus. ſanctus Iouita. ſanctus Iacobinus m. ex nobili familia de Oldofredis. ſanctus Barufaldus ex nobili familia de Moris Iſorellæ. ſanctus Sapritius m. ex familia de Gratacaſolis, qui Diuum Calocerum, alioſq; ſupradictos tranſtulit. ſanctus Conſtantius m. ex familia de Conſtantia de Alemannia. ſanctus Ioannes m. ex familia nobili de Milijs. ſanctus Corradus m. ex nobili familia de* Bornatis. s. *Balthaſar m. ex nobili familia de* Bonis. s. *Beniaminus m. ex nobili familia de* Bianzanis. s. *Leonardus m. ex familia nobili de* Griffis. s. *Iuſtinianus m. ex nobili familia de Ranieris.* s. *Franciſchinus m. ex nobili familia de Peſcherijs.* s. *Oliua m. ex nobili familia de* Aldigeris. s. *Samaritana m.* s. *Afræ ancilla, ſancta* Dignamerita *ex familia nobili de* Lauellongo, *cum duobus filijs martyribus. Ibi plures alij ſancti m. exiſtunt, quorum nomina, quòd extranei eſſent, ſciri non poſſunt, ſuntq; ante arcam* s. *Caloceri, & ſociorum ſepulti.*

Infraſcripti ſancti M. in vno certamine ab Infidelibus, & Idololatris Brixianis *martyrio ſunt affecti, trucidatiq; ob eam maximè cauſam, quòd audacter, & ſine vllo timore veram, ſanctamq; Chriſti fidem confiterentur, atq; defenderent, & in Oratorio ante ſancti Caloceri, & ſociorum arcam ſepulti ſunt. ſuntq; numero centum octoginta quatuor.*

Sanctus Georgius ex nobili familia de Calcinadis. s. *Nazarius ex familia nobili de Conſolonieris.* s. *Fredeghinus ex nobili familia de* Bornatis. s. *Fauſtinus ex familia nobili de Cremona.* s. *Paulus ex nobili familia de Aluentis.* s. *Mattia Scaraffus.* s. *Ioaninus ex nobili familia de* Medicis. s. *Orlandus ex nobili familia de* Salis. s. *Innocentius ex nobili familia d'Aſte.* s. *Nicolinus ex nobili familia de Prouezis.* s. *Franciſcus ex nobili familia de* Vachis. *ſanctus* Bertazolus *ex nobili familia de Naui ſanctus Venturinus* Biſtichus. *ſanctus Nicolaus ex nobili familia de Anſelmis.* s. *Architriclinus ex nobili familia de Geroldis.* s. *Onuphrius ex nobili familia de Naſſinis.* s. *Ottauianus* Montaninus. s. *Bertolinus ex nobili familia de* Aderis. s. *Chriſtophorus ex familia nobili de Ronca.* s. *Azinus ex nobili familia de Raineris.* s. *Venturinus ex familia nobili de Lanzonis.* s. *Breſſanus ex nobili familia de* Rabuſco. s. *Pezzinus ex nobili familia de* Bennis. s. *Otrobonus ex nobili familia de* Parma. s. *Albertus ex nobili familia de Ciuilis.* s. *Antonius ex nobili familia de Gratacaſolis.* s. *Franciſchinus ex nobili familia de* Maluezzis. s. *Lanfrancus ex nobili familia de Paironis.* s. *Iacominus ex nobili familia de Pilatis.* s. *Petrus ex nobili familia de Vgeris.* s. *Bonacorſus ex nobili familia de Compoſtis.* s. *Ioaninus ex nobili familia de Iſorella.* s. *Venturinus ex nobili familia de Soraghis.* s. *Caietanus ex nobili familia de Caietanis.* s. *Benedictus ex nobili familia de Bocchis.* s. *Nicolinus ex nobili familia de* Mazzolis. s. *Chriſtophorus ex nobili familia de* Baiettis. s. *Cominus ex nobili familia de* Mazzanis. s. *Cominus ex nobili familia de Sancto Geruaſio.* s. *Oliuerus ex nobili familia de* Bornado. s. *Virgilius ex nobili familia de* Bornatis. s. *Toninus ex nobili familia de* Brozzo. s. *Moreſcus ex nobili familia d'* Arigonis. s. *Trama*, & Biatta *ex nobili familia de Palazzo.* s. *Mantenutus ex nobili familia de Homis.* s. *Vincilaus ex nobili familia de Perſinis.* s. *Thomas ex nobili familia de Piluſellis.* s. *Orieldus ex nobili familia de* Arigonis. s. *Pizzinus ex nobili familia de Mazzis.* s. *Petrus ex nobili familia de Rozzis.* s. *Euſtachius ex nobili familia de Vgozonis.* s. *Fetolinus ex nobili familia de* Bechettis. *ſanctus Traianus Piega* Boſchus. s. *Girardus Aueroldus.* s. *Ottebonus de Calino.* s. *Viſcardus de Terzo.* s. Milinus *de Milijs* s. *Saitabenus de Zafalijs.* s. *Girardus* Pontolius, *ſanctus Sanſon de Porcellaghis.* s. *Nicolinus de Valſanna.* s. *Fauſtinus de Lograd.* *ſanctus* Bonchainus, & Matthæus *de Poncaral. ſanctus Ioannes* Ariſtotiles, & Sidon *de* Cazzago. *ſanctus* Bertazolus Goltus. *ſanctus Ludouicus de Coizinis. ſanctus Oliuerus de Fraſchati. ſanctus* Aliprandus *de Azanis. ſanctus Cernuſcus de Banottis ſanctus Iulianus de Moreſchis. ſanctus Ioannes de Gorlago. ſanctus Laurentius de Bonis. ſanctus* Barnaba *de Rouado.* s. *Tenchettus de Aſola. ſanctus* Iulius, & Camillus *de Nazaris.* s. *Ottebonus de* Baiueris Auus s. Sauini,

Digitized by Google

s. *Sauini, & Cypriani,* s. *Cignolus de Valle renouata,* s. *Fedricus Cuccus.* s. *Melchior de Paito.* s. *Cominus de Bonettis.* s. *Angelinus, & Hicronymus de Sennis.* s. *Fipardus de Parengolis.* s. *Ioannes de Borginis.* s. *Luzachinus d' Alta foglia.* s. *Pasinus, & Aloisius de Rodenghis.* s. *Fracassus de Gambara.* s. *Iulianus presbyter de Castello.* s. *Ioseph de Bosi.* s. *Alexander de Iorzi.* s. *Pedrettus de Scancio.* s. *Nicolinus de Gauateris.* s. *Hieronymus de Castello de Couadis.* s. *Reeronius de Bononia.* s. *Ascanius de Trenzano.* s. *Andreas de Bonis.* s. *Benuenutus de Calzaueglijs.* s. *Gocardinus de Cazzago.* s. *Achilles de Aduocatis de Bergomo.* s. *Agenorus Mantuanus.* s. *Lucius de Aultoris.* s. *Ioannes de Tauerijs.* s. *Tebaldus de Brusatis.* s. *Bontempus de Tiberijs.* s. *Vgerus de Viganis.* s. *Albertus de Aliottis.* s. *Nicolaus de Pedrocchis.* s. *Toninus de Alegris.* s. *Alphonsus de Marinaris.* s. *Benedenutus de Soldo.* s. *Christonus de Guaineris.* s. *Rizardus de Malsperonis.* s. *Lamphrancus de Calzauatha de Cremona.* s. *Ioannes de Panzaldis.* s. *Ludouicus Binetta.* s. *Cinaia de Cinaie.* s. *Arnoldus de Comèndina.* s. *Verzina de Fressatis.* s. *Zanolinus de Seriatis.* s. *Amadeus Asiatus.* s. *Marcolinus Picinelli.* s. *Martinus Capirola.* s. *Antonius de* s. *Miniato de Hostiano.* s. *Lanterus de* Pizamellijs. s. *Melchior de Durantis de* Palazolo. s. *Carlus de Baronis.* s. *Philippus de Rossis.* s. *Leander de Cigolis.* s. *Ioannes de* Bulgaro. s. *Petrus Paulus de* Piano. s. *Belasius de Belassis* s. *Azinus de Adobatis.* s. *Santolinus de Saianis.* s. *Vgerus de* Messanis. s. *Toninus de Offlaga.* s. *Africanus de Bardellis.* s. Petrus *de Belasi.* s. *Aliottus de Cortesis.* s. Petrus *de Lottis.* s. *Alexander de Prouaglis de Cauuriana.* s. *Aloysius de Prandonis.* s. *Ricarbonus de* Paisono s. *Ioannes de Robertis.* s. *Philippinus de Lodis.* s. *Bertazinus, & Bonomus de Lodis.* s. *Bontempus de* Pilizono s. *Rizardinus Catanеus de Salo.* s. *Zerbinus de Scaluo.* s. *Fachinettus de Codoferis de* Bagnolo. s. *Amidanus de Amideis.* s. *Marchio Disamader.* s. *Pizzinas de Sarnego.* s. *Cominus de Raineris.* s. *Paulus de Vstiano.* s. *Ioannes de Calcagnis.* s. *Tonimus de Fortis.* s. *Philippus Mignianus.* s. *Fedricus de Salis.* s. *Tulius de Maiandis.* s. *Pezzolus de Gniocchis.* s. *Iacominus de Chizzolis.* s. *Antonius Milanese.* s. *Luchinus de Brandonis.* s. *Iouita de Buschis,* s. *Folchus de Mazzis* s. *Onuphrius Maluezzus de* Bononia. s. *Georgius de* Prandonis. s. *Cominus de Sacheis.* s. *Nicolaus de Ferardis.* s. *Gulielmus de* Pregniacchis. *Prior* s. *Petri, & Marcellini.* s. *Angelus de Mazzis* s. *Hieronymus de* Pedrocchis. s. *Fenarolus de Fenarolis de Tauernola Bergamaschus.* s. *Thadæus dictus Strigettus de Turre.* s. *Baptista de Cenis. sanctus Emanuel de Confalonieris. sanctus* Vgozonus *Conte. sanctus Angelus de Mazzolis. sanctus Albertus de* Faitis *de Trenzano. sanctus Dominicus de Bargnani. sanctus Angelus de* Prouaglis *de Cauriana. sanctus Camillus de Grilli. sanctus Rubertus, & Eusebius de* Pezzis *sanctus Osatinus de Chizzoli.*

Libet etiam hic loci subnectere, quod de prædictis Martyribus, & de monasterio antiquo Sanctorũ Faustini, & Iouitæ ad sanguinem loan. Philippus noster in Chronica lib. 3. c. 32. ex autore Chronicæ Brixiensis scribit: *In Ecclesia*, inquit, *Sanctorum Faustini, & Iouitæ ad sanguinem in ciuitate* Brixiẽsi, *quæ nunc dicitur* s. *Afræ, viguit canonicus ordo. In ea siquidem stetit* B. *Dominicus, & ibi adhuc habetur sedes, & mensa, in qua ipse gloriosus studebat, quæ cum maxima veneratione seruatur. in ea etiam* B. *Gualla Ordinis* Prædicatorum, *& postea* Brixiensis *Episcopus, dum esset in Campanili, vidit animam* B. *Dominici in* Cœlum *ab* Angelis *deferri. ibi etiam sunt multa Sanctorum Martyrum corpora. Vnde cum esset R. D.* Paulus *de* Bononia *canonicus regularis* s. *Augustini præpositus* Ecclesiæ *Sanctorum* Faustini, *& Iouitæ ad sanguinem, Summus* Pontifex *scripsit illi vnam literam, vt dictus D.* Paulus *mitteret ei in scriptis nomina omnium martyrum, qui erant in dicta* Ecclesia. *Dictus D.* Paulus, *litera lecta, totus attonitus, & nesciens quomodo posset dare istam notam Summo* Pontifici, *afflatus à Spiritu sancto, perrexit ad* s. Faustini *Oratorium, & deuotè orauit ad* Dominum, *inspiratus, quòd deberet accipere tres pugillos Sabuli, quod erat in dicto Oratorio, et ponere in vno sudario candido, et mittere ad Summum* Pontificem, *et ita fecit. Pontifex autem cùm accepisset illud Sabulum, aperuit sudariũ, et nõ inuenit in illo, nisi bolletinos, in quibus erant scripta* Martyrum *nomina in litera, quæ videbatur scripta sanguine.* Dictus *Summus* Pontifex *accersiuit ad se* D. Paulum, *et multo honore eum decorauit. Item Pontifex mandauit nomina dictorum martyrum scribi in Catalogo Sanctorum. Dictus* Pontifex *vocabatur Vrbanus. Hæc ex quadam Chronica* Brixiensi. *Postea hæc* Ecclesia Domino *concedente reformata fuit per canonicos nostros* Lateranenses *anno* Dom. 1524. *sub* R. P. *D. Ludouico Salodiense primo præposito, et tertio reformatore.*

VIII. DEmum istud monasterium viris tum generis, tum virtutis nobilitate illustribus semper floruit, & nunc etiam floret, inter quos recenseri meretur in primis Domnus Paulus Bononiensis præpositus, de quo proximè dictum fuit. Dominus Constantinus Rusconus Brixiensis, & vitæ integritate, & linguarum peritia conspicuus, qui inter alia ingenij sui monimenta scripsit Commentarium in Genesim octo in partes diuisum, & de fide, & terminis humanæ cognitionis, & libertatis librum vnum. floruit circa annum milleſimum quingenteſimum quinquageſimum. Domnus Hippolitus Chizola genere nobilis, sed Religione longè nobilior, qui cum esset Theologus acutissimus, & Concionator facundissimus, tum verbo, tum scripto nomen suum mirificè illustrauit. scripsit responsiones ad Vergerium librum vnum, Sermonum prædicabilium librum vnum. Obijt anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto. Ascanius Martinengus ex Comitibus de Aro prędicti Cõstantij discipulus, qui inter munera publica, & monasteriorũ prę fectu-

Digitized by Google

ras, & totius congregationis regimen, quibus per multos annos fuit detentus, ſtudium ſacrarum literarum nullatenus omiſit. quod teſtantur illius Commentarij ſub titulo Gloſſæ magnæ in Geneſim duobus voluminibus comprehenſi, quibus tamen diſponendis plurimam operam contulit D. Cherubinus de Beterris nobilis Brixienſis,& eiuſdem monaſterij profeſſus, & Abbas,de quo plura dicenda, quæ modò reticemus, quoniam Deo dante in viuis agit. Obijt autem præfectus Aſcanius Martinengus anno 1598.cum triennio præcedente generalem totius congregationis præfecturam tenuiſſet. D. Iacobus Tribeſchius vir multæ eruditionis, vt illius opera indicant, quæ partim typis edita, partim manuſcripta in Bibliotheca ipſius monaſterij ſeruantur.

Nec omittendus Ven.P.D.Iulius de Mauris, qui ob ſingularem integritatem pluribus vicibus in diuerſis monaſterijs Abbas deſignatus,etſi reluctans, & inuitus, tandem abdicato à ſe omni regimine, non ſine ſanctitatis opinione per aliquot annos in eodem cœnobio vixit. qui octogenario maior exiſtens, diuinis tamen aderat, & nocturnis,ac diurnis horis omnium primus ſemper indefeſſus intererat, ac ſi fuiſſet in iuuentute conſtitutus. Obijt Brixiæ anno 1621.huius boni viri manſuetudo, & charitas tunc potiſſimum eluxit, cum ipſo Patauij exiſtente in canonica s.Ioannis in Viridario, cuius præfecturam tenebat, quidam Diabolo ſuadente manus in eum violentas iniecit, vt clanculum in cubiculo præfocaret. idq; ſuperiores reſcientes in delinquẽtem animaduertere voluiſſent, ſupplex illi veniam impetrauit, faſſus ſe nihil offenſæ ab illo paſſum, vnde & abſolutus fuit.

Caput decimum ſextum.

De reformatione monaſteriorum ſanctę Mariæ in Portu apud Rauennam, & S. Ioannis Baptiſtæ propè Caſtrum S. Angeli in Epiſcopatu Ariminenſi.

I. EOdem anno 1418. celebratum eſt primum Capitulum generale noſtræ congregationis Bononiæ in monaſterio s.Victoris,in quo electus fuit Rector generalis R.P.D. Ioannes de Ollandia. prius enim canonici Frigdionarij priſcorum legibus, & inſtitutis viuentes nullum generale capitulum coegerãt, vel quòd licet reformati, adhuc ſub Epiſcoporum regimine,& poteſtate viuerent, vel quòd ipſe Prior monaſterij Frigdionarij totius congregationis eſſet caput, ad quem cum capitulo monaſterij electio, & inſtitutio Priorum, ſeu Prælatorum aliorum monaſteriorum ſpectabat. hoc autem anno quantum conijcere poſſum, facultatem congregandi capitulum, & conſtituendi Rectorem Generalem obtinuerunt: nam de huiuſmodi facultate per ſedem Apoſtolicam illis facta teſtatur Martinus V. in priuilegio inferius reddendo, quod incipit: *Sollicitudinis Paſtoralis.*cum inquit; *Præterea eadem autoritate ſtatuimus, vt pro deductione, atq; expeditiua determinatione cauſarum contingentium de tempore in tempus, & occurrentium de locis ſuis, de canonicorum gremio dictæ Religionis valeant vnum idoneum Rectorẽ maiorem, vel conſeruatorem, ſeu viſitatorem principalem,prout eis viſum fuerit, eligere, & creare iuxta formam de eorundem electione, & confirmatione Rectoris dictis ipſorum monaſterijs aliàs ab Apoſtolica ſede conceſſam.* Licet priuilegium, in quo prædicta conceſſio continetur multo labore conquiſitum, nullatenus potuerim inuenire.

ANno verò 1419. congregatum eſt rurſus Capitulum generale in eodem monaſterio s.Victoris,vbi electus in Rectorem Generalem D. Galdinus de Comitibus Bardi Placentinus,additiq; Viſitatores D. Leo de Carate Mediolanenſis, & D. Petrus de Rido Patauinus. Hoc autẽ anno inchoata eſt reformatio inſignis monaſterij ſanctæ Mariæ in Portu apud Rauennam. de cuius antiquitate, ac dignitate quoniam lib.ſuperiori cap.21. & 47.plura tradidimus,nunc de ſola reformatione dicemus. Hoc monaſterium,quod erat caput præcipuæ congregationis, temporum difficultatibus, & armatorum excurſionibus multa damna grauiſſima non ſemel paſſum fuerat: verùm in profundum omnium malorum cecidiſſe viſum fuit tempore ſchiſmatis anno 1378.inchoati, quo nimirum commendatum fuit cuidam Angelo presbytero Cardinali s.Potentianæ, quem ob illius demerita Gregorius Duodecimus Cardinalatus titulo,& dignitate priuauit.hic namq; lucris ſeculi ſolùm deditus omnes illius ædes ruere permiſit, & Eccleſiam canonicis deſtitui,& monaſterij bona vel alienauit, vel oppignerauit: tandemq; inſtante D. Obizone Rauennæ Domino, ſub Innocentio Octauo monaſterium in manibus Pontificis ſpontè reſignauit, quod Pontifex Petro Mini de Bagnacauallo canonico regulari cõtulit, vt multipliciter in ſpiritualibus,& temporalibus collapſum reſtitueret, & illius bona, iuraq; tueretur. qui licet multa ſpopondiſſet, ſiue impotentia,quòd omnia ferè bona monaſterij vel eſſent oppignorata, vel aquarum colluuionibus ſuffocata,ſiue incuria, & ignauia, res monaſterij ſemper in peius vergere permiſit, adeout numerus canonicorum ad vnum Priorem,& ſocium redigeretur.quod cernentes Ciues Rauennatenſes, ac in primis ipſe Dominus Obizo, primò quidem ſuaſerunt eidem Priori, canonicos Frigdionarios optimè tunc apud omnes audientes, ad monaſterium reformandum vocare, quod & præſtitit. mox vt reformatio perpetuæ firmitatis robur obtineret, tam ipſe Prior, quàm præfatus dominus Obizo per Martinum Quintum illam confirmari ſupplices petierunt, nec mora obtinuerunt, acceptis literis Apoſtolicis Ariminenſi Epiſcopo directis, per quas totius reformationis ſummam

II. Decimus Monaſt.

Digitized by Google

ſummam illi committebat. quarum vigore dictus Epiſcopus ann. 1420. Rauennam profectus, monaſterium viſitauit, & reformauit, & de prædictis publicum inſtrumentum confici mandauit, cuius exemplum hoc eſt.

III. *IN Chriſti nomine Amen. Anno ab eiuſdem Natiuitate 1420. indict. 13. tempore S. in Chriſto Patris, & D.N.D. Martini diuina prouidentia Papæ V. & die 20. menſis Iulij. Vniuerſis, & ſingulis præſens publicum inſtrumentum inſpecturis pateat euidenter, quòd R. in Chriſto P. & D.D. Hieronymus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Ariminenſis, in hac parte Commiſſarius, & executor Apoſtolicus, receptis cũ debita reuerẽtia literis ſedis Apoſtolicæ, & S.D.N. prælibati bulla plumbea ad cordulam canapis more Romanæ Curiæ munitis, illiſq; & earum tenore viſis, inſpectis, lectis, & diligenter conſideratis, quarum tenor, & continentia ſubſequuntur. Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Ven. Fr. Hieronymo Ariminenſi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Inter curas multiplices &c. Statim cum Comitiua ſua ad Ciuitatẽ ſe tranſtulit, & ibidem facta pernoctatione in domibus mag. D. Opizonis de Polẽta, in ipſa Ciuitate pro S.R.E. Vicarij, ſequenti die ad monaſterium in Portu præfatũ diſtans ab ipſa ciuitate per tria milliaria, pro exequendis literis antedictis, acceſſit. quem mag. D. Iſabeta eiuſdem mag. D. conſors, ipſo tunc ob neceſſariam cauſam abſente, magnificuſq; vnigenitus eius Oſtaſius de Polenta, ac mag. vir Iacobus quondam mag. militis D. Aluuisij de Caſalibus de Cortonio, nec non mag. D. Sopor, & filia eiuſdem D. cum Comitiua eorum, ac Ciuiũ multitudine copioſa, deuotè ad intereſſendum executioni ipſarum literarum, & dicti monaſterij reformationi ſecuti ſunt. cui quidem D. Epiſcopo, & executori Ven. P. Fr. Petrus de Rauenna dicti monaſterij Prior cũ Cruce in manu, & cum monachis infraſcriptis obuiam veniens, cantando: Eacè Sacerdos magnus, & eundem D. Epiſcopum, & executorem ad viſitationem, & reformationem dicti monaſterij cum reuerentia magna recepit. qui D. Epiſcopus, & executor deoſculata flexis genibus Cruce prædicta, cum prænominatis omnibus introiuit Eccleſiam, & cantata per ipſum D. Epiſcopum antiphona: Aue Regina Cœlorum &c. & oratione Beatæ Virginis Mariæ, videlicet, Concede nos famulos tuos &c. cantataq; per infraſcriptũ D. Galdinum ſolemniter miſſa, cauſam ſui acceſſus in conſpectu omnium præfatorum publicè ſignificans, & exponens, literas antedictas patenter alta voce legi fecit per me Orſicinum notarium infraſcriptum. deinde ipſis literis per eundem D. Epiſcopum, & executorem vulgariter expoſitis ad intelligentiam plenã aſtantium quorumcunq; ipſam viſitationem, & reformationem in nomine ſanctæ, & indiuidua Trinitatis, & intemeratæ Virginis inchoauit. & videns, & conſiderans monaſterium in Portu præfatum, & eius domos, & ædificia quaſi totaliter ruinata, & collapſa, à cultuq; diuino penitus deſtituta, & tanquam loca deſerta ad reductum, & ſtabulum animalium conuerſa, & redacta, & maxima reformatione, canonicorumq; copia, & ſubuentione neceſſaria indigere: & comperto, eius poſſeſſiones, & prædia inculta, & penitus derelicta, & auditis, et intellectis ſub ſtricto examine ciuibus antedictis inferius nominatis, ac teſtimonio eorum, deſiderioq; comprehenſa de ipſius monaſterij reformatione, et reparatione, videns, ac manifeſtè cognoſcens præſentem reformationem, et omnia in præſenti proceſſu contenta profutura eſſe, et accommoda ipſi monaſterio in portu. primo et ante omnia ipſum monaſterium reformando, et ipſi de canonicis prouidendo, cum vnicus tantum repertus fuerit cum ipſo Priore oppreſſus ſenio, et debilitate grauatus, canonicos infra nominatos regulæ beati Auguſtini, et congregationis, et Religionis monaſterij ſanctæ Mariæ de Friſonaria præfati, præſentes, et coram præfato Domino Epiſcopo Commiſſario, et executore prædicto ante altare flexis genibus deuotè, et humiliter exiſtentes in ipſo monaſterio, et ipſius monaſterij in portu, autoritate Apoſtolica præfata conſtituit, ac etiam deputauit, fulciens eos autoritate præfata, omnibus priuilegijs, quibus vti, et gaudere poſſent pro eis, et quibuslibet in dicto monaſterio de Portu Domino pro tempore ſeruientes, ac ſi in dicto monaſterio de Friſonaria ſub huiuſmodi remanerent obſeruantia. Decernens inſuper eadem autoritate debere deinceps obſeruari in dicto monaſterio in Portu futuris temporibus vniuerſa, et ſingula, ritus, mores, obſeruantias, conſuetudines, ordinationes, et ſtatuta in dicto monaſterio de Friſonaria pro ſtatu monaſtico hactenus vigere ſolita. ſtatuens præterea, et ordinans autoritate præfata, quod poſtquam ipſe Prior ab ipſo Domino Epiſcopo, et executore exhortatus, propter eius debilitatem et ſenium, inductuſq; plaries ad cedendum Prioratui pro bono, et vtilitate dicti monaſterij, et nequaquam cedere volens, penituſq; recuſans, poſtquam dicto monaſterio in Portu præſidere deſierit, et tunc ex eis, qui primum illi per annum præfuerit, dicti monaſterij in Portu bonorum regimini, et adminiſtrationi in manibus Conuentus ipſius monaſterij, omni exceptione, et contradictione ſublata cedere, et renuntiare liberè debeat, et ſit aſtrictus, et ab huiuſmodi regimine ibidem, et adminiſtratione eo ipſo abſolutus penitus habeatur. liceatque Conuentui monaſterij in Portu huiuſmodi ad electionem alterius inibi procedere, ſeruatis aliàs dicti monaſterij de Friſonaria ſtatutis, et priuilegijs memoratis, et conſpiciens, ac conſiderans præfatus Dominus Epiſcopus, et executor, dictum fratrem Petrum priorem præfatum infirmitate grauatum, ſenioque confractum, et ſe benè (vt decet) veriſimiliter habere poſſe nequaquam, et vtiliter circa curam, regimen, et gubernationem monaſterij in Portu præfati, foreque neceſſarium ſuper hoc prouidere ad ipſius monaſterij, et Conuentus eiuſdem maiorem vtilitatem, et commodum, aduertenſque circunſpectionem, diſcretionem, et prudentiam venerabilis viri Domini Galdini infraſcripti, vnius ex præfatis, et infraſcriptis canonicis in ipſo monaſterio conſtitutis, eundem D. Galdinum præſentem, et deuotè de conſenſu,*

 & placito

Digitized by Google

& placito infrascriptorum aliorum suorum confratrũ, ac humiliter acceptantem, eidem Priori volenti, & liberè consentienti dedit autoritate præfata, & constituit coadiutorem cum plenaria potestate regendi, gubernandi, & administrandi dictum monasterium, & eius bona spiritualiter, & temporaliter, prout sibi videbitur expedire, tamen semper de cõsensu, & cõscientia Prioris eiusdem. quæ quidem omnia, & singula sic acta, gesta, & executa mandauit idem D. Episcopus, & executor per præfatos Priorem, & canonicos sub indignatione Sedis Apostolicæ inuiolabiliter obseruari, reseruans sibi semper in prædictis, & circa prædicta, ac alia omnia, quæ conspexerit, ad correctionem, & reformationem dicti monasterij in Portu, & conuentus eiusdem fore utilia, necessaria, seu quomodolibet opportuna, autoritatem, & potestatem sibi ab Apostolica sede concessas, & quibus virtute literarum præfatarũ uti posset quomodolibet in præfatis. Demum D. Prior in sede ante altare collocatus prædictos, & infrascriptos canonicos, ut supra in dicto monasterio constitutos ad pacis osculum, tanquam dicti monasterij canonicos deuotè recepit, & ipsi genuflexi eundem reuerenter recognouerunt, & humiliter in Priorem cantantes alta voce: Te Deum laudamus, &c. De quibus omnibus sic ut supra gestis, & executis, idē D. Episc. & executor fieri mãdauit per me not. infrascr. publicũ instrumẽtũ, suiq; Põtificalis sigilli munimine roborari. quorũ quidẽ canonicorum, ut supra constitutorum nomina sunt hæc, videlicet D. Galdinus de Bardis, D. Gulielmus de Papia D. Nicolaus de Alemannia, D. Antonius de Florentia, D. Ioannes de Brabantia, D. Bartholomæus de Crema, D. Iacobus de Venetijs, D. Paulinus de Vicentia, D. Leonardus de Bardis, D. Andreas de Venetijs, D. Nicolinus de Papia, D. Antonius de s. Archangelo, Frater Lucas de Alemannia Conuersus, & frater Antonius Conuersus de Venetijs.

Acta, & celebrata fuerunt hæc in monasterio in Portu prælibato Rauennatensis Diœcesis, ante præsentiam prædictorum mag. Dominorum, & virorum prænominatorum ibidem astantium. Præsentibus egregijs illustribus Doctoribus D. Pacino de fracta, & D. Seuero de muratoribus, Magistro Paulo medico, Magistro Bonfilio grammaticæ professore, D. Bartholomæo de Parma, Antonio de Balbis, Alberto Gerundini, & aliorum complurium ciuium Rauennatensiũ multitudine copiosa: necnon Ven. viris D. D. Antonio de Barulo canonico Ariminensi, fratre Gregorio de R.... Ordinis Curiæ Ariminen. & Gosuino Henrici Theutonico eiusdẽ D. Episcopi familiari, ac alijs testibus ad hæc vocatis, habitis, & rogatis. Et ego Orscinus filius quõdã Magistri Iacobi de Cesena, ciuis Ariminensis, publicus Apostolica, & Imperiali autoritate notarius, & Iudex Ordinarius, & nunc notarius, & officialis præfati D. Episcopi, & eius Curiæ Episcopalis Ariminensis, necnon ad hæc notanda, & scribenda ab eodem D. Episcopo, & executore specialiter assumptus, & deputatus præmissis omnibus, & singulis dum sic, ut præmittitur, agerentur, & fierent, interfui, eaq; rogatus scribere, scripsi, & publicani, signumq; meum consuetum apposui, & in maiorem fidem, & testimonium præmissorum, hoc instrumentũ de prædicti D. Episcopi, & executoris mãdato, sigilli põtificalis eiusdẽ appensione, ac munimine roboraui.

Meminit eiusdem reformationis eruditissimus Hieronymus de Rubeis in Historijs Rauennatensibus lib. 7. sub anno 1419. ita scribens: *Canonici q; Lateranenses, quorum ab ipsis Apostolis ductum initium ferunt, à* Diuo *q; Augustino Hipponensi Episcopo instauratum, deinde à Petro Peccatore in Portuensi cœnobio ad* Rauennatem, *cum ferè interijsset, elatum, & absolutum uti memorauimus, Rauennam se ad cœnobium illud Portuense contulere. Ad eam autem diem quorundam fidei cõmendatum, pestilentia, bellis, aquarum eluuionibus eò deuenerat, vix vt duo ibi viuere canonici possent: itaq; Rauennatibus enixè à Martino V. Summo Pontifice postulantibus, vt tantum cœnobiũ vetustate, & virorum præstantissimorum habitatione clarissimum restitui, ac conformari iuberet. Ariminensi Pontifex Episcopo mandauit, vt è Frisonario cœnobio huc adduceret canonicos, quod et factum est, primusq; præfectus Prior fuit* Galdinus Bardus Placentinus, *cũ eodem anno in Comitijs eius Ordinis* Venetijs *habitis præfecturam, etiam* Generalem *iniuisset. fuit autem is annus ab ortu Christi 1420.*

IV. LIcet verò ex illo tempore disciplina canonica in Portuensi cœnobio, cum totius populi Rauennatensis ingenti lætitia refloruisset, canonici nihilominus inibi degentes summam omnium temporalium bonorum inopiam sustinebant, quòd, vt dictum est, omnia monasterij bona oppignorata essent, vel alienata, vel aquis præfocata. sed nihil eis defuit, quia Deum timebant, eodem in primis Rauennæ Domino cuncta necessaria illis conferente copiosè, donec monasterij bona recuperarentur. quibus recuperandis Ven. P. Domnus Galdinus Prior sedulus incumbebat: nam illius potissimum labore, ac diligentia quatuor monasterij Prioratus, videlicet sancti Bartholomæi propè Mantuam, sanctæ Margaritæ in agro Ferrariensi, sanctæ Mariæ de Stradella propè Faentiã, & s. Augustini in agro Foroliuiensi sunt nobis restituti. Demum hic Ven. P. verè fidelis, & prudens supra familiam Domini constitutus, intra paucos annos monasterij redditus taliter auxit, vt ex illis triginta canonici præter famulos conuenienter ali possent. quo cum deuentũ esset, anno 1438. grassante in illis partibus epidimia, multi ex canonicis sunt consumpti. reliquos Nicolaus Picininus Rauennam obsessurus, monasterium occupando, & militibus complendo, & omnia illius bona diripiendo fugauit. quam ob causam ne malum capitis in membra deriuaret, Eugenius Quartus eodem anno duos illius Prioratus conuentuales s. Mariæ Charitatis Venetiarum, & s. Bartholomæi propè Mantuam ab eodem monasterio perpetuo separauit. Ex quo Picinino cum suis militibus recedente, canonici ad illud reuersi, omnibus bonis expoliatum reperientes, ablata iterum restituunt, collapsa instaurant, & cœnobium in statum pristinum reponunt, cum ecce post annos circiter quadraginta Sixtus Quartus bello

Digitized by Google

bello contra Venetos, qui Rauennatensem ciuitatem sibi subdiderant, excitato, Cœnobiũ Portuense cum propinquo classensi, & cum omnibus illorum bonis Patriarchæ Antiocheno Laurentio nomine, qui erat nepos Pontificis commendauit, anno 1483. Calendis Ianuarij, licet rebus cum Venetis compositis, & prædicto Patriarcha post biennium defuncto, monasterium Portuense cum Prioratu sanctæ Crucis Cesennæ, qui illius erat membrum, omnibus mobilibus expoliatum iterum ad nostros redierit.

Dicto autem anno 1483. Illustrissima & Religiosissima fœmina Domina Lucretia de Malatestis Sigismundi filia, & Alberti Estensis conthoralis, Cœnobium Portuense bonorum suorum hæredem instituit, per quam institutionem multa prædia, quæ sunt in agro Ariminensi, prope castrum Sabinianum, in loco, qui dicitur Gualdum, monasterio accesserunt.

Anno verò 1495. præfectus fuit monasterio Venerab. Pater D. Matthæus Bossus Veronensis, qui vt erat vir sapiens, & prudentiæ singularis, cernens monasterium in aperto discrimine constitutum, rapinisq; pro libito expositum, fundum satis amplum in loco, vbi dicebatur Casa maior, intra Ciuitatem pro nouo Cœnobio exstruendo comparauit: vbi sequenti anno Ven. Pater Domnus Syluanus Mauraceno Patricius Venetus, cum esset loci Prior, noui monasterij prima fundamenta iecit, in die solemni S. Mariæ ad Niues. ad quod anno 1503. Ven. Pater D. Hieronymus Contarenus Prior cum toto canonicorum collegio ex veteri Cœnobio transmigrauit, & in eo sedes locauit: quod exinde maximum accepit incrementum, exstructa miræ pulchritudinis, & magnitudinis Ecclesia sub inuocatione sanctæ Mariæ in Portu, quæ ante triginta circiter annos fuit absoluta.

V. ISTud monasterium multis priuilegijs per Romanos Pontifices, & Imperatores fuit munitum. Priuilegia Pontificum ferè omnia continentur in lib. Indultorum nostræ Congregationis.

Primum. Paschalis II. datum anno 1115. incipit: *Desiderium*. firmat ordinem canonicum in monasterio institutum. prohibet discessum à claustro sine licentia post factam professionem. dat licentiã suscipiendi clericos, & laicos ingredi volentes. confirmat bona acquisita, & legitimè acquirenda.

Secundum. eiusdem Paschalis II. datum anno 1118. Pontificatus sui anno 18. incipit: *Ad hoc Apostolicæ*. confirmat bona acquisita, & acquirenda. dat facultatem recipiendi clericos, & laicos, ordinationes clericorum, & consecrationes, oleum, chrisma, eligendi sepulturam.

Tertium. Honorij II. datum anno 1125. incipit: *Ad hoc vniuersalis*. Suscipit canonicos cum monasterio, & omnibus illius bonis sub immediata tutela, & protectione Sedis Apostolicæ. confirmat bona acquisita, & imposterum acquirenda; liberat a grauaminibus extraordinarijs.

Quartum. Innocentij II. datum anno nono sui Pontificatus, videlicet anno 1139. incipit: *Iustis votis*. concordat cum priuilegio Alexandri IV. inferius ponendo.

Quintum. Cœlestini N. Datum Laterani 13. Calend. Maij Pontificatus sui anno primo. incipit: *Cum à nobis*. Prohibet, ne quis Priorem, vel Canonicos, aut ipsorum Ecclesiam audeat temeraria impietate molestare super his, quæ Ecclesiæ, aut illius obedientijs cuiusquam vltima voluntate relinquuntur. Prohibet ne decimæ possessionum ad mensam prædictorum canonicorum iustè pertinentes, alicuius insolentia perturbentur.

Sextum Adriani IV. datum anno 1155. incipit: *Commissæ*. concordat cum priuilegio Alexandri IV. infra reddendo.

Septimum. Alexandri N. Datum Laterani pridie Idus Februarij Pontificatus sui anno 3. dirigitur ad suffraganeos Ecclesiæ Rauennatensis, Abbates, Priores, Decanos, & alios Ecclesiarum Prælatos, quos arguit, quòd monasterium Portuense in illius personis, & bonis à nonnullis malefactoribus iniurijs affici, & molestari permittant: quos iubet ipsi monasterio, & canonicis patrocinio defensionis adesse, malefactores per censuras Ecclesiasticas compescendo.

Octauum. Cœlestini III. datum anno 1196. incipit: *Commissæ*. recenset bona monasterij, quæ confirmat. concordat cum priuilegio Alexãdri IV.

Nonum. eiusdem Innocentii datum anno 1207. incipit: *Exhibitæ*. dat facultatem fructus prædiorũ monasterij aliunde collectos Rauennam transferendi sine solutione alicuius grauaminis.

10. Innocentij IV. datum Lugduni 5. Idus Martij, Pontificatus sui anno 7. incipit: *Damna*. indulget, vt in Ecclesia Portuensi, vel membris eius canonici Portuenses cogi non possint ad alicuius receptionem, vel prouisionem alicuius pensionis, vel beneficij Ecclesiastici, per literas Apostolicas non facientes expressam mentionem huius priuilegij.

11. Innocentij IV. datum Lugduni 4. nonas Aprilis Pontificatus sui anno 5. incipit: *Petitionibus*. affirmat Ecclesiam Portuensem nullo medio ad Ecclesiam Romanam pertinere. dat facultatem reuocandi profugos ad claustra.

12. Eiusdem datum 16. Calend. Decembris anno 10. incipit: *Sacrosancta*. suscipit Ecclesiã cum omnibus bonis sub protectione S. Petri, & Sedis Apostolicæ.

13. Eiusdem datum Laterani anno 11. incipit: *Vt in dilectis*. concedit, vt ad recipiendum aliquem in canonicum in ecclesia, vel eius membris compelli non possint, neque ad prouidendum alicui de pensionibus, vel Prioratibus, vel beneficijs ad Ecclesiam Portuensem spectantibus, etiam per literas Apostolicas, non facientes mentionem huius indulti.

14. ALexandri IV. quod per extensum hic ponitur, videlicet: VI.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Di-

Digitized by Google

lectis fil. Priori sanctæ Mariæ in Portu Rauennatensi, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum. Commissæ nobis Apostolicæ Sedis nos hortatur autoritas, vt locis pijs eius auxilium deuotione debita implorantibus, tuitionis subsidium impendere debeamus: quia sicut iniusta petentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima, & iusta postulantium non est differenda petitio, eorum præsertim, qui cum honestate vitæ, & laudabilium morum compositione gaudent omnipotenti Deo deseruire. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam beatæ Mariæ in Portu Rauennatensi, in qua estis diuino obsequio mancipati, ad instar fœlicis mem. Innocentij, & Adriani prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sub beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & beati Augustini regulam in eadem Ecclesia constitutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus obseruetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu in alijs iustis modis, Deo propitio poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant: in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum, in quo præfata Ecclesia sita est, cum pertinentijs suis. quæcunque à quondam Sipone Abbate monasterij sancti Andreæ, & sanctæ Mariæ de Cereto ex partibus Istriæ per emphiteusim, ac etiam, quæ à Ceruiense, Cesenate, & Ariminensi Episcopis eidem Ecclesiæ rationabiliter concessa sunt. Aquæmolum verò cum sedimine, & adiacentijs suis extra portam sancti Laurentij Rauennatensis, vbi molendinum constructum est, & iuxta pontem, qui super aquam ante eandem portam fluentem consistere cernitur, in superiori, & exteriori parte eiusdem pontis, ad ius beati Petri pertinens, prædecessorum nostrorum vestigijs inhærentes, vobis concedimus, sub censu vnius denarij Lucensis monetæ, à vestra Ecclesia nobis, nostrisq; successoribus annualiter persoluendo. & quæcunque à bonæ mem. Gualtero quondam Rauennatensi Archiepiscopo Ecclesiæ vestræ diuinæ pietatis intuitu sunt collata, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagijs, & pascuis in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in vijs, & semitis, & in omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus suis. Liceat etiam vobis clericos è seculo fugientes ad conuersionem in Congregationem vestram suscipere, absque alicuius Episcopi, vel Præpositi contradictione, siue molestia: sed & laicos de quibuscunque parochijs vestræ societati, ac disciplinæ ad conuersionem per vos ipsos adiungi, nisi forte aliquibus legalibus conditionibus censeantur obnoxij, nullus Episcopus vel Præpositus vobis interdicere audeat: Nulliq; fratrum liceat post factam apud vos professionem de claustro, vel de domo vestra discedere aliqua occasione, sine Prioris Ecclesiæ vestræ, aut absque communi licentia. Quod si quis ex laicis, vel clericis professis de claustro, vel de domo vestra discesserit, & commonitus, redire contempserit, Priori Ecclesiæ ipsius, qui pro tempore fuerit, ex Apostolica autoritate sit facultas eiusmodi à suis officijs suspendere, & excommunicare. Suspensum verò, siue interdictum, vel excommunicatum nullus Episcoporum, Abbatumue suscipere, vel retinere præsumat. Quæ omnia autoritate Apostolica cõcedimus, quandiu apud vos Canonici Ordinis tenor Domino præstante vigueriit. Præterea clericorum tonsuram in vestro loco regulariter per professionem volentium viuere, nostra concessione vobis facere liceat. Porrò clericorum vestrorum ordinationes, à quo malueritis Catholico Episcopo, suscipiendi licentiam habeatis, si quando Rauenna Episcopum non habuerit, vel si is, qui in ea fuerit, constiterit, non esse Catholicum. Sanè fructuum vestrorum, quos vbilibet vestris laboribus, sumptibusq; colligitis, nullus Episcoporum, vel Episcopalium ministrorum decimas à vobis exigere audeat. Sepulturasq; sacrorum locorum vestrorum liberas omnino decernimus esse, vt eorum qui se illic sepeliri deliberauerint, deuotioni, & extremæ voluntati, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publicè vsurarij, nullus obsistat: Salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora sumuntur. Ad hæc addentes statuimus, & ordinamus autoritate præsentis priuilegij, vt præfata Ecclesia vestra, cum omnibus vbilibet constitutis, ad se pertinentibus, ab omni sit extraordinaria factione immunis, vt videlicet si quando Archiepiscopum Rauennatensem, vel alium quemlibet Episcopum, in cuius parochia aliquam Ecclesiam, vel possessionem habetis, vel decedente Archiepiscopo, clericos, vel laicos eiusdem Ecclesiæ ad Romanum Pontificem, vel Imperatorem, cuiuslibet rei gratia, proficisci contigerit, nullam vobis exactionem in argento, aut in equitaturis, aut aliquibus alijs stipendijs de eiusdem Ecclesiæ rebus facere audeant, seu ibidem hospitando aliquod vnquam grauamen inferre. Præterea si ingruente bello ciues Rauennati, vel aliarum Ciuitatum, vel locorum hominum pro militibus, vel pro munienda Ciuitate, vel Castro collectam fecerint, iam dictam Ecclesiam vestram ab omni exactione nihilominus immunem esse præcipimus. Deseruiemus ergo, vt nulli omnino hominum liceat, præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare: sed ea omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, omnimodis vsibus profutura. Salua Sedis Apostolicæ autoritate. Si qua igitur imposterum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ constitutionis paginã sciens, contra eam venire tentauerit, secundò, tertiouè commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis, honorisq; sui dignitate careat, reamq; se diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus sit pax Domini

mini Iesu Christi quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Neapoli Calendis Iulij 1255.

15. Vrbani IV. datum anno 1262. incipit: *Commisse*. Concordat cum priuilegio Alexandri, maximè in facultate collata Priori tonsurandi clericos in illorum monasterio profiteri volentes. Erat enim mos in eodem monasterio, nullum canonicum ad professionem admittendi, nisi prius per primam tonsuram clericatui initiatum, quod habetur etiam in antiquis monasterij constitutionibus.

16. Clementis V. datum Idibus Aprilis Pontificatus sui anno quarto. incipit: *Solet annuere*. Confirmat omnia priuilegia, immunitates, exemptiones, indulgentias, & libertates ab exactoribus secularibus, obtentas.

Adsunt etiam alia priuilegia Imperatorum Othonis IV. Friderici II. Henrici IV. & Lotharij III. quibus monasterium cum omnibus illius membris, iuribus, & bonis sub tutela Imperatoriæ maiestatis suscipiunt, quæ forent hic ex integro exscribenda, nisi breuitati consuleremus.

VIII. ISTud Cœnobium multorum virorum sanctitate, & eruditione clarissimorum domicilium & seminarium extitit. ex quibus fuerunt Ven. Petrus de Honestis monasterii Prior, & reformator, cuius opera sunt constitutiones per Paschalem II. probatæ, cuius sanctitatem vitæ exitus monstrauit, vt lib. superiori tradidimus. item B. Vbaldus Episcopus Eugubinus in album Sanctorum relatus. Item beatus Aldobrandus Forosempronienſium Episcopus, qui pro Beato colitur, cum officio de proprio. Et post reformationem Frigdionariam D. Vitalis Rauennas, singularis vir probitatis, & disciplinæ canonicæ reparator strenuus, qui multis officiis egregiè functus, magno sui desiderio relicto ad Dominum migrauit, plenus dierum, & bonorum operum anno 1566. Item D. Celsus Mazinius Philosophus acutissimus, qui multa egregiè scripsit, & à Clemente VIII. Alexani Episcopus creatus, cum illam Ecclesiam aliquot annis laudabiliter rexisset, illãq; sacris vestibus, & fabricis non parum locupletasset, in Domino quieuit anno 1620. Item D. Hercules de Monaldinis concionator celeberrimus, qui per annos 40. in præcipuis Italiæ ciuitatibus verbum Dei in summa frequentia populorum prædicauit. Obiit Fauentię, dum Conciones Quadragesimales ad populum haberet, anno Domini 1608.

11. Monaster. Per idem tempus, nempe anno 1419. hortatore D. Carolo de Malatestis reformatum est à nostris monasterium S. Ioannis de Cereto prope Castrum S. Archangeli Comitatus Ariminensis, quod vulgo dicebatur Canonica, eratq; antiquum monasteriũ canonicorum, sicut patet ex quodam priuilegio Martini V. dato Florentiæ anno 2. sui Pontificatus. incipit: *Licet graue*. quod seruatur in monasterio S. Marini de Arimino. Tenuerunt autem illud nostri Lateranenses seu Frigdionarii aliquot annis, vt colligitur ex alio priuilegio Martini V. dato anno 1421. quod incipit: *Sollicitudinis Pastoralis*. postea illud dimiserunt, quia regularis disciplina, & numerus conueniens canonicorum in eo teneri non posset: quam etiam ob causam alia plura sunt dimissa, de quibus in actis capitularibus mentio habetur. istius autem fit mentio in actis Capituli 1420. quod tandem anno 1478. canonicis S. Saluatoris Bononiensis fuit vnitum.

Caput decimumseptimum.

De reformatione Monasteriorum S. Bartholomæi apud Mantuam, & S. Iacobi Celleuolanæ Diœcesis Comaclensis, & S. Lazari Ariminensis, & fundatione monasteriorum S. Lazari, & S. Ioannis Baptistæ Ferrariæ.

ANno 1420. coactum fuit Generale Capitulum Venetijs in monasterio Charitatis, vbi renunciatus fuit Rector Generalis R. P. D. Galdinus Placentinus, additis Visitatoribus D. Bassiano Mediolanensi, & D. Gulielmo Placentino, qui fuerat Præpositus S. Saluatoris Brixiæ ante reformationem, & cum toto Conuentu in nostram Societatem transiuerat, qui postea vocatus est D. Paschasius. I.

Anno 1421. Patres nostri Generalem Synodum collegerunt Rauennæ in monasterio Portuensi, in qua Ven. P. Dominum Gulielmum de Placentia, S. Saluatoris Brixiæ antea Præpositum, vt præmisimus, Rectorem Generalẽ elegerunt. eidemq; duos socios Visitatores adiunxerunt, D. Galdinum de Placentia, & D. Petrum Ridum de Padua. Multa in iis Comitiis pro forma regiminis totius Congregationis, & conseruando disciplinæ canonicæ vigore sunt decreta, quæ paucis immutatis, vel sublatis, vel additis, vsque ad nostra fere tempora inuiolabiliter sunt custodita, quibus vt robur perpetuæ firmitatis accederet, sequens diploma Pontificium à Martino V. receperunt, videlicet *Martinus Episcopus seruus seruorum Dei &c.* Reliquum in Bullario nuper edito.

Circa quod priuilegium aduertas primò figmentum esse, quod à nonnullis asseritur Martinum V. reliquias canonici ordinis ex alto ruentis primum, in vnum collegisse, ac compegisse: licet enim decem, vel vndecim dicti ordinis monasteria inuicem vnita, & Frigdionariorum nuncupata pro maiori vnionis firmitate nouo decreto, vnum corpus, & vnã Congregationem esse voluerit, non obstante, quod illorum canonici diuersorum monasteriorum professi existerent, non tamen canonicos Italicos ille primus vniuit, sed vnitos priuilegio muniuit, quod ex lectione priuilegii satis liquet sine alia probatione. Sed neque omnes canonici ordinis in Italia

reliquiæ

Digitized by Google

reliquiæ per huiusmodi priuilegium sunt ad inuicē vnitæ: nam pleraque supererant Collegia canonicorum, necdum vnita, quæ postea successu temporis in Frigdionariorum societatem iuerunt, vt ex dicendis patebit.

Aduerte secundò falsum omnino esse, quod quidam aiunt, ante datum hoc priuilegium nullum Congregationis Frigdionariæ titulū extitisse, Martinumq; Pontificem primum decem monasteria canonicorum inuicem compacta Congregationē Frigdionariam vocari præcepisse, cum ex lectione priuilegij contrarium habeas, videlicet Martinum V. canonicis Frigdionarijs nullum titulum indidisse, verùm è contrario dicere, canonicos, de quibus in priuilegio loquitur, Frigdionarios vulgariter, siue de Frigdionaria fuisse nuncupatos.

Aduerte tertiò contra quosdam sciolos, nec propria scientes, nec aliena intelligentes, hoc non fuisse primum priuilegium per Romanos Pontifices Congregationi canonicorum Frigdionariorum tributum, cum in eodem priuilegio aliorum eidem Congregationi per Sedem Apostolicam indultorū, semel, ac iterum expressa mentio habeatur, primò illis verbis: *iuxta formam de eorundem electione, & confirmatione Rectoris dictis eorum monasterijs alias à Sede Apostolica concessam.* Secundò cum subdit: *Officium verò eiusmodi Rectoris vel Conseruatoris etc. elapso anno ab eorum creatione ipso facto expiret, secundum formam in eorum priuilegijs contentam, ac dictis eorum monasterijs, & locis ab Apostolica Sede concessis.* in hoc capitulo sic statutum lego: *Item statutum est, vt monasterium S. Andreæ de litore Venetiarum non acceptetur, ne multiplicatio monasteriorum pariat confusionem in societate.*

II. ANno 1422. Capitulum Generale Bononiæ in monasterio S. Ioannis in monte. Rector Generalis R. P. D. Petrus de Rido Patauinus; Visitatores D. Leo Mediolanensis, & D. Paulus Cremonensis. In hoc Capitulo D. Franciscus Capello antiquus Prior monasterij Charitatis, & perpetuus dictum prioratum in manibus Rectoris Generalis, & totius Capituli sponte resignauit, quem Capitulum in Priorem annualem iuxta formam Congregationis, iterum elegit. In hoc capitulo decretum, & præceptum fuit, vt canonici nostri in omnibus Ecclesijs, cum diuina celebrarentur, portarent almutias, quæ in sacristia seruari debebant.

Anno 1423. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Patauinus. Visitatores D. Galdinus Placentinus. & D. Petrus Saluideus Patauinus.

Anno 1424. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Patauinus. Visitatores D. Gulielmus Placentinus, & D. Petrus Saluideus Patauinus. In hoc capitulo lectæ sunt literæ Magnifici D. Caroli de Malatestis, qui rogabat Patres accipere monasterium S. Lazari prope Ariminum.

Hoc anno monasterium S. Bartholomæi prope Mantuam, quod erat membrum monasterij, & Congregationis Portuensis à Commendatarijs oppignoratum, diligentia R. P. D. Galdini de Placentia per nostros fuit recuperatum, adiuuante potissimum præfato D. Opizone Polentano Domino Rauennæ, qui pro illo & pro cæteris Portuensis cœnobij prioratibus, & prædijs à creditoribus redimendis, quà suum fauorem interponebat, quà pro canonicis fideiubebat. In eodem verò monasterio statim octo canonici sub regimine Prioris annualis iuxta consuetudinem, & leges Congregationis fuerunt constituti, quorum laudabilis, & sanctæ conuersationis fama excitati Mantuani, pluribus illud bonis temporalibus ditauerunt, & in meliorem formam successu temporis refecerunt. habuit autem benefactorem insignem D. Iacobum de Strocijs; cuius potissimum largitione in fabricis fuit reparatum. Quod anno Domini 1438. Cœnobio Portuensi ab exercitu Philippi Mediolanensium Ducis occupato, per Eugenium IV. ab ipso monasterio Portuensi est dismembratum, & ab omni subiectione, & obligatione ad illud perpetuò solutum, & tandem anno 1566. per Pium V. Abbatiali dignitate decoratum. 12. Monasterr.

Habuit virum insignem D. Gregorium de Comaninis Mantuanum, & Abbatem tum in dicto monasterio, tum in altero S. Viti eiusdem Ciuitatis; qui multa versibus, & soluta oratione scripsit eleganter, quibus suum ingenium posteris est testatus. Abbas S. Bartholomæi subiectum habet præcipuum collegium canonissarum S. Mariæ vulgò de Cantelma nuncupatum intra ciuitatem nostræ Congregationis.

III. EOdem quoque tempore Frigdionarij aliud canonicorum regularium collegium vetustissimum, sed sua vetustate incuruatum, & pene dirutum aliqualiter restituerunt: illud autem fuit antiquum monasterium S. Iacobi Celleuolanæ in nemoribus Comitatus Comaclensis, prope fines Rauennatum, de cuius vetustate, ac dignitate lib. superiori cap. 21. & 54. nonnulla scripsi. Fuerat enim id collegium olim celeberrimum, & congregationis trium, vel quatuor collegiorū caput: Verùm quod progressu temporum, & loci conditione paulatim desertum, & in ædificijs adeo collapsum, vt nullus in eo canonicus resideret, sed nec residere posset; erat enim locus nemorosus, aquarum eluuionibus, & paludibus, & aëre corrupto inaccessibilis effectus. tenebat tamen prioratum vir Venerabilis, & pius ex ordine canonicorum regularium Blasius de Nouellis, ciuis Ferrarensis, Decretorum Doctor, qui vt erat professione, & habitu, sed in primis animo religiosus, & in veritate Deum timens, de canonica disciplina in illo restituenda non semel, nec segniter cogitabat: sed à proposito tum fabricæ totalis ruinæ, tum aquarum eluuiones, & aëris insalubritas omnino deterrebant. difficultatem augebat, quod nullum alium locum id monasterium habebat in ciuitatibus, aut etiam in comitatibus Ferrariæ, vel Comaclij, vbi seipsum cum suis canonicis colligeret. Verùm illius bonæ voluntati Deus tandem occurrit, 13. Monaster.

Digitized by Google

currit, comperta enim fama canonicorum Frigdionariorum, de dicto monasterio illis tradendo, vt per eos reformaretur, secum cœpit impensiùs cogitare, consilioq; cum Nicolao Estensi Ferrariæ Marchione communicato, illum propositi sui adiutorem, quin & patronum, & promotorem habuit apud Sedem Apostolicam: nam illius precibus literę vnionis ab Illustrissimo D. Gabriele Gondulmerio Bononiæ de latere Legato sunt impetratæ, quas dedit eodem anno 1424. die vltima Februarij, adiecta in eisdem literis conditione, vt quandoquidem locus Celleuolanæ ob causas narratas inhabitabilis fuerat effectus, ipsi Frigdionarij prope, vel intra ciuitatem Ferrariæ monasterium aliud erigerent, sub eodem titulo S. Iacobi Celleuolanæ, quod cum antiquo S. Iacobi diœcesis Comaclensis vnum, & idem esset, & per vnum, & eundem Priorem regeretur. Notanda etiam in literis illa verba: *Non obstante aliqua differentia eius, quæ non est de substantia ordinis, in forma vestium, & colore vltra habitum, & rochetum: cum sitis eiusdem regulæ, & ordinis vos prædicti canonici, scilicet Frigdionarij, & Prior antedictus, ipsum locum, & Prioratum in melius commutando, ac de vobis canonicis prædictæ Congregationis reformando, vnimus, annectimus, & incorporamus &c.* Ex quibus habes primò, ipsum Ven. Patrem D. Blasium Priorem fuisse verum canonicum regularem Ordinis S. Augustini professum, non Commendatarium. Secundò, antiquos S. Iacobi canonicos, & Frigdionarios reformatos essentialiter vnius, & eiusdem habitus, Ordinis, & Regulæ fuisse. Tertiò antiquos S. Iacobi canonicos in colore, vel forma vestimentorum, excepto rochetto, fuisse à Frigdionarijs aliqualiter diuersos. cuius autem coloris, aut formæ essent, diuinare non possum. hoc certum, quòd ad colorem attinet, vel totaliter nigrum, vel album, vel griseum, aut violaceum extitisse, ex constitutionibus Benedicti XII. in cap. de Forma & honestate habitus &c. Obtulerat anno superiori prædictus D. Marchio Ferrariensis nostræ Congregationi monasterium S. Iuliani; missusq; ad illud D. Thadæus Papiensis, vt colligitur ex actis Capituli Generalis anni 1423.

IV. PORro ad nouum monasterium erigendum locũ apprimè idoneum obtinuerunt in Ferrariæ suburbijs, qui erat Xenodochium leprosorum S. Lazari nuncupatum, eodem Illustrissimo Nicolao Ferrariæ Principe, ac loci Patrono cedente, & pro canonicis apud Sedem Apostolicam agente, acceptis literis ab eodem Cardinali Legato, datis Bononiæ die 17. mensis Aprilis eiusdem anni 1424. Quæ omnia Martinus V. sequenti diplomate Pontificio sic firmauit.

Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili fratri Antonio Episcopo Portuensi, salutem, & Apostolicam benedictionem. Regimini vniuersalis Ecclesiæ, quanquam immeriti, disponente Domino præsidentes, curis peruigilibus assiduis, vt iuxta creditæ nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet, præsertim sub regulari obseruantia studio vacantium piæ vitæ, in quorum vtique prosperitate reficimur, iugi, quantum nobis ex alto concessum fuit, studio solicitudinis intendamus, & ijs, quæ pro diuini cultus, necnon Religionis incremento prouidè facta cõperimus, vt illibata persistant, libenter, cum à nobis petitur, Apostolici volumus adijci muneris firmitatẽ. Sanè pro parte dilectorum filiorum Rectoris maioris, & Capituli Generalis Ordinis S. Augustini de Congregatione B. Mariæ de Frisionaria Lucanen. Diœcesis nuncupatorũ nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd olim dilectus filius noster Gabriel tituli S. Clementis presbyter Cardinalis, tunc in ciuitate nostra Bononiensi, & nonnullis alijs partibus Apostolicæ Sedis Legatus, attentè considerans, quòd Prioratus S. Iacobi Celleuolanæ, dicti ordinis Comaclen. diœcesis, infra easdem partes consistens, in suis structuris, ac adificijs collapsus, & religionis cultu destitutus existeret, illum qui Conuentualis actu non est, & ab aliquo monasterio, seu alio regulari loco non dependet, cuiq; cura non imminet animarum &c. Dilecto filio Blasio ipsius Priore id petente, ad regularem dictæ Congregationis obseruantiam, autoritate legationis huiusmodi reduxit, & præfatæ Congregationis curæ quoque præfati Rectoris secundum priuilegia, & consuetudines Congregationis subiecit eisdem, & subsequenter cum in Prioratu prædicto, vtpote à ciuitate nostra Ferrariensi per triginta partium illarum milliaria, in nemoribus, & locis inhabitabilibus consistente, canonici Congregationis huiusmodi commodè residere non possent, nec aliquem aptum in districtu Ferrariensi pro eorum vsu, & habitatione locum haberent, ac dilectus filius nobilis vir Nicolaus Marchio Estensis, verus patronus Hospitalis Leprosorum S. Lazari prope muros eiusdem ciuitatis Ferrariensis apud Hospitale ipsum quoddam Oratorium, siue Ecclesiam habens, quod per laicos gubernari consueuit, & à triginta annis citra Leprosorum frequentia caruerit, ordinem, & obseruantiam præfatos institui summè desideraret, idem Cardinalis, & Rectoris, qui tunc erat ipsius Hospitalis, ad id accedente consensu, Hospitale præfatum, cuius centum, & quinquaginta, illius nomen penitus supprimendo, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis eidem Prioratui, cuius quingentorum florenorum auri fructus, redditus, & prouentus secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, pro vsu, & habitatione perpetuis Prioratus, & nonnullorum canonicorum Ordinis, & Congregationis huiusmodi autoritate prædicta vniuit, annexit, & incorporauit, ita quod liceret canonicis ordinis, & Congregationis eorundem per se, vel alium, seu alios loci, Hospitalis, iuriumq;, & pertinentiarũ prædictorum corporalem possessionem liberè autoritate propria apprehendere, & perpetuò retinere, inibiq; monasterium ordinis, & Congregationis eorundem sub vocabulo dicti sancti Lazari Celleuolanæ construi, & ædificari facere per eos, iuxta ipsorum ordinis, & Congregationis priuilegia, immunitates, gratias, exemptiones, & statuta tenendum, regendum, atque gubernandum. Statuens, & ordinans insuper Cardinalis

prædi-

Digitized by Google

prædictus, quod dicta sancti Iacobi, & sancti Lazari Celleuolanæ monasteria in loco huiusmodi insimul annexa, vnumq; corpus censeantur, & ad eorum in spiritualibus, & temporalibus regimen, & gubernationẽ dumtaxat vnus annualis per huiusmodi Capitulum, iuxta eadem priuilegia, & statuta Prior deputetur. quodq; per Priorem, & canonicos, qui in huiusmodi construendo monasterio pro tempore residebunt, siue alios eorum nomine in suburbijs ciuitatis Ferrariensis eiusdem, vel alio, vbi commodius, habiliusq; fieri poterit, pro huiusmodi receptandis, & habendis leprosis aliud hospitale sub vocabulo eiusdem sancti Lazari construatur pariter, & ædificetur, prout in diuersis ipsius Cardinalis desuper confectis, eiusq; sigillo munitis literis dicitur plenius contineri. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dilectus filius Thadæus Bergomas canonicus ordinis, & Congregationis eorundem, in Priorem ipsius Prioratus per eosdem Rectorem, & Congregationem assumptus, siue deputatus vigore reductionis, concessionis, & subiectionis Prioratus, necnon vnionis, annexionis, & incorporationis prædictorum hospitalis huiusmodi possessionem apprehendens, illa ex tunc tenuerit, & possederit, prout tenet, & possidet pro vsu, & habitatione præmissis: & quia dilectus filius Thomas de Brusamolinis de Bagniacabalo, qui se gerit pro monasterij Priore S. Laurentij in Cæsaria extra muros Rauennatenses, per Priorem soliti gubernari dicti ordinis, contra iustitiam impediebat, & faciebat, quominus ipse Thadæus eundem Prioratum posset pacificè possidere, prædictus Thadæus causam, quam propterea contra dictum Thomam mouere intendebat, per nos tibi committi, & ad te citationem ad partes decerni obtinuerit, nondum forsitan executioni demandatam, pro parte dictorum Rectoris, Capituli, Thadæi, & canonicorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt reductioni, concessioni, subiectioni, suppressioni, vnioni, annexioni, & incorporationi prædictis, pro ipsorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adijcere, & alias eis in præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dictos ordinem, & obseruantiam sinceris prosequimur affectibus, certãq; de præmissis notitiam non habemus, huiusmodi supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si & postquam vocatis Thoma prædicto, & alijs, qui fuerint euocandi, tibi de reductione, concessione, subiectione, suppressione, vnione, annexione, & incorporatione præfatis legitimè, ac per euentum litis huiusmodi Thomæ prædicto nullum in dicto Prioratu, vel ad illum ius competere constiterit, reductionem, concessionem, subiectionem, suppressionem, vnionem, annexionem, & incorporationem prædictas, ac quæcunque inde secuta autoritate Apostolica approbes, & confirmes; supplendo omnes defectus, si qui forsitan interuenerint in eisdẽ, & ad semouendas, quæ plerunque, si duo ad inuicem longè non distantia loca simili vocabulo nuncuparentur, succedere possent nouitates, & errores, Rectori, Capitulo, & Canonicis præfatis, quod ipsi construendo monasterio prædicto quodcunque aliud, quo appellari debeat, vocabulum, siue nomen imponere possint, eadem autoritate concedas. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Volumus etiam, quòd ipsi Prior, & Fratres, qui in huiusmodi construendo monasterio pro tempore residebunt, aliud hospitale (vt præfertur) construi, ædificarique facere debeant, ac etiam teneantur. Datum Romæ apud Sanctos Apostolos 13. Calend. Ianuarij, Pontificatus nostri anno 10.

V. QVibus omnibus peractis, & per literas Apostolicas, vt præmissum roboratis, erectum est in eodem Leprosario suburbano perampli; & satis nobile Collegium canonicorum, sub inuocatione sanctorum Iacobi, & Lazari, constitutiq; in illo triginta canonici sub Priore annuali, D. Thadæo Bergomensi: nam Ven. ille Prior D. Blasius de Nouellis in prædicta reformatione omni iure, ac regimine dicti monasterij seipsum sponte, & liberè abdicauit, nulla pensione sibi reseruata. quin vt nostrorum obseruantias disceret, biennio cum illis mansit. postea cum duobus socijs in æde D. Hieronymi prope ciuitatem aliquot annos duxit, in magna spiritus humilitate, & paupertate, canonicis sancti Lazari victum illi per dies singulos mittentibus. tandem verò cum Eugenius IV. nostros Frigdionarios Lateranum reuexisset, illi eum secum adduxerunt, & in Lateranensi Basilica Pœnitentiarij constituerunt, quem idem Eugenius ob illius vitæ sanctitatem Adriæ Præsulem designauit. qui cum suam Ecclesiam aliquot annis sanctissimè rexisset, anno 1457. spiritum suo Creatori reddidit, in eodem monasterio sancti Lazari cum suis canonicis tumulatus.

Quo verò tempore monasterium S. Iacobi per Martinum V. nostræ Congregationi fuit vnitum, ac in eo D. Thadæus Bergomensis Prior institutus, quidã Frater Thomas de Brusamolinis de Bagniacaballo, Prior S. Laurentij in Cæsarea prope Rauennam, contra dictum D. Thadæum, & totam Congregationem litem excitauit, contendens monasterium S. Iacobi Celleuolanæ ad se, suosq; canonicos spectare, nec prius cõtentio finem habuit, donec ipsum quoque S. Laurentij cœnobiũ nostræ Congregationi fuit vnitum per Eugenium IV. vt suo loco dicemus.

Steterunt nostri in æde sanctorum Iacobi, & Lazari per annos circiter octoginta, nimirum vsque ad annum 1505. quo in noua Vrbis ampliatione, & munitione, loco intra Ferrariam accepto, ac in eo templo magnificẽtissimo sub inuocatione sancti Ioannis Præcursoris excitato cum monasterio, illuc canonicorum cõuentum transtulerunt, quod tamen templum anno 1570. terræ motu diuturno, & horribili, qui totam Ciuitatem concussit, labefactauit, & multas ædes spectabiles deiecit, soluta contignatione, disruptisq; ferreis repagulis crassissimis, & fortissimis, totum penè concidit, sola superstite calcidica maiori, cum capite, & brachijs, quam crucem vocamus; quæ nunc reformata pro Ecclesia satis ampla deseruit.

Anti-

Digitized by Google

Antiquo sancti Iacobi Cœnobio multa priuilegia indulserunt Romani Pontifices, præsertim Alexander III. Innocẽtius IV. & VI. Imperatores Otho IV, & V. quæ ad prolixitatem vitandam non refero, quibus monasterium sancti Ioannis Baptistæ, ad quod omnia illius bona sunt translata, nunc potitur, quod monasterium Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate ornauit.

Prædictum monasterium viros non paucos, sanctitate, & dignitate spectabiles, habuit. Ex quibus fuerunt quatuor Episcopi, videlicet D. Blasius de Nouellis, antiquus Prior Celleuolanæ, postea Pœnitentiarius Lateranensis, & tandem Adrianus Episcopus, D. Titus ex eadem familia nobili de Nouellis, quem Paulus II. inuitum, & omnes excusationes prætexentem, eidem Adriano Episcopatui præfecit, obijtq; anno 1471. D. Daniel de Arlunis, origine Cremonensis, qui pro Duce Borso in partibus Galliarum Legatione functus, post reditum Episcopus Foroliuiensis designatus, obijt Ferrariæ anno 1463. hi tres in Ecclesia sancti Lazari fuerunt tumulati, quorum memoria intra Ciuitatem translata in templo D. Ioannis Baptistæ ante aram maximam conspicitur. D. Desiderius Lilius vir multæ eruditionis, genere, & religione valdè nobilis, qui obijt in Campania Episcopus. D. Andreas Galeottus, ad quem Matthæus Bossus epistolam consolatoriam in obitu N. Parentis viri equestris, in ordine septuagesimam octauam scribit. D. Thomas, & D. Bartholomæus Garzonij fratres de Bagnacauallo, qui multa suorum ingeniorum monumenta posteris reliquerunt.

VI. ANno 1425. Generale Capitulum Bononiæ in æde sancti Victoris. Rector Generalis R. P. D. Paulus Veronensis. Visitatores D. Leo Mediolanensis, & D. Galdinus Placentinus. In hoc Capitulo facta est vnio charitatiua nostræ congregationis cum quibusdam monasterijs canonicorum regularium Alemanniæ, vt ex actis apparet. Anno 1426. Generale Capitulum ibidem h. Rector Generalis R. P. D. Petrus Saluideus Patauinus. Visitatores D. Paulus Veronensis, & D. Petrus Patauinus. Anno 1427. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Bassianus Mediolanensis. Visitatores D. Leo de Carate Mediolanensis, & D. Galdinus Placentinus. In hoc Capitulo Patres nostri decreuerunt, dimittendam Ecclesiam S. Saluatoris Venetiarum, in qua per aliquod temporis spatium, instante D. Cardinale Gabriele de Gondulmerijs diuina peregerunt, tenuerunt tamen illam duobus annis sequentibus, prout apparet ex actis capitularibus. Anno 1428. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis idem D. Bassianus Mediolanensis. Visitatores D. Petrus Patauinus, & D. Antonius Florentinus. In hoc Capitulo lectæ sunt literæ Prioris sancti Frigdiani, petentis aliquos ex nostris ad suum monasterium reformandum. item literæ Capituli sancti Augustini Nicosiæ, quod petebat in nostram societatem transire. Anno 1429. Generale Capitulum Frigdianiæ. Rector Generalis idem D. Bassianus tertiò confirmatus. Visitatores D. Petrus Saluideus Patauinus, & D. Galdinus Placentinus.

Anno 1430. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Petrus Saluideus Patauinus. Visitatores D. Antonius Florentinus, & D. Ioannes Venetus. Hoc anno Ven. Pater noster D. Bartholomæus de Columna, dum ex ciuitate Venetiarum in prouinciam montis Ferrati cum socio proficiscitur, apud Mantuam in monasterio sancti Benedicti Ordinis eiusdem, & Congregationis sanctæ Iustinæ nunc Cassinensis, febribus decubuit, & post aliquot dies spiritum Creatori reddidit octogenarius. cuius cadauer Venerandi Monachi in nouo sepulchro reconditum in magna semper veneratione habuerunt, tanquam vnius de numero Beatorum.

VII. HOc tempore, vel paulò ante canonici monasterij sancti Lazari apud Ariminum nostris Frigdionarijs sese adiunxerunt: Nam illius ab anno 1425. & deinceps in actis capitularibus mentio habetur, cuius monasterij vetustatem indicat priuilegium illius Priori, & canonicis sub B. Augustini Regula degentibus factum per Innocentium III. anno nono sui Pontificatus, & aliud Innocentij VI. datum Auenione, & alia instrumenta diuersorum contractuum innumera, quorum authentica in pergameno sunt Romæ in nostro Archiuo S. Mariæ Pacis. Ex quibus etiam liquet, mansisse, in dicto monasterio, licèt armatorum excursionibus, rapinis, & incendijs penè consumpto, Conuentum canonicorum sub regimine Prioris vsque in tempus reformationis Frigdionariæ, quam post reformatum Cœnobium Portuense apud Rauennam, illi quàm libentissimè susceperunt, procurante præsertim Domino Carolo de Malatestis Ariminensium Domino, qui cum tota sua progenie multa bona nostræ Congregationi præstitit. Habeo instrumentum authenticum in pergameno Contractus hoc eodem anno 1430. Arimini celebrati, & rogati per Vrsicinum quondam Iacobi publicum notarium Ariminensem, per quod Ven. Pater D. Galdinus de Placentia Prior monasterij Portuensis, & Syndicus, siue Procurator monasterij, & Conuentus sancti Lazari de Tercio, quandam possessionem terræ sitam in Comitatu Ariminensi in Capella sancti Laurentij in strata, cuidam nobili Ariminensi nomine Berto Manfredi de Roncombus in emphiteosim concessit, & alia posteriora, hoc monasterium postadeptum aliud sancti Martini intra Ciuitatem, conuentu ad illud translato, cum omnibus illius bonis, & iuribus eidem fuit vnitum.

14. Magister.

Digitized by Google

Caput decimumoctauum.

De vnione ac reformatione Monasteriorum S. Benedicti, nunc S. Augustini Placentiæ, & S. Ioannis in Viridario Patauiæ.

I. ANno 1431. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. Pater D. Galdinus Placentinus. Visitatores D. Paulus Veronensis, & D. Leo Mediolanensis, hoc anno Martinus V. ex hac vita migrauit die 20. Februarij, & in eius locum die 3. Martij communibus votis electus est D. Gabriel de Gondulmerijs, Cardinalis Senensis, & Eugenius Quartus nuncupatus, vir sanè religiosissimus, & probatæ integritatis, qui suasore D. Bartholomæo de Columna prima sui Ordinis cum Antonio Corario fundamenta iecerat. Hic canonicorum, & monachorum ordines impensè amauit, quibus reformandis, & augendis impensam operam nauauit, & nostram congregationem multis beneficijs fouit, & priuilegijs exornauit. nam initio statim sui Pontificatus cupiens Lateranensem Basilicam ad primum vitæ regularis institutum reducere, ad Rectorem Generalem congregationis pro quatuor canonicis misit, quibus consilio patefacto, ac dicentibus sibi nihil absque totius Capituli definitione decernere licere, apud se illos tenuit, ac duos illorum in eadem Lateranensi Basilica Pœnitentiarios statuit, D. Petrum de Rido Patauinum, & D. Gulielmum Placentinum, viros prudentes, & religiosissimos, quos tempore Capituli Generalis ad significandum illius desiderium reformandi prædictam Basilicam, ex nostris canonicis eidem Capitulo destinauit, verùm Patres per nuncios, & literas omnibus quibus potuerunt modis, præcipuè propter canonicorum tunc temporis paucitatem, à tam graui pondere subeundo seipsos apud Pontificem excusauerunt, quod Pontifex ægrè tulit, nec tamen propositum suum omnino dereliquit. De hoc in actis Capituli Generalis anni 1432. sic scriptum inueni: *Item propter locum S. Ioannis in Laterano nobis per Dominum Eugenium, Dominum nostrum Sanctissimum instanter oblatum definitum est, vt post electionem Rectoris Maioris differatur electio illius de nostris, qui ad præsentiam suam vt principalis ire debeat, & si nullum erit remedium, ipsum accepture auctoritate Capituli Generalis.* Eodem autem anno die 8. Aprilis, & post suam assumptionem 34. insignem Abbatiam S. Augustini Placentiæ olim S. Benedicti nobis tribuit, & nostræ congregationi vniuit. fuerat olim ordinis D. Benedicti Cœnobium, à quo & nomen inditum: sed conditione illorum temporum, vt alia plurima canonicorum, & monachorum Cœnobia, secularibus commendatum, obtinebatq; illud tunc in Commendam Branda Cardinalis ex familia Castilionæa Mediolanensi, Placentinus Episcopus, qui cum illius bona suo cuidam familiari locauisset, conductor ex monasterio fecerat catabulum bestiarum: nam pro monachis, & Religiosis diuinas laudes canentibus, boues, & vaccas ad caseum colligendum inibi detinebat. dictus autem Cardinalis rogante Illustrissimo D. Iuliano de Cæsarinis S. R. E. Cardinali, probante Papa Eugenio, monasterium nostris concessit, reseruata super illius fructibus annua pensione centum florenorum aureorum. Pontifex verò titulum, & ordinem sancti Benedicti perpetuò extinguens, ordinem, ac titulum canonicorum regularium sancti Augustini erexit. Constant omnia literis eiusdem Eugenij Ven. fratri Alberto de Ferrarijs, tunc Placentino Episcopo directis, & per D. Galdinum tunc Rectorem Generalem eidem præsentatis, quarum vigore præfatus Episcopus monasterium, extincto in eo titulo, & ordine sancti Benedicti, & erecto titulo sancti Augustini, ac instituto in illo ordine canonicorum regularium sancti Augustini nostræ congregationis, cum omnibus illius bonis, & iuribus prædicto D. Galdino Rectori, & per illum toti congregationi tradidit, vniuit, & perpetuò incorporauit, adstantibus DD. Aurelio de Placentia, Antonio de Gluffianis Mediolanensi, Christophoro de Placentia, Petro de Papia, Sebastiano de Placentia, & Gratiabono de Papia, omnibus nostræ congregationis canonicis, rogato de prædictis omnibus instrumento per Cornadum de Verzano publicum notarium Placentinum die 10. Septembris 1431.

15. Monaster.

II. POst quam vnionem Canonici nostri per nouem annos in dicto monasterio cum summa temporalium bonorum egestate vixerunt. postea Commendatario vita functo, ablonere pensionis absoluti, cœperunt illius fabricas restituere, & prædia ad culturam redigere: multiq; iuuenes ingenuæ nobilitatis regularem habitum in eo sumentes, magni viri singularis doctrinæ, spectatæq; probitatis euaserunt, qui congregationem multipliciter ornauerunt, & auxerunt. Sed & summus Pontifex ob illorum laudabilis vitæ famam anno 1442. monasterium sancti Petri de Domodei, sub titulo Prioratus, multis prædijs, & redditibus locupletatum, quod erat vetus regularium canonicorum domicilium, sed Conuentu canonicorum, propter frequentissimas, & ferè quotidianas armatorum excursiones omnino desolatum, ipsi monasterio sancti Augustini cum omnibus illius redditibus, bonis, & iuribus vniuit: Cuius vnionis vigore magna bonorum accessio eidem monasterio facta est: siquidem Prioratus sancti Petri antedictus decem, & octo millia perticarum terræ fructiferæ in suis bonis possidet. quorum, & aliorum bonorum accessione, quæ à fidelibus sponte fuerunt oblata, numerus canonicorum auctus, & nouum amplioris formæ monasterium cum Ecclesia pulcherrima exstructum, quæ intra nouam arcem nunc etiam visuntur.

Post-

Digitized by Google

Postmodum Placentina ciuitate sub ditione Pontificis redacta (prius enim fuerat sub imperio Ducum Mediolani) cum Paulus Tertius illam in Ducatum erexisset, & Aloysio Farnesio concessisset, is de munitione intra Ciuitatem construenda cum deliberasset, nostrum monasterium occupauit, & canonicos alias sibi sedes quærere coëgit, qui fundo intra Ciuitatem, vbi prius monasterium Monialium sanctæ Mariæ de Nazareth, pecunia comparato triginta annorum spatio monasterium sancti Augustini, quod nunc extat, cum illius Ecclesia totum à fundamentis excitauerunt, & absoluerunt, quod amplitudine, & pulchritudine nulli saltem ex Italicis concedit. Autor tam magnifici operis, qui primum iecit lapidem, & absoluit, Vener. Pater D. Marcus Antonius de Bagarottis Placentinus, loci Abbas, qui non semel generalem Præfecturam nostræ Congregationis, nec sine magna laude gessit,

III. Ecclesia sancti Augustini maximis thesauris spiritualibus indulgentiarum est ditata, quam visitantes, omnes indulgentias per Romanos Pontifices concessas, certis diebus Ecclesias sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe, sancti Petri ad Aram Neapolis, sancti Ansani Spoleti, sancti Petri de Pado Cremonæ, sancti Sebastiani Bugellæ, ac sanctæ Mariæ Nouæ ciuitatis Astensis visitantibus, consequuntur. quam concessionem firmauerunt Pius Quintus anno 1571. & Gregorius XIII. anno 1576 Ostenduntur in eadem Ecclesia insignes aliquot Sanctorum Reliquiæ, inter quas numeratur caput sancti Lazari fratris Mariæ, & Marthæ, quem Dominus suscitauit, cum ampulla de sanguine ipsius Lazari Massilienſium Episcopi, & Martyris, quod ex ciuitate Massilia per fratrem Bonifacium Placentinum ordinis D. Augustini canonicum anno Domini 1185. die 27. Augusti Placentiam translatum, & in Ecclesia sancti Matthæi eiusdem Ordinis reconditum, cum alijs Sanctorum Reliquijs, deinde anno 1325. die 11. Maij per D. Ioannem Priorem sancti Matthæi eiusdem Ordinis repertum, sequens scriptura ex eodem loco accepta sic testatur.

In nomine Domini Nostri Iesu Christi. Amen. Anno Domini 1325. die 11. Maij. Ego D. Ioannes de Placentia Prior sancti Matthæi Placentiæ ordinis sancti Augustini C. R. inueni in dicta Ecclesia sancti Matthæi predicti multas Reliquias Sanctorũ, vt infra patebit, in ollam terream ruptam, cum vno scripto de Sanctorum nominibus, in præsentia Pagani Cicorelli, & magistri Petri muratoris, & Antonij eius filij. Et post paucos dies sub silentio eas condidi, & reposui eas nocte in presentia D. Andreæ Malpedis Notarij Placentini, & supradictorum testium in dicta Ecclesia sancti Matthæi manu mea propria in Cassettam plumbeam, & hoc ad bonum finem. Et retinui foras octo de dictis Reliquijs, cum vrceolo sanguinis sancti Lazari quatriduanarij Episcopi, & Martyris. Et sic inueni scriptum per fratrem Bonifaciũ Ordinis nostri, qui eas translatauit in parte, & reposuit in dicta Ecclesia, prout infra tenor scripturæ, quem inueni, & talis est. Copia scripti vel Chronicæ.

In nomine Domini. Amen. Anno Domini Nostri Iesu Christi ab Incarnatione 1185. die 27. Augusti. Ego frater Bonifacius de Placentia Ordinis D. Augustini transtataui Reliquias sancti Lazari quatriduanarij Episcopi, & fratris Mariæ Magdalenæ, ex parte Massiliæ, cum certis ossibus, & de sanguine eius, & reposui eas in Ecclesia S. Matthæi Placentini, necnon & Reliquias sanctorum Firmi, & Rustici, & S. Stephani prothomartyris, & de capillis Mariæ Magdalenę, & de sepulchro Domini, & de velo S. Mariæ Virginis. Item inueni in dicta Ecclesia S. Matthæi prædicti alias Reliquias multas, quas omnes manu mea reposui, & sepeliui eas in ollam terræ coctæ in dicta Ecclesia S. Matthæi prædicti, vt non tollerẽtur. Et hoc in præsentia fratris Augustini Astensis, & fratris Gregorij Papiensis, & fratris Victoris Mediolanensis, & D. Nicolai Dulzani, & D. Bartholomæi de Brachifortibus, & D. Antonij de Maluicinis. omnes testes, & præsentes, & cum promissione, quòd nullus debeat propalare, vbi sint, nec vbi positæ fuerunt. & ista sunt nomina Sanctorum.

Caput cum certis membris, & de sanguine s. Lazari quatriduanarij Episcopi, & martyris, fratris Mariæ Magdalenæ, & Marthæ. Reliquiæ s. Firmi, pars capitis, & Rustici de ossibus eius. Reliquiæ s. Stephani prothomartyris. Reliquiæ s. Matthæi Apostoli, & Euangelistæ. Reliquiæ s. Blasij Episcopi, & martyris. Reliquiæ s. Georgij martyris. Reliquiæ s. Gaij martyris. De s. Dinysio Episcopo, & martyre. De s. Christophoro martyre. De s. Bartholomæo Apostolo. De s. Nicolao Episcopo, & Confessore. De s. Benedicto Abbate. De sancta Cæcilia Virgine, & martyre. De ss. Hyppolito, & Cassiano. De s. Constatio martyre nodum vnum. De s. Diogenio martyre. De sancto Aurelio Episcopo, & Confessore. De sancta Iustina Virgine. De ss. Fabiano, & Sebastiano martyribus. De sanctis Cantianoribus. De s. Laurentio martyre. De s. Sixto Pontifice, & martyre. De s. Andrea Apostolo. De s. Matthia Apostolo. De s. Barnaba Apostolo. De s. Augustino Episcopo, & Confessore. De sanctis Iacobo, & Philippo Apostolis. De sancta Agatha Virgine, & martyre. De s. Agnete Virgine, & mart. De s. Catharina Virgine, & mart. De capillis s. Mariæ Magdalenæ. De vestimentis Mariæ Virginis, & eius velo. De sepulchro Domini Nostri Iesu Christi. De Cruce Domini in vna cruce parua argentea.

De istis nominibus Sanctorum non inueni scriptum separatum de ossibus in ossibus, sed solum de sancto Lazaro scilicet caput, & de manibus, membris, & de sanguine eius, necnon, & parte capitis sancti Firmi, & de capillis Mariæ Magdalenæ, & de sepulchro Domini, & de velo Virginis Mariæ. Ita inueni, & sic agnoui. Cæteras verò non agnoui, nominibus separatis, sed in vnum sunt, & reposui vt supra.

Hæc omnia suprascripta sic inueni, & ita scripsi, & memoriã feci, & sic instrumentum publicũ facere feci,

Digitized by Google

per supradictum Dominum Andream Malpedem notarium publicum Placentinum die 25. Maij 1325. de depositione sub silentio etiam me subscripsi, & notaui. Ego D. Ioannes Placentinus Prior S. Matthæi prædicti manu propria, & similiter subscripsi.

Est autem Prioratus S. Matthæi membrum antiquæ Congregationis sanctæ Crucis Mortariensis, cuius in dictæ Congregationis priuilegijs frequens mentio habetur, qui cum suo capite nostræ Lateranensi vnitus, nunc etiam per Priorem canonicum nostræ Congregationis regi consueuit. Fuerat olim Conuentualis, quantum ex scriptura prænarrata conijcio, quæ præter Priorem, trium canonicorum inibi degentiũ meminit. nunc autẽ conuentu caret.

IV. MOnasterio S. Petri Casæ Dei nonnulla priuilegia Summi Pontifices indulserunt, ac etiam Sereniſſimi Duces Mediolani, & Reges Galliarum, quibus monasterium cum personis, & omnibus illius bonis sub immediata protectione Sedis Apostolicæ receptum est, & exemptum ab omni onere solutionum, & exactionum tam pro se, quàm pro famulis, & colonis, ac etiam locorum monasterij inquilinis. Sed inter cætera memoratu digna sunt, priuilegium Dominæ Bonæ Mediolani Ducissæ, & Ioannis Galeatij Mariæ Sfortiæ illius filij, datum anno 1477. die 6. Iunij, & aliud eiusdem Ioannis Galeatij, & Ludouici Mariæ illius fratris datum anno 1489. & aliud eorundem datum anno 1496. quibus Abbati, & canonicis S. Augustini cõceditur omnimoda iurisdictio in personas existentes in dicto loco Casæ Dei, necnon etiam datiũ pa-

nis, & vini, & carnium, quæ in cauponis inter vtrunque flumen Cherium, & Regium erectis, vel in posterum erigendis vendi contigerit. eademq; iurisdictio conceditur in locis Rouereti, Saluariciæ, & Roncorum, quæ loca Abbati, & dictis canonicis in feudum sunt concessa, quas omnes, & singulas concessiones suo diplomate confirmauit, & innouauit Leo X. anno 1513. Pontificatus sui primo. incipit: *Cum à nobis petitur*. In quo inter cætera confirmat iuxta formam priuilegiorum, quòd personæ fictabiles, Massarij, Coloni, Partiarij, Bracientes dicti monasterij, & loci Casæ Dei, & locorum eidẽ spectantium Placentinæ Diœcesis, sint exempti à iurisdictione Iudicum Ciuitatis, & sui districtus quoad merum, & mistum imperium, & subsint immediatè iurisdictioni prædicti monasterij, & loci Casæ Dei. Idẽ de feudis sancti Prothasij, & Rouereti disponit.

Huic monasterio adscribendi complures nostræ Congregationis Patres præcipui, quorum integrum Catalogum ab ijs, qui nunc loco præsunt, sæpius requisitum hactenus habere non potui. horum de numero fuerunt D. Raphaël Placentinus, qui fuit Rector Generalis, & Prior Lateranensis. D. Theodorus Placẽtinus, quem Ioannes Philippus Nouarr. lib. 6. cap. 39. inter Beatos numerat. D. Calistus Placentinus, quem hominem doctum, & pium, & inter Italicos Concionatores sui temporis præcipuum vocat Sixtus Senensis in Bibliotheca lib. 4. qui multa literis mandauit, de quibus inferius dicetur. Item D. Gaspar Placentinus vir religiosissimus, sibi austerus, alijs mansuetus, omnibus amabilis, qui obijt circa annum 1590. item D. Dionysius Placentinus, quem cum probabili sanctitatis opinione ex hac vita migrasse, testatus est concursus totius Ianuensis ciuitatis ad illius funus curandum, cui plusquam quinquaginta millia vtriusque sexus virorum, & mulierum interfuerunt, illius pedes, & manus certatim deosculantes, & vestimentorũ scissuras accipere volentes. obijt Ianuæ in monasterio S. Theodori anno 1612. item D. Paulus Malchiodus Concionator egregius, qui in præcipuis Italiæ vrbibus in summa frequentia populorum vsque ad senectam, & senium Christi Euangelium prædicauit: erat enim non solùm lepidissimus, verùm etiã Theologus eruditissimus, & morum vrbanitate iocundissimus. & alij multi forent recensendi, quos omitto, ne sim prolixus.

V. ANno 1432. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis idem R.P.D. Galdinus: verùm hoc anno tertius Visitator superadditus, videlicet D. Petrus Patauinus, D. Paulus Veronensis, & D. Sanctus Bononiensis, qui nomen Sancti magis virtute promeruit, quàm ambitione alius quæsiuerit. hic fuit vnus de antiquis canonicis, qui reformationi gratanter adhæserunt. In hoc Capitulo electus est primus Procurator nomine Congregationis apud Curiam Romanam D. Petrus de Rido Patauinus, occasione oblationis monasterij Lateranensis. Anno 1433. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R. P. D. Thomas Cremonensis. Visitatores D. Orosius Mediolanensis, D. Sanctus Bononiensis, & D. Nicolaus Bononiensis. Hoc anno obijt D. Galdinus Placentinus Rector Generalis, magnus Pater nostræ Congregationis.

Anno 1434. Generale Capit. ibidẽ. Rector Generalis idem D. Thomas Cremonensis. Visitatores D. Leo Mediolanẽsis, D. Paulus Veronẽsis, & D. Nicolaus Bononiẽn, qui erat de antiquis canonicis S. Ioãnis in monte, sed ante illius reformationẽ nostris Frigdionarijs adhæserat in monast. S. Mariæ Charitatis Venetiarũ. Hoc anno Præpositus S. Agathæ Cremonæ, ac etiã ciues Cremonenses rogauerunt Capit. Gen. d. Ecclesiæ canonicis regularibus ferè destitutæ regimen accipere, quod Capit. recusauit, rõnabilibus ex causis, ex quibus in Capit. proximè præced. recusatum fuit regimen S. Mariæ de Vado Ferrariæ. Anno 1435. Gen. Capit. Ferrariæ. Rector Gener. idem D. Thomas Cremonensis. Visitatores D. Paulus Veronensis, D. Orosius Mediolanẽn, & D. Aurelius Placentinus. Hoc anno Eugenius generali Decreto promulgato statuit, ne nostri sine licentia expressa Superiorũ, ad alios Ordines transirent, aut etiam ad alia monasteria eiusdẽ Ord., quæ non essent de nostra Cõgregatione, reuocando facultates nonnullis Prælatis alias à Sede Apost. concessas, dictos canonicos recipiendi sine licentia suorũ Superiorũ, præsertim Episcopo Recanatensi pro monast. S. Saluatoris Venetiarum. cuius decreti condendi causa extitit, q̃ Frigdionarij magno tunc desiderio

ab

Digitized by Google

ab Episcopis, & monasteriorum Prælatis,& Vniuersitatibus ad Ecclesias regendas etiam cõtra voluntatem Rectoris Generalis poscebantur, & recipiebantur vigore facultatum à Pontificibus obtentarum. quod in detrimentum Congregationis grauissimum cedebat: erat enim hæc ad canonicorum numerum, & disciplinæ vigorem imminuendum, via certissima,dum quisque sub hoc prætextu à suorum Superiorum obedientia, & correctione seipsum subtrahendi,& ad alios transitum faciendi, patentem ianuam habebat.

VI. ANno 1436. Generale Capitulum Ferrarię Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononiensis. Visitatores D. Paulus Veronensis, D. Sanctus Bononiensis, & D. Benedictus Placentinus. Hoc anno Patres nostri monasterium S. Ioannis Viridarianum Patauij reformauerunt. Fuerat olim ordi-
16. Monaster. nis S. Benedicti,cum alio monasterio Sanctimonialium eiusdem ordinis, cuius bona deficiẽtibus in eo monialibus, vel ad alia monasteria translatis, cum monasterij bonis fuerunt confusa, cuiusque ruinæ retro Ecclesiam,vbi est hortus in latere Septentrionali, nunc etiam supersunt. Sed & monasterium monachorum progressu temporis monachis destitutum clericis secularibus fuit commendatum. tenebat autem illud in Commendam Antonius Corrarius S. R. E. Cardinalis,qui fuerat Gregorij XII. nepos, qui quòd esset vir pius, & in veritate Deum timens, de illo reformando, & disciplina monastica in eodem restituenda sæpius consilium habuit. & primò quidem Ven. Monachos S. Benedicti, qui paulò ante in Cœnobio S. Iustinæ Patauino reformationem insignem fecerant, ad monasterium Viridarianum reformandum vocauit. quod cum renuissent, nonnullos ibi de nostris Frigdionarijs ad diuina officia recitanda, & sacra facienda constituit: quorum conuersatione Ciues Patauini plurimum ædificati,prædictum monasterium cum omnibus illius bonis, & pertinentijs nobis tradi, & perpetuò vniri,supplices à Commendatario petiuerũt. cui gratissimum fuit, à se delectos canonicos, ad illud Cœnobium perpetuò regendum obnixè adeo postulari: ac vt Patauini Voti cõpotes essent, apud Pontificem egit. qui suppresso, & extincto inibi titulo, & Ordine, ac instituto S. Benedicti,canonicorum Augustinianorum Ordinem erexit,& instituit, & canonicis Frigdionarijs perpetuò habendum, & regendum concessit. Patent omnia literis Eugenianis hoc eodem anno sic datis.

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Meditatio cordis nostri assidua inter cætera ad hoc vigilat, & intendit, vt monasteria, & alia loca Religionis titulo insignita, prout illa indigere conspicimus, ad optatæ prosperitatis lætitiam reducantur: & ne periculosa desolationis detrimenta incurrant, efficacius solicitudinis studium libenter apponimus, ac salubris prouisionis remedium, quantum cum Deo possumus, adhibemus. Cupientes igitur in Priorata S. Ioannis in Viridaria Paduano, Ordinis sancti Benedicti, quem propter incuriam, & malum regimen illum pro tempore obtinentium, Conuentu carente, ac in ædificijs ruinosum, & pro parte collapsum, diuinoq; cultu penitus destitutum, Ven. frater noster Antonius Episcopus Ostiensis ex concessione, & dispensatione Sedis Apostolicæ in commendam obtinens, in locis magis necessarijs reparauit, & in eius Ecclesia, licet in monasterio S. Iustinæ Paduanæ dicti Ordinis per illius monachos regularis obseruantia teneatur, tamen de illis, qui in dicto Prioratu residentiam facere vellent, aliquos habere, & illos sub obseruantia degentes eadem dicti ordinis monachos habere non valens, per nonnullos canonicos regulares de Congregatione, siue Societate S. Mariæ de Frisonaria ordinis S. Augustini Lucanensis Diœcesis nuncupatos, sub regulari obseruantia Domino famulantes, fecit in diuinis officijs deseruiri, prout etiam facit de præsenti diuinum cultum ad gloriam, & honorem Omnipotentis Dei, & B. Virginis genitricis restaurari, & restauratum adaugeri, ordinem S. Benedicti huiusmodi, seu alium quemcũque ordinem, ac Prioralem dignitatem in Prioratu prædicto motu proprio, non ad alicuius nobis super hac oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa nostra scientia autoritate Apostolica supprimentes, & extinguentes, ac pro suppressis, & extinctis haberi volentes, eundem Ordinem sancti Augustini, & canonicorum huiusmodi ad spiritualem complacentiam dicti Episcopi, ac dilectorum filiorum populi Paduani, & eorum animarum salutem, qui ad ordinem sancti Augustini, & canonicos huiusmodi, propter eorum merita, deuotionem videntur gerere singularem, in Prioratu eodem motu, scientia, & autoritate similibus erigimus, & creamus. Volentes, & autoritate præfata decernentes, Prioratum ipsum per eosdem canonicos in regulari obseruantia fore perpetuò gubernandum. Et vt huiusmodi nostra voluntas fortiori robore validetur, & strictiori vinculo solidetur, Prioratum prædictum, cuius fructus, reditus, & prouentus octingentorum florenorum auri secundum communem æstimationem valorem annuum, vt accepimus, non excedunt, cũ omnibus iuribus, & pertinentijs suis, monasterio sanctæ Mariæ præfato, & alijs monasterijs, Prioratibus, & locis Societatis, siue Congregationis eiusdem ipsorum fructuum, reddituum, & prouentuum valorem annuum pro expresso habẽtes, Societati, & Congregationi huiusmodi, scientia, motu, & autoritate prædictis, perpetuò incorporamus, annectimus, & vnimus. Itaq; Commenda huiusmodi per cessum, vel decessum dicti Episcopi, vel alio quouis modo cessante, liceat eidem Societati, siue Congregationi corporalem possessionem Prioratus, iuriumq;, & pertinentiarum prædictorum autoritate propria recipere, & perpetuò retinere, Diœcesani loci, vel alterius licentia super hoc minimè requisita. Cõtradictores per censuram Ecclesiasticam à proposito compescendo. Nõ obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus monasteriorum, Prioratuum, & Ordinum prædictorum quibuscunque contrarijs, iuramento, cõfirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, seu si aliqui super

Digitized by Google

prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus huiusmodi speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus generales Sedis Apostolicæ, vel Legatorum literas impetrauerint: etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum: quas quidem literas, & processus habitos per eosdem ad præfatum Prioratum volumus non extendi, sed nullum per hoc eis, quoad executionẽ Prioratuum, vel beneficiorum aliorum præiudicium generari, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus cuiuscunque tenoris existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus eorũ impediri valeat quomodolibet, vel differri, de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostrts literis mentio specialis. Per prædicta autem, vel ipsorũ aliquod Prioratum prædictum nolumus, nec intendimus dicto monasterio B. Mariæ subijcere, nec subiectum censeri, vel esse: sed ad effectum, quod inibi regularis obseruantia vigeat, & gratum in eo Altissimo reddatur obsequium, per ipsius monasterij canonicos, & Priores annis singulis iuxta ipsius monasterij consuetudinem eligendos, quos de ipsius Prioratus fructibus, redditibus, & prouentibus volumus sustentari, & de illis iuxta Ordinis S. Augustini statuta, & laudabilem monasterij prædicti consuetudinẽ posse disponere Prioratũ ipsum, eiusq; possessiones, & bona mobilia, & immobilia spiritualiter, & temporaliter regi volumus, & etiã gubernari. Volumus autem, quòd dicti canonici in Prioratu prædicto in sufficienti numero iuxta ipsius Prioratus facultates personaliter residere, ac diuinum cultum inibi neglectum restaurare, offerendo Deo fructum gratum, & salutarem animabus, ac alias ipsius Prioratus consueta onera supportare, & quæ debentur Cameræ Apostolicæ, singulis viginti annis iuxa persoluere teneantur. Volumus insuper, quòd per quascũque reuocationes, cassationes, seu annullationes quarumcunque vnionum, incorporationum, annexionum, & appropriationum, de Prioratu prædicto S. Ioannis, seu quibusuis alijs monasterijs, Ecclesijs, siue locis Ecclesiasticis per nos, seu successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem, etiam per literas, seu constitutiones, voluntates, & ordinationes nostras, aut Pontificum eorundem in genere, vel in specie, sub quibusuis formis verborum, vel expressionibus de cætero faciendis, nullum tongregatio canonicorum huiusmodi, quin prædictarum eis concessarum super vnione, incorporatione, appropriatione, & donatione huiusmodi literarum totalem, & plenarium vigor sortiatur effectũ, valeat, seu possit præiudicium inferri. Sed hæ nostræ literæ etiam post reuocationes, cassationes, & annullationes prædictas in suo robore permaneant, & permanere debeant perinde in omnibus, & per omnia, ac si quoad has reuocatio, annullatio, & cassatio prædictæ nullatenus emanassent; nisi duntaxat ex legitimis, & subsistentibus causis tõtingeret specialiter reuocari, & alius ipsæ vnionum, concessionum, appropriationum, & donationum expediæ, & expediendæ literæ huiusmodi in reuocationum, cassationum, & annullationum literis, & constitutionibus, & ordinationibus huiusmodi de verbo ad verbum insererentur, ac in eis particularis, expressa, & specialis de præfato Prioratu S. Ioannis, ac dicta Cõgregatione mentio contineretur. Et insuper ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super ijs à quoquam, quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ suppressionis, extinctionis, erectionis, creationis, incorporationis, annexionis, vnionis, voluntatis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ 1436. octauo Calend. Septembris, Pontificatus nostri anno sexto.

Licet verò in prædictis literis nulla fiat mentio pensionis eidem Cardinali Commendatario reseruatæ, constat nihilominus ex monasterij documẽtis authenticis, illum medietatem prouentuum vita durante sibimet retinuisse, quam vsque ad obitũ percepit, qui contigit anno 1445. Interim tamen cœperunt nostri monasterium, & Ecclesiam communibus impensis totius Congregationis reficere: nam Ecclesia, quæ tota à fundamentis per nostros fuit renouata, quinquennio post obitum prædicti Cardinalis est absoluta, vt ex millesimo in Camera maioris fornicis, quam nauem medianam dicimus, notatro liquet. Additum exinde claustrum prope Ecclesiam, vbi ante annos quadringentos erat Cupressus alta, & crassa, cuius nunc etiam stipes detruncatus cum radicibus in terra derelinquitur, quòd in antiquis instrumentis dicta Cupressus pro finibus ponatur: cuius rami ab annis circiter quinquaginta propter aëris salubritatem excisi. Aliud verò claustrũ, quod maius dicitur post aliquot annos fertur per D. Albertum Veronensem loci Priorem exstructũ. Cæterùm Bibliotheca Viridiana, quæ nunc etiam supereſt, ante aliquot annos, non solùm aulæ magnitudine, & pulchritudine, verùm etiam librorum omnis æui manuscriptorum, & selectorum numero inter cæteras Italicas summo in pretio est habita, licèt nunc vel nostrorum incuria, vel externorum iniuria multipliciter sit diminuta. Meminit illius Sixtus Senensis in sua Bibliotheca lib. 2. scribens, ab illa acceptum exemplum epistolæ D. Pauli ad Laodicenses, quod ibi ponit.

VII. DEnique dictum monasterium progressu temporis in fabricis, & redditibus adeo est auctũ, vt inter prima Collegia nostræ Congregationis numeretur, cui Sixtus IV. anno 1478. tertio nonas Februarij Plebaniam sanctorum Foelicis, & Fortunati Castri Liminæ, diœcesis Patauinæ, & Clemens VII. Parochialem Sancti Michaëlis loci Vaccarini, diœcesis Vicentinæ, cum illarum bonis, & redditibus donauerunt, quodq; Pius V. anno 1566. Abbatiali dignitate decorauit. in quo semper floruit, & per Dei gratiam nunc floret amplissimum Canonicorum Collegium sub regulari obseruantia, literarum studijs, maximè Sacræ Theologiæ, & Canonici iuris incumbentium, qui ex alijs

Digitized by Google

alijs monaſteriis ſtudiorum cauſa, illuc mittuntur: ex quo præcipui noſtræ congregationis magiſtri, ac prædicatores omni tempore prodierunt, præter illos, qui Religionis habitum in illo ſumpſerunt, ex quibus fuerunt D. Celſus Veronenſis. D. Hieronymus Taruiſinus, de quibus ſupra dictum fuit. D. Baſilius Hiſpanus, qui fuit Doctor, & prædicator inſignis, & pœnitentiarius in Eccleſia Lateranenſi. D. Iſaias Eſtenſis, corpore paruus, ſed mente grandis, & diuinarum Scripturarum notitia conſpicuus, qui ſcripſit Commentarium in Cantica, cuius meminit Sixtus Senenſis lib. 4. Bibliothecæ, in verbo Eſaias Eſtenſis. & alia plura. Obiitq; Venetijs Prior Charitatis ann. 1505. D. Seraphinus Patauinus, cuius Epitaphium Matthæus Boſſus epiſt. 47. ſic deſcribit: *Seraphinus noſter ſanctiſſimus amor, noſtræq; in Chriſto delitiæ, in quo virtutum omnium ſpes magna lucebat, repentino languore nobis ſurripitur, vt elapſus ab oculis magis, quàm profectus à vita viſus mihi equidem ſit. in quo quiſque noſtrum haud paruam iacturam ſe feciſſe arbitrari meritò poteſt &c.* Serenus quoque Patauinus vir doctus, & inter Poëtas ſuorum temporum non poſtremus, ſed in rebus gerendis prudentiſſimus, qui nomine congregationis in Romana Curia multis annis Procurator generalis extitit, præſertim tempore Leonis X. cuius in gratiam optimè ſe inſinuauerat, & pro congregatione multa obtinuit, & tandem Reuelli Epiſcopus eſt renunciatus.

Hoc monaſterium plures habebat olim villas, & terras, quas iure feudi poſſidebat, & in quibus iuriſdictionem temporalem exercebat, prout ex priuilegio Clementis IV. legitur, quod ad futurorum memoriam, & præſentium notitiam ſic reddendum curaui, illud eiuſmodi eſt, videlicet.

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Priori monaſterij ſancti Ioannis de Viridaria, & ſuisq; fratribus tam præſentibus, quàm futuris regulariter profeſſis in præfato monaſterio. Religioſam vitam eligentibus, Apoſtolicum conuenit adeſſe ſubſidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis eneruet. Ea propter dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium s. Ioannis in Viridario Paduano Abbatem perpetuum non habens, ſed per Priorem gubernari ſolitum, in quo diuino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſtè, ac canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtrisq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis. Eccleſiam ſancti Viti cum pertinentijs ſuis, quam habetis in territorio Villæ Limina. in ciuitate, & campania Paduana decimas, terras, poſſeſſiones, domos, ſedimina, molendina, prata, & paſcua cum omnibus pertinentijs eorundem, decimas, grangias, poſſeſſiones, terras, domos, ſedimina, molendina, cum aquarum decurſibus, paſcua, piſcationes, prata, & nemora cum pertinentijs ſuis, quæ in prædicta Villa Limina, & eius territorio obtinetis. nec non vaſſallos cum feudis, & iuriſdictionem temporalem, quos habetis ibidem. decimas, domos, molendina, cum aquarum decurſibus, terras, poſſeſſiones, ſedimina, prata, nemora, & paſcua, cum pertinentijs eorundem, quæ in Villis Vacarini, Periroli, Tagiſedi, & Trimignonis, & ipſarum territorijs habetis, cum vaſſallis, & feudis, & iuriſdictione temporali, quos monaſterium veſtrum in villis ipſis noſcitur obtinere. decimas, domos, poſſeſſiones, ſedimina, terras, prata, nemora, piſcationes, olineta, & paſcua cum pertinentijs eorum ſita in territorijs villarum, & villis, quæ Cordumeri, Bagnolli, ſancti Georgij, Murelli, Teredi, Cambroſi, Saleti, Vinemeſſe, & Carbonariæ, quæ vulgariter nuncupantur veſtris. Vaſſallos cum feudis, poſſeſſiones, terras, domos, ſedimina, prata, & paſcua cum omnibus pertinentijs eorundem, quæ habetis in villa, & territorio Bertæ Paleæ. in territorijs Villarum Bucinis vici Altichorij, Nugaredi, Feredi rus, & Fontanæ frigidæ, decimas, poſſeſſiones, terras, vineas, & nemora cum omnibus pertinentijs eorundem, annuos redditus denariorum frumenti, vini, olei, & quicquid iuris habetis in ciuitate, et Diœceſi Paduana. In Diœceſi Vicentina poſſeſſiones, terras, vineas, et nemora, ſedimina, et olineta cum pertinentijs ſuis, quæ in Villanuti, et eius territorio obtinetis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vſuagijs, et paſcuis, in boſco, et plano, in aquis, et molendinis, in vijs, et ſemitis, et omnibus alijs libertatibus, et immunitatibus ſuis. Sanè Noualium veſtrorum, quæ proprijs manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſiue de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat vobis quoque clericos, vel laicos liberos, et abſolutos è ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere, et eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, vt nullis fratrum veſtrorum poſt factã in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine Prioris ſui licentia de eodem loco diſcedere, niſi arctioris Religionis obtenta: diſcedentem verò abſque communium literarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, et interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis interdicto. Chriſma verò, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promouendi, à Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, et gratiam, et communionem ſacroſanctæ Romanæ ſe-

Digitized by Google

dis habuerit, et si vobis voluerit sine prauitate exhibere. Prohibemus insuper, vt infra fines parochiæ vestræ si eam habetis, nullus sine assensu Diœcesani Episcopi, & vestro capellam, seu oratorium de nouo construere valeat, saluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Adhæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisq; omnibus Ecclesiasticis, secularibusue personis à vobis fieri omnino prohibemus. Sepulturam quoque in ipsius locis liberam esse decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publicè vsurarij, nullus obsistat: salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas præterea, & possessiones ad ius Ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi, & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, reuocandi, libera sit vobis de nostra autoritate facultas. obeunte verò te nunc eiusdem loci Priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel eorum maior pars consilij sanioris, si ad eos duntaxat Prioris spectat electio, secundum Deum, & Beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati vestræ paterna imposterum solicitudine prouidere volentes, autoritate Apostolica prohibemus, vt infra clausuras locorum, seu grangiarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, immunitates à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus monasterio vestro concessas, nec non libertates, & exemptiones secularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus, etiam rationabiliter vobis indultas, autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat, præfatum monasterium perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura. Salua sedis Apostolicæ autoritate, & Diœcesani Episcopi canonica iustitia, & in prædictis decimis moderatione Concilij generalis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiaue comminita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui careat dignitate, reāq; se diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atq; in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Viterbij per manum Magistri Michaelis de Tholosa S.R.E. Vicecancellarij. 11. calend. Ianuarij indict. 11. Incarnationis Dominicæ anno 1267. Pontificatus verò D. Clementis Papæ IV. anno 3.

Caput decimum nonum.

De monasterijs sancti Bartholomæi Fesulano, & sancti Petri de Pado Cremonę per eosdem canonicos Frigdionarios reformatis.

ANno 1437. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononiensis Visitatores D. sanctus Bononiēsis, D. Simon Mediolanensis, & D. Benedictus Placentinus. hoc anno Eugenius IV. indulsit nostræ congregationi, ne nostri canonici ad processiones triduanas cogi possent. Vide priuilegium in libro Indultorum nostræ congregationis fol. 306. I.

Anno 1438. Capitulum Generale Venetijs in monasterio D. Clementis. Rector Generalis D. Orosius Mediolan. Visitatores ijdem, qui fuerant anno proximè superiori. Hoc anno Nicolaus Picininus cum milite Ducis Mediolanensium Romandiolam inuadit, Portuense monasterium occupat, canonicos omnes fugat, & quarto post mense bonis omnibus expoliatum deserit, quare ne malum capitis in membra deriuaret, nostris supplicantibus, Eugenius IV. Prioratus Conuentuales sanctæ Mariæ Charitatis, & s. Bartholomæi Mantuanum, ab eodem Portuensi cœnobio seiungit, datis literis Apostolicis idibus Augusti. Eodem anno idem Eugenius Generale Cōcilium Ferrariæ cogit, quod sequenti anno Florentiam transfertur.

Anno 1439. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononiensis. Visitatores D. Simon Mediolanensis, D. Paulus Veronensis, & D. Aurelius Placentinus. In actis huius Capituli sic scriptum inuenitur: *Postea verò die Martis 12. suprascripti mensis deliberatum est per patres, ac fratres in cap. Generali consistentes, quòd monasterium sancti Ioannis in Laterano de Roma nobis oblatum per summum Pontificem* Dominum *Eugenium* Papam *IV. possit, & debeat acceptari. Immo acceptetur per nos ex obedientia: quoniam constat nobis, hanc eius esse voluntatem, sicut retulerunt nobis D. Benedictus de* Placentia, *& D.* Baptista *de Luca missi ad præfatum summum* Pontificem, *cum redijssent ab eo ad Capitulum*, & infra, D. *Benedictus de Placētia electus est* Prior *sancti Ioannis in* Laterano. Hoc anno Eugenius generalem Synodum Ferrariæ cœptam, ob epidimiam in partibus Ferrarienſium debacchantem, Florentiam transfert, vbi cum moraretur, vt erat vir sanctissimus, & regularis institutionis

Digitized by Google

tionis reparator zelantiſſimus multa virorum, & mulierum cœnobia ferè ad deſolationem relaxata reſtituit, vel ex religioſis eorundem ordinum, vel ex alijs ordinibus, D. Antonino teſte in Hiſtoria tit. 22. cap. 10. §. 8. ac inter cætera monaſterium s. Bartholomæi Feſulanum Ordinis s. Benedicti ſatis nobile, ſed partim Prælatorum incuria, partim ob alios ſiniſtros euentus non ſolùm conuentu monachorum penitus deſtitutum: ſed ære alieno prægrauatum adeo, vt nulla ſpes eſſet amplius illud à creditoribus redimendi, nedum per monachos dicti Ordinis reformandi. quod animaduertens dictus Pontifex, proprio illius Abbate conſentiente, noſtris reformandum commiſit, reſeruata ipſi Abbati pro illius victu annua penſione florenorum octoginta, cum titulo Abbatiali. quæ patent ex literis vnionis eodem anno datis, quarum hic eſt tenor.

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futuram rei memoriam. Ad Eccleſiarum, & monaſteriorum omnium ſtatum ſalubriter, & proſperè dirigendum paterna ſolicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, & vt illa ex eis, quæ deformationis opprobrio ſubiacere noſcuntur, debitæ reformationis beneficio gaudeant, grataq; in ipſis Deo plantaria ſurrogentur, opem, & operam, quantum cum Deo poſſumus, impendimus efficaces. Dudum ſiquidem nobis innotuit, prout etiam hodie innoteſcit, quòd monaſterium ſancti Bartholomæi Ordinis ſancti Benedicti Feſulanæ Diœceſis, quod inter alia illarum partium monaſteria ſatis notabile reputatur, cauſantibus illius Prælatorum incuria, & negligentia, ſeu potius malo regimine, & alijs diuerſis ſiniſtris euentibus, per multa tempora non ſolùm regulari obſeruantia, ac conuentu caruit, ſed etiam in diuinorum celebratione, & aliàs in ſpiritualibus, & temporalibus multiplicia ſuſtinuit, prout etiam hodie in Religionis opprobrium, ac plurimorum perniciosum exemplum, ſuſtinere dignoſcitur defectus, damna pariter, & detrimenta. Quodq; etiam dilectus filius Hugo præfati monaſterij Abbas *propter carentiam monachorum, & alia ſiniſtra huiuſmodi, ac etiam ex eo, quòd ſicut ipſe Abbas aſſerit, præfatum monaſterium iamdudum dilecto filio Aſtorio Nicolai Gerardini giani, ciui Florentino in pluribus, & diuerſis pecuniarum ſummis obligatum remanſit, & remanet, commodè, prout veriſimiliter præſumitur, circa debitam ipſius monaſterij reformationem intendere, & de ſummis prædictis integram præfato Aſtorio ſatisfactionem impendere non poteſt, propter quæ dictum monaſterium, niſi ei de opportuno ſuper hoc prouideatur remedio, ad maiorem ſuccedente tempore deſolationem deueniet, & iacturam. Nos igitur deformationem monaſterij huiuſmodi, de qua non modicam ſuſcipimus diſplicentiam, vlterius ſufferre non valentes, & aliàs prout ex debito tenemur ſummi Pontificatus officij nobis ex alto commiſſi, illius indemnitati, ac ſtatui, quantum cum Deo poſſumus, ſalubriter prouidere volentes, nec non ſperantes, quòd dilecti filij canonici de congregatione Beatæ Mariæ de Friſonaria, Ordinis ſancti Auguſtini, qui ſub illius regulari obſeruantia degentes varijs hactenus multiplicarunt, prout in dies multiplicant, virtutum meritis, præfatum monaſterium in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus, ad laudem, & gloriam Altiſſimi, ac Religionis augmentum multipliciter reformare, pluresq; ex eis in illo conuentualiter ſub huiuſmodi obſeruantia die, ac nocte diuina continuando officia, permanere, quodq; ex eorum vita laudabili, & operibus fructuoſis multi partium earundem fideles plures ſuarum animarum conſolationes, & gaudia ſentire debeant, ex præmiſſis, & alijs nobis notis rationabilibus cauſis monaſterium prædictum, cui cura imminet animarum cum ſancti Saluatoris Valliſagnæ, nec non eiuſdem ſancti Saluatoris extra muros Praten. dicti Ordinis, Piſtorienſis Diœceſis Prioratibus, ſiue Eccleſijs, etiãſi membra ſeu manualia, aut de menſa præfati monaſterij, vel ab illo dependentia, ſeu curata, aut habitu conuentuales exiſtant, quorum quidem monaſteriorũ, ac Prioratuum, ſeu Eccleſiarum fructus, redditus, & prouentus ducentorum, & quinquaginta florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, vt accepimus, non excedunt, cum eorum, & cuiuslibet ipſorum terris, poſſeſſionibus, bonis, cenſibus, iuribus, & pertinentijs omnibus, & ſingulis, canonicis præſentibus, & futuris congregationis huiuſmodi, per eos, per Priorem, ac iuxta eorum ritus, mores, conſuetudines, & ſtatuta, nec non Apoſtolicas eis conceſſas literas, & priuilegia tenendum, regendum, & etiam gubernandum, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ipſius etiam Hugonis Abbatis ad hoc expreſſo accedente conſenſu, de quo nobis etiam per cedulam eius propria manu ſcriptam plena fides facta extitit, tenore præſentium perpetuò concedimus, donamus, applicamus, incorporamus, & appropriamus: ac ex nunc in monaſterio, & Prioratibus prædictis ſancti Benedicti prorſus ſupprimimus, & extinguimus, nec non ſancti Auguſtini Ordinem huiuſmodi plenariè inſtituimus, ac etiam omnes, & ſingulas lites, et cauſas inter Abbatem prædictum, et dilectos filios Stephanũ de Prato presbyterum, et Michaëlem de Arrighetis clericum dictæ Piſtorienſis Diœceſis, et quoſcunque alios tam coniunctim, quàm diuiſim in Romana Curia, ſeu extra eam, etiam ex commiſſionibus noſtris, coram quibuſcunque Iudicibus ſuper Prioratibus, et Eccleſijs præfatis, vel eorum altero forſan pendentes, harum ſerie ad nos aduocantes, et penitus extinguentes: nec non literas quaſcunq; per eos, vel alios quoſcunq; litium, et cauſarum, ac Prioratuum ſeu Eccleſiarum huiuſmodi, et eorum iurium in præfati Abbatis manibus, ſeu aliàs coram notarijs publicis, et fidè dignis teſtibus ſimul, vel ſucceſſiuè in dicta Curia, ſeu extra eam, ſponte hactenus forſan factas reſignationes, aut ceſſiones admittentes, omnes, et ſingulas Stephano, et Michaëli prædictis, vel quibuſuis perſonis cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant, tam per nos, ſeu autoritate literarum noſtrarum, quàm per dictum Abbatem, vel alios quoſcunque de Prioratibus, ſeu Eccleſijs ſupradictis, aut eorum aliquo etiam hactenus forſan factas collationes,*

17. Mo-naſt.

Digitized by Google

tiones, prouiſiones, de plenitudine poteſtatis huiuſmodi caſſamus, irritamus, et annullamus, ac pro nullis, et infectis haberi decernimus: ac quemlibet ex eis ab ipſis Prioratibus, ſiue Eccleſijs, et eorum iuribus, ſi qua in illis habeant, ex nunc realiter amouemus, ipſis Abbati, Stephano, Michaëli, et alijs perſonis præfatis ſuper huiuſmodi Prioratibus, ſeu Eccleſijs perpetuum ſilentium imponendo; ita quòd liceat ex nunc congregationi canonicorum huiuſmodi per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem monaſterij, Prioratuum, ſeu Eccleſiarum, et aliorum conceſſorum prædictorum autoritate propria liberè apprehendere, et perpetuo retinere, ac huiuſmodi eorum fructus, redditus, et prouentus in monaſterij, ac congregationis, et Prioratuũ prædictorum vſus, et vtilitatem conuertere, et exponere. Diœceſani loci, et cuiuſcunque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita &c. Datum Florentiæ anno Dom. Incar. 1439. tertio idus Februarij, Pontificatus noſtri anno 9.

II. CVi Abbatiæ ſic reformatæ idem Pontifex anno 1442. D. Antonino referente monaſteriũ ſanctæ Mariæ ad Niues, eiectis monialibus, quòd minus honeſtè viuerent, vniuit, quod nunc etiam poſſidet. Poſtea magnus Coſmus totum cœnobium cum Eccleſia, quæ nunc ſunt, à fundamentis excitauit, & perfecit, in quo opere plus ſexaginta millia nummum aureorum expendit, excepta Bibliotheca omnis generis librorum refertiſſima, quæ octo millibus aureorum illi ſtetit: ex qua libri D. Auguſtini de Geſtis contra Pelagium accepti, qui typis editi nuper prodierunt. Templi frontem, & ſubſellia, quæ Chorum dicimus, perficiente poſt Coſmi obitum Laurentio Mediceo, vt Matthæus Boſſus epiſt. 85. ad Laurentium teſtatur.

In Eccleſia D. Bartholomæi Feſulana Ioannes Mediceus Laurentij filius, qui poſtea fuit ſummus Pontifex Leo X. nuncupatus, inſignia Cardinalatus à Matthæo Boſſo loci Præſule recepit, eodem Matthæo teſte in epiſtola nuncupatoria ſuorum librorum ad eundem Ioannem Mediceum, nec non in alia epiſtola 110. ad Archangelum Vicentinum. Conduntur autem in dicta Eccleſia inſignes Reliquiæ Sanctorum, videlicet in Ara maxima, quam opere inſecto ex varijs pretioſis lapidibus recens faciundam curauit R. P. D. Marcus Antonius Manettus à Maſſa Corrariæ loci Abbas, corpora Sanctorum Donati Scoti Epiſcopi Feſularum, Iulij Martyris, & aliorum quinque Martyrum, quorum nomina exciderunt. In Sacello ſancti Romuli primi Epiſcopi Feſulani, & Martyris à Petro Apoſtolo deſignati, quod ſolùm ſupereſt ex vetuſta Eccleſia, conditum eſſe corpus eiuſdem B. Romuli, eſt vetus illius Eccleſiæ traditio, quam teſtantur verſus antiquiſſimi ſupra Sacelli ianuam exciſi. Seruatur in eodẽ Sacello Saluatoris noſtri Crucifixi imago vetuſtiſſima in maxima venerarione ſemper habita, nec non etiam puteus ſanguine ſanctorum Martyrum plenus, quem cum s. Romulo, & poſt illius martyrium in confeſſione veræ fidei fuderunt. Legitur autem in antiquis illius Eccleſiæ monimentis, tempore magni Coſmi ſublatum lapidem, os putei claudentem per R. P. D. Timotheum Veronenſem, qui poſtea fuit Archiepiſcopus Raguſinus, & ab ipſo magno Coſmo chirothecam per filum in puteum demiſſam: ac recenti ſanguine madefactam retractam: cœlumq; totum momento nubibus tectum, cœptaq; micare fulgura, & audiri tonitrua horribilia, ſtatimq; chirothecam in puteum proiectam, & os putei clauſum, & obſignatum, neq; vltra reſeratum vſque ad tempora Leonis X. quĩ cum per agrum Florentinum tranſiens, nec ciuitatem ingredi volens, ad Abbatiam Feſulanam diuertiſſet, puteum aperiri iuſſit, ac in eum annulo demiſſo, illum ſimiliter tinctum recẽti ſanguine retraxit: quod cernens, annulum in puteum proiecit, & os putei obſtrui præcepit, nec amplius vſque in hodiernum diem fuit reſeratum.

Abbatia Feſulana tres habet Prioratus ſibi ſubiectos, & annexos videlicet s. Saluatoris Vallis Agnæ in Diœceſi Florentina, s. Saluatoris propè muros Pratenſes in Epiſcopatu Piſtorienſi, & s. Petri de Sopotio, cum ſubiecta ſibi Eccleſia s. Luciæ in Plebanatu ſanctorũ Hyppoliti, & Caſſiani de Laterina Diœceſis Aretinæ, quem Prioratum inſtantibus ciuibus Aretinis noſtræ congregationi donauit Iulius II. anno 1505. ad effectum erigendi in ea ciuitate collegium canonicorum noſtri Ordinis, quod quia non fuit erectum, dictus Prioratus monaſterio Feſulano per noſtros fuit vnitus. Habet autem annexam curam animarum. Ex monaſterio Feſulano prodierunt D. Franciſcus de Saluiatis, qui fuit vir inculpatiſſimus, & diſciplinæ canonicæ ſtrenuiſſimus æmulator, & Abbas dicti monaſterij. D. Auguſtinus de Strozzis, qui fuit vir magni conſilij, & nobilitatem generis virtute ſuperauit, Abbatiam Feſulanam digniſſimè rexit, poſtea Hipponenſis Epiſcopus deſignatus, vt ex monumentis illuſtriſſimæ familiæ Strozziæ manuſcriptis accepi: licèt de Epiſcopatu apud noſtros Lateranenſes nulla mentio, quod viderim, habeatur.

EOdem anno 1439. datum eſt nobis Abbatiale III. cœnobium s. Petri de Pado Cremonæ, inter omnia dictæ ciuitatis monaſteria, tum antiquitate, tum Reliquiis Sanctorum, & Priuilegijs Pontificũ, & aliorum Principum præcipuum. nam de illius antiquitate ſupra quingentos, & forſan ſexcentos annos conſtat priuilegio Alexandri II. Abbati monaſterij ſanctorum Petri, & Pauli conceſſo, anno ſui Pontificatus 10. in quo narrantur illius fundatores, videlicet Ardingus filius Abbilonis, ciuis Cremonenſis, & Edina illius vxor, qui ſtatuerunt, vt monaſterium cum omnibus ad illud pertinentibus ſub B. Petri, & Eccleſiæ Romanæ tutela, & defenſione conſiſteret in perpetuum, vt infra dicetur. Iſtud monaſterium, in quo diſciplina monaſtica per aliquot ſecula magna cum laude floruerat, tandem ob ſiniſtros euentus, & propter bella diuturna, quę multas Inſubrorum ciuitates attriuerunt, ad eam calamitatem venerat, vt vnus in eo monachus, & Abbas nomine Chriſtophorus reſideret, 18. Mo-naſt.

Digitized by Google

deret, qui videns, se non posse, ob reddituum tenuitatem, prædia creditoribus hypothecata redimere, & cœnobij fabricas labentes reparare, ac illius reformationi intendere, accersitis D. Thoma Cremonensi, qui fuerat Rector Generalis nostræ congregationis, & D. Lamphranco Cremonensi, qui erat apud nostros vir magni nominis, & autoritatis, mentis suæ arcanum illis patefecit, optare se, monasterium cum subiectis Prioratibus, & omnibus illius bonis nostræ congregationi concedere, si annuam pensionem florenorum quinquaginta, illius vita durante, persoluerent, & debita, quibus monasterium creditoribus fuerat oppignoratum. Qui illius voluntate perspecta, negotioq; in Generalibus Comitijs tractato, & habito consensu ab eodem Generali Capitulo, eius vice, ac nomine indictam vnionem sub prædictis conditionibus consenserunt. obtentæq; literæ Apostolicæ ab Eugenio IV. quibus ipsam vnionem admisit, probauit, & ita confirmauit.

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam: Sedis Apostolicæ prouidentia, circunspecta ad ea libenter intendit, per quæ Ecclesiæ, et monasteria omnia præsertim ad Romanam Ecclesiam nullo medio spectantia, desolationis opprobrio subijcientia debitæ reformationis beneficio gaudeant, ac sublatis ab eis sinistris quibuslibet, grata in illis Deo plantaria subrogentur, nec non eorum Prælatis, ne ob facultatum carentiam incommoda patiantur, de subuentionis auxilio prouidet opportuno. Sanè pro parte dilectorum filiorum vniuersitatis canonicorum de congregatione B. Mariæ, de Frisonaria, ac Christophori Abbatis monasterij sancti Petri de Pado Cremonæ eidem Ecclesiæ immediatè subiecti S. Augustini, et sancti Benedicti Ordinum nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd monasterium prædictum causantibus guerris, et alijs sinistris euentibus, à pluribus annis citra non solùm monachis, ac in suis structuris, et adificijs desolatum, et diuino cultu diminutum fere dignoscitur: sed etiam illius possessiones, et bona mobilia, pro eorum maiori parte, alijs pignori data reperiuntur: quodq; dictus Abbas proinde considerans, quod ex ipsius monasterij facultatibus, propter eorum exiguitatem, possessiones, et bona alienata recuperare, et sicut congrueret, et deceret, circa reparationem, ac reformationem huiusmodi intendere non potest: ac sperans, quòd propter vitam laudabilem, et opera fructuosa canonicorum congregationis huiusmodi, qui à multis annis citra sub regulari obseruantia degentes varijs, & diuersis multiplicarent virtutum meritis, nec non mediantibus suffragijs Christifidelium, ad ipsos canonicos singularem deuotionem gerentium, recuperatio possessionum, & bonorum, reparatioq; adificiorum, nec non reformatio monasterij huiusmodi commodè fieri, ipsumq; monasterium plura in spiritualibus, & temporalibus incrementa suscipere debeat. & ex premissis, & alijs pluribus rationabilibus causis, ad id animum actu suum mouentibus, præfatum monasterium, cui præesse dignoscitur, vniuersitati canonicorum huiusmodi, cum reseruatione, & pactis alijs, & conditionibus inferius annotatis, per sedem Apostolicam perpetuò concedi, & appropriare desiderat. Nos igitur desiderium Abbatis huiusmodi plurimum in Domino commendantes, & alias de deformatione monasterij, ac vita laudabili, & operibus canonicorum huiusmodi certam notitiam habentes: nec non prædicti monasterij statui, prout ex debito Pontificatus tenemur officij, cui disponente Domino præsidemus, prouidere volentes, ipsorum Abbatis, & vniuersitatis canonicorum in hac parte supplicationibus inclinati, monasterium prædictum, cui cura imminet animarum, cuiusq; modernis temporibus octuaginta cum Ecclesijs, membris, possessionibus, bonis, ac alijs iuribus, & pertinentijs suis omnibus vniuersitati, & congregationi canonicorum huiusmodi præsentium, & futurorum per eos aliàs iuxta eorum ritus, mores, consuetudines, & statuta, ac eis concessa priuilegia tenendum, regendum, ac etiam gubernandum, ipsius Abbatis ad hoc expresso accedente consensu, perpetuò concedimus, donamus, applicamus, & appropriamus; nec non Parochialem Ecclesiam sancti Saluatoris Cremonæ, infra cuius Parochiæ metas, vt ipsi canonici asserunt, quindecim domus habitatæ non existũt, & cuius quatuor, nec non Parochialis Ecclesiæ sancti Pauli etiam Cremonæ, quæ membrum dicti monasterij existit, octo florenorum auri de Camera fructus, redditus, & prouentus, secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, monasterio prædicto perpetuò vnimus, annectimus, & incorporamus. Ita quòd liceat ex nunc congregationi canonicorum huiusmodi per se, vel alium, seu alios corporalem possessionem monasterij, Ecclesiarum, bonorum, membrorum, iurisq; & pertinentiarum prædictarum autoritate propria libere apprehendere, ipsumq; monasterium etiam dicto Abbate in humanis agente; iuxta ritus, mores, consuetudines, statuta, & priuilegia prædicta, & per annualem Priorem regere, & gubernare, ac bona administrare, fructusq; redditus, & prouentus huiusmodi in eorum, & dicti monasterij vsus, & vtilitatem conuertere, et exponere. Diœcesani loci, et cuiuscunq; alterius super hoc licentia minimè requisita. Ita nihilominus super fructibus, redditibus, et prouentibus huiusmodi monasterij pensionem annuam quinquaginta florenorum similium prædicto Abbati, quoad vixerit, aut donec Abbas eiusdem monasterij fuerit, vel Procuratori suo legitimo per congregationem canonicorum eorundem, quorum ad id, et alia infrascripta etiam expressus accedit assensus, persoluendum, ac quandam possessionem decem, vel duodecim in loco Lecha di Stephani nuncupato Cremonensis Diœcesis, nec non medietatem vnius petiæ terræ trium iugerum mensuræ illarum partium, in clausuris Cremonensibus consistentes, ad dictum monasterium iure spectantes, per præfatum Abbatem ad huiusmodi vitam suam liberè tenendã, regendã, gubernandã, possidendã, et vsufructuandã eidem Abbati, ita quòd illa post eius obitum, seu quando præfatus Abbas ipsius monasterij esse desierit, ad monasterium, et congregationem huiusmodi liberè reuertantur, autoritate prædicta

Digitized by Google

dicta reseruamus, constituimus, ac etiam assignamus etc. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ 1439. octauo calendas Iulij, Pontificatus nostri anno nono.

IV. REbus verò in hunc modum compositis, ante omnia cœperunt canonici bona monasterij oppignorata communibus totius congregationis contributionibus redimere, & prædia, quæ ferè omnia inculta manebant, ad culturam redigere, præsertim quæ ad Ecclesiam Parochialem sancti Martini, nunc sanctæ Mariæ Nouæ, loci Aquelongæ nuncupati, spectant. ex quibus tempore vnionis tredecim tantum Ducati per singulos annos percipiebantur, sed monasterio reddita breui tempore diligentia, & labore fratris Andreæ de Burgo sancti Donini Conuersi taliter meliorata, vt pro tredecim ducatis trecentos in singulos annos caperent. hic namq; fidelis seruus, & prudens ad loci regimen designatus, nemora excidit, agros ad culturam redegit, domos extruxit, colonos conduxit. quem alij postea imitati locum auxerunt adeo, vt nunc pro tredecim ducatis quatuor millia ex illius redditibus annuatim capiamus, additis pulchris domibus in formam monasterij redactis, & propter frequentes armatorum, & prædonum excursiones, mœnibus fossis, & Eurippis munitis.

Monasterium quoque vetustum dirutum, & nouum, quod nunc extat, à nostris totum extructũ, & conueniens canonicorum numerus in eo constitutus, qui die, nocteq; diu inis laudibus insistentes, & optimæ conuersationis odorem effundentes, ciuium oculos, & animos in se conuerterunt: vnde plures primæ nobilitatis adolescentes in eo canonicorum nostræ congregationis habitum sumere voluerunt, qui sanctitate, & eruditione congregationem nostram plurimum decorauerunt. sed & priori Ecclesia diruta, nouam mirę pulchritudinis auro, & picturis exquisitissimis ornatam erexerunt. qua terræ motu dilapsa, quæ nunc cernitur, longè pulchriorem, & augustiorem restituerunt, in qua nihil non auro, & selectis Sanctorum imaginibus tectum, & ornatum inuenitur: vt inter primas illius Prouinciæ sacras ædes meritò ab omnibus habeatur. In qua sequentes Sanctorum Reliquiæ cum summa veneratione seruantur, videlicet corpus B. Mariæ Aegyptiacæ, cum capite B. Zosimi Abbatis, qui sacratissimo Dominici corporis Viatico illam muniuit, priusquam de corporis ergastulo commigraret. Capita sanctæ Fœlicitatis martyris, & septem illius filiorum, & martyrum, quorum die 10. Iulij festum agitur, cum alijs multis in Sacello D. Mariæ Aegyptiacæ nuncupato repositæ.

V. ET quia mundi Saluator apud Marcum 10. dixerat: *Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, et propter Euangelium, qui non accipiet centies tantum nunc in tempore hoc domos, et fratres, et sorores, aut patrem, aut matrem, et filios, et agros etc.* hinc effectum, vt Patribus nostris in eodem monasterio contemptis seculi vanitatibus, voluptatibus, & diuitijs, in sancta simplicitate, & paupertate spiritus Deo famulantibus, monasterium à multis viris deuotis, & pijs, & in primis à Romanis Pontificibus attributione multorum bonorum temporalium non parum fuerit locupletatum. Nam Eugenius IV. anno 1442. calend. Augusti præposituram olim conuentualem Ordinis canonicorum regularium suburbanam, sanctæ Mariæ Vallis Viridis nuncupatam, dicto monasterio cum omnibus illius bonis, & iuribus vniuit. Anno verò 1547. Paulus III. eidem monasterio incorporauit Ecclesiam Parochialem, & Archipresbyteralem sancti Iacobi Diœcesis Cremonensis, in qua sunt quatuor canonicatus, cum omnibus illius bonis, & iuribus, & in specie cum facultate Abbati sancti Petri concessa conferendi omnes, & singulos canonicatus prædictos, cum onere soluendi monasterio Romano sanctæ Mariæ Pacis ducatos centum quinquaginta auri de Camera per singulos annos in perpetuum, prout constat literis Apostolicis apud sanctum Petrum eodem anno 4. nonas Iulij confectis. Rursus anno 1562. Pius IV. Ecclesiam Parochialẽ Causerij Diœcesis Cremonensis, cum omnibus, & singulis eius bonis, & iuribus applicauit. Editæ sunt literæ Apostolicæ apud s. Petrum 4. Calend. Februarij. Item aliam Ecclesiam Parochialem sancti Ioannis Baptistæ loci Vichizoli dictæ Diœcesis perpetuò tradidit, & vniuit anno 1566. die 27. Iulij. Quapropter monasterium s. Petri sex Ecclesias Parochiales habet sibi vnitas, quæ per canonicos nostræ congregationis reguntur, vel per clericos seculares ad nutum Abbatis amouibiles. Prima est ipsa Ecclesia s. Petri, quæ est etiam Parochialis, & habet annexam Ecclesiam suburbanam sanctæ Agnetis, in qua cogente necessitate personis, quæ sunt de Parochia s. Petri extra ciuitatem constitutis Sacramenta ministrari solent. Secunda est Ecclesia s. Pauli intra ciuitatem, quæ est antiquus dicti monasterij Prioratus. manet in ea Prior cum canonico, qui curam animarum exercet, cum altero socio. Tertia s. Mariæ Nouæ aliàs s. Martini loci Aquelongæ in Episcopatu Bergomensi, in qua similiter degit Vicarius cum canonico curam animarum exercente, cum altero socio. Quarta s. Ioannis Baptistæ loci Vichizoli, vbi manet Vicarius cum altero canonico exercente curam animarum, & altero socio. Quinta s. Iacobi de Plebe, vbi manet Archipresbyter ex nostris canonicis, & socius eiusdem Ordinis. Sexta s. Michaëlis loci Causerij, vbi manet vnus canonicus.

VI. HVic monasterio multa priuilegia fuerunt indulta per Romanos Pontifices. Primum est Alexandri Secundi datum anno 10. sui Pontificatus incipit: *Quamuis ex consideratione*. meminit fundationis, & fundatorum dicti monasterij, quos dicit, monasterium cum omnibus illius bonis B. Petro, & Romanæ Ecclesiæ sub annuo canone duodecim denariorum Mediolanensium obtulisse, quod propterea sub immediata sedis Apostolicæ protectione recipit, & ab omni iure Episcopali, &

aliorum

Digitized by Google

aliorum quorumcunq; liberat. prohibens quibuscunque monasterium,& illius personas, & bona inuadere,aut alio quouis modo perturbare, ac molestare.

Secundum Gregorij VII. cuius fit mentio in priuilegijs aliorum Pontificum:sed illius authenticum desideratur.

Tertium Paschalis II.datum anno 3. sui Pontificatus incipit: *Apostolicæ Sedis.* concordat cum priuilegio Cœlestini II.infra adducendo.

Quartum Calisti II. datum ann. 5. sui Pontificatus incipit: *Sicut iniusta poscentibus nullus est &c.* concordat cum priuilegio Cœlestini II.

Quintum Innocentij II. datum anno 1139. incipit: *Suscepti regiminis,* concordat cum eodem priuilegio Cœlestini II.

Sextum Cœlestini Secundi, quod hìc sequitur, videlicet.

Cœlestinus Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Alberto Abbati monasterij S. Petri apud Cremonam, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris regulariter substituendis in perpetuum. Suscepti regiminis cura nos admonet, pro Ecclesiarum statu paterna solicitudine cogitare, eosq; contra prauorum hominum nequitias optata defensionis suffragio confouere, vt quemadmodum Patres in Dei populo dicimur, ita per Dei gratiam rerum effectibus comprobemur. Quocirca dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus Apostolica benignitate accommodamus assensum, & B. Petri monasterium, in quo diuino mancipati estis obsequio, cum omnibus ad ipsum pertinentibus, ad exemplar prædecessorum nostrorum sanctæ record. Gregorij VII. Paschalis, Calixti, & Innocentij Romanorum Pontificum Apostolicæ sedis priuilegio communimus. statuentes, vt quascunque possessiones, quæcunq; bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut ei legitimis fidelium donationibus pertinent, quæcunque etiam in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus vocabulis annotanda. Cellam videlicet s. Pauli, capellam s. Mariæ, s. Michaëlis, & s. Bassiani, decimas de Aqualonga, & de Castro veteri. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, aut fratrum pars consilij sanioris secundum Dei timorem, & B. Benedicti regulã elegerint. electus autem tantùm à Romano Pontifice consecretur. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes monachorum, vel clericorum eidem monasterio pertinentium à Diœcesano accipietis Episcopo. si quidem gratiam, atque communionem Apostolicæ sedis habuerit, eaq; gratis, & sine prauitate vobis voluerit exhibere: Alioqui catholicum, quem malueritis, liceat vobis adire Antistitem, & ab eo confessionem sacram suscipere. De cætero nullus amplius Episcopus in eodem monasterio habeat potestatem nec excommunicandi, & interdicendi, aut Synodum vocandi, sicut à præfatis prædecessoribus nostris noscitur institutum. Sepulturam sanè eiusdem loci liberam omnino esse decernimus, vt rum deuotioni, & extremæ voluntati quicunque se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati sint, nullus obsistat. Salua tamen iustitia matricis Ecclesiæ. Ad indicium autem licitè à sede Apostolica percepte libertatis, duodecim denarios Mediolanensis monetæ nobis, nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Decernimus ergo, vt nulli hominum liceat iam dictum monasterium temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestijs fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura. Salua in omnibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ autoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis, honorisq; sui dignitate careat, reamq; se diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat: atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi: quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Anno Domini ab Incarnatione 1143. Cœlestini Papæ II. anno 1.

Septimum Alexandri III. datum Prænestе 17. calend. Augusti. deest annus, incipit: *Si quando.* confirmat præcedentia. Statuit, ministros locorum monasterij Abbati debitam obedientiam præstare, & subiectos esse oportere.

Octauum Lucij III. datum, anno 4. sui Pontificatus, per quod inhærens vestigijs Adriani IV. & Cœlestini II. suorum prædecessorum, declarat capellam sancti Pauli in proprio solo monasterij esse fundatam, cum cimiterio, platea, domibus, & omnibus officinis, & circunstantijs. Et propterea decernit, Abbates in dicta capella habere liberam institutionem, & destitutionem, in monachis presbyteris, & clericis, & conuersis, & personis alijs quibuscunq; absq; vicinorum, vel aliorum impedimento, seu contradictione. idq; sub pœna excommunicationis. præscribit formam monachos in dicta Ecclesia instituendi. Iubet, vt Episcopus officio suo cogat Parochianos, ne monachis per Abbatem sic institutis aliquam inferant iniuriam, siue violentiam. prohibet ne de cætero Episcopus, & illius successores audeant impedire Abbatem, ne dictam Ecclesiam s. Pauli per suos clericos, vel monachos regat. statuit, vt in Parochia s. Pauli nullus Ecclesiam construere possit, sine licentia Abbatis. saluo iure Romanæ Ecclesiæ.

Alia multa priuilegia dicto monasterio fecerunt Ludouicus Rex Francorum XII. & Duces Mediolani, quæ prætermittuntur, ne librum nimis oneremus.

Digitized by Google

VII. HAbuit autem prædictum monasterium post reformationem per nostros Frigdionarios factam viros aliquot sanctitate, dignitate, ac etiam eruditione conspicuos, inter quos fuerunt B. Fulgentius, quem Catalogus Episcoporum Cremonensium inter Beatos sic refert: *Beatus Fulgentius Cremonensis Ordinis canonicorum regularium clarus habetur.* Obijt circa annum 1470. D. Ioannes Iacobus Cremonensis, quem Ioannes Philippus noster in Chronica lib. 6. cap. 33. virum moribus religiosissimum, ingenio sublimi, ac propemodum diuino præditum, & sapientiæ plenum appellauit: cui cum omnibus muneribus in nostra congregatione non semel functus esset, Deus in omnibus adesse, & benedicere visus est. Obijt anno 1524. quo tempore supremam præfecturam congregationis gerebat. D. Sixtus de Rhenis Cremonensis, S. Concilij Tridentini Prædicator, & Theologus, diuinarum Scripturarum eruditione singularis, postea Episcopus Carinulæ: qui cum gregem sibi commissum aliquot annis optimè rexisset, non sine magna sanctitatis fama ex hoc fragili ergastulo ad cœlestem patriam commigrauit. item D. Matthæus Brumanus sereniſſimi Ducis Mantuani apud Sedem Apostolicam Orator, primum Nicomedienſis, deinde Melphitanus Episcopus. Obijt anno 1596. Item Dominus Archangelus de Rubeis Theologus eruditissimus, prout illius Commentaria in quatuor libros Sententiarum nuper edita testantur, à Paulo Quinto Episcopus Carinulæ designatus. Obijt anno 1618.

Caput vigesimum.

De alijs quatuor monasterijs S. Bartholomæi propè Vicentiam, S. Bartholomei Pistorij, S. Laurentij in Cæsarea propè Rauennam, & S. Mariæ de Calena per eosdem Canonicos Frigdionarios reformatis.

I. ANno 1440. Generale Capitulum Ferrariæ, Rector Generalis R. P. D. Nicolaus Bononiensis, Visitatores D. Clemens Papiensis, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomensis. hic apud Papienses, pro Beato colitur. Anno 1441. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis idem D. Nicolaus. Visitatores D. Dominicus Florentinus. D. Martinus Bergomensis, & D. Sanctus Bononiēsis.

Anno 1442. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placentin. Visitatores ijdem, excepto primo, pro quo suffectus D. Benedictus de Placentia. hoc autem anno Eugenius IV. pace composita Senas venit, Romam reuersurus, vbi propositi sui memor de Lateranensi Basilica per nostros reformanda literas Apostolicas ad Rectorem Generalem iterum direxit iubens, triginta duos canonicos Romam mitti, qui starent in Palatio Lateranensi, donec ipse Romam reuertens Lateranensem Basilicam ex illis reformaret: quam ob causam in Capit. Generali electus fuit Prior s. Ioannis Lateranensis idem R. P. D. Aurelius tūc Rector Generalis Congregationis, & cum quatuor socijs Romam missus: sed intra paucos dies omnes ægritudine prægrauati discesserunt. Anno 1443. Generale Capitulū Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Aurelius Placentinus. Visitatores D. Orosius Mediolanēsis, D. Benedictus Placentinus, & D. Nicolaus Bononiensis.

Hoc eodem anno monasterium s. Bartholomæi Vicentiæ suburbanum, cum altero s. Mariæ de Pane in sacco, Vicentinæ Diœcesis, per nostros fuit reformatum, concedente R. D. Ermolao Barbaro Patricio Veneto dicti monasterij commendatario, rogantibus ciuibus, & probante Papa Eugenio per suas literas Apostolicas, in hanc formam datas, videlicet: 1439. pag.

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ad Ecclesiarum, & monasteriorum omnium statum salubriter, & prosperè dirigendū, prout ex debito tenemur summi Pontificatus officij nobis ex alto commissi, paterna solicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, ac ex eis illa præsertim spiritualium, & temporalium detrimenta subiacentia, ac regulari obseruantia destituta, per nostræ prouidentiæ ministerium debitæ reformationis beneficio gaudeant, quorumq; in ipsis Deo plantarijs surgentur, opem & operam, quantum cum Deo possumus, efficaces impendimus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Ermolai Episcopi Tarusini petitio continebat, quod licèt ipse olim, etiam ante suā ad Ecclesiam Tarusinam per nos factam promotionem, dum monasterium s. Bartholomæi Vicentini in Suburbio per Priorē gubernari solitū, ordinis s. Marci de Mantua, in Cōmendā obtineret, prout obtinet sūmo desiderio affectaret, quod in monasterio ipso debita obseruantia regularis, qua illud diu caruisse, & hodie carere dignoscitur, laudabiliter vigeret, nec non in suis structuris, & ædificijs ob illius gubernatorum, qui hactenus fuerunt incuriam, & negligentiā multipliciter defectuosis, reparari, & alias benè, & vtiliter reformari deberet. Et licèt quoad horum perfectionem adimplendam diligentiam, & operam possibiles impenderet; tamen tam propter carentiam religiosorum dicti Ordinis s. Marci sub obseruantia prædicta viuere volentiū, quàm etiam ex eo, quod redditus dicti monasterij vltra supportationem debitam onerū eidem superexistentes, aliiq; Ecclesiæ fructus ei prouenientes pro tēpore, ad suum, & ipsius familiæ statum decenter tenendum minimè suppetebant, prout neque hodie suppetunt, desiderium suum huiusmodi adimplere nequiuit. Et sicut eadem petitio subiungebat, si præfatum monasterium, cui monasterium de Pane in sacco dicti Ordinis Vicentinæ Diœcesis vigore aliarum literarum nostrarum olim vnitum fuit, licèt vnio ipsa nōdū

suum

Digitized by Google

fuum fuerit sortita effectum, dilectis filijs canonicis de congregatione s. *Mariæ de Frisonaria Ordinis sancti Augustini, qui à multis citra temporibus sub regulari ipsius Ordinis sancti Augustini obseruantia, & aliàs laudabiliter degentes, plura monasteria, & regularia loca reformasse noscuntur, perpetuò concederetur, ex hoc præfatum monasterium sancti* Bartholomæi *plurima etiam ad laudem Dei, & gloriam diuini nominis, religionisq; propagationem, ac populi deuotionis augmentum in spiritualibus, & temporalibus susciperet incrementa: nec non etiam dilecti filij communitas, & ciues Vicentini multiplicia suarum animarum consolationes, & gaudia sentire valerent. Quare pro parte electi, & communitatis, & ciuium, nec non congregationis præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt statui eiusdem monasterij sancti* Bartholomæi *in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur religionem, & cultum huiusmodi nostris potissimè temporibus vbique locorum vigere, & augeri summis desiderijs affectantes, ac de præmissis ex plurium fide dignorum etiam notabilium, relatu certam notitiam habentes, nec non sperantes, quòd ex vita laudabili, & fructuosis operibus congregationis canonicorum huiusmodi dictum monasterium multipliciter reformari, plurimaq; exinde vtilitates, & bona prouenire debeant: Huiusmodi supplicationibus inclinati, monasterium sancti* Bartholomæi *prædictum, cuius trecentorum, & sexaginta cum vnito prædicto, cuius octoginta florenorum auri de Camera fructus, & redditus, & prouentus, secundum communem æstimationem, valorem annuum, vt ipsi canonici asserunt, non excedunt, ac omnibus alijs iuribus, & pertinentijs suis congregationi prædictæ, nec non illius præsentibus, & futuris canonicis per eos iuxta ipsorum ritus, mores, statuta, consuetudines, ipsisq; concessa priuilegia tenendum, regendum, ac etiam gubernandum autoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuò concedimus, donamus, incorporamus, appropriamus, ac etiam assignamus, dictum Ordinem sancti Marci in eodem penitus supprimentes, ac etiam extinguentes. Itaquod quàm primum commendam electo factam huiusmodi per promotionem prædictam, & munus consecrationis eidem electo impendendum, ac adeptionem, possessionem pasifici regiminis, & administrationis bonorum dictæ Aruisinæ Ecclesiæ, seu maioris partis eorum per ipsum electum autoritate nostra faciendum, aut aliàs per cessum, vel decessum, seu aliam dimissionem præfati electi cessare, & expirare contigerit, & non antea, liceat Rectori pro tempore existenti huiusmodi congregationis per se, vel alium, seu alios corporalem sancti* Bartholomæi *iurisdictionem, & pertinentias, nec non alias iuxta formam ipsarum aliarum literarum vnitii prædicti autoritate propria libere apprehendere, ac illorum fructus, redditus, & prouentus præfatos in suos canonicorum præsentium, & futurorum, nec non sancti* Bartholomæi, *& de Pane in sacco monasteriorum præfatorum, vsus, & vtilitatem perpetuò conuertere, & exponere, Diœcesani loci, & cuiuscunque alterius super hoc licentia minimè requisita, Et nihilominus Priori, & canonicis de congregatione huiusmodi in prædicto monasterio sancti* Bartholomæi *pro tempore existentibus, vt omnibus, & singulis priuilegijs, libertatibus, exemptionibus, indultis, & gratijs per nos, & præfatam sedem alijs dictæ congregationis monasterijs, Prioratibus, locis, Prioribus, & personis generaliter hactenus concessis, vti valeant pariter, & gaudere autoritate Apostolica præfata harum serie de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, ac priuilegijs, & literis Apostolicis, nec non sancti* Bartholomæi, *& de Pane in sacco, ac alterius monasterij, siue loci, & Ordinis sancti Marci præfatorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisq; contrarijs quibuscunq; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ donationis, incorporationis, appropriationis, assignationis, suppressionis, extinctionis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum ann. Incarn. Dom. 1443. Idibus Ianuarij.*

II. QVibus literis expeditis, nostrisq; in corporalem possessionem dictorum monasteriorum missis, totum monasterium cum Ecclesia s. Bartholomæi fuit renouatum: adiuuante in primis viro nobili Domino Belpetro de Manelmis Patricio Vicentino, & sereniſſimi Dominij Venetorum Collaterali, qui totam Ecclesiam suis sumptibus à fundamentis excitauit, & alia multa bona monasterio præstitit, cui Deus vicem rependere dignetur. cui monasterio Sixtus Quartus anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo nono Prioratum sanctæ Mariæ Aethyopissæ nuncupatum, tertio circiter milliario à Ciuitate distantem adiunxit, confectis literis vnionis eodem anno sub die 5. Aprilis.

Fuit autem hoc monasterium post dictam reformationem multorum bonorum hominum plantarium, ex quibus recensendi, primus beatus Blasius Vicentinus, qui nostram Ciuitatem, & monasterium Nouariæ suis Reliquijs decorauit, quem tota Ciuitas pro Beato colit, & inter Beatos censet. Carolus à Basilica Petri Nouariensis Ecclesiæ Præsul in sua Nouaria, siue in descriptione Diœcesis Nouariensis. Obijt anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo nonagesimo nono. Secundus Venerabilis Pater Dominus Adeodatus Vicentinus Prædicator eloquentissimus, ad cuius conciones audiendas integræ Ciuitates caterua-tim confluebant. qui licet senio confectus, & morbo podagræ, & chiragræ membris omnibus captus, prædicationem vsque ad decrepitam nunquam intermisit, & sua prædicatione multos à seculi naufragio ad portum Religionis traxit. Hic Iesu

Digitized by Google

Christi Saluatoris incunabula, & loca suæ sacratissimæ passionis inuisit cum Venerabili Patre D. Cambio Bosso Mediolanensi, de quo supra dictum fuit. Tertius Dominus Eleutherius ex nobili familia de Leonicenis vir religiosissimus, & inter Poëtas suorum temporum clarus, vt libri de Passione Domini, de Assumptione B. Virginis, & alij versibus heroicis ab illo exarati testantur, quorum infra Catalogum reddemus. Quartus Dominus Desiderius ex nobili familia de Luscis, siue Luschis, qui scripsit librum de vita Beatæ Monicæ, & alia quædam, de quo Matthæus Bossus epistola quinquagesima quinta ad eundem ita scribit: *Ad carmen potissimum natura te genuit, in eo quidem poëmatum genere multum, & commoditatis, & facilitatis contulit tibi, quando te peperit mater, affuisse puerperio musas crediderim, labiaque tersisse. eo & ingenio fratres tui omnes, ipse etiam paucis cum literis genitor poëtat, vt potest.* Quintus Zacharias ex nobili familia de Lilijs Leonis Decimi Pontificis, propter egregias animi dotes, & morum suauitatem familiaris, qui illum Sebastensem Episcopum creauit, quem Matthæus Bossus ætate iam proiectum è seculo ad nostram congregationem retraxerat, ipsomet tradente in epistola 132. ad prædictum Zachariam. Hic Dictionarium Geographum, & Cosmographum edidit, quod laudat Petrus Calcedonius in quadam epistola ad Marcum Antonium Sabellicum, vt infra dicemus. Sextus Dominus Cæsar de Calderarijs in Philosophicis, & Theologicis, nec non in sacris literis optimè versatus, qui edidit explanationes perpulchras in psalmum quinquagesimum, & in Canticum Beatæ Virginis. Septimus Dominus Gabriel Inchinus, qui scripsit plura volumina sacrarum Concionum. & vt alios multos omittam, quos commemorat Ioannes Philippus noster in Chronica libro sexto cap. vigesimo secundo, & vigesimo nono, nostris diebus effulsit in hoc monasterio Venerabilis Pater Dominus Albertus de Altissimis, de quo Reuerendus Pater Frater Camillus Sanctangelus à Colurno in Ecclesia Vicentina Generalis Inquisitor, in approbatione libri de illius vita per Dominum Paulum Aemilium Saracenum nostræ congregationis canonicum editi, sic testatur: *Ego frater Camillus de Sanctis Angelis à Colurno Ordinis Prædicatorum sancti Patris Dominici, sacræ Theologiæ Magister, & ab Apostolica sede Inquisitor Generalis in Ecclesia Vicentina specialiter delegatus, visa attestatione R. P. Fr. Spiriti de Mantua Ordinis eiusdem, ac etiam sacræ Theologiæ Magistri, presens opus editum per Admodum Reuerendum Patrem Dominum Paulum Aemilium Saracenum nobilem Vicentinum Priorem sancti Victoris extra Bononiam, concedo imprimendum. in quo vita, mores, & acta continentur celeberrimi viri D. Alberti de Altissimis ciuis Vicentini, almi Ordinis canonicorum Lateranensium regularium, cuius vitæ sanctimoniam, simplicitatem, rectitudinem, continentiam, mundi, & vanitatum eius contemptum, propriæ carnis neglectum, & totalem abdicationem ab omni seculi, non tantum voluptate, sed etiam solatio summa cum animi mei admiratione conspexeram, dum tanti viri, cæterorumq; venerabilium canonicorum, & consacerdotum eius amabili consuetudine donatus, aspectu eius pariter, & affatu singulariter oblectarer. Cæcus mihi quidem videbatur Christi seruus iste, & surdus, & mutus in omnibus, & ad omnia, præterquam in obsequium Creatoris sui, sine amore, sine desiderio, sine timore, sine gaudio, sine ira, nisi in ordine ad summum bonum. Nulla ei vnquam videbatur inesse turbatio mentis, nullus mœror, afflictio nulla. tranquillitas insignis, eximia quies, placida semper facies. eius iucundus aspectus, sermo compositus, breuis locutio, modica verba, sed omni pietate referta. funeri eius cum assisterem, vidi totius Vicentini populi fidelis, & pij copiam ingentem tam nobilium, quàm popularium personarum, virorum pariter, & fœminarum per integrum triduum concurrentium ad exanime corpus videndum, & amplectendum in loculo iacens, cui viuenti locus non fuerat extra monasterium, & qui seculi semper consortium declinauerat in vita, à toto seculo quærebatur in morte. In quorum fidem &c. Datum Vicentiæ in ædibus S. Officij die nona Nouembris anno millesimo sexcentesimo vigesimo, frater Camillus Sanctus Angelus Inquisitor antedictus.* Hoc monasterium Abbatiali dignitate decorauit Pius Quintus anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo sexto.

III. Dicto anno millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, Eugenius Quartus aliud monasterium Abbatiale sancti Bartholomæi Ciuitatis Pistoriensis motu proprio nostris canonicis reformandum commisit, prout ex sequentibus ipsius literis apparet. videlicet. 20. Mart.

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Romanus Pontifex, in quo potestatis plenitudo consistit, quique principalem Ecclesiarum, ac monasteriorum omnium curam gerit, circa ea, quæ ipsorum directionem, & salubrem statũ, ac diuinorum inibi augmentum concernunt, prout ei ex debito pastoralis officij diligenter intendit, & quod illa sublatis ab eis sinistris quibuslibet debitæ reformationis beneficio gaudeant, gratasq; in eis Deo plantaria subrogentur, opem, & operam libenter impendit, vt etiam exinde Ecclesiæ, & monasteria ipsa fœlicia in temporalibus, & spiritualibus suscipiant incrementa. Dudum siquidem quondam Bartholomæo Abbate monasterij S. Bartholomæi Pistoriensis Ordinis S. Benedicti regimini ipsius monasterij præsidente, nos cupientes eidem monasterio, cum vacaret, per Apostolicæ Sedis prouidentiam vtilem, & ideoneam præsidere personam, prouisionem dicti monasterij ordinationi, & dispositioni nostræ duximus ea vice specialiter reseruandã. Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super ijs à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter

Digitized by Google

ranter contingeret attentari. Cum itaque postmodum præfatum monasterium per obitum dicti Bartholomæi Abbatis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens, & sicut accepimus, monasterium ipsum, quamuis in Ecclesiæ ædificijs, ac facultatibus solemne, & notabile, ac in bono loco ciuitatis Pistorienſis ſitum existat, de memoria hominum regulari obseruantia destitutum remanſit, prout hodie etiam remanet, nec vltra quatuor monachos in eo continuò commorantes, quorum duo ætatis legitimæ non existunt, habere noscatur: ac dilectus filius Iulianus Farati alter duorum monachorum minorennium præfatorum se in Abbatem præfati monasterij sic vacantis ab eisdem monachis, licèt post, & contra reseruationem, & decretum prædicta, & de facto, nulla etiam super defectu ætatis huiusmodi ad id canonica dispensatione obtenta, electum fuisse prætendat. Nos statui dicti monasterij, de cuius prouisione nullus præter vos hac vice se intromittere potuit, reseruatione, & decreto obsistentibus supradictis, vt illud per nostræ prouisionis ministerium prosperis gratuletur euentibus, ac spiritualium, & temporalium augmentum suscipiat, salubriter prouidere volentes, nec non electionem ipsam, & omnia inde secuta, vt potè post, & contra reseruationem, & decretum huiusmodi de facto, vt præmittitur, attentata, irrita, prout erant, & inania reputantes; ac attendentes quòd dilecti filij canonici de congregatione Beatæ Mariæ de Frisonaria Ordinis S. Augustini à multis antea temporalibus in nunc, bonitate, & virtutibus multiplicati plura, et diuersa monasteria, et loca in partibus Italiæ consistentia, eis canonicè concessa, plurimum reformarunt, et in eis sub arcta, et regulari dicti Ordinis S. Augustini obseruantia viuere noscuntur, quod ex eorum multiplicatis virtutibus, et fructuosis operibus dictum monasterium summoperè reformari, ac exinde ciues pro tempore existentes dictæ ciuitatis multa suarum animarum consolationes, et gaudia, præsertim in Missis, et diuinis audiendis, ac confessionibus faciendis sentire debeant. motu proprio, non ad ipsorum canonicorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate monasterium sancti Bartholomæi prædictum, cuius fructus, redditus, et prouentus quadringentorum, et quinquaginta florenorum auri de Camera secundum communem æstimationem, valorem annuum, vt etiam accepimus, non excedunt, siue præmisso, siue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, cum omnibus bonis, iuribus, et pertinentijs suis congregationi huiusmodi, ac vniuersis illius canonicis præsentibus, et futuris per eos per Priorem temporaneum ad id per ipsos pro tempore electum, ac aliàs iuxta ipsorum ritus, mores, statuta, consuetudines, & priuilegia eis concessa perpetuò, salua tamen infrascripta voluntate, tenendum, regendum, ac etiam gubernandum, autoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium, liberè concedimus, assignamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus: ita quòd liceat ex nunc dilecto filio Rectori dictæ congregationis per se, vel alium, seu alios corporalem possessionem monasterij, possessionum, bonorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum autoritate propria liberè apprehendere, ac sibi, necnon canonicis præsentibus, & futuris præfatis illam perpetuò retinere, fructusque, redditus, & prouentus prædictos in suos, & eiusdem monasterij vsus, ac vtilitatem conuertere, & exponere, Diœcesani loci, & cuiuscunque alterius super hoc licentia minimè requisita. Quodque etiam dictum monasterium, ac Prior, & canonici de Congregatione huiusmodi, qui in eo pro tempore permanserint, durante concessione prædicta, omnibus, & singulis priuilegijs, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratijs per nos, & per præfatam sedem alijs dictæ Congregationis monasterijs, Prioratibus, & locis, eorumque protempore canonicis, & personis hactenus generaliter concessis, vti valeant pariter, & gaudere. Et nihilominus dilecto filio Abbati monasterij Beatæ Mariæ Florentinen. dicti Ordinis sancti Benedicti prædicti, & alijs, si qui forsan sint præfati monasterij Sancti Bartholomæi, monachis, quorum omnium nomina, & cognomina, ac gradus, status, & conditiones præsentibus haberi volumus pro expressis, quòd in monasterio sancti Bartholomæi præfato sub habitu regulari canonicorum de Congregatione huiusmodi remanere, seu ad alia Sancti Benedicti, aut aliorum quouis ordinum monasteria se transferre valeant, licentiam concedendi, nec non etiam pro pace, quiete, & concordia præfatorum canonicorum, & monachorum, singulis ex quatuor monachis præfatis de bonis, ac fructibus, redditibus monasterij huiusmodi singulas partes, ac annuas portiones, seu pensiones autoritate Apostolica ipsis ad vitam ipsorum, seu ad certa tempora reseruandi, assignandi, & constituendi, ac omnes, & singulas expensas post obitum dicti Abbatis, tam pro eius funeralibus, seu exequijs, quàm pro vestimentis familiarium, & dilectorum suorum, ac vel etiam in prosecutione, & defensione prætensi iuris dicti electi ratificandi, & approbandi, aliaque omnia, & singula desuper necessaria, & opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam motu, & autoritate prædictis harum serie concedimus facultatem, & etiam potestatem. non obstantibus ordinationibus, & constitutionibus Apostolicis, ac monasteriorum, & Ordinum Sancti Benedicti, & Sancti Augustini prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Præterea cum nostræ intentionis existat, quòd in prædicto monasterio obseruantia huiusmodi vigere debeat, volumus quòd si, prædicti canonici obseruantiam in monasterio huiusmodi legitimo impedimẽto cessante, tenere deserint, & nisi legitimè moniti, & requisiti infra competentem eis desuper præfigendum terminum simili impedimento cessante, huiusmodi defectum suppleuerint, ac infra

Digitized by Google

alium similem terminum similibus monitione, & requisitione præcedentibus supplementum huiusmodi non fecerint, prædictum monasterium per monachos ordinis sancti Benedicti huiusmodi, vt prius, regatur, & gubernetur, ac regi, & gubernari debeat. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, assignationis, incorporationis, applicationis, appropriationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Senis anno Incarnationis Dominicæ 1443. decimo tertio calend. Septembr. Pont. nostri ann. 13.

Legi autem in quibusdam Chronicis hanc reformationem suasisse Pontifici R.P.D. Cyprianum Pistoriensem eiusdem Pontificis scriptorem Apostolicum, Cancellariæ Præsidem, & Abbreuiatorē de Parco maiori. Post quā reformationem semper in eo viguit regularis obseruantia, sicut etiam in præsentiarum viget: quod nouo dormitorio, & claustro cum alijs officinis auctum fuit. Cui etiam Iulius Secundus anno 1504. Prioratum S. Thomæ de sancto Matho nuncupatum Ordinis olim sancti Gulielmi cum capella sancti Francisci in dicto prioratu erecta, cum omnibus illius bonis, & iuribus vniuit, datis literis apud s. Petrum 4. idus Octobr.

IV. ANno 1444. habita est congregatio Generalis Ferrariæ, in qua renunciatus fuit Rector Generalis R. P. D. Aurelius de Placentia. Visitatores D. Benedictus Placentinus, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomensis. Eodem quoque anno ad tollendam controuersiam inter nostram congregationem ex vna, & fratrem Thomam de Bagnacauallo monasterij s. Laurentij in Cæsarea foris Rauennam excitatam super vnione monasterij s. Iacobi Celleuolanæ nostræ congregationi facta, quod monasterium dictus Prior ad monasterium s. Laurentij spectare volebat, vtpotè caput suæ congregationis, prædictum monasterium s. Laurentij nostræ congregationi perpetuò incorporauit, & vniuit, licèt vnio non ante annum 1447. suum integrum effectum fuerit sortita, quo anno Nicolaus Quintus nouis eam literis Apostolicis 17. calend. Aprilis emanatis firmauit. De hoc monasterio nonnulla diximus libro superiori cap. 21. & 54. cuius ante annum quadringentesimum mentio habetur, ex Hieronymo Rubeo in Historia Rauennatensi lib. 2. sub anno 396. Tenuerant illud monachi Diui Benedicti: sed disciplina monastica penitus collapsa, cum spes non esset amplius illam per monachos dicti Ordinis restaurandi, ann. 1268. Philippus Rauennatum Archiepiscopus Priori, & canonicis sancti Iacobi Celleuolanæ Comaclensis Diœcesis magna sanctitatis fama pollentibus reformandum tradidit: qui vsque ad ann. 1444. siue ad 1447. illud tenuerunt, postmodum nostræ congregationi additum, in quo conuentus canonicorum sub regimine Prioris mansit vsque ad annum millesimum, quingentesimum quinquagesimum tertium, quo, prætextu muniendæ ciuitatis, quòd mœnibus nimis propinquum videretur, Iulius Tertius solo æquari iubet, lapidibus, & lignis in vsum nouæ fabricæ sanctæ Mariæ in Portu, quæ tunc construebatur, indulto etiam Apostolico intra vrbem comportatis: exceptis templi columnis, quas Laurentius Honorij Imperatoris Cubicularius pretiosissimas, ad illud exornandum, ex Græcia comportari fecerat, quas Cardinalis Rauennæ tunc Legatus abstulit, & Romam misit. Bona monasterij canonicis Portuensibus cesserunt, qui sacellum intra Ecclesiam satis nobile sancto Laurentio in Cæsarea nuncupatum erexerunt. De hoc monasterio plura Hieronymus Rubeus in Historia lib. 2. loco proximè allegato.

21. Monast.

V. ANno millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto Generale Capitulum Ferrariæ Rector Generalis Reuerendus Pater Dominus Simon Mediolanensis. Visitatores Dominus Orosius Mediolanensis, Dominus Dominicus Florentinus, & Dominus Martinus Bergomensis. In cuius Capituli actis sic scriptum reperio: *Item ordinatum est, & plenissimè definitum, quòd monasterium sancti Florentij de Perusio pluries propositum Congregationi nostræ nullatenus acceptetur, cum omnino inutile sit instituto nostro.* Hoc anno Eugenius nobilem Abbatiam sanctæ Mariæ de Calena propè Ciuitatem Vestanam, Diœcesis tamen Sipontinæ, olim membrum Abbatiæ Tremitanæ, sed ante plures annos dismembratam, monasterio Tremitano reddidit, & nostræ congregationi vniuit, datis literis vnionis apud sanctum Petrum 5. Nonas Martij. De cuius Abbatiæ dignitate, & antiquitate constat satis ex pluribus priuilegijs Romanorum Pontificum, & Regum vtriusque Siciliæ tum monasterio Tremitano, tum etiam ipsi Abbatiæ Calenatensi specialiter concessis: nam illius mentio habetur in priuilegio Nicolai Secundi Abbati Tremitano, & illius successoribus facto, & consequenter in alijs priuilegijs eidem monasterio Tremitano concessis. Extant etiam priuilegia summorum Pontificum Eugenij Tertij Abbati sanctæ Mariæ de Calena, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum, quod incipit: *Effectum*. Datum anno millesimo centesimo quinquagesimo secundo, pontificatus sui anno octauo, per quod declarat, monasterium sanctæ Mariæ de Calena immediatè spectare ad ius, & proprietatem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quod suscipit sub protectione Sedis Apostolicæ, confirmans bona adepta, & imposterum adipiscenda, quæ numerat Decernit, Abbatem ibidem canonicè electum à Romano Pontifice debere benedici, non ab Archiepiscopo Sipontino, qui volebat Ecclesiam Calenatensem Sipontinæ subiectam esse, quod nulla ratione probabat: Electionem verò dicti Abbatis ad monasterij Capitulum spectare.

22. Monast.

Item priuilegium Anastasij III. datum pontificatus illius anno primo,

Item Alexandri III. datum anno 1167. Pontificatus sui octauo,

Item

Digitized by Google

Item Cœlestini III. datum anno 1193.

Item Innocentij III. datum anno 1208. qui prædictum Eugenij III. priuilegium confirmant.

Legitur etiam donatio facta per Leonem Episcopum Sipontinum cum consensu totius Cleri monasterio Tremitano de prædicta Ecclesia S. Mariæ de Calena, Imperij Basilij & Constantini anno 33. mense Iulij, Indictione sexta, qui fuit annus humanæ salutis 1008. in qua donatione ipsa Ecclesia Calenatensis liberatur ab omni seruitio præstando Ecclesiæ Sipontinæ.

Item priuilegium amplissimum Rogerij Primi Regis vtriusque Siciliæ factum prædicto monasterio anno 1133. Indictione 12. quod à Gulielmo, item à Vuill. Siciliæ Regibus fuit confirmatum anno 1176. & ab alijs Regibus, per quod multa ei conceduntur, ac specialiter, vt nullus, præter Romanum Pontificem, aliquid ab eo, vel ex eius bonis exigere possit. numerat bona tunc per monasteriũ possessa. concedit, vt Abbas, & monachi habeant potestatem conferendi honores, & publica officia Vassallis in terris, & villis monasterio subiectis. Constat ex eodem priuilegio, totum territorium castri Pescharij, nunc vulgò Peschaci, exceptis portu, & arce, ad monasterium spectauisse: & sic consequenter multa illius bona, & iura fuisse à laicis occupata: nam progressu temporis dictum Cœnobium non solùm multis bonis temporalibus, & iuribus fuit violenter spoliatum, sed ad tantam desolationem redactum, vt nullus amplius ibi monachus maneret, cum Eugenius IV. illud Tremitano Cœnobio restituit, & vniuit. Quod postea Sixtus V. iterum separauit, & in Abbatiam Conuentualem erexit. quam separationem, & erectionem Clemens VIII. anno 1594. confirmauit, & probauit per literas Apostolicas, quæ sunt Romæ in monasterio Pacis: licèt pauci canonici propter intolerabilem aëris intemperiem incolere illud possint. Abbas, & canonici dicti monasterij temporalem iurisdictionem exercent in pago, qui Sfilce nuncupatur. Iurisdictionis ambitus quatuor, & viginti milliaribus Italicis continetur. Hoc eodem anno propositum fuit in Capitulo Generali, an Abbatia sancti Columbani ciuitatis Bobij, quæ sæpius nostræ Congregationi fuerat oblata, deberet acceptari, & resolutum, quòd posset acceptari sub certis conditionibus, propter quas vnio forsan effectum suum non est assecuta.

Caput vigesimumprimum.

De Lateranensi Basilica, & Congregatione per Eugenium IV. ex Canonicis Frigdionarijs reformata, & restituta.

ANnus iam circiter quingentesimus supra centesimum agebatur, postea quàm Bonifacius VIII. Lateranensem Basilicam, exactis Regularibus canonicis originarijs seculares substituerat, communibus monasterij bonis in particulares præbendas singulis canonicis distributis. cum ecce Beatissimus Pontifex Eugenius illius statum recogitans, & diuinum cultum in illa neglectum, vtpote Sacerdotibus, & Clericis destitutam, & consequenter populorum ad illam accedentium deuotionem satis frigescentem animaduertens, ad primæuum statum reducere, & terminos antiquos Patrum per Bonifacium (vt illius verbis vtar) translatos restituere decreuit. Quod qualiter gestum sit ex actis Capitularibus Congregationis, & etiam ab autore Sinchrono, qui omnium ferè gestorum testis oculatus, & præsentaneus, & Lateranensis Basilicæ Prior extitit, Aurelius Placentinus sæpe in hoc libro, nominatus, fideliter acceptum hic reddendum curabo. Hic namq; Beat. Pontifex cum adhuc Cardinalis existeret, in Ecclesia B. Pauli sibi commendata monasticum institutum, exactis monachis Cluniacensibus, per Cassinenses paulò antea Patauij in æde S. Iustinæ reformatos, & sanctitatis fama celebres annuente Martino V. reparauerat, & ad pristinum vigorem, ac splendorem reddiderat. Quam ob causam videns suum desiderium optimè adimpletum, & monachos per illum constitutos cum summa totius Vrbis ædificatione diebus, & noctibus diuinas laudes in ea persoluentes, & in summa districtione vitæ monasticæ degentes, exultabat vberius, & dictam Ecclesiam, & alias frequenter visitabat. Quadam autem die Lateranensem Basilicam ingressus, videns illam ornamentis spoliatam, ministris viduatam, & cultum diuinum prope neglectum, firmiter statuit, si Deus illi vires tribuisset, prædictam Basilicam ex canonicis regularibus, sicut fuerat antiquitùs, reformare. quod consilium illius animo tam firmiter adhæsit, vt Pontifex renunciatus canonicos ex Frigdionarijs accersiri faceret, quibus suæ mentis arcanum de dicta Ecclesia per illos reformanda patefecit: quanquam ob causas superius narratas res illi minus ad votum successisset: nam seditione Populi Romani contra Eugeniũ exorta, per flumen ad Ostia Tyberina, & inde Pisas traijcere coactus fuit. Postea Florentiam abijt, vbi per aliquod temporis spatium est commoratus, inde Bononiam, & Ferrariam profectus, iterum Florentiam est reuersus, vbi Generalem octauam Synodum absoluit, præsentibus Imperatore, & Pa- I. 23. Monaster.

Digitized by Google

triarcha Cõstantinopolitanis. Tandem ann. 1442. inter Italiæ Principes pace composita, prius quàm ad Vrbem reuerteretur, Patribus nostris in Capitulo Generali Ferrariæ congregatis, canonicos triginta duos ad Lateranensem Ecclesiam reformandam Romam mittere præcepit, qui dicto parentes R. P. D. Aurelium Placentinum tunc Rectorem Generalem cum quatuor socijs, videlicet D. Philippo Vtinensi, & D. Gulielmo Alemanno, & D. Syluestro Alemanno, & D. Ioanne Ferrariensi, & Fr. Nicolao Conuerso ad Vrbem destinauerunt. qui Romã venientes in palatio Lateranensi commorantes, dũ monasterij fabricam disponunt, intra paucos dies omnes ægritudine corripiuntur, ac ex illa D. Philippo de Vtino sublato, reliqui ad alia congregationis monasteria reuertuntur. Quod Eugenius resciens, & in suo proposito persistens, anno sequenti, dum Senis moratur, ad Vrbem reuersurus, ad Generale Capitulum alias literas dirigit iubens, triginta canonicos cum Priore Romam destinari, qui D. Benedictum de Placentia, qui etiam erat Visitator in Priorem electum cum triginta canonicis Romam miserunt, quos Pontifex in eodem palatio Lateranensi recipi, donec monasterium absolueretur, & suis impensis necessaria illis ministrari præceperat, deputato eisdem S. Syluestri sacello, quod erat apud Sancta Sanctorum, vt in eo missas, officiaq; diuina pro interim celebrarent. Id animaduertentes canonici seculares, qui tunc Lateranensem Saluatoris Basilicam tenebant, numero duodecim, compertaq; Pontificis voluntate illos eijciendi, & loco illorum regulares canonicos ponendi, festo die sanctissimæ Eucharistiæ, quo magnus rusticorum ad Vrbem est concursus, manu valida virorum agrestium, & plebeiorum agglomerata, nostros in palatio Lateranensi commorantes, & nihil tale suspicantes, post mensam inter gratiarum actiones adoriuntur, & fractis ianuis quosdam per fenestras fugere compellunt, alijs captis, & malè habitis, totam illorum supellectilem, cum libris diripientes, quos superuenientes Conseruatores Populi Romani de manibus illorum eripuerunt, & ad palatium S. Petri deduxerunt. His Eugenio Senis adhuc moranti renunciatis, grauiter accepit, & Romam reuersus in Conspiratores animaduertit. Quod verò scribit Platina in Eugenio, Pontificem, vt omnia pacata inueniret, Aloysium Patauinum S. Laurentij in Damaso presbyterum Cardinalem præmisisse, qui & canonicos regulares pulsis secularibus in Ecclesiam Lateranensem remisit; pulsi enim à presbyteris secularibus fuerant, dũ contenditur, vtri Christi corpus ferrent in celebritate eiusdem, dum Litaniæ fiunt, ac supplicationes, puto errorem esse, & quæ Sede Pontificis per obitum Pauli II. vacante contigerunt, Platinam in Eugenij Pontificatum retulisse. nam quomodo canonici regulares cum secularibus contendere poterant, vtri Christi corpus ferrent in celebritate eiusdem, qui nondum ad Lateranensem Basilicam fuerant admissi, nec aliquod ius in dicta Basilica sibi quæsierant. Sed nec illud verum, Aloysium Cardinalem ante Pontificis aduentum canonicos regulares in eadem Basilica eiectis secularibus reposuisse: nam nostri ad sua monasteria protinus repedauerunt.

CAeterùm dicto anno 1443. Eugenius sub finẽ Septembris Romam veniens tertiò nostris iubet, vt Priorem cum alijs triginta canonicis quantocyus ad Vrbem mittant, quo illi nuncio accepto plurimum sunt animis consternati: putabant enim Pontificem ob difficultates iam compertas animũ vel despondisse, vel saltem auertisse. ne tamen cõtumaces haberentur, in Generalibus Comitijs anni sequentis, qui fuit 1444. sic ab illis deliberatum, lego. *Item deliberatum est, vt pro debito nostro obediatur voluntati, & exhortationi Sanctissimi Patris, & Domini Nostri Eugenij Papæ Quarti, qui vult, quòd iterum reuertamur Romam ad monasterium sancti Ioannis in Laterano in præsenti mittantur quatuor Sacerdotes, & duo Conuersi ad necessaria præparanda, deinde tempore opportuno mittantur reliqui.* Pro cuius decreti obseruantia D. Nicolaum Bononiensem Priorem Lateranensem eligunt, designatis alijs triginta canonicis ad iter paratis. sed ipsum Priorẽ cum duobus tantum Fratribus cum literis excusatorijs ad Pontificem mittunt; cum omni submissione suam ipsorum impotentiam ad tam graue onus subeundum ostendentes, & à proposito desistere plurimum obsecrantes. quod audiens, contra illos excanduit, nec per triginta dies ad suam audientiã amplius admisit. Verùm officijs Venerabilium Patrum D. Arseni, & D. Cypriani monachorum sanctæ Iustinæ, ac D. Matthæi canonici sancti Georgij in Alega, qui erant Pontificis cubicularij, tandem placatus, quippe qui bona de nostris locuti sunt, significantes Conuentũ canonicorum in Generali Capitulo iam designatum: sed timuisse illos, periculo tam manifesto seipsos exponere, Dominũ Nicolaum Priorem, & socios accersiri fecit, sciscitatusq;, num Generale Capitulum Conuentum Romam mittendum ordinasset, ita factum reperit. Interim canonici seculares Laterani commorãtes hoc audito, cum amicis Populum contra Pontificem erigere nituntur, asserentes, illum Romanos ab Ecclesia velle eijcere, vt forenses introducat ad asportandum capita Sanctorum Apostolorum. Quos Pontifex benignè satis allocutus, cum nec promissis, nec blanditijs flectere posset, tandem conuocato Consistorio Cardinalium propositum mentis suæ de Lateranensi Basilica per canonicos nostræ congregationis reformanda patefecit, quibusdam contradicentibus. Sed maior pars Consilium Pontificis probauit: quam ob causam expeditæ fuerunt literæ Apostolicæ, quibus munus visitandi canonicos seculares duobus S.R.E. Cardinalibus fuit demandatum, ij fuerunt D. Thomas Episcopus Bononiensis, qui postea fuit Summus Pontifex Nicolaus V. & D. Petrus Barbo Venetus tituli S. Marci, qui postea fuit Pontifex, & Paulus II. nuncupatus, qui dictos canonicos visitantes, cum omni priuatione dignos inuenissent, illi per Pontificem vocati, sponte

II.

in

Digitized by Google

in eius manibus suos canonicatus resignauerunt.

III. His peractis, Pontifex de consilio, & voluntate Cardinalium literas Apostolicas edidit in forma Bullarum, quibus Lateranensem Basilicam cum omnibus canonicatibus, beneficijs, capellis, bonis, & iuribus spiritualibus, & temporalibus canonicis regularibus nostræ congregationis perpetuò regendam tradidit, iuxta mores, & laudabiles consuetudines eiusdem congregationis, & omnes canonicos nostræ congregationis creauit canonicos eiusdem Basilicæ Lateranensis, & ab illa canonicos Lateranenses deinceps vocari præcepit. Datæ sunt literæ Apostolicæ 4. Idus Ianuarij anno 1445. quæ in libro Indultorum nostræ congregationis legi possunt, quibus expeditis, missoq; pro Conuentu canonicorum illos in possessionem dictæ Basilicæ corporalem misit. Primusq; Prior, qui possessionem corporalem apprehendit, fuit D. Benedictus de Placentia anno 1445. electus: nam D. Nicolaus eo anno electus Episcopus Bononiensis, obijt Lucæ in æde S. Frigdiani.

Rursus anno sequenti aliam Bullam condidit, qua nostros canonicos Frigdionarios ex compluribus authenticis documentis, & priuilegijs à se visis, de veris antiquis, & originarijs canonicis Lateranensibus existere declarauit. & propterea nostram congregationem non amplius S. Mariæ de Frisonaria, sed Saluatoris Lateranensis perpetuis futuris temporibus appellari præcepit. quod ne quis per iactantiam, & contra veritatem me scribere suspicetur, præterquam quod inferius data opera monstrabitur, eiusdem Pontificis priuilegium hoc loco inserere opportunum iudicaui. quod eiusmodi est, videlicet:

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Cum ad sacratissimam venerandam Lateranensem Basilicam dirigimus oculos mentis nostræ, & inter innumeras curas pro commissi nobis Christiani populi salute desuper imminentes, nos ad contemplandam diuinæ, & admirabilis Ecclesiæ sanctitatem, celebritatem, & eminentiam religiosa meditatione conuertimus, tanta profectò sacri loci veneratione, & deuotione mouemur, ac deducimur, tanta in Deum exultatione perfundimur, & ad ineffabilia sacramenta, & tantarum virtutum admiratione diuinorum mysteriorum stupore afficimur, vt nullum Deo nostro acceptabilius holocaustum, & sanctis Pontificibus ministerium dignius Saluatori mundi credamus afferri, quàm cœleste in terris habitaculum, locum sanctuarij, Ecclesiarum omnium clarissimum lumen, & speculum singulare, quod totus orbis miratur, & prædicat, studiosius exornare, & colere, omni cura, & pietate decorare, honoris titulis singulariter sublimare, ac vt in eâ maiestas Altissimi diebus, ac noctibus puris mentibus, & deuotis obsequijs collaudetur, ac spirituali, & temporali ornatu præclarè refulgeat, indefessam diligentiam adhibere; & quidquid virtutum Domino largiente donatur, in illius veneration̄ cōsumere. Recolimus namq; gloriosam huius sanctæ Basilicæ constructionem, quando à Christianissimo inclitæ recordationis Constantino Augusto in honorem Saluatoris nostri miræ pulchritudinis exstructam, ac fundatam, & suis opibus, ac priuilegijs ditatam legimus, postquam per beatæ memoriæ Syluestrum Papam (sicut per sanctos Apostolos; Domino reuelante cognouit) renatus fuérat fonte baptismatis, ex quo Constantiniana extitit appellata, in mentem venit sacrati temporis grande priuilegium ante omnes Christianæ fidei, & orthodoxæ Religionis Ecclesias; & postquam brachio Domini exercituum ex alto, & de persecutoribus parta victoria, eo loco primum in sublime se erexit vocabulum Christianum, & in sanctis altaribus lætantibus populis splendens vexillum Crucis effulsit. Et profectò non immeritò ex illius temporis memoria, & salutari infusione lætitiæ in Ecclesiis victorijs, & tranquillitate gloriantibus deuotis, lacrymæ nobis per ora distillant, & corporis, & spiritus lætitia in suaui gaudio cor nostrum, & caro nostra exultans in Deum viuum. ponimus ante oculos Saluatoris nostri nomen in eo loco primum publicè veneratum, cuius gloria sacra Basilica extitit dedicata, quoniam virtutum Domino diuinitùs operante liberè datum est, Catholicas Ecclesias construi, quòd Imperialis iussio inhibuerat. inspicimus diuinum locum apud sacrum Patriarchium nostrum, & celeberrimum Laterani palatium, vbi & Orbis Princeps, & iugis sanctorum Pontificum columnarum Christi successio habitauit, quo ex loco fidei orthodoxæ, & Christianæ dignitatis veritas à sanctis Pontificibus veris Spiritus sancti organis toto Orbe personuit: quæ in hoc extitit fundata principio, ac solidissimo, & sublimi fundamento. Contemplamur mirabilia opera Dei, & sanctificatum mirabilis locum, quem sanctus Syluester Christi sacerdos nouo sanctificationis, & chrismationis oleo ante omnes Ecclesias diuino nomini dedicauit, quando imago Saluatoris nostri cunctis cernentibus visibiliter legitur apparuisse. quam deinde sacram Basilicam beatissimum Pontificem Gregorium multa operositate, & diligentia reformasse, & sacratis manibus confirmasse traditum est. In mentem subit, quot martyres, quot Pontifices, quos Sancti Dei, quos Christiani Principes sacrum locum casta mentis intentione calcauerint, quantos locus ipse genuerit, & non indignè, quanto Ecclesiæ Dei locis alijs præstantiores existunt, tanto hæc Sacrosancta Ecclesia illis omnibus est sublimior, & quidquid est in alijs sanctitatis, refertur ad caput, ad cuius dignitatem, & merita parum putamus omne, quod dicitur. Cernimus fidelium populorum ad hunc locum superna illustratione concursum, & ingentem charitatis, & deuotionis ardorem, quo de toto Orbe conuenitur, & locum celebrant innumeræ Christianorū turbæ. Sola illis fama cognitum, & venerabilem sanctitate, & puritate fidei, & Religione Christiana se ferè minus religionis habere existimant, nisi Saluatorem mundi in illa adoraſſent loco, vbi primum glorificatum eius nomen, & sacra Catholica Religio existit exaltata: & vnde cooperante Domino ad eorum peruenit auditum, vbi Dei & Christi Ecclesia nata est, & adulta, martyrijs coronata, & per Religiosissimos Prin-

Principes diuina clementia, potentia, & diuitijs maior effecta: & vbi Romanum Imperium sub iugo Christi subactum est, in eo sacratissimo orbis loco Apostolorum capita nunc cum Christo regnantium venerabiliter requiescunt: vbi sanctitatis, & religionis est caput, vbi Saluator in Apostolis mirabilis prædicatur, quorum alteri cœlorum claues, alteri magisterium Ecclesiasticæ eruditionis iniunxit: vbi Christiani Duces exercitus, & populi Dei per Euangelium genitores in præstantiori Sanctorum corporum parte diuina mysteria, & habitaculum Saluatoris venerantur, & ornant. Sanctissimas, & venerandas Basilicas, & Christiani triumphi trophæa fulgentia, & præclara monumenta in eadem Vrbe veluti pretiosa Sacraria, quasi ex lateribus assistere voluerunt loca glorioſa, vbi sanguinem fudere pro Christo. quæ residuo sacrorum corporum decore illustrantur. ipsos profecto parietes huius sacræ Basilicæ Sanctorum merita, ac huiusmodi martyrum Christi piè credimus spiritaliter emanare cruorem, & Sanctorum Christi sacris refectam esse cineribus, & ad locum sacrum Dæmones contremiscere. Hic Angelorum præsidia, Sanctorum orationes gratiam Saluatoris abundantiùs impartiri, & peculiarius Spiritus sancti adesse præsentiam minimè dubitandum est, & locum illum esse quem de toto Orbe Saluator elegerit (Sanctificauit enim tabernaculũ suum Altissimus) vbi munda sacrificia deuotarum mentium, orationes, sanctas laudes, ac Sanctorum suorum triumphos in odorem suauitatis aceipere. Decet igitur, vbi totius sanctitatis est caput, vbi hærent terrena cœlestibus, vbi est gratiæ magnitudo sacratissima, holocausta, & immaculata obsequia diuinæ maiestati cum omni sanctitate persolui, & munda sacrificia offerri diuino conspectui. Hinc igitur pia, & sancta inspiratione ducti, et domus Dei zelo soliciti, sacratissimi Pontifices prædecessores nostri, illius secuti vestigia, cuius perfecta, et ordinata sunt opera, postquam venerabilem locum pro populi Dei salute, et summi Regis gloriæ decorauerunt, et ex thesauro Christi sacratissimo inenarrabilibus, et incomprehensibilibus Indulgentijs, et diuinæ gratiæ largitate, et remissionum exuberantia ornauerunt, honorum priuilegijs sublimarunt, et decorarunt titulis dignitatum: Diuinam in terris familiam Clericorum, qui religiosam vitam ducerent, et ad exemplum nascentis Ecclesiæ sanctam institutionem seruarent, quos canonicos regulares appellamus, et sacrum inter clericos, et ministros Christi viuendi modum in sacrata Basilica instituerunt, firmarunt, erexerunt, et perpetuò deputarunt: vt hi primæ in terris Ecclesiæ, et matris Sanctorum Apostolica prouidentiæ curam gererent, qui primorum Christianæ Religionis Clericorum normam, traditiones, & instituta sectantur. Huius profecta sacri ordinis, & sancti propositi, post sanctos Apostolos, primum in Alexandrina Ecclesia Marcus Petri discipulus fuit institutor, & conditor: ac gloriosus Doctor Augustinus Episcopus diuinis regulis & doctrina decorauit, & sanctæ memoriæ Vrbanus insignis Martyr, & sanctissimus Pontifex generalis decreti ordine reformauit: & Beatissimus Gregorius Augustino Anglorum Episcopo veluti plantationem sacram in commisso sibi populo præcepit institui, & in Occidentis finibus ampliauit. Hi sunt profectò, qui Sanctorum Patrum vitam probabilem imitantur, & Apostolorum institua instinctu Spiritus sancti renouant, qui ad exemplum illorum credentium conuenerunt in vnum, quibus erat cor vnum, & anima vna, qui Pastoribus suis iuxta Ecclesiasticas, & Apostolicas traditiones obediunt. Sicq; hæc sancta, & placens Deo institutio antiquitùs, & ab ipsis ferè primordijs obseruata, extitit, & sacram Basilicam per dicti ordinis clericos per longa tempora sanctè, & salubriter gubernatam fuisse certissima scientia, & veritate comperimus, & hoc euidentissimè attestantur innumerabilia documenta. Cum autem hoc pium, & salutare institutum mundo in maligno posito, ex antiqua hostis inuidia fuerit perturbatum, & per fœlicis record. Bonifacium Octauum prædecessorem nostrum quadam illius temporis malitiæ cõsideratione immutatum, & per ipsum Patrum termini contra diuina præcepta translati noscantur, & amotis Regularibus Canonicis secularium Clericorum, & Canonicorum fuerit dicta Ecclesia curæ, & gubernationi commissa, & dignitatum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, & beneficiorum erectio, institutio, deputatio, & fundatio celebratæ: certis etiam tunc expressis causis, quæ diuina clementia cum omnibus in illa immutatione narratis nostris temporibus omnino nunc cessant, & cessare amplius futuris temporibus Domino largiente speƒantur: & ex præfata immutatione sancta Basilica plurimum ab illa sancta institutione in sacro cultu, diuinis officijs, & sacrosanctis mysterijs, ac in spiritualibus, & temporalibus deformata, & passa fuerit detrimenta quamplurima: & vbi prius religio, & honestas cum bonorum temporalium vbertate florebat, vix saltem vestigium potuerit bonorum temporalium apparere, & habitaculum Domini quadam spirituali, & temporali squalleret solitudine. Nihil amplius nostræ menti, nostris affectibus, nostræq; saluti, & humeris imminere conspicimus, quàm vt pristinum, sanctum, & diuinum opus, primam scilicet institutionem repetamus, Patrum terminos reponamus, & quasi iacenti manum porrigentes, sanctam Ecclesiã Lateranensem ad primæuum statum, & ordinem reducamus. Non profecto minoris existimamus mercedis, & meriti vitam hanc, & sanctam conuersationẽ primitiuæ Ecclesiæ, qua decalescente feruore fidelium iam penè defluxit, inspirante, & prosequente diuino Spiritu renouare, quàm aliorum sacrorum ordinum Religiones amplissimè per diuinam misericordiam frequentes, & florentes eiusdem Spiritus perseuerantia custodire.

Nos igitur, qui licèt immeriti, Beati Petri residemus in loco, & prout nobis diuina clementia posse, & scire donauerit, Romanæ Ecclesiæ sanctitati, honori, & gloriæ, & sub religione viuentium salutari propagationi, & ampliationi paternis studijs efficaciter intendimus, quiq; ante Apostolatum nostrum (vt conscientiæ nostræ testis est Deus) dum adhuc essemus in minori officio constituti, specialem ad hanc venerabilẽ Ecclesiam deuotionem gessimus, & continuè spirituali exul-

Digitized by Google

exultatione cecinimus cum Propheta, Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: & Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiuit, & defecit anima mea in atria Domini: Et post hæc ex speciali Apostolatus officio huic Ecclesiæ nostræ existimus debitores, per quam datur, vt inuigilare, & præesse cæteris omnibus debeamus. Considerantes enim merito salutem expetere, qui Saluatorem toto corde venerantur: ac non dubitantes, quòd si religiosos paterna benignitate prosequamur, nostris opportunitatibus clementem Deum reperiemus. Post deliberationem prouidam, quam cum fratribus nostris diligenter habuimus, ad laudem omnipotentis Dei autoritate Apostolica, ex certa scientia, pro Ecclesiæ Dei, Catholicæ fidei, & Religionis Christianæ honore, & Saluatoris nostri gloria, & pro publica vtilitate, & animarum salute, & dictæ Lateranensis Ecclesiæ statu, veneratione, commodis, & honore, præfatam sacrosanctam Basilicam ad primam institutionem, & primæuam statum reducimus, & reponimus.

Vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini regulam ibi noscitur institutus, perpetuis futuris temporibus in dicta venerabili Basilica vigeat, & inuiolabiliter obseruetur. Ac decernimus, & ordinamus, & perpetua stabilitate firmamus, vt præfata Basilica per præfati ordinis clericos in perpetuum gubernetur. illam quoque dictorum regularium clericorum, & canonicorum curæ, gubernationi, administrationi, & plenissimæ dispositioni cum omnibus spiritualibus, & temporalibus bonis committimus, concedimus, & largimur. Sit ibi religiosorum clericorum sacer Conuentus, qui Angelicam in terris agentes vitam, in diuinis laudibus, diebus, ac noctibus perseuerent: et nihil aliud cogitent, nisi quod ad Domini pertinet seruitutem, et in lege Domini indefessa meditatione versentur. Pariterq; autoritate Omnipotentis Dei, et ex Apostolicæ potestatis plenitudine seculares clericos, et canonicos, ac eorum regimen, curam, gubernationem, et institutionem ex nunc ab eadem Basilica amouemus, et ex abundantiori Sedis Apostolicæ prouidentia tollimus, extinguimus, remouemus, ac supprimimus, illiusq; Ecclesiæ regiminis seculares clericos, canonicos incapaces efficimus, et Bonifacij præditi institutionem, ordinationem, immutationem, et renouationem, et cætera præmissa constituta quælibet, et decreta cum omnibus inde secutis, ac si præsentibus de verbo ad verbum inserta essent, cassamus, tollimus, reuocamus, et annullamus: et quascunque Ecclesiasticas dignitates, officia, canonicas præbendas, beneficia, capellas, siue altarium beneficia quomodocunque, et à quibuscunque etiam secularibus personis instituta, et per quoscunque etiam S. R. E. Cardinales regi consueta, et quidquid ex immutatione prædicta institutum, et subsecutum extitit, ex nunc supprimimus, abolemus, et extinguimus. necnon dignitatum, officiorum, præbendarum, beneficiorum, capellarum, siue altarium prædictorum bona, iura, fructus, reditus, et prouentus ad commune patrimonium illius Basilicæ dictis regularibus canonicis in perpetuum deseruitura reducimus, appropriamus, et incorporamus. Præsentes quoque seculares canonicos, qui decem duntaxat numero superstites existunt, ac clericos, et beneficiatos prædictos autoritate, potestate, et scientia memoratis, ex causis prædictis, et alijs multiplicibus, quas ex certa scientia nostra firmissima veritate comperimus, et didicimus, à dicta Ecclesia, officijs, beneficijs, canonijs, præbendis, iuribus, et bonis prædictis amouemus, et nihil omnino iuris vllis futuris temporibus in prædictis habere volumus autoritate, et potestatis Apostolicæ plenitudine, decernimus, et statuimus: largiente Domino circa eorum statum, et salubrem prouisionem, quantùm à Deo datum fuerit, viriliter prouisuri.

Quia verò diuina misericordia sub regularium canonicorum proposito deuotas Deo plures familias, cœtus, consortia, congregationes, et Ordines habet Christiana religio, et sanctam conuersationem clementia Saluatoris nostris temporibus multiplicare dignata est, nos in huius sancti operis institutione, et ad tantæ rei magnitudinem ad Saluatorem nostrum direximus nostræ meditationis intuitum; et piè considerantes, et diutius sedulis studijs reuoluentes, ad nouellam in vinea Domini plantationem, religiosam familiam Dei, congregationem de Frisonaria nuncupatam, quæ sub eadem D. Augustini regula Altissimo militantes, et sacram religionem, prout certè comperimus, deuotæ puritate seruantes, in ipsius regulæ vigore, et Ordinis disciplina Saluatori pijssimè famulantur, et Religioni dediti, in carne, non secundum carnem viuentes, in gratiarum benedictionibus quotidie multiplices, et vberes fructus in agro Dominico Spiritu sancto ministrante afferre noscuntur, respeximus, et mentem nostram diuina inspiratione conuertimus.

Autoritate igitur Apostolica, scientia, et potestate prædictis ordinem, et congregationem prædictam in dicta Ecclesia constituimus, ponimus, erigimus, et deputamus: et sacrosanctam Basilicam cum omnibus suis temporalibus, et spiritualibus bonis, membris, iuribus, iurisdictionibus, priuilegijs, exemptionibus in perpetuum dictæ congregationi concedimus, committimus, et eorum curæ, et administrationi tribuimus, et donamus, et illi tenendam, possidendam, regendam, et gubernandam largimur, appropriamus, et incorporamus, donamus, et tradimus: vt sub præfatæ congregationis iure cunctis futuris temporibus permaneat. Ac statuimus, et decernimus, vt propria deinceps religio, et dictæ Ecclesiæ Originalis ordo, et institutio habeatur, necnon vt omnia ea liberè, et propria autoritate accipere, et apprehendere, et fructus, ac prouentus in suam vtilitatem conuertere valeant, ex nostra permissione concedimus. Capitulum quoque, et Conuentum, prout regulares canonici ante immutationem prædictam, et seculares post habuisse noscuntur, cum omnibus iuribus, et priuilegijs habeant.

Decernimus præterea, ac statuimus, vt deinceps omnes dictæ congregationis Conuentus, et loca ab huiusmodi sanctæ Basilicæ titulo, et totius congregationis capite nomen accipiat, et SALVATORIS CONGREGATIO appelletur, et singulos dictæ congregationis canonicos, vbicunque Domino seruientes, huius Basilicæ clericos, ministros, et Religiosos, ac de ipsius Capituli gremio

in

Digitized by Google

in omnibus iuribus, & priuilegijs censeri decernimus, ac ibidem summi Regis laudes, obseruationes, gratiarum actiones, & quotidianas preces, ac sacrificia pro Christiani populi, & Romanæ Ecclesiæ salute deuoto corde, & purissimis mentibus offerant.

Monasterium insuper, & claustrum, quod apud dictam Ecclesiam *pro tantæ rei institutione, & Saluatoris honore, ac nostra salute magnis expensis, oneribus, & amplissimis structuris à fundamentis ædificari fecimus, & iam ferè multa operositate consummatum est, cum eorum vsibus deputamus, concedimus, & dictæ Basilicæ bona præfata præsentia, & futura dictæ congregationis canonicis in perpetuum concedimus, & donamus, vt eorum vsibus in communi deseruiant. Viuant sub Priore vno in canonico ordine, salutarem religionem, & obseruantiam regulæ, vt sanctos decet, obseruent, copioso, & celebri congregationis conuentu, & sacro consortio, qualem iam nostris manibus ibidem introduximus, deputauimus, & diuinis obsequijs mancipauimus, & secundum prædictam regulam, & ipsius congregationis sacros mores, & salubria instituta laudabilem, et Deo deuotam conuersationem, & vitam agant.*

Necnon omnes libertates, immunitates, exemptiones, dignitates, priuilegia à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris siue per Priuilegia, vel alias Indulgentias Ecclesiæ Lateranensis Capitulo, Conuentui, & ipsis clericis, necnon dictæ congregationi de Frisonaria concessas, siue à Regibus, Principibus, & alijs Christi fidelibus Ecclesiæ præfatæ largitas, dictæ Ecclesiæ Lateranensi, et Capitulo, et Conuentui, et ipsis regularibus canonicis confirmamus, concedimus, donamus, et autoritate Apostolica communimus. Statuentes Apostolica autoritate, et per Saluatoris mundi misericordiam, et per Apostolorum Petri, et Pauli merita gloriosa, et sub diuini obtestatione iudicij, vt nullus hominum eos inquietare, turbare, vel impedire præsumat, vel prædicta ad Dei laudem, et gloriam instituta, stabilita, perpetua autoritate firmata immutare, sed vt omnes roborare, custodire, et inuiolata seruare satagant à misericordissimo Deo, et Saluatore nostro benedictionis gratiam consequantur.

Ac volentes, et eadem autoritate decernentes, quod si forsan aliquid contra præmissa, vel aliquid præmissorum per nos, vel Sedem Apostolicam in posterum concedi, ordinari, vel immutari contingat, nisi de præsentibus de verbo ad verbũ in literis huiusmodi mentio fieret specialis, illud, et quidquid secus factum fuerit, etiamsi motu proprio, vel ex certa scientia, vel quibuscunque alijs clausulis emanauerit, irritum sit, et inane, nullamq; obtineat roboris firmitatem. decernentes insuper ex nunc, nullius roboris, vel momenti, si secus à quoquam quauis autoritate scienter, vel ignorante contigerit attentari.

Cum autem nos, qui semper istud in votis gessimus, et inter plurima, quæ pro Christianæ Catholicæ fidei, et Religionis honore, et ampliatione, et diuini cultus, et Religionis salutari propagatione, et Romanæ Ecclesiæ gloria per nos, licèt immeritos, diuina clementia nostris temporibus operari disposuit, hoc salutare opus, et sanctam reformationem nobis creditam, et reseruatam fuisse credimus, & cognouimus, circa præmissa solicitis, & efficacibus studijs intendentes, quibus salutaris feruor ex sancto desiderio semper creuit, per alias nostras literas sub Dat. Florentiæ 8. Idus Februarij Pontificatus nostri anno nono, dispositiones alias ordinauimus, & successiuè per alias literas nostras Dat. Romæ apud S. Petrum Calend. Maij Pontificatus nostri anno 14. & per alias literas sub Dat. Romæ apud sanctum Petrum 4. Idus Ianuarij Pontificatus nostri anno 15. secundum quod expedire videbatur, plura circa hæc reformauimus, quarum vigore Altissimo concedente, quamplurima huic præsenti nostræ plenæ, & perfectæ ordinationi, & constitutioni, & dispositioni accommoda, & vtilia tam circa dictorum canonicorum regularium possessionem, quàm administrationem, & plura alia tam per dictos canonicos, quàm per alios de mandato nostro gesta, & facta sunt: illas omnes, cum omnibus inde secutis, quatenus huic nostræ præsenti ordinationi conueniunt, approbamus, & illas per hanc nostram pleniorem, & perfectiorem dispositionem adijcimus. In cæteris autem vel contrarijs, vel quæ huic minimè conuenirent, tollimus, & cassamus, & hanc plenam, & perfectam, & integram, firmam, & illibatam ordinationem esse volumus, & decernimus. Non obstantibus dicti Bonifacij institutione, et immutatione prædictis quacunque firmitate etc. roboratis, ac priuilegijs per Sedem Apostolicam dictis secularibus canonicis beneficiatis, capitulo, dignitatibus, et officijs prædictis, vel ipsi Ecclesiæ quomodocunque concessis, et quocunque robore, munitis, necnon alijs Apostolicis, et dictæ Ecclesiæ constitutionibus iuramento, vel alia firmitate roboratis, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reductionis, repositionis, constitutionis, ordinationis, firmationis, commissionis, concessionis, largitionis, amotionis, extinctionis, suppressionis, cassationis, reuocationis, annullationis, abolitionis, appropriationis, incorporationis, institutionis, positionis, erectionis, deputationis, tributionis, donationis, confirmationis, cassationis, communitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli eius se nouerit incursurum. Datum Romæ anno Incarnationis Dominicæ 1446. decimo octauo Calend. Ianuarij, Pontificatus nostri anno 16.

Ego Eugenius *Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.*

Ego Georgius tit. s. Anast. presbyter Cardinalis de Flisco manu propria subscripsi.

Ego B. Basilicæ ss. XII. Apostolorum presb. Card. Nicen. manu propria.

Ego Antonius tit. s. Chrysogoni presb. Cardin. manu propria.

Ego Io. tit. s. Laurentij in Lucina presb. Card. manu propria.

Ego G. tit. s. Martini in montibus presb. Cardin. subscripsi.

Ego

Digitized by Google

Ego Ioan. tit. S. Mariæ trans Tyberim presb. Card. manu propria.
Ego Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaso presb. Card. Aquileg.
Ego Dominicus tit. S. Crucis in Ierusalem Card. Firmanus.
Ego Alphonsus tit. SS. Quatuor Coronatorum presb. Cardin.
Ego Henricus tit. S. Clementis presb. Card. Mediol.
Ego Thomas tit. S. Susannæ presb. Cardin. manu propria.
Ego Io. tit. S. Sabinæ presb. Card. manu propria.
Ego Prosper S. Georgij ad Velum aureum S.R.E. Diacon. Card.
Ego Petrus S. Mariæ nouæ S. R. E. Diacon. Card.
Ego Ioan. S. Angeli S. R. E. Diacon. Card.
Ego Franciscus Episcopus Portuen. manu propria.
Ego Io. Episcopus Prænestinus manu propria.

Hæc Eugenius. ex quibus meritò corrigenda, quæ Iosephus Mozzagrugnus recens autor lib. 2. de rebus gestis canonicorum regularium fol. 45. pag. 2. scribit, in Bulla Eugeniana non contineri originem canonicorum Frigdionariorum, nec reduci siue restitui canonicos Frigdionarios ad Lateranensem Basilicam, sed totum ordinem canonicorum regularium in vniuersum, qui cum esset in multas familias reformatus, in familia Frigdionaria introducitur in Ecclesiam Lateranensem. si enim de illorum origine non loquitur, quid illa Pontificis verba sonāt: *Huius profectò sacri Ordinis, & sancti propositi post sanctos Apostolos primùm in Alexandrina Ecclesia Marcus Petri discipulus fuit institutor, & conditor &c.* Dicet, loqui Pontificem de origine totius Ordinis in vniuersali, non de origine congregationis Frigdionariæ. At si sub ordine canonico in vniuersali non comprehenditur origo istius congregationis in particulari, cur dicit se velle, aut voluisse reducere canonicos Frigdionarios ad illam Ecclesiam, vt ipsam reduceret ad suum statum primæuū, & constitueret in ea clericos, qui erant ordo illius Ecclesiæ originalis? Dicet enim statim aliquis, hi Frigdionarij non sunt de illis originarijs clericis à D. Marco, siue à sanctis Apostolis institutis, sed nuper in monasterio Frigdionario fuerunt instituti. Quare aut falsum dicit in verbis consequentibus, se velle reducere ad Lateranensem Basilicam illum ordinem, qui erat eiusdem Ecclesiæ primæuus, & originalis; aut de origine canonicorum Frigdionariorum agit in præcedentibus, cum dicit: *Huius profectò sacri Ordinis &c.* Deinde si non ipsi Frigdionarij ad Lateranensem Basilicam fuerunt reducti, ac illi restituti, quinam alij? an Germani, an Galli, Hispani, Hyberni? certum enim est aliquos fuisse restitutos, & nulli alij demonstrari possunt, præter Frigdionarios. Dicet. restitutus est ordo canonicus in vniuersum. Sed quid est vniuersale sine singularibus? Certè actus iste restitutionis cum sit particularis, & practicus, circa aliquam particularem congregationem, non circa vniuersale abstractum exercitus fuit: & nulla alia congregatio, præter Frigdionariam, demonstratur, circa quam contigerit illum exerceri. Sed veritas huius assertionis ex dicendis in sequenti capite planior fiet.

Caput vigesimumsecundum.

Canonicos Frigdionarios Ecclesiæ Lateranēsi per Eugenium restitutos fuisse verè, & propriè de antiquis Canonicis Regularibus Basilicæ Lateranensis, & per reformationem factam in Monasterio Frigdionario nullam nouam Congregationem fuisse institutam.

QVod non desint Autores, complura de nostra congregatione falsa, ficta, & fabulosa suis in libris exarantes, quæ licèt ante centum annos, & amplius, coram nonnullis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus maturè discussa, & reiecta, necnon in causa præcedentiæ inter nos, & Ven. Monachos congregationis Cassinensis coram alijs S.R. Ecclesiæ Cardinalibus per procuratores partis aduersæ millies allegata, inculcata, & ab eisdem Cardinalibus, immò à Summis Pontificibus paruipensa, contempta, & reiecta: nihilominus ex libris allegationum eiusdem partis aduersæ, aut veriùs ex apologijs, & famosis libellis Ambrosij Coriolani, Pauli Bergomensis, & similium diligentissimè collecta suis libris denuo inserere, & contra literas Apostolicas denuo in vulgus spargere non timent, asserentes, canonicos in monasterio Frigdionario reformatos non fuisse verè de illis antiquis canonicis Lateranensibus à B. Augustino, immò à sanctis Apostolis institutis, sed in ipsa reformatione Frigdionaria tramitem successionis ab antiquis canonicis deductum interciſum, nouamq; congregationem ab antiqua Lateranensi longè diuersam per quendam Fratrem Iacobum Conuersum ordinis Prædicatorum Apostatam, & refugam institutam. Compellor hic loci, Lector Beneuole, subsistere, tramitemq; narrationis paululum intermittere, Scholasticum interim acturus, ostensurusq;, si Diuis placet, in meridiana luce veritatem.

I.

Quòd nimirum in reformatione Frigdionaria nulla noua congregatio fuerit instituta, nec trames antiquorū canonicorum vllatenus interciſus: sed canonicos Frigdionariæ reformatos, & Laterani per Eugenium restitutos extitisse verè, & propriè de antiquis canonicis Lateranensibus à beatis Gelasio, vel Augustino, vel Apostolis institutis, & ex illis continuata successione spiritualiter propagatos, & propterea nomen, ac titulū canonicorum Lateranensium ipsis Frigdionarijs reformatis

matis non tam indulgentia Romanorum Pontificum nuper concessum, quàm iure successionis per eosdem Pontifices restitutum.

II. HAnc autem veritatem, quam nullus negare potest, nisi rei, de qua nunc agimus, ignarus, vel oculis liuore suffultus, triplici genere demõstrationum sic probo. primò quidem ratione. secundò autoritate Doctorum, & Historicorum. tertiò decretis, & definitionibus Romanorum Pontificum.

Prima ratio sumitur à loco reformationis, quæ sic deducitur. Canonici antiqui Frigdionarij ante reformationem erant de veris, & legitimis canonicis Lateranensibus. hoc assumptum probo dupliciter. primò quia veteres Frigdionarij erant de antiquis canonicis per B. Frigdianum institutis, vt supra c. 6. ostendimus: Canonici verò in Ecclesia Lucensi per B. Frigdianum instituti erant de canonicis Lateranensibus: nam ipse B. Frigdianus factus fuit Episcopus Lucensis ex canonico Lateranensi, qui ad Episcopatum euectus canonicos regulariter viuentes more Lateranensium in Ecclesia Lucensi statim plantauit. secundò quia veteres Frigdionarij erant eiusdem prorsus instituti cum canonicis S. Frigdiani: nam vacante Prioratu monasterij æquè suos Priores de gremio Capituli S. Frigdiani, vel alterius monasterij congregationis Frigdianæ, sicut ex suis canonicis eligebant, vt ex forma electionum, quæ ante reformationem per illos sunt factæ, quarum supra cap. 7. meminimus, satis liquet. At sancti Frigdiani canonicos cum antiquis Lateranensibus eiusdem prorsus fuisse instituti, præter ea, quæ libro superiori cap. 45. & hoc eodem libro cap. 4. tradidimus, probabimus inferius ex compluribus literis Apostolicis. Subinfero nunc Minorem. Sed canonici reformati circa annum 1401. in monasterio Frigdionario ijdem prorsus fuerunt, & sunt cum antiquis loci canonicis ante reformationem: nam constat, quidquid nonnulli gratis remurmurent, canonicos regulares saltem ab Alexandro IV. vsque ad annum 1401. continuata successione in dicto monasterio mansisse, vt ex supra deductis patet, ac in eodem monasterio tempore reformationis quinque canonicos superstites fuisse, quorum vnus post reformationem nomine Frater Ioannes anno 1406. fuit Prior monasterij, vt patet per instrumentum institutionis primi Prioris Casoretani supra relatũ. Ergo de primo ad vltimum canonici Frigdionarij reformati, fuerunt, & sunt verè de primis antiquis canonicis regularibus Lateranensibus, & non per solam indulgentium Pontificis sic denominati.

III. SEcunda ratio sumitur à conditionibus necessariò requisitis ad fundandam congregationem nouam. nam si canonici Frigdionarij non sunt de antiquis canonicis dicti monasterij, & consequenter de Lateranensibus, sed noua congregatio per Fratrem illum Iacobum instituta, & ab antiquis diuersa, vt nonnulli calumniantur. quæro à sic dicentibus, quanam autoritate prædictus Frater Iacobus id fecerit, an propria, an Romani Pontificis? Si propria. non ergo Religio, seu congregatio approbata, sed potius reprobata, & illius autor excommunicatus per Extrauagantem Ioannis XXII. quæ incipit: *Sancta Romana.* referente Panormitano in cap. finali, de Religiosis domibus, & Syluestro in verbo Excommunicatio 9. num. 45. & ita etiam sentiunt prædicti autores, & Angelus in verbo Excommunicatio 7. casu 22. & Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 127. licet contrarium quoad pœnam excommunicationis sentiat Suarez in tomo de Censuris disp. 23. de excommunicatione sect. 4. num. 20. post Caietanum. Et quidquid sit de excommunicatione, certum est, Religionem propria autoritate institutam esse reprobatam cap. Ne nimia. de Religiosis domibus. & cap. Religionum. eodem titulo lib. 6. Vt quid igitur congregationem reprobatam Romani Pontifices, Imperatores, Reges, & Principes tot priuilegijs munierunt? Abbatijs, & aliis beneficijs, & bonis temporalibus ditauerunt? Si autẽ dicatur, publica Pontificis autoritate illam fuisse institutam, proferatur nobis diploma Pontificis, nos enim illud nunquam vidimus, sed nec aliquis ex aduersarijs illud nobis monstrauit. Dicetur, congregationem ab illo Fr. Iacobo institutam, postea per Gregorium XII. probatam. Verùm ista Gregorij XII. probatio vbi est, & quibusnam literis continetur? nos enim duo, vel tria ad summum Priuilegia pro hunc Summum Pontificem canonicis Frigdionarijs tributa legimus. Primùm datum Romæ apud S. Petrũ pridie nonas Iulij Pontificatus sui anno primo, scilicet anno 1407. D. Benedicto Ariminensi suo antea familiari directum, per quod Prioratum sancti Leonardi prope Veronam illi regendum committit, & reformandum. Secundum datum ibidem eodem anno 1407. per quod canonicos Frigdionarios liberat ab exactionibus, & contributionibus. Tertiũ datum Lucæ 5. Calend. Maij Pontificatus sui anno secundo, directum Prioribus, & monasterijs S. Leonardi apud Veronam, & S. Mariæ de Frisonaria, in quibus congregationem, siue institutionem approbatam supponens, priuilegia, & beneficia canonicis Frigdionarijs sic institutis elargitur. de ipsa verò confirmatione, siue approbatione nec vnum verbũ habet: nec aduersarij aliud Gregorij priuilegium proferunt. Quare quod de confirmatione congregationis Frigdionariæ facta per Gregorium XII. cõminiscuntur, gratis asserũt, & gratis negari debet.

IV. TErtia ratio sumitur ex tempore ipsius institutionis. nam qui dicunt, nos à prædicto Fr. Iacobo nuper institutos, fatentur dictã institutionẽ factam alij sub Greg. XII. alij tẽpore Conc. Pisani, alij sub Ioan. XXIII. alij sub Martino V. quæ sententiarũ varietas, & inconstantia sola sufficiens est, ad illarũ falsitatẽ retegendã, cum non minus cũ seipsis more Philistinorũ, quàm cum veritate pugnet. nam quomodo potuit hæc congregatio sub Greg. XII. vel tẽpore Concilij Pisani primitùs fuisse instituta, quam scripturis authẽticis supra c. 10. redditis cõstat, ante Greg. XII. Pontificatum iam duo monasteria reformata obtinuisse, alterum S. Mariæ Frigdionariũ, alterum S. Mariæ Casoreti prope Mediolanum?

Quarta

Digitized by Google

Quarta ratio sumitur ab identitate professionis, & habitus. nam canonici Frigdionarij reformati conueniunt cum antiquis Frigdionarijs, & Lateranensibus in professione, & habitu, cum habitus antiquorum canonicorum fuerit vestis linea, quam sub cappa deferebant, à parte anteriori aperta, vt notatur in Clementina prima de electione. in verbo habitus, & fusè tradidimus lib. 2. cap. 8. & 69. quem constat esse habitum canonicorum in monasterio Frigdionario reformatorum, nam quod de scapulari nigro ab illo Fratre Iacobo assumpto, & postea dimisso, vel in almutias conuerso Ioannes Baptista Signius, & Iosephus Mozzagrugnus Aesopi fabulam de cauda vulpeculæ renouantes, comminiscuntur, pace illorum fabulæ sunt, & næniæ potius contemnendæ, quàm ratione aliqua redarguendæ.

V. SEcundò principaliter probari potest hæc veritas autoritate, & suffragijs omnium Doctorum, & Historicorum de hac re scribentium, paucissimis exceptis, partibus in causa formalibus existentibus, & in odium nostræ congregationis, potius quàm in veritatis obsequium scribentibus, qui nostros Frigdionarios de verisantiquis canonicis Lateranensibus esse fatentur, & pro talibus agnoscunt: & propterea primum locum inter omnes regularium ordines vltrò illis ac libentissimè concedunt. quorum primus sit beatus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, qui nostræ reformationis initium optimè nouit, cum vixerit temporibus Martini V. Eugenij IV. & Nicolai V. & nonnullos ex nostris primis reformatoribus forsan vidit, & allocutus fuit. Hic enim in Summa Histor. par. 2. tit. 15. cap. 16. in fine sic ait: *Circa annos Domini 1080. vt refert Vincentius in Speculo Historiali lib. 26. cap. 51. post Sigibertum tempore Gregorij VII. Papæ, & Henrici Imperatoris, cœpit reflorere in Ecclesia B. Quintini Belnacensis ordo canonicorum regularium, primùm ab Apostolis, postea à B. Augustino Episcopo, & Doctore eximio regulariter institutus, sub Magistro Iuone venerabili eiusdem Ecclesiæ Præposito, postea Carnotensi Episcopo, qui post Isidorum fecit compilationem antiquam decretorum. In diuersis autem regionibus reperitur ordo, & modus viuendi dispersus, de quo etiã habetur in iure notatum, vt extra de Statu monachorum, & canonicorum regularium. cap. Quod Dei timorem. De isto ordine fuerunt visi insignes viri, & Doctores, Hugo de Sancto Victore, & Riccardus de S. Victore, & Hugo de Foglieto, de quibus infra dicetur. Et cum in processu temporis esset satis collapsus, refloruit ad vitam regularem circa annos Domini 1380. vt dicetur infra. & cap. 23. §. 2. nam canonici regulares, qui dicuntur principium habuisse à Gemma Doctorum D. Augustino, à regula sua relaxati erant, & deformati: sed reformati à Domino mediantibus duobus viris scientia, & vita præclaris. & iam dilatati sunt per Italiam in fratribus, & monasterijs, degentes in regulari obseruantia. & primus eorum locus fuit, & est propè Lucam, & dicitur Frisonaria, vnde congregatio illa, quæ sub vno capite gubernatur, dicitur de Frisonaria, & Abbatiam Fasulanam possidet. Et post eos quidam alij Religiosi ordinis Eremitarum segregantes se ab ipso ordine, vt restrictius viuerent, sumpserunt statum, & habitum canonicorum regularium B. Augustini &c.* Hæc D. Antoninus, qui satis apertè indicat, reformationẽ Frigdionariam non fuisse nouam institutionem, sed antiqui ordinis canonici per B. Augustinum instituti, & per B. Iuonem reformati, ac iterum relaxati restitutionem factam, non per vnum Conuersum ordinis Prædicatorum Apostatam, vt quidam calumniantur, sed mediantibus duobus viris, scientia, & vita præclaris, de quibus supra dictum fuit, & infra dicetur.

Scio locum D. Antonini à recenti Scriptore Iosepho Mozzagrugno lib. 8. fol. 8. pag. 2. corruptũ, dum ait: *Relaxatos postremo tempore generaliter canonicos regulares à sua regula, testatur idem Archiepiscopus, cum postea intulit, reformatos mediantibus duobus viris sub binas congregationes has, nos hinc nouos ordines compellauimus impropriè licet.* fallum enim est, dicere D. Antoninum illos duos viros præclaros reformasse ordinem canonicorum sub binas congregationes: nam ille solùm dicit vnam congregationem de Frisonaria nuncupatam illos reformasse, vt legenti patebit. nam quod subdit: *Et post eos quidam alij Religiosi ordinis Eremitarum &c.* satis indicat, illos posteriores, qui ex Eremitis statum, & habitum canonicornm regularium assumpserunt, diuersos fuisse ab illis, per quos ordo canonicus mediantibus illis duobus viris præclaris fuit reformatus.

VI. SEcundus est Frater Iacobus Philippus Bergomensis ordinis Eremitarum, autor Supplementi Chronicorum, qui licèt in prioribus editionibus suorum librorum de hac ipsa congregatione, & de toto ordine canonicorum regularium multa falsa, & contumelioſa scripserit. & in secunda editione anni 1502. alios errores addiderit: tamen in vltima recognitione, quam Supplementum Supplementi nuncupauit, impressa Venetijs anno 1506. admonitus præsertim per literas ab Augustino Ticinensi, inter alia errata, quæ in dicto opere emendauit, quæ contra veritatem, & contra totum ordinem canonicum, & specialiter contra nostram congregationem scripserat, de veritate certior factus lib. 14. sub anno 1407. sequentibus verbis sic retractauit.

Origo & procursus canonicorum regulariũ, eorumq; ad nostra vsque tẽpora regularis obseruãtiæ cõtinuatio.

Ordo Canonicorum Regularium ab Apostolis primũ institutus, idemq; à B. Augustino apud Hipponem Africæ vrbem diuinis institutionibus decoratus, refloruit varijs postmodum temporum successibus in Hispanijs, Gallijs, reliquisq; per Orbẽ Regionibus, & per Italiam mirum in modũ est profusius dilatatus. Sed apud Burgundiam in Belnacensi Ecclesia sub magistro, sanctoq; viro Iuone eiusdem Ecclesiæ Præposito ad pristinam eiusdem ordinis obseruantiam efflorere cœpit 22. Imperij Henrici Quarti anno. Testis est Sigibertus

Digitized by Google

in Chronicis, & Vincentius Historialis lib. Historiæ suæ 26. cap. 51. Hanc veritatem sequitur, & refert Fasciculi temporum autor, & Venerabilis Antoninus Archiepiscopus Florentinus 2. suæ Chronicæ part. tit. 15. & cap. 16. quod incipit: Circa annos Domini MLXXX. sicut etiam id colligi potest ex ipsius B. Augustini sermonibus de moribus, & communi vita clericorum. Quod & Romanorum Pontificum Canones, & Doctorum dicta verissima veritate testantur. Cæterùm quoniam successu in Italia, & apud cæteras quamplures nationes varijs temporum emergentibus casibus, idem ordo multipliciter à Domino sit reformatus, optimè testantur vetustissima, & authentica librorum testimonia. nam per sanctissimum virum Frigdianum Lucensem Episcopum, de quo magnus meminit Gregorius in Dialogorum libro per Tusciam, & per vniuersam penè Italiam fuit sparsus, & auctus. In Anglia quoque per Augustinum Anglorum Episcopum iussu, & mandato beatissimi Gregorij institutus est, quod habetur in Decretis à Gratiano cap. Quia tua fraternitas 12. q. 1. In Gallijs etiam ante, & post longa tempora beati Hugonis, & Riccardi de S. Victore. itemq; in Italia vsque ad tempora B. Damiani apud Rauennam primum in canonica S. Mariæ in Portu, deinde per Italiam ab eo capite est diffusus. ipse namq; vir sanctus clara ex familia de Honestis Rauennæ natus, prius apud Auclane locum Eremiticam duxit vitam. Deinde Episcopus Ostiensis, & Cardinalis ordinatus tempore schismatis inter Cadolum Episcopum Parmensem, & Alexandrum II. pileo à se sponte abdicato, ad Canonicam præfatam se transtulit, ibiq; post multa præclara librorum edita opuscula, & pietatis magnificè gesta, eiusdem loci Prior sanctè, pièq; in Domino quieuit. Extant vsque in præsentiarum constitutiones ab eo editæ de communi vita regularium clericorum, & Paschalis II. autoritate confirmatæ. Floruit idem ordo, & mirabiliter auctus tempore Benedicti XII. qui circa annos Domini 1342. ipsum ordinem priuilegijs, & constitutionibus ab ipso approbatis decorauit.

Verùm enim verò canonicus idem ordo in Hetruriæ regionis florentissimæ agro Lucensi apud canonicam sanctæ Mariæ in æde Frigdionaria fœlici religionis successu à Domino est reparatus. de ipsa quidem Ordinis continuatione meminit idem Archiepiscopus Florentinus eodem tit. & cap. 33. §. etiam flores apparuerunt in terra nostra. nam vt idem testatur, & canonici regulares, in loco prænominato olim ab Illustri Mathilda Comitissa condito, duobus mediantibus viris eiusdem ordinis professis vitæ, & doctrina præclaris circa hæc tempora à Domino sunt reformati. et vsque hodie Abbatiam Fesulanam possident, sub vno capite, & congregatione degentes. Sed verius dicuntur canonici regulares D. Augustini, & congregationis Lateranensis S. Saluatoris de Vrbe. At qui fuerint præfati duo viri, authenticis scriptis, & certa veritate compertum habetur. hi videlicet extiterunt eiusdem sanctæ regularis obseruantiæ autores Domnus Leo de Carate, & Domnus Thadæus de Bonasco, seu secundum quosdam de Bagnasco Papien. canonici ambo regulares Cœnobij S. Petri Papiæ in Cœlo aureo professi: & ipsi Venerabilis Patris Bartholomæi sacerdotis Dei præconis celeberrimi, ciuisq; Romani de Columna consilio, & hortatu ad præfatum locum se recipientes, sanctam reformationem sub regulari eiusdem ordinis obseruantia, & sub altissima paupertate Dei cooperante gratia fundarunt. Siquidem Leo, qui ante Leonardus dictus est, dum præfati Cœnobij S. Petri in Cœlo aureo Prior existeret, & Iuris canonici doctor eximius, vir sanctus, & quasi alter Elias Dei spiritu feruens, per omnia certe probatus, zelo arctioris vitæ ex præfato cœnobio ad eum locum reformandum, de consensu tamen Abbatis, & Conuentus gaudens se contulit. quod & publico super hoc instrumento, rogato manu Ioannini de Piscarijs Notarij, & ciuis Papiensis. eius exemplar vsque ad nostra tempora penes quendam ciuem Papiensem de Vechijs repositum esse dignoscitur. Hunc itaq; virum paulò ante præcesserat Venerab. sacerdos, & canonicus eiusdem cœnobij S. Petri præfatus Domnus Thadæus, qui diuino numine afflatus, & præfati sacerdotis Bartholomæi suasu anno Domini 1402. prius præfatam Frigdionariæ canonicam Vicarius, & subinde Prior non multò post dicti D. Bartholomæi & præsidentis coadiutor incredibili prouidentia gubernauit: cuius nõ longè post Prioratui administrationi præfuit Domnus Leo successit anno salutis 1408. quo tempore idem Pater Leo Domni Vicentij Ianoti Prioris S. Frigdiani de Luca precatu nonnullos ex suis canonicis ad eiusdem Ecclesiæ reformationem concessit, vt habetur in Archiuis S. Frigdiani ex instrumento rogato manu Ser. Raphaëlis quondam Nicolai Benedicti de Luca. Igitur prænominati duo viri, quasi duo candelabra rutilantia, eam Congregationem vitæ postmodum, & doctrinæ splendore mirabiliter illustrarunt. erat etiam apud Carthusiense cœnobium non longè ab eo Frigdionariæ loco distans Prior Ven. Pater Nicolaus de Albergatis, Bononiensis, postea Cardinalis tit. S. Crucis ab Eugenio IV. creatus. hic cognito sanctorum virorum proposito, eum ad locum eos ipse perduxit: Siquidem eo in loco idem canonicus ordo per longa annorũ tempora indefessè vigauerat, quod & testantur eiusdem loci antiqua Pontificum priuilegia. non longè verò post contigit, vt vnà cum Pontifice Maximo Gregorio XII. Domnus Gabriel Gondulmerius postea Eugenius huius nominis IV. eiusdem Pontificis Gregory ex sorore nepos Cardinalis, dum ad Lucensem Vrbem peruenisset, huius sancti propositi inclito cõperto successu, singulari admodum lætitia gauisus est: nam dum antea Venetijs, & Patauij ad eiusdem sacras Bartholomæi Patris Conciones innumerabilis ferè populi concursus haberetur, quamplures vtriusque sexus ex Patritio Veneto sanguine iuuenes ad Christi suaue iugum conuertebantur, ex quorum numero idem Domnus Gabriel vnus erat, qui simul cum paucis Patricijs Venetis congregationi sancti Georgij de Alega initiũ dederat. hic itaq; Domnus Gabriel eidem Patri Bartholomæo filiali charitate deuinctus, sancta illa societate mirificè oblectatus, illius insuper & loci patrocinio sponte suscepto, satis egit, vt locus ille sacer sub Sedis Apostolicæ protectione, Pontificisq; autoritate, & pri-

Digitized by Google

& priuilegijs amplissimis munirentur. hæc siquidem sancta Religio, eiusdēq; ordinis reformatio, licèt ab eo loco, unde ipsius reformationis initium sumpserat, quandoque fuerit denominata: idem tamen Dominus Gabriel, postea Eugenius IV. initio Pontificatus Lateranensem Ecclesiam, in qua per longa annorum tempora præfatum ordinem canonicum, testantibus Pontificum priuilegijs, perniguisse constat, ad pristinum eiusdem ordinis statum reducere volens, dicta congregationis canonicis accersitis, de consilio, & consensu Dominorum Cardinalium, certa scientia, motu proprio, & autoritate Apostolica eidem congregationi mox ipsam locum restituit, & sicq; incorporauit, vt deinceps præfata congregatio ab ipsa Ecclesia Lateranensi perpetuis futuris temporibus denominaretur, & dicta congregationis canonici de eiusdem Basilica capitulari gremio clerici censerentur, & essent. quod & ita fecit Nicolaus Quintus, sed & Sixtus Pontifex hodiè nominis Quartus speciali priuilegio, & decreto motu proprio voluit, & declarauit, vt ipsius congregationis canonici eodem quoque titulo perinde gaudeant, & perfruantur, ac si vt prius, dictam Basilicam gubernarent. Cuius quidem ordinis nomen quum celeberrimam vbique locorum per totam Italiam prædicaretur, in eum clarissimi generis viri ingressi, eumq; ordinem verbo, & exemplo, atque doctrina plurimum auxerunt, & conseruarunt: qui non minus probitate, moribus, ceteriq; virtutum ornamentis, quàm prosapia clarissimi extiterunt: quorum etiam doctrinis ipsa Religio aucta, & illustrata fuit. Præcipuos tamen Paulum Veronensem, & Timotheum eiusdem Pauli ex fratre nepotem diuinorum eloquiorum vehementissimos, atque eruditissimos Dei præcones existima. Sed longè antea ab exordio dictæ congregationis habuit Ordo prælectus in primis Venerabilem D. præfatum Bartholomæum Columna preconem celeberrimum, & eiusdem loci primatem priorem habuit. insuper D. Iacobum Bergomensem de Aduogadris, in secula Almericum, iurisq; consultum peritissimum, qui & præfati Bartholomæi discipulus, non multò post dictæ reformationis initium ingressus, eam congregationem prædicando, moribus, vita, atque doctrinis plurimum decorauit. fuerunt; eiusdem D. Iacobi sub Patris Bartholomæi disciplina condiscipuli, & Religione socij, eruditissimi viri D. Petrus de Rido Patauinus Ciuis, & D. Nicolaus de Curte Papiensis, viri certe regiminis cura præstantes. Habuit & Titum Ferrariensem, Nicolaum, & Cyprianum Bononienses, Bassianum, & Simonem Mediolanenses, Philippum Vtinensem, Raphaëlem Placentinum, Iacobum Foroliuiensem, Dominicum Taruisinum, Celsum, necnon Matthæum, & alterum iuniorem Timotheum Veronenses, quorum primus complures edidit libellos, doctrina insignes aduersus canonici ordinis impugnatores, secundus elegantissimos à se libellos editos reliquit, tertius Philosophus acutissimus, & Theologus eruditissimus magno pretio Patauij habetur, vita, sanctimoniaq; præcipuus. Habuit & Ioannem Vercellensem de Aduogadris, Adeodatum, & Blasium Vicentinos, aliosq; viros integerrimos, & in declamationibus prædicatores illustres, atque alios complures in omni doctrina, eloquentia, & sanctimonia percelebres.

Verùm quia de Canonicorum Ordine supra lib. 9. aliquid cursim diximus, non ab re pauca hæc, quæ sequuntur, post dicti libri impressionem ad nostram notitiam nuper allata, clariori comperta veritate subnectimus.

Canonicorum igitur Ordo regularium D. Augustini, à quibus directè, vt diximus præfata congregatio continuatur, & ab ipso Patre Augustino regularem sumpsit institutionem. nam, vt in dictis sermonibus de Cōmuni vita Clericorum ad verbum habetur, Clericos intra Episcopi domum habere curauit, & cum eis pariter secundum Apostolicam formam, quoad vixit, in communi degere voluit. Quibus omnibus placuit, vnum in Deo sentire, & omnia in communi possidere. Et ibi inquit: Clericus duo professus est, scilicet sanctitatem, id est obedientiam, castitatem, & viuere in communi. Et vt tunicam lineam, & birrum, ideſt vestem desuper habitum, in communi gestarent: quia & ipse in communi acceperat. vnde inquit: nemo det birrum, aut tunicam lineam, nisi in communi, quia & in commune accepi. non decet hanc professionem. nos decet hos canos &c. Ideo in sacris Canonibus regulares Latinè, qui & canonici à Canone Græcè appellantur, vt habetur de consecratione dist. 5. cap. in omnibus, vt clerici canonici canonicè viuant. glossa inquit: clerici canonici, ideſt canonici regulares. Et licèt in habitu superiori varijs in locis diuersi reperiantur canonici: tamen, vt colligitur per Doctores in Capitulo. Deus qui. de Vita, & honestate Clericorum, diuersitas ista non diuersificat ipsum ordinem in specie penes habitum superiorem, siue in forma, siue in colore, cum habitus superior non sit de substantia professionis, sed habitus interior, scilicet tunica linea, quæ est proprius, & legitimus canonicorum regularium habitus, & in eo propriè profitentur: ita enim pulchrè notatur ex gloss. Ioannis Andreæ in verbo habitus. in Clement. prima de Electione. Et addit, quod varietas coloris in habitu superiori non causat diuersitatem ordinis seu Religionis canonicorum. Sunt ergo omnes isti canonici, de quibus paulò superius diximus, vnius eiusdem ordinis, cum illis, qui habitu linea Regulam Augustinianam profitentes, primùm ab Apostolis in primitiua Ecclesia sunt instituti, & per Augustinum regularibus constitutionibus ad communem regularem vitam restituti: vt etiam colligitur ex præfatis sermonibus de Communi vita Clericorum, & constitutionibus, & decretis Romanorum Pontificum Benedicti XII. Eugenij IV. Nicolai V. & Sixti IV. & alijs authenticis scriptis, & approbatis Testimonijs existentibus apud præfatæ cōgregationis Lateranensis canonicas. Qui etiam Rauennæ canonicam S. Mariæ in Portu, Vercellis canonicam S. Andreæ, Mortarij canonicam S. Crucis, Venetijs canonicam S. Mariæ de Charitate, montis Belli, & Bononiæ canonicam S. Mariæ, & sancti Ioannis in monte, aliasq; in pluribus locis ex longæui, & immemorabili temporis usu

Digitized by Google

præfatas canonicas sub eiusdem ordinis primaria institutione fundatas, in pristinum eiusdem ordinis, & Regularis obseruantiæ statum Romanorum Pontificum priuilegijs fauentibus restituerant, ac sub eiusdem ordinis continuatione reformarunt. Hæc omnia dicitus Autor.

VII. NOn me latet Ioſephum Mozzagrugnum lib. 8. fol. 3. pag. 2. & fol. 32. pag. 2. ſuo, & ſuorum nomine Auguſtino Ticinenſi imponere, hunc locum ab ipſo Ticinenſi, & à noſtris pro commodo falſificatum, & deprauatum. Verùm ad impoſturam, & calumniam abſtergendam ſola ipſius libri inſpectio ſufficere poteſt, qui non vno tantum in loco, vbi de canonicis regularibus agitur, ſed alijs innumeris à principio vſque ad finem eſt recognitus, & caſtigatus: vt non tam veteris libri noua editio, quàm caſtigatio meritò dici poſſit, quemadmodum ipſemet illius autor eam vocat in epiſtola nuncupatoria ad Reuerendiſſimum Antoniotum ſanctę Praxedis presbyterum Cardinalem ita ſcribens: *Cum ſupplementum Chronicarum mearum iam dudum à me multis laboribus, multisq; vigilijs elucubratum in Chriſto Reuerendiſſime ac ſapientiſſime Pater, & Domine, ſæpe, & ſæpius quadam incredibili voluptate, & animi ſuauitate perlegerem, didici in eo plurima fore mendoſa, pluriorąq; tam antiqua, quàm noua memorata digniſſima deeſſe. quamobrem haud parum ſubtriſtis dia extiti. Verum tandem cum meipſum collegiſſem, & rem mente diligentiùs voluta aſſem, demum animo morſus, mea vetuſtatis, ac mea trepidæ manus paruum per oblitus, de ipſo nouam efficere repercuſſionem conſtitui &c.* Meminit eiuſdem retractationis Auguſtinus Ticinenſis in Propugnaculo parte 4. cap. 22. qui tamen liber Iacobo Philippo adhuc in viuis agente ab ipſo Ticinenſi eſt editus, quæ ſi Mozzagrugnus, & ſui vidiſſent, non dubium eſt, quin ab impoſtura tam inſigni calamum retraxiſſent; ſed mea opinio certiſſima eſt, illos hanc vltimam Iacobi Philippi recognitionem nunquam vidiſſe.

VIII. TErtius reſtis eſt Raphaël Volaterranus in ſuis Commentarijs lib. 22. vbi de ſacro canonicorum ordine: ſic ſcribit: *Ordo autem canonicus ab Auguſtino, non tam inſtitutus, quàm renouatus: ab Apoſtolis enim in monte Syon exordium ſumpſit, qui poſt Aſcenſionem, vt ait ſanctus Thomas 2. 2. q. 88. de vitæ genere deliberantes, communia inter ſe omnia, ac tria vota coram Deo ſtatuere. qui ritus à ſucceſſoribus, clericisq; omnibus diu diligentiſſimè ſeruatus, fideq; poſtea diſſeruiente deſitus, nunc quoque in Eccleſijs amplius quadragintà perſeuerat. amictus eſt linea tunica. tantùm veſti cuicunque ſuperaddita, quam Iacobus Apoſtolus Præſul Ieroſolymitanus primus ex more Leuitico, veterumq; ſacrorum ſibi aſſumpſit. poſt eum Marcus Alexandriæ. poſteri verò diuerſis inter ſe factis concilijs bullis alij alia ſimul cum lineis indumenta corripuere, ſtatutaq; condidere. nouiſſimè verò anno 1401. autore Leone de Carate ciue Mediolanenſe eiuſdem ordinis viro Cœnobium ſanctæ Mariæ de Friſonaria Lucanæ Diœceſeos reformantes, Frigdionariam nominauere. Congregationem poſtremò Lateranenſem Eugenius Quartus, poſtquam eam probaſſet, appellari mandauit, nam eam Baſilicam annos prope octingentos antea tenuerant, ex eaq; quamplures Pontifices viri maximi prodiere &c.*

Quartus eſt Onuphrius in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs in Lateranenſi pagina 137. vbi ſic ait: *Permanſerunt autem Clerici hi, qui Canonici vocati ſunt in communi Monachorum more viuentes, in Monaſterio Lateranenſi Baſilicæ adiecta annos plus minus* DCCC. *vſque ad Bonifacij Octaui Pontificatum. qui circa annum Domini* MCCC. *eos canonicos claſtrales monaſterio Lateranenſi exire ordinauit, & ſeculares clericos, qui canonici ſeculares vocantur, collocauit, ſingulisq; reddituum Monaſterij ſingulas prębendas ſpeciatim conſtituit. Permanſerunt autem pacifice Lateranenſes canonici ſeculares vſque ad Eugenij Quarti Papæ tempora. Hic Pontifex cum fuiſſet ante Pontificatum canonicus Cœleſtini habitus, Monachiſmum, & eius regularem maximè voluit, clericos ſeculares odio habens, à quibus, & ordinem omnino receptis canonicis ſecularibus, in Baſilica Lateranenſi canonicum regularis vitæ ordinem, quemadmodum antea fuerat, renouauit, in quaq; reſtituit canonicos regulares, Friſonaria reformatos reduxit, claruſtrumq; &c.* Idem clariùs teſtatur in Annotationibus ad Platinam, dicens canonicos per Eugenium Quartum Lateranenſes reſtitutos eoſdem fuiſſe cum ijs, quos primum in Eccleſia Lateranenſi Gelaſius Primus locauit, quod de identitate in ſpecie, non in individuo intelligas. Vide Annotationem in Gelaſio Primo.

QVintus Emanuel Rodericus tom. 2. quæſtion. regularium, quæſtione 10. articulo primo, vbi hæc ad literam: *Reſpondeo dicendo, quòd canonici regulares Ordinis ſancti Auguſtini dicti Lateranenſes, ab Apoſtolis primùm, vt narrant Hiſtoriæ, traxerunt originem, prout narrat Hieronymus Plati. ſed poſtea à beato Auguſtino fuit talis congregatio regulariter ordinata, cum quibus canonicis ipſe factus presbyter, & beatus Valerius ſecundum regulam ab Apoſtolis traditam aliquandiu vixit, qui cum poſt aliqua temporum ſpatia varias habuiſſet à laudabilibus viris reformationes, ſecundum illas varia ſortiti ſunt nomina. Inde alias prima fuit iſta congregatio Lateranenſis, quæ tamen fuit reformata in templo ſanctæ Mariæ Frigdionariæ prope viuitatem Lucæ, anno 1407. à quodam clerico nobiliſſimo Romano nomine Bartholomæo Illuſtriſſimæ familiæ Columnæ, vna cum quodam eius ſocio Iacobo de Anagnia, viriſque Iuris Doctore excellentiſſimo. ſed prius per octingentos annos vſque ad Bonifacium Octauum fuerunt in Eccleſia Lateranenſi, à Gelaſio prius diſcipulo beati Auguſtini ſemper viuentes. Ex qua Eccleſia licèt impoſterum pluries eſſent electi, ac iterum regreſſi, tandem ſub Sixto Quarto Summo Pontifice omnimodum ipſius poſſeſſionem ami-*

IX.

uniserunt: non tamen titulum, & priuilegia, vt ipse idem Pontifex eis concessit, vnà cum monasterio sanctæ Mariæ Pacis, in quo adhuc vsq; Romæ perseuerant. sed est notandum quod alij sunt canonici regulares congregationis sancti Saluatoris &c. Hæc ille.

Sextus, Syluester Maurolicus in Historia generali omnium Religionum, Mare Oceanum vocata, & lingua Italica conscripta, vbi per sex integras paginas, & amplius hanc eandem veritatem pluribus testatur. quæ quoniam nimis longum foret exscribere, nunc locum indicasse sufficerit.

Septimus, Hieronymus à Sorbo in Compendio priuilegiorum, vbi testatur canonicos regulares dictos Lateranenses, ab Apostolis primam trahere originem, postea ab Augustino ordinatos regulariter.

Octauus, Laërtius Cherubinus in Bullario nuper edito ante Constitutionem secundam Paschalis Papæ II. ad quem remitto.

Caput vigesimum tertium.

Decretis Summorum Pontificum eadem veritas firmatur, & cauillationes Aduersariorum tolluntur.

1. PRobatur quin etiam assertio capitis præcedentis apertissimis Summorũ Pontificum testimonijs, & decretis, quorum primum est Gregorij Duodecimi, qui sex annis post initium dictæ reformationis ad Summum Pontificatum est euectus, cuiusq; familiaris fuerat vnus de primis dictæ reformationis autoribus, quem post sancti Leonardi apud Veronam Priorem constituerat. is enim in quodam priuilegio Prioribus, & monasterijs s. Leonardi, & s. Mariæ de Frisonaria sic reformatis concesso 5. calend. Maij, Pontificatus sui anno 2. quod incipit: *Dum nos cuncta*: inter alia sic habet: *Quodq; vos omnibus, & singulis priuilegijs, prærogatiuis, gratijs, exemptionibus, immunitatibus, & præeminentijs per eandem Sedem, aut aliàs qualitercunq; vobis, & eisdem monasterijs diuisim concessis, perinde vti, & gaudere valeatis, ac si vobis, & eis monasterijs communiter concessa fuissent, &c.* Sunt enim notanda verba illa: *Vobis, & monasterijs vestris concessis*. quia priuilegia per Romanos Pontifices Gregorij Prædecessores canonicis, & monasterio Frigdionario concessa, non aliter dici possunt concessa dictis canonicis, nisi quia canonici reformati, ad quos Gregorius priuilegium dirigit, erant de illismet, qui fuerãt in monasterio Frigdionario ante reformationem, non autem noua congregatio ab illis antiquis canonicis diuersa. alioqui dicere quidem potuisset: *Monasterijs vestris concessis*, non autem verè dixisset: *vobis concessis*.

Secundum est Martini Quinti in priuilegio ipsis canonicis facto ann. 1421. pridie calend. Iulij: quod incipit: *Solicitudinis pastoralis*. Vbi hæc inter alia scribit: *Alijs autem ipsius Ordinis Constitutionibus, præsertim Benedicti Papæ Duodecimi Prædecessoris nostri minimè teneantur adstricti: quia mores, obseruantias, & consuetudines abundantiores habent illis &c.* Si Martinus Quintus dispensauit canonicos in monasterio Frigdionario reformatos à Constitutionibus Benedicti Duodecimi, planè supposuit, illos fuisse verè, & propriè de illis antiquis canonicis, de quibus Benedictus Duodecimus loquitur in suis literis Apostolicis, quibusq; suas Constitutiones obseruandas præscribit, quos à sanctis Apostolis institutos, & à B. Augustino reformatos fatetur, aliàs cur dispensaremur à Constitutionibus dictis canonicis traditis, si de illis non essemus, quibus Constitutiones traditæ fuerunt? nam canonici sancti Saluatoris de Bononia, Scopetini vulgariter nuncupati, nusquam ab istis Constitutionibus dispensati leguntur in tot priuilegijs per Gregorium Duodecimum, & successores illis factis: quia non sunt verè de antiquis canonicis, sed sub Gregorio XII. nuper instituti.

II. TErtium est Eugenij Quarti in Bulla, per quam canonicos Frigdionarios reformatos Lateranũ restituit. vbi cum plura in laudem sacri Ordinis dicat, hæc inter alia subiungit: *Præfatam sacrosanctam Lateranensem Basilicam ad primam institutionem, & primæuum statum reducimus, ac reponimus, vt Ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini regulam ibi noscitur institutus, perpetuis futuris temporibus in dicta Ecclesia vigeat, & inuiolabiliter obseruetur.* Censuimigitur, canonicos Frigdionarios fuisse verè de illis antiquis canonicis Lateranensibus, illius Basilicæ originarijs, vt illius verbis vtar, alioquin si fuissent nuper instituti, quanam ratione verè dici potuisset, Eugenium Quartum illos in Lateranensi Basilica restituendo, ipsam Ecclesiam ad primam institutionem, & primæuum statum illius Basilicæ originarium reduxisse? nonnemo iam dicet, quæ contra dictam Bullam per Antonium Massam Gallesium in causa præcedentiæ cum Reu. monachis Cassinensibus fuerunt inculcata, & millies iactitata. pro responsione sufficiat, illa omnino ab Illustrissimis Cardinalibus in causa deputatis, sæpius vsque ad fastidium audita, parumpensa nihilominus, contempta, & reiecta. quemadmodum etiam nos, ne actum agere videamur, nunc contemnimus, & sub silentio præterimus.

Quartum est Nicolai Quinti in priuilegio dato calend. Ianuarij 1450. quod incipit: *Ex prouisione Sedis Apostolicæ*. per quod omnia contenta in prædictis priuilegijs Martini Quinti, & Eugenij Quarti ad fauorem nostræ congregationis probat, & confirmat.

Quintum Sixti Quarti in priuilegio, quod incipit: *Dum ad vniuersos*, in quo sic habet: *Dum ad vniuersos Regulares Ordines, & loca iugi sanctimonia dedita, personasq; voto Religionis adstrictas, pro iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio, crebris vigilijs, & indefessis studijs attendimus, ad illum præ-*

Digitized by Google

cipuè canonicorum regularium congregationis Lateranensis, ordinis s. Augustini eò libentiùs nostræ mentis oculos conuertimus, quo ordo ipse in nascentis Ecclesiæ sanctæ institutione, ac primorum Christianæ Religionis clericorum norma, traditioneq; fundatus, & sacris institutis, ac diuinis regulis, eloquijsq; præmunitus extitit, ab eiusq; primæua fundatione varijs virtutum meritis semper resplenduit. quamobrem nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri innumeris Religionem ipsam priuilegijs &c. & in alio priuilegio, per quod Ecclesiam sanctæ Mariæ Pacis eisdem canonicis Laterano exturbatis concedit, præmissa narratione, qualiter idem Pontifex Italia Pace donata, ex voto Ecclesiam, sub titulo B. Mariæ de Pace proprijs sumptibus extruendam curauerat, ita subiungit: *Considerantesq; inter alios Religiosos institutionem canonicorum regularium ordinis sancti Augustini fore primariam, & ab ipso sanctissimo Ecclesiæ Doctore Augustino fundatam, & per longa secula viris probis, & literarum scientia, omnique virtute pollentibus stabilitam, ad eos putissimum direximus intuitum, sperantes quod per canonicos congregationis Lateranensis dicti ordinis, sub regulari observantia degentes, templum Pacis memoratum in spiritualibus, & temporalibus Deo propitio felicia continuò suscipiet incrementa.*

III. SExtus Pius Quartus, qui cum memoratam sæpius controuersiã inter nos, & monachos Cassinenses super iure præcedendi, tot annis exagitatam, dirimere constituisset, in motu proprio, qui habetur in Bullario inter Constitutiones dicti Pontificis, & est 95. in ordine, quàm libro præcedenti cap. 71. ex integro inseruimus, expresè fatetur cõpertum satis ex literis Apostolicis, diuersisq; alijs documentis, rationibus, & probationibus, quòd canonici regulares nostræ Lateranensis congregationis fuerunt, & sunt de illis clericis à s. Augustino, quin immò à sanctis Apostolis institutis. & propterea sententiauit, pronunciauit, & declarauit, eosdẽ canonicos tam iure antiquioris institutionis, quàm dignitatis clericalis, monachos Cassinenses præcedere debuisse: ac debere. qui motus proprius, cum partibus sæpè auditis, & causa cognita, & plenè discussa emanauerit, non potest alicuius subreptionis, vel obreptionis notari. Videatur idem motus proprius loco citato.

Septimum est Pij Quinti in alio motu proprio anno 1570. 10. calend. Ianuarij emanato, per quod nostris canonicis primum, & superiorem locum tribuit inter omnes Regularium Ordines, ac immediatè post clericos seculares. incipit: *Cum ex Ordinum vniuersitate* & infra. *cum itaque sicut accepimus, dilecti filij vniuersi canonici regulares ordinis sancti Augustini congregationis Lateranensis, qui ab Apostolis originem traxerunt, quique ab eodem sancto Augustino eorum Reformatore iterum per viam reformationis mundo geniti, meritò prætendere possunt, se omnes personas Ecclesiasticas tam seculares, quàm regulares in processionibus, & alijs actibus publicis præcedere debere &c.*

IV. QVæ omnia cum sint clara, & manifesta, vtpotè à Romanis Pontificibus, etiam partibus in iudicio sæpius auditis, & causa inspecta, & diligenter examinata, & cognita, promulgata, non video, quanam ratione recentiores nonnulli seipsos à nota contemptus literarum Apostolicarum tueri possint, easdem assertiones falsas, & sæpe sæpiùs reprobatas iterum in suis quinterniombus imprimentes, & diuulgantes, lites extinctas, consepultas, & in cineres solutas tumulo exturbantes, & ab ouo, vt aiunt, reuocantes. præsertim quòd in patrocinium suarum assertionum noui aliquid non afferant, sed solùm veteres cantilenas millies auditas, totidemq; vicibus reiectas, & reprobatas.

Nam quod primo loco nobis obijciunt, Eugeniũ Quartum congregationem Frigdionariam nouellã in Ecclesia plantationem dicere, ijdem Illustrissimi Cardinales, & Summus Pontifex ne pili quidem fecerunt. quia vt eorumdẽ Cardinalium verbis vtar formalibus, quæ in illorum relatione legi possunt in lib. Indultorum nostræ congregationis fol. 517. dictum Eugenij intelligitur de vltima plantatione propter reformationem canonici ordinis ab eisdem canonicis factam, non quòd nouus ordo fuerit institutus. Addo, non esse controuersiam an congregatio de Frisondria ratione nouissimæ reformationis dicenda sit nouella plantatio. An non omnes filij sunt parentum nouellæ plantationes? an non omnes familiæ per nouellas plantationes propagantur, & seruantur? vt etiam oliueta, vineæ, aliaq; id genus omnia. quis de hoc ambigit? quod autem in dubium reuocari potest, hoc est, à quibus haec nouella plantatio, & qualiter, & quonam in loco fuerit plantata, & propagata, num ab antiquis canonicis regularibus Apostolicis, aut ab Eremitis, vel ab alijs alterius ordinis. An per traditionem antiqui habitus canonicorum, iuxta modum ab antiquis canonicis seruatum, an potius nouum institutum plantando, nouumq; regularem habitum tribuendo. an in æde canonicorum antiqua, vbi canonicum institutum adhuc vigeret, an potius in domo Eremitarum, aut etiam Canonicorum, sed ipsis canonicis iam destituta. Nos nostram congregationem, ratione reformationis Frigdionariæ, nouellam plantationem dicimus: sed ab antiquis canonicis monasterij Frigdionarij, & sancti Petri in Cœlo Aureo Papiæ plantatam, modo, & forma canonicis regularibus antiquis, & Lateranensibus cõsuetis, per traditionem antiqui habitus canonicorum, in monasterio perantiquo, in quo saltem ab annis 150. scilicet ab Alexandro Quarto, vsque ad illud tempus institutum canonicorum Lateranensiũ continuato, & nunquam interciso tramite vigebat. Contra quod nostri calumniatores asserunt, nec probant.

V. SEd obijciunt secundo loco Martinum Quintum primum hanc congregationem instituisse, ante quem nullus adhuc extabat titulus, vel congregatio, & decem monasteria in vnum compingentem, mandasse à Frigdionaria dici, vt Basilius Sirenius

renius in Scholio cuiusdam priuilegij notauit.

Respondeo, hæc omnia falsa esse, siue Basilius Sirenius dixerit, siue alius quispiam. quod enim Martinus Quintus hanc congregationem primus non instituerit, ostendunt, decem, vel vndecim monasteria per Frigdionarios reformata, priusquam Martini priuilegium prodiret. quod etiam ante Martinum Quintum extaret titulus canonicorum Frigdionariorum, illa eiusdem Pontificis verba indicant, ex ipsomet priuilegio accepta, per quod aduersarij nostram institutionem factam arbitrantur: *Hinc est, quod nos dilectos filios sanctæ Mariæ de Frigionaria sancti Leonardi de Verona &c. Ordinis sancti Augustini monasteriorum Priores, Præpositos, Rectores, Canonicos, & Conuentus de* Frisonaria *vulgariter nuncupatos, vt Deo quietius perpetuò famulari valeant &c.* multò magis falsum, Martinum Quintum mandasse congregationem à Frigdionaria dici. vbi enim, aut quibus verbis hoc mandauit? sed nec alius Pontifex præcepit à Frigdionaria dici. solùm enim aiunt, nostros à Frisonaria vulgariter fuisse nuncupatos, & congregationem nostram dictam de Frisonaria: quod aliud est. Et esto dixisset Martinus Quintus, nostram congregationem à se nuper institutam, quod nullatenus dixit, nihil prorsus officeret. duobus enim modis cogitare possumus, aliquam congregationem nuper institutam, vel per collectionem, & vnionem multorum collegiorum, quæ ab antiquo iam fuerant instituta, vt si modò ex collegijs canonicorum, quæ plura sunt in Regnis Poloniæ, & Boëmiæ vna congregatio per Pontificem, sub obedientia vnius Capitis constitueretur, quod nostros canonicos in Poloniæ Regno degentes nunc moliri, relatione fide digna percepi, vel nouos ordines, & noua monasteria cum nouis institutis plantando. primo modo aliqualiter admitti posset, nostram congregationem per Martinum Quintum primitus institutam, quod solùm Basilius Sirenius in Scholio præcitato intendit. non autem secundo modo, de quo solùm controuersia nobis esse potest.

V I. TErtiò obijciuntur nobis nostri Lateranenses, qui conceptis verbis testantur, nos à fratre Iacobo Bergomensi Ordinis Prædicatorum institutos. Ita Ioannes Philippus Nouariensis in Chronica canonici ordinis lib. 3. cap. 1.

Respondeo, impostura hanc esse, ad quam retegendam referam formalia verba Ioannis Philippi, non vitiata, neque detruncata: *Quartus*, inquit, *Conuersus per Ven. P. D. Bartholomæum fuit quidam eximius doctor vtriusque iuris Dominus Iacobus de Aduocadris de Bergomo, qui per multos annos legit iura in studio Paduano. qui relictis omnibus vanitatibus seculi, Ordinem Prædicatorum Venetijs intrauit, & Conuersus effectus est, quia bigamus erat. & videns obseruantiam dicti ordinis declinare, sæpè maiores arguebat, quorum negligentia Religio bonis moribus euacuabatur. qui indignè reprehensionem ferentes, dictum fratrem Iacobum carceribus deputauerunt, multis iniurijs eum afficientes. qui Deo permittente de manibus dictorum fratrum liberatus est, & vnà cũ dicto P. D. Bartholomæo ad sedem Apostolicam accesserunt, & per Dominum Gregorium Papam XII. à dicto ordine, & à bigamia dispensatus vsq; ad Diaconatum, accepto officio prædicandi, & habitu canonicorum regularium per manum dicti Domini Gregorij Papæ est effectus canonicus regularis. Accepta benedictione à Summo Pontifice, ambo Roma recesserunt, & ad Ciuitatem Lucanam venientes, & in ipsa dictus Dominus Iacobus cœpit prædicare cum tanto feruore verbum Dei, quòd videbatur hominibus sanctum Paulum in terras veniisse. Ipso igitur prædicante, & Domino Bartholomæo confessiones audiente, multos discipulos Domino cooperante congregauerunt in quodam monasterio pauperrimo extra dictam Ciuitatem Lucanam ad tria millia, vocato sancta Maria de Frisonaria, in nemore existente, Episcopo Ciuitatis illum locum eis tradente. à quo monasteria congregatio illorum canonicorum vocata fuit per plures annos congregatio sanctæ Mariæ de Frigionaria. & sic congregatis illis canonicis regularibus per dictos Dominos Iacobum, & Baetholomæum assignato illis Domino Benedicto de Mediolano in Priorem, vale fecerunt eis.* Hæc Ioannes Philippus, in quibus licèt multa euidenter falsa dixerit, ex quadam Chronica incerti autoris manuscripta, quæ apud nonnullos ex nostris vagatur accepta, quam ipse habeo, vt cũ inquit, dictum fratrem Iacobum dispensatum ab Ordine Prædicatorum per Gregorium Duodecimum, item dispensatum per eundem Pontificem ab irregularitate bigamiæ, item accepisse habitum canonicorum regularium ab ipso Gregorio Duodecimo, item cum inquit, post acceptum habitum à Gregorio Roma discessisse, Lucam venisse, & Frisonariæ canonicos congregare cœpisse, quæ omnia ex hactenus dictis falsitatis apertè redarguuntur, cùm satis constet ante Gregorij Pontificatum Frigdionariam reformationem absolutam, ibiq; fratrem Iacobum à Priore monasterij, & de licentia fratris Thomæ Magistri Generalis Ordinis Prædicatorum, ab irregularitate bigamiæ per Bonifacium Nonum dispensatum, habitum canonicorum regularium susceptisse: non tamen asserit hic autor, quòd illi gratis imponitur, dictum fratrem Iacobum nouam congregationem instituisse, illiusq; autorem extitisse. immo contrariùm manifestè innuit, cùm dicit, prædictos Bartholomæum, & fratrem Iacobum multos canonicos ibidem congregare cœpisse. nam si congregauit discipulos, qui erant canonici, non ipse nouam congregationem instituit, vt aduersarij gratis asserunt. multò minus dicit, monasterium Frigdionarium ante reformationem fuisse canonicis destitutum, vel domum Eremitarum, vel primos autores dictæ reformationis Eremitas fuisse, vel fratrem Iacobum tempore Concilij Pisani canonicum habitum in monasterio sancti Augustini Pisano ab illius Priore sumpsisse, quod illi fingunt. Addo errare hunc autorem, cum inquit, assignato illis Domino Benedicto de Mediolano in Priorem, nam inter primos dictæ reformationis autores nullus

Digitized by Google

ius D. Benedictus de Mediolano recensetur, sed tãtum D. Benedictus Ariminensis, qui anno 1404. electus est Prior non à prædictis duobus viris, sed à toto Capitulo, & ab Episcopo confirmatus, vt tunc moris erat. qui anno 1407. à Gregorio Duodecimo, cuius antea fuerat familiaris, sancti Leonardi apud Veronam Prior est renunciatus. Quare leuissimum est fundamentum in illius autoritate constitutum.

Caput vigesimum quartum.

Quare Canonici Regulares in Ecclesia Lateranensi vsq; ad Calistum III. præstiterint, & qualiter Fridericus III. Imperator habitum Canonicorum Regularium de manibus Prioris Lateranensis in dicta Basilica susceperit.

I. ANno 1446. quo posteriores Eugenij Quarti literæ pro reformatione Basilicæ Lateranensis emanauerunt; Patres nostri Generalem Synodum habuerunt Ferrariæ, in qua supradictus R.P.D. Simon Mediolanẽsis secundò in officio Rectoris Generalis est confirmatus. sed numerus Visitatorum auctus, nam electi sunt in eodem Capitulo quatuor Visitatores, videlicet D. Orosius Mediolanensis, D. Aurelius Placentinus, D. Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergomensis. in quibus comitijs comparuit nũcius missus cum literis à tota Ciuitate Vrbinensi offerente se velle monasterium nostri Ordinis, & congregationis ædificare, ac dotare, roganteq; Capitulum Generale, illud libenter acceptare. quare decretum est in eodem Capitulo, vt quatuor canonici ad dictam Ciuitatem mitterentur cum pleno mandato illud acceptandi, aut dimittendi prout nostris institutis expedire videretur. Hoc autem anno Eugenius ad mortem infirmatus tandem ex hac luce migrat 7. calend. Februarij seq; ann. 1447. non autem 1446. vt Platina scribit. Extant enim Bullæ ab eodem Pontifice sequenti anno 1447. editæ, quæ in Bullario nuper edito legi possunt. Porro Pontificis ægritudine per Vrbem diuulgata canonici seculares ad Lateranensem Basilicam accurrerunt, vt regulares eijcerent, quos Cardinales per Eustorgium Episcopum Beneuentanum, & Vicecancellarium prohibuerunt, promittentes illos post obitum Pontificis in pristinas dignitates restituere, & beneficia æquiualentia tribuere, modò ne in populis tumultum excitarent. Eugenio verò defuncto, electus fuit in Pontificem Thomas Cardinalis Bononiensis. qui quòd fuerat à Nicolao de Albergatis Episcopo Bononiensi, & Cardinali à pueritia in bonis moribus, & literis educatus Nicolaum Quintum se nuncupari fecit. qui canonicos regulares in Ecclesia Lateranensi confirmauit, cui post Coronationem ad Lateranensem Basilicam cum tota curia de more proficiscenti Prior cum canonicis cum Cruce, thuribulo, clauibus Basilicæ, & bursa cum duodecim lapidibus pretiosis processionaliter obuiauerunt, & Prior nomine D. Benedictus de Placentia dicta bursa Põtificem præcinxit, claues tradidit, & in Sede, quę erat ad maiorem portam eiusdem Basilicæ locauit, ac illius pedes cum omnibus canonicis est osculatus. qui surgens de Sede ad Sancta sanctorum iuit, quem illuc vsque nostri canonici sunt comitati. tandemq; cum tota curia ad s. Petri palatium est reuersus. Quo in Pontificatu confirmato nonnulli Cardinales accedentes rogant, vt canonicos seculares in gradum pristinum restituere, & in Ecclesiam Lateranensem reducere velit, illamq; diuidere partim regularibus, partim verò secularibus tradendo, & pro secularibus canonicam apud Sancta sanctorum extruere, ac de præbendis æquiualentibus prioribus à se dimissis prouidere. qui postulatis annuens, dictos canonicos seculares in Consistorio Cardinalium hisce conditionibus restituit, vt in ijs, quæ ad Ecclesiam Lateranensem vel canonicos regulares, vel ad illorum beneficia spectarent, se nullatenus immiscerent, nec Chorum cum ipsis canonicis regularibus ingrederentur, quod aliquatenus seruauerunt. interim rogantes Pontificem apud Sancta sanctorum canonicam illis construere, & beneficijs dotare. Verùm Pontifex illorum consilio de eijciendis comperto, postulatis nullatenus acquieuit, sed quosdam illorum sancti Petri canonicos constituit, alios S. Mariæ Maioris, alios Episcopos creauit, præter vnum tantum, qui cum quatuor beneficiatis ad custodiam Reliquiarum relictus fuerat, quibus Pontifex certam pecuniæ summam quotannis erogabat.

II. EOdem anno, qui fuit 1447. Generalia nostræ Congregationis Comitia, in ipsa Lateranensi Basilica fuerunt celebrata, in quibus R.P.D. Simon Mediolanensis Rector Generalis tertiò fuit prorogatus. additi Visitatores D. Thomas Cremonensis, D. Martinus Bergomensis, & D. Ioannes Baptista Lucensis, & Dominus Sebastianus Placentinus.

Anno verò 1448. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis D. Benedictus de Placentia, qui fuerat Prior Lateranensis. Visitatores D. Aurelius Placentinus D. Simon Mediolanensis, D. Orosius Mediolanensis, & D. Martinus Bergomensis. Anno 1449. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis, & Visitatores anni præcedentis omnes prorogati, excepto D. Martino Bergomensi, cuius loco suffectus D. Clemens Papiensis. in actis istius Capituli sic legitur: *Item intelligatur reuocata facultas Rectoris Generalis, & sociorum acceptandi monasterium sancti Petri in Cælo Aureo Papiæ.*

Annus 1450. fuit annus Iubilæi. Capitulum Generale

Digitized by Google

nerale Ferrariæ. Rector Generalis, & Visitatores anni superioris omnes confirmati. Hoc autem anno Romæ tantus peregrinorum fuit concursus, vt singulo die hominum triginta millia ciuitatem ingrederentur, & amplius, totidem ex Vrbe successiuè recedentibus. vnde & contigit, vt quadam die ad Diui Petri Basilicam propter videndam Saluatoris nostri IESV CHRISTI imaginem, Veronicæ nuncupatam, tanta populi multitudo confluerit, vt ad pontem sancti Angeli pluſquam tercentum vtriusque sexus interirent, vel à multitudine conculcati, vel in profluentem delapsi. Quam ob causam Pontifex duo sacella in vtroque pontis capite fieri fecit, in quibus pro animabus defunctorum sacra fieri solebant. Hoc eodem anno multæ pecuniæ in Ecclesia Lateranensi sunt à fidelibus oblatæ, quarum medietatem nostri iussu Pontificis perceperunt, ex quibus Basilicam, quæ omnibus insignibus spoliata cũ solis parietibus denudata remãserat, multipliciter ornauerunt. quidquid enim fuit pulchri, præter solos parietes, ipsi canonici regulares suis proprijs sumptibus refecerunt, videlicet organa noua, & optima, tabernaculum marmoreum pretiosis lapidibus insectum, & eleganter sculptum pro sanctissima Eucharistia seruanda, pallam magnam Altaris maioris ex crisoclauo pretiosissimam, octo capellas cum suis altaribus, oculos vitreos magnos in maiori naui, & alijs, duas Cruces alteram argenteam magnam, alteram cristallinam, plures calices, planetas, camisias, superpellicea, altaria insuper sancti Sebastiani, sanctæ Mariæ Magdalenæ, sancti Ioannis Baptistæ, & præsepis Domini elegantissimè fabricata, & alia multa, in quibus pluſquam sex millia ducatorum auri de Camera impenderunt.

Sed & Reuerẽdissimus Dominus Antonius Cardinalis Portugallensis, qui apud sanctam Mariam supra Minerua sepulturam sibi delegerat, rabulis mutatis in Ecclesia Lateranensi sacellum pulcherrimum cum suo sepulchro faciundum curauit, cui casale satis amplum ex testamento legauit.

III. ANno verò 1451. quo nostri Generalem Conuentum habuerunt propè Mediolanum in monasterio Casoretano, in quo electi fuerunt Rector Generalis R.P.D. Aurelius Placentinus, Visitatores D. Ioannes de Placentia, D. Dominicus de Florentia, D. Martinus de Bergamo, & D. Timotheus Veronensis, Fridericus Tertius Imperator cum vxore, quæ erat filia Regis Portugalliæ Romã venit, vt de manibus Pontificis Imperij coronam acciperet. qui die 22. Martij coronatus ad Lateranensem Ecclesiam profectus est, vt habitum canonicorum illius Ecclesiæ sumeret, & Lateranensis canonicus crearetur. Hæc audiens ille canonicus, qui vnus supererat ex canonicis dictæ Basilicæ secularibus, ante Imperatorem ad Ecclesiam Lateranensem præcucurrit. Imperatore autem ad sanctum Ioannem cum tota nobilitate Romanorum, & aulicis Pontificis accedente, & canonicis regularibus cum Cruce processionaliter obuiantibus, Imperator ante portam maiorem ex equo descendens, genibus flexis Crucem cristallinam sibi per D. Aurelium Priorem oblatam reuerenter osculatus est, statimq; canonicus ille secularis comparuit, cottam manibus tenens, vt Imperatorem illam indueret, & Lateranensem canonicum crearet: contradicentibus verò canonicis regularibus, afferentibusq; tale munus ad ipsum non spectare, ac repellentibus, cœpit statim clamare: Succurrite, succurrite Romani, vt sic in populo tumultum excitaret. Accurrentes autem Senator cum Conseruatoribus, & Vicecamerario, qui erat Archiepiscopus Mediolanensis, illum increpauerunt, vt taceret. ille autem multò magis vociferabatur, Succurrite Romani vestro Romano, vt seditionem excitaret. Id cernens D. Nicolaus de Portinarijs de Aquila Senator Romanus, & eques, pugnis illum inuasit, ac de Ecclesia proiecit. & ita canonici regulares medium Imperatorem accipientes: Te Deum laudamus cantantes, ad altare maius perduxerunt, quo ante ipsum altare maius genibus flexo D. Hilarione Ferrariense coronam illi de capite leuante, D. Aurelius Prior cottam, siue superpelliceum illum induit, & canonicum Lateranensem creauit, & dicta oratione pro Imperatore, datoq; illi vno ducato pro parte oblationum, & distributionum illum tangente, quam Imperator reponi iussit, facta quoque per eundem Imperatorem oblatione duodecim ducatorum auri super altare maius, ductus est ante altare maius tribunæ maioris, vbi in sede sedenti canonici omnes, Priore incipiente, illius pedem, manum, & faciem osculati sunt, & ita in canonicum Lateranensem acceperunt. His peractis intra monasterij claustrum, & cœnaculum deductus fuit, vbi erant mensæ lautissimæ omni genere ciborum instructæ, vbi Imperator cum Rege Hungariæ tunc puero, & mille circiter viris cœnauit, D. Desiderio Bononiensi coram Imperatore, & proceribus organa pulsante, ac suauissimè concinente. In quo conuiuio duodecim epularum genera fuerunt propinata. Postea Imperator de conuiuio surgens, & fratribus gratias agens, circa tertiam horam noctis cum suo comitatu ad sancti Petri palatium sibi præparatum redijt. Altero autem die Pontifex de tumultu per illum canonicum excitato certioratus, illum comprehendi iubet, qui aufugiens aliquot mensibus extra Romam delituit. postea nonnullis Cardinalibus pro eo rogantibus, veniam obtinuit, omni dignitate priuatus.

IV. PRior verò Lateranensis, qui statim in Generalibus comitijs renunciatus fuerat Rector Generalis, sequentes literas totius rei gestæ seriem continentes sanctorum Bartholomæi Vicentiæ, & Ioannis in Viridario Parauij, & sanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum Prioribus in hanc formam dedit:

Venerandi in Christo Patres, salutem. Vigesima secunda Martij Dominus Imperator Fridericus Tertius, cum maximo triumpho à Domino nostro Papa fuit coronatus, & post coronationem venit cum Senatoribus, Caperianibus, & Populo Romano, ac Principibus suis ornatus,

Digitized by Google

ornatus, & exercitu suo ad Ecclesiam Lateranensem, quibus omnes parati quinquaginta numero cum Crucibus, & Baldachinis ante Xenodochium Saluatoris obuiauimus, & nobis præcedentibus cantando, ad tres inferiores Ecclesiæ portas eos duximus, & ante portam maiorem descendens de equo Imperator, de manibus meis osculatus est Crucem nostram cristallinam, resistentibus nobis canonicis antiquis, & paratis ad eum vestiendum cottis, & almutijs, & creandum eum canonicum Lateranensem. Quibus ex parte Domini Pontificis præcepi, quatenus non impedirent se de aliquibus cæremonijs. sed illis nolentibus obedire mandatis Domini nostri Papæ, sed violentiam facere volentibus nobis, Senator maior cum Conseruatoribus, & alijs officialibus Romanis eos expulserunt, & vnum audaciorem alijs percusserunt pugnis, & calcibus, & nos pacificè duxerunt, tenentes in medio nostrum Imperatorem vsque ad altare maius Capitum Apostolorum. Et ipsum Imperatorem genuflectentem ante altare feci canonicum Lateranensem, imponendo ei cottam, siue superpelliceum, & birretum, dando ei vnum ducatum pro parte distributionis, & oblationum eum tangentium, qui alacri vultu eum recepit, & dedit eum secretario suo, dicens serua serua hunc ducatum mihi. Deinde à dispensatore suo recepi duodecim ducatos, quos sponte obtulit in altari. Posthæc duximus eum ad sedem paratam in tribunali ante altare cantando: Da pacem Domine, & orationibus finitis ipso surgente, & stante in cathedra omnes nos recepimus eum in fratrem, & canonicum ad osculum pacis, osculando ei manum, & faciem. Hoc facto duximus eum cum Baronibus suis ad refectorium à ministris Domini Papæ præparatum, & ornatum, & sedentibus omnibus in refectorio, claustris, & curijs, & per totam canonicam circa tria millia hominum, duodecim maneries ciborum comederunt, astantibus nobis in refectorio coram Imperatore, Baronibus, & Fratre suo, ac Rege paruo Hungariæ, & tribus Episcopis, cum eo comedentibus, sonantibus organis paruis à Domino Desiderio nostro, & cantante. Completo autem prandio tertia hora noctis, surgentibus omnibus, equos ascenderunt, nobis tangentibus, & osculantibus manum. Imperatore ipso dicente: Stateui con Dio, & gran mercede della cortesia, me hauete fatta. & sic vale fecerunt nobis: & sic remansimus in pace. Quare cum pertransieritis per Ciuitates vestras, visitate eum tanquam canonicum nostrum, & petite priuilegia sua, si indigetis, significando, quòd estis canonici Lateranenses. Scio namq; quòd perbenignè suscipiet vos. Valete. Ex Canonica Lateranensi die 23. Maij 1452. D. Aurelius Prior Lateranensis.

Videntes igitur Romani Lateranensem Basilicã per nostros canonicos decentissimè renouatam, & ornatam, & diuinum cultum in illa restitutum, & officia diuina diebus, ac noctibus deuotissimè ibidem celebrari, vehementer oblectari, & affectu deuotionis nostros prosequi cœperunt, exceptis paucis, qui dictæ Basilicæ redditibus inhiantes, ægrè ferebant, non posse præbendas suis filijs obtinere: quæ sola erat causa canonicos regulares odio habendi, ac etiam si potuissent, ab Ecclesia pellendi. in eo tamen loco morantes nostri canonici multa passi sunt, ac in grauissimas ægritudines ob insalubritatem aëris inciderunt, ex quibus intra paucos annos quinquaginta circiter canonici omnes viri notabiles, cum tredecim Conuersis obierunt, referente D. Aurelio Placentino monasterij Priore, ex cuius scriptis hanc historiam accepi.

Caput vigesimum quintum.

De monasterio sancti Syluestri Castri mõtis Compatrum Tusculanæ Diœcesis nostris Canonicis per nobiles Annibaldẽses de Molaria donato, & de Congregatione Mortarien si cum nostra Lateranensi per Nicolaum Pontificem vnita.

I.

QVm nobiles Romani Lateranẽsem Basilicam per nostros optimè reformatam, & diuinum cultum in illa restitutum aspexissent, affectu peculiaris dilectionis, & beneficijs illos prosequi cœperunt. Inter quos anno 1448. vir magnificus, & pius D. Thebaldus filius magnifici viri D. Annibaldi de Annibaldis de Molaria (huius forsan erant domus cum turri, quas ad læuam areæ Lateranensis versus Septentrionem habuisse nobiles Annibaldenses de Molaria, scribit Onuphrius lib. 1. de Ecclesia Lateranensi cap. 8.) pro se, & magnifico viro D. Matthia illius fratre, pro quo de rato promisit, accedens ad Venerabilem Ecclesiam Lateranensem, sponte obtulit D. Aurelio Priori, & Capitulo, & Societati canonicorum, & toti congregationi Lateranensi, aliàs de Frisonaria nuncupatæ, Ecclesiam sancti Syluestri propè Castrum montis Compatrum, Tusculanæ Diœcesis, quæ erat de iure patronatus dictæ familiæ de Annibaldensibus, siue de Molaria, cum omnibus illius bonis, iuribus, & pertinentijs in perpetuum, nonnullis adiectis conditionibus, quæ continentur, & exprimuntur in instrumento donationis, rogato in claustro monasterij Lateranensis per Antonium Ludouici Romanũ publicum notarium, præsentibus testibus Ioanne Alexij Speciario de Regione sancti Angeli, Martino Cinquedenti de Regione Pontis, & Tartalia de Melbeco de Calabria, eodem anno 1448. indictione 11. die 1. Iunij, Pontificatus Sanctissimi Domini Nicolai Papæ Quinti anno 2. Qui Pontifex eodem anno donationem prædictam suo diplomate firmauit, cuius vigore Prior, & canonici Lateranenses, possessionem Ecclesiæ prædictæ corporalem assecuti, & fabricis instauratis, conuentum in ea canonicorum sub regimine Prioris statuerunt, & domum

24. Mo- nast.

Noui-

Digitized by Google

Nouitiatus. Eidem Ecclesiæ, & conuentui nonnullæ personæ piæ bona quædam immobilia donauerunt, ac inter cæteras Illustrissima, & Excellentissima Domina Imperialis de Columna Salernitani Principis coniux, Romæ præfectissa, & Castri montis Compatrum tunc Domina, donauit territorium quoddam duorum rubiorum in loco, qui dicitur Monte Fenale: quæ donatio anno millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, indictione sexta, die decimanona Aprilis fuit rogata in eodem conuentu sancti Syluestri per Sigismundum de Saxis de Neptuno, publicum notarium. Verùm nostris Laterano eiectis post Sixtum Quartum bona dicti monasterij paulatim declinare, ac deteriosis in dies conditionis fieri cœperunt, ex quibus quòd pauciſſimi redditus caperentur, vnus tantum canonicus, qui vocabatur Prior, per aliquod spatium temporis ibi mansit.

Postea Leone Decimo ad Pontificatum euecto, Hieronymus Vida Cremonensis ex congregatione Mantuana sancti Marci ad nostros Lateranenses transiens, obtinuit à Rectore Generali Domino Valerio de Vicentia locum sibi concedi, donec opus de Vita Christi versibus heroicis exaratum, quod Christeidam nuncupauit, iam inchoatum absolueret. Quo obtento, statim à Leone Decimo dictum monasterium in titulum impetrauit, vnde lites inter illum & congregationem excitatæ. tandemq; res in hunc modum inter partes composita, vt ipse Hieronymus Vida omni iuri, vel ex Rectoris Generalis concessione, vel ex Leonis Decimi, & Adriani VI. literis, siue alio modo quæsito, vel prætenso ad fauorem congregationis cederet: congregatio verò Lateranensis in persona eiusdem Domini Hieronymi suam antiquam possessionem in dicto monasterio continuasse intelligeretur, & nihilominus eidem D. Hieronymo administrationem Ecclesiæ, monasterij, & illius bonorum, eius vita durante, relinqueret, ita tamen, vt de illis nullatenus disponeret, sed ipso cedente, vel decedente statim Ecclesia cum monasterio, & omnibus illius bonis, & iuribus, sine alia declaratione ad congregationem reuerteretur, & præfatus D. Hieronymus in signum subiectionis duas libras ceræ albæ quotannis in festo sancti Syluestri Præposito sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe, tanquam Procuratori Generali Congregationis solueret. quam concordiam probauit, & firmauit Clemens Septimus per literas Apostolicas emanatas anno millesimo quingentesimo vigesimo quarto, decimo septimo calend. Aprilis, quæ literæ cum plumbo sunt Romæ in monasterio Pacis. Et nihilominus dicto Domino Hieronymo ad Episcopatum Albensem assumpto, & defuncto Paulus Tertius anno millesimo quingentesimo quadragesimo primo, dictum monasterium à nostra congregatione separauit, accedente consensu Rectoris Generalis, & Definitorum, & pro illo Ecclesiam Parochialem sancti Michaëlis de Vultedo, præposituram nuncupatam, Cremonensis Diœcesis monasterio sanctæ Mariæ Pacis donauit, & vniuit. datis literis Apostolicis, quarto Calendas Maij.

I. HOc eodem anno præpositura insignis sanctæ Crucis Mortarij, quæ erat caput præcipuæ congregationis, cum omnibus suis membris nostræ congregationi per Summum Pontificem sic fuit vnita. Nam cum istud monasterium, de quo plura libro secundo cap. vigesimo sexto, & quadragesimo sexto, propter sinistros euentus, & propter bella, quæ Mediolanensem Ducatum per multos annos turbauerant, multa damna grauissima cum tota congregatione pertulisset in spiritualibus, & temporalibus, tandem ad manus viri religiosissimi, & Deum timentis, nomine Fratris Raphaëlis Saluati de Alto monte, ex Calabria oriundi peruenit, qui cum prius esset Ordinis Fratrum Prædicatorum, & haberet germanum, Secretarium Domini Aloysij Sancti Seuerini, Capitanei Ducis Mediolanensis, & Domini Castri Mortarij, illo intercedente præposituram obtinuit à Pontifice, & canonicorum regularium habitum suscepit. Hic prædicto Domino Aloysio fauente multa bona monasterij per laicos occupata, recuperauit: quam ob causam Oppidanorum odium grauissimum incurrit. Sed & Capitulum Cenerale totius Congregationis, cuius erat caput, pro reformanda disciplina canonica Dertonæ in sancti Matthæi cœnobio congregauit. Verùm prædicto Aloysio Mortarij Domino vita functo, & fratre ipsius Præpositi ab oppidanis pulso, Castro etiam Mortarij à Francisci Sfortiæ militibus occupato, Præpositus sibi timens, Mortario clam discessit, & primò Ianuam ad monasterium sancti Theodori, quod erat membrum suæ congregationis, deinde Romam venit. Cupiens autem ad suum Ordinem, & Patriam reuerti, & timens, ne præpositura, vt tunc in more positum erat, secularibus commendaretur, ei benè consulturus, Priorem Lateranensem conuenit, suumque illi consilium de dicta præpositura ad fauorem nostræ Congregationis sub annua pensione centum ducatorum resignanda, patefecit. Qui Prior Pontificem adijt, & dictam vnionem, & resignationem ad fauorem Congregationis admitti supplici-ter postulauit; & ita monasterium cum omnibus suis membris, iuribus, & bonis per Nicolaum Quintum nostræ Congregationi fuit vnitum, vt patet ex literis Apostolicis, quas eodem anno sic dedit.

25. Mo-nast.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Inter cætera cordis nostri desideria, illud intensis desideramus affectibus, quòd in Ecclesijs, & monasterijs singulis maiestas Altissimi in gratiarum benedictionibus continuè collaudetur; suiq; cultus glorioſi nominis amplietur, & ad horum promotionem, ac etiam vt ipsa Ecclesiæ, & monasteria præsertim in spiritualibus, & tempo-

Digitized by Google

ralibus defectum patientia, per nostræ prouisionis ministerium, concedente Altissimo, debitæ reformationis beneficio gaudeant, ac in eis cum eorundem spiritualium, & temporalium incremento grata Deo plantaria subrogentur, efficaces, prout tenemur ex debito summi Pontificatus officij nobis desuper iniuncti, opem, & operam, quantum cum Deo possumus, fauorabiliter adhibemus. Dudum siquidem omnes dignitates, cæteraq; beneficia Ecclesiastica seculania, & regularia cum cura, & sine cura apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus, decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super ijs à quoquam quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Cum itaque postmodum præpositura monasterij sanctæ Crucis Mortariensis Romanæ Ecclesiæ immediatè subiecti, per Præpositum gubernari soliti, Ordinis sancti Augustini Papiensis Diœcesis, per liberam resignationem dilecti filij Raphaëlis Saluati de Alto monte nuper ipsius monasterij Præpositi, de illa, quam tunc obtinebat, pro eo quia, vt asserebatur, post multos per eum in regimine dicti monasterij hactenus susceptos labores illius reformationi plenariæ iuxta sui cordis desiderium, nonnullis sinistris sibi desuper aduersantibus, vlterius commodè intendere nequibat, ac ex certis alijs rationabilibus causis ad id animum suum mouentibus, nec non bonum, & fœlicem ipsius monasterij statum concernentibus causis, in manibus nostris sponte factam, & per nos admissam, & apud sedem ipsam vacauerit, & vacet ad præsens, nullusq; de illa præter nos hac vice disponere potuerit, sine reseruatione, & decreto obsistentibus supradictis, ac etiam monasterium ipsum, sicut pro parte dilectorum filiorum canonicorum de Congregatione Lateranensi, olim de Frisonaria nuncupata, dicti Ordinis, ac dicti Raphaëlis nobis nuper exhibita petitio continebat, reformatione non modica in spiritualibus, & temporalibus indigere noscatur. Nos semper illius salubri statui prouidere cupientes, nec non ad vitam laudabilem, ac virtutes, & merita eorundem canonicorum, qui à nonnullis citra temporibus plura in Italiæ consistentia partibus eis olim canonicè concessa, & temporibus concessionum huiusmodi non modicum deformata monasteria laudabiliter reformauerunt, nostræ considerationis intuitum dirigentes, ac sperantes, quòd dictum monasterium ex eorum multiplicatis virtutibus, ac fructuosis operibus optatum reformationis huiusmodi, ad laudem, & gloriam diuini nominis, sacrique cultus, & religionis incrementum consequetur effectum. Ipsorum canonicorum in hac parte supplicationibus inclinati, monasterium prædictum, cuius fructus, redditus, & prouentus quingentorum florenorum auri de Camera secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, vt ipsi exponentes asserunt, etiamsi illi cura immineat animarum, cum omnibus, & singulis membris, possessionibus, bonis, annexis, alijsque iuribus, & pertinentijs suis canonicis præsentibus, & futuris præfatæ Congregationis, nec non eidem Congregationi, per ipsos iuxta eorum ritus, mores, statuta, vsus, & consuetudines, nec non Apostolica ipsis concessa priuilegia ad instar aliorum eiusdem Congregationis monasteriorum in spiritualibus, & temporalibus perpetuis futuris temporibus tenendum, regendum, & etiam gubernandum, etiam cum hoc, quod Prior inibi ab eadem Congregatione, seu illius autoritate pro tempore electus, seu deputatus absque alicuius, seu electionis, seu deputationis huiusmodi Apostolicæ, vel Ordinariæ confirmationis adminiculo illud in eisdem spiritualibus, & temporalibus aliàs iuxta statuta, & consuetudines supradicta regere, & gubernare liberè, & licitè possit, autoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ, perpetuò, ac liberè concedimus, donamus, incorporamus, & appropriamus: Ita quòd liceat ex nunc Rectori eiusdem Congregationis per se, vel alium, seu alios corporalem possessionem monasterij, membrorum, possessionum, bonorum, iurium, & pertinentiarum prædictarum, autoritate propria liberè apprehendere, ac ex tunc in antea eidem Congregationi illud perpetuò retinere, eiusque fructus, redditus, & prouentus in suos, ac ipsius monasterij vsus, & vtilitates conuertere, & exponere, Diœcesani loci, & cuiuscunque alterius licentia super hoc minimè requisita. Præterea Priori, & canonicis pro tempore existentibus dicti monasterij, & omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, indultis, & gratijs per nos, vel sedem Apostolicam alijs Congregationis huiusmodi monasterijs, atque locis, eorumque pro tempore Prioribus, & canonicis hactenus generaliter concessis vti valeant pariter, & gaudere, autoritate prædicta harum serie indulgemus. Non obstantibus consuetudinibus, & ordinationibus, ac priuilegijs, & literis Apostolicis, nec non monasterij, & ordinis præfatorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam nostræ concessionis, donationis, incorporationis, appropriationis, indulti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, Idibus Februarij, Pontificatus nostri anno 2.

III. QVibus literis acceptis prædictus Frater Raphaël ad suum ordinem redijt. Rector verò Generalis congregationis nomine Dominus Benedictus de Placentia Mortarium profectus est, vt monasterij possessionem corporalem apprehenderet. Verùm à ministris Franciſci Sfortiæ, qui Castrum tunc tenebat, repulsam passus, intercessione nobilis viri Domini Iacobi Antonij Marcelli Patri-

Patricij Veneti, ipsius Sfortiæ compatris, & copiarum Veneticarum prouisoris, tandem illam obtinuit: & propterea monasterium aliquot annis dictum fuit monasterium Domini Marcelli. Et quia monasterium, quòd esset foris oppidum, præter Ecclesiam totum propter bella fuerat euersum, canonici intra oppidum in quibusdam ipsius monasterij domibus per aliquot dies manere coacti sunt, singulis diebus festiuis ad Ecclesiam ad diuina officia celebranda proficiscentes. postea nouam Ecclesiam intrà oppidum sub inuocatione sancti Ioannis Præcursoris erexerunt, & monasterium emptis alijs domibus addiderunt. Postea in Generali Capitulo decretum fuit, vt antiquum monasterium apud veterem Ecclesiam sanctæ Crucis extra oppidum reficeretur, cuius primus inceptor fuit Dominus Gregorius Mediolanensis Præpositus, quod deinde D. Aurelius Placentinus item Præpositus magna ex parte absoluit. Tandem bello sequente inter Carolum Quintum Imperatorem, & Franciscum Regem Gallorum, monasterium cum Ecclesia per duos Romanos Pontifices Vrbanum Secundum, & Innocentium Secundum consecrata, totum à fundamentis fuit euersum, cuius nunc vix aliquod vestigium intueri licet: vnde nouum amplissimum intra oppidum ad instar monasterij sancti Augustini Placentiæ fuit ædificatum, licèt nondum omnibus numeris, vt aiunt, absolutum. Ecclesiam addidit D. Michaël Papiensis monasterij Præpositus.

Etsi verò in literis vnionis expressum fuisset, omnia dicti monasterij, & Præposituræ bona, iura, & membra nostræ congregationi fuisse vnita, nihilominus ipsa vnio, quoad alia monasteria, quæ erant membra dictæ præposituræ, non statim suum integrum effectum est assecuta, quòd tempore vnionis essent, vel à laicis occupata, vel commendata. idcircò Nicolaus Quintus anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, septimo calendas Augusti nouas literas dedit, quibus dicta monasteria, vtpotè membra dictæ præposituræ sanctæ Crucis nostræ Congregationi denuò tradidit, & vniuit, reuocando expectatiuas, & vniones dictorum membrorum quibusdam alijs monasterijs factas, quæ suum plenum, & integrum effectum non fuerant sortitæ, quibus tamen literis non obstantibus quædam de dictis monasterijs ad alios ordines transierunt: alia verò nouis literis Apostolicis impetratis nostræ Congregationi per speciales concessiones iterum sunt vnitæ, vt ex dicendis in sequentibus patebit.

IV. HOc monasterium tam ante reformationem, quàm post illam multi viri religiosi Deum timentes, sanctitatis fama celebres inhabitatione decorauerunt, inter quos fuerunt Venerandus ille D. Francischinus de Casali, quem ibi miraculis clarum obijsse, scribit Ioannes Philippus noster in Chronica libro sexto cap. quadragesimo, & D. Ambrosius Mortariensis, de quo ibidem cap. 21. de quibus infra dicetur.

Multi quoque Pontifices suis priuilegijs illud muniuerunt, videlicet Innocentius Secundus, Eugenius Tertius, Alexander Tertius, Vrbanus Tertius, Cœlestinus Tertius, Innocentius Tertius, Gregorius Nonus, Innocentius Quartus, Vrbanus Sextus, & Nicolaus Quintus, quorum vigore Præpositus Mortariensis Pontificalibus vtitur, & primam tonsuram, & quatuor minores ordines suis clericis confert, à solutione decimarum de Noualibus, quæ monasterium suis impensis colit, & ab exactionibus, decimis, & impositionibus est exemptus, quæ priuilegia omitto, quòd in libro Indultorum nostræ congregationis videri possint, quibus alia addiderunt Imperatores Fridericus Secundus, Carolus Quintus, Ludouicus Duodecimus Rex Gallorum, & alij Duces Mediolani.

Caput vigesimumsextum.

De quatuor alijs Canonicorum Collegijs, videlicet S. Epiphanij Papiæ, S. Theodori Ianuæ, S. Mariæ Pediscryptæ Neapolis, & S. Mariæ de Martorano apud Parmam nostræ Congregationi per Nicolaum Quintum vnitis.

VIx biënium excesserat, postea- I.
quam nostri Lateranenses præposituram sanctæ Crucis Mor- 26. Mo-
tariensem in Papiensi Comita- nast.
tu reformauerant, cum Papiënses illorum fama percepta, de Collegio canonicorum dictæ congregationis intra Ciuitatẽ erigendo tractatum habuerunt, & quod mirum forsan videri posset, idem Franciscus Sfortia Papiæ Comes, & Mediolani Dux, qui ante duos annos Mortario illos prohibuerat, vt Papiã inducerentur, suis literis Pontificem rogauit. Erat Papię templum antiquitate, & Sanctorũ Reliquijs venerandũ, s. Epiphanij nuncupatum, quod ferunt à s. Epiphanio ante annum humanæ salutis 480. in honorem Dei, & Sanctorum Martyrum Vincentij, & Gaudentij dedicatum. quo anno dicto Ven. Antistite corpore soluto, illius cadauer in sepulchro marmoreo in eodem templo conditum illi nomen dedit. Erat autẽ in Ecclesia collegiũ triũ, vel quatuor canonicorum seculariũ, sub vno Præposito, qui ẽt curã animarum exercebat: tenebat verò præposituram venerandæ mem. D. Dominicus de Costa cathedralis Archipresbyter, qui vt Mediolanensiũ Duci, ac in primis suis ciuibus illũ obsecrantibus rem gratã exhiberet, præposituram, ad effectum erigendi in illa collegiũ canonicorum nostræ congregationis, liberè in manibus Nicolai V. Pontificis resignauit. resignationẽ

Digitized by Google

Pontifex ad supplicationes eorundem Ducis Mediolanensis, & ciuium Papiensium admisit, & Ecclesiam, extinctis in ea præpositura cum canonicatibus secularibus, nostræ congregationi perpetuò regendam tradidit, & cum illius bonis, & iuribus vniuit, datis literis vnionis apud Fabrianum pridie calendas Augusti anno 1451. Pontificatus sui anno 4.

Verùm quia Præpositus negotium insciο Episcopo tractauerat, Episcopus Papiensis falsis suggestionibus egit apud Mediolani Ducem, & apud Pontificem, vt non obstante possessione per nostros iam apprehensa, Pontifex literas vnionis reuocaret. Verùm Dux de rei veritate doctus, iterum Pontifici rescripsit, vt inter partes iustitiam faceret: qui statim priores literas confirmauit inuito Episcopo, qui iurauerat mitram potius amittere, quàm nostros ibi loci permittere, quod & factum est, nam nostros de monasterio non eiecit, sed ex hac vita statim migrauit. Quod videns quidam vir nobilis, & religiosus nomine Dominus Antonius de Astulphis, qui nostrorum conuersatione plurimum solabatur, & multos de nostris canonicis familiares habuerat, medietatem vnius prædij, cuius redditus ad alendos nouem canonicos sufficiebant, monasterio donauit. Sed & ciues Papienses ad ædificandum monasterium multas eleemosynas contulerunt, quibus cœnobium satis nobile cum duobus claustris, & amplo cœnaculo fuit inchoatum, & anno millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto absolutum, vbi decem & octo canonici sub Abbate regulariter viuunt. nam monasterium à Pio Quinto Abbatiali titulo fuit insignitum, cuius Abbas subiectum habet collegium canonissarum nostræ congregationis sanctæ Mariæ Iosaphatis, vulgò nuncupatum monasterium nouum.

II. COnduntur in Ecclesia sancti Epiphanij corpora Sanctorum Epiphanij Episcopi Papiensis, Speciosæ Virginis, Liberatæ Virginis, Honoratæ Virginis, & Luminosæ Virginis, quæ Hyppolitus de Rubeis Episcopus Papiensis, qui postea fuit Cardinalis anno 1577. in ara per ipsum consecrata, cum lamina plumbea sequentem inscriptionem referente, condiderat: Ego *Hyppolitus de Rubeis consecraui altare hoc in honorem sancti Epiphanij Episcopi Papiæ, & corpus eius Sancti cum corpore Virginis Speciosæ, & Liberatæ, & Reliquias sanctæ Honoratæ, & Luminosæ in eo inclusi*. Eędem Reliquiæ anno 1611. die prima Iulij ex vetusto in nouum altare sunt translatæ, in quarum translatione non solùm prædicta lamina, sed aliæ quatuor antiquiores, quæ de prædictis reliquijs testentur, fuerunt adinuentæ. Conditur in eadem Ecclesia corpus Beati Martini Bergomensis nostræ congregationis canonici, qui viuus, & mortuus miraculis claruisse narratur, qui anno Incarnationis Dominicę millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo, de terrestri ad cœlestem patriam profectus, ibidem fuit tumulatus. Eius corpus post centum annos, videlicet millesimo quingentesimo septuagesimo nono, die quarta Decembris cum notario, & testibus visitatum, repertum est integrum, & palpabile exceptis digitis manuum, & pedum, & anteriori parte cranij in dextero latere, quod anno millesimo sexcentesimo decimo quarto in decentiorem locum translatum in sinistro Ecclesiæ latere sub organo est collocatum, cum inscriptione: *Hic iacet corpus Beati Martini Bergomensis canonici Regularis Lateranensis translatum die decima quarti Augusti. Obijt anno millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo, die vigesima quarta Augusti*: de hoc venerabili, & sancto viro quædam inferius dicemus.

Tumulatur in eadem Ecclesia Andreas Alciatus cum imagine, & epitaphio, quod tale est videlicet.

ANDREAE ALCIATO MEDIOLANENSI IVRECONSVLTO, COMITI, PROTONOTARIO APOSTOLICO, CAESAREOQ; SENATORI, QVI OMNIVM DOCTRINARVM ORBEM ABSOLVIT, PRIMVS LEGVM STVDIA ANTIQVO RESTITVIT DECORI.

Prodijt ex eodem monasterio Augustinus de Nouellis Ticinensis, vir probitate, integritate, rerum gerendarum prudentia, & experientia, & omnigena eruditione nulli suorum temporum secundus: Fuit enim Theologus eruditissimus, diuinarum Scripturarum indagator acutissimus, verbi Dei Prædicator facundissimus, & æquè disertissimus, & in Historijs versatissimus. sed præ cæteris vtriusque iuris canonici, ac Cæsarei Doctor singularis, cui vtinam alterum similem nostra Lateranensis Familia protulisset. qui omnibus gradibus honoris in eadem congregatione dignissimè functus, Bononiæ in monasterio s. Ioannis in monte, quod per plures annos laudabiliter rexerat, naturæ debitum soluit. anno 1520. cuius operum catalogū inferius texemus.

III. EOdem anno 1451. Nicolaus V. nostræ congregationi vniuit Ecclesiam sanctæ Mariæ de Martorano Parmensis Diœcesis, quæ antea erat canonicorum regularium Ordinis sancti Augustini, quæ nunc monasterio sancti Sepulchri Parmæ est vnita, confectæ sunt literæ vnionis 5. Idus Nouembris eiusdem anni 1451. 27. Maii.

Eodem anno frater Ioannes de Gattis Prior monasterij sancti Theodori Ianuæ, quod erat membrum congregationis Mortarensis de illo reformãdo, & nostræ congregationi tradendo tractatū habuit cum Rectore Generali, ac cum illo Pontifice 28. Maij. preces supplices porrexit pro confirmatione vnionis: etsi illud fuisset in Generali vnione monasterij sanctæ Crucis Mortarensis, cuius erat membrum, generaliter comprehensum. cui supplicationi Pontifex libentissimus annuit, vt patet ex ipsius literis, quarum hic est tenor.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati sancti Bartholomæi de Fossato Ianuensis Diœcesis, & sancti Benigni, ac Beatæ Mariæ de

Digitized by Google

de quarto extra muros Ianuenses per Priores solitorum gubernari monasteriorum Prioribus salutem, & Apostolicam benedictionem. Apostolicæ sedis prouidentia circunspecta ad ea libenter intendit, per quæ status Prioratuum, & aliorum piorum locorum feliciter dirigatur, ac votiuis, & prosperis successibus gratulentur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Rectoris, & canonicorum de congregatione s. Saluatoris Lateranensis petitio continebat, quod si Prioratus sancti Theodori Ianuensis Ordinis sancti Augustini canonicorum regularium eidem congregationi applicaretur, ac iuxta illius ritus, statuta, & consuetudines teneretur, prioratus ipse in spiritualibus, & temporalibus multa commoda susciperet. Quare pro parte tam dictorum Rectoris, & canonicorum, quàm dilecti filij Ioannis de Gattis Prioris dicti Prioratus asserentis, quòd ipse applicationem prædictam multum desiderat, ad hoc vt ipse Prioratus reformetur debitè, & ad obseruantiam reducatur, nobis fuit humiliter supplicatum, vt eundem Prioratum, qui conuentualis existit, & ad quem quis per electionem assumitur, & à monasterio de Mortario dicti Ordinis sancti Augustini dependet, ac per illius canonicos gubernari consueuit, & in quo quatuor duntaxat canonici commorantur, cuiusque fructus, redditus, & prouentus centum viginti quinque florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, vt ipsi Rector, & canonici asserunt, non excedunt, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis eidem congregationi perpetuò applicare, & assignare, aliàsque in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque de præmissis certam notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum si, & postquam vocatis Priore, & Conuentu dicti monasterij per Priorem soliti gubernari, & alijs, qui fuerint euocandi, vobis de præmissis legitimè constiterit, eundem Prioratum cum omnibus iuribus, & pertinentijs supradictis eidem congregationi præfata autoritate nostra perpetuò applicare, & assignare curetis: Ita quòd cedente, vel decedente dicto Ioanne, seu aliàs Prioratum ipsum quolibet dimittente, liceat eidem Rectori, & canonicis per se, vel alium, seu alios corporalem Prioratus, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum possessionem autoritate propria liberè apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiusmodi in suos, nec non congregationis, & Prioratus huiusmodi vsus, vtilitatemque conuertere, & perpetuo retinere, dictumque Prioratum iuxta ritum statuta, & consuetudines huiusmodi regere, & gubernare, Diœcesani loci, & cuiuslibet alterius super hoc licentia minimè requisita. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis. ac statutis, & consuetudinibus monasterij, Prioratus, & Ordinum prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus huiusmodi speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus generales dictæ sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint: etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. quas quidem literas, ac processus habitos per easdem, & per quæcunque inde secuta, ad prædictum Prioratum volumus non extendi. sed nullum per hoc eis quoad assecutionem Prioratuum, aut beneficiorum aliorum præiudicium generari, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcunque tenorum existant, perquæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. prouiso, quòd propter applicationem, & assignationem prædictas, si fiant, Prioratus ipse debitis propterea non fraudetur obsequijs, & animarum cura; si qua illi immineat, nullatenus negligatur, sed illius onera consueta, nec non personæ de præsenti in eodem degentes congruè supportentur. Et insuper ex nunc irritum decernimus, & inanè, si secus super ijs à quoquam quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Datum *Romæ apud sanctum* Petrum *anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, quarto Idus Februarij, Pontificatus nostri anno quinto*,

Post quam vnionem monasterium per nostros fuit renouatum, & cœnaculum cum dormitorio versus Mare communibus expensis Congregationis ædificatum, curante potissimum Reuerendo Patre Domino Timotheo Veronensi Rectore Generali, cui monasterio idem Pontifex anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio vniuit alium Prioratum sanctæ Mariæ de Priano dictæ Congregationis Mortariensis, quem tenebat frater Bartholomæus de Nigro, qui cum prædicto fratre Ioanne Priore sancti Theodori vltimo Capitulo Generali dictæ Congregationis interfuerat. Datæ sunt literæ die prima Ianuarij, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, quæ tamen vnio sub Nicolao Quinto, suum effectum non est sortita, sed sub Calisto Tertio, datis nouis literis anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, decimo quinto calend. Decemb.

ANno millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis, & Visitatores anni præcedentis omnes confirmati. Hoc anno Alphonsus Rex Aragonum, & vtriusque Siciliæ ob peculiarem affectum dilectionis erga nostrum ordinem, venerabilem Ecclesiam sanctæ Mariæ Neapolis, Pediscryptæ nuncuparam nostræ congregationi regendam tradere cogitauit. quod vt efficeret, quia Ecclesia cuidam Clerico Parthenopeo nobili, Lancillotto nuncupato fuerat commendata, prius à

I V. 29. Monast.

Digitized by Google

Pontifice liberam facultatem, in ea Collegium clericorum regularium, siue secularium, prout sibi placuisset, perpetuò instituendi, postulauit. nec mora impetrauit, acceptis literis in forma Breuis, datis apud sanctum Petrum octauo calend. Iulij anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo. Deinde anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio ipsam Ecclesiam nostræ congregationi perpetuò tradidit, & donauit. quo anno Reuerendus Pater Dominus Aurelius Placentinus Rector Generalis Dominum Fabianum à Doliceto canonicum in monasterio Lateranensi residentem, cum procuratorio Neapolim ad capiendam actualem, & corporalem possessionem transmisit, quem sequenti anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto die vigesima quarta Decembris Lupus Ximenes de Orræa, vtriusque Siciliæ Prorex in corporalem possessionem dictæ Ecclesiæ misit, prout constat authentico instrumento apprehensæ possessionis, cui prædictæ Nicolai Quinti literæ cum Procuratorio Rectoris Generalis, & literis Serenissimi Regis Alphonsi ad eundem Proregem datis Traiecti eodem anno vndecima Decembris sunt insertæ.

De origine, & fundatione huius sacrosanctæ, & venerabilis Ecclesiæ, quæ à Reuerendo Patre Domino Hugone Beneuentano loci Priore accepi, hic referam. Anno millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio, regnantibus Ludouico, & Ioanna illius coniuge prima huius nominis, die octaua Septembris glorioſa Virgo Deipara tribus personis tum loco, tum professione distantibus apparuit, significans, gratum accepturam, si propè magnam cryptam, qua Puteolos itur, in loco qui Pes scryptæ dicitur, templum in Dei, & sui nominis honorem erigeretur. Primus fuit quidam monachus ex cœnobio sanctæ Mariæ ad capellam, nomine frater Benedictus, cui in aurora ex monasterio Puteolos ad balnea causa valetudinis eunti, cum esset propè locum, vbi nunc templum erectum, Beata Virgo se visibilem exhibuit sub forma illa, quæ in eodem templo nunc depicta conspicitur. Secundus fuit Beatus quidam Eremita Petrus nomine, qui cellam positam supra cryptam sanctæ Mariæ de Litria nuncupatam incolebat. Tertius Sanctimonialis nomine Maria de Durazo, Regio sanguine procreata. quibus apparitionibus palam factis magnus illico factus est populi concursus, certatim eleemosynas in templi structuram conferentis, statimque templum magnificum, & cum primis nobile constructur, bonis dotatur, & clerici seculares ad diuina in eo peragenda ponuntur, qui vsque ad annum Incarnationis Dominicę millesimum quadringentesimum quinquagesimum tertium illud, quemadmodum præmisimus, tenuerunt. & quia temporalibus bonis iam cœperat aliquatenus abundare, in commendam conferri cœpit. locum deinde nostri Lateranenses acçeperunt, vbi decem, & octo canonici sub Priore laudabiliter degunt in monasterio, quod satis amplum, & pulchrum à nobis fuit ædificatum: propèq; illud in cliuo montis, in quo magna crypra, P. Virgilij Maronis Latinorum Poëtarum Principis sepulchrum nunc etiam in hodiernum diem conspicitur.

Caput vigesimumseptimum.

De reformatione antiquæ Canonicæ S. Petri ad aram Neapolis, & monasterij S. Gratiani Vercellarum per canonicos regulares Lateranenses facta.

ANn. 1453. Capitulum Generale coactum est Bononiæ in Canonica D. Ioannis in monte, ibiq; R.P.D. Aurelius Placentinus in officio Rectoris Generalis 3. anno prorogatus. sed additi Visitatores D. Clemens Papiensis, D. Iulianus Cremonensis, D. Benedictus Bononiensis, & D. Petrus Venetus. In hoc Capitulo sunt editæ Constitutiones, quæ paucis additis, siue mutatis vsque ad nouam compilationem ann. 1618. factam, in vsu habitæ fuerunt, quæq; suis locis in noua compilatione sunt additæ, vt conferēti patebit. Eas verò editas hoc eod. ann. ex vlt. cap. 3. part. euidenter liquet. est liber manuscriptus in Pergameno Romæ in monasterio Pacis. I.

Hoc ipso anno vetus D. Petri ad Arā propè Neapolim Abbatia canonicorum regularium intercessione Serenissimi Alphonsi Regis Neapolis, per Nicolaum V. nostræ congregationi Lateranensi fuit vnita. De cuius fundatione, & origine plura essent dicenda, nam hunc esse locum, vbi Petrus Apostolus ex Asia Romam veniens, primam Aram in Italia erexit, & sacrificium incruentum Dominici Corporis, & Sanguinis obtulit, & propterea S. Petri ad Aram loco nomen inditum, cuncta ciuitatis, & præsertim Ecclesiæ Neapolitanæ tabularia testantur, de qua re Baronius tom. 1. sub anno 44. nu. 28. sic scribit: *De cæteris locis, ad quæ Petrus, Romam venturus, diuertit, nobilia in ijs remanserunt antiquitatis vestigia, sed traditione, potius quã scriptura firmata: nam vt omittamus de singulis dicere, quæ nondum nobis explorata habentur, est Neapoli in Cãpania percelebris memoria, vbi idem Princeps Apostolorum cum Neapolim nauigio delatus esset vnà cum suis, Missam celebrauit.* Ferunt itidem Syluestrum primum Neapoli existentem, in eodem altari sacrum feciſſe, & ingentissimis thesauris Indulgentiarum ditauisse, quod vsque in hodiernum hunc diem volunt existere, & cunctis causa deuotionis accedentibus cum maxima reuerentia monstratur, in quo præsertim pro animabus fidelium defunctorum, ob Indul- 30. Mabast.

gentias

Digitized by Google

gentias à Pontificibus tributas, sacrificium Dominici corporis, & sanguinis frequentatur,

II. NOn dubium, clericos canonicos & Apostolicos eidem Ecclesiæ, prout moris erat, ab initio deputatos, & rursus ab antiquissimo tempore clericos secundum B. Augustini regulam viuentes ibidem constitutos, testantibus id monasterij tabularijs antiquissimis. Extat in monasterio codex vetustus literis Longobardicis exaratus, totam rei seriem narrans, sed barbarismis adeo refertus, vt vix sensum legitimum ex verbis elicere possimus. referam nonnulla scitu digna, totidem verbis ex dicto libro accepta, sed addita quarundam vocum necessaria declaratione. inquit igitur: *Veniente Beatissimo Petro Principe Apostolorum de Antiochia anno Christi Passionis vicesimo*, puto dicendum decimo: *& ibidem conuersa ad fidem ciuitate, & baptizata Candida, & constituto B. Aspren dictæ ciuitatis Episcopo, in loco pro sacrificijs idolorum ædificauit altare, & in eo celebrauit orationem Dominicam in fractione panis secundum*. supple quod *apparet per vnam marmoriam*, ideſt tabulam marmoream, *quæ est fauricata*, ideſt posita in fabrica vel ædificio, *ad dictum campanaro*, ideſt in turri campanaria, *& propter guerram fuit fractum ab Azotis*, ideſt Hæreticis: *itaut primus ædificator monasterij fuit sanctus Petrus, & consecrator Ecclesiæ secundum*, supple quod *apparet per vnam marmoriam, quæ manet cum literis græcis in altari maiori murata ad dextrum. Deinceps reædificator Ioannes presbyter Cardinalis Neapolitanus: licèt alias ab hoc fuit consecrata* Ecclesia *sub eiusdem Petri vocabulo, & sanctæ Candidæ eiusdem ordinis. Porrò tempore illo, quo venit S. Petrus, dicta* Ecclesia *fuit dotata circum circa, quantum potest trahere per vnam balistam, & tempore Constantini, qui dedit multa bona, videlicet multa castella. Secundò apparet per priuilegia cum sigillo pendente doro. Et etiam nobiles, & Domini Neapolitani dederunt domus, & territoria, quæ sunt scripta in ventario*: ideſt inuentario, *Regis Caroli Primi*. Hæc ibidem. quibus cum Caroli primi Regis mentio habeatur, facilè coniectari potest, quo tempore illius scripturæ autor illam scripserit, quod non ante annum 1250. esse potest: Postea subditur in eodem libro, *quod anno Iubilæi facit in Ecclesia sancti Petri ad Aram aperire vnam portam per vnum annum, quo tempore quantæ Indulgentiæ Romæ sunt per vnũ annum, tantæ in dicta* Ecclesia, *donec durat Iubilæum: & quod sanctus Petrus dedit Indulgentiam plenariam, qua visitantes Ecclesiam omni Dominica expellunt*: ideſt liberant, *vnam animam à pœnis Purgatorij. & est cõfirmatio Gregorij Papæ cum Bulla pendente cum sigillo doro*. sunt verba illius formalia. Adhuc recensentur plurimæ Indulgentiæ per Romanos Pontifices eandem Ecclesiam visitantibus concessæ. in eodem libro nominatur Abbatia nulli subiecta, nisi Romano Pontifici: inquit enim: *& est asens*, ideſt exempta, *& non potest illam capere nisi Summus Pontifex*: subdit, quòd Abbas tenetur sub pœna excommunicationis in dicta Abbatia nonnullis diebus cantare Missas, & Vesperas in Pontificalibus cum mitra, & crocito, & quod liberè potest ministrare omnia sacramenta in dicta Ecclesia, & circumcirca, quantum est iactus vnius balistæ. & recensentur ibidem bona monasterij immobilia, & mobilia valde pretiosa; & hæc omnia habentur in dicto libro Longobardico vetusto.

III. FVit verò Ioannes ille presbyter Cardinalis, cuius in dicto libro mentio habetur, patria Neapolitanus, cognomento de Pizutis, vel vt alij scribunt, Phizutis, professione canonicus regularis, etsi Baronius eum simpliciter clericum nominet: Qui cum Ecclesiam S. Petri cum monasterio vetustate collapsam, & bonis temporalibus denudatam aspexisset, affectu erga suum ordinem commotus, primo quidem Ecclesiam à fundamentis cum cœnobio restituit: deinde ampla dote bonorum temporalium attributa collegium canonicorũ regulariter viuentium inibi reformauit, accito ex monasterio S. Victoris Parisiensi D. Nicolao, quem primo Priorem, deinde monasterij Abbatem constituit, prout sequentes Alexandri III. literæ prædicto Nicolao Priori directæ sic testantur.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. *Dilecto filio Nicolao Priori* Ecclesiæ *S. Petri ad Aram, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum dilectus tunc filius noster Ioannes tituli S. Anastasiæ presbyter Cardinalis Ecclesiam, in qua Prioratum habere dignosceris, proprijs sumptibus, Domino cooperante, construxerit, eamq; ditauerit suis bonis, dignum est, & conueniens, vt eiusdem Cardinalis obtentu in eo, quod salua honestate possumus, tibi prompto animo deferamus. Ea propter dilecte in Domino fili postulationibus prædicti Cardinalis annuentes benignius, & prosequentes nostri officij debitum, & clementia Sedis Apostolicæ duximus indulgendum, vt liceat tibi, & successoribus tuis eiusdem* Ecclesiæ *Prioribus, donec Abbas ibi fuerit institutus, canonicis, qui in præscripta Ecclesia habitum Religionis secundum Regulam B. Augustini recipere voluerint, Benedictionem, sicut moris est, exhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurũ. Dat. Ferent. 8. Calend. Ianuarij*.

IV. IDem postea Nicolaus ex Priore Abbas creatus obijt anno 1190. vt Ticinensis in Dilucidario scribit. Monasterio sic per dictum Cardinalem reformato multa prædia, castella, & bona temporalia per nobiles Neapolitanos fuerant largita. Cui Pontifices, & vtriusque Siciliæ Reges multa priuilegia concesserunt, vt statim dicetur, in quo disciplina canonica per multos annos summa cum laude floruit, cuiusq; regimen Diuo Thomæ Aquinati cum Archiepiscopatu Neapolitano legitur oblatum. Verùm conditione temporum, & causantibus guerris, & ob alios sinistros euentus, cœnobium adeo insigne paulatim in spiritualibus, & temporalibus est

Digitized by Google

collapsum. nam illius bona ferè omnia fuerant à laicis occupata, vel à Prælatis alienata, reliqua cõmendata. Tenebat illud in Commendam hoc eodẽ anno 1453. quidam Rainaldus S.R.E. Cardinalis, & Episcopus Neapolitanus. quo tempore Serenissimus Rex Alphonsus illius statum valdè commiseratus, apud Nicolaum V. egit, vt nostræ congregationi Lateranensi reformandum traderetur, & Ecclesia S. Mariæ Pedisscryptæ, quam anno superiori Pontifex ipsius Regis liberæ dispositioni commiserat, eidem S. Petri monasterio annecteretur, & subijceretur. Cui Pontifex annuens, literas vnionis Abbati S. Seuerini directas dedit hoc ipso anno, Calendis Decembris emanatas. Cæterùm dicta vnio viuente adhuc Cardinali Commendatario, quod ad D. Petri monasterium spectat, suum effectum non fuerat sortita. Interim verò Nicolao Põtifice vita functo Calistus III. qui illi in Pontificatu successerat, dictum monasterium tunc vacans per obitum præfati Cardinalis cuidam clerico Neapolitano illius nepoti commendauit, nulla tamen in literis Apostolicis de vnione per Nicolaum V. facta, mentione habita: quam ob causam per præfatum Serenissimum D. Alphonsum Regem Neapolis, & Rectorem Generalem congregationis eidem Pontifici exposito, quòd dictum monasterium iam nostræ congregationi fuerat vnitum, ad illorum preces Calistus literas reuocauit, quibus monasterium commendauerat, & nouis literis Apostolicis datis apud S. Petrum, pridie Calen. Octobris anni 1457. dictam vnionem confirmauit, quæ ex tunc suum plenum, & integrum effectum fuit consecuta, & collegium canonicorum ibidem institutum, quod sub regimine Abbatis sub regulari obseruantia nunc etiam per Dei gratiam floret, vbi vigintiquinque canonici ad minus degunt, & nunc est domus Nouiciorum.

V. EX quo Collegio multos viros doctrina, & dignitate notabiles habuimus, inter quos primo loco recensendus ipse D. Ioannes Pizutus S.R.E. Cardinalis ab Adriano IV. item regulari canonico renunciatus, eiusdem monasterij reformator, & restaurator. Secundus D. Ioannes Baptista de Marfredonia, Philosophus, & Mathematicus suorum temporum nulli secundus, qui in Gymnasio Patauino per multos annos Philosophiam legit, tandem seculum relinquens in dicto monasterio canonicorum regularium habitum suscepit, & reliquum huius vitæ sanctissimè duxit. hic scripsit Commentarium in Sphæram, & Theoricam Planetarum. Tertius D. Ludouicus Maioranus ex Granina Episcopus Castelli maris, vir cultioris linguæ latinæ peritissimus, & Theologus eruditissimus. Hic scripsit orationem ad Patres Concilij Tridentini, & de vero Dei cultu libros tres sub titulo Clypei militantis Ecclesiæ. obijt anno 1570. Quartus D. Hyppolitus ex familia nobilissima de Caracciolis, declamator celebris, cuius nomen, & laudes adhuc manent. editus est post illius obitum liber variarum Concionum Italico sermone scriptus. alia plura morte præuentus in albeolis reliquit. Quintus D. Ludouicus Pauesius Pauesij celebris Philosophi, cognomento Calabri filius, Theologus acutus, & Scotici dogmatis propugnator indefessus, meusq; olim in Theologia Magister, qui nonnulla opera Philosophica manuscripta reliquit, quæ in nostro S. Modesti monasterio Beneuentano puto conseruari. Sextus D. Honoratus de Robertis Iuuenatensis, qui scripsit Commentarios in totam Logicam valdè vtiles. obijt Patauij anno 1612. Illustrissimi Episcopi Patauini Vicarius. Septimus D. Inicus de Aualos Ischiæ Episcopus, qui adhuc viuit. Octauus D. Sigismundus ex inclita prosapia de Gambecurtis Episcopus Thelesinus, qui similiter in viuis agit. & alij, quos silentio prætereo, quoniam adhuc viuunt.

VI. HVic monasterio, & illius Prioribus, siue Abbatibus, & canonicis multa priuilegia Romani Pontifices, & Reges vtriusque Siciliæ concesserunt. Primum est Alexandri III. Nicolao Priori directum, supra notatum.

Secundum. Clementis III. datũ Laterani quinto Calend. Decembris, Pontificatus sui anno primo, per quod confirmat sententiam latam à delegatis per Sedem Apostolicam inter Ecclesiam S. Petri ex vna, & Episcopum Puteolanum ex altera, super Ecclesia S. Angeli montis Christi incipit: *Qui ad sedanda*.

Tertium. Honorij III. datum 5. Calend. Aprilis, Pontificatus sui anno tertio, per quod prohibet, ne bona monasterij in alios, quàm canonicorum ibi seruientium vsus conuertantur. incipit: *Incumbit nobis*.

Quartum. Clementis VI. datum Auenioni Calend. Ianuarij, Pontificatus sui anno octauo. incipit: *Pastoralis officij*. declarat, Ecclesiam nullo medio ad Ecclesiam Romanam pertinere. meminit Conuentus canonicorum ibi deseruientium.

Quintum. Nicolai V. directum Abbati, & Conuentui S. Petri ad Aram ordinis S. Augustini, datũ anno 1449. Pontificatus sui tertio. incipit: *Cum à nobis*. per quod confirmat prædictis, & per eos monasterio omnes immunitates, libertates, indulgentias, & exemptiones à secularibus exactionibus, per Romanos Pontifices suos prædecessores, & Reges vtriusque Siciliæ, & alios Principes eidem monasterio indultas. Ex quo priuilegio vides, vsque ad illud tempus mansisse in Ecclesia D. Petri Conuentũ canonicorum, sub Abbate tamen Commendatario, licèt dicti Conuentus nulla fiat mentio in literis vnionis, quæ quadriennio post istud priuilegium sunt datæ.

Sextum. Clementis VII. datum anno 1526. Pontificatus sui anno tertio. incipit: *Exponi*. per quod Archiepiscopo Neapolitano committit facultatem aperiendi portam tempore Iubilæi, iuxta antiquam consuetudinem aperiri solitam, cum concessione Indulgentiarum, quæ tali tempore conceduntur, cum Iubilæum Romanum iam expirasset, ex quo vides, Iubilæum visitantibus dictam Ecclesiam concessum fuisse non eodem anno Iubilæi Romani,

Digitized by Google

mani, sed immediatè sequenti. Extat aliud simile priuilegium à Iulio III. anno 1551. emanatum. Adest etiam priuilegium amplissimum Greg. XIII. pro celebrantibus Missas ad altare Diui Petri pro animabus defunctorum. Adsunt præterea priuilegia Regum vtriusque Siciliæ, quæ in monasterij Archiuis seruantur.

Conditur in Ecclesia D. Petri corpus B. Candidæ Diui Petri discipulæ, cuius meminit Paulus Regius Vici Episcopus in vita S. Aspren primi Episcopi Neapolitani, & ex illo Baronius in notis ad Martyrologium die 4. Septembris, iuxta cuius tumulum fons exoritur, qui ritè haustus, languoribus plurimis medetur.

VII. ANno 1454. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Timotheus Veronensis magnus prædicator, qui fuit Archiepiscopus Ragusinus. Visitatores D. Aurelius Placentinus, D. Titus Ferrarienſis, qui fuit Adriæ Episcopus, D. Celsus Veronensis, & D. Ioannes Baptista Lucensis. Hoc anno tractatum est de recuperanda Præpositura S. Gratiani Vercellarum, quæ erat membrum monasterij, & congregationis sanctæ Crucis Mortarienſis. Verùm cũ Amadæus Sabaudiæ Dux contra Eugenium IV. in schismate fuisset creatus, & Fœlix V. nuncupatus, quidam Fr. Iacobus de Sabaudia, canonicus tamen regularis, illam à prædicto Fœlice Papa, seu veriùs antipapa obtinuit, quem cum D. Sebastianus Mortarienſis Præpositus tanquam sibi subditum visitare voluisset, illo sibi obedientiam præstare abnuente, Præpositus Mortarienſis dictum Fratrem Iacobum Præpositura priuauit, & D. Gabrieli de Vallesessia illam contulit, & in corporalem possessionem misit: addito eidem Conuentu canonicorum nostræ congregationis, cum magna totius Ciuitatis lætitia, & ædificatione, qui viderunt illud monasterium optimè reformatum. Cæterùm dictus Fr. Iacobus Romam iuit, & Præpositum Mortarienſem ad Sedem Apostolicam citare fecit, qui Romam profectus est, & post litigiũ duorum annorum dictus Fr. Iacobus epidimia interijt, & Fr. Antonius de Corpolino Sabaudus iura, & actiones, quæ dictus Fr. Iacobus in Præpositura prætendebat, ab Apostolica Sede impetrauit, & per annũ cum Præposito Mortarienſi litigauit. Quem tandem Cardinalis Rotomagenſis, cuius erat familiaris, cum prædicto Præposito concordauit: & ita nostri post triennium pacificam possessionem adepti fuerunt, existente Rectore Generali D. Aurelio Placentino, in quo monasterio manserunt pacificè vsq; ad annum circiter 1480. quo tempore Sixtus IV. precibus Fratris Petri Vercellenſis Episcopi Ordinis Fratrum Minorum, ipsum monasterium canonicis regularibus abstulit, & bonis mensæ Episcopali applicatis, fabricas Monialibus sanctæ Claræ concessit, in quibus nunc etiam degunt. qui tamen Episcopus Onuphrio tradente in Sixto IV. post biennium ex hac vita decessit, qui necdum annum ætatis vigesimum octauum excedebat; licèt Onuphrius dicat fuisse Episcopum Taruisinum.

31. Magister.

Caput vigesimumoctauum.

De reformatione Canonicarum S. Mariæ Montis belli Bononienſis, & sancti Andreæ Vercellenſis facta per eosdem Canonicos Regulares Lateranenſes.

I. ANno 1455. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis, & Visitatores omnes, qui fuerũt anno præcedenti, secundò in officijs prorogati. Hoc autem anno Nicolaus V. optimus Pontifex, & de nostra congregatione peroptimè meritus, die 24. Maij naturæ debitum soluit. Huic subrogatus fuit Alphonsus Borgia Valentinus, & Hispanus, qui Calistum III. se fecit appellare. qui vt beneuolentiam quorundam Romanorum, quibus erat addictus, sibi conciliaret, canonicos regulares benefactores ab Ecclesia Lateranenſi eiecit, & statuta per Eugenium IV. abrogauit, & secularibus canonicis ipsam Ecclesiam restituit. Regulares autem canonici ad alia monasteria profecti sunt, quorum nonnullos Alphonsus Rex Aragonius Neapolim acciuit, quos in monasterijs S. Petri, & S. Mariæ Pediscryptæ locauit vsque ad Paulum II. qui illos ad dictam Basilicã reuocauit. Hoc autem audientes Fridericus III. Imperator, & alij Principes, qui sciebant, Lateranenſem Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum est caput, & mater, sub canonicis secularibus penitus collapsam, & omnibus ornamentis, & redditibus nudatam, per ipsos canonicos regulares ferè totam renouatam, non parum sunt admirati. sed & ipsum Calistum III. ferunt ante obitum de ipsa eiectione pœnituisse non modicum, ac doluisse. quam ob causam ipse Fridericus Imperator datis literis ad Rectorem Generalem, & totam congregationem, cuius erat canonicus, nostros bono animo stare, & in Germaniam proficiscì iubet, monasteria opulentissima non pauca eisdem largiturus. Verùm Patres, Teutonici idiomatis expertes, plurimas Cæsari gratias agentes, in Germaniam ire noluerunt. id ipsum & Sereniſſimus Alphonsus Aragoniorum Rex, & Ludouicus Sabaudiæ Dux, & Magnus Cosmus Medices, & Barbara Mantuæ Marchioniſſa præstiterũt, qui multa bona nobis contulerunt, vt ex infra dicendis apparebit.

II. HOc eodem anno canonici regulares S. Mariæ Montis belli Comitatus Bononienſis, videntes, illorum monasterium secularibus commendatũ, & se ad pauciſſimos redactos in nostram Societatem transire, & illorum monasterium nostræ congregationi vniri à Sede Apostolica supplices petiuerunt, & obtinuerunt. De cuius Canonicæ antiquitate, & nobilitate breuiter aliquid dicturus, literas Consulum, & Castri montis belli ad Innocentium III. ex

32. Magister.

primo

Digitized by Google

primo libro Epistolarum eiusdem Pontificis fol. 24. acceptas præmittendas existimaui.

Literæ Consulum & Populi montis Belli de fidelitate Romanæ Ecclesiæ faciendæ.

Sanctissimo Patri, & Domino Innocentio Dei gratia Summo Pontifici Petricius, Azius, Sandonus & Henrigerus Consules montis Belli cum omni Populo ipsius Castri debitam fidelitatem, cum omni reuerentia. Ea nos vestræ Paternitatis beatitudo ex temporũ mutatione nouerit collegisse, quæ profectò vobis gaudium portant cum honore, dummodo ad ipsa clementer oculum eleuare dignemini. In Archiuo igitur Sanctæ Romanæ Ecclesiæ credimus ex maiorum memoria fore iam antiquatum, qualiter ad eius donationem Castrũ nostrum peruenerit: & ideo non est opus insinuare, quod luce clarius constat, nec vnquam ab aliquo negari poterit, quod non fuerit de Comitatu Comitissæ Mathildis: sed prævalente aduersus Ecclesiam Dei publica olim potestate dominationem suam in ipso Castro Ecclesia non valuit exercere. Nunc verò quia omnipotens Deus sic disposuit, vt tempore vestro filiorum dispersiones ad sinum Catholicæ matris redeant, Patris imperium per omnia seruaturi. Hinc est, quòd vnanimes vno voto omnes quærimus, & diligenter petimus dominium vestrum, vestræq; Sanctitati tantò deuotiùs fidelitatem facere cupimus, quantò indubitanter vos credimus spiritum Dei habere, atque ideo accepisse potestatem, vt omnia in statum rectitudinis vestra sapientia reducatis, facta in præsumptoribus vindicta, & ligatis in compedibus, qui contra Catholicam Romanam Ecclesiam ausi sunt minus iusto pugnare. Commendamus itaq; misericordiæ vestræ Castrũ, Ecclesias ipsius, Clerum, & omnem populum, rogantes cum omni humilitate, quatenus ad istæ, quæ postulamus mora sublata respondere dignemini. Quod si placet de latere vestro mittere, cui vestra debeamus vice intendere, illius concordiæ sumus, & esse volumus, vt facta fidelitate vobis donationem Castri iuxta vestrum mandatum assignemus. ea videlicet ratione, vt cum omni integritate tam noua, quàm vetera nostra iura seruentur illæsa, nec aliquando imminui nobis debeant, vel in peius aliquatenus commutari. Illud attendat Sanctitas vestra, quòd pro fortitudine loci multi nobiscum confœderari cupiunt: sed nulli date responsum volumus, donec à misericordia vestra nuncium recipiamus.

III. HInc videre possumus, illud implętum, quòd Iob cap. 14. inquit: *Mons cadens defluit, & saxũ transfertur de loco suo: lapides excauant aquæ, & alluuione paulatim terra consumitur.* nam mons, supra quem ipsum castrum erat fundatum, quod bellatorum viribus, & multitudine, locicq; securitate per antonomasiam Mons Belli antiquitùs dicebatur, cuius incolæ se cum suis copijs in Societatẽ Romanorum Pontificum offerebant, paulatim solutus, in profluentem illius radices allambentem totus ferè cum Castro iam defluxit, solo monasterio superstite, cum octo vel decem domunculis rusticorum, in illius acumine seruatis. nec illud reticendum, quod ipse oculatus vidi, circa montem per loca vicina ad decem circiter milliaria, si quis terram ad tibiæ altitudinem effodiat, ingentem coclearum, ostrearum, testarum, cæterorumq; id genus, quæ in mari nascuntur, miræ magnitudinis copiam inueniri adeo, vt mihi certissimè suaserim, stagnum ibi amplissimum aquæ, id genus insectorum gignentis, olim extitisse, quod ripis laxatis cum magna parte montium in flumen, & in mare defluxerit. Cæterùm quod ad monasterij fundationem, & originem spectat, siue illud Castrum olim fuerit dẽ iure Illustrissimæ Comitissæ Mathildis, seu per vim, seu alio modo captum, hoc certum esse videtur, ipsum monasterium à dicta Comitissa fundatum, & dotatum, & congregationi canonicorum S. Frigdiani Lucensis donatum: id enim ex antiquis monasterij priuilegijs, & documentis authenticis, quæ in illius Archiuis seruantur, palam habetur.

QVantæ verò dignitatis esset Archipresbyteratus Bellianus (hic enim illius Canonicæ titulus) ex subiecto Gregorij VIII. priuilegio accipe, in quo Ecclesiæ parochiales ad monasteriũ spectantes, & Belliano Archipresbytero subditæ numerantur. IV.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Acurso Archipresbytero Ecclesiæ B. Mariæ mõtis Belij, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris Canonicam vitam professis in perpetuum. Monet nos Apostolicæ Sedis autoritas, cui licet immeriti præsidemus, pro statu omnium Ecclesiarum prouida circunspectione sategere, & ne malignorum rapinis, vel molestijs exponantur, Apostolicum ipsis patrocinium impertiri. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & prædictam Ecclesiam Dei genitricis, semperq; Virginis Mariæ montis Belij, in qua diuino estis obsequio mancipati, fœl. record. Eugenij, Alexandri, & Vrbani prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigijs inhærentes, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Imprimis siquidem statuentes, vt ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini Regulam, atque institutionem Fratrum S. Frigdiani in eodem loco noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quæcunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia impresentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regũ, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propria duximus exprimenda vocabula. Ecclesiam de Luparolo, Ecclesiam de Gauzano sicut ex sententia bonæ memoriæ Moysi Rauennatensis Archiepiscopi vobis cum omnibus pertinentijs suis adiudicata est. Ecclesiam S. Iacobi, Ecclesiam de Montalogno, Ecclesiam S. Mariæ de Fagnano cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesiam de Ponziano, Ecclesias montis Georgij Ecclesiam de Cuciano, Ecclesiam de Ripa malliar, Ecclesiam

Digitized by Google

ecclesiam S. Petri de Gauiniano cum omnibus pertinentijs, & possessionibus suis Ecclesiam S. Blasii de Lacugnano, Ecclesias de monte S. Petri, Ecclesiam de Rocca, Ecclesias de Oliueto, Ecclesiam S. Donnini de Braida, Ecclesiam de Crespellano, Ecclesiam S. Mariæ in Rastiliolo, Ecclesiam de Calcaria, Ecclesiam S. Nicolai de Roucalus cum omnibus pertinentijs suis; Ecclesiã S. Donnini de Campore maiore, sicut vobis per prædictum Moysem adiudicata est, Ecclesiam S. Ioannis de Castello, Ecclesiam S. Pauli de Palude, sicut vobis à bonæ memoriæ Guidone de Rheno, & Vbaldo tunc Romanæ Ecclesiæ subdiacono, nunc verò Pisano Archiepiscopo per sententiam adiudicata est, Ecclesiam de Gauasseto, Ecclesiam de Pizolo, Ecclesiam S. Mariæ de Prato Bonelli, sicut vobis per sententiam concessa est, Ecclesiam S. Ioannis de Cannetulo, Ecclesiam sancti Columbani, Ecclesiam S. Marci, sicut vobis per sententiam adiudicata est, Ecclesiam S. Mariæ, Ecclesiam S. Martini cum alijs Ecclesiis ad plebem ipsam pertinentibus. quidquid habetis in Mozano, & in Calcaria, & iuxta sanctum Theodorum, & in Varaneto, & in Bazano, & in alijs locis. Sanè noualiũ vestrorum, quæ proprijs manibus, vel sumptibus colitis, siue de nutrimentis animalium vestrorum, seu de ipsis animalibus nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Ad hæc probibemus, ne aliquis laicorum de terris, quæ iure proprietatis ad Ecclesiam vestram spectant, à vobis decimas vllatenus recipere, vel petere præsumat. Cum autem generale interdictũ terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excõmunicatis, vel interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, diuina officia celebrare. Adhæc ad instar prædicti Alexandri prædecessoris nostri autoritate vobis Apostolica indulgemus, vt obeunte Archipresbytero, qui ibi pro tempore fuerit, de Collegio vestro, vel de alio regulari Conuentu, si ibi non fuerit idoneus inuentus, eligendi Archipresbyterum facultatem liberã habeatis: quem cum electus fuerit, Diœcesano Episcopo præsentetis, vt ipsius electionem confirmare debeat, quam absque iusta, & manifesta causa nullatenus sit ei licitum infirmare. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi, à diœcesano suscipietis Episcopo, si quidem Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apostolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & absque vlla prauitate vobis voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis, quem malueritis, Catholicum adire Antistitẽ, qui nostra fultus autoritate, quod postulatur, indulgeat. Quæcunque etiam ex rationibus Ecclesiarum, seu decimarum, vel aliarum rerum per priuilegia, vel per concessionem Bononiensium Episcoporum vobis indulta sunt, & concessa, & per bonæ memoriæ Gerardũ quondam Bononiensem Episcopum, præcipuè sicut in eius priuilegio continetur, nihilominus vobis concedimus, & confirmamus. Antiquas insuper, rationabilesq; consuetudines, & libertates in Ecclesia vestra hactenus obseruatas ratas habemus, easq; perpetuò illibatas manere sancimus. Probibemus quoque, ne liceat Bononiensibus Episcopis noua, & indebita grauamina vobis, vel Ecclesiæ vestræ imponere, aut vos, vel eandem Ecclesiam illicitis exactionibus aggrauare: sed Archipresbyteri vestri contentus obedientia, nullum à vobis, seu Archipresbytero ipso extorqueat iuramentum, sicut à sæpedicto anteceſſore nostro Alexandro Pontifice cõstat vobis indultum. Liceat etiam vobis clericos, vel laicos liberos, & absolutos è seculo fugientes ad conuersionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Probibemus insuper, ne vlli fratrum vestrorum post factam professionem liceat ab eodem loco sine licentia Archipresbyteri sui recedere: discedentem verò sine literarum communium cautione nullus audeat retinere. Sepulturam præterea loci ipsius liberam esse decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sint, nullus obsistat: Salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Autoritate quoque Apostolica probibemus, ne quis infra parochiam vestram, Oratoriũ, vel Ecclesiam construere, sine vestra, et Diœcesani Episcopi autoritate præsumat. Saluis priuilegijs Romanorum Pontificum. Sententias insuper interdicti, vel suspensionis, quas in Ecclesias, vel clericos ad vos pertinentes canonicè promulgaueritis, de communi consensu, aut maioris, & sanioris partis Capituli, nullus sine congrua satisfactione relaxet. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura, salua Sedis Apostolicæ autoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui careat dignitate, reamq; se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis accipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Sanctus Petrus, Sanctus Paulus, Gregorius Papa VIII. Dirige me Domine in veritate tua.

Ego Gregorius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Ego Paulus Prænestinus Episcopus.

Ego Theobaldus Ostiensis Episcopus.

Ego Laborans presbyter Cardinalis s. Mariæ trans Tyberim tt. Calisti.

Ego Melior presbyter Cardin. ss. Ioannis, & Pauli tt. Pamachi.

Ego Adelardus tit. s. Marcelli presbyter Cardinalis.

Ego Iacynthus sanctæ Mariæ in Cosmedin Diacon. Cardin.

Ego

Digitized by Google

Ego Gratiosus sanctorum Cosmæ, & Damiani Diacon. Cardin.

Ego Radulphus s. Georgij ad velum aureum Diaconus Cardin.

Datum Ferrariæ per manum Moysi Lateranensis canonici Vicegerentis Cancellarij 16. Calend. Decembris, Indictione 6. Incarnationis Dominicæ anno MCLXXXVIII. Pontificatus verò Domini Gregorij Papæ Octaui anno primo.

V. ET licet iniuria temporum, & hominum multa damna grauissima in spiritualibus, & temporalibus passum fuerit, tamen Deo, & Beata Virgine Dei genitrice monasterij tutelari protegentibus, canonicorum Conuentus nunquam in illo penitus defecit. Cum enim circa annum Domini 1455. dictum monasterium cuidam legum Doctori nomine Ioanni de Anania, qui erat Archidiaconus Ecclesiæ Bononiensis, commendatum existeret, qui non Dei, & Ecclesiæ seruitium, sed solos Ecclesiæ reditus curabat, canonici ad duos solos redacti, quorum alter Martinus Duzarelli, alter Laurentius Petri de Zapulino vocabatur, videntes monasterium in aperto discrimine constitutum, preces supplices Pontifici porrexerunt, vt illud cum suis bonis, & iuribus canonicis regularibus Lateranẽsibus traderet, ac illorum congregationi perpetuò vniret, quod Pontifex præstitit datis literis, quæ hic sequuntur.

Calistus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Vicario Ven. fratris nostri Episcopi Bononiensis in spiritualibus Generali, salutem, & Apostolicam benedictionem. Inter curas multiplices, quibus occurrentium negotiorum varietatibus obsidemur, illam libenter amplectimur, per quam Regulares ordines, & eorum loca iugi sanctimoniæ dedita, prout congruere conspicimus, in spiritualibus, & temporalibus prosperitatis optatæ dirigantur euentu, ac personæ Ecclesiasticæ, præsertim literarum scientia præditæ, in earum opportunitatibus congruum suscipiant releuamen. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Martini Duzarelli de monte Bellio, & Laurentij Petri de Zapulino canonicorum, prioratus B. Mariæ de monte Bellio ordinis S. Augustini, Bononiensis diœcesis, petitio continebat, quòd numerus canonicorũ regularium in dicto prioratu, in quo dudum Prior, seu Archipresbyter, & decem, & aliquando plures, & quandoque pauciores canonici esse solebant, in tantum à triginta annis citra propter guerrarum discrimina, & alias multiplices afflictiones, quæ in patria Bononien. diuersimodè viguere, plurimum diminutus est, & in tantum decreuit, quòd in eo non existunt, nec à quinque annis proximis præcedentibus fuerunt, nisi ipsi Martinus, & Laurentius: propter quod diuinus cultus ibidem continuò diminuitur, & populi deuotio plurimum tepescit in dies. vnde Martinus, & Laurentius supradicti prioratum ipsum, & illius Ecclesiam, quæ parochialis existit, reformari, & Capitulum, seu numerum canonicorum ex personis eiusdem ordinis obseruantiæ regularis, cum quibus possint ipsi Martinus, & Laurentius ad omnipotentis Dei laudem, & ipsorum animarum salutem fideliter peragere cursum temporalis vitæ suæ, & ex quorum salubribus monitis, & exemplis dicti loci populus ad maiorem deuotionem diuinæ maiestatis, & salutis suæ intentum, & curam induci possit, augeri, & iugiter conseruari feruenter exoptent. Quare pro parte dictorum Martini, & Laurentij asserentium, quòd fructus, redditus, & prouentus dicti prioratus trecentorum florenorum auri de Camera secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter supplicatum, vt prioratum prædictum cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis congregationi canonicorũ regularium S. Saluatoris Lateranensis, olim S. Mariæ de Frisonaria Lucanæ diœcesis perpetuò applicare, incorporare, annectere, & vnire, aliàsq; in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur certam notitiam de præmissis non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint euocandi, per te ipsum, de præmissis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantijs vniuersis autoritate nostra te diligenter informes: & si per informationem huiusmodi ita esse repereris, prioratum ipsum cum omnibus iuribus, & pertinentijs supradictis eidem congregationi præfata autoritate perpetuò applices, incorpores, vnias, & annectas: ita quòd cedente, vel decedente dilecto filio Ioanne de Ananiæ Archidiacono Bononiensi, vtriusque iuris doctore, qui prioratum ipsum ex concessione Apostolica obtinet in Commendam, seu aliàs prioratum ipsum prædictum quomodolibet dimittente, liceat Rectori, & canonicis huiusmodi congregationis per se, vel alium, seu alios corporalem prioratus, iuriumq;, & pertinentiarum prædictorum possessionem propria autoritate apprehẽdere liberè, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiusmodi in suos, & dictæ congregationis vsus, vtilitatemq; conuertere, & ipsum prioratum perpetuò retinere, Diœcesani loci, & cuiuscunque alterius super hoc licentia minimè requisita. & nihilominus si dictus Ioannes Commendæ sibi facta huiusmodi ad effectum vnionis prædictæ in manibus tuis sponte, & liberè cedere voluerit, concessionem huiusmodi ab ipso Ioanne, vel procuratore suo ad hoc ab eo specialiter constituto eadem autoritate nostra recipias, & admittas: eaq; per te recepta, & admissa decernas ex tunc autoritate prædicta applicationem, vnionem, annexionem, & incorporationem huiusmodi effectum sortitas fore: præfatoq; Ioanni, ne propter cessionem eandem nimium dispendium patiatur, pensionem annuam, de qua rationabiliter reddiderit se contentum, super fructibus, redditibus, & prouentibus prioratus huiusmodi, quoad vixerit, vel procuratori suo ad hoc ab eo speciale mandatum habenti, per Rectorem, & canonicos congregationis huiusmodi singulis annis, sub pœnis, & censuris ad id per te de consensu partium earundem statuendis, & imponendis, persoluendum conseruare, constituere, & assignare dicta autoritate procures, faciens ipsi Ioanni de pensione prædicta iuxta reseruationis, constitutionis, & assignationis earundem, si illas feceris

Digitized by Google

feceris, tenorem integrè resonderi: Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus Prioratus, Congregationis, & Ordinis prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis contrarijs quibuscunque, aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus huiusmodi speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus generales Apostolicæ Sedis, uel Legatorum eius literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, uel aliàs quomodolibet sit processum. Quas quidem literas, & processus habitos per eosdem, & quæcunque inde secuta ad dictum Prioratum uolumus non extendi: sed nullum per hoc eis quoad assecutionem Prioratuum, aut beneficiorum aliorum præiudicium generari. seu si Rectori, & Canonicis prædictis, uel quibusuis alijs communiter, uel diuisim à dicta sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, uel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, uel specialibus, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, uel totaliter non inserta effectus earum impediri ualeat quomodolibet, uel differri, & de quibus, quorumq; totis tenoribus de uerbo ad uerbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus autem, quòd propter applicationem, unionem, annexionem, et incorporationem huiusmodi, si fiant, et effectum sortiantur, præfatus Prioratus debitis non fraudetur obsequijs, et animarum cura in eo si qua illi immineat, nullatenus negligatur, sed semper ibidem diuinus cultus uigeat, et certus Canonicorum numerus existat. et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super ijs à quoquam quauis autoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1455. Idibus Nouembris Pontificatus nostri anno primo. S. de Spada. Io. de Collis Adrianus.

VI. QVarum literarum vigore prædictus Ioannes de Catanea Bononiensis Archipresbyter cõperta veritate narratorum, & constituta Commendatario super monasterij bonis annua pensione, illud cum omnibus suis bonis, & iuribus nostræ congregationi vniuit, prout constat publico instrumento Bononiæ anno 1456. die 30. Ianuarij rogato per Rolandum quondam Alberti de Castellanis: & ita illi duo canonici in nostram Societatem transeuntes, & de suo Collegio, prout optabant, ex canonicis sui Ordinis reparato plurimum gaudentes, cum nobiscum aliquot annis religiosissimè vixissent, in eodem monasterio quieuerunt, rebusq, monasterij deinceps in meliora conuersis, conueniens canonicorum numerus, sub disciplina canonica viuentium, semper in eo mansit, & per Dei gratiam adhuc manet.

Quod Beatissima Virgo Deipara sub illius peculiari tutela positum esse, miraculis non semel voluit monstrare. primò namq; cum nocte quidam Parulinus de monte Bello cum nonnullis rusticis montem ascendisset, vt monasterium diriperet, & Ecclesiæ ornamenta socijs distribueret, ante ianuam Ecclesiæ constitutus cœcus, & amens repente factus est. quod socij videntes, ante pedes canonicorum peccatum suum confitentes, veniam petierunt: sed ille infœlix nunquam amplius visum recepit.

Anno etiam humanæ salutis 1527. in Vigilia Annunciationis glorioſæ Virginis, cui locus est sacer, Carolus Borbonius cum copijs Germanorum ad radices montis substitit, vt die sequenti ad monasterium diripiendum ascenderet: sed voto Beatæ Virgini à canonicis, & alijs indigenis nuncupato, eadem nocte tanta nix de Cœlo cecidit, vt magna pars inimicorum interierit, in profluentibus suffocata, cæteris fugientibus: cuius rei quotannis agitur memoria in eodem festo Annunciationis.

ANno 1456. Generale Capitulum Casoreti prope Mediolanum. Rector Generalis R. P. D. Timotheus Veronensis tertiò prorogatus. Visitatores D. Titus Ferrarienſis, D. Gaspar Bononiensis, D. Ioannes Baptista Lucensis, & D. Policarpus Bergomensis. VII.

Anno 1457. Generale Capitulum congregatum fuit ibidem, & electus in Rectorem Generalem R.P. D. Aurelius de Placentia. Verùm hoc anno numerus Visitatorum fuit auctus ad decem, qui fuerunt D. Martinus Bergomensis, D. Clemens Papiensis, D. Petrus Venetus, & D. Hieronymus Taruisinus, D. Benedictus Bononiensis, & D. Thomas Bononiensis, D. Timotheus Veronensis, & D. Peregrinus Placentinus, D. Philippus de Camerino, & D. Apollinaris Veronensis.

Anno 1458. Capitulum Generale Venetijs in monasterio Charitatis: Rector Generalis idem R. P. D. Aurelius secundò confirmatus. Visitatores D. Orosius Mediolanensis, D. Martinus Bergomensis, D. Clemens Papiensis, & D. Hieronymus Taruisinus, D. Alexander Mediolanensis, & D. Iulianus Cremonensis, D. Barnabas Vicentinus, & Philippus à Camerino. Hoc anno Calistus III. ex hac vita sublatus est, & in eius locum Aeneas Syluius ex familia Picolominea Senensi Cardinalis, electus die 20. Augusti, & Pius II. nuncupatus, vt Platina scribit.

Anno 1459. quo Generale Capitulum celebratum est Ferrariæ, & idem D. Aurelius tertiò in Præfectura Generali confirmatus, Visitatoribus ad quatuor iterum redactis. qui fuerunt D. Clemens Papiensis, D. Ioannes Baptista Lucensis, D. Gaspar Bononiensis, & D. Iulianus Cremonensis. Ludouicus Dux Sabaudiæ, Princepsq; Pedemontium Cœnobium Abbatiale S. Andreæ Vercellarum, quod Franciscus illius filius in Commendam obtinebat, amotis quibusdam canonicis regularibus 33. Mo-nast.

Digitized by Google

Gallis, per nostræ congregationis canonicos reformandum à Pontifice impetrauit. Datis literis Apostolicis apud sanctum Petrum Calendis Maij eiusdem anni 1459. De cuius reformatione priusquam edisseram, de illius origine, & fundatione aliquid dicere dignum iudicaui. Erat enim Cœnobium inter cætera prouinciæ Pedemontanæ præclarissimũ, quod priscæ dignitatis nonnihil adhuc etiam retinet: cuius fundator fuit Illustrissimus & Reuerendissimus D. Gualla de Bicheris ex canonico regulari S. Petri in Cœlo aureo ab Innocentio Tertio Cardinalis creatus, vt Onuphrius in eundem Innocentium aduertit; quem cum Pontifex Legatum in Angliam ad componendas causas grauissimas misisset, Henricus III. Rex Anglorum in expiationem criminis in B. Thomam Cantuariensem sub Henrico II. admissi, quod Regibus Anglicanis necdum dimissum aiebat, magnam vim pecuniarum pro ædificando monasterio canonici Ordinis dedit. Ille in Italiam ad suam patriam reuersus cum nonnullis eiusdem glorioſi martyris reliquijs, in ciuitate Vercellarum monasterium Abbatiale cum propinquo Xenodochio, quorum vtrunque sancti Andreæ Apostoli est vocatum, ædificauit, & Castris, Villis, redditibus, immunitatibus, & iuribus feudalibus opulentissimè ditauit, inter quæ erat castrum sancti Germani, quod nunc in Marchionatum est erectum, vt ex priuilegio Gregorij Noni statim reddendo patebit, & pagus Constantiana vocatus, quem dictus Cardinalis de prædictis pecunijs cum eodem Castro sancti Germani emerat, & monasterio pro dote tribuerat. Ipse quin etiam Henricus III. Rex Angliæ dicto Cœnobio Ecclesiam sanctæ Mariæ de Costrotona in Anglia donauit, cuius redditus vsque ad Henricum VIII. sub quo Regnum à Romana Ecclesia defecit, dictum sancti Andreæ Cœnobium percipiebat. fundatum fuit prædictum monasterium circa annum 1220. quo absoluto, Conuentus canonicorum secundum institutum sancti Victoris Parisiensis, magna tunc laude celebris, in eo fuit constitutus, primusq; illius Abbas Thomas ille Venerabilis sancti Victoris canonicus, cuius opus est Commentarium in cœlestem D. Dionysij Hierarchiam, quod sancti Victoris institutum vsque ad annum 1459. in eodem monasterio quadantenus perseuerauit. vnde inter Abbatias dictæ congregationis Victorinæ illud repositum inuenio ab Vrbano IV. in priuilegio ipsi monasterio facto Viterbij, Idibus Maij, Pontificatus sui anno primo.

VIII. QVid verò prædictus Cardinalis pro monasterij dote contulerit, ex sequenti priuilegio Gregorij IX. Thomæ Abbati, & illius fratribus anno 1227. concesso sic accipe.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Thomæ Abbati Ecclesiæ S. Andreæ Vercellensis, eiusq; fratribus, tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum cõuenit adesse præsidium, ne fortè cuiuslibet temeritatis incursus aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis infringat. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatam Ecclesiam sancti Andreæ Vercellensis, in qua diuino estis obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo Canonicus, qui secundum Deum, & Beati Augustini regulam in Ecclesia vestra institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia ex donatione dilecti filij nostri Guallæ tituli sancti Martini presbyteri Cardinalis eiusdem Ecclesiæ fundatoris, vel aliàs in præsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum ex testamento, vel donatione Cardinalis eiusdem, concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alys iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus vocabulis exprimenda. Locum ipsum, in quo præfata Ecclesia sita est, cum domibus omnibus, & pertinentijs suis. Castrum, & Villam sancti Germani cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, domos, sedimina, terras, vineas, & possessiones omnes cum omnibus iuribus, & pertinentijs, quas in Carixiana, & Veinen. Castris, Villis, & territorijs cum prædictis omnibus Ecclesia vestra idem contulit Cardinalis. Hospitale, quod idem Cardinalis prope Ecclesiam vestram fundauit, & vestræ gubernationi, & prouisioni commisit, ita tamen, quòd de possessionibus, & bonis ipsius mobilibus, & immobilibus per Cardinalem præfatum, vel quoscunque alios fideles collatis, vel conferendis eidem nihil vobis liceat alienare, minuere, occupare, seu vestris vsibus applicare: sed sola ipsius Hospitalis visitatione, & regulari correctione contenti, ministrum idoneum confratrum eiusdem Hospitalis consilio præficiatis ibidem, qui bona pauperum fideliter administret, & generalem computationem reddat de omnibus ter in anno Abbati vestro, & fratribus Hospitalis eiusdem, ipsiq; Abbati præstet obedientiam, & reuerentiam cum omnibus alijs fratribus, & sororibus, ex quibus ipse minister nullum recipiat; sed per Abbatem eundem recipiantur nomine Hospitalis, quoties fuerit opportunum, tum ministri tamen, & omnium fratrum, vel maioris partis eiusdem Hospitalis consilio, & consensu. Capellam S. Andreæ sitam iuxta Ecclesiam vestram cum omnibus possessionibus, iuribus, & pertinentijs suis, exceptis possessionibus, quas idem Cardinalis dicti Hospitalis vsibus deputauit. Ecclesiam S. Andreæ de Cristotonen. Helen. Diœcesis per Charissimum in Christo filium nostrum Henricum III. Regem Angliæ, & eius Consiliarios Ecclesiæ vestræ instituit Cardinalis prædicti in proprios vsus dicti loci, & Capituli, suo assensu accedente, collatam, & postmodum autoritate Apostolica. Sanè noualium vestrorũ, quæ

proprijs

propriis manibus, aut sumptibus colitis siue de hortis, & virgultis, & piscationibus vestris, vel de nutrimentis animalium vestrorum nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos liberos, & absolutos à seculo fugientes ad conuersionem recipere, ac eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, vt nulli fratrum vestrorũ post factam in monasterio vestro professionem fas sit sine Abbatis sui licentia, nisi artioris Religionis obtentu, de eodẽ loco discedere: discedentem verò absque communi literarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. quod si quis retinere fortè præsumpserit, licitũ vobis sit, in ipsos canonicos, vel conuersos Ecclesiasticam sententiam promulgare. Illud districtius inhibentes, ne terras, seu quodlibet beneficium Ecclesiæ vestræ collatum liceat alteri personæ dare, siue alio modo alienare absque consensu totius Capituli, vel maioris, & sanioris partis ipsius. Si quæ verò donationes, vel alienationes, aliter quàm dictum est, factæ fuerint, eas irritas esse censemus. Ad hæc etiam prohibemus, ne aliquis canonicus siue conuersus, sub professione vestræ domui astrictus, sine consensu, & licentia Abbatis, & maioris partis vestri Capituli pro aliquo fideiubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat, vltra pretium Capituli vestri prouidentia constitutum, nisi propter manifestam domus vestræ vtilitatem. Quod si fortè facere præsumpserit, non teneatur conuentus pro ijs aliquatenus respondere. Licitum præterea sit vobis in causis propriis siue ciuilem, siue criminalem continentibus quæstionem, fratrum vestrorum testimonijs vti, ne pro defectu testium ius vestrum in aliquo valeat deperire. Insuper autoritate Apostolica inhibemus, ne vllus Episcopus, vel alia quælibet persona ad synodicos, vel Conuentus, seu Capitula, nisi ad tractanda spiritualia vos ire, vel iudicio seculari de vestra propria substantia, vel possessionibus vestris subiacere compellat, nec ad domos vestras causa ordines celebrandi, causas tractandi, vel Conuentus aliquos publicos conuocandi, vobis contradicentibus, & inuitis, venire præsumat: nec regularem electionem Abbatis vestri impediat, aut de ea contra statuta vestri Ordinis se aliquatenus intromittat. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilij sanioris secundum Deum, & B. Augustini regulam prouiderint eligendum. electus autem à vobis canonicè in Abbatem, Diœcesano Episcopo semel, & iterum per fratres vestri Ordinis humiliter præsentatus, si ab eo confirmationem, & benedictionem non potuerit obtinere, ne Ecclesia vestra destituta consilio periclitetur, officio, & loco Abbatis plenariè fungatur in ea tam in exterioribus prouidendis, quàm interioribus corrigendis, donec aut interuentu vestro, aut præcepto Romani Pontificis, aut Metropolitani confirmationem, & benedictionem obtineat. Porro nulla persona pro benedicendo Abbate, aut deducendo in sedem suam aliquid à vobis exigere, nullus etiam vestrum si exigatur, dare præsumat: quia & exigentem, & dantem nota, & periculum Simoniacæ prauitatis inuoluit. illud adijcientes, vt in recipiendis professionibus, quæ à benedictis, vel benedicendis Abbatibus exhibentur, ea sit Diœcesanus forma, & expressione contentus, vt scilicet Abbates ipsi saluo ordine suo, profiteri debeant, & contra statuta Ordinis sui nullam professionem facere compellantur. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce diuina officia celebrare. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi, à Diœcesano suscipietis Episcopo, si quidem Catholicus fuerit, & communionem Sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea voluerit vobis sine prauitate aliqua exhibere. alioqui liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antistitem, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habentem, qui nostra fretus autoritate vobis, quod postulatur, impendat. Quod si sedes Diœcesani Episcopi fortè vacauerit, interim omnia Ecclesiastica sacramenta à vicinis Episcopis accipere liberè, & absque contradictione possit. Sic tamen, vt ex hoc imposterum proprio Episcopo nullum præiuditium generetur. Infirmos quoque absolutos, qui in extrema voluntate ad vos, vel vestrum Hospitale se transferri, aut apud vos sepeliri deliberauerint, nullus impedire, seu res eorum legitimas detinere præsumat, salua canonica institia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Ob euitandas quoque secularium personarum frequentias liberum sit vobis, saluo iure Diœcesani Episcopi, Oratoria in Grangijs, & Curtibus vestris construere, & in ipsis vobis, & familiæ vestræ diuina officia, cum necesse fuerit celebrare, & ipsam familiam, nisi aliqui sint, qui in vicino propria habeant domicilia, ad confessionem, & communionem suscipere, sine iuris præiuditio alieni. Prohibemus insuper, vt nullus infra fines parochiæ vestræ sine assensu Diœcesani Episcopi, & vestro Capellam, seu Oratorium de nouo construere audeat: saluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Ad maiorem etiam Ordinis vestri reuerentiam, & regularis disciplinæ obseruantiam tibi fili Abbas, & successoribus tuis subiectos vestros ligandi, atque soluendi plenam concedimus facultatem. Districtius inhibentes, ne aliquis subditorum vestrorum in his, quæ ad disciplinam, & instituta Ordinis spectant, audeat prout statutum est in Lateranensi Concilio, appellare: Sed si quis appellare tentauerit, nihilominus illi, quorum interest, regularem exerceant disciplinam. Adhæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, aliisq; omnibus Ecclesiasticis, secularibusue personis in vestris domibus, vel Hospitali omnino fieri prohibemus: ne alicui Archiepiscopo. Episcopo, Archidiacono, eorumve

Digitized by Google

ministris liceat procurationes à vobis exigere, vel pro ipsis aliquid extorquere: Ita tamen, vt in expensis, quæ à Capellis Vercellen. fieri communiter debent, pro rata possessionum, quas præfata Capella sancti Andreæ ante fundationem Ecclesiæ vestræ habuit, cum requisitum fuerit, conferatur Episcopo, & Ecclesiæ Vercellen. tres libras ceræ annis singulis census nomine persoluendo, secundum quod in Instrumento concessionis sæpe dictæ Capellæ per Venerabilem fratrem nostrum Hugonem Episcopum, & Capitulum Vercellen. factæ Cardinali prædicto plenius continetur: contra cuius concessionis tenorem ne aliquid à dicto Episcopo, & Capitulo exigatur à vobis, autoritate Apostolica districtius. inhibemus. paci quoque, & tranquillitati vestræ paterna imposterum solicitudine prouidere volentes, autoritate Apostolica prohibemus, vt infra clausuras locorum, seu Grangiarum vestrarum vel Curtium nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Ordini vestro concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactionum à Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura. Salua Sedis Apostolicæ autoritate, & Diœcesani Episcopi canonica Iustitia, seruato moderamine prænotato. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginã sciens, contra eam venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui careat dignitate, reamq; se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat vltioni. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum Laterani per manum Magistri Senebaldi Auditoris literarum contradictarum D. Papæ, 3. Calend: Iunij, Indictione 15. Incarnationis Dominicæ anno 1227. Põtificatus verò D. Gregorij Papæ IX. anno primo. Gregorius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

IX. EX illo autem tempore viguit semper in dicto monasterio disciplina Regularis cum Dei laude, ac populorum ædificatione non modica, sub Abbatibus canonicis vsque ad annum 1440. quo tempore Illustrissimus Sabaudiæ Dux nostros canonicos ad illud reformandum accedere rogauit: duabus tamen adiectis conditionibus, quas nostri non admiserunt, nimirum vt loci Abbates essent perpetui, & congregatio ab illo monasterio denominaretur, vt patet ex actis Capituli Generalis anni 1439. Postea cum D. Bartholomæus de Musis loci Abbas, & regularis canonicus naturæ debitum soluisset, Fœlix V. in Schismate contra Eugenium Pontificem creatus illud Francisco Ludouici Sabaudiæ Ducis filio minori commendauit, quare cum vigor disciplinæ plurimum esset solutus, & canonici ad sex tantummodo redacti, pijssimus Princeps cernens cultum diuinum imminutum, & monasterij toti prouinciæ Venerabilis splendorem obscuratum, egit cum Rectore congregationis, vt viginti canonicos Lateranenses cum quinque Cõuersis sub regimine vnius Præpositi ad illud reformandum mitteret, cui Abbas Commendatarius monasterium cum Ecclesia, & fabricis antiquis ad clausuram spectantibus cederet, ac etiam pro canonicorum victu, & indumentis mille florenos aureos quotannis ex primis fructibus prædiorum Abbatiæ percipiendis tribueret, vel tot possessiones, quæ mille florenorum redditus præstarent. Bona quoque mobilia ad Ecclesiæ, & canonicorũ vsum necessaria idem Abbas Commendatarius efficaciter suppleret. quibus ita compositis supplicatum est Pontifici, vt dictam reformationem autoritate Apostolica firmaret, ac monasterium nostræ congregationi reformandum præberet. Qui literas ad Archipresbyterum sanctæ Mariæ loci Cherij hoc eodem anno 1459. Calendis Martij dedit, mandans, monasterium comperta veritate narratorum autoritate Apostolica nostræ congregationi sub prædictis conditionibus vniri: quarum literarum vigore dictus Archipresbyter nostros ad monasterium admisit, facta prioribus canonicis nobiscum, si vellent, manendi potestate, vel extra claustra, designata illis annua pensione super bonis Abbatiæ pro alimentis.

Verùm quòd veteres canonici nec locum cedere, nec nobiscum vellent commorari, nonnullis etiam ex ciuibus, & ex Curialibus illis fauentibus, non admodum facilè fuit, illius possessionem obtinere, donec Ciuitatis Præfectus Serenissimo Duce iubente priores canonicos eiecit, & nostros ex monasterio Sancti Gratiani acceptos in corporalem possessionem misit. Post quam antedicto Sabaudiæ Duce vita functo, quidam Frater Augustinus de Lignana Ordinis Cistercienſis cum Abbatiam per resignationem prioris Abbatis obtinuisset, litem contra nostros suscitauit. Verùm lis Deo volente nobis non parum profuit, nam præfatus Augustinus certis pactis inuicem firmatis non solùm iuri, quod in Præpositura prætendebat, omnino cessit, verùm etiam Abbatiam ad fauorem nostræ congregationis resignauit, & ita nostri totum monasterium cum Abbatia, & omnibus illius bonis, & iuribus, ac etiam priuilegijs Abbatum antiquorum pacificè obtinuerunt, huiusmodi resignationem probante, ac firmante Paulo II.

per

Digitized by Google

per suas literas apud S. Petrum 6. nonas Octobris anno 1464. datas. non tamen omnia monasterij bona ad canonicos deuenerunt.

X. EX illo autem tempore vsque in præsens floruit semper in dicto monasterio regularis obseruãtia, quod domus Nouitiorum ferè semper esse consueuit, in quo ipse tyrocinio peracto regularẽ professionem emisi: ex quo semper viri sanctitate, & literis conspicui exierunt, inter quos, vt de multis paucos referam, primo loco recensendus idem Illustrissimus D. Gualla de Bicherijs, quem vtpote canonicum regularem, & patria Vercellensem, & Cœnobij fundatorem, & dotatorem munificentissimum, tandemq; vita functum in eodem monasterio tumulatum, inter illius canonicos, quidni commemorem?

Secundus D. Thomas primus Abbas dicti monasterij ex S. Victoris Parisiensis Canonica acceptus, vir doctissimus æquè, vt religiosissimus, qui in D. Dionysij librum de Cœlesti Hierarchia Commentarium illud edidit, cuius cum tanta laude Sixtus Senensis in verbo Abbas Vercellensis meminit. qui Vercellis scholam Theologicã aperuit, & inter alios discipulos B. Antonium de Padua illuc à S. Francisco missum habuit. Obijt anno 1246. in sacello maiori turri Cãpanariæ propinquo tumulatus cum sequenti Epitaphio:

Bis tres viginti currebant mille ducenti
Anni, cum Thomas obijt Venerabilis Abbas
Primitus istius templi, summèq; peritus
Artibus in cunctis liberalibus, atque Magister
In Hierarchia, nunc arca clauditur ista,
Quem celebri fama vegetauit pagina sacra.

Tertius D. Papinianus eiusdem cœnobij canonicus, deinde Episcopus Parmensis, postea S.R.E. Bibliothecarius, & Vicecancellarius sub Bonifacio VIII. & Clemente V. referente Onuphrio lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. obijt anno 1325. tertio Calend. Maij.

Quartus D. Petrus de Vermine nonus Abbas in ordine, qui turrim maiorem Campanariam ædificandam curauit. Sciendum enim, Ecclesiam S. Andreæ omnibus Ecclesijs illius Prouinciæ, tum pulchritudine, tum magnitudine præstare: tribusq; turribus altissimis ornatam, quas tamen tribuna maior altitudine superat, quarum duæ in fronte ipsius Ecclesiæ sunt positæ, quæ marmore subuiridi, ac medij coloris inter viridem, & cæruleum totæ constant. tertia verò cæteris maior est hæc, de qua loquimur, in angulo brachij sinistri circa ann. 1400. per hunc Venerabilem Abbatem excitata. Et alij multi Abbates insignes, & venerabiles ante reformationem ipsi monasterio præfuerunt, quorum laudabiliter meminit Augustinus Ticinensis in Dilucidario parte 2. pag. mihi 34.

Post reformationem verò quinto loco numerandus D. Matthæus Abbas Tremitanus, qui Tremitanam insulam muniuit, & in formam arcis contra Turcas, & Pyratas munitissimæ redegit, cum bombardis, & fortissimis propugnaculis circa ann. 1500.

Sextus D. Philippus eiusdem monasterij S. Andreæ Abbas, qui omnibus gradibus in nostra congregatione non semel functus, plenus dierum, & bonorum operum in eodẽ monasterio quieuit post annum 1500. de quo Ioannes Philippus Nouarienſis in Chronica multa scribit.

Septimus D. Camillus Becius Casalensis monasterij Abbas, & Rector Generalis, qui disciplinam canonicam in nostra congregatione plurimum restituit: à Clemente VIII. Aquensis Episcopus in Monte ferrato creatus, quam Ecclesiam cum aliquot annis optimè rexisset, & cum domibus Episcopalibus renouasset, anno 1620. in Domino quieuit.

Octauus D. Thomas à Liburno Canapitius eiusdem monasterij Abbas, postea Fossani Episcopus. obijt anno superiori 1622.

Nonus D. Petrus Franciscus Malettus nobilis Vercellensis eiusdem monasterij Abbas, deinde Visitator, & Rector Generalis congregationis, tandem Episcopus Nicensis in Prouincia, de quo plura non scribo, quoniam adhuc viuit.

XI. MOnasterio S. Andreæ plura priuilegia indulserunt Romani Pontifices, Gregorius IX. vnum, Vrbanus IV. vnum, Nicolaus IV. vnum, Ioannes XXII. vnum, Iulius II. vnum. quibus monasterium cum omnibus illius bonis, & iuribus cum Hospitali connexum sub immediata protectione Sedis Apostolicæ recipiunt, & alia concedunt, quæ in priuilegio Gregorij IX. videri possunt. Sed & Fridericus II. anno 1226. insigne priuilegium eidẽ concessit, quo illud cum omnibus eius bonis, castris, & villis sub defensione maiestatis Imperialis recepit, & inter alia statuit, vt contra illud non currat præscriptio nisi centenaria, quod priuilegium firmauit Henricus VI. anno 1310. 12. Calend. Februarij, & Matthæus Vicecomes pro Imperatore Gubernator status Mediolani, anno 1316. die penultima Ianuarij. quo priuilegio Hospitale gaudet, quod ex testamento Illustrissimi Cardinalis fundatoris erat subiectum regimini canonicorum S. Andreæ. Verùm Abbas, & canonici regimen illius cum parte bonorum monasterij ciuibus cesserunt.

Monasterium habet sibi subiectam Ecclesiam parochialem S. Lucæ intra Ciuitatem, & Ecclesiam parochialem S. Mariæ terræ Constantianæ cũ duobus Collegijs canonissarum nostræ congregationis, quorum alterum est intra ciuitatem Vercellarum S. Mariæ Virginis Annunciatæ; alterum Taurini S. Crucis nuncupatum.

Cæterùm in Ecclesia S. Andreæ seruatur mucro, quo S. Thomas Martyr fuit excerebratus.

Digitized by Google

Caput vigesimumnonum.

De reformatione quatuor Monasteriorum S. Viti Mantuæ, S. Sepulchri Parmæ, S. Michaëlis discalceatorum apud Pisas, & Sanctæ Catharinæ siue S. Marci Firmani.

I. Eodem anno 1459. Illustrissima Domina Barbara Gonzaga Mantuæ Marchionissa videns monasterium S. Viti in Suburbio, Sancti Georgij Mantuano, quod erat canonicorum regularium ordinis S. Marci, ab obseruantia regulari valdè relaxatum, manebant enim in dicto monasterio duo tantum Canonici sub Priori cum duabus Canonissis eiusdem ordinis, male apud totam Ciuitatem audientes, obnixè Pontificem rogauit, vt dictis Canonicis, & Canoniſſis loco motis, monasterium Canonicis Lateranensibus reformandum committeret, cuius supplicationibus Pontifex inclinatus sequentes literas dedit pro dicti monasterij reformatione.

34. Monaster.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Super gregem Dominicum nobis, licèt meritis insufficientibus, desuper creditum existentes, speculatoris officium in decore sacræ religionis, sub qua dilecti filij canonici, seu fratres congregationis S. Saluatoris ordinis S. Augustini mũdanis abiectis illecebris, deuotum, & sedulum exhibent Domino famulatum, ingenti mentis exultatione reficimur, potissimè quòd ipsi per gradus virtutũ, & bonorum operũ exercitium, necnon præclara sanctitatis merita procedentes, cæteros ad diuinæ maiestatis obsequium trahũt per exemplum, vitam ducendo pijssimam, diuinisq; laudibus, ex quibus Altissimi gloria attollitur, accuratiùs assistendo. vnde dignè ducimus, religionem ipsam cum dignis laudibus exaltare, illamq; vbique dilatare, ac commoditatibus canonicorum eiusdem congregationis, quantum cum Deo possumus, salubriter prouidere, vt canonici ipsi in humilitatis spiritu viuentes pro salute fidelium vniuersorum Altissimum incessanter efflagitent. Cum itaq; prioratus S. Viti de Burgo, S. Georgij Mantuani ordinis S. Marci de Mantua sub regula S. Augustini per assecutionem prioratus S. Marci huiusmodi Mantuani, eiusdem ordinis per dilectũ filium Ludouicum tunc dicti prioratus S. Viti, quem idem Ludouicus tunc obtinebat, autoritate Apostolica factam vacauerit, & vacet ad præsens. Nos volentes dictum prioratum S. Viti, etiamsi aliàs S. Ioannis Baptistæ nuncuparetur, omni regulari obseruantia destitutum reformare, ac de religionis zelo, & vitæ integritate canonicorum regularium dictæ congregationis S. Saluatoris Lateranensis plenissimè informati, prioratum prædictum S. Viti sic vacantem, siue vt præmittitur, seu aliàs quouis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, vel per liberam resignationem dicti Ludouici, vel alterius, de illo in Romana Curia, aut extra eam etiam coram notario publico, & testibus sponte factam, aut per fœl. record. Ioannis Papæ xxij. prædecessoris nostri, quæ incipit: Execrabilis. *vacet, etiamsi dignitas Conuentualis existat, & ad illam consueuerit quis per electionem assumi, eiq; cura immineat animarum, etiamsi tanto tempore vacauerit, quod eius collatio iuxta Lateranensis statuta Concilij ad Sedem Apostolicam legitimè deuoluta, idemq; prioratus specialiter, vel generaliter reseruatus existat, & super eo inter aliquos lis, cuius statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa. Motu proprio, non ad ipsius congregationis, vel alicuius alterius pro ea nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate dictæ congregationi sancti Saluatoris autoritate Apostolica in perpetuum vnimus, annectimus, & incorporamus, ac Priorissalem dignitatem conuentualem dependentiam, & ordinem S. Marci in ipso prioratu penitus, & omnino supprimimus, & extinguimus, ac suppressos, & extinctos fore, in eoq; deinceps perpetuis futuris temporibus ordinem canonicorum regularium ordinis S. Augustini huiusmodi dictæ congregationis vigere debere decernimus, præfatumq; prioratum S. Viti in prioratum dictæ congregationis erigimus, illumq; quouis modo vacet, vel alium, si quis sit, eius vacationis modum, & tam ipsius, quàm etiam dictæ congregationis fructuum, reddituum, & prouentuum verum valorẽ annuum præsentibus pro expressis habentes, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis canonicis congregationis huiusmodi, iuxta eorum ritus, mores, statuta, consuetudines, ac eis cõcessa priuilegia ex nunc in antea tenendum, regendũ, & etiã gubernandum perpetuò concedimus, & donamus. decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super his à quoquã, quauis autoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Ita quod liceat ex nũc canonicis dictæ congregationis ad hoc per eorũ Superiores legitimè deputatos, per se, vel alium, seu alios corporalẽ possessionẽ prioratus S. Viti, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum autoritate propria liberè, & licitè apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus in ipsius, & canonicorum præsentium, & futurorũ huiusmodi vsus, & vtilitatẽ perpetuò conuertere, diœcesani loci, & cuiuslibet alterius licentia super hoc minimè requisita. Et insuper Priori, & canonicis dictæ congregationis in dicto prioratu pro tempore degentibus, eorumq; seruitẽtibus, & personis omnibus, & singulis, quæ aliys dictæ congregationis prioratibus, locis, eorumq; Prælatis, canonicis, & personis per nos, & Sedẽ Apostolicã generaliter concessa sunt, indulgentijs, & gratijs vti valeãt, & gaudeant, eadẽ autoritate harum serie concedimus pariter, & indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris, per quos inter cætera voluimus, quod semper in vnionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest: alioquin vnio non valeret, quodq; tam beneficij vniti, quàm vniendi verus valor exprimeretur, quibus hac vice specialiter, & expresè derogamus, necnon S. Viti, seu S. Ioannis Baptistæ, & aliorum prioratuum, ac*

Digitized by Google

ac Ordinum prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisq; contrarijs quibuscunque, etiamsi de ipsis, eorumq; totis tenoribus præsentibus habenda foret mentio specialis. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ vnionis, annexionis, incorporationis, suppressionis, extinctionis, constitutionis, erectionis, concessionis, donationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Mantuæ anno Incarnationis Dominicæ 1459. Idibus Septembris Pontificatus nostri anno 2.

II. POst quarum tamen literarum expeditionem ipsi canonici Lateranenses non leuem in monasterij possessione obtinenda difficultatem sunt experti, quòd Illustrissimum Dominum Petrum Balbum S. R. Ecclesiæ Cardinalem, & dicti Ordinis sancti Marci Protectorem aduersarium acerrimum offendissent: qui etiam grauiter illis comminatus fuerat, si locum acceptassent. Verùm Domina Barbara Marchionissa in proposito persistens illos introduxit, quibus ipse D. Petrus Cardinalis ad Pontificatum euectus, & Paulus Secundus nuncupatus non solùm nihil molestiæ intulit, verùm potius intimè illos diligens, ad Lateranensem Basilicam, vnde pulsi fuerant, statim reduxit, & multa bona illis præstitit. Domina verò Marchionissa totam Ecclesiam cum monasterio renouauit, quam sæpè visitans diuinis officijs intererat, & multas eleemosynas monasterio largiebatur, in quo Conuentus canonicorum sub regimine Abbatis nunc vsque manet: nam monasterium dignitate Abbatiali per Pium V. fuit decoratum, qui Abbas habet sibi subiectum collegium canonissarum nostræ congregationis, quod dicitur sanctæ Mariæ Virginis Annunciatæ.

III. ANn. 1460. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Raphaël Placentinus. 35. Mo. Visitatores D. Florentius Placentinus, D. Bartholomæus Bergomensis, D. Benedictus Bononiensis, & D. Celsus Veronensis. Hoc autem anno Pius Secundus monasterium sancti Sepulchri Parmæ cum altero monasterio sanctæ Fęliculæ propè dictam ciuitatem eidem vnito Ordinis canonicorum regularium sancti Augustini, quod ad tantam desolationem deuenerat, vt vnus tantum Prior nomine D. Simon de Bardino in eodem moraretur, nostræ congregationi reformandum, & perpetuò tenendum tradidit, per suas literas datas Pennedi Senensis Diœcesis 10. calend. Iulij. quod monasterium postea per nostros à fundamentis in ampliorem formam est renouatum, & à Pio V. Abbatiali titulo donatum, in quo conuentus quindecim canonicorum iugiter manet. Habuit virum insignem D. Philippum Parmensem, quem ex Physico excellentissimo Matthæus Bossus Veronensis ad religionem traxit, vt patet ex eius epistolis 1. 2. 45. 48. & 77. ad eundem Philippum Parmensem datis.

Huic monasterio præter Ecclesiam sanctæ Mariæ de Mortarano, de qua supra cap. 26. dictum fuit, & monasterium sanctæ Fœliculæ ante reformationem eidem vnitum, Sixtus Quartus anno 1474. vniuit alium Prioratum antiquum Ordinis canonicorum regularium sancti Hermanni Parmensis Diœcesis, tunc vacantem per mortem illius vltimi Prioris nomine Ioannis de Arijs. Constat ex literis vnionis eodem anno 3. calend. Octobris emanatis. eidem ampliſſimum priuilegium concessit Adrianus Quartus anno 1158. Pontificatus sui 4. ad exemplar Eugenij Tertij sui prædecessoris, ex quo de illius antiquitate ante annos circiter quingentos constare potest. Eidem alia multa priuilegia indulserunt Duces Mediolani, & Reges Francorum, quæ concordant cum priuilegijs monasterij Casoretani, & sancti Augustini Placentiæ. ideo omittuntur.

IV. ANno 1461. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Cyprianus Bononiensis, D. Paulus Cremonensis, D. Archangelus Vicentinus, & D. Paulus Alexandrinus, qui fuerat Ducis Mediolani Consiliarius.

Anno 1462. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R.P.D. Aurelius Placentinus. Visitatores D. Martinus Bergomensis, D. Iacobus Antonius Placentinus, D. Thadæus Venetus, & D. Iacobus Mediolanensis.

Anno 1463. Generale Capitulum ibidem. Rector Generalis R.P.D. Celsus Veronensis. Visitatores D. Clemens Papiensis, D. Ioannes Baptista Lucensis, D. Iulianus Cremonensis, & D. Philippus à Camerino. Hoc anno Pius Secundus intercedentibus MM. Dominis Cosmo, & Petro Mediceis, Abbatiam sancti Michaëlis Discalceatorum apud Pisas, cedēte R.P.D. Ioanne de Alcis Abbate, nostræ congregationi tribuit. quam prædicti Magnifici Domini de Medicis multa vi pecuniarum totam à fundamentis refecerunt, quibus Deus vicem rependere dignetur. Datæ sunt literæ vnionis eodem anno 16. calend. Aprilis Pontificatus sui anno 6. 36. Mo. 45.

Eodem anno ciues Firmani monasterium sanctæ Catharinæ, in quo tantum quatuor moniales cum vna Abbatissa morabantur, quæ erant Ordinis D. Benedicti, & non benè apud Ciuitatem audiebant, à Summo Pontifice nostris Lateranensibus tradi, cum alio monasterio sancti Marci nostri Ordinis, in quo propter incursus latronum, & strages bellorum paulò antè canonici defecerant, supplices obtinuerunt, acceptis literis Apostolicis ab eodem Pio Secundo, 3. calend. Iulij emanatis, in quibus Pontifex extincto in dicto monasterio titulo Abbatiali cum Ordine sancti Benedicti, facultatem concedit erigendi in illo Conuentum canonicorum regularium Ordinis sancti Augustini, & nostræ congregationis, sub inuocatione sancti Marci, sub regimine vnius Prioris. Cui sic erecto vniuit antiquum monasterium sancti Marci de Riuocellis, cum omnibus illius bonis, & iuribus, ita quod per cessum, vel decessum Prioris, qui vnus supererat ex canonicis dicti monasterij, liceret canonicis sanctæ Catharinæ, 37. Mo. Monaster.

næ, siue sancti Marci corporalem illius possessionem, nullo alio requisito, per seipsos apprehendere. Quarum literarum vigore monialibus cum Abbatissa aliò translatis, monasterium nostris Lateranensibus fuit traditum, & reparatum, in quo numerus duodecim saltem canonicorum sub regimine Prioris degere consueuit, qui Prior, & Conuentus priuilegijs Priori s. Marci de Riuocellis indultis gaudent. inter quæ illud est amplissimum, & meritò notandum, quod Alexander Tertius sub hac forma verborum eidem concedit.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Priori monasterij sancti Marci de Riuocello, eiusq; fratribus tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidium, ne fortè cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis infringat. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & monasterium sancti Marci de Riuocello Firmanæ Diœcesis Abbatem proprium non habentem, sed per Priorem solitum gubernari, in quo diuino estis obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & Beati Augustini regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur, Præterea volumus (ad quod vestræ meritis Religionis inducimur, nam vos relictis omnibus huius labentis seculi pompis, & vanitatibus, sicut apertè cognouimus, diuinis operibus, & obsequijs dediti deuotum Deo impenditis famulatum, vnde cuncta ad vestræ petitionis instantiam committimus, & concedimus, & habere permittimus in perpetuum) Tibi, tuisq; successoribus, vt in vestro monasterio Pontificali officio administrare possitis. Præterea quascunq; possessiones, quæcunq; bona idem monasterium in præsentiarum iustè, ac canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus & illibata permaneãt. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. locum ipsum, in quo præfatũ monasterium sitũ est, cum omnibus pertinentijs suis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagijs, & pascuis, in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in vijs, & semitis, & omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus suis. Sanè noualium vestrorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, siue de vestrorum animalium nutrimentis nullus à vobis decimas præsumat accipere. Clericos, vel laicos liberos, & absolutos à seculo fugientes ad conuersionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere facultatem liberam habeatis. Probibemus insuper, vt nulli fratrum vestrorum post factam in monasterio vestro professionem fas sit sine Prioris sui licentia de eodem loco, nisi arctioris religionis obtentu, discedere; discedentem verò absque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce diuina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altariũ, seu Basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promouendi, à Diœcesano suscipietis Episcopo, si quidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine prauitate aliqua exhibere: sin autem à Priore vestro suscipietis. Prohibemus insuper, vt infra fines Parochiæ vestræ nullus sine assensu Diœcesani Episcopi, & vestro capellam, seu Oratorium de nouo construere audeat. saluis priuilegijs Pontificum Romanorum. Adhæc nouas, & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, & Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, alijsq; hominibus Ecclesiasticis, secularibusue personis à vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus vt eorum electioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publici vsurarij, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas præterea, & possessiones ad ius Ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi, & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, reuocandi, libera sit vobis de nostra autoritate facultas. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel vestrum maior pars consilij sanioris secundum Deum, & Beati Augustini regulam prouiderint eligendum. Paci quoque, & trãquillitati vestræ paterna imposterum solicitudine prouidere volentes, autoritate Apostolica probibemus, vt infra clausuras locorum, seu grangiarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem effundere, hominem temerè capere, vel interficere, seu violentiã audeat exercere. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatũ monasteriũ temerè perturbare, aut possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura, salua Sedis Apostolicæ autoritate, & Diœcesani Episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiouè commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamq; se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat vltioni. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi:

Digitized by Google

Christi: quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Datum *apud Vrbem Veterem per manum Magistri Michaëlis de Tolosa S. R.* Ecclesiæ *Vicecancellarij 3. nonas Iulij indict. 15. Incarnationis Dominicæ ann. 1256. Pontificatus verò Domini Alexandri Papæ IV. anno 2.*

Ego *Simon sancti Martini presbyter Cardinalis subscripsi.*

Ego *Andreasius sanctæ* Praxedis *presbyter Cardinalis subscripsi.*

Et Ego *Gulielmus sancti Marci presbyter Cardinalis subscripsi.*

Et Ego Frater Guido sancti Laurentij *in* Lucina *presbyter Cardinalis subscripsi.*

Ego Iacobus s. *Nicolai in carcere Tuliano* Diaconus *Cardinalis subscripsi.*

Ego Riccardus *sancti Angeli* Diaconus *Cardinalis subscripsi.*

Ego Octauianus sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Iacobus sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego *Alexander Catholicæ Ecclesiæ* Episcopus *subscripsi.*

Ego Stephanus Prænestinus Episcopus.

Ego Guido Sabinensis Episcopus.

Præter quod priuilegium sciendum est, monasterium sancti Marci de Riuocellis fuisse olim præcipuum, habuisseq; sibi vnitum Xenodochium Leprosorum, & vtrunque priuilegijs amplissimis per Romanos Pontifices munitum, videlicet per Eugenium Tertium, Anastasium Quartum, Alexandrum Tertium, Vrbanum Tertium, Honorium Tertium Ioannem Vigesimumsecundum, & Vrbanum Sextum, in quibus distincta mentio habetur tam Prioris, & Conuentus canonicorum, quàm Magistri, & Hospitalis Leprosorum, & vtrunque vocatur Ordinis sancti Augustini, quæ longum nimis foret omnia distinctè recensere.

V. DEbetur huic Collegio Venerandus ille, sanctissimusque canonicus, & verbi Dei præco feruidissimus, D. Seraphinus Firmanus, qui sancta prædicatione suum seculum illustrauit, & multos Deo est lucratus, cuius verba erant quasi ignis ardens, & quasi malleus conterens petras, cuius potissimum consilio, & suasione duæ clericorum regularium congregationes fuerunt institutæ, Altera sancti Pauli Decollati, à loco primariæ illius institutionis Ecclesia sancti Barnabæ Mediolani olim canonicorum regularium, Barnabitarum vulgo nuncupata: Altera Sacerdotum Boni Iesu, quæ in Ciuitate Rauennæ initium sumpsit. Claruit circa annum Domini 1530. qui post varios labores pro Dei gloria, & salute animarum exantlatos, varioſq; libellos igne diuini amoris plenos ad spiritualem ædificationem vtilissimos editos, Bononiæ in æde sancti Ioannis in monte in pace obdormiuit, ante organum tumulatus, propè sepulchrum D. Petri Lucensis, qui ambo non sine fama sanctitatis ex præsenti luce ad perpetuam, & inamissibilem migrauerunt.

Prodijt ex eodem monasterio paucis abhinc annis D. Ioannes Maria Collucius, cuius ingenium viuidum, & acutum, & ad omnia promptissimum cunctis erat non solum admirationi, verùm etiam horrori: vix enim annos pueritiæ prætergressus, Logicam, Philosophiam, & Sacram Theologiam ita probè fuerat affecutus, vt in arguendo, & respondendo Philosophos, & Theologos in scientijs consummatos fatigauerit in publicis disputationibus, quas in præcipuis ciuitatibus habuit. verùm Parcę nobis illum inuiderunt: nam in Poloniam à quodam nostri Ordinis Prælato clam abductus, deinde in Italiam reuocatus, cum Mediolano Patauium proficiscitur, extra Vicentiam cum equo in profluentem delapsus, anno 1612. aquis est præfocatus.

Caput trigesimum.

De alijs quatuor monasterijs sancti Marini Arimini, sanctæ Mariæ Gratiarum Regij Lepidi, sanctæ Mariæ de Gloria Anagniæ, & sanctæ Mariæ de Balnearia in Calabria nostræ Congregationi per Sedem Apostolicam vnitis.

ANno 1464. quo Generalia nostræ Cõgregationis comitia sunt habita Rauennæ, ac in illis electi Rector Generalis R.P.D. Raphaël Placentinus, Visitatores D. Orosius Mediolanensis, D. Florentius Placentinus, D. Gaspar Bononiensis, & & D. Ambrosius Mediolanensis, Pius Secũdus Anconam ad classem maritimam cum Duce Venetorum contra Turcas instaurandam profectus, ibidem obijt die 16. Augusti. post cuius obitum Cardinales Romam reuersi Petrum Balbum Venetum Cardinalem pari consensu Pontificem elegerunt, qui Paulus Secundus est nuncupatus. Hic memor cuiusdam appellationis tempore sui Cardinalatus per nostros interpositæ, ac etiam ob alias causas, & rationes, initio statim sui Pontificatus canonicos regulares Ecclesiæ Lateranensi restituit, mandans Rectori Generali, Priorem cum triginta canonicis Romam mittere, qui congregatis Patribus, & fratribus omnes Romam adduxit, qui benignè à Pontifice susceptis processione instructa sociantibus nonnullis curialibus, cum magna multitudine populi Romani ad prædictam Ecclesiam redierunt; remanentibus nihilominus ibidem canonicis secularibus cum suis præbendis, quos Pontifex ad inuidiam decli- I.

Digitized by Google

declinandam, & beneuolentiam nostris conciliandam ad sancti Syluestri Ecclesiam transtulit, donec ipsis cedentibus, vel decedentibus præbendæ, ac beneficia ad monasterium canonicorum regulariũ redirent: quam ob causam nonnullis ex dictis canonicis secularibus,& beneficiatis de præbendis,& beneficijs amplioribus in alijs Ecclesijs prouidit. Mandans nihilominus, ne canonicos regulares in Ecclesiæ regimine impedirent: quanquam istud eius consilium non ad votum succederet, quin immo maioris discordiæ inter canonicos regulares,& seculares fomitẽ ministraret,dum seculares munera regulariũ sibi vsurpare multoties cõtenderent,vnde lites,& discordiæ frequentes, quæ adeo creuerunt, vt Paulo Secundo repentino interitu ex hac vita sublato,quidam canonicus secularis facta manu valida rusticorum ipsos canonicos regulares nihil tale suspicantes violenter aggressus loco eiecerit,& omnia monasterij bona satellitibus suis in prædam dederit. quod factum Onuphrius lib. de Septem Vrbis Ecclesijs in Lateranensi pag. mihi 138. longius prosequitur, ad quem remitto.

II. HOc autem anno agente illustri, ac strenuo viro, D. Sigismundo de Malatestis filio Pan-
38. Mo-naster. dulphi, Ariminensium Domino, Paulus Secundus monasterium sancti Marini intra ciuitatem, quod erat olim monialium Ordinis sanctæ Claræ, monialibus iam antea ad alia monasteria translatis, nostris canonicis in cœnobio semidiruto sancti Lazari commorantibus tradidit, cum omnibus illius bonis,& iuribus,& nostræ congregationi vniuit,reseruata monialibus pro illarum victu super monasterij bonis annua pensione, illarum vita durante. Concesserant illud antea dictis canonicis in monasterio sancti Lazari degentibus Summi Pontifices Eugenius Quartus anno 1443. & Nicolaus Quintus anno 1453.vt patet ex illorum bullis plumbeis, quæ sunt Romæ in Archiuo nostro Pacis,instantibus præsertim eodem D.Sigismundo de Malatestis, & ciuibus Ariminensibus, quòd non solùm monialibus fuisset destitutum, quæ ad tres,vel quatuor redactę ad aliud eiusdem Ordinis cœnobium transierant, verùm etiam armigerorum domicilium effectum, adeo in fabricis fuisset labefactatum, vt nisi aliquibus Religiosis reparandum concederetur, timendũ esset, ne totum à fundamentis rueret. Verùm conceſſiones prædictæ vsque ad tempora Pauli Secundi suum effectum non fuerant sortitæ, qui ad preces prædicti Sigismundi, ac etiam nostrorum canonicorum tandem illud nobis tradidit, confectis nouis bullis plumbeis sexto nonas Octobris 1464. totam rei seriem continentibus. Quibus obtentis, monasterium, quod rudis, indigestæq; murorum vndiq; ruinam minitantium molis, potiusquàm cœnobij speciem præ se ferre videbatur, tam eleganter in fabricis fuit renouatum, additis peristilijs,triclinijs, & dormitorijs, vt inter præcipua collegia nostræ congregationis haberi possit, vbi collegium octodecim canonicorum ad minus manet, & nunc est domùs Nouitiorũ. Ecclesiam D.Ascanius de Martinengis loci Prior, qui postea fuit Rector Generalis elegantissimis picturis ornauit.

Monstratur in angulo claustri puteus, siue fons ad sancti Marini preces miraculo exortus. Prior s.Marini collegium canonissarum s. Sebastiani nostræ congregationis sibi subiectum habet.

ANno 1465. Generale Capitulum Rauennæ. III.
Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Tarusinus. Visitatores D. Timotheus Veronensis, D. Augustinus Papiensis, D. Archangelus Vicentinus, & D. Paulus Alexandrinus. Hoc anno Pontifex indulsit, vt nostri in Capitulo Generali vnum ex canonicis eligere possent, qui acta dicti Capituli describeret, cuius scriptis fides in iudicio adhiberetur, ac si notarius publicus existeret. Emanauit priuilegium anno 1465. die 15. calendas Februarij.

Anno 1466. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R.P.D.Paulus Alexandrinus. Visitatores D.Franciscus Taruisinus,D. Seuerinus Mediolanensis, D. Iacobus Mediolanensis, & D. Iacobus Antonius Placentinus.

Anno 1467. Generale Capitulum Rauennæ.Rector Generalis R.P.D.Celsus Veronensis. Visitato-39. Mo-
res D.Bartholomæus Bergomensis, D.Ioannes Ba-nast.
ptista Lucẽsis,D.Philippus à Camerino,& D.Iulianus Cremonẽsis. Hoc anno Reuerẽdiss.P.D.Philippus de Zobolis Regiensis, Abbas s. Prosperi Regij Lepidi, & Episcopus Comaclensis Ecclesiam in Ciuitate Regij cum monasterio, & omnibus officinis, & calicibus, libris, vestibus, & alijs necessarijs sub titulo, & inuocatione Beatæ Mariæ Virginis Gratiarum ædificauit. Qui attendens vitam laudabilem canonicorum Congregationis Lateranensis, dictam Ecclesiam,& monasterium in collegium, & conuentum canonicorum eiusdem congregationis erigi, & de bonis monasterij sancti Prosperi tot eidem possessiones applicari, quot ad ducentorum florenorum auri redditus præstandos sufficerent, Pontificem rogauit. Cuius ac etiam Ducis Ferrariæ, nec non ipsius Ciuitatis precibus sibi pro eadẽ causa porrectis Pontifex per annum annuere nullatenus voluit: Verùm sequenti anno cum D. Celsus Veronensis Rector Generalis quadam vice Pontificem alloqueretur, præter spem assensum Pontificium obtinuit, acceptis sequentibus literis, Episcopo Anconitano, & Vicario Episcopi Bononiensis directis, videlicet.

Paulus Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Antonio Episcopo Anconitano, in Ciuitate nostra Bononiensi residente, & dilecto filio Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Bononiensis in spiritualibus generali, salutem, & Apostolicam benedictionem. Sacrosanctæ Ecclesiæ, quam Dei filius Iesus Christus autor ipse pietatis pia,ac salubria fidelium vota, quibus per cœnobiorũ, aliorumq; piorum locorum fundationem regularis obseruantia propagatur, diuinique cultus speratur augmentum, py Patris affectione prosequimur, & diuinis fauoribus confouemus,

& vt

Digitized by Google

& vt optatum sortiantur effectum, & à locis opulentioribus adimendo, opem, & operam affectuosius impartimur. Sanè pro parte dilectorum filiorum Philippi de Zobolis Abbatis monasterij sancti Prosperi extra Regium, & Rectoris Generalis, ac vniuersorum canonicorum congregationis sancti Ioannis Lateranensis, sancti Benedicti, & sancti Augustini Ordinum nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd postquam dudum dictus Abbas præfatum monasterium, quod tempore prouisionis de persona sua illi facta collapsum, & in suis redditibus plus diminutum reperit, ad meliorem statum, maiorumq; rerum opulentiam sua industria reduxerat, & redditibus plurimum adauxerat, ita vt illius communes redditus, qui quadringentos prædicto tempore non valebant, ad mille florenos auri de Camera reducti essent, præfatus Abbas pia deuotione ductus, ac diuini cultus augmentum desiderans, in certo fundo dicti monasterij, ac de illius redditibus, & prouentibus vnam Ecclesiam in honorem, & sub inuocatione sanctæ Mariæ de Gratijs, cum claustro, domibus, ædificijs, ac magno horto pro vno monasterio Religiosorum aptis, structura valde pulchra, & sumptuosa à fundamentis de nouo construxit, ac illi sacristiã paramentis, calicibus, libris, aliisq; ornamentis diuino cultui necessarijs decenter ornatam parauit, sub ea spe, vt illud per nos in cœnobium erigeretur, & aliquibus personis Religiosis sub obseruantia regulari Domino militantibus concederetur. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, præfatus Abbas attendens exemplarem vitam, & laudabiles mores canonicorum dictæ congregationis, sub eadem obseruantia degentium, & laudum diuinarum præconia, quæ in ipsorum monasterijs, atque locis Altissimo Deo die, noctuq; cum magna populorum deuotione persoluuntur, summè desideret, Ecclesiam cum claustro, & ædificijs prædictis in monasterio dicti Ordinis sancti Augustini erigi, & canonicis congregationis prædictæ concedi, & in illo sub eadem obseruantia degentes nomen Altissimi iugiter benedicant, & cum monasterium erigendum huiusmodi nullos adhuc redditus habeat, dictumq; monasterium sancti Prosperi benedicente Domino satis affluat copia facultatum pro prædicti erigendi monasterij dote, & Religiosorum in eo degentium sustentatione desideret tot possessiones, & immobilia bona, quorum fructus, redditus, & prouentus ducentos florenos similes valeant, annuatim ab ipso monasterio sancti Prosperi separari, & subtrahi, & eidem de nouo erigendo monasterio perpetuò applicari, pro parte tam Philippi Abbatis, quàm Rectoris, & canonicorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt Ecclesiam cum claustro, & ædificijs supradictis in monasterium dicti Ordinis sancti Augustini per Priorem temporalem iuxta ritus dictæ congregationis regendum erigere, & pro eius dote à prædicto monasterio sancti Prosperi vnam in Villa de Vigozoario ducentarum, & aliam in Villa Domorum nemoris ducentarum triginta, & in eodem loco quandam aliã sexaginta, nec non certa prata in loco, al Castellaro nuncupato, propè cauam vigintiquinque biolcharum mensurarum ad modum illius patriæ, & mediam partem pro indiuiso possessionis de Montengo, quam laborant filij Regi. in dicto loco in Dioecesi Regien. consistentia, & ad dictum monasterium sancti Prosperi legitimè pertinentia, perpetuò diuidere, & segregare, illaq; omnia, quorum fructus, redditus, & prouentus summam, seu valorem annuum ducentorum florenorum huiusmodi secundum communem æstimationem, vt asserunt, non transcendunt, eidem de nouo erigendo monasterio in dotem constituere, monasteriumque erigendum huiusmodi cum claustro, sacristia, magno horto, hortalitijs, viridarijs, & alijs bonis præmissis dictæ congregationi perpetuò concedere, & elargiri, aut aliàs super ijs opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus, & eiusdem congregationis augmentum desideranter appetimus, de præmissis certam notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ, de qua in ijs, & alijs specialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis dilectis filijs conuentu dicti monasterij sancti Prosperi, ac alijs, qui fuerint vocandi, de præmissis omnibus, & singulis, ac eorum circumstantijs vniuersis autoritate nostra vos coniunctim per vos ipsos diligenter informetis: et si per informationem huiusmodi ita esse repereritis, Ecclesiam cum claustro, & reliquis eius ædificiis supradictis in monasterium per vnũ Priorem temporalẽ iuxta ritus, & consuetudines dictæ congregationis regendum, & gubernandum dicta autoritate erigatis, ac in eo præfatum Ordinem sancti Augustini, & regularem obseruantiam instituatis, nec non possessiones, & prata, ac mediam partem alterius possessionis huiusmodi ab eodem monasterio sancti Prosperi, eiusque dominio, proprietate, & possessione dicta autoritate perpetuò diuidatis, separetis, & segregetis: illaq; omnia cum omnibus iuribus, & pertinentijs eorundem præfato de nouo erigendo monasterio in dotem autoritate præfata constituatis, & perpetuò assignetis. Et nihilominus si erectionem, institutionem, constitutionem, & assignationem prædictas vigore præsentium per vos fieri contigerit, vt præfertur, monasterium de nouo erigendum huiusmodi cum Ecclesia, sacristia, paramentis, calicibus, libris, aliisq; ornamentis prædictis, nec non & supellectilibus eidem monasterio erigendo per dictum Abbatem dandis, & assignandis, & cum claustro magno, horto, & hortalitijs, viridarijs, ædificijs, aliisq; officinis ad vsum ipsius monasterij per dictum Philippum Abbatem constructis hactenus, & imposterum construendis, nec non cum possessionibus, pratis, & bonis prædictis, aliisq; iuribus, & pertinentijs suis Rectori, & canonicis congregationis prædictæ, vt aliqui eorum ad hoc successiuè perpetuò deputandi in illo cõtinuè sub eadem regulari obseruantia degant, & cum eorum Priore resideant, & diuinas inibi laudes debitè persoluant, per eos iuxta ritus, mores, & consuetudines dictæ congregationis, ac priuilegia ipsis à Sede Apostolica concessa perpetuò tenendum, & per vnum Priorem temporalem huiusmodi regendum, & gubernandum eadem autoritate concedatis, & elargiamini, eosq; in illius possessiones inducatis &c. Datum Romæ

apud

apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1467. 4. nonas Ianuarij, Pontificatus nostri anno 4. Et ita conuentus canonicorum in dicto monasterio fuit institutus, cui alendo, quòd redditus assignati minimè sufficerent, Sixtus Quartus aliam possessionem ad prædictum sancti Prosperi cœnobiũ spectantem anno 1477. adiunxit, prout patet ex literis Apostolicis 12. calend. Maij confectis, cui deinde ciues Regienses alia plurima bona præstiterunt, præsertim illi de Zobolis, quorum memoria sit in benedictione, qui monasterium, & totam congregationem pluribus beneficijs prosecuti fuerunt. Monasterium Pius Quintus Abbatiali dignitate ornauit. Abbati verò subest collegium canonissarum nostræ congregationis, sancti Petri martyris nuncupatum. Nunc autem monasterium est domus Nouitiorum.

IV. ANno 1468. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Gaspar Bononiensis. Visitatores D. Florentius Placentinus, D. Eusebius Corradus Mediolanensis, D. Matthæus Veronensis, & D. Ambrosius Mediolanensis. Anno 1469. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Benedictus Bononiensis, D. Archangelus Vicentinus, D. Cambius Mediolanensis, & D. Franciscus Mediolanensis. Hoc autem anno instante præfato D. Hieronymo Rectore Generali, Serenissimus Venetorum Dux ad fauorem Visitatorum nostræ congregationis sequentes literas dedit.

Christophorus Mauro Dei gratia Dux Venetiarũ &c. Vniuersis, & singulis Potestatibus Capitaneis, & Rectoribus, & Officialibus nostris præsentibus, & futuris Terrarum, Ciuitatum, Castrorum, & locorum nostrorum vbilibet constitutis, ad quos præsentes deuenerint, fidelibus, dilectis salutem, & dilectionis affectum. Cum Venerabilis Rector Generalis canonicorum regularium congregationis Lateranensis Charitatis, causa visitationis locorum, & monasteriorum sui Ordinis sibi commissorum, ad loca nostra vobis commissa præsentialiter se transferat, vobis omnibus & singulis, ac vestrum cuilibet mandamus, quòd dicto Rectori, siue eius nuncijs circa exercitationem officij sui contra fratres, seu socios dictæ congregationis inobedientes, & delinquentes dare, dariq; facere debeatis auxilium, & fauorem brachij vestri secularis, sicut duxerint requirendum, per modum quòd auxilio secularis regulare, & corrigere valeat dictos inobedientes, ad honorem Dei, & salutem animarum, sicut quemlibet vestrum facturum non dubitamus. Datum in nostro Ducali Palatio die 26. Iunij indictione secunda 1469.

40. & 41 Monast. Anno 1470. Capitulum Generale Rauennæ Rector Generalis R. Pater D. Paulus Alexandrinus. Visitatores D. Seuerinus Mediolanensis, D. Bartholomæus Placentinus, D. Franciscus Taruisinus, & D. Iacobus Mediolanensis. Hoc autem anno Paulus Secundus duo monasteria præcipua, alterum Abbatiale sanctæ Mariæ de Gloria Diœcesis Anagninæ: alterum sanctæ Mariæ de Balnearia, vulgò de la Bagnara, in Calabria Diœcesis Melitensis, Priori, & canonicis Lateranensibus, ad reparandam in eis disciplinam, & institutionem canonicam, vt antea fuerat, concessit, & monasterio Lateranensi vniuit. Huius autem concessionis causa talis extitit. nam prædicta monasteria ex illorũ fundatione erant Ordinis canonicorum regularium & Prioratus de la Bagnara, licèt magnis redditibus, & quatuor oppidis ditatus, erat tamen membrum cœnobij Abbatialis sanctæ Mariæ de Gloria. Contigerat verò vtrumque monasterium per hæc tempora duobus clericis secularibus esse commendatum, nam Abbatiam sanctæ Mariæ de Gloria, D. Petrus dell'Anguillara Protonotarius Apostolicus obtinebat: Prioratum verò della Bagnara clericus quidam, nomine Antonius de Sancta Fide. Lite verò inter vtrumque Commendatarium exorta super dicto Prioratu della Bagnara, vtroque illum sibi de iure vindicandum asserente, causa tandem ad fauorem dicti Protonotarij terminata, & declarato, Prioratum de Balnearia fuisse membrum Abbatiæ sanctæ Mariæ de Gloria, idem D. Petrus dell' Anguillara Protonotarius, & vtriusque monasterij Commendatarius cernens, vtrumq; penitus desolatum, & cultum diuinum in eis penitus extinctum, bonaq; dilapidata, & ab illegitimis detentoribus occupata, vtrumq; liberè, & sponte in manibus Pontificis resignauit, ad effectum, vt ordo canonicus in illis, vt prius fuerat, renouaretur, qui dictam Abbatiam cum Prioratu Priori, & monasterio Lateranensi, & toti congregationi reparandam, & reformandam tradidit, & vt nostri liberam, expeditam, & omnibus impedimentis vacuam possessionem assequerentur, ad Ferdinandum vtriusque Siciliæ Regem literas statim subiungendas dedit, qui Rex Henrico Filio, & in tota Sicilia citra Pharum Proregi scripsit, præcipiens, nostros in corporalem possessionem dicti Prioratus de Balnearia sine vllo impedimento, vel contradictione statim mitti debere.

V. LIbet hic loci Sereniſſimi Regis Ferdinandi literas cum insertis Pauli Secundi rescribere ab authentico in Archiuo Pacis cum sigillis Regijs, licèt corroso, reperto acceptas, illæ huiusmodi sunt.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Ierusalem, & Hungariæ Illustrissimo, & charissimo filio Henrico de Aragonia locum tenenti Generali in Prouincia Calabriæ paternos affectus, nec non Illustribus, spectabilibus, magnificis, nobilibus, & egregijs viris Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Terrarum Dominis, & Dominabus, & signanter Archiepiscopo Regino, vel eius Vicario, & Viceregi dictæ Prouinciæ, Auditori Generali, Iustitiarijs, Capitaneis, Commissarijs, ius dicentibus, vniuersitatibus, & hominibus, & cæteris cuiusuis status, gradus, conditionis, potestatis, dignitatis, & officij existant, maioribus, & minoribus, præsentibus, & futuris,

Digitized by Google

vis, ad quos spectat, seu spectabit, & præsentes deuenerint, Consiliarijs, & fidelibus nostris gratiam, & bonam voluntatem. Nuper nomine venerabilium in Christo Canonicorũ regularium Basilicæ sancti Ioãnis Lateranensis de Vrbe fuit Maiestati nostræ expositum reuerenter, quod superioribus temporibus iam versa sit lis seu differentia inter Reuer. in Christo Petrum Protonotarium de Anguillaria, tunc Commendatarium sanctæ Mariæ de Gloria Ananiensis diœcesis ex vna parte, & venerabilem Antonium Santafe, assertum Comendatarium sanctæ Mariæ de Bagnara diœcesis Melitensis ex altera, vtroque asserente, dictum beneficium della Bagnara ad se spectare, delegataque esset in Vrbe dicta causa à Sede Apostolica, lata fuit prima sententia in fauorem dicti Petri Protonotarij, cuius vigore dicti beneficij fructus, & possessio posita fuerunt in sequestro vestri Archiepiscopi Regini, ex commissione Reuerendissimi Cardinalis Rauennatis in dicta causa Commissarij, super quo sequestro nos literas executorias concessimus. Postea verò ritè, & canonicè latæ fuerunt binæ aliæ sententiæ, quæ in rem transierunt iudicatam in dicta causa, & licitè in fauorem dicti Petri Protonotarij contra dictum Antonium Santafe, qui condemnatus fuit in fructibus, & impensis. Quodque dictus Protonotarius considerans desolationem dictæ Abbatiæ de Gloria, & Prioratus della Bagnara, in quibus penitus est extinctus cultus diuinus, cum dilapidatione, & vsurpatione bonorum suorum temporalium, cupiens ipsam Abbatiam, & Prioratum in melius reformari, illam cum omnibus pertinentijs suis cessit in manibus Sanctissimi Domini nostri: qui cupiens ipsam Abbatiam, & Prioratum reformari tam ad cultum diuinum, quàm ad bonorum ipsorum recuperationem, ex certa scientia de ipsa Abbatia, & Prioratu prouidit, & contulit, & concessit dictis venerabilibus canonicis, vt ex Bullis Apostolicis nobis originaliter productis latiùs patet. Quodque præfatus Sanctissimus Dominus noster cupiens dictam Abbatiam ritè, & canonicè dictæ congrtgationi collatam cum omnibus membris suis ad regimen ipsorum peruenire, & vacuam, & expeditam possessionem tradi, & assignari præfatis canonicis, nobis scripsit per Breue Apostolicum, vt ipsius Prioratus de Bagnara membri, siue grantiæ præfatæ Abbatiæ possessionem tradi faceremus, cum iuribus, & pertinentijs suis, membris, & grantijs ab ipso Prioratu dependentibus, iuxta literarum executoriarum tenorem aliàs concessarum per Serenissimum fœlicis memoriæ Alphonsum Regem Patrem nostrum, nec non iuxta tenorem literarum executoriarum in fauorem præfati Protonotarij autoritate Apostolica concessarum. Cuius quidem Breuis Apostolici tenor talis est, videlicet. Serenissime in Christo fili noster salutem, & Apostolicam benedictionem. Expirante nuper Commenda Abbatiæ sanctæ Mariæ de Gloria, ac Prioratus sanctæ Mariæ de Balnearia Melitensis Diœcesis, qui ipsi Abbatiæ annexus est, per cessionem dilecti filij magistri Petri de Anguillaria notarij nostri, illorum tunc Commendatarij, in manibus nostris sponte facta. Nos cupientes ipsis Abbatiæ, ac Prioratui pro eo, quod nobis incumbit officio, salubriter in Domino prouidere, ac reputantes animo, quatenus Religionis zelus, quantaq; rerum Ecclesiasticarum cura in dilectis filijs canonicis regularibus congregationis Basilicæ sancti Ioannis Lateranensis vigere soleat, motu proprio Abbatiam, Prioratumq; huiusmodi sic vacantes congregationi ipsi cum omnibus membris, iuribus, & pertinentijs ipsorum inuicem vniuimus, & annexuimus, prout in literis Apostolicis desuper confectis latius continetur. vt sub ipsorum cura, atque regimine autore Domino, sicut confidimus, salubria in spiritualibus, & temporalibus suscipiant incrementa, & ad solitam obseruantiam reducantur. Quanquam itaq; persuasum habeamus Serenitatem tuam pro sua solita pietate, atq; ..... habere exhortatione, quia tamen tum pro iustitiæ debito, tum pro ea Charitate, qua dictam Basilicam, Congregationemque prosequimur, plurimum cupimus, vt liberam, expeditamque Abbatiæ, & Prioratus, iuriumque, & pertinentiarum ipsorum canonici prædicti possessionem assequantur, maiestatem tuam in Domino exhortamur, atque requirimus, velis omni fauore tuo, atque præsidio adesse dilecto filio Procuratori dictæ congregationis, qui nunc ea de causa ad ipsam maiestatem accedit, ita ut tuo præsidio, fauoreq; fuffultus quàm facillimè possessionem huiusmodi consequatur, & pacificus manuteneatur in ea iuxta seriem, & tenorem ipsarum literarum Apostolicarum, nec non quarundam literarum executorialium emanatarum in fauorem dicti Magistri Petri tunc Commendatarij, cui claræ memoriæ Alphonsus genitor tuus suas etiam executoriales literas desuper dicitur concessisse, prout ab ipso Procuratore latius intelligere poterit Maiestas tua. erit hoc dignum laude, vtpotè pium, ac iustum, ac nobis gratissimum. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die duodecima Decembris 1470. Pontificatus nostri anno septimo L. Datbus. Charissimo in Christo filio nostro Ferdinando Siciliæ Regi Illustri. Post cuius Breuis exhibitionem & expositionem rerum prædictarum fuit per procuratores dictæ congregationis venerabiles Dominum Iuuenalem de Venetijs, & Dominum Angelum canonicum Squilacensem nobis humiliter supplicatum ..... rebus prædictis, & dispositione tam Bullarum, quàm Breuis prædicti, & iurium dictæ congregationis, vt Abbatia, & Prioratus prædicti in melius reformari possint, iuxta mentem Sedis Apostolicæ, & vt cultus in ipsis restituatur diuinus, & bona temporalia vsurpata diuersimodè recuperentur, & diuino vsui dedicentur, vt iuri, & honestati consentaneum est ..... Apostolica mandata, literas executorias concedere, quibus possint, & valeant possessionem dicti Prioratus de la Bagnara cum omnibus suis membris, & iuribus vacuam, & expeditam obti-

Digitized by Google

nere, & consequi iuxta formam iuris, & dispositionem Bullarum *suarum, & Apostolicarum literarum prædictarum, & iuxta tenorem literarum executoriarum aliàs à præfato Serenissimo* Genitore *nostro concessarum. Nos volentes cum Apostolicis mandatis nos reddere conformes, & iuxta dispositionem iuris, & Apostolicorum mandatorum hæc omnia suum effectum sortiri, vobis filio nostro mentem nostram præsentibus declaramus. Vobis verò cæteris, ad quos spectat, seu spectabit, & præsentes deuenerint, dicimus, committimus, & mandamus, quatenus ipsius Apostolicæ* Bullæ, *& literarum Sanctissimi Domini nostri, & executoriarum tam Apostolicarum, quàm Regalium prædictarum tenoribus diligenter inspectis, cum illis vos conformes reddendo in omnibus, dicti Prioratus de la* Bagnara *possessionem vacuam, & expeditam cum vniuersis membris, & grantijs suis, iuribus, iurisdictionibus, & pertinentijs omnibus tam in spiritualibus, quàm temporalibus, mobilibus, & immobilibus cuicunque præfatæ congregationis legitimo nuntio præsentium ostensori tradatis, & assignetis, tradi, & assignari faciatis, per quos decet, illicitos, & illegitimos quoscunq; detentores, & occupatores, ac contumaces iuxta mandatorum Apostolicorum formam remouendo, & compescendo, iustitia mediante, ac de fructibus, iuribusq; omnibus ad ipsum Prioratum, & membra eius, ac grantias spectantibus, & pertinentibus dictis Procuratoribus legitimè responderi faciendo, ac eisdem Procuratoribus, & Apostolicis Commissarijs, & delegatis adhæc assistendo, & fauendo ope, opere, consilio, auxilio, fauore, & brachio opportunis iuxta dicta Apostolica mandata, & executorias literas, prout opus fuerit, & duxerint requirendum, & pro iustitia, & executione mandatorum Apostolicorum visum fuerit pro honore, & debito nostro de iustitia conuenire, & prout in talibus fieri per nos debet, & fieri consueuit. Nec secus facietis, pro quanto vos fili nobis obedire, vos verò cæteri gratiam nostram charam habetis, iramque, & indignationem, ac pœnam ducatorum mille cupitis non subire. In quorum fidem præsentes nostro pendenti sigillo munitas, & penes præsentantem post opportunam inspectionem singulis vicibus pro tutela remansuras fieri iussimus.* Datum *in Castello nouo Ciuitatis nostræ Neapolis per magnificum vtriusque iuris* Doctorem, *& militem nostrum dilectum Consiliarium Lucam Tozolum Romanum, Locumtenentem spectabilis, & magnifici Honorati de Aragonia Gaietani Fundorum Comitis, Regni huius Logotheta, & Protonotarij Collateralis Consiliarij fidelis nobis plurimum dilecti, die septimo mensis Ianuarij, indictionis quartæ, anno à Natiuitate Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo.* Rex *Ferd. vidit Henricus Confessor, & Episcopus Policastrensis.* Tenuerunt autem canonici regulares dictam Abbatiam de Gloria per aliquot annos, nimirum vsque ad annum milleſimum quadringenteſimum ſeptuageſimum ſeptimum, quo anno præerat illi Dominus Syluester Vercellenſis Procurator Generalis, ſic enim in actis Capituli Generalis illius anni notatum inuenitur. Poſtea ſpontè dimiſſa cum Prioratu Balneariæ vnita fuit Baſilicæ Lateranenſi.

Quantæ verò dignitatis, & antiquitatis eſſet Prioratus Balnearienſis, & conſequenter Abbatia ſanctæ Mariæ de Gloria, cuius erat membrum, conijci poteſt ex literis Innocentij III. ad Capitulum Eccleſiæ Balnearienſis datis, quæ habentur in libro ſecundo epiſtolarum huius Pontificis fol. 361.

Caput trigesimumprimum.

Qualiter Sixtus Quartus Canonicis Regularibus Laterano eiectis nomen, ac titulum, & priuilegia Canonicorum Regularium Lateranenſium confirmauit, & alia nonnulla addidit.

ANno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, quo Generale Capitulum noſtræ congregationis habitum fuit Ferrariæ, & in eo electi Reuer. Pater Dominus Celſius Veronenſis Rector Generalis, & Viſitatores Dominus, Raphaël Placentinus, Dominus Thomas Bononiēſis, Dominus Philippus à Camerino, & Dominus Michaël Papienſis, Paulus Secundus Romanus Pontifex cum ſediſſet in Pontificatu annos ſex, menſes decem, dies viginti ſex, inopinato interitu repente fuit ex præſenti vita ſublatus, vt Platina ſcribit die vigeſima quinta Iulij. Hæc autem repentina Pontificis defectio in cauſa extitit, vt quidam ex canonicis ſecularibus Lateranenſibus facto agmine ruſticorum, & plebeiorum canonicos regulares Laterani cōmorantes, & nihil tale ſuſpicantes aggreſſi, per vim eijcerent, & illorum bona diriperent, vt ſuperiùs dictum fuit. Succeſſit autem in Pontificatu Sixtus Quartus antea Frater Franciſcus de Ruuere S.R. Eccleſiæ presbyter Cardinalis tituli ſancti Petri ad Vincula, vir magni animi, & erga noſtram congregationem liberalis, nam multa illi priuilegia conceſſit. qui ad Pontificatum euectus, cum preces ſupplices à canonicis regularibus accepiſſet, vt cōtra ius, & per vim, ac de facto expoliatis, Eccleſiam Lateranēſem, quæ ab origine per tot ſecula fuerat canonicorum regularium, quam illi bonis omnibus, & ornamentis viduatam, & expoliatā proprijs ſumptibus ſemel, & iterum inſtaurauerant, reddere

I.

Digitized by Google

reddere dignaretur, vel ob timorem Romanorum, à quibus parum abfuit, quin dum ex Palatio Diui Petri Lateranum proficiscitur, lapidibus obrueretur, vt Onuphrius in illius vita testatur, siue ob alias causas, quas diligentiùs tractare non licet, canonicos quidem regulares restituere noluit, seculares verò in illa confirmauit, & cum sæpiùs de eadem reddenda interpellatus, sæpiùs verbis annuisset, nunquam tamen ad effectum perduxit.

II. COntulit tamen eisdem canonicis regularibus post aliquot annos Ecclesiam sanctæ Mariæ Pacis, quam in solo Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Aquarenarijs ædificauerat, cui monasterium addidit Illustrissimus Oliuerius Carafa Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis eorundem canonicorum Protector, ac etiam priuilegia quædam amplissima dictus Pontifex nostræ Lateranensi congregationi concessit, per quorum primum, quod datum fuit apud sanctum Petrum calend. Maij, anni 1472. canonicis nostris Laterano exactis nomen, & titulum, & omnia priuilegia canonicorum & congregationis Lateranensium confirmauit, & denuò concessit, illisq; vti, ac potiri nos voluit, tanquam si actu essemus de gremio Capituli Basilicæ Lateranensis. incipit, *Regimini vniuersalis Ecclesiæ &c.* & infra: *Cum autem propter præmissa à nonnullis posset reuocari in dubium, an per Calist, & etiam literas nostras huiusmodi nomen, & titulus congregationis Lateranensis, per prædictum* Dominum *Eugenium prædecessorem nostrum institutus, sublatus sit, ac prior titulus, & nomen videlicet congregationis Beatæ Mariæ de Frisonaria in suo esse, & primiori statu permaneat, & deinceps canonici Beatæ Mariæ de Frisonaria, non congregationis Lateranensis nuncupari debeant, cessauerintq; propterea, & etiam expirauerint immunitates, gratiæ, priuilegia, & indulta eidem congregationi Lateranensi, tam per Eugenium, quàm per alios prædecessores nostros concessa. Nos qui ad præfatam congregationem Lateranensem, cuius palmites in vinea Domini Sabaoth longè, latèq; diffusi sunt, ac magnam populo Christiano afferunt consolationem, & deuotionem spiritualem, ingentem gerimus in visceribus charitatis affectum, ad omne ambiguitatis tollendum dubium, & vt canonici congregationis Lateranensis huiusmodi in pacis dulcedine, & omnibus semotis molestijs, & turbationibus vota sua Deo gloriosè reddere possint, Motu proprio, non ad ipsius congregationis Lateranensis, vel alicuius illius canonici, vel alterius pro illis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate omnes, & singulos tam Eugenij, quoad institutionem congregationis, quam omnium, & singulorum priuilegiorum, immunitatum in eis contentorum, ac aliorum prædecessorum literas approbantes, & confirmantes, ex certa scientia, autoritate Apostolica decernimus, & declaramus, tam per prædictas Calisti prædecessoris nostri, quàm nostras literas, & inde secuta quæcunque eidem congregationi Lateranensi quoad institutionem, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiusmodi, tam per Eugenium, quàm per alios prædecessores nostros dictæ congregationi Lateranensi, eiusque canonicis, & personis concessa, in nullo præiudicatum, seu derogatum fuisse, aut esse quoquo modo: & pro potioris cautelæ suffragio literas Eugenij huiusmodi in pristinum, & eum statum, videlicet quoad institutionem congregationis, nec non priuilegia, immunitates, gratias, & indulta illi concessa, in quo erant, antequam à Calisto prædecessore, & etiam à nobis literæ huiusmodi emanarent, quomodolibet existebant, autoritate, & scientia similibus reponimus, restituimus, & plenariè reintegramus. Statuentes denuò, & etiam ordinantes, quòd canonici prædicti perpetuis futuris temporibus non Beatæ Mariæ de Frisonaria, sed Lateranenses vbique ab omnibus vocentur, intitulentur, ac etiam nuncupentur. Calisti prædecessoris, atque nostris literis in suo pleno, & firmo robore permansuris. Non obstantibus præmissis Calisti prædecessoris nostri præfati, ac nostris literis, quibus illas etiamsi de eis, earumq; totis tenoribus de verbo ad verbum habenda esset mentio specialis, & in eis contineatur expressè, quòd per huiusmodi generales clausulas eis non intelligeretur derogatum, præsentibus pro expressis habentes, quoad præmissa specialiter, & expressè motu, & scientia similibus derogamus, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunque non obstantibus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, constitutionis, declarationis, repositionis, restitutionis, reintegrationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, calendis Maij, Pontificatus nostri anno primo.*

Secundum datum est apud sanctum Petrum die trigesimo Martij anno millesimo quadringentesimo octuagesimo, per quod titulos Abbatiales quorundam monasteriorum per nostros in ipsorum reformatione sublatos restituit, & à nostris restitui mandauit.

III. TErtium, quod vocatur Mare magnum, datum apud s. Petrum decimo calendas Septembris anno humanæ salutis millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo, quod habetur in Bullario nuper edito Constitutione decima, inter Constitutiones istius Pontificis. quod hic sequitur.

Digitized by Google

Diploma S.D.N. Sixti Diuina prouidentia Papæ Quarti, quo Canonicis Regularibus Congregationis Saluatoris Lateranensis, etiam ipsa Basilica exactis, Titulum confirmat, & omnia prædecessorum priuilegia.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei, *ad perpetuã rei memoriam. Dum ad vniuersos regulares ordines, & loca iugo sanctimoniæ dedita, personasque voto religionis adstrictas pro iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio, crebris vigilijs, & indefessis studijs attendimus, ad illum præcipuè canonicorum regularium congregationis Lateranen. Ordinis sancti Augustini, eò libentiùs nostræ mentis oculos conuertimus, quò ordo ipse in nascentis Ecclesiæ sancta institutione, ac primorum Christianæ Religionis clericorum norma, traditionibusq; fundatus, & sacris institutis, ac diuinis regulis, eloquijsq; præmunitus exstitit, ab eiusque primæua fundatione varijs virtutum meritis semper resplenduit; quamobrem nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri innumeris Religionem ipsam priuilegijs, digniſq; honorum titulis non immeritò decorarunt. vnde nos eorum ductos exemplo, decet, vt congregationem ipsam Lateranensem in agro Dominico multiplices, & vberes sanctæ conuersationis fructus in dies afferentem, nostris etiam specialibus gratiarum muneribus muniamus, et ijs, quæ pro ipsius Ordinis, et congregationis laude, ac personarum vota sua sub suaui iugo inibi exoluentium pace, et quiete processerunt, ne in contentionis scrupulum labantur, sed firma pariter, et illibata persistant, nostri adijciamus muniminis firmitatem.*

§. 1. Enarrat qualiter varia Canonicorum loca, in vnam Saluatoris Congregationem olim redacta.

DVdum siquidem fælicis recordationis Martinus Papa Quintus prædecessor noster, dilectos filios tunc singulorum Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & Ecclesiarum Ordinis Sancti Augustini Priores, Præpositos, Rectores, Canonicos, & Conuentus de Congregatione Saluatoris Lateranensis tunc de Frisonaria vulgariter nuncupatos, vt Deo quietiùs famulari valerent, gratiosis fauoribus prosequi volens, ad honorem Omnipotentis Dei, eiusque Virginis Gloriosæ, ac Beati Augustini Confessoris, pro Religionis incremento, quæ ex tunc in antea Priores, Præpositi, Rectores, Canonici, & Conuentus præfati pro eorum perpetua soliditate, ac conuersatione, quanquam diuersorum locorum, ac monasteriorum professi existunt, nihilominus vnum corpus, vnaque Congregatio simul, & inuicem connexa censerentur, ac sub vna, et eadem lege, atque obseruantiæ regularis vnitate, morumque conformitate, et eisdem consuetudinibus, priuilegijs, ordinationibus, Statutis subesſent. ac pro Religionis, et Congregationis huiusmodi conseruatione, augmento, et fælici in Domino obseruantiæ vera, sanctitatisque successu, pro celebrandis eorum Capitulis, eligendis Rectoribus locorum ipsorum, ac quampluribus alijs monasteriorum, et locorum prædictorum regimen, et gubernationem in spiritualibus concernentibus, acceptandisque, et recipiendis iusto titulo locis, et monasterijs tam factis, quàm de nouo construendis à quocunque prælato Catholico, et Ecclesiastica persona, nec non Rege, Principe, Duce, vel Barone, Dominio, vel Communitate, et quolibet alio Christifidele, plura salubria statuit, et ordinauit: ac voluit quod tam statuta, & ordinationes prædictæ, quàm cætera dicta priuilegia, concessiones, immunitates, & gratiæ, singulis antedictis monasterijs, ac locis ipsius religionis & congregationis, per Romanos Pontifices prædecessores nostros, seu pro Romanis Pontificibus se gerentes, Reges, Duces, Barones, Principes, Dominia, & Communitates concessa, quæ omnia haberi voluit pro expressis, & in posterum concedenda in omnibus & per omnia, ad vniuersa & singula loca, monasteria, Prioratus, Præposituras, & Domos, eorumq; personas, quæ tunc, procedente tempore ad huiusmodi religionem, & congregationem, ac eosdem canonicos reducta, & vnita essent, seu reduci, & vniri contingeret, cum illius & illorum suppositis vel vnitis, aut per eosdem canonicè acquisitis, & iusto titulo acquirendis, vt præfertur extendi debere.

§. 2. Recensèt quod Eugenius Patriarchalem Saluatoris Basilicam eis restituerit.

ET deinde piæ memoriæ Eugenius Papa Quartus etiam prædecessor noster sacrosanctam, & venerandam Basilicam Lateranensem ad primam institutionem, primæuumq; eius statum, videlicet canonicorum regularium, ex certis tunc expressis causis, post deliberationem prouidam, quam cum Fratribus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus habuit diligentem, pro Ecclesia Dei, & Catholicæ Fidei, Christianæque Religionis honore, ac Saluatoris nostri gloria, publicaque vtilitate, & ipsius Basilicæ Lateranensis statu, veneratione, commodo, & honore reducens, ac reponens, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & Beati Augustini regulam ibi noscebatur institutus, perpetuis futuris temporibus in dicta Ecclesia vigeret, & inuiolabiliter obseruaretur, ordinem, & congregationem huiusmodi in præfata Ecclesia instituit, & erexit, ac deputauit, dictamque Lateranensem Basilicam cum omnibus suis spiritualibus, & temporalibus bonis, membris, iuribus, iurisdictionibus, priuilegijs, & exemptionibus in perpetuum eidem Congregationi concessit, & commisit, eorumq; curæ, & administrationi tribuit, & donauit.

Nomenq;

Digitized by Google

§. 3. Nomenq; Congregationis Lateranensis concessit.

ATque decreuit, & statuit, vt omnes deinceps dictæ congregationis conuentus, & loca, ab huiusmodi sanctæ Basilicæ Lateranen. titulo, & totius congregationis capite nomẽ acciperent; & Saluatoris congregatio appellaretur, ac singulos dictæ congregationis canonicos, vbiq; Domino seruientes, huius Basilicæ clericos, & ministros, & religiosos, ac de ipsius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs censeri decreuit.

§. 4. Nicolaus Quintus idem approbauit, & declarauit.

ET successiuè sanctæ mem. Nicolaus Papa V similiter prædecessor noster, tam Martini, quàm Eugenij literas prædictas, nec non omnia, & singula in eis contenta, ac quæcunque secuta inde approbans, & confirmans; eaq; pleno firmitatis robore subsistere, nec non perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari debere decernens, per quasdam etiam suas concessit, & indulsit, omnibus & singulis ecclesijs, monasterijs, prioratibus, locis, & personis vbicunque consistentibus, & constituendis, præsentibus & futuris congregationis canonicorum huiusmodi, vt illis omnibus in eorundem Martini, & Eugenij prædecessorum literis contentis, ac alijs exemptionibus, priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, gratijs, & indultis, bonisq; & iuribus spiritualibus, & temporalibus concessis, & cõcedendis, quibus præfata Ecclesia nostra Lateranen. & ab ea dependentia vtũtur, & gaudent, seu vti, & gaudere consueuerunt, aut poterunt quomodolibet in futurum, Ecclesiæ, Monasteria, Prioratus, Loca, & personæ huiusmodi in omnibus & per omnia, pariformiter, & absque vlla differentia, perpetuò vti, & gaudere, liberè & licitè possint.

§. 5. Calistus III. regimen dictæ Basilicæ canonicis secularibus dedit.

POstea verò eodem Nicolao prædecessore rebus humanis exempto, cum canonici dictæ congregationis, à præfata Ecclesia per nonnullos ciues Romanos fuissent erecti, piæ memorię Calistus Papa Tertius similiter prædecessor noster, etiam per alias suas literas statuit, & ordinauit, quòd canonici congregationis, huiusmodi à cura, & gubernatione Ecclesiæ eiusdem desisterent, & illam in posterum per canonicos seculares regi, & gubernari debere.

§. 6. Paulus Secundus iterum dictam Basilicam Congregationi restituit.

ET licet postmodum recolendæ memoriæ Paulus Papa II. etiam prædecessor noster, canonicos regulares, ac congregationem huiusmodi, ad regimen, & gubernationem prædictæ Ecclesiæ restituisset: nihilominus eo quoque de medio sublato, canonici eiusdẽ congregationis denuò ab eadem Ecclesia fuerunt amoti.

§. 7. Hic Pontifex secularibus canonicis iteratò dedit.

ATque ex ordinatione, & mandato nostris decretum, & statutum fuit, quòd eadem Ecclesia per dictos canonicos seculares de cætero regeretur, & gubernaretur.

§. 8. Nomen, & Titulum Congregationis Lateranen. confirmauit in alia Bulla, & modò iterum confirmat.

ET demum ne in dubium reuocari possit, an ex Calisti, & nostris literis huiusmodi, Nomen, & Titulus, seu intitulatio congregationis Lateranen. suppressa, & sublata essent, ac immunitates, gratiæ, priuilegia, & indulta, eidem congregationi Lateranen. tã per ipsum Eugenium, quàm per alios Romanos Pontifices prædictos concessa, censerentur reuocata, per nonnullas etiam alias literas nostras, omnes & singulas tam Eugenij quoad nomen, & intitulationem congregationis, quàm omnium, & singulorum priuilegiorum, & immunitatum, aliorum prædecessorum literas approbantes, & confirmantes, decreuimus & declarauimus, tam per prædictas eiusdem prædecessoris Calisti, quam nostras priores literas, & inde secuta quæcunque præfatæ congregationi Lateranen. quoad nomen, & intitulationem prædictam, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiusmodi, tam per Eugenium, quàm per alios prædecessores prædictos, eidem congregationi, eiusque canonicis, & personis concessa, in nullo præiudicatum, aut derogatum fuisse, aut esse quoquomodo: & pro potioris cautelæ suffragio, literas Eugenij prædicti prædecessoris, in pristinum, & eum statum, videlicet quoad nomen, & intitulationem congregationis, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta illi concessa, in quo erant, antequam à Calisto prædecessore præfato, & etiam à nobis literæ huiusmodi emanassent, & quomodolibet existebant: reposuimus, restituimus, & plenariè reintegrauimus, prout in singulis prædecessorum, & nostris literis prædictis respectiuè, quarum tenores præsentibus haberi voluimus pro expressis, & haberi volumus, prout inferius continetur.

§. 9. Denuò priuilegia omnia Pontificum, Principumq: confirmat.

NOs qui congregationi huiusmodi, illiusque monasterijs, ecclesijs, locis, & personis propter eorum laudabilem, & religiosam vitam, ac multiplices & vberes fructus, quos in vinea Domini (altissimo ministrante) dicti afferunt, singulari deuotione afficimur: ipsos, & eorum monasteria, ecclesias, atque loca etiam maioribus gratijs prosequi volentes; motu proprio, & non ad eorundem canonicorum, vel alicuius pro eis, nobis super hæc oblatæ petitionis instãtiam, sed de nostra mera liberalitate, & certa scientia, ac de nostræ plenitudine potestatis, quæcunque priuilegia, gratias, immunitates, libertates, & exemptiones, tam per prædictos, quàm per alios Summos Pontifices prædecessores nostros, Romanosque Imperatores, Reges, Principes, & alios Christifideles, eidem congregationi eiusque membris, locis, Ecclesijs, monasterijs, & personis quomodolibet concessa, ac omnia, & singula in eis contenta, & quæcunque inde secuta, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac plenum robur, et omnimodam firmitatem, perpetuis futuris temporibus obtinere, & inuiolabiliter obseruari debere volumus, atque decernimus.

Digitized by Google

§. 10. Exemptionem à quoruncunq; iurisdictione, & subsidij, & exactionum præstatione concedit.

ATtendentes autem quantæ veneration is, & sanctimoniæ semper fuerit congregatio huiusmodi in Ecclesia Dei, *& quantum plantatio sacra, norma Religionis Christianæ floruerit, ac propterea decẽs, quinimmo debitum reputantes, vt spiritalibus prærogatiuis gaudere, ac sub nostra, & eiusdem Sedis protectione militare, præcipuisque honoribus, & gratijs extolli, & decorari debeat, Congregationem ipsam, illiusq; monasteria,* Ecclesias, *& loca quælibet, ac illorum canonicos, seu personas præsentes, & futuras, (vagabundis, & fugitiuis exceptis, aut aliter extra ordinem, seu congregationem ipsam, absque superiorum licentia cõmorantibus, quibus nolumus hæc aliqualiter suffragari) à quorumcunque prædictæ Sedis Legatorum, ac eius Nuntiorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum quorumcunque Iudicum, Ordinariorum, aut Extraordinariorum iurisdictione, potestate, auctoritate, dominio, visitatione, cura, ac caritatiui subsidij subuentione, & exactionum quorumcunque præstatione: nec non synodalibus, & alterius cuiuscunq; congregationis, seu processionum euocationibus, motu, & scientia prædictis, penitus & omninò eximimus, ac totaliter liberamus, eamq; in ius, & proprietatem Beati Petri, ac Sedis eiusdem, & sub eorum spiritali protectione, atque nostra suscipimus.*

§. 11. Sub protectione Sedis Apostolicæ recipit.

ITa quòd de cætero cum monasterijs, membris, Ecclesijs, locis, personis, & iuribus suis quibuscunq; eidem Sedi immediatè subiecta existat, & omnino esse censeatur: quodq; Legati, aut Nuntij præfati, seu locorum diœcesani, aut alij Ordinarij quicunque, vel aliæ quæuis personæ, quantacunque ampla præfulgeãt dignitate, seu præeminentia in congregationem, canonicos, personas, monasteria, Ecclesias, membra, & loca prædicta, vtpotè prorsus exempta, excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, seu alias censuras, siue pœnas specialiter, vel generaliter eorum auctoritate ordinaria promulgare, nec vllam aliam in monasteria, Ecclesias, personas, & loca huiusmodi præeminentiam, superioritatẽ, & iurisdictionem quomodolibet exercere possint, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat. Decernentes ex nunc omnes & singulos processus, ac excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, censuras, & pœnas, quas & quicquid contra congregationem, seu illius canonicos, monasteria, personas, Ecclesias, & loca, haberi, & fieri contigerit, seu etiam promulgari, irritos, & inanes, nulliusq; roboris, & momenti esse, ac pro nullis, & infectis haberi debere, etiam exemptione congregationis, quam tanquam notoriam, & manifestam haberi volumus, non aliter allegata, seu aliter de ea mentione facta.

§. 12. Exẽptionẽ à superioritate aliorũ cõcedit.

PRæterea ne congregationem ipsam, & illius canonicos, per locorum ordinarios quauis occasione, vel causa, & præsertim ratione Parochialium Ecclesiarum, seu aliorum locorum dictæ congregationis pro tempore, quibus cura animarum imminet molestari contingat, & huiusmodi prætextu in congregationem, & canonicos prædictos, aliquam superioritatem, seu dominium habere prætendant: ipsis quoque concedimus, & indulgemus, vt in Parochialibus Ecclesijs huiusmodi, possit congregatio ipsa, seu illius canonici prædicti, per se, aut per presbyteros seculares, vel regulares, sui aut cuiuslibet alterius ordinis, aliàs tamen habiles, & idoneos, ad ipsorum nutum deputandos, & amouibiles, animarum curam prædictorum Parochianorum, Ecclesiarum Parochialium huiusmodi, liberè, & licitè exercere. Quodque ipsi Capellani dũ curam huiusmodi gerent, ea libertate, & exemptione fungantur, & vbique fruantur, ac si ex canonicis congregationis, & Ordinis extiterint.

§. 13. Canonici ordinentur per Episcopos absque alia examinatione.

ET quia eiusdem congregationis canonici, de locis ad loca illius sæpius transferuntur, propter quòd perpetuam in certis & determinatis dictæ congregationis monasterijs, seu Ecclesijs, aut locis non habent mansionem, volumus atque concedimus, vt liceat eidem congregationi, suos canonicos ad omnes, etiam sacros ordines promouendos; idoneos tamen, & iuxta conscientiam Prælatorum illius approbatos, quibuscunq; maluerint catholicis Antistitibus, gratiam & communionem Apostolicæ sedis habentibus præsentare: ipsiq; Antistites præsentatos à suis prælatis canonicos, sine vlla examinatione per eosdem Antistites facienda vel absque alia promissione, aut obligatione promouendorum canonicorum, ad ordines quoscunque etiam sacros promouere possint, ac debeant.

§. 14. Altari portatili Canonici vti possint.

POrrò vt congregatio ipsa circa celebrationem missarum etiam specialibus priuilegijs gaudeat, eidem pariter, & illius canonicis pro tempore concedimus, vt in ipsorum itineratione Altare portatile cum debita reuerentia, & honore habere, super quo tamen in locis congruis & honestis, missas, & alia diuina officia, etiam per vnam horam ante diem, & vsque ad horam nonam in ipsa itinerationc, aut alias ad hoc causa subsistente celebrare, ac sacramenta ecclesiastica ibidem recipere possint.

§. 15. Tempore q; interdicti celebrare valeant.

ET vbi generale, seu in aliquo speciali loco interdictum fuerit in Ecclesijs suis, ac in altari portatili prædictis, & alijs quibuscunque locis honestis, huiusmodi missas, & alia diuina officia celebrare; ita tamen quàm in locis ecclesiastico interdicto suppositis debeant ianuis clausis, & excommunicatis expulsis, atque exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce eadem diuina celebrare, dum tamen ipsi canonici causam non dederint interdicto, nec contingat id eisdem specialiter interdici, neque Ecclesiæ, & loca ipsa fuerint interdicta.

Cum

Digitized by Google

§. 16. Cum excommunicatis à iure conuersari.

ET cum excommunicatis dumtaxat à iure, non tamen pro talibus publicatis conuersari, dummodo in contemptum clauium non fiat.

§. 17. Sacramenta ministrare, & mortuos sepelire.

NEcnon omnibus, & singulis, qui in eorum, & dictæ congregationis existunt obsequijs, ac in ipsorum morantur locis, cuncta ministrare Ecclesiastica sacramenta, & eos cum decedere contigerit, in Ecclesiis suis prædictis liberè, & licitè sepelire possint, ac valeant plenam licentiam concedimus, & facultatem.

§. 18. Exempti sint à solutione omnium præstationum & decimarum.

CAeterùm, vt congregatio ipsa, & illius canonici, maioris immunitatis gratia fruantur, motu, scientia, & tenore similibus, volumus atque decernimus, vt ad præstationem procurationum Legatorũ dictæ Sedis, & Nunciorum ipsius, seu Diœcesanorum locorum, aut exactionum, vel collectionum, vel subsidiorum, vel prouisionum, aut onerum, quorumcunque, nec etiam ad solutionem decimarum, quas Papales appellant, & quas Sedes Apostolica pro Christianæ fidei defensione, aut alijs imminentibus persæpe necessitatibus imponit, minimè teneantur, neque obligati sint, etiam si per quoscunque exemptos persolui mandarentur, cum quibusuis derogatorijs, & fortioribus clausulis: nec eos ab eadem solutione cessando, censuras, & pœnas incurrere, nisi præsentibus de verbo ad verbum, & earum toto tenore inserto, & non per generales clausulas specialiter, & expressè derogetur, & de ipsis omnimoda, & individua mentio fiat.

§. 19. Causas cognoscere, & similia facere non teneantur.

PRæterea vt ijdem canonici cum maiori animi sui quiete, Altissimo exoluant vota sua prouidere volentes, statuimus & ordinamus, vt ipsi per literas eiusdem Sedis, aut Legatorum, seu delegatorum ipsius iam forsan concessas, aut de cætero sub quacunque verborum forma concedendas, à quoquam ad pecuniam colligendum, seu correctionis, aut visitationis officium, monasterijs vel Ecclesiis, siue quibuscunque personis impendendum, vel ad cognitiones causarum, citationes partium, & denunciationem sententiarum interdicti, & excommunicationis procedendum, aut curam Monialium, seu religiosarum quarumlibet personarum recipiendũ minimè cogi possint, nisi in huiusmodi literis de hoc indulto, ac congregatione, & Ordine prædictis expressa, vt præfertur, fiat mentio.

§. 20. Sepulturam in Cimiterijs liberam habeant.

SEpulturam quoque in locis, cimiterijs, & in Ecclesiis dictæ congregationis concedimus, & eam liberam esse decernimus, ita quod deuotioni, & extremæ voluntati eorum, qui in locis huiusmodi sepeliri voluerint, nullus obsistat; salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur.

§. 21. Canonicam portionem de libris, ornamentis, domibus, hortis, &c. tradere non teneantur.

STatuentes nihilominus, vt pro rebus, quæ in ornamentis, libris, fabrica, luminaribus, anniuersario, septimo, vigesimo, trigesimo, siue alijs ad perpetuũ cultum diuinum, aut pro victu, & substentatione dictorum canonicorum, vel indumentis, necnon pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliquæ Ecclesiæ, seu monasteria dictæ cõgregationis obligata noscuntur, vel de domibus, prædijs, hortis, & bonis, alijsq; locis dictæ congregationis opportunis, quæ canonicis, & congregationi huiusmodi relinquuntur, nulli teneantur canonicam portionem tradere. Ita tamen quòd in reliquis casibus, quam in prædictis, in quibus quarta ipsa soluenda foret, soluere, vel conuentiones, si quæ essent inter canonicos præfatos, & locorum Ordinarios, ac Ecclesiarum Rectores, laudabiles & honestæ in posterum obseruari debeant. Prohibentes insuper omnibus, & singulis cuiusuis status, gradus, ordinis, vel conditionis, seu nobilitatis, et præeminentiæ fuerint, et quacunque Ecclesiastica, vel mundana, præfulgeant dignitate, ne in præmissis à congregatione, et canonicis huiusmodi, vel vltimarum voluntatum executoribus, seu decedentium hæredibus, occasione præmissa aliquid exigere, vel extorquere præsumãt: et si fortè per eos, vel Sedem prædictam de legatis piè dispositis, et relictis in genere, vel in specie, decima, vel alia portio, seu quota alteri piæ, vel non piæ rei, ex quauis causa hactenus, et præsertim Ecclesiæ S. Petronij ciuitatis Bononien. concessa fuissent, aut in futurum concedi, seu solui, aut dari, mandari contigerit: congregationem, et canonicos huiusmodi, et illorum Ecclesias, monasteria, et loca, et eis legata, atque relicta, aut aliàs in eorum fauorem exposita, ipsa in concessionibus, et mandatis huiusmodi includi, seu comprehendi non debere decernimus, nisi de congregatione, canonicis, et ordine prædictis, ac presenti decreto, specialis ac specifica mentio fiat in eisdem.

§. 22. Præscriptio 60. annorum, & non alia contra Congregationem detur.

POrrò volumus, ac decernimus, quod contra congregationem, Ecclesias, monasteria, loca, res, bona, et iura sua prædicta, tam præsentia, quàm futura præscribi non possit, nisi spatio 60. annorum continuorum, quodq; nulla alia, quàm sexagenaria contra congregationem, canonicos, ac bona, et iura sua prædicta currat præscriptio. Cassantes, annullantes, abrogantes, et penitus irritantes omnem aliam præscriptionẽ, quam congregatio ipsa, tam ratione Ecclesiarum, monasteriorum, locorum, rerum, bonorum, et iurium suorum huiusmodi, quàm aliàs forsitan incurrere cœpissent.

§. 23. Prælatorum Congregationis facultas dispensandi super irregularitate, &c.

VT autem Rector, et Visitatores, ac singuli Priores dictæ congregationis, et qui loco eorum in ipsorum absentia constituuntur, præsentes et futuri, qui nunc sunt, et qui pro tempore erunt, amplioribus prærogatiuis, et indultis gaudeant, eis concedimus, vt

Digitized by Google

cum canonicis, nouitijs, conuersis, & commissis eiusdem congregationis dispensatione indigentibus, siue priusquam intrauerint congregationem, & ordinem huiusmodi, siue post, in casibus, quibus excesserint, & pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis sententias, à iure, vel ab homine, generaliter promulgatas incurrerint: Et huiusmodi sententijs innodati, aut in locis generali, aut speciali Ecclesiastico suppositis interdicto, diuina officia celebrantes, vel suscipientes ordinem sic ligati, notam irregularitatis similiter incurrissent: Et in omnibus alijs casibus, etiam & causa cuiuscunque simoniæ, qualitercunque generaliter, vel specialiter Sedi Apostolicæ reseruatis: (exceptis dumtaxat Hæreticorum, relapsorũ, schismaticorum, deferentium prohibita ad infideles, et literas Apostolicas falsificantium, quos omnino ad eandem Sedem remitti volumus) absolutionis, & dispensationis beneficium, iuxta casuum exigentiam valeant impartiri: Canonici verò & alij, quos per tempore Rector generalis, Visitatores, & Priores prædicti, in proprios habuerint confessores, eisdem Rectori, Visitatoribus, & Prioribus, absolutionis, & dispensationis huiusmodi beneficium etiam concedere possint. Et vt canonicis dictæ congregationis omnis vagandi adimatur occasio, & ne ipsi ad Sedem prædictam veniendi, seu recurrendi vllam sumere valeant occasionem, Diffinitoribus Capituli generalis dumtaxat eiusdem ordinis, cum quibusuis personis defectum natalium ex adulterio incestuoso, & quouis alio nefario, & illicito coitu prouenientem patientibus, necnon Rectori, & Visitatoribus cum ijs, qui ex quauis causa (præterquã homicidij voluntarij, bigamiæ, mutilationis membrorum irregulares forent) postquam congregationem ipsam ingressi, & illam expressè professi fuerint perpetuò dispensandi, vt defectu, & irregularitatibus huiusmodi non obstan. ad quoscunque etiam sacros, & presbyteratus ordines promoueri, & in illis etiam in altaris ministerio ministrare, & ad quæcunque officia, administrationes, seu dignitates prædictæ congregationis, aut illius Ecclesiarum, monasteriorum, & locorum recipi, & assumi, illaq; gerere, & exercere liberè, & licitè, & absque dispensatione dictæ Sedis quoties opus fuerit valeant, licentiam, & facultatem similiter concedimus, & indulgemus.

§. 24. Canonici ad audiendas Confessiones, per Congreg. Superiores deputentur.

NEcnon vt ipsi canonici, aliàs tamen idonei per Superiores congregationis prædictæ, ac locorũ suorum pro tempore deputandi ad Confessiones omniũ, & singulorum vtriusque sexus liberè, & licitè, tam in locis ipsorum canonicorum, quàm extra audire, ac confitentibus huiusmodi pro commissis pœnitentiam possint iniungere salutarem, & eisdem confitentibus Eucharistiæ sacramentum, in Ecclesiis præfatæ congregationis liberè, & licitè similiter ministrare possint (præterquàm in festo Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi.

§. 25. Facultas conuersandi cum Pyratis, &c.

ET cum sicut accepimus congregatio ipsa in Insula Tremitana, in mari Adriatico, in partibus Italiæ, propè prouinciam Apuliæ consistente, & longè à terra distante, insigne habeat monasterium, ad quod sæpius maritimi, & nauigantes, vt inibi portũ recipiãt, declinant, & nulla in dicta insula existat Ecclesia: præter ipsius monasterij Ecclesiam. Ne declinantes huiusmodi Ecclesiasticis careant sacramentis, congregationi, & canonicis prædictis pariter concedimus ipsis declinantibus, ac seruitoribus, quos ad seruitium monasterij retinent, possint etiam in festo Resurrectionis, Eucharistiæ, & omnia alia Ecclesiastica sacramenta ministrare. Necnon cum pyratis, & cæteris excommunicatis humaniter conuersari, ac eisdem in dicto loco vitæ necessaria exhibere; cum difficile admodum foret canonicis, & personis eiusdem loci, pyratas huiusmodi euitare, propter eorum sæpius, & dictorum canonicorum per illas partes transitum, cum facilè admodum inuicem sæpe casualiter conueniant: & nisi ipsi canonici cum dictis pyratis humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi possent, (dummodo dicti canonici non participent cum dictis pyratis, aut alijs excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis sententiam incurrerent.)

§. 26. Alienatio bonorum stabilium quando sit permissa.

CAeterùm, vt congregatio, & canonici prædicti, vberiori facultate circa vtilitatem, & commodum monasteriorum, Ecclesiarum, & locorum suorum huiusmodi, ac illorum iurium gaudeant, Capitulo generali congregationis prædictæ, ac illius pro tempore Rectori maiori, per præsentes impertimur autoritatem, concedendi Præpositis, Abbatibus, Prioribus, & Capitulis Ecclesiarum, & monasteriorum, & locorum suorum, huiusmodi licentiam permutandi, seu alienandi, quoties opus fuerit, quæcunque bona immobilia congregationis prædictæ, ac illius monasteriorum, Ecclesiarum, & locorum, pro ipsorum tamen euidenti vtilitate.

§. 27. Facultas eligendi Confessorem.

DEmum saluti animarum canonicorum prædictorum salubriter consulere volentes, eis pariter concedimus, vt liceat ipsis, & cuilibet ipsorum, necnon conuersis, commissis, & nouitijs suis præsentibus et futuris, in articulo mortis quemcunque presbyterum ex canonicis præfatæ congregationis, in casu verò necessitatis, alium presbyterum idoneum vel secularem, vel cuiusuis alterius ordinis regularem, in suum eligere Confessorem, qui confessionibus huiusmodi diligenter auditis, pro commissis per eos criminibus, delictis, et peccatis in omnibus, et singulis, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis casibus, debitam absolutionem, et plenariam omnium peccatorum suorum remissionem possit autoritate nostra impendere, et pœnitentiam iniungere salutarem: ita tamen quòd quilibet ex confitentibus huiusmodi, postquam congregationem huiusmodi fuerit ingressus, et antequàm ad articulum mortis deniat, teneatur si clericus, vel presbyter fuerit, Septem Psalmos Pœnitentiales, si verò Conuersus, vel commissus quinquagies Orationem Dominicam, et totidem Salutationem B. Mariæ Virginis, singulis septimanis per vnum annum duntaxat, pro conseruatione status Romanæ

Digitized by Google

Romanæ Ecclesiæ, legitimo tamen impedimento cessante dicere, et omittentes alia vice supplere teneantur. et si interim aliquem post inceptam, et non perfectam pœnitentiam huiusmodi, ab hac luce migrare contigerit, ipsam nihilominus plenariam remissionem consequatur, dummodo intentionis fuerit illam, si superuixisset, perficiendi.

§. 28. Indulgentiarum concessio.

DExteramq; nostræ liberalitatis erga dictam congregationem liberiùs extendere volentes, et in eo præsertim, vt canonici prædicti suarum animarum saluti magis consulere valeant, canonicis, conuersis, commissis, et nouitijs prædictis præsentibus, et futuris, qui in diebus, quibus stationes in nonnullis, tam intra, quàm extra almam Vrbem Ecclesiis consistentibus existunt, quinque altaria Ecclesiarum, monasteriorum, seu locorum suorum, in quibus tunc eos morã trahere contigerit deuotè visitauerint, et Psalmum Dauid, Miserere. videlicet illum scientes: alij verò quinquies orationem Dominicam, et totidem salutationem Angelicam, coram quinque altaribus huiusmodi, pro fœlici statu sanctæ Matris Ecclesiæ dixerint, eisdem concedimus indulgentias, perinde ac si dicti canonici, conuersi, commissi, et nouitij personaliter Ecclesias Vrbis præfatæ visitassent: Ita quod in defectu altarium, alia pia, et deuota loca ad visitationem huiusmodi, et alia præmissa faciendum eligere possint, etiam si eos extra monasteria, et loca esse contigerit.

§. 29. Facultas recipiendi ad Ordinem etiam simpliciter vouentes Religionem arctiorem.

REpetentes autem animo quot, et quanta sint merita Religionis, et congregationis huiusmodi in Ecclesia Dei, et quantum inter alias polleat religiones, dignum propterea quin etiam debitum iudicãmus, vt etiam excellentioribus prærogatiuis, et honoribus gaudere debeat, de illis potissimum, quæ ad illius ampliationem, atque augmentum tendunt. Statuimus ergo, ac similiter ordinamus, vt omnes, qui votum simpliciter ingrediendi aliquam aliam religionem, etiam arctiorem emiserint, ad congregationem, et ordinem præfatum, illorumq; professionem liberè, & licitè ingredi, ibi recipi, & admitti valeant.

§. 30. Et commutandi restitutiones debitas personis incertis.

ET quia forsan nonnulli congregationis, & ordinis huiusmodi habitum assumentes, diuersis personis, quæ ignorari, & non reperiri possent in aliquibus rebus, seu bonis obnoxij essent, eisdem Rectori, Prioribus, ac eorum vices gerentibus concedimus, vt ipsorum singuli, in locis sibi commissis, bona ipsa in pios vsus liberè, ac licitè conuertere possint, prout secundum Deum melius viderint expedire.

§. 31. Prohibitio transeundi ad alios Ordines.

CVpientes verò congregationem eandem in suo salubri statu multiplicari, & conseruari, statuimus pariter, ac decernimus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus nullus ex dictis canonicis præsentibus, & futuris, transeat de aliquo congregationis, & ordinis huiusmodi monasterio, siue loco, ad aliquod aliud S. Benedicti, in quo regularis non vigeat obseruantia, seu S. Augustini prædicti, vel alterius cuiuscunque ordinis, monasterij, siue monastici loci, vigore cuiuscunque concessionis, licentiæ, seu facultatis, etiã per Apostolicas literas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de voluntate, ac statuto huiusmodi mentionem, quibusuis personis, cuiuscunque gradus, status, & conditionis existant. Nec prætextu alicuius officij, etiam capellanatus cuiuscunque Prælati, cuiuscunque status, & conditionis fuerint, etiamsi Patriarchali, vel Cardinalatus præfulgeant dignitate, & honore, sub quacunque expressione in genere, vel in specie concessas, aut forsan in posterum concedendas. Quodq; nullus alterius monasterij, siue loci Prælatus, aut alius quicunque in eo, aliquem canonicorum præsentium, & futurorum eorundem, in monasteria recipiat, vel admittat, sub excommunicationis pœna, quã tam recepti, quàm recipientes huiusmodi pro tempore eo ipso incurrant, si admoniti non destiterint, & quam ex nunc contra quemlibet transgressorem proferimus, & à qua à nullo alio, præterquàm à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui possint, absque Rectoris maioris, & alterius ex duobus Ordinis & congregationis huiusmodi Visitatoribus pro tempore existentibus licentia speciali. Decernentes irritum, & & inane quidquid contra præmissa per quoscunque quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 32. Communicatio gratiarum concessarum Congreg. S. Iustinæ.

CVmque acceperimus, & re ipsa dedicerimus, congregationem S. Iustinæ de Padua Ordinis S. Benedicti à nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, quampluribus dignissimis priuilegijs, indultis, & gratijs decoratam fuisse, & censeamus cõgregationẽ Lateranensem meritis, & virtutibus suis non minora promereri, maximè vbi quos par labor coniungit, paria quoque priuilegia contingere debent, eidem congregationi Lateranen. etiam concedimus, vt omnibus priuilegijs, indulgentijs, gratijs, fauoribus, & indultis tam spiritualibus, quàm temporalibus à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu aliàs eidem congregationi S. Iustinæ concessis, ipsa quoque congregatio Lateran. pariformiter potiri, & gaudere possit, & ualeat absque vlla prorsus differentia, perinde ac si ea dicta congregationi Lateranen. specialiter, & nominatim concessa fuissent, quorum tenores hic pro sufficienter expressis, haberi volumus, & non secus ac si præsentibus de verbo, ad verbum inserta forent, quæ ad ipsam congregationem Lateranensem extendi, ac illam pari modo comprehendere volumus, ac decernimus.

§. 33. Licentia prædicandi Verbum Dei.

QVòdq; ipsi canonici officio prædicandi Verbum Dei vti possint, quemadmodum Fratribus Prædicatorum, & Minorum ordinum per nos etiam, & dictos Romanos Pontifices concessum fuit.

Dubia

Digitized by Google

§. 34. Dubia in prædictis oriunda in fauorem huius Ordinis interpretanda sunt.

VT autem mentes dictorum canonicorum à dubijs, quæ super præsentibus, aut alijs gratijs huiusmodi per nos, & prædecessores nostros, Imperatores, Reges, Principes, & alios prædictos concessis, & in posterum concedendis apud præfatos canonicos quòmodolibet oriri possent releuentur, Volumus vt vbi in aliquo redderentur ancipites, seu dubij, secundum bonã æquitatem in fauorem salutis animarum suarum largissimè intelligantur, & interpretentur, non autem secundum iuris rigorem, vel doctorum opiniones, & subtilitates.

§. 35. Actus contrarij nil derogent.

ADijcientes vt si quando contigerit per aliquem, seu plures actus contra huiusmodi, vel quæcunque alia decreta, priuilegia, indulta, gratias, & immunitates præfatæ congregationi concessa, aut ipsorum aliquid, à quocunque, cuiuscunque conditionis, dignitatis, gradus, & status existat, ex negligentia, seu ignorantia præsentium, & futurorum, quibus ea conceduntur, aut alia quauis causa aliter attentari, vel obseruari scienter, vel ignoranter; nullum tamen per hoc præiudicium decretis, indultis, gratijs, & immunitatibus præfatis generetur, sed illa suo vigore, et pleno robore firmatis perpetuò permaneant.

§. 36. Clausulæ huius Bullæ præseruatiuæ.

POstremò cum contingat plerunque ex importunitate petentium, et negotiorũ multitudine, ac suppressione veritatis, summos Pontifices fatigatos, et circũuentos, ea concedere, quibus aliàs nullatenus annuerent, autoritate præsentium statuimus, et ordinamus, quod quæcunque literæ Apostol. cæ, etiam proprio motu confectæ, aut in futurum conficiendæ, etiam si in eis clausulæ, priuilegijs et indultis dictæ congregationi concessis, non obstantibus, et de quibus expressa mentio fieri debeãt expressè contineatur, quæ obuient, et contrafaciant huic priuilegio præsenti, aut quibuslibet earum particulis, nisi appareat euidentissimè, et apertissimè quod Summus Pontifex, qui pro tempore fuerit huic indulto, vel alicui eius parti vellet per Apostolicas literas derogare, faciendo specialem mentionẽ de verbo ad verbum, ex certa scientia de huiusmodi priuilegio, et ipsa congregatione, diuersis nominibus eam nominando, per hæc præcisè vocabula: congregationem, vnitatem, de obseruantia, aliàs de Frisonaria, nunc Lateranen. appellatam, causasq; legitimas allegauerit, cur his obuiare intendat decretis, nullius sit roboris, vel momenti.

§. 37. Prohibitio contra impedientes.

DIstrictiùs inhibentes eisdem Ordinarijs locorum, sub interdicti ingressus Ecclesiæ, & suspensionis à diuinis, ac regiminis, & administrationis Ecclesiarum suarum, Rectoribus verò parochialium Ecclesiarum, & quibusuis alijs personis, sub excommunicationis latæ sententiæ, & priuationis earundem parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum bonorum Ecclesiasticorũ, quæ obtinent: necnon inhabilitationis ad illa, & alia obtinenda in posterum, pœnis, quas scientes contrafacientes eo ipso incurrere volumus. Ne ordinem, & congregationem canonicorum regularium huiusmodi, ac illius canonicos, Ecclesias, monasteria, & loca prædicta, præter ac contra tenorem, ac formã huius præsentis nostri indulti, & aliarum concessionũ, vt præmittitur, congregationi prædictorum canonicorum regularium, seu Ecclesiis, monasterijs, membris, & locis suis prædictis factarum quoquomodo inquietare, nec eos, aut testamentorum, & vltimarum voluntatum executores, ac testantium hæredes, seu quoscunque alios directè, vel indirectè ad solutionem alicuius quartæ parochialis, seu canonicæ, vel alterius portionis, siue oneris compellere quoquo pacto, vt præfertur, præsumant.

§. 38. Nemo apud Canonicos inuitos celebret.

STatuentes quoque, vt nullus inuitis canonicis huiusmodi prorsus audeat in eorum Ecclesiis, seu monasterijs aliquod officium mortuorum, vel alia celebrari facere, etiam si apud eos corpora defunctorum sepeliri contingat.

§. 39. Confessiones apud Canonicos non impediantur.

MAndantes insuper expresè ipsis locorum Ordinarijs, ac Rectoribus parochialium Ecclesiarũ, ne eorum parochianis, quod canonicis dictæ congregationis non confiteantur, aliquo pacto probibere, seu persuadere præsumant, & nullatenus denegent ministrare huiusmodi confitentibus eisdem canonicis, quæcunque Ecclesiastica sacramenta, dummodo aliqua canonica, & rationabilis causa non subsistat.

§. 40. Facultas Conseruatorum eligendorum.

ET nihilominus vniuersis, & singulis personis in dignitate Ecclesiastica vbilibet cõstitutis, & alijs de iure communi habilibus, & idoneis ad causas audiẽdas, per hæc Apostolica scripta mandamus, cum aliqui ex eisdem personis pro parte eiusdem congregationis Lateranensis, seu Rectoris generalis, aut aliorum ex congregatione huiusmodi, ad quos spectabit, fuerint requisiti, quatenus per se, vel alium, seu alios præmissa vbi, & quando opus fuerit publicantes, ac eisdem congregationi, & canonicis, illorumq; Ecclesiis, monasterijs, membris, & locis prædictis in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant congregationem ipsam, illiusq; canonicos pacifica possessione priuilegiorum, & concessionum huiusmodi liberè gaudere. Non permittentes eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos, contra illorum tenores per Ordinarios, & Rectores parochialium Ecclesiarum prædictos, seu alios quoscunque indebitè molestari, aut eis grauamen, iniurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari, quinimò dictæ congregationi, ac illius canonicis prædictis in quibuscunque casibus, seu causis tam Ecclesiasticis, quàm profanis, per eos coram dictis personis cuiusuis qualitatis, conditionis, gradus, ordinis, dignitatis, nobilitatis præeminentiæ, & status fuerint, etiam quacunque mundana, vel Ecclesiastica, aut Patriarchali præfulgeant dignitate, sine expensis, summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta, auctoritate Apostolica ministrent iustitiam, denuntieniq; palam, & publicè omnes, & singulos excommunicatos,

tos, quos eis constiterit censuras, & alias pœnas incurrisse, ac faciant eos ab omnibus arctiùs euitari, & vbique pro excommunicatis, suspensis, & interdictis nuntiari, & legitimis desuper factis processibus, illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauent, seu aggrauari procurent, contradictores quoslibet per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad præmissa, seu aliquid eorum si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

§. 41. Clausulæ contrariorum derogatoriæ.

NOn obstantibus constitutionibus fœl. record. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quibus cauetur, ne quis extra suam Ciuitatem, & Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, vt in illis vltra vnam dietam à fine suæ diœcesis, ad iudicium euocetur, seu ne iudices à Sede Apostolica deputati extra Ciuitates, & Diœceses, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere, aut alijs vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in Concilio Generali, necnon quæ incipiuntur. Super cathedram Bonifacij, & Dudum Vienen. Concilij, ac Calixti Papæ III. etiam prædecessoris nostri, & quorumcunque aliorum Pontificum similiter prædecessorum nostrorum literis, forsan his nostris contrarijs, ac etiam prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis specialibus, vel generalibus, Ecclesiarumq; & locorum quorumlibet statutis, & consuetudinibus, & inter quorumque eiusdem congregationis Lateranen. canonicos, & locorum Ordinarios, seu Rectores prædictos initis, & conclusis, ac hactenus obseruatis, pactis, & conuentionibus, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate roboratis, cæterisq; contrarijs quibuscunque, quibus omnibus, ac si bis de verbo ad verbum insererentur, & derogatoriarum derogatorias clausulas in se continerēt præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, quo ad præmissa specialiter, & expresse derogamus: Aut si Patriarchis, Episcopis, & rectoribus præfatis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à Sede præfata indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut vltra, vel extra loca ad iudicium euocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri: & de cuius toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nos enim ex nunc illa, & quæcunque alia, quæ in futurum per nos, vel Sedem Apostolicam quomodolibet concedi, statui, decerni, vel ordinari contigerit contra, vt præmittitur, eorundem prædecessorum, & præsentium literarum huiusmodi tenorem: necnon si secus super ijs à quoquam quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irrita, & inania, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse decernimus, etiamsi motu, & scientia prædictis, & super similibus, ac fortioribus clausulis emanatæ existerent, seu in futurum emanare contingeret.

§. 42. Fides habeatur harum transumptis.

ET quia difficile foret præsentes literas ad singulas prouincias, & loca, vbi necesse foret destinare, volumus & dicta autoritate decernimus, quòd transumptis earū manu notarij publici, & Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ, vel alicuius Archiepiscopalis, seu Episcopalis, vel dictæ congregationis Lateranen. Rectoris generalis sigillo munitis, ea prorsus in iudicio, & extra, vbicunque exhibita, & ostensa erūt, fides adhibeatur, ac si ipsæ originales literæ forent exhibitæ, & ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, constitutionis, exemptionis, liberationis, susceptionis, decreti, concessionis, indulti, statuti, ordinationis, cassationis, annullationis, abrogationis, irritationis, prolationis, adiectionis, inhibitionis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1477. decimo Calend. Septembris, Pontificatus nostri anno sexto.

Caput trigesimumsecundum.

De fundatione Monasterij sanctæ Mariæ Gratiarum Nouariæ, ac vnione, & reformatione Monasteriorum S. Mariæ Nouæ Astæ, S. Mariæ de Castello Alexandriæ, sancti Spiritus Bergomi, S. Antonij Conegliani, S. Bartholomæi Laudensis, & S. Mariæ de Præuallo Diœcesis Ianuensis.

ANno 1472. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P. D. Raphaël Placentinus. Visitatores D. Florentius Placentinus, D. Eusebius Mediolanensis, D. Matthæus Veronensis, & D. Ambrosius Mediolanensis. Hoc autem anno Ciues Nouarienses animaduertentes, nostram congregationem, quam peculiari veneratione prosequebantur, in Nouariensi Comitatu multa bona, & quædam etiam monasteria semidiruta possidere, nullum tamen tunc habuisse intra Ciuitatem, vel prope illam existere, vbi canonicorum Conuentus posset commorari, de monasterio intra Ciuitatem, vel in eius suburbijs erigendo consilium habuerunt. Et primò quidem, quod ex nonnullis scripturis in Archiuo nostro Romano inuentis accepi, cum Præposito sancti Spiritus nomine D. Gaudentio de Testis ordinis canonicorum regularium, non tamen nostræ congregationis, vt suam Præposituram ad effectum erigendi in illa collegium nostræ congregationis, (nam

1. 42. Mo-nast.

Digitized by Google

(nam collegio saltem in actu erat tunc destituta) resignaret, tractatum habuerunt, quod cum minimè obtentum esset, nomine totius Ciuitatis supplicatū est Pontifici pro facultate erigendi in suburbijs Ciuitatis monasteriū, & vt eidem sic erecto pro canonicorum in eo degentium sustentatione vnirentur Præposituræ S. Mariæ de Aggere, & S. Stephani de Bornago, necnon prioratus S. Iacobi de Strata Nouarienſis diœcesis, & membra sanctæ Crucis Mortarienſis. Quorum supplicationibus Pontifex libentissimus annuens, pro eiusdem monasterij fundatione, & erectione, & Præpositurarū, & prioratus prædictorum vnione literas Apostolicas dedit anno 1472. tertio Idus Februarij, Pontificatus sui primo. Quarum vigore statim cœptum monasterium cum Ecclesia sub inuocatione B. Mariæ Virginis de Gratijs, quod breui tempore, ciuibus opem ferentibus, in amplam, & satis elegantem formam fuit absolutum, & conuentus canonicorum sub regimine Prioris ibidem institutus, qui cum diuino adiutorio bono Christi odore fragrantes in diuinis laudibus, & bonis operibus nunc etiam ibidem perseuerant, vbi est domus Nouitiorum, in qua decem, & octo canonici præter Conuersos, & famulos degunt.

II. CVi monasterio ad canonicorum numerum, & diuinum cultum augendum Iulius II. anno 1511. antiquum nostri ordinis cœnobium sanctæ Marthæ, quod à prædicto monasterio quatuor circiter stadijs est remotum, tunc canonicis destitutū, & clerico seculari nomine Nicolao Pinello commendatum, perpetuò vniuit. Constat per literas Apostolicas eodem anno, quarto Nonas Februarij datas.

Hoc monasterium incolatu, & sepultura duorum canonicorum nostræ congregationis, qui apud Nouarienses pro Beatis coluntur, plurimum fuit illustratum. Primus extitit D. Blasius Vicentinus, de quo supra cap. 20. dictum fuit. Secundus D. Andreas dè Domo ossulæ diœcesis in finibus Sedunorum, de quo Ioannes Philippus noster in Chronica lib. 6. cap. vltimo, & lib. 7. cap. 2. plura memoratu digna refert, & nos infra loco magis commodo dicemus. Ex eodem monasterio prodijt Ven. P. D. Ioannes Augustinus Nouarienſis canonicus miræ religiositatis, & incredibilis austeritatis, qui multos annos in cœnobio S. Andreæ Vercellensi summa cum ædificatione totius ciuitatis, quorum plurimis erat à sacris confessionibus, viuens, ibidem obijt, non sine sanctitatis opinione, vt à senioribus, qui illum viderant, dum in dicto monasterio tyrocinium agerem, sæpe sæpius audiui.

Habuit etiam hoc monasterium Ioannem Philippum Nouarienſem, qui Chronicam canonici ordinis septem libris distinctam collegit, stylo quidem satis demisso, & diminutam, vtpote in qua maxima pars eorum, quæ de ordine canonicorum regularium in illa scribit, est minima pars eorum, quæ meritò desiderari possunt. in qua nonnullos historicos secutus ignaros, & illorum autoritate deceptus, quædam falsa, & apocrypha notauit. cui tamen omnes canonici regulares pro labore, & solicitudine in antiquis monumentis perueſtigandis, & conquirendis, & ex tenebris obliuionis ad lucē eruendis, multas gratias habere debent.

EOdem anno 1472. Vener. P. Frater Bartholo- III.
mæus de Ferrarijs vltimus Prior sanctæ Mariæ Nouæ Astæ ex congregatione sanctæ Crucis Mortarienſis, ciuibus rogantibus, monasterium sponte in manibus summi Pontificis resignauit, vt conuentus canonicorum nostræ congregationis in eo poneretur, & per nostros reformaretur. Nam antiquis canonicis Mortarienſibus deficientibus ille vnus ibidem superstes erat. resignationem, & vnionem admittente Pontifice, cuius literas, ad summam totius Ciuitatis beneuolentiam erga nostros perpetuò testandam, hic loci adnotare libet. sunt autem sequentes. 43. Mo-nast.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Venerab. fratri Episcopo Asten. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Apostolicæ Sedis circumspecta benignitas ad ea libenter intendit, per quæ beneficijs Ecclesiasticis, ne debitis fraudentur obsequijs, & personis illa sponte resignantibus, ne rerum grauentur inopia, vtiliter, & salubriter valeat prouideri. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius Ioannes Bartholomæus de Ferrarijs, Prior prioratus B. Mariæ Nouæ Astensis, Ordinis S. Augustini prioratum ipsum, quem obtinet, sponte. & liberè resignare proponat, & vt exhibita nobis pro parte dilectorum filiorum Vniuersitatis Ciuium ciuitatis Asten. petitio continebat, canonici congregationis Lateranensis dicti Ordinis, ad quos propter eorum exemplarem vitam, & regularem obseruantiam, ac fructus vberes, quos incolæ locorum, in quibus canonici dictæ congregationis versantur, ex eorundem canonicorum consilijs, exhortationibus, & monitionibus, ad benè viuendum, ac frequenti, & assidua diuinorum celebratione consequuntur, incolæ dictæ Ciuitatis specialem gerunt deuotionis affectum, non habeant aliquem locum pro eorum habitatione in dicta Ciuitate, spesq; verisimilis sit, quod si dictus prioratus eidem congregationi annecteretur, vniretur, & incorporaretur, Rector, & canonici congregationis prædictæ priuratum ipsum iuxta eorum ritus, & mores regerent, & illum multipliciter reformarent sub regulari obseruantia dicti ordinis, diuinis ibidem vacando beneplacitis, cum incolarum prædictorum animarū salute, ac populi Asten. mira consolatione, & deuotione. Fuerit quoque pro parte Vniuersitatis, Rectoris, & congregationis prædictorum asserentiū, quod prioratus prædicti fructus, redditus, & prouentus centū, & quinquaginta florenorum auri de Camera, secundum valorem annuum, non excedunt, nobis humiliter supplicatum, vt prioratum ipsum eidem congregationi perpetuò vnire, annectere, & incorporare, aliasq; in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, & ordinauimus, quòd petens beneficia Ecclesiastica alijs vniri, teneretur exprimere verum valorem

Digitized by Google

lorem secundum communem æstimationem beneficij, cui vnio fieri petitur, alioqui vnio non valeret, quique de præmissis certam notitiam non habemus, votis dicti Ioannis Bartholomæi in hac parte fauorabiliter annuentes, ac sibi, ne ex resignatione huiusmoai nimium dispendium patiatur, de alicuius subuentionis auxilio prouidere, ac specialem gratiam facere volentes, ipsumq; Ioannem Bartholomæum à quibuscunque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes: necnon omnia, & singula beneficia Ecclesiastica cum cura, vel sine cura, quæ ipse Ioannes Bartholomæus, etiam ex quibusuis Apostolicis dispensationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæuis sibi quomodolibet competit, quæcunque, quotcunque, ac qualiacunque sint, illorum mensæ dictæ congregationis fructuum, reddituum, ac prouentuum veros valores annuos, ac huiusmodi dispensationum tenores præsentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus ab eodem Bartholomæo, vel procuratore suo ad hoc ab eo specialiter constituto resignationem huiusmodi, si eam in tuis manibus sponte facere voluerit, vt præfertur, autoritate nostra hac vice duntaxat recipias, et admittas, eaq; per te recepta, et admissa vocatis, quorum interest, de præmissis omnibus, et singulis nobis expositis, ac eorum circunstantijs vniuersis autoritate prædicta te diligenter informes: et si per informationem huiusmodi ita esse repereris, Prioratum prædictum, qui Conuentualis habitu, et non actu existit, et à Præpositura sanctæ Crucis Mortariensis ordinis, et congregationis prædictorum Papien. Diœcesis dependet, et per dicti ordinis canonicos obtineri consueuit, siue per resignationem huiusmodi tunc, siue aliàs quouis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, seu per similem resignationem dicti Ioannis Bartholomæi, aut alicuius alterius de illo extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico, et testibus sponte factam, aut constitutionis fœlicis recordat. Ioannis Papæ XXII. prædecessoris nostri, quæ incipit: Execrabilis, *vel assecutionis alterius beneficij Ecclesiastici, ordinaria autoritate collati, vacet, etiamsi tanto vacauerit, quod eius vacatio iuxta Lateranensis statuta Concilij ad Sedem prædictam legitimè deuoluta, ipseq; Prioratus dispositioni Apostolicæ specialiter reseruatus existat, & ad eum consueuerit quis per electionem assumi, eiq; cura immineat animarum, ac super eo inter aliquos lis, cuius statum præsentibus haberi volumus pro expressis, pendeat indecisa, dummodo tempore dationis præsentium non sit in eo aliàs alicui specialiter ius quæsitum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis congregationi per eos iuxta eorum ritus, & mores tenendum, regendum, & gubernandum, ita quòd liceat ex tunc Rectori, & congregationi præfatis per se, vel alium, seu alios corporalem Prioratus, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum possessionem autoritate propria liberè apprehendere, ac illius fructus, redditus, & prouentus huiusmodi in suos, & dicti Prioratus vsus, vtilitatemq; conuertere, & perpetuò detinere, Diœcesani loci, ac cuiuslibet alterius licentia super hoc minimè requisita, perpetuò vnire, annectere, & incorporare, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1472. quinto Idus Iunij, Pontificatus nostri anno primo.*

Verùm quia monasterij redditus erant valdè tenues, & ex illis pensio annua florenorum quinquaginta antiquo Priori soluebatur, nostri canonici per aliquot annos in magna paupertate illic vixerunt, potius ex piorum eleemosynis, quàm ex monasterij redditibus victitantes. Sed quia timebant Deum, breui multa bona receperunt: nam dicto monasterio primùm fuerunt vniti Archipresbyteratus Sancti Petri ad Neuias in Episcopatu Albensi, & Prioratus Sanctæ Mariæ Magdalenæ Diœcesis Astensis, qui erant membra monasterij, & congregationis Mortariensis. Deinde Clemens Septimus anno 1523. decimo Calendas Februarij perpetuò vniuit Abbatiam Suburbanam Sanctorum Apostolorum Ordinis Sancti Benedicti, cuius idem Pontifex fuerat Abbas Commendatarius, dum esset in minoribus constitutus, vt illemet in literis vnionis dicit. & ita monasterium bonis temporalibus auctum in regulari obseruantia plurimum viguit, sicut per Dei gratiam nunc etiam viget, in quo duodecim ad minus canonici sub Abbate degunt, nam Pius V. anno 1566. illud Abbatiali dignitate donauit.

Hoc monasterium magnis impensis ex communibus pecunijs congregationis penè totum renouauit Reuerendissimus P. D. Camillus Becius tunc Rector Generalis, postea Episcopus Aquensis, quod tamen in proxima Ciuitatis obsidione per Ioannem Mendozeum Mediolani gubernatorem plurimum est labefactatũ. Sub regimine Abbatis Sanctæ Mariæ nouæ degit monasterium canonissarum nostræ congregationis, quod dicitur Sanctæ Mariæ Annunciatæ.

ANno MCDLXXIII. Generale Capitulum IV. Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Ioannes Placentinus, D. Archangelus Vicentinus, D. Cambius Mediolanensis, & D. Fœlicianus Spoletanus.

Anno MCDLXXIIII. Capitulum Generale ibidem. Rector Generalis R. P. D. Cambius Bossus Mediolanensis. Visitatores D. Paulus Alexandrinus, D. Seuerinus Mediolanensis, D. Franciscus Taruisinus, & D. Bartholomæus Placentinus. Hoc autem anno Præpositura Sanctæ Mariæ de Castello Alexandriæ, quæ erat membrum antiquæ congregationis Mortariensis, licèt in generali vnione cum suo capite comprehensa, specialiter tamen 44. Mo. nast.

Digitized by Google

nostræ congregationi per Sixtum Quartum est vnita. In qua longè antea nostri canonici degebant, & quam D. Fulgentius Cremonensis à Præposito Mortariensi institutus in titulum tenebat, licèt Sixtus IV. anno præcedenti 1473. illam prædicto D. Fulgentio, qui à tota Ciuitate tanquam Sanctus in veneratione habebatur, abstuliſſet, & cuidam D. Francisco de Ferrerijs nostræ congregationis canonico, illam in titulum contuliſſet, qui nihilominus titulum resignauit: & ita Pontifex illam congregationi perpetuò vniuit, & tunc Conuentus canonicorum sub regimine Præpositi est in illa constitutus. Cui monasterio, quòd illius redditus admodum essent tenues, nec sufficerent ad victum canonicorum, & ad necessarias reparationes, alia nonnulla membra, & beneficia prædictæ congregationis Mortariensis fuerunt vnita. Nam Sixtus IV. illi vniuit Prioratum Sancti Andreæ de Castelletto, prope Castrum Sancti Saluatoris, cum sibi annexa Ecclesia Sancti Siri. quam vnionem licèt Theodorus frater Gulielmi Montisferrati Marchionis Diaconus Cardinalis quibusdam prætextibus impediuisset, & à Sede Apostolica dictum prioratum in Commendam obtinuisset, vnde inter illum ex vna, & Præpositum Mortariensem, ad quem collatio dicti prioratus tam de iure, quàm ex antiqua, & approbata consuetudine spectabat, controuersia exorta, nihilominus idem Cardinalis de bono iure Præpositi Mortariensis certior factus, prioratui sponte cessit, & Pontifex datis nouis literis anno 1482. Calend. Februarij vnionem renouauit, quæ suum integrum effectum est assecuta. Deinde anno 1511. tertio Nonas Nouembris Iulius II. dictæ præposituræ adiecit Abbatiam Sancti Stephani de Secedio Diœcesis Aquensis, Monialium Ordinis Cisterciensis, eisdem Monialibus sponte cedentibus, tandemq; dictæ præposituræ fuit vnitus alius prioratus Sancti Bartholomæi ciuitatis Alexandriæ, qui similiter erat membrum congregationis Mortariensis. & ita monasterio bonis temporalibus aucto quindecim canonici, exceptis Conuersis, & famulis in eo laudabiliter, & regulariter ad Dei laudem, & honorem degunt.

V. ANno MCCCCLXXV. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendus Pater Domnus Paulus Alexandrinus. Visitatores Domnus Celsus Veronensis, Domnus Philippus à Camerino, Domnus Michaël Papiensis, & Domnus Franciscus Mediolanensis. Hoc anno Sereniſſimo Duce Venetorum, & Ciuibus Bergomensibus instantibus nostri Lateranenses monasterium Sancti Spiritus in Suburbio Ciuitatis, quod Sancti Antonij dicitur, reformandum, & in spiritualibus, & temporalibus multipliciter collapsum instaurandum acceperunt. Erat id monasterium præpositura Conuentualis Ordinis Sancti Petri de Magella, vulgo Cœlestinorum, pro qua reformanda pro parte Sereniſſimi Ducis Petri Mocenigo, & Communitatis Ciuium Bergomensium supplicatum est Pontifici, vt ablatis monachis Ordinem monachorum in eo extingueret, & Ordinem canonicorum regularium congregationis Lateranensis instituere-ret, illudq; nostræ congregationi vniret, & nostros autoritate Apostolica compelleret dictum monasterium suscipere, & illud iuxta laudabiles consuetudines, obseruantias, & mores nostræ congregationis reformare, ad quorum preces sequentes literæ Apostolicæ totam rei seriem explicantes sunt datæ.

45. Mo-nast.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Præposito Sancti Alexandri, & Andreæ de Ponte canon. maioris Ecclesiæ Bergomensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Regimini vniuersalis Ecclesiæ, meritis licèt insufficientibus, disponente Domino præsidentes, curis angimur assiduis, & continua meditatione pulsamur, vt opem, & operam efficaces impendamus, quòd Ecclesiæ, monasteria, & alia pia loca, illarumq; personæ in pacis dulcedine, morum sanctimonia, religionis obseruantia, cum diuini cultus augmento, & Ecclesiasticæ disciplinæ norma extirpatis vitijs, fœliciter valeant gubernari. Nuper siquidem dilectorum filiorum Communitatis, & hominum Ciuitatis Bergomi clamosa insinuatione percepta, quòd dilecti filij modernus Prior, & Fratres domus, seu Prioratus Sancti Spiritus in Burgo Sancti Antonij Bergomensis, Ordinis Sancti Petri Confessoris de Magella Cœlestinorum nuncupatorum, & infra. Et sicut eadem insinuatio subiungebat, si Prior, & Fratres prædicti inde amouerentur, & Ordo prædictus inibi supprimeretur, & penitus extingueretur, ac canonici congregationis Lateranensis Ordinis Sancti Augustini ad quos populus prædictus specialem deuotionis affectum gerit, ibidem locarentur, firmam spem, fiduciamque concipientes, quòd ex illorum laudabili vita, & conuersatione, diuinorum assidua, & deuota celebratione, prædicatione Verbi Dei, monitionibus, consilijs, ac audientia consuleretur: succederetque exinde diuini cultus augmentum cum animarum salute, deuotionis incremento, & populi prædicti mira admodum consolatione. Quare tam pro parte dilecti filij nobilis viri Petri Mocenigo Ducis Venetiarum, quàm Communitatis, & hominum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur reformationi dictæ domus, prout ex debito tenemur pastoralis officij, paterna solicitudinis studio intendentes, discretioni vestræ, de qua in ijs, & alijs specialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum ad dictam domum, siue Prioratum accedentes, & habentes solum Deum pra oculis, & ad salutem animarum dicta Ciuitatis Christi fidelium intendentes, modernum Priorem, & Fratres domus antedictæ, ipsamq; domum tam in capite, quàm in membris autoritate nostra visitetis, & si pra-

Digitized by Google

si prædicta vera esse inueneritis, super quo vestras conscientias oneramus, Priorem, & prædictos fratres iuxta excessum, vel eorumdem exigentiam, & regularia instituta dicti Ordinis de Magella puniatis, corrigatis, castigetis, ipsosq; ad alias domus dicti ordinis, in quibus beneuolos inuenerint receptores, eadem autoritate nostra transferatis: Ordinem de Magella, ac dependentiam dicti Prioratus, si qua est, supprimatis penitus, & extinguatis. Et nihilominus si translationem, suppressionem, & extinctionem huiusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, vt præfertur, domum, seu Prioratum ipsum in Prioratum sancti Augustini erigatis, illumq; cuius fructus, redditus, & prouentus quadringentorum florenorum auri de Camera secundum communem æstimationem valorem annuũ, vt asseritur, non excedunt, Congregationi præfatæ, cuius fructuum, reddituum, & prouentuum verum valorem annuum præsentibus haberi volumus pro expresso, per eos iuxta illius ritus, & consuetudines, ac regularia instituta dicti Ordinis sancti Augustini perpetuis futuris temporibus tenendum, regendum, & gubernandum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis dicta autoritate appropriare, applicare, annectere, & incorporare: necnon dilectos filios Rectorem, & Canonicos dictæ Congregationis, quòd Prioratum reformatum huiusmodi recipiant, illumq; iuxta ritus, & consuetudines, institutaq; præfata perpetuò regant, & gubernent; cogi, & compelli, ac alia circa hæc opportuna, & necessaria facere, & exequi eadem autoritate curetis. Contradictores quoslibet, & rebelles; per censuram Ecclesiasticam, & alia iuris remedia, appellatione postposita compescendo. conuocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris, illa præsertim, per quam dudum inter alia voluimus, quòd petentes beneficia Ecclesiastica alijs vniri, tenerentur exprimere verum valorem secundum communem æstimationem tam beneficij vniendi, quàm illius, cui vniri peterent. alioqui vnio non valeret, et semper in vnionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, necnon monasterij, et ordinis prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, cæterisq; contrarijs quibuscunque, aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de Prioratibus huiusmodi, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus speciales, vel generales Apostolicæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrarint: etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, et decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum, quas quidem literas, et processus habitos per easdem ad ipsum Prioratum volumus non extendi: sed nullum per hoc eis quoad executionem Prioratuum, seu beneficiorum aliorum præiudicium generari, et quibuslibet alijs priuilegijs, indultis, et literis Apostolicis specialibus, vel generalibus, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus, non expressa, vel totaliter non inserta effectus huiusmodi gratiæ impediri valeant quomodolibet, vel differri, et de qua, cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus autem, quòd Prior et Canonici dicti Prioratus de nouo erecti de quindecim annis in quindecim annos annatam, seu medios fructus ratione dicti Prioratus Cameræ Apostolicæ deinceps soluere teneantur. Et insuper ex nunc irritum decernimus, et inane, si secus super ijs à quoquam quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1475. 17. Calend. Februarij Pontificatus nostri anno quinto.

VI. VIgore prædictarum literarum electis monachis canonici regulares Lateranenses in prædictum monasterium vel reluctantes, & inuiti sunt introducti, quos monachi nonnullis literis Apostolicis ad Præpositos domorum Fratrum Humiliatorum impetratis eijcere tentauerunt: verùm Lateranenses ad Sedem Apostolicam accedentes humiliter exponunt, se locum per vim, aut fraudem minimè adeptos, sed rogatos, & coactos illud pro viribus reformandum accepisse, cui reformationi tum in spiritualibus, tum etiam in temporalibus (erat enim monasterium in fabricis dirutum, & illius bona ferè omnia malè distracta) impensissimè desudasse. Pontificem rogantes, vt illorum quieti, & saluti opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaretur. quibus intellectis, Pontifex per alias literas Archipresbytero, & Antonio Sonica canonico Bergomensi mandauit, quatenus constito de reformatione ritè, ac legitimè per nostros iuxta dispositionem priorum literarum facta, per sententiam inappellabilem aduersæ parti silentium perpetuum imponerent. Quibus Innocentius Octauus alias addit, mandans duobus maioris Ecclesiæ canonicis iustæ defensionis præsidio Lateranensibus contra dictos monachos adesse, inuocato etiam, si opus foret, auxilio brachij secularis. Quod illi videntes, tandem à molestijs destiterunt: & ita canonici monasterio reparando solicitiùs incumbentes, breui ad optimum statum adduxerunt: nam vbi propter loci paupertatem vix sex canonici degebant, nunc redditus pro decem, & octo, & amplius sufficiunt, extructo satis amplo monasterio cum Ecclesia decenter ornata, in quo multi viri sanctitate, & omnigena linguarum, & scientiarum eruditione clarissimi floruerunt. Inter quos censendi primus Domnus Ioannes Chrisostomus de Zanchis, vir singularis integritatis, & eruditionis, linguarum Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ notitia nulli suorum temporum secundus, qui Dictionarium trium linguarum Græcæ, & Latinæ, & Hebraicæ duobus ac viginti paruis tomis dispositum compilauit, quod morte præuentus absoluere non potuit. Vidi illud manuscriptum Bergomi in monasterio sancti Spiritus tomis decem, & octo comprehensum anno 1619. cum illo anno in majori Ecclesia Bergomensi S. Mariæ nuncupata Conciones

Digitized by Google

Quadragesimales ad populum habuissem. hic omnibus gradibus honoris in nostra congregatione laudabiliter functus est, nec semel. Secundus Domnus Basilius Zanchus dicti Ioannis Chrysostomi tum carne, tum religione, & professione germanus, qui politiores literas Græcas, & Latinas plurimum illustrauit. hic multa versibus, & soluta oratione scripta, sui præclarissimi ingenij monimenta posteris reliquit, de quibus suo loco dicendum. Huius opus sunt additiones ad Marium Nizolium. Claruerunt circa annum 1560. Tertius Domnus Valerianus Bergomensis senior, & prædictorum Chrysostomi, & Basilij Sinchronos, qui varia opuscula deuotissima edidit, de facilitate benè viuendi, de Septem Beatitudinibus, de Oratione Dominica, de Amore Dei. Valerianus alter Bergomensis, qui multos Sermones scripsit ad varias materias accommodatos. Libet verò pro coronide historiæ dicti monasterij subnectere, quæ autor Historiæ Bergomensis Ecclesiæ, sub titulo Vineæ Bergomensis parte secunda, cap. 85. de illo scribit: *Multi*, inquit, *dignissimi laboratores venerunt in vineam nostram anno Domini 1476. quando Canonici Regulares autoritate, & auxilio Illustrissimi Dominij Venetorum, & Reuerendissimi Domini Ludouici Donati Episcopi huius nostræ vineæ, necnon ope magnificæ Reipublicæ nostræ ingressi sunt in monasterium sancti Spiritus, eiectis Fratribus Cœlestinis, in quo monasterio postmodum multi dignissimi floruerunt viri scientia, & sanctitate, tam ex Bergomensibus, quàm ex alienis, & florent vsque in hodiernum diem, viuentes secundum Regulam Sanctissimi Patris Augustini, & constitutionibus Patrum eorum. Hæc ex veteribus scripturis ipsius monasterij, in quo monasterio fuit primus Prior R. D. Baptista Venetus.*

VII. Anno MCCCCLXXVI. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Celsus Veronensis. Visitatores Domnus Florentius Placentinus, Domnus Raphaël Placentinus, Domnus Eusebius Mediolanensis, & Domnus Matthæus Veronensis. Anno MCCCCLXXVII. Capitulum Generale Regij Lepidi. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Archangelus Vicentinus, D. Ioannes Placentinus, D. Ambrosius Mediolanensis, & D. Archangelus Papiensis. Anno MCDLXXVIII. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis D. Archangelus Placentinus. Visitatores D. Seuerinus Mediolanensis, D. Franciscus Taruisinus, D. Desiderius Vicentinus ex familia de Luscis, qui fuit Poëta celebris, & D. Bartholomæus Placentinus, qui obijt intra annum, & eius loco electus fuit D. Syluanus Venetus.

Anno MCCCCLXXIX. Capitulum Generale Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Raphaël Placentinus. Visitatores D. Philippus à Camerino, D. Michaël Papiensis, D. Franciscus de Applanis Mediolanensis, & D. Gregorius Placentinus.

Hoc autem anno Venerab. Pater D. Gotardus de Gobellis Prior monasterij sancti Antonij Castri Conegliani Ordinis canonicorum regularium sancti Marci, suum perspiciens Ordinem ferè ad nihilum redactum, & omnia illius collegia vel secularibus commendata, vel ad alios Ordines translata, cogitauit suum monasterium alicui congregationi viuens vnire, ne post illius obitum, sicut cætera, commendaretur, & ad omnimodam desolationem redigeretur. consilioq; cum aliquot Ciuibus communicato, suasum est, vt illud nostræ congregationi vniret: quorum suasionibus ad Taruisinam Sanctorum Quadraginta Martyrum canonicam profectus, R. P. D. Hieronymum de Taruisio conueniens, qui paulò antea fuerat Rector Generalis, cum illo de monasterio ad fauorem congregationis in manibus Pontificis resignando, reseruata sibi pensione super illius fructibus, tractatum habuit, & ambo pariter procuratorem cum sufficientibus mandatis ad Romanam Curiam pro beneplacito Pontificis obtinendo legauerunt. Quorum votis Pontifex annuit, datis pro vnione literis Apostolicis decimo Calend. Aprilis anno 1479. Hoc monasterium, quantum ex antiquis illius monimentis aucupari licet, duplex erat, alterum videlicet canonicorum, & canonissarum alterum: sed deficientibus primò canonissis, ipsi tandem canonici omnes præter vnum Priorem defecerunt. Post vnionem verò ita per nostros fuit restitutum, vt semper in eo duodecim canonici ad minus sub regulari disciplina laudabiliter vixerint, quemadmodum nunc etiam per Dei gratiam viuunt. Ecclesia pulcherrima ab ipsis fundamentis renouata, cui reficiendæ piæ aliquot personæ manus adiutrices largissimas porrexerunt. Sustinuit autem dictus Vener. Prior propter huiusmodi resignationem à canonicis sui Ordinis molestias non leues, propter quas illum Sixtus Quartus ab eorumdem omnimoda subiectione liberauit, & sub immediata protectione Sedis Apostolicæ recepit, per Breue speciale datum 10. Calend. Aprilis anni 1480. Ex hoc monasterio duos viros probatos, & inculpatissimæ vitæ profectos agnoui, D. Antonium, & D. Vitalem, quorum posterior erat Magister Nouitiorum, sub cuius disciplina meum ipse tyrocinium quinque annorum absolui. obijt Taruisij in monasterio sanctorum Quadraginta Martyrum, vbi etiam fuerat Prior anno 1609. 46. 47.

VIII. Anno MCCCCLXXX. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Celsus Veronensis. Visitatores D. Florentius Placentinus, D. Sabinus Mortarensis, D. Cornelius Mediolanensis, & D. Matthæus Veronensis. Anno verò 1481. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Ioannes Placentinus, D. Ambrosius Mediolanensis, D. Columbinus Cremonensis, & D. Simon Mediolanensis.

Hoc autem anno Sixtus IV. ad preces Illustriss. D. Ioannis Galeatij Mediolani Ducis monasterium S. Bar-

Digitized by Google

47. Mo. cap. S. Bartholomæi propè ciuitatem Laudam ordinis Cruciferorum, illius Priore Ardicino de Zurlis sponte cedente, nostræ congregationi vniuit, reseruatis tamen eidem Priori omnibus fructibus dicti monasterij, eius vita durante, præter domos, & viridarium contiguum. Emanauerunt literæ vnionis apud sanctum Petrum Idibus Februarij 1481. quare nostri canonici ad illud accedentes, per aliquot annos ibidem in magna paupertate, vitæq; probitate vixerunt: vbi quemadmodum in multis alijs locis illud impletum, quod primi nostræ reformationis autores à Deo precabantur, ne vnquam permitteret illos diuitijs abundare. Anno tamen sequenti ad preces eiusdem Ducis Mediolani Sixtus eidem monasterio adiunxit aliud cœnobium Sanctimonalium sanctæ Mariæ de Riolo nuncupatum, Ordinis Cistercienſis, prope Ciuitatem, in quo tantum quatuor moniales cum Abbatissa degebãt, eadem Abbatissa nomine Aloysina sponte cedente, & cum dictis monialibus aliò translata, extinctoq; in dicto monasterio cum Abbatiali dignitate Ordine Cistercienſi, & instituto in illo ordine canonicorum regularium congregationis Lateranenſis, prout constat ex literis vnionis datis apud S. Petrum 8. Calend. Martij anno 1482. Primam S. Bartholomæi vnionem firmauit Alexander VI. 13. Calen. Iulij Pontificatus sui anno quinto.

Permanserunt autem in dicto S. Bartholomæi cœnobio Lateranenſes vsque ad annum 1540. quo prætextu muniendæ Ciuitatis, quòd mœnibus nimis foret propinquum, illud cum Ecclesia totum à fundamentis est dirutum: vnde canonici sese intra Ciuitatem recipientes, in priuatis domibus vsque ad annum 1545. cum non modicis incommodis manserunt, quo anno Venerabilis sacerdos Petrus de Maliochis Ecclesiam parochialem S. Romani, quam in titulum tenebat, in manibus Pauli III. Pontificis, ad effectum transferendi in illam prædictum conuentum canonicorum S. Bartholomæi resignauit, cessionem, & translationem admittente, ac firmante dicto Pontifice 4. Idus Augusti, eiusdem anni 1545.

Hoc monasterium aliquot viros insignes protulit, ex quorum numero censendus R. P. D. Paulus Laudensis, qui fuit insignis Theologus, & cultioris linguæ Latinæ peritissimus, quique omnibus gradibus honoris vsque ad Præfecturam Generalem in nostra congregatione laudabiliter functus est. Item D. Constantius Laudensis vtriusque Iuris doctor, & Theologus, qui fuit Procurator Generalis totius congregationis in Romana Curia. nunc verò Præfecturam Generalem tenet Reuerendiss. P. D. Constantinus Laudensis, de cuius multifaria eruditione, vitæ integritate, prudentia, & benignitate omnibus cognita plura dicenda, quæ modò reticemus ne videamur assentari.

Hoc eodem anno 1481. Sixtus Abbatiam sanctæ Mariæ de Præuallo Ianuensis diœcesis, & Ordinis Cistercienſis commendatam, in qua per annos centum supra quinquaginta monachorum conuentus omninò defecerat, extinctis in illa titulo Abbatiæ, necnon etiam ordine monastico, nostræ congregationi contulit ad effectum, & cum potestate erigendi ex illius bonis in oppido Nouio diœcesis Dertonensis cœnobium sub titulo Abbatiæ, quod tamen non est erectum, & monasterij bona Abbatiæ S. Theodori Ianuensis vnita. emanauerunt autem literæ prædictæ vnionis 6. Calend. Nouembris.

Caput trigesimumtertium.

De reformatione antiquæ Canonicę sanctæ Mariæ montis Cretæ, & fundatione monasterij sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe.

I. ANno 1482. quo Generale Capitulum congregatum fuit Rauennæ, ac in eo electi Rector Generalis R. P. D. Seuerinus Mediolanensis, Visitatores D. Archangelus Vicentinus, D. Franciscus Taruisinus, D. Syluanus Venetus, & D. Lucas Mediolanensis, reformatum est antiquum canonici Ordinis cœnobium S. Mariæ montis Cretæ, in dioc. 48. Mo. cæsi Casalensi Montisferrati, olim Vercellensi. est cap. autem locus, vbi monasterium, mons inter Padum, & Tanarum cæterorum dictæ prouinciæ altissimus, ad quem B. Eusebium Episcopum Vercellensem, & martyrem causa declinandæ persecutionis Arianorum se recepisse, Beatæq; Virginis Dei genitricis imaginem à Luca Euangelista depictam, ex Oriente allatam, eò transtulisse, ac in paruo sacello extructo, quod S. Eusebij Oratorium nunc dicitur, locauisse, Vercellensis Ecclesiæ tabularia testantur. vbi postea Marchiones Montisferrati peramplam Ecclesiam ante annos quingentos exstruxerunt, & multis prædijs, villis, & castris cum illorum temporali iurisdictione donatam, ac dotatam canonicis regularibus Ordinis S. Augustini sub regimine Prioris degentibus, antiquæ cuiusdam congregationis, cuius nomen obliteratum legere non potui, perpetuò regendum tradiderunt. Qui locum per aliquot secula tenuerunt, donec bellorum procellis ingruentibus, quibus illæ regiones non semel attritæ fuerant & crudeliter vastatæ, monasterium canonicis fugatis, bonis occupatis, iuribus, & iurisdictionibus ab illicitis detentoribus vsurpatis, ad tantam calamitatem est deductum, vt tempore Sixti IV. vnus in eo canonicus nomine Tobias, ex Ordine Seruitarum ad canonicos translatus, solus resideret. quo tempore Gulielmus Marchio Montisferrati, qui loci patronus, vtpote ab illius parentibus fundati, putabatur, ordinem canonicum in illo extingui, & Seruorũ institui à Sede Apostolica impetrauit: quæ reformatio cum ad votum minimè successisset, neque fructus ex eadem intentus colligeretur, canonicum ordinem denuo restitui, & canonicis Lateranensibus tradi supplex à Pontifice impetrauit, ac-

Digitized by Google

ceptis literis Apostolicis, apud sanctum Petrum hoc anno Calendis Februarij datis, quarum vigore collegium ex canonicis nostræ congregationis ibidem fuit institutum, quod sub regulari obseruantia nunc etiam viget, ac floret.

Post huiusce modi reformationem tum propter diuinum cultum restitutum, tum ob frequentia miracula, & beneficia, quæ Omnipotens ad suæ Genitricis intercessionem patrare, tribuereq; poscentibus dignatur, ingenti multitudine populorum vtriusque sexus ex finitimis ciuitatibus, & prouincijs illuc causa deuotionis confluente, circa maiorem Ecclesiam, & monasterium quadraginta circiter sacella per montis ambitum, & cliuum vsque ad summitatem sunt ædificata, quæ nonnulli Principes, inter quos Serenissimi Sabaudiæ, Mantuæq; Duces, finitimæq; Ciuitates, & Oppida singula singuli certatim exstruenda sibi delegerunt, vt non iam vnum monasterium, sed amplum oppidum videri videatur. Conspiciuntur in illis imagines, Beatissimæ Virginis Dei Genitricis ortum, & totum huius vitæ procursum ad viuum repræsentantes, opere statuario politissimè formatæ adeo, vt in illis præter spiritum nihil desiderari videatur. de quibus sacellis, necnon etiam de monasterij, & Ecclesiæ prima fundatione librum edidit R. P. D. Michaël Angelus à Liburno, loci Vicarius, sublimis vir ingenij supra conditionem ætatis, in quo spes magna concidit, dum morte præuentus illud Quintilianum verificauit: Ingenia præcocia rarò ad maturitatem peruenire. Hoc monasterium propter loci reuerentiam, & populi concursum dignitate Abbatiali ante paucos annos fuit decoratum.

II. ANno 1483. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Visitatores D. Gregorius Placentinus, D. Donatus Mediolanensis, D. Philippus à Camerino, & D. Philippus Vercellensis. Hoc anno Sixtus IV. Ecclesiam S. Mariæ Pacis de Vrbe proprijs sumptibus fundatam canonicis regularibus Laterano pulsis donauit. Cuius erigendæ occasio hæc fuit: nã vbi templum S. Mariæ Pacis nunc visitur, erat antea Ecclesia parochialis S. Andreæ de Aquarenarijs nuncupata, & in illius porticu effigies beatissimæ Virginis Deiparæ, puerulum Iesum inter brachia tenentis, in pariete depicta foris Ecclesiam, ante quam dum die quadam nequissimi aleatores ludunt, vnus illorum cæteris nequior, ob pecunias amissas, in horrendas blasphemias contra Deum, & sacram Virginem prorumpit, moxq; diabolo instigante, ad tantam impietatem deuenit, vt primò taxillos in imaginem proijciat, mox pugione arrepto dictam imaginem semel, iterum, ter, quaterq;, scilicet in pectore, in collo, in gena dextra, & in mento vulneret: vnde statim diuino miraculo sanguis recens, & viuus exiuit. Cuius rei, & miraculi fama per Vrbem diuulgata, magnus ad dictam Ecclesiam vtriusque sexus fidelium concursus, & exinde preces ante imaginem fundi, beneficia deprecari, luminaria accendi, vota suspendi, & multæ ante dictam imaginem oblationes fieri cœperunt: & quæ antea Ecclesia sancti Andreæ dicebatur, ob virtutes, quas Deus ad intercessionem beatæ Virginis frequenter operabatur, postmodum beatæ Mariæ de Virtutibus, siue de miraculis cœpit vocari. Et quoniam multæ in dicta Ecclesia fiebant oblationes, Rector ipsius Ecclesiæ nonnullos de suis parochianis viros pios, deuotos, & Deum timentes ipsius imaginis, & dictarum oblationum custodes designauit, quorum erat munus diligenter curare, vt Imago veneranda quàm decentissimè teneretur, & oblationes non in alios vsus, quàm in Dei cultum, & beatæ Virginis honorem conuerterentur, & missæ frequentes iuxta piam offerentium deuotionem celebrarentur. Ab istis mos laudabilis introductus, qui nunc etiam viget, vt diebus singulis sero ante venerandam imaginem adstantibus Clericis, & Laicis, accensis luminaribus Antiphona in laudem Virginis pro tempore post absolutum diuinum officium recitari solita, quàm deuotissimè cantaretur.

49. Mo. nast.

Porrò cum tempore Sixti Quarti tota penè Italia bellorum tumultibus quateretur, & Dux Calabriæ ob negatum à Pontifice transitum ad ferendas suppetias Ferrarienſium Duci contra Venetos Vrbem obsedisset, Sixtus ad dictam Ecclesiam beatæ Virginis de Virtutibus, aliàs sancti Andreæ de Aquarenarijs accedens, & preces pro pace totius Italiæ supplices ante Virginis imaginem fundens, votum vouit, si Deus per illius intercessionem Italiæ pacem largiretur, templum in honorem Dei sub titulo beatæ Mariæ Pacis erigere. Quapropter soluta Vrbis obsidione, paceq; Italiæ reddita, in dicto loco, & in solo veteris Ecclesiæ sancti Andreæ templum magnificum non modicis sumptibus excitauit: cui dictam parochialem sancti Andreæ ab omni subiectione Cardinalis titularis sancti Laurentij in Damaso, & eiusdem Ecclesiæ sancti Laurentij, cui antea subdebatur, absolutam, & exemptam, constitutoq; in illa fonte baptismali, quem prius non habuerat, in perpetuum vniuit. Mox dictam miraculosam beatissimæ Virginis imaginem ex pariete præcisam in nouam Ecclesiam transtulit, & in loco decentissimo super aram maximam locauit. reliquum autem prioris Ecclesiæ funditus est euersum, & solo æquatum, quam ibi fuisse crediderim, vbi nauis posterioris Ecclesiæ, foris calcidicam, est fabricata. non tamen idem Pontifex, morte præuentus, Ecclesiam omnibus numeris absolutam reliquit: sed Innocentius Octauus Sixti successor multis illam impensis perfecit, & ornauit, cuius opus inter alia fuit vetus aræ maioris ornamentum marmoreum elegantissimè insculptum, & deauratum, quod ipsam Virginis imaginem continebat, quod in maioris sacelli renouatione ad altare sanctissimi Crucifixi translatum est, & ibidem locatum.

Cæte-

Digitized by Google

III. CAeterùm quia canonici regulares Laterano violenter pulsi, sæpiùs Pontificem interpellauerant, vt Lateranensem Basilicam eis restitueret, ipsam Ecclesiam sanctæ Mariæ Pacis illis tradidit, confirmatis titulo, ac priuilegijs canonicorum Lateranensium, addito insuper alio priuilegio amplissimo Præpositis,& canonicis in dicta Ecclesia mansuris, quod huiusmodi est.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei, *ad perpetuã rei memoriam. Redemptoris nostri, cuius in pace locus factus est, & cuius Angeli in eius ortu bonæ voluntatis hominibus in terra pacem nuntiarunt, quiq; à suis discipulis discessurus, & ad Patris dextram in cœlis ascensurus, pacem eis dedit, & reliquit, vices gerentes in terris, illa toto corde, & omni deniq; studio, ac pijs operibus, & assiduis orationibus apud gloriosissimam virginem eiusdem Redemptoris genitricem, cuius precibus populus Christianus adiuuatur, libenter prosequimur, per quæ pax, & concordia nutritur inter fideles, & cultus diuinus augetur. Cum itaque nuper suffragante diuina gratia maiorem, & saniorem partem Principum, & Dominorum Italiæ, inter quos magnum dissidium, cruentaq; bella vigebant, ad mutuam concordiam, & pacis desiderium per intercessionem eiusdem Excellentissimæ Virginis, & opem Altissimi ad nostras preces assiduè propitiantis, cum magna ferè totius Italiæ lætitia, & consolatione perduxissemus, & reliquos adducere cogitaremus, ante quandam imaginem Beatæ Virginis, quæ nonnullis miraculis de nouo coruscare cœperat, & à fidelibus frequentabatur, essemus adorantes, & genibus flexis constituti, inspirante, vt piè credimus, diuina gratia, nobis visum fuit incongruum, quòd imago ipsa in quodam paruo tabernaculo consisteret, prout tunc ad parietem eiusdem Ecclesiæ existebat. Itaque in eodem loco templum ad honorem Altissimi, & Beatæ Virginis ædificandum vouimus, illudque ad perpetuam tam grandis muneris nobis, non humano consilio, sed diuina prouidentia magna in parte concessi, sub celebri forma, miroque ædificio fabricari fecimus, ac ipsum in honorẽ Virginis prælibatæ nostris sumptibus à fundamentis erectum Deo dicauimus, & in memoriam huiusmodi pacis, & concordiæ, Templum Pacis nuncupari voluimus, sperantes, quòd per hæc, & alia quãplura præclara templa, & pia loca, quæ in alma Vrbe, & extra à fundamentis proprijs expensis nostris, & quidem magnis fundari, & instaurari facimus, & vita nobis comite, cum alijs bonis operibus omnino perseuerare intendimus, Italia ipsa dulcedine pacis fruetur, & in ea lætabitur. Sed quia nihil actum esse videretur, nisi in eo diuinus cultus induceretur, & sub aliqua institutione regeretur, & gubernaretur: considerantesque inter alios religiosos institutionem canonicorum regularium Ordinis Beati Augustini forè primariam, & ab ipso sanctissimo Ecclesiæ Doctore Augustino fundatam, & per longa secula viris probis, & literarum scientia omni virtute pollentibus stabilitam, ad eos potissimum direximus intuitum, sperantes quòd per canonicos congregationis Lateranensis dicti Ordinis sub regulari obseruantia degentes templum Pacis memoratum in spiritualibus, & temporalibus Deo propitio fœlicia continuò suscipiet incrementa. Igitur ad Omnipotentis Dei laudem, & honorem, vt populo Christiano pacem elargiri, & in perpetuum stabilire dignetur, ipsiusque Genitricis Virginis gloriosæ Mariæ, & totius cœlestis exercitus, Motu proprio, non ad aliquorum instantiam, aut petitionem, sed de nostra mera voluntate Parochialem Ecclesiam sancti Andreæ de Vrbe, in cuius pariete, seu porticu dicta imago antea fuit, & cuius parietem, & fabricam dicti templi coaptari fecimus, si quid adhuc integrum in ea supereſt, pro maiori perfectione operis demoliri, illiusque materiam, & lapides altarium in nouum templum transferri volentes, & illam in eodem templo ab omni superioritate, & visitatione, ac dominio presbyteri Cardinalis tituli sancti Laurentij in Damaso pro tempore existentis autoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia, deq; plenitudine potestatis eximentes, & totaliter liberantes, eiusque fructus, redditus, & prouentus cum omnibus oblationibus, quæ dictim pro dicto templo monasterio Ecclesiæ huiusmodi à Fidelibus fiunt, seu erogantur præfato templo nostro Pacis per nos erecto, dilecto filio magistro Ludouico de Agnellis ipsius Ecclesiæ Rectore, notario nostro consentiente, ac omni iuri sibi in Ecclesia, & tẽplo huiusmodi, seu ad eum quomodolibet spectanti, in manibus nostris hodie sponte, & liberè cedente, cessionemq; huiusmodi admittentes, & applicantes, & approbantes, templum ipsum cum ipsius ambitu præsente, & futuro in monasterium congregationis, & ordinis prædictorum, cum vna præpositura, quæ inibi dignitas conuentualis sit, erigimus, creamus, & instituimus. Quoque Præpositus, & canonici pro tempore in monasterio, & congregatione huiusmodi existentes se commodiùs sustentare, & onera eidem monasterio pro tempore incumbentia faciliùs perferre valeant, Templum, & monasterium prædicta ab eius primæua erectione vacans, cum olim Ecclesia sancti Andreæ præfata cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, nec non paramentis, iocalibus, & alijs rebus ad vsum diuinum deputatis, præsentibus, & futuris congregationi Lateranensi canonicorum prædictorum, per eos iuxta eorum priuilegia, ritus, consuetudines, & regularia instituta regendum, & gubernandum scientia, autoritate, & potestate similibus in perpetuum concedimus, damus, vnimus quoque, & annectimus, & incorporamus, atque appropriamus. Ita quòd liceat dilecto filio Constantio de Mediolano eiusdem congregationis canonico, & pro ea in Romana Curia Procuratori generali, & quem ex nunc motu, scientia, & potestate prædictis in Præpositum Templi, ac monasterij vsque ad futurum Capitulum Generale per prædictam congregationem celebrandum deputamus ad hoc, ne interim Templum, & monasterium in temporalibus, & spiritualibus aliquod patiatur detrimentum, firma spe, fiduciaq; conceptis, quòd per ipsius Constantij laudabilia merita, & studium fructuosum Templum, & monasterium in eiusdem spiritualibus, & temporalibus plurima suscipiet incrementa

Digitized by Google

per se, vel alium, seu alios templi, & monasterij, Ecclesiæq; olim sancti Andreæ, iuriumq; & pertinentiarum psædictorum corporalem possessionem propria autoritate apprehendere, & perpetuò retinere, & inibi habitare, & residere, dicti Cardinalis, seu cuiuslibet alterius licentia super hoc minimè requisita. Et insuper motu, scientia, & autoritate, ac potestate prædictis moderno Præposito, & canonicis, qui in dicto monasterio pro tempore habitauerint, quòd omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, gratijs, libertatibus, & indultis tam à Sede Apostolica, quàm à Legatis eiusdem, seu Romanis Pontificibus, seu pro talibus se gerentibus, aut Imperatoribus, Regibus, Principibus, Dominijs, & Potentatibus eis in genere, vel in specie concessis, & concedendis in dicto monasterio, & extra illud vti, & gaudere: ipseq; Præpositus dictæ præposituræ, qui pro tempore fuerit, mitra, annulo, baculo, & alijs Pontificalibus insignijs etiam vti, nec non in dicto Pacis *Templo, ac intra septa dicti monasterij benedictionem solemnem post Missarum, Vesperarum, & Matutinarum solemnia, etiamsi in benedictione huiusmodi aliquis Antistes, Cardinalis, vel Sedis Apostolicæ* Legatus *præsens fuerit, elargiri liberè, ac licitè possit, et valeat. fœlicis recordationis Alexandri Papæ Quarti prædecessoris nostri, quæ incipit,* Abbates, *et alijs Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non Ordinis, et congregationis prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus, cæterisq; contrarijs nequaquam obstantibus, motu, scientia, & autoritate prædictis concedimus pariter, et indulgemus. Prouiso quòd cura animarum olim dictæ Ecclesiæ sancti Andreæ propter erectionem huiusmodi nullatenus negligatur, sed eius congruè supportentur onera ante dicta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis, liberationis, erectionis, creationis, institutionis, concessionis, vnionis, annexionis, incorporationis, appropriationis, deputationis, indulti, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri; et Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.* Datum *Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1483. 17. calend. Octobr. pontificatus nostri anno tertio decimo. Signata* L. *Crissus.*

Sciendum tamen, licèt in hoc priuilegio Pontifex monasterij canonicorum Lateranensium per illum erecti meminerit, nullum tamen monasterium, si de fabricis loquimur, Sixtum Quartum iuxta tẽplum Pacis prædictum erexisse: nam quod nunc cernitur, Oliuerius Carafa Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & congregationis canonicorum Lateranensium Protector optimè meritus à fundamentis erexit, vt ex inscriptione, quæ legitur in fascia peristiliorum apertè liquet. Quod monasterium anno MDIV. fuit absolutum, cui prædictus Cardinalis suam Bibliothecam, & vineam extra portam Flaminiam, quam nunc etiam possidet, ex testamento legauit. sed nec vllos alios eidem monasterio redditus præter antiquos Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ prædictus Pontifex concessit, vt propter illorum tenuitatem necesse fuerit ab initio canonicos ibi degentes ex communibus contributionibus totius congregationis manuteneri, prout etiam in præsentiarum ex parte fieri solet. licèt redditibus ex piorum quorundam legatis, & oblationibus nonnihil auctis.

NOuissimè verò Perillustris Dominus Gaspar Riualdus nobilis Romanus propter singularem affectum deuotionis, quem ad glorioſam Virginem Deiparam habebat, cernens Ecclesiam excipiendæ multitudini, ad ipsam confluenti, minùs idoneam, nam maius altare, supra quod imago miraculosa Beatæ Virginis erat posita, mediam ferè calcidicam, quam Tribunam dicimus, occupabat, de sacello, in quo præfata Virginis imago decentiùs seruaretur, & consequenter Ecclesia liberanda, siue amplianda cogitauit: nec mora, consilio cum loci Abbate, Capituloq; canonicorum communicato, & ab eisdem facultate habita, nouum sacellum maius à fundamentis excitauit, quod anno Domini 1611. inchoatum intra quadriennium fuit absolutum, in quo extruendo, nec non pretiosissimis lapidibus, elegantissimisq; picturis tum ditando, tum exornando, plus quindecim millia nũmorum aureorum fertur impendisse: nam anno 1614. die secunda Iulij in festo Visitationis eiusdem Beatissimæ Virginis duodecim Illustrissimi Cardinales post dictum sacellum absolutum, & imaginem Beatę Virginis in eo locatam, capellam solemnem in templo Pacis habuerunt, in qua Reuerendissimus Pater Dominus Ioannes Chrysostomus Neapolitanus loci Abbas Missam cum insignijs Pontificalibus solemniter cantauit, & iuxta formam priuilegij proximè recitati populo solemniter benedixit, coram eisdem Cardinalibus, & indulgentias concessit. Anno verò proximè præterito, qui fuit milleſimus sexcentesimus vigesimus secundus præfatus Dominus Gaspar Riualdus nouum altare maius in eodem sacello pretiosis lapidibus insectum, magni valoris, & miræ pulchritudinis fieri fecit, quod Reuerendissimus Dominus Antonius Diaz Episcopus Casertanus hoc anno milleſimo sexcentesimo vigesimo tertio, die decima nona Martij in festo sancti Ioſephi ad honorem Dei, & Beatæ Virginis, & sancti Ioſephi illius Sponsi solemniter consecrauit.

Caput

Digitized by Google

Caput trigesimumquartum.

De fundatione Monasteriorum sanctæ Crucis Cesennæ, sanctæ Mariæ Passionis Mediolani, & sanctæ Mariæ Lacrymarum Castri Triuij Diœcesis Spoletanæ.

1. ANno 1484. quo Generale Capitulum coactum fuit Placentiæ, ac in illo renunciati Rector Generalis R. P.D.Raphaël de Placentia, Visitatores D. Florentius Placentinus, D.Celsus Veronensis, D. Eusebius Mediolanensis, & D. Isaias Estensis, Sixtus IV. Onuphrio referente die duodecima mensis Augusti ex hac vita migrauit. Cui Pontifici cum renunciatum esset, Ianuæ sanctimoniales à vitæ regularis obseruantia non parùm deuiasse, ad illas reformandas Venerabilem Patrem Dominum Marthæum Bossum nostræ congregationis canonicum destinauit, qui multis laboribus etiam cum vitæ periculo dictæ reformationi incũbens, illam fœliciter ad Dei gloriam absoluit. Extant illius duæ epistolæ ad Sixtum Quartum, quæ totam rei seriem continent, suntq; in ordine 42. & 43.Sub eodem Pontifice inter Venerandos Eremitas Augustinenses, & canonicos regulares Lateranenses lis oritur circa verum sanctissimi Patris Augustini habitum, & institutum, parte qualibet in suo sensu abundante, & decertante. Scripsit Ambrosius Coriolanus librum ad Sixtum Quartum, quem Defensorium nuncupauit, contra quem Eusebius Corradus Mediolanensis autoritatem Pontificis interpellauit, asserens librum multa falsa, & contumelioſa contra veritatem, & canonicum ordinem continere, petens illius lectionem interdici, donec per aliquos à Pontifice delegatos purgaretur, quod tum ipse Sixtus IV. tum Innocentius VIII. Sixti successor præstiterunt, extantq; de hac ipsa re in nostro Archiuo Romano rescripta Pontificum illorum manibus signata, quæ monstrabimus, cum eiusdem Eusebij libello ad Sixtum Quartum, & omnes Cardinales sui temporis, in quo breuiter multa errata in eodem libro Coriolani fuerunt adnotata. Libellus incipit; *In pauca confram Pater Beatissime, ac Reuerendissimi Principes Cardinales Christiani Orbis Domini, quæ duobus in libris, &c.* quod forsan in causa extitit, vt Ioannes Trithemius in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum inter cẽsendum libros Coriolani, dictũ Defensorium omiserit, quod tamen ab illius autore in fronte aliorum suorum operum Romæ fuerat impressum, nec Trithemius ignorare potuit, qui Romanam impressionem viderat, & istius Controuersiæ in Iacobo Vuimphelingio conceptis verbis meminit. Ipse autem Pontifex ad lites sedandas, & scandala tollenda, promulgauit decretum, quod libro primo in præfatione Generali commemoraui.

Sixto verò naturæ debitum soluente, Cardinales communibus suffragijs Ioannem Baptistam Cibo Ianuensem ex presbytero Cardinali sancti Laurentij in Lucina Pontificem elegerunt, die 29. Augusti, qui dictus est Innocentius Octauus, vir summæ virtutis, & prudentissimus, cunctis Principibus, etiam Infidelibus charus. Hic Pontifex nostram congregationem amauit, & Templum Pacis à Sixto Quarto extructum absoluit, fenestris vitreis, iconibus, & picturis exquisitissimis ornauit. Hoc autem anno in Generalibus Comitijs nostri decreuerunt, si monasterium sanctæ Crucis Cesennæ, quod Sixtus IV. commendauerat, ad congregationem rediret, in illo Priorem, & Conuentum canonicorum, sicut in cæteris monasterijs instituere: nam erat antea Prioratus manualis à Portuensi cœnobio pendens, quem cum dicto cœnobio Sixtus cuidam Patriarchæ Antiocheno suo familiari, ac etiam nepoti (quantum ex Onuphrio conijcio) commendauerat, quod existente Rauenna sub Dominio Venetorum canonici Portuenses, vt cæteri dictæ ciuitatis vi acti Pontificium interdictum minimè seruassent. qui Patriarcha illud per biennium tenuit, & illius, ac dicti Prioratus omnes redditus percepit, & vtrunque monasterium supellectilibus priuauit. Verùm elapso biennio, paceq; inter Principes composita, & dicto Patriarcha repentino interitu sublato vtrunque monasterium nobis fuit restitutum: & ideo sequenti anno 1485. in Capitulo Generali electus fuit, & constitutus in dicto monasterio sanctæ Crucis Prior Conuentualis, sicut in cæteris collegijs, qui à Priore Portuensi nullatenus penderet. Postea cœptum est aliud monasterium extra Ciuitatem iuxta portam, quæ ab illo nunc dicitur sanctæ Crucis cum Ecclesia satis ampla, cui nonnulla bona monasterij Portuensis pro victu canonicorum in eo manentium fuerunt attributa, quod Pius Quintus in Abbatiam erexit anno 1566. monasterium vetus intra Ciuitatem adhuc manet.

50. Mo. nost.

II. ANno 1485. Generale Capitulum Rauennæ, Rector Generalis R.P.D. Celsus Veronensis, Visitatores D. Hieronymus Taruisinus, D. Antonius de Monteferrato (hic fuit vir magnæ sanctitatis, & disciplinæ regularis zelantissimus instaurator, quem Ioannes Philippus noster in Chronica lib.6.cap.41.inter Beatos recenset, ex relatione multorum, qui illum viderant) D.Ioannes Placentinus, & D.Simon Mediolanensis. Hoc anno Reuerendissimus Dominus Daniel ex inclita prosapia de Biraghis, Apostolicus Protonotarius, in suo Viridario, & fundo existente in Parochia sancti Stephani in Brolio intra Ciuitatem Mediolani, iuxta portam Orientalem, vbi erat Oratorium paruum sub inuocatione sanctæ Mariæ de Passione, collegium canonicorum regularium nostræ congregationis sub titulo eiusdem Beatæ Mariæ de Passione,

51. Mo. nost.

ac

Digitized by Google

ac etiam sancti Augustini proprijs sumptibus fundauit,& dotauit, sicut testatur carta dictæ fundationis, & dotationis sub forma instrumenti publici, per notarium publicum nomine Donatum de la Turre, quondam Antonij, hoc ipso anno, die 22. Aprilis Mediolani rogata, & stipulata. Et licèt redditus dicti monasterij à principio pauci essent, tamen ob peculiarem ciuium Mediolanensium erga nostrum ordinem affectum, & canonicæ disciplinæ vigorem, & rigorem iugiter in eodem monasterio seruatum, & laudabilis vitæ canonicorum in eo degentium famam, adeo in fabricis, & redditibus excreuit, vt modò cum primis collegijs, & cœnobijs dictæ ciuitatis, sine alicuius iniuria sit meritò comparandũ: extructis nouo templo magnificentissimo cum calcidica, siue tribuna maiori cæterarum omnium dictæ ciuitatis pulcherrima, cum duplici claustro, cœnaculo, dormitorijs, hospitijs, deambulatorijs, triclinijs, cęteris q; officinis elegãtissimè dispositis, & absolutis, præsertim nouo claustro, quod totũ ante paucos annos à fundamentis excitatum, & absolutum ipse vidi, labore potissimum, & solertia RR. Patrum DD. Celsi Dugnani, & Gabrielis Citadini dicti monasterij Abbatum. Cui monasterio Iulius II. ann. 1506. addidit Abbatiam sancti Pauli de Mozano Placentinæ diœcesis, testantibus literis Apostolicis Bononiæ 10. calend. Martij datis. Item Leo Decimus anno 1519. vniuit Prioratum sancti Michaëlis de Vulturio Mediolanensis diœcesis, cuius vnionis extant literæ Apostolicæ datæ apud sanctum Petrum 8. idus Septembris. quod tandem erectum est in Abbatiam per Pium Quintum anno 1566.

Et quoniam, vt præfati sumus, canonicæ disciplinæ vigor semper in illo fuit seruatus, inde factũ, vt à primis temporibus suæ fundationis vsque in hunc diem viros præclari nominis multos semper habuerit, qui tum verbo, tum exemplo congregationem nostram, & sua tempora clariora reddiderunt: florentq; nunc etiam Prædicatores celebres, & illustres, quos non nomino, quoniam in viuis agunt, & alieno laudatore opus non habent.

III. ANno 1486. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Hieronymus Tarusinus. Visitatores D. Seuerinus Mediolanensis, D. Michaël Papiensis, D. Lucas Mediolanensis, & D. Syluanus Venetus. Anno 1487. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R.P.D. Seuerinus Mediolanensis, Visitatores D. Franciscus Tarusinus, D. Archangelus Vicentinus, D. Donatus Mediolanensis, & D. Philippus Vercellensis. Hoc anno Innocentinus Octauus decretum congregationi salutiferum edidit contra canonicos, occultato vel dimisso habitu religionis, etiam sub prætextu beneficiorum secularium assequendorum, in habitu clericorum secularium per ciuitates vagantes, quod hic sequitur, videlicèt à tergo: *Dilecto filio moderno & pro tempore existenti Procuratori Generali Congregationis Lateranensis canonicorum regularium sancti Augustini:* intus.

Innocentius Papa VIII. dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Nuper nobis exponi fecisti, quòd quamplures ex canonicis tuæ congregationis ex ea ad alios Ordines, seu similes, alterius tamen professionis, & dissimilis habitus, non tamen ob frugem melioris vitæ, & arctioris regulæ, seu obseruantiæ: sed pro ipsorum ambitiosa cupiditate, & vt liberiùs inter seculares degant, ac beneficia Ecclesiastica consequi valeant, tam temeritate propria, quàm ex licentia & dispensatione Apostolica se transtulerunt, & in dies se transferunt: & quod grauius est, nonnulli cœlato prædicti ordinis habitu, & occultato, per vrbes hinc inde, maximè per Romanam Curiam indecenter vagantur, non absque scandalo congregationis etiam in populis, suiq; honoris, & famæ diminutione. Quare humiliter, & deuotè supplicasti, vt dictæ congregationi, illiusq; super hoc statui opportunè consulere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, qui congregationem ipsam propter vberes fructus, quos quotidie in vinea Domini producit, semper dileximus, & attendentes, quòd quilibet secundum Apostolum in ea vocatione permanere debet, in qua vocatus est, & propterea conseruationi dictæ congregationis, ac illius augmento, quantum cum Deo possumus, prouidere volentes, huiusmodi iustis supplicationibus inclinati, autoritate Apostolica, tenore præsentium tibi, ac successoribus tuis procuratoribus eiusdem congregationis pro tempore existenti concedimus, committimus, atq; mandamus, vt quoslibet ex prædictis canonicis, siue propria autoritate, siue ex dispensatione, aut licentia Apostolica sub quacunque forma, & expressione verborum concessa, & concedenda, etiam ad obtinenda beneficia Ecclesiastica, etiamsi illa assecuti fuerint, liceat ad congregationem reuocare, etiam sub pœnis, & censuris Ecclesiasticis, & cum auxilio brachij secularis, si opus fuerit, & huiusmodi vbilibet carceribus tradere: & quod ad id sub eisdem censuris reuocare possis, & valeas, dummodo ipsi canonici in arcto monasterio etiam sub arctiori, aut saltem æquali religione, & regula Deo famulantes, & orationibus vacantes non degant, quia qui spiritu Dei aguntur, legi minimè subijciuntur. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 11. Maij 1487. Pontificatus nostri anno 3. Istud decretum innouauit Paulus Tertius anno 1539. die 16. Ianuarij. & ideo caueant canonici sine proprio habitu incedentes.

IV. ANno 1488. Generale Capitulum Patauij. Rector Generalis R.P.D. Archangelus Vicentinus. Visitatores D. Eusebius Mediolanensis, D. Matthæus Veronensis, D. Isaias Estensis, & D. Augustinus Ticinensis. Hi omnes viri præclari.

Anno 1489. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Celsus Veronensis. Visitatores D. Ioannes Placentinus, D. Simon Mediolanensis, D. Germanus Vercellensis, & D. Eleutherius Vicentinus. Hic fuit Poeta celebris, qui multa opuscula versibus heroicis hexametris exarata in lucem edidit.

Anno

Digitized by Google

Anno 1490. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Hieronymus Taruisinus. Visitatores D. Lucas Mediolanensis, D. Michaël Papiensis, D. Angelus Placentinus, & D. Syluanus Venetus. Hoc anno Innocentius quasdam licētias tam à se, quàm à suis prædecessoribus concessas nonnullis canonicis nostræ congregationis, vt pecunias priuatim habere, illisq; priuatim frui possent, quod erat alienum à regularibus institutis, & in malum exemplum, & scandalum, & animarum periculum vergebat, cassauit, & reuocauit, iubens, neminem pecunias sine licentia Capituli Generalis posse recipere, vel tenere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, prout habetur in literis ad Rectorem Generalem tunc, & pro tempore futurum directis, die 12. mensis Maij apud sanctum Petrum emanatis. Anno 1491. Generale Capitulum Ferrariæ. Rector Generalis R.P.D. Seuerinus Mediolanensis. Visitatores D. Donatus Mediolanensis, D. Philippus Vercellensis, D. Gabriel Vicentinus, & D. Augustinus Vercellensis.

Anno 1492. Generale Capitulum Patauij. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Visitatores D. Matthæus Veronensis, D. Isaias Estensis, D. Iustinianus Vicentinus, & D. Augustinus Ticinensis. Hoc anno Innocentius VIII. ex hac vita migrauit die 25. Iulij, & in eius locum electus Ludouicus Borgia Calisti Tertij ex sorore nepos, qui Alexander Sextus fuit appellatus. Anno 1493. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Celsus Veronensis. Visitatores D. Ioannes Placentinus, D. Simon Mediolanensis, D. Hieronymus Mediolanensis, & Dom. Germanus Vercellensis.

V. ANno 1494. Generale Capitulũ Rauennę. Rector Generalis R.P.D. Syluanus Venetus. Visitatores D. Angelus Placẽrinus, D. Lucas Mediola-
52. Mo- nẽsis, D. Constantius Mediolanensis, & D. Augustinus Taruisinus. Hoc anno in Episcopatu Spoletano propè oppidum Triuij magnum prodigium, & malorum Italiæ imminentium prognosticon apparuit. Erat propè oppidum sacellum quoddam in Triuio, siue in compitis, vt multis in locis fieri consueuit, vbi Beatissimæ Virginis imago in pariete depicta lacrymas fundere visa est, quod miraculum multi conspexerunt. Spargitur exinde rumor apud Oppidanos, postea ad propinquas ciuitates, tandemq; Romam vsque attingit: fit propterea populorum magnus concursus, conferuntur eleemosynæ, templumq; notabilis magnitudinis, & miræ pulchritudinis ad Dei, & Beatæ Virginis honorem erigitur, sanctæ Mariæ de lacrymis nunc etiam vocatum. quo absoluto ciues Treuienses, comperta bona fama canonicorum nostræ congregationis, nobis illud monasterij ædificandi gratia tribuere cupiebãt, quam ob causam D. Iacobum Cremonensem Procuratorem Generalem per illas partes iter facientem rogauerunt, vt locum ad monasterium construendum acciperet, omnia ad structuram necessaria pollicentes: qui proximo sequenti Capitulo Patribus illum accipere suasit, etsi locus pauperrimus esset, nulloq; omnino habens redditus præter piorum eleemosynas, sed habituris bona plurima, si Deum timuissent, & Beatissimæ Virgini debitum seruitutis obsequiũ deuotè, & ex animo impendissent, prout monasterio Casoretano contigerat. loco à nostris acceptato cum facultate ab Ordinario, ac etiam à Sede Apostolica obtenta, monasterium sub titulo Præposituræ apud dictam Ecclesiam erigendi, missus est ad dictum locum Ven. P.D. Syluanus Venetus, qui anno præcedenti fuerat Rector Generalis, cum decem canonicis, quos Treuienses cum gaudio susceperunt, & vt monasterium citius perficeretur, omnia illis ad victum, & vestitum necessaria per quinquennium tribuere promiserunt: & ita breui tempore monasterium satis pulchrum ibidem est ædificatum, in quo per multos annos mansit copiosus numerus canonicorum, in magna districtione viuentium, ad Dei laudem, & populorum ædificationem: cui nonnulli pietatis zelo excitati quædam prædia, & redditus donauerunt, præsertim Nobiles de Valentibus, qui apud dictam Ecclesiam sepulturam elegerunt, in qua nouissimè Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Erminius de Valentibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & Episcopus Fauentinus fuit tumulatus. Verùm ab aliquot annis numerus canonicorum ob redditus attenuatos fuit diminutus. Alexander Sextus anno 1501. 4. calendas Martij ad preces cõmunitatis prædicto monasterio addidit Ecclesiam sancti Ioannis de Platea, quæ erat in oppido Triuij.

ANo 1495. Generale Capitulum Placentiæ. VI.
Rector Generalis R.P. D. Seuerinus Mediolanensis. Visitatores D. Nicolaus Papiensis, D. Nicolaus Astensis, D. Philippus Vercellensis, & D. Gabriel Vicentinus. Anno 1496. Capitulum Generale Ferrariæ. Rector Generalis R.P.D. Philippus Vercellensis, Visitatores D. Matthæus Veronensis, D. Donatus Mediolanensis, D. Augustinus Papiensis, & D. Augustinus Vercellensis. Huic Capitulo, seu illius Vicario Generali, ac diffinitoribus Reuerendissimus Dominus Ioannes Electus Mutinensis Sanctissimi Domini nostri Alexandri Papæ Sexti Referendarius sequentes literas direxit: *Reuerendis in Christo Patribus D. Vicario Generali, ac Diffinitoribus Capituli Congregationis Lateranensis, mihi honorandis.* intus: *Reuerendi in Christo Patres fratres obseruandi salutem in* Domino. *Virtutum species, & profectus congregationis vestræ merita tanta me charitate, deuotioneq; erga P.V. deuinxere, vt quicquid ingenij, ac virium in me esse censetur, id totum honoris, ac commodi vestri gratia, & excitare mihi gratissimum sit, & opportunitate occurrente exponere semper paratissimus sim. in his quippe omnibus, siue quę priuatis, siue quæ publicis in rebus dictæ congregationi vestræ conducere videntur, portionem quandam habere, meq; participem esse existimo. Quo fit, vt ea quæ nuper à Sanctissimo Domino nostro congregatio vestra consequi mea opera viuæ vocis oraculo optauit,*

Digitized by Google

uit, à Beatitudine sua omni, qua potui diligentia obtinuerim, quæ sunt infrascripta videlicet, vt Prælati congregationis vestræ Lateranensis per alios Ordinis vestri, professos tamen, verberari facere possint clericos, & cõmissos, seu Conuersos eiusdem congregationis causa correctionis, & regularis disciplinæ, qua ipsi Prælati de iure tenentur manu propria, si possunt, verberare. Item eos, qui sunt incorrigibiles, & rebelles, & omnino indisciplinabiles, qui multoties non corriguntur, eijcere possint de congregatione, ablato saltem professionis habitu, ne suis malis moribus alios bonos inficiant, atque contaminent, vt similiter faciunt alij Ordines claustralium. Item vt canonici congregationis prædictæ, qui ex natura, vel alia ex causa vinum non bibunt, possint sine scrupulo post sumptionem sanguinis in Missa perfundere cum aqua simplici propter eorum stomachos, qui vinum abhorrent, & eos aliquando ad vomitum excitat: & sic de cætero in quibuscunque, quæ honori, & vtilitati, & commodo dictæ congregationis esse cognouero, nunquam me defuturum reipsa cognoscetis. nec plura, nisi quòd in orationibus vestris mei memoriam habere velitis. benè valete. Romæ 24. Aprilis 1496. Vester in omnibus, Ioannes Electus Mutinensis Sanctissimi Domini nostri Datarius, & Referendarius manu propria. quæ literæ, quod ad eiectionem incorrigibilium attinet, vtinam à nostris, & ab omnibus regularibus bene institutis executioni demandarentur, non enim tanta mala regularium ordines in dies sustinerent.

VII. ANno 1497. Generale Capitulum Bononiæ. Rector Generalis R.P.D. Augustinus Ticinẽsis. Visitatores D. Celsus Veronensis, D. Germanus Vercellensis, D. Ioannes Maria Nouariensis, & D. Hieronymus Mediolanensis. sub quorum regimine referam, quæ dictus Augustinus Ticinensis in sua Historia manuscripta, quæ Papiæ in Archiuo Diui Petri in cœlo aureo seruatur, accidisse verbis sequentibus sic describit: *Tempore Alexandri Sexti Pontificis, dum Romæ essem nostri Ordinis Rector Generalis, ad pedes eiusdem Pontificis constitutus, assistentibus Cardinalibus, Neapolitano, Senensi, & Vrsino egi, vt canonici regulares in Lateranensi Basilica confirmarentur, remanentibus tamen ibidem secularibus canonicis, itaut esset duplex distinctum collegium. id se facturum Pontifex lubens pollicitus est, hac lege, vt assignatis canonicis regularibus certis prouentibus, autoritate Apostolica interueniente, & publico instrumento in Capitulo Generali confirmato, quod dicti canonici regulares in posterum nullo vnquã tempore per se, vel per alios agerent, vt dictis canonicis secularibus eorum beneficia ablata acceptarent. qua stante lege rei effectus euenisset nisi obstitisset casus Cardinalis Vrsini, qui tam plurimos ciues Romanos, quàm canonicos seculares ad id tam pium opus dispositos, capacesq; fecerat.* Hæc ille. Porro Cardinalis Vrsinus, teste Onuphrio, vocatus est Ioannes Baptista de Vrsinis, qui potissima causa fuerat vt Alexander Pontifex crearetur.

Caput trigesimumquintum.

De reformatione quatuor monasteriorum sancti Georgij de Brinate, sanctæ Mariæ de Frisa propè Lancianum, sanctæ Mariæ de Crescentiaco apud Mediolanum, & sancti Iuliani propè Spoletum.

ANno 1498. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis D. Syluanus Venetus. Visitatores D. Angelus Placẽtinus, D. Isaias Estensis, D. Gabriel Mediolanensis, & D. Matthæus Vercellensis. Hoc anno Reuerendissimus Dominus Antonius de Stangis nobilis Cremonensis, & Protonotarius Apostolicus, qui antiquam præposituram sancti Georgij, in loco Brinate nuncupato, ad ripas Ticini fluminis, diœcesis Mediolanensis, in commendam tenebat, sub certis conditionibus resignauit, vt suo Ordini, nostræq; congregationi traderetur: quarum vna extitit, vt in dicta præpositura conuentus quatuordecim canonicorum sub vno Priore constitueretur, quibus ipse Ecclesiam Parochialem cum cura animarum, & quinquaginta perticis terræ adiacentis, nec non tertiam partem bonorum immobilium dictæ præpositurę pro victu canonicorum tribueret, cæteris illius bonis Præpositis Commendatarijs reseruatis. quam resignationem, & concessionem probauit Alexander Sextus per Bullas emanatas apud sanctum Petrum 6. Idus Ianuarij 1498. quarum vigor conuentus septem canonicorum statim per nostros fuit institutus, sub D. Eusebio de Corradis Priore, qui primus dicti monasterij corporalem possessionem apprehendit: nam alij septem canonici omissi fuerant, donec monasterium ædificaretur, quod totum in amplissimã, & pulcherrimam formam à nostris est ædificatum, & Ecclesia similiter à fundamentis renouata. Postmodum anno 1511. idem Reuerendissimus D. Antonius Stanga Protonotarius, & Commendatarius totam præposituram cum omnibus illius bonis, & iuribus ad fauorem nostræ congregationis sponte in manibus Pontificis resignauit, qui illam nostræ cõgregationi totaliter vniuit, adiecta conditione, vt numerus triginta canonicorum in illa iugiter maneret, datis literis apud sanctum Petrum 6. Idus Septembris eiusdem anni 1511. Pontificatus Iulij Secundi anno 8. I. 53. Mo-nast.

In hoc monasterio floruit vir magnæ probitatis, & pro sancto habitus Venerandus Pater Dominus Antonius de Glusianis Præpositus, de quo libro proximè præcedenti cap. 49. dictum fuit. Ecclesiam quæ nunc extat, fundauit, & absoluit ante annos circiter triginta R. P. D. Desiderius Mediolanensis loci Præpositus.

Anno

Digitized by Google

II. ANno 1499. Generale Capitulum Patauij. Rector Generalis R.P. D. Gabriel Vicentinus. Visitatores D. Ioannes Placentinus, D. Martinus Mediolanensis, D. Andreas Mediolanensis, & D. Albertus Veronensis. In quo Capitulo Ven. P. D. Syluanus Venetus vir magni consilij, proposuit optimum sibi videri, si Abbatiam sanctæ Mariæ de Frisa propè Lancianum, quæ erat membrum monasterij Tremitani, Patres à dicto monasterio seiungerent, & proprium Abbatem cum conuentu canonicorum in illa statuerent: quod post aliqualem altercationem collatis tandem suffragijs obtinuit, & proprius Abbas more cæterorum monasteriorũ in illa constitutus D. Ioannes Baptista de Cotignola. De cuius Abbatiæ fundatione, quæ in scriptis authenticis inueni, breuiter describam. Circa ann. 1040. Illustris Comes Trasimundus Castri Frisæ nuncupati Dominus, quod est in Apprutio propè Lancianum, fundauit Abbatiam insignem in Castro Frisæ sub inuocatione s. Mariæ, quam de proprijs bonis dotatam monasterio Tremitano, & congregationi monachorum ibidem existenti donauit, pro redemptione animæ suæ, & Comitis Azoni sui parentis, & Dominæ Purpuræ suæ coniugis iam defunctæ, & Dominæ Antiochiæ alterius coniugis tunc viuentis, potestate per suos prædecessores obtenta à Luitprando Rege Longobardorum disponendi de suis bonis, & feudis in opera, & legata pia. Cui Abbatiæ præter libros, calices, & paramenta, donauit modios terræ ducentos triginta propè locũ Feltrinum nuncupatum, & oppidum s. Ioannis cum molendinis, vineis, oliuetis, syluis, fabricis, & alijs rebus ibidem existentibus. Item alios terræ modios sexaginta duos propè sanctum Martinum, & propè Fluuium Morum. Item alios modios terræ viginti vnum, quibus cohærebant territorium Ortonæ, Riuogatti, & Vallonis Vulpium, qui omnes cum territorio oppidi sancti Ioannis faciunt modios 466. confectæ sunt tabulæ dictæ donationis anno 1044. die 5. Decembris indictione 3.

54. Monaſt.

Anno verò 1145. indictione 8. die 8. mensis Septembris Illustris Dominus Matthæus Rophini, Dominus Castri Frisæ, pro redemptione animæ suæ, & filiæ Dionysiæ nuper defunctæ, & in eodem monasterio sepultæ, remisit, & donauit eodem monasterio quoddam feudum, quod asserebatur, fuisse prius Ecclesiæ sancti Martini, quæ erat suffraganea ipsius Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Frisa, & illius membrum, & cella, confectis tabulis publicis, quæ per illum, & multos testes proprijs illorum manibus fuerunt firmatæ, quarum authenticum nuper ad manus meas tradente quodam clerico seculari deuenit, quod in Archiuo Romano Pacis est repositum in pluteo Scripturarum monasterij sanctæ Mariæ de Frisa.

Rursus anno 1301. die 30. Octobris quædam mulier deuota nomine Soropace, filia Gilioni Spopetani, habitatrix Lanciani, donauit prædictæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Frisa domum vnam cum horto existentem in Ciuitate Lanciani propè Ecclesiam sancti Antonij, tabulas conficiente Roberto de Casali Regio notario, quarum similiter authenticum à prædicto clerico mihi traditum ibidem locaui.

III. PRædictæ quoque Abbatiæ in priuilegijs per Leonem Nonum, & Nicolaum Secundum, & alios Abbati, & monasterio Tremitano factis mentio habetur, quæ cum eodem monasterio Tremitano per Gregorium Duodecimum nostræ congregationi fuit vnita, cuius membrum extitit vsque ad hunc annum 1499. quo in Generalibus Comitijs proprius Abbas cum conuentu canonicorum fuit in eadem constitutus. Postea verò tractatum fuit de monasterio intra Ciuitatem Lanciani construendo, quòd Castrum Frisæ totum esset dirutum, & desolatum, obtentoq; à ciuibus loco propè portam sanctæ Claræ, nouam Ecclesiam, & monasterium sub titulo sanctæ Mariæ nouæ nostri construere cœperunt: in quo quidem opere benefactorem insignem, & adiutorem strenuum nacti fuerunt Equitem Illustrem Dominum Dymnum de Riccijs, qui se filij orbatum cernens, dictam Ecclesiam omnium bonorum suorum hæredem vniuersalem instituit, conditione adiecta, vt intra decennium Ecclesia sub titulo Beatæ Mariæ de Miraculis ibidem construeretur, & absolueretur, quod præstitum fuit, ipse verò D. Dymnus paulò post vita functus in monasterio fratrum Eremitarum in sepulchro, quod sibi viuens posuerat, fuit tumulatus. Obijt anno 1504. Eodem autem anno die 24. Ianuarij D. Lucas Nouarensis monasterij Abbas illius hæreditatem adiuit, in qua comprehendebatur Castrum Fossa cieca nuncupatum, cuius dominium obtinuit, & à Vassallis iuramentum fidelitatis sibi præstari fecit in Ecclesia sancti Donati, & fabricam Ecclesiæ accelerauit, quæ anno 1513. est absoluta, & eodem anno consecrata, prout testatur publicum instrumẽtum eodem anno die 22. Decembris rogatum per publicum tabellionem Tyberiũ Vitalem. Canonici verò regulares eidem Illustri Equiti Dymno grati animi monumentum ex albo marmore in Ecclesiæ pariete loco conspicuo cum sequenti epitaphio posuerunt.

Hæc Pia Templa facit.
DYMNO RICCIO, EQVITI AVRATO, STRENVO, FIDELI, PATRIAE PROTECTORI, HVIVSQ; SACRAE AEDIS ERECTORI, CANONICI REGVLARES INSVLAE DIOMEDEAE POSVERVNT, ANNO MDLVI.

Habuit etiam hoc monasterium insignes benefactores Ioannem Antonium Impaciatorem, Marcũ Blancum, D. Gasparem Auentinum Lanciani Archipresbyterum, & vtriusq; iuris Doctorem, qui dictam Ecclesiam suorum bonorum hæredem instituerunt. Vocata est autem Ecclesia sanctæ Mariæ Nouæ ad differentiam alterius antiquæ sanctæ Mariæ de Frisa.

IV. ANno MD. Capitulum Generale Patauij. Rector Generalis R.P.D. Hieronymus Mediolanensis. Visitatores D. Donatus Mediolanensis, D.

Digitized by Google

Fœlix Cremonensis, D.Valerius Vicentinus, & D. Nicolaus Venetus. Anno 1501. Capitulum Generale Cremonæ.Rector Generalis R.P.D. Philippus Vercellensis. Visitatores D.Augustinus Ticinensis, D.Illuminatus Mediolanensis, D.Fulgentius Reginus,& D.Hieronymus Venetus. Anno 1502. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P. D.Augustinus Ticinensis. Visitatores D. Germanus Vercellensis, D. Desiderius Patauinus,D.Martinus Bergomensis, & D.Augustinus Mantuanus.

Hoc autem anno Illustrissimus Dom. Fridericus Sanseuerinus sancti Theodori Diaconus Cardina-
55.Mo- lis, qui præposituram insignem Ordinis canonicorũ
nast. regularium sanctę Mariæ de Crescentiaco, multis aureorum millibus in suis redditibus abundantem, in Commendam tenebat, quæ licèt olim esset caput congregationis,& curam animarum adiunctam haberet, ad eam nihilominus desolationem in spiritualibus deuenerat, vt vnus ibi canonicus cum nonnullis clericis mercede conductis ad sacra faciẽda solummodo resideret, cum R.P. D. Constantio Applano Procuratore Generali nostræ congregationis de conuentu canonicorum sub regimine vnius Prioris in eadem præpositura ex nostris constituendo habuit tractatum, quibus monasterij fabricas, & curam animarum cum Ecclesia, & illius mobilibus, certoq; terræ ambitu circa monasteriũ, paruaq; summa pecuniarum pro victu, & alimentis canonicorum, siue pro mensa tribueret: ipsa tamen præpositura cum cæteris omnibus iuribus, & bonis eidem Friderico, & futuris Commendatarijs reseruata. Conuentione inita supplicatum est Pontifici pro traditione, & vnione prædictæ mensę Prioralis, obtentæq; literæ Apostolicæ 4. idus Decembris eiusdem anni 1502. Pontificatus Alexandri Sexti anno vndecimo. ex quo tempore conuentus septẽ canonicorum sub regimine Prioris in dicto monasterio per nostros fuit constitutus, qui ex quindecim ferè aureorum millibus, qui ex dicti monasterij redditibus capiuntur, vix necessaria percipiunt.ille autem canonicus nomine frater Albertus Mediolanensis, vsque ad mortem cum nostris in eodem monasterio manere voluit. De hoc monasterio,& de tota congregatione sanctæ Mariæ de Crescentiaco dictum est lib. 2.cap.26.& 49.

V. EOdem anno cœnobium Abbatiale sancti Iuliani propè Spoletum, cum aliquot illius mẽ-
56.Mo- bris, & Ecclesijs Parochialibus illi subiectis, & an-
nast. nexis,instantibus ciuibus Spoletanis, nostræ Lateranensi congregationi fuit vnitum. Istud cœnobiũ, est vetustissimum, cuius fundatio B. Gregorij Papæ tempora præcedit: nam illius fundator fuit Ven. & sanctus Abbas nomine Isaac, qui venerat in Italiã de Syria,vt s.Gregorius lib.3.Dialogorum cap.14. scribit, Hic enim sanctus vir cum prioribus temporibus Gothorum ad Vrbem Spoletanam deuenisset,in monte vrbi imminente monasterium s.Iuliano Martyri nuncupatum excitauit, ac in eo familiàm numerosam monachorum congregauit, nõ quidem ex D.Benedicti instituto, vt nonnulli asserunt. quomodo enim sancti Benedicti discipulus, & alumnus esse potuit, qui teste D. Gregorio loco citato prioribus temporibus Gothorum apud Spoletanos iam in veneratione habebatur? cum priora tempora Gothorum annum Christi quingentesimum antecesserint, quo tempore sanctus Benedictus adhuc puer erat. Creuit autem sub sancto viro numerus monachorum, propter quod plura illi bona largita, pluraq; monasteria, & cellæ sub eodem instituto, tanquam membra sub capite plantata, inter quæ monasterium sancti Ansani Martyris intra Ciuitatem, vbi reliquiæ ipsius sancti viri Isaaci sunt tumulatæ. Porro autem cum Ordo Diui Benedicti propè Cluniacum in Gallijs reformationem insignem accepisset, monachi Benedictinenses iuxta reformationem prædictam instituti sancti Iuliani cœnobium obtinuerunt, post annum Christi millesimum,circa quod tempus ijdem Cluniacenses Ecclesiam sancti Petri Perusinam vbi erat sedes Cathedralis cum collegio canonicorum regularium, ipsis canonicis cum Cathedrali intra Vrbem in æde Laurentio Martyri recens ædificata collocatis,obtinuerunt, & Diui Benedicti cœnobium erexerunt sub Beato Petro primo Abbate, quod illius monasterij tabularia testantur.

Cæterum, quantæ olim dignitatis, & amplitudinis fuerit Diui Iuliani monasterium, ex Vrbani Tertij priuilegio sic accipe, quod ad instar alterius Alexandri Tertij fuit exemplatum.

Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati monasterij sancti Iuliani de monte Spoletano, eiusque fratribus tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum. Cum simus ad curam, & regimen vniuersalis Ecclesiæ, licèt immeriti, prouidentia supernæ dispositionis assumpti, si quando postulantur à nobis, quæ ad Ecclesiarum tuitionem pertineant, petentium desiderijs clementer nos conuenit condescendere, & vota effectu prosequente complere. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatum monasterium sancti Iuliani de monte Spoletano, in quo diuino mancipati estis obsequio, ad exemplar fœlicis memoriæ prædecessoris nostri Alexandri Romani Pontificis, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunq; bona idem monasterium impræsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant: in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo præfatum monasteriũ situ est, cũ omnibus

Digitized by Google

omnibus pertinentijs suis, & possessionibus iuxta monasterium vestrum, quæ certis limitibus distinguuntur, scilicet à via iuxta Ecclesiam sancti Petri foris portam, & vadit in montem, & deinde vsque ad Ticinum, & à Ticino per Fossatum Vallechiæ vsq; ad Eremum Sichelmi, & ab Eremo vsque in finem Vallis cecæ, & deinde vsque ad Villam sancti Antimi, & à Villa iuxta Syluam montis luci, vsque ad memoratam Ecclesiam sancti Petri. In territorio circa Ciuitatem terras, vineas. in Curte sancti Bricij terras. in Curte Castelli Litbaldi terras. in Curte Maccani terras. in Curte Iam, quæ est vocabulum Cisterna, homines, & terras. totam curtem seminimæ, cum hominibus, terris, vineis, & syluis. in terra Arnulphi in vocabulo Seminimas, & Mandræ homines, terras, syluas, & vineas. In Ciuitate Spoletana monasterium sancti Isaac cum capellis, & pertinentijs suis, capellam sancti Archangeli. in eadem Ciuitate Ecclesiam sancti Angeli de Riuoficco cum capellis, & pertinentijs suis, Eremum sancti Agnelli intra montes cum pertinentijs suis. Interamne capellam sanctæ Crucis cum pertinentijs suis, capellam sancti Martini de Cesa Erbosa cum pertinentijs suis. Eremum sanctæ Mariæ montis Luci cum pertinentijs suis, capellam s. Antimi iuxta eundem montem. In Castello montis capellam sancti Agnelli cum pertinentijs suis. In Gauelle Hospitale s. Cathaldi cum pertinentijs suis. Apud Petram capellam s. Antimi cum pertinentijs suis Ecclesiam sanctæ Crucis de Aquasolama cum capellis, & hominibus, & cæteris pertinentijs suis. Ecclesiam sanctorum Apostolorum iuxta ciuitatem cum plebibus, capellis, & alijs pertinentijs suis. Hospitale sancti Pauli de Quinto cum pertinentijs suis. Ecclesiam sanctæ Mariæ de Campello cum capella, hominibus, & alijs pertinentijs suis. Monasterium sancti Cypriani cum capellis, & hominibus, & alijs pertinentijs suis. Capellam sancti Martini Vallis cum pertinentijs suis. Medietatem capellæ sancti Laurentij de Martano cum pertinentijs suis. Capellam sancti Andreæ de Foffiano cum pertinentijs suis. Capellam sancti Saluatoris de Cisterna cum pertinentijs suis. Capellam sancti Andreæ de Seminime cum pertinentijs suis. Hospitale de Cauallara cum pertinentijs suis. Monasterium sancti Petri de Pilo ceruino cum capellis, & alijs pertinentijs suis. Plebem sancti Antonij cum capella sua, & hominibus, & alijs pertinentijs suis. Ecclesiam sancti Andreæ de Postmonte cum capella, hominibus, & alijs pertinentijs suis. Canonicam sanctæ Mariæ de Laurentio cum medietate plebis sancti Stephani, & Castello, hominibus, & capellis, & alijs pertinentijs suis. Capellam sancti Pauli iuxta eandem Ecclesiam. In Beuania terras, & vineas. In Curte Crucuronis terras. In Petra aucta terras in Episcopatu Assisinate, capellam sancti Andreæ de Bracano cum pertinentijs suis. Monasterium sancti Quirici cum capellis, hominibus, & alijs pertinentijs suis. Ecclesiam sancti Clementis cum capella, & alijs pertinentijs suis. In Episcopatu Tudertino monasterium sancti Agnelli cum capellis, hominibus, & alijs pertinentijs suis. Monasterium sancti Petri de Partalla cum capellis, hominibus, & alijs pertinentijs suis.

VI. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, & seculares fugientes liberos, & absolutos, ad conuersionem recipere, & eos sine contradictione aliqua retinere. In Parochialibus autem Ecclesijs, quas habetis, liceat vobis sacerdotes eligere, & Episcopis præsentare, quibus si idonei fuerint, Episcopi curas animarum committant, itaut de Plebis cura Episcopis, vobis de temporalibus teneantur respondere. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu Basilicarum, Ordinationes clericorum, vel monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi, à Diœcesano suscipietis Episcopo, si quidem Catholicus fuerit, & gratiam Apostolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & sine prauitate aliqua vobis voluerit exhibere: alioquin liceat vobis, quemcunque malueritis, Catholicum adire Antistitem, qui nostra fultus auctoritate, quæ postulantur, indulgeat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce diuina officia celebrare. Sepulturam quoque ipsius loci decernimus esse liberam, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati sint, vel interdicti, nullus obsistat. Salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilij sanioris, secundum Deum, & Beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura, salua Sedis Apostolicæ autoritate, & Diœcesanorum Episcoporum canonica Iustitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire præsumpserit, secundò, tertiouè commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se existerè diuino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Digitized by Google

Sanctus Petrus, Sanctus Paulus, Vrbanus Papa Tertius. Ad te Domine leuaui animam meam.

Ego *Vrbanus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.*

Ego Theodorus Portuensis, & sanctæ Praxedis Episcopus.

Ego Henricus Albanensis Episcopus.

Ego Theobaldus Ostiensis, & Veletrensis Episcopus.

Ego Ioannes presbyter Cardinalis tituli sancti Marci.

Ego *Laborans presbyter Cardinalis tit. sanctæ Mariæ trans Tyberim de Colum.*

Ego Pandulphus presbyter Cardinalis tit. duodecim Apostolorum

Ego Albinus presbyter Cardinalis tit. sanctæ Crucis in Ierusalem.

Ego *Melior presbyter Cardinalis tit. Sanctorum Ioannis & Pauli.*

Ego Adelardus presbyter Cardinal. tit. s. Marcelli.

Ego *Arditio Diaconus Cardinalis tituli sancti Theodori.*

Ego Gratianus SS. Cosmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis.

Ego *Soffredus sanctæ Mariæ in via lata* Diaconus *Cardinalis.*

Ego Petrus Diaconus Cardinalis sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Adulphus sancti Georgij ad velum aureum Diaconus Cardinalis.

Datum Veronæ per manum Trasimundi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Notarij, tertio Idus Martij indictione quarta Incarnationis Dominicæ anno 1185. Pontificatus verò Domini Vrbani Tertij anno primo.

VII. POrro vt solent cunctæ res mortalium progressibus temporum labi, & fuere cœnobium adeò præcipuum, & locuples, & tot sanctorum hominum plantarium, paulatim conciderat, & ad ruinam omnimodam deuenerat, monachis ibi deficientibus, & bonis omnibus vel occupatis à laicis, vel clericis secularibus commendatis: in quo quidem per multos annos vsque ad ann. 1502. perseuerauit, quo tempore illud in commendam tenebat D. Hermodorus Melchioris clericus Spoletanus, qui ad preces vniuersitatis ciuium Spoleti commendã in manibus Alexandri VI. ad fauorem nostræ congregationis liberè resignauit. Pontifex verò prædictis ciuibus supplicantibus monasterium cum omnibus illius bonis, iuribus, iurisdictionibus, & pertinentijs, extincto in eo instituto, & ordine sancti Benedicti, & instituto inibi ordine canonicorum regularium sancti Augustini, nostræ congregationi Lateranensi vniuit, simul cum collationibus omniũ, & singularum Ecclesiarum, & beneficiorum, cum cura, & sine cura regularium, & secularium, ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamcunq; aliam dispositionem Abbatis dicti monasterj pro tempore existentis quomodolibet spectantium, datis literis Apostolicis apud sanctum Petrum 3. nonas Septembris anni 1502. Pontificatus autem sui anno 11. quarum vigore Procurator Generalis nostræ congregationis Spoletum cum aliquot canonicis profectus, illius corporalem possessionẽ est assecutus. Cum autem cõuentus canonicorum aliquot annis in eodem monasterio mansisset, quod in monte à Ciuitate satis remoto positum est, rogantibus ciuibus ad aliud monasterium intra Ciuitatem sancti Ansani, vel sancti Isaaci nuncupatum, quod est membrum prædicti monasterij sancti Iuliani, vt ex priuilegio proximè recitato liquet, ipse canonicorum conuentus fuit translatus, & Abbas in eo constitutus, qui dicitur Abbas sancti Ansani: cuius regimini præter nonnullas Parochiales, quæ per dicti monasterij canonicos reguntur, subsunt etiam duo præcipua collegia canonissarum nostræ congregationis sancti Matthæi, & sanctæ Mariæ de Stella. Manente nihilominus Abbate s. Iuliani cum Parocho, nam Ecclesia s. Iuliani est etiam Parochialis.

In Ecclesia verò sancti Ansani conduntur reliquiæ sancti Isaaci monasterij sancti Iuliani primi fundatoris, cuius vitam Beatus Gregorius lib. 3. Dialogorum cap. 14. describit, à quo prædicta Ecclesia sancti Ansani dicitur etiam Ecclesia siue monasterium sancti Isaaci, vt ex præfato Vrbani Tertij priuilegio apparet.

Caput trigesimumsextum.

De Venerabilis monasterij sancti Petri in cœlo aureo Papiæ reformatione facta per Canonicos regulares Congregationis Lateranensis.

QVoniam de Venerabilis, & insignis monasterij Diui Petri in cœlo aureo Ciuitatis Papiæ fundatione, dignitate, priuilegijs, nec non de regularibus, qui illud à prima institutione vsque ad annum millesimum, & quingentesimum nostræ salutis tenuerunt, in calce primi libri sufficienter dictum fuit, nunc quod præsentis instituti, ac loci ratio postulat, ea prosequenda, quę ad dicti monasterij reformationẽ factam per canonicos nostræ Lateranensis congregationis spectare videbuntur. Nam cũ de an. 1465. vltimo prædicti monasterij Abbate canonico regulari Stephano de Iudicibus nuncupato decedente Paulus II. cuidã Card. Iacobo tit. s. Crysogoni monasterium commendasset, contra quàm Sanctiss. Põtifex sperauerat, disciplina canonica paulatim relaxata, numeroq; canonicorum imminuto, & cultu diuino propemodum neglecto, monasterium ad tantã relaxationem deuenerat, vt cum tempore Alex. VI. Raphaël Riarius Cardinalis illud similiter in cõmẽdã accepisset, canonicorũ ibi tũc degentiũ mores, & vitã pertæsus, de illo reformando, cultuq; diuino in eodem restituẽdo statim cogitaret. Qui vt cogitatũ I. 17. Maii.

ad

Digitized by Google

ad effectum perduceret, ad canonicos regulares congregationis Lateranensis, de quorum vitæ integritate plurimum confidebat, quorum primi reformatores à prædicto monasterio originem traxerãt, vt eorum introductione monasterium reformaretur, mentis aciem, & animum direxit, quibus an. 1496. in Generali Capitulo congregatis sequẽtes literas, ex illarum originali, quod adhuc in Archiuio nostro Romano seruatur, exscriptas in hunc modum direxit: *Religiosis viris Rectori, & Capitulo congregationis generalis regularium canonicorum S. Augustini de Obseruantia Lateranensium, amicis nostris præcipuis, Raphaël S. Georgij Diaconus Cardinalis Domini Papæ Camerarius. Religiosi viri, amici nostri præcipui salutem. Putamus, vos desiderare, vt congregatio vestra, sicut filij nouellæ oliuarum, multiplicet, & conuentualia loca ad regularem obseruantiam reducantur. nos pro ijs, quæ curæ nostræ sunt commissa, non minus studiosè perquirimus. habemus sub nostra commenda monasterium Sancti Petri in cœlo aureo Papiense, Ordinis Conuentualis Sancti Augustini, & cupimus sub laudabili regula vestræ obseruantiæ reduci debere. & proinde vos hortamur, velitis vnà cum alijs locis eiusdem vestræ obseruantiæ aggregare, itaut in eodem monasterio in tam celebri ciuitate constituto, & vbi corpus Venerandi Sancti Augustini humatum existit, ad deuotionem illius beatitudinis, & sanctitatis diuinus cultus augeatur, & perpetuo manuteneatur. Nos enim ad tam sanctum, & laudabile opus nihil omittemus, vnde id perficiatur, modò vos pariter nobiscum concurrere non postponatis. Expectamus itaque aliquem à vobis ad id quantocius destinandum, vt valeamus, & augmentum vestræ congregationis, & opus meritorium adimplere, & bene valete. ex Vrbe die 6. Aprilis 1496.*

Quibus literis acceptis Generale Capitulum sic decreuit: *Respondeatur quòd Reuerendiss. Dominationi suæ immensas gratias agimus pro oblatione quã sponte facit, & quòd ad Dominationem suam Reuerendiss. aliquos ex nostris mittemus, qui negotium diligenter pertractent, & componant.* Missi deinde Romam nonnulli ex Patribus cum Procuratorio, cum quibus dictus Cardinalis maturo sæpius habito tractatu, ipsisq; ad opus tam laudabile, ob reuerentiam præsertim sacrarum reliquiarum Beatissimi Patris Augustini dispositis, ac paratis, decreuit, supplicationem pro dicta reformatione sub certis pactis, & conditionibus inter ipsas partes initis, Pontifici porrigere, quam ipsemet porrexit, & illius signaturam à Papa obtinuit, & signatam cuidam sibi domestico quantocius executioni mandandam commisit: quam nihilominus executionem malitia illorum temporum, & occurrentia discrimina per aliquod temporis spatium tenuerunt, dum præfatus Cardinalis ab Vrbe recedens primò Papiam, deinde in Gallias proficiscitur, nec prius ad vrbem reuertitur, quàm Alexander VI. ex hac luce commigret. post cuius obitum illo Romam regresso cum Iuliano de Ruuere, qui patiter in partibus Galliarum Alexandri VI. temporibus degebat, quem non multò post Cardinales Pontificem elegerunt, canonici Lateranenses prędicti Cardinalis voluntatem perseuerãtem de prefato S. Petri monasterio per illos reformãdo perspectam habentes, accedẽte quoque consensu veterum canonicorum eiusdem monasterij, per publicum instrumentum anno 1500. ad id specialiter præstito, ad expeditionem Bullarum processerunt, quæ datæ fuerunt apud S. Petrum 6. Calend. Decemb. an. 1503. Pontificatus Iulij II. anno primo, in quibus dictæ supplicationis per Alexandrum VI. 4. Idus Iunij Pontificatus sui anno. 5. signatæ, mentio habetur.

II. QVibus nihilominus dicto anno 1503. vt præmittitur expeditis, non solùm illarum executio sex circiter annis fuit retardata: verùm etiam animus dicti Cardinalis, qui Fratrum Eremitarum Protector fuerat designatus, in contrariam sententiam quodammodo mutatus: nonnullis suadentibus eãdem reformationem non amplius ex canonicis Lateranensibus, sed ex Lucensibus S. Frigdiani acceptis perficere, quod tentatum est, accito ex dicto S. Frigdiani cœnobio Priore, qui in monasterio S. Petri Papiensi præesset, cui cum parum fœliciter susceptа prouincia succederet, relicto monasterio ad suam S. Frigdiani canonicam est regressus. Quare prædictus Dominus Cardinalis vidẽs per S. Frigdiani canonicos nõ illud posse reformari, suo in dicto monasterio locumtenenti, & Syndico, nomine D. Petro de Bertolinis Foroliuiensi, Legum Doctori, & Ecclesiæ Pisanæ Præposito, per suas literas anno 1509. die 15. Ianuarij scriptas, in mandatis dedit, vt reformationem dicti monasterij per nostros Lateranenses secundum conuentiones aliàs inter partes initas, & in Bullis expressas, quàm citiùs perficere curaret. qui D. Petrus accitis nostris canonicis, habito etiam nouo consensu à priscis canonicis, qui se in nostram societatem libentissimè transituros pollicebantur, illam tandem ad Dei laudem, & Beatissimi Patris nostri honorem perfecit, & nostros vnà cum antiquis canonicis spontè cõsentientibus, & libẽtissimè recipientibus, in corporalem possessionem deduxit, & immisit eodem anno, die 3. Februarij, quemadmodum ex subiecto instrumento publico apprehensæ per nostros possessionis apparet.

In nomine Domini amen anno à Natiuitate eiusdem millesimo quingentesimo nono, indictione duodecima, die tertia mensis Februarij, hora tertiarum, vel circa, in Ciuitate Papiæ, &c. in præsentia mei notarij, & testium, & aliorum infrascriptorum, de quibus infra. Cum sit, quòd monasterium S. Petri in cœlo aureo Papiæ ordinis canonicorum regularium sancti Augustini Papiæ solitum sit gubernari, seu officiari per Dominos canonicos regulares non obseruantes eiusdem ordinis, Reuerendiss. autẽ Dominus Raphaël Dei, & Apost. Sedis gratia Episc. Portuen. Cardinalis S. Georgij ad velum aureum, ac Sanctiss. D. N. D. Papæ Camerarius, & prædicti monasterij S. Petri in cœlo

Digitized by Google

aureo perpetuus Commendatarius, sic Deo inspirante, & Beatissimis suis Petro & Paulo Apostolis, sub quorum vocabulo ipsa Ecclesia prius fuit fundata, debinc post miram translationem ad hanc Ecclesiam sanctissimi Corporis eiusdem sancti Augustini Doctoris celeberrimi, totius Ecclesiæ clarissimi luminis appellata extitit, & appellatur Ecclesia sancti Augustini: In mente reuoluens, quantum sanctum, gloriosumque, ac honorabile, & quantum honoris, & deuotionis augmentum, attenta communi deuotione totius ferè Christianæ Religionis erga ipsum Sanctum, si ad huiusmodi infrascriptum laudabile opus, commutationis videlicet de Conuentuali ad obseruantiam reduceretur, profectò in maximum deuotionis, & etiam visitationis augmentum, nedum populo Papiensi, sed etiam alijs exterioribus populis diuersarum mundi partium, non mimorique, immò maiori desiderio, & affectione desiderant Reuerendi Patres Generalis, Præsidentes Capituli Generalis, & vniuersa Congregatio sancti Ioannis Lateranensis eiusdem Ordinis canonicorum regularium sancti Augustini de obseruantia dicta congregationis Lateranensis, attento quòd ibi in ipsa Ecclesia sancti Augustini sic nuncupata adsit illud sanctissimum corpus Beati Augustini Doctoris, ad ipsum monasterium peruenire, Deo, & Beatis Apostolis prædictis, & prædicto sancto Augustino seruire, famularique, & religiosam vitam, & obseruantiam in eo monasterio ducere, in maximum Ecclesiæ, vt supra, deuotionis augmentum, & honorem ipsius Religionis, & congregationis, & animorum ipsorum Religiosorum ibi in diuinis deseruientium, & deputandorum communiter apud eos desideratam animi quietudinem. Et proinde ipse Reuerendissimus Dominus Commendatarius, & ipsi infrascripti Patres dicti Ordinis, & congregationis ad tractatum commutationis deuenissent, de qua infra, in effectu, vt etiam dicunt, apparere ex quibusdam listis Capitulorum aliàs factis, animo deliberato procedendi ad effectum ipsarum pactionum, & conuentionum, & etiam per instrumenta desuper confecta, licèt huc vsque propter varia impedimenta, & varios cursus temporum remansit executio ipsorum imperfecta, seu suspensa, sub animo tamen in eadem dispositione deliberato. Nunc autem videntes, tempus esse acceptabile, & magnopere nobilium, & Ciuium dictæ Ciuitatis, & etiam populi animos esse anxios, ad executionem, prædictamque commutationem, & pactorum obseruationem, atque etiam introductionem ipsorum obseruantiorum canonicorum, ex eisdem rationibus, de quibus supra. Attendentesque etiam mentes Dominorum Modernorum canonicorum adhuc astantium benè dispositas, ad libenter locum cedendum eisdem dominis obseruantibus. Cognoscentes affectionem ipsarum partium, & cupientes ipsorum omnium votis complacere, & morem gerere, vt dicunt, & protestantur. Scientes etiam, & attendentes literas præfati Domini Commendatarij, & mentem ipsius declaratam per ipsas sic esse, ipsosque non posse ex pluribus obseruantiam ipsam seruare, vel cum difficultate maxima, tanquam ad ipsam non assuetos, ac etiam attendentes, quod Domini Canonici professi monasterij sancti Frigdiani eiusdem Ordinis, qui promiserant venire ad huiusmodi prouinciam, & residentiam, per Reuerendum Decretorum Doctorem Dominum Petrum de Bertolinis de Forliuio Archidiaconum Pisanum, ac præfati Reuerendissimi Domini Commendatarij Syndicum, & Locumtenentem, vt apparet per quamplures literas eiusdem Domini Reuerendissimi Domini Commendatarij eidem destinatas, & specialiter deputatum vocati, postquam venerunt, diuersis comminationibus perturbati, fugato prius eorum Priore, ipsi quoque perterriti in fugam sunt conuersi, in & pro executione, & obseruatione ipsarum literarum præfatus Reuerendissimus Dominus de Bertolinis de Forliuio Procurator, & Locumtenens antedicti prælibati Reuerendissimi Domini Commendatarij, & pro quo Reuerendissimo Commendatario ipse Dominus Petrus promisit, & promittit infrascriptis Dominis canonicis, prioribus, & posterioribus, ac etiam mihi notario, vti publicæ personæ, præsentibus, & stipulantibus nomine dictæ congregationis, necnon Venerabiles viri Domini, Dominus Antonius de Varisio Vicarius, Dominus Iacobinus de Iudicibus, Dominus Eustachius de Confalonerijs de Badalocio, Dominus Gilius de Busseto, Dominus Franciscus de Linguardis, Dominus Bartholomæus de Papia, Dominus Petrus de Grassis, Dominus Dominicus de Sonzino, omnes canonici professi hactenus residentes in dicto monasterio sancti Petri in cælo aureo, & quilibet ipsorum, & tam simul, quàm diuisim sponte, & ex certa scientia, & nullo iuris, vel facti errore ducti, & aliàs omni iure, via, modo, causa, & forma, quibus melius, & validius potuerunt, & possunt, intercedentibus ibidem quibuscunque solemnitatibus debitis, & attendentes quòd frustra fierent contractus, nisi exequerentur, posuerunt, & introduxerunt, ac ponunt, & introducunt Reuerendos Patres Dominos Dominum Hieronymum de Boffis Mediolanensem, Abbatem sancti Augustini de Placentia, aliàs sancti Benedicti, Reuerendum Patrem Dominum Angelum Placentinum Præpositum sanctæ Crucis de Mortario, Dominum D. Baptistam de Tortis Papiensem Præpositum Ecclesiæ Sancti Epiphanij Papiæ, Dominum D. Albinum Mortariensem, Dominum Hieronymum de Papia, Dominum Epiphanium Papiensem, Dominum Nicolaum de Becaria Papiensem, Dominum Archangelum Papiensem, Dominum Ioannem Antonium de Castronoueto, Dominum Timotheum Mediolanensem, Dominum Titum Placentinum, Dominum Alexium Papiensem, Dominum Bernardum de Castronoueto, Dominum Vbaldum Papiensem, Dominum Matthæum Nouariensem, & fratrem Baptistam Mortariensem, omnes canonicos professos suprascripta congregationis, astantes, & acceptantes nomine, & vice iam dictæ congregationis Lateranensis, ad & in tenutam, & cor-

& corporalem possessionem dicti monasterij, respectu locorum refectorij, & claustri, ac ædificiorum dicti monasterij, quæ solita erant teneri per dictos olim Dominos canonicos, excepto, & reseruatis palatio, & casamento de nouo constructis per prælibatũ Dominum D. Commendatarium his proximis annis, ac etiam sacristiæ, & paramentorum, & eorum, quæ sunt destinata ad vsum Ecclesiæ, seu altarium, & ad celebrationem diuinorum officiorum. Item & etiam ad tenutam, & possessionem Ecclesiæ, & Chori existentis à manu dextra, eundo ad altare maius dictæ Ecclesiæ, ijs modo, & forma, quibus, & prout tenebant, & vtebantur ipsi Domini olim canonici dicti monasterij hactenus residentes, & sub illis modis, & oneribus, & de quibus in alijs instrumentis fit mentio. Saluis semper quibuscunque alijs iuribus, autoritate, & superioritate ipsius Reuerendiss. Domini D. Commendatarij, quibus non intelligatur esse derogatum: sed ipsa omnia reseruata, firma, & illibata remanere, faciendo, & fecerunt ipsos Dominos D. Hieronymum, & alios, vt supra nominatos nomine, et vice dictæ totius congregationis ire, et redire per intus, et extra dictum Refectorium, ostia, et fenestras claudendo, et aperiendo, similiterq; Ecclesiæ ostia, et portas aperiendo, et claudendo, et in choro stando, et sedendo, dando etiam crucem existentem super altare, candelabra, et cornua altaris, et similiter respectu dictæ sacristiæ dando, et cõsignando etiam claues Ecclesiæ, et ostiorum dicti Monasterij, et Refectorij, etiam dando funes cãpanellæ Capitularis sitæ in dicto Refectorio, et similiter alterius existentis ad altare maius, et alia faciendo, quæ in talibus, et similibus introductionibus, et apprehensionibus similium possessionum fieri solent, et requiruntur tam de iure, quàm de consuetudine, de quibus omnibus ipsi Domini Petrus, dictiq; Domini D. Antonius Vicarius, et alij olim Canonici professi hactenus residentes in dicto monasterio, dictiq; etiam Reuerendus Dominus D. Hieronymus, et alij astantes de dictis ordine, et Congregatione Lateranensi nominibus, quibus prout supra singula singulis referendo congruè, hoc instrumentum mihi fieri iusserunt, et rogauerunt, præsentibus testibus magnifico, et generoso viro Domino Ioanne Stephano de Ricijs, quondam magnifici, et clarissimi doctoris, et olim Ducalis Consiliarij Domini Ioannis Iacobi, et spectabili I. V. Doctore D. Francisco de Parona, quondam Domini Ioannis Mariæ, ac Georgio de Parona filio quondam egregij causarum Oratoris Domini Bonifacij Notarij Papiensis, etiam adstantibus in præmissis omnibus contentis in dicto instrumento magnifico, et clarissimo Iuris perito Domino Ioanne Antonio de Bunijs Astensi, Referendario ciuitatis prædictæ Papiensis, ac magnifica et generoso viro Domino Scaramutia Vicecomite, quondam magnifici et strenui armorum ductoris D. Alexandri, spectabilibus I. V. Doctoribus D. Christophoro de Albericijs quondam . . . Domino Rolando de Ferrarijs, quondam Domini Iacobi, Domino Bernardino de Albertencijs quondam Domini Francisci, Domino Francisco ex nobilibus de S. Nazario de la Ripa filio Domini Ioannis Antonij, spectabili artium, et medicinæ doctore Domino magistro Bernardo ex Capitaneis de Arzagho, quondam spectabilis doctoris Domini magistri Iacobi, Domino Laurentio de Filibertis filio quõdam D. Gasparis, magnifico D. Vrbano de Becarijs quondam D. Francisci, necnon magnif. Equite aureato D. Francisco de Becaria quondam D. Ioannis, D. Nicolao de Belixomis quondam D. Ioannis Iacobi, Domino Ioanne Andrea ex Comitibus montis Sichalis filio; quondam Domini . . . . Domino Antonio Simone de Oltrana quondam Domini Florentini, Domino Valentino de Becijs quondam Domini Georgij, et etiam astantibus quampluribus alijs Ciuibus Papiensibus, quos omisi scribere, quia potius esset vacuũ, et laboriosum scribere, quàm necessarium. Ego Ioannes Iacobus de Caneuarijs filius quondam Domini Gerardi, publicus Papiensis, Imperialiq; autoritate Notarius, hoc instrumentum suprascriptum mibi fieri iussum rogatus tradidi.

His gestis cum nostri per octo menses in prædicti monasterij possessione pacifica manssissent, ecce nouæ lites oriuntur, contendentibus Ven. Patribus Eremitis, qui vt lib. 1. in fine præmisimus ad diuinum officium in Ecclesia D. Petri cum canonicis regularibus celebrandum per Ioannem XXII. fuerant admissi, dictos Lateranenses absque legitima facultate in præfato monasterio fuisse intrusos, ad quas lites sedandas Illustriss. Cardinalis monasterij Commendatarius, & ordinis Eremitarum Augustinensium Protector Antonium de Villa Lucensem suum Secretarium Papiam destinauit, qui cum lites componere, & occasiones discordiarum tollere iuxta mandatum sibi factum debuisset, canonicos S. Petri ad monasterium Eremitarum, vbi habitationem acceperat, prætextu componendarum litiũ accersitos in quadam camera claudi fecit, & binos, & binos ad aliud monasterium S. Epiphanij misit, & possessione monasterij S. Petri per vim, & de facto spoliauit. quod cum Ciues Papienses resciuissent parum abfuit, quin tota Ciuitas in seditionem verteretur, quibus ad Ludouicum XII. Regem Galliarum, & per ea tempora Mediolani Ducem delatis, qui tunc in partibus Lombardiæ degebat, tres Senatores Regios Mediolano Papiam cum Regio Secretario, & Capitaneo Iustitiæ statim destinauit. quorum præsentia terrefactis aduersarijs canonici Lateranenses ad S. Petri monasterium illicò redeũt. sed & Regius Senatus ipsi Cardinali Raphaëli Riario, & alijs in Romana Curia degentibus, pro canonicis regularibus aduersus illorum impetitores literas grauissimas querelas cõtinentes dedit. quarum authentica cum alijs totam rei seriẽ continentibus seruantur Romæ in Archiuo monasterij Pacis. III.

Quibus tamen literis acceptis memoratus Cardinalis Regio Senatui liberè rescripsit, suæ nunquam intentionis fuisse, vt in illud monasterium prioribus canonicis amotis Lateranenses inducerentur, sed vnus, duoue tantum ad summam vndecunque accersirentur, qui veterés illos melioris vitæ institutionem instruerent, & docerent: quin imò præfatos Lateranenses, quos toties ad IV.

Digitized by Google

suscipiendam prouinciam reformationis literis, verbis, per se, & suos hortatus fuerat, ipso sciente, probante, iubente, in corporalem possessionem missos, & multis mensibus pacificè stantes, cum totius ciuitatis Papiensis, immò totius Prouinciæ, ac etiam Romanæ Curiæ lætitia, & gaudio non modico, prout præfatæ Regij Senatus, & multorum S. R. Ecclesiæ Cardinalium literæ testantur, siue vt sui mandatarij factum defenderet, siue vt nonnullis obsequeretur, qui canonicos Lateranenses non rectis oculis ibidem aspiciebant, omnibus, quibus potuit, modis, & vijs loco expellere curauit, grauissimis litibus cõtra illos excitatis. verùm Deo in primis, & multis S. R. E. Cardinalibus, præsertim Neapolitano, Auxitano, & Albiensi, necnon Regio Senatu Mediolanensi iustam, & piam causam canonicorum protegentibus, & fouentibus, omnia tandem in illorum profectum, & commodum cesserunt. nam memoratus Raphaël Cardinalis S. Georgij commendam S. Petri in manibus Pontificis ad fauorem Cæsaris Patriarchæ Alexandrini resignauit, deinde post diuturnam litem septem annorum, cum præfatis canonicis ad huiusmodi concordiam deuenerunt, vt certa summa pecuniarum pro expensis, ac etiam redimendo Castro monasterij Cerenzago nuncupato, per dictos canonicos soluta, reseruatis Abbati Cõmendatario pro illius mensa Abbatiali Castro Ardirago cum possessionibus Zoë, & Pescaroli nuncupatis, alia omnia monasterij bona, iura, feuda, castra, villæ, prædia, census dictis canonicis in perpetuum cederent. quam concordiam, & transactionem Leo X. sequenti diplomate sic tandem probauit, & firmauit.

Leo Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuã rei memoriam. Etsi de cunctis Orbis Ecclesiis, & monasterijs, prout ex iniuncti nobis, superna dispositione, pastoralis officij debito soliciti, pro eorum, ac religiosarum personarum inibi sub suaui religionis iugo Altissimo famulantium prospero, & fœlici statu salubriter dirigendo cogitare teneamur, ad monasterium tamen S. Petri in Cœlo aureo Papiensis ordinis S. Augustini, in quo corpus eiusdem Sancti, quem magnus Dominus, & laudabilis valde de tenebris Gentium lumẽ Ecclesiæ suæ vocauit, & qui literarum diuinarum scientia, & admirandæ vitæ sanctimonia pro Ecclesiastica dimicans fide diabolicas Hæreticorum fraudes dispersit, ac fundamenta iecit, quibus Ecclesiæ Catholicæ ædificia veluti solidissimis columnis fulcita noscuntur, depositum existit, vbique ad sanctitatis suæ testimonium fons indeficientis aquæ, qui vsque in hodiernum effluens ostendit inexhaustibilem sapientiæ eius fontem, quo in exustione, & ardenti fœtore peccatorum irrigauit sitientes, considerationis nostræ intuitum affectuosiori studio dirigere nos conuenit, vt per nostræ prouisionis remedium in ipso monasterio diuinus cultus etiam ad dicti Sancti honorem, ministrorumq; numerus augeatur, regularis obseruantiæ disciplina floreſcat, animarum fidelium saluti, & personarum prædictarum, amotis ab eis litium anfractibus, & contentionum turbationibus quibuslibet, de necessarijs, sine quibus spiritualia diu persistere non possunt, opportunè consulatur, personæq; ipsæ diuinis obsequijs insistentes in quietis, & pacis dulcedine gratulentur, & ea, quæ propterea per prædecessores nostros Romanos Pontifices prouida ordinatione facta fuisse comperimus, vt perpetuò eò firmius maneant, quò sæpius fuerint Apostolica autoritate munita, approbare, & innouare, aliàsq; desuper opportunè prouidere, prout in Domino conspicimus, salubriter expedire. Sane pro parte Ven. Fratris Raphaëlis Episcopi Ostiensis, Camerarij nostri, & dilectorum filiorum canonicorum Congregationis Lateranensis dicti ordinis regularis obseruantiæ petitio continebat, quòd postquam aliàs fœl. record. Alexander Papa VI. prædecessor noster ex certis causis tunc expressis, ac dicti Raphaëlis Episcopi, qui dictum monasterium ex concessione Apostolica in Commendam obtinebat, supplicationibus inclinatus, monasteriũ prædictum, in quo corpus dicti Sancti etiam tunc reconditum erat, cum omnibus suis ædificijs, & clausuris, libris, calicibus, & alijs Ecclesiasticis ornamentis inibi tunc existentibus, pro diuini cultus augmento, & fidelium deuotione ad illud, & animarum salutis manutentione, sub data videlicet quarto Idus Iunij, Pontificatus sui anno quarto dilectis filijs Canonicis præfatis per vnum Præpositum, & alios canonicos congregationis eiusdem in illud inducendos, iuxta eorum ritus, & mores ex tunc de cætero regendum, & gubernandum concesserat. Ipsorumq; Præpositi, & canonicorum introducendorum mensæ Conuentuali pro eorum, ac Præpositi, & canonicorum inibi pro tempore existentium subuentione, tantum ex bonis stabilibus dicti monasterij, quantum eorum fructus, redditus, & prouentus, ad tercentos ducatos auri secundum communem æstimationem valorem annuum ascenderent, & illum non excederent, dummodo dicti Raphaëlis Episcopi accederet assensus, assignauerat, & appropriauerat: ac voluerat, quòd in reliquis dicti monasterij bonis dictus Raphael Episcopus, & pro tempore existentes ipsius monasterij Abbates, vel Commendatarij plenam, & liberam administrationem haberent: quodq; Raphael Episcopus, aut pro tempore existens dicti monasterij Abbas, vel Commendatarius in Præpositum, ac Conuentũ introducendos huiusmodi nullam potestatem, iurisdictionem, seu superioritatem habere, seu exercere posset, vel deberet, sed ipsi Præpositi, & Conuentus à dicti Raphaelis Episcopi, ac Abbatis, seu Commendatarij pro tempore existentis superioritate, iurisdictione, & potestate penitus exempti forent, statuerat, & ordinauerat, aliaq; concesserat, prout in literis piæ mem. Iulij Papæ II. etiam prædecessoris nostri desuper confectis, cum idem Alexander prædecessor, antequam eius literæ desuper conficerentur, sicut Domino placuit, rebus fuerit humanis exemptus, plenius continetur. Nonnullis causis emergentibus, aut aliquorum, seu temporis malignitate, vel alijs euentibus causantibus orta inter Raphaelem Episcopum, ac Præpositum, canonicos, seu congregationem præfatos super dictorum bonorum possessorio, & spolio, quæ dictus Raphael Episcopus asserebat ad se spectare, neque concessioni bonorum huiusmodi

Digitized by Google

iusmodi canonicis, & congregationi prædictis facta concessis se, ipsosq; Præpositum, canonicos, seu congregationem præfatos contra Iustitiam præfati Raphaelem Episcopum illis spoliasse, ac se opposuisse, & tunc opponere, impediuisseq;, & impedire, & fecisse, & facere, quominus Raphael Episcopus dicta bona pacificè possidere possit. Præpositus verò, ac canonici seu congregatio præfati dicta bona eidem monasterio fuisse concessa, & ad eorum mensam spectare asserebant, materiam quæstionis idem Iulius prædecessor, quam dictus Raphael Episcopus contra Præpositum, canonicos, seu congregationem præfatos primò ad Raphaelis Episcopi, & quam deindè Præpositus, canonici, & congregatio prædicti contra Raphaelem Episcopum mouere intendebãt, causa non obstante, quod ad Romanam Curiam legitimè deuoluta, & apud eam de iuris necessitate tractanda, & finienda non essent, ad Præpositi canonicorum, & congregationis prædictorum instantiam Dilecto filio nostro Dominico tituli S. Bartholomæi in Insula presbytero Cardinali, tunc Episcopo Lucerin., & locum vnius ex causarum Palatij Apostolici Auditoribus de mandato suo tenenti, audiendam commisit, & fine debito terminandam. Ipseq; Dominicus Cardinalis tunc locum tenens præfatus in causis super spolio huiusmodi respectiuè ad nonnullos actus citra tamen ipsarum conclusionem inter partes ipsas dicitur processisse. Cum autem litibus huiusmodi sic indecisis per septem annos, vel circa pendentibus, iam Raphael Episcopus, cui postmodum ex eo, quod commendæ præfati monasterij, quod obtinebat, vt præfertur, in manibus dicti Iulij prædecessoris sponte, & liberè cessit, idemq; Iulius prædecessor cessionem huiusmodi admittens, monasterium ipsum Venerabili fratri nostro, tunc suo Cæsari Patriarchæ Alexandrino, per eum, quo adiuuaret tenendum, regendum, & gubernandum commendauit, omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus ipsius monasterij, ac regressũ, siue ingressum, aut accessum ad illud sub certis modo, & forma reseruauit, quo Præpositus, canonici, seu congregatio præfati cupientes litium anfractus succindere, laboribusq;, & expensis parcere, scandalisq;, qua propterea oriri possent, obuiare, ac mali exempli materiã fidelibus præfatis auferre. videlicet Ven. Raphael Episcopus, ac pro suo interesse Cæsar Patriarcha per seipsos, ac Præpositus, canonici, & congregatio prædicti per Serenum Patauinum Pacis Vrbis eorum Procuratorem constitutum, & Ambrosium de Comitibus Albenensis Papiensem S. Crucis de Mortario monasteriorũ Præpositos, à dilecto filio moderno dicta congregationis Rectore Generali eiusdem congregationis procuratore constituto specialiter substitutis, dilectos filios, litibus, causis huiusmodi respectiuè in manibus nostris sponte, & liberè cesserint, nosq; posteriores cessiones ipsas duxerimus admittendas. & sicut exhibita nobis nuper pro parte Raphaelis Episcopi, Cæsaris Patriarchæ, Præpositi, canonicorum, & congregationis prædictorũ petitio continebat, si Castro de Lardirago, quod ad dictum monasterium pertinet, eiusq; Castri molendinis, aquis, aquæductibus, syluis, pratis, nemoribus, pascuis, ac possessione Zoë, & Pescaroli, ac omnibus alijs mobilibus, & immobilibus bonis eiusdem Castri pro Abbatibus, seu Commendatarijs huiusmodi perpetuò exceptis, Omnia alia Castra, & possessiones, & bona mobilia, & immobilia, tam ficta, quàm feuda, siue liuella nuncupata, aut census, temporalia, vel perpetua cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Episcopũ, & Cæsarem Patriarcham, vel eorum alterum auctis, seu restauratis, & aut de nouo constructis, tam intra, quàm extra dictum monasterium, & illius clausuram, & in ciuitate Papiensi, ac alijs quibuscunque locis existentibus, ac omnibus iuribus, pertinentijs, & actionibus ad dictum monasterium spectantibus, & pertinentibus ab ipso monasterio dimembrarentur, & separarentur, ac mensæ præfatæ pro illius dote, siue fructibus, redditibus, & prouentibus, ita tamen, quod canonici congregationis huiusmodi numerum canonicorum in dicto monasterio vsque ad viginti quinque, qui in eo degant, & diuina celebrent, augere, & ad diuina celebranda cum alijs fratribus Eremitanis dicti Ordinis, modo, & forma, quibus aliàs inter se conuenerunt, seu conuenient, in omnibus, et per omnia conuenire teneantur, concederentur, et assignarentur, ex hoc profectò in dicto monasterio diuinus cultus susciperet incrementum, canonici q; præfati in eo pro tempore degentes commodiùs diuinis insistere, & se sustentare valerent, Quare pro parte Raphaelis Episcopi, Cæsaris Patriarchæ, et canonicorum, et congregationis huiusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, vt literas præfatas, quoad concessionem canonicis, seu congregationi huiusmodi factam, et exemptionem eis concessam dumtaxat, approbare, confirmare, necnon Castro de Lardirago cum omnibus, et singulis eius bonis prædictis dumtaxat exemptis, omnia Castra, possessiones, et bona, mobilia, et immobilia, tam ficta, quam feuda, siue liuella, aut census, temporalia, vel perpetua cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Episcopum, et Cæsarem Patriarcham, vel alterum eorum auctis, restauratis, et de nouo constructis, tam intra, quàm extra dictum monasterium, et illius clausuram in ciuitate Papiensi, et alijs quibuscunque locis existentibus, ac iuribus, pertinentijs, et actionibus præfatis, ad ipsum monasterium spectantibus, et pertinentibus, ab ipso monasterio dimembrare, et separare, illaq; omnia, et singula dicta mensæ pro illius dote, seu fructibus, redditibus, et prouentibus perpetuò concedere, et assignare, aliasq; in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui diuinũ cultum, et obseruantiam regularem vbique vigere, et augeri, ac monasteriorum religiosorum quorumlibet statui, personarumq; in illis studio piæ vitæ vacantiũ commoditatibus consuli intensis desiderijs affectamus, Cæsarem Patriarcham, ac canonicos congregationis huiusmodi, illiusq; singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, et penis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes, et absolutos fore censentes, concessionumq; Alexandri, et literarum Iulij prædecessorum, ac si de verbo ad verbũ

præsen-

Digitized by Google

præsentibus insererentur, tenores, litiumq; , & causarum huiusmodi statum , ac Gerenzazi , quod etiam ad dictum monasterium pertinet, & aliorum Castrorum, & bonorum, possessionum, iurisdictionum, ædificiorum, & aliorum præfatæ mensæ concedendorum inuocationes, designationes, confines, qualitates, veroſque , necnon eorum , ac mensæ præfatæ secundum communem æstimationem valores annuos præsentibus pro expressis habentes, causasq; ipsas in statibus, in quibus existunt, ad nos aduocantes, & lites ipsas penitus extinguentes , & super illis Raphaeli Episcopo , ac Cæsari Patriarchæ, necnon canonicis , & congregationi præfatis respectiuè perpetuum silentium imponentes , literasq; præfatas, prout concessionem dicti monasterij , & bonorum eisdem cãonicis , seu congregationi factam, & exemptionem præfatam eis concessam concernunt duntaxat, confirmamus, approbamus , & innouamus , easq; inuiolabiliter obseruari debere decernimus , omnesque, & singulos defectus ex defectu consensus dicti Raphaelis Episcopi iuxta illarum tenorem præstandi , qui postea forsan interuenerint, supplemus . Et nihilominus Castro de Lardirago , eiusq; Castri molendinis , aquis, aquæductibus, syluis, pratis, nemoribus, pascuis, ac possessione Zoë, ac Pescaroli , & omnibus alijs mobilibus, & immobilibus bonis eiusdem Castri pro Abbatibus, seu Commendatarijs , vt præfertur , exceptis, omnia alia Castra, ac possessiones, & bona mobilia, & immobilia, tam ficta, quàm feuda, siue liuella nuncupata, aut census, temporalia, vel perpetua, cum omnibus ædificijs, etiam per Raphaelem Episcopum , & Cæsarem Patriarcham , vel eorum alterum auctis , seu restauratis, aut de nouo constructis , tam intra , quam extra dictum monasterium , & illius clausuram, & in ciuitate Papiensi , ac alijs quibuscunque locis existentibus, ac omnibus iuribus, pertinentijs, & actionibus, ad dictum monasterium spectantibus , & pertinentibus, quæ omnia, & singula, ac alia alràs eidem mensæ, vt præfertur , concessa , exceptis Castri Gerenzazi fructibus, redditibus, et prouentibus, & nonnullis alijs eiusdem Castri Gerenzazi iuribus, Raphaeli Episcopo, et Cæsari Patriarchæ ad eorum vitam subiectis, modo, et forma reseruari concessis, et quod Castrũ Gerenzazi in certum euentum cum bonis suis , à dicta mensa dismembratum , et separatum , et ad præfatum monasterium in terminis , in quibus antea erat reuersum esse , et ad illud spectare , et pertinere . . . . concessum extitit, septingentorum ducatorum auri similium secundum communem æstimationem valorem annuum , vt canonici , et congregatio præfati asserunt , in simul non excedant, ab ipso monasterio dimembramus, et separamus , ac mensæ præfatæ pro illius dote , siue fructibus, redditibus, et prouentibus, ita tamen, quod canonici , et congregatio huiusmodi numerum canonicorum in dicto monasterio vsque ad viginti quinque, qui in eo degant, et diuina celebrent , augere, et ad diuina celebranda cum alijs fratribus Eremitanis dicti Ordinis modo , et forma , quibus aliàs inter se conuenerunt, seu in posterum conuenient , in omnibus , et per omnia conuenire teneantur , autoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò concedimus, et assignamus.

Non obstantibus præmissis , ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ac monasterij, et Ordinis prædictorum iuramento , confirmatione Apostolica , vel quauis firmitate alia roboratis statutis , et consuetudinibus, priuilegijs, quoque indultis, et literis Apostolicis illis concessis, confirmatis, et innouatis, quibus, etiã si pro illorum sufficienti derogatione de illis , eorumq; totis tenoribus specialis, specifica , expressa , et indiuidua, non autem per clausulas generales, id importantes, mentio, seu alia expressio habenda foret, et in illis caueretur expresse , quòd eis non nisi sub certis inibi expressis modis , et formis , aut nullatenus derogari possit, illorum tenores , ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris , hac vice dumtaxat specialiter , et expresse derogamus , cæteriſq; contrarijs quibuscunque . Nulli ergo omnino hominum liceat , hanc paginam nostræ absolutionis, aduocationis, extinctionis, impositionis , confirmationis , approbationis , innouationis , decreti , suppletionis , dimembrationis , separationis, concessionis, assignationis, et derogationis infringere , vel ei ausu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum . Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1517. pridie Calend. Martij , Pontificatus nostri anno 5. signatum in angulo Didendes ,

IGitur vigore prædictarum concordiæ, ac literarum Apostolicarum canonici Lateranenses liberam, expeditam, & quietam possessionem omnium iurium, bonorum, castrorum, & feudorum, quæ tũc monasterium habebat, exceptis castro Ardirago, & possessionibus Zoë, & Pescaroli ex tunc obtinuerũt, & in præsentiarum obtinent , omnibus monasterij feudatarijs, & vassallis, censuarijs, & liuellarijs monasterij Præpositum, & canonicos pro legitimis , & veris dominis agnoscentibus, & in vigilia Sanctorũ Apostolorum Petri , & Pauli annuum canonem in signum subiectionis publicè in Ecclesia Diui Petri in Cœlo aureo eisdem Præposito, & canonicis soluentibus . Bona verò per Leonem X. Abbati commendatario reseruata Pius V. Collegio Papiæ à se instituto applicauit, extincto titulo Abbatiali, quæ dictum Collegium nunc possidet . V.

Ecclesia Diui Petri in Cœlo aureo plures alias Ecclesias tum in Episcopatu Papiensi , tum alibi constitutas sibi subiectas habet , quæ vel per canonicos regulares, vel per clericos seculares per Præpositum , & canonicos præsentandos reguntur, quæque annuum canonem eidem soluunt in signum subiectionis, quarum Catalogus ex Pontificum, & Regum Longobardorum priuilegijs acceptus hic sequitur videlicet .

Ecclesia S. Andreæ in Citadella Papiæ , parochialis , & monasterio contigua , quæ regitur per vnum ex canonicis dicti monasterij . Ecclesia Sanctorum Naboris, & Fœlicis terræ Luzani, parochialis . regitur per vnum canonicum regularem . Ecclesia parochialis S. Germani terræ Pauoni , cum

Eccle-

Ecclesijs S. Mariæ Grauiterræ, & sancti Michaëlis sibi vnitis. regitur quandoque per clericos seculares. Soluit monasterio annuum canonem librarum trium ceræ albæ. Ecclesia parochialis terræ Vilantij cum sibi subiectis, & vnitis Ecclesijs Hospitalis Galberæ, & sancti Petri, & Pudentianæ Castri Gerenzagi, quæ sunt de iure patronatus monasterij sancti Petri. Hæ omnes in Episcopatu Papiensi.

In Episcopatu Mediolanensi Ecclesia sancti Seuerini de Cresciano, Ecclesia sanctæ Iulianæ de Carzana, Ecclesia S. Martini de Gerenzano.

In Episcopatu Nouocomensi Ecclesia sancti Augustini de Carauate, sanctæ Mariæ de Plumasco, siue de Saxo, sancti Petri de Laueno, quæ soluit annuum canonem trium librarum ceræ albæ.

In Episcopatu Laudensi Ecclesiæ sancti Petri de Flombo, & sancti Columbani.

In Episcopatu Placentino Ecclesiæ sancti Martini de Rozone, sancti Zenonis de Vicobono, & sancti Stephani.

In Episcopatu Dertonensi Ecclesiæ sancti Petri parochialis de Alpeplana, quæ soluit annuum canonem vnius libræ piperis. Hospitale sancti Bartholomæi de Lamas, cum Ecclesia sancti Michaëlis de Insula soluunt annuum canonem librarum duarum specierum. Ecclesiæ sancti Michaelis de Alpixella, & sanctæ Mariæ de Algrecia, quæ soluunt annuum canonem sex vnciarum specierum, & sex vnciarum ceræ albæ.

In Episcopatibus Alexandrino, & Astensi Ecclesiæ sancti Philippi, & Iacobi, sancti Blasij de Clauasio, Sanctorum Petri, & Philippi loci Vuigliæ, vulgo Guij, quæ soluit annuum canonem librarum quinque monetæ Mediolanensis, & libram vnam ceræ albæ.

In Episcopatibus Vercellensi, & Casalensi Ecclesiæ sancti Blasij de Pauonino, sancti Petri de Podenigo Cattri Tridini, quæ soluit annuum canonem libræ vnius croci.

In Episcopatu Parmensi Ecclesia sanctæ Mariæ de Ceorte.

In Episcopatu Florentino Ecclesia sancti Petri in Cœlo aureo.

In Episcopatu Nouariensi in Ecclesia parochiali sanctæ Mariæ Vici Cameræ clericatus, qui soluit annuum canonem libræ vnius ceræ albæ.

Ex prædictis Ecclesijs, quæ per nostros reguntur, vel canonem soluunt, nunc etiam Ecclesiam, & monasterium D. Petri, tanquam superiorem agnoscunt: aliæ vel ex consuetudine, vel ob non solutionem, vel alio titulo libertatem, vt arbitror, sibi ipsis præscripserunt.

Præter quas Clemens VII. anno 1524. sexto Idus Aprilis dicto monasterio addidit prioratum sanctæ Mariæ loci Carbonariæ, qui erat membrum antiquæ congregationis Mortariensis.

VI. COenobium Diui Petri maximis, & amplissimis priuilegijs per Romanos Pontifices, Imperatores, & Reges Longobardorum fuit munitum, & decoratum, de quibus libro 1. in fine, vbi multa exemplauimus. Cæterùm in Ecclesia Diui Petri conditur ingentissimus thesaurus Sacrarum Reliquiarum, ac in primis reuerendissimum corpus Beatissimi Patris nostri Augustini, omni thesauro longè pretiosius, quod per Regem Luitprandum magno auri pondere ab infidelibus redemptum, & ex insula Sardiniæ Papiam anno Domini 723. secundum magis communem sententiam translatum, in dicta Ecclesia in loco præcipuo, & conspicuo fuit repositum. Verùm ob timorem inimicorum, qui frequenter Insubriam deuastabant, ne raperetur, & ad externas prouincias portaretur, per beatos Florentiũ, & Basilium canonicos regulares, & Sacrarum Reliquiarum custodes, in oratorio, siue sacello, quod est inter Ecclesiam, & monasterium subtus altare conditum, eodem oratorio validissimis cratibus ferreis, portis item ferreis, & repagulis munito, quæ nunc etiam extant, & visuntur: quo in loco per annos circiter quadraginta Sacra pignora quieuerunt. Verùm ob insigne miraculum patratum concurrente nimia multitudine populorum, ob loci angustiã iterum loco motum, & in ampliorem, & commodiorem delatum, tandemq; ob metum, ne à Gallis, aut alijs furto, aut vi raptum extra Italiam portaretur, sub terra tumulis alte defossis, cum Reliquijs sancti Boetij Seuerini in eadem Ecclesia quiescentibus absconditum, ante sacellum beatorum Basilij, & Florentij, quod nunc sancti Apiani dicitur, sub cella Abbatis, & sub lapide signato. quam ob causam Galli Papiam ad Beatissimi Patris Reliquias venerandas accedentes, ante omnia inquirere solent, vbi sit cella Abbatis, & lapis signatus, quod ex antiqua traditione apud illos peruulgatum sit, sub eadem cella corpus sancti Augustini repositum esse. quod quonam tempore acciderit, non vna est scribentium sententia. Sed si vera sunt, quæ Gulielmus Malbesburiensis, in lib. de Regibus Anglorum, & ex illo Baronius tomo ij. sub anno 1027. & alij comminiscuntur de brachio sancti Augustini ab Egelnoto Cantuariæ Archiepiscopo Papiæ empto, & Conuentriam delato, necesse erit affirmare, non tempore Caroli magni occultatum, vt nonnulli autumãt, sed longè postea nempe, circa annum 1100. quandoquidem ab illo tempore, ac deinceps in monasterij monimentis, quæ apud nos manent, nihil amplius de hoc scriptum inuenitur. Sed neque autor Chronicæ Brixiensis, quem recentiores sequuntur, de hoc decernit: sed solùm inquit, illud ex arca leuatum sub terra fuisse absconditum, ob timorem Gallorum, qui non semel, nec solis temporibus Caroli magni in Italiam irruperunt.

Præter Reliquias verò Beati Patris Augustini condita sunt in eadem Ecclesia sex corpora Sanctorum, quæ cum eisdem Reliquijs ex insula Sardiniæ Papiam fuerant translata, scilicet Beatorum Apiani Episcopi, Luxorij, Ciselij, Camerini martyrum, quæ in latere dextro Ecclesiæ in sacello, & altari sancto Apiano dicato sunt posita. testatur tabula marmorea in eodem altari anno Domini 1583. reposita, cum alia tabula plumbea vetusta, in antiqua

ara

Digitized by Google

ara cum dictis Reliquijs inuenta cum huiusmodi inscriptione, videlicet: *Anno Domini MCIII. indictione 10. Calendis Maij recondita sunt in hoc loco ossa B. Apiani Episcopi, & Confessoris, & Beatorum Martyrum Luxorij, Cisellij, & Camerini, translata olim per Luitprandum Longobardorum Regem à partibus Sardiniæ, & allata in hoc monasterium, quod vocatur Cœlum aureum. D. Marcus Dei Leuita scripsit hoc Epitaphium. Allos Albertus.*

Beatorum item Martyrum Marci, & Robustiani, quæ in altari posito in latere sinistro Chori prope turrim campanariam eisdem Martyribus dicato conduntur, quæ de anno 1568. ex vetusto altari in aliud recens conditum sunt translata. ac tandem corpus Beati Seuerini Boëtij Romæ Senatoris, & martyris, de quo libro primo dictum fuit.

VII. PRæter Reliquias Sanctorum quiescit in eadem Ecclesia corpus pijssimi Regis Luitprandi illius restitutoris,& monasterij primi fundatoris,cuius erat sepulchrum marmoreum, quatuor columnis subnixum in latere sinistro Ecclesiæ in pila siue parastata, quæ arcum maiorem prope chorum sustinet, cum Epitaphio inscripto, quod sepulchro ante aliquot annos euerso, & cineribus Luitprandi ex Sacri Tridentini Concilij decretis sub terra defossis, quia perierat, ne perpetuò periret hoc loco restituendum curaui. sic.

Flauius hoc tumulo Luitprandus conditur, olim
Longobardorum Rex inclitus, acer in armis,
Et bello victor, Sutriumq; Bononia firmant
Hoc, & Ariminum, necnon inuicta Spoleti
Mœnia, namq; sibi hæc subiecit fortior armis.
Roma suas vires iam pridem milite multo
Obsessa expauit, deinceps tremuere feroces
Vsque Saraceni, quos dispulit impiger ipsos,
Cum premerent Gallos, Carolo poscente iuuari.
Vngarus à solo hoc adiutus, Francus, & omnes
Vicini grata degebant pace per omnes.
Rege sub hoc fulsit, quod mirũ est sancta, frequẽsq;
Religio, vt recolunt Alpes, Ecclesia quarum
Hunc habuit vincente ipso, & prægrãdia tẽpla,
Quæ viuens struxit, quibus & famosus in Orbe
Semper, & æternus lustrabit secula cuncta,
Præcipuè Petro cœlesti hac sede locata
Clautgero, statuit cœlo quam prouidus aureo.
Augustinus vbi huc aliunde abductus eodem
Ab Rege, & cuius doctrina Ecclesia fulget.

Porrò in eadem parastata, siue pila, cui dictum sepulchrum nitebatur, est aliud Epitaphium antiquissimum, quod supra libro primo memorauimus in proxime narrata canonicorum eiectione abrasum, sed Regij Senatus mandato sic, vt prius fuerat, ad vnguem restitutum.

LVITPRANDVS LONGOBARDORVM REX INCLITVS OB DIVI AVGVSTINI TRANSLATVM CORPVS TEMPLVM HOC SIMVL, ET ABBATIALE COENOBIVM CANONICIS REGVLARIBVS CVM DOTE INSTAVRAVIT, ANNO SAL. 723.

Ferunt in eiusdem Ecclesiæ vestibulo tumulatam præclarissimam matronam, & vatem, Boëtij Seuerini coniugem, Elpim nomine, Messana Siciliæ vrbe genitam, & Faustinæ Tertulli Romani Patricij, Sanctiq; Placidi matris sororem, quæ ob mariti amorem à Theodorico apud Ticinum relegati, patria relicta Papiam pergens, ibi defuncta est. cuius sepulchro sequens Epitaphium fuerat insculptum.

Elpis dicta fui Siculæ regionis alumna,
Quam procul à Patria coniugis egit amor.
Quo sine mœsta dies, nox anxia, flebilis hora,
Cumq; viro solum spiritus vnus erat.
Lux mea non clausa est, tali remanente marito:
Maiorisq; animæ parte superstes ero.
Porticibusq; sacris iam nunc peregrina quiesco,
Iudicis æterni testificata thronum.
Neue manus violet bustum, ne forte iugalis
Hæc iterum cupiat iungere membra cinis.

VIII. HAbeo autores, qui scribant ex R. S. Petri in Cœlo aureo canonicis ante prædictam reformationem prodijsse Anselmum, & Gualam de Bicherijs S. R. E. presbyteros Cardinales, quod & Onuphrius, & Ciaconius in Vitis Pontificum confirmant, Gulielmum quoque Burdegalensium Archipræsulem, Landulphum Episcopum Astensem, Obertum, Bernardum, Laphrancum, Alphanum Papienses, Octauianum Sauonensem, & Modestum Abbatem montis Sion, vbi monasterium Abbatiale canonicorum antiquitùs fuisse monstrauimus lib. 2. cap. 41. At post reformationem ex eodem Collegio accepimus R. Patrem D. Ambrosium ex Comitibus Albonensis, qui scripsit librum introductorium in Chaldaicam, Syriacam, atque Armenicam, & decem alias linguas, characterum differentium Alphabeta circiter quadraginta, & eorundem inuicem conformationem, cui paucos similes tot linguarum eruditione instructos Orbis nouit, quique primus in Gymnasio Bononiensi mandato Leonis X. linguarum Syriacæ, Chaldaicæq; scholam aperuit, teste Genebrardo in Chronologia, sub anno 1515. Ex eodem quoque habuimus Marcum Coriarium in omni genere disciplinarum doctissimum, qui multa edidit in Catalogo Scriptorum nostræ congregationis censenda, Ioannem Papiensem monasterij Præpositum, qui ipsius monasterij Chronicam magno labore collegit, cui multum debemus, Archangelum Pellissonum, & Theodosium ex Comitibus de Ronescalla loci Præpositos, & totius congregationis Rectores Generales, quorum posterior ipsum monasterium in fabricis multum locupletauit.

Caput

Digitized by Google

Caput trigesimumseptimum.

De septem monasterijs sanctorum Sebastiani Bugellæ, Ioannis Baptistæ Anconæ, Modesti Beneuenti, Petri Aretini, Matthei Dertonę, Trinitatis Mutinæ, Caterui Tolentini, partim nuper fundatis, partim nostræ congregationi vnitis.

I. ANno 1503. congregatum fuit Capitulum Generale Placentiæ, in quo quidem electi fuerunt Rector Generalis R. P. D. Gabriel Vicentinus, & Visitatores D. Angelus Placentinus, D. Alexius Vercellensis, D. Iacobus Cremonensis, & D. Ioannes Maria Nouariensis. Hoc autem anno Alexander VI. cum sedisset in Pontificatu annos vndecim, dies octo, defunctus est die 18. Augusti, vacauitq; Sedes diebus 31. postea die 22. Sept. Cardinales elegerunt in Pontificem Franciscum Picolomineum Senensem, qui Pius III. fuit appellatus: qui sedit in Pontificatu viginti sex diebus, & satis concessit, in cuius locum die prima Nouembris electus fuit Iulianus de Ruuere Sixti Quarti nepos, & Cardinalis Episcopus Ostiensis, & Iulius Secundus nuncupatus.

Anno 1504. Capitulum Generale Placentiæ Rector Generalis R. P. D. Albertus Veronensis. Visitatores D. Andreas Mediolanensis, D. Marcus Venetus, D. Fœlix Cremonensis, & D. Ioannes Maria Nouariensis. Hoc anno fundatum est monasterium sancti Sebastiani oppidi Bugellæ, in Episcopatu Vercellensi, per Illustrissimum D. Stephanum de Ferrerijs S. R. E. Cardinalem, & Episcopum Vercellensem, filium Domini Sebastiani de Ferrerijs nobilis Vercellensis, equitis, & Christianissimi Regis Galliarum in Ducatu Mediolanensi consiliarij, quod de propriis bonis à fundamentis excitauit, & dotauit, ad constituendum in illo collegium canonicorum nostræ congregationis: cui autoritate ordinaria vniuit Prioratum sanctorum Thomæ, & Bernardi de Campilia Vallis Adurni suæ Diœc. Et quia de validitate erectionis, institutionis, & vnionis prædictarū à nōnullis hæsitabatur, Illustris, & strenuus eques D. Sebastianus memoratus omnium prædictorum confirmationem à Sede Apostolica impetrauit, acceptis bullis hoc eodem anno Nonis Aprilis emanatis, quarum vigore conuentus canonicorum sub regimine Præpositi in dicto monasterio fuit institutus: cui deinceps aliaquædam beneficia regularia fuerunt attributa. Nam Leo X. eidem vniuit prioratum sanctæ Fidis, ordinis sancti Benedicti, in Episcopatu Vercellensi, quod pendebat à monasterio sancti Stephani Hipporegiensis, datis literis vnionis 13. Kalend. Iulij anni 1515. Deinde anno sequenti 1516. vndecimo Kalend. Ianuarij eidem monasterio vniuit alium prioratum sancti Stephani, de Cella nuncupatum, in diœcesi Hipporegiensi, per resignationem Andreæ de Ferrerijs Præpositi Vercellensis, & fratris prædicti Cardinalis fundatoris. Rursus anno 1518. 9. Kalend. Nouembris eidem vniuit Ecclesiam de Cella nuncupatam, loci Viueroni, Vercellensis diœcesi. ad effectum erigendi apud illam vnam domum, & aliquot canonicos in eadem constituendi. tandemque Pius V. anno 1566. 3. Kalend. Decembris eidem adiunxit Ecclesiam parochialem sancti Martini loci Constantianæ, Vercellensis Diœcesi. Quarum omnium vnionum, & donationum sunt exempla, sine instrumenta authentica Romæ in monasterio Pacis.

58. Monast.

Hoc monasterium domus nouitiorum esse consueuerat, ex qua viri non pauci tum religione, tum eruditione præclari exierūt. Habuit virū præ cæteris insignē, & disciplinæ regularis instauratorē zelātissimū, D. Gratianū Bugellen. qui nō semel, nec segniter generalē nostrę cōg. prefecturā administrauit.

II. HOc eodem anno 1504. rogantibus Ciuibus Anconitanis, Reuerendiss. P. D. Io. Archiepisc. Raguſinus, qui monasterium ordinis s. Benedicti propè muros Anconæ, s. Io. Baptistæ vulgò de Panoclaria, sed à multis, annis monachis omnino destitutum, in commendam tenebat, sponte, ac liberè in manibus Pontificis resignauit, ad fauorem nostræ congreg. & ad effectum, vt in eo conuentus canonicorum regul. Later. erigeretur, dictam resignationem, vnionem, & erectionem eodem Pontifice probante per suas literas datas 3. Nonas Decemb. Pōtificatus sui anno 2. Quod monasterium cum ab ipsis canonicis regul. ferè ab imis fundamentis totum fuisset renouatum, sub Paulo III. in Vrbis munitione funditus est euersum: vnde canonici intra priuatas domos in ciuitate cōstitutas sese recipere, & per aliquot annos cum magnis incommodis subsistere coacti sunt vsq; ad annum 1546. quo Venerabilis sacerdos Iacobus de Bonarellis nobilis Anconitanus Ecclesiam parochialem s. Claudij, quam in titulum tenebat, ad effectum transferendi ad illam monasterium memoratum s. Io. Baptistæ, & constituendi in eadem conuentum canonicorum, resignauit, resignationem, & vnionem probante ipso Pontifice Paulo III. apud sanctum Marcum pridie Idus Maij anno 1546. quæ Ecclesia nunc s. Ioan. Baptistæ dicitur, iuxta quam erectum est monasterium Abbatiale, sancti Ioannis de Capite montis nuncupatum.

59. Monast.

III. DIcto anno 1504. Iulius II. monasterium sancti Matthæi Dertonæ, membrum antiquæ congregationis Mortarensis nostræ Lateranensi familiæ adiunxit, siue potius restituit: nam cum in generali vnione monasterij s. Crucis Mortarensis, & omnium illius membrorū anno Dom. 1448. facta per Nicolaum V. illud etiam cōprehensū fuisset, vt quo primū tēpore vacare cōtigisset, in illo per Præpositū

60. Monast.

Digitized by Google

Mortariensem, vel per superiores nostræ congregationis, Prior, & conuentus nostrorum canonicorum institueretur, nihilominus cum vacaret, quidam Clericus Mediolanensis, nomine Domicellus Glusianis, illud per subreptionem à Sede Apostolica impetrauerat, vnde inter illum, & D. Philippum Nouariensem nostrę congreg. canonicum à Præposito Mortariensi canonicè institutum lis est exorta, & causa ad Pontificem delata: qui Prioratum, vtpotè membrum sanctæ Crucis Mortariensis, cuiusque prouisio, institutio, & omnimoda dispositio, dum vacaret, ad Præpositum Mortariensem tam de iure, quàm de antiqua, & approbata consuetudine spectabat, eidem monasterio, & congregationi perpetuò annexuit, incorporauit, & vniuit, editis nouis literis Apostolicis 15. Kal. Martij hoc anno 1564. de hoc monasterio dictũ est lib. 2. in congr., Mortariensi: nam in eo fuit celebratũ vltimum Generale Capitulum dictæ congr. an. 1448.

IV. ANno 1505. Generale Capitulum Placentiæ, Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Mediolanensis ex nobili familia de Bossis. Visitatores D. Valerius Vicentinus, D. Isaias Estensis, D. Matthæus Vercellensis, & D. Fulgentius Regiensis. Hoc autem anno idem Iulius II. donauit nostræ congregationi Abbatiam sancti Modesti in Ciuitate Beneuentana, quæ fuerat olim monasterium S. Benedicti, plures habens Ecclesias parochiales sibi subiectas, quarum collatio ad monasterij Abbatem spectabat, & in quarum Parochos, & Parochianos iurisdictionem ordinariam exercebat: sed conditione temporum per multos annos conuentu monachorum penitus destitutum, & secularibus commendatum, consequenterq; bona monasterij distracta, & iura multipliciter imminuta. Datæ sunt literæ vnionis apud s. Petrũ 3. Kal. Maij, pontificatus Iulij II. an. 2. Porrò inter Ecclesias monasterio subiectas erat parochialis s. Io. de Ylmo, qua vacãte cum super iure conferendi inter Archiepiscopum Beneuentanum, & monasterij Abbatem lis oriretur, Archiepiscopo contra iura monasterij eam conferre volente, memoratus Pontifex an. 1512. monasterio illam incorporauit, & perpetuò vniuit ea cõditione, vt liceret Abbati sacerdotem regularem, siue secularem, ad nutum amouibilem, ad eius regimen constituere: literæ tamen non sub eodem Pontifice, sed sub illius successore Leone X. anno 1. sui pontificatus, videlicet 14. Kalend. Aprilis anni 1513. fuerunt expeditæ.

Ex Mo-nast.

Prædictũ monasteriũ multis, ijsq; amplissimis priuilegijs per summos Pontifices, Imperatores, Reges vtriusq; Siciliæ, necnon etiam Episcopos Beneuentanos fuit decoratum, & insignitum, quorum sequentia sunt memoratu digna, videlicet. Primum Azonis Archiepiscopi Beneuentani, & Sipontini, per quòd de consensu suorum canonicorum multas Ecclesias memorato monasterio s. Modesti largitur, quæ in priuilegio proprijs vocabulis explicantur, quas omnes cum suis facultatibus sub potestate, & regimine monasterij liberas constituit ab omni iurisdictione, & dominatione Archiepiscoporum, & presbyterorum Ecclesiæ Beneuentanę, & notanda sunt verba, sic enim habet: *Sancimus amodo, & perpetuis deinceps temporibus, vt sine omni conditione Pontificalis dominationis persistant, nulloq; vnquam tempore quilibet nostrorum successorum Præsulum, seu presbyterorum, vel cuiuscunq; gradus clericorum in eis dominandi licentiã habeat, vel censum aliquem aut redditum exigat, nulli quoque plebi, nulliq; alteri Ecclesiæ, nisi monasterio eis prælato, eiusq; Rectoribus cum integris suis rebus subditas esse volumus, &c. Quam nostræ concessionis, ac libertatis immunitatem per nullum ex nostris remoueri successoribus, per Deũ omnipotentem vnum, & trinum, eiusque sanctos adiuramus, pariterq; autoritate Saluatoris, qui nobis dixit, quæcunque ligaueritis super terram, ligata erunt & in cœlis, &c.* Excommunicantur contrarium facientes. Authenticum huius priuilegij habetur in dicto monasterio, cum alio priuilegio Pandolphi, & Landolphi Longobardorum gentis Principum.

Secundum est Cœlestini III. datum anno 1195. quod incipit: *In eminenti*. in quo affirmat, monasterium ad ius, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere concedit Abbati facultatem vocandi, quem voluerit, Episcopum ad consecrandum Ecclesias monasterio subiectas, & ordinandum clericos prohibet cuicunque Missas solemnes in illis, nisi inuitato ab Abbate, celebrare. item cuicunque personæ Ecclesiasticæ, vel seculari in prætato monasterio conditionem quamlibet, vel nouam consuetudinem introducere. item prohibet Archiepiscopis, vel Episcopis Ecclesias monasterio subiectas, & sacerdotes, vel clericos earum interdicere, aut parochianos excommunicare. Confirmat priuilegia, iura, consuetudines q; monasterij, Concedit Abbatibus vsum mitræ, & baculi, &c.

Tertium est declaratio quædam facta per Augustinum Spinulam Sanct. Rom. Eccl. Cardinalem anno 1532. Pontificatus Clementis Septimi anno 9. quòd monasterium sancti Modesti non possit cogi ad soluendum decimas pro beneficijs monasterio vnitis, quæ sunt in dominio Regio Neapolis, quando imponuntur decimæ in Regno Neapolitano.

V. EOdem anno millesimo quingentesimo quinto Ciues Aretini in Tuscia ob singularem affectum deuotionis, quem gerebant ad canonicos nostræ congregationis, propter illorum *Mo-* vitam exemplarem, & laudabilem cupientes in eorum ciuitate collegium nostri ordinis ædificari, supplicauerunt Pontifici, vt prioratum s. Petri de Soporio loci Casę nouæ nuncupati, & Diœc. Aretinæ, cum annexa Ecclesia s. Hyppoliti, & Cassiani de Laterina, dictæ Diœc. ab Abbatia de Agnano pendentem nostræ congregationi vniret, donec monasterium in dicta ciuitate construeretur, quo extructo dictus prioratus eidem censeretur vnitus, quod obtinuerunt acceptis literis vnionis eodem anno 1505. 7. Idus Februarij.

Anno

Digitized by Google

Anno 1506. Generale Capitulum Cremonæ. Rector Generalis Reuerendus Pater Dominus Valerius Vicentinus. Visitatores Dominus Augustinus Papiensis, Dominus Philippus Vercellensis, Dominus Gabriel Mediolanensis, & Dominus Martinus Bergomensis. Anno 1507. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis Reuerendus Pater Dominus Angelus Placentinus. Visitatores Dominus Gabriel Vicentinus, Dominus Hieronymus Venetus, Dominus Constantinus Mediolanensis, & Dominus Alexius Vercellensis.

VI. HOc anno ad contemplationem Ciuitatis Tolentinatis in Piceno Pontifex concessit nostræ congregationi præposituram insignem sancti Caterui dictæ Ciuitatis, Reliquijs Beatorum Caterui Martyris, Septimiæ illius coniugis, & Bassi Martyris eiusdem Caterui discipuli decoratam, quam ante annos quadringentos tenebant monachi ordinis sancti Benedicti, videturq; fuisse membrum Abbatiæ sancti Saluatoris in Episcopatu Reatino, quãtum conijcio ex quodam instrumento concessionis sexcentarum Prouinarum (mensuræ agrorum genus id est) terræ in Esino Episcopatu factæ per Abbatem, & monachos sancti Saluatoris dictæ præposituræ s. Caterui anno milleſimo sexagesimo secundo, rogato per Bonomium publicum notarium, sed quæ conditione, & vicissitudine temporum clericis secularibus fuerat commendata, manentibus nihilominus in ea monachis nonnullis ad sacra facienda, pro quorum victu pauca bona immobilia, redditum annuum ducatorum quindecim per singulos monachos præbentia, fuerant assignata: nam reliqua ad victum necessaria pauperes monachi vel ex nonnullis capellis in eadem præpositura per quosdam laicos institutis, vel ex bonis patrimonialibus, vel ex alijs modis sibi quæritare cogebantur. Obtinebat eo tempore commendam Ioannes Baptista clericus ex familia nobili de Rutilonibus dictæ Ciuitatis. Hic ciuibus rogantibus præposituram liberè in manibus Pontificis resignauit, vt in ea collegium nostræ congregationis erigeretur, cuius votis, & ciuium, ac etiam Rectoris Generalis Pontifex annuens, canonicis Lateranensibus reformandam, & perpetuò habendam concessit, & illorum congregationi vniuit cum omnibus illius bonis, & iuribus, eodem anno 1507. Idibus Octobris: facta monachis facultate manendi extra claustrum in locis decentibus, & sub regulari habitu, & pro illorum victu legata, capellanias, & alia beneficia vel bona patrimonialia obtinendi, reseruatis eisdem, bonis pro illorum mensa prius assignatis vita durante. quæ omnia ex literis Apostolicis patent. Et ita extincto in memorata præpositura ordine monastico collegium canonicorum sub regimine Præpositi cum communi ciuium lætitia fuit institutum: qui pro Ecclesiæ, & fabricarum monasterij refectione, quę omnes labebantur, duo millia florenorum auri spoponderunt, quibus adiutoribus Ecclesia s. Caterui in nobiliorem formam renouata fuit, & monasterium aliqualiter instauratum.

63. Mo. ast.

HAec verò præpositura curam animarum amplissimam adiunctam habet, quę duas ferè ex tribus partibus Parochianorum Ciuitatis comprehendit, nec non etiam aliam Ecclesiam sanctę Lucię nuncupatam in eadem Ciuitate. Pertinent etiã ad eandem præposituram sexcentę pluuinę terræ memoratę in Episcopatu Esino, quas ciues quidam Esini à monasterio in Emphyteosim acceperant: super quibus lis grauissima inter præpositum, & canonicos sancti Caterui ex vna, & Communitatem Esinam, quę illas sibi vendicauerat, ex altera sub anno milleſimo quingenteſimo vigesimo quinto fuit excitata, quæ post varios amphractus, & post tres sententias conformes in Rota Romana ad fauorem canonicorum latas, anno milleſimo sexcenteſimo sic est composita, vt Esini nouas inuestituras à Præposito, & canonicis sancti Caterui peterent, singulis 29. annis innouandas, & annuum Canonem certę quantitatis frumenti soluerent, cum alijs clausulis, conditionibus, & pactis, quę in instrumento tractationis eodem anno Romæ vigesima septima Augusti rogato per ..... videri possunt.

VII. In Ecclesia sancti Caterui tria Sanctorum corpora honorificè tumulantur. primum sancti Caterui Martyris Patricij Romani, de genere Præfectorum secundum sanctæ Septimiæ illius coniugis, quæ Virgo mansit. tertium sancti Bassi Martyris, qui cum esset cœcus à Nativitate per Beatum Caternum ex peregrinatione Ierosolimitana redeuntem, & per Daunos iter facientem dupliciter illuminatus, pro fide Christi martyrium consummauit. hæc tria corpora condita sunt in arca marmorea, qua anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto reserata, caput Beati Caterui extractum, in theca argentea fuit repositum, vt diebus festis solemnioribus exponeretur.

VIII. HOc eodem anno 1506. curante Alphonso primo Ferrariæ Duce concessus fuit congregationi Lateranensi Prioratus antiquus canonicorum regularium sanctæ Trinitatis, in Suburbijs Mutinæ testantibus literis Apostolicis datis sexto calend. Ianuarij Pontificatus Iulij Secundi anno quarto. De quo monasterio Reuerendissimus Dominus Gaspar Silingardus Mutinensis Episcopus in Historia Ecclesiæ Mutinensis, in Vita Alberti de Buschetis Mutinensis Episcopi, sic testatur: *Anno 1260. Aedem sacratissimæ Trinitatis è vico saliceti amotam, in vicum Albereti transtulit, erectamq; canonicis regularibus sub institutis sancti Augustini degentibus assignauit.* Hæc ille, qui cum dicat, dictam Ecclesiam ab illius erectione canonicis Augustinianis assignatam, & nihilominus in Bullis vnionis dicti monasterij cũ congregatione Lateranẽsi illud monasterium antea canonicorum ordinis D. Marci nuncupetur, alterum è duobus asserendũ, aut Historicum ordinem canonicorum regularium Augustinianorum cum ordine D. Marci confudisse: aut dictum monasterium progressu temporis ad manus canonicorum D. Marci deuenisse. vt vt fuerit, illud

64. Mo. ast.

Digitized by Google

tempore vnionis, & longè antea canonicis destitutum, clericis secularibus fuerat commendatum, quod in commendam habebat clericus quidam Casalensis nomine Andreas de Papalardis, qui ad fauorem canonicorum regularium Lateranensium illud resignauit, reseruata sibi pensione annua florenorum auri 450. quæ super bonis Sancti Ioannis in monte Bononiæ, & Sancti Augustini Placentiæ fuit assignata. in quo monasterio sequenti anno, qui fuit MDVII. canonicorum nostræ congregationis conuentus fuit constitutus, siue restitutus, qui ad annum vsque 1530. in eo durauit, illo autem anno prætextu muniendæ ciuitatis monasterium, cum Ecclesia, & omnibus illius fabricis in eodem loco existentibus fuit euersum; & canonici ad ciuitatem migrare coacti, quos egregius, & nobilis D. Ioannes Franciscus de Molzis intra domesticos lares per aliquod temporis spatium receptos multis beneficijs, vnà cum religiosissima fœmina Domina Catharina illius coniuge cumulauit. Quo anno Ecclesiam Parochialem B. Mariæ de Asseribus intra ciuitatem, adconstruendum propè illam monasterium sub inuocatione Sanctissimæ Trinitatis obtinuerunt, dictam Ecclesiam resignante Venerab. Sacerdote Domino Thoma de Zuttis Rectore, & resignationem probante Clemente VII. 8. Idus Martij eiusdem anni 1530. Pontificatus sui anno 6. propèq; monasterium amplissimum à fundamentis erexerunt, licet temporum difficultatibus nondum cunctis ex partibus absolutum. Cuius primus fundator fuit R. P. D. Illuminatus de Volpinis Mutinensis loci Prior, qui etiam fuit Visitator nostræ congregationis, qui primum lapidem posuit anno MDXXXXV. adiuuantibus cæteris monasterijs, vt tunc in vsu apud nostros positum fuerat: hic fuit optimus Prælatus, de dicto monasterio, & de tota congregatione ob vitæ inculpatissimæ integritatem, & singularem in rebus gerendis prudentiam, & dexteritatem optimè meritus. Ecclesiam fundauit, & absoluit R. P. D. Angelus de Banderis Mutinensis, monasterij Abbas (nam per Pium Quintum anno MDLXVI. Abbatiali dignitate fuit decoratum) vir religiosissimus, & verè simplex, humilitatis, & paupertatis Apostolicæ singularis amator, cuius vtinam plures similes in diebus nostris videremus.

Caput trigesimumoctauum.

De fundatione Præposituræ Sancti Vbaldi propè Ciuitatem Eugubinam.

ANno 1508. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P. D. Gabriel Vicētinus. Visitatores D. Germanus Vercellēsis, D. Andreas Mediolanen. D. Ioan. Maria Nouarien. & D. Marcus Venetus. Anno 1509. Capitulum Generale Bononiæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Bossius Mediolanensis. Visitatores D. Gabriel Placentinus, Dominus Ioannes Iacobus Cremonensis, D. Matthæus Vercellensis, & D. Fulgentius Regiensis. Anno MDX. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Valerius Vicentinus. Visitatores D. Franciscus Placentinus, D. Augustinus Papiensis, D. Gabriel Mediolanēsis, & D. Gaspar Vercellensis. Anno MDXI. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Angelus Placentinus, Visitatores D. Io. Ant. Placentinus, D. Donatus Mediolanen. D. Germanus Vercellensis, & D. Ioannes Maria Nouariensis. Hic annus memoria dignus extitit ob fundationem Præposituræ, ac monasterij in honorem Sancti Vbaldi Episcopi Eugubini, & canonici regularis, in cliuo montis eidem Ciuitati Eugubinæ imminentis, in quo loco iam ab annis quadringentis, & amplius sacratissima illius pignora miraculis coruscant. Huius autem collegij fundationem, & institutionem explicaturi, paulò altiùs ob sancti viri reuerentiam, & honorem ipsam narrationem exordiemur. Nam cum Beatissimus Præsul Vbaldus Eugubinus Episcopus ex canonico regulari, & Priore Cathedralis Eugubinæ ss. Mariani, & Iacobi, post acceptas in Portuensi apud Rauennam cœnobio constitutiones per Pasthalem II. probatas, & per ven. Petrum de Honestis compilatas, post reformatum, & instauratum in eadem Ecclesia Eugubina canonicum institutum propè collapsum, necnon prædictas constitutiones inter canonicos vsui demandatas, ad Pontificalis dignitatis gratiam euectus, post huius vitæ sanctissimum decursum, & multa miracula patrata, de terreni corporis ergastulo ad cœlestis regni gloriam commigrasset, sacris reliquijs per Episcopos Callienfem, & Perusinum, qui ad illius funus curandum accurrerant, ritu solemni Ecclesiæ in Arcâ sanctorum Mariani, & Iacobi tumulatis, ipsoque per Cœlestinum Tertium curante R. P. Bentiuolio Eugubino Episcopo anno MCXCII. inter Sanctos relato, idem Episcopus illius corpus, quod per annos triginta quatuor in dicto Sanctorum Mariani, & Iacobi sepulchro iacuerat, anno 1194. integrum, illæsum, & palpabile repertum,

in

Digitized by Google

in montem, ad cuius radices ipsa ciuitas paulatim consurgit, in oratorio illius nomini erecto transferendum curauit: ad quem locum ob innumera beneficia, & miracula, quæ Deus ad famuli sui preces ad salutem gentium assiduè operatur, confluunt cateruatim populi innumeri non solùm ex propinquis ciuitatibus, verùm etiam ex alijs remotissimis Italiæ prouincijs, & externis etiam regionibus vndequaque. Huius sancti viri gesta quamplures autores literis mandauerunt, quorum tamen præcipui fuerunt B. Thebaldus ipsius Vbaldi Sinchronos, conterraneus, & in Episcopatu primus successor in vita ipsius sancti Vbaldi, quam ad Fridericum I. Imperatorem destinauit, necnon Ven. Pr. D. Iordanus Canonicæ Castellanæ tunc regularis, Prior, ex quibus D. Augustinus Ticinensis, & D. Stephanus Cremonensis, tandemq; D. Carolus Vicentinus nũc loci Præpositus acceperunt.

II. His itaque de Beato Vbaldo præmissis, quod ad Ecclesiam, & monasterium nunc attinet, ipsa Beati Vbaldi Ecclesia ex tempore translationis sacrarum reliquiarum vsque ad annum 1512, neque collegialis, neque parochialis fuerat, nec vllos habens redditus agrorum, aut aliarum quarumcunque rerum, sed sola sacrorum pignorum præsentia, & populorum deuotione celebris, in qua frequentes a fidelibus oblationes, & eleemosynæ fiebant, quæ ad summam centum circiter ducatorum per annos singulos ascendere solebant: quas Episcopus, & canonici cathedrales ex quadam consuetudine, ac forsan præter intentionem offerentium, qui ex illis diuini cultus augmentum, & loci ornatum prætendebant, inter se diuidere consueuerant. Nam de porrigentibus manus adiutrices ad dictam Ecclesiam instaurandam, & de frequentia miraculorum ad Beati viri preces in eadem patratorum sequentes Sixti Quarti literæ anno septimo sui Pontificatus emanatæ sic testantur, licèt quoad indulgentias porrigẽtibus manus adiutrices concessas, generali quodam decreto per Pium Quintum abrogatæ.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. vniuersis Christi fidelibus præsentes literas inspecturis. salutem, & Apostolicam benedictionem. Ante thronum Diuinæ Maiestatis fideles Christi sanctorum pijs adiuti suffragijs, ad illorum celebranda festiua solemnia eò feruentiùs debent incitari, quò talium patronorum fulciti præsidijs patiora retributionis præmia valeant promereri. Vnde nos more pastoris vigilis oues nostræ curæ commissas, quas cupimus in suprema patria collocari, ad eorundem sanctorum libenter trahimus obsequia, vt ipsos in conspectu Domini deuota veneratione collaudent. Cupientes igitur, vt Ecclesia Beati Vbaldi confessoris Eugubina, ad quam, vt accepimus, propter diuersa miracula, quæ Saluator noster meritis, & intercessione ipsius Beati Vbaldi ibidem operari dignatus est, & operatur in dies, ex diuersis circumuicinorum, & aliorum locorum partibus populi multitudo, confluere solita est, congruis frequentetur honoribus, ac fideles Christi eò libentiùs deuotionis causa confluant ad eandem, & pro illius structurarum, ædificiorum, & ornamentorum Ecclesiasticorum instauratione, conseruatione, & augmento manus promptius porrigant adiutrices, quò ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ vberius conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, vndecunque etiam venientibus, qui Ecclesiam Beati Vbaldi huiusmodi in dicta eius festiuitate, à primis Vesperis vsque ad secundas Vesperas inclusiuè visitauerint annuatim, ac ad præmissa manus porrexerint adiutrices, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer concedimus, & elarginur. Et nihilominus, vt tunc visitantes ipsi conscientiæ pacem, & animarum salutem Deo propitio facilius consequi valeant, Venerabili Fratri Leonardo Grifo moderna, qui Secretarius noster existit, ac pro tempore existenti Episcopo Eugubino, vel in eius in spiritualibus Vicario Generali idoneos presbyteros seculares, & ordinum quorumcunque regulares, de quibus, & quot sibi videbitur, qui visitantium, & confiteri volentium, vndecumque sint, tunc confessiones audire, illisque diligenter auditis vota quæcunque, si quæ emiserint, in alia pietatis opera commutare, & eis pro commissis per eos excessibus, delictis, & peccatis, dummodo illa, ac vota huiusmodi talia non fuerint, propter quæ Sedes Apostolica esset meritò consulenda, debitam absolutionem in forma Ecclesiæ impendere, ac pœnitentiam salutarem iniungere valeant, in confessores autoritate nostra deputandi, harum serie concedimus facultatem. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. præsentibus perpetuò valituris.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1478. 3. nonas Iunij, Pontificatus nostri anno 7. Gratis de mandato Domini Papæ N. de Gottificilis, G. de Fuentes, L. Grifus, G. Gallettus.

III. CVm autem sub Pontificatu Iulij II. Franciscus de Ruuere Dux Vrbinatũ, & Pontificis ex fratre nepos ob admissum homicidium in Franciscum Cardinalem Alidosium, spontè fuisset in Castro S. Angeli constitutus, & Põtifex morbo repentino correptus à medicis desperatus, Elizabetha memorati Francisci Conthoralis, & Eleonora socrus, eidem Francisco timentes, votum vouerunt, si Deus Pontificem incolumem reddidisset, apud Ecclesiam S. Vbaldi Collegium canonicorum regul. Lateranen. erigere, & de bonis proprijs pro conuenienti canonicorũ numero ibidẽ statuendo dotare. quapropter à Pontifice sanitati restituto facultatem præfatum collegiũ, siue monasteriũ erigendi, & cõuentũ canonicorũ in eo statuẽdi, supplices petierũt, ac etiã obtinuerunt: nam ad illorum preces idem Pontifex sequentes literas dedit, tũ ipsam erigendi monasterij

Digitized by Google

facultatem, tum etiam causas erectionis sic declarantes.

Iulius Episcopus seruus seruorum Dei Dilecto filio Antonio de Vrbanis canonico Ecclesiæ Vrbinatensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Eximiæ deuotionis affectus, quem dilectus filius nobilis vir Franciscus de la Ruuere Dux, & dilectæ in Christo filiæ nobiles mulieres Elizabeth Feltriæ de Gonzaga ipsius Francisci Conthoralis, ac Elionora de Ruuere, etiam de Gonzaga Ducissæ Vrbini ad nos, & Romanam gerunt Ecclesiam, promeretur, vt eorum pijs desiderijs, illis præsertim, quæ diuini cultus augmentum, Religionis propagationem conspiciunt, quantum cum Deo possumus fauorabiliter annuamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Francisci Ducis, & Elizabeth, & Elionoræ Ducissarum prædictarum petitio continebat. Quòd cum superioribus diebus nos graui, & periculosa premeremur infirmitate, ipsi Dux, & Ducissa nostram incolumitatem summoperè desiderantes, ob singularem deuotionem, quam ad Beatum Vbaldum Episcopum, & confessorem, qui dum in humanis ageret, Ordinem sancti Augustini canonicorum regularium professus erat, & cuius corpus pluribus miraculis fulgens in quadam Ecclesia, seu Oratorio extra Ciuitatem Eugubinam in temporali dominio ipsius Ducis sita, seu sito reconditum existit, vt valetudinem recuperaremus, vouerunt, & promiserunt, Ecclesiam sancti Vbaldi, seu Oratorium, vt dictum corpus maiori deuotione veneraretur, de licentia nostra electis, & deputatis ad hoc aliquibus probatæ, & exemplaris vitæ Religiosis eidem Ecclesiæ sancti Vbaldi in diuinis deseruituris, ampliare, ac decorare, ac de bonis eis à Deo collatis competenter dotare: cupiunt: que votum prædictum adimplere, & apud eandem Ecclesiam sancti Vbaldi vnum monasterium dicti ordinis congregationis Lateranensis, & in illo vnam Præposituram pro vno Præposito, & canonicis eorundem ordinis, & congregationis inibi in diuinis deseruituris erigi, & instituí. Quare pro parte tam Francisci Ducis, qui gentium armorum ad nostram, & dictæ Romanæ Ecclesiæ stipendia militantium Generalis Capitaneus, & secundum carnem nepos noster existit, & Ducissarum prædictorum, quàm dilectorum filiorum vniuersorum ciuium, & habitatorum dictæ Ciuitatis, asserentium, dictam Ecclesiam sancti Vbaldi nullos alios redditus, siue alia bona immobilia, præter certas eleemosynas, quas Christi fideles illarum partium ad ipsam Ecclesiam sancti Vbaldi confluentes pro illius conseruatione piè erogant, & quas Venerabilis frater noster modernus Episcopus, & dilecti filij Capitulum Eugubinum, contra voluntatem illas erogantium, vt verisimiliter creditur, inter se diuidunt, habere, ac dictum Episcopum à dicta Ciuitate absentem existere, & Capitulum præfatum ex eleemosynis huiusmodi vltra summam duodecim ducatorum auri annuatim non percipere, nobis fuit humiliter supplicatum, vt apud dictam Ecclesiam sancti Vbaldi vnum monasterium Ordinis, & congregationis prædictorum per Præpositum annualem, iuxta eorundem ordinis, & congregationis regularia instituta regendum, & gubernandum, & in eo vnam Præposituram pro vno Præposito, & Canonicis dictorum ordinis, & congregationis inibi in decenti numero, iuxta prouidam ordinationem per easdem Ducissas cum consilio dictorum Capituli, & aliquorum probarum virorum dicti ordinis professorum faciendam, instituendam, cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, & hortalitijs, ac alijs officinis necessarijs, sub inuocatione eiasdem sancti Vbaldi, ad Dei laudem, & gloriam, & ipsius sancti Vbaldi honorem, & reuerentiam erigere, & instituere, ac illi sic erecto pro eius dote omnia, & singula bona mobilia, & immobilia per easdem Ducissas, & alios Christi fideles hactenus concessa, & in posterum concedenda perpetuò applicare, & appropriare, aliàsque in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus augmentum, & religionis dilatationem, nostris potissimè temporibus, sinceris desideramus affectibus, Ducem, et Ducissas, ac ciues, et habitatores præfatos, et eorum singulos à quibusuis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententijs, censuris, et pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, uel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus apud dictam Ecclesiam sancti Vbaldi unum monasterium ordinis, et congregationis prædictorum per Præpositum annualem iuxta regularia instituta prædicta, ut præfertur regendum, et gubernandum, et in eo unam præposituram cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, hortis hortalitijs, et alijs officinis necessarijs pro usu, & habitatione perpetuis unius Præpositi, canonicorum dictorum ordinis, et congregationis inibi in decenti numero iuxta prouidam ordinationem præfatarum Ducißarum, cum consilio dictorum capituli, et aliquorum eiusdem ordinis professorum, ut præfertur, faciendam, instituendum sub dicta inuocatione, si ad hoc dictorum Capituli expressus accesserit assensus erigere, et instituere, ac illi sic erecto omnia, et singula mobilia, et immobilia bona per Ducissas et alios Christi fideles præfatos, ut præfertur, concessa, et concedenda perpetuò applicare, et appropriare; ac quod de cætero perpetuis futuris temporibus eleemosynæ, et alia pia suffragia Ecclesiæ monasterij huiusmodi per Christi fideles largienda, in reparationem, manutentionem, et conseruationem monasterij, et Ecclesiæ prædictorum, necnon sustentationem canonicorum, et aliarum personarum in eo pro tempore degentium conuerti debeant, nec desuper

per

per Episcopum Eugubinum pro tempore existentem, aut Capitulum præfatos, seu quoscunque alios, quauis autoritate fungentes impediri possint, statuere, & ordinare autoritate nostra procures. Nos enim eidem monasterio, postquam erectum fuerit, vt præfertur, ac Præposito canonicis, & alijs personis in eo pro tempore degentibus, vt omnibus, & singulis priuilegijs, gratijs, prærogatiuis, exemptionibus, fauoribus, & indultis, quibus alia monasteria, ac Prepositi, canonici, & aliæ personæ eorumdem ordinis, & congregationis in genere, vel in specie vtuntur, potiuntur, & gaudent, aut vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, potiri, & gaudere possint, autoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus. iure parochialis Ecclesiæ, & cuiuslibet alterius in omnibus semper saluo. non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo duodecimo, decimo Calend. Augusti, Pontificatus nostri anno nono.

IV. SEd præter literas Pontificias, dum huius monasterij fundationē diligentiùs perueſtigarē alias literas offendi in nostro Archiuo Romano Pacis prædictarū Ducissarum, cuidam Cardinali pro dicta facultate impetranda directas, quæ quoniam rei gestæ seriem, & ordinem abundantiùs explicant, non importunè addendas existimaui. sunt autem huiusmodi.

Reuerendiss. & clemētiss. Domine. Extra Ciuitatem nostrā Eugubinam Ecclesia est sub vocabulo S. Vbaldi, non collegiata, neque parochialis, sed potius oratorium carens omninò redditibus agrorum, aut domorum, vel alicuius stabilis proprietatis: sed famosa deuotione populorum, & ob id frequēs eleemosynis, quæ communiter ascendere dicūtur ad summā censū ducatorum, & percipiuntur ab Episcopatu, cuius iurisdictionis est dicta Ecclesia, seu oratorium, ex antiqua consuetudine, & fortassis aliqua pars ipsarum eleemosynarum peruenit ad manus canonicorum Ecclesiæ cathedralis Eugubinæ; præter intentionem eorum, qui manus porrigunt adiutrices, quorum animus esset, vt eleemosynæ suæ conuerterentur in augmentum cultus diuini, & ornamentum loci. Ex parte dictarum eleemosynarum mercede conducuntur, qui in diuinis seruiunt prædictæ Ecclesiæ, siue oratorio, in quo requiescit venerabile corpus S. Vbaldi Episcopi Eugubini, celebre virtutibus, miraculis, & deuotione non solùm apud Eugubinos, sed apud omnes circumiacentes populos, & prouincias: quamuis prædictum corpus minus reuerenter, religiosèq; habeatur, quàm pro ipsius sanctitate, & populorum deuotione, vt potè quod gubernetur per manus mercenariorum, & à possessoribus dictæ Ecclesia nihil quæratur, nisi lucrum, neglecto cultu diuino, qui pro loci sanctimonia frequentissimus ibidem, & diligentissimus esse deberet. Quæ res etsi molesta esset vniuersæ Ciuitati Eugubinæ, tamen hactenus tolerata est: quoniam Deus nullum adhuc caput, & autorem reformationis dictæ Ecclesiæ excitauerat. nunc verò indignitate rei, ac loci sanctimonia, & deuotione ergà sanctum Vbaldum, zeloque religionis, & maximè vicino periculo Sanctissimi D. N. permotæ, vota vouimus, Deo dante, fructus, ac reditus stabiles eidem Ecclesiæ applicare, & procurare, quantum in nobis erit, vt in ea per Sedem Apostolicam instituantur Religiosi bona, probatæ, & exemptaris vitæ, qui locum reforment, & ibidem cum Dei honore, religionis, & diuini cultus incremento, & condigna præfati corporis veneratione in diuinis seruiant. Inter cæteras autem religiones peculiari deuotione motæ delegimus venerabilem congregationem Lateranensium canonicorum regularium ordinis sancti Augustini, virorum optimæ, & exemplaris vitæ, quos in dicta Ecclesia instituì optamus, tum ob ipsorum probitatem, & laudabilem vitam, tum quia existimauimus, præfatam congregationem Diuo Vbaldo forè gratiorem: quoniam dum in humanis ageret, ante dignitatem Episcopalem canonicus fuerit regularis, in Portuensi ipsorum monasterio apud Rauennam educatus, & ex monasterio canonicorum regularium pariter assumptus fuerit ad gradum Episcopalem. Vt autem res effectum suum commodiùs, & cum omni satisfactione sortiatur, quæsiuimus ab moderno Episcopo Eugubino consensum huius reformationis, & nouæ canonicorum institutionis, qui perspecta rei honestate, & diuini cultus augmento inde proueniente, insuper considerans probitatem instituendæ religionis, & ornamentum Ciuitatis nostræ Eugubinæ inde secuturum, additamento huius insignis religionis libentissimè assensus est, paratusque est cedere ad effectum huius reformationis, & institutionis dictorum canonicorum, omni iuri, & actioni, & iurisdictioni sibi quomodolibet in dicta Ecclesia competenti.

Insuper explorare voluimus super hac re voluntatem Ciuitatis Eugubinæ, remque proponi fecimus in publico Ciuitatis Consilio, in quo omnes cōmuni omniū consensu, ne vno quidē discrepante, rem laudauerunt, comprobauerūt, perficiq; petierunt, cū magna erga nos gratiarum actione, quæ talem prouinciam sumeremus, vt videretur Sanctus Vbaldus in corde omnium Eugubinorum causam suam agere, affirmantibus omnibus, nihil vnquam apud Eugubinos tanto consensu publicè decretum fuisse, vt apparet per copiam supplicationis dictæ Ciuitatis inclusam. Confirmato igitur animo nostro consensu Episcopi, & Ciuitatis, decreuimus rem accelerare, ne Diuo Vbaldo seriores gratias, compotes voti effectæ, pro salute Sanctissimi D. N. agere videremur. Nostra itaque intentionis est, in dicta Ecclesia monasterium ædificari procurare, honestosque redditus rerum stabilium pro sustentatione religiosorum, qui ibi Deo seruient, quàmprimum nobis commodum erit, & quàm citiùs fieri poterit, eidem applicare. Verum, vt securæ esse possimus, quòd perpetuis temporibus non deficiat cultus diuinus in dicta Ecclesia instituendus, & quòd redditus per nos,

Digitized by Google

vel alias personas applicandi præfatæ Ecclesiæ, non distrahuntur, sicuti hactenus distractæ sunt eleemosynæ eiusdem loci, sed conuertantur in vsum, & sustentationem religiosorum, qui Deo ibidem seruiēt, & ornamentum, structuramque loci. Supplicamus primùm, vt dicta Ecclesia, si fieri poterit, in monasterium ordinis canonicorum regularium sancti Augustini erigatur: quod si aliquibus rationibus impetrari non posset, petimus erigi in Præposituram, quod est canonicis regularibus consuetum: vel saltem in Prioratum, quod vltimo loco relinquatur, in euentum quòd Præpositura, quod non credimus, etiam non obtineatur. Deinde vt Ecclesia sancti Vbaldi in monasterium, vel Præposituram, aut Prioratum sic erecta tenore eorundem literarum cum omnibus iuribus, & pertinentijs, ac fructibus, & omnibus redditibus tam præsentibus, quàm futuris per nos, & quascunq; alias personas dictæ Ecclesiæ donandis vniatur de præsenti per Sedem Apostolicam, & perpetuò incorporetur Venerabili Congregationi Lateranensi canonicorum regularium ordinis sancti Augustini, per ipsos regenda, gubernanda & administranda in spiritualibus, & temporalibus iuxta morem, & consuetudinem aliorum monasteriorum, Præpositurarum, & Prioratuum, ac quorumcunque beneficiorum eidem congregationi perpetuò vnitorum.

Interim autem, donec applicatio fiat, dictorum reddituum, quam vt supra diximus, facere promittimus, quàm citius fieri poterit, pollicemur, ac promittimus sustentare ex nostris proprijs redditibus in omnibus rebus necessarijs, & præfatæ religioni conjuctis, prædictos canonicos de præsenti in dicta Ecclesia deputandos, qui præsint faciendę fabricæ, & instaurando cultui diuino. Et vt magis securæ simus, quod intentio nostra in omnibus impleatur, ne fortè in hoc principio reformationis propter mutationem Priorum, & Rectorum apud dictam congregationem consuetam aliquid fiat, quod menti, & animo nostro penitus non respondeat: sed vt in dies magis ad hoc laudabile opus accendamur, confisæ de probitate, & virtutibus, ac singulari in nos beneuolentia Ven. Patris Domni Hyppoliti Ferrariensis canonici prædictæ congregationis, petimus, & supplicamus, ipsum Dominum Hyppolitum in literis Apostolicis desuper expediendis declarari perpetuum Abbatem, siue Præpositum, aut Priorem, vel Rectorem ad ipsius vitam Ecclesiæ sancti Vbaldi sic reformandæ & vniendæ, cum hac, quòd in omnibus alijs rebus subiectus sit cōstitutionibus, ordinationibus, consuetudinibus, visitationi, vitæ, & moribus dictæ congregationis, eatque singulis annis ad Capitulū Generale præfatæ congr. et in eo accipiat socios, et conuentum more cæterorum Rectorum. quod à nobis petitur ad commodum, et beneficium præfatæ congr. ne fortè per mutationem Rectorum in aliquo offendatur, aut retardetur hæc nostra erga ipsam congr. intentio, et dispositio. Post mortem uerò ipsius D. Hyppoliti contentæ sumus, vt in dicta Ecclesia, et monasterio fiant Priores annui, et mutabiles, ad arbitrium Capituli Generalis dictę congregationis iuxta consuetudinem in alijs eorum locis obseruari solitam, et ita expresse decernatur per literas Apostolicas desuper expediendas.

PRædictis itaque literis Apostolicis obtentis, accedente insuper expresso consensu Episcopi, & Capituli Eugubini, ad quos Ecclesia spectabat, missus est anno sequenti à Rectore Generali Ven. Pater D. Hyppolitus Ferrariensis cum quinque alijs canonicis, qui nomine congregationis ipsius Ecclesiæ corporalem possessionem apprehendit: & tunc monasterium pro loco satis amplum, & pulchrum ædificari cœptum, quod partim dictarum Ducissarum largitionibus, partim piorū eleemosynis post aliquot annos absolutum quidem fuit: cæterùm vix aliquot redditibus dotatum, præter Ecclesiam parochialem sancti Martini cum annexa sanctæ Mariæ de Margilla, quam ad preces ipsorum Francisci Ducis, & Ducissarum cum illius bonis, & iuribus Leo X. anno 1513. & Pontificatus sui primo, 3. Idus Augusti prædicto monasterio sic erecto vniuit. Quocirca monasterium præter piorum oblationes paucissimos habet prouentus: & ita pauci canonici in eo degunt, qui de communibus contributionibus congregationis ob sancti reuerentiam frequenter aluntur. V.

Corpus s. Vbaldi in arca marmorea super aram maximam ferreis cratibus, & repagulis fortissimis obserrata custoditur, ex omni parte integrū, & palpabile, quod ipse testis oculatus, Deo concedente, vidi, & palpaui. Huius autem Sancti virtus in fugādis nequā spiritibus ab obsessis potissimùm elucet.

Caput trigesimumnonum.

De vnione Venerabilis Canonicæ Sancti Frigdiani Lucensis, & decem Prioratuum illi subiectorum cum congregatione Lateranensi.

ANno MDXIII. quo generalia nostræ congregationis Comitia sūt habita Placentiæ, ac in eis electi Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Mediolanensis, & Visitatores D. Fulgentius Regiensis, D. Gregorius Mortarensis, D. Ioannes Iacobus Cremonensis, & D. Timotheus Papiensis, Iulius II. ex hac vita migrat, die 21. Februarij, & in eius locū eligitur Io. Mediceus Cardinalis, qui Leo X. est nūcupatus, qui de manibus Matthæi Bossi tūc Abbatis Fesulani Cardinalatus insignia susceperat, vt supra cap. 11. præmisimus. Hic Pontifex Generale Concilium Lateranense sub Iulio II. inchoatum prosecutus absoluit an. 1517. cui Concilio interfuit ex canonicis nostræ congr. R. P. D. Theseus Ambrosius Papiēsis, ex Comitibus Albonesij, quem Albonesij Regulum vocat Genebrardus in Chronologia sub anno 1515. Hic iubente Cardinali sanctæ Crucis in Ierusalē Missam, siue Liturgiā Chaldæorum Latinā reddidit, quā Concilio admisit, & Chaldæis in Cōcilio præscribus, celebrādā permisit: neq; n. prius id I.

eis

eis concedere voluit, quam intellexisset, quibusnam verbis, ac ritibus sacrum munus perficerent. Idem Leone Pontifice præcipiente Etiam filium Abrami Petri Antiocheni, & Maronitarum Patriarchæ Nuntium linguam latinam docendum suscepit in canonica Sanctæ Mariæ Pacis. ex eodem Autore in suo libro Introductorio in linguam Chaldaicam, Syriacam, & Armenicam pag. 14. & 78. Hoc eodem anno Leo Decimus indulsit, vt monasteria existentia in locis extra ciuitates, & oppida minus tuis, & à ciuitatibus, & habitatione hominum remotis, intra ciuitates, & oppida transferre possent, remanente aliquo canonico in antiquis monasterijs ad curam animarum exercendam, & qui eisdem in Diuinis deseruirent. datæ sunt literæ Apostolicæ die 24. Septembris anni 1513. quarum exemplum habetur in Archiuo Pacis Romæ in quodam libro antiquo, cuius est titulus. *Registrum Bullarum, & quittantiarum incepturum anno* 1507.

Anno 1514. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Valerius Vicentinus. Visitatores D. Franciscus Placentinus, D. Gabriel Mediolanensis, D. Gaspar Vercellensis, & D. Augustinus Ticinensis. Anno MDXV. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Alberrus Veronensis. Visitatores D. Gregorius Placentinus, D. Ioannes Maria Vercellensis, D. Michael Vicentinus, & D. Seuerinus Mediolanensis. Anno 1516. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Germanus Vercellensis. Visitatores D. Ioannes Maria Nouariensis, D. Theodorus Placentinus. hic fuit vir singularis probitatis, D. Gaspar Mediolanensis, & D. Agapitus Vicentinus.

II. Anno 1517. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Franciscus Placentinus. Visitatores D. Ioannes Iacobus Cremonensis, D. Timotheus Papiensis, D. Petrus Martyr Mediolanensis, & D. Ludouicus Salodiensis, Hoc anno Prior, & canonici S. Frigdiani Lucensis, videntes ipsorum congregationem numero monasteriorum, & canonicorum, & tam in spiritualibus, quàm in temporalibus valdè inclinatam, timentes ne monasterium cum suis membris, deficiente disciplina regulari, vel secularibus commendaretur, vel ad alios ordines transiret, quod quibusdam præcipuis collegijs dicta congregationis ante aliquos annos iam contigerat, vt S. Martini Senarum, S. Saluatoris, S. Cyri, & S. Marci in Episcopatu Ferrariensi: vel tandem in Canonicam secularem conuerteretur, quod alteri monasterio insigni s. Michaelis dictæ Ciuitatis Lucensis tunc contigerat, quem Leo X. ex monasterio canonicorum regularium ordinis S. Augustini in canonicam secularem mutauerat, dictum s. Frigdiani monasterium cum sibi subiectis, & annexis Prioratibus, qui per eosdem canonicos regebantur, vnanimes nostræ Lateranensi tradere, & in nostram Societatem sub certis quibusdam conditionibus inter partes firmatis, vnire decreuerunt, quarum vna extitit, vt Ven. P. D. Gerardus monasterij Prior vita durante dignitatem, & titulum Prioratus retineret. Secũda vt numerus viginti octo canonicorum, computatis antiquis loci canonicis, per nostros Lateranenses in eodem monasterio suppleretur, itaut deficientibus antiquis recentes ex Lateranensibus adderentur. Tertia vt Lateranenses ad dictum monasterium accedentes, non solũm in habitu interno, qui in vtrisq. idem erat, verum etiam in externo prædictis antiquis canonicis in omnibus, & per omnia seipsos conformarent: & similiter Prior ex Lateranensibus eidem antiquo s. Frigdiani Priori subrogandus, habitum Priorum antiquorum assumeret, videlicet cappam Episcopalem, cum annulo, Mitra, & Baculo, & Missas, ac vesperas diebus solitis in Pontificalibus celebraret, & populo solemniter benediceret, secundum antiqua priuilegia Priorum s. Frigdiani. Quarta, vt quibus antiquis canonicis minimè placuisset in Lateranensium Societate manere, in locis decentibus, vel in alijs membris monasterij extra illud degere concederetur, quibus certa pensio annua super bonis non solum s. Frigdiani, sed etiam aliorum monasteriorum congregationis Lateranensis constitueretur. Et aliæ, quæ leguntur in literis vnionis, quibus Leo X. præfatum monasterium cum omnibus illius membris, iuribus, priuilegijs, & pertinentijs eidem Lateranensi congregationi vniuit, sub prædictis conditionibus inter partes firmatis, quæ literæ hoc anno 1517. tertio Idus Octobris sunt datæ apud Cornetum. In quibus quidem literis specialiter notanda sunt illa verba, quæ de habitu per Priorem, & canonicos Lateranenses, in dicto monasterio commorantes ferendo sic præceptiuè disponunt. *Quodq; tam moderni monasterij sancti Frigdiani, quàm eiusdem congregationis canonici in monasterio huiusmodi residentes, in habitu proprio, absque cappino, etiam in Ecclesia, Choro, Refectorio, & Capitulo, ac alijs locis publicis dicti monasterij, & extra monasterium, quando professionaliter incedent, cum superpelliceo, seu cotta, & cappucio supra cappas, seu mantellos, in ordine clericali, cum etiam in alijs literis Apostolicis expressum fuerit, quod essentialiter sint clerici, & inter se conformiter incedere: necnon Priores in dicto monasterio post obitum ipsius Gerardi per dictam congregationem pro tempore deputandi, quandiu ibidem residerint, illum, quem dictus Gerardus, & alij eiusdem monasterij Priores prædecessores habitum gestare consueuerant, videlicet cappam, seu mantellum Episcopalem cum cappucio, gestare debeant, annuloq;, baculo, & Mitra Pontificalibus solitis diebus celebrando, etiam populo benedicendo, vti possint, &c.*

66. Nouembr.

III. Porrò in dicta vnione sequentes Prioratus antiquæ congregationis s. Frigdiani tanquam illius membra cum suo capite nostræ Lateranensi familiæ sunt vniti. Primus ipse Prioratus s. Frigdianis conuentualis, & Parochialis, caput totius congregationis, cuius Prior in multis authenticis scripturis vocatur Prior Generalis totius congregationis

Digitized by Google

nis S. Frigdiani, qui tempore dictæ vnionis erat Ven. Pr. D.Gerardus de Cagnolis.

Secundus Prioratus S. Frigdiani de Saccis in Ciuitate Bononiensi, qui antiquitùs erat conuentualis, in quo residebant studentes dictæ congregat, qui Bononiam mittebantur, causa studiorum: nunc autem nullus ibi residet. illum tunc tenebat D.Io. Antonius de Palanzano.

Tertius S. Saluatoris in Mustiolo, siue Mustolio in Ciuitate Lucana, in quo manebat Prior manualis nomine D.Leonardus Petri, cum quatuor canonicis, sicut etiam nunc residēt. estq; Prioratus parochialis.

Quartus s.Leonardi de Burgis muratis intra eandem Ciuitatē parochialis, quē tenebat D.Benedictus Baptistæ, vbi nunc etiā manet vnus canonicus.

Quintus ss.Quirici, & Iulitæ Castri Casij in Episcopatu Bononiensi, parochialis, vbi manebat Prior nomine D. Deodatus de Lucheſinis. manet nunc etiam Prior manualis cum duobus canonicis.

Sextus ss.Stephani, & Laurentij in eodem Castro Casij, quem regebat D.Philippus Blasij. nunc manet ibi vnus canonicus, & quandoque regitur per clericos seculares, estq; parochialis.

Septimus s. Andreæ de Carana parochialis, & cōuētualis, antiquus, vt patet ex literis Eugenij III. Priori, & Fratribus dicti monasterij directis, quem tempore vnionis tenebat D.Martinus de Castiglione, vbi nunc etiam manet Prior cum duobus canonicis, qui Ordinariam iurisdictionem in clericos, & laicos oppidi, & vallis Corrariæ, tanquam Vicarius Prioris s.Frigdiani Lucensis exercet.

Octauus s.Bartholomæi de Colonata parochialis, quem regebat D.Franciscus de Virguleta; nunc regitur per clericos seculares.

Nonus s.Petri de Auentia, quem tenebat D.Blasius Antonij de Mutina, & est parochialis: regitur nunc per canonicos, vel sacerdotes seculares ad beneplacitum Prioris s.Frigdiani, sicut etiam præcedens.

Decimus s.Michaēlis de Gragnano parochialis, quem regebat Matthæus Franchi de s. Terentio. nunc similiter regitur per clericos regulares, vel seculares ad beneplacitum Prioris s.Frigdiani.

Vndecimus s. Mariæ Magdalenæ oppidi Castri Franchi, qui olim erat formale monasterium, vt ex literis collationum, & alijs supra hoc libro cap. 7. relatis liquet, cuius Prior vocabatur D.Marcus. nunc manet in eo Vicarius nomine Prioris s. Frigdiani. Qui omnes Prioratus illorum Prioribus sponte, ac liberè consentientibus memoratæ congregationi Lateranensi fuerunt vniti, non solùm in genere, sed etiam in specie, & sub proprijs vocabulis, & nominibus expressis in literis vnionis eiusdē

IV. DE monasterio s.Frigdiani necnon etiam de tota congregatione, singulisq; illius monasterijs ex instituto multa in 2. libro, cap. 45. tradidimus, Longum autem nimis, & laboriosum esset omnes viros illustres ex illo profectos sigillatim percensere. Nam præter Beatum Frigdianum Lucensem Antistitem, & illius primum fundatorem, ex collegio s.Frigdiani prodijt in primis Lucius II. Romanus Pontifex, quem Onuphrius s. Lateranensis Basilicæ canonicum fuisse testatur, quod nostram sententiam non infirmat, sed potiùs multò magis confirmat, cum s.Frigdiani canonici ijdem essent, qui & Lateranenses, ipsiq; Lateranenses ex s. Frigdiani capitulo potissimum accepti, vt diplomatibus Pontificijs in sequenti capite probatum relinquemus, & supra lib.2. cap.45. & in hoc 3.lib. cap. 4. non semel monuimus. Quod etiam de illius canonica professione in monasterio Bononiensi Rhenano recentiores nonnulli scribunt, infra cap. 52. apocryphum ostendemus. Prodierunt etiam quinque dignissimi Sanctæ Romanæ Eccle. Cardinales videlicet, primus D. Vbaldus de Coccianemicis eiusdem Lucij II. nepos, & presbyter Cardinalis sanctæ Crucis in Ierusalem ab Eugenio III. creatus. hunc falsò quidam monasterio s.Mariæ Rhenano ascribere nituntur. quomodo enim id verum esse, potest, cum ipse Lucius II. Eugenij prædecessor immediatus Cardinalem s. Crucis in Ierusalem, nonnisi ex illius, vel sancti Frigdiani capitulo sumendum statuisset. Secundus D. Hieronymus ex canonico s. Frigdiani Diaconus Cardinalis sanctæ Mariæ Nouæ per Alexandrum III. ordinatus, qui fuit vir magnæ autoritatis, & singularis probitatis. Tertius D. Arduinus ex canonico s. Frigdiani Diaconus s.Mariæ Nouæ ab eodem Alexandro Tertio creatus. Quartus D. Bernardus ex canonico sancti Frigdiani creatus Diaconus sanctæ Mariæ Nouæ à Clemente Tertio. Quintus D.Leo de Brancaleonibus Romanus ex canonico sancti Frigdiani Diaconus sanctæ Luciæ, deinde presbyter Cardinalis sanctæ Crucis in Ierusalem creatus ab Innocentio Tertio, & alij multi, quorum nomen excidit: cum, vt dictum fuit, per multos annos Cardinales sanctæ Crucis, & sanctæ Mariæ Nouæ non nisi ex sancti Frigdiani Capitulo assumerentur. Ex eodem quoque Collegio accepti fuerunt D.Hieronymus Prior, quem Innocentius Secundus licet inuitum, & excusationes prætendentem, Aretinum Episcopum ordinauit, cuius virtutem idem Innocentius in quadam epistola ad canonicos sancti Frigdiani testatur. Item D. Raynerius eiusdem monasterij sancti Frigdiani Prior, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarius sub Honorio Tertio, quem idem Pontifex Patriarcham Antiochenum creauit, teste Onuphrio in Chronica. hic ille est Patriarcha, quem tacito eius nomen, scribit Cæsar Franciottus in sæpius allegata Historia de sacris Imaginibus, & Ecclesijs Lucensibus in Ecclesia sancti Frigdiani, aram in Sacello sanctæ Catharinæ anno 1220. sacrasse. multique alij Priores dicti monasterij viri præclari, & celebres fuerunt, vt patet ex literis præsertim summorum Pontificum iuxta rerum, ac temporum exigentias ad illos datis, de quibus sequenti capite dicemus.

Post reformationem verò floruerunt ex canonicis sancti Frigdiani D. Petrus Lucensis, qui paulò

ante

Digitized by Google

ante vnionem, ad nostros transierat, vir magnæ virtutis, & sanctitatis, & verbi Dei prædicator mirificus, de quo ne nostra commendare videamur, proferam testimonium alienum, ex autore Historiæ Ecclesiæ Bergomensis sub titulo vineæ, parte secunda, cap. 113. sic testante: *Nec prætermittendus est ille Reuerend. Dom. Petrus Lucensis canonicus regularis, operarius de hac vinea benemeritus, qui anno Domini 1520. maximo feruore toto tempore quadragesimæ dignissimas habuit conciones vsq; ad Octauam Paschæ, quo die interdictæ fuerunt omnes huius ciuitatis Ecclesiæ à diuinis officijs, quæ interdictio durauit vsque ad decimum quartum Decembris, quo die liberatæ fuerunt. Sequenti autem die Dominico post Octauam Paschæ ipse Reuerend. Dom. Petrus vltimam suam concionem habuit in Plateola sita ante ædem sanctæ Trinitatis, & sancti Spiritus in Suburbio Sancti Antonij, in qua concione præsentibus quatuor Reuerendissimis Episcopis, videlicet Reuerendissimo* Dom. *Lipomano electo Bergomensi, Reuerendissimo* Dom. *Gabriele Bononiensi Archiepiscopo Bariensi, Reuerendissimo Dom. Bartholomæo à Sonica Episcopo Iustinopolitano, Reuerendissimo* Dom. *Aloysio Tasso Episcopo Maceratensi, & Recanatensi, innumerabilique virorum, mulierumq; multitudine, multa prædixit euentura mala, cum particularia, tum etiam generalia, videlicet mortem multorum violentam, pestem, famem, bellum, quæ omnia sicut prædixerat, euenerunt.* Hæc ille, qui testis narratorum auritus, & oculatus fuit. Obijt autem Bononiæ in Ecclesia sancti Ioannis in monte ante organum tumulatus, tum à nostris, tum ab externis pro Beato habitus. Cui proximè subiungendus D. Riccardus ex eisdem antiquis canonicis Frigdianis ad nostros Lateranenses profectus, & memorati D. Petri contemporaneus, corpore quidem paruus, sed virtute maximus, in scientijs diuinis, & humanis apprimè instructus, in disputando promptissimus, & acutissimus: sed vitæ integritate singularis, & inter declamatores suorum temporum fœliciſſimus, quem Ciuitates simul certatim petebant, vt opus fuisset ex vno plures facere. Fuit autem Francisco Secundo, & vltimo Mediolanensium Duci charissimus. obijt Vercellis circa annum 1530. de vtroque scribit Ioannes Philippus noster in Chronica lib. 6. cap. 24. & sequenti. Nec omittendus alter D. Petrus iunior, ingenio acutus, & omnibus artibus liberalibus optimè excultus, sed Theologus in primis eruditus, qui cum aliquot annis sacram Theologiã in scholis professus fuisset, factus Prior sancti Frigdiani paulò post moritur Lucæ anno 1611.

V. IN Ecclesia sancti Frigdiani, quam ab illo fundatam, & tribus Leuitis Stephano, Vincentio, & Laurentio dicatam, Lucensium Ecclesiarum tabularia testantur, reperitur altare per Beatum Frigdianum eisdem tribus Leuitis consecratum, superque illud ingens lapis ab eodem D. Frigdiano mircaculo intra Ciuitatem adductus. Ecclesiam autem Eugenius Tertius, ob singulam illius erga sanctum Frigdianum deuotionem, proprijs manibus consecrauit, quod in quadam epistola ad sancti Frigdiani Priorem directa fatetur. Cæterùm in eadem Ecclesia custoditur pars tituli, qui sacratissimæ Cruci vitificæ fuerat suprapositus, à canonicis Frigdianis ex Ecclesia sanctæ Crucis in Ierusalem de Vrbe, tunc inibi degentibus, acceptus. quod ex scripturis authenticis tum in dicta Ecclesia sanctæ Crucis de Vrbe, tum in monasterio sancti Frigdiani repertis constare, dicit Cæsar Franciottus in Libro de Sacris Imaginibus, & Ecclesijs Lucensibus, in Ecclesia, & conuentu sancti Frigdiani. Vidi ego titulum Romæ, & obseruaui illius aliquam partem fuisse in angulo præcisam.

Sunt præterea in dicta Ecclesia sequentes reuerendissimæ Sanctorum Reliquiæ, videlicet de capillis Beatissimæ Virginis Dei Genitricis. Corpus sancti Frigdiani Episcopi Lucensis, & canonicorum regularium Lateranensium in dicta Ciuitate primi institutoris, quod à Beato Ioanne Lucensi, Episcopo, & canonico regulari miraculosè repertum, anno salutis octingentesimo in altari eidem Sancto Frigdiano à se consecrato primò fuerat repositum: anno verò millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, cum alijs sanctorum reliquijs ad altare maius est translatum, ac in eo decentius locatum. Corpus sancti Cassij Narniensis Episcopi, & confessoris. Corpus Sanctæ Faustæ Virginis, & martyris. Corpus sancti Riccardi Regis Anglorum, & confessoris cum Sacello eidem Sancto erecto, cuius meminerunt Martyrologium Romanum sub die 7. Februarij, & Surius, qui eius vitam scribit tomo primo, sub eodem die. Corpus Beatæ Citæ, vel Sitæ Virginis, de qua in dicta Ecclesia officium fieri consueuit. Corpus Beati Ioannis primi Episcopi Lucensis, qui sancti Frigdiani corpus miraculosè inuenit. Corpus Beati Corradi Episcopi Lucensis. Capita sanctorum Martyrum Ioannis, & Pauli. Capita duarum ex vndecim millibus Virginibus. Caput sancti Pantaleonis Martyris, sanctæ Vrsulæ custodis. Et de ossibus sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Iacobi, Philippi, Bartholomæi, Simonis, & Thadæi, cum mandibula, & dentibus sancti Laurentij Martyris, & alijs innumeris reliquijs Sanctorum, quarum tabulam memoratus Pater Cæsar Franciottus in libro allegato describit.

Caput

Caput quadrageſimum.

De Priuilegijs Canonicę ſancti Frigdiani per Romanos Pontifices collatis.

I. PRiuilegia monaſterio, ſiue canonicis ſancti Frigdiani per Romanos Pōtifices collata tam multa ſunt, vt in illis per extenſum, & ex integro recenſendis, magnum nos volumen conficere oporteret. præter plurimas literas Apoſtolicas, vel Prioribus, & canonicis ſancti Frigdiani, vel eorūm cauſa alijs perſonis per ſummos Pontifices directas. nam vt liberè dixerim abſque alicuius iniuria, nullum aliud collegium canonicorum reperi, tot priuilegijs munitum, & decoratum. Verùm ne in tenebris obliuionis omnino deliteſcant, tum breuitati, tum etiam vtilitati conſulentes, per compendium ſic reddere decreuimus, vt tamen nonnulla, quæ maioris momenti eſſe videbuntur, ex integro, fideliterq; referamus.

Primum igitur priuilegium eſt Alexandri Papæ huius nominis II. qui fuit canonicus regularis, & Epiſcopus Lucenſis, datum 3. Idus Octob. Pontificatus ſui anno 7. incipit: *Quoties à noſtris filijs.* per quod Eccleſiam s. Frigdiani cum omnibus illius bonis ſub patrocinio, & defenſione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipit. & ſub pœna ànathematis præcipit, ne qua perſona Eccleſiaſtica, vel ſecularis aliquam eidem Eccleſiæ præſumat inferre violentiam.

Secundum Paſchalis II. Rothoni Præpoſito, & illius fratribus directum, datum Lucæ per manum Ioannis S.R.E. Diaconi Cardinalis 5. Calend. Nouembris, Pontificatus ſui anno 6. incipit: *Deſiderium, quod ad.* vitæ regularis inſtitutum ibidem plantatum confirmat, prohibens profeſſos ſine licentia è clauſtro recedere. Eccleſiam, & illius bona ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione recipit, decimas à Parochianis accipere concedit, ſtatuit, vt Præpoſitus de gremio Capituli eligatur, & vt nullus bona monaſterij auferre, vel minuere præſumat, ſub pœna anathematis, ſi ſecundò, aut tertiò monitus non ſatisfecerit.

Tertium eiuſdem Paſchalis II. dictis Rothoni Præpoſito, & canonicis, datum Laterani per manum memorati Ioann. Diaconi Cardinalis, & Bibliotecarij 9. Calend. Iulij, Pontificatus ſui an. 7. incipit: *Deſiderium.* confirmat præcedens, addens facultatem accipiendi Chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes altarium, & ordinationes clericorum à quocunque alio Epiſcopo Catholico, ſi Epiſcopus Lucenſis dare noluerit. prohibens Epiſcopo Lucano Eccleſiam ſancti Frigdiani interdicto ſupponere, vel illius clericos excommunicare, niſi in quibuſdam caſibus, præcedenteq; monitione, ac etiam illorum contemptu: concedens canonicis ſancti Frigdiani facere fontem Baptiſmalem intra illorum antiquam cōſuetudinem in vigilia Paſchæ, & Pentecoſtes: prohibens ſecularibus, intra clauſtrum hoſpitari, & generaliter omnibus, & ſingulis monaſterium perturbare, illius bona auferre, vel ablata retinere, vel minuere, aut moleſtare, idque ſub pœna excommunicationis.

Quartum eiuſdem Paſchalis prædictis Rothoni Præpoſito, & Fratribus. Datum Laterani per manum eiuſdem Ioannis Diaconi Cardinalis Nonis Martij, Pontificatus ſui anno 9. incipit: *Religioſis, deſiderijs.* confirmat præcedentia, addit facultatem recipiendi clericos ſeculares ad vitam regularem tranſire volentes poſt petitam à ſuis Epiſcopis licentiam.

II. QVintum Gelaſij II. Attoni Præpoſito, & illius fratribus. Datum Piſis per manum Griſogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis 6. Kalend. Octobr. Pontificatus ſui anno primo, incipit: *Docente nos Apoſtolo.* confirmat conceſſa per Paſchalē Secundum. prohibet, ne canonici ſancti Martini vigore certi priuilegij poſſint aliquam moleſtiam inferre canonicis s. Frigdiani. Concedit, ne poſſint compelli ire ad proceſſiones publicas, exceptis triduanis ante rogationes. Item vt nullus poſſit parochianos s. Frigdiani excommunicare, niſi pro delicto publico, neque etiam ad pœnitentiam admittere, neque mortuos ex dicta parochia ſine licentia Præpoſiti, & canonicorum s. Frigdiani ſepelire. item ne canonici maioris Eccleſiæ Chriſma, & oleum infirmorum illis auferre præſumant, aut prohibeant clericos monaſterij ordinari ſub pœna excommunicationis.

Sextum Caliſti Secundi eiſdem Attoni Præpoſito, & fratribus. Datum Laterani per manum Almerici 7. Kalend. Iunij, Pontificatus ſui anno 6. incipit: *Quæ ſalubri moderamine.* confirmat præcedentia. liberat monaſterium ab omnibus collectis, ſiue exactionibus, ſiue inſultibus, concedit facultatem excommunicandi canonicos à clauſtris ſine licentia recedentes, & ad illa reuocandi eos, qui ad aliam Eccleſiam tranſierunt, ſi à religionis tramite deuiauerint. Confirmat eiſdem Capellam de Mutigliano per Alexandrum II. ipſis conceſſam.

Septimum Honorij II. eiſdem Attoni, & fratribus, Datum Laterani per manum Almerici, pontificatus ſui anno 4. incipit: *Ad hoc vniuerſalis.* confirmat præcedentia Pontificum priuilegia. recenſet nominatim omnia bona monaſterij.

III. OCtauum Innocentij II. eiſdem Attoni, & fratribus, Datū Aſtæ per manū Almerici 16. Kal. Maij pontificatus ſui anno 3. incipit: *Quoniam ſine vera cultu religionis.* confirmat præcedentia. addit iudicium, quod eiuſdem loci Prior per ſe, vel cū ſanioris partis cōſilio rationabiliter de aliquo ipſorū fratrū fecerit, nullū poſſe retractare, vel immutare.

Nonum eiuſdem Innocentij prædictis Attoni, & fratribus, Datum Nonantulæ per manum Almerici 3. Nonas Octobris eiuſdem anni, incipit:

Quem

Digitized by Google

Quemadmodum ea. confirmat eis Eccleſiam s. Saluatoris in Epiſcopatu Ferrarienſi per Landulphum Epiſcopum eis conceſſam, cum omnibus illius bonis, & iuribus, & priuilegijs munit.

10. Eiuſdem Innocentij prędictis Attoni, & fratribus, Datum Piſis per manum Almerici, 3. Nonas Aprilis, Pontificatus ſui anno ſexto. incipit: *Officij noſtri*. per quod Eccleſiam, & Hoſpitale ſancti Ioannis de Capite Burgi Lucanæ ciuitatis à nonnullis pijs viris fundatam, ipſis Priori, & canonicis perpetuò habendam, & tenendam tradidit, quandiu apud illos canonica inſtitutio viguiſſet, in qua Eccleſia concedentibus ipſis Priori, & canonicis, nunc eſt fundatum Collegium canoniſſarum noſtri ordinis, & congregationis.

11. Eiuſdem Innocentij prædictis Attoni, & fratribus, Datum Piſis per manum Almerici 12. Calend. Iunij, eodem anno. incipit: *Officij noſtri*. coërcet monachos ſancti Georgij, in parochiam ſancti Frigdiani manum mittentes, quam monaſterio integrè reſtituendam decernit: prohibens monachis ſepelire parochianos S. Frigdiani ſine licentia canonicorum.

12. Eiuſdem Innocentij Hieronymo Priori, & fratribus (hic Hieronymus fuit poſtea Epiſcopus Aretinus) datum Romæ per manum Almerici Calendis Nouembris, Pontificatus ſui anno 8. incipit: *In Apoſtolicæ*. confirmat præcedentia, & concedit eiſdem Eccleſiam S. Pantaleonis, ad reformandum in ea Religionem.

13. Eiuſdem Innocentij prædictis Hieronymo Priori, & fratribus, Datum Laterani per manum Almerici ij. Calend. Maij, Pontificatus ſui anno ij. incipit: *Ad hoc vniuerſalis*. per quod Eccleſiam parochialem S. Saluatoris in Muſtiolo Lucanæ ciuitatis illis perpetuò regendam tradit, ſub annuo canone duodecim denariorum Lucenſiũ Sedi Apoſtolicæ in ſignum ſubiectionis ſoluendorum.

IV. 14. COeleſtini II. Petro Priori, & fratribus, Datum Laterani per manum Gerardi, 4. Idus Ianuarij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ad hoc vniuerſalis*. concedit, vt Diaconus Cardinalis tituli s. Mariæ Nouæ non niſi de gremio capituli s. Frigdiani eligatur.

15. Eiuſdem Cœleſtini prædictis Petro, & fratribus. Datum Laterani per manum Gerardi, 5. Idus Decembris, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Quoniam ſine vera*. confirmat præcedentia priuilegia conceſſa per Romanos Pontifices anteceſſores.

16. Lucij II. qui fuit canonicus dicti monaſterij, eiſdem Petro Priori, & fratribus, Datum Romæ per manum Roberti &c. 16. Calend. Maij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ad hoc vniuerſalis*. confirmat ſtatutum Cœleſtini, vt Diaconus Cardinalis s. Mariæ Nouæ, non niſi de gremio capituli s. Frigdiani eligatur.

17. Eugenij III. prædictis Petro Priori, & fratribus, Datum apud ciuitatem Caſtellanam per manum Roberti, 3. Idus Aprilis, Pontificatus ſui an. 1. incipit: *Quoniam ſine vera*. omnia præcedentium Pontificum priuilegia in vnum conflata confirmat, & omnes Eccleſias, & bona s. Frigdiani numerat, & ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recipit. eſt priuilegium ampliſſimum.

18. Eiuſdem Pontificis prædictis Petro Priori, & fratribus, Datum vt ſupra Nonis Aprilis, eodem anno. incipit: *Ad hoc vniuerſalis*. Confirmat ſtatutum Cœleſtini, vt Diaconus Cardinalis ſanctæ Mariæ Nouæ non eligatur, niſi de gremio capituli S. Frigdiani.

19. EIuſdem Pontificis prædictis Petro, & fratribus, Datum Ferentini per manum Boſonis, 6. Idus Maij, Pontificatus ſui anno 7. incipit: *Quæ à fratribus noſtris*. Confirmat donationem factam à Gotefredo Lunenſi Epiſcopo eidem monaſterio, & canonicis de Eccleſia parochiali s. Andreæ de Carraria, cum Capellis, Hoſpitali, & alijs Eccleſijs dicti Oppidi, & Vallis. pro cuius priuilegii ampliori intelligentia ponitur hic eiuſdem Epiſcopi donatio, primò facta Alberto Archipresbytero ſub ſequenti verborum forma. V.

Gotefredus Lunenſis Eccleſiæ humilis ſeruus, Alberto Archipresbytero Plebis S. Andreæ de Carraria. Fraternitatis tuæ petitioni humaniſſimæ gratanter condeſcendimus: Petis namq; & indeſinenter flagitas, quatenus plebs de Carraria ad vnitatem redacta, indiuiſa perpetuò remaneat, & Clerici, qui ibidem pro tempore fuerint, in communi vita permaneant, & diuinæ Maieſtati ſeruire ſe ſtudeant. Quod quia ratio omnino poſtulat, nobis admodum placet, & per hãc priuilegij paginam noſtra autoritate firmamus. Capellas inſuper omnes, quæcunque ſunt, vel in antea fuerunt in territorio ſupradictæ plebis S. Andreæ, ordinationi tuæ, tuorumq; ſucceſſorum, quos pro tempore in eadem Eccleſia S. Andreæ Lunenſis Eccleſiæ ordinauerit, omnibus modis committimus: & vt nulla perſona in aliqua de ipſis Capellis, abſque tua, tuorumq; ſucceſſorum ordinatione poteſtatem habere præſumat, omnino prohibemus. Omnia etiam quæcunque ſiue in terris, ſiue in vineis, ſiue in alijs arboribus, ſeu in decimis, & quibuſcunque rebus, quocunque titulo iã dictæ plebi iuſtè ſunt, vel in antea fuerũt acquiſita, tibi, tuisq; ſucceſſoribus præſentis priuilegij autoritate perpetuò poſſidenda ſancimus. Si qua igitur Eccleſiaſtica, ſeculariſue perſona contra huius priuilegij paginam temerè venire præſumpſerit, & ſecundò, tertioue commonita, congrua ſatisfactione non emendauerit, anathematis gladio ſe deputatum agnoſcat. Cunctis autem eiuſdem Eccleſiæ iuſta ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti: quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmium æternæ pacis inueniant. Amen. Actum in Synodo habita in Eccleſia S. Andreæ de Serzana, anno Domini 1137. iij. Nonas Iunij, Indictione 15.

Ego Gotefredus Epiſcopus propria manu ſubſcripſi.
Ego Hugo Lunenſis Archipresbyter ſubſcripſi.
Ego Paſtor S. Lunẽſis Eccleſiæ Præpoſitus ſubſcripſi.
Ego Gregorius S. Lunenſis Eccleſiæ cãtor ſubſcripſi.

Digitized by Google

Originale est Romæ in Archiuo Pacis, ex quo fideliter excepi.

Subiungitur deinde alia donatio prædictæ plebis, & omnium Capellarum, iurium, & bonorum ad illam spectantium facta per supradictum Episcopum Lunensem Petro Priori sancti Frigdiani Lucensis, & illius fratribus sic.

In Christi nomine. Breue recordationis, qualiter prope Castellum Meliæ, iuxta flumen, quod dicitur Magra, præsentia bonorum hominum, quorum nomina subter leguntur, Gotefredus Dei gratia Lunensis ciuitatis Episcopus dedit, & supposuit Ecclesiam, & plebem S. Andreæ de Carraria Ecclesiæ, & Canonicæ, & decretis S. Frigdiani, cum Capellis suis, cum Hospitali montis Furculi, & cum Capellis suis, videlicet S. Sixti, & S. Brancatij, & cum omnibus suis pertinentijs, & cum Hospitali sancti Leonardi de Padule cum omnibus suis pertinentijs, cum viginti ingeris terræ in eodem Padule, & cum duobus ingeris terræ in loco Lauandario, & cum sex ingeris terræ in loco Broilo, cum Cassaio, quod est iuxta plebem, & cum terra, quæ est iuxta plebem, quæ fuit feudum Silemani, cum villa, quæ dicitur Plaula, cum omni suo iure, & placito, & districto. Item concessit, vt omnes homines modò habitantes in terris prædictæ plebis, aut qui in antea venerint ad habitandum de alia terra interram supradictæ plebis, vel qui venerint de terris supradicti Episcopi cum eius consensu, vel suorum successorum ad habitandum in terris supradictæ plebis, quas modò habet, vel in antea habuerit, sint liberi, & absoluti à iurisdictione prædicti Episcopi, vel suorum successorum. Et insuper suprascriptus Gotefredus Episcopus promisit obseruare omnia suprascripta per se, et suos successores Rectores supradictæ Ecclesiæ, et Canonicis sancti Frigdiani ad pœnam librarum centum optimi argenti. Hæc acta sunt præsentia Oliuerij, diuina gratia presbyteri, et Capellani supradicti Episcopi, et Veltri de Coruaria quondam Gulielmi, Genesij quondam Rolandi, Vrdicioni quondam Arcardi, Guidi, et Gulielmi Germanorum quondam Rolandi, Iusti quondam Guidi. Anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo primo, 3. Nonas Decembris, Indictione 15. supradicti homines ibi fuere. Henricus Notarius Domini Imperatoris his interfuit, et per commandamentum prædicti Episcopi Gotefredi memoriæ causa descripsit.

Authenticum originale prædictæ donationis cum originali confirmationis factæ per Eugenium III. fuit productum Lucæ in Curia Episcopali coram Domino Vicario in spiritualibus Reuerendiss. D. Gulielmi Episcopi Lucensis anno Domini 1346. Indictione 14. die 16. mensis Ianuarij, per D. Ioannem de Pisis Priorem clausstralem Capituli, & Conuentus S. Frigdiani; & autoritate prædicti D. Vicarij exemplatum, productum, & collationatum cum dicto originali, cum subscriptione Notariorum, videlicet Ioannis quondam Francisci de Flammis, Betti filij Ser Castilionis quondam Betti de Correlia, cium Lucensium, & Iacobi Finuccij de Sancto Miniate publicorum Imperiali autoritate Notariorū, & per eundem Dominum Vicarium, nomine Ioannem Martronis, canonicum Lucensem subscriptum, cum decreti interpositione, sigilli appositione, cæterisq; solemnitatibus opportunis ad fidem in iudicio faciendam, cuius exemplum seruatur Romæ in Archiuo Pacis.

20. PRiuilegium est Adriani IV. Vernæ Prioti, & fratribus; Datum Laterani 9. Calend. Iunij, Pontificatus sui anno 1. incipit: *Iniuncti nobis.* Decernit, vt nullus in parochia S. Frigdiani, & alijs eidem subiectis nouas Ecclesias sine Prioris, & canonicorum consensu audeat ædificare. VI.

21. Anastasij IV. Rainerio Priori s. Andreæ de Carraria, & illius fratribus &c. Datum Laterani per manum Rolandi Cardinalis 15. Calend. Iunii, Pontificatus sui anno 1. 1154. incipit: *Religiosis votis annuere etc.* Confirmat donationem factam per Gotefredum Episcopum Lunensem Priori, & Capitulo S. Frigdiani de Ecclesia prædicta S. Andreæ de Carraria, cum illius iuribus, Capellis, & pertinentiis, quas nominatim exprimit.

22. Eiusdem Anastasij Lamphranco Priori sancti Frigdiani, & illius fratribus, Datum Laterani per manum Rolandi, 3. Idus Iunij, Pontificatus sui anno 1. 1154. incipit: *Officij nostri nos hortatur.* omnia præcedentia Romanorum Pontificū Paschalis, Gelasij, Calisti, Honorij, Innocentij, Cœlestini, & Eugenij priuilegia Priori, & canonicis S. Frigdiani concessa, in vnum collecta confirmat, & omnes Monasterij Ecclesias, & bona, quæ proprijs nominibus in priuilegio sunt expressa, similiter confirmat. huius, & proximè præcedentis originalia cum bullis plumbeis sunt Romæ in Archiuo Pacis, quæ vidi.

23. Alexandri III. Vernæ Priori, & illius fratribus, Datum Anagniæ per manum Hermanni 12. Calend. Ianuarij, Pontificatus sui anno 1. incipit: *Ad hoc vniuersalis.* Confirmat statutum de Cardinali Diacono S. Mariæ Nouæ ex Capitulo sancti Frigdiani eligendo.

24. Eiusdem Alexandri prædictis Fratribus, Datum Terracinæ Pontificatus sui anno 2. incipit: *Religiosam vitam &c.* Confirmat omnia priuilegia suorum prædecessorum.

25. Gregorij VIII. Datum Laterani anno 1187. incipit: *Religiosam.* inhærens vestigijs prædecessorum Ecclesiam s. Frigdiani cū omnibus illius membris, & bonis sub immediata Sedis Apostolicæ protectione recipit, & priuilegia eidē collata cōfirmat.

26. CLementis III. Priori, & fratribus Ecclesiæ s. Frigdiani, Datum Laterani anno 1188. Pontificatus sui 1. incipit: *Religiosam vitā eligentibus.* meminit omnium priuilegiorum Romanorū Pontificum supra nominatorum, & etiam alterius Vrbani III. & omnium Ecclesiarum, & bonorū eiusdem Ecclesiæ, & monasterij s. Frigdiani, quæ confirmat, addens hæc verba: *Ad hæc præsentiū autoritate statuimus, vt nulli liceat in vos, vel Ecclesiam vestram excom-* VII.

Digitized by Google

excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti ſententiam promulgare, niſi de ſpeciali mandato Romani Pontificis, vel Legati ab eius latere deſtinati. Parochianos etiam veſtros inuitis, & inconſultis vobis excommunicationi ſubijcere, niſi forte publico crimine teneantur, & eorum à vobis fuerit neglecta correctio; vel ad pœnitentiam, ſeu ſepulturam admittere, aut etiam vngere, dum veſtram potuerint præſentiam obtinere, nullus præſumat: ſed vos hæc omnia præter alicuius infeſtationem huius ſanctæ Sedis freti auctoritate peragere. & infra: *nulla quietem veſtram proceſſionum, & Litaniarum, vel ſepulturarum extra veſtram parochiam contra veſtram conſuetudinem perturbet indictio.* Quod etiam habetur in priuilegio Anaſtaſij Quarti.

27. Cœleſtini III. datum anno 1191. Pontificatus ſui primo. incipit: *Religioſam vitam.* concordat cum proximè præcedenti.

28. Honorij III. Raynerio Priori, & S. R. E. Vicecancellario, eiusq; fratribus, datum Laterani 16. Calend. Februarij, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Ea nobis.* Corrigit quandam ſententiam arbitrariã inter Eccleſiam s. Martini, & s. Frigdiani ad fauorem s. Frigdiani, ſtatuit, vt tres tantùm canonici ad arbitrium Prioris deputandi ad Eccleſiam s. Martini certis diebus conueniant.

29. Gregorij IX. Priori, & fratribus S. Frigdiani datum anno 1227. Pontificatus ſui 1. incipit: *Religioſam.* Confirmat præcedentia.

30. Innocentij IV. datum anno 9. ſui Pontificatus. incipit: *Religioſam.* per omnia ſimile præcedenti.

31. Alexandri IV. datum Anagniæ 10. Calend. Nouembris, Pontificatus ſui anno 1. incipit: *Cum fœlicis recordationis.* declarat, Eccleſiam s. Frigdiani ad Romanam Eccleſiam nullo medio ſpectare, & decernit conſtitutionem Innocentij IV. illius prædeceſſoris, quòd exempti ratione delicti, & contractus poſſint coram locorum Ordinarijs conueniri, non inferre præiudicium priuilegijs canonicorum s. Frigdiani.

VIII. 32. VRbani VI. datum 19. Iunij 1384. eſt bulla Conſeruatoriæ contra quoſdam Mendicantes.

33. Eiuſdem Vrbani, quo Prioribus S. Frigdiani concedit vſum Pontificalium, quod eſt huiuſmodi. *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & Conuentui monaſterij S. Frigdiani Lucani, per Priorem ſoliti gubernari, ad Romanã Eccleſiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Auguſtini. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Laudabilis poſtit veſtra deuotionis ſinceritas, et Religionis promereri honeſtus, vt eam vos, quos ſpeciali dilectione proſequimur, quàm monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus. Hinc eſt, quòd nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt ex ſibi Prior, & ſucceſſores tui Priores dicti monaſterij, qui fuerint pro tempore, mitra, annulo, & baculo paſtorali, ac alijs inſignijs Pontificalibus liberè poſſitis vti, ac in dicto monaſterio, & alijs ſibi ſubiectis Eccleſijs benedictionem ſolemnem poſt miſſarum, veſperorum, & matutinorũ ſolemnia populis in eiſdem Eccleſijs conuenientibus ad diuina, dummodò aliquis Antiſtes, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens non fuerit, elargiri poſſitis: Cœlicis record. Alexandri Papæ IV, prædeceſſoris noſtri, quæ incipit:* Abbates. *& alijs quibuſcunque conſtitutionibus Apoſtolicis in contrarium editis nequaquam obſtantibus, vobis, & ijſdem ſucceſſoribus auctoritate Apoſtolica, de ſpeciali gratia tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Ianuæ Idibus Februarij, Pontificatus noſtri anno 8.*

34. BOnifacij IX. quod quia maximi eſt momenti, totum hic ponitur. videlicet IX.

Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & Capitulo Eccleſiæ S. Frigdiani Lucani, Ordinis S. Auguſtini. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sub Religionis habitu vacantibus ſtudio piæ vitæ ita debemus eſſe propitij, quòd eos defendamus à noxijs, & in eorum laudabili propoſito confirmemus. Hinc eſt quod nos veſtris ſupplicationibus grato concurrentes aſſenſu, vos, & Eccleſiam veſtram, in qua eſtis diuino obſequio mancipati, cum Eccleſijs, ac Capellis, ac membris vobis, & eidẽ Eccleſiæ ſubiectis, & annexis, & dictarum Eccleſiarũ Rectores, ac ibidẽ degentes, & ſeruientes cum omnibus bonis, quæ impræſentiarum rationabiliter poſſidetis, & in futurum præſtante Domino iuſtis modis poteritis adipiſci, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus: vosq; Eccleſias, Capellas, Rectores, ſeruientes, & bona prædicta, quæ hic haberi volumus per nomina, vocabula, confines, valores, et dioeceſes pro ſufficienter expreſſis, cum iuribus, & pertinentijs eorundem, ab omni iure, iuriſdictione, dominio, & poteſtate, viſitatione, & correctione, ac lege dioeceſana, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus Synodalibus Epiſcopi Lucani, & quorumlibet aliorum locorum Ordinariorum in cauſis ciuilibus, & criminalibus, atque miſtis, ac decimarum realium, & perſonalium, portionumq; canonicorum pro funeralibus ſepeliendis in eiſdem, tã Epiſcopis, & alijs Ordinarijs, quàm parochialibus Eccleſijs debitarum, & debendarum ſolutionibus, & præſtationibus de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, tenore præſentium eximimus, & in perpetuum liberamus. Non obſtantibus fœl. record. Ioannis Papæ xxij. prædeceſſoris noſtri, qua cauetur, quòd omnis quicũque exemptus poſſit de delictis, & contractibus coram locorum Ordinarijs conueniri, vel alijs conſtitutionibus Apoſtolicis per quemcunque noſtrorum prædeceſſorum, ſiue Legatorum eorum, ſiue Sedis Apoſtolicæ in contrarium editis quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam noſtræ ſuſceptionis, exemptionis, & liberationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, 8. Idus Aprilis, Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Digitized by Google

35. Eiuſdem Bonifacij IX. datum Romæ 5. Calend. Aprilis, Pontificatus ſui anno 2. eiſdem Priori, & fratribus s. Frigdiani. incipit: *Pro ſingulorum*. contra canonicos à clauſtris ſine licentia diſcedentes, & à Sede Apoſtolica procurantes beneficia dicti monaſterij, quæ erant manualia, & per canonicos ad nutum Prioris, & Capituli amouibiles regi conſueuerant, ſtatuens, vt nullus dicta beneficia, vel membra à Sede Apoſtolica, vel illius Legatis impetrare auderet, niſi de hoc priuilegio mentio ſpecialis habeatur. & quòd canonici extra clauſtra degentes, etiam in Capellanos Sedis Apoſtolicæ recepti, ſubiaceant correctioni Prioris, & poſſint ad clauſtra reuocari.

36. Eiuſdem Bonifacij IX. per quod confirmat priuilegium factum Priori s. Frigdiani ab Vrbano Sexto, vtendi Pontificalibus. ſic: *Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Priori Eccleſiæ S. Frigdiani Lucani, Ordinis S. Auguſtini ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sacræ Religionis, in qua mundanis abdicatis illecebris virtutum Domino in humilitatis ſpiritu deuotum, & ſedulum famulatum impendis, promeretur honeſtas, vt illa tibi liberaliter concedamus, per quæ Chriſti fideles ad complacendum ei, facilius inducas. Oblata ſiquidem nobis nuper pro tui parte petitio continebat, quòd dudum felicis recordationis Vrbanus Papa VI. prædeceſſor noſter tibi gratioſè conceſſit, quòd Prior dictæ Eccleſiæ, qui foret pro tempore, miſſarum ſolemnia, & alia diuina officia libenè, & licitè poſſet Pontificaliter celebrare. Tuq; propterea, vt ad dicta officia eò libentiùs confluat maior populi multitudo, quò vberius dono cœleſtis gratiæ conſpexerint ſe refectos, nobis humiliter ſupplicaſti, vt in fine dictorum miſſæ, & officiorum ſolemnium concedendi autoritate noſtra ipſis aſſiſtentibus aliqualem Indulgentiam facultatem elargiri, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos q; cupientes reddere Domino populum acceptabilem, & bonorum operum ſectatorem, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, Priori præfatæ Eccleſiæ pro tempore exiſtenti, dum miſſam, & alia diuina officia in Pontificalibus celebrabit, in fine dictorum miſſæ, & officiorum vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus prædictis aſtantibus, relaxandi quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentijs, de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis facultatem plenariam tenore præſentium elargimur. Tibiq; poteſtatem populo prædicto aſtanti concedimus nuntiari faciendi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, et Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, octauo Idus Aprilis, Pontificatus noſtri anno 11.*

37. Eiuſdem Bonifacij IX. datum anno 1400. incipit: *Militanti Eccleſiæ, &c.* eſt confirmatio facultatis eligendi Conſeruatorem.

38. Alexandri V. datum Piſis 9. Calend. Nouembris, Pontificatus ſui anno primo. incipit: *Sinceræ deuotionis affectus*. per quod exemptiones à iuriſdictione Ordinariorum per Alexandrum IV. & Bonifacium IX. Priori, & canonicis Sacerdotibus, & Rectoribus, Cleticis, & ſeruientibus Eccleſiæ ſancti Frigdiani, & alijs Eccleſijs, & membris eiuſdem ſancti Frigdiani conceſſas, denuò roborat, dicta priuilegia de verbo ad verbum inſerendo, & autoritate Apoſtolica innouando, & muniendo. cuius exemplum in pergameno ſcripti anno Domini 1415. in quodam Conſilio Excellentiſſimi Iuris vtriuſque doctoris Domini Stephani Ioannis de Bonacurſis de Florentia, vidi Romæ in Archiuo Pacis.

39. Leonis X. datum Corneti anno 1417. tertio Idus Octobris, Pontificatus ſui anno quinto, incipit: *Ex ſuperna maieſtatis*. per quod Eccleſiam ſancti Frigdiani cum decem illius prioratibus congregationi canonicorum Regularium Lateranenſium in perpetuum vniuit, vt cap. præcedenti dictum fuit.

40. Pij V. datum Romæ apud ſanctum Petrum, die 26. Septembris 1568. Pontificatus ſui anno 3. incipit: *Decet Romanum Pontificem*. per quod canonicis ſancti Martini interdicit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & priuationis beneficiorum, ne de cætero in Pentecoſtes, & ſancti Frigdiani ſolemnitatum diebus, ad Eccleſiam s. Frigdiani ad celebrandum in ea miſſas, vel alia diuina officia accedere audeant, vel alijs modis Priorem s. Frigdiani, & illius canonicos in celebratione diuinorum impedire quouis prætextu, & cauſa, vel occaſione, etiam antiquiſſimæ conſuetudinis &c.

X. ALia ſunt priuilegia peculiaribus locis, & membris dicti monaſterij ſeu congregationis ſancti Frigdiani conceſſa, præſertim monaſterijs S. Martini Senarum, s. Bartholomæi de Scalocchio Vulterranæ diœceſis, s. Saluatoris Ferrarienſis &c. quæ omitto, quoniam ad alios tranſierunt.

Porrò vigore dictorum priuilegiorum, & aliorũ, & conſuetudinis antiquæ Prior ſancti Frigdiani in ſua parochia ordinariam iuriſdictionem exercebat. quòd probant proceſſus authentici per dictum Priorem in cauſis matrimonialibus formati, & ſententiæ ab eodem latæ, quas Sedes Apoſtolica tanquam à Iudice legitimo, & competenti latas probauit: de qua re ſunt ſcripturæ authenticæ in pergameno, anno 1258. rogatæ, in Archiuo Pacis Romæ, quas vidi. rurſus vigore prædictorum priuilegiorum, & ex antiqua conſuetudine, ac etiam decreto Leonis X. in bulla vnionis Prior s. Frigdiani publicè in Eccleſia, vel Eccleſijs ſibi ſubiectis incedit in habitu Epiſcopali, cum cappa ſcilicet Epiſcopali, & annulo, & in feſtis diebus miſſas in Pontificalibus celebrat, & populo ſolemniter benedicit, idq; ad libitum, cum nullus dies particularis eidem ſit præſcriptus. Cumque de anno 1595. Lucenſis Epiſcopus prædictum habitum eidem auferre ſtuduiſſet, Illuſtriſſimi Cardinales S. Congregationis ſuper negotijs S. Rituum, viſis literis eiuſdem Leonis X. & de antiqua cõſuetudine certiores facti

facti, eidem Epiſcopo ſilentium impoſuerunt, prout conſtat ex literis per ſacram congregationem eidē Epiſcopo directis die 17. Ianuarij 1595. ac etiam ex decreto eiuſdem Sacræ Congregationis anno 1618. die 18. Auguſti ſub hac forma verborum ſic emanato. *Priorem S. Frigdiani Lucenſis Congregationis Lateranenſis prædictum poſſe vti Cappa Epiſcopali, cum Cappucio iuxta priuilegium fœlicis recordationis Leonis Papæ X. coloris tamen nigri, cenſuit Sacrorum Rituum Congregatio die ſabbathi 18. Auguſti 1618.*

Caput quadrageſimumprimū.

Summorum nonnullorum Pontificum literæ ad Priorem, & Canonicos ſancti Frigdiani, vel eorum cauſa ad alias perſonas datæ per ſummā referuntur.

1. PRæter ſupradicta Romanorum Pontificum priuilegia, & alia Imperatorum, Regum, & Principum memorato S. Frigdiani monaſterio conceſſa, quæ breuitati conſulentes omittimus, reperitur in eodem monaſterio liber vetuſtus membranaceus, in quo Epiſtolæ Romanorum Pontificum circiter ſeptuaginta deſcriptæ leguntur, vel ad Priores, & canonicos S. Frigdiani, vel eorum intuitu ad Epiſcopos Lucenſes, & alios datæ: quæ quoniam non ſolùm ad dicti monaſterij, verùm etiam ad totius Ordinis canonici dignitatem oſtendendam magnoperè cōducunt, illas ſaltem per ſummam, ſiue compendiū hic ſubnectere decreui. harum Prima eſt Paſchalis Secundi, quæ Rothoni Præpoſito, & eius Fratribus dirigitur, in qua inter alia hæc habet: *Qui vos pro Beati Petri patrocinio perſequuntur, non vos, ſed Romanam Eccleſiam perſequuntur.*

Secunda eiuſdem Ioanni Caſtellanæ ciuitatis Epiſcopo, & illius canonicis directa, in qua Rothonē S. Frigdiani Priorem vocat Venerabilem fratrem, & dictæ Caſtellanæ Eccleſiæ Viſitatorem conſtituit, præcipiens, in diſpoſitione vitæ canonicæ illi tanquam ſibi obediri: nam illa Eccleſia tunc erat regularis.

Tertia eiuſdem Rothoni Priori, qua teſtatur, ſe Lucano Epiſcopo ſcripſiſſe, ac etiam per Epiſcopū Reginum illum rogaſſe, vt erga S. Frigdiani canonicos tam in ordinibus, quàm in alijs mitius ageret, meminit Eccleſiæ S. Floridi Caſtellanæ, per ſe, & ſuos viſitandæ.

Quarta eidem Rothoni, qua de illius negligentia in Eccleſia ſancti Floridi viſitanda, & reformanda conqueritur.

Quinta Parochianis ſancti Frigdiani, qua de donis Eccleſiæ ſancti Frigdiani collatis, & obedientia illius canonicis exhibita gratias agit, & bona ſpiritualia eiſdem precatur.

Sexta canonicis ſancti Martini, in qua de iniurijs canonicis ſancti Frigdiani irrogatis graiter queritur, quas proprias reputat, ſubdens: *Licet graue, & intolerabile nobis viſum fuerit: tamen quia prædicti Fratres nos pro vobis rogauerunt, & pacem vobiſcum ſe habere dixerunt, hoc totum vobis condonamus.*

Septima Rothoni Priori, & Fratribus cæteris, in qua oſtendit vitæ regularis inſtitutum in primitiua Eccleſia ortum habuiſſe ab Apoſtolis, & hoc inſtitutum à D. Auguſtino ſuis regulis informatum, & Deo largiente à prædictis Fratribus ſuſceptum per voti emiſſionem, non poſſe ſine reatu præuaricationis dimitti, quod declarat exemplo vxoris Lothi, & ideo approbat excommunicationem per eos latam in quemdam, qui poſt factam profeſſionem relinquens ſuſceptam vitam è clauſtro diſceſſerat.

Octaua Lucano Epiſcopo. queritur graiter, quòd S. Frigdiani canonicos, viros religioſos, ſuſceptos ſub protectione Sedis Apoſtolicæ inquietari permittat, meminit Capellæ ſancti Michaëlis ad ius ſancti Frigdiani ſpectantis, quam à quodam ipſius Epiſcopi plebano indebitè deſtructam præcipit intra certum tempus reædificari, & conſecrari.

Nona eidem Epiſcopo, & canonicis S. Martini, per quam de benevolentia, & pace cum canonicis ſancti Frigdiani plurimum gaudet, ſubdens: *Quod enim illis impendiſtis, vobis ipſis tribuiſtis: veſtri enim filij, & fratres ſunt, & illorum bonum veſtrum eſt, ſi veſtra charitate fouentur.*

10. Ad dilectos filios ſancti Frigdiani canonicos, qua teſtatur, illorum bonam famam non ſolùm in Tuſcia, ſed etiam in vlterioribus partibus diuulgatam. Monens, vt quò ditiores in bonis temporalibus à Deo ſibi miniſtraris inueniuntur, eò ſint humiliores, & Deo ſeruiendo promptiores: *Nemo enim*, inquit, *adeo bonus eſt, qui non poſſit per Dei gratiam, quandiu in mundo viuitur, ad meliora proficere.*

11. Canonicis Lucanæ Eccleſiæ, qua illis plurimum gaudet: *Quandoquidem*, inquit, *in parochia veſtra (ſcilicet in Eccleſia S. Frigdiani) illa conuerſationis Apoſtolicæ primordia reſtoruere.* Hinc eoſdem ad benevolentiam, & honorem erga dictos ſancti Frigdiani canonicos hortatur, & vt eis nullam moleſtiam inferant, nec per alios illatam ſuſtineant: *Quod enim*, inquit, *honoris, & reuerentiæ illis impendiſtis, nobis adſcribimus.* Prohibet inſuper excommunicare parochianos ſancti Frigdiani, vel excommunicatos abſoluere præter canonicorum S. Frigdiani voluntatem. meminit Conuerſi fugitiui excommunicati, & per Lucanum Archipresbyterum abſoluti, de quo ſic ait: *In Apoſtaſia enim permanens, dum abſolui creditur, amplius ligatus eſt.*

12. Epiſcopo Lucano, qua illi religioſos viros canonicos S. Frigdiani commendat, vt diligat, adiuuet, honoret, & defendat.

13. Parochianis S. Frigdiani, quos tanquam benefactores canonicorum laudat, & in operibus charitatis perſeuerantes eſſe iubet.

Digitized by Google

14. Priori, & Fratribus S. Frigdiani, qua oppreſſos, & afflictos ad patientiam hortatur, & monet tum autoritate, tum ratione cum quodam ſacrilego, & Eccleſiarum raptore, pauperumq; oppreſſore nō debere vllo modo communicare.

15. Dilecto filio Priori s. Frigdiani, ſignificans illius ſe aduentum deſiderare, mandansque, vt quàm primum ad ſe proficiſcatur, & cauſam dilationis reddat.

16. Dilectis filijs canonicis ſancti Frigdiani, qua illorum conſilium laudat de duobus Fratribus ad Priorem miſſis, vtpotè ſymbolo perfectæ charitatis: quos tamen reprehendit, quòd Priorem apud Pontificem commorantem reducere curabāt, vel alium eligendi facultatem quærebant: *Quia*, inquit, *Prior veſter quaſi nobiſcum ſit, à vobis tamen non receſſit*.

17. Ad dilectos filios canonicos ſeu laicos, qua miris modis extollit charitatem, ad quam illos hortatur.

18. Priori ſancti Frigdiani, qua ſignificat, optare ſe, ſcandala reſecari, & de emergentibus admoneri: *Quia*, inquit, *nos per nos ipſos vbique eſſe, aut omnia proprijs oculis cernere non valemus*. commendat ſeipſum orationibus Prioris.

19. Parochianis ſancti Frigdiani, qua decimas, & oblationes præfatæ Eccleſiæ ſubtrahentes damnat, præcipiens ablata reſtituere, & ad ſatisfactionem debita humilitate peruenire: declarat, ratum ſe habiturum ſententiam per Priorem, & canonicos in eos latam.

II. 20. GElaſij II. Priori, & Fratribus s. Frigdiani directa, qua Priorem Eccleſiæ Lateranēſis illis commendat: *Quatenus*, inquit, *domus veſtra cum Lateranenſi cooperante Domino in dilectione, & ſanctitatis ſemper vnitate permaneat*. ſeipſum denique, & labores ſuos illorum orationibus committit.

21. Caliſti II. ad Clerum, & Populum Lucenſem rogat, & præcipit, vt s. Frigdiani Fratres vexari ab aliquibus non permittant.

22. Eiuſdem, Priori, & Fratribus s. Frigdiani, qua illis ſuum conſilium, & fratrum ſuorum Epiſcoporum, & Cardinalium de canonicis regularibus ad Eccleſiam Lateranenſem reducendis, in qua olim poſiti fuerant, manifeſtat, quia poſt obitum Paſchalis II. perſecutione cogente loco ceſſerant, & pro huiuſmodi reductione auxilium, & fauorem dicti Prioris poſtulat.

23. Eiuſdem, Priori, & Fratribus S. Frigdiani, meminit cuiuſdam canonici, nomine Blaſij, ex Eccleſia Lateranenſi ad illos miſſi, quem Pontifex illis commendat.

24. Eiuſdem ad prædictos Priorem, & Fratres, in qua meminit Vrſi Prioris Lateranenſis, qui mala valetudine grauatus de licentia Pontificis ad illos redibat, quem illis cupit fore commendatum. Iubet tres de Fratribus ad ſe mittere, quorum vnus nouerit alijs præeſſe: alij verò cæteros Fratres dulci moralitate, & religione ſtudeant reformare.

25. HOnorij II. ad canonicos s. Frigdiani. Poſtulat de prædictis, ſiue de commorantibus in illorum obedientijs aliquem mitti, qui regat Eccleſiam Lateranenſem, mandans vocatū ad hoc munus abſque reſiſtentia obedire. nam Prior, & Fratres s. Frigdiani hoc onus recuſabant. III.

26. Eiuſdem Honorij ad Priorem, & Fratres prædictos. meminit cuiuſdam ſententiæ latæ ab Epiſcopo Lucenſi inter Eccleſiam ſancti Frigdiani, & Hoſpitale Altipaſſus, pro ſylua de Colle Sacci, quam laudat.

27. Eiuſdem Honorij ad eoſdem, quos ad perſeuerantiam in bonis operibus hortatur, & poſtulat eorum orationibus adiuuari.

28. Eiuſdem Honorij ad Clerum, Conſules, & populum Piſtorienſem, in qua meminit Eccleſiæ ſancti Petri per Piſtorienſem Epiſcopum conſtructæ, necnon Religioſorum, quos Epiſcopus pro ſeruitio eiuſdem Eccleſiæ in illa conſtituerat: mandans ad opus perficiendum opem, & conſilium præbere.

29. Eiuſdem Honorij vniuerſis s. Frigdiani parochianis, quibus gratias agit pro beneuolentia erga Priorem, & Fratres: rogans, ne declinent ab illorum dilectione. I

30. Eiuſdem Honorij ad Epiſcopum Lucenſem, qua illi commendat Priorem, & Eccleſiam s. Frigdiani, ſubdens: *Idem enim locus ſpecialiter ſub beati Petri tutela, & protectione conſiſtit: & nos deeſſe ei nec poſſumus, nec debemus*.

31. Eiuſdem Honorij ad Epiſcopum, & canonicos Eccleſiæ Lucenſis, qua illis commendat Priorē, & Eccleſiam s. Frigdiani, vt illis concedatur, in die Paſchæ miſſam ſolemniter celebrare, & idem Prior eodem die, & duobus ſequentibus cum vno, aut duobus Fratribus ſuſcipiatur cum illis ad celebrandum diuina officia. mandat controuerſiam ortam inter canonicos s. Frigdiani, & s. Angeli per Epiſcopum terminari.

32. INnocentij II. ad Priorem, & Fratres s. Frigdiani meminit perſecutionis Petri Leonis contra illum excitatæ. quærit illorum orationibus adiuuari: *Quatenus*, inquit, *nauem Petri, quæ modò inter procellas fluctuat, ad portum ſalutis profuſis precibus reducatis*. IV.

33. Eiuſdem Innocentij ad vniuerſos Clericos, & Laicos ciuitatis Lucenſis. in qua oſtendit, Eccleſiam s. Frigdiani ſimul, & Fratres in ſumma veneratione haberi, etiam apud vniuerſas exteras nationes, quam Eccleſiam commendat prædictæ Vniuerſitati, præſertim quoad hoſpitalitatem.

34. Eiuſdem Innocentij ad Priorem s. Frigdiani, qua decernit, vt ſi qui fuerint in ſua parochia criminoſi, Prior adeat Epiſcopum, vel Archipresbyterum, vt ſecundum Cenſuram Eccleſiaſticam pœnitentiam eis iniungat. quod ſi noluerint, Prior autoritate Apoſtolica illis pœnitentiam iniungat.

35. Eiuſdem Innocentij ad Epiſcopum, & canonicos Lucenſes. mandat, vt Fratribus s. Frigdiani contra monachos s. Georgij, contemnentes interdictum

Digitized by Google

dictum Apostolicum iustitiam faciat, quos excommunicationi supponit.

36. Eiusdem Innocentij ad Archidiaconum, & Archipresbyterum Lucenses. meminit donationis à se factæ Priori, & fratribus s. Frigdiani de Ecclesia s.Pantaleonis, mandat prædictis, ne super huiusmodi concessione aliquam molestiam per se, vel per alios illis inferre audeant.

37. Eiusdem Innocentij ad quosdam canonicos s.Martini. est eiusdem tenoris, vt præcedens, quidam enim canonici dictæ donationi reluctabantur.

38 Eiusdem Innocentij ad Archidiaconum, & Archipresbyterum Lucenses, qua mandat nonnullos canonicos s.Martini dictę donationi resistentes, si non destiterint, ab officijs suspendere.

39 Eiusdem Innocentij ad prædictos. mandat, vt non patiantur vllam inferri molestiam Priori, & Fratribus s.Frigdiani occasione iuramentorum, quæ potius in pernitiem, quàm in salutem Ecclesiæ s.Pantaleonis facta esse dicebantur.

40. Eiusdem Innocentij Plebano de Massa, & vniuersis Capellanis dictæ plebis, quibus notificat donationem factam de prædicta Ecclesia s. Pantaleonis, mandans, admoneri populum, ne aliquam molestiam Priori, & Fratribus s. Frigdiani pro tali donatione inferre audeant, & contra facientes tanquam excommunicatos caueri, donec resipiscant.

41. Eiusdem Innocentij ad Consules Lucenses, cum quibus queritur, quòd permitterent prædictos Priorem, & Fratres S.Frigdiani molestari occasione prædictæ donationis: mandans, ne in posterum id amplius permittant, sed potius eisdem Priori, & Fratribus auxilium præstent.

42. Eiusdem Innocentij Capellano Ecclesiæ s. Laurentij, cui mandat Priori, & Fratribus s. Frigdiani obedire, vt potè quibus ab ipso Ecclesia s. Pantaleonis fuerit commissa.

43. Eiusdem Innocentij ad nonnullos Presbyteros, quibus præcipit obseruare iniuncta, ratione præfatæ donationis: nec manere in dicta Ecclesia, siue in aliquo loco ad eam pertinente, absque prædictorum Prioris, & Fratrum licentia, sub pœna interdicti contra facientibus.

44. Priori, & Fratribus prædictis, qua ostendit molestè accepisse vexationem, quam passi fuerant, pro dicta Ecclesia s.Pantaleonis, subdens se commisisse Archidiacono, & Archipresbytero Lucensibus, suspendere ab officio contumaciter aduersantes.

45. Eiusdem Innocentij canonicis s.Frigdiani, quibus condolet de morte Attonis Prioris, cuius subtractione sibi cum canonicis maiora consilia, sint subtracta. dicit illius vitam coram Deo, & hominibus laudabilem extitisse, congaudet de electione Hieronymi Prioris vnanimiter per illos facta. in hac epistola multa desunt.

46. Eiusdem Innocentij. meminit translationis Reliquiarum sancti Riccardi. non potest benè legi.

47. Eiusdem Innocentij ad Archidiaconum Lucensem. mandat quosdam presbyteros in Ecclesia s.Saluatoris Priori s.Frigdiani nolentes obedire, ab officio remouere, & etiam à beneficio, donec pareant.

48. Eiusdem Innocentij Signoreto Presbytero, & socijs, quibus præcipit obedire Priori s. Frigdiani, & eius Fratribus pro Ecclesia s. Saluatoris illis concessa, cum omnibus suis appendicijs.

49. Priori, & canonicis s. Angeli in Foro. prohibet prædictos, & eorum Parochianos vexare canonicos s. Frigdiani occasione prædictæ Ecclesiæ s.Saluatoris: *Solicitè*, inquit, *præcauentes, ne in pœna illis ritis consortes, quibus in maleficio estis consentientes: facientis enim procul dubio culpam habet, & qui quod potest corrigere, negligit emendare.*

50. Eiusdem Innocentij Hieronymo Priori, cui electo Episcopo Aretinæ Ecclesiæ mandat obedire, & suscipere regimen, ad quod Domino disponente, vocatus fuerat.

51. Eiusdem Innocentij ad canonicos s. Frigdiani, quos monet, vt Hieronymo Priore in Episcopũ electo, de alio prouideant, & vt in tali prouisione modum seruent, & eligendi conditiones attendãt: *Vnanimes*, inquit, *sitis, & non sint in vobis schismata, sed Spiritus sancti gratia inuocata idoneam religiosam, & discretam personam vobis in Patrem, & Priorem eligatis, per cuius prudentiam, & solicitudinem Ecclesia vestra præstante Domino gratum suscipiat incrementum.*

52. Eiusdem Innocentij Priori, & Fratribus S. Frigdiani. Congaudet super electione Prioris, vtpotè personæ sapientis, & honestæ, quem monet, tanquam Patrem affectione præcipua diligere, & honorare, & tanquam animarum suarum custodi obedientiam, & reuerentiam exhibere. monet etiã Priorem illius officij: *Commissum*, inquit, *tibi regimen, & curam ipsius Ecclesiæ cum ea discretione, & solicitudine administrare studeas, vt regularis vitæ obseruantia ibidem ad honorem Dei, & animarum salutem conseruetur, & ipsa Ecclesia tam temporaliter, quàm spiritualiter sub tuo regimine, præstante Domino, augeatur.*

53. Eiusdem Innocentij ad prædictos, quorum vitæ sanctitatem commendat, & hortatur ad perseuerantiam. Ostendit, se illorum Ecclesiæ, & personarum curam, & solicitudinem præcipuam gerere: *Nos autem*, ait, *personas, & locum vestrum in Domino Charitate diligimus, & in omnibus secundum Deum iuuare, & manutenere volumus.*

54. Eugenij III. ad Priorem, & Fratres S. Frigdiani, quibus significat suam electionem ad Pontificatum, apud quos petit pro tanto regimine in eorum orationibus specialiter commendatum haberi. V.

55. Eiusdem ad Episcopum Lucensem. queritur, mandatum suorum prædecessorum Pontificum super Ecclesia s.Saluatoris per Priorem, & Fratres s.Angeli non fuisse obseruatum. præcipit Episcopo, vt illud faciat obseruari, sub pœna excommunicationis, & interdicti.

Digitized by Google

56. Eiusdem Eugenij ad Episcopum Lucensem, qua canonicos s. Frigdiani in Ecclesiam s. Pantaleonis, quæ erat quorundam clericorum, introducit, & Episcopo mandat, canonicos defendere, & in aduersantes pertinaciter sententiam excommunicationis promulgare.

57. Eiusdem Eugenij ad prædictum Episcopū, qua de illius negligentia in introducendo canonicos s. Frigdiani in dictam Ecclesiam conqueritur. præscribit tempus introductionis, cum potestate suspendendi ab officio, & beneficio clericos, & interdicendi ab ingressu Ecclesiæ laicos impedientes.

58. Eiusdem Eugenij prædicto Episcopo. Ratā habet excommunicationem de ipsius mādato promulgatam contra insultum facientes in canonicos s. Frigdiani, & illis aduersantes.

59. Eiusdem Eugenij, ad Consules Lucenses, continet idem, quod in præcedenti.

60. Eiusdem Eugenij Priori, & Fratribus sancti Frigdiani, quos monet de censuris inflictis monachis sancti Georgij occasione iniuriarum, & molestiarum eisdem canonicis illatis pro Ecclesia sancti Pantaleonis.

61. Ad Abbatem, & monachos s. Georgij, qua repetit sententiam Innocentij pro Fratribus s. Frigdiani super Ecclesia s. Pantaleonis, cuius Parochiā Abbas, & monachi sibi vsurpabant.

62. Eiusdem Eugenij ad vniuersos Christifideles, in qua meminit consecrationis Ecclesiæ sancti Frigdiani per ipsum Eugenium proprijs manibus factæ, ob reuerentiam corporis s. Frigdiani, quod ibi seruatur, & Indulgentiarum quadraginta dierum concessarum visitantibus dictam Ecclesiam in die consecrationis, vel intra illius octauas.

63. Eiusdem Eugenij ad Priorem s. Frigdiani, cuius præsentiam postulat pro reformatione sanctæ Mariæ nouæ, cui Priori dictæ Ecclesiæ dispositio commissa fuerat.

V. 64. ANastasij IV. ad Episcopum, & canonicos Lucenses, quibus mirificè commendat vitam canonicorum s. Frigdiani, quorum conuersatione testatur homines plurimum proficere: quorū Ecclesiam affirmat per suos antecessores fuisse specialiter dilectam, sicut specialem filiam. eiusdem affectus se in illam profitetur, subdens, ita charos ipsius loci fratres habere, vt qui eos offenderit, Romanam Ecclesiam offendat, & qui tetigerit, pupillam sui oculi tangat. dolet de iniurijs nonnullorum ex Parochianis in dictos canonicos, qui impetu frangentes portas Ecclesiæ s. Saluatoris de Mustolio, simul personas clericorum inhonestè tractare voluerunt. dolet de canonicis, qui talem iniuriam neglexerunt. mandat Episcopo, quatenus congregato cœtu Ecclesiæ in die solemni, candelis accensis, principales huius malitiæ vinculo excommunicationis astringat, & alios durè corripiat, & ad satisfactionem venire compellat.

65. Eiusdem Anastasij ad Episcopum Lucensem, qua committit, ne permittat, clericos s. Pantaleonis procedere in electione Prioris Ecclesiæ, sine consensu, & voluntate canonicorum s. Frigdiani, nec ipse in tali electione procedat, hoc enim esset auferre ius, quod dicti canonici in eadem electione habere noscuntur.

66. ALexandri Tertij ad Archipresbyterum, VI.
& canonicos Ecclesiæ Lucensis, quos reprehendit, asserentes publicè corpus s. Frigdiani existere in eorum Ecclesia, vtpotè detrahentes Eugenio suo prædecessori, qui præsentibus dictis canonicis, Episcopo, & vniuersa penè Ciuitate corpus Beati Frigdiani proprijs manibus contrectauit, & in altari, quod ipsemet dedicauit, fecit recondi. statuens, ne de cætero tale quid amplius dicant, neuè more solito festum s. Frigdiani solemniùs celebrent, & prohibeant clericis, vel laicis visitare Ecclesiam s. Frigdiani more solito in præcipuis solemnitatibus: sed in his ita canonicos s. Frigdiani iura, & honores suos seruare permittant, vt non habeant vlterius aduersus ipsos materiam querendi. addit se Priori, & canonicis s. Frigdiani in mandatis dedisse, vt in die dedicationis Ecclesiæ Lucanæ festum Beati Abrahæ nullatenus celebrent, sed alio die magis congruo.

67. Eiusdem Alexandri ad Priorem, & canonicos s. Frigdiani. statuit, vt si quando canonici Lucenses à se falsa suggestione impetrauerint, quę priuilegijs illorum ab Apostolica Sede indultis derogare noscantur, ea ipsis nullum possint præiudicium generare.

68. Eiusdem Alexandri ad dispensatores rerum cuiusdam Cardinalis, per quam abrogat Legatum prædicti Cardinalis, quo libros nepoti suo legauerat: *Quia*, inquit, *iste se, & sua iampridem sancti Frigdiani Ecclesiæ tradiderat, libros, quos habebat, inconsulto Priore, & Fratribus alij dare non potuit*, & mandat, vt libri, quos habebat, quando factus est canonicus, & Ecclesiæ obtulit, & alij, qui postmodum ei de præscripta Ecclesia missi sunt, memorato Priori, contradictione, & excusatione cessante, cum integritate reddantur.

69. Lucij Secundi Priori, & Fratribus sancti Frigdiani. statuit, vt non teneantur ad insolita grauamina imposita Ecclesiæ sancti Martini Senensis ab illius Priore, præfato Priore, & Fratribus sancti Frigdiani inconsultis.

70. Eiusdem Lucij Secundi, in qua tandem nihil memoratu dignum continetur. Alia plurima memoria dignissima extabant in Archiuis dictæ Ecclesiæ sancti Frigdiani, quæ anno 1596. incendio perierunt.

Caput

Caput quadragesimũ secundũ.

De fundatione monasteriorum sanctæ Mariæ Gratiarum Castri Vineolæ, sanctæ Mariæ ad Parietem propè Ciuitatem Nolanam, & sancti Benedicti Cremæ.

I. SVb Pontificatu Beatissimi Patris Leonis Papæ Decimi fundatum fuit monasterium canonicorum nostræ congregationis propè Castrum Vineolæ, in Episcopatu Mutinensi, largitione, munificentiaq; Illustr. & R. adm. D. Iacobi de Murenis nobilis Mutinensis, & Mutinensis Ecclesiæ Præpositi, qui sub finem vitæ suæ omniũ suorũ bonorũ hæredes instituit monasterium, & canonicos sanctissimæ Trinitatis Mutinæ, totamq; congregationem canonicorum regularium Lateranensium, adiecta conditione, vt infra tres annos, à die mortis illius computandos, in palatio, seu viridario, quod ille habebat propè dictum Castrum Vineolæ, monasterium, & Ecclesiam sub inuocatione, siue titulo Assumptionis Beatissimæ Virginis erigere deberent, ac in eo Præpositum vnà cum quatuor canonicis, & duobus Conuersis, perpetuò ibidem mansuros, constituere, qui iuxta mores, obseruantias, & laudabiles consuetudines dictæ congregationis gratum Deo famulitium exhiberent. Confectæ sunt tabulæ Vineolæ, in domo residentiæ, & solitæ habitationis eiusdem Domini testatoris, quæ posita erat extra Castrum, propè foueam in loco nuncupato, Villa Moreniana, anno Domini millesimo quingentesimo decimo tertio, indictione prima, die quinta mensis Septembris, per Beltramolum filium quondam præstantissimi viri Domini Antonij de Balbis de Laude, nuncupati de Cataneis, de Vignola, publicum notariũ, præsentibus Illustri, & potente Domino D. Vgutione de Contrarijs quondam magnifici Domini Antonij de Contrarijs de Ferraria, insigni, & generoso Equite, & Comite Vineolæ, nec non Ven. P. D. fratre Baptista quondã D. Balthasaris de Cortesijs, de Mutina, Ord. s. Francisci de Obseruantia Ven. P. D. fratre Dionysio quondam Antonij de Bressanis, de Casali maiori, eiusdem Ordinis, Dom. Alphonso quondam Ludouici Paulucij de Ferraria Secretario præfati Illustris Comitis Vgutionis, eximio artium Doctore Domino Nicolao quondam N. de Montagnana, de Ferraria Medico Vineolæ, Dom. Sebastiano quondam Ioannis de Canazuris presbytero Mutinensi, & Ioanne Iacobo filio Vincentij de Rossettis de Coregio clerico. Quo quidem Domino testatore vita functo, Prior monasterij Trinitatis Mutinæ suo, & suorum canonicorũ, & totius congregationis Lateranensis nomine, illius hæreditatẽ corporaliter adiuit. statimq; monasterium cum Ecclesia sub titulo Assumptionis Beatissimæ Virginis in eodem Palatio, & viridario ædificauit, & Patres nostræ congregationis vnum Præpositum cum quatuor canonicis, & duobus Conuersis iuxta dispositionem prædicti Domini testatoris ibidem posuerunt, primusq; loci Præpositus fuit Ven. P. D. Augustinus de Bononia.

67. Mo-nasp.

Manserunt autem in eodem monasterio Præpositus, & canonici præfati vsq; ad annum 1557. quo Domini de Contrarijs, dicti Castri Marchiones, ad illud muniendum monasterium cum alijs multis ædificijs, & Burgis Castro adiacentibus, euerterunt. Ex quo tempore dicti Præpositus, & canonici empto quodam prædio cum domibus non longè à dicto Castro, quod Podium dicitur, memoratum monasterium ad illud transtulerunt, extructis nouis fabricis, cum Ecclesia, dicturq; monasterium sanctæ Mariæ Gratiarum, vulgò il Poggio, vbi nunc Præpositus cum aliquot canonicis degit.

II. ANno 1518. Generale Capitulum congregatum fuit Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Valerius Vicentinus. Visitatores D. Desiderius Mediolanensis, D. Gaspar Vercellensis, D. Gabriel Veronensis, D. Thomas Cremonensis. Anno 1519. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Albertus Veronensis. Visitatores D. Gregorius Placentinus, D. Ioannes Maria Vercellensis, D. Seuerinus Mediolanensis, Dom. Michaël Vicentinus.

III. HOc eodem anno, vel paulò ante illud fundatum est monasterium nostri Ordinis, & congregationis sanctæ Mariæ ad Parietem propè Ciuitatem Nolanum, quod antea fuerat parua Ecclesia Beatæ Virginis Dei Genitrici nuncupata, cuius imago in pariete picta cum aliquot miraculis coruscare coepisset, prædicta Ecclesia, quam Illustris Comes Nolanus de iurepatronatus ipsius esse affirmabat, quique ad hoc specialem, & liberum suum assensum præstitit, per R. P. D. Vicarium Episcopi Nolani, potestate ordinaria fuit collata D. Leonardo de Verona, nostræ congregationis canonico, qui vigore dictæ collationis, siue concessionis illius corporalem possessionem apprehendit, nullos certos reditus habentis. post quam apprehensionem nostri canonici apud illam sub regulari obseruantia degentes, Deoq; ac illius Beatissimæ Virgini Genitrici debitum seruitutis obsequium deuotè impendentes, paulatim monasterium erexerunt. quod populi cernentes, affectu quodam peculiari deuotionis, & dilectionis tum Ecclesiam, tum etiam canonicos prosequentes, multas eleemosynas conferre coeperunt, quibus primùm Ecclesia in amplam, & elegantissimam formam fuit renouata, calicibus, paramentis, & ornamentis Ecclesiasticis locupletata. deinde monasterium aliquot prædijs dotatum, ex quorum redditibus octo, vel decem canonici, exceptis Conuersis, aluntur, qui Deo, & Beatæ Virgini sub disciplina canonica sub regimine vnius Prioris ibidem famulantur. Ecclesia propter miraculosam ipsius Virginis imaginem in summa veneratione habetur, ad quam diebus solemnibus, in

68. Mo-nasp.

hono-

Digitized by Google

honorem ipsius Beatissimæ Virginis dicatis, innumerabilium vtriusq; sexus personarum fit concursus. Cæterùm canonici Lateranenses, vt prædicta donatio maius firmitatis robur obtineret, illam per Sedem Apostolicam confirmari supplices petierunt, illorum votis annuente Leone Decimo anno Incarnationis Dominicæ 1519. pridie Idus Aprilis, Pontificatus sui anno 7.

Hoc etiam anno memoratus Pontifex Prioratum s. Benedicti, in oppido Cremensi, tunc Placentinæ diœcesis, eiusdem Ordinis s. Benedicti, & Parochialem, quē Reuerendiss. D. Aluysius Fassus Episcopus Recanatēsis in cōmendam obtinebat, & in quo nullus actu monachus degebat, eodem Episcopo ad fauorem nostræ congregationis illum in manibus Papæ sponte resignante, extincto in illo instituto, & Ordine sancti Benedicti, & erecto Ordine canonicorum regularium Lateranensium, nostræ congregationi in perpetuum vniuit, & donauit, reseruata ipsi Domino Aluysio Commendatario certa pensione, conditione adiecta, vt post illius ex hac vita decessum in dicto monasterio viginti saltem canonici iugiter manerent, prout testantur Bullæ vnionis hoc eodem anno 17. calend. Aprilis emanatæ. Hoc monasterium paucis ab hinc annis in Abbatiam erexit Paulus V. qui præter Parochiam Vrbanam duas alias rurales sibi subditas habet, per canonicos dicti monasterij regi consueuerunt.

69. Mo. nast.

II. Eodem anno cum Pontifex Zachariam Lilium Vicentinum nostræ congregationis canonicum ad Episcopatum euexisset, dubitatum est à nonnullis an canonici regulares ad Episcopatum prouecti, habitum cæterorum Episcoporum, qui ex clericis secularibus assumuntur, ferre deberent, quibusdam contradicentibus, præsertim Magistro Cæremoniarum Paride Grasso. quam ob causam edidit Zachatias Ferrerius Iureconsultus clarissimus librum de proprio, & vero habitu canonicorum regulariū, in quo doctissimè, solidissimèq; probauit, canonicos regulares ad Episcopatum, & Cardinalatum euectos, habitu canonicorum, & cæterorum clericorum secularium, qui ad gradus similes assumuntur, legitimè vti posse. qui liber habetur in volumine Priuilegiorum nostræ Lateranensis Congregationis pag. 436. & sequentibus. incipit, *Audiui prídie narrantibus plerisq;* quam sententiam Leo Decimus, publico generaliq; decreto promulgatā probauit, quod habetur in nouo Bullario inter Bullas huius Pontificis, constitutione 34. & confirmat nouum Cæremoniale Romanum.

IV. HOc etiam anno memoratus Pontifex, cum antea in Concilio Lateranensi priuilegia quædam mendicantium, instantibus Episcopis, & Parochis limitasset, ac moderatus fuisset, ac deinde moderationem, & limitationem huiusmodi ad aliorum quorumcunque Ordinum, etiam non mendicantium priuilegia extendisset, quæ limitatio, seu moderatio habetur inter illius Constitutiones vigesimasecunda in ordine, incipit, *Dum intra mentis, &c.* nouis literis Rectori Generali, Visitatoribus, cæterisq; canonicis nostræ congregationis directis, quæ incipiunt: *Decet Romanum Pontificem*: ipsam congregationem, cum omnibus, & singulis eiusdem canonicis à præfata moderatione, seu limitatione penitus exemit. habentur literæ in lib. Indultorum pag. 478.

Anno 1520. coactum fuit Generale Capitulum Mortarij, in quo quidem electus fuit Rector Generalis R.P.D. Ioannes Iacobus Cremonensis, additis Visitatoribus D. Raphaële Placentino, D. Cosmo Mediolanensi, D. Zacharia Nouariensi, & D. Iosepho Veronensi. Anno 1521. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P. D. Valerius Vicentinus. Visitatores D. Ludouicus Salodiensis, D. Timotheus Papiensis, D. Petrus Martyr Mediolanensis, D. Petrus Cremonensis. Hoc anno Leo Decimus Romanus Pontifex antea Ioannes de Medicis Patre Laurentio, matre Clarice Vrsina progenitus, clarissimarum prosapiarum nobile germen, quarum splendorem virtute, & dignitate auxit, qui sacrorum cultum restituit, Diuos coluit, religionem, & pietatem amauit, iustitiam incorruptam seruauit, bonas artes aluit, literarum studia replantauit, literatos non solùm verbo, & lingua dilexit, sed opere, & veritate fouit, & muneribus cumulauit, qui Italiam pace donauit, & seculum aureum reuexit, bonis quibusq; mœrentibus ex hac vita fuit sublatus die 21. Decembris, ætatis suæ anno 45. cum sedisset in Pontificatu annos 8. menses 8. & dies 21.

Caput quadragesimumtertium.

De fundatione Monasteriorum sancti Petri Gatinariæ, sancti Stephani in Citadella Vercellensis Diœcesis, & sancti Iuliani Imolæ.

ANno 1522. Sede Apostolica per obitum Leonis Decimi vacante, electus fuit in Romanum Pontificem Adrianus Sextus, die 9. Ianuarij, quem alij ferunt patria Traiectensem, alij verò Italum, ex oppido Salodiensi, apud lacum Benacum exortum, sed à puero in Hollandiam profectum, & Hollandinum propterea reputatum. Hoc autem anno Generalia nostræ congregationis Comitia sunt habita Rauennæ, ac in illis electi Rector Generalis R.P. D. Desiderius Mediolanensis. Visitatores D. Gaspar Vercellensis, Dom. Thomas Cremonensis, D. Gabriel Veronensis, & D. Franciscus Vicentinus.

I.

Anno 1523. idem Adrianus Sextus ex hac vita migrauit, die 14. Septembris, in cuius locum electus est Iulius de Medicis presbyter Cardinalis die 19. No-

Digitized by Google

19. Nouembris, qui Clemens Septimus fuit nuncupatus. Eodem autem anno Generale Capitulum habitum fuit Placentiæ. Rector Generalis electus R. P. D. Albertus Veronenſis. Viſitatores D. Raphaël Placentinus, D. Archangelus Papienſis, D. Gabriel de Gatinaria (hic erat frater Illuſtriſſimi Cardinalis Mercurini, magni Cancellarij Caroli Quinti Imperatoris) & D. Michaël Vicentinus.

Anno 1524. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Ioannes Iacobus Cremonenſis. Viſitatores D. Raphaël Placentinus. D. Coſmas Mediolanenſis, D. Ioſeph Cremonenſis, & D. Valerianus Bergomenſis. Hoc anno Clemens Septimus inſigne priuilegium immunitatis monaſterio Tremitano à ſuis prædeceſſoribus Sixto IV. Innocentio Octauo, Leone Decimo conceſſum, confirmauit, die vltima Martij. Eodem anno dictus Pontifex ſtatutum fecit, ne perſonæ cuiuſuis ſexus, vel ætatis, & conditionis monaſteria canoniſſarum noſtræ congregationis, etiam vigore facultatum à Sede Apoſtolica obtentarum ingrederentur, exceptis medicis, Cœmentarijs, &c. & de licentia exiſtentium pro tempore Rectorum Generalium, idq; ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ reſeruatæ. quod ſtatutum habetur in lib. Indultorum noſtræ congregationis pag. 481.

Anno 1525. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Raphaël Placentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, D. Agapitus Vicentinus, & D. Petrus Cremonenſis. Anno 1526. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Thomas Cremonenſis. Viſitatores D. Archangelus Mediolanenſis, D. Angelus Vercellenſis, D. Franciſcus Vicentinus, & D. Gabriel Veronenſis. Anno 1527. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Archangelus Papienſis. Viſitatores D. Michaël Vicentinus, D. Gregorius Placentinus, Dom. Gabriel à Gatinaria, & D. Ambroſius Bergomenſis. Hoc anno in Vigilia Annunciationis Beatæ Virginis cum Carolus Borbonius cum copijs Germanorum ad radices montis Bellianæ conſtitiſſet, vt die ſequenti ad monaſterium diripiendum aſcenderet, nocte ſequenti tanta nix cum imbribus de cœlo cecidit, vt milites ferè omnes in aquis fuerint præfocati, cæteris fuga ſibi conſulentibus, cuius rei memoria quotannis agitur ab Indigenis in eodé feſto Annunciationis, vt ſupra cap. 18. dictum fuit. qui Carolus ſub fide contra fidem datam Romam cum exercitu Imperatoris contendens, Vrbem cepit, & deprædatus fuit, & Pontificem intra molem Adrianam receptum obſedit.

Anno 1528. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Michaël Vicentinus. Viſitatores D. Ioſeph Veronenſis, D. Lucas Nouarienſis. D. Valerius Placentinus, & D. Ioannes Franciſcus Mediolanenſis. Anno 1529. Capitulum Generale Bononiæ. Rector Generalis R.P.D. Ludouicus Salodienſis. Viſitatores D. Agapitus Vicentinus, D. Deſiderius Ianuenſis, D. Petrus Cremonenſis, & D. Ludouicus Mediolanenſis. Anno 1530. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Archangelus Papienſis. Viſitatores D. Archangelus Mediolanenſis, D. Angelus Vercellenſis, D. Franciſcus Vicentinus, & D. Hieronymus Cremonenſis.

II. ANno 1531. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Gabriel à Gatinaria. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Eugenius Veronenſis, D. Valerianus Bergomenſis, & D. Dionyſius Mediolanenſis. Anno 1532. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Ioſeph Veronenſis, hic fuit vir miræ probitatis, & probatæ religioſitatis, & ſæpium inſtaurator. Viſitatores D. Lucas Nouarienſis, D. Valerius Placentinus, D. Ioannes Franciſcus Mediolanenſis, & Ioannes Baptiſta Mutinenſis. Anno 1533. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Agapitus Vicentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, D. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, Dom. Petrus Cremonenſis, & Dom. Deſiderius Ianuenſis.

Anno 1534. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Archangelus Papienſis. Viſitatores D. Angelus Vercellenſis, D. Franciſcus Vicentinus, D. Clemens Venetus, & D. Valerianus Bergomenſis. Hoc autem anno Clemens Papa Septimus ex hac vita migrauit die 25. Septembris, cuius loco Alexander Farneſius S.R. Eccleſiæ Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis communibus votis eſt electus die 13. Octobris, & Paulus Tertius nuncupatus.

Hoc eodem anno fundatum eſt monaſterium ſub titulo Præpoſituræ ſancti Petri de Gatinaria in Epiſcopatu Vercellenſi, munificentia, & donatione Illuſtriſſimi Domini D. Mercurini de Arboreo Caroli Quinti Imperatoris olim Magni Cancellarij, ſanctæq; Romanæ Eccleſiæ presbyteri Cardinalis tituli ſancti Ioannis ante portam Latinam, fratris Illuſtris D. Comitis Gatinariæ. Cuius fundationis ſeries in authenticis dicti monaſterij monimentis ſic habetur. Præfatus Illuſtriſſimus Dominus Mercurius Cardinalis per ſuum vltimum teſtamentum rogatum per Dominum Ioannem de Cumalunga publicum notarium, & s. Cæſareæ maieſtatis Secretarium, mandauit, in oppido Gatinariæ, in Eccleſia Parochiali s. Petri conſtitui, & erigi collegiū canonicorum regularium Ordinis ſancti Auguſtini, & noſtræ Lateranenſis congregationis ſub titulo Præpoſituræ, in quo nouem canonici de redditibus ipſius Illuſtriſſimi Domini fundatoris alendi, & manutenendi ſub regulari diſciplina iugiter manerent, quos tamen de domo Arborea, vel de illius affinibus eſſe voluit, & ad electionem Illuſtris Domini Comitis Gatinariæ illius fratris, & ſucceſſorum in eodem collegio deputari, cui ius patronatus eligendi, nominandi, & præſentandi Præpoſitum, & canonicos in eodem collegio ſtatuendos, in perpetuū reſeruauit. Mandauit etiam, ex ſuis bonis alterum collegium inſtitui nouem puerorum de domo Arborea,

Io. Meneſ.

Digitized by Google

borea, vel de illius affinibus, qui per ſeptem annos in Grammatica, & arte ſcribendi per aliquem Scholarum Magiſtrum, & Rectorem docerentur. Quorum omnium præmiſſorum executorem teſtamentarium vnicum, & inſolidum R.P.D. Gabrielem de Gatinaria noſtræ congregationis canonicum, & illius fratrem, tunc ſancti Andreæ Vercellarum Abbatem deputauit. qui tamen in illius voluntate quoad omnia implenda difficultates inſuperabiles offendit, tum quòd non reperirentur de familia Arborea tot canonici regulares, qui prædictum collegium poſſent complere, nec eſſent alij canonici, qui vellent recedere à congregatione, & ſubijci Iuri patronatus præfati Domini Comitis Gatinariæ: tum etiam quòd Reuerendiſſimus Dominus Gulielmus de Gatinaria Epiſcopus Nicomedienſis, & Eccleſiæ ſancti Petri Gatinariæ Plebanus nollet prædictæ Eccleſiæ renuntiare, niſi ad fauorē canonicorum noſtræ congregationis, neque homines communitatis Gatinariæ vellent, memoratum Dominum Comitem in eadem Eccleſia ius patronatus habere. Propter quas, & alias quamplures difficultates memorati D. Gabriel Abbas ſancti Andreæ, & D. Comes Gatinariæ ſupradicti Domini Cardinalis fratres, vt illius voluntas, quoad fieri poſſet, ad effectum deduceretur, anno Domini, 1534. indictione 3. die 7. menſis Nouembris ad ſequentes conuentiones, ſaluo Sedis Apoſtolicæ beneplacito, deuenerunt, primò vt Dominus Comes, omni iuri patronatus cederet, quod in præfata Eccleſia, vel in illius Præpoſito, & canonicis nominandis, præſentandis, ſeu eligendis prætenderet, ſed illorum electio, præſentatio, & nominatio poſt primam vicem, pro qua ſpectaret ad præfatum D. Gabrielem Abbatem, & executorem, deinceps ſpectaret ad congregationem canonicorum regulariū Lateranenſium, ſiue ad illius Generale Capitulum in perpetuum. Secundò quòd præter nouem canonicos ad diuina in eodem collegio peragenda deputandos, loco trium puerorum in altero collegio inſtituendorum, acciperentur tres alij Religioſi de dicta congregatione, prout magis expedire videretur, pro quorum manutentione ſtipendia, quæ pro tribus pueris alendis tribuenda eſſent, eidem collegio canonicorum tribuerentur, rogato inſtrumento concordiæ, & conuentionum in oppido Gatinariæ, in palatio eiuſdem Illuſtris Comitis Gatinariæ, die, & anno proximè notatis, per Dominum Ioannem Dionyſium de Mandello publicum notarium, & ciuem Vercellenſem.

III. QVibus conuentionibus initis Reuer. Presbyter Damianus de Vicecomitibus Rector Eccleſiæ Parochialis loci Paleſtri, qui in Eccleſia ſancti Petri memorata clericatum obtinebat, ad quem clericatum ſpectabat fundus propè Eccleſiam, in quo monaſterium extruendum erat, anno Domini 1534. indictione 7. die 14. menſis Ianuarij prædictum clericatum, ad effectum erigendi in illius fundo monaſterium, in manibus Reuerendiſſimi Domini Auguſtini de Ferrerijs Vercellēſis Epiſcopi reſignauit, eodem Epiſcopo reſignationem acceptante, & probante, quam die 16. eiuſdem menſis, & anni Ven. canonici, & Capitulum Eccleſiæ Vercellenſis firmauerunt, rogato inſtrumento per eundem Dominum Dionyſium de Mandello, in Sacriſtia magna Eccleſiæ ſancti Euſebij Vercellenſis, die, menſe, & anno ſupradictis: in quo de erectione ipſius Eccleſiæ ſancti Petri in Præpoſituram Ordinis canonicorum regularium ſancti Auguſtini, ad effectum conſtruendi, & inſtituendi iuxtà illam, & in illa monaſterium, & collegium canonicorum per Sedem Apoſtolicam facta ad inſtantiam memorati Illuſtriſſimi Cardinalis tunc viuentis, expreſſa, & ſpecifica mentio habetur: & ex tunc, quia vt præmittitur, Eccleſia in præpoſituram, & collegium canonicorum regularium per Sedem Apoſtolicam iam fuerat erecta, idem Ven. P. D. Gabriel executor teſtamentarius monaſterium ſatis pulchrum, & nobile conſtruendum curauit, & abſoluit, conſtituto in eodem primo Præpoſito Domino Theophilo de Gatinaria cum canonicorum collegio, redditibus iuxta piam mentem teſtatoris ſatis pro loci conditione dotato. Quod Illuſtriſſimi Comites Gatinariæ multis beneficijs fouerunt, & ſingulari affectu dilectionis pro ea, quæ ſumma eſt Illuſtriſſimæ familiæ Arboreæ in Religioſos pietas, ſunt proſequuti, & nunc etiam proſequuntur. ſed & D. Gulielmus quondam Ioannis de Gulielmis, ex nobilibus de Gatinaria, ipſum monaſterium anno 1552. omnium ſuorum bonorum vniuerſalem hæredem inſtituit.

Ex quo viri nonnulli cum primis celebres prodierunt, videlicet memoratus D. Gabriel ex Comitibus de Gatinaria, prædicti Illuſtriſſimi Cardinalis frater, & monaſterij fundator, vir probatus, & optimus, qui pluribus noſtræ congregationis collegijs præfectus, publicis etiam muneribus Viſitatoris, & Rectoris Generalis totius congregationis, ſemel, ſecundò, & tertiò dignißimè functus, tandē anno 1547. dum eſſet Rector Generalis, ad æterna præmia laborum ſuorum, vt piè creditur, capeſſenda migrauit, Mantuæ in monaſterio noſtro ſancti Bartholomæi tumulatus. Item D. Valerius à Gatinaria Theologus, & prædicator facundus, & celebris, qui plurimis annis in præcipuis Eccleſijs in ſumma populorū frequentia conciones quadrageſimales, cū habuiſſet, & multa monaſteria optimè rexiſſet, an. 1581. Mediolani obijt, in monaſt. s. Mariæ de Paſſione, quo anno erat Abbas s. Mariæ Nouæ Aſtæ, generaleſq; noſtræ cōgreg. viſitationes peragebat. Itē D. Theodoſius Gatinarēſis de Badinis, prædicti Valerij nepos, qui pluribus annis S. Theologiā eſt profeſſus, inter præcipuos ſui temporis Prædicatores Italicos meritò recenſendus: tum & Romæ in Baſilica Diui Petri, & Mediolani in Metropolitana, Ianuæ, Neapolis, Taurini, aliiſq; inſignioribus Vrbibus tempore Quadrageſimæ prædicauit, Sereniſſimo Sabaudiæ Duci Carolo Emanuelī valdè charus, qui illum in Epiſcopum Saluciarum à Paulo Quinto poſtulauerat, verum conditione temporum

Digitized by Google

votum effectus non æquauit. Obijt Vicentiæ anno 1611. Abbas ſanctæ Mariæ Nouæ Aſtæ, cum triennio proximè lapſo fuiſſet electus Viſitator congregationis.

IV. ANno 1535. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Gabriel à Gatinaria. Viſitatores D. Gregorius Placentinus, D. Eugenius Veronenſis, D. Dionyſius Mediolanenſis, & D. Valerianus Bergomenſis. Anno 1536. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P. Dom. Franciſcus Mediolanenſis. Viſitatores Dom. Ioſeph Veronenſis, D. Lucas Nouarienſis, D. Valerius Placentinus, & D. Michaël à Mordano.

71. Mo-nuſt. Hoc autem anno Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D. Bonifacius de Ferretiis S.R.Eccleſiæ Cardinalis Epiſcopus Sabinenſis, qui cœnobium Abbatiale ſancti Stephani de Citadella in Ciuitate Vercellarum Ordinis ſancti Benedicti, olim inſigne, ſed tunc ſatis collapſum, in commendam obtinuerat, illiuſq; titulum D. Petro Franciſco nepoti reſeruatis ſibi fructibus, vita durante, reſignauerat, de monaſterio canonicorum noſtræ congregationis in eodem cœnobio erigendo ſub regimine Præpoſiti, manente titulo Abbatiali pro Commendatario, deliberauit, & pro huiuſmodi erectione Summo Pontifici Paulo III. ſupplicauit, & amotis nonnullis monachis, qui in dicto monaſterio, ſine clauſura tamen, & à regulari diſciplina plurimum relaxati degebãt, collegium quatuordecim canonicorum, cum vno Præpoſito in eodem cœnobio ſtatuit, quibus præter Eccleſiam, & monaſterij fabricas, & hortos adiacẽtes, membrum quoddam Abbatiæ, Lachellis nuncupatum, cum omnibus illius poſſeſſionibus, manſis, ædificijs, & iuribus ab ipſa Abbatia diſmembratum perpetuò tribuit pro victu, & menſa cõuentuali canonicorum, quæ conſtant ex Bullis Pontificijs Pauli III. datis apud s. Petrum 3. Idus Aprilis anni 1536. & põtificatus ſui anno 2. Verùm cum propter bella, & alia impedimenta fructus dicti membri minimè pro quatuordecim canonicis alendis ſufficerent, nec prædia poſſent ad culturam redigi, numerus canonicorum ad octo fuit reductus, conceſſione ipſiuſmet Pontificis facta pridie nonas Septembris anni 1541. pontificatus ſui anno 6. Poſtea cum ab anno 1550. & deinceps Præpoſitus, & canonici ad contributiones hoſpitum militum (quippe quod monaſterium eſſet in arce conſtitutum) & ad onera militaria cogerentur, numerus canonicorum rurſus imminutus, & ad tres ſolos redactus. demum tumultibus bellorum creſcentibus, & multis cladibus, ruinis, & miſeriis ingruentibus, Præpoſitus, & canonici loco excedere coacti, & à militibus pulſi, qui monaſterium profanatum in ipſorum hoſpitium, & armamentarium conuerterunt. Eccleſia verò iuſſu Principum diruta, & ſolo æquata, & ipſum monaſterium militibus arcem cuſtodientibus traditum, & dirutũ, præter ea, quæ illorum vſibus deſeruirent: vnde memorati Præpoſitus, & canonici ad beneuolos receptatores perrexerunt. Porrò cum Abbatiam ſancti Stephani Illuſtriſſimus D. Guido Ferrerius Vercellenſis Epiſcopus, & S.R.E. Cardinalis in commendam obtinuiſſet, is Præpoſitum, & canonicos dicti monaſterij, qui interim in alio eiuſdem congregationis collegio s. Andreę morabantur, etiam bonis temporalibus per Sedem Apoſtolicam ipſis attributis exſpoliare cogitauit, contra quos litem coram Nuntio Sedis Apoſtolicæ Taurini commorante ann. 1574. inchoauit, quæ ad annum vſque ad 1580. eſt protracta, quo tempore idem D. Cardinalis, qui aliam Abbatiam ſancti Iuſti Secuſiæ ordinis s. Benedicti in commendam obtinebat, nonnullis monachis ibidem degentibus, ad aliud eiuſdem ordinis monaſterium ſancti Michaëlis, eidem Cardinali commendatum, tranſlatis, Præpoſitum cum collegio canonicorum in dicta Abbatia ſancti Iuſti repoſuit, certis quibuſdam redditibus pro illorum menſa conuentuali deſignatis, eiſdem canonicis, omnibus iuribus, quæ in ſancti Stephani præpoſitura prætendebant, vicißim cedentibus, de qui re infra, cum de prædicto ſancti Iuſti monaſterio agemus, ſermo iterum redibit.

V. ANno 1537. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicentinus. Viſitatores D. Ludouicus Salodienſis, Dom. Ioannes Ludouicus Mediolanenſis, D. Ioannes Baptiſta Cremonenſis, & D. Theophilus Vercellenſis.

Anno 1538. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Ludouicus Salodienſis. Viſitatores D. Vbaldus Papienſis, D. Ioannes Iacobus Mediolanenſis, D. Leonardus Venetus, & D. Colũbinus Cremonenſis. In eodem Capitulo communibus votis decretum fuit, vt ſi fieri poſſet, regimẽ canoniſſarum s. Ioannis Lucenſis omnino dimitteretur, quod cum non facilè poſſet obtineri, Prior ſancti Frigdiani cum toto Capitulo quaſdam domos, & alia bona eiſdem canoniſſis donauerunt, ſub certis conditionibus, & reſeruato eidem Priori, & Capitulo antiquo iure, quod habebat in Eccleſiã s. Ioannini, ſub quibus tandem conditionibus renunciatio regiminis dictarum canoniſſarum per Sedem Apoſtolicam eodem anno fuit admiſſa.

Anno 1539. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R.P.D. Gabriel à Gatinaria. Viſitatores Dominus Gregorius Placentinus, Dominus Eugenius Vercellenſis, Dominus Valerianus Bergomenſis, Dominus Dionyſius Mediolanenſis. Hoc anno fundatum eſt monaſterium ſancti Vbaldi, ſiue ſancti Iuliani ad Forum Scillæ, quod nunc dicitur, Imola. Obtinuerant prius noſtri canonici apud ſancti Iuliani parochialem palatium, in quo paruo ſacello extructo in honorem s. Vbaldi, pauci canonici degebant, ex paucis quibuſdã redditibus vtcunq; victitantes. Cum autem præfatam s. Iuliani parochialem, quæ de iure patronatus Dominorũ Galeatij, & Alexandri de Bommercatis ciuiũ Imolenſium aſſerebatur, quidam Ven. Sacerdos nomine Matthæus de Cornazanis in titulum obtineret, is dictã parochialẽ in manibus Vicelegati Bononiẽſis, & totius exarchatus Rauẽnæ, habentis ab Illuſtriſs. Legato ſpeciale mandatum, reſignauit. Qui quidẽ 72. Monaſt.

Digitized by Google

D. Vicelegatus, accedente conſenſu Patronorum, ipſam Eccleſiam ſancti Iuliani canonicis in dicto Palatio, & oratorio s. Vbaldi commorantibus perpetuò conceſſit, ad effectū erigendi ex prædictis Eccleſia, & palatio monaſteriū canonici ordinis noſtrę congregationis. quæ vnio, & monaſterii erectio, vt perpetuæ robur firmitatis haberet, auctoritate Apoſtolica fuit probata, & confirmata per Paulum III. vt ex bullis datis apud s. Petrum anno Domini 1539. 4. Idus Martij. Pontificatus ſui anno 5. & Venerabili Epiſcopo Imolenſi directis, liquet. Hoc monaſterium protulit Theologum inſignem Ven. Patrem D. Valerianum Zampetrium eiuſdem monaſterij Præpoſitum, & meum in Sacra Theologia Magiſtrum, de quo multa prætereo, quoniam adhuc viuit propè octogenarius.

Hoc eodem anno Paulus Tertius omnia priuilegia canonicis regularibus Lateranenſibus per Romanos Pontifices illius prædeceſſores conceſſa firmauit nouo diplomate, dato apud ſanctum Petrum die 16. Auguſti Pontificatus ſui anno 5. incipit: *Cum alias fœlicis recordationis, &c.* Quod ad ſcrupulos amputandos alio diplomate anno 1541. die vigeſimatertia Aprilis emanato, declarauit. vtrumque habetur in lib. Indultorum noſtræ congregationis pag. 487. & ſeq.

Caput quadrageſimumquartū.

De ijs, quæ in noſtra Lateranenſi Congregatione ab anno 1540. vſq; ad ann. 1559. contigerunt.

I. ANno 1540. cōcta fuit Generalis Synodus noſtrorū canonicorum in canonica Portuenſi in Ciuitate Rauennæ, in qua renunciatus eſt Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Mediolanenſis, additiq; Viſitatores D. Lucas Nouarienſis, D. Ioſeph Veronenſis, D. Valerianus Placentinus, & Dom. Petrus Martyr Florentinus. Anno 1541. Generale Capitulum Cremonæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicentinus. Viſitatores Dom. Ioānes Ludouicus Mediolanenſis, D. Ioānes Baptiſta Cremonenſis, D. Ioannes Auguſtinus Vercellenſis, & D. Thomas Brixienſis. Anno 1542. Capitulum Generale congregatum eſt Mantuæ, in quo electus fuit in Rectorem Generalem R. P. Dom. Archangelus Papienſis, & Viſitatores D. Nicolaus Cremonenſis, D. Syluanus Venetus, D. Conſtantius Mediolanenſis & D. Timotheus Veronenſis. Cauſa verò Generalis Capituli in eadem Ciuitate Mantuana cogendi hæc fuit. Nam Illuſtriſs. D. Cardinali Nicolao de Fliſco Protectore vita functo, deſignatus fuit Protector congregationis Illuſtriſs. D. Cardinalis Hercules Gonzaga, qui vt erat Princeps religioſiſſimus, & profectus ipſius congregationis amator, cum nouitates quaſdam à nonnullis in congregationem inuectas, minoſq; profectus deprehendiſſet, ne ſpinæ in rhamnum creſcentes altius radices figerent, refodiendas, & conuellendas iudicauit. Quod antea idem Pontifex efficere ſtuduerat, per quoddam ſuum decretum, pro congregationis reformatione promulgatum, cuius tamen exemplū multa diligentia conquiſitum nullibi nos inuenimus. VI

Anno 1543. Capitulum Generale Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Ioſeph Veronenſis. Viſitatores D. Angelus Vercellenſis, D. Thomas Placentinus, D. Raphaël Bergomenſis, & D. Cyprianus Mediolanenſis. Anno 1544. Capitulum Generale Cremonę. Rector Generalis R. P. D. Thomas Placentinus. Viſitatores D. Clemens Nouarienſis, D. Vitalis Bauerinas (hic fuit vir inculpatiſſimus & canonicæ diſciplinæ zelator feruidus) D. Gregorius Venetus, & D. Eugenius à Caranaggio. Anno 1545. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Valerianus Bergomenſis. Viſitatores Dom. Cherubinus Vercellenſis, D. Matthæus Mediolanenſis, D. Fœlix Cremonenſis, & D. Fœlix Vicentinus.

II. ANno 1546. congregatus fuit Generalis conuentus noſtræ congregationis Cremonæ, ibique renunciatus Rector Generalis R. P. D. Pacificus Placentinus, & Viſitatores deſignati Dom. Franciſcus Vicentinus, Dominus Columbinus Cremonenſis, D. Liberalis Taruiſinus, & Dominus Angelus Gabriel Papienſis. In quo quidem Capitulo, ſiue conuentu cum Dominus Noſter Paulus Tertius aliquos ex canonicis noſtræ congregationis viros doctos, pios, & graues ad ſacrum Generale Concilium Tridentinum mittere iuſſiſſet, electi fuerunt ad tale munus obeundum D. Riccardus Vercellenſis Abbas ſanctæ Mariæ de Prænallo, & Dom. Sixtus de Rhenis Cremonenſis Abbas ſancti Bartholomæi Piſtorij, & alius, cuius nomen excidit, quorum primus aduerſa valetudine grauatus ipſum Concilium abſolutum non vidit: alter verò eiuſdem Sacri Cōcilii Prædicator deſignatus, poſtmodum Carinulenſis Epiſcopus eſt renunciatus. Extant literæ dicti Pontificis ad Illuſtriſs. Herculem Gonzagam Protectorem ea de cauſa datæ, in quibus etiam de ſtudijs literarum, quæ negligentia Prælatorum langueſcere incipiebant, in ſingulis monaſterijs congregationis per eundem Illuſtriſſimum Protectorem ſedulò reſtituendis, etiam per ſuſpenſionem à prælaturis, & alias grauiores pœnas cauetur.

Verùm quia controuerſia de præcedentia inter canonicos Lateranenſes, & monachos Caſſinenſes iam à temporibus Sixti Quarti exorta, inter Prælatos vtriuſque congregationis in eodem Concilio exiſtentes repullulauit, prout etiam Pius Quartus in motu proprio teſtatur, quam tandem controuerſiam penitus terminauit, idem Paulus Tertius ad fauorem Prælatorum noſtræ congregationis in eodem Concilio degentium literas ſequentes dedit, videlicet à tergo.

Dile-

Digitized by Google

Dilectis filijs Rectori Generali, & Viſitatoribus congregationis Lateranenſis Ordinis ſancti Auguſtini canonicorum regularium: intus verò: *Paulus Papa III. Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dudum cupientes, vt quæ in ſacro Oecumenico Concilio Tridentino in dies diſputanda, & ventilanda occurrebant, per viros ætate graues, & moribus probatos, ac literarum ſcientia præditos tractarentur, & ventilarentur, dilecto filio noſtro Herculi ſanctæ Mariæ Nouæ* Diacono Cardinali de *Mantua nuncupato, qui officio Protectoris congregationis veſtræ apud nos fungitur, per alias noſtras in forma Breuis literas commiſimus, & mandauimus, quatenus vnà cum tunc Rectore Generali, & Viſitatoribus dictæ congregationis duos, aut tres ex congregatione veſtra prælatos, in ſacris literis eruditos, aliàſq; bonæ vitæ, & conuerſationis, qui nomine ipſius congregationis ad dictum Concilium accederent, & quæ inibi pro defenſione Catholicæ fidei, & Reipublicæ Chriſtianæ facienda occurrerent, quantum in eis forent, facerent, & exequerentur, deligeret: & quod ad Concilium ipſum properarent, cum effectu faceret, prout in eiſdem literis plenius continetur. Cum autem ſicut nobis nuper exponi feciſtis, tam dictus Hercules Cardinalis, quàm vos mandatis noſtris parendo, tres prælatos ex eadem congregatione ad dictum Concilium tranſmiſeritis, & alios ſucceſſu temporis tranſmiſſuri ſitis, nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt modernis, & alijs per vos in futurum ex eadem congregatione pro dicto Concilio deligendis Prælatis, in ſeſſionibus, proceſſionibus, & alijs actibus publicis locum ſolitum, & ante alios, quos vos de iure, vel conſuetudine præcedere conſueuiſtis, aſſignare, ac cum eiſdem Prælatis, vt vltra prælaturam eis pro tempore conceſſam, etiam alium Prioratum, ſeu præpoſituram, vel aliam dignitatem obtinere poſſint, diſpenſare, aliàſq; veſtro, & eorum ſtatui in præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur veſtræ, & Prælatorum ad præmiſſa pro tempore deputatorum tranquillitati, & commoditati conſulere volentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, eiſdem modernis, & alijs per vos in futurum ex eadem congregatione pro dicto Concilio deligendis ſeu conſtituendis Prælatis in ſeſſionibus, proceſſionibus, & alijs actibus publicis locum ſolitum, & ante alios, quos vos de iure, vel conſuetudine præcedere conſueuiſtis, Apoſtolica autoritate, tenore præſentium aſſignamus, & per Præſidentes eiuſdem Concilij, ac alios, ad quos id ſpectat, aſſignari mandamus; & cum eiſdem Prælatis, vt cum prælatura eis ad hoc per vos, ſeu aliàs pro tempore conceſſa, cuiuſuis qualitatis exiſtat, alium Prioratum, ſeu præpoſituram, vel aliam dignitatem, quem, vel quam ante prælaturam huiuſmodi obtinuerint, ſeu poſt eandem prælaturam aliàs canonicè aſſecuti fuerint, quarumcunque qualitatum, quas præſentibus haberi volumus pro expreſſis, exiſtat, donec in eodem Concilio reſederint, ſeu eorum deputationis tempus durauerit, in ſimul retinere liberè, & licitè valeant, autoritate, & tenore predictis, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Non obſtantibus Generalis Concilij, & quibuſuis alijs etiam conciliaribus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorum, nec non monaſteriorum, & aliorum regularium locorum, quorum ſeu in quibus prælaturæ, Prioratus, præpoſituræ, & dignitates huiuſmodi fuerint, ſeu à quibus illos, & illas dependere contigerit, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis quomodolibet conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Prouiſo quòd prælaturæ, Prioratus, præpoſituræ, & aliæ dignitates huiuſmodi, debitis propterea non fraudentur obſequijs, & animarum cura in eis, ſi qua illis immineat, nullatenus negligatur, ſed eorum congruè ſupportentur onera conſueta Datum, &c.*

Quibus tamen literis dicta controuerſia finem nullatenus accepit: vnde cauſam intelliges ob quæ licèt ſacro Concilio Oecumenico noſtri præſentes fuerint, nullus tamen in Catalogo illorum, qui eidem Concilio ſubſcripſerunt, legitur notatus.

Anno 1547. congregatum fuit Capitulum Generale Rauennæ, in quo electus fuit Rector Generalis R. P. D. Gabriel Gatinarienſis, qui Mantuæ obijt, & pro illo fuit electus R. P. D. Raphaël Bergomenſis. Viſitatores Dominus Hieronymus Brixienſis, Dominus Dionyſius Mediolanenſis, Dominus Cherubinus Nouarienſis, Dominus Illuminatus Mutinenſis. In quo quidem Capitulo ad exonerandum monaſterium ſanctæ Mariæ in Portu Rauennæ à debito trium millium aureorum cum diuerſis perſonis in Romana Curia contracto, pro totidem pecunijs Cameræ Apoſtolicæ ab eiſdem perſonis, nomine dicti monaſterij ſolutis, ſtatutum fuit, reſeruato beneplacito Sedis Apoſtolicæ, vt poſſeſſiones, domus, & alia bona dicti monaſterij exiſtentia in Ciuitate, diſtrictu, & territorio Senogalienſi traderentur Priori, & monaſterio, ſiue conuentui ſanctæ Mariæ Charitatis Venetiarum in perpetuum, pacto, & declaratione adiectis, vt Prior, & canonici, ſiue conuentus ſanctæ Mariæ Charitatis dictam ſummam trium millium aureorum cum illius intereſſe intra annum creditoribus in Romana Curia degentibus perſoluerent, & cœnobium Portuenſe à debito, quod illius occaſione contraxerat, penitus, & omnino releuarent, & liberarent, confecto publico inſtrumento eodem anno Rauennæ in monaſterio Portuenſi, in aula Generalis Capituli, die duodecima menſis Maij rogato per Dominum Hieronymum quondam Iuſtiniani à Portu Ciuem, & publicum notarium Rauennatenſem. quam traditionem, ſiue tranſactionem, & releuationem Paulus Tertius per ſuas

Digitized by Google

literas Apoſtolicas eodem anno 1547. ſeptimo calend. Decembris emanatas, confirmauit, eiſq; robur perpetuæ firmitatis adiecit.

Anno 1548. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gregorius Venetus. Viſitatores Dominus Eugenius Veronenſis, Dominus Valerius Placentinus, Dominus Gratianus Vercellenſis, & Dominus Eugenius à Carauagio. Anno 1549. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R. P. Dom. Columbinus Cremonenſis. Viſitatores Dominus Cherubinus Vercellenſis, Dominus Conſtantius Mediolanenſis, Dominus Gaſpar Bononienſis, & Dominus Angelus Vicentinus. Hoc anno Paulus Tertius cum ſediſſet in Pontificatu annis 15. diebus viginti octo naturæ debitum ſoluit, die decima Nouembris. Vacauit Sedes menſibus duobus, & diebus 29.

III. ANno 1550. qui fuit annus magni Iubilæi, Ioannes Maria de Monte Aretinus ex Cardinali Epiſcopo Prænestino Summus Pontifex fuit renuntiatus die ſeptima Februarij, & Iulius Tertius nuncupatus. quo anno Generalis Synodus noſtræ congregationis fuit habita Rauennæ, ac in illa renuntiati Rector Generalis R. P. D. Conſtantius Mediolanenſis. Viſitatores Dominus Franciſcus Vicentinus, Dominus Fœlix Cremonenſis, Dominus Liberalis Taruiſinus, & Dominus Marcus Antonius de Bagarotis Placentinus, qui ſancti Auguſtini canonicam Placentinam fundauit, & abſoluit. Hoc eodem anno Iulius Tertius die ſecunda Maij omnia priuilegia per Romanos Pontifices noſtræ congregationi conceſſa nouo priuilegio confirmauit, cum Indulgentijs, ac etiam priuilegia per Reges, Duces, Barones, Principes, & Comites, & alios Dominos temporales, tam in genere, quàm in ſpecie conceſſa, habetur in lib. Indultorum noſtræ congregationis pag. 494.

Anno 1551 Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Franciſcus Vicentinus. Viſitatores Dominus Ioſeph Veronenſis, Dominus Dionyſius Mediolanenſis, Dominus Gabriel Nouarienſis, & Dominus Angelus Gabriel Papienſis. Anno 1552. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores Dominus Gregorius Venetus, Dom. Paulus Placentinus, Dominus Vitalis Rauennas, & Dominus Eugenius à Carauagio. In quo quidem Capitulo Conſtitutio quædam ſaluberrima pro fidei Catholicæ puritate ſeruanda, fuit promulgata, quam Iulius Tertius ſequentibus literis probauit.

Iulius Papa Tertius, Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis feciſtis, quòd vos ad conſeruandum, quantum in vobis eſt, puritatem Religionis Chriſtianæ in veſtro Capitulo Generali nouiſſimè celebrato inter alia ſtatuiſtis, & ordinaſtis, quòd quicunque veſtræ congregationis canonicus hæreticas, & maximè Lutheranas aſſertiones pertinaciter aſſereret, carceri, vel (ſi ad id conſenſus Sedis Apoſtolicæ adeſſet) triremi perpetuò deputaretur. Si verò eas non pertinaciter, ſed alio quouis modo, aut prætextu aſſereret, iuxta quamdam in alio Capitulo Generali editam ordinationem veſtram incipientem: Si quis nutu, vel verbo, puniretur, & quicunque vobis ſubditus talem aſſertionem audiret, nec id Superioribus ſuis reuelaret, tanquam criminis particeps carceri ad annum mancipareţur: & quod ad probationem præmiſſorum duo, aut tres fide digni teſtes ſufficerent: quodque pleniſſima ſuper præmiſſis iudicandi poteſtas eſſet penes pro tempore exiſtentem Rectorem Generalem, & vnum ex Viſitatoribus ex congregatione huiuſmodi, aut duos, ſine eodem Rectore Viſitatores, vel in eorum abſentia duos prolos viros: & vlterius eligerentur quatuor Iudices à dicta Sede confirmandi, qui plenam ſuper præmiſſis iuxta canonicas ſanctiones inquirendi, & culpabiles repertos, ad eorum cuſtodiam tantum incarcerandi haberent: ſententia tamen diffinitiua, & illius executio penes Rectorem Generalem, vel Viſitatores præfatos, cum vno, vel duobus ex Iudicibus dictis remaneret: tenerenturque idem Rector, & Viſitatores iuxta canonicas ſanctiones duntaxat iudicare. Quodque verbi Dei ex congregatione veſtra Concionatores, qui in ſuis totius Quadrageſimæ prædicationibus aſſertiones Catholicas, & Eccleſiaſticas, videlicet ſuffragiorum mortuorum, & Purgatorij, ac Indulgentiarum, & poteſtatis ſummi Pontificis, nec non Euchariſtiæ, & Confeſſionis, & veneratiouis Sanctorum, nec non neceſſitatis operum contra id, quod ab hæreticis tenetur, non inſererent, tanquam de hæreſi ſuſpecti punirentur, prout in inſtrumento ſeu alio documento publico deſuper confecto plenius dicitur contineri. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt ſtatutis, & ordinationibus veſtris prædictis pro illorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adijcere, aliàſq; in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui religionem eandem conſeruare, & augere totis viribus procuramus, ſupplicationibus huiuſmodi inclinati, ſtatuta, & ordinationes veſtras prædicta, prout illa concernunt omnia, & ſingula in inſtrumento, ſeu documento huiuſmodi contenta, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus pro expreſſis habētes, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, ex certa ſcientia approbamus, & confirmamus, ac illis plenum, & perpetuum firmitatis robur adijcimus. ſupplentes omnes, & ſingulos iuris, & facti defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem, ea omnia, & ſingula ſuos plenarios effectus ſortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obſeruari debere decernimus. Non obſtantibus cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ordinis, & congregationis prædictorū etiā iuramento, cōfirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoq;, indultis, & literis Apoſtolicis, ſub quibuſcunq; tenoribus, ac formis & etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, alijs etiam inſolitis clauſulis, irritantibuſq; & alijs decretis quomodolibet cōceſſis approbatis, & innouatis. Quibuſq; omnibus, eorū tenorē

Digitized by Google

ac formam præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice ſpecialiter, & expreſſè derogamus, contrarijs quibuſcunq; Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 3. Ianuarij 1552. Pontificatus noſtri anno 3.

Prædictas literas cum facultate, Iudicibus per Generale Capitulum deputandis, attributa confirmauit Paulus IV. alio priuilegio, quod in eodem libro pag. 502. legi poteſt, quæ cum alijs multis ad hoc ſpectantibus omitto, quoniam dictæ facultates per noua Romanorum Pontificum decreta ſunt abrogatæ.

IV. ANno 1553. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Gaſpar Bononienſis. Viſitatores D. Cherubinus Vercellenſis, Dom. Columbinus Cremonenſis, D. Angelus Vicentinus, & D. Theodorus Laudenſis. Anno 1554. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Franciſcus Vicentinus, D. Conſtantius Mediolanenſis, D. Fœlix Cremonenſis, & D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis. Anno 1555. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis R.P.D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Franciſcus Papienſis, D. Gregorius Venetus, D. Raymundus Nouarienſis, & D. Gabriel Mediolanenſis. In eodem Capitulo decretum fuit, regimen canoniſſarum ſanctæ Mariæ Ciuitatis Ferrariæ legitimas ob cauſas fore dimittendum, ſi tamen Excellentiſſimo Duci Ferrariæ placuiſſet, qui noluit per noſtros dictum regimen dimitti. In eodem Capitulo in vim Auguſtinianæ regulæ, & facultatis ab Alexandro VI. anno 1496. noſtræ congregationi factæ quidam incorrigibiles, & peſtilentes omnibus probantibus de noſtra ſocietate ſunt proiecti, quod vtinam à poſteris eſſet obſeruatum. & alia plura ſpiritualem, ac temporalem totius congregationis profectum, & commodum promouentia fuerunt ſaluberrimè decreta; Hoc eodem anno obijt Iulius Tertius die 23. Martij, in cuius locum Marcellus Secundus ex presbytero Cardinali s. Crucis in Ieruſalem fuit ſubrogatus die 19. Aprilis, qui duodecim tantùm diebus vixit in Pontificatu, & die 1. Maij naturæ debitum ſoluit.

Marcello verò ſublato die 25. eiuſdem menſis Ioãnes Petrus Carafa ex Cardinali Epiſcopo Oſtienſi Summus Pontifex eſt renunciatus, & Paulus IV. nuncupatus.

V. ANno 1556. Capitulum Generale Rauennę. Rector Generalis R.P.D. Gregorius Venetus. Viſitatores D. Gratianus à Bugella, D. Eugenius à Carauagio, D. Vitalis Rauennas, & D. Cherubinus Placentinus. Hoc anno Domini oppidi Meſſerani in Epiſcopatu Vercellenſi obtulerunt congregationi monaſterium s. Benigni, poſitum in illorum ditione, mandatumq; per Capitulum Generale Abbati s. Andreæ Vercellarum, & Præpoſito s. Sebaſtiani Bugellæ, ad illud videndum accedere, & cum Dominis Marchionibus de numero Sacerdotum in eodem monaſterio manutenendo, prouentibuſq; pro alendis canonicis tractare. quod tanden, omnibus diligenter inſpectis, accipere noluerunt.

Anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſeptimo Capitulum Generale Rauennæ, Rector Generalis Reuerendus Pater Dominus Columbinus Cremonenſis. Viſitatores Dominus Gaſpar Bononienſis, Dominus Cherubinus Vercellenſis, Dominus Theodorus Laudenſis, Dom. Angelus Vicentinus. In quo Capitulo ad viam Ambitioni, quæ omnium malorum in regularium cœtibus eſt mater, præcludendam ita ſtatutum reperio: *Igitur innouantes cæteras ordinationes hucuſq; factas, & præſertim illam, quæ incipit:* Quicunq; conuinctus fuerit, &c. *contra procurantes fauores per literas Principum, & poteſtatum ſecularium, præſenti Conſtitutione decernimus, quòd quicunque recurrerit ad Principes, & poteſtates ſeculares, ſiue Eccleſiaſticas, vel aliomodo, vel medio externo procurauerit obtinere Prælaturas, ſeu dignitatem aliquam, ſi eam non habet, vel habere meliorem careat, & priuetur non ſolùm ea dignitate, ſeu Prælatura, quam habet, per decennium, ſed etiam ſuffragio, & voce activa, & paſſiua per decennium.*

VI. ANno 1558. Capitulum Generale congregatum fuit Rauennæ, in quo eſt electus Rector Generalis R.P.D. Conſtantius Mediolanenſis. Viſitatores D. Marcus Antonius Placentinus, D. Liberalis Taruiſinus, D. Fœlix Vicentinus, & D. Sigiſmundus Cremonenſis, & in eodem Capitulo prædium, Inuruni nuncupatum, quod erat de iure monaſterij ſanctæ Mariæ Caſoreti, ab eodem monaſterio diſmembratum, & ſeparatum, canonicæ ſancti Auguſtini, ſiue ſanctæ Mariæ Paſſionis fuit applicatũ, & vnitum, pariterq; pars bonorum Præpoſituræ s. Georgij de Brinate ab illo diſmembrata, eidem canonicæ fuit vnita, quæ diſmembrationes, & vniones non ſolùm autoritate Capituli Generalis, verùm etiam per Sedem Apoſtolicam fuerunt probatæ, & confirmatæ, prout in actis eiuſdem Capituli continetur. Eodem anno allatæ ſunt ex partibus Hiſpaniarum literæ Capitulo Generali directæ, quibus petebatur, vt Venerabilem Patrem Dominum Franciſcum de Ayala canonicum regularem noſtri Ordinis profeſſum, qui iam per aliquot annos in Inſulis Indiarum nuper inuentis Infidelibus conuertendis operam dabat, tam in dictis Inſulis inuentis, quàm in inueniendis alijs Vicarium Generalem nomine canonicorum noſtri Ordinis, & congregationis conſtitueremus, cum poteſtate monaſteria noſtri Ordinis tam virorum, quàm mulierum erigendi, & vt viros probos, ac religioſos de licentia ſuorum Superiorum illuc cauſa prædicandi Euangelium profectos recipere, congregare, & gubernare poſſet. teſtantur literæ illo anno ſcriptæ, quæ Romæ in noſtro Archiuo Pacis fuerunt inuentæ.

Anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo nono, quo Paulus Quartus Romanus Pontifex, vir planè ſanctiſſimus, ex hac vita ad cœleſtem Patriam migrauit die decima octaua menſis

Digitized by Google

Auguſti, & poſt quatuor menſium interregnum die 26. Decembris electus fuit in Pontificem Ioannes Angelus Mediceus ex presbytero Cardinali ſanctæ Priſcæ, qui Pius Quartus fuit nuncupatus, Capitulum Generale coactum fuit Rauennæ, vbi electi Rector Generalis R. P. D. Raphaël Bergomẽſis, qui tamen integrum annum ſui regiminis morte præuentus non abſoluit, quamobrem in eius locum ſubrogatus fuit R. P. D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis, vir omnigena linguarum, præſertim Hebraicæ, Chaldaicæ, Grecæ, & Latinæ, ſcientia conſpicuus. Viſitatores verò fuerunt Dom. Hieronymus Brixienſis, D. Franciſcus Papienſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Regulus Nouarienſis. In hoc capitulo inter alia illius ſaluberrima decreta, ſic ad verbum legitur ſtatutum: *Huius Generalis noſtræ Synodi autoritate decretum eſt, & firmiter ſtatutum ſit, quòd de cætero in vnoquoque monaſteriorum noſtrorum, vbi morantur duodecim canonici, quilibet Prior teneatur habere vnum Lectorem, vel canonicum, vel ſecularem, qui legat lectionem iuris canonici.*

Caput quadrageſimumquintũ.

De fundatione Abbatiæ ſancti Stephani de Ponticulo diœceſis Bononienſis, & alijs in noſtra Lateranenſi Congregatione ab anno 1560. vſque ad annum 1580. contingentibus.

I. ANno 1560. Generalis Synodus noſtræ congregationis eſt habita Rauennę, in qua electi Rector quidem Generalis R. P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores verò D. Eugenius à Carauagio, D. Vitalis Rauennas D. Celſus Placentinus, & D. Paulus Venetus. Anno 1561. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Paulus Venetus. Viſitatores D. Cherubinus de s. Germano, D. Columbinus Cremonenſis, & D. Theodorus Laudenſis, & D. Caliſtus Vicentinus. Et quia Patres noſtri ſtatim ab initio reformationis pluribus in Comitijs firmiter ſtatuerant, regimen ſanctimonialium nullo modo ſuſcipere, ad quod tamen accipiendum pluribus in locis, vel Ordinariorum, vel Principum importunitate, vel etiam Pontificum autoritate, cum comminatioñe cenſurarũ fuerant adacti, quod teſtatur Innocentius VIII. in ſuis literis ad Rectorem, & canonicos noſtræ congregationis, quæ habentur in lib. Indultorum pag. 372. hoc anno Rector Generalis, cernens huiuſmodi regimen difficilè, & quod multa incommoda afferret noſtræ congregationi, Summum Pontificem adiuit, preces ſupplices porrigens, vt congregationẽ ab illo onere ſubleuare dignaretur. Qui illius votis annuere noluit, ſed tamen, vt ſuſceptum regimen tum ipſe, tum illius ſucceſſores melius, & faciliùs ad Dei omnipotentis laudem, & diuini nominis incrementum exercere poſſent, ſequentes literas in forma Breuis dedit, videlicet à tergo: *Dilecto filio moderno, & pro tempore exiſtenti Rectori Generali canonicorum regularium Ordinis s. Auguſtini congregationis Lateranenſis*, intus: *Pius Papa IV. Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Vt ea, quæ ad Religionis cultum, perſonarumq; tibi ſubiectarum bonum, ac ſalubre regimen, & tranquillam quietem tendere dignoſcuntur, meliùs, ac faciliùs ad Dei omnipotentis laudem, & diuini nominis incrementum gerere, & exercere valeas, tuis etiam in hac parte nobis humiliter porrectis ſupplicationibus inclinati, tibi, vt de cætero perpetuis futuris temporibus quotieſcunq; aliquæ moniales cuiuſuis monaſterij vbi, & eidẽtuæ cõgregationi ſubiectæ ordinationibus, ſtatutis, ac mandatis per te pro illarum fœlici gubernio, & vitæ regularis obſeruantia hactenus editis, & in poſterum edendis parere, & obedire recuſauerint, ſeu contempſerint, tu, Diffinitorum tamen Capituli Generalis eiuſdem cõgregationis tempore ipſius Capituli expreſſo ad id accedente conſenſu, gubernio, & adminiſtratione, curaq; audiendi confeſſiones dictarum monialium, vobis, vt præfertur, obedire recuſantium vos liberare, atque exonerare, ac illarum gubernium, adminiſtrationem, & curam huiuſmodi locorum Ordinarijs totaliter dimittere, & relaxare libere, & licitè poſſitis, autoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam concedimus, & facultatem, &c. Datum Romæ apud s. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 5. Nouembr. 1561. Pontificatus noſtri anno 2.*

Aliud etiam ampliſſimũ priuilegiũ ab eodẽ Pontifice ad exceſſus illorũ corrigendos, qui forent de noſtra cõgregatione, prędictus Rector Generalis impetrauit, huius, qui ſequitur tenoris: *Dilecto filio Rectori Generali canonicorũ regularium*, intus: *Pius Papa IV. Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum, ſicut nos non ſine animi noſtri diſplicẽtia accepimus, nonnullos canonicos, & alias perſonas regulares Ordinis s. Auguſtini, cõgregationis Lateranenſis aliquando à rectitudinis tramite deuiare, &c. Nos ad quos talibus, ne deteriora parturiant, debitam adhibere, diligentiam pertinet, ſuper his prouidẽdũ eſſe cenſentes, diſcretioni tuæ, de cuius, & infraſcriptorum Diffinitorum fiducia in Domino plurimum confidimus, & pro tempore exiſtenti Rectori Generali dicti Ordinis, vt quoſcunq; dicti Ordinis canonicos, & perſonas errantes, vel delinquentes, ac irregularitatem contrahentes, tempore Capituli per vos celebrari ſoliti vnà cum octo Diffinitoribus eiuſdem Ordinis per te, & ipſius Ordinis canonicos ipſo tempore deputatis ad te euocandi, & eos iuxta illorum exceſſus, errores, & crimina per te, & eoſdem Diffinitores nemine eorum diſcrepante corrigendi, puniendi, & mulctandi, nec non in rebelles, & inobedientes, excommunicationis, & irregularitatis, ac alias ſententias, cenſuras, & pœnas promulgandi, facta illorum, qui, ſi in ſeculo eſſent,*

Digitized by Google

eſſent, vltimo ſupplicio damnarentur, prius degradatione, ſi ſupraſcripto Rectori ordinis, & octo Diffinitoribus incorrigibiles viſi fuerint, aut ſine graui ſcandalo diutius ſuſtineri in religione non poſſe dijudicauerint, illos perpetuò, vel ad tempus ad triremes mittendi, & condemnandi, eosq; in manus executorum ſecularium conſignandi, ac contra non parentes, ſeu inobedientes declarationem incurſus cenſurarum, ac pœnarum huiuſmodi, illarumq; aggrauationem, ac aliàs, prout neceſſarium fuerit, donec paruerint, procedendi, omniaq;, & ſingula alia in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, & quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi, quacunque appellatione remota, Apoſtolica autoritate tenore præſentium liberam licentiam, & facultatem concedimus, tibiq; pariter indulgemus. Non obſtantibus &c. Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die 28. Iunij 1561. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

II. ANno 1562. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Conſtantius Mediolanenſis, D. Fœlix Vicentinus, D. Sigiſmundus Cremonenſis, quo ante expletum annum defuncto, electus fuit D. Raphaël Cremonenſis, anno ſequenti 1563. die ij. Februarij Romæ, & D. Hyppolitus Brixienſis, (hic fuit vir doctiſſimus, vt in Catalogo ſcriptorum noſtræ congregationis dicetur.) In hoc Capitulo vigore facultatis anno præterito per Sedē Apoſtolicam nobis factæ ſtatutum fuit, vt monaſteria Monialium ciuitatis Nouariæ, & Ferrariæ curæ, & regimini Ordinariorum dimitterentur, & ita de alijs, quæ conſtitutionibus ſalutaribus in Generalibus Capitulis promulgandis ſubijci nollent, generaliter decretum fuit.

Anno 1563. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Ioannes Chryſoſtomus Bergomenſis, D. Franciſcus Papienſis, D. Gabriel Mediolanenſis, & D. Secundus Nouarienſis. In actis iſtius Capituli ſic ſcriptum inuenio: *Imponitur Abbati ad Aram, vt cantet miſſas ſecundum ordinem anni præteriti Pontificales iuxta præceptum Apoſtolicum.* per quod firmatur id, quod de præcepto Apoſtolico Abbati s. Petri ad Aram Neapolis facto de Miſſis cum mitra, & alijs inſignibus Pontificalibus certis diebus cantandis tradidimus ſupra cap. 27.

Anno 1564. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis R. P. D. Gregorius Venetus. Viſitatores D. Gratianus de Bugella, D. Vitalis Rauennas, D. Deſiderius Mediolanenſis, & D. Laurentius Placentinus. Hic autem annus Dei Omnipotentis gratia, & Sanctiſſ. D. N. Pij IV. benignitate, prouidentiaq; toti congregationi fœlix, fauſtiſſimusq; fuit expeditione, deciſioneq; lōgiſſimæ, æquè, vt grauiſſimæ cōtrouerſiæ per Ven. Monachos Caſſinenſes à temporibus Sixti IV. contra noſtram congregationem ſuper iure præcedendi in proceſſionibus, & alijs actibus publicis excitatæ, & coram diuerſis Iudicibus, etiam in Palatij Apoſtolici Auditorio ſæpius ventilatæ, tandemq; in ſacro Concilio Oecumenico Tridentino inter congregationum Abbates renouatæ. Nam Beatiſſimus Pontifex graui ter admodum ferens, huiuſmodi controuerſias inter religioſas perſonas, præſertim reformatas diutiùs exagitari, & propterea illas omni ratione ſubmouendas, publicæq; Religionum tranquillitati, reconciliationi, & mutuæ dilectioni conſulere neceſſarium forè diiudicans, primùm quidem motu proprio dictas controuerſias, ſiue lites, & cauſas coram quibuſcunque Iudicibus in quibuſuis inſtantijs indeciſas pendentes, ab eiſdem iudicibus ad ſe aduocauit, illasq; tribus S. R. E. Illuſtriſſimis Cardinalibus Ioanni Michaëli Saraceno tituli S. Anaſtaſiæ, Ioanni Baptiſtæ Cicadæ tituli S. Clementis, & Bernardino Scotto Presbyteris Cardinalibus audiendas, cognoſcendas, & decidendas per quandā motus proprij ſchedulam, deinde verò per aliud reſcriptum eiſdem Cardinalibus audiendas tantum, ſibiq; referendas commiſit. poſtea cum prædicti Cardinales partibus in contradictorio ſæpius auditis, dubijsq; emergentibus ſæpius diſcuſſis, & plenè reſolutis ſua vota eidem Sanctiſſimo retuliſſent, idē Pius IV. decreto fatali, & inappellabili ſententiauit, & iudicauit, Abbates, Prælatos, & canonicos noſtræ congregationis in proceſſionibus, & in omnibus alijs actibus publicis, & priuatis ipſos R. Monachos Caſſinenſes præcedere debuiſſe, ac debere. De quibus quoniam lib. 2. cap. 71. diffusè tractauimus, vbi etiam Pontificium Decretum cum motu proprio ab eodem Pontifice ob eandem cauſam emanato reddidimus, ad illum locum Lectores beneuolos remitto. Ab hoc anno Rectores Generales cœperunt etiam vocari Reuerendiſſimi, quia omnes deinceps fuerunt etiam Abbates.

III. ANno 1565. Generale Capitulum celebratum fuit Rauennæ, in quo electi fuerunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Columbinus Cremonenſis. Viſitatores verò D. Archangelus Bononienſis, D. Caliſtus Vicentinus, D. Georgius Vercellenſis, & D. Gaſpar Mediolanenſis, & in eodem capitulo Patres decreuerunt, quendam canonicum incorrigibilem de noſtra Societate ad normam Auguſtinianæ Regulæ proijci debere. vt hinc videas documentum ſaluberrimum Sanctiſſimi Patris noſtri de incorrigibilibus eiiciendis, autoritate Apoſtolica firmatum, in noſtra congregatione ſemper vſui demandatum. Hoc autem anno memoratus Pontifex noſtræ congregationi indulſit, vt in cubiculis infirmorū tam virorum, quàm mulierum, qui ob infirmitatem à cubiculis exire non poſſunt, miſſæ ſuper altari portatili decenter præparato celebrari poſſint, teſtantibus eius literis in forma Breuis datis apud S. Petrum die 18. Maij. Qui cum ſediſſet in Pontificatu annis quinque, menſibus vndecim, diebus quindecim, hoc eodem anno menſe Decembri die decima, viam vniuerſæ carnis eſt ingreſſus.

Huic Pontifici re, & nomine verè Pio noſtra cōgregatio tantum debet, quantum alteri nunquam magis. nam ipſam congregationem impenſiſſimè dilexit, controuerſiam grauiſſimam nonaginta circiter

Digitized by Google

citer annis inter RR. Monachos, & noſtros, magnis diſpendijs exagitatam, ad fauorem noſtræ congregationis ipſe tandem diremit, priuilegiis, & beneficiis compluribus nos cumulauit, ſexdecim Præpoſituras ſiue prioratus noſtræ congregationis in Abbatias erexit, licèt ſub illius Pontificatu ſuper huiuſmodi erectione literæ Apoſtolicę minimè fuiſſent expeditæ, ſed ſub Pio V. illius ſucceſſore, vt in ſequentibus dicemus. Et quod caput cæterorum eſt, ipſe noſtros canonicos ad Lateranenſem Baſilicam reducere ſummoperè optauit, quod & præſtitiſſet, niſi negotium à noſtris fuiſſet aut neglectum, aut ad veteres diſcordias cum canonicis ſecularibus cauendas, diſſimulatum: de qua negligentia Superiores noſtræ congregationis non ſemel, nec leuiter obiurgauit. cuius rei fidem faciunt literæ prædictæ reductionis nondum tamen expeditæ, cum conuentionibus inter partes initis, & Conuentu pro eadem Lateranenſi Baſilica deſignato, quæ ad rei memoriam ſeruantur in Archiuo Romano S. Mariæ de Pace, quæ omnia vidi. Quam ob cauſam iuſtiſſimè in Comitiis Generalibus ſtatutum fuit, vt quotannis illius Anniuerſarium in omnibus noſtris monaſteriis ſolemniter ageretur, vt conſtat etiam ex prima parte noſtrarum conſtitutionum typis editarum cap. 18.

Anno 1566. quo Generalis Synodus noſtræ congregationis eſt habita Rauennæ, ac in illa electi Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Gaſpar Mediolanenſis. Viſitatores D. Marcus Antonius Placentinus, D. Fœlix Vicentinus, D. Raphaël Cremonenſis, & D. Cyprianus Brixienſis, die 7. Ianuarii electus fuit in Romanum Pontificem Michaël Ghiſlerius S. R. E. Gardinalis, Epiſcopus montis Regalis in Principatu Pedemontano, & Pius V. vocatus. vir certè pius, & ſanctiſſimus, qui eodem anno erectionem ſexdecim monaſteriorum noſtræ congregationis in Abbatias antea factam firmauit, & Bullas Apoſtolicas confici mandauit, quæ editæ ſunt eodem anno apud S. Petrum 16. Calend. Februarii. multas indulgentias, immunitates, & exemptiones tum omnibus Regularibus, tum ſpecialiter noſtris canonicis Lateranenſibus conceſſit, licèt poſtea per ſuos ſucceſſores vel reuocatas, vel limitatas. Idem quoque Pontifex de Sanctis noſtri Ordinis, quorum officia certis diebus in noſtra congregatione recitari conſueuerunt, decretum condidit, necnon etiam de loco, qui noſtris canonicis in proceſſionibus, & aliis actibus publicis, & priuatis debetur, quod vide ſupra lib. 2. cap. 71.

Hoc eodem anno in prædicto Capitulo Generali cõmiſſa fuit Patribus Viſitatoribus autoritas tractãdi charitatiuam vnionem cum Venerabili congregatione canonicorum regulariũ noſtri Ordinis Colimbricenſi, quæ eſt in Regno Luſitano, quæ multa cum laude ſanctitatis in illis Regionibus floret.

IV. ANno 1567. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Fœlix Vicentinus. Viſitatores D. Hieronymus Brixienſis, D. Philippus Nouarienſis, D. Angelus Papienſis, & D. Valerius Mediolanenſis. Anno 1568. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſimus P. D. Gratianus de Bugella. Viſitatores D. Clemens Mediolanenſis, D. Baſilius Brixienſis, D. Laurentius Placentinus, & D. Timotheus Venetus. In hoc autem capitulo facta eſt facultas Domnæ Gabrielæ canoniſſæ monaſterii S. Mariæ Gratiarum Ferrarienſis, vulgò Mortarii nuncupati, eundi ad reformandum, ſiue inſtituendum monaſterium canoniſſarum S. Auguſtini, noſtri Ordinis, quod eſt in Caſtro, Lugo appellato.

Hoc anno fundatum eſt Abbatiale Cœnobium S. Stephani loci Ponticuli in Epiſcopatu Bononiẽſi, cuius fundationis primordia hæc fuerunt. Eccleſia S. Stephani Ponticuli erat parochialis, & plebania, quam in titulum obtinebat R. presbyter D. Marcus Iulianus de Bagnara, qui ob ſingularem affectum dilectionis erga noſtram congregationem, de monaſterio noſtrorum canonicorum apud illam erigẽdo ſæpius cogitauit: tandemq; conſilio cum Patribus communicato, Eccleſiam ad hunc effectum in manibus Summi Pontificis Pii V. ſpontè, ac liberè reſignauit, qui prædictam Eccleſiam in Abbatiam erexit, ac in illa Ordinem S. Auguſtini canonicorũ regularium noſtræ Societatis inſtituit, noſtræq; cõgregationi perpetuò vniuit, & incorporauit. Expeditæ fuerunt Bullæ vnionis anno 1568. 10. Calend. Ianuarii, Pontificatus Pii V. anno 3. In quibus ſunt nonnulla verba diligenter notanda, videlicet: *Ita quòd liceat eiſdem Abbati, & Diffinitoribus corporalem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ per ſe, vel alium, ſeu alios propria autoritate, abſque Iudicis alicuius miniſterio liberè, apprehendere, & perpetuò retinere. eiuſdemq; Eccleſiæ fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ſuos, ac monaſterij, & Eccleſiæ huiuſmodi vſus, & vtilitatem conuertere: necnon ipſi Eccleſiæ per vnum ex dictis congregationis canonicis ad eorundem Abbatis, & Definitorum nutum ponendum, & amouendum deſeruiri, illiusq; parochianorum animarum curam exerceri facere, Diœceſani loci, vel cuiuſuis alterius licentia deſuper minimè requiſita, etiam perpetuò concedimus, & aſſignamus. necnon loci Ordinario, et quibuſuis alijs etiam inferioribus collatoribus, ad quos dictæ Eccleſiæ collatio, et alia diſpoſitio quomodolibet ſpectat, et pertinet, in virtute Sanctæ Obedientiæ, ac ſub pœnis arbitrio noſtro imponendis, ne eoſdem Abbatem, et congregationem, quominus præmiſſis omnibus pacificè frui, et gaudere poſſint, impedire, moleſtare, vel perturbare quoquo modo audeant, vel præſumant, diſtrictius inhibemus etc.* Harum igitur literarum vigore dicta parochialis in Abbatiam noſtræ congregationis hoc anno fuit erecta, & in illa Abbas cum canonicis iuxta conſuetudines noſtræ Societatis inſtitutus, qui per Dei gratiam in eadem perſeuerat.

73. Mo-naſt.

Notandum etiam circa ſupradictas literas, ab hoc tempore noſtræ Societatis Rectores in literis Apoſtolicis ferè ſemper Abbates Generales nuncupari, qui mos ſub initio Pontificatus Pii V. poſt erectionẽ ſexdecim monaſteriorũ in Abbatias inoleuit.

Anno

Digitized by Google

Anno 1569. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Archangelus Bononienſis. Viſitatores D. Columbinus Cremonenſis, D. Angelus Gabriel Papienſis, D. Caliſtus Vicentinus, & D. Georgius Vercellenſis. Hoc anno R. D. Leander Lana nobilis Brixienſis Eccleſiam S. Mariæ Magdalenæ parochialem oppidi Deſenzani, ad ripas Benaci inter Brixiam, & Veronam, ad fauorem noſtræ Societatis, vt in ea collegiũ canonicorum noſtri Ordinis inſtitueretur, in manibus Summi Pontificis reſignauit, qui illam in collegium noſtræ congregationis erectam eidem perpetuò habendam, & tenendam vniuit. Verùm in illius poſſeſſione adipiſcenda oppidanos aduerſarios, neſcio quibus de cauſis noſtri habuerunt: vnde lis excitata, quæ vſque adeo deferbuit, vt Pontifex duodecim communitatis dicti oppidi Conſiliarios anathemate percuſſerit, & totum Oppidum interdicto Eccleſiaſtico ſuppoſuerit. quod Patres noſtri cernentes exemplo Beatiſſimi Patris noſtri Auguſtini, qui nonnunquam bona illius Eccleſiæ tradita, & legitimè quæſita pro pace ſeruanda vel reſpuebat, vel reddebat, dictam parochialem in manibus Pontificis reſignauerunt, quorum precibus idem Pontifex memoratos Conſiliarios à cenſura excommunicationis abſolui fecit, & interdictum abſtulit, vt ex authenticis documentis in Archiuo Pacis pro teſte ſeruatis liquet.

V. ANno 1570. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Marcus Antonius Placentinus. Viſitatores D. Paulus Laudenſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Sixtus Cremonenſis (hic fuit Prædicator, & Theologus Sacri Concilij Tridentini, & Epiſcopus Carinularum.) D. Adeodatus Bergomenſis, & D. Columbinus Bononienſis. Anno 1571. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Hieronymus Brixienſis. Viſitatores D. Iuſtinianus Veronenſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Angelus Papienſis, & D. Archangelus Placentinus. In hoc autem Capitulo data eſt facultas Reuerendiſſ. Rectori ſiue Abbati Generali, & Procuratori Generali pro congregatione in Romana Curia degenti, vt accedente beneplacito Sedis Apoſtolicæ, Tremitanam arcem cum toto beneficio, aut aliquibus illius membris permutare poſſent, aut alienare, propter onera grauiſſima, & diſpendia inſupportabilia, quæ illius cauſa tota congregatio ſuſtinere cogebatur, quod vtinam executioni fuiſſet mandatum.

Anno 1572. quo Generalis Conuentus noſtræ congregationis eſt habitus Rauennæ, ac in illo renunciati Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Caliſtus Vicentinus. Viſitatores D. Gratianus Bugellanus, D. Clemens Mediolanenſis, D. Baſilius Brixienſis, & D. Michaël Angelus Nouarienſis (obijt verò D. Baſilius, & eius loco electus fuit D. Cyprianus Brixienſis die 22. Decembris) Sanctiſſimus Pontifex Pius V. ex hac fragili vita ad æternam, & immarceſcibilem, vt piè credere fas eſt, migrauit die prima Maij. In cuius locum Gregorius XIII. antea Hugo Boncompagnus presbyter Cardinalis tituli S. Sixti magno totius Eccleſiæ emolumento fuit electus die 13. eiuſdem menſis, & in die Pentecoſtes 25. eiuſdem menſis coronatus.

Anno 1573. Generale Capitulum Rauennæ, Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Raphaël Cremonenſis. Viſitatores D. Archangelus Bononienſis, D. Georgius Vercellenſis, D. Marcus Papienſis, & D. Cornelius Vicentinus. Anno 1574. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Paulus Laudenſis. Viſitatores D. Euſebius Cremonenſis, D. Gabriel Venetus (hic fuit declamator omnium Italicorum ſui temporis facilè Princeps, qui multa typis edidit, cuiuſque memoria nunc etiam viget, obijtq; Epiſcopus Clodiẽſis) D. Laurentius Placentinus, & D. Laurus Brixiẽſis. Anno 1575. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Theodoſius Placentinus. Viſitatores D. Hieronymus Brixienſis, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Ludouicus à Grauina, qui fuit Epiſcopus Caſtelli maris, & D. Gaſpar Bononienſis.

VI. ANno 1576. ob Epidimiam, quæ nonnullas Italiæ ciuitates inuaſerat, Capitulum Generale more, ac tempore conſuetis celebrari non potuit: ſed ex Apoſtolica diſpenſatione menſe Iunio die 30. facta fuit quædam congregatio Romæ in canonica S. Mariæ Pacis, cui Rector Generalis cum quatuor Viſitatoribus anni præcedentis, & decem Abbatibus, duobusq; monaſteriorum Procuratoribus, qui ſocij capitulares apud noſtros vocantur, interfuerunt, per quos ex Apoſtolico priuilegio electi fuerunt in Rectorem Generalem Reuerendiſſ. P. D. Georgius Vedanus Vercellenſis, qui poſtea fuit Abbas S. Andreæ Vercellarum, in cuius manibus ipſe ſolemniter iuxta ritum noſtræ cõgregationis meam profeſſionem Regularem emiſi. Viſitatores verò D. Gabriel Mediolanenſis, D. Cyprianus Brixienſis, D. Michaël Angelus Nouarienſis, & D. Petrus Franciſcus Veronenſis. dictus tamen D. Michaël Angelus Nouarienſis integrum annum ſui regiminis à quibuſdam latronibus interfectus non expleuit, cuius vicem ſuppleuit D. Theodorus Nouarienſis.

Anno 1577. habitum fuit Generale Capitulum Rauennæ, die 28. Aprilis inchoatum, in quo peſte in nonnullis præcipuis ciuitatibus Italiæ, præſertim Venetijs, & Mediolani ſæuiente, non omnes Abbates, & Prælati votum in Comitijs Generalibus habentes, nec Procuratores monaſteriorum, ſocij capitulares nuncupati, conuenerunt: nam ex Prælatis ſolùm viginti quinque, ex ſocijs verò capitularibus ſolùm nouem adeſſe potuerunt. Verùm Rector Generalis hunc defectum prævidens, ne acta Capituli ob maioris partis vocalium abſentiam inualiditatis, ſiue etiam nullitatis notarentur, illum antea præcauit, obtentis literis Apoſtolicis, datis 18. Martij, quibus facultas Capitulum vltra tempus conſuetũ differendi, & per eos, qui eidem Capitulo intereſſe potuiſſent, illud abſoluendi, & omnia tractandi,

Digitized by Google

ctandi, quæ in pleno Capitulo tractari, & perfici conſueuerunt; eidem fuit attributa. quarum literarum vigore Generale Capitulum, vt præmittitur, Rauennæ fuit congregatum, ac in eo electi Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Archangelus Bononienſis, & Viſitatores D. Raphaël Cremonenſis, D. Cornelius Vicentinus, D. Hugo Vercellenſis, & D. Marcus Papienſis.

Anno 1578. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Gabriel Flamma Venetus. Viſitatores D. Euſebius Cremonenſis, D. Paulus Laudenſis, D. Adeodatus Bergomenſis, & D. Archangelus Placentinus. In hoc Capitulo productæ ſunt literæ Prioris S. Ioannis de Nicia Palearum prope Alexandriam, quibus dictum prioratum, vtpote membrum antiquæ congregationis Mortarienſis, quæ per Sedem Apoſtolicam cum omnibus illius membris noſtræ fuerat vnita, nobis reddere proponebat certis conditionibus, quas Patres admittere noluerunt, & propterea dictus prioratus nondum congregationi fuit reſtitutus.

Anno 1579. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Cyprianus Brixienſis, qui annum ſui regiminis non expleuit: ſed illo defuncto electus fuit Reuerendiſſ. P. D. Hieronymus Brixienſis de Calinis. Viſitatores verò D. Theodoſius Placentinus, D. Deſiderius Mediolanenſis, D. Ludouicus de Grauina, & D. Gaſpar Bononienſis. ad hoc Capitulum allatæ ſunt literæ Sereniſſimi Ducis Mantuæ, quibus noſtræ congregationi ſuam collegiatam S. Barbaræ Mantuæ, quæ eſt capella Ducalis, offerebat. quibus publicè lectis ſic Patres noſtri decreuerunt. *Fiat mandatum Reuerendiſſ. Patri Ger..li, & R. P. D. Theodoſio Placentino Viſitatori, vt poſſint cũ Sereniſſimo Mantuæ Duce negotium acceptandi Eccleſiam S. Barbaræ tractare, capitula quæcunque ſint, acceptare, modificare, omniaq; alia perficere, quæ neceſſaria erunt ad iſtud negotium terminandum: & quidquid ab eis determinatum, & contractum fuerit, à toto Generali Capitulo pro rato, & confirmato habeatur.* Verùm in cauſæ concluſione propter quaſdam conditiones, quibus dicti Commiſſarij congregationem ſubijcere noluerunt, viſum fuit, dictam Eccleſiam nullatenus acceptare.

Annd 1580. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Petrus Franciſcus Veronenſis. Viſitatores D. Georgius Vercellenſis, D. Gabriel Mediolanenſis, D. Laurus Brixienſis, & D. Ludouicus Nouarienſis.

Caput quadrageſimumſextum.

De tribus Præpoſituris Sancti Paſtoris Reatini, Sancti Iuſti Secuſiæ, & Sancti Stephani Dertonæ, & nonnullis, quæ ab anno 1581. vſque ad 1600. in Congregatione noſtra contigerũt.

ANnus 1581. in noſtra congregatione memoria dignus extitit, quoniam in illo forma regiminis totius congregationis ſiue publici, ſiue priuati penitus fuit immutata. Nam Rector ſiue Abbas Generalis, & Viſitatores, qui annuales tantùm erant, quique anno illorum regiminis abſoluto, in ordinem redigebantur, vſque ad integrum triennium ſunt prorogati. Similiter Abbates, Priores, cæteriq; monaſteriorum Prælati, qui triennales tantum erant, facti ſunt perpetui, adiecta nihilominus conditione, vt triennio regiminis in vno monaſterio abſoluto ad aliud transferrentur, ne more Prælatorum fiduciariorum, quos Commendatarios dicimus, dominia monaſteriorum ſibi vendicarent. Sed & Capitulum Generale, quod ſingulis annis cogi conſueuerat, nonniſi de triennio in triennium cœpit congregari. Multaq; alia circa regimen tum publicum, tum priuatum, & præſertim circa conditiones eligendorum in Generalibus huius anni comitijs decreta, quæ Gregorius XIII. probauit per ſuas literas in forma Breuis, Illuſtriſſ. D. Marco Antonio Columnæ congregationis Protectori directas, quæ in actis Capituli Generalis anni præſentis leguntur. Hoc igitur anno congregatum fuit Capitulum Generale in monaſterio S. Mariæ Pacis de Vrbe, præſidente in eo Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. D. Cardinali Marco Antonio de Columna noſtræ congregationis Protectore clementiſſimo, vigore literarum Apoſtolicarum in forma Breuis, die 8. Aprilis eiuſdem anni datarum. In quo quidem capitulo electi fuerunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Theodorus Placentinus. Viſitatores D. Archangelus Bononienſis, D. Caliſtus Vicentinus, D. Valerius à Gatinaria, & D. Sylueſter Cremonenſis. In eodem autem capitulo noua quædam ſtatuta fuerunt promulgata, quæ tum ab eodem Illuſtriſſ. Protectore autoritate Apoſtolica ſibi facta, tum à Sixto V. anno 1588. per aliàs literas in forma Breuis eidem Illuſtriſſimo Cardinali Protectori directas, quæ in actis Capituli Generalis eodem anno celebrati leguntur, ſunt confirmata. inter alia verò decretum eſt, vt quandoquidem Generale Capitulum nonniſi de triennio in triennium foret celebrãdum, duobus annis intermedijs loco Capituli Generalis congregatio Rectoris Generalis, & Viſitatorum, & aliquot Prælatorum ex ſenioribus haberetur, quam noſtri Dietam dicunt. quod pro intelligentia dicendorũ in ſequentibus monuiſſe ſit ſatis.

I.

Cæte-

Digitized by Google

74. Monast. Caterùm hoc anno Gregorius XIII. eodem Illustrissimo Cardinali Protectore instante, præposituram conuentualem S. Pastoris in agro Reatino Societati nostræ vniuit. nam idem Illustriss. Cardinalis duas Abbatias, alteram S. Sophiæ ciuitatis Beneuentanæ, alteram verò S. Pastoris in commendam obtinebat, in quarum prima præposituram conuentualem canonicorum nostræ congregationis per Sedem Apostolicam erigendam curauit, nonnullis redditibus pro mensa canonicorum designatis, quæ nostri per integrum triennium, designato in illa Præposito Venerab. P. D. Paulo Placentino insigni Theologo tenuerunt, testantibus actis capitularibus annorum 1578. & duorum sequentium. Verùm cum propter nonnullas causas locus minùs commodè à nostris teneretur, haberent etiam in eadem ciuitate satis amplam Abbatiam S. Modesti, dictam præposituram sponte reliquerunt. Quibus idem D. Cardinalis dedit aliam præposituram S. Pastoris in Agro Reatino; constituto in illa Præposito, & conuentu canonicorum, dismembratisq; nonnullis prædijs ab Abbatia, eidemq; Præposituræ pro mensa canonicorum applicatis: nam monasterium s. Pastoris vetus erat Abbatia Ordinis Cistercien sis ante annos quadringentos fundata per Illustriss. Comites Marsorum, & Nahartium, qui nunc de Castello nuncupantur. non tamen in loco, vbi nunc est, sed prope lacum in colle iuxta castrum Rinodutri, nuncupatum, præfuitq; illi S. Balduinus filius Berardi Comitis Marsorum, ad quem sunt literæ S. Bernardi. Verùm ob aëris insalubritatem ex priori loco in eum, vbi nunc est, anno Domini 1255. sub Alexandro Quarto translata, prout ex inscriptione constat, quæ in tabula marmorea, in eius claustro posita iuxta portam Ecclesiæ, cõspicitur. ipsa verò Abbatia, seu illius bona sunt commendata. Literæ institutionis, & erectionis dictæ præposituræ anno 1580. Idibus Decembris sunt datæ: sed hoc anno Præpositus in loco fuit institutus Ven. P. D. Ioseph Veronensis, vir optimus, qui multis alijs monasterijs magno illorum emolumento spirituali, ac temporali dignissimè præfuit. nunc autem senio confectus in canonica S. Leonardi apud Veronam adhuc viuit.

II. HOc eodem anno Gregorius XIII. præpositurã S. Iusti Secusiæ, nullius diœcesis, sed prouinciæ Taurinensis, nostræ congregationi concessit.

75. Monast. nam cum Illustrissimus D. Guido Ferrerius S. R. E. Cardinalis, qui Abbatiam S. Stephani de Citadella Vercellarum in commendam obtinebat, monasterio S. Stephani, in quo Præpositus cum collegio quatuordecim canonicorum nostræ congregationis per Paulum III. fuerat institutus, attributis eidem conuentui certis prædijs pro mensa conuentuali, per ministros Sereniss. Ducis Sabaudiæ prætextu arcis muniendæ destructo, litem contra nostros super bonis dictæ præposituræ mouisset, eaq; per aliquod temporis spatium fuisset exagitata, demum sic fuit composita, vt alteram præpositurã in Abbatia S. Iusti Secusij, quam similiter in commendã habebat, cum collegio canonicorum erigeret: quod hoc ipso anno effecit, amotis nonnullis monachis ibidem degentibus, & ad aliud monasterium sancti Michaëlis de Clusa sibi etiam commendatũ translatis, designatisq; pro conuentu canonicorum certis redditibus. quam erectionem, & institutionem Pontifex autoritate Apostolica firmauit Tusculi Idibus Iunij anni 1581. cuius primus Præpositus fuit Ven. P. D. Ioseph Vercellensis, vigetq; nunc etiam collegium canonicorum sub regulari obseruantia. De illius verò monasterij fundatione, sacrisq; Reliquijs in Ecclesia S. Iusti per Marchiones Secusiæ reconditis plura Baronius tomo ij. sub anno 1027. nu. 10. & sequentibus, ex Glabro Monacho, & Iacobus Philippus in Supplemento Chronicarum lib. 12. sub anno 985. vbi quod inquit, dictum monasterium Ordini S. Benedicti à Montisferrati Marchionibus ædificatum, non sic accipiendum, vt ab initio monachis fuerit traditum, contrarium enim constat ex donatione Oddonis Marchionis, & illius coniugis Adelaidis, & filiorum canonicæ S. Laurentij de Plebe martyrum circa annum 1057. factæ sic: *Ego Oddo, & vxor mea Adelaidis, & filij mei Pontius, & Amadeus, & filiæ meæ hanc donationem facimus ad clericos, qui in eodem loco (scilicet S. Laurentij) regulariter viuunt.* In instrumento præterea super quadam controuersia inter Ecclesiã s. Iusti, & Ecclesiam s. Laurentij anno 1149. rogato Regulares s. Iusti non vocantur monachi. Sed nec Glaber, qui fuit in dicto monasterio eo tempore, quo casus ille accidit, quem ex ipso Baronius loco proximè citato memorat, absolutè audet affirmare Regulares tunc inibi degentes monachos fuisse, sed sub disiunctione sic inquit: *Nocte denique insecutâ visa sunt à quibusdam monachorum, seu aliorum Religiosorum monstra ossa in eadem Ecclesiâ phantasmata.* planè indicans, Religiosos qui dictam Ecclesiam per illud tempus tenebant, quos ratione professionis Regularis monachos appellauit, propriè alterius instituti à monastico strictè sumpto extitisse. Postea verò loco canonicorum regularium S. Laurentij D. Benedicti monachi successerunt circa annum 1198. nam eo anno 1198. in quadam controuersia inter s. Mariæ Maioris, & s. Iusti Ecclesias exorta, D. Benedicti monachi vocantur, & ita deinceps vsq; ad annum 1581. quo monachis excedentibus iterum canonici successerunt.

Conditur autem in Ecclesia S. Iusti in primis corpus S. Iusti martyris, non illius, qui Puer sub Diocletiano apud Bellouacum passus fuerat, de quo Martyrologium Romanum die 18. Octobris, & ibi Baronius post Bedam, Mombritium, Surium, & alios ibi relatos, vt Glaber à Baronio tomo ij. sub eodem anno 1027. irelatus scribit: sed s. Iusti martyris, & monachi s. Laurentij nunc de plebe Martyrum vocati, circa tempora Leonis I. à Vandalis illac pertranseuntibus cum alijs pluribus tum monachis, tũ Laicis pro fide Catholica interfecti, vt eiusdem Ecclesiæ s. Laurentij tabularia vetustissima, & etiam alterius Ecclesiæ monachorum de Noualesia nuncupatæ

cupatæ Breuiaria testantur. Quare corrigendum etiam, quod de monastica s. Iusti sub regula D. Benedicti professione nonnulli per errorem scribunt, cum temporibus S. Iusti Beatus Benedictus nondũ natus esset. Corpus insuper B. Hugonis Episcopi Lugdunensis in eadem Ecclesia seruatur, & s. Mauri Abbatis S. Benedicti discipuli, cum brachio s. Remigij Abbatis, & brachio s. Antonij, & alijs Sanctorum Reliquijs. nec desunt, qui affirment corpus B. Stephani Protomartyris in eadem Ecclesia reperiri, ex quibusdam Reliquijs cum chirographo vetustissimis characteribus Romanis exarato, alijsq; indicijs, & antiquis monumentis recens in quodam altari vetustissimo repertis, quibus quoniam Breuiarium Romanum, & traditio apud Romanos constantissima contradicit, de hoc aliquid affirmare non audeo.

III. ANno 1582. habita fuit congregatio Rectoris Generalis, & Visitatorum Anconæ in monasterio s. Ioannis Baptistæ, vbi R. P. D. Archangelus Bononiensis ob grauem senectutem officio Visitatoratus renuntiauit, & in eius locum electus est Reu. D. Petrus Bononiensis Theologus insignis. Anno verò sequenti 1583. eadem congregatio fuit habita Mantuæ in canonica s. Bartholomæi.

Anno 1584. congregatum fuit Capitulum Generale Rauennæ, ibiq; designatus Rector Generalis: Reuerendiss. P. D. Petrus Franciscus Veronensis, & Visitatores D. Desiderius Mediolanensis, D. Ascanius Brixiensis, D. Hyppolitus Placentinus, & D. Matthæus Cremonensis, qui fuit Episcopus Melphitanus, & Orator Sereniss. Ducis Mantuæ apud Pontificem. Anno 1585. habita fuit congregatio Romæ, quo anno Gregorius XIII. defunctus est die 10. Aprilis. die verò 24. eiusdem mensis Felix Perettus S. R. E. Cardinalis titulis Hieronymi Sclauorum Pontifex est renunciatus, & Sixtus V. nuncupatus. Anno 1586. congregatio est habita Romæ. Anno 1587. eadem congregatio similiter habita fuit Romæ: nam cum eodem anno deberet Generale Capitulum congregari, ex dispensatione Pontificia dilatum fuit in annum proximè sequentem. in eadem verò congregatione cum R. P. D. Matthæus Cremonensis factus esset Episcopus Nicomediensis, & Mantuæ suffraganeus, eius loco fuit electus quartus Visitator P. D. Andreas Cremonensis.

Anno 1588. congregata fuit Generalis Synodus nostrorum canonicorum Rauennæ, in qua electus fuit in Rectorem, seu Abbatem Generalem Reuerendiss. P. D. Camillus Becius Casalensis, vir optimus, & verè Pater nostræ congregationis, qui disciplinam canonicam nutantem restituit, & firmauit: qui postea fuit Episcopus Aquensis in prouincia Montisferrati, additi quoque Visitatores D. Constantius Laudensis, D. Aurelius Veronensis, D. Iacobus Venetus, & D. Sigismundus Placentinus. In qua Synodo constitutiones Romæ in Capitulo anno 1581. celebrato editæ iterum sunt confirmatæ, & promulgatæ, Vrbanam executioni demandatæ. hoc certum, in prima Constitutione cautum, vt Vicarius fiat Rector Generalis statim iurare deberet illas obseruare, & obseruari facere, quod à tunc electo Rectore Generali præstitum in actis huius Capituli reperitur.

Hoc anno fundata est Præpositura s. Stephani Dertonæ, cuius initia hæc fuerunt. Pius V. ex Boscho Alexandriæ oppido cum esset adhuc laicus D. Seraphinum de bosco nostræ congregationis canonicum familiarem, & cum tota domo sua (erat enim inter oppidanos honestissimis parentibus natus) benefactorem habuit, quem semper in Cardinalatu, & Pontificatu dilexit, & inter suos familiares beneficiorum memor retinuit, dignitatesq; non semel obtulit, quas ille recusauit. multas etiam pecunias in opera pia dispensandas contulit, ex quibus ille prius Oratorium quoddam in dicto oppido ad erigendum in eo collegium canonicorum propria autoritate erexit; quod Patres nullatenus probauerũt. Postea cum Pius V. in monasterio s. Stephani Dertonæ, Ordinis S. Benedicti monasticum ordinem penitus extinxisset, & monasterij bona alteri monasterio sanctæ Crucis in dicto oppido Boscho, seu prope illud ab eodem Pontifice extructo applicauisset, fabricas verò, & Ecclesiam s. Stephani Episcopo, & canonicis cathedralibus, quorum Ecclesia fuerat tutela ciuitatis paulò ante fuerat destructa, concessisset, noua cathedrali ædificata cum domibus canonicorum, ijdem canoni Dertonenses fabricas dictæ Ecclesiæ s. Stephani, ad effectum erigendi in illis, & ex illis collegium nostræ Societatis pretio mille aureorum vendiderunt, quam venditionẽ, & traditionem probauerat ante hunc annum Gregorius XIII. testantibus eius literis ad Vicarium, & Archipresbyterum Alexandrinos anno 1578. die 13. Nouembris emanatis: licèt non ante hunc annum conuentus canonicorum, neque Præpositus in dicta Ecclesia fuerit institutus. Quod monasterium prædictus D. Seraphinus ex pecunijs largitate Pontificia sibi collatis satis abundanter dotauit. 76. Mo-nast.

Ecclesiam s. Stephani ferunt antiquissimum templum ante Saluatoris Nostri IESV CHRISTI aduentum Idolis erectum, in cuius noua ampliatione, & instauratione anno 1621. facta Reliquiæ sancti Innocentij Quinti eiusdem ciuitatis Episcopi in arca marmorea candidissima cum cineribus Quintij Patritij Romani eius genitoris ob Domini Nostri IESV CHRISTI fidem illic cum tota sua familia relegati in altero sarcophago marmoreo sepositis sunt inuentæ die 24. mensis Martij, quæ postea in eadem Ecclesia honorificentius repositæ fuerunt.

IV. ANno 1589. habita fuit congregatio Rauennæ die 30. mensis Aprilis, & similiter ann. 1590. quo anno Sixtus V. Pontifex verè Maximus naturæ debitum soluit, die 27. Augusti. die verò 15. Septembris renunciatus est summus Pontifex Ioannes Baptista Castagna presbyter Cardinalis tit. s. Marcelli, qui Vrbanus VII. fuit appellatus. quo post tredecim dies defuncto electus est post duorũ mensium interregnum Nicolaus Sfondratus presbyter Cardi-

Digitized by Google

Cardinalis tituli S. Cæciliæ, dictus Gregorius XIV. die 15. Decembris, qui ſedit in pontificatu menſes decem, & dies decem.

Anno 1591. Generale Capitulum coactum fuit Cremonæ, in quo præfatus Reuerendiſſ. D. Camillus Rector Generalis autoritate Apoſtolica pro triennio immediatè ſequenti in eodem regimine Generalatus fuit prorogatus: ſed Viſitatores in ordinem redacti, pro quibus alij quatuor per vota totius Capituli de more fuerunt electi, videlicet D. Caliſtus Vicētinus, D. Antonius Rauēnas, D. Theodoſius Papienſis, & D. Riccardus Mediolanenſis. In eodem verò Capitulo multa fuerunt ſalubriter decreta, inter quæ renouata vetus Conſtitutio, vt illegitimi ad habitum canonicorum noſtræ congregationis nullatenus admitti poſſint. quæ Conſtitutio per totum Capitulum diſcuſſa fuit diligenter, & obtenta.

Hoc autem anno Gregorius XIV. die 15. Octobris ex hac vita migrauit, & in eius locum ſuffectus eſt Innocentius IX. antea Ioānes Baptiſta de Fachinettis nūcupatus, die 29. Octobris, qui obijt die 30. Decemb. eiuſdem anni. Sequenti verò anno 1592. die 30. Ianuarij euectus fuit ad pontificatum Hyppolitus Cardinalis Aldobrandinus, qui Clementem VIII. ſe fecit appellare. Hic Regularium ordinibus reformandis, & ad prima cuiuſque inſtituta reuocandis operam impendit, cuius rei cauſa multa ſtatuta edidit, ſed & congregationem quandam Prælatorum ſecularium pro reformādis regularibus inſtituit, per quam quia contra quod Sanctiſſ. Pontifex ſperauerat, potius ijdem regulares ab illorum inſtitutis abducebantur, Paulus V. illius in pontificatu ſucceſſor illam abrogauit. Eodem autem anno cōgregatio fuit habita Rauennæ die 3. menſis Maij, in qua prædicta Clementis VIII. decreta pro reformatione regularium edita ſunt promulgata, & alia inſuper addita. poſtmodum verò R.P.D. Caliſtus Vicentinus primus Viſitator vita functus eſt, in cuius locum anno ſequenti 1593. die 2. Februarij ſuffectus fuit D. Angelus Mutinenſis, quo ſimiliter anno die 16. Maij cōgregatio eſt habita Rauennæ, in qua lectæ ſunt literæ Illuſtriſſ. D. Cardinalis Columnæ Protectoris, quibus de optima Sereniſſ. Ducis Mantuæ erga noſtram congregationem propenſione, voluntateq; conferendi nobis ſupra memoratam Eccleſiam collegiatam, & capellam Ducalem S. Barbaræ, Patres ibidem congregatos certiores reddebat, præcipiens aliquos cum mandatis, & facultate dictam Eccleſiam acceptandi, ad eundem Sereniſſimum deſtinari.

V. ANno 1594. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P.D. Alcanius Martinengus Brixienſis. Viſitatores D. Hyppolitus Placentinus, D. Theophilus Bergomenſis, D. Secundus Nouarienſis, & D. Frigdianus Cremonenſis. Anno 1595. cōgregatio fuit habita Bononiæ. Anno verò ſequenti 1596. eadem congregatio fuit habita Patauij. Cæterùm ſub hoc regimine triennali nihil memoria dignum in noſtra congregatione geſtum fuiſſe reperio, niſi quod omnes canonici noſtræ cōgregationis antiquum vſum deferendi almutias de panno nigro ſuper Rocchettum, cum in Eccleſia diuinis intererant, reſumpſerunt; qui nihilominus poſt aliquot annos paulatim obſolenit, neſcio quibus de cauſis, cum ſit habitus antiquus canonicorum regularium tum à Benedicto XII. in conſtitutionibus pro reformatione canonicorum regularium editis, tum ab ipſis exordijs noſtræ reformationis omnibus noſtris canonicis præſcriptus.

Anno 1597. Generale Capitulū Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P.D. Theodoſius Papienſis ex Comitibus de Roueſcalla. Viſitatores D. Petrus Bononienſis, D. Aurelius Veronenſis, qui ante annum expletum obijt, eidemq; ſuffectus D. Benedictus Veronenſis, D. Celſus Mediolanenſis, & D. Conſtantinus Vercellenſis, qui ſimiliter poſt vnum annum obijt, & eius loco electus fuit D. Conſtantius Laudenſis. Sub hoc verò regimine quædā ſunt immutata: nam in prima congregatione anno ſequēti 1598. Cremonæ celebrata Clemens VIII. accepto, quod in quodam Capitulo Generali Abbatiæ, Præpoſituræ, Prioratus, & aliæ Prælaturæ inter quaſdā nationes fuiſſent diſtributæ, nonnullis ſeptem, alijs quatuor, vel paucioribus aſſignatis (quod tamen in actis Capitulorum Generalū, quæ ad manus meas deuenerunt, nullatenus inueni), per ſuas literas in forma Breuis Rectori Generali directas diuiſionem ſiue diſtributionem huiuſmodi penitus caſſauit, & perpetuò reuocauit, & annullauit, ſtatuēs Abbatias, Præpoſituras, ac cæteras Prælaturas perſonis quarumcunque nationum, meritorum cuiuſque ratione habita deinceps conferri debere, præcipiens propterea ipſi Rectori Generali, vt in eadem cōgregatione Dieta nuncupata dictis literis Apoſtolicis ſolemniter publicatis, pro illarum executione ante omnia omnes Abbates, Priores, Præpoſitos, & Prælatos ab illorum prælaturis abſolueret, ac reuocaret, ac deinde dictas prælaturas perſonis tantum dignis, & ad eas obtinendas idoneis, ſine aliqua limitatione, vel exceptione conferret: & ita in poſterum perpetuis futuris temporibus fieri mandauit, quod tunc ab illo, & deinceps ab alijs fuit poſtea obſeruatum, prædictis literis Apoſtolicis, quæ anno 1598. die 27. Martij fuerant datæ, inter acta dictæ congregationis ſiue Dietæ regiſtratis. Hoc eodē anno Reuerendiſſ. P.D. Camillus Becius, qui per ſex annos fuerat Rector Generalis noſtræ congregationis, Epiſcopus Aquenſis per Clementem Papā VIII. fuit renūciatus.

Anno verò 1599. habita fuit congregatio, Dieta nuncupata, Rauennæ die 8. Aprilis, poſt quam congregationem eodem anno obtentum fuit decretum à Clemente VIII. confirmatum, vt Rector Generalis, & Viſitatores noſtræ congregationis, qui antea prælaturas monaſteriorum durante illorum officio tenebant, in poſterum, quandiu in eiſdem officijs permanerent, ab ipſis prælaturis eſſent abſoluti. quod decretum anno ſequenti ante congregatum Generale Capitulum fuit promulgatum, & deinceps executioni demandatum.

Digitized by Google

Caput quadrageſimumſeptimū.

De ijs, quæ in noſtra Congregatione ab anno MDC. vſque in hunc annum MDCXXIII. quo iſta ſcribimus, acciderunt, & de fundatione Præpoſituræ S. Caroli loci Menaſij.

I. ANno 1600. cōgregatum fuit Generale Capitulum Rauennæ, in quo renuntiati ſunt Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Iacobus Venetus. Viſitatores D. Seraphinus Rauennas, D. Hieronymus a Riccaldono Caſalenſis, D. Archangelus Seuerinus Neapolitanus Concionator celebris, & D. Frigdianus Lucenſis. Ex hoc autem tempore vſque in hodiernum diem multa in noſtra congregatione ſunt immutata, dum quiſque in ſuo ſenſu cupit abundare. Et in primis cum eodem anno in menſe Septembri Rector ipſe Generalis cum Viſitatoribus, Procuratore Generali, præcipuisq; nonnullis Societatis noſtræ Patribus Arimini in Canonica noſtra s. Marini fuiſſent pro grauiſſimis negotijs congregati, omnes quotquot prædictæ congregationi interfuerunt intra paucos dies vel obierūt, vel grauiter cum vitæ periculo ægrotauerunt, ex quibus defuncti duo Viſitatores, Procurator Generalis in Curia Romana, & Reuerendiſſ. P.D. Alcanius Martinengus, qui ambo Generalem totius congregationis præfecturam duobus triennijs immediatè præcedentibus obtinuerant. Viſitatores, qui ex hac vita tunc exceſſerunt, fuerunt D. Hieronymus à Riccaldono, & D. Frigdianus Lucenſis. quorum loco ſuffecti D. Petrus Franciſcus Malettus Vercellenſis, & D. Conſtantius Cremonenſis eodem anno. Sequenti verò anno 1601. poſt habitam congregationem Rauennæ Rector ipſe Generalis Romā profectus, inopinato interitu fuit ex hac vita repentè ſublatus, in cuius locum ſuffectus eſt eodem anno Reuerendiſſ. P.D. Seraphinus Rauennas ex primo Viſitatore, non tamen in Capitulo Generali, nec iuxta formam à S. Concilio Tridentino præſcriptā, ſed more antiquo noſtræ congregationis, obtenta facultate à Sede Apoſtolica, qui vix ad Generalatū euectus, Romam ſtatim contendit, & vt Prælaturæ, quæ in congregatione Prælatis, illorum vita durante conferri conſueuerant, triennales fierent, & Prælati poſt expletum triennium illorum regiminis in ordinem redigerentur, à Pontifice impetrauit; idq; in congregatione ſtatim ſequente, quæ habita fuit Rauennæ anno 1602. executioni mandauit. vnde vis obedientiæ, & Prælatorum reuerentia penitus eneruata, & ferè conculcata.

II. ANno 1603. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Celſus Dugnanus Mediolanenſis Prædicator celebris. Viſitatores D. Aurelius Imolenſis, D. Secundus Nouarienſis, D. Columbinus Bergomenſis, & D. Michaël Papienſis. Verùm poſt primam congregationem, quæ ſequenti anno 1604. fuit habita Arimini, D. Aurelius vita functus eſt, & eius loco electus D. Iacobus Bononienſis. Anno 1605. congregatio eſt habita Patauij, quo anno Clemens VIII. die 4. Martij ex hac vita migrauit, & in eius locum electus Alexander Mediceus S. R. E. Cardinalis Archiepiſcopus Florentinus, qui Leo XI. fuit appellatus. qui cum ſediſſet in pontificatu diebus 27. magno ſui deſiderio bonis omnibus relicto naturæ debitum ſoluit, die 27. Aprilis. poſtea die 16. Maij in feſto S. Vbaldi Epiſcopi Eugubini, & canonici regularis euectus fuit ad Papatum Paulus V. Burgheſius antea Camillus, qui S. Vbaldum in Breuiario Romano reponi, ac illius officium ſub ritu ſimplici recitari mandauit.

Anno 1606. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſimus P.D. Petrus Bononienſis, Theologus quidem præſtantiſſimus, & ob multos labores pro congregatione exantlatos de illa optimè meritus, verùm tunc octogenario maior, & ſenio confectus, & idcirco ſuo muneri peragendo parum idoneus. Viſitatores D. Petrus Andreas Alexandrinus, D. Theodoſius à Gatinaria, Theologus & Prædicator inſignis, D. Petrus Venetus, qui paulò poſt deceſſit, & in eius locum ſubrogatus D. Valerius Taruiſinus, & D. Matthæus Lucenſis. Hoc autem anno tempore ipſius Generalis Capituli Paulus V. totum Dominium Venetorum generali interdicto ſuppoſuit, ob quod monaſteria noſtræ cōgregationis in eodem dominio poſita grauiſſima diſcrimina tulerunt. Eodem anno diuiſio noſtræ cōgregationis in quinque prouincias à nonnullis ſua quærentibus apud Sedem Apoſtolicam, contra prima illius inſtituta eſt procurata, & obtēta. nam Sanctiſſ. Patres noſtræ reformationis, & cōgregationis parentes, & primi autores canonicorū collegia, quæ ab inuicem diuiſa labebantur, in vnū colligentes ex pluribus familijs, & cōgregationibus vnā familiam, & cōgregationē effecerunt, quam propterea Romani Pontifices congregationem canonicorū regularium de vnitate in ſuis literis Apoſtolicis nōnunquam appellare conſueuerunt. pro cuius vnionis, ſeu vnitatis perpetua ſoliditate, cōſeruationeq; ſtatuerunt, vt omnes & ſinguli dictæ congregationis canonici, quanquam diuerſorum monaſteriorum, & locorum profeſſi, nihilominus vnum corpus, & vna congregatio inuicem vnita, ſiue connexa cenſerentur, ac ſub vna, & eadem lege, obſeruantiæq; regularis vnitate, morumq; conformitate, & eiſdem conſuetudinibus, priuilegijs, & ordinationibus, ac ſtatutis ſubeſſent: omnes etiam, & ſingulos canonicos licèt in diuerſis monaſterijs, & locis profeſſos, ab eorundem monaſteriorum, ſiue locorum Prioribus, ſiue Præpoſitis, & Rectoribus abſoluentes, illorum locorum canonicos reputari voluerūt, ad quos per eorum legitimos Superiores fuiſſent ex obedientia deſtinati. quam vnitatem ex ſeptingentis circiter canonicorum collegijs, quæ antea in Italia fuerant,

Digitized by Google

fuerant, quæ amplexata fuerunt, & ſeruauerunt, ſeruata ſunt, cætera deleta, quorum ne veſtigium quidem manet ſuper terram. Emanauerunt autem literæ Apoſtolicæ, diuiſionem iſtam confirmantes hoc eodem anno 1606. die 30. Decembris. Anno verò 1607. congregatio fuit habita Rauennæ, & anno ſequenti 1608. Mediolani in Canonica ſanctæ Mariæ de Paſſione, ſed nihil geſtum, quod memoria dignum cenſeri poſſit.

III. ANno 1609. Capitulum Generale fuit congregatum Rauennæ, cui Illuſtriſſ. D. Cardinalis Platus congregationis Protector interfuit, qui ſpeciali facultate à Paulo V. impetrata eidem Capitulo præeſſe voluit, in quo electus fuit in Rectorem Generalem Reuerendiſſ. P. D. Archangelus Mediolanenſis ex Procuratore Generali in Romana Curia, qui proximè dictam congregationis diuiſionem procurauerat. Verùm integrum annum in regimine non impleuit, Florentiæ mortuus, dum ad congregationem, Dietam vocatam, Bononiã ſemiuiuus proficiſcebatur. Viſitatores in eodem Capitulo renunciati fuerunt D. Athanaſius Placentinus, D. Cherubinus Brixienſis, D. Ioannes Chriſoſtomus Neapolitanus, & D. Hieronymus Faenenſis. Rectore verò Generali vita functo congregatio ſequentis anni 1610. non amplius Bononiæ fuit habita, ſed Romam per Illuſtriſſimum Protectorem reuocata, ad quam non omnes acceſſerunt, ad quos vigore ſtatutorum, ac etiam de iure noui Rectoris electio ſpectabat, ſed Illuſtriſſ. Protector impetrato reſcripto Apoſtolico abſentium numerum ita ſupplerit, vt pro illa vice ad paucos, qui eidem congregationi aderant, electio deuoluereturs quamobrem in eadem congregatione renunciatus Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Ioan. Chryſoſtomus Neapolitanus, vnus ex Viſitatoribus, vir prudens, & eruditus, & illo gradu dignißimus. In cuius locum pro Viſitatore ſuffectus D. Conſtantius Cremonenſis. Anno verò 1611. congregatio habita Vicentiæ in canonica D. Bartholomæi, poſtea D. Conſtantio Cremonenſi ante expletum annum vita functo, in eius locum pro quarto Viſitatore electus D. Placidus Cremonenſis.

Anno 1612. Generale Capitulum Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Seraphinus Rauennas. Viſitatores D. Celſus Mediolanenſis, D. Antonius Cremenſis, D. Marcus Antonius Ianuenſis, & D. Petrus Franciſcus Vercellenſis. In hoc capitulo decretum eſt, vt antiquæ ordinis conſtitutiones ante ſacrum Concilium Tridentinum editæ, ob nonnulla dicti Concilij, & alia Pontificum decreta poſt illarum impreſſionem emanata, corrigerentur, & denuò imprimerentur: illarum tamen correctione prius in eodem Capitulo diligenter diſcuſſa, & probata. Eodem anno 1612. fundatum eſt monaſterium S. Caroli in oppido Menaſij diœceſ. Nouocomenſis, largitione Illuſt. D. Cinthij de Caluis nobilis Nouocomenſis, & D. Catharinæ conjugis, qui illud omnium ſuorum bonorum hæredem inſtituerunt: Eccleſiam canonici erexerunt, ac in eo-

77. Monaſt.

dem monaſterio canonicorum conuentus ſub regimine Præpoſiti conſtitutus.

Anno ſequenti 1613. congregatio habita Rauennæ, poſt quam D. Antonio Cremenſi vita functo, in eius locum ſubrogatus D. Seraphinus Cremenſis. Anno autem 1614. eadem congregatio eſt habita Romæ in canonica S. Mariæ de Pace.

IV. ANno 1615. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Petrus Franciſcus Vercellenſis, qui nunc eſt Epiſcopus Niciæ in Prouincia. Viſitatores D. Ioannes Chryſoſtomus Neapolitanus, D. Hyppolitus Bononienſis, D. Benedictus Veronenſis, & D. Camillus Nouarienſis. In hoc Capitulo publicatæ fuerũt quædam Pauli V. literæ, quibus iuxta diuiſionem congregationis in quinque prouincias electio Rectoris Generalis, & Procuratoris item Generalis per turnum, vt aiunt, fieri iubetur, & alia, quæ in eiſdem literis ad calcem conſtitutionum recens editarum impreſſis videri poſſunt. Anno ſequenti 1616. congregatio habita Ferrariæ in canonica S. Io. Baptiſtæ. An. 1617 eadem congregatio habita Bononiæ, quo anno D. Benedictus Veronen. Viſitator dum munus viſitationis perageret, Regij Lepidi ex hac vita deceſſit.

Anno 1618. Capitulum Generale Rauennæ. Rector Generalis Reuerendiſſ. P. D. Seraphinus Cremenſis. Viſitatores D. Marcus Antonius Florentinus, D. Hieronymus Faenenſis, D. Conſtantinus Laudenſis, & D. Policarpus Caſalenſis. in hoc Capitulo reformatio Conſtitutionum iterum eſt propoſita, & per Capitulum Generale nonnullis demandata, & eodem anno perfecta, licet conditione præſentium temporum non omni ex parte abſoluta. Anno ſequenti 1619. Patres congregationem habuerunt Bononiæ, ſimiliterque altero anno 1620.

Anno 1621. Capitulum Generale Rauennæ, in quo electus Rector Generalis Reuerendiſſimus Pater, & mihi pluribus nominibus colendus Dominus Conſtantinus Laudenſis, cuius multifariam eruditionem, vitæ integritatem, & in rebus gerendis prudentiam, clementiam, & dexteritatem, quòd tota Lateranenſis familia optimè perſpectam habeat, vino per ſe vendibili ſuſpenſam ederam non impono. Viſitatores Dominus Petrus Franciſcus Maletrus Vercellenſis, qui paulò poſt à Gregorio Decimoquinto Epiſcopus Nicienſis eſt renunciatus. quam ob cauſam, in eius locum electus D. Thomas Taurinenſis ex clariſſima familia Prouana, Sacræ Theologiæ, diuinarum literarum, & Iuris Pontificij notitia peritiſſimus, & morum candore conſpicuus, quem vtpotè meum olim condiſcipulum amantiſſimum, nunc vero Præſulẽ digniſſimũ honoris, amoris, & veritatis gratia ſic decuit nominare. D. Athanaſius Neapolitanus, D. Aſcanius Veronen. qui multis annis in noſtra cong. S. Theologiæ fuit Lector emeritus, & priuilegio decoratus, & D. Laurus Ariminen. Hoc autẽ anno Paulus V. Pont. Max. & Optimus, & Regularium parens pijſſimus, & clementiſſimus ex hac vita

Digitized by Google

fuit sublatus die 28. Ianuarij, & in eius locum electus Gregorius XV. die nona Februarij. Anno verò 1622. Patres congregationem habuerunt Bononiæ. Demum hoc anno 1623. quo ista scribo, eadem congregatio fuit habita Ferrariæ, quo anno die octaua Iulij Gregorius XV. vita functus est, & die sexta Augusti in festo Transfigurationis Saluatoris Nostri IESV CHRISTI Illustrissimus Cardinalis Maphæus Barberinus ex Præfecto Signaturæ Iustitiæ communi, & ingenti totius populi Christiani lætitia, & emolumento vniuersalis Ecclesiæ Pastor, & Pontifex renunciatus est, & Vrbanus VIII. appellatus, quem Dominus conseruet, & viuificet, & Beatum ita faciat in terra, vt ad vitam vnà cum grege sibi credito perueniat sempiternam.

Caput quadragesimũoctauum.

Omnium, & singulorum Lateranensis familiæ Cœnobiorum Synopsis ex præcedentibus collecta.

1. COngregationis canonicorum regularis Lateranensium in Italia 124. sunt monasteria, quorum aliqua Conuentum siue Collegium habent canonicorum; quædam verò conuentu carent, & alijs collegium habentibus sunt vnita. Rursus quædam antiqua erant canonicorum regularis Cœnobia ante reformationem Frigdionariam: alia verò aliorum ordinum per Sedem Apostolicam nobis vnita. Rursus ex antiquis collegijs canonicorum regularium, quæ ad nostram congregationem transierunt, quædam habebant actu conuentum, siue collegium canonicorum, qui in ipsa vnione transierunt in nostram Societatem: alia verò canonicis erant penitus destituta. Dicemus primò de monasterijs conuentum canonicorum habentibus. secundò de non habentibus, sed alijs collegium habentibus vnitis. tertiò de antiquis collegijs canonicorum, quæ in nostram Societatem transierunt. Monasteria nostræ congregationis, quæ conuentum habent, vel aliàs habuerunt, hæc sunt.

Primum. sanctæ Mariæ de Frisonaria in Episcopatu Lucensi. Prioratus. in quo nostra reformatio primam originem accepit. de quo supra cap. 6. à sancto Frigdiano fundatum, à Mathilde Comitissa reparatum, & ab Equite Marcoaldo de Malpilis Lucensi sub Alexandro IV. renouatum, tandemq; à nostris Lateranensibus anno 1511. restitutum.

Secundum. sanctæ Mariæ loci Casoreti prope Mediolanum. Abbatia. quod vir nobilis Petrus de Tantijs anno 1405. fundauit. Vide supra hoc lib. cap. 10.

Tertium. sancti Leonardi prope Veronam. Abbatia. antiquum collegium canonicorum regularium temporibus Gregorij Noni erectum, & per Gregorium XII. anno 1407. nostræ congregationi vnitum. vide supra cap. 11.

Quartum. sanctæ Mariæ Charitatis Venetiarũ. Abbatia. antiquum collegium canonicorum regularium circa annum 1122. sub Calisto II. per Marcum Iulianum clericum fundatum, & sub eodem Gregorio XII. anno 1409. eidem nostræ congregationi vnitum. vide supra cap. 12.

Quintum. sanctæ Mariæ Trenitanæ in insulis Diomedeis. Abbatia insignis, & olim caput monasticæ congregationis primò Ordinis D. Benedicti, postea Cisterciensis, de cuius antiquitate constat ante annum 1030. postea per Gregorium XII. anno 1412. nostræ congregationi vnitum, de quo supra cap. 13.

Sextum. sancti Victoris prope Bononiam. Prioratus. antiquum collegium canonicorum regularium, de cuius antiquitate cõstat ante annos octingentos, anno 1415. nostris Frigdionarijs à canonicis sancti Ioannis in monte concessum, nunc autem conuentu caret. vide supra cap. 14.

Septimum. sancti Ioannis in monte Bononiæ. Abbatia. Vetus canonicorum regularium collegium ante annos 1000. fundatum, in quo Deo disponente canonica disciplina semper viguit, quemadmodum & nunc viget. anno 1417. nostris vnitum. vide eodem cap. 14.

Octauum. sanctorum Quadraginta Martyrum Taruisij. Prioratus. Vetus collegium canonicorum congregationis s. Frigdiani Lucensis. nobis concessum 1428. vide supra cap. 15.

Nonum. s. Saluatoris Brixiæ. Abbatia. antiquum collegium canonicorum, eodem anno 1418. nostris concessum. vide ibid.

10. sanctæ Mariæ in Portu apud Rauennam. Abbatia. insigne collegium canonicorum, & caput antiquæ congregationis Portuensis, de quo dictum est lib. 2. cap. 47. quod anno 1420. per nostros fuit reformatum. vide supra cap. 16.

11. sancti Ioannis Baptistæ de Cereto prope castrum s. Archangeli in Episcopatu Ariminensi, vulgo la Canonica nuncupatum. Prioratus, & conuentus canonicorum. eodem anno curante D. Carolo de Malatestis nobis concessum, sed post aliquot annos dimissum. vide cap. 16.

12. sancti Bartholomæi prope Mantuam. Abbatia. olim membrum antiquæ congregationis Portuensis, cum suo capite dicto anno 1420. nobis vnitum. vide cap. 17.

13. sancti Iacobi Cellæ Volantæ, quod erat antiquum collegium canonicorum regularium, & caput paruæ congregationis: sed temporum iniuria collapsum prope Ferrariam ad monasterium s. Lazari, tandem intra ciuitatem ad Ecclesiam s. Ioannis Baptistæ translatum. Abbatia. quod per nostros Lateranenses fuit reformatum anno 1424. vide eodem cap. 17.

14. sancti Lazari de tertio prope Ariminum. Prioratus. vetus collegium canonicorum, de cuius antiquitate constat ante Innocentium III. quod

circa

Digitized by Google

circa annum 1420. in nostram Societatem transiuit, de quo vide eodem cap. 17. porrò post aliquot annos obtentu in ciuitate monasterio s. Marini conuentus canonicorum ad illud fuit translatus.

25. sancti Augustini Placentiæ, antea s. Benedicti. Abbatia. quod nostris concessit Eugenius IV. anno 1431. vide cap. 18.

26. sancti Ioannis in Viridario Patauij. Abbatia. quod resignante Illustriss. D. Cardinali Antonio Corario Eugenius IV. nostris concessit anno 1436. vide ibidem.

27. sancti Bartholomæi Fesulanum. Abbatia. per eundem Eugenium IV. anno 1439. nostræ congregationi vnitum, quod magnus Cosmus cum Ecclesia, & Bibliotheca totum à fundamentis restituit. vide cap. 19.

28. sancti Petri de Pado Cremonæ. Abbatia. per eundem Eugenium IV. eodem anno nobis concessum. vide ibidem.

29. sancti Bartholomæi in Suburbio Vicentiæ. Abbatia. erat collegium canonicorum Ordinis D. Marci, quod nobis concessit idem Eugenius IV. anno 1443. vide cap. 20.

30. sancti Bartholomæi Pistorij. Abbatia. eodem anno 1443. ab eodem Eugenio IV. concessum. vide ibidem.

31. sancti Laurentij in Cæsarea prope Rauennam. Prioratus. vetus canonicorum collegium nostræ congregationi vnitum anno 1444. quod habuit conuentum vsque ad annum 1550. quo tempore prætextu muniendæ ciuitatis fuit euersum, & illius bona Portuensi cœnobio applicata. vide ibidem.

32. sanctæ Mariæ Galenæ in Episcopatu Sipontino. Abbatia. per eundem Eugenium IV. anno 1445. eidem congregationi vnitum. vide ibidem.

33. Sacrosancta Lateranensis Basilica. Prioratus. ad quam Eugenius IV. in initio sui pontificatus nostros canonicos vocauerat. sed Bullæ vnionis non ante annum 1445, datæ leguntur. vide supra cap. 21.

34. sancti Syluestri prope oppidum montis Cõpatrum in Episcopatu Tusculano. Prioratus. à nobilibus Annibaldensibus siue de Molaria anno 1448. nostræ congregationi donatum, quod anno 1541. fuit dimissum, & eius loco accepta Ecclesia sancti Michaëlis de Vultedo præpositura nuncupata in Episcopatu Cremonensi. vide supra cap. 25.

35. sanctæ Crucis Mortariensis præpositura insignis, & caput congregationis anno Domini 1089. fundata: anno verò 1448. nostræ congregationi vnita, de qua dictum est lib. 2. cap. 46. & hoc 3. lib. cap. 25.

36. sancti Epiphanij Papiæ. Abbatia. vetus collegiata canonicorum secularium, sed in regularem mutata, & nostræ congregationi concessa per Nicolaum V. instante Excellentissimo Duce Mediolani anno 1451. vide supra cap. 26.

37. sancti Theodori Ianuæ. Abbatia. antiquum monasterium congregationis Mortariensis, tum per generalem vnionem anno 1448. factam, tum per specialem concessionem sub anno 1451. nobis vnitum. vide ibidem, & lib. 2. in congregatione Mortariensi.

38. sanctæ Mariæ de Martorano apud Parmam Prioratus. antiqua Ecclesia canonici ordinis eodem anno 1451. concessa, postea monasterio sancti Sepulchri Parmensi vnita. vide supra cap. 26.

39. sanctæ Mariæ Pediscryptæ Neapolis. Prioratus. Ecclesia anno 1353. fundata & 1453. concessione Sereniſſimi Alphonsi Regis Neapolis nobis donata, de cuius fundatione dictum est capite 26.

40. sancti Petri ad Aram Neapolis. antiquissima canonici ordinis Abbatia: sed anno 1453. eodem Sereniſſimo Rege Alphonso, qui facultatem de illa disponendi, prout etiam de Ecclesia sanctæ Mariæ Pediscryptæ à Sede Apostolica impetrauerat, concedente, & iubente per nostros reformata. vide cap. 27.

41. sancti Gratiani Vercellarum. Prioratus. antiquum monasterium congregationis Mortariensis, canonicis Lateranensibus vnitum anno 1453. quod postea illis abstulit Sixtus IV. anno 1480. vide cap. 27.

42. sanctæ Mariæ montis belli. Archipresbyteratus. insigne collegium antiquæ congregationis s. Frigdiani, quod nostræ congregationi vniuit Calistus III. anno 1455. dicti collegij canonicis supplicantibus. vide cap. 28.

43. sancti Andreæ Vercellarum. Illustris Abbatia congregationis Victorinæ, anno 1224. vel circa per Illustrissimũ Guallam de Bicheriis S. R. E. Cardinalem ex canonico regulari fundata: sed anno 1459. instante Sereniſſimo Sabaudiæ Duce Ludouico nostræ congregationi Lateranensi vnita. vide cap. 28.

44. sancti Viti Mantuæ. Abbatia. collegium canonicorum Ordinis S. Marci, sed petente Illustriss. D. Barbara Gonzaga Mantuæ Marchioniſſa, & concedente Pio II. per nostros Lateranenses anno 1459. reformatum. vide cap. 29.

45. sancti Sepulchri Parmæ. Abbatia. cum vnito sibi S. Fœliculæ extra Parmam, quæ à fundatione sunt collegia canonicorum regularium, per nostros anno 1460. restitutum. vide eodem cap. 29.

46. sancti Michaëlis discalceatorum apud Pisas. Abbatia. instantibus Magnificis Cosmo, & Petro Mediceis nobis concessum anno 1463. vide eodem cap. 29.

47. sanctæ Catharinæ Firmi. Prioratus. cum vnito sibi monasterio sancti Marci, vetusto, & insigni canonici ordinis Cœnobio, instantibus ciuibus Firmanis nobis traditum anno 1463. vide eodem cap. 29.

48. sancti Marini Ariminensis. Prioratus. quod obtentum fuit anno 1464. intercessione Illustrissimi D. Sigismundi de Malatestis Domini

Digitized by Google

Ariminensium. vide cap. 30.

39. sanctæ Mariæ Gratiarum Regij Lepidi. Abbatia. ex fundatione, & dotatione, concessioneq; Reuerendissimi Patris D. Philippi de Zobolis. Episcopi Comaclensis, facta anno 1467. vide eodem cap. 30.

40. sanctæ Mariæ de Gloria in Episcopatu Anagnino insignis, & vetustissima canonicorum ordinis Abbatia.

41. sanctæ Mariæ de Balnearia, vulgo della Bagnara in Episcopatu Miletensi in Calabria. Prioratus, similiter collegium canonicorum regularium, quæ duo monasteria Reuerendissimus D. Petrus de Anguillaria Apostolicus Protonotarius Priori Lateranensi, & toti congregationi resignauerat, probante Paulo secundo, vt in eis canonica disciplina restitueretur. Verùm Sixtus IV. cum Ecclesia Lateranensi etiam illa nobis abstulit, & canonicis secularibus donauit. vide eodem cap. 30.

42. sanctæ Mariæ Gratiarum Nouariæ. Prioratus. anno 1472. à canonicis nostræ congregationis fundatum. vide cap. 32.

43. sanctæ Mariæ nouæ Astæ. Abbatia. membrum antiquæ congregationis Mortariensis, vnitum anno 1448. & speciali concessione 1472. vide ibidem.

44. sanctæ Mariæ de Castello Alexãdriæ. Præpositura. similiter membrum sanctæ Crucis Mortariensis, in generali vnione comprehensum, sed hoc anno iterum vnitum. vide ibidem.

45. sancti Spiritus Bergomi suburbanum. Abbatia. instante Serenissimo Duce Venetorum cum vniuersitate ciuium Bergomi, anno 1475. per canonicos Lateranenses reformatum. de quo vide ibidem.

46. sancti Antonij castri Conegliani in Episcopatu Cenetensi. Prioratus. Collegium antiquum canonicorum Ordinis sancti Marci nostris concessum anno 1479. vide ibid.

47. sancti Bartholomæi Laudæ Prioratus ad instantiam Excellentissimi Ducis Mediolani nostræ congregationi anno 1481. attributum: sed anno 1545. intra ciuitatem ad Ecclesiam parochialem sancti Romani translatum. vide ibidem.

48. sanctæ Mariæ de Præullo in Episcopatu Ianuensi Abbatia anno 1481. ea conditione attributum, vt Abbatia ad castrum Nouium in Dertonensi Episcopatu transferretur. vide ibidem.

49. sanctæ Mariæ montis Cretæ. Abbatia in Episcopatu Casalensi, antiquissima Canonica regularis, ab Illustrissimis montis Ferrati Marchionibus fundata, & ab eisdem anno 1482. nostræ congregationi donata. vide supra cap. 33.

50. sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe. Abbatia. ex fundatione, & concessione Sixti IV. anno 1483. facta. vide ibidem.

51. sanctæ Crucis Cesennæ. Abbatia. vetus membrum congregationis Portuensis anno 1420. cum suo capite nostræ Lateranensi vnitum, sed anno 1484. in conuentum separatum erectum. vide cap. 34.

52. sancti Augustini, vel sanctæ Mariæ de Passione Mediolani Abbatia. à Reuerendiss. D. Daniele Birago anno 1485. fundatum, & dotatum. vide ibidem.

53. sanctæ Mariæ lacrymarum Triuij in Episcopatu Spoletano. Præpositura. fundatum ann. 1494. ex piorum eleemosynis. vide ibidem.

54. sancti Georgij de Briuate insignis Præpositura congregationis sanctæ Mariæ de Crescentia. per Vrbanum III. anno Domini 1187. fundata, & ex bonis patrimonialibus locupletissimè dotata, quam sibi commendatam Reuerendiss. D. Antonius de Strangis Apostolicus Protonotarius anno 1498. ad fauorem congregationis Lateranensis resignauit. vide cap. 35.

55. sanctæ Mariæ de Pisa prope Lancianum, olim Abbatia congregationis sanctæ Mariæ Tremitanæ, & cum suo capite nostræ Lateranensi vnita: sed anno 1499. Conuentus canonicorum in illa instítutus, quæ postea intra ciuitatem fuit translata. vide ibidem.

56. sanctæ Mariæ de Crescentia. ò prope Mediolanum. Illustris Præpositura. quæ erat caput congregationis nonnullorum collegiorum canonicæ institutionis. Verùm commendata, in qua anno Domini 1502. conuentus canonicorum nostræ congregationis fuit restitutus sub regimine Prioris, omnibus ferè proventibus Præposito commendatario reseruatis. vide ibidem.

57. sancti Iuliani in monte apud Spoletum. Illustris Abbatia à sancto Isaac monacho ante D. Benedictum fundata, cuius D. Gregorius meminit in libris Dialogorum, sed monachis destituta & commendata, ad preces vniuersitatis Spoletanæ congregationi Lateranensi anno 1502. concessa: conuentu tamen canonicorum post aliquot annos intra ciuitatem ad monasterium s. Ansani eiusdem Abbatiæ membrum rogantibus eisdem Ciuibus translato. vide ibidem.

58. sancti Petri in Cœlo aureo Abbatia vetustissima, de qua lib. 1. ad finem, & hoc 3. lib. c. 36. anno 1503. per Lateranenses reformata.

59. sancti Sebastiani oppidi Bugellæ in Episcopatu Vercellensi Præpositura ab Illustriss. D. Stephano de Ferrerijs S. R. Ecclesiæ Cardinali, & Vercellensi Episcopo fundatum, ac dotatum anno 1504. vide cap. 37.

60. sancti Ioannis Baptistæ Anconæ, Abbatiale, quod ex resignatione Reuerendissimi D. Ioannis Archiepiscopi Ragusini nobis tribuit Iulius II. anno 1504. vide ibidem.

61. sancti Matthæi Dertonæ. Prioratus. membrum sanctæ Crucis Mortariensis, ante annos circiter quingentos fundatum, & in generali vnione anno 1448. facta cõprehensum, sed anno 1504. nouis literis Apostolicis vnitum nostræ congregationi. vide ibidem.

62. sancti Modesti Beneuenti. antiqua Abbatia mona-

Digitized by Google

monaſtici ordinis: ſed commendata, & monachis deſtituta, quam anno 1505. congregationi Lateranenſi attribuit Iulius II. vide ibidem.

63. ſancti Petri Caſæ nouæ in Epiſcopatu Aretino. Prioratus, quod ad effectum exigendi ex illo monaſterium intra ciuitatem anno 1505. noſtræ congregationi fuit attributum: ſed ob reddituum paucitatem monaſterium intra ciuitatem erigi non potuit. manet tamen in eodem monaſterio Prior cum ſocio, ibidem.

64. ſancti Caterui Ciuitatis Tolentini in Piceno. Præpoſitura. anno 1506. congregationi Lateranenſi attributum, ibidem.

65. ſanctæ Trinitatis in Suburbijs Mutinæ. Abbatia. vetus canonici ordinis cœnobium; ſed in eo conuentus noſtræ congregationis anno 1506. reſtitutus. ibidem.

66. ſancti Vbaldi propè Eugubium. præpoſitura. à Sereniſſimis Vrbini Ducibus Elizabetha, & Leonora anno 1512. fundatum. vide cap. 38.

67. ſancti Frigdiani Lucæ. Prioratus. Illuſtriſſimum canonici ordinis collegium, & caput celeberrimæ congregationis, anno 1517. noſtræ Lateranenſi cum decem Prioratibus vnitum. vide cap. 39. & duobus ſequentibus.

68. ſanctæ Mariæ Gratiarum Caſtri Vineolæ in Epiſcopatu Mutinenſi. Præpoſitura. à nobilibus de Morenis circa annum Domini 1515. fundatum propè foueam dicti Caſtri, quod anno 1558. euerſum pro eiuſdem Caſtri tutela ad locum vicinum vulgo il Poggio nuncupatum tranſlatum eſt. vide cap. 42.

69. ſanctæ Mariæ ad parietem propè Nolam. Prioratus. fundatum anno 1520. ex piorum eleemoſynis. vide ibidem.

70. ſancti Benedicti Cremæ. Abbatia. ex reſignatione Reuerendiſs. D. Aluyſij Taſſi Bergomenſis, & Epiſcopi Recanatenſis facta anno 1519. vide ibidem.

71. ſancti Petri oppidi Gatinariæ in Epiſcopatu Vercellenſi, Præpoſitura. fundator Illuſtriſs. D. Mercurinus de Arboreo S. Cæſareæ Maieſtatis ſupremus Secretarius, & S. R. Eccleſiæ Cardinalis, Comes Gatinariæ. anno 1534. vide cap. 43.

72. ſancti Stephani de Citadella in ciuitate Vercellenſi. Præpoſitura; ex reſignatione Illuſtriſſimi Domini Bonifacij de Ferrerijs S. R. Eccleſiæ Cardinalis facta anno 1536. ſed iſtud monaſterium prætextu arcis muniendæ à miniſtris Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ fuit euerſum, & anno 1580. omnino amiſſum. vide ibidem.

73. ſancti Vbaldi ſiue ſancti Iuliani Imolæ. Præpoſitura. fundatum à canonicis regularibus anno 1539. vide ibidem.

74. ſancti Stephani loci Ponticuli in Epiſcopatu Bononienſi. Abbatia. erectum anno 1568. vide cap. 45.

75. ſancti Paſtoris in agro Reatino. Præpoſitura ex reſignatione Illuſtriſſimi Cardinalis Marci Antonij Colonnæ Protectoris facta anno 1581. vide cap. 46.

76. ſancti Iuſti Secuſiæ Prouinciæ Taurinenſis. Præpoſitura. ex reſignatione Illuſtriſſimi Cardinalis Guidi Ferrerii facta eodem anno. vide ibidem.

77. ſancti Stephani Dertonæ. Præpoſitura. fundator D. Seraphinus Grindellus, canonicus regularis Lateranenſis Pii Quinti familiaris anno 1588. vide cap. 46.

78. ſancti Caroli oppidi Menaſii in Epiſcopatu Nouocomenſi. quod fundauit D. Cinthius Caluus, anno 1612. vide cap. 47.

II. SVpradicta omnia monaſteria ſunt collegiata, & habent conuentum canonicorum. præter quę ſunt alia 46. conuentu deſtituta, & aliis monaſteriis conuentum habentibus vnita.

Primum ſancti Clementis Venetiarum. Prioratus. antiquum monaſterium canonici ordinis, vnitum monaſterio ſanctæ Mariæ Charitatis anno 1432.

Secundum ſanctæ Mariæ de Valle propè Vaſtum Aimonis in Apulia. Prioratus. membrum antiquæ congregationis Tremitanæ, monaſterio Tremitano vnitum.

Tertium ſanctæ Agathæ propè ciuitatem ad mare. Abbatia, olim ſubiecta monaſterio Tremitano. & illi vnita.

Quartum ſanctæ Mariæ Bethleemiticę in ciuitate Taruiſina. Prioratus antiquus canonicorum regularium, vnitus monaſterio Sanctorum quadraginta Martyrum Taruiſij anno 1490.

Quintum ſanctæ Mariæ Magdalenæ propè Brixiam. Prioratus. vetus canonicorum monaſterium, vnitum monaſterio ſancti Saluatoris Brixiæ. anno 1441.

Sextum ſanctorum Fauſtini, & Iouitæ ad ſanguinem. Præpoſitura. antiquum monaſterium canonicorum, vnitum eidem monaſterio s. Saluatoris anno 1523.

Septimum s. Georgij de monte Claro eiuſdem diœceſis. prioratus. antiquum monaſterium canonicorum, vnitum eidem monaſterio s. Saluatoris anno 1528.

Octauum s. Dominici oppidi Tuſculani in eadem diœceſi. prioratus. vnitum monaſterio s. Saluatoris anno 1564.

Nonum s. Margaritæ in agro Ferrarienſi. prioratus. antiquum membrum monaſterii Portuenſis ordinis canonicorum regularium, & cum illo vnitum anno 1420.

10. s. Mariæ de Stradella. prioratus. propè Fauentiam membrum eiuſdem monaſterii Portuenſis, & cum illo noſtræ congregationi vnitum.

11. s. Auguſtini in agro Foroliuienſi. prioratus. membrum eiuſdem monaſterii Portuenſis.

12. s. Laurentij in Cæſarea. prioratus. vetus canonicorum monaſterium, ſed modò euerſum, & monaſterio Portuenſi vnitum.

13. s. Petri de Domo Dei in Epiſcopatu Placentino. prioratus. inſigne olim monaſterium canonicorum, ſed canonicis deſtitutum, & monaſterio

Digitized by Google

rio ſancti Auguſtini Placentiæ anno 1442. vnitum.

14. s. Saluatoris Vallis Agnæ in Epiſcopatu Florentino. prioratus Abbatiæ Feſulanæ, & illi vnitus.

15. s. Saluatoris apud Pratum, in Epiſcopatu Piſtorienſi. prioratus eidem monaſterio Feſulano vnitus.

16. s. Mariæ ad Niues in Ciuitate Florentina. Abbatia. olim monaſterium ſanctimonialium, eidem Abbatiæ Feſulanæ. anno 1443. vnitum, nunc eſt hoſpitium eiuſdem Abbatiæ.

17. s. Pauli Cremonæ. prioratus antiquus Abbatiæ s. Petri de Pado Cremonæ, de cuius antiquitate conſtat ante annos quingentos.

18. s. Mariæ Vallis Viridis propè Cremonam. præpoſitura. antiquum canonici ordinis collegium, monaſterio ſancti Petri vnitum anno 1442.

19. s. Mariæ Aethyopiſſæ propè Vicentiam. prioratus antiquus, monaſterio ſancti Bartholomæi vnitus anno 1482.

20. s. Mariæ de Pane in ſacco. prioratus. monaſterium ordinis s. Marci, dicto monaſterio s. Bartholomæi Vicentiæ vnitum.

21. s. Thomæ in Epiſcopatu Piſtorienſi. prioratus. olim monaſterium ordinis ſancti Gulielmi, vnitum monaſterio ſancti Bartholomæi Piſtorienſis anno 1504.

22. s. Mariæ, vel ſancti Laurentij de Priano, in Epiſcopatu Ianuenſi, prioratus cõgregationis Mortarienſis, monaſterio ſancti Theodori vnitus anno 1453.

23. s. Fœliculæ in Epiſcopatu Parmenſi. prioratus. monaſterium ordinis canonicorum regularium cœnobio ſancti Sepulchri Parmæ vnitum 1460.

24. s. Hermanni in eodem Epiſcopatu Parmenſi. prioratus. monaſterium antiquum canonicorum regularium eidem cœnobio s. Sepulchri vnitum 1474.

25. s. Mariæ de Aggere in agro Nouarienſi. præpoſitura. antiquum monaſterium congregationis Mortarienſis, canonicæ s. Mariæ Gratiarum Nouariæ vnitum anno 1472.

26. s. Stephani de Bornago in eodem agro Nouarienſi. præpoſitura. monaſterium eiuſdem congregationis Mortarienſis eidem cœnobio ſanctæ Mariæ Gratiarum vnitum.

27. s. Iacobi de ſtrata in eodem agro Nouarienſi. prioratus eiuſdem congregationis Mortarienſis, eidem monaſterio s. Mariæ Gratiarum vnitus.

28. s. Marthæ propè Nouariam. præpoſitura. vetus canonicorum cœnobium eidem monaſterio s. Mariæ Gratiarum vnitum anno 1511.

29. s. Petri apud oppidum Neuias in Epiſcopatu Albenſi. Archipresbyteratus congregationis Mortarienſis, monaſterio s. Mariæ Nouæ Aſtenſis vnitus.

30. Sanctorum duodecim Apoſtolorum. Abbatia propè Aſtam, eidem monaſterio ſanctæ Mariæ Nouæ vnita anno 1523.

31. s. Mariæ Magdalenæ. prioratus congregationis Mortarienſis eidem monaſterio s. Mariæ Nouæ vnitus.

32. s. Andreæ de Caſtelletto propè oppidum s. Saluatoris in Epiſcopatu Caſalenſi. prioratus cõgregationis Mortarienſis, monaſterio s. Mariæ de Caſtello Alexandriæ vnitus anno 1482.

33. s. Stephani de Sacedio in Epiſcopatu Aquenſi Abbatia monaſterio s. Mariæ de Caſtello Alexandriæ vnita.

34. s. Agathæ Pontis ſturæ. prioratus congregationis Mortarienſis, monaſterio s. Mariæ Cretæ in diœceſi Caſalenſi vnitus.

35. s. Bartholomæi Alexandriæ. prioratus congregationis Mortarienſis monaſterio s. Mariæ de Alexandria vnitus.

36. s. Mariæ de Riolo propè Laudam. Abbatia, monaſterio s. Bartholomæi, vel s. Romani Laudenſis vnita anno 1482.

37. s. Fidis, vel s. Fidei. prioratus in Epiſcopatu Vercellenſi, monaſterio s. Sebaſtiani Bugellæ vnitus anno 1515.

38. s. Stephani de Cella. prioratus in Epiſcopatu Hipporegienſi, monaſterio s. Sebaſtiani Bugellæ vnitus 1516.

39. s. Mariæ de Carbonaria in Epiſcopatu Papienſi. prioratus congregationis Mortarienſis monaſterio s. Petri in cœlo aureo Papiæ vnitus anno 1524.

40. s. Andreæ de Carraria nullius diœceſis. prioratus. monaſterium congregationis s. Frigdiani eidem s. Frigdiani monaſterio vnitum.

41. s. Mariæ de Caſtro Franco Vallis Arni. prioratus. monaſterium eiuſdem congregationis, & eidem monaſterio vnitum.

42. s. Frigdiani de Saccis Bononiæ. prioratus. monaſterium eiuſdem congregationis, & eidem monaſterio vnitum.

43. Saluatoris de Moſtolio prioratus dictę congregationis, eidem monaſterio vnitus.

44. Sanctorum Quirici, & Iulitę in oppido Caſij diœceſis Bononienſis. prioratus eiuſdem congregationis, & eidem monaſterio vnitus.

45. s. Pauli de Mezano, aliàs Moſiano. Abbatia in agro Placentinò, monaſterio s. Mariæ Paſſionis Mediolani vnita.

46. s. Michaëlis de Vulturio. prioratus olim Conuentualis in Epiſcopatu Mediolanenſi, monaſterio s. Mariæ Paſſionis vnitus anno 1519.

EX ſupradictis monaſterijs 67. ante reformationem Frigdionariã erãt canonicorũ regulariũ, vt numeranti patebit, computatis nonnullis, quæ erant canonicorum regularium ordinis ſancti Marci. ex quibus 24. tempore illorum vnionis habebant canonicos, qui in noſtram Societatem tranſierunt: alia verò canonicis omnino erant deſtituta. Quę tempore vnionis habebant canonicos, qui noſtram reformationem amplexati noſtris ſe adiunxerunt, hęc fuerunt: s. Mariæ Frigdionariæ, ſancti Frigdiani Lucenſis, cum decem illius Prioratibus, s. Victoris Bononienſis, s. Ioannis in monte Bononienſis, III.

Digitized by Google

nienſis, s. Iacobi Cellæ Volanæ dioceſis Comaclienſis, s. Mariæ in Portu Rauennæ, s. Lazari de tertio Ariminenſis, s. Mariæ montis Belli in Epiſcopatu Bononienſi, s. Mariæ Charitatis Venetiarum, Sanctorum quadraginta Martyrum Taruiſij. ſancti Saluatoris Brixiæ. s. Crucis Montarienſis. s. Theodori Ianuæ. s. Mariæ de Aggere. & s. Stephani de Bornago in dioceſi Nouarienſi. s. Gratiani Vercellarum. s. Mariæ de Creſcentiaco propè Mediolanū, s. Mariæ Nouæ Aſtæ, & ſancti Petri in Cœlo aureo Papiæ.

Alia inſuper monaſteria complura canonicis noſtris fuerunt oblata, quæ accipere noluerunt. quædam etiam accepta, & per aliquot annos retenta, ſponte dimiſerunt, ex quibus fuerunt monaſterium s. Saluatoris Venetiarum, s. Mariæ de Vado Ferrariæ, s. Auguſtini Nicoſiæ in dioceſi Piſana, ſancti Michaëlis Angeli de monte in Epiſcopatu Lucenſi, & s. Sophiæ Beneuenti, quæ omnia patent ex actis Capitularibus noſtræ congregationis.

Sunt igitur omnes Abbatiæ, quæ poſt reformationem Frigdionariam ad noſtram congregationem ſpectauerunt numero 45. Prioratus 56. Præpoſituræ 21. Archipresbyteratus duo. ex iis ſeptem amiſſa videlicet ſancti Ioannis Baptiſtæ propè Caſtrum ſancti Archangeli, ſancti Saluatoris Lateranenſis, ſancti Syluestri montis Compatrum, ſancti Gratiani Vercellarum, ſanctæ Mariæ de Gloria, ſanctæ Mariæ de Balneariæ, & ſancti Stephani de Citadella Vercellarum. Reliqua retenta. licet nonnulla tranſlata.

Caput quadrageſimumnonum.

De Collegijs Sacrarum Virginum Canoniſſarum Congregationis Lateranenſis.

1. PRudentiſſimi Patres primi noſtræ reformationis autores illud memoriæ retinentes, quod ſcribit D. Gregorius Ioanni Rauennatenſium Antiſtiti à Gratiano in cap. Nemo 16. q. 1. relatus, neminem in regulari obſeruantia facilè poſſe perſiſtere, & ſimul obſequijs Eccleſiaſticis deſeruire, ad canonicæ diſciplinæ vigorem in Lateranenſi familia diutius ſeruandum, duo inter cætera firmiter ſtatuerunt, quæ ſæpiùs in Generalibus Comitijs ſunt renouata, & confirmata. Alterum, vt nullum omnino monaſterium acciperent, quod animarum perſonarum ſecularium curam adiunctam habuiſſet: quam ob cauſam non pauca monaſteria illis oblata reſpuiſſe, quædam etiam poſtquam acceptauerant, dimittere decreuiſſe, inter quæ collegium inſigne ſancti Ioannis in monte Bononiæ, in actis Capitularibus illorum temporum reperitur. Alterum autem, vt à regimine ſanctimonialium, ſiue alterius, ſiue etiam noſtri ordinis penitus cauerent. Quæ diu ſeruare nullatenus potuerunt, præſertim de monialium regimine loquendo, cogentibus ad illud tum importunis quarumdam vniuerſitatum precibus, tum etiam Principum, ac in primis Pontificum iuſſionibus, etiam ſub cenſurarum interminatione: quod ex eorum decretis, & literis Apoſtolicis ſupra recitatis apertè liquet. hinc effectum, vt noſtra Lateranenſis familia non ſolùm canonicorum, verùm etiam Sacrarum Virginum Canoniſſarum multis collegijs fuerit per Italiam propagata. De quibus collegijs pro complemento præſentis operis aliqua dicturus, ijs omiſſis, quæ de canoniſſarum antiquitate, origine, ſanctitate, plura dicenda eſſent, quòd prolixiores eſſe hic minimè poſſimus. hoc vnum pro fundamento dicendorum neceſſariò præmittendum fore iudicaui, ſcilicet quemadmodum canonicorum, ita etiam ſanctimonialium Virginum, quæ canoniſſæ, vel canonicæ vocantur, inſtitutum ab Apoſtolis, & viris Apoſtolicis in exordio naſcentis Eccleſiæ ſuam originem accepiſſe: & quemadmodum in primitiua Eccleſia, & deinceps ordo regularis virorum in duas claſſes partitus fuit, tum nomine, tum habitu differentes, quorum altera canonicorum, ſiue clericorum, monachorum altera fuit nuncupata: ita & de ordine regulari fœminarum dicendū. nam fuiſſe olim in Eccleſia Sacras Virgines ſanctimoniales canonicas, ſiue Virgines clericales, ſiue diaconiſſas à monachabus tum nomine, tum habitu diſtinctas, ſequentia Patrum, & Conciliorum teſtimonia certiſſima teſtantur.

Primum Innocentii Tertii in cap. Cum dilecta, de Maioritate, & Obedientia, in quo de quadam Abbatiſſa canoniſſarum ſermo habetur, vt legenti patebit.

Secundum Sigiberti Gemblacenſis in Chronico ſub anno 820. vbi ſcribit, in Concilio Aquiſgrani factam fuiſſe reformationem monachorum, & etiam clericorum, & clericalium ſanctimonialium regulas quaſdam factas.

Tertium Concilii Ticinenſis ſub Benedicto Tertio, & Ludouico Secundo Imperatore anno 855. celebrati dicentis, monaſteria virorum, & fœminarum, vel ſecundum regulam D. Benedicti, vel ſecundum canonicam inſtitutionem diſpoſita eſſe debere.

Quartum Concilii Pariſienſis ſub Gregorio IV. & Ludouico Primo Imperatore anno 829. celebrati, cap. 46. ſic dicentis: *Comperimus etiam quoſdam canonicos, & monachos paſſhabito Religionis ſuæ pudore monaſteria ſanctimonialium tam monacharum, quàm canonicarum inconſulto Epiſcopo imprudenter, atque irreuerenter adire.*

Quintum Concilii Remenſis ſub Eugenio Secundo cap. 3. ſic dicentis: *Statuimus, vt ſanctimoniales, & mulieres, quæ canonicæ nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta Beaterum Benedicti, & Auguſtini regulam vitam ſuam in melius corrigant, & emendent*: Hic canon cum aliis nonnullis habetur in 3. volum. Conciliorum poſt decreta Eug. II.

Sextum

Digitized by Google

Sextum Concilij Cabilonienſis, quod tempore Caroli Magni eſt celebratum cap. 53. vbi ſic dicit: *Libuit namq; huic ſacro conuentui quaſdam admoniunculas breuiter eis ſanctimonialibus ſcribere, quæ ſe canonicas vocant: quoniam eæ, quæ ſub monaſtica norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quã profitentur, regula ſcriptum habent.*

Septimum Chronicæ Treuerenſis ſcribentis, Athelam, & Iriminam Dagoberti Francorum Regis filias Treueris in palatio, & in alio loco, qui Horreum vocabatur, congregationem ſanctimonialium canonicam vitam profitentium inſtituiſſe. Obijt autem Dagobertus an. 622. ex Regnone in Chronico.

Octauum Iuſtiniani Imperatoris in nouellis Conſtitutionibus dicentis: *Si quis rapuerit, vel ſolicitauerit, vel corruperit Aſcetriam, vel Diaconiſſam, vel monachum, vel mulierem religioſam vitam habentem, bona ipſius, & eorum, qui huius ſceleris communione contaminati ſunt, religioſo loco vindicentur, monaſterio &c.* Aſcetæ verò, & Aſcetriæ idem prorſus erant cum clericis, & mulieribus clericalibus regulariter viuentibus, de quibus Philo in lib. de Vita ſupplicum, & Euſebius lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 16. & 17. quiq; à B. Marco in primitiua Eccleſia inſtituti dicuntur.

Nonum S. Baſilij Magni, inter cuius opera ante libros Regularum monaſticarum eſt libellus ſub titulo Animaduerſionum ad canonicos, & canonicas delinquentes.

Decimum Soteris Papæ, cuius verba referuntur in cap. Sacratas 23. d. dicentis: *Sacratas uerò fœminas, uel monachas, ſacra uaſa, uel ſacras pallas penes uos contingere &c.* vbi vides fuiſſe ſacratas fœminas diſtinctas ab illis, quæ monachæ vocabantur: hæ autem illę erant, quas Patres, & Concilia canonicas, & Sigibertus ſanctimoniales clericales vocare conſueuerunt.

II. NEque ſolo nomine verùm etiam profeſſione, & habitu monachas à canoniſſis, ſiue Virginibus clericalibus ab initio diſtinctas inuenio: nã temporibus primitiuæ Eccleſiæ, vel ſaltem Beatorum Auguſtini, & Hieronymi monachi, & monachæ pullis, & fuſcis veſtibus induebantur, quod nõ ſolùm, ex epiſt. Hieronymi ad Ruſticum, & de laudibus Aſellæ, quę sũ 4. & 15. in ordine, ſed & ex epiſt. B. Auguſtini ad Ediciã in ordine 199. apertè liquet, dum illam reprehendens, quòd contra mariti voluntatem monachalem habitum ſumpſiſſet, inquit: *Quid enim eſt abſurdius, quàm mulierem de humili veſte viro ſuperbire? cui te potius expediret obtemperare candidis moribus, quàm in nigellis veſtibus repugnare: quia etſi te indumentum monachæ delectabat &c.* At verò Canoniſſarum quemadmodum & canonicorum habitum è contrario candidum fuiſſe, teſtatur in primis Auguſtini regula, quam ſicut pro canonicis exarauit, vt lib. 1. eſt demonſtratum, ita etiam canoniſſis accommodatum eiſdem ſeruãdum epiſtola 109. præſcripſit, in qua de veſtimentis ad arbitrium Præpoſitæ lauandis ſic dicit: *Indumenta veſtra ſecundum arbitrium Præpoſitæ lauentur ſiue à uobis, ſiue à fullonibus, ne interiorẽs animæ ſordes contrahat mundæ veſtis nimius appetitus.* Quæ res ex facto comprobatur, nam in Hiſtoria Beatæ Brigidæ Virginis, & ſancti Patritij canonici ordinis in Scotia, ſiue Hybernia fundatoris diſcipulæ legitur, quòd cum adhuc eſſet infantula, pater ſuus vidit duos clericos in veſtibus candidis introeuntes, ſacrum oleum illius capiti ſuperfudiſſe, quæ cum adoleuiſſet, omnia mundana propter amorem Domini Ieſu Chriſti contemnens, ad Machæam Epiſcopum ſancti Patritij diſcipulum perrexit, potens, vt ſe Deo conſecraret, qui illam veſte candida, & pallio albo induit, & ad profeſſionem recepit: quæ innumerabilium Virginum Sacrarum mater eſt effecta in monaſterio Reigters nuncupato, ſiue Regularium: vnde collegia canoniſſarum non ſolùm in tota Hybernia, ſed etiam in Anglia, & Belgio, ad quas prouincias ſicut canonicorum, ita etiam canoniſſarum inſtitutum ex Hybernia primitus videtur deriuatum, regularium vocantur, quemadmodum etiam collegia canonicorum, vt videre eſt apud antiquos illarum Prouinciarum Scriptores, & apud D. Bernardum, qui canonicos regulares, & illorum monaſteria ferè ſemper ſimplici, & nudo vocabulo vocat regularium, & ad regulares.

Confirmat idipſum Hiſtoria ſanctæ Gertrudis Pipini Ducis filiæ, quæ illuſtre Sacrarum Virginum Niuellenſium Canoniſſarum in Belgio collegium fundauit circa annum Domini 662. prout vulgati verſus indicant.

In ſexcenteno quinquageno duodeno
Fiunt Niuellæ Gertrudis clauſtra puellæ.

quàm Canonicã non ſecularem, ſed regularem fuiſſe, ſatis indicat illius hiſtoria à Ioanne Molano in Natalibus ſanctorum Belgij ſub die 17. Martij, & ante illum à Ioanne Mauburno in 3. lib. ſui Venatorii cap. 21. deſcripta, cuique Beatus Patritius, quem illa præ cæteris Sanctis impenſiſſimè coluerat, & dilexerat, & illius diſcipulos, & alumnos receperat, in hora exitus illius obuiauit: illa enim candidis induebatur, & poſt mortem ſanctæ Modeſtæ Virgini in candido habitu apparuit, prout eadem Hiſtoria teſtatur. Et ſemel cum in Belgio, & finitimis prouinciis temporibus Pipini Ducis, & Dagoberti Regis Galliarum, & deinceps poſtea innumera Canoniſſarum collegia fuerint fundata, quorum multa nunc etiam florent, alia reformata, illà omnia candidum habitum geſſerunt. vnde nunc etiam illarum nonnullæ, etſi reformatæ, albæ Dominæ nuncupari cõſueuerunt: vt videas, canonicas ſicut in nomine, & regula, ita etiam in habitu cum canonicis regularibus Apoſtolicis conuenire conſueuiſſe.

III. QVibus omnibus addendum, quemadmodum ex regularibus clericis, ſiue canonicis ſeculares ortum habuerunt, ita ex regularibus canoniſſis verè profeſſis originem accepiſſe nonnulla præcipuæ nobilitatis collegia Canoniſſarum, ſecularium tamen, quæ nunc in quibuſdã Prouinciis Germaniæ, Lotharingiæ, & Belgii viſuntur, cuiuſmodi

Digitized by Google

modi eſt ſanctorum Cornelij, & Cypriani Buchoniēnſe, & ſanctæ Gertrudis Niuellenſe, ſancti Petri Armoricenſis, & alia. nam Buchouienſe collegium à prima fundatione canoniſſarum verè regularium, & ſub Beati Auguſtini regula viuentium ab initio fundatum, teſtatur Gaſpar Bruſchius in lib. de Monaſterijs Germaniæ fol. 18. pag. 2. in principio. Idem etiam de ſancta Gertrude, manifeſtè teſtatur hiſtoria fundationis eiuſdem collegij Niuellenſis à Molano ſub die 17. Martij in ſuis Natalibus relata: nam de illius matre propriam domum in monaſterium vertente, ſic in eadem hiſtoria legitur: *Is diebus ſuperuenit ſanctus Amandus Epiſcopus, à quo matrona caſtæ profeſſionis velamen accepit, & domum in ſanctimonialium monaſterium eiuſdem Antiſtitis conſecratione commutauit: ob quod factum multas calumnias, & iniurias cum dilecta filia ſuſtinuit: mater autem his non mota etiam filiæ nondum conſecratæ arrepta forfice capillos abſcidit, quæ aliquanto poſt inter virgines ſuſcepto velamine conſecrata, vnanimi conſenſu cœnobij ad regimen eſt expetita, &c.*

Confirmant eandem ſententiam, quæ de monaſterio per ſanctam Beggam in Gallijs, loco Audenna, inſtituto ſcribuntur, illam ex monaſterio S. Gertrudis vtriuſque ſexus chorum, ſcilicet canonicorum, & canonicarum, ſub forma regulari viuentium conuocaſſe: *Vbi corde, & voto ſe obligauerunt Deo ſeruire vſque ad extremum vitæ in propoſito regulari*. Sic enim in geſtis ſanctæ Beggæ prænominatæ ad verbum habetur. Scio ex parte refragari Ioannem Molanum lib. 1. de Canonicis c. 15. vbi licet concedere videatur, canonicas ſeculares quēamodum etiam canonicos ex regularibus originem duxiſſe, negat tamen illos canonicos regulares, quos à monachis diſtinguit, verè regulares cum trium votorū emiſsione fuiſſe. quod etiā de canonicis dixerat; ſenſit .n. nullos niſi monachos, vel monachas verè regulares cū votorū emiſsione fuiſſe, & pro conſtanti habet, canonicos, ſiue canoniſſas per votorum emiſſionem monachos, vel monachas neceſſariò effici. Verùm illum à ſcopo errare plurimum, tum quæ lib. 2. cap. 3. & ſequenti, tum quæ modò de ſancta Gertrude, & de canoniſſis in monaſterio ſanctæ Beggæ ex familia ſanctæ Gertrudis acceptis ſunt dicta, manifeſtè conuincunt: nam Virgines ſanctimoniales ſine votorum emiſſione conſecratas inueniet nunquam; etſi aliquot ſeculis poſt dicti collegij Niuellēſis fundationem, cum regularis obſeruantia in eo defeciſſet, Paſchalis Secundus breuem quandam honeſtæ vitæ formulam, ſine tamen votorum obligatione, manente vita communi ſub Abbatiſſarum regimine, virginibus ibidem degentibus præſcripſiſſet, quam hactenus ſeruari dicunt. Verùm de hac re ſatis. qui plura cupit, videat Ioan. Mauburnum in Venatorio lib. 3. c. 21. Claudium Eſpencæum lib. 2. de continentia, cap. 12. & Molanum locis proximè citatis, in quibus refert Ioannem Nider, Ordinis Prædicatorum inſignem Theologum, ſummam diligentiam feciſſe ſuper canoniſſarum ſecularium origine, nec inuenire potuiſſe, niſi quod ex prima fundatione fuerint ſanctimoniales ordinis vel D. Benedicti, vel alterius: exceptis paucis collegijs recenter pro nobilium ſuſtentatione fundatis.

IV. DE collegijs verò canoniſſarum tum antiquis, tum recentibus, illorumq; originibus, & fundationibus velle integrum hic loci catalogum retexere, magnus, & immenſus eſſet labor, & noſtris viribus omnino importabilis, qua de cauſa cæteris prætermiſſis, ex ſolis Italicis aliqua recenſebimus, quæ ad noſtram Lateranenſem congregationem attinent, quæque nunc ſuperſunt: nam plura vel hominum incuria, vel iniuria temporum excederunt. hæc verò ſunt.

In Vrbe collegium canoniſſarum regularium Spiritus ſancti, quod vſque ad annum 1606. manſit ſub regimine Abbatis S. Mariæ Pacis: ſed illo anno iuſtis de cauſis eius regimen Illuſtriſſ. D. Papæ Vicario reſignatum.

In Ciuitate Neapolis S. Mariæ Reginæ cœli. collegium inter cætera illius vrbis, tum numero, tum generis, & virtutis nobilitate, ſanctitateque præcipuum.

In Ciuitate Nolana B. Virginis Annunciatæ, vulgò collegium nuncupatum, anno 1213. per Comitem Nolanum fundatum, & dotatum, ad quod nonniſi Virgines nobiles, vel ex eadem Ciuitate, vel Neapolis admitti conſueuerunt.

In oppido Lauro eiuſdem ciuitatis monaſterium Ieſu Mariæ, paulò antea per Comitiſſam Nolanam fundatum, & dotatum. ex antiquis monimentis dictæ ciuitatis.

In oppido Arienſo, in Diœc. s. Agathæ collegiū B. Virginis Annunciatæ, ante annos 400. cum alio canonicorum S. Mennæ fundatum: ſed hoc ſecundum excidit, ſola Eccleſia pulchritudinis incomparabilis ſuperſtite.

In Ciuitate Spoletana ſunt duo collegia canoniſſarum ſub regimine Abbatis ſancti Iuliani, ſiue ſancti Anſani. primum s. Matthæi vbi B. Marina eiuſdem cœnobij ſanctimonialis in veneratione habetur, cuius impollutam animæ virginitatem per corporis integritatem Deus teſtatam eſſe voluit; quod poſt 100. annos integrum omnibus ſuis partibus, & palpabile nunc etiam monſtratur, quod ipſe vidi.

Alterum s. Mariæ de Stella, in quo centum ferè ſacræ Virgines ſub magna regulæ diſtrictione laudabiliter viuunt.

In oppido Caldarola diœc. Camerini monaſterium ſanctæ Catharinæ de Senis, per Illuſtriſſimum Dominum Euangeliſtam Pallottam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ante paucos annos fundatum.

In Ciuitate Ancona monaſterium ſancti Bartholomæi antiquiſſimum, quod aliquot annis fuit ſub regimine congregationis.

In Ciuitate Arimini collegiū ſancti Sebaſtiani, in quo octoginta ſacræ Virgines, & amplius ferè omnes

Digitized by Google

nes nobiles laudabiliter degunt.

In Ciuitate Ferraria s. Mariæ Gratiarum collegium, vulgò Mortarium, quòd ex canonicis Mortarienſibus illuc profectis fuerit fundatum an. 1502. quodq; ſub regimine noſtræ congregationis ſemper manſit.

In oppido Lugo Comitatus Ferrarienſis monaſterium ſancti Auguſtini, quod duæ Canonicæ ex Ferrarienſi ſanctæ Mariæ Gratiarum collegio profectæ fundauerunt ante annos ſeptuaginta.

In Ciuitate Bononia collegium ſancti Laurentij Sacrarum Virginum præcipuæ nobilitatis antiquiſſimum. eſt ſub regimine Abbatis ſancti Ioannis in Monte.

In Ciuitate Regij Lepidi monaſterium ſancti Petri Martyris. ſub regimine Abbatis ſanctæ Mariæ Gratiarum.

In Ciuitate Parmenſi monaſterium ſancti Saluatoris antiquum, & numeroſum. ab aliquot annis manet ſub regimine Ordinarij.

In Ciuitate Mantuæ ſunt duo collegia, alterum ſanctæ Mariæ Præſentationis, quod multis Priuilegijs Romanorum Pontificum eſt exornatum, ſub regimine Abbatis ſancti Bartholomæi. Alterum s. Mariæ Virginis Annunciatæ in Suburbio s. Georgij, ſub regimine Abbatis s. Viti.

In Ciuitate Veronæ monaſterium s. Ioannis de Beueraria. hę cum alterius eſſent inſtituti noſtræ congregationis regimini ſubeſſe, ac cęterarum noſtri ordinis canonicarum habitum accipere à Sede Apoſtolica obtinuerunt, quæ poſt aliquot annos ſunt dimiſſæ.

In Ciuitate Vicentia collegium ſancti Thomæ, quod optimarum ſanctimonialium eſt plantarium, magna ſanctitatis laude celeberrimum. ſubeſt regimini Abbatis ſancti Bartholomæi. Claruit in hoc collegio virgo quædam nomine Euphroſina, quæ à ſororibus pro Beata colitur, cuius vitam Italico idiomate ſcripſit eleganter, & typis edidit R. admodum P.D. Aſcanius de Ordeis noſtræ congregationis Prædicator celebris, & s. Mariæ Caſoreti nunc Abbas.

In Ciuitate Caſtellana ſiue Venetiarum monaſterium ſancti Danielis, quod inſtante Sereniſſimo Venetorum Duce cum Patriarcha ſub cura congregationis ſuſceptum, anno 1605. Abbas ſanctæ Mariæ Charitatis, quòd eius autoritas ad illud regendum minus ſufficere videretur, vt in literis dimiſſionis exprimitur, in manibus Summi Pontificis reſignauit.

In Ciuitate Mediolani s. Virginis Annunciatæ collegium numeroſum, & præcipuæ nobilitatis. ſub regimine Abbatis s. Mariæ Paſſionis.

In Ciuitate Papiæ monaſterium s. Mariæ Ioſaphatis vetuſtiſſimum, cum alio ſancti Victoris eidem vnito, ſub regimine Abbatis ſancti Epiphanii.

In oppido Mortarij Papienſis diœceſis collegium ſancti Caſſiani ſub regimine Præpoſiti ſanctæ Crucis.

In Ciuitate Nouaria monaſterium ſanctæ Agathæ, ſub regimine Prioris ſanctæ Mariæ Gratiarum.

In Ciuitate Vercellarum collegium s. Mariæ Virginis Annunciatæ, ſub regimine Abbatis ſancti Andreæ.

In Ciuitate Aſtenſi cœnobium Beatæ Virginis Annunciatæ anno 1476. fundatum ſub regimine Abbatis s. Mariæ Nouæ.

In Ciuitate Taurinenſi collegium s. Crucis anno 1535. ab Illuſtriſſima Comitiſſa Beatrice à Ronſeco fundatum, accitis ex licentia Generalis Capituli eo anno celebrati ſex canonicis ex alijs monaſterijs cũ duabus Conuerſis, quarum nomina fuerunt ſoror Apollonia Mediolanenſis, ſoror Deſideria Vercellenſis, ſoror Monica, ſoror Angela Catharina Vercellenſes, ſoror Ludouica Nouarienſis, & ſoror Archangela Mortarienſis canonicæ, ſoror Bona, & ſoror Leona Conuerſa. Huic collegio anno 1560. Pius IV. monaſterium s. Petri iuxta plateam arcis dictæ Ciuitatis, extincto in eodem ordine monialium D. Benedicti, cum illius bonis vniuit. Reguntur autem prædictæ Canonicę ab Abbate s. Andreæ Vercellarum iuſſione Pauli Tertij anno 13. ſui pontificatus, apud quas diſciplina regularis celebri fama ſanctitatis viget. ex quibus nonnullas cum opinione ſanctitatis poſteris relicta corpore ſolutas nuper à R. admodum Domino Clemente S. Martino, qui eiſdem erat à ſacris confeſſionibus, nunc autem Præpoſitus ſancti Petri de Gatinaria, per literas accepi, de quarum numero ferunt extitiſſe Angelam Catharinam, quæ ſpiritu prophetiæ claruerit, & dum animam exhalaret, veluti radium ſolarem multis ſororibus, quæ adſtabant videntibus à vultu emiſerit.

In Ciuitate Ianuenſi ſunt tria primæ nobilitatis collegia, magnoperè commendata. primum ſanctæ Mariæ Gratiarum, cuius alumna extitit Domna Baptiſta Vernacia, virgo deuotiſſima, & doctiſſima, in qua illud experimento comprobatum, quod communiter dici conſueuit, myſticam Theologiam potius oratione, & affectu deuotionis, quàm ſtudio, & lectione diſci. nam fœmina cum eſſet, ſupra vires propriæ conditionis, de diuinis arcanis tam multa didicit, quæ tribus voluminibus typis poſtea editis ſunt exarata, vt doctiſſimos Theologos exæquaſſe viſa fuerit. Obijt anno 1589. nonagenaria. ſecundum eſt ſancti Andreæ, tertium ſancti Bartholomæi, quæ omnia regantur per Abbatem ſancti Theodori prædictæ Ciuitatis.

In Ciuitate Lucenſi collegium ſancti Ioannis de Capite Burgi, vulgo ſancti Ioannini. eſt Eccleſia de iure monaſterij ſancti Frigdiani. manſit autem hoc collegium ſub regimine Prioris ſancti Frigdiani vſque ad annum 1538. quo canonici noſtri reſeruata antiqua iuriſdictione in Eccleſia illud reſignauerunt.

Alia complura noſtri ordinis, & antiquæ congregationis Lateranenſis collegia fuerant olim in Italia, quæ vel penitus exciderunt, ſicut etiã canonicorum

nicorum, vel alienum habitum, & institutum acceperunt, qualia erant Venetiis sancti Andreæ, Tarusii sancti Pauli, Bononiæ sanctæ Mariæ de Guardia, Brixiæ s. Mariæ, & s. Catharinæ, & alia &c.

Caput quinquagesimum.

De Basilicę Lateranensis, ac cæterorum Lateranensis Congregationis Monasteriorum Canonicis in Sanctorum numerum relatis.

1. IOannes de Nigraualle Apostolicus Bibliothecarius in sæpè allegato epilogo suarum Chronicarum 13. cap. 18. de numero Sanctorum canonici ordinis verba faciens, hæc inter alia scribit: *Sanctorum denique numerositate Religiones omnes excellit prænominata Religio; quia vt ex diuersis Catalogis Sanctorum, ac Martyrologijs, & antiquis historijs colligere potuimus, immensus propemodum Sanctorum tam Martyrum, quam Confessorum ex ipso ordine numerus reperitur. & quantum pro certo numero summari possunt; vt refert Anastasius Cardinalis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius in Catalogo, quem edidit ad Carolum II. Gallorum Imperatorem, reperirentur circa sexdecim millia, centum, & vltra &c.* Esset autem labor nimius, & immensus, nec omnino ad istum locum pertinens, velle in hoc libro illorum Catalogũ ex integro describere. quare quod præsentis instituti ratio postulat, nunc tantum de canonicis Lateranensis Basilicæ, vel aliorum Lateranensis congregationis, & instituti collegiorum in Sanctorum catalogum relatis, verba faciemus: de cæteris in proprio libro de Viris Illustribus canonici ordinis, si Deus concesserit, commodiùs, & abundantiùs locuturi. In quorum Lateranensium Catalogo texẽdo, licèt ab eiusdem Lateranensis Basilicæ primordiis, cuius originarii, primordialesq; clerici vocamur, & sumus, meritò sermonem exordiri deberemus, solùm à temporibus Beatissimi Patris Augustini, cuius regulam sanctus Gelasius sub Leone I. ad Lateranensem Basilicam reuexit, narrationem aggrediemur: non quidem eorumdem Sanctorum res gestas, & elogia exactè describentes, sed solùm autores referendo, qui de illorum sanctitate, canonicaq; professione testantur. In qua re peragenda, ne forsan Aesopi corniculam agere videamur, necessariò monendum ducimus, nos s. Frigdiani congregationem cum Lateranensi confundere, cum constet s. Frigdiani canonicos ab Ecclesia Lateranensi acceptos, eosdemq; per Summos Pontifices Alexandrum II. Paschalem, Gelasium, Calistum, Honorium, & Innocentium II. ad dictam Lateranẽsem Basilicam reuocatos, vt ex illorum epistolis supra cap. 41. & ex alijs documentis superius adductis liquet.

11. CAnonici Lateranenses in Sanctorum Catalogum à temporibus Beati Augustini, & deinceps relati inter alios sunt, s. Patritius Martini Turonensis ex filia sororis nepos, Scotorum, siue Hybernensium Episcopus, & Apostolus circa annũ 430. per Cœlestinum Primum Romanum Pontificẽ designatus, cuius festum 17. Martij celebratur, qui Beati Augustini regulam, & canonicorum regularium ordinem in Scotiam inuexit, & latissimè propagauit. vide lib. 2. c. 34. & 35. per totum, vbi de hoc diffusè tractaui, & officia canonicorum regularium Lateranensium per Pium V. probata.

Sanctus Leo Primus ex Lateranensis Ecclesiæ canonico, & Archidiacono Romanus Pontifex renunciatus. qui canonicam institutionem secundum B. Augustini regulam à Gelasio ex Africa Romam aductam, in Basilica Lateranensi reformauit. Baronius tomo 5. Annalium sub anno 430. num. 90. vbi illius in Lateranensi Ecclesia Archidiaconatus meminit, ex Cassiano in principio lib. contra Nestorium. idem Onuphrius in Chronico. nec refert quod dicat illum Archidiaconum Ecclesiæ Romanæ, non autem Lateranensis, idem enim omnino sunt, vt supra cap. 1. est notatum. Ioannes de Nigraualle in epilogo sæpè citato. Ciaconius in Honorio Primo in principio. officia canonicorum regularium Lateranensium in festo s. Gelasij I.

Sanctus Gelasius Valerij Episcopi filius (nescio an naturalis, an per regenerationem, prout de sancta Petronilla Petri Apostoli filia scribitur) & Beati Augustini discipulus, qui in persecutione Vuandalica ex Africa profugus cum cæteris Augustini discipulis, eius regulam Romam attulit, & sub Leone Primo iuxta illam canonicum institutum in Lateranensi Basilica reformauit. tex. in cap. Ofius 56. d. officia canonicorum regularium Lateranensium per Sedem Apostolicam probata. Onuphrius in Chronico, & in additionibus ad Platinam in vita Gelasij Primi, in lib. de Septem Vrbis Ecclesijs in Lateranensi, & in lib. 2. de Ecclesia Lateranensi c. 3. Ioannes de Nigraualle loco citato. Volaterranus lib. 21. in Augustino in principio. Ciaconius in Honorio I.

Sanctus Prosper Aquitanus presbyter, patria Lemouicensis Augustinianæ doctrinæ defensor acerrimus, prout illius scripta contra Collatorem, & contra Massilienses, & ad Capitula Gallorum, & ad obiectiones Vincentianas, & illius epistola ad Augustinum, quæ præmittitur libro de Prædestinatione Sanctorum, & demùm illius peregrinatio ad Sedem Apostolicam sub Cœlestino Primo Pontifice pro eadem Augustini doctrina tuenda suscepta, de qua in epistola prima eiusdem Cœlestini, testantur: necnon Augustinianæ regulæ, ac instituti clericorum regulariter, & communiter viuentium æmulator feruidissimus, quod ex illius libris de vita contemplatiua potissimum intueri licet. Cum iam factus presbyter pro Christi amore omnia sua pauperibus erogasset. Romam iterum peregrinus, sub Leone Primo

Digitized by Google

reuersus, primò quidem benignissimè à Pontifice susceptus inter Lateranensis Ecclesię clericos est constitutus, cuius opera idem Pontifex in conscribendis epistolis potissimum est vsus: deinde Regiensis Episcopus ab eodem Leone ordinatus. Gennadius de viris illustribus. Marcellinus in Chronico. Ioannes de Nigraualle. Petrus de Natalibus. Baronius in Martyrologio sub die 25. Iunij, vbi alios refert. Onuphrius lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. vbi illum inter S. R. Ecclesiæ Bibliothecarios recenset, ex Marcellino in Chronico. tabulæ Ecclesiæ Regiensis in Flaminia, & officia canonicorum regularium Lateranensium probata. Hunc verò Regij in Aquitania Episcopum extitisse nonnulli contendunt, tum quòd natione Gallus extiterit, tum quòd Concilijs duobus Gallicanis Vasionensi, & Carpentoratensi subscripserit: alijs Ecclesiæ Regiensi in Flaminia illum pro posse vendicantibus. Mihi homini Italo partes Italicorum tueri libet, fauentibus nostræ sententiæ non solùm Regiensis Ecclesiæ in Flaminia, & nostræ Lateranensis familiæ tabularijs, verùm etiam Petro de Natalibus, & Baronio, & cæteris, qui dicunt, illum sancti Leonis Primi notarium, & Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarium extitisse, & à sancto Leone Regiensem Episcopum ordinatum. id enim si verum est, planè conuincitur Prosperum, qui dictis Concilijs sub initio Pontificatus Leonis Primi celebratis subscripsit, alterum ab hoc fuisse, scilicet Episcopum Aurelianensem, inter Sanctos similiter relatum, cuius festum Iulii die 29. agitur: quod etiam Baronius aduertit in notis ad Martyrologium die 25. Iunii, & 29. Iulii, quem vide.

Sanctus Frigdianus Lucensis Episcopus, patria Hybernus, siue Scotus, Regis Vltoniæ filius, qui Romam veniens sub Pelagio I. & in Lateranensi Basilica per aliquot annos commoratus, postmodũ in patriam reuersus, ibiq; monasterio canonicorum ædificato, iterum in Italiam reuersus, & in ciuitate Lucensi commoratus defuncto Episcopo à Lucensibus postulatus, & à Pontifice consecratus canonicã institutionem ex Lateranensi Basilica acceptam in Ecclesia Lucensium plantauit, quæ hactenus ibidem in duobus monasterijs S. Frigdiani, & sanctæ Mariæ Frigdionariæ Deo fauente viget. ex tabulis Ecclesiæ Lucensis, & officiis canonicorum regularium Lateranensium probatis. Huius viri sanctitatem testatur Diuus Gregorius in Dialogis lib. 3. cap. nono.

Sanctus Sergius Pontifex huius nominis Primus & inter Sanctos à Damaso in Pontificali, à Baronio in Martyrologio sub die 9. Septembris relatus, natione Syrus, sed Panormi in Sicilia Patre Tyberio natus, qui Romam veniens ab Adeodato Pontifice inter clericos Ecclesiæ Lateranensis numeratus, per gradus ascendens vsque ad Sacerdotium presbyter sanctæ Susannæ fuit ordinatus. hic mortuo Conone Pontifice, schismateq; inter Paschalem Archidiaconum, & Theodorum Archipresbyterum exorto, Deo disponente Pontifex est renuntiatus. de quo Cardinalis Baronius in Annal. to. 8. sub an. 687. ex Anastasio, & Petrus de Natalibus in Catalogo lib. 8. c. 58. & idem Anastasius, qui dicunt Lateranensem Basilicam ab illo fuisse reparatam, Ioannes de Nigraualle in Epiloga Chronicarum loco citato, & Ciaconius in Sergio I.

Sanctus Leo Quartus in Martyrologio Romano die 17. Iulii notatus, qui teste Anastasio adhuc puer à parentibus discedens ob studia literarum in monasteriũ sancti Martini, quod erat apud s. Petrum, concessit, vbi non solùm literas didicit, verùm etiã in sanctæ conuersationis studio sic profecit, vt non quasi puer, sed velut monachus, isq; perfectus videretur, & esset inter monachos, quasi vnus ex illis. Cuius fama, & sanctitatis opinione Gregorius Pontifex commotus, ad sanctæ matris Ecclesiæ (scilicet Lateranensis, quæ omnium est mater) gremiũ perduxit, & in suo seruitio familiarem habuit, & Subdiaconum ob laudabilis vitæ famam effecit. qui quamuis locum mutaret, & ordinem, semper tamen regulariter vixit. ex eodem Anastasio, vnde habes, quò illos corrigas, qui eum inter Diui Benedicti monachos recensent, contrarium expressè docente Anastasio illius contemporaneo, ac dicente inter alia: *Hic primùm à parentibus ob studia literarum in monasterium Beati Martini Confessoris Christi, quod foris muros huius Ciuitatis Romanæ iuxta Ecclesiam B. Petri Apostoli situm est, quousq; sacras literas plenius disceret, sponte concessit. vbi non solùm literas didicit, verùm etiam in studio sanctæ conuersationis, non quasi puer, vt tunc erat, sed velut perfectus monachus mansit. cuius etiam piæ conuersationis exemplo alij sub eodem monastico degentes ritu, omnipotenti Domino plus deuotè seruiebant, eratq; cum illis, quasi vnus ex illis.* Hæc ille, ex quibus vides, Leonem inter monachos à puero quidem vixisse, non tamen animo monachandi, sed studio literarum incumbendi: licèt etiam in institutis regularibus adeò profecerit, vt esset inter monachos quasi vnus ex illis. nam quod inquit: *Eratq; cum illis, quasi vnus ex illis.* planè indicat, illum non verè monachum fuisse, Ciaconius etiam in Leone IV. vbi tamen corrigendum, quod per errorem scribit, illum monachum etiam fuisse in monasterio Sanctorum Martini, & Syluestri in Montibus, contrarium scribente Anastasio, illum vixisse inter monachos sancti Martini non in Montibus, sed propè sanctum Petrum, cui magis credendum.

Sanctus Emirtius Episcopus Aurelianensis, de quo Ioãnes Philippus Nouariensis, qui Gallias peragratus multa Ecclesiarum Gallicarum tabularia vidit, hæc lib. 4. suæ Chronicæ cap. 14. scribit: *Emirtius sanctissimus Aurelianensium Episcopus, & canonicus regularis dignissimus, filius fuit cuiusdam nobilissimi viri Romani, qui in pueritia in timore Domini educatus, cum ad adolescentiam peruenisset, liberalibus disciplinis operam dedit, quibus solerter insistens, breui, quod concupierat, assecutus est. Cum autem ad iuuenilem peruenisset ætatem, sancti Spiritus*

Digitized by Google

tus unctione præuentus, seculo mundana relinquens, paremibusq; vale faciens in Lateranensi monasterio canonicus regularis efficitur, vbi tanta humilitate, & virtute emicuit, ieiunijs, contemplationibus, & abstinentijs insistens, quod mirum omnibus videatur. Contigit illis diebus in Gallijs Episcopum Ciuitatis Aureliane emori. quare ciues amisso pastore inconsolabiliter lachrymas fundebant, peractoq; exequiarum officio, vnà conueniunt, & Legatos solemnes Romam mittunt ad Pontificem, rogantes, quatenus sibi Pastorem optimum deligere dignaretur. Venientes autem Legati Romam, ad Pontificis pedes prostrati, dari sibi Episcopum instanter postulabant, quos Pontifex benignè suscipiens, iussit bono animo esse, & exacto triduo ad se redire. Interim conuocato Clero iubet orationibus insistere omnes, vt Dominus Ciuitati Aurelianensi de Pastore sancto prouidere dignaretur. elapso triduo iussit Pontifex Legatos ad Ecclesiam Lateranensem accedere, & super quem viderent Columbam de Cœlo descendentem, ipsum ad se adducerent, at illi velocius iussa complentes ad Ecclesiam Lateranensem accedunt, atque ibidem Missarum solemnijs insistentes, viderunt super Emirtium Subdiaconum Columbã descendentem, cum de more epistolam decantare. Quod illi videntes lætitia replebantur, & Missarum solemnijs expletis ipsum Emirtium de voluntate Patris monasterij Pontifici præsentauerunt, qui gratias Deo agens, ipsum Episcopum consecrauit: & ita læti cum Emirtio Episcopo in Gallias reuersi sunt, vbi per multos annos Beatus Emirtius sanctissimè vixit. tandem bona senectute obdormijuit in Domino 7. Idus Septembris. Eadem ferè Petrus de Natalibus in Catalogo lib.8.cap.49.

Sanctus Guarinus, patria Bononiensis ex nobili familia de Fuscarijs, Lucij Secundi Pontificis consanguineus, & clericus Ecclesiæ Bononiensis, tunc quidem regularis, sed satis relaxatæ, qui arctioris vitæ desiderio ad Mortariensem canonicam regularis disciplinæ laude celebrem contendens, ibi tantũ profecit, vt à Papiẽsibus Episcopo destitutis magno desiderio non solùm postulàretur, sed quòd fugam illum meditatum intellexissent, in custodia detineretur. quorum de manibus elapsus per feneſtram, tandiu latuit, donec alius in Episcopum fuisset consecratus. Postea verò ad sancti Frigdiani Ecclesiam pergens, cum inter monasterij illius canonicos aliquot annis sanctissimè vixisset, à Lucio Secũdo Romam accitus, S.R.Ecclesiæ Cardinalis, & Episcopus Prænestinus inuitus & renitens fuit ordinatus. Baronius in Martyrologio sub die 6.Februarij. Surius tomo 1.sub eodem die, & Augustinus Ticinensis ab illis citatus, Ioannes Philippus Nouariensis in Chronica lib.4,cap.11.officia canonicorum regularium Lateranensium probata. Ciaconius in Lucio II.Onuphrius in vitis Pontificum in Lucio II.vbi sic ad literam. *Domnus Guarinus Fuscararius Bononiensis ex clerico Ecclesiæ Bononiensis canonicus regularis monasterij sanctæ Crucis de Mortario congregationis sancti Frigdiani Lucensis, Episcopus Cardinalis Prænestinus.* Quibus refragantur Ioannes Baptista Signius lib.2.de canonicis cap.8.pag.237.& Iosephus Mozzagrugnus lib.4.fol.4.pag.1.& lib.8.fol.54.pag.2.vbi etiam contra Ioannem Philippum Nouariensem grauiter inuehitur. sed neutri credibiles cum præter Sigonij testimonium, in gratiam illorum ex turbidis Annalium Saluatoriensium fontibus haurientis, nihil habeant, quod pro illorum sententia proferre possint, è contra plura obsistant, primum, Papiensium electio, siue postulatio, quam isti Autores admittunt, quam de canonico Bononiensi, & in ciuitate Bononiensi degente, & tot millibus passuum distante factam, vix credibile fuerit: multo autem minus, illum fugam meditantem à Papiensibus custoditum. nam quomodo illum custodiuissent, qui centum viginti millibus passuum ab illis destitissent? secundum, eiusdẽ sancti viri grauis ætas, quo tempore per Lucium II. ann. 1144. Cardinalis, & Episcopus Prænestinus fuit ordinatus, cum illi dicant, sanctum virum antea in monasterio Rhenano propè Bononiam annos 40.vitam regulare egisse, quod nullatenus verum esse potest: nam monasterij Rhenani primus Prior, Guido nomine, in viuis agebat ann. 1173. eodem Iosepho Mozzagrugno testãte lib.4.fol.12.pag.1. illum enim Guidonem, cuius ibi meminit, primum Priorem monasterii Rhenani dixerat fol. 9. pag. 2. istis conceptis verbis: *His autem omnibus in literis Guido Prior appellatur, nempè primus in ordine, & canonica Rhenana, cuius memoriam, & cognitionem habemus ex literarum monumentis.* Deo autem gratias, qui dixit de tenebris lumen splendescere: nam si verum est, vt verissimum, hunc Guidonem primum monasterij Rhenani Priorem fuisse, maximè cum ante priuilegium Innocentij II. & Gualterij Rauennatensis Episcopi ann. 1136. nullum antiquius proferant, corruunt statim omnia, quæ de canonica in dicto monasterio Rhenano professione Honorii II. Innocentij II. Lucij II. Pontificũ, & B. Guarini Cardinalis, & aliorum ex memoratis Annalibus Saluatoriensibus toties repetuntur, & etiam cum iurgiis, & conuitiis à nonnullis inculcantur.

Sanctus Aldobrandus natione Flaminius, patria Cesennas, ex canonico monasterij Portuensis primò Præpositus Ecclesiæ Ariminensis. postea Episcopus Forosempronienſis, vbi præsentis vitæ curriculo sanctissimè absoluto inter Sanctos habetur. Hieronymus Rubeus in Historia Rauennatensi lib.5.sub anno 1119.tabulæ Ecclesiæ Ariminensis, & Forosempronienſis, quarum exemplum à Cancellaria Episcopali Forosempronienſi ad me transmissum de canonica s. Aldobrandi professione in cœnobio Portuensi testatur.

S. Vbaldus Episcopus Eugubinus, primũ cathedralis Ecclesiæ Eugubinę SS. Mariani, & Iacobi, postea Portuensis cœnobii canonicus, vnde regularis vitæ instituta cũ illius constitutionibus accepit, quæ ad eãdẽ cathedralẽ aduexit, & quibus canonicã disciplinã penè collapsã in illà restituit. factus postea ciuitatis Epis. ab Hon.II.cũ illã Ecclesiã aliquot annis sanctissimè rexisset, ad cœlestẽ patriã migrauit, in

albũ Sanctorũ à Cœlest. III. ann. 1192. relatus, à die verò obitus illius anno 34. Breuiarium Romanum, Tabulæ Ecclesiæ Eugubinæ, officia canonicorum Lateranensium probata, Beatus Thebaldus primus illius in Episcopali Sede successor, Iordanus Prior canonicæ Castellanæ, Augustinus Ticinensis, & alij recentiores.

Sanctus Ansoinus Camerini Episcopus, temporibus Ludouici Imperatoris (puto fuisse Ludouicũ IV. vt ex Ecclesiæ Camerinensis tabularijs, & totius Ciuitatis consensione habetur, à sua iuuentute in ordine clericorum regularium, & in studijs sacrarũ literarum educatus, tantum profecit, vt ad sacerdotalis dignitatis gratiam euectus, defuncto Episcopo Camerini omnium ciuium studiis, ac votis in Episcopũ postularetur. cuius rei gratia Imperatorem, qui iã Episcopos more secularium militare cogebat; cuiq; ipse Ansoinus charissimus, & loco patris habebatur, vt illũ Episcopum fieri permitteret, supplices adierunt, & postulata obtinuerũt. qui à Pontifice cõsecratus viuus, & mortuus miraculis clarus habetur. Eius festũ colitur die 13. Martii, vt etiã Baronius in Martyrologio eodem die notauit. In vetustis nummis, qui sub Camerini Dominis cudebantur, ex vna parte imago ipsius s. Ansoini cernebatur, cum inscriptione, quæ illum regularem canonicum Lateranensem ostendebat, quod nunc etiam Camerini ciues ex maiorum traditione passim, & vnanimiter fatentur. Habeo ipse numisma cum eiusmodi inscriptione à R. admod. P. D. Claudio s. Catetui Tolẽtini Præposito transmissum, quod prõ teste seruatur.

Caput quinquagesimũprimum.

De quibusdam alijs viris Beatis, nondum tamen in Sanctorum Catalogum relatis.

I. ALii multi fuerunt in eadem congregatione sanctitatis fama celebres, licèt in album Sanctorum ab Ecclesia nondum relati; ex quibus, vt de multis paucos recenseamus, fuerunt.

Beatus Petrus Rauennas ex nobili familia de Honestis, Portuensis Ecclesiæ, monasteriiq; restitutor, & eiusdem monasterii Prior, qui Constitutiones pro canonicis Portuensibus scripsit, quas Paschalis II. suo diplomate probauit, & à canonicis Portuensibus seruari præcepit, quem cum B. Petro Damiani S. R. Ecclesiæ Cardinali, & Episcopo Ostiensi nonnulli perperam confundunt. de quo quia lib. 2. cap. 47. prolixè satis disseruimus, lector locum illum videat. Obiit anno 1119. in Portuensi cœnobio, cũ Epitaphio tumulatus.

Beatus Iacobus de Glusianis monasterii sancti Georgii de Brinate Præpositus, vir venerabilis, & miræ sanctitatis, & liberalitatis erga Christi pauperes, cuius sanctitatem Deus ingenti miraculo manifestare voluit, quod lib. 2. cap. 49. fuit narratum. vixit circa ann. 1340. vide ibidem.

Beatus Bartholomæus de Columna Romanus, genere quidem clarissimus, sed vitæ sanctitate longè clarior, quem nostra Lateranensis congregatio vt Patrem, & Frigdionariæ reformationis autorẽ iure, ac meritò veneratur, quia non solùm illius sanctissimis adhortationibus venerabiles sancti Petri in cœlo aureo, & sanctæ Mariæ Frigdionariæ canonici, aliiq; pii, & deuoti eiusdem reformationis autores tantam prouinciam subierunt, verùm etiam ipsius reformationis sarcinam ipse inter primos suscepit. de quo, quia supra hoc eodem libro cap. 8. multa tradidimus, inutilis repetitionis vitandæ gratia locum indi casse sufficiat. Hunc nonnulli secularem presbyterum vocant, quod etiam epitaphium eius tumulo suprapositum statim referendum innuere videtur. Cæterùm ita se habet rei veritas, illum antea secularem quidem clericũ presbyterum, & Coronensem canonicum fuisse: nam in stemmate clarissimæ Columnensium familiæ, sic scriptum reperitur. Verùm ab initio reformationis Frigdionariæ ann. 1402. eius loci canonicis regularibus sese adiunxisse, illorumq; habitu sumpto monasterii Priorem electum, & Prioratus munere functum, quem etiam pluribus Generalibus Comitiis nostræ congregationis interfuisse ab anno 1418. vsque ad annum 1430. ac in illis more cæterorum canonicorum votum dedisse, pluriesq; Diffinitorem electum, illorum annorum acta capitularia tunc descripta euidenter indicant, quæ monstrabimus. Obiit apud Mantuam in Diui Benedicti cœnobio, anno Domini 1430. cuius reliquiæ in magna veneratione habentur. condiderant illud Venerabiles Monachi ab initio apud turrim campanariam in peculiari sepulchro: verùm Ecclesia renouata, corporeq; sancti Simeonis in nouo sepulchro marmoreo albo, è regione sacelli gloriosæ Virginis Dei Genitricis sacri reposito, etiam huius beati viri reliquiæ cum aliis Sanctarum Vicetæ, Aquilinæ, & Episcopi Vbaldi viri, sanctissimi ad illud translatæ, in eodem sepulchro reconditæ fuerunt. Porrò Epitaphium Beati Bartholomæi sepulchro impositum hoc est, videlicet.

Stirpe Columnense Romanum Bartholomæum.
Marmoris hæc nouri continet arca Patrem.
Qui sacras quondam Benedicti uenit ad ædes,
Et pius, & uerus pacis amator erat.
Presbyter hic laicus signis, dum uita manebat,
Claruit, & senio deniq; Sanctus obit.
Mille quadringentis Domini currentibus annis,
Atque tribus decies regna beata subit.

Beatus Leo de Carate Mediolanensis sancti Petri in cœlo aureo Papiæ Prior, & iuris canonici doctor, vnus de primis autoribus nostræ reformationis, vir fuit admirabilis sanctitatis, sibi rigidus, & austerus, aliis mitis, & compatiens, & terrena cuncta despiciens, hic crassis, & vilibus indu-

Digitized by Google

indumentis semper vtebatur, & in exercitijs canonicæ disciplinæ laborioſus, & indefeſſus, ſuper omnia verò miſericors, & pauperum amator. hic primus ex noſtra congregatione monaſterij Tremitani Prior fuit, vbi per multos annos in magna paupertate, & vitæ aſperitate manſit, de ijs, quæ à vicini continentis incolis offerebantur, nautis, & alijs ad inſulam applicantibus largiter ſuccurrens: cuius charitatem Deus gratam habuiſſe miraculo teſtari voluit, quod ſupra hoc eodem libro cap. 13. narrauimus. qui tandem poſt multos labores in congregatione deſudatos, circa annum humanæ ſalutis 1438. ad Dominum migrauit, Prior S. Crucis Ceſennæ, vt ex actis cap. 1437. apparet.

II. BEatus Martinus Bergomenſis, vnus de primis noſtrę reformationis Frigdionarię ſectatoribus fuit, qui noſtram congregationem anno 1410. eſt ingreſſus, vir ſimplex, & rectus, & Deum timens, humilitatis, & paupertatis ardentiſſimus amator: nam cum multis vicibus Generalem monaſteriorum noſtræ congregationis viſitationem ex officio per Generalia Capitula ſibi commiſſo perageret, ſemper pedeſter ibat. de quo autor Hiſtoriæ Eccleſiæ Bergomenſis par. 2. cap. 87. ſic ſcribit: *Multa operatus eſt in hac vinea Beatus Martinus canonicus regularis, ciuis Bergomenſis, qui cum eſſet vitæ ſanctiſſimæ, electus fuit generalis Viſitator anno præfato, qui quaſi omnia monaſteria canonicorum Obſeruantiæ cū magna charitate viſitauit: & ſic in dicto anno ad patriam ſuam Bergomenſem venit, & ſuos canonicos nouiter in præfatum monaſterium ingreſſos viſitauit, & eos in ſancta regulari obſeruantia animauit, & corroborauit, & multos in hac ſua patria Bergomenſi ſuis prædicationibus, & miraculis ſpiritu, & corpore ſanauit. & tandem poſt multa, & præclara geſta ibi perpetrata, ab hac ſua patria recedit, & ad Papienſem vrbem iuit, & in monaſterium S. Epiphanij ſui Ordinis ſe contulit, & ibi ſuam manſionem elegit, vbi vſque ad mortem in ſanctis operibus permanſit: nam multa mirabilia per illum Dominus operabatur: infirmos enim curabat, & Dæmones expellebat. Cum autē ad decrepitam peruenisſet ætatem, factus eſt curuus: quapropter oportebat baculo ſuſtentari, cuius maior pars eſt in monaſterio præfato ſancti Spiritus Bergomi, qui baculus mulieres in partu periclitantes adiuuat mirabiliter. tandem anno ætatis ſuæ nonageſimo tertio, & ſuæ profeſſionis 68. quartodecimo Calend. Decembris in pace quieuit, anno ſalutis 1478. & in dicto monaſterio S. Epiphanij ſepultus eſt, clarus miraculis vſque in hodiernum diem.* Hæc ille. Similia ſcribit Ioannes Philippus noſter in Chronica lib. 6. cap. 37. cuius vita ſcribitur etiam lib. 5. de Antiquitatibus, & Geſtis Diuorum Bergomenſium c. 7. de quo Petrus Apollonius Colatinus presbyter, & Poëta Nouatienſis ſic ait.

Oſſa Papiæ tenet, fulgent miracula paſſim
Martini, ſupera ſpiritus arce nitet.

Huius ſancti viri corpus poſt centum annos integrū fuit repertum, anno 1579. quod poſtea anno 1614. in decentiorem locum fuit tranſlatum, vt ſupra capite vigeſimo ſexto dictum fuit.

Venerabilis Pater Dominus Fulgentius Cremonenſis, & ipſe inter beatos viros meritò eſt numerandus, prout illum inter beatos ſcriptum inuenio in Catalogo Epiſcoporum Cremonenſium, iſtis verbis: *Beatus Fulgentius Cremonenſis Ordinis canonicorum regularium clarus habetur.* De iſto Venerabili Sacerdote Ioannes Philippus in Chronica lib. 6. cap. 38. ſequentia ſcribit: *Beatus Fulgentius Cremonenſis & ipſe de antiquis Patribus in ordine noſtro clarus enaſit: nam Spiritu Sancto totus erat ignitus, & cum literarum modicam haberet intelligentiam, tamen per Ciuitates, & Caſtella Verbum Dei diſſeminabat, quidquid illi ſuggerebat Spiritus Sanctus, hoc populis proponens. fiebat autem ad eum concurſus populorum, qui hominis ſanctitatem intuebantur, & propter mirabilia, quæ circa illum Dominus operabatur: nam ex inſtinctu Spiritus Sancti cum eſſet Venetijs, intrauit in carcerem ad quendam, qui ad mortem adiudicatus erat, quem reperiens impœnitentem, & deſperatum, mutato habitu illum liberam abire fecit, & ſe occidendum expoſuit. Cum autem in Ciuitate Ferrarienſi magna peſtis eſſet, hic homo Dei zelo charitatis ductus cadauera ſepulturæ mandabat. multa alia laude digna egit hic vir Venerabilis, quæ breuitatis cauſa omittimus. Obijt tandem in domino in bona ſenectute, plenus bonis operibus.* Hæc ille. Quo autem tempore obierit, etſi certò inuenire non potuerim, conſtat tamen ſupra annum 1470. licet ſenio confectum, aliquantum vixiſſe.

III. BEatus Theodorus Placentinus in ordine noſtro ſanctiſſimè conuerſatus eſt. erat enim homo auſterus, & ſibi rigidus, ſeruans, quæ in ordine ſeruanda ſunt etiam ad vnguem, promptus ad vigilias, & ad quæque ardua pro Chriſto toleranda, operibus Charitatis, quæ in ordine fiunt intentiſſimus, meditationibus, & contemplationibus deditus, circa Domini paſſionem quotidie maxima lacrymarū effuſione verſabatur, parcus in cibo, vilibus veſtitus, & inter canonicos exiſtimabat ſe infimum, & viliorem. quanta etiam humilitate præditus fuerit hic ſanctus vir dicere non ſufficimus. Obijt Placentiæ clarus miraculis. Ioan. Philippus lib. 6. cap. 39.

Beatus Franciſchinus de Caſali Diaconus, licet fuerit ſtatura puſillus, vita tamen, & ſanctimonia excelſus, & magnus extitit. hic ex humilitate Diaconij gradum nunquam voluit tranſcendere. quàm laudabiliter, & ſanctiſſimè in Religione vſque ad ſenectam vixerit, palam omnibus eſt. In monaſterio Mortarienſi vbi vitam egit, ſemper officio portæ vſus eſt. admirabantur cuncti eò accedentes, videntes prima facie homunculum veneranda canitie, aſpectu Angelico, ſermone diſcretum, conuerſatione humillimum, ſpeculum non ſolùm illius monaſterij erat, ſed etiam totius Religionis. & quamuis per humilitatem ipſe ſe occultaret, de eo fama circumquaque ferebatur. multos infirmos variis languoribus detentos ſua oratione ſanauit: multis in calamitatibus poſitis, & penè deſperatis futuram proſperitatem prædixit, nam propheticæ ſpiritu plenus

Digitized by Google

erat. omnes in eo relucebant virtutes, misericors, pius, & clemens; vnde pater pauperum appellatus est. multoties in oratione positus rapiebatur in extasim mentis, vnde fertur quod quodam tempore, in nocte Domini Nostri IESV CHRISTI Natiuitatis puerulum Iesum sibi à matre MARIA oblatū dulciter amplexatus est. magna de homine isto certè dicenda forent, sed non sufficimus. obijt in ipso monasterio clarus miraculis vsque hodie. Inter miracula verò, quæ omnipotens ad huius sancti viri preces operari dignatus fuit non reticendum, quod idem autor lib. 7. cap. 13. istis verbis sic narrat: *Narrauit mihi Venerabilis Pater D. Augustinus Mediolanensis de Fagnano, dum ipse esset Vicarius in monasterio S. Crucis sub Patre Andrea de Bilijs de Mediolano Præposito, accidisse miraculum, quod narro. Venerandus ille Pater Franciscbinus canonicus regularis eiusdem monasterij, & Diaconus, qui dicebatur pater pauperum, petijt à Domino Præposito sibi dari pro pauperibus illud parum vini, quod de more remanet in vase, de quo conuentus totus bibit. Libenter viro Dei annuit pater. ille autem beatissimus per sex menses continuos de illo vino pauperibus abundanter tribuit, mirantibus cunctis, & stupentibus: nam tale miraculum legimus de oleo sub Eliseo factitatum.* Hæc ille. Dolendum autem, nesciri à nostris, vbi tanti viri corpus fuerit tumulatum, propter vastationes frequentes oppidi Mortariensis, nam Ecclesia Mortariensis semel, iterum, ac tertiò fuit à nostris reædificata, primò in oppido, secundò extra oppidum in loco, vbi erat vetus cœnobium, ac tandem tertiò intra oppidum, prioribus ædificijs solo penitus æquatis.

IV. BEatus Blasius patria Vicentinus, in seculo pauperculus sutor veterum calceorum, sed in congregatione donis cœlestibus affluenter ditatus, erat enim apud semetipsum vilis, & abiectus, spiritu feruentissimus, in oratione assiduus, & ad lacrymas promptus, quas in concionibus ad populos largissimè fundebat, in diuinis literis optimè versatus, memoria tenaci dotatus adeo, vt totum librum Decretorum memoria teneret, & in promptu haberet. hic per totam Italiam prædicando discurrens, seculi vanitates, & huius vitæ fragilis illecebras exaggerās, Inferni pœnas intolerabiles, & Paradisi gaudia populis proponens, omnes ad lacrymas, & lamenta trahebat, & fructum multum ferebat, ab omnibus in magna veneratione, & precio habitus. qui demū anno 1499. Nouariæ in monasterio S. Mariæ Gratiarum extrema ægritudine laborans, eum diem, & horam sui exitus prædixisset, in festo S. Laurentij martyris ad Dominum migrauit, ibidem sepultus, miraculis clarus. cuius sepulchro Petrus Apollonius Colatinus presbyter, & Poeta Nouariensis sequens Epitaphium imposuit.

Diuino sermone potens, vitaq; probatus,
Vltima post frugis semina iacta sacræ
Blasius, huic populo lassos quoque credidit artus,
Parte sui cœlum nobiliore petens.
Hæredem decuit fore te Vicentia Patris,
Quem tuleras, sed non fata dedere tibi.

De istius viri sanctitate Carolus à Basilica Petri Nouariæ Episcopus in descriptione Nouariensis Ecclesiæ lib. 1. pag. 30. sic testatur: *Ex Cœnobio ite canonicorum regularium S. Mariæ ad Gratias dicto, amplo, & nobili, commemorandus est Blasius, qui cum varijs locis, & in hac præsertim vrbe sanctitate vitæ, & sacrarum Concionum diuina quadam efficacia floruisset, in eius tandem Cœnobij Ecclesia sepultus, beatitudinisq; honore omnium voce cultus fuit: quanquam nescio, quo errore euenit, vt nunc certus sepulchri locus monstrari non possit. Vbi tamen eius corpus collocatum erat, hi versus leguntur. Diuino sermone potens &c.* Hæc ille. de eodem Ioannes Philippus in Chronica lib. 6. cap. 16. qui se illius funeri piam operam dedisse fatetur.

Beatus Andreas Nouariensis dicti Blasij Sinchronos, de quo idem Ioannes Philippus, qui illum vidit, lib. 6. cap. 42. ita scribit: *Andreas Nouariensis de Castro domus Ossulæ vir prope diuinus, totiusq; bonitatis insignis, cum esset presbyter parochianus, Ecclesiam suam cuidam presbytero Riccardo viro sanctissimo (quem ego noui) reliquit, & canonicum ordinem ingressus est, vbi per 40. annorum spatium indefessè ieiunijs, vigilijs, & orationibus intentus, corpus suum castigans, carnem spiritui seruire coëgit. in tantum beatissimus hic vir paupertatem amauit, vt nunquam tunicam nouam habuerit, nisi prius alia scissa esset, & vna sola contentus erat, vestes de rasa, & pellicias semper abhorruit. omnes Religionis obseruantias, & disciplinas, quas senes cæteri omittere solent, ille beatissimus tam auidè amplexabatur, vt cæteros iuuenes, etiam fortes, anteiret. Si quando oportebat eum aliquò ire, pedester ibat semper: & quia propter eius sanctitatem à secularibus viris, & mulieribus ei multa dabantur, si comestibilia, omnia fratribus in refectorio communia esse volebat: Sin verò alterius generis, ad Ecclesiæ ornatum deputabat. tandem plenus bonis operibus quieuit in pace, in monasterio nostro Nouariensi Diuæ Mariæ Gratiarū 1500. de mense Septembri, de quo infra dicemus.* & infra lib. 7. cap. 2. *In monasterio S. Mariæ de Gratijs extra muros Nouariæ canonicorum regularium fuit quidam canonicus valdè sanctus, & austera vitæ illius diœcesis, oriundus de pago, quod Domussula dicitur. Hic fuit in seculo presbyter, in prima sua iuuentute discolus, & postea totus in Deum conuersus: cumq; ageret ætatis suæ 36. annum, relicto beneficio canonicus regularis est effectus, & in Abbatia S. Andreæ de Vercellis habitum suscepit. ibi per annos quatuor moram traxit. postea de maiorum suorum voluntate Papiam missus, in monasterio S. Epiphanij eiusdem ordinis, deinde Nouariam venit, & inibi per annos 26. cū sanctitatis odore degens, in anno Domini 1500. dormitionem accepit in Domino. Erat in præfata Ciuitate quædam matrona nobilis vidua, prædicti patris filia spiritualis, quam vir suus moriens omnium bonorum suorum vsufructuariam reliquerat: parentes autem prædicto vsufructu eam priuare nitebantur, relicta sibi sola dote. illa autem misera non inueniens*

viri

viri demortui testamentum, miserabiliter suo dominio priuabatur. omni autem auxilio humano destituta causam suam Domino commendabat. Veniens autē ad Ecclesiam prefati monasterij, & procidens ad sepulchrum viri Dei, qui Andreas vocabatur, cœpit lacrymis rogitare suffragium, & ita ait: Mi Pater Andrea, quantū in vita te dilexerim, & nunc amem, quod te minime latere credo, quantam erga te deuotionem habuerim, nosti. & nunc quia credo, & indubitanter tento, te cum Domino æterna frui in Cœlis gloria, aspice me miseram, & de manibus inimicorum meorū hereditate mea priuare me cupientium libera. & his dictis abscessit. Nocte verò insecuta ei dormienti Andreas canonicus regularis apparuit, & dixit: O Catharina filia mea, quid ploras? missus sum ad te à Domino, vt consolationem accipias, nam fides tua tibi subuenit, in scrinio tuo, & ipsius scrinij angulo, in parua sacculo testamentum viri tui inuenies, quæ cuigilans obstupuit, & testamentum reperit, quod Andreas reuelauerat, & sic confusis inimicis victoriam reportauit. Similia leguntur apud D. Patrem Augustinum lib. de Cura pro mortuis agenda cap. 1. vbi ita scribit: *Frp certe cum Mediolani essemus, audiuimus, quod cum debitum repeteretur à quodam, defuncti patris cautione prolata, quod filio nesciente à patre iam fuerat persolutum, contristari homo grauissime cœpit, atque mirari, quod ei pater moriens non dixerit, quod deberet, cum faciesset etiam testamentum: tunc nimis anxio apparuit idem pater eius in somnis, & vbi esset recautum, quo illa cautio euacuata fuerat, indicauit: quo inuento iuuenis, atque monstrato, non solùm falsi debiti calumniam propulsauit, sed etiam paternam recepit chirographum, quod pater non receperat; quando est persoluta pecunia. Hic itaq; putatur, animam hominis curam gessisse pro filio, & ad eū venisse dormientem, vt docens, quod ignorabat, à magna eum molestia liberaret.* Hæc ibi Augustinus.

V. ALios plures referre meritò possemus, quos opinione valde probabili sanctitatis post se relicta commigrasse, nostræ congregationis constans est traditio, nonnullorum etiam testimonijs externorū comprobata. Eiusmodi fuerunt Venerab. Pater Domnus Petrus Lucensis senior, D. Seraphinus Firmanus, ambo Theologi, Prædicatoresq; celeberrimi, Spiritu sancto pleni, & diuini amoris igne succensi, ambo in vinea Dei laboratores indefessi, qui suis laboribus fructum multum patri familias retulerunt, quorum spiritus, qui, & quales fuerint, ex illorum opusculis facilè dignosci poterit, modò palatum ad sapores spirituales discernendos idoneū quis habeat. ambo tandem Bononiæ in Canonica S. Ioannis in monte vita functi, propè organum à parte ante, licet non eodem anno tumulati: nam prior anno 1522. obijt, cum eidem monasterio præfuisset, prout Prælatorum dicti monasterij series indicat, & Ioannes Philippus lib. 6. cap. 34. testatur, vbi etiam spiritu illum propheriæ claruisse scribit, quod Autor Historiæ Ecclesiæ Bergomensis sub titulo Vineæ part. 2. cap. 113. confirmat, vbi alia plura in huius Sanctæ viri laudem scribit; posterior verò circa annum 1540. ex hac vita migrauit. de amborum opusculis infra cap. 55. verba faciemus. Gaspar quoque Placentinus vir religiosissimus, & vitæ inculpatæ, regularisq; obseruantiæ studiosus æmulator, qui inter alia digna opera, prædicti Seraphini opuscula, Italicè scripta, Latina reddidit: sed & illa, quæ Italicè scripta nonnulli Typographi cum multorum errorum admixtione impresserant, ab eisdem erroribus repurgauit. Hic Ven. Sanctimonialis Dominæ Baptistæ S. Mariæ Gratiarum Ianuæ à sacris confessionibus per multos annos extitit, cuius libros spirituales præmissa præfatione satis erudita, & mea etiam opinione necessaria, typis edendas curauit anno 1588.

Verum vt antiquiora omittamus, nostris etiā diebus plebem suam Lateranensem familiam omnipotens visitare dignatus est, mittens ei seruum suum Dominum Albertum, natione Vicentinum, ex honesta familia de Altissimis, professione canonicum regularem, & S. Bartholomæi Vicentiæ professum, quod Cœnobium per assumptionem regularis habitus semel ingressus, per annos duos supra quinquaginta, nunquam amplius, nisi cum ad publicas processiones cum cæteris sui Capituli canonicis procedere necessarium fuisset, est egressus. cuius heroicas virtutes, & totius vitæ curriculum, sanctitatemq; toti ciuitati perspectā, quoniam R. adm. P. D. Paulus Aemilius ex nobili familia de Saracenis, dicti Cœnobij Abbas, duobus libris exactè, copiosèq; descriptam lingua Italica perstrinxit, nosq; supra cap. 20. nonnulla de hac ipsa re tetigimus, nunc solùm Epitaphium eius sepulchro inscriptum, tanquam illius vitæ compendium, & synopsim subijciemus, illud autem est.

Albertus de Altissimis Vicentinus, honestis parentibus ortus, canonicus regularis Saluatoris Lateranensis S. Augustini, sacerdos, professus, charitate, obedientia, humilitate, pietate, patientia, mansuetudine, vigilantia, abstinentia, votorum obseruantia, orationis assiduitate, cæteris denique Christianis, ac religiosis virtutibus insignis, die suæ migrationis prædicto, inter acerbissimos, & morbi, & mortis cruciatus, orando, psallendo, Deum laudando, adstantes hortando, & eorum orationibus se commendando, magna sanctitatis opinione fœlicissimam animam suo creatori reddidit. cuius corpus quatriduò insepultum, mirabili ciuium omnium ordinum concursu, abscissis, ablatis à frequentissima piorum confluentium multitudine vestibus, & capillis eius. Concanonici (si quando Deus in seruo suo glorificari dignaretur) hic tanto Patre orbati, mœstissimi: spe verò cœlestis ipsius retributionis lætabundi. posuere.

Anno Salutis MDCXVIII. v. Calend. Februarij.

Ætatis verò suæ LXXI.

Digitized by Google

Caput quinquageſimum ſecundum.

De Summis Pontificibus ex ordine Canonicorum Regularium, ac præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.

I. RAphaël Volaterranus lib. 21. ſuæ Antropologiæ, ſiue Commentariorum vrbanorum de ordine canonicorum regularium verba faciens, poſt multa, quæ in eius laudem ſcribit, hæc ad literam ſubdit: *Nunc viros perquiram ex ordine præclaros, in primis autem Pontifices triginta ſex, inter quos Gelaſius Primus, Leo Octauus, Alexander Secundus, Paſchalis Secundus, Alexander Tertius, Innocentius Tertius, Honorius Tertius. Cardinales ad trecentos, Sanctos viros ad ſeptem millia, & quingentos*: Hæc ibi. Ioannes verò de Nigraualle ſæpè allegato Epilogo 13. cap. 18. in eorum Catalogo texendo tres ſupra quinquaginta recenſet. Quod ne mirum, ac forſan etiam fabuloſum alicui videri poſſit, quatuor meminiſſe debet, quæ ſupra ex probatis autoribus ſunt deducta, veridiciſq; teſtimonijs comprobata, quorum primum eſt, omnes primitiuæ Eccleſiæ clericos, ſaltem vſque ad B. Sylueſtri tempora, necnon etiam Euſebij Cæſarienſis regulariter vixiſſe: quique nunc clerici canonici dicuntur, ſiue regulares, eiuſdem omnino inſtituti, ac ordinis cum illis primitiuis clericis, eſſentialiter ſaltem, exiſtere. quod quia ſufficienter tum in 2. libro cap. 68. tum in hoc 3. cap. 22. probatum arbitror, ad prædicta loca te lectorem beneuolum remitto. Secundum eſt, à temporibus Leonis I. ſub quo Lateranenſis Baſilica, ſecundum Beatiſſimi Patris Auguſtini Regulam à Gelaſio Primo ex Africa Romam delatam, eſt reformata, vſque ad Bonifacium Octauum inſtitutum canonicorum regularium in eadem Lateranenſi Baſilica nunquam interrupto tramite ſucceſſionis difficillimis etiam temporibus perſeuerauiſſe, quod ſimiliter hoc 3. libro cap. 4. fuit demonſtratum. Tertium quod ex ſecundo per ſequelam euidentem deducitur, omnes Pontifices per illud temporis interuallum ex Lateranenſis Eccleſiæ clericis, vel canonicis, vel archipresbyteris aſſumptos, canonicos regulares extitiſſe, etiamſi formalibus verbis id minimè dicatur, antiquis præſertim temporibus, quibus geminatum illud vocabulum canonicorum regularium nõdum in vſu erat poſitum: nam qui nunc regulares canonici, olim abſolutè vel clericorũ, vel canonicorũ nomine cõpellabãtur, quod etiã ſuper hoc 3. lib. c. 1. indicauimus. Quartum eſt, nonnullos Pontifices tum in Catalogo canonicorum, tum etiam monachorum ritè, ac legitimè computari, quia primò canonici regulares fuerant, ſed poſtea vel arctioris vitæ ſtudio, vel quia ad Prælaturas monaſticas aſſumebantur, ad monaſticum ordinem tranſierunt, quod in Stephano IX. Vrbano II. & Paſchali II. & alijs ſtatim recenſendis intueri licet, quos certo certiùs conſtat, primò regulares canonicos fuiſſe, deinde ad monaſticum inſtitutum tranſiſſe. Hæc ſi ſupponantur, quæ veriſſima ſunt, apparebit, ſtatim fabuloſum, vel impoſſibile non eſſe, verùm potiùs probabile, veritatiq; conſentaneum, quod præfati autores de Romanis Pontificibus ex canonicis regularibus aſſumptis docuerunt: quanquam non negauerim, Ioannem de Nigraualle nonnullos in eorum Catalogum retuliſſe, qui clerici canonici non fuerunt, prout è contra nonnullos omiſit, qui fuerunt verè canonici regulares.

Porrò in illorum Catalogo deſcribendo, ne longiores ſimus, ijs omiſſis, qui Beati Sylueſtri, addo etiam B. Leonis I. tempora præceſſerunt, ab ipſo Leone Primo, ſub quo Lateranenſis Baſilica ſecundum B. Auguſtini regulam fuit reformata, narrationem exordiemur. Pontifices, de quorum canonica profeſſione, vel ex antiquis hiſtoricis, & chroniſtis, vel alijs teſtimoniis fide dignis conſtare nobis potuit, hi fuerunt.

S. Leo Primus natione Tuſcus Sacroſanctæ Lateranenſis Eccleſiæ clericus, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, de quo ſupra cap. 50. dictum fuit.

S. Fœlix Tertius natione Romanus ex Patre Fœlice presbytero de titulo faſciolæ. Anaſtaſius Bibliothecarius. Ioannes de Nigraualle. Ciaconius in Vitis Romanorum Pontificum in Honorio Primo.

S. Gelaſius Primus Valerij filius, & B. Auguſtini diſcipulus. de quo ſupra cap. quinquageſimo dictum fuit, ex Onuphrio, Volaterrano, Ciaconio, & alijs.

Honorius Primus Campanus, Petronij viri conſularis filius, ex canonico Lateranenſi. Ioannes de Nigraualle. Ciaconius in Honorio Primo, de quo inter alia ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Hic temporibus ſuis multa bona fecit, hic erudiuit clerum. temporibus ſuis renouauit omnem familiam Beati Petri Apoſtoli.* Sed notandum, & recolendum, quod ſupra hoc eodem libro cap. 4. monuimus, ſub B. Gregorio Papa, cuius obitus Honorij Pontificatum annis viginti præceſſerat, totum clerum Romanum ad vitæ regularis inſtitutum, vt erat in primitiua Eccleſia, fuiſſe reſtitutum: hinc enim facilè intelliges, omnes Pontifices, aliquot ſaltem annis poſt, ex clero Romano aſſumptos, regulares canonicos fuiſſe, vel monachos.

S. Sergius Primus, Lateranenſis Eccleſiæ clericus, de quo ſupra cap. 50. dictum fuit, ex Anaſtaſio Bibliothecario, Ioanne de Nigraualle, & Ciaconio in Sergio Primo.

Gregorius Secundus ab eodem Sergio Primo inter Lateranenſis Eccleſiæ clericos à puero enutritus,

Digitized by Google

critus, deinde Subdiaconus Sacellarius, & S. R. E. Bibliothecarius. Anastasius Bibliothecarius in Gregorio II.

Zacharias Primus natione Græcus ex canonico regulari monachus ordinis s. Benedicti. Ciaconius in vita Zachariæ Primi. Ioannes de Nigraualle.

Stephanus Tertius natione Romanus ex patre Constantino, qui adhuc paruulus patre defuncto inter clericos Ecclesiæ Lateranensis sub doctrina Apostolicæ traditionis sub Gregorio Secundo, & Zacharia Romanis Pontificibus fuit educatus, & per singulos ordines vsque ad Diaconatum perductus. Anastasius in Stephano Secundo, & Tertio. Ciaconius in Stephano Tertio. Ioannes de Nigraualle.

Paulus Primus Romanus eiusdem Constantini filius, & Stephani Tertij frater, ac cum illo à puero, patre defuncto, inter clericos Ecclesiæ Lateranensis sub Gregorio Secundo, & Zacharia nutritus, & eruditus, & cum fratre suo sacris initiatus. Anastasius, & Ciaconius in Paulo Primo.

Leo Tertius natione Romanus patre Azuppio, inter clericos Ecclesiæ Lateranensis à parua ætate nutritus, & educatus, vbi omnem Ecclesiasticam disciplinam spiritualiter eruditus, tam in Psalterio, quàm in sacris diuinis scripturis pollens, Subdiaconus factus, ad presbyterij honorem prouectus est, monachorum, & seruorum Dei super omnia conuersatione oblectabatur. Anastasius in Leone Tertio. Ciaconius ibidem, vbi dicit, illum ex canonico regulari postea factum monachum D. Benedicti, quod etiam Anastasius ex assidua illius cum monachis conuersatione satis subindicat. Ioannes de Nigraualle.

II. PAschalis Primus, de quo Anastasius ita scribit: *Paschalis natione Romanus, ex patre Ronulo, sedit annos septem, menses quinque, dies sexdecim. qui à primæuo ætatis suæ diuino cultui mancipatus, atque in Sacrosancta Ecclesia Patriarchio studijs diuinis, salutiferæq; scripturæ imbutus, tam in Psalterio, quàm in sacris paginis noui, ac veteris testamenti specialiter eruditus, elegans, atque in omni bonitate perfectus, Subdiaconus quidem factus, & postmodum Diaconus, atque Presbyter honorificè consecratus est.* Hæc ille, qui cum non dicat, illum alterius Ecclesiæ presbyterum consecratum, de Lateranensi necessariò est intelligendus, quod semel indicasse sufficiat non solùm de presbyteris, sed etiam de Diaconis, & Subdiaconis loquendo, illis præsertim temporibus, quibus nullus ad sacros ordines, nisi alicuius Ecclesiæ seruitio designatus, consecrabatur: qui mos per multa tempora fuit in Ecclesia custoditus, illumque sacrum Generale Concilium Tridentinum restituendum curauit sess. 23. de reformatione c. 16 renouando canonem sextum sacri Concilij Calcedonensis, in quo decretum fuerat, vt nullus sacris ordinibus, nisi certæ alicui Ecclesiæ adscriptus, initiaretur. Quod necessariò admonendum duxi, & diligenter notandum erit, propter Zoilos, & obtrectatores, ad effugium præcludendum, quod quis meditari forsan posset dicendo, aliud esse, quempiam in Patriarchio Lateranensi clericum fuisse, aliud in Lateranensi Ecclesia: sicut nunc aliud est, quempiam esse clericum de Palatio Pontificio, aliud de Ecclesia D. Petri, licet Palatium Pontificium sit apud Basilicam D. Petri. nam præter quod euasio puerilis est, quia in Palatio Pontificio non recipiuntur pueri nutriendi, & erudiendi in cœremonijs Ecclesiasticis, & diuinis officijs, & sacris literis, vt exinde procedente ætate ad sacros ordines promoueantur, sicut de pueris in Patriarchio Lateranensi receptis dicitur: vnde necessariò dicendum, illos receptos inter clericos Lateranensis Ecclesiæ, apud quam clerici nutriri, & eruditi consueuerant, vt ad sacros ordines, & munera Ecclesiastica obeunda idonei euaderent, quod in omnibus Ecclesijs cathedralibus rectè institutis etiam ex præscripto Generali Conciliorum obseruatur; non autem receptos inter aulicos, qui in Palatio Romani Pontificis deseruirent. Præter hoc, inquam, cum legamus, eiusmodi pueros postea adolescentes Subdiaconos, Diaconos, vel etiam presbyteros ordinatos, nec titulum alicuius Ecclesiæ, cui essent addicti, teneamus, de Lateranensi Ecclesia, in qua, & apud quam illi nutriti, & eruditi fuerant necessariò intelligere debemus.

Eugenius Secundus primò s. Sabinæ, olim canonicorum regularium Ecclesiæ presbyter à Leone Tertio ordinatus, quam Pontifex factus ad meliorem cultum perduxit. postea Lateranensis Basilicæ Archipresbyter, in qua, vt inquit Anastasius per multa tempora suum mirificè propositum rexit. post mortem Paschalis à cunctis Romanus Pontifex renunciatus. qui Romæ Concilio habito disciplinam canonicam iuxta morem primitiuæ Ecclesiæ inter clericos non solùm Romanos, sed aliarum ciuitatum per totum mundum restituere curauit, generali decreto promulgato, quod habetur in cap. Necessaria 12. q. 1. Anastasius, & Ciaconius in Eugenio II. Ioannes de Nigraualle in Catal.

Sergius Secundus Romanus, illustri genere natus, puer duodecim annorum parentibus orbatus à Leone Tertio inter clericos Lateranensis Ecclesiæ cooptatus, & in cantico Ecclesiastico, sacrisq; literis prius optimè eruditus, primùm Acolytus ab eodem Leone Tertio in dicta Ecclesia ordinatus; Secundò Subdiaconus à Stephano Quarto. Tertiò presbyter tituli s. Syluestri ordinatus à Paschali I. cui etiam in Pontificali Sede successit. Anastasius in Sergio Secundo. Ciaconius in eodem Sergio Secundo.

Leo Quartus Romanus ex patre Rodoaldo, à pueritia in monasterio s. Martini propè D. Petri Basilicam in sacris literis eruditus, vbi inter monachos, quasi vnus ex illis religiosissimè vixit, à Gregorio Quarto ex monasterio ad Lateranensem Ecclesiam reuocatus, vbi semper regulariter vixit, à Sergio II. presbyter tituli ss. quatuor Coronatorum ordinatus. Anastasius in Leone IV. Ciaconius in eodem. Vide, quæ diximus de hoc Pontifice. sup. c. 50.

Bene-

Digitized by Google

Benedictus Tertius Romanus ex patre Petro nomine, qui vt Anastasius scribit: *Celeberrima cum de eo fama peruulgaretur, in Lateranense Patriarchium perducitur, clerogi; locatur.* & in sancta Lateranensi Ecclesia Subdiaconus à Gregorio Quarto ordinatus, ac deinde presbyter à Leone Quarto, cui postea successit in Pontificatu, Anastasius, & Ciaconius in Benedicto Tertio. Io. de Nigraualle.

Formosus Portuensis Episcopus, quem virum sanctissimum Anastasius in Nicolao I. & ex illo Baronius tomo 10, sub anno 891. appellauerunt, ab eodem Nicolao I. ex canonico regulari factus Cardinalis, & Episcopus Ostiensis. Ciaconius in eodem Formoso. Ioannes de Nigraualle.

Benedictus Quartus Romanus, Mammoli filius, vir optimus, vt ex illius epitaphio Baronius tomo 10. sub anno 907. notauit. hunc ex canonicis Lateranensibus assumptum scribit Ciaconius in illius vita.

Lando Sabinus, Tami filius, ex canonico Lateranensi Pontifex renunciatus. Ciaconius in eius vita. Ioannes de Nigraualle.

Leo Octauus canonicus Lateranensis, & Protoscriniarius. Raphael Volaterranus lib. 21. Antropolog. Iacobus Philippus Bergomensis in Supplemento Chronic. lib. 11. sub anno 960. Io. de Nigraualle, licet per errorem pro Leone VIII. positus sit Leo IX.

Stephanus Decimus, quem Onuphrius vocat Nonum, antea Fridericus Gozelonis Lotharingiæ Ducis filius, primùm sancti Lamberti Leodiensis, quam Ecclesiam tunc regularem fuisse supra lib. 2. cap. 38. ostendimus, regularis canonicus. ex Ciaconio in illius vita. postea Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, & Cardinalis, Bibliothecarius, & Cancellarius pro Herimanno Colonienſi Archiepiscopo, testantibus Onuphrio lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. & lib. de Pontificibus, in Leone IX. Victore II. & Stephano IX. Baronio tomo 11. sub anno 1054. num. 1. iussu Leonis IX. cum altero Cardinali Humberto Episcopo Syluæ Candidæ, & Petro Archiepiscopo Amalphitano ad Imperatorem Constantinopolitanum legatione functus. ex qua reuersus in Italiam cum magno auri pondere, cum Henrici Secundi Imperatoris inuidiam incurrisset, ad illam declinandam monachus Cassinensis sub Abbate Richerio est effectus, cui paulò post in munere successit. teste eodem Baronio sub anno 1054. num. 41. & sub anno 1057. num. 1. quo Imperatore vita functo, timore solutus, & à Victore II. Cardinalis restitutus, tandem Pontifex est renunciatus. Ciaconius vbi supra. Ioan. Molanus in Natalibus sanctorum Belgij sub die 29. Martij, qui illum Belgam, & Leodiensis Ecclesiæ Archidiaconum, immo & Beatum ex Chronicis Leodiensibus, & Sigonio de Regno Italiæ scribit.

III. ALexander Secundus Mediolanensis, ex nobili familia de Badagijs, vulgò Bagijs nuncupata, canonicus Lateranensis, deinde Episcopus Lucensis, tandem summus Pontifex renunciatus. Qui labentem in Lateranensi Basilica disciplinam regularem, accitis illuc sancti Frigdiani canonicis magna tunc sanctitatis fama toti Italiæ conspicuis, restituendam curauit. Onuphrius in libro de Romanis Pontific. & libro secundo de Ecclesia Lateranensi cap. tertio, & in libro de Septem Vrbis Ecclesijs. Ioannes de Nigraualle in catalogo. Volaterranus lib. vigesimo primo. Ciaconius in Alexandro Secundo. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioann. Baptista de Cauallerijs in Imaginibus Pontificum.

Vrbanus Secundus patria Rhemensis, ex canonico regulari Lateranensi monachus Cluniacensis, testantibus Onuphrio in Vrbano Secundo, & in lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. 3. Ciaconio in Gregorio Septimo, & Vrbano Secundo, Laertio Cherubino in Bullario, & Io. Baptista de Cauallerijs. sunt tamen qui dicant, illum regularem quidem canonicum antea fuisse, non tamen Ecclesiæ Lateranensis, sed Rhemensis, quam olim regularem extitisse supra lib. 2. cap. 33. notauimus. & ita scribere Guidonem in suis Chronicis, notauit Ioannes Mauburnus Doctor Parisiensis, in suo Venatorio libro secundo, cap. 14. quæ Chronica, ad manus meas nondum venerunt, sed tamen auctor, qui de illis testatur, eruditus, & fide dignus est. Caterum de illius canonica professione ante monachatum non solùm præfati autores testantur, sed ex Iurisconsultis Ostiensis in cap. Intelleximus. de ætate, & qualitate, dicens, de mente illius canonis esse, quòd canonicus regularis nunquam possit fieri monachus, nisi in casu, qui tangitur in cap. ex literis. de iure patronatus, & hoc statuisse Vrbanum Secundum scribentem ad Abbatem sancti Rufi: quia ipse Vrbanus Secundus fuit canonicus regularis. Cõsentit ibidem Abbas Panormitanus, & Antonius de Butrio in eodẽ c. intelleximus, in fine.

Paschalis Secũdus, antea D. Raynerius, Crescentij filius, ex Blera Tusciæ oppido, ex canonico regulari Lateranensi, vbi sanctè vixerat, monachus Cluniacensis, & Abbas sancti Laurentij extra muros à Gregorio Septimo Cardinalis creatus. Volaterranus. Onuphrius in Gregorio Septimo, & Paschali Secundo, & lib. 2. de Eccl. Later. cap. 3. Ciaconius in Gregorio Septimo, & Paschali Secundo. Laertius Cherubinus in Bullario in Paschali Secundo. Ioan. Bapt. de Cauallerijs in lib. Imaginum Pontificum. Hic Lateranensis canonicæ reformationem ab Alexandro inchoatam ad perfectum deduxit, insigni priuilegio Rocio Priori, & illius canonicis regularem vitam professis cõcesso, quod habetur in Bullario inter bullas dicti Pontificis, constitutione secunda. Hic ordinem canonicum multùm dilexit, vt patet ex illius epistolis Priori sancti Frigdiani scriptis, supra cap. quadragesimo primo relatis.

Honorius Secundus antea D. Lambertus de Fagnano, patria Bononiensis, canonicus regularis Later. postea Bononien. Ecclesiæ Archidiaconus, deinde

Digitized by Google

deinde presbyter Cardinalis à Paschali II. creatus. Onuphrius in Paschali II. & Honorio II. & lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. 3. & in lib. de Septem Vrbis Ecclesijs in Lateranensi. Ciaconius in Paschali Secundo, & Honorio Secundo, Sigonius lib. 10. de Regno Italiæ, & lib. 2. de Episcopis Bononiensibus. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioan. Bapt. de Cauallerijs in lib. de Imaginibus. Sunt tamen, qui contendant, illum canonicum S. Mariæ ad Rhenum, non autem Basilicæ Lateranensis extitisse, vt Io. Baptista Signius lib. 2. de Canonicis c. 7. & Iosephus Mozzagrugnus lib. 4. fol. 22. pag. 2. vbi dicit, se nescire: *Qua ratione Panuinus dicat, hunc fuisse canonicum regularem Lateranensem, cum apertissimè constet, fuisse Rhenanum. nisi velit Lateranensem appellare ea ratione, quia vnita fuit Ecclesia Lateranensis Ecclesiæ Rhenanæ, vel id scripserit arbitratu, & complacentia eorum, qui aërem verberant, & amplectuntur, quasi sponsam Iunonem accepturi, & diuites, qui dormientes nihil inuenerunt in manibus suis: verè dormientes, qui cum dormiunt, dicunt ablatum corpus Christi, quos illudit D. Augustinus.* Sed hæc omnia illorum pace dictæris sunt, & fabulæ, quæ ex dictis supra cap. 50. falsitatis apertissimæ redarguuntur. quomodo enim potuit Honorius antepontificatum monasterij Rhenani canonicus fuisse, qui ad Cardinalatum euectus fuerat, priusquam prima fundamenta Canonicæ Rhenanæ ponerentur? cuius primus Prior Guido nomine anno 1173. adhuc in viuis erat, cuius antiquitatis ante ann. 1136. nullum authenticum testimonium ostensum fuit, sed nec proferri potest. Quocirca minus etiam consultè, mea sententia egerunt, qui vt eundem Honoriũ Secundum Rhenanæ Canonicæ adiudicarent, Ciaconij librum corruperunt, folia auferentes, in quibus autor de illius canonica professione in monasterio Lateranensi testatur, & alia supponentes, quibus Rhenanæ Canonicæ adscribitur. vt videas eundem autorem eodem anno, & loco, ab eodem typographo duplici vultu editum. quod etiam in vita Lucij II. & B. Guarini Episcopi Cardinalis factum inuenitur.

IV. INnocentius Secundus, antea Domnus Gregorius, ex familia de Papareschis Transtyberina, nũc de Matthæis vocata, canonicus regularis monasterij Lateranensis, ab Vrbano II. in numerum Cardinalium cooptatus, & anno 1130. Pontifex renunciatus. Onuphrius in Vrbano II. & Innocentio II. & lib. 1. de Ecclesia Lateran. cap. 7. & lib. 2. cap. 3. & in lib. de Septem Vrbis Ecclesijs. Sigonius de Regno Italiæ lib. 11. sub anno 1130. Ciaconius in Vrbano II. & Innocentio II. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptista de Cauallerijs in lib. de Pontificum Imaginibus. Hunc Cardinalis Baronius tomo 12. sub anno 1130. Monachum Ordinis D. Benedicti ex monasterio Lateranensi Sanctorum Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ, atque Pancratij dicti ordinis assumptum contendit, nixus testimonio cuiusdam scripturæ in Archiuo S. Praxedis repertæ. quod esse non potest, quia ex tempore Alexandri Secundi vsque ad Bonifacium VIII. monasterium Sanctorum Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ constat fuisse canonicorũ regularium, non monachorum. & quanquam temporibus Ioannis III, & Gregorij Tertij D. Benedicti monachi monasterium SS. Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ apud Ecclesiam Lateranensem obtinuissent: tamen aliquot seculis ante Alexandrum Secundum loco excesserant, nec illorum vlla prorsus in Lateranensis Ecclesiæ monumentis recordatio habetur, vt Onuphrius, qui Lateranense cartophilacium scrutatus est, testatur. fuisse verò temporibus Alexandri II. monasterium Lateranense SS. Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ non monachorum, sed canonicorum, habes ex priuilegio Anastasij IV. Ioanni Priori, & illius fratribus canonicis Ecclesiæ Lateranensis, ad exemplar alterius ab Alexandro II. Priori, & canonicis dictæ Ecclesiæ Lateranensis facti: nam priuilegium sic incipit: *Anastasius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Ioanni Priori Sacrosanctæ Patriarchij Basilicæ Saluatoris Domini, quæ Constantiniana vocatur, parterq; Ioannis Baptistæ, ac Ioannis Euangelistæ, eiusq; fratribus canonicis, tam præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum.* & infra: *Eapropter vobis in Domino filijs Ecclesiam ipsam, in qua diuino mancipati estis obsequio, ad exemplar prædecessoris nostri beatæ memoriæ Alexandri II. Apostolicæ Sedis priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini regulam ibi noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur.* quam veritatem confirmat Paschalis II. priuilegium Rocio Priori, & canonicis Lateranensibus factum anno 1106. quod in Bullario nuper edito per Laërtium Cherubinum legitur, in quo cum totius parochiæ Lateranẽsis fines describantur, Ecclesiæ, Monasteria, & Hospitalia intra dictam parochiam existentia, vel illi cohærentia, istius monasterij Ordinis monachorum D. Benedicti nulla prorsus mentio habetur.

Multò autem minus veritati consentaneum, quia potius fabulosum, quod Mozzagrugnus lib. 4. de Rebus gestis canonicorum regularium fol. 23. pag. 2. his verbis narrat: *Anno 1136. Innocentius II. Romanus, antea vocatus* D. *Gregorius canonicus regularis eiusdem ordinis canonici in monasterio ipso Rhenensi, ac S. Potentianæ de Vrbe vnito, vbi canon. & canonicum habitum suscepit sub Adriano IV. vt in Bulla præfati Pontificis sub Dat. Romæ apud S. Petrum 6. Calend. Aprilis 1154. vt supra, dum esset Bononiæ causa studij, ad summum apicem ascendit dignitatis Pontificiæ. Sedit q; annis 13. mensibus 7. diebus 8. vt in Calendario Rhenano antiquo legitur. Commendatur ibidem eius obitus anno Dom. Incarnat. 1143. Hic verò Pontifex 14. mens. Septembris sepultus est in Laterano, in concha aposyrica, miro opere sculpta. De hoc item mendosè Panuinus, quòd fuerit canonicus regularis Lateranensis: fuit quidem Romanus de Regione Transtyberim, familiæ de Papa, vel de Papareschis vocatæ &c.* Hæc ille. quis vnquam talia monstra

ſra vidit, vel paradoxa audiuit? primò inquit anno 1136. Innocentium Secundum euectum ad pontificatum. Sed hoc incuriæ Typographorum indulgeamus pro anno 1130. ponentium 1136. Secundò ſubdit, Innocentium II. antea Gregorium de Papa vocatum, fuiſſe canonicum regularem in monaſterio Rhenenſi, & S. Potentianæ de Vrbe vnito, vbi canonicum habitum ſuſcepit ſub Adriano IV. vt habetur ex Bulla præfati Pontificis data 6. Calend. Aprilis 1154. optimè profecto, peroptimè. Innocentius II. ab Vrbano II. factus eſt Diaconus Cardinalis, qui Vrbanus anno 1099. ex hac vita migrauit: & tamen canonicus regularis factus fuit, & canonicum habitum ſuſcepit ſub Adriano IV. anno 1154. Rurſus Innocentius Secūdus ann. 1130. Pontifex eſt renunciatus: Eccleſia verò S. Potentianæ de Vrbe non ante annum 1154. vt ille fatetur, aut 1155. vt eſt rei veritas, monaſterio Rhenano fuit vnita, quod ex literis vnionis patet: & tamen ipſe Innocentius Secundus fuit ante pontificatum canonicus regularis in monaſterio Rhenano, ac s. Potentianæ de Vrbe vnito. Rurſus Adrianus IV. non ante menſem Decembris anni 1154. ad pontificatū eſt euectus: & tamen inquit Mozzagrugnus, illum eo anno dediſſe literas Apoſtolicas 6. Calend. Aprilis, ex quibus literis dicit haberi, dictum Innocentium Secundum ſumpſiſſe habitum canonicorū regularium ſub eodem Adriano Quarto. Sed ad vlteriora pergamus. Tertiò dicit Innocentium Secundum, qui ante annos 30. per Vrbanum Secundum Cardinalis fuerat effectus, aſſumptum ad pontificatum, dum eſſet Bononiæ cauſa ſtudiorum. Quartò cum conſtet apud omnes, Innocentium Secundum Romæ Pontificem contra Anacletum Antipapam creatum, Roma ſtatim aufugiſſe, & in Gallias contendiſſe, ille iuuenem fingit, Bononiæ ſtudijs literarum incumbentem, qui Pontifex renūciatus, ad Vrbem fuerit reuocatus. & hæc ex antiquo Calendario Rhenano ſe deprompſiſſe fatetur. Iam videas; quam fidem illi Calendario, ex quo plurima depromit, valeas adhibere. Cæterùm crediderim, in illo Calendario, in quo ſolùm nomina defunctorum deſcribi conſueuerant, nihil iſtorum prorſus haberi. Redarguit quoque confidenter Panuinium, quod mendosè Innocentium Secundum inter canonicos Lateranenſes cenſuerit, cum potius Rhenenſi canonicæ adſcribere debuiſſet: qui tamen multis annis antea Cardinalis fuerat, quàm dictæ canonicæ prima iacerentur fundamenta. Demùm cum dixerit, eundem Innocentium Secundum fuiſſe Romanum de Regione Tranſtyberina ex familia clariſſima de Papareſijs, pagina ſtatim ſequente de Lucio Secūdo loquens, ſubdit: *Mox verò, vt Innocentius II. Frāgipanes ex parte Romanorum nobilis, immò de Regiòne Tranſtyberina, qui à Paſchali II. fuerat* Diaconus *Cardinalis creatus*, adeo quod ſecundum iſtum diligentiſſimum, & æquè fideliſſimum hiſtoricum familia de Papareſijs Romana Tranſtyberina eadem eſt cum familia de Frangipanis vocata, eaq; ſimiliter inter Tranſtyberinas cenſenda erit, quod an verum ſit, nullus, qui ſemel, aut ſecundò Romæ fuerit, neſcit?

V. LVcius Secundus, patria Bononienſis, ex nobili familia de Cacciānemoris, Gerardus antea nuncupatus, ex canonico regulari congregationis s. Frigdiani Lucenſis, presbyter Cardinalis S. Crucis in Ieruſalem ab Honorio Secundo creatus, qui monaſterium dictæ Eccleſiæ totum inſtauraūit, & vt ibidem canonica inſtitutio iugiter permaneret, ad pontificatum euectus ſtatuit, vt presbyter Cardinalis dictæ Eccleſiæ titularis nonniſi dē gremio congregationis S. Frigdiani ſumeretur. Volaterranus lib. 21. Ioan. de Nigraualle in Catalogo. Baronius tomo 12. ſub anno 1144. Onuphrius in Chronico, & in Honorio Secundo, Innocentio Secundo, & Lucio Secundo, & lib. 2. de Eccleſia Lateranenſi cap. 2. & 3. & lib. 3. cap. 15. & in lib. de Septem Vrbis Eccleſijs. Sigonius lib. 7. de Regno Italiæ ſub anno 1144. Ciaconius in vita Caliſti Secundi, & Lucij Secundi. Ioan. Baptiſta de Caualleriis. reclamantibus è contrario Baptiſta Signio lib. 2. de canonicis cap. 7. & Ioſepho Mozzagrugno lib. 4. fol. 14. pag. 1. vbi dicit, illum mendaciſſimè Onuphrium adſcribere congregationi s. Frigdiani Lucenſis, vt patere poteſt ex Annalibus monaſterij s. Saluatoris Bononienſis, & lib. 8. fol. 54. pag. 1. vbi carpit Ioannem Philippum in Chronica lib. 4. cap. 4. ſcribentem, Lucium Secundum primùm fuiſſe canonicum monaſterij ſanctæ Crucis in Ieruſalem, & in ipſa Eccleſia Cardinalem presbyterum: ſiquidem illud collegium eligebat Cardinalem vel de ſeipſis, vel de monaſterio ſancti Frigdiani, vt conſtat ex priuilegio Alexandri Tertij, quod eſſe falſum contendit tum ad hominem, cum Alexander Tertius longè poſt Lucium Secundum aſſumptus fuerit, tum ſecundum rei veritatem, repugnantibus grauiſſimis autoribus præter Chronicam, & Calendarium Rhenanum; qui illum Rhenenſi canonicæ adſcribunt. Qui tamen de canonicis Rhenanis inaniter ſibi, & ſuis blandiens, tum ad hominem, tum ſecundum rei veritatem à ſcopo plurimum aberrat. & ad hominem quidem, quia ſi Alexandri Tertij priuilegiū attentè legiſſet, vt debuerat, vidiſſet, in eo fieri mentionem alterius priuilegij ipſius Lucij Secundi, & priuilegium Alexādri Tertij ad exemplar illius Lucij II. conceſſum, vt formalia illius verba ſonant. Secundum autem veritatem, quia ſi Lucius Secundus monaſterio ſanctæ Crucis inſtaurato ſtatuit, vt nullus in presbyterum Cardinalem dictæ Eccleſiæ, niſi de illius collegio, vel de congregatione s. Frigdiani ſumeretur, argumentum euidens eſt, illum non de Rhenana congregatione, quæ vt dixi, ante illius Cardinalatum nondum erat fundata, ſed de Frigdiana ſumptum fuiſſe. Vero namq; conſentaneū eſt, ſi de Rhenana extitiſſet, illum ſuam congregationem potius, quàm alienam decoraturum. Et hinc etiam vides, vt ex alijs multis, quid veritatis ex Annalibus, & Chronicis Saluatorienſibus haurire poſſis.

Anaſtaſius Quartus Romanus, Benedicti filius, de Suburra, antea Conradus ex canonico regulari, & Abbate ſancti Rufi apud Valentiam (rectius apud

Auc-

Digitized by Google

Auenionem) S.R.E. Cardinalis Episcopus Sabinus ab Honorio Secundo creatus. Onuphrius in Honorio Secundo, & Anastasio IV. & sub anno 1153. & lib. 1. de Ecclesia Lateranensi c. 7. Sigonius lib. 12. de Regno Italiæ sub anno 1153. Ciaconius in Honorio Secundo,& Anastasio IV. Ioan. de Nigraualle in catalogo Pontificum. Laërtius Cherubinus in Bullario. Io. Baptista de Cauallerijs, & chronicæ congregationis S.Rufi ab illius Reuerendiss. Abbate Generali Romam ad me transmissæ.

Adrianus IV. natione Anglus, antea Nicolaus Hastifragus nuncupatus. primùm clericus in Ecclesia s. Iacobi de Maglorio Magalonensis diœcesis in Gallijs, postea canonicus regularis, & Abbas s. Rufi, ab Eugenio Tertio Cardinalis Episcopus Albanus creatus.Onuphrius in Eugenio IV.&Adriano IV. Sanctus Antoninus in 2.p.Histor.tit.17.c.1. §. 9. ex Ioanne Salisberiensi eiusdem Adriani familiari. Sigonius lib. 12. de Regno Italiæ sub anno 1154. Ciaconius in Eugenio Tertio, & Adriano Quarto. Ioannes Pitsius in libro de Scriptoribus Anglicanis. Ioannes Baptista de Cauallerijs. vnde habes, quo Trithemij, & aliorum quorundam errorem corrigas, qui illum inter Diui Benedicti monachos recensent, vel ordini Cisterciensium adscribunt: cum pateat sancti Rufi Abbatiam, licet ex vrbe Auenionensi Valentiam translatam, nunquam vsque in hanc diem canonicum institutum deseruisse.

VI. Alexander Tertius, antea D. Rolandus Paparo, vel de Bendinellis, patria Senensis ex canonico regulari Lateranensi S.R.E. Bibliothecarius, & Cancellarius, & diaconus Cardinalis, postea presbyter Cardinalis tituli sancti Marci ab Eugenio Tertio creatus. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio, & lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. 3. & in libello de Septem Vrbis Ecclesijs. Volaterranus, & Ioan. de Nigraualle locis citatis. Sigonius lib. 13. de Regno Italiæ sub anno 1159. Ciaconius in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptista de Cauallerijs lib. allegato: quem tamen Onuphrius, & Laërtius, & alij non ex familia de Bendinellis, sed de Paparonis, patre Raynerio genitum affirmant. Cæterùm idem Onuphrius in chronico addito ad Platinam, ex familia de Bendinellis ortum fatetur. fuerat antea clericus Pisanus, sed ab Eugenio Romam accersitus, in Lateranensi Ecclesia canonicus fuit constitutus.

Innocentius Tertius, patria Anagninus, antea D. Lotharius ex clarissima familia de Comitibus Signiæ, ab ineunte ætate factus canonicus Lateranensis, missus deinde Parisios ad studia literarum, vir magnæ probitatis, & eruditionis factus, à Cœlestino Tertio diaconus Cardinalis sanctorum Sergij, & Bacchi creatus. Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus in Cœlestino Tertio, & Innocentio Tertio, &lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. 3. & in lib. de Septem Vrbis Ecclesijs. Volaterranus, & Ioannes de Nigraualle. Sigonius de Regno Italiæ lib. 15. sub anno 1198. Ciaconius in Innocentio Tertio. Laërtius Cherubinus in Bullario. & Ioannes Baptista de Cauallerijs in lib. de Imaginibus Pontificum. Hunc D. Petri canonicum nuper scripsit eruditissimus Abrahamus Bzouius in continuatione Annalium Baronij tomo 13. in principio, ex quibusdam scripturis ab Ecclesia Auenionensi acceptis. Verùm cui magis credendum, an Onuphrio, qui Lateranensis Ecclesiæ monimenta lustrauit, Ioanni de Nigraualle, qui fuit Apostolicus Bibliothecarius, Volaterrano scriptori erudito, & in Romana Curia optimè versato, Sigonio etiam, & Ciaconio, an vni scripturæ ex Auenionensibus cartophilacijs acceptæ, legentes considerent. Eundem Iosephus Mozzagrugnus ex suis Calendarijs, & Annalibus Saluatorienſibus inter canonicos sanctæ Mariæ de Rheno siue s. Potentianæ de Vrbe canonicæ s. Mariæ de Rheno vnitæ numerat: *Quem ignorauit*, inquit, *Panuinius, cuius ordinis esset*. Vtrum autem Panuinus ignorauerit, cuius ordinis esset, videri potest in locis proximè allegatis. Sed huic autori soli Annales Saluatorienses contra omnes alios autores, & sæpiùs contra veritatem sapiunt. Et fortè quia in calendario defunctorum notatum inuenit Innocentium Tertium, illum ex monasterio Rhenano, vel sanctæ Potentianæ desumptum credidit: non aduertens, in eo calendario alios etiam canonicos regulares eiusdem antiqui instituti, non illius, quod nunc ibi viget, præter Rhenanos scriptos fuisse, vt supra lib. 2. fuit notatum.

Honorius Tertius Romanus, antea D. Cencius ex familia clarissima de Sabellis, Aymerici filius à teneris annis Lateranensi monasterio oblatus, ibiq; educatus, & canonicus factus, à Cœlestino Tertio diaconus Cardinalis sanctæ Luciæ in Orphea,& Camerarius creatus, & ab Innocentio Tertio presbyter Cardinalis ss. Ioannis & Pauli. Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus in Cœlestino Tertio, Innocentio Tertio, & Honorio Tertio, & lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. 2. & 3. vbi dicit, Honorium statim ad pontificatum euectum suo monasterio Lateranensi grati animi causa insigne priuilegium contulisse, anno primo sui pontificatus datum anno 1216. quarto Idus Nouembris, Indictione quinta, per manum Raynerij Prioris sancti Frigdiani, quod fatetur se legisse, illudq; in registris Bibliothecæ Vaticanæ seruari. Raphaël Volaterranus lib. 21. Laërtius Cherubinus in Bullario. Ioannes Baptista de Cauallerijs eodem libro de Imaginibus, siue Iconibus Romanorum Pontificum, ex Aldi Manutii, & Onuphrij elogijs collecto.

Non desunt etiam, qui Vrbanum Tertium nostro Ordini non immeritò adscribant, ex quibus Ioannes Mauburnus in Venatorio lib. 2. cap. 14. ex Seuerino Calco in quadam epistola ad Dominum Ioannem Cribellum sancti Petri de Vlmo regularem Præpositum, inter cætera scribente:

Digitized by Google

Tu honoris canonicorum regularium magnanimum ſemper, & inuictiſsimum te defenſorem præſtitiſti. qua in re Vrbani Tertij Pontificis Maximi imitatorem, filiumq; eſſe præ te fers, qui de Cribellorum antiquiſsima, & nobiliſſima ſtirpe traxit originem. Is pro ſui Ordinis canonicorum deuotione, & obſeruantia multa apud Mediolanum erexiſſe monaſteria dicitur, inter quæ illud præſtantiſſimum eſt, in quo nunc Rector præſides, quanquam nec Onuphrius, neque alij recentiores Regularis illius profeſſionis meminerint, ſed ſolùm dicant, illum ex Archidiacono Mediolanenſi presbyterum Cardinalem, & Archiepiſcopum Mediolanenſem factũ. ſed potuit fuiſſe canonicus alicuius Eccleſiæ regularis Mediolanenſis, & quantum coniectari licet ſanctæ Mariæ Creſcentiaci, & inde ad Mediolanenſem Archidiaconatum aſſumptus, ſicut Lambertus de Fagnano, qui fuit Honorius II. ex canonico Lateranenſi ad Archidiaconatum Bononienſem fuerat aſſumptus. Præter quod ipſa quoque Mediolanenſis Metropolitana olim regularis erat, vt lib. 2. c. 26. diximus. Hoc certum, Vrbanũ III. duas inter alias inſignes præpoſituras canonicorum regularium in ſuis allodijs paternis fundaſſe, & de proprijs bonis patrimonialibus dotaſſe: alteram S. Petri ad Vlmum proximè memoratam: alteram S. Georgij de Brinate, quam congregationi ſanctæ Mariæ de Creſcentiaco donauit, quæque modo noſtræ congregationi Lateranenſi cum ſuo capite eſt vnita, ambas olim diuitijs affluentes, & habentes pro ſingula redditus decem millium aureorum.

Cœleſtinus quoque Secundus huius nominis eidem Ordini canonico probabiliter adſcribi poteſt, ſi vera ſunt, quæ de illo traduntur à nonnullis, Tiphernatenſis Eccleſiæ S. Floridi clericum illum fuiſſe, ſacris ordinibus ibidem initiatum, quod teſtatur Ciaconius in Cœleſtino Secundo, confirmantq; priuilegia, & dona eidem Eccleſiæ ab illo Pontifice renunciato facta, quæ nunc extant.

Caput quinquageſimumtertiũ.

De Sacroſanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinalibus, Bibliothecarijs, Cancellarijs, & Vicecancellarijs ex ordine canonicorum regularium, præſertim ex Lateranenſi Congregatione aſſumptis.

1. TEſtis eſt Volaterranus lib. 21. ſuperiùs etiam allegato, Cardinales S.R.E. numero trecentos ex ordine canonicorum regularium aſſumptos. quod ne mirum alicui, vel minus credibile forſan videatur, recogitare ante omnia debebit, in Sacroſancta Lateranenſi Baſilica, quæ omnium Eccleſiarum princeps, & mater eſt, canonicorum regularium inſtitutum per annos octingentos, & amplius ſtetiſſe, ac ex illa Pontifices Romanos quinque ſupra viginti acceptos, vt capite proximè præcedenti monſtrauimus. illud etiam recolere oportebit, quod lib. 2. dictum fuit, duos Cardinales S. Crucis in Ieruſalem, & S. Mariæ nouæ titulos Decretis Pontificum ſæpius innouatis, non niſi canonicis regularibus per multos annos conferri ſolitos: atque tandem ipſius Ordinis canonici amplitudinem, qui maiorem partem Eccleſiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium olim tenebat, vt alia dicti ordinis collegia innumera miſſa faciamus. Licèt verò propoſiti noſtri non ſit, omnium Cardinalium, qui ex noſtro ordine ſunt aſſumpti, catalogum exactum, & integrum hic loci deſcribere, quod nec ante nos aliquem feciſſe legimus, ſed nec fieri poſſe ſine diuina reuelatione arbitramur, cum nec illi, qui Geſta Romanorum Pontificũ data opera ſcribenda ſuſceperunt, ante Leonem IX. ſeriem creationis eorundem Cardinalium, niſi valde diminutam notauerint. vt nihilominus noſtrũ qualecunque ſtudium etiam in hac parte nullatenus deſideretur, conabimur de multis ſaltem aliquos referre, ex probatis autoribus, vetuſtisq; familiarum monimentis collectos, præſertim ex Onuphrio, Ciaconio, & ex calendario antiquo canonicæ Rhenanæ apud Bononiã, cuius meminerunt Ioannes Baptiſta Signius, & Ioſephus Mozzagrugnus in ſuis libris de canonicis regularibus editis, licèt cum abuſu, & admixtione multorum errorum.

Sciendum enim eſt inter antiquas conſtitutiones canonicæ, & congregationis Portuenſis ſtatutum fuiſſe, vt in ſingulis Eccleſijs illorum Ordinis, & profeſſionis, licèt diuerſarum congregationum, calendaria conficerentur, & in illis nomina omnium canonicorum dicti ordinis, & profeſſionis, cum illorum obitus renunciatus eſſet, continuo notarentur, fierentq; pro illarum animabus ſuffragia, & anniuerſaria, vt lib. 2. in congregatione Portuenſi notauimus. quas conſtitutiones quoniam Innocentius Secundus mandauit in canonica Rhenana paulo ante fundata ſeruari, ideo in dicta canonica huiuſmodi calendarium confectum fuit, ſicut etiam in alijs D. Ioannis in monte, & ſancti Victoris eiuſdem Ciuitatis monaſterijs ſeruabatur. quod calendarium in monaſterio ſancti Saluatoris nunc etiam fertur adſeruari, ex quo præfati autores deducunt, omnes canonicos in eodem calendario notatos, in monaſterio Rhenano profeſſos fuiſſe, quod licet minimè verum ſit, illud tamen veriſſimum, omnes canonicos regulares, & eiuſdem ordinis cum antiquis illis canonicis in monaſterio Rhenano tunc degentibus, etſi diuerſarum familiarum, extitiſſe. quod ſi ſolùm prædicti autores velint, vt velle videntur, præſertim Ioannes Baptiſta Signius lib. 2. cap. 8. in principio, cum inquit: *Sexdecim Canonicos de Rheno ipſo ad Cardinalatus honorem aſſumptos, nec ſanè mirum, cum ipſa Lateranenſis Eccleſia, & omnes Eccleſiæ titulares Cardinalium regerentur per eos tunc*

Digitized by Google

tunc Canonicos. & cap. 9. cum ait: *Ordinis eiusdem canonicorum de Rheno erant quoque tunc monasteria S. Ioannis in monte in Ciuitate, & sancti Victoris extra Bononiam, quorum omnium obitus in eodem Calendario antiquo Rhenano pariter cõmendantur*. illi inquam verissimè dicunt, de identitate ordinis, & professionis loquentes, non autem congregationum, seu familiarum..

II. CArdinales igitur S. R. Ecclesiæ, quos ex prædictis autoribus, & antiquis monumentis ex ordine canonicorum regularium acceptos inueni, hi sunt, videlicet:

Domnus Fridericus Gozzelonis Ducis Lotharingiæ filius, Ecclesiæ Leodiensis tũc Regularis Archidiaconus, à Leone IX. S. R. E. Cardinalis diaconus, S. Mariæ in Dominica, necnon Bibliothecarius, & Cancellarius creatus, & ab eodem Leone Legatus ad Imperatorem Constantinopolitanũ destinatus, postea monachus Cassinẽsis, ad Henrici II. Imperatoris inuidiam declinandam, effectus, & eo defuncto Cardinalis à Victore II. restitutus. Onuphrius, Molanus, Ciaconius, & Baronius. vide cap. præcedenti in Stephano X.

D. Petrus Archipresbyter canonicæ Lateranensis, qui inter Cardinales recensetur in operibus B. Petri Damiani lib. 2. epist. 10. in ordine: nam illius libri epistolæ omnes ad Cardinales feruntur scriptæ. Est autem titulus epistolæ. *Domno Petro Lateranensis Canonicæ Archipresbytero, Petrus peccator monachus fraternæ glutinum charitatis*. & in epistola circa finem de conuentu Lateranensi verba faciens: *Porro autem quia Sancti conuentus Rector constitutus es, noli dissimulare culpam &c.* Sic enim habetur in epistola, quam refert Baronius tomo ij. sub anno 1065. num. 6. licèt ad conuentum canonicorum in Lateranensi Basilica tunc temporis existentem forsan occultandum, in noua editione Romana operum B. Petri Damiani ista verba fuerint omissa. Nescio autem, an iste Domnus Petrus idem fuerit cum Petro Bibliothecario, quem Onuphrius in Leone IX. & Alexandro II. dicit, fuisse Bibliothecarium, & Cancellarium, & diaconum Cardinalem: nam ille dicitur fuisse Præpositus sancti Georgij in Laterano, & Cardinalis diaconus: hic verò Archipresbyter. sed vtrunque esse potuit, vel simul, vel saltem successiuè.

D. Otho de Castellione, Rhemensis diœcesis, Gallus, ex canonico regulari Lateranensi monachus Cluniacensis, Cardinalis Episcopus Ostiensis. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Gregorio VII. & Vrbano II. vide alios citatos cap. præcedenti in Vrbano II.

D. Raynerius, Crescentij filius, Bleranus, ex canonico regulari Lateranensi monachus Cluniacensis, & Abbas sancti Laurentij extra muros, Cardinalis presbyter tituli sancti Clementis creatus ab Vrbano Secundo. Onuphrius eodem libro in Vrbano Secundo, & Paschali Secundo, & alij citati superius in Paschali Secundo.

D. Gregorius de Papa, siue de Papareschis, nunc de Matthæis, Romanus, ex canonico regulari Lateranensi Cardinalis diaconus creatus ab Vrbano Secundo. Onuphrius in eodem lib. in Vrbano Secundo, & alij citati cap. præcedenti in Innocentio Secundo.

D. Lambertus de Fagnano aliàs de Scannabecchis ciuis Bononiensis ex canonico regulari Lateranensi, & Archidiacono Bononiensi Cardinalis Episcopus Ostiẽsis creatus à Paschali II. Onuphrius eodem libro in Paschali Secundo, & in Honorio Secundo, & alij cap. præcedenti citati in eodem Honorio Secundo.

Domnus Cuno Germanus à Trunciberenger, prius Eremita, postea canonicus regularis, & vnus de fundatoribus congregationis de Aroasia in Gallobelgica, Cardinalis Episcopus Prænestinus à Paschali Secundo creatus. Onuphrius in eodem libro de Romanis Pontificibus in Paschali Secundo, Sigibertus Gemblacensis, siue illius Continuator in chronico sub anno 1114. Baronius tomo 12. sub anno 1112. & 1114. & 1116. & 1118. qui licet dicant, illum fuisse Eremitam, fatentur tamen fuisse vnum ex primis fundatoribus congregationis Aroasiensis, quam extra omnem dubitationem est, canonicorum regularium, non Eremitarũ fuisse, prout etiam multa illius monasteria, quæ nunc supersunt clarissimè demonstrant. multa huius viri pro Ecclesia Catholica contra Tyrannos tum in Oriente, tum in Occidente pluribus legationibus præclarè gesta commemorat in locis proximè citatis Cardinalis Baronius.

D. Aymericus Burgundus, Illustri genere ortus, ex canonico regulari diaconus Cardinalis S. Mariæ nouæ creatus à Calisto Secundo. Onuphrius de Romanis Pontificibus in Calisto Secundo, & lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. Hic sui tituli canonicam renouauit, & vt Cardinalis titularis non nisi de gremio congregationis S. Frigdiani sumeretur, à Calisto Secundo impetrauit, cuius priuilegium alij Romani Pontifices firmauerunt, de quo dictum est lib. 2. cap. 16.

D. Gerardus de Caccianemicis Bononiensis ex canonico regulari sanctæ Crucis, & congregationis S. Frigdiani Cardinalis presbyter S. Crucis in Ierusalem ab Honorio II. creatus. Onuphrius in eodem lib. de Romanis Pontificibus, & alij citati cap. præcedenti in Lucio II.

III. DOmnus Conradus de Suburra Romanus, ex canonico regulari, & Abbate S. Rufi apud Valentiam Cardinalis Episcopus Sabinus creatus ab eodem Honorio II. Onuphrius in Honorio II. & alij cap. præcedenti allegati in Anastasio IV.

D. Anselmus ex canonico regulari monasterij S. Petri in cœlo aureo Papiæ Cardinalis presbyter tituli sancti Laurentij in Lucina creatus ab eodem Honorio Secundo. Onuphrius eodem lib. de Romanis Pontificibus in Honorio II. Ciaconius in eodem Honorio II. eiusdẽ meminit Baronius tomo 12. sub anno 1130. cũ alijs tribus Cardinalibus canonicis regularibus, scilicet Cõrado Episcopo Sabinensi,

Digitized by Google

Gerardo presbytero s. Crucis, & Aymerico diacono s. Mariæ nouæ, pro vero Pontifice Innocentio Secundo, contra pseudopapam Anacletum strenuè decertantibus, licet canonicam illorum professionem de more omiserit.

D. Theodeuuinus Germanus, ex canonico regulari Cardinalis Episcopus Portuensis creatus ab Innocentio Secundo. Onuphrius in eodem lib. de Romanis Pontificibus, vbi tamen canonicæ illius professionis non meminit, sed illa habetur in calendario Rhenano, referente Ioanne Baptista Signio lib. 2. cap. 8.

D. Thomas Mediolanensis ex canonico regulari s. Mariæ de Crescentiaco prope Mediolanum Cardinalis presbyter tituli sanctorum Vitalis, & Vestinæ creatus ab Innocentio Secundo. Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Secundo, & monimenta congregationis S. Mariæ de Crescentiaco.

D. Ioannes, ex canonico regulari congregationis s. Frigdiani Cardinalis diaconus S. Mariæ nouæ creatus à Cœlestino Secundo. Onuphrius in eodem lib. in Cœlestino Secundo.

D. Vbaldus Bononiensis, ex canonico regulari s. Crucis in Ierusalem, congregationis s. Frigdiani Cardinalis presbyter eiusdem tituli creatus à Lucio Secundo. Onuphrius eodem lib. in Lucio Secundo. calendarium Rhenanum.

Magister D. Guido Bononiensis, ex canonico regulari s. Mariæ de Rheno Bononiæ, Cardinalis presbyter tituli s. Potentianæ, siue Pudētianæ creatus à Lucio Secundo. calendarium Rhenanum. Onuphrius in eodem lib. in Lucio Secundo, vbi tamen non dicit, illum fuisse canonicum regularem. Huius precibus Adrianus IV. anno 1155. 16. caléd. Aprilis Ecclesiam Cardinalarem s. Potentianæ de Vrbe canonicis Rhenensibus concessit, vt ordo canonicus Deo autore per illos secundum obseruantiam illorum Regulæ in eadem Ecclesia constitueretur, & perpetuis temporibus inuiolabiliter obseruaretur.

S. Guarinus de Fuscharariis Bononiensis, ex clerico Ecclesiæ Bononiēsis, & canonico regulari Mortariensi primùm, deinde cōgregationis s. Frigdiani, Cardinalis Episcopus Prēnestinus ab eodē Lucio II. creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Lucio Secundo, de hoc diximus supra cap. 50. qui locus videndus erit.

D. Rolandus Paparo, aliàs de Bendinellis, Raynucij filius Senensis, ex clerico Pisano canonicus regularis Lateranensis, primùm subdiaconus Apostolicus, mox diaconus Cardinalis ss. Cosmæ, & Damiani S. R. E. Bibliothecarius, & Cancellarius creatus ab Eugenio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Eugenio Tertio, & Alexandro Tertio. vide cap. præced. in Alexandro Tertio.

D. Nicolaus Malbesburiensis, ex oppido s. Albani Bathoniensis diœcesis in Anglia, quem Ioannes Pitsius in lib. de Scriptoribus Anglicanis Nicolaum Hastifragum vocat, & in vico Langley nuncupato genitum dicit, primùm clericus sancti Iacobi de Maglorio Magalonensis diœcesis, postea canonicus regularis, & Abbas s. Rufi, Cardinalis Episcopus Albanus creatus ab Eugenio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Eugenio Tertio. vide notata cap. præced. in Adriano Quarto.

DOmnus Ildebrandus Crassus Bononiensis, ex canonico regulari s. Mariæ de Rheno Cardinalis diaconus tituli s. Eustachij creatus ab eodem Eugenio Tertio. Onuphrius in Eugenio Tertio, sed dicit illum fuisse Rectorem Ecclesiæ s. Geminiani Mutinæ. Verùm illum fuisse canonicum Rhenanum scribit Io. Bapt. Signius loco allegato. ex calendario antiquo Rhenano. IV.

D. Hugo de Folietto, ex canonico regulari s. Petri Corbiensis, vt Onuphrius, & Ciaconius, vel sancti Petri Cordubensis, vt s. Antoninus, vel s. Petri Corbitiensis, vt Ioannes de Nigraualle, Cardinalis creatus ab Eugenio Tertio. Onuphrius in Eugenio Tertio, Ciaconius in Innocentio Secundo, dicens illum creatum Cardinalem ab eodem Innocentio Secundo. Cæterum Onuphrius in Innocentio II. nullum Cardinalem nomine Hugonem ab hoc Pōtifice creatum numerat, nisi quēdam Iuonē Gallum presbyterum Cardinalem tituli . . . & fortè vnum ex duobus conflauerunt: & potuerunt esse duo Cardinales eiusdem ordinis, alter Iuo, alter Hugo nuncupati, alter ab Innocentio, alter ab Eugenio creati. vt vt fuerit, Hugonem de Folietto canonicum regularem, insignemq; Doctorem extitisse, præter Onuphrium, & Ciaconium, testantur Ioannes de Nigraualle, & D. Antoninus in 3. par. Historiali tit. 18. cap. 2. in princ. ex Vincentio in Speculo Historiali lib. 28. cap. 18. quod si verum est, illum non monasterij Corbeiæ, sed alterius vel Cordubensis, vel Corbitiensis professum fuisse, necessarium erit, cum constet, Corbeiam vtranque, in Gallijs scilicet, ac in Germania non ordinis fuisse canonicorum, sed monachorum.

D. Boso Anglus ex canonico regulari, & Papæ scriptore Cardinalis diaconus sanctorum Cosmæ, & Damiani, & Camerarius creatus ab Adriano Quarto. calendarium Rhenanum, & Onuphrius in Adriano Quarto, vbi canonicæ illius professionis non meminit.

D. Ioannes Pizutus, aliàs Phizutus Neapolitanus, canonicus regularis sancti Victoris Parisiensis, Cardinalis diaconus sanctæ Mariæ in Porticu creatus ab Adriano Quarto. Onuphrius, & Ciaconius in Adriano Quarto. Hic ille est Cardinalis Ioannes, qui vetustam, & insignem canonici Ordinis Abbatiam s. Petri ad Aram Neapolis penè collapsam restituit, & canonicorum conuentum ibidem reposuit, accito in illius Priorem, ac deinde Abbatem Domno Nicolao s. Victoris Parisiensis canonico, de quo supra dictum fuit.

Domnus Bernardus canonicus regularis, & Prior monasterij Lateranensis, cuius meminit Onuphrius lib. 2. de Ecclesia Lateranensi cap. primo, sic: *Innocentium quoque Secundum donasse inueni Basilicæ Lateranensi centum Lucensis monetæ libras, quibus*

Digitized by Google

quibus ægri emerentur, ad Canonicorum in ea residentium sustentationem: ex quibus Bernardus tunc Prior Lateranensis, postea Episcopus Cardinalis Portuensis aliquot possessiones emit non longè ab Vrbe, vbi Ecclesiam sanctæ Helenæ. & cap. 3. *Multi præterea magni nominis Cardinales ex eo monasterio prodierunt, ex quibus præcipuus fuit Bernardus, qui multis annis Prior monasterij Lateranensis fuerat sub Innocentio Papa Secundo, & ab Eugenio Tertio ex Lateranense Priore presbyter Cardinalis primùm tituli sancti Clementis, deinceps Episcopus Cardinalis Portuensis, & sanctæ Rufinæ, & Secundæ ab Adriano Quarto factus est.* Consentit Ciaconius in Adriano Quarto. ipse tamen Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus in Eugenio Tertio, & Adriano Quarto non dicit, illum fuisse canonicum regularem, & Priorem monasterij Lateranensis: quia hoc ad notitiam illius necdum venerat, secutæ aliorum nonnullorum, quorum promotiones ad Cardinalatum tacita illorum professione canonica in eodem libro recensetur.

D. Hieronymus Lucensis ex canonico regulari s. Frigdiani Cardinalis diaconus sanctæ Mariæ nouæ creatus ab Alexandro Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Arduinus ex canonico regulari congregationis s. Frigdiani Cardinalis presbyter s. Crucis in Ierusalem ab Alexãdro Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Matthæus Lucensis canonicus regularis sancti Frigdiani Cardinalis diaconus s. Mariæ nouæ ab Alexandro Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Alexandro Tertio.

D. Petrus Bonus Veronensis ex canonico regulari Cardinalis presbyter tituli s. Susannæ creatus ab Alexandro Tertio. calendarium Rhenanum, Onuphrius in Alexandro Tertio.

Magister D. Albinus Mediolanensis canonicus regularis s. Mariæ de Crescentiaco Cardinalis diaconus à Lucio Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Lucio Tertio.

V. DOmnus Bernardus canonicus regularis monasterij s. Frigdiani, Cardinalis diaconus s. Mariæ nouæ, creatus à Clemente Tertio. Ciaconius, & Onuphrius in eodem Lucio Tertio.

D. Lotharius de Comitibus Signiæ, Anagninus, ex canonico regulari monasterij Lateranensis, in quo à teneris annis canonicam vitam fuerat professus, Cardinalis diaconus ss. Sergij, & Bacchi à Cœlestino Tertio creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Cœlestino Tertio, & Innocentio Tertio. vide notata cap. præced. in Innocentio Tertio.

D. Cencius Sabellus Romanus, ex canonico regulari Lateranensi Cardinalis diaconus s. Luciæ in Silice, & Camerarius à Cœlestino Tertio creatus, ijdem Onuphrius, & Ciaconius in Cœlestino Tertio, & Honorio Tertio. vide notata cap. præcedenti in Honorio Tertio.

D. Leo de Brancaleonibus Romanus canonicus regularis congregationis s. Frigdiani, Cardinalis diaconus s. Luciæ in Septisolio creatus ab Innocentio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Tertio.

D. Gregorius Crescentius Romanus, ex canonico regulari Cardinalis diaconus s. Theodori creatus ab eodem Innocentio Tertio. calendariũ Rhenanum, in quo illius obitus sub anno 1208. est notatus. Onuphrius scribit illum creatum Cardinalem ab ipso Innocentio Tertio.

D. Iacobus Gualla de Bicherijs Vercellensis, ex canonico regulari monasterij s. Petri in cœlo aureo, Papię Cardinalis diaconus sanctę Mariæ in Porticu creatus ab eodem Innocentio Tertio. Onuphrius, & Ciaconius in Innocentio Tertio. Hic Abbatiam nobilem s. Andreæ Vercellarum suis sumptibus fundauit, & locupletissimè ditauit, vt lib. 2. diximus.

Magister D. Iacobus de Vitriaco ex oppido Argentolio diœcesis Parisiensis, canonicus regularis s. Nicolai de Oëgnies, primò Episcopus Aconensis in Palæstina, postea Cardinalis Episcopus Tusculanus creatus à Gregorio Nono. Onuphrius, & Ciaconius in Gregorio Nono. habetur ex illius vita, quę præmittitur eius libro intitulato Historia Orientalis, & Occidentalis.

Frater Anglicus, siue Angelicus Grimaldi de Brisaco Mimatensis diœcesis, ex canonico regulari congregationis sancti Rufi, Cardinalis presbyter sancti Petri ad Vincula creatus ab Vrbano V. cuius erat nepos, & secundum nonnullos frater. Onuphrius, & Ciaconius in Vrbano V. chronica congregationis sancti Rufi. Hic collegium in monte Pessulano pro studentibus dictæ cõgregationis fundauit, & dotauit.

D. Ioannes canonicus regularis sanctæ Crucis Colimbricensis, Episcopus Sabinensis S. R. E. Cardinalis, & Legatus Apostolicus in Regno Lusitaniæ, qui Ecclesiam s. Crucis Colimbriæ consecrauit. ex tabula consecrationis dictæ Ecclesiæ, & relationibus authenticis ad me transmissis, in quibus tamen quo tempore ille vixerit notatum non inuenio.

Dominus N. Hispanus, ex canonico regulari monasterij montis Anagonum presbyter Cardinalis creatus à Benedicto Decimotertio Papa schismatico, eo relicto anno 1419. Martino V. legitimo Pontifice creato, in numerum Cardinalium ab eo conscriptus. Onuphrius in Benedicto Decimotertio, aliàs Vndecimo, & Martino Quinto.

D. Ludouicus Alamannus Gallus, canonicus regularis, & iuris vtriusque Doctor celebris, ex Episcopo Maclouiensi, postea Archiepiscopo Arelatensi, Vicecamerario, & Prolegato Bononiensi Cardinalis presbyter s. Cæciliæ, & Bononiæ Legatus, à Martino V. creatus. Onuphrius, & Ciaconius in Martino V.

D. Nicolaus de Cusa, ex canonico regulari, & Præposito monasterij Vartobergensis, cuius ille meminit in epistola liminari libri de Filiatione Dei, Archidiaconus Leodiensis, Cardinalis presbyter sancti Petri ad Vincula creatus à Nicolao V. Onuphrius, & Ciaconius in Nicolao V.

Digitized by Google

Domnus Iuocanonicus regularis sancti Victoris Parisiensis Cardinalis, referente Volaterrano lib. 21. vbi tamen non dicit, quando, vel à quo ille fuerit Cardinalis creatus, & fortè hic ille est, cuius Onuphrius meminit in Innocentio Secundo, vocans illum Magistrum Iuonem Gallum.

Refert etiam Ciaconius inter Cardinales ab Innocentio II. creatos. Magistrum Hugonem de sancto Victore, cuius nomen apud Theologos in precio habetur: sed Onuphrius nullum talis nominis ab eodem Innocentio Cardinalem creatum numerat, & potuit hoc accidisse, quod antequam ille insignia Cardinalatus acciperet, ex hac vita migraret: nam ponitur creatus anno Domini 1138. post quem annum non multo interuallo naturæ debitum soluit.

Demum his omnibus addit Ioann. Bapt. Signius lib. 2. de canonicis cap. 9. D. Hugonem Priorem sanctæ Praxedis, qui obijt 1256. & D. Bernardum Priorem sanctæ Potentianæ, qui obijt anno 1276. & D. Raynerium de Vrbe Veteri, cuius obitus cõmendatur sub ann. 1217. Verùm in Catalogo Cardinalium ab Onuphrio descripto istorum nomina non inueniuntur, neque creationi Alexandri IV. qui vixit anno 1256. neque creationi Innocentij Quinti, qui fuit anno 1276. aliquis Cardinalis istorum titulorum interfuit, neque in viuis agebat. De Raynerio de Castro Veteri, quem ille vocat de Vrbe veteri, certum est non fuisse Cardinalem, neq; obijsse anno 1217. vt statim dicemus. vnde puto, hunc autorem multa diuinando scripsisse, & suo illo Calendario Rhenano multipliciter abusum fuisse.

VI. PRæter Cardinales fuerunt etiam multi ex canonicis regularibus, & præsertim congregationis Lateranensis, S. R. Ecclesiæ Bibliothecarij, & Cancellarii, seu Vicecancellarij. Ex Bibliothecarijs fuerunt, referente Onuphrio lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. vbi illorum integrum Catalogum collegit,

Sanctus Prosper Aquitanus Episcopus Regiensis, Rhetor, & Poëta celebris sub Leone Primo anno Dom. 450. ex Marcellino in Chronico.

Fridericus Lotharingus Ducis Lotharingiæ filius, & Archidiaconus Leodiensis, creatus anno 1051. sub Leone Nono, & Victore Secundo, qui fuit Stephanus X.

Domnus Gerardus de Caccianemicis sub Innocentio II. & Cœlestino II. qui postea fuit Lucius II.

Porrò ex Cancellarijs, & Vicecancellarijs S. R. Ecclesiæ fuerunt in primis ijdem Prosper Aquitanus, & D. Fridericus Lotharingus.

Tertius Dominus Aymericus Burgundus, Diaconus Cardinalis S. R. Ecclesiæ s. Mariæ Nouæ, sub Calisto II. Honorio II. & Innocentio II. ab anno 1123. vsque ad annum 1141.

Quartus D. Boso Anglicus Scriptor Apostolicus pro Cancellario anno 1153.

Quintus D. Rolandus Paparo, siue Bendinellus Senensis sub Eugenio Tertio, Anastasio Quarto, & Adriano Quarto (hic fuit Alexander Tertius) ab anno 1153. vsque ad annum 1159.

Sextus Dominus Moyses canonicus Regularis Lateranensis, & S. R. Ecclesiæ Subdiaconus, qui quòd Cardinalis non esset, non Cancellarius, vt Cardinales consueuerant, se appellare voluit, sed Cancellarii vicem agens dictus est, cum nihilominus Cancellarii munere fungeretur, prouentusque, & Regalia omnia Cancellarijs dari solita à Pontificibus, haberet. fuit hic primus, qui post longa tempora cum non esset Cardinalis, Cancellarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ functus est munere: antea enim non nisi Cardinalibus officium illud demandari solitum erat. hinc Vicecancellarii origo emanauit. vixit sub Gregorio Octauo, & Clemente Tertio ab anno 1186. vsque ad annum 1194.

Septimus D. Raynerius de Castro Veteri, oppido diœcesis Tudertinæ, quod nunc est dirutum, canonicus regularis, & Prior sancti Frigdiani Lucę sub Honorio III. hic primus, teste Onuphrio, pro Cancellarii vicem agente commodiore vocabulo vsus est nomine Vicecancellarii. Tenuit officium quatuor annis, anno verò 1220. Patriarcha Antiochenus fuit consecratus, quo anno quoddam altare in Ecclesia s. Frigdiani consecrauit, ex illius Ecclesiæ tabulis.

Octauus D. Papinianus Taurinensis, ex canonico regulari s. Andreæ Vercellarum Episcopus Parmẽsis, Vicecancellarius creatus à Bonifacio VIII. sub eodem Bonifacio, & Benedicto XII. & Clemente V. Onuphrius in lib. de Romanis Pontificibus.

Caput quinquagesimumquartũ.

De Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis ex Monasterijs Congregationis Lateranensis acceptis.

QVoniam laboriosa nimis foret Prouincia, singulorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum ex ordine canonicorum regularium profectorum integrum Catalogum describere, illos solummodo recẽsdos sumemus, quos ex nostrę Lateranensis congregationis collegiis acceptos, authenticis documentis probari potest, de quibus in progressu istius tertii libri mentio peculiaris est habita, inter quos sequentes meritò censeri possunt, videlicet. I.

Sanctus Aldobrandus ex canonico monasterij Portuensis, primùm Ariminensis Ecclesiæ Præpositus, postea Forosempronienſis Episcopus, circa annum Domini 1119. creatus. ex Hieronymo Rubeo in Historia Rauennat.

D. Albertus ex canonico s. Crucis Mortariensis, primùm Episcopus Vercellensis, deinde Patriarcha Ierosolimitanus. ex Onuphrio in Chronico sub anno 1204. & ex Chronico monasterij Mortariensis.

Dom. Airaldus, patria Nouariensis, ex Præposito Mor-

Digitized by Google

Mortariensi Ianuensis Archiepiscopus, ab Vrbano Secundo anno 1099. creatus, cuius sub illo anno meminit Augustinus Iustinianus in Historia Ianuens. vide lib. 1. cap. 46.

D. Albericus ex Priore s. Ioann. in monte Regiensis Episc. in Flaminia, creatus anno 1163. vide hoc 3. lib. cap. 14.

D. Augustinus de Strozzis Florentinus, ex canonico Abbatiæ Fesulanæ Hipponensis Episc. post reformationem Frigdianam: ex monumentis dictæ familiæ.

D. Alphonsus Herrera Hispanus, ex Canonico s. Petri ad Aram Episcopus Ariani. Obijt ante paucos annos sepultus in Ecclesia B. Mariæ Pedis cryptæ.

D. Alexander Turrianus, ex canonico sancti Benedicti Cremæ, Theologiæ professor, Episcopus Scythiæ, ac Hierapetræ in Creta, à Clemente Octauo creatus. obijt anno præterito 1622. Veronæ.

D. Archangelus de Rubeis, ex canonico sancti Petri de Vado Cremonæ, & Abbate sancti Iuliani, Episcopus Carinulæ à Paulo Quinto renunciatus. obijt in sua Ecclesia ante duos circiter annos.

D. Bernardus ex Præposito Mortariensi, cui scribit Paschalis Secundus anno 1115. Episcopus Papiensis. vide lib. 2. cap. 46.

D. Blasius de Nouellis Ferrariensis, ex Priore sancti Iacobi Cellæ Volanæ, pœnitentiarius Ecclesiæ Lateranensis, postea Episcopus Adriæ ab Eugenio Quarto creatus. obijt sanctissimè in monasterio nostro sancti Lazari propè Ferrariam, deinde ad ædem sancti Ioannis Baptistæ translatus.

D. Camillus Becius Casalensis, ex Abbate Generali nostræ congr. cui ex annis dignissimè præfuit, Episcopus Aquen. à Clemente Octauo creatus. obijt ante tres annos in sua Ecclesia sanctissimè.

D. Celsus Mancinius, ex canonico Portuensi, vir doctissimus, Episcopus Alexani à Clemente Octauo creatus. obijt apud suam Ecclesiam anno 1619.

D. Daniel de Arluninis, ex canonico s. Lazari apud Ferrariam Borsi Ferrariensium Ducis Orator, postea Episcopus Forolivienſis. vide hoc lib. cap. 17.

D. Desiderius de Lilijs Ferrariensis, ex canonico dicti monasterij Episcopus in Campania. vide ibidem.

S. Emicius, ex canonico Basilicæ Lateranensis Episcopus Aurelianensis, de quo dictum est supra cap. 50.

D. Florianus Nanius de Castro Casij, ex canonico s. Ioannis in monte Bononiæ, Theologoq; versatissimo, Episcopus Scalæ in Regno Neapolis, & Bononiensis Ecclesiæ Suffraganeus. obijt Bononiæ anno 1599.

D. Franciscus Maria de Abiatis Mediolanensis, ex Abbate s. Mariæ de Casoreto Episcopus Bobiensis. adhuc viuit.

D. Gualterus, ex canonico regulari Rauennatensium Archiepiscopus, canonici ordinis, & præsertim monasteriorum Portuensis apud Rauennam, & sanctæ Mariæ de Rheno apud Bononiam insignis benefactor, qui Rauennaten. Ecclesiam S. R. Ecclesiæ reconciliauit, & multa pro Sede Apost. præclarè gessit, de quo multa Hieron. de Rubeis in Historia Rauennat. & Sigonius de Regno Italiæ laudabiliter scribunt.

D. Gulielmus, ex canonico s. Petri in coelo aureo Papiæ Burdegalensium Archiepiscopus. Ioann. Philippus Nouariensis in Chronicis libro tertio, cap. 29.

D. Gerardus, ex canonico s. Ioan. in monte creatus Episcopus Bononiensis anno 1145. ex Sigonio de Episcopis Bononiensibus.

D. Gerardus Gisla, siue de Giselis, ex canonico sancti Ioannis in monte Episcopus Bononiensis anno 1188. Sigonius de Episcopis Bononiensibus.

D. Gabriel Flamma Venetus, prædicatorum sui temporis præcipuus, ex canonico, & Abbate sanctæ Mariæ Charitatis Episcopus Clodiensis. obijt anno 1587.

D. Hieronymus, ex Priore s. Frigdiani Lucensis Episcopus Aretinus creatus ab Innocentio II. de quo dictum est supra cap. 39.

D. Henricus Consolineus Brixiensis, ex canonico s. Victoris apud Bononiam Episc. Bononiensis creatus anno 1213. Sigonius.

D. Hieronymus Vida Cremonensis, ex canonico primùm congregationis s. Marci, postea Lateranensi, & Priore s. Syluestri Montis Compatrum Episc. Albensis à Leone X. creatus. ex Sixto Senensi in Bibliotheca, & scripturis illius monasterij.

D. Hieronymus Righettus Venetus, ex canonico s. Mariæ Charitatis Episc. Caprulensis creatus à Sixto V.

D. Ioannes, ex canonico sancti Ioannis in monte Episcopus Bononiensis creatus anno 1161. Sigonius.

D. Iacobus, ex canonico Mortariensi Archiepiscopus Ianuensis creatus anno 1341. cuius meminit Augustinus Iustinianus in Historia sub anno 1343. vocans illum Iacobum de s. Victoria congregationis Mortariensis.

D. Iacobus de Vngarellis, ex canonico sancti Ioannis in monte Milepotomensis Episcopus in Creta anno 1397. ex Chronica dicti monasterij.

D. Inicus de Aualos Neapolitanus, ex canonico s. Petri ad Aram Episcopus Ischiæ. nunc etiam viuit.

II. DOmnus Ludouicus Maioranus à Grauina, ex canonico s. Petri ad Aram Episcopus Castellimaris. obijt circa annum 1590.

D. Lamphrancus, ex canonico sancti Petri in coelo aureo Papiæ Episcopus, ex Chronica Ioannis Philippi Nouariensis.

Digitized by Google

D. Landulphus, ex canonico eiusdem monasterij Episcopus Astensis. ex eodem Ioanne Philippo.

D. Matthæus Brumanus, ex canonico sancti Petri de Pado Cremonæ sereniſſimi Ducis Mantuæ apud Pontificem orator, primùm Episcopus Nicomediæ, postea Melphitanus, obijt anno 1596.

D. Nicolaus Bononiensis, ex canonico s. Victoris, & Priore monasterij Lateranensis electus Episcopus Bononiensis: obijt anno 1444. non 1443. vt Sigonius scribit.

D. Obertus, ex Præpositi Mortariensi Episcopus Dertonensis, ad quem sunt literæ Lucij Secundi, datæ anno 1144. ex Chronico Mortariensi.

D. Obertus alter dicti monasterij canonicus, postea Episcopus Bobiensis. ex eodem Chronico.

D. Obertus, ex canonico s. Petri in cœlo aureo Episcopus Papiensis. ex Ioanne Philippo in Chronico lib. 3. cap. 29.

D. Octauianus, ex canonico dicti monasterij Episcopus Sauonensis. idem Ioannes Philippus ibidem.

S. Patritius, ex canonico Ecclesiæ Lateranensis Hybernensium Archiepiscopus. Vide supra cap. 50.

S. Prosper Aquitanus, ex canonico Lateranensi Episcopus in Flaminia creatus à Leone I. de quo vide cap. 50. supra hoc libro.

D. Papinianus Turonensis, ex canonico s. Andreæ Vercellarum Episcopus Parmensis, & S.R.E. Vicecancellarius, de quo dictum fuit capite præcedenti.

D. Paulus de Grassis Bononiensis, ex canonico s. Ioannis in monte Zacyati Episcopus à Sixto V. creatus anno 1589.

D. Petrus Franciscus Malettus Vercellensis, ex canonico sancti Andreæ Vercellarum, & Abbate Generali congregationis Episcopus Niciæ in Prouincia creatus à Gregorio XV. nunc quoque viuit.

D. Raynerius de Castro veteri Prior sancti Frigdiani Lucensis, Sanct. Rom. Eccl. Vicecancellarius, & Patriarcha Antiochenus ab Honorio Tertio creatus anno 1220. de quo dictum est capite præcedenti.

D. Radolus, ex canonico, & Priore monasterij Mortariensis Episcopus Placentinus. ex Chronico Mortariensi.

D. Serenus Parauinus, ex canonico s. Ioannis in Viridario, Procuratore q; Generali Romano Episc. Reuelli à Leone X. creatus. ex scripturis in Archiuio Pacis repertis.

D. Sixtus de Rhenis Cremonensis, ex canonico sancti Petri, Theologoq; Sacri Concilij Tridentini Episcopus Carinulæ. obijt circa annum 1570.

D. Sigismundus de Gambecurtis Neapolitanus, ex canonico sancti Petri ad Aram, Abbas q; s. Modesti de Benuento Episcopus Thelesinus, viuit.

D. Timotheus Veronensis, vir eximiæ probitatis, & doctrinæ, suorum temporum declamator celebris, qui cum dignitates à Nicolao Quinto, & Pio Secundo sæpius oblatas respuisset, tandem à Paulo II. Romam accersitus, præter opinionem Archiepisc. Ragusinus est renunciatus, ex quo die nunquam amplius lætum visum fuisse testatur Matthæus Bossus in epist. 31. ad eundem Timotheum Veronensem.

D. Thadæus Venetus, ex canonico s. Mariæ Charitatis Episc. Scodræ, aliàs Scutari in Albania, ex monumentis dicti monasterij.

D. Titus de Nouellis Ferrariensis, ex canonico ss. Iacobi, & Lazari Episcopus Adriæ à Paulo Secundo creatus. Obijt Ferrariæ in eodem monasterio anno 1471.

D. Thomas de Piolatis à Libumo, ex canonico, & Abbate s. Andreæ Vercellarum Episcopus Fossani renunciatus à Paulo Quinto. obijt ante tres annos.

S. Vbaldus Eugubinus, ex canonico s. Mariæ in Portu Episcop. Eugubinus ordinatus ab Honorio II.

D. Victor Bononiensis, ex canonico s. Ioannis in monte Bononiensis Episcopus anno 1104. sub Paschali II. ordinatus. Sigonius.

D. Zacharias Lilius Vicentinus, ex canonico s. Bartholomæi Vicentiæ Leoni X. familiaris, & ab eodem Sebastensis Episcopus designatus, cuius occasione Constitutio de habitu à canonicis regularibus, qui assumuntur in Episcopos, ferendo manauit; quæ habetur inter constitutiones dicti Pontificis num. 34. in ordine.

Caput quinquagesimumquintũ.

De Scriptoribus Ecclesiasticis eiusdem Lateranensis Congregationis, & libris, quos in lucem ediderunt.

I. Fuerunt tandem in collegijs eiusdem Lateranensis congregationis omnibus ferè seculis viri doctiñ pauci, qui non solùm verbo, sed etiam libris in lucem editis sua tempora clariora reddiderunt, ex quibus nonnullos hic referam, quorum libri ad meam notitiam venerunt, hi fuerunt.

Abbas Vercellensis, nomine Thomas, cuius tamen nomen queritur Sixtus Senensis in sua Bibliotheca, se adhuc minimè inuenire potuisse, vir summæ religionis, & eruditionis, prout illius Paraphrasis in Dionysium Areopagitam indicat. de quo in Chronicis Seraphici ordinis B. Francisci Assisij lib. 5. c. 5. vbi sermo est de B. Antonio de Padua nũcupato, qui priùs fuerat canonicus regularis, ita scriptum inuenitur: *Hic Beatus sanctus primus deinde fuit, qui studijs literarũ operã dedit, & Theologiam*

Digitized by Google

giã legit in ordine Fratrum Minorũ, de licentia S. Patris Francisci. qui illum Vercellas ad studia cum socio, nomine fratre Adamo de Marisco Anglo, misit ad Abbatem sancti Andreæ, clarissimum illorum temporum Theologum, qui nuper Diuum Dionysium Areopagitam ex Græco in Latinum à se redditum Commentis illustrauerat. Cuius tempore studium Papiæ, & Mediolano translatum fuerat Vercellas. Qui Abbas humaniter illos excepit &c. Eiusdem quoque meminit dicto lib.5.cap.28.vbi miraculum in illius persona per Beatum Antonium patratum narratur. Scripsit Commentarium in librum Dionysij Areopagitæ de Cœlesti Hierarchia, prius à se latinitate donatum, librum vnum. Cuius autographum illius manu exaratum in Bibliotheca Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ Caroli Emanuëlis, ex dono Domini Theodosij Badinij de Gatinaria, tunc s. Andreæ Vercellarum Abbatis, adseruatur. Item in Cantica Canticorum Salomonis expositiones stili non contemnendi, quarum meminit idem Sixtus Senensis in Bibliotheca,in verbo Abbas Vercellensis, librum vnum. Eiusdem meminit Ioannes Gerson in præfatione suorum Commentar. in Cantica. Obijt anno 1146.ex epitaphio illius sepulchro imposito, non anno 1400.vt Sixtus Senensis scribit.

Augustinus Ticinensis, Theologus eruditissimus Doctor vtriusque iuris clarissimus,& verbi Dei prædicator facundus, & celebris Lateranensis familiæ splendor, multa ingenij sui monumenta, partim typis edita, partim manuscripta posteris reliquit, quæ typis edita fuerunt, hæc sunt.

Commentarium, siue Expositio in regulam Beati Augustini, quæ dicitur Speculum Clericorum. lib. 1.

Dilucidarium Christianarum Religionum in quatuor partes diuisum. lib.1

Compendium Speculi Crucis. lib.1

Dialogus de Altitudine consilii diuini super salutem generis humani. lib.1

Propugnaculum canonici ordinis in quinque partes diuisum. lib.1

Scrutinium tripartitum in quatri consultum consilium. lib.1

De Origine, & Procursu Christianarum Religionum. lib.1

Collationum. lib.1

Rerum gestarum ab origine mundi historia quadripartita, & sex tomis comprehensa. Prima pars continet libros 10. Secunda lib. 15. Tertia libros 15. Quarta libros 16.Omnes lib. 56.seruatur in Bibliotheca sancti Petri in cœlo aureo Papiæ manuscripta. Floruit circa annum 1500.

Ambrosius, vel Theseus Ambrosius, ex Comitibus Albonesii, iuris vtriusque Doctor, Theologus, & omnium linguarum notitia peritissimus, cuius similes paucos Orbis vidit. qui iussu Leonis Decimi in Bononiensi Gymnasio linguarum Syriacæ, & Chaldaicæ scholam primus aperuit, cuius meminit Genebrardus in Chronologia sub anno 1515.

Edidit Introductionem in linguas Chaldaicam, Syriacam, & Armenicam, ac decem alias linguas, & characterum differentium Alphabeta circiter quadraginta. lib.1

Alia complura opera, statim edenda in promptu habebat, quæ in immani clade Papiæ sub Francisco Rege Gallorum perierunt. Obijt circa annum 1540.nam liber illo viuente fuit editus Papiæ anno 1539.

Alexander Turrianus patria Cremensis, & Scytiæ in Creta Episcopus, Theologus non ignarus, edidit de Fulgenti Radio Hierarchiæ Ecclesiasticæ. lib.1

Ascanius Martinengus Brixiensis, ex Comitibus de.... Abbas, seu Rector Generalis congregationis Lateranensis; vir multæ lectionis, & in diuinis scripturis apprimè versatus, magno labore compilauit Glossam magnam in diuinam Scripturam, cuius duo primi tomi primum caput libri Geneſis explicantes, typis sunt editi Patauij anno 1596. reliqui,quos absoluit, manuscripti, in monasterio sancti Saluatoris Brixiæ seruantur.

Archangelus de Rubeis Cremonensis, liberalium artium, sacræq; Theologiæ multis annis professor, Theologus singulariter doctus,Poëticæ quoque artis non ignarus, edidit commentarios in quatuor libros sententiarum valde vtiles,ijs præsertim,qui nimio labori in Theologica facultate discenda parcere voluerint: quandoquidem in dictis commentarijs flores resolutionum, & distinctionum Theologicarum ex alijs autoribus decerptos in vnum collegit. Obijt Carinulæ Episcopus paucis abhinc annis.

II. Baptista sanctæ Mariæ Gratiarum Ianuæ sanctimonialis Canonissa,fœmina suorum temporũ, sanctitate, eruditioneq; clarissima, supra conditionem proprii sexus, proximi seculi miraculum, scripsit ante paucos annos tria spiritualium operum volumina sermone Italico exarata, quibus manifestè indicauit, mysteria diuinæ Theologiæ, quod & sanctus Thomas Aquinas dicere solebat, non tam labore, ac studio, quàm meditatione, & oratione disci. Primus tomus quatuor continet tractatus. Primus est de Vnione animæ cum Deo. Secundus de Cognitione Dei. Tertius de Gaudiis cœlestibus. Quartus Appendix, de modo ipsa Gaudia assequendi.

Secundus tomus sex continet tractatus. Primus est de Oratione. Secundus de Canticis spiritualibus. Tertius de Gaudio, & planctu spirituali. Quartus de Osculo diuino. Quintus de Mirabili vita eorum, qui mundo mortui sunt. Sextus de perpetua vnione cum Deo.

Tertius tomus continet tractatus quatuor. Primus est Variarum contemplationum pars prima. Secundus Variarum contemplationum pars secunda. Tertius de Vita spirituali. Quartus est quadraginta sex Dubiorum cum illorum solutionibus. Hi tres tomi editi sunt Venetiis curante R. P. D. Gaspare Placentino ann.1588. Postea editus est quartus tomus Veronæ post obitum prædictæ Dominæ Baptistæ

Digitized by Google

Baptistæ anno 1602. curante R.P.D. Dionysio Placentino Fesulano Abbate, in quo alia varia eiusdem opuscula spiritualia, cum illius vita per dictum Dominum Dionysium scripta continentur. Obiit anno 1587. Sabbato post dominicam Ascensionem nonagenaria.

Bartholomæus Pasolinus sancti Ioannis in monte Prior, sub quo facta fuit vnio dicti monasterii cū nostra congregatione, vir doctus, & pius, in omnibus scientiis optimè eruditus, scripsit Chronicam mutationum status suæ ciuitatis, cuius tacito nomine meminit Sigonius de Episcopis Bononiensibus sub anno 1410. de quo dictum est supra cap. 14. Obiit anno 1453. Bononiæ.

Basilius Zancus Bergomensis, Theologus, & cultioris linguæ latinæ studiosissimus, cui bonarum literarum studiosi multum debent, multa versibus, & soluta oratione scripsit, sed quæ ad manus meas venerunt, hæc sunt.

Annotationes in diuinos libros. lib. 1

Quæstiones in libros Regum, & Paralipomenon. lib. 1

Poëmatum libros 7. quorum duo priores sunt de Horto Sophiæ ad Petrum Bembum Cardinalē. lib. 7

Verborum latinorum ex variis autoribus librum vnum, ex quo Marii Nizolii Dictionarium fuit locupletatum. lib. 1

Hunc veluti præclarissimum, & doctissimum virum Paulus Iouius recensēt, cuius effigiem tanquā insigne illius ingenii monumentum transmittendā optabat. Obiit Romæ custos Bibliothecæ Vaticanę circa annum 1560.

Basilius Sirenius Mediolanensis Theologus eruditus, & de tota congregatione Lateranensi optimè meritus, edidit compilationem priuilegiorum nostræ congregationis librum vnum. lib. 1

Genealogiam Illustrissimæ familiæ Borromæorum. lib. 1

Benedictus Chocorella Vercellensis Poëta disertus, & Historicus optimè doctus, scripsit accuratissimè totam Historiam Insulæ Diomedeæ, quam nunc Tremitanam vocant, eleganti, ac nitido sermone sex libris comprehensam. qui Mediolani sunt editi anno 1604. Obiit verò anno 1540.
& alia nonnulla scribit adhuc, monasterii Mortarensis Præpositus.

Calistus Placentinus, de quo Sixtus Senensis in Bibliotheca sic scribit. *Calistus Placentinus, canonicus regularis Lateranensis Diui Augustini homo doctus, & pius, & inter Italicos Concionatores, suo tempore præcipuus, Commentarios edidit in Aggæum Prophetam à se pro concione explicatum, item Commentarios in Ioannem, atque enarrationes in Euangelia Quadragesimalia; quibus adiecit volumen exiguum de locis Palestinæ, quos diuinę literæ continent, addita Geographica tabella, quæ totius operis à se descripti picturam oculis repręsentet. Edidit quoque opus Chronicon super quatuor Euangelia, instar Ephemeridis, in quo diligentem supputationem temporum, ac dierum collegit, quibus Dominus Iesus peregrinatus est in mundo, annotās annos, & dies, in quibus acta sunt singula, quæ gessit, & locutus est Christus, & potissimum à baptismo vsq; ad Ascensionem. opus sic incipit. Cum Christianæ professioni.* Hæc Sixtus Senensis.

Præter hæc, quæ Sixtus refert, edidit aliud volumen Dialogorum centum de Verbo Increato, & Incarnato Italice scriptum. claruit circa ann. 1550.

Celsus de Maphæis Veronensis in Theologia, & Philosophia optimè doctus, & Verbi Dei præco magnificus, multis Summis Pontificibus charus, à quibus Episcopatus sæpè oblatos ex vera cordis humilitate recusauit. Edidit Dissuasoriam ad Principes, ne census Ecclesiasticos vsurpent, Item, quæstionem, an aliqua Respublica possit conducere Iudæos ad fœnerandum sine peccato.
Item Apologiam pro canonicis regularibus contra librum Ambrosij Coriolani, quatuor S.R. Ecclesiæ Cardinalibus directam. claruit circa ann. 1500.

Celsus Mācinus Rauennas Philosophus, & Theologus acutissimus, prout illius libri indicant, Episcopus Alestani propè Leucam.
Scripsit de Iuribus Principatuum. lib. 9
De cognitione hominis, quæ lumine naturali haberi potest. lib. 3
Claruit circa annum 1600.

Cæsar Calderarius Vicentinus, in diuinis literis optimè instructus, & concionator suorum temporum non ignobilis. Edidit Italico sermone pulchrā, & eruditam explanationem in psalmum quinquagesimum à se pro concione explicatum. lib. 1
Item explanationem in Canticum Beatæ Mariæ Virginis. lib. 1
claruit circa annum 1580.

Constantius Applanus Mediolanensis, congregationis Lateranensis Procurator Generalis in Romana Curia, primusq; monasterij Pacis Præpositus, ad quem sunt literæ Sixti Quarti. Dum esset Abbas sancti Petri Cremonæ scripsit opus egregium de Humani arbitrij libertate, & potestate, cui præfixus est titulus Soliloquia Abbatis. lib. 1
claruit circa annum 1590.

Constantius Rusconus Brixiensis, & vitæ probitate, & linguarum varietate conspicuus, multa scripsit, quæ manuscripta seruantur Brixiæ in Bibliotheca sancti Saluatoris, inter quæ Commentarios in librum Geneseos in octo partes distinctos.
De fide & terminis humanæ libertatis. lib. 1
claruit circa annum 1550.

Cyprianus de Zambellis Veronensis edidit pulchram explanationem in Orationem Dominicam Italico idiomate.

DEsiderius de Luscis, siue Luschis Vicentinus, III. Theologus eruditus, & Poëta celebris, de quo Matthæus Bossius epistola 55. ad eundem inquit, *Ad carmen patissimè natura te genuit, in eo quidem Poëmatum genere multum, & commoditatis, & facilitatis contulit tibi. quando te peperit mater, affuisse puerperio musas crediderim, labiaq; terssisse.*
Scripsit librum de Vita, & moribus Beatæ Monicæ, Sanctissimi

Sanctissimi Patris nostri Augustini matris. vixit circa annum 1480.

Desiderius Papiensis sancti Petri in cœlo aureo canonicus, ante aliquot annos librum edidit, cui titulum Propugnaculi canonici ordinis præfixit, qui liber manuscriptus in Bibliotheca dicti monasterij seruatur.

Dominicus Taruisinus, Theologus, & declamator sui temporis egregius, eloquio comptus, & sermone potens, & moribus concionatore verè Christiano dignis exornatus, edidit opusculum sub hoc titulo: *Defensio canonicorum regularium contra Eremitas.* breue, sed neruosum, quod manuscriptũ in congregatione Lateranensi seruatur. huius viri laudabiliter meminit Iacobus Philippus Bergomensis in supplemento Chronicorum sub anno 1407. claruit circa annum 1470.

Eleuterius Vicentinus ex familia nobili de Leonicenis, vir sanctitate, scientia, & eloquentia fulgens, Poëtaq; disertus, & facundus scripsit versibus heroicis latinis.

Planctum B. Mariæ Virginis. lib. 1
In funere Domini nostri Iesu Christi. lib. 1
De Assumptione B. Mariæ Virginis. lib. 1
De Annunciatione eiusdem B. Mariæ Virginis. lib. 1
Et alia plura carmina impressa Venetijs per Georgium Rusconum anno 1516. vixit circa annum 1480.

Eusebius de Corradis Mediolanensis, ingenio acer, semone potens, Theologus, & Iureconsultus insigniter doctus, pro defensione sui ordinis aduersus calumniatores propugnator indefessus, multa edidit, ex quibus, quæ ad manus meas venerunt, hæc sunt.

De ordine, ac dignitate canonicorũ regulariũ. lib. 1
Responsio pro venerabili, & erudito Dei prædicatore Domno Dominico canonico regulari, clara, atque verissima.
Breuis Annotatio in errores Pauli Bergomensis, & Coriolani ad Sixtum IV. & ad Cardinales sui temporis.

Esaias Patauinus, ex oppido Extensi, canonicus Augustinianus, referente Sixto Senensi in Bibliotheca Commentarios Italico sermone composuit in Cantica Canticorum Salomonis anno Dom. 1480. cuius etiam meminit Iacobus Philippus Bergomensis loco citato.

Florianus Nanius de Castro Casij Diœcesis Bononiensis, Scalensis Episcopus, meusq; olim in Theologia colendæ memoriæ Magister, tanta ingenij promptitudine, memoriæq; tenacitate præstans, vt totam Summam D. Thomæ memoriter teneret, in diuinis etiam Scripturis, & doctrina Sanctorum Patrum optimè versatus, prout illius ingenij monimenta restantur, quæ posteris reliquit, edidit Commentarium in librum Geneseos sub titulo Cathenæ Argenteæ. lib. 1

Item in libros Exodi, Leuitici, Numeri, & Deuteronomij Commentarios, qui tamen manuscripti seruantur.

Item Dilucidarium Theorematum Theologicorum ordine Alphabetico dispositum, sed nondum omni ex parte absolutum, & elucubratum, cuius ipse autographum habeo. Obiit anno 1599. vt dictum fuit.

SAnctus Gelasius Papa Primus huius nominis, III.
qui B. Augustini regulam in Ecclesiam Lateranensem ex Africa primus aduectam introduxit, scripsit, testibus Anastasio, & Gennadio Massilienssi, contra Nestorium, & Eutychetem libros quinque, quos perijsse viri cumprimis docti, & inter illos Cardinales Baronius, & Bellarminus suspicantur.
Item contra Pelagianos. lib. 1
Item de vinculo anathematis. lib. 1
Item Epistolas ad diuersos, quæ habentur in secundo volumine Conciliorum. Claruit ab anno 440. vsque ad 496. quo Romanus Pontifex obijt. de quo videndi Cardinalis Baronius tomo sexto, sub anno 496. & Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis in Gelasio.

Guido Baisius Bononiensis cognomento Archidiaconus, ex canonico monasterij sancti Victoris Archidiaconus Bononiensis, Magister Ioannis Andreæ, scripsit Commentarium in Decretum Gratiani, quod Rosarium appellauit.
Item Lecturam in Epistolas Decretales, & in Sextum Decretalium. claruit anno millesimo ducentesimo octuagesimo.

Gabriel Flamma, quem concionantem omnis Italia admirata nunc etiam laudat, erat enim eloquio nitidus, & facundus, actione grauis, & potens, aspectu venustus, & amabilis. ex Abbate Generali suæ congregationis Episcopus Clodiensis à Gregorio Decimo tertio renunciatus, multa edidit, quibus ordinem canonicum non parum illustrauit, Italico idiomate, sed elegantissimo explicata inter quæ
Concionum diuersarum. lib. 1
Concionum in Euangelium Missus est Angelus. lib. 1
Carminum spiritualium cum Commentarijs. lib. 1
Discursus prædicabiles super Epistolas, & Euangelia. lib. 1
Vitas Sanctorum cum Annotationibus doctissimis. lib. 1
Reliqui duo libri posteriores post illius obitum sunt editi: nam autor morte immatura præuentus illos absoluere non potuit, sicut nec alios. nam libri taliter ab illo fuerãt dispositi, vt quilibet mensis suum librum haberet: verùm Parcæ nobis illum inuiderunt. obijt 1587.

Gabriel Inchinus Patria Vicentinus, Prædicator eruditus, scripsit de quatuor nouissimis. lib. 1
Item librum alium Concionum. lib. 1
claruit circa annum 1600.

Gabriel Pascolus Rauennas vitæ integritate, ac pietate conspicuus, egregium suæ in Deum pietatis, & deuotionis monumentum reliquit, videlicet librum, cui præmisit titulum Speculi Crucis. lib. 1

Hie-

Digitized by Google

Hieronymus Vida Cremonensis, ex canonico regulari primùm D.Marci, postea Lateranensis, Albæ Episcopus Poëta, teste Sixto Senensi, Virgiliani carminis incomparabilis imitator, primus ferè omnium Latinorum Poetarum vitam, mortem, resurrectionem, aliaq; Seruatoris nostri gesta ex quatuor Euangelijs collecta sublimitate carminis Virgilianæ maiestati proxima, sex libris Christiados adtitulatis fœliciſſimè cecinit. Item Ludum Latrunculorum, siue Scaccorum lib.1. viuebat adhuc an. 1566. teste præfato Sixto Senẽ.

Hyppolitus Chizzola Brixiensis, secundum seculi dignitatem nobilis, sed religione, vitæ probitate, & doctrina longè nobilior, edidit responsionem ad Vergerium. lib.1.
Discursus sacros. lib.1.

Hyppolitus Caracciolus Neapolitanus, inter Prædicatores Italicos suorum temporum illustris, & celebris, multa scripsit, è quibus post illius obitum editum est volumen Variarum concionum. claruit anno 1580.

Honoratus de Robertis de Ciuitate Iuuenatij Apulus, vir multæ lectionis, & Philosophus non vulgaris eruditionis, scripsit perutiles Commentarios in Logicam Aristotelis, quos viuens edidit, & alios in Philosophiam Aristotelis, qui manuscripti seruantur.

IV. Iacobus de Beluisio Bononiensis canonicus, & Prior s. Ioannis in monte, cuius meminit Ioan. Andreæ in Proëmio Nouell. nominando celebriores Iuris canonici scriptores, Ioan. quoque Trithemius in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis, vbi sic de illo scribit: *Iacobus de Beluisio vtriusque Iuris clarissimus Doctor, & cautus interpres, ingenio subtilis, eloquio Scholasticus, consilio, & scientia profundus, & secularis philosophiæ non ignarus, fertur in Iure quædam præclara scripsisse opuscula, quibus nomen suum ad memoriam posteritatis transmisit, è quibus nullum adhuc videre potui. Fertur autem eius in authenticis liber vnus, de vsu Feudorum, Additiones in Nouellis liber vnus, & disputationes variæ. Claruit sub Rodulpho Imperatore anno 1270.* Hæc Trithemius. Fuit magister eiusdem Ioannis Andreæ.

Iacobus Tribeschius Brixiensis quædam reliquit laborum suorum testimonia, partim typis edita, partim manuscripta, in Bibliotheca s. Saluatoris Brixiæ seruata, ex quibus sunt.

Colloquiorum Angelicorum in vniuersam scripturam typis editorum. lib.1.

Colloquiorum in Epistolam Pauli ad Romanos manuscriptam. lib.1.

Paraphrasis item in Epistolam ad Romanos lib.1.

Innocentius III. ex canonico regulari Lateranensi summus Pontifex, vir multæ pietatis, & doctrinæ, nec minoris prudentiæ in Ecclesia regenda, multa fœliciſſimè scripsit, quæ nunc duobus tomis comprehensa, typis sunt edita, videlicet in primo tomo

Sermones de Tempore.

Item Sermones de Sanctis, tum proprii, tum communes.

Item de Consecratione Pontificis sermones quatuor.

De Eleemosyna. lib.1.
De Laude charitatis. lib.1.
De Contemptu mundi. lib.3.
Precationes de passione Christi. lib.3.
In septem psalmos pœnitentiales. lib.1.
De Mysteriis Missæ. lib.6.
Encomium in Christum, & eius Matrem
De Sanctorum Veneratione. lib.3.
Hymnus in Christum, & eius Matrem.
Conciones Paræneticæ ad Concilium,
Acta & Decreta Concilij Lateranensis.
In 2. tomo Epistolarum. lib.2.
Constitutionum Decretalium. lib.5.

Ioãnes Diaconus, & canonicus regularis Eccles. Lateranensis scripsit librum de dignitate eiusdem Basilicæ Lateranensis ad Alexandrum III. cuius sæpiùs meminit Onuphrius in libris de Ecclesia Lateranen. ex quo se multa accepisse confitetur, & etiam in lib. de septem Vrbis Ecclesiis in Lateranensi.

Ioannes Baptista de Manfredonia, in seculo vocatus Franciscus Capuanus, ex Patauini Gymnasij Philosopho vbi in magna scholasticorum frequentia Peripatheticam, Philosophiam, & Mathematicas, profitebatur, canonicus regularis Lateranensis inter alia sui præclari ingenij monumenta Commentarios doctissimos edidit in Theoricam planetarum. Obijt circa annum 1490. temporibus Ferdinandi Regis Aragonum.

Ioann. Philippus Nouariensis dignitatis, & gloriæ canonici ordinis ardens æmulator, pro cuius monumentis è ruderibus vetustatis eruendis nulli parcens labori, non solùm pleraſq; vrbes Italiæ, verùm etiam Galliarum peragrauit, quod ipsemet insinuat lib.7.cap.7.in principio, Chronicam canonici ordinis primus (quod videre hactenus potuerim) edidit, stilo quidem simplici, ac demisso, & in multis deficientem. Verùm cui non solùm indulgendum, sed pro labore, ac studio ab omnibus canonici ordinis professoribus gratiæ habendæ. Hæc Chronica libris septem continetur.
In quorum primo de canonici ordinis institutione disserit.
In secundo de ipsius ordinis Martyribus.
In tertio de illius Reformationibus.
In quarto de Pastoribus, & Prælatis.
In quinto de Doctoribus.
In sexto de verbi Dei Prædicatoribus.
In septimo de quibusdam mirabilibus, quæ in ordine canonico acciderunt. Viuebat adhuc sub anno 1529. quo anno dictam Chronicam absoluit.

Ioannes Chrysostomus de Zanchis Bergomẽsis, Basilij superius memorati tum carne, tum religione germanus, nec eruditione inferior, vir omnigena literatura instructus, sed linguarum varietate cum primis celebris, opus valde vtile molitus est,

quod

Digitized by Google

quod partim publicis muneribus præfecturæ, etiam Generalis suæ congregationis præpeditus, partim morte præuentus absoluere non potuit, Dictionariũ videlicet S. Scripturæ in quo triplici lingua Hebraica, Græca, Latinaq. sacræ Scripturæ dictiones, phrases, & vocabulorũ vires explicãtur. quod opus iuxta numerũ literarũ Hebraicarum in tomos duos sup. viginti fuerat distributũ, ex quibus decẽ & octo, v3. vsque ad literã ץ Tsade inclusiuè absoluti seruantur in Bibliotheca s. Spiritus Bergomi, quos ipse vidi. reliqui desiderantur. claruit circa an. 1560.

V. S. LEo Primus canonici ordinis in Lateranensi Ecclesia reformator, & eiusdem Ecclesiæ Sacerdos, & Archidiaconus, Pontifex vitæ sanctitate, sapientia, & Reipublicæ Christianæ regendę prouidentia termaximus, edidit Homilias eloquentissimas de præcipuis solemnitatibus Domini, & sanctorũ. Item Epistolas ad diuersos de rebus grauissimis nonaginta octo, quæ epistolæ sunt in primo volumine Conciliorum. claruit anno 440.

Ludouicus à Grauina de Maiorinis, ex canonico regulari Later. Episc. Castelli maris, S. Theologiæ, & linguæ latinæ peritissimus, scripsit de vero Dei cultu sub titulo Clypei militantis Ecclesiæ. lib. 1.
De optimo Reipublicæ statu ad Patres S. Concilij Tridentini. obijt circa annum 1590.

Matthæus Bossus Veronensis, canonici ordinis sydus clarissimum, de quo supra cap. 11. nonnulla scripsimus, vir incomparabili ingenij fœlicitate præditus, omnibus diuinis, & humanis disciplinis excellens, sed vitę probitate, animiq. candore in primis clarus, ab ipsa natura ad exercendas eloquentiæ vires progenitus adeò, vt tum dicendi, tũ scribendi lepore, suauitate, grauitateq. Hieronymiano Frontoni sit non immeritò comparandus, à summis Pontificibus, cunctisq. Italiæ Principibus in pretio habitus, cuius laudes celebrant Autor Supplementi Chronicorum, Antonius Posseuinus, Hieronymus Platus, Petrus Calcedonius, Syluester Maurolicus, & alij. scripsit
De tolerandis aduersis ad Ioannem Philippum fratrem, & concanonicum.
Dialogum in duas partes, siue libros diuisum.
De gerendo Magistratu, Iustitiaq. colenda.
Orationum variarum, quarum ea præcipua, qua habuit ad Reuer. D. Bessarionem Cardinalem, Bononiæ Legatum, pro honesto cultu fœminarum Bononiensium seruando. lib. 1.
De instituendo sapientia animo. lib. 1.
De veris, & salutaribus animi gaudijs. lib. 1.
Epistolarum ad diuersos lacteo stylo, summaque pietate refertarum, in quibus Autoris religio, & pietas tanquam in imagine conspicitur. lib. 1.

Marcus Corrigiarius, cognomento Biantæus, sancti Petri in cœlo aureo Papiæ Præpositus, quem laudat Lucas Contilis in suo libro de Proprietatibus emblematum, siue impresiarum, vir in omni scientiarum, & linguarum genere versatissimus, Theologus acutissimus, Philosophus Platonici, Pythagoriciq. dogmatis defensor acerrimus, historiæ antiquæ notitia conspicuus, cultioriq. linguæ, tum Latinæ, tum Italicæ, ac in primis Poeticæ studiosus multa ferturscripsisse, quæ ad manus meas non deuenerunt, inter quæ recensentur Rerum Theologicarum volumina duo, alterum Gregorio XIII. alterum Sixto V. nuncupatum.
De Ecclesiastica Hierarchia lib. 12. versibus heroicis exarati.
De Ecclesia Pœnitentium. lib. 14.
Diuersorum carminum. lib. 1.
Dialogus de amicitia, sermones in epistolam Pauli ad Colossenses, & alia multa, quæ manuscripta in eodẽ D. Petri monasterio reperiũtur obijt an. 1592.

Nicolaus Maniacutius canonicus regularis Lateranensis Basilicę scripsit catalogum omnium Romanorum Pontificum ad Alexandrum III. versibus heroicis Leoninis, cuius ex Archiuis Basilicæ Lateranen. meminit Onuphrius in Additionibus ad Platinã in Alexãdro III. vbi dictum catalogũ inseruit.

Paulus Maphæus Veronensis secundum seculum clarus, sed religione, ac vitæ sanctitate longè clarior, verbi Dei præco maximus, religiosæ paupertatis, humilitatis, & castitatis amator ardentissimus, quem ferunt vsque ad mortem virginem mansisse, scripsit meditationum passionis Dom. Nostri Iesu Christi. lib. 1.
Item de colenda iustitia ad clarissimum virum Dominum Antonium Gradenicum Patritium Venetum. lib. 1.
Obijt anno 1440.

S. PRosper natione Aquitanus, canonicus Eccle- VI.
siæ Lateranen. sub Leone I. & illius in conscribẽdis epistolis Notarius, Regij in Flaminia Episcopus ab eodem Leone ordinatus, cuius vitæ sanctitatem, & omnigenam eruditionem superfluum est laudare, cum clariora sole sint illius opera.
Scripsit de prædictionibus. lib. 3.
De vocatione Gentium. lib. 2.
De gratia, & libero arbitrio ad Rufinum.
Responsiones ad Capitula Gallorum, Obiectiones Vincentianas, & Genuensium.
De gratia Dei contra Collatorem. lib. 1.
Sententiarum ex D. Augustino exceptarum. lib. 1.
De Prouidentia Dei. lib. 1.
Ad s. Augustinum de prædestinatione epistolam.
Commentaria in aliquot psalmos.
Epigrammatum. lib. 1.
Continuationem Chronici Eusebij, & D. Hieronymi. Claruit circa annum 1540.

Paulus Aemilius de Saracenis Vicentinus s. Bartholomæi Abbas scripsit vitam ven. viri D. Alberti de Altissimis dicti monasterij canonici cum odore sanctitatis paulò antea vita functi. lib. 2.
Obijt anno 1622.

Petrus Lucensis s. Frigdiani canonicus, vir planè sanctissimus, Theologus, & Philosophus insignis, vitæ Apostolicæ sedulus æmulator, & Prædicator per omnem Italiam magna in veneratione habitus, cui Cardinales, Episcopi, Principes, propter illius sanctitatem, omnes assurgebãt, spiritu quoque prophetiæ clarus, libellos quosdam spiritu Dei plenos edidit, qui quantum ille in Dei amore profecisset,

Digitized by Google

euidenter indicant, inter quos recensentur.
De arte rectè cogitandi, & meditandi D. N. Iesu Christi passionem. lib. 1.
De imitatione Christi tractatus.
De modo benè moriendi. lib. 1.
Documenta triginta vitæ spiritualis lib. 1.
De humilitate. lib. 1.
De munditia cordis. lib. 1.
& alia nonnulla. obijt Bononiæ anno 1522. monasterij Prior sanctissimè.

Petrus Franciscus Malettus Vercellensis ex Abbate Generali suæ congregationis Episcopus Nicensis vir multæ eruditionis, scripsit vitam Beati Amadei Sabaudiæ Ducis.

Raphaël Nouocomensis Theologię professor, qui pluribus annis sacram Theologiam in collegio sancti Ioan. Viridariani Patauino maximo cum emolumento scholasticorum, & totius congregationis legit, apud Principes in pretio habitus, Hæreticorum acerrimus insectator, scripsit iubente Carolo V. de Diuortio Henrici VIII. Regis Anglorum, & Catharinæ illius legitimæ coniugis. lib. 1.
De Prædestinatione, & libero arbitrio. lib. 4.
Malleum Hæreticorum. lib. 1.
& alia quædam. Claruit circa annum. 1530.

Seraphinus Firmanus, Declamator sermone quidem simplex, sed sensu acer, & actione vehemens, cuius verba diuini amoris igne succensa, tanquam carbones, & scintillæ ignis ardentis audientium animos inflammabant, sanctitatis autem opinione omnibus admirandus, cuius potissimùm consilio, & suasione duæ congregationes regularium clericorum in Italia fuerunt institutæ, vt supra cap. 29. notauimus. Edidit opuscula quædam spiritualia sermone Italico, quæ postea D. Gaspar Placentinus Latina reddidit, videlicet.
De interna oratione. lib. 1.
Problematum centum. lib. 1.
De Conuersione ad mulieres de Pœnitentia, Conuertitas nuncupatas. lib. 1.
De Discretione ad Illustriss. Ioannam Marchionissam Vrsinam. lib. 1.
De Cognitione, & victoria sui ipsius. lib. 1.
Speculum internum. lib. 1.
Modus confitendi. lib. 1.
In Apocalypsim s. Ioannis Apostoli. lib. 1.
Obijt Bononiæ circa annum 1540.

Seraphinus Bononiensis, optimæ vitæ sacerdos, & erga sacratissimam Virginem Deiparam peculiariter deuotus, scripsit illius vitam ex sacris Euangelijs, & alijs probatis autoribus, cui præmisit titulum: Paradisus Delitiarum spiritualium, multis documentis spiritualibus exornatam. Editus est liber Bononiæ anno 1562.

Timotheus Veronensis ex canonico regulari Lateranẽsi Archiepiscopus Ragusinus, de quo dictum est supra, scripsit librum ad Alphonsum Regem Neapolis, cuius meminit Matthæus Bossus epistola 5. ad eundem P. Timotheum.

Timotheus alter Veronensis, quem Philosophũ acutissimum, & Theologum eruditissimum suo tempore Patauij in pretio habitum, scribit autor supplementi Chronic. lib. 14. sub anno 1407. edidit in Summam D. Thomæ volumen magnum teste Ioan. Philippo lib. 6. c. 17. quod ego non vidi.

Thomas Garzonius à Bagnacaballo, cuius ingenium acutum, & ad omnia promptum nunquam satis admirari potui, multa edidit, quibus se in cunctis non solùm scientijs speculatiuis, verùm etiam artibus liberalibus, & mechanicis adeò versatum exhibet, vt dixeris, illum annis multis artes illas exercuisse, ex his, quæ typis sunt edita, hæc habẽtur Vitæ Illust. fœminarum vtriusq; testamenti. lib. 1.
Cœnaculum desiderabile in Canticum Canticorum. lib. 1.
Platea vniuersalis. & alia quædam. obijt circa annum 1590.

Zacharias Lilius Vicentinus ex canonico regulari Lateranensi Episcopus Sebastensis à Leone X. renunciatus, scripsit Dictionarium Geographum, & Cosmographum, quod laudatur à Petro Caledonio in quadam epistola ad Marcum Antonium Sabellicum, floruit circa annum 1520

Caput quinquagesimũsextum.

De Priuilegijs per summos Pontifices Canonicis Regularibus Congregationis Lateranensis concessis.

I.

CIrca priuilegia, & indulta per summos Pontifices concessa nostræ congregationi multa forent scribenda, quæ si cuncta nunc perstringere mẽs esset, integrum volumen exscribere oporteret. Verùm quòd illa vel omnia, vel saltem præcipua Basilius Sirensis proprio volumine perstrinxerit, & paucis abhinc annis ediderit, & quæ in ipso volumine desiderari videbantur, nos in hoc libro suis quæque locis disposita restituimus nunc quod præsentis loci, ac instituti ratio postulare videtur, circa prædicta priuilegia quatuor legentes animaduertere monemus.

Primum est, omnia, & singula priuilegia, indulta, gratias, immunitates, & exemptiones non solùm per Romanos Pontifices, verùm etiam Imperatores, Reges, Duces, Barones, & Principes, Dominia, & communitates singulis monasterijs, & locis nostræ Congregationis, seu Religionis concessa, & concessas, & etiam in posterum concedenda, & concedendas, in omnibus, & per omnia ad vniuersa, & singula loca, & monasteria, Prioratus, & Præposituras, & domos, eorumq; personas, quæ nunc, & præcedenti tempore ad huiusmodi religionem, & congregationem ipsius, & ad eiusdem fratres, & canonicos reducta, vel vnita sunt, seu reduci, & vniri contigerit, cum illorum suppositis, vel vnitis, vel in posterum iusto titulo acquirendis, pariformiter, & vniformiter extendi. patet per priuilegium Martini V. datum Tiburi pridie Kalend. Iulij Põtificatus illius anno 4. videlicet anno 1421. quod incipit: *Solicitudi-*

Digitized by Google

tudinis Pastoralis in illis verbis *statuentes insuper eadem autoritate pariter, & ordinantes, vt tam huiusmodi statuta, ordinationes, & voluntates, nostraque cætera priuilegia, concessiones, immunitates, & gratiæ singulis antedictis monasterijs, ac locis ipsius Religionis, ac congregationis prædictæ per Romanos Pontifices prædecessores nostros, seu pro Romanis Pontificibus se gerentes, Imperatores, Reges, Duces, Barones, & Principes, Dominia, Cõmunitatesq; concessæ, et concessa, quæ omnia præsentibus haberi volumus pro expressis, & in posterum fauente Domino concedenda, in omnibus, & per omnia ad vniuersa, & singula loca, & monasteria, Prioratus, & Præposituras, & domos, eorumq; personas, quæ nunc, & præcedente tempore ad huiusmodi religionem, & congregationem ipsius, & ad eiusdem fratres, & canonicos reducta, vel vnita sunt, seu reduci, vel vniri contigerit, cum illius, aut illorum suppositis, vel vnitis, aut per eosdem canonicè acquisitis, & iusto titulo acquirendis, vt præfertur, extendi debeant, cum omnibus dictæ cõgregationis, & religionis moribus, & modis. Consuetudinibus, & obseruantijs, ordinationibus, & priuilegijs, atque statutis, constitutionibus, atque reseruationibus Apostolicis, atque nostris generalibus, vel specialibus quorumcunque tenorum existant, aliisq; contrarijs non obstantibus quibuscunque. nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super præmissis à quoque, quauis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo, &c.* Secundò patet per aliud priuilegium Martini V. datum Romæ apud sanctum Petrum anno 1450. Kalend. Ianuar. Pontificatus sui anno tertio, quod incipit: *Ex prouisione Sedis Apostolicæ.* per quod prædicta Martini Quinti concessio specialiter confirmatur. quod priuilegium habetur in Lib. Indultorum dictæ congregationis fol. 327. Tertiò, patet ex alio simili priuilegio per Iulium III. canonicis regularibus s. Saluatoris de Bononia concesso anno Dom. 1551. 10. Kalend. Nouemb. Pontif. illius anno 2. quod incipit: *Cum à nobis petitur, &c.* & habetur in eodem libro Indultorum Congregationis Lateranensis pag. 496. in quo notanda sunt ista verba: *Et deinde recolendæ memoriæ Iulius Papa II. similiter prædecessor noster, cuiusuis particularis monasterij, seu loci tam vniti, quàm vniendi, tam præsentis, quàm futuri dictæ congregationis priuilegia, concessiones, quocunque nomine nuncupatas, immunitates, & gratias tam per Romanos Pontifices, quàm alios quoscunque concessas, in omnibus, & per omnia ipsi toti congregationi, & alijs eius particularibus monasterijs esse cõmunia, & ad illa extendi: præfatamq; congregationem, ac omnes, & singulos illius canonicos gaudere omnibus, & singulis, &c.* quo priuilegio ipsi quoque canonici regulares congregationis Lateranensis pariformiter, & vniformiter gaudent, prout etiam omnibus, & singulis aliis priuilegiis dictæ congregationis sancti Saluatoris de Bononia nuncupatæ.

II. SEcundò aduertendum est, omnia, & singula priuilegia, indulta, concessiones, immunitatesq. per Romanos Pontifices, Imperatores, Reges, & Principes concessa Sacrosanctæ Lateranensi Basilicæ, aut illius locis, & membris subiectis, & canonicis, vel clericis, & personis eiusdem Lateranensis Basilicæ, pariter, & vniformiter esse concessa omnibus, & singulis canonicis regularibus, personis, monasteriis, & aliis locis dictæ congregationis Lateranensis: dictosque canonicos regulares Lateranenses vbilibet existẽtes dictæ Lateranensis Basilicæ clericos, ministros, & religiosos, ac de ipsius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegiis cẽseri. patet primò per priuilegium Eugenii Quarti datum Romæ anno Incarnationis Dominicæ 1446. 18. Kalend. Ianuarii, Pontificatus illius anno 16. quod incipit: *Cum ad Sacratissimam venerandam Basilicam &c.* in illis verbis: *Decernimus præterea, & statuimus, vt deinceps omnes dictæ congregationis conuentus, & loca ab huiusmodi sanctæ Basilicæ titulo, & totius congregationis capite nomen accipiant, &* SALVATORIS CONGREGATIO *appelletur, & singulos dictæ congregationis canonicos, vbicunque Domino seruientes, huius Basilicæ clericos, ministros, & religiosos, ac de ipsius Capituli gremio in omnibus iuribus, & priuilegijs censeri decernimus, ac ibidem summi Regis laudes, obseruationes, gratiarum actiones, & quotidianas preces, ac sacrificia pro populi Christiani, et Romanæ Ecclesiæ salute deuoto corde, et purissimis mentibus offerant, etc.* Secundò patet per priuilegium Nicolai V. proximè allegatum in illis verbis: *Nos igitur, qui ad congregationem ipsam, illiusq; monasteria, Ecclesias, et loca, ac personas, propter eorum laudabilem, ac religiosam vitam, et multiplices, et vberes fructus, quos in vinea Domini, Altissimo ministrante, gratiam dietim afferunt, singulari deuotione afficimur, ipsos, et eorum monasteria, atque loca spiritualibus fauoribus, atque gratijs prosequi volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, autoritate Apostolica, et ex certa scientia, tenore præsentium tam Martini, quàm Eugenij literas prædictas, necnon omnia, et singula in eis contenta, ac quæcunq; inde secuta approbamus, ac pleno firmitatis robore subsistere, necnon perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari debere, decernimus. necnon concedimus, et indulgemus omnibus, et singulis congregationis canonicorum huiusmodi Ecclesijs, monasterijs, Prioratibus, locis, et personis præsentibus, et futuris, vbicunque consistentibus, et constituendis, quòd in prædicti Martini, et Eugenij prædecessorum contentis literis, ac omnibus, et singulis alijs exemptionibus, priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, gratijs, et indultis, bonis, et iuribus spiritualibus, et temporalibus concessis, et concedendis, quibus dicta Ecclesia vestra, seu Basilica Saluatoris Lateranen. eiusq; suppositi vtũtur, et gaudent, seu vti, et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, in omnibus, et per omnia pari modo, et absque vlla differentia in perpetuum, vti possunt pariter, et gaudere.* Tertiò patet ex alio priuilegio Sixti Quarti, dato apud Sanctum Petrum anno 1472. Calendis Maij, quod incipit: *Regimini Vniuersalis.* per quod motu proprio

Digitized by Google

omnia, & singula antedicta priuilegia canonicis regularibus Lateranensibus ab Ecclesia Lateranẽsi exactis confirmat, in illis verbis: *Motu proprio, non ad ipsius congregationis Lateranensis, vel alicuius illius canonici, vel alterius pro illis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate omnes, & singulos, tam Eugenij quoad intitulationem congregationis, quàm omnium, & singulorum priuilegiorum, immunitatum in eis contentorum, ac aliorum prædecessorum literas approbantes, & confirmantes, ex certa scientia, autoritate Apostolica decernimus, & declaramus; tam per prædictas Calixti prædecessoris nostri, quàm nostras literas, & inde secuta quæcunque eidem congregationi Lateranensi quoad intitulationem, nec non immunitates, priuilegia, gratias, & indulta huiusmodi, tam per Eugenium, quàm per alios prædecessores nostros dictæ congregationi Lateranensi, eiusq; canonicis, & personis concessa in nullo præiudicatum, seu derogatum fuisse, aut esse quoquo modo: & pro potioris cautelæ suffragio literas Eugenij huiusmodi in pristinum,, & eum statum, videlicet quoad intitulationem congregationis, necnon priuilegia, immunitates, gratias, & indulta illi concessa, in quo erant, antequam à Calixto prædecessore, & etiam à nobis literæ huiusmodi emanarent; quomodolibet existebant, autoritate, & scientia similibus reponimus, restituimus, & plenariè reintegramus. Statuentes denuo, & etiam ordinantes, quòd canonici prædicti perpetuis futuris temporibus, non Beatæ Mariæ de Frisonaria, sed Lateranenses vbique ab omnibus vocentur, intitulentur, & etiam nuncupentur. Calixti prædecessoris, atque nostris literis in suo pleno, & firmo robore permansuris.* Item ex alio priuilegio Sixti Quarti, quod supra cap. 31. reddidimus, & ex alijs confirmationibus Romanorum Pontificum sequentium.

III. TErtiò aduertendum, eosdem canonicos regulares congregationis Lateranensis, vti, & gaudere omnibus, & singulis priuilegijs, indultis, & immunitatibus concessis venerandæ congregationi monachorum Cassinensium ordinis sancti Benedicti. cui cum sint concessa omnia priuilegia monachorum aliarum congregationum, etiam canonici regulares Lateranenses dictis priuilegijs pariformiter vti possunt. Patet per priuilegium Sixti Quarti, datum Romæ apud s. Petrum anno 1477. 10. Kalend. Septembr. quod supra cap. 31. legi potest, in illis verbis: *Cumque acceperimus, & reipsa didicerimus, congregationem sanctæ Iustinæ de Padua ordinis sancti Benedicti, &c.* Videantur ibidem §. 32. Patet secundò per confirmationes sequentium Pontificum, & præsertim Gregorij XV. die 23. August. per quam non solùm priuilegia dictæ Ven. congregationi ante Sixtum Quartum concessa, & per eundem Sixtum Quartum ad ipsos canonicos regular. Lateranenses extensa confirmat, sed alia post Sixtum Quartum eisdẽ monachis concessa, & etiam in posterum concedenda, ad eandem congregationem Lateranensem extendit: quod priuilegium statim subijciemus.

Quartò cum à nonnullis in dubium reuocaretur an canonici regulares Lateranenses gauderent omnibus, & singulis priuilegijs congregationis canonicorum regularium s. Saluatoris de Bononia, idem Gregorius XV. noua concessione omnia, & singula dictæ congregationis de Bononia nuncupata priuilegia ad ipsam congregationem Lateranensem pariformiter, & vniformiter extendit, prout subiectum illius Priuilegium monstrat sic.

Gregorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Inuincti nobis Apostolici muneris ratio postulat, vt Sacrarum Religionum gratos Domino fructus assiduè præstantium paternum curam gerentes priuilegia, gratias, & indulta illis à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris concessa, quò validiùs perpetuò subsistant, Apostolicæ confirmationis robore libenter communiamus. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Iacobus à Bononia, Procurator Generalis Canonicorum regularium congregationis Lateranen. ordinis S. Augustini, quòd nonnulla monachorum congregationis Cassinensis, ordinis D. Benedicti, & alia diuersa priuilegia, gratia, & indulta, à diuersis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, eidem Congregationi Lateranensi, tam per viam communicationis, & extensionis, quàm aliàs concessa fuerint. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat Iacobus prædictus, plurimum cupiat priuilegia, gratias, & indulta huiusmodi pro eorum maiori validitate, & subsistentia, Apostolicæ nostra confirmationis robore communiri, & alia priuilegia eidem Congregationi Cassinensi hucusque concessa, dictæ Congregationi Lateranensi concedi, Nobis propterea humiliter supplicari fecit, vt super præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Iacobum prædictum specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, ipsumque, ac singulares dictæ congregationis personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisq. Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati; Omnia, & singula priuilegia, gratias, & indulta prædicta per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros eidem congr. Lateranen. tam per viam cõmunicationis, et extẽsionis, quàm aliàs, vt præfertur concessa, dummodo tamen sint in vsu, & non sint reuocata, neque sub aliquibus reuocationibus comprehensa, Sacrisq; Canonibus, & Concilij Tridentini decretis, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ac nostris Constitutionibus non aduersentur, Apostolica autoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illisq; inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac quatenus opus sit, dictæ congregationi Lateranensi de nouo concedimus. Præterea eidem congregationi Lateran. illiusq; Abbatibus, Superioribus, Canonicis, alijsq; personis, quòd omnibus, & singulis alijs priuilegijs, gratijs, & in-

Digitized by Google

& indultis tam spiritualibus, quàm temporalibus, tam eidem cõgregationi Cassinensi in hunc vsque diem quàm congregationi canonicorum regularium sancti Saluatoris Bononiensis, illarumq; Abbatibus, Superioribus, & personis quibuscunque etiam, vt præfertur, tam aliàs quomodolibet per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos concessis, ac quibus vtuntur, fruuntur, & gaudent, ac vti, frui, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, dũmodo similiter sint in vsu, & non sint reuocata, neq; sub aliquibus reuocationibus comprehensa, nec Sacris Canonibus, ac Concilij prædicti decretis, aut Constitutionibus Apostolicis repugnent, pari modo vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant auctoritate, & tenore præsentis etiam concedimus, & indulgemus. Decernentes præsentes literas perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, ac primò dictæ congregationi, aliisq; prædictis in omnibus, & per omnia plenissime suffragari: sicq; per quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiã Causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante Nostra de gratijs ad instar non concedendis, aliisq; Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac quatenus opus sit Ordinis, & Congregationis huiusmodi, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis eorum omnium tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 23. Augusti 1622. Pontificatus Nostri Anno secundo.

S. Card. S. Susannæ.

Porrò autem ex hactenus tum in hoc tertio libro, tum in toto volumine fideliter, veraciterque deductis, laborioſum non esset, aliquorum scribentium notas in ipsam Lateranẽsem familiam coniectas abstergere, illasque præsertim, quas recens autor Ioſephus Mozzagrugnus in quodam suo volumine, cui titulum præmisit: *Narratio rerum gestarum Canonicorum Regularium*. Venetijs anno 1622. apud Alexandrum Polum typis edito, ex Apologijs, & libellis Pauli Bergomatis, Ambrosij Coriolani, & quorundam aliorum magno studio conquisitas, cum auctario multorum scommatum, collegit; quod supra libro secundo cap. 51. sppõderam, & meritò forsan præstandum mihi esset. nã vt sermone primo de Communi vita clericorum, B. Augustinus scribit: *Prouidemus bona, vt ait Apostolus, non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. propter nos conscentia nostra sufficit nobis, propter vos fama nostra non palluit, sed pollere debet in vobis. tenete quod dixi, atque distinguite: duæ res sunt conscientia, & fama. conscientia necessaria est tibi: fama proximo tuo. qui fidens conscientiæ suæ negligit famam suam, crudelis est.* & sermone secundo in principio: *Quia enim, vt ait Apostolus, spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus, qui nos amant, quærunt, quod laudent in nobis: qui autem nos oderunt, detrahunt nobis. Nos autem in vtroque medio constituti, adiuuante Domino Deo nostro, & vitam, & famam nostram sic custodire debemus, vt non erubescant de detractoribus laudatores.* Cæterùm quoniam Illustriss. DD. Cardinales sacræ Congr. Indicis Decreto nuper facto memoratum volumen dicti Ioſephi Mozzagrugni prohibuerunt pro susceptæ meæ congregationis inculpata, legitimaq; tutela, & pro conuenienti responso dictum eorundem Illustriss. DD. Cardinalium Decretum mihi satis esse iudicaui. Ad laudem Dei sanctissimæq; Dei Genitricis sanctæ spei matris, Beatissimorum Apostolorum Canonici Ordinis Protoparentum, & Sanctiss. Patriarchæ nostri Augustini, & omnium Sanctorum. Amen.

Omnia verò tum in his tribus libris, tum in alijs omnibus scriptis, dictis, contenta, vel explicata, censuræ, correctioniq; Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Catholicæ, & Apostolicæ, corde sincero, & animo volenti libentissimus subijcio. Ego D. Gabriel Pennottus Nouariensis Canonicus Regularis Congregationis Saluatoris Lateranensis. Romæ in Canonica nostra Sanctæ Mariæ Pacis.

Digitized by Google

Tenor quorundam Priuilegiorum Canonicorum Regularium, Sacræ Abbatiæ, & Ordinis S. Rufi Valentiæ, per Summos Pontifices conceſſorum. Et per Sanctiſſ. D.N.D. Innocentium Papam VIII. Necnon per Chriſtianiſſimum Henricum IV. Franciæ, & Nauarræ Regem confirmatorum.

INnocentius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Benignitas Apoſtolicæ ſedis conſurta, ea, quæ per Romanos Pontifices pro religionis conſeruatione, & augmento, ac perſonarum ſub ipſius religionis ſuaui iugo Altiſſimo famulantium pace, & quiete prouidè facta fuiſſe comperit, libenter approbat, & innouat, eisq; Apoſtolici muniminis robur adȳcit, de nouoq; concedit, & aliàs eorum ſtatui prouidet, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Sanè dudum fœlicis record. Vrbanus Papa II. prædeceſſor noſter omnibus in monaſterio, & ordine S. Rufi extra muros Valentiæ ſub regula S. Auguſtini vitam canonicam ſecundùm ſtatuta dicti Ordinis profitentibus benedictionem, ac peccatorum remiſſionem conceſſit, eorumq; ſtatum immutari, & ne quis poſt profeſſionem per eum inibi emiſſam ex claustro auderet ſine Abbatis, totiusq; Congregationis permiſſione diſcedere, & diſcedentem ſuſcipere interdixit.

Et deinde piæ memoriæ Adrianus Papa IV. etiam prædeceſſor noſter Eccleſiam dicti monaſterij ſub beati Petri, & ſua protectione ſuſcipiens, ſtatuit inter alia, quòd ordo Canonicus ſecundum beati Auguſtini regulam perpetuis inibi temporibus inuiolabiliter obſeruaretur, nec alicui Fratrum poſt factam ibidem profeſſionem, abſque permiſſione ſimili liceret ex dicto claustro diſcedere, diſcedentem verò nullus auderet retinere. Quodq; poſſeſſiones, & bona, quæ dicta Eccleſia iuſtè, & canonicè obtinebat, aut ex tunc in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, aut aliis iuſtis modis, Deo propitio, poſſet adipiſci, firma eis, eorumq; ſucceſſoribus, & illibata permanerent. prohibuit quoque, ne in Annonicenci Eccleſia, & ſancti Andeoli aliquis in Canonicum reciperetur, niſi qui regularem vitam aſſumere, ac ſeculo abrenunciare vellet, & ne laicos ſeu clericos ſeculariter viuentes ad conuerſionem ſuſcipere, & ad diuina officia, niſi forſan excommunicati eſſent, admittere illius Epiſcopi, vel Præpoſiti contradictio eos prohiberet; nulliq; etiã eorum fas eſſe voluit, ſine Romani Pontificis, vel Legati eius audientia, eos vel eorum Eccleſiam interdicto, vel excommunicationi ſubȳcere, aut iudicio prægrauare, ac omnia, quæ eis à præfato Vrbano prædeceſſore ſuo conceſſa, & priuilegio confirmata erant, etiam conceſſit, & confirmauit.

Necnon recolendæ memoriæ Paſchalis Papæ II. etiã prædeceſſor noſter ſepulturam eiuſdem Eccleſiæ, ac aliorum locorum ad ipſam pertinentium, liberam eſſe, & eligentibus inibi ſepeliri, niſi excommunicati forent, aut interdicti, nullus obſiſteret. Quodq; nulli omnino Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, nec alicui hominum liceret, in ſuis Eccleſiis indebitas exactiones facere, poſſeſſiones, vel bona ipſorum auferre, vel ablata retinere, minuere, ſeu quibuſlibet moleſtijs fatigare: ſed omnia conſeruari debere ſuis vſibus, profutura.

Ac poſtmodum piæ memor. Innocentius Papa III. etiam prædeceſſor noſter, ſtatuit, vt poſſeſſiones, & bona, quæ eadem Eccleſia poſſidebat, & extunc in futurum adipiſceretur, firma eis, eorumq; ſucceſſoribus, & illibata permanerent: eiſdemq; Abbati, & Fratribus, ac ſucceſſoribus indulſit vt agrorum, quos propriis manibus, aut ſumptibus colebant, ſeu de nutrimentis animalium eorundem nullus ab ipſis decimas exigere, vel extorquere præſumeret. Et vt cum generale interdictum terræ foret, liceret eis ianuis clauſis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, diuina officia celebrare: Prohibens profeſſorem dicti Ordinis ab eo diſcedere, nec non diſcedentem ſine communi omnium literarum cautione retineri. Decreuit etiam, vt nulli liceret, in eorum Eccleſiis indebitas, & nouas exactiones imponere, poſſeſſiones, vel bona auferre, vel ablata retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſalua ſedis Apoſtolicæ autoritate. Primò per quaſdam, & poſtea per alias literas ſtatuit, vt Abbas, & Fratres prædicti, ac Canonici eorum, qui in Eccleſiis eis ſubditis commorabantur, chriſma, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ſacros ordines forent promouendi, à Diœceſano ſuſciperent Epiſcopo, ſi Catholicus foret, & gratiam, atque communionem Apoſtolicæ ſedis haberet, & illa eis gratis, & abſque prauitate vellet exhibere. Alioquin liceret eis, quemcunque vellent, Catholicum adire Antiſtitem, qui autoritate Apoſtolica eis, quod poſtularent, indulgeret.

Demum verò ſanctæ memoriæ Innocentius Papa IV. ſimiliter prædeceſſor noſter Abbati, & Conuentui præfatis, vt nulli de beneficijs, vel Eccleſiis ad eorum collationem ſpectantibus, ſeu de penſionibus annuis ſuper fructibus eorundem per literas Apoſtolicas, niſi certo modo prouideri poſſit, etiam indulſit.

Et ſucceſſiuè bonæ mem. Clemens etiam IV. eiſdem Abbati, & Conuentui autoritate prædicta indulſit, vt ipſi communiter, vel diuiſim, ſeu aliquis ipſius monaſterij Canonicus, vel Conuerſus vbilibet ſub obedientia Abbatis præfati commorans, per literas Apoſtolicas euocari ad iudicium non poſſit, niſi forſan in dictis literis de monaſterio, & indulto huiuſmodi facta foret mentio ſpecialis.

Fœlicis verò record. Alexander Papa IV. etiã prædeceſſor noſter eiſdem Abbati, & Conuentui, vt Abbas ipſius monaſterij, ac Priores prioratuum illi ſubiectorum, & Canonici eorundem, qui eſſent pro tempore, ſicut olim conſueuerant, ita ex tunc in poſterum audirent confeſſiones eorum, qui in monaſterio, & prioratibus commorarentur, eorum ſeruitijs deputati, & etiam paupe-

Digitized by Google

pauperum confluentium ad hoſpitale monaſterij memorati, ac eis iniungerent pœnitentiam pro commiſſis.

Recolendæ autem memoriæ Alexander III. & Lucius etiam III. ac Cœleſtinus III. etiam Romani Pontifices prædeceſſores noſtri præfatis Abbati, & Conuentui autoritate præfata indulſerunt, vt ſi quando eorum parochiales Eccleſias, in quibus tres, vel quatuor Canonici moram faciebant, vacare contingeret, liceret eis vnum ex Fratribus eorum Canonicis eligere, & Epiſcopo præſentare, à quo curam recipiens animarū, Epiſcopo de ſpiritualibus, ac eiſdem Abbati, & Conuentui de temporalibus, & Ordinis obſeruantia deberet reſpondere.

Pia quoque memoriæ Cœleſtinus III. etiam prædeceſſor noſter ſtatuit, vt nulli omnino liceret decimas ad eorum, vel parochialium Eccleſiarum ſuarum ius pertinentium emere, vel eas illicitè vſurpare. Indulſitq; eis, vt nemo in eorum, vel aliorum ad ius eorum pertinentium Eccleſiarum, parochijs, & ſine ipſorum, & Epiſcopi diœceſani aſſenſu Eccleſiam, vel Oratorium ædificare præſumeret.

Ac poſtea bon. mem. Alexander Papa III. ſimiliter prædeceſſor noſter Abbati, & Fratribus eiſdem, vt noualiū, & eorū, quæ propriis manibus ac ſumptibus colebāt, & de nutrimentis ſuorum animaliū nullus ab ipſis decimas, vel primitias exigere auderet. Quodq; dicto Abbati, & ſuis ſucceſſoribus liceret eorum Canonicos, cum Epiſcopi opportunitatem non haberent, tonſurare, gratiosè per quaſdam conceſſit, & per alias ſuas literas inhibuit, vt nullus Eccleſias, vel perſonas dicti monaſterij ſine Summi Pontificis, vel eius Legati audientia interdicere, vel excommunicare præſumeret.

Cæterùm ſtatuit præterea Adrianus IV. etiam prædeceſſor noſter, vt nullus ſuæ, aut prædeceſſorum ſuorum conſtitutionis autoritate eiſdem Abbati, & Conuentui obſiſteret, quin de omnibus terris decimas, quas canonicè, & legitimè habere aliquando conſueuerant, vel aliqua Eccleſia eis ſubiecta, ad quoſcunque terræ ipſæ deuenirent, ex tunc de cætero haberent. Quodq; nulli hominum liceret, decimas ad eorum ius, vel ad parochias Eccleſiarum earundem pertinentium eis inuitis, & neſcientibus emere, vel rat quomodolibet vſurpare: interdixit etiam, vt nemo in territorio Eccleſiæ dicti monaſterij, aut in territorijs Eccleſiarum ad eorum ius pertinentium abſque Abbatis, & Conuentus prædictorum, & diœceſani Epiſcopi aſſenſu Eccleſiam, vel quodlibet Oratorium adificare præſumeret. Conſtituitq; nihilominus ſucceſſiuè, vt ea, quæ ipſe Adrianus ſacriſtæ ipſius monaſterij conceſſerat, & concederet proceſſu temporis, nullus vnquam exinde alienaret.

Et deinde Paſchalis II. etiam prædeceſſor noſter eadem authoritate ſtatuit, vt quæcunque bona, quæcunque poſſeſſiones ad monaſterium prædictum legitimis fidelium donationibus, vel alijs iuſtis modis pertinere iudicentur, & quæcunque ex tunc in futurum conceſſione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuſtè, & canonicè poſſet adipiſci, firma Abbati, & ſucceſſoribus præfatis permanerent. Cæteraq; omnia, quæ Abbati, & Conuentui dicti monaſterij à præfato Vrbano conceſſa, & priuilegio confirmata erant, ipſe etiam Paſchalis conceſſit, & confirmauit.

Poſtea Clemens VII. in ſua obedientia nuncupatus, Abbatem, & Conuentum dicti monaſterij, ipſumq; monaſterium, cum monaſterijs, prioratibus, præpoſitatibus, decanatibus, & alijs locis, & membris eis, & eidem monaſterio, & ordini S. Rufi ſubiectis, & ſubmiſſis, ac in poſterum ſubijciendis, & ſubmittendis, cum omnibus Canonicis, Conuerſis, donatis, oblatis, & alijs perſonis degentibus in eiſdem tunc præſentibus, & futuris ab omni ordinaria iuriſdictione, dominio, viſitatione, & poteſtate qualibet omnium, & ſingulorum Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum quorumlibet iudicū Ordinariorum Eccleſiaſticorum plenè, de ſpecialis dono gratiæ, & ex certa ſcientia exemit, & totaliter liberauit. Illaq; in ius, & proprietatem beati Petri, & ſedis eiuſdem, & ſub eadem ſpeciali, & immediata protectione ſuſcepit, atque ſua: ac decreuit, Abbatem, & Conuentum, & eorum monaſterium, ac omnia alia, & ſingula monaſteria, prioratus, præpoſitatus, decanatus, loca, & alia membra, necnon perſonas huiuſmodi immediatè dictæ Sedi in perpetuum ſubiacere. Quodq; locorum Ordinarij diœceſani, vel quæuis alia perſona Eccleſiaſtica in eos, ac monaſteria, prioratus, præpoſitatus, decanatus, ac alia loca, & membra, necnon perſonas huiuſmodi, vtpote prorſus exempta, non poſſent autoritate ordinaria excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti, ſeu alias quaſcunque pœnas, mulctas, vel ſententiam promulgare, vel aliàs etiam ratione delicti, ſeu contractus, vel rei, de qua agitur, vbicunque committatur delictum, initatur contractus, aut res ipſa conſiſteret, poteſtatem, ſeu iuriſdictionem aliquam quomodolibet exercere certis ſuper hoc executoribus deputatis. Et ſuceſſiuè idem Clemens Conſeruatorem monaſterijs, locis, et membris prædictis in forma in talibus dari ſolitum conceſſit.

Bona inſuper memoriæ Vrbanus Papa V. etiam prædeceſſor noſter Abbati, et Conuentui præfatis, et ſucceſſoribus tunc Abbatis ipſius monaſterij, Abbates qui eſſent, pro tempore ſtatim, poſtquam in concordia forent electi, eo ipſo abſque alia confirmatione veri Abbates ipſius monaſterij exiſterent, et ibidem liberè adminiſtrare poſſent, et curam animarum haberent, ac in omnibus pro veris eiuſdem monaſterij Abbatibus perinde haberentur, ac ſi electionum ſuarum confirmationis literas Apoſtolicas haberent, primò: et vt præfati ſucceſſores Abbates ſic electi, poſt conſenſum ipſorum ab Epiſcopo Valentiæ, qui eſſet pro tempore, ſeu alio quocunque, quem mallent, Catholico Antiſtite gratiam, et communionem dictæ Sedis habente munus benedictionis recipere per quaſdam, et per alias ſuas literas omnes, et ſingulos dicti Ordinis Canonicos ſub eorum obedientia conſtitutos, à quibuſcunque caſibus eidem Sedi non reſeruatis de abſolutionis beneficio prouidere poſſint, conceſſit.

Et præfatus Clemens IV. Abbati, & Conuentui prædictis conceſſionem, quòd ipſi communiter, vel diuiſim, ſeu Canonici, vel Conuerſi dicti monaſterij S. Rufi, vbilibet ſub obedientia dicti Abbatis commorantes, per literas Apoſtolicas ad iudicium euocari non poſſent,

Digitized by Google

suæ approbationis munimine roborauit. Et quod propter negligentiam, vel defectum quam, vel quem per eos in non utendo dicto priuilegio committi contingeret, priuilegium huiusmodi non tolleretur, nec ei derogaretur.

Quodq; idem Abbas monasterij S. Rufi quoscunque curam animarum gerentes, certarum partium ad exequendum literas, & processus ipsius Abbatis, quos ipse Abbas contra eius subditos ratione non solutionis pensionum, & aliarum rerum eidem Abbati ratione prioratuum, & Ecclesiarum præfato monasterio subiectorum, quos subditi pro tempore obtinerent, debitarum decerneret, necnon eidem Abbati etiam vt ..... & vicarios, actores, & procuratores S.R.E. Cardinaliũ, qui beneficia à monasterio S. Rufi, & membris huiusmodi dependentia obtinebant, & ex tunc in futurum obtinerent, ad soluendum pensiones ratione huiusmodi beneficiorum debitas, & tenendum Canonicos in ipsis beneficijs, ac prouidendum eisdem in victu, & vestitu, & hospitalitatem in eis seruandam, ac alia onera incumbentia supportanda, prout obtinentes pro tempore dicta beneficia tenebantur, monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam compellere posset, gratiosè concessit. & Canonicos dicti Ordinis in S. Iacobi Valentiæ, in S. Fœlicis, ac S. Victoris prope Valentiam, prioratibus eiusdem Ordinis à dicto monasterio S. Rufi dependentibus pro tempore residentes, qui consueuerant, & teneri dicebantur, in certis & diuersis festiuitatibus annuatim, in processionibus videlicet, & missarum officijs, quæ fiebant, & celebrabantur per tunc Canonicos, & alios seruitores Ecclesiæ Valentinensis, vnà cum Canonicis & seruitoribus præfatis interesse, à seruitio, & onere huiusmodi eadem autoritate certis modo, & forma exemit, & penitus liberauit.

Ac demum sanctæ memoriæ Innocentius Papa IV. similiter prædecessor noster Abbati, & Conuentui prædictis, autoritate applicata indulsit, vt nulli per literas sedi Apostolicæ, vel Legatorum eius in monasterio, vel prioratibus eorum posset de pensionibus, vel prioratibus, Ecclesijs, aut alijs beneficijs Ecclesiasticis, ad dictum monasterium S. Rufi, vel prioratus prædictos, pertinentibus prouideri, nec ipsi, vel Priores prioratuum eorundem ad prouidendum alicui de præmissis compelli autoritate literarum huiusmodi valerent.

Postremò recol. mem. Innocentius Papa VI. similiter prædecessor noster, vt Abbas præfatus, & eius successores vniuersis Canonicis, & Conuersis dicti Ordinis eis subiectis, vbicunque forent, pro eorum peccatis (eorum confessionibus primitùs auditis) absolutionem impendere, ac à certis sententijs absoluere autoritate prælibata concessit. Dictus vero Clemens VII. in sua obedientia nuncupatus statuit, vt bona Prioris, Sacristæ, Pictantiarij, Camerarij, Correarij, Operarij, Eleemosynarij, & Infirmarij pro tempore decedentis, quæ præfatus Abbas percipere consueuerat, nullus ex tunc deinceps reciperet; sed de eis certo modo tunc expresso disponeretur, & successoribus reseruarentur.

Et deinde pia mem. Pius Papa II. similiter prædecessor noster nonnulla per fœl. record. Vrbanum V. per quæ Abbas pro tempore eiusdem monasterij S. Rufi, vicarios, actores, & procuratores eiusdem S. R. E. Cardinalium beneficia dicti ordinis in commendam obtinentes compellere valerent, ad soluendum pensiones eidem Abbati debitas, & tenendum Canonicos in eisdem, & prouidendum eis de victu, & vestitu, hospitalitatemq; inibi seruandam, & alia onera supportandum, per quasdam primo, & deinde per alias suas literas certa alia priuilegia Apostolica per fœl. record. Innocentium IV. Romanum Pontificem prædecessorem suum, per quæ eisdem Abbati, & Conuentui præfata autoritate indulsit, vt nulli per literas sedis Apostolicæ, vel Legatorum eius in monasterio, vel prioratibus eorum posset de pensionibus, vel prioratibus, Ecclesijs, aut alijs beneficijs Ecclesiasticis, ad monasterium, vel prioratus huiusmodi pertinentibus prouideri, nec ad id compelli valerent, autoritate memorata approbauit, & innouauit.

Et demum nos Vrbani II. ac Lucij III. & Alexandri etiam III. necnon Paschalis II. Romanorũ Pontificum prædecessorum nostrorum literas super præmissis extendentes, & ampliantes statuimus, & ordinauimus, quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnes, & singuli, qui habitum dictæ religionis animo, & intentione profitendi, & perseuerandi in ea assumerent, etiam in agritudine, de qua decederent, benedictionem huiusmodi, ac plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi forent, indulgentiam, & remissionem consequerentur. Quodq; in prioratibus, & membris prædictis, in quibus vnus, illi, & in alijs, in quibus duo ponebantur, vni eorum regimen, & animarum cura huiusmodi committi posset. Necnon vt canonicus hebdomadarius ad solemnem missam celebrandam in Ecclesia dicti monasterij S. Rufi pro tempore deputatus, paramenta, & vestimenta quæcunque Ecclesiastica, benedicere, ac Canonici monasterij S. Rufi, & membrorum prædictorum in infirmitate pro tempore constituti, vt in loco, in quo infirmi iacerent, ac itinerantes, & extra monasteria, & loca eorum propter pestem, & aliã causam degentes, altare portatile, cum debita reuerentia, & honore habere possent, super quo in locis ad hoc cõgruentibus & honestis, etiam antequam illucesceret dies, circa tamen diurnã lucem celebrare, seu celebrari facere valerent. Necnon sepulturam in Ecclesiis monasterij S. Rufi, & membrorum huiusmodi eligentes, plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi forent in mortis articulo dumtaxat remissionem consequerentur. Et vt Confessor idoneus, quem quilibet eorum duxerit eligendum, plenariam remissionem huiusmodi eis in sinceritate fidei, & vnitate S. R. Ecclesiæ, ac obedientia, & deuotione nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium persistentibus autoritate præfata impendere posset. Quodq; prioratus, & membra huiusmodi, alijs quàm Canonicis præfatis ex tunc deinceps conferri nequirent, nec monasterijs prædictis, de alijs personis valeret prouideri. Decernentes irritum, & inane quidquid secus super ijs scienter, vel ignoranter contingeret attentari: etiam si cum personis, quibus prioratus, & alia membra cunferrentur, & de

quorum

Digitized by Google

quorum personis dictis monasterijs prouideretur, quod priuatus, & membra huiusmodi, si eis aliàs canonicè conferrentur, recipere, & illa, ac monasteria prædicta, in commendam retinere possent, prædicta fuisset hactenus auctoritate dispensatum, vel dispensaretur in posterum: ac dispensationes huiusmodi, & indulta quæcumque nemini suffragari posse, vel debere, nisi huiusmodi statuto derogaretur, specificè, nominatim, & expressè illius etiam inserto tenore. Quodq; si contingeret priuatus, & alia membra huiusmodi per Abbatem, seu Commendatarium dicti monasterij S. Rufi pro tempore existentem, aliàsque, vt præfertur, de illis, ac alijs monasterijs huiusmodi contra huiusmodi nostræ concessionis tenorem disponi, seu in præmissis negligentem fore, aut monasterium prædictum S. Rufi Abbate, seu Cõmendatario carere, voluimus, & etiam ordinauimus, ne monasteria, priuatus, & membra huiusmodi diutiùs vacationis detrimenta sustinerent, quòd Capitulum Generale dicti monasterij, & ordinis S. Rufi, seu illius Diffinitores, aut ab eis pro tempore deputati, priuatus, & alia membra huiusmodi, Canonicis prædictis aliàs iuxta huiusmodi nostræ concessionis tenorem conferre, & de illis, ac alijs monasterijs prædictis disponere; ac huiusmodi negligentiam infra sex menses, post illam immediatè sequentes supplere liberè, & licitè possent, prout in singulis dictorum prædecessorum, & nostris literis super præmissis confectis pleniùs continetur.

Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte Ven. Fratris nostri Iuliani Episcopi Ostiensis, qui monasterium S. Rufi prædictum ex concessione, & dispensatione Apostolica in commendam obtinet, & dilectorum filiorum ipsius Conuentus petitio continebat, ipsi, qui aliàs in pacifica possessione, vel quasi priuilegiorũ huiusmodi fuerunt, cupiant illos pro illorum subsistentia firmiori, nostræ approbationis munimine roborari, pro parte eorundem Episcopi commendatarij, & Conuentus nobis fuit humiliter supplicatum, vt priuilegijs, exemptioni, libertati, susceptioni, facultati, indultis, & literis prædictis nostræ approbationis robur adijcere, aliàsq; in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui monasteriorum, & aliorum piorum locorum quorumlibet commodum, & vtilitatem, ac personarum in illis, sub suaui contemplationis iugo Altissimo famulantium pacem, & quietem sinceris desiderijs exoptamus, monasterij, prioratuum, & membrorum prædictorum commodo, & vtilitati, ac decori, & venustati, necnon Abbatis, & Conuentus, ac aliarum personarum eorundem quieti, & tranquillitati paterna charitate consulere cupientes, huiusmodi supplicationibus inclinati præmissa omnia, & singula rata, & grata habentes, ac priuilegia, exemptionem, libertatem, susceptionem, facultatem, literas, & indulta prædicta, ac omnia, & singula in eis contenta auctoritate Apostolica præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & innouamus, ac pro potiori cautela, ea omnia, dicta auctoritate de nouo facimus, & concedimus, supplentes omnes, & singulos defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem.

Ac statuentes vt quæcunque possessiones, & bona, quæ dictum monasterium, iustè, & canonicè possidet, ac in futurum concessione Pontificum, largitione Regũ, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis titulis concedente Domino poterit adipisci, firma sibi perpetuò, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. In primis locum ipsum, in quo memorata Ecclesia sita est, cum libertate, & quiete aliarum suarum Ecclesiarum, cimiterijs, prædijs, terris, decimis, Ecclesiam S. Mariæ intra vrbem Lugdunensem, cum cimiteria, parochia, decimis vinearum & capellis suis, videlicet S. Marcelli supra murũ ipsius vrbis, S. Andreæ de Corriaco, & S. Marcelli, & Ecclesiam de Condentia, cum sexta decima parte portus Rodani Lugdunensis. Ecclesiam de Buxa cum cimiterio, parochia, & capellis suis, decimis de Girieu, & de Montloel. Ecclesiam Ordonacij cum dependentijs, & pertinentijs suis. Ecclesiam de Corbelino cum Ecclesijs, parochijs, & dependentijs suis, videlicet Ecclesia de Collonico, Ecclesia de Chilino, Ecclesia de Ramaniaco, Ecclesia s. Simphoriani, & capella de Fauergijs, & earum pertinentijs. Ecclesiam s. Martini Vienna cum Ecclesijs sibi subiectis, videlicet Ecclesia s. Nicezij de Montcohlino; Ecclesia de Sirizino, et Ecclesia de Vermello, cum appendentijs, et dependentijs suis. Ecclesiam Eremitarum de Comba cum appendentijs suis. Ecclesiam s. Mariæ in insula subtus Viannam, cum Ecclesia de Losa, et omnibus alijs pertinentijs suis. Ecclesiam de Villosco, cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Andreæ de Costa, cum Ecclesijs de Flacheriis, et alijs appendẽtijs suis. Ecclesiam de Paladrù cum appendentijs suis. Ecclesiam s. Martini de Peraudo, cũ capellis et appendentijs suis, videlicet s. Nicolai ipsius Castri, s. Mariæ de Velliaco, et s. Blasij de Bogiuo, et alijs pertinentijs earum. Ecclesiã s. Mariæ de Annoniaco, cum Ecclesijs s. Ioannis, s. Gregorij, s. Michaëlis, et s. Dionysij cum pertinentijs. Ecclesiã Apostolorum Philippi, et Iacobi de Trachino, cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Valerij cum dependentijs suis. Ecclesiam scilicet de Sarrassio. Ecclesiam de Irassia. Ecclesiam B. Mariæ de Vallibus cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Baternay. Ecclesiam s. Blasij Vienna. Ecclesiam bonæ cambæ, et Ecclesiam de Cruettes cum earum pertinentijs. Ecclesiam s. Iacobi in ciuitate Valentiæ. Ecclesiam conuentualem s. Felicis extra muros Valentiæ, cum dependentijs, et pertinentijs suis: Ecclesiam scilicet de Montellis. Ecclesiam de Alexiani. Ecclesiam Castri Duplicis. Ecclesiam s. Clementis, et Ecclesiam s. Nazarij cum earum pertinentijs. Ecclesiam s. Petri Diensis cum Ecclesia s. Petri de Valdroma, et alijs pertinentijs. Ecclesiã s. Petri de Chalancone cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Mariæ de Chaelis cum appendentijs suis. Ecclesiã de Tolliniano cum capellis, & pertinentijs suis. Ecclesiam de Argentio cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Valuento cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Medulione cum tribus Ecclesijs, de Podio, de Verbo, et de Rochetta cum dependentijs suis. Ecclesiam de Sarreriis cum capellis suis de Ysone, et de Gaudesart, et s. Sepulchri cum dependentijs suis. Ecclesiam s. Andeoli Vinariensis, vbi corpus eius iacet, cum Ecclesijs et pertinentijs

Digitized by Google

tẽjs suis. Ecclesiam videlicet s. Michaelis, Ecclesiam s. Policarpi, Ecclesiam de Challon. Ecclesias de Libino, & s. Ferreoli cum pertinentijs earum. Ecclesiam s. Mariæ de Flassiano, & Ecclesiam s. Nazarij cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Ioannis Vallislongæ. Ecclesiam s. Mariæ de Albagnoueto cum pertinentijs suis. Ecclesias de Biturrita s. Mariæ, & s. Stephani, & Ecclesiam de Barberas cum pertinentijs earum. Ecclesiã B. Mariæ de Grezo Carpentoratensis, cum Ecclesia de Paternis, & alijs dependentijs, & pertinentijs suis. Ecclesiam s. Ioannis de Castro nouo cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Michaelis extrà muros ciuitatis Aptensis cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Turre cũ Ecclesiis s. Eulaliæ, & s. Victoris. Ecclesiã s. Petri de Ansuisio cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Petri de Ventijs cum Ecclesia s. Cæciliæ & appendentijs suis. Ecclesiam s. Mariæ de Agueris cum tota parochia sua, & rebus ad ipsam pertinentibus. Ecclesiam s. Verudimij dicti loci. Ecclesiam s. Genesij de Mandolio, cum Ecclesia de Inano, & earum pertinentijs. Ecclesiã s. Saturnini de Armazanicis, cum capella s. Crucis ipsius Castri, & tertiam partem decimarum Ecclesiæ, de Telliano. Ecclesiam s. Martini de Chaniaco cum capellis suis videlicet s. Antonij de Reminiano, & s. Marcelli de Bozerone, & alijs pertinentijs suis. Ecclesiam s. Iacobi de Melgorio, cum Ecclesia s. Lupi, & alijs pertinentijs suis. Ecclesiam de Seta cum pertinentijs suis. Collegium s. Rufi Montispessulani cum dependentijs suis, Ecclesiam videlices s. Martini de Cauerago, Ecclesiam s. Martini de Scofiaco, & s. Saluatoris de Serniaco, & Ecclesiam s. Victoris Bituricensis diœcesis cum earum pertinentijs. Ecclesiam s. Mariæ de Cassiano cum omnibus mẽbris, & dependentijs suis, videlicet Ecclesiam s. Ioannis de Fossis, Ecclesiam de Rocha Bruna, de Angelis & de prohanis cum omnibus alijs Ecclesiis, capellis & pertinentijs earum. Ecclesiam s. Montani Viuariensis. Ecclesiam ss. Cilici, Iulitæ Agatensis diœcesis. Ecclesiam s. Petri de Castronouo cum honore, & pertinentijs suis. Ecclesias s. Mariæ, & s. Fœlicis cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Mariæ de Bisulduno cum Ecclesiis suis, videlicet s. Vincentij, s. Mariæ nouæ, & s. Martini de la Palude de Sarras, & Socoras, & de rabinis. s. Cornelij, & s. Syluestri, s. Quintini, & Ecclesias de Ribellis cum omnibus earũ pertinentijs. Ecclesiam s. Mariæ de Terrassia cũ Ecclesijs s. Petri, s. Michaelis, s. Fructuosi, s. Iuliani, & s. Eulaliæ cum earum pertinentijs. Ecclesiã s. Rufi extra muros ciuitatis Ilerdæ cum pertinentijs suis. Ecclesiã s. Michaelis de Scalada cum Ecclesia s. Fructuosi in eodem loco sita. Ecclesiam s. Martini de Ponte, cum Ecclesia s. Mariæ in eadem villa sita, Ecclesiam s. Fœlicis cum Ecclesia s. Mariæ. Ecclesiã s. Cypriani de Villamors, Ecclesias de Scalada, Ecclesiam de Villamorli. Ecclesiam de Robular. Ecclesiam s. Petri de Chauasaya cum Ecclesijs s. Mauritij, s. Hilarij de Molerone, & capella de Fossa. Ecclesiam de Lodordesia. Ecclesiam de Lilio. Ecclesiam de Brolio, Ecclesiam s. Sulpitij de Talus. Ecclesiam s. Benignæ cum omnibus pertinentijs suis. Ecclesiam s. Mauritij de Cæsare cum pertinentijs suis, Ecclesiam de Mornaco cum Ecclesijs suis, de Matis, de Bassia, de Collionis, & de Colle medio cum omnibus earum pertinentijs. Ecclesiã s. Michaelis de Ianua extra muros ciuitatis Ianuensis cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Nicolai in Collemontis cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Lauodisio cũ pertinentijs suis. Ecclesiam Abbatialem B. Mariæ Intermontium Genuensis diœcesis cum suis membris, & dependentijs vniuersis. Ecclesiam s. Stephani in Campanea extra muros ciuitatis Papiæ, cum Ecclesijs suis, s. Mariæ in Campo, & s. Petri in Sylua cum omnibus earum pertinentijs. Ecclesiam s. Mariæ de Pilia, cum Ecclesijs suis, videlicet s. Simpburiani, s. Theclæ, s. Simeonis, s. Ioannis, s. Tiberij, & s. Martini, & alijs dependentijs & pertinentijs earum. Ecclesiam s. Michaelis de Sospitello cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Petri de Ochijs cum pertinentijs suis. Ecclesiã s. Mariæ de Belloioco cum capella, & alijs pertinentijs suis. Ecclesiam s. Mauritij de Tramoleya cum pertinentijs suis. Ecclesiam de Moriando cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Mariæ de Collonia, cum capella s. Iacobi de Albarijs cum alijs pertinentijs suis. Ecclesiã s. Mariæ Bonæ vallis cum pertinentijs suis. Ecclesias s. Andreæ post Rocham seu de Crugerijs, & s. Martini de Auyaco cum pertinentijs earum. Ecclesiam s. Mariæ de Insula iuxta Castrum de Guirieu cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Martini de Vxone cum parochia de Charnas, & alijs pertinentijs suis. Ecclesias de Guilat, & Hilor cum pertinentijs earum. Ecclesiam beatæ Mariæ de Bello loco cum suis capellis, & pertinentijs. Ecclesiam s. Rufi de Romanis cum pertinentijs suis. Ecclesiam s. Victoris extra muros Valentiæ. Ecclesiã s. Mauritij de Vxone Claromontanæ diœcesis cum pertinentijs suis.

Non obstantibus præfati Innocentij IV. contra exẽptos, quæ incipit volentes, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac ipsorum priuilegiorũ nonvsu, necnon omnibus illis, quæ in singulis literis prædictis volumus non obstare, contrarijs quibuscũque. Cæterùm quia difficile foret, has præsentes literas ad singula, ad quæ necesse foret deferre loca, volumus, ac auctoritate, & tenore præmissis decernimus, quòd earũ transumptis, sub alicuius Archiepiscopi, Episcopi, vel alterius Ecclesiæ Prælati, aut in Ecclesiastica dignitate cõstitutæ personæ, sub signo, & subscriptione duorum Notariorum publicorum subscriptorum, sigilli impressione munito, indubia, ac tanta fides detur, illisq; per omnia fietur, quanta ipsis originalibus Apostolicis literis daretur, & staretur, si in medium exhiberentur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginã nostræ approbationis, constitutionis, innouationis, concessionis, supplicationis, statuti, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationẽ omnipotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1488. 3. Cal. Sept. Pontif. nostri, anno 4. Ios. Lilius.

LAVS DEO.

Digitized by Google

Errata quædam in hoc Opere corrigenda.

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Correctiones
Præfatione Gener.	pag.	vlt.	lin. 41.	ſuſpicio — ſuſcipio
4	2		latat	latet
7	2	40	propriùs	propiùs
13	2		qua	aqua
17	2	55	ſaltim	ſaltem
18	1		tragiuerſandi	tergiuerſandi
19	1		Louanienſis	Louanienſes
22	1		ſenes	ſenex
27	1		enim	deleatur
30	2		licurari	ſi cumei
30	2		baptizzatum	baptizatum
31	2	47	leborare	laborare
32	1	2	Priumm	Primum
37	1	49	indigetijs	indigentijs
38	1	17	collata	collato
40	2	28	quidam	quidem
41	1	12	contulit	conſulit
42	2	31	ſi ita cauetur	ita cauetur
41	2	51	magis	magnis
48	1	36	nullum	vllum
48	2	23	ſcum	ſecum
49	1	44	offic na	officia
50	1	51	nec hoc	ne hoc
50	2	10	ſupra ricto	ſupradicto
50	2	21	egulam	regulam
52	2	43	Fulgentius	Cornelius
53	1	5	habebat	habebant
53	2	21	Quinus	Quintus
56	1	1	orrentur	orirentur
56	1	57	Non ego.	Non ergo.
56	2	20	erant	eant
56	2	15	da B.	de B.
56	2	fin.	teſtimonij	teſtimonijs
58	1	55	perſonis	perſonæ
58	1	6	Birreum	Birrum
60	1	1	ſin autem	ſi autem
60	1	8	ille	illi
60	2	50	lineam	laneam
61	2	53	reſolutæ	reſolutè
62	1	41	aſſentialem	eſſentialem
62	2	3	ſanctiſſimæ	ſacræ
66	2	39	paulò ante	paulò poſt
71	1	57	titulo	Regula
74	2	50	oratio	orario
75	2	1	illum	illud
77	2	55	ſuo	ſuum
78	1	27	adulterum	adulterinum
82	2	45	fuiſſe	fuiſſet
84	2	59	partibus	partubus
85	1	13	fœtulenta	fœculenta
85	1	26	fuiſſe	non fuiſſe
85	2	60	prolixitate	prolixitati
86	1	39	plerãque	plerique
86	1	43	cuius	cuiuſmodi
86	2	48	cyclos	ſiclos
90	1	42 43	ad nos ad ad videndum	ad nos videndum
90	2	44	ſecum	ſe cum
90	2	53	cap. 5. §. pag.	cap. 20 §. 5. pag.
203	1	32	verborum	verbis
204	1	25	in ſuis libris	deleatur
205	1	20	expugnationem	expurgationem
205	1	55	, ſed ſubſcriptio	Sed ſubſcriptio, *alio caractere*
205	2	21	equidem yt	Equidem yt
206	1	32	qui reſpublicæ	ſic reipublicæ
209	1	38	ex ordiné ſancti	ex ordine Eremitarum ſancti
210	1	8	hæc falſa ſunt	deleantur
ibidem			legito	Lege
210	2	52	loquatur? Quem	loquatur, quem
212	2	10	primo	primus
217	2	43	Secundus locus	Quintus locus
218	1	7	perſona ſeculari	perſona regulari
218	2	25	illam de ſuo	illum de ſuo.
218	1	56	in Brobio	in Brolio
225	2	50	ſatis	fatis
227	2	55	audiendi	audendi
231	2	32	protectos	protectori
232	2	46	Et ſiſtus	& iſtius
238	2	15	lib.ros, non omnes	libros non omnes.
247	1	21	has etiam	tres etiam
249	2	56	ideſt 1235.	ideſt 1253.
251	2	56	ſine alicuius	ſine alicuius
258	2	42	vſque ad 63.	vſque ad 36.
259	2	59	ſed an illi.	ſed hoc non eſt quod modò controuertitur, ſed an illi.
261	2	28	Iunetani	Tunetani
267	2	33	non rerum	nos rerum
270	2	32	Aeſius	Aetius
270	2	53	ſub anno Chriſti *adde*	37.
273	2	43	Doctor	Dexter
281	1	4	Burdigaliæ *adde*	baptizatus
290	1	32	tomo 21.	tomo 11.
291	2	55	ſticereſcola	it in cereſiola
291	2	58	Flauio	ſiunio
292	2	3	Tolonei	telonei
292	2	4	Caterona	Caterona
294	1	12	ſacrarum	ſacrorum
294	2	8	dentibus	degentibus
295	2	8	ſolet	ſoleat
295	2	54	mulli	multi.
297	2	2	odendunt	oſtendunt
297	2	14	Eremiticis	eremitis
298	1	44	Celiazona	Beliazona
300	1	47	vadam	vadum
300	1	52	Popule	Populo
302	1	50	Brocandi	Brocardi
308	2	57	poterunt	poterit

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Correctiones
209	1		exemplum	*Adde* Sane fratrum habitatio prædictorum conſtituatur in loco decenti iuxta Eccleſiã monaſterij antedicti, prout ſuperius eſt expreſſũ, & ab
211	2		viſam	viſum
214	1	20	ad qua	ad quam
236			Robericus	Rodericus
236		40	alio circa	alio fundatam circa
241	2	46	tragiuerſari	tergiuerſari
244	2	36	erat	erant
254	1	58	informare	infirmare
255	1	2	parti	parte
267	1	23	gladij	gladijs
268	1	23	quinquaginta	quinquenta quinquaginta
272	1	16	tomo ſecundo	tomo vndecimo
272	2	7	introduxerit	introduxerint
275	2	50	Vener.	Vernæ
282	1	54	ex ſerm. i. *adde*	D. Auguſtini
283	1	7	& alios	& alijs
284	2	34	minores	minoris
284	2	48	Seruſinæ	Peruſinæ
285	1	43	1613.	1612.
295	2	60	Carcaria	Carraria
296	1	4	Carcariæ	Carrariæ
296	2	22	nuncupate	nuncupata
296	2	27	illam vt	*deleantur*
298	1	55	Comacienſi	Comaclienſi
300	1	2	portam Maiorem	Portum maiorem
301	1	47	Clericis	clerici
301	1	54	Mariæ	*deleatur*
301	2	8	Canonicus Bononienſis.	Canonicis Bononienſibus
301	2	48	ſeptingenteſimo octauo	ſeptuageſimo octauo
302	2	28	qu oqn	quoque
304	1	54	probatos	probatis
306	1	46	ſed totam	ſed tam
307	1	42	de præ ſe	de per ſe
310	1	9	Congreg.	*deleatur*
312	1	2	in temporibus	ijs temporibus
314	2	44	vide	vnde
314	2	53	libro decimo	libro primo
315	2	48	decipiatis	decipiaris
315	2	56	libro trigeſimo	*deleatur* trigeſimo
318	2	1	& nonum	*deleatur*
320	1	41	Benignio	Benigni
322	1	38	Ioannæ XXII.	Ioanne XXIII.
322	2	59	Marchionum *adde*	filia
326	1	57	Lauitani	Lanciani
327	1	43	Auguſtina	Auguſtino
339	1	25	propriè	propriæ
341	1	39	*deleatur tota linea cum quatuor ſequentibus*	
341	2	22	in eodem	in eadem
350	1	27	regulares	ſeculares
357	2	16	antiquitibus	antiquitatibus
367	2	62	eidem	eadem
369	2	6	deſinit	deſunt
371	2	7	Conſuetudinem	conſuetudinis
373	1	57	nedum	nodum
386	1	44	Mediniaſis	Meclinienſes
389	2	6	Albergente	Albergenſe
387	2	56	Iuuellis	Iuuollis
389	1	54	quem	quod
389	2	33	Buremund.	Colonienſ.
390	2	45	aſſumpti *adde*	in epiſtola
391	2	27	Ludingeherranum	Ludingekeranum
391	2	56	inſtitutione	inſtitutiones
392	2	28	Monrenſem	Montenſem
394	1	39	Grandenſis	Gandenſis
394	2	49	Medinenſi	Meclinienſi
395	2	54	Noguntiæ	Moguntiæ
397	1	56	in Bodihen oppido	in Bodiken
398	2	46	oppido	*deleatur*
399	1	28	in Daelem oppido	in Dalheim
405	2	48	Pontifici	Pontifice
412	1	54	nauiter	gnauiter
415	2	22	perſtatuendam ſuadet	ſtatuendam perſuadet
418	2	47	prælibatis	prælatis
427	1	13	vtuntur	vtitur
428	2	50	ann ipſum	annum ipſum
433	2	29	eas	eis
436	1	16	Prælati : liberè	Prælati liberè :
449	1	9	ſed	ſeu
451	1	20	librorum	librum
453	1	28	fonte	fronte
467	2	35	griſuem	griſeum
468	2	49	anno *adde*	ſecundo
475	1	36	illius	illis
476	1	28	ſcapulari	ſcapulare
476	1	30	dicas	dicat
476	2	18	ſalutis	ſalutaris
410	1	46	ſolitam	ſolitum
509	1	8	quia	qua
510	2	27	peculiaris	peculiare
510	2	43	Heglo	Heijlo
511	1	1	Gocs done	Gaeſdonk
512	1	57	Religione	regione
522	2	24	Erant	errant
524	2	59	virum	viros
535	2	8	ab aliquo	ab aliquio
550	1	38	Auguſtis	Auguſto
557	2	13	qua	quas
560	1	28	linteus	linteum
568	1	49	eiter	circiter
468	2	54	fundato	fundatum
568	2	57	alij	alijs
569	2	47	conuentum	conuentus
596	2	48	Omnia	præmiſſis
593	1	41	grandeq;	grandeq;

Digitized by Google

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Correctiones
594	2	37	pyretis	pyratas
595	1	55	Abbati	Abbate
605	1	52	diecis	adiecit
610	2	43	nuncupatus	nuncupato
626	1	1	Patauiæ	Patauij
641	2	6	quingentesimus	quinquagesimus
652	1	27	Sextus Pius IV.	Sextum Pij IV.
666	2	3	crypra	crypta
684	1	30	vostra	nostra.
689	1	41	erecti	electi
690	2	51	quam	quod

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Correctiones
698	2	40	ixinde	exinde
706	1	32	Innocentinus	Innocentius
708	2	31	vigor	vigore
709	1	65	eodem	eidem
720	2	22	filij	filijs
730	2	50	nomen	nomine
742	1	27	duas	quatuor
748	2	59	Comunibus	communibus
755	2	54	lrelatus	relatus
771	2	56	deftitiffet	diftitiffet
774	2	29	ipdi cafle	indicaffe

Series Chartarum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt Vuu Xxx.

a b c.

Omnes ſunt Terniones præter ✠, & T, Quaterniones, & c, ſimplex.

ROMÆ,
Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ.
M. DC. XXIIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

CATALOGVS

Omnium Eccleſiarum Canonici Ordinis Patriarchalium, Metropolitanarum, & Epiſcopalium, quarum in hoc Opere mentio habetur.

Prior numerus Librum indicat, ſecundus cuiuslibet Libri Capitulum, tertius verò ſingulorum Librorum Paragraphos deſignat.

A

Ecclesia Alexandrina Patriarchalis lib.2.cap.5 §.9. & 2. 10.5.& 2.11.1.
Albienſis Prouinciæ Biturícénſis. 2.33.4.
Abrincenſis Prouinciæ Rotomagenſis. 2.33.4.
Aduренſis Prouinciæ Auxitanæ. 2.33.4.
Alquezarenſis in Regno Nauarræ. 2.31. 2.
Ambianenſis Prouinciæ Rhemenſis. 2.33.5.
Amelienſis in Ducatu Spoletano. 2.17.1.
S. Andreæ in Scotia Metropolitana. 2.36.6.
Anglicanæ omnes vſque ad annum. 960. 2.37. per totum.
Anicienſis exempta. 2.33.4.
Aquileienſis Patriarchalis. 2.11.2, & 25.1.
Aquiſgranenſis Prouinciæ Colonienſis. 2.39.1.
Arelatenſis Metropolitana. 2.33.5.
Argentinenſis Prouinciæ Maguntinæ. 2.39.1.
Ariminenſis exempta. 2.21.3.
Aromatenſis Prouinciæ Rhemenſis. 2.33.5.
Aſtenſis Prouinciæ Taurinenſis. 2.28.4.
Attrebatenſis Metropolitana. 2.38.1.
Auenionenſis Metropolitana. 2.33.6.
Auguſtana Prouinciæ Tarantaſienſis. 2.33.6.

B

Babilonienſis Metropolitana. 2.11.1, & 2.41.4.
Bambergenſis exempta. 2.39.2.
Barchinonenſis Prouinciæ Tarraconenſis. 2.31.2.
Bracharenſis Metropolitana. 2.32.1.
Baſileenſis Prouinciæ Biſuntinæ. 2.39.2.
Bergenſis in Belgio. 2.39.2.
Bergomẽſis Prouinciæ Mediolanen. 2.10.7, & 2.11.2, & 2.25.5
Beneuentana Metropolitana. 2.29.4.
Bethlehemitica in Palæſtina. 2.41.4.
Binarienſis. 2.31.2.
Biſuntina Metropolitana. 2.33.8.
Bituricenſis Metropolitana. 2.33.7.
Bononienſis nunc Metropolitana. 2.23.1.
Brundenſis. 2.39.2.
Burdegalenſis Metropolitana. 2.33.11.

C

Cabilonienſis Prouinciæ Lugdunenſis. 2.33.12.
Calarogenſis Prouinciæ Cæſarauguſtanæ. 2.31.2.
Cameracenſis Metropolitana. 2.38.4.
Candidæ caſæ in Anglia. 2.37.6.
Capadociæ. 2.10.5. & 2.11.1.
Cariolamenſis. 2.31.2.
Carthaginenſis Prouinciæ Valentinæ in Hiſpania. 2.31.2.
Caſalenſis Prouinciæ Mediolanenſis. 2.27.4.
Cephaludienſis Prouinciæ Meſanenſis in Sicilia. 2.29.7.
Cæſarauguſtana Metropolitana. 2.31.3.
Colimbricenſis Prouinciæ Bracharenſis. 2.32.1.
Colonienſis Metropolitana. 2.39.3.
Compoſtellana Metropolitana. 2.31.3.
Cordubenſis Prouinciæ Hiſpalenſis. 2.31.3.
Culmenſis in Polonia. 2.40.2.

D

Dauentrienſis Prouinciæ Vltraiectenſis. 2.38.5.
Dertuſienſis Prouinciæ Tarraconenſis. 2.31.4.
Dignenſis Prouinciæ Ebredunenſis. 2.33.13.
Dorceſtrenſis in Anglia. 2.37.6.
Dunenſis Prouinciæ Armachanæ. 2.34.4.

E

Eugubina in Ducatu Vrbini. 2.21.2.

F

Fanenſis in Marchia Anconitana. 2.21.2.
Ferrarienſis exempta. 2.22.1.

G

Gratianopolitana Prouinciæ Viennenſis. 2.33.13.
Geneuenſis Prouinciæ Biſuntinæ. 2.33.13.
Gerundenſis Prouinciæ Narbonenſis. 2.33.13.

H

Hamburgenſis Metropolitana. 2.39.5.
Hebronenſis in Palæſtina. 2.41.4.
Hipponenſis in Africa. 2.12.8.
Hiſpalenſis Metropolitana. 2.31.5.
Hugonienſis Prouinciæ Attrebatenſis. 2.33.13.

I

Ieroſolimitana Patriarchalis. 2.5.9. & 2.41.2. & 2.67.1.
Indiarum Eccleſiæ. 2.11.1, & 2.41.4.
Inſulenſis in Belgio. 2.38.7.
Iprenſis in Belgio. 2.38.7.

L

Lateranenſis Patriarchalis, & omnium Mater. Vide in verbo Romana.
Leodienſis Prouinciæ Colonienſis. 2.38.7.
Leirienſis in Portugallia. 2.32.3.
Lindisfarnenſis in Anglia. 2.37.6.
Lincolnienſis in Anglia. 2.37.6, & in Catalogo.
Lucenſis in Tuſcia. 2.20.9.

M

Magalonenſis Prouinciæ Narbonenſis. 2.33.14.
Magdeburgenſis Metropolitana. 2.39.6.
Maguntina Metropolitana. 2.39.6.
Matiſconenſis Prouinciæ Lugdunenſis. 2.33.14.
Meclinienſis Metropolitana. 2.38.9.
Mediolanenſis Metropolitana. 2.10.7, & 2.11.2, & 2.26.1.
Meldenſis Prouinciæ Senonenſis. 2.33.14.

Digitized by Google

Metensis in Lotharingia. 2.39. 6.
Monasteriensis Prouinciæ Colonienſis. 2.39. 6.
Montensis in Hannonia. 2.38. 9.
Morinensis in Picardia. 2.38. 9.

N

NArbonensis Metropolitana. 2.33. 15.
Narnienſis in Vmbria. 2. 17. 1.
Nazaretana Metropolitana. 2.41. 4.
Nemanensis Prouinciæ Narbonensis. 2.33. 15.
Nemetensis in Germania. 2.39. 7.
Nicienſis Prouinciæ Ebredunensis. 2.33. 15.
Nouarienſis Prouinciæ Mediolanensis. 2.10. 6, & 2.11. 2, & 2.26. 9.

O

ORientales Ecclesiæ vsque ad annum. 340. omnes Regulares. 2.11. 1.

P

PAdebornensis Prouinciæ Maguntinæ. 2.39. 9.
Palentina Prouinciæ Toletanæ. 2.31. 6.
Pampilonensis Prouinciæ Cæsarauguſtanæ. 2. 31. 6.
Papiensis exempta. 2. 26. 4.
Patauiensis in Prouincia Salisburgenſi. 2.39. 9.
Perusina in Tuscia. 2.18. 1.
Pictauiensis Prouinciæ Burdegalensis. 2.33. 17, & 2.10. 6, & 2. 11. 2.
Portugallensis. 2.32. 1.

R

ROmana siue Lateranensis Patriarchalis, & mater omnium Ecclesiarum, 2.10.6, & 2.11.2, & 2.14. per totum, & 3.4. per totum, & 20. per totum.
Ratisbonensis Prouinciæ Salisburgensis. 2.39.10.
Rhemensis Metropolitana. 2.33.18.
Rinochururæ in Aegypto. 2.11. 1.
Rosensis in Anglia. 2.37. 4.
Rothomagensis Metropolitana. 2. 33. 18.

S

SAlarienſis in Gallijs. 2.33.18.
Sagiensis Prouinciæ Rothomagensis. 2. 33. 18.
Salisburgensis Metropolitana. 2.39. 11.
Schireburnensis in Anglia. 2. 37. 4.
Senensis Metropolitana. 2. 20. 4.
Senonensis Metropolitana. 2.33. 18.
Seuerensis Prouinciæ Ebredunensis. 2.33. 19.
Spirensis Prouinciæ Maguntinæ. 2.39.11.
Spoletana in Vmbria. 2.17. 1.

T

TArraconensis Metropolitana. 2.31. 7.
Tarantasiensis Metropolitana. 2.33. 20.
Taruanensis Prouinciæ Auxitanæ. 2.33. 20.
Traiectensis S. Seruatij in Belgio. 2.38. 11.
Taurinensis Metropolitana. 2.28. 1.
Trecensis Prouinciæ Senonensis. 2.33.20.
Treuerensis Metropolitana. 2.39.12.
Tipherna tensis in Tuscia. 2.10. 3.
Toletana Metropolitana. 2.31. 8.
Tolosana Metropolitana. 2. 33. 20.
Tornacensis in Belgio. 2. 38. 11.
Tungrensis Prouinciæ Colonienſis. 2. 38. 11.
Turonensis Metropolitana. 2. 10.6, & 2.33. 20.
Tusculana in Latio. 2.17. 1.

V

VAlentina Metropolitana in Hispania. 2.31. 10.
Veletrensis in Latio. 2.17. 1.
Vercellensis Prouinciæ Mediolanensis. 2.10.2, & 2. 11. 2, & 2. 28. 5.
Vlyssiponensis Metropolitana. 2. 32. 1.
Vltraiectensis Metropolitana. 2.38. 12.
Vranensis Prouinciæ Auenionensis. 2.33.21.
Vticensis Prouinciæ Narbonensis. 2.33. 21.
Vuigornienſis in Anglia. 2. 37. 3.
Vuinceſtrenſis in Anglia. 2.37. 3.
Vuintonienſis in Anglia. 2.37. 3.
Vuormatienſis Prouinciæ Maguntinæ. 2. 39. 14.

Z

Zanzaronensis Metropolitana. 2.33.21.

Digitized by Google

Catalogus Monasteriorum.

Catalogus omnium Collegiatarum, siue Monasteriorum Canonici Ordinis, quorum in toto hoc opere mentio habetur.

S. A Dalberti Rauen. diœces. 2. 21. 4, & 2. 54. 2.
S. Adalberti prope Aquisgranum. 2. 39. 1.
S. Aegidij prope Leodium. 2. 38. 7.
S. Aegidij de Veretio. 2. 33. 6.
S. Aegidij Cledauorensis diœc. Gnesnensis. 2. 40. 2.
S. Agathæ Vrbinatense. 2. 21. 3, & 2. 52. 3.
S. Agathæ Cremonense. 2. 26. 4.
S. Agathæ Nouarien. Monialium. 2. 26. 10.
S. Agathæ Pontis Sturæ diœc. Casalen. 2. 27. 4, & 2. 46. 3.
Agaliense prope Toletum. 2. 31. 9.
Agerense. diœc. Vrgellen. 2. 31. 10.
S. Agnelli Neapolis. 2. 29. 2, & 2. 52. 4.
S. Agnetis extra Vrbem. 2. 16. 4.
S. Alexandri Brixien. 2. 25. 4.
S. Albini prope Mortarium Papien. 2. 26. 6.
S. Alexandri Sangallen. 2. 39. 11.
S. Ambrosij Bituricense. 2. 33. 7.
S. Amabilis Claramontien. 2. 33. 12.
S. Amandi Sarlaten. 2. 33. 18.
S. Ambrosij prope Eugubium. 2. 51. 6.
De Airaës in Lusitania. 2. 32. 3.
S. Andreæ de Mosciano Florentin. 2. 20. 5.
S. Andreæ de Carraria Lunen. 2. 20. 9.
S. Andreæ Ianuæ Monial. 2. 27. 3.
S. Andreæ Casalen. diœc. 2. 27. 4, & 2. 46. 3.
S. Andreæ de Cherio Taurinen. 2. 28. 1, & 2. 46. 3.
S. Andreæ Braidæ Taurinen. 2. 28. 2, & 2. 46. 3.
S. Andreæ Vercellen. 2. 28. 5, & 3. 28. 7. & sequent.
S. Andreæ de Platea in Sicilia. 2. 29. 7.
S. Andreæ de Ansede Lusitan. 2. 32. 3.
S. Andreæ de Tolotes Lusitan. 2. 32. 3.
S. Andreæ Viennense in Gallijs. 2. 33. 21.
S. Andreæ Cistrotonense in diœcesi Elien. 2. 37. 12.
S. Andreæ Barnuuelia in Cantabrigia. 2. 37. in Catalogo.
S. Andreæ Rochestriense in Cantia. 2. 37. in Catalogo.
S. Andreæ Cuichense in Deuonia. 2. 37. in Catalogo.
S. Andreæ de Ticineto Papien. 2. 46. 2.
S. Andreæ de Olengo Nouarien. 2. 46. 3.
S. Andreæ de Turricella. 2. 48. 1.
Andainum in Sylua Ardenna. 2. 38. 2.
S. Andreæ iuxta Ariam Audomar. 2. 38. 2.
S. Adriani de Vrsolaco Lemouicensis diœces. 2. 22. 33. 14.
S. Angeli Lucensis. 2. 20. 9.
S. Antonij Venetiarum. 2. 24. 5, & 2. 52. 3.
S. Antonij Coneglian. 2. 25. 1, & 3. 32. 7.
S. Antonij Paduæ. 2. 25. 2.
S. Antonij Viennense in Gallijs. 2. 33. 21.
S. Antonij Albergen. in Tuenta. 2. 38. 2.
S. Antonij Meten. 2. 39. 6.
S. Annæ Barchinonense. 2. 31. 2.
S. Annæ Colimbricense Monial. 2. 32. 6.
Aquarum Sanctarum Portugall. 2. 32. 3.
Apostolorum de Vrbe. 2. 16. 1.
Apostolorum Bononien. 2. 23. 5.
S. Apollinaris Bononien. 2. 23. 6.
Arigio Gaptense, 2. 33. 13.
Arenis Grationopolitan. 2. 33. 13.
Armachan. S. Patricij. 2. 34. 4.
Arnhemense in Geldria. 2. 38. 2.
Argentinense in Scuchcia. 2. 39. 1.
S. Armanni Parmense. 2. 22. 4.
S. Auberti Cameracen. 2. 38. 4.
Auilianense diœc. Salucien. 2. 28. 3.
S. Augustini de Nicosia Pisan. 2. 20. 6.
S. Augustini Foroliuien. 2. 21. 5, & 47. 10.
S. Augustini Placentin. 2. 22. 4, & 3. 18. 1.
S. Augustini Palentin. Monial. 2. 31. 6.
S. Augustini Colimbricen. 2. 32. 4.
S. Augustini de Serra Portugall. 2. 32. 5.
S. Augustini Gracoladense in Anglia. 2. 37. 12.
S. Augustini Grimmesbia Lincolnien. diœces. 2. 37. in Catalogo.
S. Augustini Lugi Ferrarien. Monial. 3. 49. 4.
Austriaca Monasteria, 2. 39. 13.
S. B Adilonis Luthosanum Camerac. 2. 38. 8.
Banniolum Taurinens. diœc. 2. 58. 6.
S. Barnabæ in Africa. 2. 12. 8.
S. Barbatiani Bononien. 2. 23. 5.
S. Barnabæ Mediolanen. 2. 26. 2.
S. Barnabæ de Puerto in Castella. 2. 31. 2.
Barbatës Limiæ Portugall. 2. 32. 3.
Bapalma in Artesia. 2. 38. 3.
S. Bartholomæi Vulterran. 2. 20. 5.
S. Bartholomæi Fesulanum. 2. 20. 3. & 3. 19. 1, & seq.
S. Bartholomæi Pistorien. 2. 20. 8, & 3. 20. 3.
S. Bartholomæi Mantuæ. 2. 22. 5, & 3. 17. 2.
S. Bartholomæi Vincentiæ. 2. 25. 3. & 3. 20. 1.
S. Bartholomæi Alexandriæ. 2. 26. 11, & 2. 46. 5.
S. Bartholomæi Ianuæ Monial. 2. 27. 3.
S. Bartholomæi Vercellarum. 2. 28. 5.
S. Bartholomæi de Beneuento Lemouicen. Diœc. 2. 33. 14.
S. Bartholomæi Maclouiense. 2. 33. 14.
S. Bartholomæi Londinense. 2. 37. 9. Catal.
S. Bartholomæi Quercetanum Brugis. 2. 38. 3.
S. Bartholomæi Leodien. 2. 38. 7.
S. Bartholomæi in Zulta Hildesimen. 2. 39. 5.
S. Bartholomæi Laudense. 3. 32. 8.
S. Bartholomæi Anconitanum Monialium. 3. 49. 4.
S. Bauonis Gandauense. 2. 38. 6.
S. Benedicti Cremen. 2. 25. 3, & 3. 42. 3.
Bello forte Maleacense, 2. 33. 14.
Bello loco Maclouiense. 2. 33. 14.
Bello loco Cenomanen. 2. 33. 12.
Beneuiuere Palentinen. 2. 31. 6.
S. Bernardi Vercellen. 2. 28. 5.
S. Bernardi de Monte Iouis. 2. 33. 6.
S. Bernardi Augustæ Prætoriæ. 2. 33. 6.
S. Bernardi Valentiæ Galliarum. 2. 33. 21.
Bergense S. Petri Vltraiectien. 2. 38. 3.
S. Bertiliæ Attrebaten. 2. 38. 9.
Beurense Constantien. 2. 39. 2.
Bichouiense in Ruscia. 2. 40. 2.
Bertauillo apud Torquemadam Monial. 2. 31. 7.
Berdlestonense in Deuonia. 2. 37. in Catalogo.
Bredoniense in Lecestria. 2. 37. in Catalogo.
Bonhemianum in Flandria. 2. 38. 6.
Bosarienſe Diœc. Hildesinen. 2. 39. 3.
Biadense in Lusitania. 2. 32. 3.
Boucas Colimbricen. 2. 32. 3.
S. Brogani de Motalia Lismoren. 2. 34. 4.
Bußhemedi Bedforden. 2. 37. in Catalogo.
Brunfeldense in Gloceſtria. 2. 37. Catal.
Brunnæ Lincolnien. 2. 37. in Catal.
Buschum Domini Isaac apud Niuellam in Belgio. 2. 38. 10.
Buchouiense Canonissarum. 2. 39. 2.
S. C Alisti Cisonienſe apud Insulas in Flandria. 2. 38. 4.
S. Caterui Tolentini. 2. 21. 1, & 3. 37. 6.
Canonicæ Diœc. Eugubinæ. 2. 21. 1.
Canonicæ d. Patauinæ. 2. 25. 2.
Campi mortui Mediolanen. 2. 26. 2.
S. Cassiani Mortarien. Monial. 2. 26. 8, & 2. 46. 2.
Calera Hispalen. 2. 31. 5.

Digitized by Google

Calatambio Tiraſonen. 2.31.7.
Camerus kemneti Sterlingen. 2.36.5.
Caceport in Anglia. 2.37.10.
Cantabrigenſe in Anglia. 2.37.*Catal.*
Calæ Leceſtrenſe. 2.37.*in Catal.*
Cantipratanum Cameracen. 2.38.4.
Caſtellionenſe in Belgio. 2.38.4.
Claro Fageto in Belgio. 2.38.4.
Caſtricienſe in Belgio. 2.38.4.
Campus B. Mariæ in Ezingen. Diœceſis Ruremundæ. 2.38.4
S. Caſtoris Confluentiæ. 2.39.3.
Calmonſtratenſe Diœc. Tullen. 2.39.12.
S. Catharinæ Mutinen. 2.22.3.
S. Catharinæ Vallis viridis Meſſanæ. Monial. 2.29.8.
S. Catharinæ Vuaterfordenſe. 2.34.4.
S. Catharinæ de Valle Cenomanen. 2.33.12.
S. Catharinæ Lincolnien. 2.37.*Catal.*
S. Catharinæ Firmanæ. 3.29.4.
S. Catharinæ de Senis diœc. Camerin. 3.49.4.
Cautoyn Claramontenſe. 2.33.12.
Chaigenſe in Gallijs. 2.33.12.
S. Cæciliæ de Vrbe. 2.16.1.
S. Cæcilia Senen. diœc. 2.20.4.
S. Clementis Venetiarum. 2.24.4, & 3.12.3.
S. Celſi Mediolanen. 2.26.3.
Cerzedelli in Portugall. 2.32.3.
Chellas Vlyſſiponen. Monial. 2.32.6.
S. Cerauni Carnutenſe. 2.33.12.
Cæſarisburgum in Gallijs. 2.33.12.
Cella Froini Engoliſmen. 2.33.13.
Cella prope Trecaſ. 2.33.17.
Cheneluortenſe in Vuaruuichia in Anglia. 2.37.*in Catal.*
S. Cæciliæ Colonienſe. 2.39.3.
S. Clementis prope Metum. 2.39.6.
S. Chriſtophori Valetinæ diœceſ. in Hiſpan. Monial. 2.31.10
S. Chriſtophori de Maphotz in Luſitania. 2.32.3.
Chircheamenſe in Hybernia. 2.34.4.
S. Criſpini Sueſionen. 2.33.18.
Chriſti Londinenſe. 2.37.8.
Chirchesiacenſe apud Valſingam in Anglia. 2.37.12.
Chircſandiæ in Betforden. S. Mariæ Monial. 2.37.*in Catal.*
Chirchean diœc. Eboracen. 2.37.*Catal.*
S. Chiliani Albiniacenſe. 2.38.1.
S. Chriſtophori Fanopienſe apud Inſulas Flandriæ. 2.38.5.
Chiebgetenſe in Vuormatia. 2.39.3.
Chiemſehe Salisburgen. 2.39.3.
Chiemſehe Monial. 2.39.3.
S. Chriſtinæ diœc. Argentinen. 2.39.9.
S. Chriſtinæ diœc. Taurinen. 2.58.6.
S. Columbani de Blandrate. 2.26.9.
Coſta prope Guimaraes in Luſitania. 2.32.3.
Collis Dei in Luſitan. 2.32.3.
Compendienſe. 2.33.12.
S. Coronæ Engoliſmen. 2.33.13.
Corona Petragoricen. 2.33.17.
Chonalmor diœc. Childarien. 2.34.4.
Cocquenſe in Arteſia. 2.38.4.
Corſendunch apud Turnautum diœc. Syluiducenſis. 2.38.11.
Corporis Chriſti Colonien. 2.39.3.
Corporis Chriſti diœc. Padebornen. 2.39.2.
Corporis Chriſti Cracouien. 2.40.2.
S. Crucis in Ieruſalem de Vrbe. 2.16.3.
S. Crucis Ceſennæ. 2.21.5. & 3.34.1.
S. Crucis Venet. Monial. 2.24.5.
S. Crucis Mortarienſe. 2.26.7. & 3.25.2.
S. Crucis Taurinen. Monial. 2.28.2, & 3.49.4.
S. Crucis Meſanen. 2.29.8.
S. Crucis Auguſtobrigen. 2.32.3.
S. Crucis Colimbricen. 2.32.4.
S. Crucis de Anglia Pictauien. 2.33.17.
S. Crucis Trecorenſe. 2.33.20.
S. Crucis Edimburgi in Scotia. 2.36.5.
S. Crucis Valatinæ. 2.37.8.
S. Crucis Leodien. 2.38.7.
S. Crucis Auguſtien. 2.39.1.
S. Crucis Limburgi. 2.67.1.
Curbulienſe, vel Cheichenſe. 2.37.10.
Crutzelingenſe prope Conſtantiam in Germania. 2.39.3.
S. Danielis Venet. Monial. 1.24.5. & 3.12.6.
S. Danielis Patauin. 2.75.2.
Danienſe apud Brugas. 2.57.4.
Daucurt in Attrebaten. 2.38.5.
Draxienſe in Eboraco. 2.37.*Catal.*
S. Dionyſij Rhemenſe. 2.38.18.
S. Dionyſij Southamptonienſe in Gloceſtria. 2.37.*in Catal.*
S. Dionyſij Leodien. 2.38.7.
S. Dionyſij Molembeake Minden. 2.39.6.
Dieſſenſe in Bauaria. 2.39.3.
Diuina Syluiducenſe. 2.38.11.
S. Donati diœc. Viennen. in Gallijs. 2.58.6.
S. Donati de Scopeto Florent. 2.52.2.
S. Dorotheæ Burgenſe Monialium. 2.31.2.
S. Dorotheæ Viennen. in Auſtria. 2.39.13.
Dodeuilla in Belgio. 2.38.5.
S. Domnini iuxta Bagnun. 2.48.1.
Domus Religionis Parmen. 2.50.4.
Dulcis Vallis Mideburgi. 2.38.5.
In Dumo prope Endouiam. 2.38.5.
S. Eleucadiæ Toletan. 2.31.8.
S. Eligij Noniomen. 2.33.15. & 2.38.10.
S. Eligij Caluiacen. in Belgio. 2.38.4.
S. Eligij in Compoſtella 2.31.3.
S. Eligij Montis Attrebat. 2.38.9.
S. Elizabeth Leodien. 2.38.7.
Eaſtbrigdienſe in Cantia. 2.37.*Catal.*
Edmundi Cantabrigen. 2.37.*in Catal.*
Emeritæ Hiſpalen. 2.31.5.
S. Emirtij Aurelianen. 2.33.6.
Emoniæ Inſulæ in Scotia. 2.36.5.
Elshamenſe in Lincolnia. 2.37.*Catal.*
Enelceſtrenſe in Vuigorn. 2.37.*Catal.*
S. Epiphanij Papien. 2.26.7, & 3.26.1.
S. Erigi Vaprincenſe. 2.58.6.
Euershamenſe in Flandria. 2.38.5.
S. Euphemiæ Placentiæ. 2.52.4.
S. Euſebij de Seratico Vicentin. 2.25.3.
S. Eugenij Senonen. 2.33.18.
S. Etheltridæ diœc. Eſienſis. 2.37.7.
Eſſibienſe in Anglia. 2.37.12.
Ezente in Groningen. 2.38.6.
S. Auſtini ad Sanguinem Brixien. 2.25.4.
S. Frambaldi Syluanecten. 2.33.18.
Franchendael Vuormatien. 2.39.5.
S. Fæliculæ Parmen. 2.22.4.
S. Fœlicis Auguſtobrigen. Monial. 2.31.2.
Freyno in Luſitania. 2.32.3.
S. Fœlicis apud Valentiam. Gall. 2.33.21.
S. Fregandi Morinen. Monial. 2.38.9.
S. Frigdiani Lucenſis. 2.2.6, & 2.20.9, & 3.39, *& ſeqq. per totum.*
S. Frigdiani Piſtorien. 2.20.8.
S. Frigdiani Bononien. 2.23.6.
Frias Palentinen. 2.31.6.
S. Filiaci Gebennen. 2.33.13.
S. Fridiſuuidæ Oxonien. 2.37.12.
Fontis Danielis Cenomanen. 2.33.12.
Fontanellæ Lucionen. 2.33.14.
Forgio Laomenen. 2.34.4.
Fordamien. in Cantabrigia. 2.37.*Catal.*
Flonenſe ad Moſam diœc. Leodien. 2.38.5.

S. Gal-

Digitized by Google

Catalogus Monaſteriorum.

S. Alterij Stapeni Lemouicen. 2.33.14.
S. Gayſparlanenſe apud Londinum. 2. 37. in Catalog.
Glatzenſe in Morauia. 2.40.1.
S. Gratiani Vercellen. 2.28.5. & 2.46.3.
Guadalupen. 2. 31.4.
Guatinenſe in Belgio. 2.38.6.
S. Georgij in Velabro de Vrbe. 2.16.4.
S. Georgij Ferrarie. 2.22.1.
S. Georgij Bononien. 2.23.5.
S. Georgij de Alega Venet. 2.24.5.
S. Georgii Veronen. 2.25.3.
S. Georgij Brixien. 2.25.4.
S. Georgij de Spino Bergomen. 2.25.6.
S. Georgij de Brinate Mediolanen. 2. 26. 2. & 2. 49. 2. & 3. 35.1.
S. Georgij Colimbricen. 2.32.5.
S. Georgij Andegauen. 2.33.5.
S. Georgij de Boys Beluacen.. 2.33.7.
S. Georgij in Nemore Cenoman. 2.37.14.
S. Georgii Auguſten. 2. 39. 1.
S. Georgii Ratiſponen. 2.39.11.
S. Georgii Taurinen. 2.58.6.
S. Georgii in Montanis Iudea. 2.67.1.
S. Gregorii in Campo Martio. 2.16.4.
S. Gregorii Spoletani. 2.17.1.
S. Gregorii Bononien. 2.23.5.
S. Gregorii Cantuarien. 2.37.7.
S. Genouefa Pariſien. 2.33.17.
S. Gertrudis Louanien. 2.38.8.
S. Germani de Caſtri loco Montenſis diœceſ. in Hannonia. 2.38.9.
Gethſemani prope Ieroſolim. 2. 67.1.
Groſſienſe diœc. Ciſtaricenſis. 2.33.19.
Gloceſtrenſe in Anglia. 2.37. Catal.
Gronembrielenſe Gandaui Monialium. 2.57.4.
S. Gilberti de Sempingnam diœceſ. Lincolnienſis. 2.37. in Catalogo.
S. Gilberti Eboracen. 2.37. Catalog.
Giſiburnenſe in Anglia. 2.37.11.
H Amburgenſia monaſteria. 2.39.5.
S. Helene Conſtantinopol. 2.41.4.
S. Helene Venetiarum. 2.24.4.
Heilo prope Alcmariam diœceſ. Harlemenſis. 2.38.6.
Herbrectingum Auguſten. 2.39.5.
Heyne apud Vuormatiam. 2.39.5.
Herentalie Leodien. 2.67.1.
Hereforденſe apud S. Albanum. 2.37.9.
S. Hieronymi Mutine. 2.22.3.
S. Hieronymi Ruremunde. 2.38.10.
S. Hilarij Pariſien. 2.37.17.
S. Hilarii de Cella Pictauien. 2.37.17.
Hildeſimenſe in Saxonia. 2.39.5.
Horti Ceraſorum apud Vormatiam. 2.39.10.
Hortus B. Marie Traiectien. 2.38.6.
Hornillo Palentinen. 2.31.6.
Huyenſe diœceſ. Leodien. 2.38.6.
S. I Acobi Florentinen. 2.20.5.
S. Iacobi Celle Volane Comaclen. 2.21.5. & 3.17.3.
S. Iacobi de Strata Nouarien. 2.26.10. & 2.46.3.
S. Iacobi de Vcles Hiſpalen. 2.31.5.
S. Iacobi Dantas in Portugall. 2.32.3.
S. Iacobi de Fonte Arcada Portugal. 2.32.3.
S. Iacobi de Sanicino Arelaten. 2.33.5.
S. Iacobi de Prouino Senonen. 2.33.18.
S. Iacobi Valentia Gall. 2.33.21.
S. Iacobi Birkebeade Ceſtrenſe in Anglia. 2.37. in Catalogo.
S. Iacobi Derbienſe in Anglia. 2.37. in Catal.
S. Iacobi Vuarterienſe diœceſ. Eboracenſis 2. 37. in Catal.
S. Iacobi Bochenhamie in Norfolcia. 2.37. in Catal.
S. Iacobi Hortamptonie in Horfolcia. 2.37. in Catal.
S. Iacobi Vuelbeccha in Northombria. 2.37. in Catal.
S. Iacobi Bruxellenſe. 2.38.3.
S. Iacobi Caſa Dei. 2.48.1.
S. Iacuti Dulenſe. 2.33.13.
Igriuaten. in Arteſia. 2.38.7.
Ieduuod ſiue Iedburgum in Scotia in Clydeſdale. 2. 36.4.
S. Ildephonſi Burgenſe Monial. 2.31.2.
Inſula Aranearum Tolonen. 2.33.20.
Inſule Miſſarum in Scotia. 2.36.5.
Inſula Mabomo in Scotia, ibidem.
Inſula S. Marie in Scotia. ibidem.
Inſula S. Colmoſi in Scotia. ibidem.
Inſule de Leuyn in Scotia. ibidem.
Inſula Iona in Scotia. ibidem.
Inſula S. Columbe in Scotia. ibidem.
Intzcofenſe diœc. Conſtantien. 2. 39. 6.
S. Ioannis Maioris Neapolis. 2.11.2. & 29.1.
S. Ioannis ante Portam Latinam. 2.16.4.
S. Ioannis, & Pauli de Vrbe. 2.16.1.
S. Ioannis de Paterno Marſican. 2.17.1.
S. Ioannis de Vrbe Veteri. ibidem.
S. Ioannis de Capite Burgi Lucen. 2.20.9.
S. Ioannis Baptiſte Ancona. 2.21.1. & 3.37.2.
S. Ioannis de Cereto Ariminen. 2.21.3. & 3.16.7.
S. Ioannis Euangeliſte Rauen. 2.21.4.
S. Ioannis Baptiſte Ceſennaten. 2.21.5.
S. Ioannis Baptiſte Ferrarien. 2.22.2.
S. Ioannis in monte Bononien. 2.23.3. & 3.14.1.
S. Ioannis foris Brixiam. 2.25.4. & 2.52.4.
S. Ioannis in Viridario Padue. 2.25.2. & 3.18.3.
S. Ioannis de Cimiterio Papie. 2.26.4.
S. Ioannis de Tronciano Dertonen. 2.26.11.
S. Ioannis de Pauarano Ianuen. 2.27.2.
S. Ioannis de Borbonino Ianuen. ibidem.
S. Ioannis de Vadio Sauonen. 2.27.3.
S. Ioannis de Nitia Palearum Aquen. 2. 27. 5. & 2. 46. 3. & 3. 45. 5.
S. Ioannis de junquera Aurien. in Hiſpaniis. 2.31.2.
S. Ioannis de Ortega Burgen. 2.31.2.
S. Ioannis de Chauero Compoſtell. 2.31.3.
S. Ioannis Longorum collium Portugall. 2.32.3.
S. Ioannis de Boys in Luſitania. ibidem.
S. Ioannis Melinen. Andegauen. 2.33.5.
S. Ioannis de Valleis Carnuten. 2.33.12.
S. Ioannis Senonen. 2.33.17.
S. Ioannis de Iardo Senonen. 2.33.18.
S. Ioannis in Vineis Sueſſionen. 2.33.19.
S. Ioannis Kilcheni diœc. Oſſaren. 2.34.4.
S. Ioannis Cardeuuellie Bedforden. 2.37. Catal.
S. Ioannis Beuerleye Eboracen. ibidem.
S. Ioannis Baptiſte Colceſtrie in Eſſexia. ibidem.
S. Ioannis Baptiſte de Vuels Somerſaten. ibidem.
S. Ioannis Baptiſte prope Amersfordiam. 2.38.2.
S. Ioannis Euangeliſte Leodien. 2.38.7.
S. Ieannis Baptiſte Amſterlodamen. 2.38.2.
S. Ioannis Dondiauilla diœc. Merinen. 2.38.9.
S. Ioannis Baptiſte Valentianis in Hannonia. 2.38.7.
S. Ioannis Baptiſte Aquiſgrani. 2.39.1.
S. Ioannis Berchtolgadenſe in Bauaria 2.39.2.
S. Ioannis Merchesbuſen in Alſatia. 2.39.6.
S. Ioannis Volckerdinchuſen Padeborнen. 2.39.13.
Ioppenſe S. Petri in Paleſtina. 2.41.4. & 2.67.1.
S. Iſidori Legionen. 2.31.5.
Itenuille diœc. Argentinen. 2.39.6.
S. Irenei in Marbach. diœc. Argentin. 2.39.6.
S. Iuentii Papien. 2.26.4.
S. Iuliani Spoletan. 2.17.1.
S. Iuliani Fauentie. 2.21.5.
S. Iuliani Imole. 2.21.5. & 3.43.5.
S. Iulii de Dulzago Nouarien. 2.26.10.

Digitized by Google

S.Iusti Secusien. 2.28.3.& 3.46.2.
S Iustina Padue. 2.25.2.
Kilcheni Diœcef. Ossariensis in Hibernia. 2.34.4.

S.Lami de Toarchio Pictauien. 2.33.17.
Lampi noui Xantonen. 2. 33.21.
Langtonienſe prope Claudioceſtriam. 2.37.12.
Laudenſe in Leceſtria. 2.37. *Catal.*
Lantenenſe diœc. Biſuntina. 2.33.10.
S.Laurentij extra muros Roma. 2.16.4. & 2.52.4.
S.Laurentij apud Rauennam. 2.21.4. & 2.54.2.& 3.20.4.
S.Laurentij Bononien. 2.23.6.
S.Laurentij Mediolanen. 2.26.2.
S.Laurentij Taurinenſe. 2.28.2.
S.Laurentij de Vltio. ibid. 3.
S.Laurentij Hipporegien. ibid. 5.& 2.46.3.
S.Laurentii de Abbatia Antiſiodoren. 2.33.6.
S.Laurentii Belli montis Gapten. ibid. 13.
S.Laurentii Ouchamia in Suxeia. 2.37. *Catal.*
S.Laurentii de Bellomonte Vapincen. 2.58.6.
S.Leonardi Lucenſis. 2.20.9.
S.Leonardi Verona. 2.25.3.
S.Leonardi Briſeten. in Suſſolcia. 2.37. *Catal.*
S. Leonardi Baſilea. 2.39.2.
S.Leonardi Sangallen. ibid. 11.
S.Leopoldi Paſſauien. ibid. 13.
Lenenſe in Altrebaten. 2.38.4.
Leiceſtrenſe in Anglia. 2.37.12.
Leodegardis Sueſſionen. 2.33.19.
Leca in Luſitania. 2.32.3.
S.Leoporii in Africa. 2.12.18.
S.Lazari Arminen. 2.21.3.& 3.17.9.
S.Lazari Pariſienſe. 2.33.17.
Lisleullienſe in Salop. 2.37. *Catal.*
Lisburnenſe apud Eboracum. ibid. 12.
Liuriacenſe prope Pariſium. 2.33.17.
Lonſe in Flandria. 2.38.8.
Loclay in Scotia. 2.36.5.
Lobao in Luſitania. 2.32.3.
S.Lucia Vallis Viridis Panormit. 2.29.8.
Lunariuilla Tullen. 2.39.12.
S.Lupi Trecenſe 2.33.20.
Lyranum Antuerpien. 2.38.8.

S. Maria de Columna Cæſaraugustana 2.11.3.& 2.30.1 & ſeqq.
S.Maria Noua de Vrbe. 2.16.4.
S.Maria Pacis de Vrbe. 2.16.4.& 3.33.1.
S. Maria in Via lata de Vrbe. 2.16.4.
S.Maria Trans Tyberim. ibid.
S. Maria de Crypta ferrata Tuſculan. 2.17.1.
S.Maria Angelorum Peruſii. 2.20.1.
S.Maria Angelorum Senen. ibid. 4.
S.Maria Gratiarum Cortonen. ibid. 5.
S Maria ad Niues Florentinen. ibid.
S.Maria de Frigdionaria Lucen. 2.20.9.& 3.6.& ſeqq.
S.Maria foris portam Lucen. 2.20.9.
S.Maria Magdalena Caſtri Franchi Lucen. diœc. 2. 20. 9. & 3.7.3.
S.Maria Firmana. 2.21.1.
S.Maria in Portu Rauen. 2.21.4. & 3.16.1.
S.Maria Gratiarum diœc. Foroliuien. 2.21.5.
S.Maria de Stradella Fauentin. ibid.
S.Maria de Vado Ferrarie. 2.22.2.
S.Maria Carpi Prouinc. Bononien. ibid. 3.
S.Maria Vineola Mutinen. ibid. & 3.42.1.
S.Maria de Marola Regij Lepidi. 2.22.3.
S.Maria gratiarum Regii lepidi. 2.22.3.& 3.30.3.
S.Maria de Gratiis Ferrarie Monial. 2.22.2.
S.Maria Calthelma Mantue Monial. ibid. 5.
S.Maria Annunciata Mantua monial. ibid.

S.Maria ad Rhenum Bonon. 2.23.3.
S.Maria montis Belli Bonon. 2.23.5. & 3.28.2. & ſeqq.
S.Maria Vallis Viridis Bonon. 2.23.6.
S.Maria de Ripaſaſſi Bonon. ibid.
S.Maria de Monte Guardia Bononien. monial. ibid.
S.Maria Charitatis Venetiarum 2.24.1. & 3.12. *per totum.*
S.Maria de Bethlehem Tarniſij 2.25.1.
S.Maria de Pane in Sacco Vicentie. ibid. 3.
S.Maria Magdalena Brixien. ibid. 4.
S.Maria Brixien. monial. ibid.
S.Maria de Gries Trident. ibid. 6.
S.Maria de Creſcentiaco Mediolanen. 2.26.2. & 3.35.4.
S. Maria de Caſoreto Mediolanen. 2.26.3. & 3.10.1.
S.Maria Paſſionis Mediolanen. 2.26.3.& 3.34.2.
S.Maria Annunciate Mediolan. monial. 2.26.3.
S. Maria Vallis Viridis Cremona. ibid.
S.Maria de Carbonaria Papien. 2.26.7.& 2.46.2.
S.Maria Ioſaphat Papien. 2.26.8.
S.Maria de Cumignaga Nouarien. ibid. 9.
S.Maria de Marcellengo. ibid. 10.
S.Maria Gratiarum Nouarie. 2.26.10.& 3.32.1.
S.Maria de aggere Nouarien. 2.26.10.& 2.46.3.
S.Maria de Caſtello Alexandrie. 2.26.11.& 3.32.4.
S.Maria de Vineis Ianue. 2.27.2.
S.Maria de Albario Ianuen. ibid.
S.Maria de Caſſinellis Ianuen. ibid.
S.Maria de Priano Ianuen. ibid.
S.Maria de Granarolo Ianuen. 2.27.2.
S.Maria de Cella Ianuen. ibid. & 49.2.
S.Maria Gratiarum Ianue monial. 2.27.3.
S.Maria montis Creta Caſalen. 2.27.4. & 3.31.1.
S.Maria de Vizulano diœc. Caſalen. 2.27.4.
S.Maria Secuſia Taurinen. 2.28.3.
S.Maria Noue Aſie. 2.28.4. & 3.32.3.
S.Maria Caſtri S.Martini Aſten. 2.28.4.
S.Maria apud Blanchetam Vercellen. 2.28.5. & 2.46.3.
S.Maria de Capellis Neapol. 2.29.2.
S.Maria ad Parietem Nole. 2.29.3. & 3.42.2.
S.Maria Annunciate Nole monial. 2.29.3.
S.Maria Cppidi Lauri diœc. Nolane monial. ibid.
S. Maria Annunciate oppidi Arienſis diœc. S. Agathe. monial. ibid. 4.
S.Maria de Friſa Lanciani. 2.29.6.& 3.33.2. & ſeqq.
S.Maria de Calena Sipontin. 2.29.6.
S.Maria de Balnearia Meliten. in Calabria. 2.29.6. & 3. 20.5. & 3.30.4.
S.Maria de Burgo Abulen. 2.31.2.
S.Maria de Cueua Donga in Aſturijs. ibid.
S.Maria della Serra Burgen. ibid.
S.Maria della Calera Burgen. monial. ibid.
S.Maria de Villa Bertrandi Gerunden. ibid. 4.
S.Maria Ronceuallis Pampilon. ibid. 6.
S.Maria de Vanneuiuere Pampilonen. ibid.
Matris Dei Palentinen. ibid.
Matris Dei Murcie monial. ibid. 5.
S.Maria de las Duenas Salmanticen. monial. ibid. 7.
S.Maria de la Viega Salmanticen. ibid. 5.
S.Maria de Paraces Segobienſe. ibid. 7.
S.Maria de las Duenas Valentin. monial. 2.37.10.
S.Maria de Solſona Vrgellen. 2.31.10.
S.Maria Portugallen. 2.32.3.
S.Maria de Rates in Luſitan. 2.32.3.
S. Maria de Iſmgat Lucanen. ibid.
S.Maria de Nandin. in Luſitania. ibid. 5.
S.Maria de Reflorijs in Luſitan. ibid.
S.Maria de Molia Bracharen. ibid.
S. Maria de Oliujera in Luſitan. ibid.
S.Maria de Viſignolo Ambianen. 2.33.5.
S.Maria de Rota Andegauen. ibid.
S.Maria de Balgentiaco Aurelian. ibid.

S.Maria

Digitized by Google

S. Maria de Collis Biturices. ibid. 7.
S. Maria de Gollia apud Salinas Bisuntinen. 2.33.9.
S. Maria Blesense. ibid. 11.
S. Maria de Mac Cabilonen. ibid. 12.
S. Maria de Virtute Catalaunen. ibid.
S. Maria de Burgo medio Carnuten. ibid.
S. Maria de Claro fonte Carnuten. ibid.
S. Maria de Vadacio Cenomanen. ibid.
S. Maria de Doulas Corisopiten. ibid.
S. Maria de Voto Constantien. ibid.
S. Maria de Stnardo Dien. ibid.
S. Maria de Ognitio Eduen. ibid. 13.
S. Maria de Brianzon Ebredunen. ibid.
S. Mariæ de Regali Eluense. ibid.
S. Maria de Abundantia Gebennen. ibid.
S. Maria inter montes Gebennen. ibid.
S. Maria de Villa Betrandi Gerunden. ibid.
S. Maria de Castiglione Lingonien. ibid. 14.
S. Maria de Angelis Lucionen. ibid.
S. Maria de Villaco Melden. ibid.
S. Maria de quadraginta Narbonen. ibid. 15.
S. Maria de Burgo Nanseten. ibid.
S. Maria Naumensis in Diac. Nouiomensi ibid.
S. Maria de Herinale Parisien. ibid. 17.
S. Maria de Cancellata Petragorien. ibid.
S. Maria de Regali Pictauien. ibid.
S. Maria de Cella Pictauien. ibid.
S. Maria Magdalenæ Rotomagen. ibid. 18.
S. Maria de Victoria Sylvanecten. ibid.
S. Maria de Aquauiua Turonen. ibid. 20.
S. Maria de Gastineta Turonen. ibid.
S. Maria de Castris Xantonen. ibid. 21.
S. Maria de Antro Cluanen. 2.34.4.
S. Maria de Caurlis Minden. ibid.
S. Maria de Conca Tuamen. ibid.
S. Maria de Maretonia Londinen. 2.37.8.
S. Maria Legecestren. ibid. 9.
S. Maria de Crokestuna. ibid.
S. Maria de Bridlingtona ibid. 11.
S. Mariæ Lauedeni in Buckingam. 2.27. in Catalogo.
S. Mariæ Suffeldi Buckingam. 2.37. Catal.
S. Maria Mysendeni Buckingam ibid.
S. Mariæ Noteleia in Buckingam ibid.
S. Mariæ Beighami in Cantia. ibid.
S. Maria Belsintoni in Cantia. ibid.
S. Maria Comberuellia in Cantia. ibid.
S. Maria Magdalena Tumbrigda in Cantia. ibid.
S. Maria in Comberlandia Carleolen. ibid.
S. Mariæ Cestrense. ibid.
S. Maria Darleighia Derbien. ibid.
S. Maria Repigdonen. in Derbia. ibid.
S. Maria Cliuia in Deuonia. ibid.
S. Maria Tauistockia in Deuonia. ibid.
S. Maria Dummouua in Essexia. ibid.
S. Maria Earlescolni in Essexia. ibid.
S. Maria Strarford in Essexia. ibid.
S. Maria Lanthonia Glocestren. ibid.
S. Maria Southuuika in Hamton. ibid.
S. Maria Mirdialla Herforden. ibid.
S. Maria Huntdingtoniense. ibid.
S. Mariæ Aluinghami Lincolnien. ibid.
S. Maria Cataleya in Lincoln. ibid.
S. Maria Hauerholme. ibid.
S. Maria Nuncottoni in Lincoln. ibid.
S. Maria Sixlea Lincoln. ibid.
S. Maria Stixuuolda Lincoln. ibid.
S. Maria Suuinsbede Lincoln. ibid.
S. Maria Toringtoni Lincoln. ibid.
S. Maria Tupholmia Lincoln. ibid.
S. Maria Ronceuall. Londin. ibid.
S. Maria Bisshopsgatense Londin. ibid.

S. Maria Budhamia Norfolcen. ibid.
S. Maria Hamptonien. Lincoln. ibid.
S. Maria Magdalena Penneneia Norfolc. ibid.
S. Maria Vuorchesopa Nottingam. ibid.
S. Maria Vuestacreæ Norfolc. ibid.
S. Maria Broccheleia Oxonien. ibid.
S. Maria Oxonij ibid.
S. Maria Osneyensis Oxinien. ibid.
S. Maria Sautombe Oxonien.
S. Maria Vaxotoni Oxonien. ibid.
S. Maria Haugmondia in Salopien. ibid.
S. Maria Keinsbamia Somersaten. ibid.
S. Maria Busleia in Suffolcia. ibid.
S. Maria Martoni Surreiense ibid.
S. Maria Southuuarkia Surreien. ibid.
S. Maria Magdalena Michelhamia in Suxeia. ibid.
S. Maria Magdalena Tortingi in Suxeia. ibid.
S. Maria Bromboria in Vuilton. ibid.
S. Maria Magdal. Brioptuna. ibid.
S. Maria in Bircket prope Amersfordiam. 2.38.2.
S. Maria Aningense in Frisia. ibid.
S. Maria Bolonienſe ibid. 3.
S. Maria Burgense. ibid.
S. Maria Bethlehem prope Zuuollam Dauentrien. ibid.
S. Maria Bethlehem Louanij. ibid. 8.
S. Maria Condati Cameracen. 2.38.4.
S. Maria in Mello. 2.38.6.
S. Maria in Gaesdunch. Colonien. 2.38.6.
S. Maria Henniacen. ibid.
S. Maria Nouiomagen. 2.38.10.
S. Maria in Nemore Riuouille. ibid.
S. Maria Romesuael Midelburgi. ibid.
S. Mariæ Rosa vallis in Hosta oppido Frisia. ibid.
S. Maria ad Septem fontes Bruxell. 2.38.11.
S. Maria apud Vuatanas Flandria. 2.38.12.
S. Maria in Vasago. ibid.
S. Maria Vallis viridis apud Bruxell. ibid.
S. Maria Vallis Angelorum in Leidorp. oppidi Hollandiæ Vltraiect.. ibid.
S. Maria Vuindesimense. ibid.
S. Maria Zunebecanum in Flandria. ibidem.
S. Maria in Zuuollis Transinsul. ibid.
S. Maria in Badersholm diœc. Bremen. 2.39.2.
S. Maria Bircling. Herbipol. ibid.
S. Maria Magdal. Colonien. monial. 2.39.3.
S. Maria in Insula Confluentiæ. ibid.
S. Mariæ Eremitarum Constantien. ibid.
S. Maria in Cluſa Treuoren. 2.39.4.
S. Maria in Hertzenhagen Francofordiense. 2.39.5.
Maria Lapidis Aichstadien. 2.39.6.
S. Maria montis sagorum Constantien. ibid.
S. Maria in Neerthoern. diœc. monsterien. 2.39.7.
S. Maria Olembergen. ibid.
S. Maria apud Rinchenberg diœc. Hildesimensis. 2.39.10.
S. Maria apud Segbenberg. in Holsatia diœc. Lubecensis. 2.39.11.
S. Mariæ Suuauenheim Mogunt. 2.39.11.
S. Maria Vuittemberga Hildesim. 2.39.13.
S. Maria de Sagano Vratislau. 2.40.1.
S Maria Teruenen. in Matouia. 2.40.2.
S. Maria prope fluuium Iasenis diœc. Caminen. ibid.
S. Maria de Carpenzago Mediol. 2.46.2.
S. Mariæ Castri Gemiti 2.46.2.
S. Maria in Raticosa Bononien. 2.48.1.
S. Maria de Credaro Mantuæ. 2.50.4.
S. Maria Castri Icinerini Veronen. 2.50.4.
S. Maria maioris Taruisij 2.52.3.
S. Maria Insularum Vicentiæ. 2.52.3.
S. Maria de Coronato Ianuen. 2.52.4.
S. Maria de Coruaria Bononien. 2.52.4.
S. Maria Magdal. Mirandulæ. 2.52.4.

Digitized by Google

Catalogus Monasteriorum.

S. Mariæ de Gualdo Beneuentana. 2.52.5.
S. Mariæ de Comerio Gratianopol. 2.58.6.
S. Mariæ de Numas Aronen. 2.67.1.
S. Mariæ Ciuitatis Tyri. ibidem.
S. Mariæ de Martorano Parmen. 3.26.3.
S. Mariæ de Gloria Anagninæ. 3.30.4.
S. Mariæ de Præuallo Ianuen. 3.32.8.
S. Mariæ Lacrymarum Triuii. 3.34.5.
S. Mariæ Annunciatæ Vercell. Monial. 3.49.4.
S. Mariæ Annunciatæ Astæ Monial. ibid.
S. Martini Soanen. 2.12.1. & 2.20.3.
S. Martini Senarum. 2.20.4.
S. Marini Ariminen. 2.21.3. & 3.30.2.
S. Martini Arnobregense Bracharen. 2.32.5.
S. Martini apud Gemellos Ambianè. 2.33.5.
S. Martini apud Salinas Bisuntin. 2.33.10.
S. Martini Niuernense. ibid. 15.
S. Martini de Areis Trecense. ibidem. 20.
S. Martini Dononiense in Belgio. 2.38.5.
S. Martini Leodiense. 2.38.7.
S. Martini Louaniense. ibidem 8.
S. Martini Ludingebercanum. ibidem.
S. Martini Berfrinderse in Bauaria. 2.39.2.
S. Martini Dietramzellense. 2.39.4.
S. Martini Turicense Constantien. ibid. 12.
S. Martini Zindelfringe Constant. ibid. 14.
S. Marci Firmani 2.21.1. & 3.29.4.
S. Marci Ferrarien. 2.22.2.
S. Margaritæ Ferrarien. ibid.
S. Marci Regii Lepidi. ibid. 3.
S. Marci Mantuæ 2.22.5. & 2.50.4.
S. Marcelli Papiæ. 2.26.4. & 2.46.2.
S. Martha Nouariæ. 2.26.14.
S. Marci de Leao Hispalen. 2.31.5.
S. Marci Legionen. ibid.
Marterense Bisuntin. 2.33.10.
S. Martialis Lemouicen. ibidem 14.
Malo Leone Maleacense. ibidem.
S. Mauritii Sedunense. ibidem 18.
Maii in Insula S. Andreæ in Scotia. 2.36.5.
S. Martialis Heruuasia Lincol. 2.37. Catal.
Mamoundense Monialium in Norfolcia. ibid.
S. Margaritæ Marleburgi Vuilson. 2.37. Catal.
Maricolense apud Sambram in Belgio. 2.38.9.
Malonience apud Namurcbum. 2 38.10.
S. Maximi Colonien. Monial. 2. 39. 3.
Marbach in Alsatia. ibid. 6.
Matichouiense in Bauaria. ibidem.
S. Magni Ratisponen. ibid. 10.
S. Marci Venetiarum. 2.50.4.
S. Matthæi Dertonæ 2.26.31. & 3.37.3.
S. Matthæi Placentiæ. 2.46.4. & 3.18.1.
S. Matthæi Spoletanum Monial. 3.49.4.
S. Mennæ diœcesi. S. Agathæ. 2.29.4.
Mertonience diœc. Eboracen. 2.37. Catal.
S. Memnini Catalaunen. 2.33.12.
Messenense in Belgio. 2.38.9.
S. Medardi Suessionen. 2.33.10.
S. Melanfidis Lismoren. 2.34.4.
Mentularum Vallis Clusonit. 2.58.6.
S. Meinulfi in Bondichen. 2.39.2.
S. Michaëlis Discalceat. Pisis. 2.20.8.
S. Michaelis de Platea Lucen. ibid. 9.
S. Michaelis de Monte Lucen. ibid.
S. Michaelis in Bosco Bononien. 2.23.3.
S. Michaelis Paduæ. 2.25.2.
S. Michaelis Candianæ Paduen. ibid.
S. Michaelis Diœc. Tridentin. ibid. 6.
S. Michaelis Ianuæ. 2.27.2.
S. Michaelis de Ripalta Aquen. ibid. 5.
S. Michaelis de Villarinho Bracbar. 2.32.5.
S. Michaelis Beirbensperg in Bauaria. 2.39.10.
S. Michaelis Vuengense diœc. Vlmen. ibid. 14.
S. Michaelis apud Tangonum Parmen. 2.46.5.
S. Modesti Beneuenti 2.29.4. & 3.37.4.
Montis Aragoniorum Osoen. 2.31.5.
Montis Maurelli Abrincen. 2.33.4.
Montis Benedicti Bisuntin. ibid. 9.
Montis fortis Maclouien. ibid. 14.
Monimusk in Scotia. 2.36.5.
Mons S. Agnetis apud Zuuollam in Belgio. 2.38.9.
S. Momonis in Nasonia Leodien. 2.38.10.
Montis Sereni Diœc. Magdeburg. 2.39.6.
Monsterlingen. monial. Constant. ibid.
Montis Syluensis in Lituan. 2.40.2.
Montis Sion prope Ierusalem. 2.41.4.
Montis Oliueti prope Ierusalem. ibid.
S. Necani Hartlandiæ in Deuonia. 2.37. Catal.
Nesso diœc. Paduana. 2.50.4.
Neapolis in Palæstina. 2.41.4.
Neuuenhaim in Anglia. 2.37.9. & Catal.
Neobargense diœc. Eboracen. 2.37.10.
Neuuerbiæ in Lincoln. 2.37. Catal.
Neuustediæ in Lincoln. ibid.
Neunchirchium diœc. Bambergen. 2.39.7.
S. Nicolai de Capite montis Narnien. 2.17.1.
S. Nicolai de Capite montis Ianuæ. 2.27.2.
S. Nicolai Venusini. 2.29.5.
S. Nicolai de Oliueto Cenoman. 2.33.12.
S. Nicolai Aroasiæ Attrebat. 2.38.1.
S. Nicolai in Bergum. Leouard. 2.38.8.
S. Nicolai de Oegnies. ibid. 10.
S. Nicolai de Pratis Tornacen. ibid. 11.
Nordello in Lusitania. 2.32.3.
Nolstadense diœc. Eboracen. 2.37.12.
Nortoniense in Oxonia 2.37. Catal.
Noueiense, siue Nussiense Colon. 2.39.7.
Nonnarum Antuerpiæ monial. 2.57.4.
Oeningense diœc. Constantien. 2.39.8.
Olauii Heringletense in Suffolcia. 2.37. Catal.
Omnium Sanctorum Andegauen. 2.33.5.
Omnium sanctorum Catalaunen. 2.33.12.
Omnium sanctorum Friburgi. 2.39.5.
Omnium sanctorum Olomutien. 2.40.1.
Orneseyin Insulis Scotiæ. 2.36.5.
Ositæ Chuc in Exessia. 2.37.11.
Osuualdi Gloecstren. 2.37.11. & Catal.
Osuualdi Nostelli Eboracen. 2.37. Catal.
Osney Oxoniense. 2.37.12.
Ostiey Cantuarien. ibid.
Oxerfordense in Anglia. 2 37.7.
Oxoniense sancti Augustini. 2.37.12.
Othilia ad radices Vosagi. 2.39.12.
Otingense in Bauaria. 2.39.8.
S. Pantaleonis diœc. Lucen. 2.20.9.
Panis Pontis Maclouien. 2.33.14.
S. Patritii Dublinensis. 2.34.4.
Parentreduni in Buckingam. 2.37. Catal.
S. Pancratii Halberstaden. 2.39.5.
S. Paterniani Fanensis 2.21.2.
Passauiense monial. 2.39.9.
S. Pancratii Ranshouiense in Bauaria. 2.39.10.
S Pastoris diœc. Reatinæ. 3.46.1.
S. Praxedis de Vrbe. 2.16.4.
S. Pauli Cremonæ. 2.26.4.
S. Pauli Bisuntini. 2.33.8.
S. Pauli Leodiense. 2. 38.7.
S. Pauli Rubeæ Vallis Bruxell. 2.38.10.
S. Paulini Treueren. 2. 39. 12.
S. Petri ad Vincula de Vrbe. 2.16.4.

S. Petri

S Petri de Asciano in Sabina. 2.17. 1.
S Petri de Soporio Aretin. 2.20.5. & 3.37.5.
S. Petri ad Vincula Pisarum. 2.20.7.
S. Petri Lucen sis. 2.20. 9.
S. Petri Maryris Regij Monial. 2.22.3.
S. Petri Casæ Dei Placentin. 2.22.4, & 3.18.2
S. Petri in Oliueto Brixien. 2.25.4.
S. Petri de Vlmo Mediolan. 2.26.2.
S. Petri de Pado Cremonæ. 2.26.4, & 3.19.3.
S. Petri in cœlo aureo Papiæ 2.26.4, & 3.36. per totum.
S. Petri Herbæ amaræ Papien. 2.26.5.
S. Petri Calpurniani Nouar. 2.26.9.
S. Petri de Prato Ianuen. 2.27.2.
S. Petri de Ferraria Alben. 2.27.5.
S. Petri ad Neuias Alben. 2.27.5.
S. Petri ad Aram Neapol. 2.29.2.
S. Petri Cordubense. 2.31.3.
S. Petri Pampilonense. 2.31. 6.
S. Petri de Taberna Pampilonen. 2.31. 6.
S. Petri de Ferreira in Lusitan. 2.32. 3.
S. Petri de Folques Colimbricense. 2.32.5.
S. Petri de Paderne in Lusitania. 2.32. 5.
S. Petri Ambianen. 2.33.5.
S. Petri Antisiodoren. 2.33.6.
S. Petri de Pemponne Beluacen. 2.33.7.
S. Petri de Bertholio Burdegall. 2.37.11.
S. Petri de Insula Burdegal. 2.37.11.
S. Petri Stirpense Lemouicen. 2.33.14.
S. Petri Aureæ Vallis Maleacen. 2.33. 14.
S. Petri Cenafagiæ Pictauien. 2.33.17.
S. Petri de Reloio Redonen. 2.33.18.
S. Petri Viennense in Gallijs. 2. 33. 21.
SS. Petri, & Pauli Ardmachan. 2.34. 4.
SS. Petri, & Pauli Areforden. 2.34. 4.
S. Petri Exceſtrense. 2.37.7.
S. Petri Plintonien. in Deuonia. 2.37.12.
S. Petri Dunslablii Bedforden. 2.37. Catal.
S. Petri Bodmini in Cornubia. 2.37. Catal.
S. Petrochi Bouariæ in Cornubia. 2.37. Catal.
S. Petri Cachumi in Norfolcia. 2.37. in Catal.
S. Petri Turgattoni Nortumbriæ. 2.37. Catal.
S. Petri Dorcheſtriæ diœc. Oxonien. 2.37. Catal.
S. Petri Ipſuuicen. in Suffolcia. 2.37. Catal.
S. Petri Bomelien. in Syluiducen. 2.38.3.
S. Petri Casletanum. 2.38.4.
S. Petri Leodien. 2. 38. 7.
S. Petri Vuaſnacen. diœc. Morinen. 2.38.9.
S. Petri Rotnacen. 2.38.10.
S. Petri Vuarneſtonense. 2. 38. 12.
S. Petri in Daelem Padeborn. 2. 39.4.
S. Petri in Hegene diœc. Vuormac. 2.39. 5.
S. Petri Metensis. 2.39. 6.
S. Petri de Saimon Tullen. 2.39.12.
S. Petri de Cereto Papien. 2. 46. 2.
S. Petri apud Callium. 2.52. 4.
S. Petri de Garda diœc. Gratianopol. 2.58. 6.
S. Petri de Gatinaria Vercell. 3.43. 2.
S. Perpetuæ Fauentiæ. 2.50. 4.
Peilbergense in Bauar. 2.39.9.
Perato Xantonen. 2.33. 21.
Plenipendense Biturieen. 2.33. 7.
Petro moſo Ambianen. 2.33. 5.
Pediſcryptæ Neapolis. 2.29.2, & 3.26.4.
S. Pelagiæ Cremonæ. 2.26. 3.
Piperuicen. diœc. S. Flori. 2.33. 13.
Pitiuenne diœc. S. Andreæ in Scotia. 2.36.5.
Plintonienſe in Deuonia. 2.37. Catal.
Pildenreutum apud Norimbergam. 2.39. 9.
Pontis Roradi Monial. in Flandria. 2.57.4.
Pompurgense in Bauaria. 2.39.9.
Polingense in Bauaria. 2.39.
Portu puro, Miden. 2.34.4.
S. Potentianæ de Vrbe. 2.16.4.
Purgatorii S. Patritii diœc. Armach. 2.34.4.

Quadraginta Martyrum Taruiſij. 2.25.1, & 3. 15.1.
S. Quintini Beluacense. 2.33.7.
SS. Quirici, & Iulitæ Caſij Bonon. 2.23.6.
S. Quirici Exulderſis diœc. Bituric. 2.33.7.

S. Raimundi Placentiæ. 2.22.4.
S. Rauelli diœc. Salucien. 2.28.3, & 5.8.6.
S. Radegundis in Cantia. 2. 37. in Catal.
Radense diœc. Limburg. vel Leod. 2.38.10.
Rattemburg in Bauaria. 2.39.10.
Rauensbergense diœc. Maguntinæ. 2.39. 10.
Repdorphense prope Aieſtad. 2.39. 10.
Regiæ Coronæ apud Pragam. 2.39.9.
Regularium Vltraiectен. 2. 38. 12.
Reſtennot in Scotia. 2. 36. 5.
Reſtorijs in Luſitania 2.32.3.
Requiam in Luſitania. 2.32. 3.
Reginæ Cœli Neapolis Monial. 2.29.2, & 3.49.4.
Regiense in Emilia. 2.22.3.
Riederense diœc. Conſtant. 2.39. 10.
Ripolis Taurinen. 2.58.6.
S. Romani Laudense. 2.26.3, & 3.32. 8.
S. Romani de Blauio Burdegal. 2.33. 11.
S. Romani Toloſanum. 2.33.20.
Romenienſe in Anglia. 2.37.10.
Rodenſe in Brabantia. 2.38.10.
S. Rufi Auenionen. & Valentinū. 2.2.3. & 2.33.6, & 2.33.21.
S. Rufi in monte Peſulano. 2.33. 14.

S. Sabinæ de Vrbe. 2.16.1.
S. Saluatoris de Prato Piſtorien. 2.20.8.
S. Saluatoris Vallis Agnæ Piſtor. 2.20.8.
S. Saluatoris Lucenſis. 2.20.9.
S. Saluatoris diœc. Firmanæ. 2.21.1.
S. Saluatoris Ferrariæ. 2.22.2.
S. Saluatoris Parmæ Monial. 2.22.4.
S. Saluatoris Bonon. 2.23.5, & 2.52.1.
S. Saluatoris Venetiarum. 2.24. 4.
S. Saluatoris Brixiæ. 2.25.4. & 3.15.3. & ſeqq.
S. Satyri Mediolanen. 2.26. 2.
Salucienſe. 2.28.3. & 2.58. 6.
S. Saluatoris de Balneo Luſitan. 2.32.3.
S. Saluatoris de Ribas in Luſitania. 2.32.3.
S. Saluatoris de Eccleſiola Portugallen. 2.32. 4.
S. Saluatoris de Moteja Portugall. 2.32.5.
S. Saturi Bituricen. 2.33.7.
S. Saluatoris Melden. 2.33. 19.
Salarienſe. 2.33. 18.
S. Saturnini Tholoſanum. 2.33.20.
S. Saluatoris Torrenſe in Deuonia. 2.37. in Catal.
Saucomba in Oxonia. 2.37. Catal.
Sauto prope Guimaraës. 2.32.3.
S. Saluatoris Dordracenſe. 2.38. 5.
S. Saluatoris prope Snecam in Friſia Orientali. 2.38. 11
S. Saluatoris Vltraiectен. 2.38.12.
Sangallenſe in Heluetijs. 2.39. 11.
Schamaptenſe diœc. Ratisbonæ. 2.39. 11.
S. Saturnini Taurinen. 2.88. 6.
S. Sebaſtiani de Vrbe. 2.16.4.
SS. Sergij, & Bacchi de Vrbe. 2.16.4.
S. Stephani in monte Cœlio. 2.16. 1.
S. Sebaſtiani Arimin. Monial. 3.49. 4.
Stellæ Spoleti Monial. 3.49.4.
S. Secundi Eugubini. 2.21.2.
S. Sepulchri Parmæ. 2.22.4, & 3. 29.4.
S. Sebaſtiani Mantuæ. 2. 22. 5.
S. Stephani diœc. Bononien. 2.23.6, & 3.45.4.
S. Stephani in Brolio Mediolan. 2.26.2.

S. Ste-

Digitized by Google

S.Stephani in Campania Papien. 2.26.7.
S.Stephani de Citadella Vercell.2.28.5, & 3.43.4.
S.Stephani Albensis. 2.27.5.
S.Sepulchri Barletæ. 2.29.5.
S.Sepulchri Brunduſij. 2.29.5.
S.Sepulchri Troiæ. 2.29.5.
S.Stephani de Vilella Portugall. 2.32.5.
S.Stephani Lingonen. 2.33, 14.
S.Seuerini Pictauien. 2.33.17.
S.Seuerini Caſtrinantonis Senonen.2.33.18.
S Stephani Launceſtoni in Cornubia. 2.37. Catal.
S.Stephani Bambergen. 2.39. 2.
Secingenſe in Inſula Rheni. 2.39. 11.
Semenſauſenſe in Pago Rodani. 2.39.11.
S.Stephani de Bormago Nouar. 2.46.3.
S.Stephani de Coiſano diœc.Albens. 2.58.6.
S.Sepulchri Aconenſe. 2.67.1.
S.Sepulchri in Monte Peregrino in Paleſtina. 2.67. 1.
S Sepulchri de Calatambio Tiraſonen. 2.67.1.
S.Sebaſtiani Bugellæ diœc.Vercell. 3.37.1.
S.Stephani Dertonæ. 3.46.3.
Schelchdorfenſe in Bauaria.2.39.11.
S.Simeonis de Iunqueira in Luſitan.2.32.5.
Spiſſi Campi Ambianen. 2.33.5.
S Symphoriani Claramonten. 2.33.12.
Syluæ de Gofer. 2.33.18.
Sixhillenſe in Lincolnia. 2.37. in Catal.
Schlirenſe ad radices Alpium. 2.39. 11.
S.Syluestri Montis Compatrum.3.25.1.
S.Spiritus Romæ Monial. 3.49.4.
S.Spiritus Venetiarum. 2.24.4.
S.Spiritus Veronæ. 2.25.3, & 2.50.4.
S.Spiritus Bergomi. 2.25.6, & 3.32.5.
S.Spiritus de Columbina Papien. 2.26.5.
S Spiritus Cominiaci Nouarien. 2.26.9.
S.Spiritus Nouariæ. 2.26.10.
S.Spiritus de Calato Agrigentin.2 29.8.
S.Spiritus in Vden Colonien. 2.39.13.
S.Spiritus Mantuæ. 2.50.4.
S.Spiritus Centi Ferrarien. 2.52.5.
Sitz Gebennen. 2.33.13.
S.Sophiæ Beneuenti. 2.29.4.
Soyſi in Gallijs. 2.33.19.
Schonnæ in Gauurea in Scotia. 2.36.5.
Schouuet diœc. Glaſquen. 2.36.5.
Stoneleiæ in Huntdingtonia. 2.37. Catal.
Studeleiæ in Vuaruuichia. 2.37. in Catal.
Subenſe in Bauaria. 2.39 11.
Suaueſeiæ in Cantabrigia. 2.37. Catal.

TArraconenſis Abbatia. 2 31.7.
S.Theodori Ianuæ. 2.27.1. & 3.26.3.
Trentenſe in Staffordia. 2.37. Catal.
S.Theodori Bambergæ. 2.39 2.
Tremitana Abbatia in Inſulis Diomedeis. 2.29.6, & 3. 13. per totum.
Tremeſnenſe in Polonia. 2.40. 2.
Trendorfenſe diœc.Conſtant. 2.67.1.
Templi Domini Ieroſolim. 2.41.5.
S Theodori Beneuentani. 2.67.1.
S.Triphonis de Vrbe. 2.16.4.
S.Trinitatis Mutinæ. 2 22.3, & 3.37.8.
S Trinitatis de Camundio Aquen 2.27.5.
S.Trinitatis Londinenſe. 2.37.10.Catal.
S.Trinitatis Eboracenſe. 2.37.Catal.
S.Trinitatis Montis fortis in Gloceſtria.2.37.in Catalogo.
S.Trinitatis Bromeræ in Gloceſ.2.37. Catal.
S. Trin tatis S.Dauidis Norfolciæ. 2.37. Catal.
S.Trinitatis Ipſuuicenſe in Suffolcia. 2.37.Catal.
S.Trinitatis Hasbingſia in Suxeia. 2.37.Catal.

S.Thomæ Interamnij. 2.17.1.
S Thomæ de Matho Piſtorien. 2.20.8.
S.Thomæ Aquen. 2.27.5.
S Torcati in Luſitania. 2.32.3.
S Thomæ Martyris Dublini. 2.34.4.
S Thomæ de Bello Capite Derbien. 2.37.Catal.
Torcheſeiæ in Lincoln. 2.37.Catal.
S.Thomæ Martyris Staforden.2.37.Catal.
Thronus B.Mariæ prope Herentaliam in Brabantia.2.38.6
S.Thomæ Martyris Argentinen.2.39.1.
S Thomæ Vicentia Monial. 3.49.4.
S.Turci Valentiæ in Gallijs. 2.33.21.
S.Trudonis prope Sarchinium in Hasbania.2.38.11.
Truncinienſe diœc. Gandauen. 2.38. 11.
Tungrenſe Agony Chriſti. 2.38.11.
Truaonienſe Monial. Brugis. 2.57.4.

VAllis diœc. Biſuntinæ. 2.33.10.
Vallis Pacis Vltraiectен.2.38.12.
Vallis B.Mariæ prope Aldenardam, Vltraiectен.2.38.12.
Vallis B Eliſabeth prope Ruremundam. 2.38.12.
Vallis Brundi Treueren. 2.39.12.
Vallis Nauigij Gratianopol. 2.58.6.
Vatto Placentin. Monial. 2.31.6.
Vuarotrenſe Eboracen. 2.37.12.
Vuatonenſe Eboracen. 2.37.Catal.
Vuaruuichenſe in Anglia. 2.37. Catal.
Vuartobergenſe Brixinen. 2.39.2.
Vualdſeæ. 2.39.13.
Vuaſmonaſterienſe apud Teneramundam. 2.57.4.
Vueſtderehamenſe in Norfolcia. 2.37. in Catal.
Vuerarnenſe in Bauaria. 2.39.13.
Vuettenbuſium in Sueuia. 2.39.14.
Verzolis Congregationis de Vltio. 2.58.6.
Veruſinum. 2.67.1.
Vdemenſe in Cliuia. 2.67.1.
S.Viti Mantuæ. 2.22.5, & 2.50.4, & 3.39.1. & ſeqq.
S.Victoris Bononien. 2.23.3, & 3.14.1.
S Victoris Papien. 2.26.5, & 2.46.2.
Villa vitioſa diœc. Saguntinæ. 2.31.7.
S.Vincentij de Cardona Vrgellenſis diœc. 2.31.10.
Villæ Couæ in Luſitan. 2.32.3.
S.Vincentij de Sernande. 2.32.3.
S Vincentij Vlyſſiponen. 2.32.4.
Villæ Bonæ Portugall.2.32.5.
S.Vincentij in Nemore Carnuten. 2.33.12.
S Vincentij de Molio Maleacen. 2.33.14.
S Victoris Pariſien. 2.33.16.
Vuinceſtrenſe in Anglia.2.37.3.
Vuintonienſe in Anglia. 2.37.7.
Vuicamenſe diœc.Eborac. 2.37.Catal.
Vuimondleiæ Herdford. 2.37. Catal.
S.Vuineuualdi in Norfolcia.2.37.Catal.
Vuigmorienſe in Salopia. 2.37. Catal.
Vuitteuirunenſe in Groningen. 2.38.6.
Viſitationis B.Mariæ diœc. Harlemen.2.38.6.
S.Vincentij Sonegienſe in Hannonia. 2.38.11.
Vilicæ apud Bonam. 2.38.12.
Vuirdunenſe. 2.39.12.
S.Vuinnoci Bergenſe. 2.57.4.
Villarmerio diœc. Taurinen. 2.58.6.
Vngiacenſe in Gallijs. 2.33.21.
S.Vuolphadi Stonæ Staforden. 2.37. Catal.
Vlmeti in Meclinia. 2.38.12.
S.Vrsmari apud Laubium diœc. Cameracenſis. 2.38.7.
S.Vlmari Bolonienſe. 2.38.3.
S.Vrſi Auguſtæ Prætoriæ. 2.33.6.
S Vbaldi Eugubini. 2.21.2.
Vndeſtorpenſe in Bauaria. 2.39.14.

INDEX
RERVM MAGIS NOTABILIVM,
quæ in toto Opere continentur.

A

ABBAS Vercellenſis nomine Thomas, doctrina clarus. lib. 3. cap. 55. §. 1. Illius libri. ibidem. Eius Liber Autographus in Dionyſium Areopagitam in Bibliotheca Sereniſſ. Ducis Sabaudię ſeruatus. ibid. habuit diſcipulum B. Antonium de Padua nuncupatum ibid. De illius obitu error Sixti Senenſis ibid.

Abbates Eccleſiæ ſeculares olim non habebant. 2.31.10.

Abbatialis dignitas arguit, Eccleſiam olim fuiſſe regularem. ibid.

Acardus ex Canonico Reg. S. Mariæ de Bridlingtona Abbas S. Victoris, & Epiſcopus Abricenſis, doctor celebris. 2.37.11.

Adam fundator monaſterij Sanctæ Crucis Mortarienſis apud Inſubres. 2.46.1.

Adam Canonicus S. Victoris Pariſienſis Doctor. 2.57.2.

Adeodatus Auguſtini filius baptizatus annorum quindecim Mediolani. 1.5.5.

Idem moritur in Africa annorum ſexdecim. ibid.

S. Adelindis fundatrix Collegij Canoniſſarum, tunc Regularium, Buchouj. 2.39.2.

Adrianus miſſus in Angliam à Vitaliano Papa non fuit profugus ex Africa in perſecutione Vuandalica 1.37.6. nec fuit Eremita Ordinis Auguſtinenſium. ibidem.

Adrianus Quartus Papa Canonicus Regularis, & Abbas ſancti Rufi in Gallijs. 2.56.6. & 3.52.5.

In Africa ante Auguſtinum erant monachi, & eremitæ. 1.49.2.

Agalienſe monaſterium apud Toletum cuius fuerit inſtituti. lib. 2.31.9.

S Agnellus Abbas monaſterij Neridani non fuit inſtitutus à S. Gaudioſo Bitinenſi. 1.54.4.

S. Agnellus, qui venit ex Africa cum S. Gaudioſo, non fuit Eremita. ibid.

Airaldus ex Præpoſito Mortarienſi Archiepiſcopus Ianuenſis. lib. 2.46.6.

Albertus ex Canonico Mortarienſi Patriarcha Ieroſolimitanus. ibidem.

Albertus Spinula fundator Congregationis S. Marci Mantuæ 2.50.1. Scripſit regulam pro eadem Congregatione ab Innocentio III. probatam. ibidem.

Albericus ex Priore s. Ioannis in Monte Bononiæ Epiſcopus Regienſis. 3.14.4.

Albini quatuor ab inuicem diſtincti, qui à multis confunduntur ad inuicem. 2.26.6.

Albinus Compilator Homiliarum non fuit ille, cuius meminit Beda ibid. nec ille, qui fundauit Academiam Papienſem. ibidem.

S. Albinus Epiſcopus Andegauenſis fuit antiquior Carolo Magno. ibidem.

Albinus ex Canonico Regulari ſanctæ Mariæ Creſcentiaci Cardinalis. 2.49.3.

S. Aldobrandus ex Canonico Reg. Portuenſi Præpoſitus Arimenenſis, & Epiſcopus Foroſempronienſis. 2.47.13. & 3.16.7. & 3.50.1.

Alexander Quartus quibus cauſis motus ſit ad Eremitas in vnum Ordinem, & habitum ſub B Auguſtini regula cogēdos. 1.40.5.

Alexander Eſſibienſis Doctor Can. Reg. 2.37.12.

Alexander Necam Doctor celebris Canon. Reg. ibidem.

Alexander Secundus reformator Congregationis Lateranenſis. 2.42.4. & 3.2.5. fuit Epiſcopus Lucenſis. 2.45.2. & 3.2.5. fuit valdè deuotus S. Frigdiani Epiſcopi Lucenſis. ibid. Canonicos S. Frigdiani Lateranum duxit. ibid. Eius donatio facta Eccleſiæ Lateranen. 3.2.5.

Alexander Turrianus ex Canonico Regul. Lateran. Epiſcopus Scythiæ in Creta. 3.55.1.

Illius ſcripta. ibidem.

Alexander III. ex Canonico Regul. Lateranen. Romanus Pontifex. 3.52.6.

Alexandrina Eccleſia à prima inſtitutione regularis. 2.5.9.

S. Alipius Auguſtini ſocius nunquam fuit Eremita. 1.49.4. nunquam aliquod regulare inſtitutum profeſſus fuit ante presbyteratum D. Auguſtini. ibid. fuit Clericus Regularis in monaſterio per D. Auguſtinum fundato in horto Valerij. ibid.

Allegationes ſuperfluæ obnubilant veritatem. Præfatio General. I.

Allegationes falſæ in libro Ioannis Marquez de origine fratrum Eremitarum. 1.35. per totum.

S. Ambroſius nunquam diſputauit cum S. Auguſtino 1.27.4. non abrogauit vigilias nocturnas, vt falsò illi imponit autor Sermonum ad Eremitas. 1.31.5. Eius Sermo de S. Auguſtini baptiſmo, & conuerſione falſus, & confictus. 1.27. per totū. reparauit vitam canonicam in Eccleſia Mediolanen. 2.10.7.

Ambroſius Albonenſij Comes Can. Reg. Lateran. linguarum peritia clarus. 3.36.8. Adeſt Concilio Lateranenſi ſub Leone X. 3.39.1. Miſſam Chaldæorum Latinam reddit. ibid. Docet linguam Latinam Eliam Oratorem Patriarchæ Antiocheni iubente Pontifice. ibid. Eius ſcripta. 3.55.1.

Albertus de Altiſſimis Canon. Reg. Lateran. vitæ integritate conſpicuus. 3.51.5.

S. Andreæ Vercellenſis Abbatiæ fundatio. 3.28.7. facta potiſſimum ex pecunijs per Henricum III. Angliæ Regem largitis. ibid. cui idem Rex donauit Eccleſiam S. Mariæ de Croeſtuna in Anglia. ibid. Eius fundator Gualla de Bicheriis Cardinalis ex Canon. Reg. ibid. Eius primus Abbas Thomas Canonicus s. Victoris Pariſienſis. ibid. maximis bonis dotata. ibid. 8. Reformata per Canonicos Reg. Later. ibid. 9.

Andreas Nouarienſis Canon. Regul. pro Beato in veneratione habitus. 3.51.4.

S. Andreæ de Carraria Canonicæ fundatio. 3.40.5. Eius priuilegia. ibidem.

Anaſtaſius Quartus ex Canonico Regulari Romanus Pontifex. 3.52.5. & 2.56.6.

S. Anciradus monachus ædificat monaſteria in Luſitania. 1.57.11. quæ cum fundatore perperam ſuis vēdicat Ioan. Marquez. ibid.

Angeli matutinas horas cū Canonicis Sueſſione canunt. 2.33.19.

S. Andreæ Monaſterium Canonicorum Regularium in Scotia erigitur in Cathedralem, & Metropolitanam. 2.36.4. Illius Prior omnes Abbates præcedebat. ibid. habebat ſub ſe quinquaginta duos prioratus. ibidem.

Angelicus Grimaldi ex Canonico Regulari Sancti Rufi Cardinalis. 2.56.6.

Anglicanæ Eccleſiæ ab initio Canonicorum Regularium, non monachorum. 2.37.3. Ex illis electi Canonici, & introducti monachi. ibid. quis talis mutationis primus autor fuerit. ibidem.

Alphonſus I. Portugalliæ Rex Balnearum Regiarum pro monaſterio S. Crucis Colimbriæ fundando largitor. 2.59.1. dicti monaſterij defenſor, & Benefactor. ibid. 7. Illius ſumma reuerentia in Canonicos S. Crucis. ibid. Veſtem lineam ſub thorace ferreo in prælijs ferebat. ibid. cum eadem veſte linea tumulatus. ibid. quæ veſtis ſuo contactu ægrotis beneficia præſtabat. ibid. poſt obitum monaſterij S. Crucis Protector miraculoſus. 2.60.1.

Alphonſus, & Petrus S. Crucis Colimbriæ Canonici Marochij pro fide Ieſu Chriſti ab infidelibus interfecti. 2.61.2.

S. Aniani Alexandriæ Epiſcopi corpus Venetias translatum. 3.12.7. In Eccleſia Sanctę Mariæ Charitatis reconditum. ibid.

Animæ Beatorum quo habitu nonnunquam ſe viſibiles ſuis deuotis exhibeant. 1.40.6.

Annales monaſterij S. Saluatoris Bononiæ erroribus referti. 2.48.3. & ſeqq.

Anſel-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Anſelmus Canonicus Sanctæ Crucis Colimbriæ ſanctitate clarus. 2.61.4.

Anſelmus ex Canonico Reg. S. Petri in Gœlo-Aureo Papiæ, Cardinalis. 1.61.5. & 3.36.8. & 3.53.1.

S. Anſoinus ex canonico regulari Camerini Epiſcopus. 3.50.2.

Annuli B. Mariæ Virginis inuentio. 2.20.2.

S. Antonius de Padua nuncupatus antea S. Crucis Colimbriæ canonicus. 2.61.1. de licentia Prioris tranſit ad Ordinem S. Franciſci. ibid. fuit profeſſus monaſterij S. Vincentij Vlyſſiponæ. 2.60.5. & 2.61.1. & 2.73.4.

S. Antoninus Florentinus pro adſtruenda S. Auguſtini profeſſione Eremitica perperam allegatus. 1.2.4. quæ de eadem profeſſione ſcribit, ex ſola relatione cuiuſdam Fratris Eremitæ ſe fatetur ſcribere. 1.10.10. quam relationem vtpotè falſam data opera impugnat. ibid. & 1.19.4. fatetur, regulam B. Auguſtini datam Clericis. ibid. docet, Eremitarum Auguſtinenſium Ordinem poſt Ordines mendicantium inſtitutum. 1.26.1. ait, habitum, quem nunc Eremitæ Auguſtinenſes ferunt, non ante Gregorium IX. fuiſſe dererminatum. ibid. Fatetur ante Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. celebratum nullam in authenticis ſcriptis fieri mentionem Ordinis Eremitarum Auguſtinenſium. 1.44.3.

S. Aquilinus Martyr Canonicus Regularis Colonienſis. 2.26.2. & 2.39.3.

Antonius à Cruce Generalis Congregationis ſanctæ Crucis Colimbriæ. 2.32.3.

Apoſtolos fuiſſe Canonicos Regulares ſub Abbate Chriſto, ſententia Ioannis Gerſonis. 1.1.1. Eoſdem tria vota ſubſtantialia religionis emiſiſſe. 2.5.1.

Archiepiſcopi nonnulli ex Canonicis Regularibus aſſumpti. 3.54. per totum.

Archangelus Rubeus ex Canon. Reg. Lateran. Epiſcopus Carinulæ, Theologus præclarus. 3.19.7. Eius ſcripta in quatuor libros ſententiarum. 3.55.1.

Argumentum ſumptum ex negatiuis quando validum. 1.7.2. & 1.45.1.

Ariminenſis Eccleſia olim Regularis. 2.22.3.

Arnoldus Buderichius Rubeæ Vallis Canonicus. Doctor clarus. 2.65.4. Eius ſcripta. ibid.

S. Arnulphus alius à S. Rufo 2.2.4. vbi obierit. ibid. nunquam fuit Archiepiſcopus Lugdunenſis. 2.56.5.

S. Artuagi hiſtoria apud Marcum Maximum, & Eutrandum Apochrypha. 1.56.1.

Areaſiæ Congregationis fundatio. 2.62.1. Eius Abbatiæ olim viginti octo. ibid. à Iacobo de Vitriaco magnopere laudata. ibid. 2.

Arrennæ aues olim Diomedeæ nuncupatæ in inſulis Diomedeis. 3.13.2. Earum adeps plurimis lenguoribus grauiſſimis medetur. ibidem.

Aſcanius Martinengus Abbas Generalis congregationis Lateran. 3.15.18. Eius opus Gloſſa magna in Geneſim. 3.55.1.

Athanagildus Rex Toleti Hæreticus Arianus. 1.53.3.

S. Athanaſius Alexandrinus vota monachorum ſuis clericis adiunxit. 2.6.4. reparat vitam regularem inter clericos Orientales. lib. 2.10.6.

S. Auguſtinum Epiſcopum Hipponenſem fuiſſe Clericum Canonicum, nunquam dubitatum vſque ad annum 1280. in Præfatione Gener. C. de illius habitu præter illum, qui eſt proprius dignitatis Epiſcopalis, diſputare vetuit Sixtus Quartus. ibid. Eremitarum aſſertiones contra illius canononicam profeſſionem. ibid. D.

S. Auguſtinum profeſſione regularem fuiſſe, eſt communis conſenſus Catholicorum. 1.1.1. De illius inſtituto regulari ſententiæ minus probabiles. 1.42. per totum.

S. Auguſtinus toto tempore ante presbyteratum vixit laicus. 1.3.1. & 1.6. per totum.

S. Auguſtinus poſt baptiſmum non duxit vitam monaſticam, vel eremiticam in Italia. 1.7. per totum. ſtatim baptizatus non fuit indutus cuculla nigra. 1.7.5. non vixit in monaſterio ſub Sancto Simpliciano. ibid. 6. nec dedit regulam illius monachis. ibid. 7. nec eremitis exiſtentibus in monte Piſano, neque in Centum Cellis, nec cum illis vixit. ibid. 8. poſtquam rediit in Africam ante presbyteratum, non fuit monachus, vel eremita. 1.8. per totum, & 9. per totum. ante presbyteratum nullum monaſterium ædificauit. 1.8.1. & 3. poſt reditum in Africam manſit laicus apud Tagaſtam in agris proprijs vſque ad presbyteratum. ibid. 4.

S. Auguſtinus quando fuit ordinatus à Valerio, nondum viuebat ſub aliqua certa regula monaſtica. 1.9.2.

Auguſtinus vitam communem cum amicis condixerat, antequam de baptiſmo cogitaret. 1.9.4.

Auguſtini monachatus ſolis teſtimonijs apochryphis nititur. lib. 1.10.1.

Auguſtinum probabiliter dici poteſt, tempore baptiſmi habuiſſe propoſitum vitæ regularis. 1.11.5. illius propoſitum, de quo Poſſidius in vita cap. 1. non fuit ſtatus vitæ regularis, ſed illius votum, vel votum continentiæ. ibid.

Auguſtini primum monaſterium fuit fundatum in horto Valerij. 1.12.1. & ſeq. quod non erat in nemore, ſed in ciuitate, vel propè illam. ibid. 3.

Auguſtinus fuit ordinatus à Valerio non ſolùm, vt eſſet presbyter, ſed etiam, vt eſſet Parochus Hipponenſis. ibid. 3. Eius monaſterium erat ſeminarium quoddam clericorum. 1.12.4. & ſeqq. quod monaſterium fundando magnum beneficium præſtitit toti Eccleſiæ Catholicæ. 1.15.1.

Auguſtinus quando acceſſit ad Ciuitatem Hipponenſem, cuius inſtituti monaſterium erigere diſpoſuiſſet. 1.15.4.

S. Auguſtinus fuit verus clericus regularis, & profeſſor inſtituti canonicorum tam ante, quàm poſt adeptum Epiſcopatum. 1.16. per totum. Emiſit vota clericorum canonicorum ibid. 1. Eius clericatui quinam Doctores adſtipulentur. ibid. 2.

Auguſtinus cur clericos regulares in Eccleſia Hipponenſi habere voluerit, veræ cauſæ aſſignantur. 1.17.3.

Auguſtinus nunquam fuit monachus, vel eremita. 1.25.1. Eius monachatus ſolis teſtibus ſuſpectis nititur 1.27. & ſequentibus vſque ad 37.

Auguſtinus quodnam vitæ regularis genus in Africam inuexerit. lib. 1.41.9.

Auguſtinus nullum Ordinem regularem propriè inſtituit, ſed tantùm ordinem clericorum reſtituit. 1.44. per totum.

Auguſtinum cur Carthaginenſes monachi vocarent Patrem. lib. 1.49.4.

S. Auguſtini totius vitæ epilogus. 2.12.2. & ſeqq. qualis eius veſtitus. ibid. qualis menſa. ibid. Pauperum præcipuus amator. ibid. cum eo clerici in communi alebantur. ibidem 4. Fœminarum conuerſationem vitabat. ibid. Fabricas nouas non extruebat. ibid. 5. Hæreditates à parentibus Eccleſiæ legatas filijs reſtituebat. ibid. Suos conſanguineos more vulgarium tractabat. ibid. 6. Regulam pro canonicis in ſcriptis redegit. ibid. Teſtamentum nullum condidit, quia vnde faceret, non habebat. ibidem 7. morti proximus ægrotum ſanauit. ibid.

Auguſtini reformatio per omnes Eccleſias Africanas ampliata. lib. 2.12.8.

S. Auguſtini vitæ periodus poſt baptiſmum à Poſſidio in tres partes diuiſa. 1.3.2. De tempore illius baptiſmi ſententiæ nonnullæ falſæ referuntur. 1.4. per totum. Fuit baptizatus anno Chriſti 388. ibid. 1. obijt anno 431. ibid. 1. tempore baptiſmi erat in annis triginta tribus. ibid. 2. non autem in annis triginta quatuor, vt putat Baronius. ibid. 3. non fuit baptizatus anno 387. vt fatetur Ludouicus de Angelis. ibid. 3. fuit baptizatus ritu ſolemni in vigilia Paſchæ. ibid. 5. & anno 388. ibid. 6. ſtatim baptizatus iuit cum matre ad Oſtia Tyberina, vt in Africam traijceret. 1.5. per totum. Eodem menſe à die baptiſmi reperit ſe in Oſtijs Tyberinis. ibid. 1. & 3. poſt obitum matris redijt Romam, vbi aliquot menſibus manſit. ibid. 6. quo anno in Africam redierit 1.42.7. Fuit ordinatus Epiſcopus anno Chriſti 394. 1.55.2.

S. Auguſtini locus in 9. Confeſſionum cap. 11. in quo dicit, ſe fuiſſe annorum triginta trium, quando eius mater defuncta eſt, non fuit corruptus, vt putat Baronius. 1.5.4. & ſeq.

Auguſtini primus ſermo de Communi vita clericorum non fuit habitus ad eremitas, ſed ad plebem Hipponenſem. 1.9.1. qu. ſermo à nonnullis fuit vitiatus. ibid. Ex eodem ſermone non conuincitur, Auguſtinum ante presbyteratum fuiſſe monachum, vt putat Coriolanus. ibid. 3

Auguſtinus in expoſitione Pſalmi. 99. non loquitur de ſuo monaſterio in particulari, ſed de ſtatu vitæ regularis in genere. lib. 1.15.6.

Auguſtini locus ex Epiſt. 76. male expoſitus à Coriolano, & quibuſdam alijs. 1.16.5. Vera eiuſdem loci intelligentia. ibidem 6.

Auguſtino falsò ſuppoſiti ſermones ad Eremitas reijciuntur. 1.30. per totum. pleni barbariſmis contra vſum D. Auguſtini in alijs ſermonibus ad populares. ibid. 4.

Auguſtini libri de Ciuitate Dei poſt ſeptuageſimum ætatis annum

Digitized by Google

num absoluti. 1.31.7. arguunt B. Augustinum nunquam iuisse in Aethyopiam ad prædicandum. ibid.
Augustino falsò adscriptus Liber de Vita Eremitica. 1. 33. 1. item epistola sub eius nomine scripta ex eremo ad clerum, & populum Hipponensem. ibid. 2. item sermo de Assumptione B. Virginis. ibid. 3. item alius Sermo de Vita actiua, & contemplatiua. ibidem 4.
Augustinus lib. 9. Confess. cap. 6. non est locutus de monasterijs per S. Antonium fundatis. 1.36.1.
Augustino liber adscriptus de Cognitione veræ vitæ, illius non esse conuincitur. ibid.
Augustinus qua occasione scripserit librum de Opere monachorum. 1.36.2.
Augustino falsò adscriptus liber de Instructione monachorum. Item liber Supputationum. 1.38.1. item liber dictus Manuale. ibid. Item duplex liber sub nomine Speculi. ibid.
Augustinus lib. 3. contra Petilianum cap. 40. non vocat se, nec suos monachos. 1.38.2. item in psalm. 132. non loquitur in particulari de suo monasterio, sed in vniuersali de Statu vitæ regularis. ibid. 3. & est probabile, illum nunquam vocasse se, vel suos monachos. ibid.
Augustinus nunquam concessit Petiliano, se fuisse autorem instituti monastici. 1.49.3. qua ratione potuerit dici Pater monachorum Africæ. ibid.
S. Augustinus à multis rogatus, vitæ regularis instituta monasterijs tradebat. 1.49 4. non scripsit regulam eremiticam. 1.53.3.
Augustinus quando fuit ordinatus à B. Valerio, non erat indutus habitu monastico. 1.9.1.
Augustinus factus Episcopus gestauit habitum communem cæteris clericis. 1. 16. 3. eius habitus fuit Birreum, & tunica linea communis cæteris clericis cum illo in Episcopatu degentibus. 1.24. per totum.
Augustinus non tulit habitum eremitarum Augustinensium, sed nec illum vnquam vidit, vtpotè à Gregorio IX. institutum. 1.25.3. & 1.40. per totum.
Augustinum tulisse cucullam nigram zona præcinctam, quibus argumentis nonnulli probent. 1.40.1. & seq. Romani Pontifices nunquam intenderunt definire, B. Augustinum talem habitum tulisse. ibid.4.
Augustinus Episcopus, & senex non portabat vestes, quas ferebat, cum adhuc esset laicus tempore suæ ordinationis. 1.40.4. Eius habitus in Episcopatu omnino diuersus ab habitu D. Fulgentij. ibid.3.
Augustinum Alexandro IV. appartuisse, vt cogeret eremitas in vnum ordinem, & habitum, nonnullorum commentũ. 1.40.5.
Augustinus olim semper in habitu Episcopali, vel clericali apparere consueuerat, non autem eremitarum. ibid.
Augustinum habitum eremiticum induisse, zona præcinctum, nullus autor ante annum circiter 1250. scribere ausus. 1. 40.6.
litis de illius habitu inter canonicos regulares, & eremitas prima origo, & illius autores. 1.41.2.
S. Augustinus nunquam disputauit cum Sancto Ambrosio, nec conuersus est ad fidem disputationibus, sed publicis concionibus. 1.27.4.
Augustinus non fuit nobilis Carthaginensis, sed Tagastensis. 1.29.2. non rexit scholas Romæ sex annis, sed vno anno. ibid.
Augustini vita à quodam eremita ex Annalibus Baronij collecta, erroribus plena. 1.42.10.
S. Augustini corpus Papiæ falsò asseritur esse in monasterio eremitarum. 1.37. 8. erat absconditum sub terra per canonicos plus centum annis, antequam Eremitæ ad Ecclesiam D. Petri in cœlo aureo admitterentur. ibid. eius translationi ex Sardinia Eremitæ nullatenus adfuerunt. 1.59. per totum. historia dictæ translationis ex Petro Oldrado Mediolan. Episcopo refertur. ibid.3. eius reliquijs post translationem clerici, non eremitæ custodes adhibiti. 1.58.6. eædem reliquiæ in Ecclesia S. Petri in sacello B. Apiani sub terra absconditę. 1. 64. 3. quo tempore id contigerit. 3.36.6.
S. Augustini clericos vota emisisse. 2.3.3. & 2.7.3. illorum instituti S. August. non fuit primus autor. 2.3.4. vndenam B. Augustinus illud institutum acceperit, quod in Africâ inuexit. 2.4.5. eosdem clericos Augustinianos hæretici vexabant. 2.13.2.
S. Augustinus Episc. Anglorum in Ecclesijs Anglicanis instituit canonicos regulares, non autem monachos. 2.37.2. & 5.
S. Augustini Abbatia Placętię insignis canonicorũ reg. 3.18.1. multis indulgentijs ditata. ibid. 2. priuilegijs munita. ibid.4.
Fr. Augustinus de Pisis vnus de canonicis primis autoribus reformationis Frigdonariæ. 3.8.4.
Augustinus Stroza ex Abbate Fesulano Episc. Hipponen. 3.19.2.
Augustinus Ticinensis canonicus regul. Later. Doctor celebris. 3.26.2. eius opera. 3.55.1.
Azorij sententia de Instituto D. Augustini per summam refertur. 1.43.1. omnia, quæ ad fauorem eremitarum scribit, fatetur, se ab illis accepisse. ibid. 5. dicit, probabilius sibi videri, Beatum Augustinum eremitam nunquam fuisse, nec aliquem ordinem eremitarum fundauisse. ibid. multiplex illius error circa vitam, & gesta D. August. 1.43. per totum. dicit quòd canonici antiquitus vota non emittebant ibid. 2. quòd Gregorius III. posuit monachos in Ecclesia Lateran. loco canonicorũ. ibid.4.
Azorius fatetur, quòd in toto corpore iuris canonici non fit mentio ordinis eremitarum D. Augustini, nisi duabus vicibus in Sexto Decretalium. 1.43.5. & 1.57.1.
Azorij sententia de prima origine canonicorum regul. refertur, & reijcitur. 2.3.4. & seq. 2.6.5.

B

BAlneariensis Ecclesia in Calabria olim insigne collegium canonicorum reg. 3. 30.4. Lateranensibus canonicis ad reformandum illam tradita. ibid. 5. Ferdinandi Regis Neapolis literæ pro eadem obtinenda. ibid.
Baptismus solemnis tempore B. Augustini non dabatur nisi in vigilia Paschæ, vel Pentecostes. 1.4.5. & 1.42.5.
Baptista Vernatia canonica regularis doctrina, & vitæ sanctitate conspicua. 3.49.4. & 3.51.4. & 355.2.
Bracharẽsis Ecclesię traditio pro August. monachatu dubia, & cõtraria traditioni Eccl. Romanæ saltẽ implicitè. 1.10.4. & 1.51.1.
Blandracense collegium canonicorum regul. translatum ex Diœcesi Nouariensi ad Vercellensem, & quare. 2.26.9.
S. Braulio Episcop. Cæsaraugustanus fuit canonicus regul. 1.30.4.
Blauij oppidum à Carolo magno canonicęs. Romani donatum. 2.33.11.
Blasius de Nouellis Ferrariensis ex canonico regulari Lateranensi Adriæ Episcopus. 3.17.5.
B. Blasius Vicentinus canonicus regul. Lateran. 3.20.2. & 3.51.4.
Baronij lapsus asserentis, B. August. fuisse baptizatum cum esset annorum triginta quatuor. 1.4.3. item dicentis, textum D. Augustini 9. Conf. cap. 11. fuisse corruptum. ibid. item dicentis, B. Augustinum fuisse baptizatum die 5. Maij. ibid.5.
Baronij multiplex lapsus in B. Aug. vita texenda. 1.42. per totũ.
Baronij lapsus circa historiã s. Agnelli Abbatis Neapolis. 1.54.4.
Baronij lapsus, asserentis, Canutum Regem S. Augustini Brachium Papia Conuentriam detulisse. 1.57.14.
Baronij sententia de prima origine canonicorum regul. reijcitur. 2.3.5. item, dum ait, B. Athanasium primum fuisse, qui vota monachorum clericis adiunxerit. 2.6.4.
Barbam an antiqui clerici raderent. 2.9.7.
Bartholomæi Patauini contra canonicos regulares conclusiones Regij Lepidi. 1.41.2.
B. Bartholomæus Columna sacerdos Romanus per Italiam discurrit prædicando. 3. 8. 1. columnæ igneæ meritò comparatus. ibid. cum magno profectu verbum salutis annunciat. ibid.2. eius suasione multi ingrediuntur monasteria. ibid. eius suasionibus fundatur ordo canonicorum S. Georgij de Alega. ibid. reformatur monasterium S. Iustinæ de Padua, & S. Mariæ de Frigdonaria. ibid. idem reformationi Frigdonariæ iam inchoatæ se adiungit anno 1402. ibid. assumit habitum canonicorum regul. in monasterio Frigdonario. ibid. 4. eligitur Prior, & in possessionem immittitur. ibid. recedit, & per ciuitates prædicando discurrit. ibid. 5. moritur Mantuæ in monasterio S. Benedicti sanctissimè. 3.9. 3. eius reliquiæ habentur in veneratione. ibid. & 3.51.1.
Bartholomæus Pasulinus Prior S. Ioannis in monte Bononiæ vir laudatus. 3.14.2. & seq. eius aliqua scripta. 3.55.2.
S. Bartholomæi Vicentiæ monasteriũ canonicorum ord. D. Marci per Lateranẽses reformatur. 3.20.1. & seq. claret viris illust. 2.
S. Basilius reparator vitæ canonicæ in Oriente. 2.10.5.
Basilius Hispanus Doctor, & canonicus regularis Lateran. 3.18.4.
Basilius Zanchus canonicus regularis Lateranen. eloquentia conspicuus. 3.32.6. eius opera. 3.55.2.
Basilius Sirenæus Præpositus Morrarien. & eius scripta. 3.55.2.
Basilica vnde dicta. 3.1.1. apud antiquos diuersa à templo. ibid.
Bellarmini Cardinalis testimonium pro clericali professione sancti Augustini. 1.12.5. eundem Bellarminum nomine monachorum comprehendere clericos regulariter viuentes. 2.5.7.
S. Begga Canonissa regularis fundatrix monasterij apud Audenam. 3.49.3.

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

D. Benedictus factus monachus non habitauit Romæ. 1. 53. 2. neque etiam monachi per illum instituti ante annum 567. ibid.
D Benedicti monachi ab institutione non erant clerici. 2. 18. 4. neque D. Benedictus in regula de officijs clericorum aliquid disposuit. ibid.
D. Benedictus quo tempore monachos cœperit colligere, & regulam scripserit. 2. 18. 4. & seq.
Benedictus XII. in Bulla reformationis Generalis, loquitur de canonicis regularibus per S. Augustinum institutis. 2. 2. 9. eius constitutiones pro generali reformatione ordinis canonicorum regular. 2. 43. per totum. Eædem constitutiones ab vsu receserunt. ibid. canonici regulares Later. ab illarum obseruatione per Martinum V. dispensati. ibid.
Benedictus Tertius ex canonico reg. Romanus Pontifex. 3. 52. 2.
Benedictus IV. ex canonico regul. Later. Romanus Pontifex. ibid.
Benedictus Ariminensis Gregorij XII. familiaris vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3. 11. 1.
Bergomensis Ecclesia ab initio erat regularis. 2. 25. 5.
S. Benno Episcopus Misnensis primò Præpositus monasterij Bosarienſis. 2. 39. 5.
Benchorienſe monasterium in Hybernia nunquam fuit Eremitarum Augustinensium. 1. 57. 9.
S. Bernardus de monte Iouis Archidiaconus Augustæ Prætoriæ canonicus reg. 2. 33. 6. multorum mirabilium patrator. ibid. Dæmonem alligauit, quod per errorem tribuitur Sancto Bernardo Clareuallensi. ibid.
Bernardus ex Priore Lateranensi S. R. E. Cardinalis. 3. 2. 5.
S. Bertuinus Hybernus monasterij Malonienſis in Belgio fundator. 2. 34. 3. & 2. 38. 1.
Birrum vnde dictum. 1. 22. 2. non erat birretum clericale, quod nunc in capite defertur. ibid. non fuit almutium, siue quod nunc dicitur Muzzetta. ibid. 3. erat genus vestis amplæ, & longæ totum corpus tegentis, ad modum pallij, vel cappæ. ibid. 4. Birris olim vtebantur non solùm clerici, sed etiam laici, & pagani. ibid. illorum forma. ibid. 5. & seq. illorum materia. ibid. 7. illorũ color. ibid. 8. quæ personæ birris vtebãtur. ibid. 9.
S. Brigida B. Patricij discipula, & Canonissa regularis. 3. 49. 2.
Bonifacius IX. præcepit cogi capitulũ Prouinciale canonicorũ in Italia, & cõstitutiones Benedicti XII. obseruari. 2. 44. 1. & 3. 8. 5
Bononienſis Ecclesia ab initio erat canonicorum reg. 2. 23. 1. quo tempore ad secularitatem transierit. ibid. 2.
S. Bruno fundator Cartusianorum antea canonicus regula. 2. 73. 1.

C

Calendarium Ecclesiæ Rhenanæ Bononienſis à monasterio Portuensi apud Rauennam acceptum. 2. 23. 4. idem Calendarium in quodam Capitulo Prouinciali apud monasterium Portuense institutum. 2. 48. 2. in eodem Calendario nomina omnium canonicorum regularium eiusdem professionis, licet diuersarum congregationum, notata. ibid.
Calenatensis Abbatia dicœc. Sipontinæ per canonicos regulares Lateran. reformata. 3. 20. 5. habet iurisdictionem temporalem. ibid.
Calistus Placentinus ex congr. Latera. declamator celebris. 3. 18. 4. illius quædam scripta. 3. 55. 2.
Camillus Becius ex Abbate Generali congr. Lateran. Episcopus Aquensis. 3. 28. 10.
Camera quid sit. 3. 2. 3.
Cambius Bossius canonicus Casoretanus laude celebris. 3. 10. 2.
Canonici reg. veniunt nomine monachorum latè sumpto. 1. 38. 4. & seqq. alia tamen ratione hoc nomen illis adaptatur, quàm veris monachis. ibid. 6.
Canonici reg. multis nominibus nuncupati. 2. 1. per totum. & vocantur absolutè clerici. ibid. 2. dicuntur clerici regulares. ibid. 3. dicuntur clerici religiosi. ibid. 4. dicuntur clerici canonici. ibid. 5. dicuntur absolutè canonici. ibid. 6.
Canonicorum nomine absolutè prolato vsq. ad tempora B. Petri Damiani soli regulares clerici, non autem seculares veniebant. 2. 6. 1. & 2. 33. 2.
Canonici reg. cur hoc geminato vocabulo ita vocentur. 2. 1. 7. dicuntur etiam canonici Religiosi. ibid 8. item monachi. ibid. 9.
Canonici reg. in quibus casibus non veniant nomine monachorum. 2. 1. 9. dicuntur etiam monachi canonici. ibid.
Canonici reg quandoq; vocantur fratres. 2. 1. 10. dicuntur etiam Domni, vel Domini. ibid. 11. & 1. 39. 2.
Canonicorum Domus monasteria verè, & propriè dicta. 1. 38. 6. & 1. 39. 4. & seq.
Canonici reg. verius, & magis propriè dicuntur filij B. Augustini, quàm Eremitæ. 1. 64. 3.
De Canonicorum regularium origine prima sententia Abbatis Ioachimi, & Coriolani refertur, & reijcitur. 2. 3. 1. eos fuisse ante Carolum Magnum. ibid. 2. habuisse Abbates ante tempora Caroli magni. ibid. De eorum origine alia sententia minus probabilis. ibid. 4. illorum prima origo in Apostolos referenda. 2. 4. per totum. illorum ordinem ab Apostolis institutum vsque ad tempora B. Augustini continuatum in Ecclesia. 2. 10. per totum B. Augustinum non fuisse primum institutorem dicti ordinis, sed reparatorem. ibid. 3.
Canonici regulares, de quibus Sacri canones loquuntur, sunt verè de illis à B. Augustino institutis, siue reformatis. 2. 2. 8.
Canonici reg. Italici non sunt instituti à B. Rufo. 2. 2. 10.
Canonicis reg. ex illorum institutione competit vt sint clerici. 2. 1. 2. ijdem in nonnullis Ecclesijs regimini monachorum subiecti. 1. 61. 2.
Canonici ordinis reformatio facta per D. Augustinum in Africa. 1. 12. per totum. eadem reformatio per totam Africam dilatata. ibid. 8. eadem dilatata in partibus transmarinis. ibid. 9. eadem post D. Augustini obitum per totum orbem dilatata. 2. 13. per totum. eadé ab Hæreticis grauiter vexata. ibid. 1. sub persecutionibus magis dilatata. ibid. 2.
Canonici ordinis per B. Augustinum reformati generalis diuisio in prouincias facta per Romanos Pontifices. 2. 13. 3.
Canonici ord. propagatio in Ecclesia Romana. 2. 14. per totum.
Canonici regulares secundum reformationem D. Augustini manserunt in Ecclesia Lateranensi à temporibus Gelasij I. vsque ad Bonifacium Octauum. 2. 14. & 15. per totum.
Canonicorum regul. Ecclesiæ in Vrbe Roma. 2. 15. 1. & seq. & 2. 16. per totum.
Canonici reg. S. Crucis in Ierusalem ijdem cum canonicis S. Frigdiani Lucensis. 2. 16. 3.
Canonici reg. erant Rauennæ tẽporibus B. Gregorij Papæ. 2. 21. 4.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria olim in Etruria. 2. 17. & 20. per totum.
Canonici ordinis, propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Regnis vtriusque Siciliæ. 2. 29. per totum.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesia, & monasteria in Regnis Hispaniarum: 2. 30. & 31. per totum.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Regnis Lusitaniæ. 2. 32. per totum. multa monasteria canonicorum in Portugallia ob pestilentiam, canonicis euacuata, & extincta. ibid. 2.
Canonici Ordinis per Augustinum reformati prima propagatio in Regnis Galliarum quando inchoata. 2. 33. 1. & seq. in Gallijs omnes Ecclesiæ Cathedrales, & metropolitanæ olim erant regulares. ibid. 3.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Hybernia. 2. 34. per totum.
Canonici regulares erant in Hybernia ante Bedam. ibid. 4.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Scotia. 2. 36. per totum.
Canonici Ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Anglia. 2. 37. per totum.
Canonici regulares perseuerauerunt in Ecclesijs Anglicanis vsq. ad annum 960. 2. 37. 3. cur à nonnullis Ecclesijs amoti, & loco illorum positi monachi. ibid.
Canonici ordinis prima plantatio in Belgio. 2. 38. 1. eiusdem Ecclesiæ, & monasteria olim in Belgio existentia. ibid. per tot.
Canonici ordinis propagatio, Ecclesiæ, & monasteria in Alemannia. 2. 39. per totum.
Canonici ordinis propagatio in regno Daniæ. 2. 39. 4.
Canonici Regulares Pragam introducti. 2. 39. 9.
Canonici ordinis propagatio in Polonia. 2. 40. per totum. Canonici regul. primi Apostoli in Liuonia. ibid. 3.
Canonici ordinis propagatio in Regnis Pannoniæ, & Norueg iæ. 2. 40. 3.
Canonici ordinis propagatio in Regnis Orientalibus. 2. 41. per totum. Canonicorum monasteria olim in ciuitate Ierosolima, & tota Prouincia Palæstinæ. ibid. 2. 41. 2. Canonici regulares erant in Palæstina ante expugnationem Ierosolimitanam factam per Gotifredum. ibid.
Canonici reg. Later. vide in verbo Lateranenses. Sunt de veris antiquis clericis à B. Aug. reformatis. 1. 23. 1. & 2. 53. 6.
Canonici regulares S. Iacobi de Spata nuncupati in Hispanijs. 2. 31. 5.
Canonici regulares S. Auberti Cameracensis vtuntur violaceis. 2. 38. 3.
Canonicorum regularium habitus essentialis est sola tunica linea

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

linea. 2.53.10. de illorum habitu essentiali, & accidentali. 2.69. per totum. Eorundem habitus, quando in episcopos assumuntur. ibid.3.

Canonici reg. nunc in congregationibus viuentes sunt essentialiter ijdem cum antiquis canonicis degentibus in Ecclesijs cathedralibus. 1.68.1. & seq. conueniuntq. cum illis in habitu, & regula. ibid.3. item in nomine, & institutis. ibid. 4. obtinuerunt Ecclesias cathedrales. ibid.5. habent Archidiaconos, & Abbates. ibid.

Canonici reg. olim degentes in cathedralibus erant veri regulares cum emissione votorum. 2.68.2. ab illis multæ congregationes canonicorum fundatæ. ibid.3.

Canonicorum varias congregationes vide in verbo Congregatio.

Canonici ordinis reformationes generales. 2.42. per totū. eiusdem reformatio facta per Benedictum XII. 2.43. per totum.

Canonici regular. de iure sunt capaces beneficiorum secularium habentium curam animarum. 2.72.1. & seq. olim regebant omnes Parochiales, & alias Ecclesias. ibid. 2. differunt à monachis quoad huiusmodi capacitatem. ibid. illorum capacitas probatur ex forma illorum professionis. ibid. 4. habent decisionem Rotalem pro se. ibid. 5. admissi sunt ad concursum Ecclesiarum secularium à S. Carolo Archiepiscopo Mediolani. ibid. 6. Hieronymus Gonzales, qui illorum capacitatem impugnauerat, sententiam retractat. ibid. 7. sunt capaces beneficiorum non curatorum. ibid. 8. & seq. assumuntur in Archidiaconos cathedralium. 2.23.2. & 3.14.4.

Canonici regulares dicti Præmonstratenses, & illorum institutio. 2.70.1. habuerunt olim multa monasteria. ibid.

Canonici Gilbertini in Anglia, & illorum institutio. 2.70.2.

Canonici regulares S. Mariæ de Metri, siue de Pœnitentia in Polonia. 2.70.3.

Canonici regul. S. Iacobi de Spata in Hispanijs. 2.70.3.

Canonici regulares S. Antonij de Vienna nuncupati. 2.70.4.

Canonici regulares vocati Cruciferi in Belgio. 2.70.5.

Ex canonicorum reg. ordine fere omnes alij ordines, vel profecti, vel Sanctos præcipuos acceperunt. 2.73. per totum.

Canonici reg. nonnulli in album sanctorum relati. 3.50. per tot.

Canonici regulares nonnulli pro Beatis habiti. 3.51. per totum.

Canonici regul. ad Pontificatum euecti. 3.52. per totum.

Canonici regular. ad Cardinalarum promoti. 3.53. per totum.

Canonicus quidam regularis quotannis D. Iesum Christum in specie pueruli in vlnas accipiebat. 2.20.2.

Canonissæ regulares erant in monasterio S. Crucis Colimbriæ. 2.32.6. ex quibus nonnullæ fuerant Reginæ Portugalliæ. ibid.6

Canonissarum regularium ita vt canonicorum institutio antiquissima. 3.49.1. illarum habitus candidus. ibid. 2. ex illis profectæ Canonicæ seculares, quæ nunc sunt in Belgio, & Germania. 2.38.12. & 2.39.2. & 3.49.3.

Canonissarum congregationis Lateranensis monasteriorum catalogus. 3.49.4.

Cantuariensis Ecclesia cum canonicis habuit monachos ex speciali concessione Pontificis. 2.37.5. & 2.15.4.

Canutus Rex non ædificauit monasteria Eremitis Augustinensibus, sed canonicis, & monachis Diui Benedicti. 1.37.8. & & 1.57.14. non tulit Brachium D. Augustini Conuentriam. 1.57.14. propagauit ordinem canonicorum regularium in Dania. 2.39.4.

Cappas nigras à parte anteriori apertas ferebant Clerici Romani à festo Omnium Sanctorum vsque ad festum Resurrectionis. 1.22.5. cas canonici regulares Lateranenses non acceperunt à Cartusianis, vel à fratribus Prædicatoribus, vt quidam aiunt. 1.22.6. illis vtebantur antiquitùs canonici regulares præsertim Frigdionarij. 1.22.6.

Capitulum Prouinciale canonicorum Illerdæ anno 1340. celebratur. 2.43.1. & 2.44.1.

Capitulum Prouinciale canonicorum celebratur Eugubij. 2.44.1.

Capitulum Prouinciale canonicorum celebratur Papiæ. ibid.

Cardinales tituli S. Crucis in Ierusalem de gremio congregationis S. Frigdiani olim assumebātur ex Priuilegio Pontif. 2.16.3.

Charitatis Venetiarum monasterij fundatio. 2.24.1. & 3.12.1. Eiusdem monasterij reformatio. 3.12.2. eius Ecclesia ab Alexandro III. proprijs manibus consecrata. ibid. 5. multis indulgentijs ab eodem Pontifice, & alijs ditata. ibid. à monasterio Portuensi dismembrata. 3.19.1.

Carolus Magnus erga canonicos regulares propensus. 1.57.9. omnes Ecclesias Gallicanas per eosdem canonicos regendas curauit. ibid. & 2.33.3. Ecclesiam Aquisgrani fundauit, & canonicos regulares in ea statuit. 2.39.1.

Cartusiensium ordo per canonicos regulares fundatus. 2.73.1.

Casula genus vestis sacerdotalis, sine cuculla. 1.26.4.

S. Caterus martyr Tolentinatum protector, & eius monasterium. 3.37.7.

Casoretanum monasterium apud Mediolanum fundatur. 3.10.1. membrum congregationis Frigdionariæ. ibid. viris illustribus exornatum. ibid.2.

Ad Cistercienſium ordinem integra monasteria canonicorum transitum fecerunt. 2.73.1.

Cellæ Volanæ monasterium in Dioec. Comaclenſi vetustissimum per Canonicos Frigdionarios reformatum. 3.17.3. ad ædem S. Lazari prope Ferrariam translatum. ibid 4. iterum intra ciuitatem Ferrariæ translatum. ibid.

Cæsar Calderarius Prædicator celebris ex congr. Lateran. 3.20.2. eius nonnulla opera. 3.55.2.

Celsus Maphæus Veronensis Doctor celebris ex congregatione Lateranensi. 3.11.4. illius opera. 3.55.2.

Celsus Mancinius ex congregatione Lateranen. Episcopus Alesiani, & illius quædam opera. ibid.

Clemens I. Papa, & martyr canonici ordinis reformator. 2.42.1.

Clemens Abbas Claudioestrensis, & Doctor insignis. 2.37.12.

Clerici regulares fuerunt ab initio nascentis Ecclesiæ. 1.1.1.

Clericorum nomine absolutè prolato non veniunt monachi, neq; Eremitæ, etiam in sacris constituti. 1.14.3.

Clerici cum B. Aug. degentes vota emittebant. 1.16.1. & 2.3.3.

Clericus factus monachus, etiamsi teneat ordinem clericalem, vocatur clericus, & non monachus. 1.16.6.

Clericorum communiter viuentium in Ecclesia Hipponensi instituendorum causæ. 1.17.2.

Clerici tempore B Augustini iubebantur honesto aliquo artificio more Apostolico sibi victum quærere. 1.18.3.

Clericorum cum B. Aug. commorantium verus habitus. 1.22. per totum. Eosdem clericos vota emisisse, definitum per facultatem Parisiensem. 1.36.7. eorum institutum etiam viuente B. Augustino per Hispanias dilatatum. 1.56.2.

Clericus quis, & vnde propriè dicatur. 2.1.2. magis propriè dicitur regularis, quàm secularis. ibid. Clericus dum quis efficitur, quare tondeatur. ibid.

Clerici antiquitus magna ex parte erant regulares. 2.1.2. eorum distinctio in regulares, & seculares quando facta. ibid. 3.

Clericos primitiuæ Eccl. ante D. August. vota religiosorum emittere consueuisse. 2.3.4. & 2.5.2. & seq. & 2.6.1.

Clericorum vnum tantum genus, scilicet regularium, in primitiua Eccl. 2.6.2. ex illis ortos clericos qui dicuntur seculares. ibid.3.

Clerici regulares ante August. sub certa regula viuebant. 2.7.1. quænam esset illa regula. ibid.2. profitebantur expressè ibid.3 quæ fuerit illorum forma profitendi. ibid 4. quis illorum habitus. 2.8. per totum. quæ illorum tonsura. 2.9. per totum. an barbam raderent. ibid.7.

Ciaconij liber de Vitis Pontificum à quodam depravatus. 2.48.5.

S. Chilianus Scotus monasterij Albiniacensis canonicorum fundator. 2.34.3. & 2.38.1.

S. Cyprianum B. Augustinus non in omnibus sequitur, sed in multis corrigit, contra autorem Sermonū ad eremitas. 1.31.5.

Cyprianus Zambellus Veronensis ex congreg. Lateranensi edidit explanationem in orationem Dominicam. 3.55.2.

Communitas vitæ inter clericos vsq. ad magnum Constantinum retenta. 2.10.4. quando cœperit dimitti. ibid. 5. quis illam potissimum restituerit in Ecclesia Orientali. ibid. quis illam reparauit in Ecclesia Occidentali. ibid.6.

Comites de Collealto in Marchia Taruisina Ecclesiam monasterio S. Mariæ Charitatis donant. 3.12.4.

S. Columba primus fundator canonici ordinis in Scotia. 2.36.3.

Congregationis canonicorum S. Victoris Parisiensis monasteria, ex Augustino Ticinensi. 2.33.21. eiusdem congregationis fundatio, & viri illustres. 2.57. per totum

Congregationis Sancti Rufi monasteria ex Renato Choppino. 2.33.21. eiusdem collegia, & viri illustres cum priuilegijs. 2.56. per totum.

Congregationis Sancti Laurentij de Vltio monasteria. 2.33.21. eius fundatio, & viri illustres exeadē profecti. 2.58. per totum.

Congregationis S. Crucis Colimbriæ monasteria. 2.32.4. & 2.39. per totum. eius fundatio, & viri illustres ex ea profecti. ibid. & 2.60. per totum.

De Congregatione Vallis viridis quorundam opinio. 2.38.12.

Congregationes variæ canonicorum regul. numerantur. 2.45.1.

Congregationis S. Frigdiani origo, & procursus. 2.45.2. eius monasteria. ibid.3. & seqq. floruit multis viris illustribus. ibid.7.

Digitized by Google

habitus canonicorum dictæ congregationis idem cum habitu canonicorum Reg. Later. ibid. Canonici dictæ congregationis ijdem cum Lateranensibus. 2.45.2.
Congregatio S. Crucis Mortariensis, & illius monasteria. 2. 46. per totum.
Congregatio Portuensis, & illius monasteria, & viri illustres. 2.47. per totum.
Congregationis S. Mariæ de Crescentiaco fundatio. 2. 49. 1. illius monasteria. ibid. 2.
Congregatio S. Mariæ ad Rhenum Bononiæ. 2.48. per totum.
Congregatio S. Marci Mantuæ, illius origo, & monasteria. 2.50. per totum.
Congregationis S. Saluatoris de Bononia origo. 2.51. per totum. illius monasteria. 2.52. per totum.
Congregatio Scholarium nuncupata apud Bononiam. 2.54.1.
Cõgregatio S. Iacobi Cellæ Volanæ in Diœc. Comaclien. 2.54.2.
Congregatio S. Spiritus Venetiarum. 2.54.4.
Congregatio S. Petri de Monte Corbulo in Tuscia. 2.54.5.
Congregatio S. Nicolai de Aroasia in Belgio, & illius monasteria. 2.62. per totum.
Congregatio Vuindesimensis in Belgio, & illius monasteria. 2.63. & duobus seqq. per totum.
Congregatio Canonicorum regularium Vallis viridis. 2.66.1.
Congregatio canonicorũ regul. Nussiensis, siue Noueſiẽsis. 2.66.3.
Congregatio omnium Sanctorum Olomucensis. 2.66.4.
Congregatio canonicorum regularium Matbacensis. 2.66.5.
Congregatio S. Sepulchri Ierosolimitana, & eius collegia. 2.67. per totum.
Congregationis Lateranensis status ante Bonifacium VIII. 3.4. per totum. illius collegia. ibid. 5. eius reformatio toto 3. libro.
Cono fundator Congregationis Aroasiensis. S. R. E. Cardinalis. 2.62.3. & 3.53.2.
Coriolani sententia de professione Eremitica D. Augustini refertur, 1.2.4.
Coriolanus perperam distinguit Cœnobitas in monachos, & Eremitas. 1.2.5. Fatetur D. Augustinum non fuisse monachum propriè dictum. ibid. affirmat solos in sacris constitutos, & habentes curam animarum esse clericos propriè dictos. 1. 16. 4. dicit Eremitas Cœnobitas non esse verè monachos. ibid. Falsò ait, Franciscum Philelphum vertisse epistolam sub nomine B. Valerij ad Augustinum ex Græco in Latinum. 1. 28. 3. multa priuilegia per Romanos Pontifices suo ordini concessa confingit. 1. 28. 3. tribuit Innocentio I. concessiones Innocentij Quarti ibid. 5. tribuit B. Augustino quosdam sermones, & epistolas confictas. 1. 33. 2. & seqq.
Coriolani Liber Defensorium nuncupatus per Sixtum Quartum, & Innocentium Octauum fuit suspensus. 1. 36. 2. & 1.40.5. & 1.41.3.
Coriolani error de origine canonicorum regularium. 2.2.1.
Cornelius Lancillottus in Libris de Vita S. Augustini multa falsò allegauit, quæ indicantur. 1. 37. per totum. fingit epistolam sub nomine Possidij ad Macedonium. ibid. 1. falsò ait, per Leonem Primum, & Alexandrum Quartum decretum fuisse contra negantes B. Augustinum dedisse habitum Eremitis Augustinensibus. ibid. 2. dicit, Sigibertum Chronistam fuisse autorem Epistolæ sub nomine Sigiberti ad Macedonium. ibid. 3. Falsò ait, ordinem Eremitarum Augustinensium approbatum ab Innocentio Primo. ibid. 4. falsò scribit, Priorem S. Augustini Cantuariensis, cui scribit Innocentius Tertius, fuisse ordinis Eremitarum Augustinensium. ibid. imponit Martino Nauarro, quod dixerit, Beatum Augustinum instituisse ordinem Eremitarum. ibid. 5. falsò ait, corpus B. Augustini esse Papiæ in monasterio ordinis Eremitarum. 1.37.8.
Constantini Caietani de monachatu S. Herculani Perusini Episcopi opinio refertur. 2. 18. 2. falsa multis rationibus ostenditur. ibid. 3. & seqq. eius rationes pro sancti Herculani monachatu expenduntur. 2. 19. per totum. eius Scommata in canonicos regulares notantur. ibid. 8.
Constitutiones Capituli Prouincialis Papiensis. 2.44.2. & seqq.
Constitutiones Capituli Prouincialis Portuensis. 2.47.11.
Constitutiones Congregationis S. Marci Mantuæ. 2.50.3.
Constantinus Magnus Lateranensis Basilicæ fundator, & dotator. 3.2.1. & seq.
Constantinus Laudensis Abbas Generalis congreg. Later. 3.47.4.
Constantinus Applanus monasterij Pacis Primus Præpositus à Sixto Quarto institutus, & illius scripta. 3.55.2.
Constantinus Ruscouus ex congr. Later. & illius scripta. 2.55.2.
Crutzelingensis Abbatia olim caput congregat. canonicorum in Diœcesi Constantiensi. 2.39.3.
S. Crucis Colimbricensis fundatio. 2. 59. 1. eius fundatores, & alia. ibid. per totum. eiusdem monasterij sub Ioanne III. Portugalliæ Rege insignis reformatio. 2. 60. 1. & seqq. per quam disciplina canonica in Lusitania fuit restituta. ibid 2. In eadem reformatione illius regimen immutatum. ibib. 3. bona etiam imminuta. ibid. viri illustres ex eadem congregatione profecti. 2.61. per totum.
Cuculla genus vestis à pallio distinctum. 1.26.4. Item à casula. ibid. duobus modis accipitur. 2.35.3. vnde dicta. ibid.
Cuculla de qua loquitur Concilium Aquisgrani, habitus monasticus canonicis regularibus interdictus. 2.53.11.

D

Daniel Arlunnus ex congregatione Lateranensi Orator Ducis Ferrariæ, & Episcop. Foroliuiensis 3.17.5.
Desiderius Luscus Vicentinus canon. reg Later. & Poëta 3.20.2.
Desiderius Lilius ex congr. Later. Episcopus in Cãpania. 3.17.5.
Desiderij Papiensis ex Congr. Lateran. nonnulla scripta. 3.55.3.
Dextri historia, quæ nunc per Hispanias vagatur, quantæ sit autoritatis. 1.52. per totum. Eadem Historia Cæsaraugustæ recens impressa. ibid. 1.
Dexter Paciani filius scripsit omnimodam historiam. ibid. 2. D. Hieronymus eidem scribit librum de viris illustribus. ibid. Dextri historiam Marcus Maximus fertur continuasse. ibid. quam deperditam putat Baronius. ibid. 3. de fide Historiæ, quæ sub nomine Dextri circunfertur, plures dubitant. ibid. illam diuino consilio seruatam in Abbatia Fuldensi, quidam tradunt. ibid. eamq. per Eutrandum Diaconum ex eadem Abbatia Regimundo Episcopo Illiberitano trãsmissam. ibid. 4. Primum illius historiæ inuentorem alij faciunt P. Thomam Torralbam. ibid. alij à Generali ordinis eremitarum in Hispanias primò aduectã. ibid. Eãdẽ ante annos 250. extitisse. in Bibliothecis Hispaniarum, sententia Licentiati Esculani. ibid.
Dextri historiæ exempla, quæ per Hispanias circunferuntur ab inuicem diuersa, & contraria. 1, 52. 5. pro decernendo, quænam ex illis sint veriora, certant ad inuicem Hispani. ibid. 6. quemadmodum de illius vero autore. ibid. 7.
Dextri historia, qua vtitur Io. Marquez, non est tota historia, sed quoddam illius compendium, & abbreuiatio. 1.52.5.
Dextri historia, quæ nunc circunfertur, erroribus grauissimis referta, qui notantur. 1. 52. 8. & seqq. Eadem ex Chronicis eremitarum Augustinensium locupletata. 1.57.6.
Dexter suam historiam scripsit circa annum Christi. 390. 1.2.8. Cuius meminit D. Hieronymus de viris illustribus. ibid.
Dextri epistola ad Paulum Orosium, quæ præmittitur illius historiæ, ab aliquo partium studioso conficta. ibid.
Diomedeæ insulæ in mari Ionio nunc Tremitanæ nuncupatæ. 3.13. per totum. illarum historia per Benedictum Cocorellam canonicum regul. Lateran. diligenter exarata. ibid. à Diomede Aetoliæ Rege olim habitatæ. ibid. Diomedis socios in aues ibidem conuersos, fabula. ibid. Diomedis aues quænam, & quales sint. ibid. 2.
Diomedeæ insulæ in tres scopulos partitæ. ibid. 3. Diomedis Regis sepulchrum in eis repertum cum regia corona. ibid. multo tempore habitatoribus destitutæ. ibid. 4. Thesaurus diuina reuelatione ibidem repertus, ex quo Ecclesia in honorem B. Virginis ibidem est extructa. ibid. ad quam regẽdam D. Benedicti monachi primitus sunt deputati. ibid. 5. Eadem Ecclesia per monachos Cistercienses reformata. ibid. 6. qui à latronibus trucidati illam deferunt. ibid. 7. cuidam Cardinali commendata regimini canonicorum regul. Frigdionariorum, siue Lateranensium committitur à Gregorio XII. ibid. canonicorum ibi degentium erga peregrinos hospitalitas Dei miraculo probata. ibid. 8. qui canonici maiorem insulam in formam arcis muniunt. ibid. 10.
S. Donatus nullã regulã D. Aug. eremiticã ex Africa in Hispanias inuexit, nec fuit Eremita instituti Augustiniani. 1.53.3. & 56.4.
S. Dominicus fundator Ord. Prædic. antea canonicus regul. suum ordinem fundauit in monasterio canonicorum. 2.73.3.
Dominici Taruisini liber pro defensione canonici ordinis à notis conuitiorum omninò immunis. 1.41.2. & 3.55.3.

E

Edgarus Anglorum Rex pulsis canonicis regul. de monasterijs, illis monachos substituit. 2. 37. 3. quinam illi canonicorum, electionem suaserint, vt pro illis poneret monachos. ibid. 4.
Eleuterius Vicentinus ex congregat. Lateranensi Poëta non incultus. 3.20.2. Eius opuscula typis edita. 3.55.3.
S. Emirtius ex canonico Later. Episcopus Aurelianensis. 3.50.1.

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Elpis Sicula Boëtij Seuerini coniux Papiæ in æde D. Petri in Cælo aureo cum Epitaphio sepulta. 3.36.7.
S. Epiphanij corpus Papiæ tumulatum, ibidemq; monasterium canonicorum Lateranensium fundatum. 3.26.1.
Episcopi nonnulli ex Congregatione Lateranensi assumpti. 3.54. per totum.
Eremita nomen est genericum ad monachos cœnobitas, & Anachoritas. 1.2.5.
Eremitarum assertiones de monachatu S. Augustini. 1.7.1. Eorundem inconstantia in monasterijs à D. Augustino fundatis recensendis. 1.12.1.
Eremitæ Cœnobitæ sunt verè monachi cõtra Coriolanũ. 1.16.4.
Eremitæ olim non lauabant vestes, nec illas mittebant ad fullones. 1.20.5.
Eremitæ Fr. Ioann. Boni primi fuerunt, qui cœperint deferre habitum, quem nunc gerunt Eremitæ Augustinenses nuncupati, idq. ex præcepto Gregorij IX. 1.25.3. ijdem primi fuerunt, qui cœperint se vocare Eremitas Diui Augustini. ibid.
De Eremitarum habitu, quem nunc Augustinenses gerunt, nullus autor idoneus ante Gregorium IX. testatur. 1.25.3.
Eremitæ vocati ordinis S. Augustini ijdem omnino cum Eremitis Fr. Io. Boni 1.25.4. Ijdem regulam B. Augustini, & habitum, quem gerunt, concessione Sedis Apostolicæ obtinuerunt. ibid.
Eremitarum Congregationes per Alexandrum IV. inuicem vnitæ, non omnes erant ab inuicem reipsa distinctæ, sed eædem, distinctis nominibus vocatæ. 1.25.4.
Eremitarum Congregationes de Brittinis, & Fr. Ioann. Boni, & S. Augustini nuncupatæ erant vna, & eadem reipsa congregatio. 1.54.4.
Eremitæ Gulielmitæ nuncupati ante generalem vnionem factam per Alexandrum IV. non ferebant habitum Eremitarum Augustinensium, sed longè diuersum. 1.25.5.
Eremitarum congregatio, quæ habuit Cardinalem Riccardum Protectorem, fuit conflata per Innocentium IV. ex pluribus Eremitis in Tuscia sine regula degentibus, & B. Augustini regula donata. ibid.
Eremitæ in Tuscia degentes, exceptis forsan Gulielmitis, ante Innocentium IV. nulli sub B. Augustini regula militabant 1.25.6.
Eremitæ in Bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. cur D. Augustini nuncupati. ibid.
Eremitarum Augustinensium habitus nihil commune habet cum habitu D. Fulgentij Ruspensis. 1.26.4.
Eremitæ Augustinenses compulsi ad ferendum habitum, quem nunc gerunt, per censuras Ecclesiasticas. 1.26.5.
Eremitarum Ordo, qui nunc S. Augustini dicitur, ex quinque solis congregationibus conflatus, quarum aliquæ solo nomine ab inuicem distinguebantur. 1.25.4. & 1.26.7. & 1.45.3. quarum cõgregationum nulla reduci potest in D. Augustinum, vt illius autorem. ibidem. quænam fuerit congregatio illa D. Augustini nuncupata. ibid.
Eremiticæ cucullæ testes omnes apocryphi, & suspecti. 2.27.1.
Eremitæ Augustinenses tempore Innocentij III. & antea, nullum habebant monasterium in Anglia, vel in Hispanijs. 1.37.4. & seqq.
Eremitæ tempore Caroli Magni non habebant monasterium Buchouij. 1.37.5.
Eremitæ Augustinenses non possunt comprehendi sub nomine monachorum, de quibus loquitur Concil. Aquisgrani. 1.37.5.
Eremitas variarum congregationum ad congregandum in vnum ordinem, & sub vno habitũ, quæ causæ mouerunt Alexandrum IV. 1.40.5.
Eremitarum Ordo, qui nunc Augustinenses dicuntur, à B. Augustino nullatenus institutus. 1.44. per totum, neque de illo ante annum 1200. aliquid apud probatos autores legitur. ibidem 1. illum à B. Augustino institutum, qui autores negent. ibidem.
Eremitarum Ordinem negantes à B. Augustino institutum nullam iniuriam Sancto Patri inferunt, nec etiam ipsi ordini. ibid. 2. nulla illius mentio in sactis Concilijs, vel in Iure Canonico, vel libris Historicorum habetur ante Innocẽtium III. ibid. 3. quod expresse testatur Fr. Iordanus Generalis Ordinis Eremitarum, & ex illo Sanctus Antoninus. ibid. nulla eiusdem ordinis mentio habetur ante Innocentium III. in bullis, vel literis Apostolicis. ibidem 4. multò minus in Concilio Aquisgrani, vel alijs. ibid. 5. neque in Decreto Gratiani, vel Decretali Gregoriano. ibid. 6.
Eremitæ Augustinenses in processionibus præcedunt à fratribus D. Dominici per sententiam definitiuam Pontificis. 1.44.8. Et in eadem sententia Pontifex tetetur, se certiorem factum de præeminentia, & antiquitate cuiusq; ordinis. ibid.
Eremitarũ ordinis fundatio duplex 1.45.2. illius fundatores. ibid.
Eremitas Fr. Ioannis Boni siue de Brittinis primus Gregorius IX. certo habitu, & regula B. Augustini donauit. 1.45.2.
Eremitas omnes in Tuscia degentes, exceptis Gulielmitis, primus Innocentius Quartus in vnum collegit, & B. Augustini Regula, & titulo, & Protectore nomine Riccardo Diacono & Cardinali donauit. ibid.
Eremitæ aliqui præter quinque congregationes narratas esto fuissent ante Concil. Lateran. illi nullo modo pertinebant ad ordinem, qui nunc dicitur Eremitarum S. Augustini. 1.45.3.
Eremitæ Fr. Io. Boni ijdem cum Eremitis de Brittinis nuncupatis, & de Fabali. 1.47.1. & 7. Ijdem sine certo habitu, regula, & titulo instituti, hæc omnia obtinuerunt ex concessione Apostolica. ibid. qui post adeptam regulam in quodam Capitulo Generali statuerunt, vt vocarentur Eremitæ ordinis D. Augustini. ibid. quæ omnia constant ex Bullis Pontificijs. ibid. & seqq. non obtinuerunt à Sede Apostolica posse ferre habitum D. Augustini, vt ait Ioannes Marquez. ibid. 2.
Eremitas Augustinenses cur Pontifices voluerunt in colore habitus differre à fratribus D. Francisci. 1.47.3.
Eremitarum S. Io. Boni origo non præcessit annum 1200. ibid. 6.
Eremitarum S. Augustini nullus ordo ante Concil. Lateranense, cui cœteræ congregationes fuerint vnitæ. 1.48.1.
Eremitæ nuncupati S. Augustini in Bullis Põtificijs Gregorij IX. & Alexandri IV. quinam fuerint. ibid.
Eremitæ existentes in Tuscia habebant proprium Generalem, & Protectorem distinctum à Protectore, & Generali Eremitarum Fr. Ioan. Boni, contra Coriolanum. 1.48.3.
Eremitæ Augustinenses non habebant Generales ab anno 1100. vt fingit Ioannes Marquez. 1.48.4.
Eremitarum ordinis S. Augustini nulla monasteria ante Innocentium III. monstrari possunt, exceptis illis, quæ erant Gulielmitarum. 1.48.8.
Eremitæ Augustinẽses dicunt, illorum ordinem seruatum in partibus Tusciæ, vsque ad Innoc. III. quod falsum esse conuincitur. ibid.
Eremitas fuisse in Africa ante D. Augustinum probatur. 1.49.2.
Eremitarum ordo qua ratione dici possit ante Concil. Lateranen. institutus. 1.57.2.
Eremitæ Augustinenses non sunt verè monachi. 1.57.6. volunt esse monachi quando iuuat, & quando non iuuat, non. ibid. nunquam habuerunt Abbates. ibid. 8.
Eremitæ in Gallijs nulli tẽpore Caroli Magni sub B. August. regula militabant. 1.57.9. non erant Vlyssiponæ tẽpore fundationis monasterij S. Vincentij. ibid. 13. non fuerunt in Anglia ante annum 1230. ibid. 14. Canutus Rex illis monasteria non ædificauit. ibid.
Eremitæ Augustinen. admissi fuerunt à Io. XXII. ad Ecclesiam D. Petri in Cœlo Aureo Papiæ. 1.63.1. procurauerunt eijcere canonicos regul. de illorum monasterio. ibid 3. benignè ab Abbate eiusdem monasterij recepti, & tractati. ibid. quibus conditionibus ad dictam Ecclesiã admissi. ibid. 6. falsò prædicant, corpus B. Augustini, vel monasterium, vel Ecclesiam D. Petri illis per Ioannem XXII. restituta. 1.64.3. non ante Gregorium IX. Papiæ vnquam visi. ibid.
Esaias Estensis ex congregatione Lateranensi declamator celebris, & quædam illius opera. 3.55.3.
Euodius B. Augustini socius nunquam professus vitam Eremiticam 1.10.4. rediit in Africam cum D. Augustino. 1.28.2.
S. Eusebius Vercellensis clericis suæ Ecclesiæ adiunxit instituta monachorum ad exemplum Ecclesiæ Orientalis. 2.10.2. quod didicerat in Ecclesia Alexandrina. ibid.
Euerardicæ Clusæ monasterij in Diœcesi Treuerensi fundatio miraculosa. 2.39.4.
Eugenius Papa II. Canonici ordinis reformator. 2.42.3. idem ex Canonico regulari Romanus Pontifex. 3.52.2.
Eugenius IV. vocat Canonicos Regulares Frigdionarios ad reformandam Basilicã Lateranen. 3.18.1. Florentiæ degens reformat multa monasteria. 3.19.1. donat monasterium Fesulanum Canonicis Frigdionarijs. ibid. item aliud monasterium Florentiæ S. Mariæ ad Niues. ibid. 2.
Eugubina Ecclesia olim Canonicorum Regul. & in ea Capitulum Prouinciale celebratum. 2.44.1.
Eusebius Corradus Mediolanensis ex Congregatione Lateranensi Doctor præclarus, & quædam illius opera. 3.10.2. & 3.55.3.
Eutrandus Diaconus Ticinensis quando scripsit Antipodosim.

Digitized by Google

sim. 1.12.8. Eius historia, vel apocrypha, vel viriata. 1.53.3. & 1.56.1.

F

B. FRanciscus Assisius non potuit fuisse professor regulæ B. Augustini in manibus Fratris Ioannis Boni Eremitæ. 1.47.3. Eius habitus regularis non est acceptus de manibus Fratris Ioannis Boni. ibid. Fundauit suum ordinem, antequam Eremitæ Fratris Ioannis Boni essent donati regula D. Augustini. ibidem.

Franciscus de Placentia, Canonicus S. Mariæ de Frigdionaria, vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3.8.4.

B. Francischinus de Casali Canonicus Mortarienſis sanctitate clarus. 3.25.4.& 3.51.3.

Fratris nomen, vel fratrum non semper denotat personam verè regularem. 1.10.5

Frater quis dici potest sex modis. ibid.

Fratres, quos Augustinus suæ ordinationi adstantes dicit, erant laici Hipponenses, non autem Eremitæ, vel monachi. 1.10.6.

Fratres olim, & nunc etiam, vocati canonici regulares. 1.39.2.

S. Faustini monasterium ad Sanguinem nuncupatum Brixiæ ingentissimis reliquiarum thesauris dotatum. 3.15.5. & seqq. claruit viris illustribus. ibidem.

Ferrariensis Ecclesia à sua fundatione fuit regularis. 2.22.1.

Fesulana D. Bartholomæi Abbatia per Canonicos Frigdionarios reformata. 3.19.1. Monasterio S. Mariæ ad Niues intra Florentiam ab Eugenio IV. donata. ibid. 2. à Magno Cosmo, & Laurentio eius Filio tota à fundamentis renouata. ibid. in eadem Ioannes Medicæus Cardinalis, postea Leo X. insignijs Cardinalaribus per illius Abbatē decoratus. ibid. in ea insignes reliquiæ cum puteo sanguine martyrum adhuc fluente pleno ibidem.

S. Frigdianus Hybernus filius Regis Vltoniæ Canonici ordinis professor, & propagator. 2.34.3. & 2.45.2.& 3.50.1. Lucensium Episcopus ordinatus duo collegia canonicorum regularium in ea ciuitate fundauit. 2.45.2.& 3.6.4.

S. Frigdiani canonici ijdem cum Lateranensibus. 2.45.3. Ijdem post reformationem Frigdionariam anno 1409. petunt canonicos ad reformandum illorum monasterium Sancti Frigdiani. 2.45.7 & 3.12.1.

S. Frigdiani Prior, & Canonici Lateranensibus cum decem Prioratibus se adiungunt, & illorum reformationem recipiunt. 3.39.2.& seq.

S. Frigdiani Ecclesiam Eugenius III. dedicauit. 3.39.5. in qua multa corpora Sanctorum sunt tumulata. ibid. Eadem Ecclesia maximis priuilegijs munita. 3.40. per totum.

S. Frigdiani Prior vtitur pallio, seu cappa Episcopali. 3.39.10. Olim iurisdictionem ordinariam exercebat in sua parochia. 3.40.10.

Ad Priores, & canonicos S. Frigdiani multorum Pontificum literæ recensentur. 3.41 per totum.

S. Frigdiani Priorem venerabilem Frattem vocat Paschalis Secundus. 3.41.1.

Ex S. Frigdiani Capitulo viri illustres profecti. 3.39.4.

S. Fridelinus D. Patritij discipulus multa monasteria canonicorum fundauit. 2.39.11.

Frigdionaria colliculus prope Ciuitatem Lucensem in Tuscia. 3.6.1. vnde hoc nomen loco inditum. ibid. 3. in eo à S. Frigdiano Oratorium erectum. ibid. Frigdionarij monasterij origo. ibid. In eo degebant canonici regulares ante Alexandrum Quartum. ibid. monasterium Frigdionarium à S. Frigdiano fuisse fundatum. ibid. 4. In illo constitutos canonicos secundum institutum Ecclesiæ Lateranensis viuentes. ibidem. Fuit restauratum per Comitissam Mathildam. ibid. Nunquam destitutum canonicis regularibus. ibid. Fuit secundò restauratum circa annum. 1250. per Equitem Marcoaldum de Malpilis, & ab illo dotatum. ibid.

Frigdionarij canonici ijdem cum canonicis S. Frigdiani. 3.6.5. & 3.7.3. Ijdem à temporibus S. Frigdiani vsq; ad annum 1400. nunquam in dicto monasterio defecerunt. 3.7. per totum.

Frigdionarij canonici ante reformationem quandoque eligebant sibi Priores de Capitulo, & congregatione S. Frigdiani. 3.7.2. & seq. Visitantur ab Episcopo Lucensi anno 1382. ibidem 4. Donantur ab eodem Episcopo anno 1391. Ecclesia S. Dalmatij intra Ciuitatem. ibid. 5.

Frigdionarium monasterium tempore schismatis bellis attritum, & canonicorum numerus in eo imminutus. 3.8.3. Quo tempore cœperit illius reformatio, & quando fuerit absoluta. ibid. Qui fuerint præcipui autores illius reformationis. ibid.

Frigdionarium monasterium tempore visitationis manebat sub iurisdictione Episcopi Lucensis, & de illius licentia fuit reformatum. 3.8.3.

Duodecim stellarum prodigium, quæ visæ sunt tempore reformationis dicti monasterij Frigdionarij. 3.9.1.

In Frigdionaria reformatione omnia essentialia veterum canonicorum retenta. 3.9.2,

Prior monasterij Frigdionarij ab initio reformationis erat caput totius congregationis. 3.16.1.

Frigdionarij canonici more antiquorum canonicorum manserūt subiecti ordinarijs. 3.16.1. quando celebrauerunt primum Capitulum Generale. ibid. accipiunt priuilegium pro eodem Capitulo celebrando, & Generali de gremio totius congregationis eligendo. 3.17.1.

Frigdionariæ congregationis titulum nullatenus præstitit Martinus V. ibid. extabat ante illum. ibid.

Frigdionarij Canonici ab Eugenio IV. ad reformandam Lateranensem Basilicam vocati. 3.18.1. Item ab alijs Episcopis, & magistratibus ad illorum Ecclesias similiter reformandas certatim vocati. ibid. 5. decreto Pontificio prohibentur transire ad monasteria aliorum ordinum, vel etiam sui ordinis sine licentia suorum Superiorum. ibid. Ijdem ad reformandam Lateranensem Basilicam ab Eugenio IV. rerum vocati excusationes prætendunt. 3.21.1. & seq. Pontifice indignante ad illam tandem accedunt, quam perpetuo regendam suscipiunt. ibid. Quos Pontifex deinceps Lateranenses perpetuò vocari mandat. ibid.

Frigdionarios canonicos fuisse de veris antiquis canonicis Lateranensibus, probatur multis documentis. 3.22. per totum. neq; vllam nouam congregationem per reformationem Frigdionariam fuisse institutam. ibid. titulum Lateranensium Frigdionarijs non tam donatum, quàm restitutum. ibid.1.

Frigdionarij Canonici erant eiusdem prorsus instituti cum canonicis S. Frigdiani Lucensis, & consequenter cum Lateranensibus. ibid.2.

Frigdionarij Canonici reformati ijdem omnino cum antiquis ante reformationem. ibid. viuebant antiqui canonici in monasterio Frigdionario tempore reformationis. ibid.

Frigdionarij Canonici non fuerunt instituti, à fratre Iacobo Bergomensi Conuerso Ordinis Prædicatorum, vt quidam falsò calumniantur. 3.22.3. & 3.23.6. nulla speciali approbatione Sedis Apostolicæ pro illorum reformatione opus habuerunt. 3.22.3. quo anno reformati. ibidem 4. Illorum identitas cum antiquis canonicis regularibus probatur testimonio Doctorum. ibid. 5. & seqq. Eadem probatur Decretis summorum Pontificum. 1.23. per totum. cur vocentur nouella plantatio. ibid. 4. non fuerunt instituti, nec titulo donati à Martino V. ibid.

D. Florentius Radeuuini Dauentriæ Vicarius autor clericorum vitæ communis Dauentriæ. 2.63.1.

Formosus ex Canonico regulari Lateranensi Romanus Pontifex. 3.52.2.

Florianus Nanius ex Congregatione Lateranensi Theologus, & Episcopus Scalensis in Regno Neapolis. 3.14.4. Eius nonnulla opera. 3.55.3.

S. Fulgentij Ruspensis habitus. 1.26.4. nihil commune habuit cum habitu Eremitarum Augustinensium. ibid. neque etiam cum habitu D. Augustini. ibid.

S. Fulgentius non fuit professor instituti B. Augustini. 1.26.4. & 1.40.3. natus est Teleptæ in Africa, non in Hispania. 1.43.1. Non potuit fuisse discipulus B. Augustini. 1.54.2. Nec fuit professor illius instituti. ibid. à quonam acceperit suum institutum. ibid. qua ratione possit dici discipulus Beati Augustini. ibidem.

B. Fulgentius Cremonensis ex Cōgregatione Lateranensi. 3.19.7. & 3.51.2.

G

GLadius, quo B. Thomas Cantuarienſis fuit excerebratus, vbi seruetur. 3.28.11.

Gabriel Flamma ex congregatione Lateranensi declamator præclarus, & Episcopus Clodiensis. 3.45.5. eius opera. 3.55.4.

Gabriel Inchintus ex Cong. Late. & illius opera. 3.20.2.& 3.55.4.

Gabriel Pascolus Rauennas autor Speculi Crucis. 3.55.4.

Galliarum Ecclesiæ olim omnes regulares. 1.57.9.

Galdinus ex Comitibus Bardi, siue Landis, vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3.8.4.

S. Gau-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

S. Gaudiosus Episcopus Bitinensis in Africa, inde profugus Neapoli fundat monasterium clericorum. 1.54.3. quod monasterium falsò nonnulli aiunt, fuisse Eremitarum Augustinensium. ibidem. Gaudiosus alter Episcopus Salernitanus. ibid. 4.

S. Gaudētius Episcopus Nouariensis Canonici instituti apud Insubres. reparator. 2.10.6. & 2.26.9.

Gaufredus Meldensium Episcopus relicto Episcopatu pergit ad monasterium S. Victoris apud Parisium 2.33.16. & 2.57.2.

Gratiani Decretum per censores Gregorianos expurgatum præcipitur incorruptum seruari. 1.19.3. in eo plures canones accepti ex regula B. Augustini sub titulo de Communi vita clericorum. ibid.

Gratianus quandoque vnum canonem ex multis Doctorum sententijs coflauit. 1.19.3.

S. Gelasius Papa nunquam fuit monachus, vel Eremita. 1.37.8. fuit Afer, & filius Valerij. 2. 14. 1. reformauit Basilicam Lateranensem secundum institutum D. Patris Augustini. ibid. Fuit eiusdem Ecclesiæ canonicus. 3.50.1. illius opera, quæ exstant. 3.55.4.

S. Genesij monasterium apud Carthaginem Spartariam non fuit, nec potuit fuisse Ordinis Eremitarum Augustinensium. 1.57.9.

Georgius Riplarius Canon. regul. S. Mariæ de Bridlingtona. 2.37.11.

S. Genouefæ Abbatia Parisiensis floret viris eruditis. 2.33.17.

Gregorius Nortumbrensis canon. regul. 2.37.11.

S. Gregorius Papa Canonicæ professionis reparator. 2.42.2. & 3.4.1. & 3.52.1.

Gerardus Gisla ex canonico regulari Archidiaconus Bononiensis. 2.23.2.

Gerardus fundator congregationis Sancti Laurentij de Vltio. 2.58.1.

Gerardus Groot magnus prædicator in Belgio. 2. 63. 1. Conuentum clericorum Dauentriæ collegit. ibid. quos B. Augustini regulam assumere hortatus est. ibid. 2. statuerat fundare monasterium canonicorum ad exemplum venerabilis Patris Ioannis Rusbrochij. ibid. eius epitaphium. ibid.

Gerardus ex canonico S. Ioannis in monte Episcopus Bononiensis. 3.14.4.

Gerardus Gisla ex canonico S. Victoris Episcopus Bononiensis. ibidem.

S. Gertrudis fundatrix Collegij Niuellensis, nunc secularis, fuit Canonissa verè regularis, & professa. 3.49.2.

Gregorius II. ex canonico Lateranensi Romanus Pontifex. 3.52.1.

Gilbertus Foliottus Doctor, & Abbas ex ordine canon. regul. 2.37.12.

B. Gilbertus de Sempingam reformator canonici ordinis in Anglia ibid. autor congregationis canonicorum, qui Gilbertini dicebantur. ibid. & 2.70.2. adhuc viuens tredecim monasteria canonicis, & canonissis plena fundauit. ibid.

Glossæ error in cap. Duo 12. q. 1 dicentis, conuersos posse habere proprium. 1.6.4.

Gottifredi Episcopi Lunensis donatio facta Priori, & Fratribus S. Frigdiani de Ecclesia, & plebe S. Andreæ de Carraria, & capellis ad illam spectantibus. 2.40.5.

Guala de Bicherijs ex canon. regul. S. Petri in Cœlo Aureo Papiæ Cardinalis creatus ab Innocentio III. 1.61.5. Fundator monasterij S. Andreæ Vercellarum. 3.28.10.

Gualterus Abbas Præmonstratensis cum quatuor socijs Vlyssiponam proficiscitur, & monasterij S. Antonij Vlyssiponensis regimen oblatum accipit. 1.57.13.

S. Guarinus ex canonico Mortariensi à Papiensibus in Episcopum electus fugam arripit. 2.46.6. à Lucio II. Cardinalis Episcopus Prænestinus creatus. ibid. & 3.50.1. non fuit canonicus in monasterio Rhenano. 2.48.5.

Guido Baisius ex canon. regul. S. Victoris Bononiæ Archidiaconus. 2.23.2. Eius opera. 3.55.4.

Guernerus canonicus Sancti Victoris Parisiensis, & Doctor. 2.57.2.

S. Gudinus ex canonico, & Priore S. Vincentij Brachariensis Archiepiscopus. 2.61.2.

Gundisaluus S. Vincentij Vlyssiponæ Prior sanctitate clarus. ibid.

Gulielmi Parisienses duo. 1.46.1.

Gulielmus Dux Mantuæ Ecclesiam S. Barbaræ canonicis regularibus Lateranensibus sæpius offert. 3.45.6.

Gulielmitæ vnde originem habuerint, variè sentiunt Doctores. 1.46.1. illorum autorem fuisse Gulielmum Ducem Aquitaniæ, Baronius negat. ibid. quem putat obijsse, & sepultum in Ecclesia Compostellana. ibid.

Gulielmitas ab initio sub D. Benedicti, non sub Augustini, regula institutos, quorundam sententia valde probabilis. ibid. 3.

Gulielmitis Alexander IV. indulsit, remanere sub regula D. Benedicti post generalem vnionem. ibid. Eosdem ab initio sine certa regula institutos per Gregorium IX. B. Augustini regula donatos, aliorum sententia. ibid. illorum fundatio in B. Augustinum omnino referri non potest. ibid. 4. & seq.

Gulielmitas sub B. Augustini regula degentes non fuisse illos, quos vniuit Alexander IV. sed illos Parisijs institutos, qui dicebantur ordinis Vallis Scholarium. ibid. 4.

Gulielmitarum erant antiquiora monasteria, & priuilegia, quæ nunc sunt Eremitarum Augustinensium. 1.46.5.

Gulielmitarum ordinem illum esse, quem Pontifices vocant Eremitarum S. Augustini, multorum autorum sententia. ibid.

Gulielmitæ post generalem vnionem Eremitarum factam per Alexandrum IV. ab illa resiluerunt, & obtinuerunt manere sub regula B. Benedicti. ibid. 7.

H

HAbitus clericorum cum B. Augustino communiter viuentium. 1 22. per totum.

Habitus essentialis canonicorum regul. idem cum habitu essentiali Episcoporum. 1.24.7. Est sola vestis linea, quæ non potest deponi, vel occultari. 2. 8. 2. & hoc est verum etiam quando canonicus regularis obtinet beneficium seculare. 3.34.3. & illum dimittentes etiam hoc prætextu sunt excommunicati. ibid.

De Habitu canonicorum regul. tam essentiali, quàm accidentali, vide in verbo Canonicus Regularis. & 3.69. per totum.

Habitus, quem nunc ferunt Eremitæ Augustinenses, primus autor Gregorius IX. 1.25.3. & seqq.

Habitus determinatio attenditur non solùm quoad materiam, & formam, sed etiam quoad colorem. 1.26.5.

Habitus determinatus requiritur ad determinatum ordinem constituendum. 2.8.2.

Habitus identitas, vel varietas quæ faciat identitatem, vel diuersitatem in ordinibus. 2.69.1.

Habitus Apostolici integritas seruatur in Domno Apostolico. 2.8.5.

Henricus Consolimeus ex Canonico Regulari Episcopus Bononiensis. 3.14.4.

S. Herculanus ex Canonico regul. Episcopus Perusinus. 2.18. per totum. reformauit Ecclesiam Perusinam. ibid. 1. & 8. non potuit fuisse monachus ordinis D. Benedicti. ibid. 4. Erat iam clericus, quo tempore D. Benedictus incipiebat monachos colligere. ibid. fuit educatus in Ecclesia Perusina. ibid. 6.

Constantini Caietani pro illius assertæ professione monasticæ rationes afferuntur, & soluuntur. 2. 19. per totum. Non constat, quòd fuerit natione Syrus, sed potius quòd fuerit Perusinus. ibid. 5.

Hybernenses ante tempora D. Malachiæ monachos non viderat. 2.35.1.

S. Hilarius Pictauiensis reparator vitæ canonicæ in Gallijs. 2.10.6.

S. Hilarius Arelatensis Augustino Familiaris. 1.54.5. Fuit Eremita, & monachus Lirinensis. ibid. non tamen sub regula D. Augustini. ibid. factus est monachus à Sancto Honorato. ibidem.

Hieronymus Vida Poeta clarus ex canonico regul. Episcopus Albensis. 2. 50.7. Eius Poëmata. 3.55.4.

Hieronymus Theutonicus vnus de primis autoribus reformationis Frigdianiæ. 3.8.4.

S. Hieronymum fuisse Cardinalem tituli sancti Laurentij, scribit autor Sermonum ad Eremitas, cuius sententia reijcitur. 1.31.4.

S. Hilduinus primus Abbas S. Victoris Parisiensis. 2.33.16. & 2.57.2.

Hyppolitus Caracciolus declamator ex congregatione Lateranensi. 3.27.5. & 3.55.4.

Hyppoliti Chizzolæ contra Vergerium scripta 3.55.4.

Honorius Primus ex canon. regul. Lateranensi Romanus Pontifex. 3.52.1.

Honorius Secundus ex canonico regul. Lateranensi Romanus Pontifex. 3.52.2.

Honorius Tertius ex canonico regulari Lateranensi Romanus Pon-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Pontifex. 3.51.6.
Honoratus de Robertis ex congregatione Lateranensi, & eius opera. 3.27.5.& 3.55.4.
Hispaniarum Ecclesiæ antiquitus fere omnes regulares. 2.31.10.
Hugo de sancto Victore Canonicus Regularis sanctitate, & doctrina clarus. 2.33.16.& 2.57.2.& seq.
Hugo de Folieto ex Canonico Regulari Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis. 2.31.3.

I

IAcobus autor epistolæ Canonicæ non est Iacobus Zebedæi, vt putat assertus autor historiæ Lucij Dextri. 1.52.9.
Iacobus Philippus autor Supplementi Chronicarum multa falsa scribit de S. Gulielmo, & Ordine Gulielmitarum. 1.46.3.
Iacobus de Vitriaco ex canonico regul. S. R. E. Cardinalis, & Doctor præclarissimus. 2.38.10.
Iacobus ex canonico Mortariensi Archiepiscopus Ianuensis. 2.46.6.
Iacobus de Clusiano S. Georgij de Brinate Præpositus erga pauperes misericors. 2. 49.3. cuius charitas erga pauperes miraculo fuit comprobata. ibid. & 3.35.1. & 3.51.1.
Fr. Iacobus Cantea Albericus de Auogadris in Gymnasio Patauino primarius legum Doctor. 3.8.2. prædicationibus venerandi Patris Bartholomæi Columnæ mundum relinquens, ingreditur ordinem Fratrum Prædicatorum, & fit Conuersus, quia erat bigamus. ibid. De licentia sui Generalis transit ad Canonicos Frigdionarios nuper reformatos. ibid. dispensatur à Pontifice super bigamia vsque ad Diaconatum. ibid. accipit habitum canonicorum à Ven. Patre Bartholomæo Columnæ Ioci Priore. ibid. 5. cum illo discutrit prædicando Euangelium ibidem. illum fuisse Apostatam nonnullorum calumnia. ibid.
Iacobus ex Canonico S. Ioannis in monte Episcopus Milepotamensis in Creta. 3.14.4.
Iacobus de Beluisio legum Doctor Canonicus S. Ioannis in monte. 3.14.4. quædam illius opera. 3.55.5.
Fr. Iacobus Philippus Bergomensis retractauit in nouissima editione, quæ scripserat contra ordinem Canonicorum Regularium. 3.22.7.
Ianuensem Metropolitanam olim fuisse regularem, nonnullorum sententia. 2.27.1. Ianuensium propensio in ordinem canonicum. ibid.
Ieroselimitana Ecclesia à sua institutione fuit regularis. 2.5.9. & 2.41.2. Ieroselimitana Ecclesia Patriarchalis quænam esset. ibid. 3. monasteria canonicorum regularium in Ciuitate Ieroselima. ibid. 2.
Illerdense Capitulum Prouinciale canonicorum anno 1340. celebratum. 2.43. 1. in eo promulgatæ constitutiones Benedicti XII. ibid.
S. Ildefonsus Toleti Archiepiscopus probatur fuisse canonicus regularis. 2.31.9.
Imagines antiquæ B. Augustini in Ecclesia Lateranensi, & alijs locis, omnes illum referebant indutum habitu canonicali, non Eremitico. 1.36.2. & 1.41.4.
Imagines referentes B. Augustinum cum habitu Eremitico omnes recentes. ibid. & 1.41.4.& seq.
Imago D. Augustini cum cuculla posita in æde D. Marci Venetiarum est recens. ibid. 3.
De Imagine B. Augustini pingenda lis antiqua nunc denuo suscitata. 1.41.1.
Imaginem D. Augustini cum cuculla nigra zona præcincta rudem vocat Ioannes Molanus Doctor Louanienfis. ibidem. quam, si tolli non posset, ad vitandum scandalum dicit debere tolerari. ibidem.
Imago B. Augustini, quam Papienses ferebant in publicis vexillis ante annum 1480. illum tunica linea, & habitu canonicali indutum referebat. 1.41.6.
Imaginem B. Augustini cum cuculla cur Alexander VI. Mediolani reficiendam mandauit. 1.41.7.
Imago miraculosa B. Mariæ Virginis Guadalupensis, & illius inuentio. 2.31.4.
Imago Saluatoris Crucifixi miraculosa in monasterio S. Crucis Colimbriæ. 2.32.6.
Incorrigibiles eiiciuntur à congregatione Lateranensi. 3.34.7.
Innocentij I. epistola ad Valerium Episcopum Hipponensem, conficta. 1.28.3.
Innocentius Primus Ordinem Eremitarum Augustinensium nullatenus confirmauit. 1.36. 7. Regulæ monasticæ ab illo editæ quænam sint. ibid.
Innocentius Secundus non fuit monachus ordinis D. Benedicti, vt putat Baronius. 2.15.5. de eodem multiplex error Ioseph Mozzagrugni. 2.48.3.& 3.52.3. Idem Pontifex ex canonica Lateranensi assumptus suam Ecclesiam instaurat, & ditat. 3.2.5.
Innocentius Tertius ex canonico regulari Lateranensi Romanus Pontifex. 3.52.6. donat canonicis Lateranensibus Villam Tusculi, & alia bona. 3.2.5. illius operum Catalogus. 3.55.5.
Innocentius Tertius in cap. Insinuante. ne clerici, vel vouentes, non loquitur de ordine Eremitarum Augustinensium. 1.57.1.
De Innocentio Tertio Iosephi Mozzagrugni error. 2.48.4.
Ioachimi sententia de origine canonicorum regularium reijcitur. 2.55.5. quæ refutatur. 2.2. per totum.
Ioachimii testimoniū pro D. Augustini monachatu reijcit Diuus Antoninus Florentinus. 1.51.1. idem Ioachimus non est locutus de ordine Eremitarum Augustinensium. ibid. nec constat illius prophetiam esse adimpleram. ibid. de illius propheticis prædictionibus quid graues autores sentiant. ibid. 2. notatus vanitatis à Sixto Senensi. ibid.
Ioannis Marquez Eremitæ Augustinensis assertiones contra Canonicam D. Augustini professionem, & habitum. Præfatione Gen. D. & 1.2.4. eius liber de Origine Fratrum Eremitarum reuera scriptus contra canonicos regulares. Præfat. Gen. D. E. Idem liber multis falsis allegationibus refertus. ibid. G. & 1. 35. per totum.
Ioannis Marquez interpretatio verborum Possidij absurditatis reuincitur 1.14. 2. multa imponit Possidio, quæ ille non dicit. 1. 15. 1. & seqq. confingit causas non veras institutionis canonicorum regularium in Ecclesia Hipponensi, veris causis omissis. 1. 17. 1. & seq.
Ioannes Marquez fatetur, B. Augustinum suis Eremitis non determinasse colorem habitus, sed in eorum optione illum reliquisse. 1.26.1. quod dicens, euertit omnia fundamenta nigræ cucullæ Eremiticæ. ibid.
Ioannes Marquez vocat Censores Louanienses peruersos calumniatores, quia reiecerunt in angulum Sermones ad Eremitas. 1.30. 1.
Ioannes Marquez peruertit historiam pauperculi, qui Mediolani inuentum sacculum pecuniarum reddidit Domino. 1.32. 4. falsò asserit, reperiri in monasterio S. Antonij Vlyssiponæ, ordinarium congregationis S. Rufi, & in eo fieri mentionem Eremitarum Augustinensium. 1.35.8. falsò allegat aliam cartam donationis ex Archiuo eiusdem monasterij. ibidem. item falsò scribit, in causa præcedentiæ contra canonicos regulares Sancti Vincentij pro suis monachis pronunciatum. ibidem.
Ioannes Marquez falsò allegat textus in cap. Nimis praua, & cap. Nimis iniqua. de excessibus Prælatorum. 1. 39. 3. falsò allegat Molanum. ibid. 4. item Azorium. 1.43.5. arguitur contradictionis. 1. 39. 5. fingit miracula. 1. 40. 4. falsò ait Innocentium IV. vniuisse Eremitas Tusciæ ordini Eremitarum Augustinensium. 1.45.2.
Ioannes Marquez frustra laborat in probando, quòd essent olim in Hispanijs, vel alijs locis Eremitæ degentes sub regula Diui Augustini. 1.45.3.
Ioannes Marquez falsò scribit, Eremitas Fr. Ioa. Boni obtinuisse à Sede Apostolica, vt possent deferre habitum Diui Augustini. 1.47.2. item falsò ait, fratrem Ioannem Bonum accepisse regulam, & habitum ab ordine Eremitarum Sancti Augustini ibidem. 3.
Ioannes Marquez falsò scribit, constare ex literis Apostolicis, B. Franciscum Assisium professum fuisse regulam B. Augustini in manibus Fr. Io. Boni. 1.47.3.
Ioannes Marquez concedit, ordinem Eremitarum Sancti Augustini nuncupatum illum fuisse, cui ante vnionem generalem a Sede Apostolica datus est Protector Riccardus Cardinalis. 1.47.7.
Ioannes Marquez ait, Volaterranum Historicum fuisse Canonicum regularem. 1. 48. 8. multos sanctos, & viros illustres ordini Eremitarum perperam adscribit. 1. 54. per totum. nullos præter Eremitas ad amicitiam Diui Augustini admittit. 1.55.2.
Ioannes Marquez fatetur, suos Eremitas ad hortos colendos à Beato Augustino potissimum institutos. 1.55. 6. perperam deducit antiquitatem sui ordinis ex nonnullis Sanctis antiquis. 1.56.1.

Ioan-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Ioannes Marquez circa monaſterium S. Auguſtini Cantuarienſe multipliciter errat. 1.57.3. adſcribit ſuo ordini monaſteria canonicorum, pro quibus certat cum Sampſone Hayo. 1.57.7.

Ioannes Marquez falsò ſcribit, ſocios, qui cum Gualtero Abbate venerunt Vlyſſiponam, fuiſſe Eremitas Auguſtinenſes. 1.57.13. Corrupit Hiſtoriam fundationis monaſterij S. Vincentij Vlyſſiponen. delens nomen canonicorum, & ponens nomen Eremitarum. ibid.

Ioannes Marquez multa falſa comminiſcitur de fratribus Eremitis B. Auguſtini reliquias Papiam comitantibus, de monaſterio D. Petri in cœlo aureo Eremitis à Rege Luitprando donato, de eiſdem reliquijs cum Eccleſia per Ioannem XXII. ſuo ordini reſtitutis, quæ referuntur. 1. 58. per totum.

Ioannes Marquez falsò imponit Iocellino, illum dicere, B. Auguſtinum degiſſe ſub regula D. Auguſtini. 2. 34. 1. falsò aſſerit B. Patricium in Hybernia inſtituiſſe ordinem Eremitarum Auguſtinenſium. 2. 35. per totum. item B. Malachiam vixiſſe vitam Eremiticam. ibid. 7. eius error de origine canonicorum regularium. 2.2.7.

Fr. Ioannes Bonus B. Auguſtini regulam à Sede Apoſtolica accepit, ſicut & habitum. 1.47.1.

Ioannes Papa XXII. quo ſenſu dixit, B. Auguſtinum ducem, Patrem, & caput ordinis Eremitarum. 1. 50. 3. fuit enutritus à puero apud Eremitas Auguſtinenſes. 1.22.2. admittit eoſdem Eremitas ad diuina officia cum canonicis celebranda in Eccleſia S. Petri in cœlo aureo Papiæ. ibid. eius literas per ſubreptionem impetratas atteſtatio Papienſium. 1.64.2. Corpus B. Auguſtini Eremitis nunquam reſtituit, nec donauit. ibid. 3. nunquam dixit, illos à B. Auguſtino immediatè inſtitutos. ibidem.

Ioannes Trithemius Abbas in multis lapſus. 2.19.4.

Ioannes Mauburnus Doctor, & Abbas ex canonico regulari. 2.33.17. eius opera. 2.65.7.

S. Ioannis Sueſſionenſis Abbatia ſanctitate celebris. 2.33.19. cum illius canonicis canunt Angeli matutinas. ibid.

S. Ioannes de Bridlingtona canonicus regularis. 2.37.11.

Ioannis Molani lapſus, aſſerentis canonicos regulares ortos ex diſſolutione veterum canonicorum ſecularium. 2.38.1. item aſſerentis, antiquos canonicos regulares exiſtentes in Cathedralibus vota non emiſiſſe. 2.68.1.

Ioannes Rusbrochius fundator monaſterij Vallis Viridis apud Bruxellas ſanctitate celebris. 2.38.12. & 2.65.2. multa præclarè ſcripſit. 2.68.4.

Ioannes de Schoncuia canonicus Vallis viridis, Doctor celebris. 2.38.12. quædam illius opera referuntur. 2.65.4.

Ioannes Peculiaris canonicus Colimbricenſis vnus de fundatoribus S. Crucis. 2. 59. 1. Romam cum Tellone Archidiacono proficiſcitur. ibid. eligitur Archiepiſcopus Bracharenſis, & iterum Romam reuertitur. ibid. 6.

Ioannes Robertus canonicus S. Crucis Colimbricenſis ſanctitate conſpicuus. 2.61.1.

Ioannes Epiſcopus Sabinenſis S. R. E. Cardinalis ex Canonico Regulari S. Crucis Colimbricenſis. 2.61.6.

Ioannes Canonicus Capituli Vuindeſimenſis vitæ integritate inſignis. 2.65.2.

Ioannes Gielemanus Canonicus Capituli Vuindeſimenſis probitate conſpicuus. ibid.

Ioannes Buſchius Canonicus Vuindeſimenſis, & illius ſcripta. 2. 65. 6. hunc per errorem Arnoldum vocauit Trithemius. ibidem.

Ioannes Garetius Canonicus Vuindeſimenſis, & Doctor Louanienſis, & illius ſcripta. 2.65.7.

Ioannes Latomus Canonicus Vuindeſimenſis, & Doctor Louanienſis, & illius ſcripta. 2.65.5.

Ioannes Diaconus Canonicus Reg. Lateranenſis autor libri de Baſilica Lateranenſi ad Alexandrum Tertium. 3. 1. 1. & 3. 55. 5.

Ioannes de Bergomo vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3.8.4.

Ioannes ex Canonico Sancti Ioannis in monte Epiſcopus Bononienſis. 3.14.4.

Ioannes Baptiſta de Manfredonia, Canonicus Regul. Lateran. & eius opera, 3.27.5. & 3.55.5.

Ioannes Pizutus ex Canonico regul. Cardinalis, reſtaurator monaſterij S. Petri ad Aram Neapolis. 3.27.5.

Ioannes Chryſoſtomus Zanchius Canonicus Regularis Lateranenſis linguarum peritia clarus. 3. 32. 6. eius opera. 3. 55. 5.

Ioſephi Mozzagrugni opus Narratio rerum geſtarum canonicorum regularium. 2.51.1. idem opus ſuſpenſum per Sactam Congregationem Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium Indicis. 3.56.3.

Ioſephi Mozzagrugni error, aſſerentis, canonicos Frigdionatios à Nicoſienſibus accepiſſe habitum, & inſtitutum. 2. 20. 7. item de monaſterio S. Agnelli Neapolis. 2. 29. 1. item de Petro Damiani Rauennatenſi. 2.47.5. item de conſtitutionibus monaſterij Portuenſis. ibid. 8. item de Innocentio II. 2.48.3. item de Lucio II. ibid. 4. Item de Innocentio III. ibid. item de origine Congregationis Sancti Marci Mantuæ. 2.50.1.

Ioſephus Mozzagrugnus ſcribit, Gregorium XII. ſcapulare griſeum ſub habitu Pontificali tuliſſe. 2.53.1. item tempore Inſtitutionis Congregationis S. Saluatoris de Bononia totum ordinem canonicum fuiſſe collapſum. ibid. item ſuam Congregationem inſtitutam ad reparandum totum ordinem canonicum in vniuerſum. ibid. 2. item ſuam Congregationem ante omnes alias inſtitutam. ibid. 6. item de ſua congregatione fuiſſe locutum D. Antoninum in verbis ibidem allegatis. ibid. 9. quæ omnia falſa eſſe oſtenduntur. 2.53. per totum.

Ioſephi Mozzagrugni labor in adaptandis allegationibus pro congregatione Lateranenſi ſuis Saluatorienſibus. 2.53.13.

S. Iſaac fundator monaſterij ſancti Iuliani apud Spoletum. 2.19.5. non fuit monachus ordinis S. Benedicti. ibid. & 3.35.5.

Fr. Iordanus de Saxonia teſtatur, B. Auguſtinum anno ætatis ſuæ 33. baptizatum, eodem anno in Africam redijſſe. 1.4.3. ait, nullo ſcripto authentico inueniri, quid egerint ſui Eremitæ Auguſtinenſes ante Innocentium III. 1. 28. 4. & 1. 44. 3. tribuit B. Gregorio I. Decretum Gregorij IX. de baculis portandis à ſuis Eremitis in petitione elemoſynarum. ibid. 4.

S. Iſidori Legionenſis monaſterium canonicorum regularium viris illuſtribus clarum. 2.51.5.

Iudei Ieroſolimis exiſtentes non expectauerũt conſenſum eorum, qui erant in Hiſpanijs, in necem Saluatoris IESV CHRISTI. 1. 52. 9.

S. Iuliani Abbatia celebris apud Spoletum per Lateranenſes reformata. 3.35.5. & ſeq.

Iuliani Archipresbyteri Toletani hiſtoria apocrypha. 1.56.1.

Iulius II. & alij Pontifices nunquam dixerunt, habitum B. Auguſtini fuiſſe illum, quem nunc deferunt Eremitæ Auguſtinenſes. 1.40.5.

S. Iuo Carnotenſis reparator canonici ordinis in Gallijs. 2.55.1. pro illo Vrbanus II. ſcribit Archiepiſcopo Senonenſi. 2.55.2. eiuſdem Iuonis epiſtola pro Canonicis Regularibus ad Pictum Epiſcopum Pictauienſem. ibid. 3. Clerici per illum reformati ad regendas Eccleſias poſtulantur. ibid. 4. fatetur ſe canonicum Regularem Eccleſiæ Beluacenſis. ibid. eius exemplo cæteri Galliarum Epiſcopi ſuas Eccleſias reformabant. ibid. 5. eius reformatio facta ante Arnulphum. ibid.

Iuonis Carnotenſis pulchrum teſtimonium pro Beati Auguſtini clericatu, vt à monachatu diſtincto. 1.16.5. eiuſdem textus corruptus. 1.32.2

S. Iuſtus martyr monachus S. Laurentij de Plebe martyrum. 2.58.1. eius reliquiæ Secuſiam anno 1030. translatæ. 3.46.2.

S. Iuſti Abbatia celebris in oppido Secuſiæ Prouinciæ Taurinenſis. 3.46.2.

L

LAicorum nomine temporibus B. Auguſtini à Doctoribus nõ comprehendebantur monachi. 1.6.2. & ſeq Imo à B. Auguſtino laici contra diſtinguuntur ab omni genere perſonæ verè regularis. ibid. 5.

Laici in primitiua Eccleſia pſalmos in Eccleſijs canebant, ſicut modò faciunt clerici, & monachi. 2.15.4.

Lambertus de Fagnano ex canonico regulari Bononiæ Archidiaconus. 2.23.2.

Lando ex canonico regulari Lateranenſi Romanus Pontifex. 3.52.2.

Lateranenſis Baſilica ſecundum regulam B. Auguſtini reformata per S. Gelaſium 2. 14. 1. quod inſtitutum durauit in eadem Eccleſia vſque ad Bonifacium VIII. ibid. & 2.15.2.

In Lateranenſi Eccleſia canonicis regularibus adiuncti monachi per aliquod tempus. 2.15.2. non tamen in eodem monaſterio, ſed in diuerſis. idid. 4.

In Lateranenſi Eccleſia fuiſſe canonicos regulares ante Paſchalem II. probatur. 2.15.3. cur poſt Paſchalem II. dicti canonici cœperint regi per Priorem. ibid.

Latera-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Lateranenſis Eccleſia fuit reformata per canonicos S. Frigdiani Lucenſis. 2.15.3.

Lateranenſe monaſterium monachorum quodnam eſſet. 2.15.5. ante tempora Alexandri II. monachis deſtitutum à canonicis tenebatur. ibid. tempore Paſchalis II. in Parochia Lateranenſi nullum erat monaſterium monachorum. ibid.

Laterani cognomen Gentis Sixtiæ Romanæ. 3.1.2. Lateranenſes ædes vnde ſic dictæ. ibid. 3. in quanam Vrbis regione. ibidem 4.

Lateranenſis Baſilica à Magno Conſtantino fundata. 3.1.4. eius multiplex nomen. ibid. & 3.2.1.

In Lateranenſi Baſilica non dicitur in Miſſa Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem, & quare. 3.1.4. ante horas dicitur tantùm Oratio Dominicalis & quare ibid.

Lateranenſis Baſilicæ ornamenta, prædia, & redditus à magno Conſtantino donata. 3.2.2.

Lateranenſem Baſilicam quinam poſt magnum Conſtantinum inſtaurauerunt, vel dotauerunt. 3.2.4. & ſeqq. Eadem ſub Stephano VII. tota ferè collapſa. ibid.

Lateranenſis Baſilicæ ſuper omnes alias Eccleſias eminẽtia. 3.3.1. & ſeqq. eius canonici omnes alios etiam Diui Petri præcedunt. ibid. 2. ingens theſaurus reliquiarum in ea repoſitus. ibid. 3.

In Lateranenſi Baſilica per Sylueſtrum Papam congregatio clericorum communiter, & regulariter viuentium inſtituta. 3.4.1. Eadem congregatio per B. Gelaſium Secundum D. Aug. regulam reformata ibid. durauit. ibid. vſq. ad tempora Bonifacij VIII. ibid. Eadem congregatio reformata iterum per magnum Gregorium. ibid. item per Eugenium II. ibid. item per Sergium III. ibid.

Lateranenſis congregationis conſtitutiones antiquæ in monaſterio ad ſeptem fontes ſeruata. 3 4. 1. Eiuſdem congregationis diſciplinæ rigor. ibid.

Lateranenſes canonicos ante Bonifacium VIII. eoſdem fuiſſe cum canonicis S. Frigdiani 2.16.3. & 3.4.3. illorum Prior omnes Cardinales presbyteros præcedebat. 3.4.2.

Lateranenſis congregationis reformatio inſignis facta per Alexandrum Secundum. 3.4.3. eiuſdem monaſteria ante Bonifacium VIII. 3.4.5.

Ex Lateranenſi monaſterio ab Alexandro II. vſque ad Bonifacium VIII. octo Romani Pontifices aſſumpti. 3.5.1. quanta laude canonici regulares per illud tempus in dicto monaſterio vixerint. ibid. 2. quantis bonis ſub illorum regimine ditata. ibid. 3.

Lateranenſes canonici regulares à Bonifacio VIII. eijciuntur, & ſeculares eorum loco ponuntur. 3.5.1. cauſæ dictæ electionis ſecundum nonnullos. ibid. poſt illorum electionem dicta Eccleſia caſtris, & bonis ſpoliata ibid. 3. Eadem ſub Clemente V. Bonifacij ſucceſſore tota igne conſumpta. ibid.

Lateranenſis Baſilica per Eugenium IV. ex canonicis Frigdionarijs reformata 3.21. per totum. quos canonicos Frigdionarios probatur, fuiſſe de viris antiquis canonicis regularibus Lateranenſibus à Bonifacio VIII. electis. 3.22. & 23. per totum. Lateranenſes canonici ab Eugenio IV. reducti per Nicolaum Quintum in eadem Lateranenſi Baſilica confirmantur. 3.24.1. eidem Lateranenſi Baſilicæ renouandæ, & exornandæ incumbunt. ibid. 2. Federicum III. Imperatorem canonicali habitu induunt, & in canonicum Lateranenſem recipiunt. ibid. 3. à Nobilibus Annibaldenſibus de Molaria Monaſterio montis compatium S. Syluestri nuncupato donantur. 3.25.1. à Caliſto III. Laterano eijciuntur. 3.28.1. à Paulo II. iterum reſtituuntur. 3. 30. 1. vacante Sede per obitum eiuſdem Pauli II. iterum à quibuſdam priuatis eijciuntur. 3.31.1. eiſdem electis Sixtus IV. confirmat titulum, & priuilegia. 3. 31. 2. eoſdem Laterani reſtituendos curat Ioannes Baptiſta Vrſinus Cardinalis, & obtinet. 3. 34. 7. iubentur mittere Theologos ad Concilium Tridentinum. 3.44.2.

Lateranenſis congregationis canonicos eſſe verè de antiquis clericis à B. Auguſtino, & à ſanctis Apoſtolis inſtitutis, plene diſcuſſum, & probatum, & definitum per Sedem Apoſtolicam. 2.71.3. ijdem canonici præcedunt monachos ratione dignitatis clericalis, quæ illis ineſt eſſentialiter. ibid. & hoc eſt verum in omnibus actibus publicis, & priuatis etiam extra proceſſiones. 2.71.6.

Lateranenſes canonici ad Concilium Tridentinum miſſi, cur eidem minime ſubſcripſerint. 3.44.2.

Lateranenſes canonici eijciunt incorrigibiles de congregatione. 44.4. & 3.45. 3. conſtituunt Vicarium Generalem in partibus Indiarum. 3.44.5.

Lateranenſes canonici regulares petunt, regimen ſanctimonialium illis auferri, nec obtinent. 3. 45. 1. ſtatuunt de nonnullis monaſterijs dimittendis. ibid. 2. Ineunt charitatiuam vnionem cum congregatione Colimbricenſi. ibid. 3.

Lateranenſes obtinent ſententiam fauorabilem à Sede Apoſtolica in cauſa præcedentiæ cum monachis Caſſinenſibus. 3.45.2.

Lateranenſes canonici regulares à Pio IV. ad Lateranenſem Eccleſiam iterum vocantur. 3. 45. 3. item à Gulielmo Mantuæ Duce ad Eccleſiam ſanctæ Barbaræ. ibid. 6. & 3.46.4. mutant formam publici regiminis, & tempus Capituli Generalis prorogant. 3.46.1.

Lateranenſes canonici regulares reſumunt vſum antiquum deferendi almutias de panno in Eccleſijs. ibid. 5.

Lateranenſis congregationis collegiorum, ſiue monaſteriorum catalogus. 3.48. per totum. item collegiorum Canoniſſarum. 3.49. per totum.

Lateranenſes canonici regulares in album Sanctorum relati. 3.50. per totum. item pro Beatis habiti, licet nondum canonizati. 3.51. per totum. item ad Pontificatum electi. 3. 52. per totum. item ad Cardinalatum. 3.53 per totum. item ad Epiſcoparum. 3.54. per totum.

Lateranenſes canonici regulares, qui aliquid ſcripſerunt. 3.55. per totum.

S. Laurentij de Plebe Martyrum Prouinciæ Taurinẽſis monaſterium antiquum à Vuandalis vaſtatum. 2.58.1. reſtitutum per Gerardum Sacerdotem Oppidi Vltij. ibid. in eo inſtituti canonici regulares. ibid. donatio illi facta per Odonem, & Adeleidem illius coniugem Comites Sabaudiæ. ibid. Priuilegium illi conceſſum à Cuniberto Taurinenſium Epiſcopo. ibid. illius Præpoſitus erat canonicus Eccleſiæ Taurinenſis ibid. Priuilegia Pontificum illi facta. ibid. 3. & ſeqq. creuit in congregationem viginti ſeptem Prioratuum. ibid. 6.

Laurentius Prior Generalis S. Crucis Colimbriæ ſanctitatis opinione clarus. 2.61.4. cuius ſanctitatem Philippus II. Rex Hiſpaniarum teſtatus fuit. ibid.

Leo Primus Lateranenſis Baſilicæ reformator. 2.42.2. extruxit cameram Baſilicæ Lateranenſis. 3.2.4. Eiuſdem Eccleſiæ Archidiaconus ante Pontificatum. 3.50.1.

Leo Tertius ex canonico regulari monachus, & Romanus Pontifex. 3.52.1.

Leo IV. ex canonico regulari Eccleſiæ Lateranenſis Romanus Pontifex. 3.50.1. & 3.52.1.

Leo VIII. ex canonico regulari Lateranenſi Romanus Pontifex. 3.52.2.

Leo de Carate Prior S. Petri in Cœlo Aureo Papiæ vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3. 8. 3. vitæ ſanctitate inſignis. 3.51.1. fuit primus Prior monaſterij Tremitani. 3. 13. 7. erga hoſpites largiſſimus. ibid. 8.

S. Leonardi monaſterium apud Veronam à Gregorio XII. per canonicos Frigd. reformatum. 3.11.1. floret viris illuſt. ibid. 2.

Leporius fuit Epiſcopus Vticẽſis in Africa, non in Betica. 1.52.10. non fuit de familia S. Auguſtini, ſed monachus Pelagianus. ibid. & 1.55.3. traiecit in Africam ex partibus Galliarum. ibid. retractat ſuos errores. ibid. eius monaſterium in Britannia. ibidem.

Leporius S. Auguſtini diſcipulus alius ab illo, qui fuit Epiſcopus Vticenſis. 1.55. 3. non ſubſcripſit Concilio Toletano. ibid. erat in monaſterio cum B. Auguſtino iam ſene. ibid. fundauit monaſterium de proprijs bonis. 2.12.8.

Licentius Beati Auguſtini diſcipulus non erat Eremita. 1.10.3.

Lirinenſis inſula quando primum habitari cœpit. 1.52. 9. illam fugatis ſerpentibus primus habitauit ſanctus Honoratus, in qua fundauit monaſterium. 1.54.5.

Lirinenſe monaſterium nunquam fuit ſub regula B. Auguſtini. 1.54.5. & 1.57.5. cuiuſnam inſtituti illud eſſet. ibid.

Lirinenſis inſula tempore S. Patritij Hybernẽſium Apoſtoli non erat habitabilis. 2.35.4.

Lucius II. canonicus S. Frigdiani, & monaſterij Lateranenſis. 3.2.5. & 3.35.4. eidem monaſterio multa donauit. 3.2.5. de eodem multiplex error Ioſephi Mozzagrugni. 2.48.4. & 3.52.5

Lucretia de Malateſtis fœmina clariſſima Portuenſe cœnobium multis prædijs ditat. 3.16.4.

Ludouicus Balbus reformator S. Iuſtinæ Patauinæ antea canonicus regularis, & Prior S. Georgij de Alega. 3.8.2.

Ludouicus Maioranus ex canonico regul. Later. Epiſcopus Caſtelli maris. 3.27.5.

Ludouici de Angelis Eremitæ falſæ allegationes in libris de vita B. Au-

Digitized by Google

B. Auguſtini notantur. 1.36. per totum. idem autor falsò ſcribit, teſtimonium Ambroſij Coriolani in Defenſorio ad Sixtum Quartum eſſe authenticum. ibid. 2. item antiquas B. Auguſtini imagines in Eccleſia Lateranenſi referre illum indutum habitu Eremitico. ibid.
Ludouicus de Angelis falsò ſcribit, Secundinum Manichæum dixiſſe, B. Auguſtinum mittendum in tenebras exteriores nigrarum cauſa veſtium. ibid. 4. item Nectarium vocaſſe B. Auguſtinum monachum Palliatum. ibid. 5. citat epiſtolam Papæ Cyriaci, qui nunquam fuit. ibid. 7. item conſtare ex Vita B. Fulgentij, illum fuiſſe eremitam Auguſtinenſem. ibid. item facultatem Pariſienſem definiuiſſe, eremitas Auguſtinen. tempore B. Auguſtini vouiſſe. ibid.
Ludouicus de Angelis ſibi contrarius, eum ait B. Auguſtini regulam ab Innocentio I. confirmatam 1.36.7. dicit, Sigibertum Chroniſtam fuiſſe B. Auguſtino notiſſimum. 1.36.8.
Ludouici de Angelis error dicentis, Eremitas Auguſtinenſes aſſumi conſueuiſſe in canonicos cathedralium. 1.36.9. item Alipium fuiſſe magiſtrum S. Paulini Nolani. ibid.
Ludouicus de Angelis imponit Cœleſtino I. illum dicere monachos, vel eremitas aſſumptos ad Sacros ordines, vel ad Epiſcopatum debere deponere pallium, & cingulum, & aſſumere habitum clericalem. 1.36.9.
Luitprandus Rex Longobardorum confirmat priuilegium à ſuis prædeceſſoribus conceſſum clericis apud S. Petrum in Cœlo Aureo Papiæ regulariter viuentibus. 1. 58. 2. monaſterium eiſdem clericis ædificat. ibid. 6. epitaphium eius ſepulchro inſcriptum, à quibuſdam abraſum fuit reſtituium. ibid.
Luitprandus poſt translatum B. Auguſtini corpus ad ædem S. Petri in Cœlo Aureo clericis regularibus addit conuentum monachorum Diui Benedicti 1. 60. per totum, eius aliud epitaphium. 3.36.7.

M

Maphalda Regina Portugalliæ vxor Alphonſi Primi canoniſſa S. Crucis Colimbricenſis. 2.32.6. & 3.59.10.
S. Malachias Epiſcopus Dunenſis fuit canonicus regularis, non autem monachus D. Benedicti. 2.34.4. ſicut etiam clerici ab illo inſtituti in Eccleſia Dunenſi. 2.34.4. nunquam fuit eremita Auguſtinenſis. 2.35.7. reparator monaſterij Benchorienſis. ibid. diuertebat ſæpius ad domos canonicorum regularium. 2.37.11.
S. Marcus Maximus Cæſarauguſtanus Epiſcopus canonicus regul. 2.30.4. eius continuatio Hiſtoriæ Lucij Dextri à Magdeburgenſibus fuit vitiata. 1.52.7. plures in illa errores notati. 1.53. per totum. & 1.56. 1. eadem continuatio contraria Hiſtoriæ Dextri. ibid.
Marcus Iulianus fundator monaſterij Charitatis Venetiarum. 3.12.2.
S. Mariæ de Columna ſiue de Pilari Cæſarauguſtana Eccleſia ſemper fuit canonicorum regularium. 1.53.2. vetus cathedralis Cæſarauguſtana. ibid. eius antiquitas, ac dignitas. 2.11.3. & 2.30.2. illius canonici præcedunt omnes cathedrales in Regno Aragonum. ibid. antiquiſſima omnium Eccleſiarum Chriſtianarum. ibid. 3. à ſua fundatione cathedralis. ibid. 4. in ea ſemper manſerunt clerici regularem vitam ducentes. ibid. viri illuſtres ex illa profecti. ibid. Sepulchra quædam canonicorum cum epithaphijs in eadem Eccleſia reperta. 2.11.3. Sententia Iuſtitiæ Aragonum ad fauorem canonicorum dictæ Eccleſiæ lata. 2.30.2. & ſeqq. eandem fuiſſe antiquam cathedralem Cæſarauguſtanam, probatur literis Pontificijs, & Deciſionibus Rotæ. ibid. 9. & ſeqq
S. Mariæ de Cella monaſterium Ianuæ à fundatione canonicorum regularium. 1.59.7. & 2.49.2. in eo repoſitas reliquias B. Patris Auguſtini translatas de Sardinia quorundam aſſertio. ibid.
S. Mariæ de Gloria Abbatia antiqua canonicorum regularium. 3.30.4.
S. Mariæ Pacis, de Vrbe fundatio facta per Sixtum Quartum. 3.33.2. imago miraculoſa B. Virginis in ea ſeruata. ibid. 2. monaſterium eidem Eccleſiæ additum per Oliuerium Cardinalem Caraffam. ibid. 3.
S. Mariæ Paſſionis Abbatia Mediolani fundatur. 3.34.2.
B. Maria de Oegnies Sancti Nicolai de Oegnies Oblatiſſa. 2.38.10.
S. Marius Canonicus Regularis Abbatiæ Beluacenſis. 2.33.7.
S. Marci Mantuæ Congregationis initium. 2.50.1. de illius origine, & inſtitutis multiplex lapſus Ioſephi Mozzagrugni. ibid.
habuit initium ſub Innocentio III. ibid. Primus illius autor Ven. ſacerdos Albertus Spinula. ibid. regula canonicorum dictæ congregationis per Innocentium III. & Gregorium IX. probata. ibid. 2. eiuſdem congregationis monaſteria. ibid. 4. ab initio illius canonici non militabant ſub regula B. Auguſtini, ſed poſtea illam aſſumpſerunt anno 1452. in quadam reformatione. 2. 50. 5. non ferebant ſcapulare haſtatum ſuper tunica linea. ibidem. Eadem congregatio modò extincta. ibid. 7.
Marbacenſis congregatio antiquiſſima trecentorum olim monaſteriorum. 2.66.5.
Martino V. falsò attributus Sermo de translatione B. Monicæ. 1.10.4. & 1.50.1. & ſeqq. in eo quædam aperte falſa. ibid. 2. eius Bulla non ſufficienter probat, ordinem eremitarum à B. Auguſtino fundatum. ibid. 4.
S. Martinus Turonenſis reparator vitæ regularis clericorum in Gallijs. 2.10.6. & 2.34.1. eius monachatus qualis fuerit. 2.34.1.
Martinus Lipſius Iuſti Patruus canonicus regul. & doctor celebris Louanij floret. 2.65.7. eius ſcripta. ibid. illius epitaphium. ibid.
B. Martinus Bergomenſis ex congregatione Lateranenſi. 2.26.2. & 3.51.2.
Martinus Garzias canonicus regular. Cæſarauguſtanus Doctor. 2.31.3.
Martinus de Arles Canonicus Regularis Pampilunenſis. 2.31.6.
Martinus ab Azpilcueta Doctor Nauarrus Canonicus regularis. ibid.
Maſſa, & Manſum quid ſit. 3.2.3.
Matthæus Boſſus Veronenſis ex congregatione Lateranenſi doctor inſignis. 3.11.3. exiſtens Abbas Feſulanus Ioanni Mediceo Cardinali inſignia Cardinalatus tribuit. ibid. Ianuam ad illius ciuitatis Sanctimoniales reformandas à Pontifice deſignatus. ibid. eius libri Ioanni Mediceo Cardinali nuncupati. ibid. & 3.55.5.
Matthæus Brumanus ex congreg. Lateranen. Epiſcopus Melphitanus. 3.19.7.
Merciorum monaſteria Clericorum mutata in monaſteria monachorum, & quare. 2.37.6.
Mediolanenſis Metropolitana ab initio fuit regularis. 2.26.1.
B. Meinardus Canonicus regularis Liuoniæ Apoſtolus. 2.40.3.
S. Meinulphus fundator Eccleſiæ Traiectenſis, & canonici ordinis in eadem Eccleſia plantator. 2.38.11.
B. Menendus Prior S. Saluatoris de Ribas in Luſitania canonic. regul. 2.61.3.
Mentis arcanum in Bullis Pontificum quid ſignificet. 2.53.3.
Motus proprius in Bullis Pontificum non excludit, ſupplicationem fuiſſe porrectam à parte. 2.53.3. in antiquis probat. 2.18.11.
Ad B. Monicæ corpus curandum non iuerunt eremitæ ex Centum cellis. 1.10.2. idem corpus ſub Alexandro III. ex Oſtijs Tyberinis Aroaſiam translatum, traditio Aroaſienſium. 1.50.3.
Monachorum habitus olim niger, canoniſſarum è contra albus. 3.49.2.
Monia. S. Crucis Colimbriæ canoniſſa ſanctitate celebris. 2.32.6. & 2.59.10.
Monachi fuerunt ab initio naſcentis Eccleſiæ. 1.1.1. illos Beatus Auguſtinus diſtinguit à regularibus viuentibus in ciuitatibus. 1.1.2. non poſſunt eſſe veri monachi ſine certa regula. 1.9.2. cum illis nunquam generaliter diſpenſatum, vt aſſumerentur in clericos cathedralium. 1.14.3. ordinati clerici non deſerunt eſſe monachi, etiam quoad nomen, & habitum. ibid. 4.
Monachus à Canonico regulari contradiſtinguitur. 1.16.3. per aſſumptionem ad Sacerdotium, & curam animarum non amittit nomen, & eſſentiam monachi. ibid. 4. & ſeqq.
In monacho per aſſumptionem ad Epiſcopatum non extinguitur obligatio votorum, nec etiam deferendi proprium habitum. 1.17.2.
Monachi per Aurelium Epiſcopum Carthagine inſtituti. 1.36.2.
Monachi olim non poterant ordinari niſi prouectæ ætatis. 1.36.7. aſſumpti ad ordines clericales non relinquebant habitum monaſticum. ibid. 10.
Monachorum nomine comprehenduntur aliquando canonici regulares. 2.35.1. quod probatur ſexdecim teſtimonijs. 1.38.4. qua ratione nomen monachorum illis tribuatur. ibid. 5. quando ſub nomine monachorum non poſſint comprehendi ipſi cano-

Digitized by Google

canonici regulares. 2.1.9.
Monachi nomen dupliciter acceptum. 1.38.6. alia ratione dicitur de canonicis regularibus, alia de monachis propriè dictis. ibidem.
Monachi, quorũ fit mentio in Concilijs Aquisgrani,& posterioribus vsque ad Innocentium III. omnes viuebant sub regula D.Benedicti. 1.44.5.
Monachi erant in Africa ante D.Augustinum per illum non instituti. 1.49.2.
Monachi Diui Benedicti adiuncti clericis in Ecclesia S. Petri in cœlo aureo. 1.60. per totum. manserunt in eadem Ecclesia vsque ad Honorium III. ibid. adiuncti canonicis regularibus in alijs Ecclesijs. 2.15.4.
Monachi dispensati ad ordines saluis manentibus institutis monasticis, etsi existerent prouectæ ætatis. 2.18.4.
Monachi nulli temporibus Caroli magni erant in Gallijs sub D. Augustini regula militantes. 2.35.6.
Monasterium à B. Augustino exstructum in horto Valerij erat in ciuitate, vel propè illam, & erat clericorum, non monachorum. 1.12. per totum. & 1.13. per totum. & hoc admittunt Fr.Iordanus de Saxonia, & Ambrosius Coriolanus Generales ordinis Eremitarum. 1.13.2. non potuit dici fundatum intra Ecclesiam ex hoc solùm, quòd illius fundus spectaret ad Ecclesiam. 1.14.12. erat dotatum prædijs. ibid. 5. erant in eo iuuenes Clerici. ibid. 6. erat seminarium pro instituendis ijs, qui ad Cathedrales, & alias Ecclesias assumebantur. ibid.
Monasterium alia ratione dicitur de domo Canonicorum, alia ratione de domo monachorum. 1.38.6.& 2.39.4.
Monasterium Sancti Antonij de Ardigneta in Tuscia ante Innocentium III. non fuit Eremitarum Augustinensium. 1.57.2.
Monasterium S. Augustini Cantuariense nunquam fuit ordinis Eremitarum, sed D. Benedicti. 2.57.3.
Monasterium Neridanum à S.Gaudioso Neapoli exstructum non fuit ordinis Eremitarum, sed collegium sacerdotum, & clericorum, qui ex Africa erant profugi. 1.57.4.
Monasterij nomen æquè dicitur de monasterio canonicorum, sicut monachorum, licet alia ratione. 2.18.3. & 2.19.2.
Mortaria Insubriæ oppidum in agro Papiensi. 2.46.1.
Mortariensis Congregationis fundatio. 2.46.1.quis primus illius autor, & Præpositus. ibid. illius monasteria. ibid. 2. varijs bellorum cladibus attrita. ibid. 7. cogit Generale Capitulum. ibid. habitus canonicorum dictæ congregationis idem cum habitu Lateranensium. ibid. 7.
Mortariense monasterium cum suis membris Lateranensi congregationi vnitum. 3.25.2. & seq. sæpiùs euersum,& reædificatum. ibid. 3. Priuilegijs à Pontificibus Romanis munitum. ibid.4.
Montis Belli Castrum olim munitissimum. 3.28.2.totum solutũ, & in flumẽ dilapsum.ibid.3.in eius territorio testæ Ostrearum miræ magnitudinis vbique fodiuntur, & aliæ conchæ maritimæ. ibid.
Montis Belli Archipresbyter olim quinquaginta circiter Ecclesias sibi subiectas habebat. 3.28.4.
Montis Belli Ecclesia,& monasterium miraculo à latronibus bis defenditur. 3.28.6. & 3.43.1.
Montis Cretæ monasterij in Episcopatu Casalensi fundatio. 3.33.1.
Moyses canonicus regularis Lateranensis. S.R.E. Vicecancellarius. 3.53.6.

N

NIcolaus II. Papa reparator canonici ordinis. 2.42.4.
Nicolaus IV. Romanus Pontifex Lateranensem Basilicam instaurat. 3.2.5.
Nicolaus de Cusa Doctor præclarus ex canonico regul. S. R. E. Cardinalis. 2.39.2.
Nicolaus de Albergatis Prior Cartusiæ, postea Episcopus Bononiensis, & Cardinalis reformationis Frigdonariæ coadiutor,& benefactor. 3.8.3.
Nicolaus de Curte Patricius Papiensis vnus de primis autoribus reformationis Frigdonariæ. 3.8.4.
D.Nicolaus Bononiensis ex Priori monasterij Lateranensis electus Episcopus Bononiensis. 3.14.4.
Nicolienses canonici apud Pisas Lateranẽsibus per Calistum III. uniti. 3.20.6.
Niuellense Canonissarum nunc secularium collegium, à sua fundatione fuit regulare. 3.49.2.
Nomina monachorum Augustinianorum, vel ordinis D.Augustini, vel ordinis D.Benedicti, ab antiquo ante mille annos non erant in vsu. 1.53.1.& seq.
S.Norbertus fundator ordinis Præmonstratensis, antea canonicus regularis. 2.70.1.
Nouariensis Ecclesia à prima fundatione regularis. 2.26.9. in omnibus Parochijs suæ diœc. habebat canonicos regulares per S.Gaudentium Episcopum, in eis institutos. ibid.
Nussiensis siue Nouesiensis monasterij S. Mariæ fundatio secundum Molanum. 2.39.3. dictum monasterium creuit in congregationem duodecim monasteriorum. 2.39.7. quæ congregatio vnita est cum congregatione Vuindesimensi. 2.66.3.

O

OBertus ex Canonico Mortariensi Episcopus Dertonensis. 2.46.6.
Obertus ex canonico Mortariensi Episcopus Bobiensis. ibid.
Odericus Vitalis Historicus falsò scribit, Augustinum Anglorum Episcopum in Ecclesijs Anglicanis ab initio posuisse monachos loco canonicorum regularium. 2.37.5. eius querelæ contra fautores eorundem Canonicorum regularium. 2.37.10.
Officium de proprio B. Augustini cum hac Antiphona: Factus ergo presbyter monasterium clericorum mox instituit, est probatum à Pontifice, & fuit olim in vsu in multis cathedralibus. 1.12.4. eodem vtebantur Eremitæ Augustinenses per trecentos annos, & amplius vsque ad annum. 1587. ibid.
Oliuerius Caraffa S.R.E. Cardinalis Protector canonicorum regularium Lateranensium fundat illis monasterium Pacis de Vrbe. 3.33.4.
Omnium Sanctorum Præpositura Olomutiensis, & congregatio. 2.66.4. ab Alexandro VI. titulo canonicorum regul. Lateran. donata. ibid.
Ordo clericalis, & monasticus ab initio nascentis Ecclesiæ semper pro distinctis habiti. Præfat. Gener. G.& 1.1.1.
Ordo canonicus, de quo in Concilio Aquisgrani, nullo pacto distinctus ab Ordine Diui Augustini, vt putat Ioannes Marquez. 1.21.3.
Ordinum fundatores ante Concilium Lateranense sub Innocentio Tertio non petebant confirmationem à Sede Apostolica. 1.28.4.
Ordines omnes regulares conueniunt in quodam instituto communi. 1.38.5.
Ordinis Prædicatorum, siue S. Dominici primi autores canonici regulares, & in monasterio canonicorum regularium. 1.57.8.
Ordinum distinctio non ex sola regula, sed ex alijs adiunctis sumenda. 2.7.2.
Ordo Monasticus, & clericalis vnde suam distinctionem sumpserint. ibid.
Ordo canonicus ab Apostolis fundatus vsque ad B. Augustinum fuit continuatus. 2.10. per totum. tempore B.Augustini florebat, & erat in orbe notissimus. ibid.2. & seq.
Ordinis canonicorum regularium Præmonstratensium fundatio. 2.70.1.
Ordinis canonicorum regularium Gilbertinorum fundatio. ibidem.2.
Ordinis canonicorum regularium B. Mariæ de Metri, siue de Pœnitentia fundatio. 2.70.3.
Ordinis canonicorum Regularium Sancti Iacobi de Spata origo. 2.70.3.
Ordinis canonicorum regularium Sancti Antonij de Vienna origo. 2.70.4.
Ordinis canonicorum regular. qui dicuntur Cruciferi in Belgio origo. 2.70.5.
Ordinis canonicorum Sancti Georgij in Alega Venetiarum origo. 2.70.6.
Ordo Sanctiss. Trinitatis,& Redemptionis Captiuorum suas institutiones accepit à canonicis regularibus. 2.73.11.
Ad Ordines sacros nulli nisi certis Ecclesijs deputati olim promouebantur. 3.52.2.
S.Osuualdus Rex Anglorum multorum monasteriorum fundator. 2.37.1.

P

PAmelij de duobus generibus clericorum primitiuæ Ecclesiæ sententia reiecta. 2.6.2.
Papinianus ex canonico S.Andreæ Vercellarum Episcopus Parmensis, & S.R.E. Vicecancellarius. 2.28.10.

Pha-

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Pharum, & Pharum cantarum. quid sit. 3.2.3.
Phrasis varietas ad discernendos veros fœtus ab adulterinis optimum medium. 1.30.3.
Paschalis I. ex canonico regul. Romanus Pontifex. 3.52.2.
Paschalis II. ex cano. regul. Lateran. Romanus Pontifex. 3.52.3.
Patriarchæ nonnulli ex ordine canonicorum regularium assumpti. 3.54. per totum.
Patriarcharum Venetorum nullus Eremita Augustinensis. 1.37.7.
S. Patricius Hybernẽsiũ Apostolus nõ habitauit cũ monachis Lirinensibus. 1.57.5. primus ordinem canonicorũ reg. plantauit in Hybernia. 2.10.7. fuit nepos S. Martini Turonensis ex filia sororis. 2.34.1. fuit canonicus in Ecclesia Later. ibid. illum fuisse ordinatũ clericũ à B Martino quorundam sententia. ibid. fuisse clericum regularem. ibid. ab illo plantatum ordinem canonicorum regularium in Hybernia, probatur. ibid. 2. De illius Purgatorio traditio Hybernensium. ibid.
S. Patritij purgatorium quale fuerit, 2.34.2. ad illius custodiam conuentus canonicorum regularium deputatus. ibid.
S. Patritij discipuli Anglorum, & Belgarum Apostoli. 2.34.3.
ijdem à nonnullis vocati monachi. 2.53.1
S Patritius cur à nonnullis vocatus sit monachus. 2.35.1. de primo illius aduentu ad Vrbem variæ sententiæ doctorum. ibid. 2. fuit regulariter institutus in Eccl. Late. ibid. & 3.50.1. à Cœlestino I. Hybernensiũ Episco. designatus. ibid. vnde B. Augustini regulam acceperit. ibid. duabus vicibus Romam venit. ibid.
S. Patritij Baculus non fuit baculus eremitarum, vt à nonnullis fingitur, sed miraculo sibi datus. 2.35.3. eius cuculla non fuit habitus monasticus. ibid.
S. Patritius non instituit in Hybernia, nec alibi ordinem Eremitarum Augustinensium. 2.35.3. nec habitauit cum eremitis Augustinensibus. ibid. 4. quinam essent eremitæ, cum quibus dicitur degisse. ibid.
S. Patritius in Hybernia instituit canonicos regulares, & monachos primis dedit regulam à B. Augustino exaratam: secundis regulam ipse composuit. 2.35.5. Chirographum pro illius vita eremitica repertum in monasterio Glastonensi falsitatis conuincitur. ibid. multa monasteria in Anglia fundauit. 2.37.1.
Papiensium Iteræ pro canonicis reg. s. Petri ad Io. XXII. 1.63.5.
S. Paul primi eremitæ cella olim spelunca, in qua pecuniæ adulterinæ cudebantur. 1.32.4.
Paulus Orosius quando fuit missus à Concilio ad S. Augustinum, erat iã sacerdos. 1.52.10. & 1.55.2. fuit clericus nõ eremita. ibid.
Paulus Apost. statim post baptismũ nõ iuit Ierosolimam. 1.52.9.
Pauli Regij Episcopi Vici error circa historiam S. Agnelli Abbatis. 1.54.4.
Paulus de Grassis ex cano. S. Io. in monte Zacinti Episc. 3.14.4.
Pauli III. decretum pro canonicis regularibus Abbatibus, Concilio Tridentino præsentibus. 3.44.3.
Paulus I ex canonico reg. Lateranen. Romanus Pontifex 3.52.1.
Paulinus, cuius sunt epistolæ ad Ausonium, alius à S. Paulino Episcopo Nolano. 1.37.7. & 1.55.6. Paulini tres. ibid.
S. Paulinus Nolanus ante Baptismum B. Augustini iam presbyter redierat in Italiam ex Hispanijs. 1.57.9. & 1.55.4. nunquam fuit eremita sub disciplina D. Augustini. ibid. non iuit in Hispanias ad fundandum monasteria eremitarum Augustinensium. ibid. iuerat in Hispanias septem annis ante baptismum D. Augustini. ibid. vocat se presbyterum B. Ambrosij. ibid. non iuit in Africam ad videndum D. Augustinum. ibid. 5. neque cum illo est locutus, nisi per literas. ibid. 6.
Paupertas profũda monasterij à B. Aug. fundati qualisnã esset. 1.15.2
Pauperculi cuiusdam Mediolanensis factum memorandum, qui inuentum sacculum pecuniæ propositis publicis pitacijs domino reddendum curauit. 1.34.4. quem falsò eremitam Augustinensem fingit Ioann Marquez. ibid.
Pediscryptæ Neapolis monasterij fundatio. 3.26.4.
B. Petri Damiani sermo ad vniuersos clericos, & canonicos inter epistolas eiusdem autoris lib. 5. in fine locatus, confictus, & spurius 1.34. per totum idem barbarismis refertus. ibid. 3. continet multa contraria doctrinæ B. Petri Damiani. ibid. 2. continet aliquot errores. ibid. 3. & seqq.
Petrus Damiani non fuit autor Constitutionum Portuensium. 2.47.2. & seqq. vita functus anno 1072. ibid. non fuit canonicus Portuensis, sed eremita, vel monachus. ibid. 5. incubuit tamen reformationi canonicorum regularium. ibid. 6.
Petrus de Honestis Rauennas autor Constitutionum Portuensium & Prior monasterij Portuensis. 2.47.5. alius a Petro Damiani. ibid. obijt Rauennæ anno 1119. tumulatus in Ecclesia Portuensi cum epitaphio. ibid. 4. illius vitæ sanctitas. ibid. 12. eius charitas erga defunctorum animas. ibid. in extremo vitæ à Deo tentatus, & probatus. ibid.
Petrus Bondimerio ex cano. reg. Patriarcha Venetiarum. 2.54.4.
Petrus Lombardus magister sententiarum ex canonico regulari S. Genouefæ Episcopus Parisiensis. 2.57.2. & 2.33.17.
Petrus Comestor autor historiæ Scholasticæ canonicus regularis. 2.33.16. & 2.57.2.
Petrus Moniz cano. s. Crucis Colimbricẽ. sanctitate clarus. 2.61.1
D. Petrus Archipresbyter conuentus Lateranensis. 3.4.3.
Petrus de Rido Patauinus vnus de primis autoribus reformationis Frigdionariæ. 3.8.4.
Petrus Polonus eremita in Insulis Tremitanis sãctitate clarus. 3.13.9.
Petrus Franciscus Malettus ex cong. Lat. Episc. Nicienſis. 3.54.2.
Petrus Arbuesius cano. reg. Cęsaraugustanus sãctitate clarus. 2.31.3
Petrus Lucensis canonicus S. Frigdiani vitæ integritate laudatus. 3.39.4. eius opuscula spiritualia. 3.55.6.
S. Petri in cœlo aureo Ecclesia Papiæ est canonicorum reg. licet fuerint ad illã admissi eremitæ. 1.50.4. fundata ante Regnum Luitprandi. 1.58.3. & seq. in ea corpus B. Seuerini Boëtij tumulatũ. ibid. 5. eius verus titulus est S. Petri, nõ S. Aug. 1.64.11
S. Petri in Cœlo aureo monasterium eremitæ Augustinenses ante Gregorium IX. nunquam viderunt. 1.58.2. pro canonicis regularibus fundatum, & dotatum ante translatas reliquias S. Augustini per Regem Luitprandum. ibid. & 6. manserunt in eo clerici canonici post translatas reliquias D. Augustini. ibid. 6. eisdem clericis adiuncti monachi D. Benedicti per Regem Luitprandum. 1.60. per totum. in eodem semper manserunt canonici regulares cum monachis vsque ad Honorium Tertium. 61. per totum. sub Honorio III. exactis monachis reformatum per canonicos Mortarienses. 1.62.1. & seq. erigitur in caput cong. Mortarienſis. ibid. 3. manserunt canonici Mortarien. in eo vsque ad annũ 1509. ibid. 4. eisdẽ Mortarienſibus Ioannes XXII. adiungit eremitas August. anno 1327. 1.63. per totum. qui tamen non donauit, nec restituit eisdem eremitis Ecclesiam S. Petri, nec monasterium, nec corpus Diui Augustini, vt illi aiunt. ibid. 1. & seqq.
S. Petri in Cœlo Aureo monasterium per Lateranenses anno 1509 reformatur. 1.62.4. idque rogante Raphaele Riario Cardinali Commendatario, & antiquis canonicis dicti monasterij. 3.30.1. & seq. qui tamen Lateranenses à Secretario eiusdem Cardinalis postea ejiciuntur. ibid. 3. sed tamen manu Regia Ludouici Regis Galliarum XII. & Senatus Mediolanensis in integrum restituuntur. ibid. confirmantur in eodem monasterio per Leonem X. ibid. 4.
S. Petri in Cœlo aureo monasterio plures eius Ecclesiæ subiectæ. 3.36.5. sacræ reliquiæ in eodem seruatæ. ibid.
S. Petri Perusina olim Cathedralis ab institutione fuit canonicorũ reg. 2.18.7. quo tempore monachi D. Benedicti ad illam admissi. ibid. Petrus primus Abbas eiusdem Ecclesiæ ex ordine Diui Benedicti quo tempore vixerit. 2.19.7.
S. Petri ad Aram Neapolis Abbatiæ fundatio. 3.27.1. eiusdẽ prima reformatio. ibid 3. secunda reformatio. ibid. 4. Priuilegia. ibid. 6.
S. Petri de Pado Cremonæ Abbatia per canonicos Lat. reformata. 3.19.3. multis beneficijs per Romanos Pontifices ditata. ibid. 5 habet sub se sex Parochiales. ibid. eius priuilegia. ibid. 6.
Petrus Ilianus faciens Aug. autorem monachorum accipiebat nomen monachi generice pro quocunque instituto vitæ regul. 1.49.3.
Præcedẽtia in ordinib. attẽditur ex prioritate institutionis. 1.44.8.
De Præcedentia lis orta inter canonicos reg. & monachos Cassinenses. 2.71.2. eadem lis causa plenè discussa, & cognita per Pium IV. ad fauorem canonicorum terminata. ibid. 3 eadem sententia per alium motum Pij V. confirmata. ibid. 2.
Præcedẽtia inter Abbates Canonicorum Lateranen. & monachorum Cassinensium ex prioritate promotionis attendẽda. ibid. 4 idem dicendũ de alijs Prælatis habẽtibus vsũ Põtificaliũ. ibid. 5
Præcedũt cano. reg. monachos in omnibus alijs actibus publicis, & priuatis, etiã extra processiones ibid. 6. Decretũ sacræ congr. super cauſis Episcoporũ, & regul. ad fauorẽ canonicorũ. ibid. 6. motus proprius Pij V. ad fauorem eorundẽ canonicorũ. ibid. 7.
Præmonstratenses olim dicti fratres S. Augustini. 1.57.1.
Præbendarum Ecclesiasticarum nomen non erat in vsu temporibus B. Augustini. 1.31.7.
Pius IV. Rom. Pont. de congr. Later. peroptimè meritus. 3.45.3 canonicos dictæ congr. ad dictam Ecclesiam reducere cupiebat. ibid. cuius anniuersarium à tota congregatione agitur. ibid.
Pius V. probauit officia Sanctorum congreg. Lateranen. 3.45.3.
Pildenreutense monasterium canonissarum apud Norimbergam miraculo fundatur. 2.39.9.
Priuilegiũ Regis Luitprandi concessum Lucido Archipresbytero S. Petri in Cœlo aureo Papiæ, & illius clericis religiosis. 1.58.3.

Digitized by Google

item eiusdem concessum Abbati monachorum eiusdem monasterij. 1.60.1. item Hugonis Regis Italiæ concessum eidem monasterio. ibid. 2. item Othonis Imperatoris eidem Abbati. ibid.3.
Priuilegia summorum Pontificum Alexandri II. pro canonicis S.Frigdiani Lucæ. 2.45.2.
Alexandri III. pro monasterio sancti Petri in cœlo aureo Papiæ. 1.61.4.
Alexandri III. pro Ecclesia S.Crucis in Ierusalem. 2.16.3.
Alexandri III. pro Ecclesia S.Mariæ Nouæ Romæ. 2.16.4.
Alexandri III. pro canonicis S.Laurentij de Vltio. 2.58.4.
Alexandri III. pro monasterio Charitatis Venetiarum. 3.12.5.
Alexandri III. pro monasterio S. Petri ad Aram Neapolis. 3.27.3
Alexandri III. pro monasterio S.Marci Firmano. 3.29.4.
Alexandri IV. pro monasterio Frigdionario. 3.6.4.
Alexandri IV. pro monasterio Portuensi. 3.16.6.
Alexandri VI. pro congregatione Lateranensi. 3 34.6.
Bonifacij IX. pro Priore S.Frigdiani Lucensis. 3.40 9.
Bonifacij IX. pro tota congregatione S. Frigdiani aliud. ibid.
Calisti II. pro monasterio S.Mariæ Charitatis. 2.24.1.
Calisti III. pro monasterio montis Belli Bononien. 3.28.5.
Cœlestini II. pro monasterio S.Petri de Pado Cremonæ. 3.19.6.
Cœlestini III. pro congregatione Dominici Sepulchri Ierosolimitani. 2.67.2.
Cœlestini III. pro monasterio S.Georgij de monte claro Brixiæ. 3.15.5.
Clementis VII. pro Abbatia Tremitana. 3.13.15.
Clementis IV. pro monasterio S.Io. in Viridario Paduæ. 3.18.7.
Eugenij IV. pro monasterio Charitatis Venetiarum. 3.12.6.
Eugenij IV. pro monasterio S.Io. in Viridario Paduæ. 3.18.6.
Eugenij IV. pro monasterio S.Bartholomæi Fesulano. 3.19.1.
Eugenij IV. pro monasterio S. Petri de Pado Cremonæ. 3.19.3.
Eugenij IV. pro monasterio Sancti Bartholomæi Vicentiæ. 3.20.1.
Eugenij IV. pro monasterio S.Bartholomæi Pistorij. 3.20.3.
Eugenij IV. pro tota congregatione Lateranensi. 3.21.3.
Gregorij VIII. pro monasterio montis Belli Bononien. 3.24.4.
Gregorij IX. pro monasterio S.Andreæ Vercellarum. 3.28.8.
Gregorij X. pro Canonicis Lateranensibus super præcedentia. 3.3.2.
Gregorij X. pro monasterio Frigdionario. 3.7.1.
Gregorij XII. pro Fratribus S.Saluatoris de Sylua lacus. 2.51.3.
Gregorij XII. pro Canonicis S.Saluatoris de Bononia. 2.51.4.
Gregorij XII. pro monasterio S.Leonardi Veronæ. 3.11.1.
Gregorij XII. pro eodem monasterio aliud Priuilegium. 3 11.5.
Innocentij II. pro Abbate, & monasterio Sancti Petri in cœlo aureo. 1.61.3.
Innocentij II. pro monasterio Charitatis Venetiarum. 2.24.1.
Innocentij II. pro monasterio S. Crucis Colimbriæ. 2.59 2.
Innocentij III. pro monasterio S.Mariæ Charitatis. 3.12.6.
Innocentij VIII. pro monasterio Tremitano. 3.13.14.
Iulij II. pro monasterio S.Vbaldi Eugubini. 3.38.4.
Iulij III. pro congregatione Lateranensi. 3.44.3.
Leonis IX. pro monasterio Tremitano. 3.13.9.
Leonis X. pro monasterio Tremitano. 3.13.14.
Leonis X. pro monasterio S. Petri in cœlo aureo Papiæ. 3.36.4.
Lucij III. pro Congregatione Sancti Laurentij de Plebe martytum. 2.58.5.
Martini V. pro canonicis Frigdionarijs, & S.Leonardi Veronæ, & S.Victoris, ac S.Ioannis in Monte Bononiæ. 3.14.3.
Martini V. pro canonicis Frigdionarijs. 3.17.1.
Martini V. pro monasterio Cellæ volanæ. 3.17.4.
Nicolai II. pro monasterio Tremitano. 3.13.12.
Nicolai V. pro monasterio Mortariensi. 3.25.2.
Nicolai V. pro monasterio S.Theodori Ianuæ. 2.26.3.
Paschalis II. pro Abbate, & monasterio s.Petri in cœlo aureo. 1.61.1
Paschalis II. pro monasterio Lateranensi. 2.15.3.
Pauli II. pro monasterio Gratiarum Regij. 3.30.3.
Pij II. pro monasterio S.Viti Mantuæ. 3,29.1.
Pij IV. pro congregatione Lateranensi. 3.45.1.
Pij IV. pro cong. Lat. pro corrigedis excessibus subditorũ. 3.45.1.
Sixti IV. pro tota congregatione Lateranensi. 3.31.2.
Sixti IV. pro eadem congregatione Lateranensi aliud. 3.31.3.
Sixti IV. pro monasterio S.Mariæ Nouæ Astæ. 3.32.3.
Sixti IV. pro monasterio Pacis de Vrbe. 3.33.3.
Sixti IV. pro monasterio Tremitano. 3.13.13.
Vrbani III. pro canonicis S.Mariæ de Crescentiaco. 2.49.2.
Vrbani III. pro monasterio S.Iuliani Spoleti. 3.35.5.
Pontifices Romani vsque ad Syluestrum I. omnes fuerunt regulares. 3.52.1.
Pontifices Romani ex canonicis regul. assumpti. 3.52.per totum.
Pontificis autoritas quando loquitur, vt priuatus doctor, fidem omnimodam non facit. 1.50.2. narratiuæ in Bullis Pontificum non plenè probant. ibid.4. & 6.
Portuensis congregationis constitutiones quædam. 2.23.4.
Portuensis Canonica apud Rauennam celebris 2.47.1. manserunt semper in ea canonici reg. ab initio suæ fundationis. ibid. ante Paschalē II. fundata sub illo insignē accepit reformationē. ibid. illius constitutiones ab eodem Paschali approbatæ. ibid. per B. Vbaldum delatæ ad Ecclesiam Eugubinā ibid. miraculo in itinere comprobatæ. ibid. per Innocentium II. canonicis Rhenanis traditæ. ibid.
Portuensis Cœnobij constitutionum autor falsò putatus B. Petrus Damiani Cardinalis. 2.47.2. & seq. illarum verus autor Petrus de Honestis Prior monasterij. ibid. 4 qui in viuis agebat anno 1118 quo anno illæ constitutiones fuerunt confirmatæ. ibid. quem falsò scribit Mozzagrugnus alterius collegij tunc professum extitisse. ibid.5.
Portuenses canonici præter constitutiones per Paschalem confirmatas habebant regulam B. Augustini, & D. Augustini canonici vocabantur. 2.47.7.
Portuensis congregationis monasteria. 2.47.10.
Portuense Capitulum prouinciale quotannis celebrari solitum. 2.47.11. cuiusdam Prouincialis Capituli constitutiones. ibid. inter dictas constitutiones erat ista, quòd conficeretur Calendarium, in quo nomina defunctorum canonicæ professionis describerentur, etiam aliarum congregationum. ibid.
Portuense cœnobium per canonicos Frigdionarios reformatur. 3.16. per totum. occupatur ab exercitu Ducis Mediolanensium. ibid.4. & 3.19.1. Datur in commendam à Sixto IV. 3.16.4. à Lucretia de Malarestis attributione prædiorũ dotatur. ibid. intra ciuitatē transfretur ibid. multis priuilegijs munitum. ibid.5 & seq. claret viris illustribus. ibid. 7. quædam illius bona monasterio Charitatis Venetiarum applicantur. 3.44.2.
Possidius in recensendis monasterijs per B. August. fundatis ab errore defenditur. 1.12.2. & 1.13.2. meminit vtriusque monasterij per Augustinum fundati. ibid.
Possidij nomine epistola ad Macedonium conficta. 1.37.1.
Portugalliæ Regnum peste grauissima laborat, ex qua multa monasteria canonicorum consumuntur, & extinguuntur. 2.32.2.
Probi Historia de S.Patritio apocrypha. 2.35.4.
Profuturus B. Augustini discipulus nunquam fuit eremita. 1.55.1 non fuit Episcopus Bracharensis, sed in Numidia. ibid. 2. non non est missus a B. Augustino ad Concilium Toletanum, sed iam obierat ante illud concilium. ibid.
S.Proiectitius canonicam vitam instituit in Ecclesia Bergomensi. 2.10.7. & 2.25.5.
Propositum seruiendi Deo etiam cum abdicatione bonorum temporaliū non requirit necessariò professionē monasticā. 1.11.4.
Propositum apud S. Augustinum non semper significat statum religionis, sed illius desiderium. 1.11.5. quandoque accipitur pro voto continentiæ, sine voto religionis. ibid.
S.Prosper Aquitanus fuit canonicus in Ecclesia Lateran. 3.50.1. idem Leonis Primi Pontificis notarius. ibid. fuit Episcopus Regij Lepidi in Aemilia. ibid. illius operum catalogus. 3.55.6.

Q

Qvæstiones de Genealogijs illorum propriæ, quorum nobilitas est vsupata Præfatio Gener. E.
Quinque martyrum ordinis S.Francisci Marochij pro fide Christi occisorum corpora Colimbriam deferūtur. 2.60.1. miraculo ante fores Ecclesiæ S.Crucis sistuntur, & in illā portantur. ibid.
SS. Quadraginta Martyrum monasterium Taruisinum per canonicos Frigdionarios reformatur. 3.15.1. & seqq.

R

Rodalus ex Priore monasterij Mortarien. Epis. Placen. 2.46.6.
Rainerius Prior S.Frigdiani Lucēsis S.R.E. Vicecancell. 3.53.7. idem Patriarcha Antiochenus ab Honorio III. creatus. 3.54.2.
Regula Canonica, & monastica semper in Ecclesia pro distinctis habitæ. Præfat. Gener. G.
Regulæ ordinū antiquitus non probabantur à Sede Apost. 1.36.7
Regula B. Augustini continet summam perfectionis Euangelicæ. 1.12.8. eadem est imago quædam vrbanæ ciuilitatis. ibid. obseruabatur à canonicis regularibus ante Paschalem II. 2.47.7.
Regula à B. Augustino scripta vna, non triplex. 1.18.1. non solis fœminis, sed etiam viris tradita probatur. ibid. 2. & seqq. eandem clericis, non autem monachis, vel eremitis traditam, proba-

Digitized by Google

probatur octo generibus demonſtrationum. 1. 18. 4. & tribus capitibus ſequentibus.
Regula B. Auguſtini fuit ſcripta ab illo iam ſene 1. 18. 4 vocatur Regula canonica, non autem monaſtica. ibid. 5. vocatur Sermo tertius de Communi vita clericorum. 1. 19. 1. textus allegati à Gratiano in Decreto ſunt verè accepti ex regula Auguſtini, ſiue ex tertio Sermone de Communi vita clericorum. ibid. 3. ijdem textus à Cenſoribus Gregorianis attributi ipſi regulæ, ſiue tertio Sermoni de Communi vita cleric. ibid.
Regulam B. Augu. ab eodem Auguſtino ſcriptam, illemet S. Norberto fundatori canonici ord. Præmonſtraten. reuelauit. 1. 19. 5.
Regula B. Auguſtini pugnat cum vita eremitica antiquorum eremitarum, qui erant temporibus D. Auguſtini. 1. 20. per totum. non præcipit Clericos laborare manibus, vt aliquid lucretur, & inde viuant, vt dicit Ioannes Marquez. 1. 21. 3.
In regula D. Auguſtini non ita exactè, & diſtinctè ſunt præſcripta omnia munera, & officia clericorum, ſicut in regula D. Benedicti explicantur pro monachis. 1. 21. 3.
Omnium ordinum ſub B. Auguſtini Regula militantium catalogus. 2. 74. per totum.
Reformationes variæ canonici ordinis. 2. 43. & 44. per tot.
Reformatur quandoque collegium, quandoque monaſterium collegio deſtitutum. 2. 53. 3. quæ reformatio quandoque mutat ſpeciem ordinis. ibid. 8.
Reformatio canonicorum regularium in Gallijs. 2. 55. 1.
Religioſos intra ciuitates ſimul viuentes B. Auguſtinus conceptis verbis diſtinguit ab Eremitis, & monachis. 1. 1. 2.
Religioſus quis dicitur quatuor modis. 2. 1. 4.
Reliquiæ in Lateranenſi Baſilica ſeruatæ. 3. 3. 5.
S. Remigius Epiſcopus Rhemenſis fuit canonicus regularis. 2. 33. 18. primus plantator ordinis canonicorum regularium in Belgio. 2. 38. 1. fundauit multa collegia canonicorum, & præſertim Eccleſiam Attrebatenſem. ibid.
Rhenani monaſterij apud Bononiã fundatio. 2. 23. 4. eidẽ Innocentius II. dat conſtitutiones canonicæ Portuen. ibid. & 2. 48. 1.
Rhenanæ congregationis collegia. 2. 48. 1. & ſeq. eadem congregatio deſijt anno 1430. in Franciſco Ghiſlerio. 2. 48. 5. & 2. 53. 7.
Riccardus Cenomanus Theologus Pariſienſis pro votis clericorum regularium cum B. Auguſtino degentium Apologiam ſcribit contra Eraſmum. 1. 16. 1.
B. Riccardus de S. Victore doctrina, & ſanctitate clarus. 2. 33. 16.
Riccardus Anglicus Doctor S. Victoris can. reg. 2. 33. 16. & 2. 57. 2.
Riccardus Chrichesladenſis Doctor canonicus regular. 2. 37. 12.
Riccardus S. Frigdiani Lucen. canon declamator celebris. 3. 34. 4.
Robertus Canutus Doctor ex ord. canonicorum regul. 2. 37. 12.
Robertus Plintonius doctor ex ordine canonicorum regul. ibid.
S. Rufus Chriſti diſcipulus Auenionenſium Apoſtolus, & Epiſc. 2. 2. 2. malè à quibuſdam cum S. Arnulpho confunditur. ibid. 4. & 2. 56. 1.
S. Rufi monaſterium quando fundatum, & à quibus. 2. 2. 3.
S. Rufi congregatio canonicorum in Gallijs vnde ſic dicta. 2. 2. 2. & 2. 56. 1. primus locus illius inſtitutionis fuit apud Auenionem. 2. 56. 1. fuit inchoata à canonicis cathedralibus Auenionenſibus. ibid. 2. olim centum, & duodecim habebat Prioratus. ibid. 3. illius Abbati Generali ſcribit Vrbanus II. ibid.
S. Rufi monaſterium quo tempore ex Auenionenſi ciuitate Valentiam fuerit translatum. ibid. Pontificum Priuilegia dictæ congreg. conceſſa. 2. 56. 4. viri illuſt. ex illa profecti. ibid. 5.
S. Rumoldus ex Hybernia profectus monaſterium canonici ordinis apud Mecliniam inſtituit. 2. 34. 3. & 2. 38. 1.

S

SAlmanticenſium Doctorum nonnullorum conſilium pro Ioanne Marquez. 1. 41. 3.
S. Saluatoris Venetiarum monaſterij fundatio. 2. 42. 2. Poſterior fundatione monaſterij Charitatis. ibid. 3. ad illud canonici Lateranenſes vocati, illud ſponte dimiſerunt. ibid. 2.
S. Saluatoris Bononienſis congregationis initia. 2. 51. per totum. quis illius primus autor, & locus inſtitutionis. ibid. 1. quæ occaſio illam inſtituendi. ibid. 2. quis habitus canonicorum dictæ congregationis à Gregorio XII. præſcriptus. ib. 4. illius canonici Fratres nuncupati. ibid. 6. monaſteria dictæ congregationis. 2. 52. per totum. obtinet monaſteriũ S. Saluatoris Bononiæ. ibid. 1. eius tamen canonici diuerſi habitus, & obſeruantiæ ab antiquis canonicis dicti monaſterij. ibid. in adeptione dicti monaſterij canonici eiuſdem congregationis mutant colorem habitus. ibid. erigunt dictum monaſterium in caput, & titulum congregationis. ibid. veri canonici a Romanis Pontificibus decernuntur. ibid. 6. eos ad reparandum ordinem canonicum vniuerſaliter lapſum inſtituros falsò ſcribit Ioſephus Mozzagrugnus. 2. 53. 1. illorum inſtitutionis cauſa veriſſima. ibid. 2. mens Pontificis in prima illorum inſtitutione non fuit erigere congregationem. ibid.
S. Saluatoris Bononiæ congregatio vocata S. Saluatoris de Sylua lacus, & de Bononia, & de Venetijs. 2. 53. 7. eius canonici non ſunt de antiquis canonicis Rhenanis, nec illis vnit. ibid. 7. & ſeq. nec ab antiquis canonicis regul. originẽ ducẽtes. ibid. 10.
S. Saluatoris Brixiæ monaſterium per canonicos Frigdionarios reformatum. 3. 15. 3. intra ciuitatem ad aliud monaſterium S. Fauſtini ad Sanguinem translatum. ibid. 5. ingens theſaurus Sanctarum reliquiarum in eo reconditus. ibid. 6.
Scapulare haſtatum ſuper tunica linea nullus antiquorum canonicorum regul. detulit. 2. 50. 7. eſt habitus monaſticus, & non canonicus. 2. 53. 11. illud nunquam detulerunt canonici D. Marci Alexandrini, nec Mantuani. 2. 53. 12. canonici illud ferentes dimittunt, dũ ad Eccleſias cathed. aſſumũtur. 2. 69. 5.
Scapulare duplex. 2. 53. 12. quod deferebant canonici S. Marci Mantuæ, & alij etiam deſerunt, non erat haſtatum, neque cucullatum. 2. 50. 6. cuiuſnam formæ illud eſſet. ibid.
D. Stanislaus canonicus regularis monaſterij Corporis Chriſti Cracouiæ ſanctitate clarus. 2. 40. 2.
Sepulchri Dominici Ieroſolimitani congregatio. 2. 67. 1. illius collegia. ibid. Cœleſtini III. priuilegium eidem congregationi conceſſum. ibid. 2.
Seraphinus Firmanus ex congregatione Lateranenſi declamator celebris. 2. 39. 5. eius quædam opuſcula. 3. 55. 6.
Serenus Patauinus ex congregatione Later. Epiſc. Rauelli. 3. 18. 7.
S. Sergius Primus canonicus regularis Lateran. 3. 50. 1. & 3. 52. 1.
Sergius II. ex canonico regul. Later. Romanus Pontifex. ibid. 2.
Sergius III. Lat. Baſilicę, & canonicę diſciplinę inſtaurator. 3. 2. 4.
Sermones ad Eremitas B. Auguſtino falsò adſcriptos, oſtenditur. 1. 30. & duobus ſeqq. Cardinalis Baronij de dictis Sermonibus iudicium. 1. 30. 2. omnes lutulenti, & barbariſmis referti. ibid. & ſeqq. Cardinalis Bellarmini de eiſdem Sermonibus iudicium. ibid. in illis complures ſententiæ, ex libris B. Gregorij Papæ, & Iſidori Hiſpalenſis acceptæ. ibid. 6. videntur exercitationes alicuius nouitij in arte declamandi ibid 7. illorum autor ſemilatinus. ibid. 3. & 1. 31. 6. illorum multi cum eremitis nihil commune habent. 1. 30. 7. illorum plerique erroribus in Philoſophia, & Theologia referti. 1. 31. per totum. ex illis B. Proſper nullam ſententiam accepit. 1. 32. 1. neque vllus alius Doctor ante annos quadringentos. ibid. neque autor Commentariorum in Prouerbia ſub nomine B. Hieronymi. ibid 2. eos à quodam conſeruatore Apoſtolico anno 1414. reprobatos, fatetur Ioannes Mauburnus. ibid. 3.
B. Sernandus fundator canonicæ Villæ bonæ, & Portugalliæ Epiſcopus, & martyr. 2. 61. 3.
Seruitani monaſterij hiſtoria, quæ apud Marcum Maximum Cæſarauguſtanum legitur, ab aliquo impoſtore addita. 1. 57. 8. Marcus Maximus fatetur, illud fuiſſe monaſterium ord. D. Benedicti. ibid. nullus antiquorũ dicit, fuiſſe ord. erem. Augu. ibid.
Seruorum Dei epiteton non adeo regularium proprium eſt, quin multis etiã nõ regularibus tribui conſueuerit. 1. 11. 14. & 1. 21. 1.
Stellarum prodigium viſum ſuper monaſterium Frigdionarium tempore illius reformationis. 3. 9. 1.
Stephanus Eitonus canonic. regul. doctor Anglicanus. 2. 37. 12.
Stephanus Pariſienſis Epiſcopus antea S. Victoris Abbas. 2. 57. 3.
Stephanus III. ex canonic. reg. Later. Romanus Pontifex. 3. 52. 1.
Stephanus IX. vel X. ex canonico regulari Eccleſiæ Leodienſis S. R. E. Eccleſiæ Cardinalis, poſtea monachus Caſſinenſis, tandem Romanus Pontifex. 3. 52. 2.
Sigiberti nomine epiſtola ad Macedonium de Vita D. Auguſtini conficta. 1. 29. 1. & per totum. eius autorem Coriolanus, Marquez, & quidam alij affirmant, fuiſſe Sigibertum Chroniſtam, ſiue hiſtoricum. ibid. 1.
Sigiſmundus III. Imperator in Eccleſia Later. ſuſcipit habitum canonicorum regul. Later. & in canonicum recipitur. 3. 24. 3.
S. Syluester Papa reparator vitæ canonicæ. 2. 10. 6. & 2. 42. 1.
S. Syluestri mõtis Cõpatrũ Tuſculanæ Diœc. monaſteriũ canonicis Later. à nobilibus Annibaldẽſibus, ſiue de Molaria donatũ. 3. 25. 1. à Colũnenſibus nõnullis bonis ditatũ. ibid. à Paulo III. diſmembratũ à congregat. Lateranen. eadem cõſentiente. ibid.
S. Simplicianus Archiepiſcopus Mediolanenſis nunquam fuit monachus. 1. 7. 6. fuit clericus, & Archidiaconus Eccleſiæ Mediolanenſis, & coadiutor D. Ambroſij. 1. 10. 2. & 1. 31. 3.
S. Simplicianus nullos Auguſtino ſocios dediſſe legitur, qui cum illo in Africam profiticerentur. 1. 31. 3.

Sislæ

Digitized by Google

Index rerum notabilium.

Sistę Toleti monasterium non S. Augustini, sed B. Mariæ vocatum 1.53. 2. non fuit ordinis eremitarum Augustinensium. 1.57.6. de tempore illius fundationis variæ sententiæ. ibid. videtur fuisse canonicorum. 2.31.7.

Sixtus Cremonensis ex congregatione Lateranensi Sacri Concilij Tridentini Prædicator, & Episcopus Carinulæ. 3.19.7.

Scotia duplex. 2. 36. 1. cui de duobus nomen primò inditum. ibid. 2. primus canonici ordinis in Scotia plantator. 2.36.3.

T

Thadæus de Bagnasco S. Petri in cœlo aureo canonicus vnus de primis reformatoribus congregationis Frigdionariæ. 3.8.3.

Tagastæ ciuitas S. Augustini patria longis terrarum spatijs distat à Carthagine. 1.27.3.

Tarraconensis Metropolitana à sua institutione regularis. 2.31.7. multis viris præclaris exornata. ibid.

B. Tello Colimbricensis Archidiaconus S. Crucis Colimbriæ fundator. 2. 59. 1. post peregrinationem Ierosolimitanam collegit ducdecim socios, cum quibus iacit fundamenta monasterij. ibid. accedit ad Sedem Apostolicam pro illius confirmatione, & obtinet. ibid. 2. iter editu ad canonicos S. Rufi diuertit. ibid. 4. à venœno sibi parato diuinitus præseruatur. ibid. Colimbriam reuersus moritur sanctissimè. ibid.

Temporum ratio via optima ad veras historias à falsis secernendas. 1.13.1.

Theotonius primus Prior monasterij S. Crucis Colimbricensis. 2.59.1. castrum de Arunches de manibus Saracenorum eripit. ibid. 8. multa priuilegia pro suo monasterio à Pontificibus obtinet. 2.60.1. eius obitus. 2.61.1.

D. Theodorus Placentinus ex congreg. Later. 3.18.4. & 3.51.3.

Tremitani monasterij fundatio cum tota historia. 31.3. pet tot. Eiusdem reformatio per canonicos Frigdionarios. ibid.7.

Tremitanus Abbas habet potestatem gladij. 3.1.3.11. Tremitano monasterio Castra, villæ, & etiam ciuitates subiectæ. ibid. multa priuilegia à Pontificibus, Imperatoribus, & Regibus eidem concessa. ibid. per totum.

Titus Nouellus Ferrariensis ex congr. Later. Adriæ Episc. 3.17.5.

Timotheus Veronensis ex congregatione Lateranensi Archiepiscopus Ragusinus. 3.11.2.

Thilmannus Dulmanienſis canonicus regularis Doctor præclarus, & illius opera. 2.65.7.

Thomæ à Kempis libri de Imitatione Christi, cuidam Ioanni Gersen falsò adscripti. 1.32.3. per Heribertum Rosuueidum suo autori restituti. ibid. & 2. 65. 5. habuit fratrem nomine Ioannem concanonicum. 2.38.9.

S. Thomas martyr, & Prior S. Victoris Parisiensis. 2.33.16. & 2.57.2

S. Thomas Cantuarienſis in monasterio canonicorum S. Mariæ de Maretonia educatus. 2.37.8.

Thomas Vuiccius Historicus Anglicanus canonicus reg. 2.37.12.

Thomas ex cano. reg. S. Mariæ de Crescentiaco Cardinalis. 2.49.3.

Thomas Abbas Vercellensis canonicus S. Victoris Parisiensis. 2.57.2. & 3.28.10. & 3.55.1. Vide in verbo Abbas Vercellen.

Thomas à Liburno ex congr. Lateranen. Episc. Fossani. 3.28.10.

Tonsura clericalis ex institutione Apostolica profecta. 2.9. 1. quid significet. ibid. 2. illius forma olim triplex. ibid. 3. tonsura clericorum primitiuæ Ecclesiæ ad instar coronæ. ibid. 4. eadem olim seruata in omnibus Ecclesijs. ibid. 5. an fieret cum rasura. ibid. 6.

Tunica linea clericorum D. Augustini erat vestis vsualis accepta ex vestiario communi. 1.23.1. eadem cum illa, quæ nunc dicitur Camisia Romana, siue Rochettum, quam deferunt canonici regulares Lateranenses. ibid.

Tunica linea Rochettum nuncupata est habitus per se clericalis sine cotta, vel superpelliceo addito. 1. 23. 2. an esset idem genus vestis cum colobio. 1.23.3. illius forma. ibid. 4.

Tunicis lineis, quæ personæ olim vterentur 1.23.5. & 6 quo tempore. ibid. 7.

Tunica linea sola essentialis habitus canonicorum regular. 2.8.2. erat habitus vsualis clericorum primitiuæ Ecclesiæ ante D. Augustinum. ibid. 3. est habitus Apostolicus, & ab Apostolis institutus. ibid. 5. eam quare seculares clerici non deferunt semper sicut regulares. ibid. 6. illam cur non deferant monachi nisi in functionibus Ecclesiasticis. ibid.

V

Valerij Episcopi Hipponensis nomine epistola ad Augustinum Neophitum confícta ostenditur. 1.28. per totum. primus illius inuentor quidam frater Eremita Augustinensis circa annum Christi 1450. ibid. 1. Eam à Francisco Philelpho ex Græco Latinam redditam falsò confingit Coriolanus. ibid. 2.

S. Valerius Episcopus Cæsaraugustanus clericus canonicus. 2.30.4

Vallis viridis congregatio canonicorum olim celebris. 2.66.1. Eam à monasterio Vallis viridis apud Bruxellas originem accepisse, per errorem affirmat Maurolicus. ibid. 2.

Valentinianus Abbas monasterij Later. non fuit canonicus, nec Abbas in monasterio canonicorum, sed monachorum. 2.15.4.

S. Vbaldus Eugubij Episcopus constitutiones monasterij Portuensis ad Ecclesiam Eugubinam defert. 2.47.1. in eodem monasterio canonicam vitam perdiscit. ibid. 13. eius vitæ synopsis. 3. 38. 1. & 3. 50. 1.

S. Vbaldi monasterium propè Eugubium ex voto Serenissimorum Vrbini Ducum fundatur. 3.38. per totum.

S. Victoris Parisiensis Abbatia insignis canonicorum reg. 2.33.16 eius fundator Ludouicus Crassus Galliarum Rex. ibid. viri illustres ex ea profecti ibid. S. Victoris Parisiensis congregatio 2.57.1. & per totum.

S. Victoris apud Bononiam monasterium canonicorum reg. per Frigdionarios reformatum. 3.14.1. & seqq. eius antiquitas, & dignitas. 2.54.1.

S. Vincentius martyr clericus canonicus Ecclesiæ Cæsaraugustanæ. 2.30.3.

S. Vincentij Vlyssiponæ monasterij fundatio. 2. 60. 5. primi illius canonici vnde accepti. ibid. de illius fundatione multa falsa comminiscitur Ioannes Marquez. ibid. viri illustres ex illo profecti. ibid.

Vlyssis latitatio inter Lusitanos secundum quosdam Historicos. 2. 32. 6.

Viridariana canonicorum Lateranen. Abbatia Patauina. 3.18.6. tota cum Ecclesia per eosdem canonicos renouata, viris doctrina præclaris florida. ibid. 7.

Vindesimensis Congregationis apud Belgas Canonicorum regul. origo. 2.63.1. & seq. eius primi autores. ibid. 2. obtinet locum prope Zuuollam Vuindesem nuncupatum, ad monasterium fundandum. ibid. 3. mittit de fratribus in Emsteim ad vitæ canonicæ institutum discendum. ibid. Catalogus monasteriorum dictæ congregationis 2.64. per totum. illis sese adiungunt monasteria cong. Nussiensis, siue Nouesiensis ibid. eadem congreg. multis viris sanctitate, & doctrina illustribus florida 2.65. per tot. in loco, vbi fundatum est primum monasterium dictæ congregationis vitæ antea cohortes Angelorum in vestibus albis laudes diuinas canentium. 2.65.1.

Vuigornienſis, & Vuintonienſis Ecclesiæ ab illarum institutione habebant canonicos regulares. sed illis electis subrogati monachi. 2.57.3.

Vnitum alteri non semper illius naturam, & conditiones sequitur. 2.53.8.

Volaterranus historicus non fuit canonicus regularis, vt fingit Marquez. 1.48.8.

Vouebant clerici cum B. Augustino degentes. 1.16.1.

Vrbanus II. ex cano. regul. monachus, & Rom. Pontifex. 3.52.3.

Vrbanus III. fundator monasterij S. Georgij de Brinate. 2.49.2. idem ex canonico regul. Archidiaconus Mediolanensis. 3.52.6.

S. Vrsus canonicus reg. & Episcopus Augustæ Prætoriæ sanctitate clarus. 2.33.6. illius canonica Augustæ insignis decem, & septem Parochiales olim subiectas habens. ibid.

Vuilhelmus de Vuelde canonicus regularis Doctor clarus. 2.65.6

Z

Zacharias I. ex canonico regulari Romanus Pontifex. 3.52.1.

Zacharias Lilius ex canonico regulari Lateranensi Sebastenſis Episcopus. 3.40.2. & 3.42.3. eius quædam opera. 2.55.9.

Zacharias Ferrerius edidit librũ de habitu canonicorũ reg. 3.42.3

Zona pellicea non fuit tradita Eremicis à B. Augustino, sed à Romanis Pontificibus Gregorio IX. & Alexandro IV. 1.25. per totum & 26. per totum. ab illa ferenda petierunt eremitæ se per Sedem Apostolicam dispensari. 1.26.6.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google